VIOREL IULIAN PEŞTEAN
ION BOLD

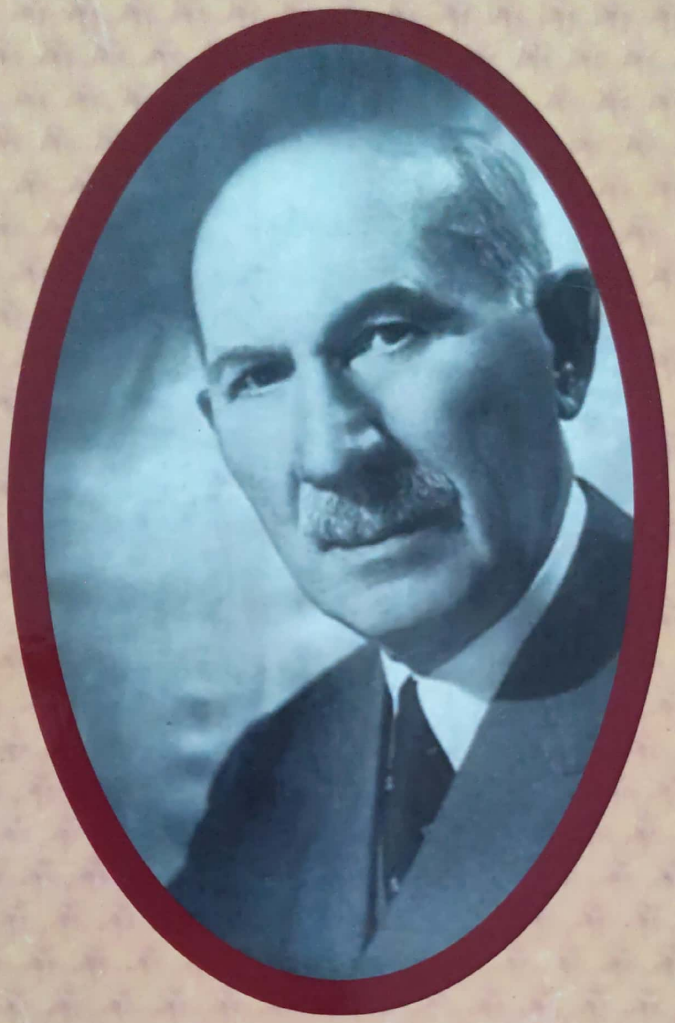

GHEORGHE IONESCU-ŞIŞEŞTI
1885-1967
AGRONOM, SAVANT
MONOGRAFIE
VOLUMUL II

editura pim - Iaşi

Scanned with OKEN Scanner

VIOREL IULIAN PEŞTEAN
ION BOLD

GHEORGHE IONESCU-ŞIŞEŞTI
AGRONOM-SAVANT
1885-1967

MONOGRAFIE

Volumul II

editura pim
Iaşi, 2020

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Tehnoredactare: ***Delia Gogu***

editura pim
Editură acreditată CNCSIS – 66/2010
Şoseaua Ştefan cel Mare şi Sfânt nr. 109, Iaşi – 700497
Tel.: 0730.086.676, 0732.430.407
Fax: 0332.440.715
email: editura@pimcopy.ro
www.pimcopy.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
PEŞTEAN, VIOREL IULIAN
Gheorghe Ionescu-Şişeşti - agronom-savant: 1885-1967: monografie / Viorel Iulian Peştean, Ion Bold. - Iaşi: PIM, 2020
2 vol.
ISBN 978-606-13-5781-9
Vol. 2. - 2020. - Conţine bibliografie. - ISBN 978-606-13-5783-3

I. Bold, Ion

929

Copyright © 2020
Toate drepturile asupra prezentei ediţii aparţin autorului/autorilor.
Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al autorului/autorilor.

CUPRINS GENERAL - VOLUM II

CUPRINS GENERAL volum II 3
PARTEA A III-a - Director general al Institutului de Cercetări Agronomice al României şi Ministru al Agriculturii şi Domeniilor (1928 - 1948) 7
CUPRINS CAPITOLUL VI - Iniţiator şi director general al Institutului de Cercetări agronomice al României 8
CAPITOLUL VI - INIŢIATOR ŞI DIRECTOR GENERAL AL INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI 9
PREAMBUL 9
CALEA CĂTRE SUCCES 9
1) CONSTANTIN GAROFLID 10
2) ÎNFIINŢAREA INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI 15
3) Dr. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – DIRECTOR GENERAL AL ICAR 23
4) ANALELE INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI 29
5) CLĂDIREA INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI 46
6) DECRET-LEGE PRIVITOR LA ÎNFIINŢAREA ACADEMIEI DE AGRICULTURĂ DIN ROMÂNIA, 22 MAI 1948 52
Bibliografie 56
CUPRINS CAPITOLUL VII - Ministru al Agriculturii şi Domeniilor 57
CAPITOLUL VII - MINISTRU AL AGRICULTURII ŞI DOMENIILOR 58
PREAMBUL 58
SITUAŢIA INTERNĂ DUPĂ PRIMUL RĂZBOI MONDIAL 58
G. IONESCU-ŞIŞEŞTI: CONCEPŢIA POLITICĂ ŞI FILOZOFICĂ 58
ÎNCHEIEREA MANDATULUI DE DIRECTOR GENERAL AL AGRICULTURII 59
TENTATIVA DE IMPLICARE ÎN POLITICĂ 59
LINIŞTEA DUPĂ MINISTERIAT ŞI POLITICĂ 82
UN MINISTRU LEGIST 82
UN MINISTRU CU DEMNITATE, RESPECTAT ÎN GUVERN 83
LA CLUBUL ROTARY 86
PROIECT DE LEGE PENTRU DEZVOLTAREA AGRICULTURII (1932) 86
Bibliografie 89
CUPRINS CAPITOLUL VIII - Activitatea de cercetare şi publicistica agronomică 1928 - 1948 92
CAPITOLUL VIII - ACTIVITATEA DE CERCETARE ŞI PUBLICISTICA AGRONOMICĂ 1928 - 1948 93
A) CERCETĂRI ORIGINALE PERSONALE ŞI ÎN COLABORARE 93
Lucrări publicate 167
B) STUDII AGRONOMICE, DE ECONOMIE AGRARĂ ŞI SOCIOLOGICE 168
Lucrări publicate 223
C) ÎNDRUMĂRI AGRICOLE 225
Lucrări publicate 245
D) LUCRĂRI DIFERITE – RAPOARTE, CONFERINŢE, CUVÂNTĂRI 247
Lucrări publicate 274
Bibliografie 275
PARTEA A IV-a - G. Ionescu-Şişeşti 1948-1958 278
CUPRINS CAPITOLUL IX - Activitatea pentru progresul învăţământului agricol 279
CAPITOLUL IX - ACTIVITATEA PENTRU PROGRESUL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI AGRICOL 281
1. PREAMBUL 281
2. CONTRIBUŢII LA DEZVOLTAREA ÎNVĂŢĂMÂNTULUI AGRICOL SUPERIOR 281

Scanned with OKEN Scanner

3. SCRIERI ÎN FAVOAREA PROMOVĂRII ŞCOLII SUPERIOARE DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU 282
4. OBSERVAŢIUNI LA PROIECTUL DE PROGRAM AL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI AGRICULTURII ÎN ŞCOLILE PRIMARE COMPLIMENTARE 286
5. CONSTANTIN SANDU-ALDEA ŞI ŞCOALA SUPERIOARĂ DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU 287
6. INSTITUTUL DE CERCETĂRI AGRONOMICE ŞI LEGĂTURA LUI CU ÎNVĂŢĂMÂNTUL 288
7. ÎNVĂŢĂMÂNTUL AGRICOL ÎN ROMÂNIA 298
8. DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI „DIRECTOR PROFESOR" LA ŞCOALA CENTRALĂ DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU 300
9. DIN NOU DIRECTOR LA ŞCOALA DE LA HERĂSTRĂU 305
10. ŞCOALA SUPERIOARĂ DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU - BUCUREŞTI (1853 – 1928) 307
11. ACTIVITATEA DE PROFESOR ÎN PERIOADA CONDUCERII ICAR 1928-1948 . 314
12. PROF. DR. G. IONESCU ŞIŞEŞTI ÎNTRE ANII 1945 - 1958 318
13. OPERE DIDACTICO-ŞTIINŢIFICE 322
G. Ionescu Şişeşti – Cărţi, lucrări, articole, conferinţe privind învăţământul agricol (principale) 338
Bibliografia – Activitatea pentru progresul învăţământului perioada 1948-1967 338
CUPRINS CAPITOLUL X - Dr. G. Ionescu-Şişeşti – membru al Academiei Române; membru al Academiei R.P.R. 340
CAPITOLUL X - DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE; MEMBRU AL ACADEMIEI R.P.R. 341
1. PREAMBUL 341
2. DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE 341
3. DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – MEMBRU ACTIV AL ACADEMIEI ROMÂNE (1936 – 1948) 345
4. UN NOU REGIM POLITICO-SOCIAL 356
5. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI MEMBRU AL ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE 357
Lucrări elaborate în perioada academică 368
Omagieri şi Distincţii 368
Bibliografia – G. Ionescu-Şişeşti, membru al Academiei Române; membru al Academiei R.S.R 369
CUPRINS CAPITOLUL XI - Publicistica 370
CAPITOLUL XI – PUBLICISTICA 371
1. PREAMBUL 371
2. LUCRĂRI ŞTIINŢIFICE 371
3. TEME DIN „AGROTEHNICA" 371
4. RAPOARTE, CONFERINŢE, CUVÂNTĂRI 371
5. TEME DE AGROFITOTEHNIE 372
6. ÎNDRUMĂRI AGRICOLE 372
7. TEME DIFERITE PRIVIND LUCRĂRILE AGRICOLE 373
8. ÎNVĂŢĂMINTE ŞI SFATURI 373

Scanned with OKEN Scanner

9. CONFERINŢE ŞI CUVÂNTĂRI PENTRU POPULARIZAREA CUNOŞTINŢELOR AGRICOLE 374
10. BIOGRAFII 374
11. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI ŞI SILVICULTURA 374
12. CONCLUZII 377
POSTFAŢĂ 379

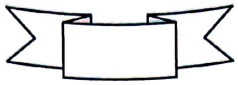

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

PARTEA a III-a
DIRECTOR GENERAL AL INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI ŞI MINISTRU AL AGRICULTURII ŞI DOMENIILOR (1928 - 1948)

Capitolul VI – ***Iniţiator şi director general al Institutului de Cercetări agronomice al României***

Capitolul VII - ***Ministru al Agriculturii şi Domeniilor***

Capitolul VIII - ***Activitatea de cercetare şi publicistica agronomică 1928 - 1948***

CUPRINS - Capitolul VI - Iniţiator şi director general al Institutului de Cercetări agronomice al României

CAPITOLUL VI - INIŢIATOR ŞI DIRECTOR GENERAL AL INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI 9
PREAMBUL 9
Calea către succes 9
1) CONSTANTIN GAROFLID 10
Biografia 10
Averea 11
Politica 11
Opinii despre agricultură şi relaţiile sociale 12
Scrieri economice 13
Concluzii 14
2) ÎNFIINŢAREA INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI 15
Preambul 15
Expunerea de motive la Legea înfiinţării ICAR 15
Lege pentru înfiinţarea Institutului de cercetări agronomice al României şi a staţiunilor agronomice 17
Dezbaterea la proiectul de lege pentru înfiinţarea ICAR 19
Discursul D-lui C GAROFLID, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor 20
Concluzii la dezbaterile asupra proiectului de lege pentru înfiinţarea ICAR 23
3) Dr. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – DIRECTOR GENERAL AL ICAR 23
Organizarea şi activitatea ICAR în primii trei ani 1928 - 1930 24
Activitatea de cercetare 1928 - 1930 25
Cercetătorii şi rezultatele lor 26
Dare de seamă de activitatea Institutului de Cercetări Agronomice al României 27
4) ANALELE INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI 29
Cuprinsul lucrărilor publicate în Analele ICAR 30
Analiza sumară a temelor publicate în lucrările de cercetare din Analele ICAR (1930 - 1948 36
Personalul de cercetare al ICAR din perioada 1928 - 1948 38
Studiul şi crearea cultivarului în ICAR 39
Harta zonării soiurilor culturilor de câmp în România, dată de ICAR (1938) 41
Direcţiunea, secţiunile şi staţiunile de cercetare ale ICAR în anul 1946 43
Importanţa ICAR pentru ştiinţa agricolă din România 44
5) CLĂDIREA INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI 46
Demersuri pentru proiectarea şi realizarea construcţiei 46
Ceremonia de inaugurare 47
Cuvântările ţinute la inaugurare 47
Comentariu 50
6) Decret-lege privitor la înfiinţarea Academiei de Agricultură din România, 22 mai 1948 .. 52
Bibliografie 56

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL VI - INIŢIATOR ŞI DIRECTOR GENERAL AL INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI

PREAMBUL

Colegii de studii de la Hohenheim şi Jena, între care G. Ionescu-Şişeşti era foarte integrat şi acceptat ca un lider, erau la fel de preocupaţi de introducerea metodelor tehnice noi în practica agricolă. Referindu-se la articolele pe care ei le publicau în revistele vremii, avea idei personale pe care le supunea analizei pentru a ajunge la rezultate practice cât mai bune. Într-o scrisoare către colegul său Oprea (1910) spunea : «Mă gândesc că cele mai bune articole pentru revistele noastre agricole sunt cele care izvorăsc din observaţia directă a faptelor acele de la ţară», sugerând ideea cuprinderii unui teritoriu mai vast, care prezintă condiţii diferite de climă, sol şi procedee de lucru. Continând ideea, exprimă părerea sa asupra unor experienţe plănuite de fostul său coleg de la Hohenheim (Ernest Gayraud), care se număra între cei pe care îi aprecia pentru calităti personale, spunând: «ernest (Gayraud) îmi comunică printr-o scrisoare un plan vrednic de toată lauda, să facă la el câteva experienţe relativ simple pentru a se convinge care inovaţiuni sânt într-adevăr indicate pentru agricultura noastră, care sânt, cu alte vorbe, rentabile (căci doar ăsta-i lucrul principal întotdeauna) şi în ce ar putea consta intensivizarea sistemului nostru de exploatare. Rezultatele le va publica şi acela va fi într-adevăr un articol preţios. Pot însă avea rezultatele la care va ajunge Gauraud, îndreptăţire pentru o regiune mai mare, pentru ţara întreagă? Iată un lucru care nu se poate afirma necondiţionat. Ar trebui ca aceeaşi experienţă în condiţiuni asemănătoare (se referă la identitatea amplasării) să se facă în mai multe puncte deodată, lucru pe care nu-l socotesc peste putinţă. Pentru ce suntem noi grupaţi aici, numai pentru discuţii teoretice? Dece să nu lucrăm în practică, pentru a ne convinge în practică de mijloacele prin care s-ar putea realiza o îmbunătăţire a agriculturii noastre? Mihăileanu, Oancea, Velican ar putea face acelaşi lucru pe care şi-l pune în gând Ernest să-l facă. Rezultatele comune ar putea avea atunci altă vigoare ... **Eu cred că numai repetând aceeaşi experienţă în zece-douăzeci de puncte ale ţării, s-ar putea stabili dacă de pildă, a îngrăşa cu bălegar, ori cu fosfatele de Mărăşeşti, e rentabil, dacă cutare maşină e mai bună, dacă cutare soi e mai productiv şi mai rezistent. Până nu vom face asta, ori şi cum ar fi, în vânt vom vorbi, şi oricât am scrie că în Germania e aşa şi pe dincolo, tot degeaba». (1)**

Acestea erau ideile, acesta era modul de exprimare a unui tânăr eminent, în limba română, cu 100 de ani în urmă.

Din acel moment al anului 1910 a încolţit ideea ce ducea spre înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României; tânărul student avea vârsta de 25 de ani şi a continuat să promoveze crezul său, până la reuşită în baza unei legi votată în anul 1927.

CALEA CĂTRE SUCCES

Am subliniat în capitolele anterioare momente în care, prin articole, discursuri sau studii pe diferite teme, de-a lungul anilor, dr. G. Ionescu-Şişeşti a făcut reveniri asupra ideii sale, adâncind treptat realizarea ei pe baza unui program accesibil şi suportabil, care să fie finalizat prin înfiinţarea unui institut central de cercetări pentru agricultură. A avut şi susţinerea agronomilor importanţi ai vremii, ca G. Cipăianu, C. Sandu-Aldea, Al. Nasta şi O. Popovici-Lupa ş.a., dar speranţa pentru o înfăptuire sigură rămânea dorinţa şi activitatea dr-lui Şişeşti.

La fel ca Aurelian, a înţeles că activitatea didactică, oricât de eficientă, poziţia de profesor de mare calitate, cu o pregătire de specialitate excelentă, nu sunt în măsură să-i permită o realizare atât de importantă. Astfel, ne amintim că după întoarcerea din Primul Război Mondial, a acceptat şi funcţia de Director general la Centrala Obştiilor Sătesti, fiind zilnic în activitate cu Centrala Cooperaţiei şi cu înalţi funcţionari ai Ministerului Agriculturii şi Domeniilor.

Pentru munca sa rodnică din postul amintit, la 1 aprilie 1921 a fost invitat să ocupe funcţia de „Director General al Agriculturii" în MAD, cu sarcina „îndrumărilor agricole, învăţământului agricol şi a pădurilor". Erau funcţii care îi permiteau să fie „auzit" şi chiar ascultat.

Cunoaştem activitatea sa bogată din această perioadă, dar ideea privind înfiinţarea „institutului" nu părea a fi agreată din partea ministrului Al. Constantinescu, un vechi politician liberal (n. 1859), avocat, având funcţii de ministru în mai multe guverne, la interne, industrie şi economie şi de patru ori la agricultură. Era un om în vârstă care se ferea de o hotărâre ce putea da greş. De fapt, parlamentul burghez nu era dispus să aprobe cheltuieli pentru o cercetare organizată de stat, care apela la buget, deşi principalii beneficiari urmau a fi marii proprietari, moşierii. Aşa s-a întâmplat ca între anii 1922 – 1926, când acesta a ocupat funcţia (caz unic de durată în funcţie din perioada interbelică), dr. Şişeşti nu a reuşit să-l convingă.

Nici articolul său „Un program de ridicare a agriculturii" nu l-a convins pe vechiul ministru, şi nici pe alţii care hotărau, deşi el a fost publicat în ziarul Argus, la 7 ianuarie 1924, având menirea de apel public. Nu a ieşit nimic până în anul 1926, când a fost instalat, ca nou ministru, Constantin

Scanned with OKEN Scanner

Garoflid, moşier cu viziuni progresiste pentru agricultură, o persoană instruită şi energică, un om deştept.

Noul ministru a înţeles şi a aprobat ideile dr-lui Ionescu-Şişeşti privind organizarea cercetării, iar după instalarea sa la 20 februarie 1926, în programul prezentat pentru activitatea ministrului, s-a referit detaliat la crearea „Institutului de Cercetări Agronomice al României". Această expunere a fost publicată în ziarul „Politica" la 24 februarie 1926 sub titlul „Intensificarea producţiei agricole". Menţionăm că în mod eronat se atribuie titlul acestui articol dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, în cartea scrisă de secretara şi soţia, *Gheorghe Ionescu-Şişeşti* (Ed. Ceres, 1974, pag. 91), pentru că Garoflid a prezentat programul într-o expunere orală liberă, aşa cum rezultă din text, deci are o elaborare personală.

Acesta a fost momentul hotărâtor; altfel, lucrurile se amânau până în anii 1931 – 1932, când însuşi dr. G. Ionescu-Şişeşti a devenit ministru al agriculturii. Deci, numele lui C. Garoflid rămâne ca sprijinitor primar al înfiinţării ICAR. El era un ilustru politician al timpului, rar rememorat, ca mulţi alţii, fiind cunoscut azi doar de câteva persoane din ultimele generaţii.

Nefiind implicat în politică la acea dată, dr. G. Ionescu-Şişeşti nu putea avea un rol direct în demersurile de realizare a ideii sale prin legiferare, însă a fost mereu în preajma ministrului Garoflid care coordona acţiunea. Avea în acelaşi timp relaţii şi cu politicienii agronomi parlamentari în frunte cu G. Cipăianu, dar şi cu alţii, pentru că în acele momente devenea membru corespondent al Academiei Române, la scurt timp după ce împlinea 40 de ani. Grigore Antipa era între personalităţile importante ale timpului care îl preţuia foarte mult.

Nu se poate uita, sau eluda, contribuţia certă şi responsabilă a lui Constantin Garoflid la înfiinţarea ICAR, inclusiv pentru obţinerea fondurilor pentru începerea imediată a demersurilor necesare. Acţiunile sale asupra acestui subiect au rămas aproape total necunoscute, deşi există şi azi suficiente documente scrise ce confirmă rolul său esenţial în naşterea acestei instituţii de mare importanţă pentru viitorul cercetării agricole, ca urmaşă a „Staţiunii Agronomice Bucureşti".

Din motivele expuse mai sus găsim necesar ca să facem cunoscută personalitatea lui C. Garoflid într-un scurt expozeu, având în vedere şi relaţiile apropiate avute cu dr. G. Ionescu-Şişeşti, dar şi interesul şi acţiunile sale pentru progresul practic al agriculturii.

1) CONSTANTIN GAROFLID[1]

Biografia

Bunicul lui C. Garoflid dinspre tată era aromân şi a venit în Ţara Românească împreună cu viitorul mitropolit Andrei Şaguna, la 28 ianuarie 1808, pe numele său Mihail Costea Garoflid (Garoflidis – Garofliades, 1787 – 9.04.1869), ocupându-se cu arendăşia. Era un om destoinic, care a avut şapte feciori, ce i-au urmat ocupaţia şi au adunat averi însemnate. Ultimul dintre ei, Alecu Garoflid (1848 – 1896), tatăl lui Constantin, s-a ocupat cu agricultura şi morăritul, căsătorindu-se cu Athina, fiica lui Costache Trestianu şi a Ecaterinei, care era fiica logofătului Anastase Anastasiu. Până la decesul său timpuriu, la numai 48 de ani, Alecu Garoflid ajunsese proprietarul a 5000 de pogoane de teren agricol, unde se afla şi vestita moşie Moisica Banului de la Smeeni (jud. Buzău). A înfiinţat prima moară de făină cu motor; a fost reprezentantul Societăţii „Dacia Română" la Buzău şi candidat, la vremea sa, la Camera Deputaţilor şi Senat. Familia sa a avut doi copii, Constantin (n. 1872) şi Eliza (n. 1879). Familia avea şi alte proprietăţi imobiliare în Buzău, între care se afla şi clădirea Bibliotecii „V. Voiculescu", de azi (2017). Era o familie foarte bogată, bogăţie acumulată prin iscusinţa şi munca neostenită a lui Alecu Garoflid. A fost un bărbat destoinic.

Constantin Garoflid s-a născut la 18 martie 1872 în comuna Cândeşti (jud. Buzău), la conacul mamei sale; a copilărit la moşia din Pogoanele şi a urmat cursurile Liceului „Petru şi Pavel" din Ploieşti, iar la vârsta de 18 ani a fost trimis pentru studii la Paris. «La insistenţa familiei şi contrar dorinţelor sale se înscrie la Facultatea de Medicină din Paris» unde a studiat 6 ani. In paralel a participat la cursuri de economie politică, sociologie, literatură şi artă, dar s-a specializat şi în agronomie. Aşa ne explicăm de ce se declara „agricultor" în ocazii publice. In anul 1890, studenţii români ocupau 10% din locurile Facultătii de Medicină, ruşii – 32%, americanii – 19% şi otomanii – 9%.Acumulase o rară zestre instructivă şi educativă. Cunoscând exigenţa părintelui său nu şi-a permis dezertări. A fost membru al „Grupului Socialist" unde a activat, în anul 1890, alături de Em. Racoviţă, fraţii Radovici, Dragomir Hurmuzescu, Al. Slătineanu (profesor de „bacteriologie" la Universitatea din Iaşi), Toma Ionescu ş.a. Curând a înţeles că locul său nu este între cei dedicaţi ideilor socialiste. Venea dintr-o familie foarte bogată.

Cei sceptici cu privire la eforturile sale de pregătire în mai multe specialităţi, vor fi dezamăgiţi să afle că «In anul 1895 „ca medic intern", Constantin Garoflid a luat parte la combaterea epidemiei de holeră din Paris. Ulterior statul francez îi va oferi o decoraţie pentru meritele deosebite şi sprijinul acordat naţiunii franceze».

Constantin Garoflid s-a căsătorit în anul 1900 cu Elena Leonida, provenită din renumita familie Leonida, care se afla între marii industriaşi din domeniul auto şi patrona firma „Leonida et Co.". A primit ca dar la nuntă moşia Botârlău, azi comuna Vulturil, jud. Vrancea şi o sumă importantă de bani.

---

[1] Extras din lucrarea "Constantin Garoflid – Restituiri", de Nicoleta Gâlmeanu, Editgraph, Buzău, 2010

Scanned with OKEN Scanner

Averea

După primirea averii prin succesiune, în urma decesului tatălui său în 1896, în anul 1901 familia Garoflid era una dintre cele mai bogate din acel timp. Era un om foarte bogat şi hotărăşte să se mute la Bucureşti; în acelaşi an, având şi bucuria naşterii unicului său fiu Alexandru (4 martie 1902 – 1943). Totuşi viaţa sa era închinată administrării moşiilor, locuind la Bucureşti numai iarna. «În nenumărate rânduri spunea despre sine că este funcţionarul averii sale».

Din banii obţinuţi la „dezbaterea succesorală şi garanţiile bancare cuvenite pentru peste 20 de case, a cumpărat moşia Şopârliga-Curca, cu o suprafaţă de 2500 de pogoane. În anul 1904 a cumpărat moşia Ţintească-Muşeteasca, unde a înfiinţat o mare suprafaţă de viţă de vie, care a rămas ca reper în istoria viticolă a zonei. În anul 1910 a mai cumpărat restul de 2500 de pogoane de la Smeeni, din moşia Şopârliga-Curca şi arenda moşia Bălaia (Smeeni), iar în 1914 începea cultivarea moşiei Botârlău, zestrea soţiei, care fusese arendată timp de 14 ani, obţinând banii pentru dezbaterea succesiunii în urma tatălui său. Iată care erau dimensiunile averii unui tânăr moşier cu înaltă şcolire şi educaţie, cu mare aplecare spre acumulări materiale dar şi cu alte preocupări importante, după cum vom vedea în continuare.

Găsim interesant să prezentăm o listă simplă a averilor familiei Garoflid, o familie de moşieri, dintre cele mai bogate din acea perioadă: 1) moşia de la Pogoanele şi moara de cereale, cu vad bun, ce producea mai mult decât o moşie; 2) moşia de la Smeeni; 3) moşia de la Ţinteşti (din 1905 pe 60 ha) cu o activitate superioară de vinificaţie, condusă de Martin Knor, un sas ardelean; 4) moşia Botârlău, cu un conac foarte mare şi frumos, distrus în anul 1916, prin incendiere, de armata rusă; 5) moşia de la Sărăţeasca (17,20 ha) ocupată cu vie şi construcţiile aferente unei asemenea moşii; 6) vilă în Bucureşti de 285m^2, în str. Louis Calderon nr. 35, o locuinţă boierească normală, parter, etajul fiind locuit de familia surorii sale Eliza. Mai deţine un al doilea corp de clădire (160 m^2) pe terenul de 665 m^2, alături de prima şi un automobil Ford 1929. Toate moşiile aveau conacul necesar şi anexe utile pentru desfăşurarea activităţii.

Descrierea aceasta detaliată nu s-a făcut pentru a relata o stare de posesie exagerată, nici pentru a încerca să prezentăm o familie de mare probitate morală, ci mai ales pentru a cunoaşte starea socială a acelor vremi, posibilităţile pe care unii oameni le aveau de a face acumulări greu de imaginat în condiţiile social-politice în care trăiau oamenii în Ţara Românească; dar şi pentru observaţiile următoare.

Politica

Păstrarea aproape integrală a marilor proprietăţi moşiereşti, după „Reforma agrară" a lui Cuza şi Kogălniceanu, realizată pe baza unui dictat ferm, a fost posibilă prin inventarea „Învoielilor agricole". S-a găsit o formă legală prin care ţăranul putea fi obligat să lucreze pe moşii, fiind pasibil de suportarea unor umilinţe pe care le suferea şi pe când era „clăcaş".

Numeroasele încercări de ameliorare a acestei legi n-au avut succes, nici măcar parţial. Încercarea lui P. S. Aurelian, cu obţinerea votului în Camera Deputaţilor, pentru înlocuirea legii amintite anterior, a căzut la Senat, în anul 1897. Până în acel an, moşiile familiei Garoflid au fost exploatate în raport cu legea amintită, la fel ca restul moşiilor, lucrate prin arendare sau conduse de familie. Adică prin exploatarea muncii ţăranilor cu o severitate care a dus la sângeroasa Răscoală din 1907. Este evident că veniturile moşiilor au rezultat din munca ţăranilor, calitatea moşiei şi iscusinţa administratorului care adesea ara însoţită de o lăcomie recoltătoare.

Presupunem că C. Garoflid s-a aflat între moşierii cu un spirit umanist pozitiv faţă de ţărani în baza studiilor sale dezvoltate şi a educaţiei primite la Paris, care în acei ani era un „oraş al luminilor", un mediu de promovare a spiritului umanist în mase. Lucrarea dedicată lui însă nu precizează nicăieri că ar fi renunţat din voinţă proprie la aplicarea legii învoielilor, în activitatea sa de administrare a moşiilor. Deci acumulările familiei sale s-au produs ca şi în alte cazuri în situaţii similare.

În acele timpuri, cei mai mulţi proprietari de moşii cu un nivel rezonabil de instruire şi o poziţie socială recunoscută se implicau în politică, sigur, în interesul apărării privilegiilor. Aşa au menţinut în vigoare „Legea învoielilor agricole" aproape 50 de ani. Aproape toate intervenţiile lor parlamentare vizau interesul de grup sau chiar personal, ţara era pe alt plan.

Constantin Garoflid a început la „Liberali" în alegerile din 1907 pentru Consiliul Comunal Buzău. Atunci aprobă reducerea marilor latifundii la suprafaţa de 500 ha pentru o bună exploatare şi se pronunţă împotriva cooperaţiei ţăranilor. În anul 1908 a trecut la „Conservatori", iar mai târziu în 1918 se înscria în „Partidul Poporului" «şi se recomanda economist, agricultor, agronom şi mare proprietar». În primul Guvern Averescu (29 ianuarie – 18 martie 1918) C. Garoflid a fost numit secretar de stat şi Ministru al Agriculturii şi Domeniilor. A contribuit direct la elaborarea „Legii arendării obligatorii" către ţărani, din toate moşiile care depăşeau 100 ha. Nu era ideea sa, dar această lege urmărea anularea împroprietăririi ţăranilor, dată prin decret regal în toamna anului 1917. Tot în anul 1918, în Guvernul Marghiloman (conservator) din perioada 3 martie – 6 noiembrie, a fost numit ministru în două perioade, la acelaşi minister. Guvernul era ocupat cu semnarea păcii. Se ştie că Marghiloman a admis condiţii nefavorabile care au fost corectate de I. I. C. Brătianu. La instalarea Guvernului Averescu în 1921 a revenit la Ministerul Agriculturii şi |Domeniilor (22 iule – 17 decembrie). În această perioadă s-a aflat între politicienii care au elaborat legile Reformei agrare 1920 -1922. «Acest Guvern Averescu a adoptat legile de reformă agrară,

Scanned with OKEN Scanner

unificarea monetară, reforma financiară şi primul buget al României Mari». La votul legilor „Reformei agrare" un rol important l-a avut poziţia personală pozitivă, exigentă a lui Constantin Argetoianu.

În urma alegerilor din primăvara anului 1926, la 26 mai, Partidul Poporului a ieşit câştigător, iar C. Garoflid devenea deputat şi ocupa din nou postul de ministru la MAD (30 martie 1926 – 4 iunie 1927). În acest mandat a avut o activitate intensă de legiferare, obţinând între alte legi şi „Legea pentru înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României". A fost ultimul său mandat de ministru.

În anul 1929 a părăsit Partidul Poporului şi a înfiinţat partidul „Liga agrară" care a avut publicaţia „Agricultorul". Apoi, în anul 1930 Garoflid a fost ales senator al Uniunii Camerelor Agricole, devenind şi vicepreşedinte al „Comisiunii Internaţionale a Viticulturii". Era o personalitate publică recunoscută, fiind ales şi preşedinte al „Societăţii Naţionale de Agricultură", cea înfiinţată de Al. Nasta în anul 1912, după statutul lui Aurelian din sec. al XIX-lea. În anul 1934 C. Garoflid era în continuare preşedintele Ligii agrare.

Din această evidenţă a evoluţiei sale în politică, înţelegem că a putut avea acţiuni importante în actele de guvernare şi a lăsat câteva rezultate pozitive, fiind recunoscut între personalităţile timpului aproape două decenii, din două motive: mare moşier şi persoană înalt şcolită, cu o morală umană bine apreciată. Era un personaj special al vremii.

«În 1934, Constantin Garoflid era în continuare preşedintele Ligii agrare», era activ în politică, însă nu a neglijat deloc administrarea imensei sale averi. În anul 1938, după promulgarea noii constituţii, la 20 februarie, «s-a constituit primul nucleu al Frontului Renaşterii Naţionale (FRN), un partid Regal, cu participarea a 53 de personalităţi în frunte cu C. Rădulescu-Motru». Aici se afla şi Constantin Garoflid „agrarianul", agronomul G. Ionescu-Şişeşti şi reprezentanţi din industrie, finanţe, cultură şi generali, foşti premieri. Era crema intelectuală a ţării chemată de rege pentru un nou stil de guvernare. Nu putem spune că toţi au dat semnătura cu entuziasm pentru că aveau opinii politice diferite

În perioada arătată, C. Garoflid a fost ales membru al Consiliului Superior Economic (8 aprilie 1938); membru în Consiliul Superior Naţional al FRN (20 ianuarie 1939) şi membru în Consiliul Permanent al Agriculturii. După abdicarea regelui Carol al II-lea în anul 1940, Garoflid se retrage definitiv din politică. «Avea 68 de ani şi mai multe probleme de sănătate». Erau în mare măsură poziţii care onorau personalitatea, ele nu presupuneau mai mult decât răspunderi morale.

După biografii săi[2] «preocupările lui Constantin Garoflid pentru agricultură au reuşit să depăşească cu mult cadrul strâmt al moşiilor sale model», pe care le-a administrat personal, fără întrerupere, timp de aproape 50 de ani. A avut idei originale privind organizarea proprietăţii, a practicării agriculturii şi chiar a organizării cercetărilor agricole. «A încercat să facă tot ce i-a stat în putinţă în acest sens, prin activitatea pe care a desfăşurat-o în cadrul unor organizaţii agricole pe care le-a condus mult timp în calitate de preşedinte», fiind o persoană cu mare dăruire de socializare. Avea frumoase prietenii. Iată numeroasele instituţii, organizaţii şi societăţi care au fost conduse ca preşedinte de către acest agricultor-intelectual, în vremile prin care a trecut: 1) Liga agrară; 2) Liga pentru Dezvoltarea Economiei Naţionale; 3) Societatea Naţională de Agricultură; 4) Consiliul Superior al Agriculturii, înfiinţat de C. Garoflid; 5) Academia de Agricultură a României; 6) Uniunea Centrală a Sindicatelor Agricole; 7) Uniunea Generală a Sindicatelor Viticole; 8) Uniunea Generală a Sindicatelor Agricole şi Pomicole; 9) Consiliul Institutului de Cercetări Agronomice al României. Toate aceste forme de sindicalizare erau ale arendaşilor şi moşierilor.

Toate aceste activităţi le-a îndeplinit pe lângă ocupaţia sa de administrare a imensei moşii, unde a practicat o agricultură ştiinţifică, fiind acceptat uneori să expună în faţa profesorilor de la Herăstrău, rezultatele activităţii sale bazată pe ştiinţele agronomice şi ideile ce ar putea contribui la progresul agriculturii. Pentru activitatea sa a fost primit ca membru al Academiei Italiene de Agricultură şi membru al Academiei de Agricultură a României, unde a fost numit şi preşedinte. Prin întreaga sa activitate în sprijinul progresului agricol, Constantin Garoflid a fost un caz unic.

Opinii despre agricultură şi relaţiile sociale

Câteva opinii despre agricultură şi agricultor, publicate în lucrări ocazionale sau volume, merită un loc în istoria raţionamentelor expuse asupra acestui domeniu, sub semnătura sa. Iată: «De aceea, ca să fii agricultor mai trebuie pe lângă imboldul câştigului, să-ţi placă meseria, să o iubeşti. În plugărie nu poţi, ca într-o slujbă, să lucrezi numai câteva ore de birou şi să crezi că ţi-ai făcut datoria. Trebuie să i te dai cu totul, ziua şi noaptea să fii cu gândul la treburile ei» (din cartea „Agricultura veche"). Cu privire la arendaşi avea o opinie ce azi ne pare imparţială «Clasa arendăşească atât de folositoare ţării, şi care avea un rol atât de însemnat în dezvoltarea plugăriei noastre, a fost mult şi pe nedrept hulită atunci când politica şi literatura au început să agite „chestia ţărănească"». Arendaşii, la fel ca moşierii, puteau aplica legea învoielilor agricole. Dar, autorul arată şi faţa neplăcută a arendaşului: «... înainte de expropriere (1918), clasa arendăşească a plugarilor de meserie începuse să fie împestriţată de speculatori, care nu aveau altă legătură cu pământul, decât câştigul. Acest fapt nu îndreptăţea însă hula care s-a întins asupra întregii bresle». Sigur, Garoflid o raţiona ca un

[2] Nicoleta Gâlmeanu -"Constantin Garoflid – Restituiri", Editgraph, Buzău, 2010

Scanned with OKEN Scanner

moşier, ca unul care practicase şi arenda, însă la modul general avea dreptate. Totuşi, arendaşii incorecţi erau mulţi.

Autorul mai atribuie moşierilor şi arendaşilor meritul de a fi introdus tehnica nouă, soiuri şi rase noi, prin import. Nici nu era cine să o facă. Ţăranul muncea pe nimic pământul lor, neavând timpul necesar pentru preamica lui suprafaţă de a fi lucrată bine. Introducerea ogorului sterp, a leguminoaselor şi a lucrărilor premergătoare pentru grâu şi porumb s-au făcut la îndemnul agronomilor. Mulţi moşieri stăpâneau numai semnătura, aşa cum spunea Aurelian prin altă expresie.

Garoflid a lăsat îndrumări tehnice privind pregătirea ogorului, cultura grâului, care la unii moşieri sau arendaşi ocupa suprafeţe de 10.000 – 50.000 de pogoane. A descris introducerea mijloacelor de treier, începând cu tăvălugii traşi de cai, locomobila şi batoza; ritualul tehnic al treieratului, totul de la nivelul unui agricultor practic. La fel, a descris procesul de lucru pentru culturile de primăvară, porumb, sfeclă de zahăr, rapiţă şi despre morile de măcinat, acestea aducându-i o bună parte din averea sa. A descoperit primul „musca de Hessa" ca dăunător periculos pentru grâu. Toate acestea le găsim în cartea „Agricultura veche".

Opinia sa despre cooperaţie era originală şi o privea ca o organizare spontană a micului capital sătesc, care a fost ulterior absorbit de stat, după falimentare, imprimându-le un rol politic, iar cooperaţia a pierdut autonomia şi mişcarea aceasta de ridicare a mici burghezii săteşti a fost înlocuită cu o instituţie de stat – banca. În exprimare raţională despre cooperaţie, Garoflid spunea: «Cooperaţia cere o virtute socială nouă: solidaritatea, virtute care până acum nu e prea răspândită. Iar oamenii de doctrină au adăugat: nu se poate naşte cooperaţie înainte ca disciplina capitalistă să fi educat munca şi impus cinstea comercială».corect, dar cât timp capitalismul produce inechitate şi exploatare, educaţia care să slujească aceste obiective nu este, logic, realizabilă.

Despre muncitorii ţărani Garoflid avea o opinie comună cu moşierii ca el. Adică: „Munca prin învoială cu ţăranii era o necesitate", deci „Legea învoielilor agricole" la rândul ei, era la fel, deşi era contestată de ţărani şi de inteligenţia umanistă, care o considerau un mijloc de obligaţie la muncă a ţăranului supus exploatării, În final ea a dus la Răscoala din 1907, cu urmările ei tragice şi apoi dramatice. Legat de aceasta, Garoflid recunoştea că: « ... exploatarea în regie (proprie) a moşiilor nu se putea face atunci», astfel ţăranul era chemat să lucreze pământul moşierului, cu retribuirea mizerabilă şi cu anasâna.

În cartea amintită, C. Garoflid scria despre oameni şi civilizaţie, exprimând o opinie cunoscută de mult în ţară, iată: «Civilizaţia începe atunci când se introduce metrul (adică şcoala), adică precizia şi obiectivitatea, calităţi rare la noi, unde sentimentalismul, exagerarea şi subiectivismul le înlocuieşte atât de des. Adaptarea târzie la noile condiţii pe care ni le cere înaintarea noastră în civilizaţia apuseană explică locul precumpănitor pe care străinii l-au avut în treburile economice ale ţării, şi la început chiar în profesiuni; precum înclinarea noastră pentru funcţii de stat».

«Niciunul dintre conducătorii politici, aleşi ai votului obştesc, n-a încercat să dea poporului educaţia muncii. De aceea azi, o parte din ţărani, cei care şi-au pierdut pământul şi cei mai săraci, dispreţuiesc munca şi nu se îndeamnă să iasă la lucru decât atunci când nu mai au ce mânca».

Constatăm uşor că d-l Garoflid dorea să aibă în exploatare un ţăran „educat". Cine avea atunci măiestria să educe un ţăran analfabet? Aşa ceva nu a fost şi nu va fi posibil niciodată. Să fie educat spre a se supune exploatării cu randament ridicat? Se pare că acest lucru şi-l doreau moşierii la modul serios. Apropo! Nu am găsit în această lucrare, consultată parţial, ca familia Garoflid să fi comis un act de caritate pentru ţăranii care le-au muncit pământul; o şcoală, o biserică, câteva burse pentru copiii săraci cu minţi sclipitoare ... nimic!

Continuăm analiza opiniilor şi convingerilor lui Garoflid cu „Punctul de vedere social". Iată pererorarea: «Am spus că starea ţăranului în „sistemul învoielilor era relativ mulţumitoare (???). Arendaşul sau proprietarul era bancherul lui. Orice învoit, muncitor cinstit, găsea întotdeauna banii de care avea nevoie, îndeosebi pentru vite, seminţe şi inventar», etc, etc. De ce nu le avea ţăranul toate acestea? Pentru ce muncea el, uneori şi în sărbători, pe pământul boieresc? Cât primea pentru munca lui?

Încheiem cu extrasele din lucrarea „Agricultura veche", aşa cum rezultă din sursa bibliografică menţionată, cu „Conducerea exploatării" (chiar aşa?): «Exploataţia moşiilor prin învoieli cu ţăranii (pe care o aplica din 1896, după decesul tatălui său), era organizată şi îndrumată de proprietari şi arendaşi. Grija cea mare era ca moşia să fie „îmbrăcată" (acoperită), adică toate locurile cuvenite învoielilor să fie distribuite. A doua grijă era ca muncile să fie împlinite în timp util şi repede» ... «Nu-mi aduc aminte să fi văzut în regiunea mea vreun lan de porumb scăpat în Buruieni» (Erau harnici ţăranii „învoiţi"!!)

Scrieri economice

Fiind un moşier cu şcoală şi educaţie, rămas însă prin conştiinţă şi activitate în sfera comportamentului şi concepţiilor marilor bogătaşi, C. Garoflid a ţinut să-şi prezinte opinia cu privire la politică şi economie prin articole, conferinţe, broşuri şi câteva cărţi, interesante prin ideile prezentate în favoarea progresului prin activitatea marilor proprietari, restul populaţiei era o masă subsidiară. Niciodată nu s-a referit la „poporul român".

Ţăranii erau un subiect prezent, pentru rolul lor în munca prin care contribuiau la recolte aducătoare de venituri pe moşie. Aşa că, prima lucrare, publicată într-o broşură, aborda subiectul legat de „Noul proiect de lege pentru învoielile agricole" (1907) de pe

Scanned with OKEN Scanner

poziţia moşierului, care accepta ideea împroprietăririi ţăranilor, sigur, cu o minimă afectare a intereselor marii proprietăţi, iar teoria sa de bază insista pe extinderea numărului de proprietari de mărime mijlocie. Cei lipsiţi de pământ sau posesori a mai puţin de 5 ha nu aveau nici o perspectivă, trebuiau absorbiţi de industrii sau ca zilieri pe moşii, ori pentru alte activităţi. In acelaşi an publica"Păreri în chestia agrară", un subiect permanent în epocă, eludând sistematic aplicarea măsurilor de rezolvare a stării sociale. Moşierii n-au acceptat niciodată, din conştiinţă proprie, acordarea împroprietăririi ţăranilor. Cincizeci de ani au tergiversat eliminarea legii învoielilor agricole, iar când au cedat, au fost obligaţi de „decrete" regale sau guvernamentale (1917 regal; 1945 – guvernamental). Sporadic, apărea câte un moşier ce declara că ar fi necesară „împroprietărirea ţăranilor", pentru a dispune de suprafaţa necesară asigurării existenţei familiei. Aceştia sunt invocaţi şi azi ca mari spirite umaniste. Ei bine, nimic nu se întâmpla. A continuat să publice în anii 1917, 1918, 1920, mereu asupra „chestiei agrare"; ultima carte, pe 420 de pagini, cu titlul „Chestia agrară în România", subiect de presă şi de scrieri savante, care n-au realizat nimic concret. Decretele de împroprietărire s-au dat pentru nevoia de a avea ţărani care să poată trăi cu familia, muncind pământul ţării. Moşierii pur şi simplu nu aveau banii necesari pentru a cumpăra utilaje agricole de la străini, iar ţara nu avea industrie pentru construcţii de maşini şi unelte agricole.

In perioada 1908 – 1943 a publicat 18 lucrări sub formă de broşuri şi cărţi, tratând subiecte ce interesau marea proprietate. In concepţia sa marea proprietate era baza economică a ăţrii şi interesele ei erau în preocuparea sa. Era corect în mare măsură. Omitea un fapt esenţial, acel pământ al marii proprietăţi era frământat cu sudoarea ţăranului. Fără el, pământul nu putea produce nimic. A scris mult asupra problemelor monetar-financiare, problemelor economice, despre proprietatea mare şi mijlocie. **(2)**

Concluzii

Această lucrare dedicată lui, pretinde că Garoflid ar fi contribuit ca figură centrală la elaborarea „Legii împroprietăririi ţăranilor" din 1918, dar această „operă" a fost atribuită Casei Centrale a Cooperaţiei pentru aplicare, iar la elaborare un rol esenţial l-a avut G. Cipăianu şi ingineri, membri ai Societăţii Agronomilor, reprezentaţi de Gh. Ionescu-Şişeşti. El a fost reprezentant al moşierilor pentru a rezulta o lege cât mai acceptabilă. In 1920 a publicat chiar „Memoriul agricultorilor mari cu privire la expropriere", în România Unită. Pe această linie, în anul 1921 a prezentat „Expunerea de motive a legii agrare pentru Vechiul Regat" şi „Expunere de motive a Legii reformei agrare", ş.a.

Interesele sale pentru marea proprietate, chiar micşorată de împroprietărire, s-au menţinut din convingerea că aceasta poate avea un rol important în realizarea producţiei agricole a ţării. A fost o poziţie pozitivă pentru progresul tehnic al agriculturii, mai ales din poziţia ultimului mandat de ministru la agricultură în anii 1926 – 1927. Atunci a acceptat ideile agronomice ale profesorului G. Ionescu-Şişeşti şi a realizat demersuri şi fapte pentru progresul agriculturii. Proiectul lui Garoflid pentru regularea datoriilor agricole şi viticole, înaintat în anul 1930, a inspirat noua idee privind „Legea conversiunii datoriilor agricultorilor" din anii ce au urmat, promulgată de ţărănişti. **(3)**. Apoi a elaborat şi publicat „Legea pentru arendarea obligatorie şi vânzarea voluntară a unei părţi din pământul marii proprietăţi", promulgată, care avea avantaje pentru ambele părţi (1918). In anul 1921 publica Regulamentul la Reforma agrară din Oltenia, Muntenia, Moldova şi Dobrogea, şi asupra altor regiuni ale ţării. Pe lângă Legea ICAR, în 1927 a publicat un articol despre „Infiinţarea Institutului de Cercetări Economice".

Constantin Garoflid a fost şi un autor de discursuri de esenţă, în perioadele sale de ministru, mai ales în guvernele Averescu; respingea discursurile fără un conţinut aplicativ. Ca opinie sintetică asupra activităţii sale vom reproduce opinia lui C. D. Gherea: « ... faptul de a fi mare proprietar şi arendaş, făcea uneori pe Garoflid, mai ales în primele sale lucrări să fie tare confuz, să dea încă prea multă însemnătate cauzelor accidentale (întâmplătoare) şi cauzelor subiective ale omului, ... şi ceea ce e mai important, să aibă încă preferinţe şi justificări pentru regimul nostru neoiobag în vigoare (învoielile agricole). Dar în marginile (limitele) problemei agrare, ca o problemă economică propriu-zisă, D-l Garoflid, o repetăm, vede destul de clară problema, ca şi soluţia ce o comportă, ceea ce e desigur, un merit deosebit pentru d-sa» (1910)

Cunoscutul om politic N. Mareş, un progresist, spunea despre C. Garoflid într-o frază: «Constantin Garoflid, cu o vie inteligenţă, agricultor de seamă, cu vastă cultură generală, profund gânditor, cunoscător al chestiunilor agrare ca nimeni altul, preconizatorul exproprierii latifundiilor în cartea sa din 1907 şi apoi dârz apărător al restului marii proprietăţi, atât de necesară propăşirii agriculturii, a fost un timid singuratic şi un om modest. Numai aceste însuşiri l-au împiedicat de a da ţării sale tot ce ar fi putut da, spre liniştea şi binele ei». **(4)**

După mai bine de 100 de ani de la începutul activităţii lui C. Garoflid ca stăpân de moşie, înalt instruit şi agricultor practic, ca administrator al imensei sale averi şi ca persoană publică putem spune că: Constantin A. Garoflid a fost un reprezentant al clasei sale, atât prin starea familiei, cât şi ca persoană publică; fiind în rândul intelectualilor care au văzut nevoia „Reformei agrare", prin micşorarea marilor proprietăţi, din anul 1907. Când s-a înfăptuit „Reforma" a fost prezent la elaborarea „legilor", mai ales cu scopul de a apăra marea proprietate, datorită importanţei sale momentane în economia ţării. A fost adept al proprietăţii funciare mijlocii şi puţin interesat de existenţa şi viitorul micului proprietar, care era în număr dominant.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru poziţia şi condiţia sa intelectuală, ca moşier şi politician, a scris mult despre agricultură, economia agricolă şi finanţele sale. A avut o contribuţie importantă la „Legile Reformei Agrare" în Guvernul Averescu şi una hotărâtoare privind înfiinţarea Institutului de Cercetări Agricole al României, în anul 1927, ca ministru al agriculturii. El a fost o personalitate cu merite depline pentru a fi consemnat în lucrări care se referă la temele legate de activitatea sa şi chiar într-o viitoare lucrare a „Istoriei agriculturii române". Încă nu avem o asemenea lucrare, deşi erau personalităţi avizate să o facă. Acum sunt plecaţi dar viitorul este etern.

2) ÎNFIINŢAREA INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI (5)

Preambul

Această înfaptuire, ce a plecat de la ideea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, cunoscută datorită insistenţelor sale, timp de aproape 20 de ani, a fost considerată la urmă ca o reuşită colectivă, la care au participat agronomii, politicienii parlamentari şi membri ai guvernului, reprezentaţi de ministrul agriculturii Constantin A. Garoflid. A fost cu adevărat o voinţă colectivă, rezultată în urma unor dezbateri de idei, care nu erau toate în convergenţă.

La 9 aprilie 1927, C. Garoflid, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor, învestit în urma obţinerii statutului de „deputat" la alegerile din 25 mai 1926, din partea Partidului Poporului, a generalului Alexandru Averescu, devenit şef al guvernului (30 martie 1926) – 3 iunie 1927) **(6)**, a depus în şedinţa Adunării Deputaţilor, proiectul de lege pentru înfiinţarea „Institutului de Cercetări Agronomice al României şi a Staţiunilor Agronomice".

Proiectul de lege a fost depus însoţit de avizele favorabile nr. 17/1926 ale Uniunii Camerelor de Agricultură şi nr. 4/1926 al Consiliului legislatic. **(7)**

Trebuie subliniat că nu liberalii veneau să aplice în practică ideea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, ci un partid construit pe imensa popularitate a generalului Al. Averescu şi prin personalitatea recunoscută a ministrului C. Garoflid, deşi liberalii recunoşteau necesitatea legii, aveau obiecţii, nu foarte puternice, dar le promovau ca întotdeauna când o lege nu le era convenabilă, ca şi în prezent (2017). A fost o şansă pentru aprobarea legii prin garanţia conţinutului ei elaborat de G. Ionescu-Şişeşti şi susţinerea sa energică din partea ministrului Garoflid.

„Expunerea de motive" la proiectul de lege amintit a fost prezentată de ministrul C. Garoflid. Conţinutul expunerii are specificul construcţiei frazelor lui G. Ionescu-Şişeşti, dar ideile sale pot fi considerate a fi exprimate şi prin elaborarea lui Garoflid. Credem că în înţelepciunea sa, Garoflid a colaborat cu dr. Şişeşti care era funcţionar superior în Ministerul agriculturii.

Motivaţia legii are un conţinut atât de clar şi de convingător încât îi conferă o valoare ce arată că merită un loc în istoria organizării cercetărilor agricole; de aceea, considerăm că este locul unde să o reproducem integral

Expunerea de motive la Legea înfiinţării ICAR

În şedinţa dela 9 Aprilie 1927 a Adunării Deputaţilor D-l C. Garoflid, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor, a depus proiectul de lege pentru înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României şi a Staţiunilor Agronomice.

Proiectul de lege a fost depus însoţit de avizele favorabile Nr. 17/926 al Uniunii Camerilor de Agricultură şi Nr. 4/927 al Consiliului Legislativ.

EXPUNEREA DE MOTIVE

la proiectul de lege pentru înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României şi a Staţiunilor Agronomice

Agricultura românească trebue să intre într'o fază nouă.

Câtă vreme populaţia era relativ rară, cerinţele pieţii interne mici şi puţin variate, sistemul de cultură extensiv era impus de necesităţi. Rodnicia naturală a pământului abia desţelenit asigura o producţie mulţumitoare unei societăţi de curând ieşite din economia naturală.

Astăzi desvoltarea agriculturii e dominată de o serie de factori noui: înmulţirea populaţiei, înfăptuirea reformei agrare, unirea provinciilor cu o industrie mai desvoltată şi necesitatea susţinerii unei organizaţiuni de stat moderne. Asigurarea şi menţinerea unei producţiuni agricole superioare şi constante este aşa dar o datorie pentru noi.

Această producţie superioară nu o putem însă bizui numai pe tradiţie şi pe metodele empirice de până acum. Pământul şi clima noastră permit posibilităţi de producţie mai mari decât acelea obţinute până astăzi. Aceste posibilităţi însă nu pot fi realizate decât aplicând agriculturii noastre metodele şi cuceririle ştiinţei.

Pentru aceasta este necesar să cunoaştem precis toate fenomenele cari condiţionează procesul producţiei agricole la noi.

Desigur datele ştiinţei generale şi ale tehnicei din alte ţări ne stau la dispoziţie. Dar valabilitatea lor pentru împrejurările noastre particulare este limitată. Un motor construit în Franţa va funcţiona tot aşa de bine şi la noi. Dar o varietate de grâu creată în Franţa şi introdusă în cultură la noi poate să dea rezultate mediocre sau chiar rele.

Tot astfel în toate domeniile ştiinţei agricole: studiul solului, studiul duşmanilor plantelor şi animalelor, crearea de tipuri de plante şi rase de animale adaptate condiţiilor noastre, studiul economiei apei în pământ în raport cu vegetaţia, studiul fermentaţiunilor, studiul nutriţiei animalelor, etc., sunt probleme cari trebuesc rezolvate în împrejurările particulare de climă şi de sol ale ţării noastre.

Scanned with OKEN Scanner

S'au făcut desigur şi în trecut oarecari cercetări referitoare la problemele fundamentale ale agriculturii româneşti de către Staţiunea Agronomică Herăstrău, de Secţiunea Agro-geologică a Institutului Geologic, de laboratoriile catedrelor dela Şcoala Superioară de Agricultură dela Herăstrău şi ale Academiei de Agricultură Cluj.

A lipsit însă tuturor acestor cercetări o directivă unitară şi armonică; şi a lipsit rezultatului acestor cercetări consacrarea lor practică printr'o largă răspândire.

Pentru studierea ştiinţifică a problemelor fundamentale ale agriculturii ţării este dar necesară înfiinţarea unui aşezământ înzestrat cu toate mijloacele tehnice şi cu energiile necesare pentru a întreprinde cercetări sistematice cuprinzând toate aspectele agriculturii şi a da acestor cercetări atât unitatea cât şi putinţa de realizare practică şi de răspândire.

Înfiinţarea unui asemenea aşezământ nu este o inovaţie: toate ţările au institute similare, cari exercită asupra progresului agricol o influenţă utilă şi binefăcătoare.

Franţa are Institutul de Cercetări Agronomice, Anglia are în Staţiunea Experimentală dela Rothamstead, o instituţie cu mijloace de lucru uriaşe care a adus agriculturii servicii nepreţuite. Germania are numeroase institute agricole universitare şi un institut central de biologie aplicată la agricultură, la Dahlem. Polonia are trei institute speciale de cercetări agricole, fiecare din ele având mai multe secţiuni.

Pentru noi necesitatea creării unei asemenea instituţii este cu atât mai mult simţită, cu cât întreaga economie a ţării se sprijină încă pe agricultură.

Fiecare pas în desvoltarea agriculturii, fiecare sforţare de a moderniza şi intensifica o exploataţie agricolă, se izbeşte de lipsa unei orientări precise şi sigure, bazate pe cercetări ştiinţifice.

Credem că întemeierea unui aşezământ închinat cercetării ştiinţifice a problemelor agricole nu se mai poate amâna.

Proiectul de lege, pe care am onoare a vi-l înfăţişa, crează „Institutul de Cercetări Agronomice" şi stabileşte organizaţia`sa.

Institutul va avea secţiuni corespunzătoare direcţiilor în cari se vor îndrepta cercetările sale.

Secţiunile de fitogenetică şi fitotehnie îmbrăţişează domeniul plantelor. Aici se va organiza lucrul în aşa fel încât să se poată produce şi la noi varietăti şi tipuri de plante superioare, mai productive, mai rezistente, mai bine adaptate condiţiunilor noastre de climă şi sol. Tot aceste secţiuni vor trebui să dea norme precise privitoare la metodele de cultură cele mai bune pentru ţara noastră.

Secţiunea de chimie, fizică şi microbiologie agricolă va studia solul ţării, mijloacele de a-i spori fertilitatea, va rezolva ştiinţific problema îngrăşămintelor, va studia microorganismele solului şi pe acelea care provoacă fermentaţiunile.

Secţiunea de fitopatologie şi entomologie va studia boalele plantelor şi va dirija lupta contra duşmanilor animali şi vegetali ai plantelor cultivate, cari fac în culturile noastre adevărate ravagii şi scoboară producţia în fiecare an, pricinuind pierderi de miliarde.

Secţiunea de creşterea vitelor va studia adaptabilitatea celor mai potrivite specii sau rase de animale domestice la condiţiile naturale ale diferitelor regiuni agricole şi la caracterul particular al diferitelor feluri de exploatări agricole. Va căuta să rezolve problema nutririi raţionale şi economice a a nimalelor cu nutreţurile proprii ţării noastre.

Secţiunea de maşini, îmbunătăţiri funciare şi construcţii va îndrepta cercetările sale în domeniul tehnicei inginereşti aplicate la agricultură. Va încerca toate maşinile cari se construesc sau se importă în ţară, va rezolva problemele ştiinţifice ce se pun în legătură cu îmbunătăţirile funciare şi va pune la dispoziţia agricultorilor studii şi proiecte de construcţii rurale adaptate condiţiilor noastre.

Secţiunea de economie rurală va întreprinde cercetări asupra rentabilităţii diferitelor tipuri de exploatări, pe bază de cifre şi va putea îndruma agricultura spre desvoltarea uneia sau alteia din ramurile ei, care se dovedeşte într'o epocă determinată ca fiind cea mai rentabilă.

Institutul de Cercetări Agronomice nu-şi va putea îndeplini misiunea decât dacă va fi sprijinit, pentru verificarea datelor obţinute în laboratorii, de o reţea de staţiuni agricole, viticole, horticole, fitopatologice şi de ameliorarea plantelor. Proiectul de lege prevede şi înfiinţarea acestor staţiuni, grupate pe regiunile tipice de sol şi climă ale ţării. Programul lor de lucru va fi stabilit de Institutul de Cercetări Agronomice, iar executarea lui va fi îndrumată şi supravegheată de şefii de secţiune ai institutului. Actualele staţiuni se încadrează în reţeaua ce urmează a se înfiinţa.

Producţia agricolă medie la hectar nu reprezintă astăzi decât jumătate din producţia medie ce se obţine în ţările cu cultură intensivă din Occident. An de an pierdem prilejul de a scoate din solul nostru o producţie mult mai mare decât aceea pe care o obţinem cu metodele empirice actuale.

Rezolvând problemele care se pun azi agriculturii, răspândind sistematic printre agricultori rezultatele obţinute în laboratorii, staţiuni şi câmpuri de experienţe, producţia va creşte, cum a crescut în toate ţările cari au apucat pe această cale.

Admiţând, cu extremă moderaţie, că vom putea spori producţia cu 100 kg la ha, vom avea în fiecare an pentru cele 13 milioane hectare cultivate 130.000 vagoane de producţie agricolă în plus, care valorează cel puţin 6 miliarde lei.

În această lumină de cifre, mijloacele care se cer pentru înfiinţarea şi buna funcţionare a instituţiilor ce vor servi progresul agricol al ţării, nu apar ca un sacrificiu, ci ca unul din plasamentele cele mai productive şi cele mai urgente pentru economia ţării.

De aceea nu mă îndoiesc că proiectul de faţă va întâmpina sprijinul d-voastre. Alătur aci avizele favorabile al Uniunii Camerelor de agricultură şi Consiliul legislativ, cărora, după lege, trebue să le comunicăm proiectul. **(10)**

CONST. GAROFLID
Ministrul Agriculturii şi Domeniilor

Vedem că materialul prezintă iniţial argumente agronomice şi sociale prin care justifică necesitatea sporirii producţiei, prin eforturi financiare ce pot fi făcute de agricultorii

Scanned with OKEN Scanner

români. Acestea erau destul de reduse, dar se susţine că cercetările experimentale pot găsi soluţii şi se invocă importanţa soiurilor noi selecţionate, explicând şi valoarea sporului de producţie ce s-ar putea obţine.

Este interesant să reţinem această afirmaţie din expunerea de motive, introdusă de autor «Înfiinţarea unui asemenea aşezământ nu este o inovaţie: toate ţările au institute similare, care exercită asupra progresului agricol o influenţă utilă şi binefăcătoare».

Afirmaţia nu a fost tocmai fericită. Din capitole anterioare am putut constata că această idee aparţinea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti şi ceva identic nu exista în Europa. Staţiuni şi institute de cercetări existau în majoritatea ţărilor, unele de nivel superior ca: Rothamstead în Anglia, Slalöf, î Suedia sau INRA – Franţa.. aveam şi noi Staţiunea Agronomică Bucureşti, Staţiunea de Selecţiune a Plantelor – Băneasa, Institutul Zootehnic înfiinţat de Al. Locusteanu în sec. al XIX-lea, dar ideea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti era originală. Credem că ministrul a dorit să aducă un argument credibil, nu să subestimeze ideea autorului.

Foarte clar sunt descrise „secţiunile corespunzătoare direcţiilor în care se vor îndrepta cercetările, din ICAR".

Gândirea economică a motivării legii este raţional exprimată prin această frază inteligentă: « ... buna funcţionare a instituţiilor ce vor servi progresul agricol al ţării, nu apar ca un sacrificiu, ci ca unul din plasamentele cele mai productive şi cele mai urgente pentru economia ţării» **(8)**

Lege pentru înfiinţarea Institutului de cercetări agronomice al României şi a staţiunilor agronomice

Ministerul Agriculturii şi Domeniilor
Direcţiunea generală a îndrumărilor agricole
Direcţiunea Statisticii Agricole şi a Publicaţiilor
No. 110
LEGE pentru Înfiinţarea Institutului de cercetări agronomice al României şi a staţiunilor agronomice
Decretul regal No. 1205 din 4 Mai 1927 publicat în M. O. No. 97 din 5 Mai 1927
CAP. I
Institutul de cercetări agronomice

Art. 1. - Pentru rezolvarea ştiinţifică a problemelor cari interesează agricultura ţării se înfiinţează Institutul de cercetări agronomice al României.

El depinde de Ministerul Agriculturii şi Domeniilor

Art. 2. – Acest Institut se compune din următoarele secţiuni:

A) Secţiunea de fitogenetică şi fitotehnie are de scop:

a) Să analizeze populaţiile plantelor cultivate, separând liniile din cari sunt alcătuite, alegând pe cele superioare prin productivitate, rezistenţă la boale şi adaptare la condiţiile locale, precum şi a întreprinde orice alte cercetări şi experienţe pentru a determina caracterele, aptitudinele, calităţile şi defectele celor mai bune tipuri cunoscute de plante cultivate;

b) Să încrucişeze liniile alese, atât între ele, cât şi cu alte forme pentru a spori mereu posibilităţile de ameliorare al plantelor cultivate

c) Să ţină registrul în care se înscriu rasele de plante obţinute prin lucrări metodice de ameliorare cari se pot urmări cu uşurinţă dela începutul lor;

d) Să întreprindă studii de ereditate experimentală;

e) Să înmulţească sămânţa formelor ameliorate şi să stabilească prin experienţe comparative valoarea acestor forme în diferitele ţinuturi ale ţării faţă de alte forme de plante cultivate, fie indigene fie străine;

f) Să facă studiul monografic al plantelor cultivate;

g) Să determine valoarea ştiinţifică şi practică a feluritelor procedee pentru pregătirea pământului, pentru îngrijirea semănăturilor şi pentru păstrarea recoltelor;

h) Să studieze formele cele mai bune de viţă, pomi şi plante de grădină cultivate în România; să determine aria de răspândire a fiecărei forme, să ia măsuri de conservare a vechilor forme de pomi ale ţării şi ale varietăţilor de viţe, să studieze cele mai bune metode de cultură şi valorificare a fructelor şi legumelor şi să întreprindă orice alte lucrări ştiinţifice în legătură cu aceste specialităţi;

i) Fitotehnia va putea alcătui o secţie independentă îndată ce mijloacele bugetare vor permite.

B) Secţiunea de chimie, microbiologie şi fizică agricolă are de scop:

a) Să studieze solurile României din punctul de vedere al însuşirilor agricole, în scopul de a obţine bazele ştiinţifice pentru îndrumarea tehnicei agriculturii;

b) Să examineze din punct de vedere chimic şi fizic produsele agriculturii ţării;

c) Să determine compoziţia şi însuşirile îngrăşămintelor şi a tuturor preparatelor întrebuinţate în agricultură;

d) Să cerceteze mijloacele de a mări fertilitatea solului prin desinfecţie, prin amendamente şi îngrăşăminte sau prin orice alte mijloace chimice, fizice şi biologice;

e) Să studieze microorganismele din sol, mijloacele pentru sporirea sau împuţinarea lor şi rolul lor în fertilitatea solului;

f) Să facă cercetări pentru perfecţionarea industriilor agricole de fermentaţiune;

g) Să întreprindă studii în vederea rezolvării problemelor de nutriţie animală.

C) Secţiunea de fitopatologie, entomologie şi parasitologie agricolă are de scop:

a) Să studieze bacteriosele şi bacteriile patogene la plante, boalele produse de paraziţi animali, ciuperci, fanerogame parazite, boalele de nutriţiune la plante;

b) Să studieze biologia paraziţilor animali şi vegetali;

Scanned with OKEN Scanner

c) Să studieze mijloacele pentru prevenirea şi combaterea boalelor cu privire la eficacitatea şi aplicabilitatea lor practică, mijloacele pentru combaterea buruienilor, mijloacele pentru combaterea insectelor ori a boalelor proprii, mijloacele protecţiunii păsărilor insectivore şi mijloacele de distrugere a păsărilor şi animalelor vătămătoare agriculturii;

d) Să colaboreze cu celelalte secţiuni pentru studiul monografic al plantelor cultivate;

e) Să informeze pe agricultori despre prezenţa şi pericolele diferitelor boale şi mijloace practice de a le combate, despre măsurile de igienă culturală practice, să experimenteze produsele fungicide şi insecticide ce se găsesc în comerţ, precum şi diferitele aparate întrebuinţate în terapeutica fitopatologică;

D) Secţiunea de creşterea animalelor necesare agriculturii are de scop:

a) Să cerceteze materialul vitelor de muncă ce se află în serviciul agriculturii şi să studieze metodele de ameliorarea acestora;

b) Să întreprindă cercetări asupra creşterii celor mai rentabile rasse de vite, oi şi râmători, avându-se în vedere situaţiunea geografică, clima, organizarea gospodăriei, produsele alimentare, precum şi rezidurile din industriile agricole;

c) Să stabilească raţii nutritive pentru toate categoriile de animale aflate în gospodăriile agricole, ţinând seama de nutreţurile produse în ţară;

d) Să întreprindă, în colaborare cu secţia de chimie agricolă, studii asupra conservării nutreţurilor;

e) Să cerceteze, în colaborare cu secţia de fitotehnie, cari sunt cele mai nutritive graminee şi leguminoase dela noi şi în ce proporţii trebuiesc recomandate pentru fiecare regiune;

f) Să studieze, în colaborare cu secţia de construcţii rurale şi să recomande cele mai bune sisteme de grajduri, cocini, coteţe, padocuri, precum şi toate celelalte construcţii necesare pentru creşterea vitelor, pe categorii de gospodării, după regiune şi climat;

g) Să facă, în colaborare cu secţia de îmbunătăţiri funciare, cercetări privitoare la creşterea peştilor şi la sistemele de cultură în cari agricultura şi creşterea vitelor alternează sau sunt în legătură cu piscicultura;

h) Să întreprindă orice alte cercetări asupra tuturor chestiunilor privitoare la creşterea şi îmbunătăţirea vitelor, păsărilor, viermilor de mătase şi albinelor.

E) Secţiunea de maşini, îmbunătăţiri funciare şi construcţii rurale are de scop:

a) Să facă cercetări ştiinţifice asupra uneltelor şi maşinilor celor mai potrivite solului şi climei ţării şi să funcţioneze ca staţiune de încercare pentru maşinile introduse în ţară;

b) Să întreprindă cercetări ştiinţifice pentru rezolvarea problemelor în legătură cu lucrările de îmbunătăţiri funciare;

c) Să studieze normele cele mai bune pentru construcţiile rurale şi pentru raţionala lor grupare în ferme, precum şi pentru înfiinţarea de industrii agricole.

F) Secţiunea de economie rurală are de scop să întreprindă cercetări asupra gospodăriilor mari, mijlocii şi mici şi să dea îndrumări pentru cea mai potrivită organizare a lor.

Art. 3. – Institutul de cercetări agronomice este condus de un director recrutat dintre profesorii învăţământului superior agricol.

Fiecare secţiune este condusă de un şef de secţiune recrutat dintre membrii corpului didactic al învăţământului superior agricol sau dintre persoanele cu o pregătire ştiinţifică specială. În acest din urmă caz numirile se vor face după aceleaşi norme legale ca şi pentru numirea profesorilor din învăţământul superior agricol.

Art. 4. – Pentru întocmirea programului de lucrări, precum şi pentru coordonarea acestora, funcţionează consiliul institutului. Consiliul se compune din:

Directorul institutului, şefii de secţiune, câte un profesor de zoologie şi botanică dela universitate, [profesorul de chimie agricolă dela universitate], profesorul de economie politică şi un profesor de agricultură dela şcoala superioară de agricultură dela Herăstrău, un delegat al Uniunii Camerelor de agricultură, doi delegaţi ai consiliului superior al agriculturii, directorul general al îndrumărilor agricole din Ministerul Agriculturii.

Art. 5. – Institutul de cercetări agronomice are personalitatea morală şi juridică şi este reprezentat prin directorul său sau printr'unul din şefii de secţiune, anume delegat de acesta.

Art. 6. – Institutul va publica un buletin în care vor fi cuprinse toate lucrările sale.

Art. 7. – Şefii de secţiune sunt datori a da publicului orice consultaţiuni scrise sau orale ce li se vor cere în legătură cu specialitatea lor. În acest scop va funcţiona un serviciu special de informaţiuni pentru nevoile practice.taxele pentru aceste consultaţiuni se vor stabili prin regulament.

Secţiunile vor putea primi, pentru specializare, absolvenţi ai şcoalelor superioare de agricultură, ai facultăţilor de ştiinţe sau ai altor şcoale similare.

Prin regulament se va stabili modul lor de admisibilitate.

Art. 8. – Pentru construirea diferitelor pavilioane şi pentru înzestrarea lor cu aparatele şi materialele necesare, precum şi pentru buna funcţionare a institutului creat prin prezenta lege, Ministerul Agriculturii şi Domeniilor va înscrie în bugetul său alocaţiile anuale necesare.

Pentru începerea funcţionării acestui institut se acordă de loc suma de 12.060.000 lei din excedentul anului 1927.

Pe măsura terminării construcţiunilor şi a înzestrării lor se vor organiza diferitele secţiuni, numindu-se şeful secţiunii cu gradul ştiinţific necesar.

Personalul institutului şi a diferitelor secţiuni se fixează prin regulament şi se înscrie în buget.

Art. 9. – Institutul se dotează cu suprafaţa de 11 ha din actualul teren al şcoalei superioare de agricultură Herăstrău, şi anume porţiune mărginită la est cu noul bulevard Mărăşeşti, la nord-est cu terenul cedat societăţii Principele Mircea, la nord cu şoseaua ce duce la staţiunea de T. F. F. , la vest cu ferma Herăstrău, la sud-vest cu şoseaua ce leagă şcoala cu ferma Herăstrău şi la sud cu parcul şcoalei.

Institutul se mai înzestrează cu 25 ha din terenul fermei Băneasa a şcoalei superioare de agricultură Herăstrău şi anume porţiunea care se mărgineşte la sud cu aeroportul.

Terenul cu care se înzestrează institutul este inalienabil şi nu se poate întrebuinţa în alt scop decât acela pentru care este destinat prin prezenta lege.

Scanned with OKEN Scanner

Prin decizie ministerială Ministerul Agriculturii şi Domeniilor poate dota institutul cu suprafeţe de teren necesare urmăririi diferitelor probleme impuse de activitatea institutului.

CAP. II

Staţiuni agronomice

Art. 10. – Se înfiinţează în diferite regiuni de sol şi climă ale ţării staţiuni agronomice, viticole, horticole, sericicole, agricole şi staţiuni speciale pentru ameliorarea plantelor, etc.

Art. 11. – Aceste staţiuni se înfiinţează ca organizaţiuni distincte în actualele instituţiuni ale Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, ca: şcoale, ferme, pepiniere, instituţii zootehnice, precum şi orice alte terenuri s'ar destina de Minister.

Art. 12. – Scopul acestor staţiuni este să studieze aplicarea cea mai potrivită în regiunile de climă, sol şi vegetaţie, în cari sunt aşezate rezultatele obţinute de institutul de cercetări agronomice şi ale ştiinţei agronomice în general.

Staţiunile agronomice vor mai servi ca organe de îndrumare ale cultivatorilor din regiunile respective şi vor aplica dispoziţiunile legilor speciale referitoare la controlul seminţelor, protecţia plantelor, controlul fungicidelor şi insecticidelor, la examenul produselor agricole, viticole, etc.

Art. 13. – Programul de lucru al staţiunilor se va stabili de către institutul de cercetări agronomice. Institutul controlează, prin şefii de secţiuni, activitatea staţiunilor şi aplicarea programului stabilit.

Art. 14 – Staţiunea agronomică centrală dela Herăstrău – Bucureşti devine staţiune agronomică a regiunii de umiditate mijlocie din şesul dunărean.

Staţiunile actuale existente pe lângă secţia agricolă a universităţii din Iaşi, staţiunea agronomică Petriceanca, staţiunea Bio-Entomologică din Chişinău, staţiunea viticolă din Chişinău şi staţiunile actuale pentru ameliorarea plantelor se vor încadra în reţeaua de staţiuni înfiinţate în conformitate cu această lege.

Această lege s'a votat de Senat, în şedinţa dela 11 Aprilie anul 1927 şi s'a adoptat cu majoritate de *una sută şaptesprezece* voturi, contra *trei.*

Vice-preşedinte, *C. Mironescu*

Secretar, *Noica*

Această lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa dela 13 Aprilie anul 1927 şi s'a adoptat cu unanimitate de *una sută patrusprezece* voturi.

Vice-preşedinte, *V. Chiorescu*

Secretar, *Toma Rădulescu*

Promulgăm această lege şi ordonăm ca ea să fie investită cu sigiliul Statului şi publicată în *Monitorul Oficial.*

Dat în Bucureşti, la 4 Mai 1927

FERDINAND

Ministrul agriculturii şi domeniilor, *Const. Garoflid*

Ministrul justiţiei, *T. Cudalbu* **(11)**

Dezbaterea la proiectul de lege pentru înfiinţarea ICAR

La dezbaterea acestui proiect de lege la 9 aprilie 1927 „opoziţia" s-a exprimat prin cuvântul deputatului Vintilă Brătianu, acel liberal care l-a impresionat pozitiv pe G. Ionescu-Şişeşti, la întâlnirea în care s-a oferit să activeze în PNL (1927). Datorită faimei lui Ionel I. C. Brătianu, fratele său mai mare cu 3 ani (1864 / 1867), Vintilă Brătianu, nu a fost foarte bine cunoscut ca potenţial intelectual şi om politic, iar după decesul lui Ionel Brătianu (1927) şi înmulţirea partidelor şi politicienilor de slabă calitate, a pierdut „condiţiile de a-şi demonstra valoarea". Totuşi, cine-i analizează azi cuvântările constată excelenta sa pregătire economică şi politică. A fost un bărbat inteligent şi instruit, dăruit liberalismului. Poate alte însuşiri necesare unui mare bărbat de stat i-au lipsit; poate spiritul hotărât i-a fost înlocuit cu cel ezitant, poate unele aspecte ce privesc socializarea în politică nu l-au favorizat.

Acest discurs publicat pe 16 pagini prezintă calităţi excelente de economist, autor de idei care pot fi aşezate la baza progresului şi peste toate un limbaj şi o exprimare atât de înalt civilizate încât se uită total că era reprezentantul opoziţiei, chiar dacă exprima şi unele „obiecţiuni" corect formulate.

In privinţa aspectelor agronomice referitoare la creşterea producţiei, V. Brătianu s-a referit la importanţa calităţii producţiei pentru export, care presupunea introducerea legii standardizării, şi considera că încă din anul 1921, ministrul Garoflid trebuia să o pună în „discuţiune". Observaţii interesante a făcut asupra repartiţiei precipitaţiilor în cursul anului agricol şi efectele negative ce le poate avea seceta asupra unor culturi. A insistat asupra folosirii raţionale a pământului şi importanţa mare a ştiinţei în realizarea acestui scop, spunând: « ... nu putem, încă o dată spun, decât să vedem cu bucurie această preocupare de înfiinţare a acestui institut ... El trebuie să ducă în adâncime cercetările şi descoperirile ştiinţifice ale lumii şi să ducă în laboratoare cunoştinţa situaţiunii reale şi nevoile vieţii practice. De aceea acest institut trebuie să fie strâns legat de cele două vieţi, care vin să îmbine într-însul: sus, viaţa ştiinţifică şi teoretică, jos, viaţa practică ... şi atunci d-lor precum avem un institut geologic, tot astfel, şi mai multă nevoie este să avem şi un institut agronomic (de cercetări)».

O recomandare raţională a lansat cu privire la aplicarea rezultatelor cercetărilor: «Când facem organizarea unui asemenea institut trebuie să ne gândim cum poate el, odată rezultatul cercetărilor dobândite, să le ducă mai departe la cunoştinţa cultivatorilor». Oratorul a pus la îndoială posibilitatea acordării fondurilor necesare. **(9)**

Cuvântarea lui V. Brătianu a primit răspunsuri de la raportorul legii, deputatul M. Bastaki şi de la Ministrul C. Garoflid.

Scanned with OKEN Scanner

Discursul ministrului a fost o prestaţie excelentă în favoarea proiectului de lege sub aspect ştiinţific agronomic şi de economie agrară. El a demonstrat temeinica sa competenţă pentru funcţia pe care o ocupa.

Inceputul discursului ne arată că în politică „nu se iartă", referindu-se la intervenţiile anterioare ale lui Armand Călinescu şi a profesorului Ion Răducanu, care nu erau favorabili înfiinţării ICAR, iată: «Incep cuvântarea mea prin a exprima un regret şi o mulţumire. Regretul se adresează d-lor Madgearu şi (Ion) Răducanu, care n-au binevoit să contribuie cu cunoştinţele d-nealor agronomice. In special d-lui Madgearu care ne-a expus rândul trecut două ceasuri „teoria agronomului social", după ultima carte rusească tradusă în nemţeşte. Ar fi putut să spuie câteva cuvinte la acest proiect de lege».

Aproape întreg discursul a fost axat pe răspunsuri la problemele ridicate anterior de V. Brătianu, din partea „opoziţiei", care în final a votat legea înfiinţării ICAR. Abordând „standardizarea cerealelor" care îl interesa, şi era greu de realizat, spunea că ea trebuie făcută iniţial pentru producţia din interior şi apoi pentru export, care necesită silozuri şi instalaţii. Dacă se va începe cu marfa pentru export, recolta cu impurităţi inutile va crea cheltuieli de transport. Apoi s-a referit la dry-farming, spunând că irigaţiile pot asigura apa în timpul secetei iar aplicarea metodei recomandate de Brătianu cere specialişti, utilaje şi timp. A invocat studiul inginerului italian Vilarezi, care studiind regiunea dintre Buzău şi Siret, constata că prin folosirea parţială a apei din Siret, Putna şi Buzău, s-ar putea iriga 200.000 ha.

Garoflid a mai răspuns cu privire la rolul „Camerelor agricole", despre care spunea că tot timpul s-a urmărit să fie subordonate politic, iar acestea au nevoie de oameni bine pregătiţi, dar care lipsesc.

Opinia sa asupra rolului ICAR, pe care a expus-o, era identică celei exprimate de dr. G. Ionescu-Şişeşti, iată: «Ce este acest institut de cercetări agronomice pe care acest proiect îl înfiinţează?; este un institut de ştiinţă aplicată; el are menirea să studieze din punct de vedere ştiinţific problemele agriculturii, iar rezultatele ce le obţin să servească drept îndreptar plugăriei Ţării. Prin urmare, privind chestiunea din acest punct de vedere, este evident că rolul lui se rezumă la cercetarea problemelor agricole şi că aplicarea rezultatelor acestor cercetări trebuie să aparţină altor organe». Garoflid avea şi o opinie personală corectă despre cercetător, iată: «Pentru a fi cercetător nu e suficient să ai o diplomă de studii superioare. Trebuie dispoziţia nativă de a pătrunde problemele, curiozitatea de a se ocupa de cercetarea problemelor, bineînţeles şi de pregătirea necesară» **(11)**

Discursul ministrului Constantin Garoflid, care trebuie recunoscut între cei mai importanţi mari proprietari ai acelui timp, cunoscător al problemelor tehnice, ştiinţifice şi sociale din agricultură, are un loc „de drept" în istoria ICAR şi într-o altă „Mare enciclopedie agronomică". Avem motive să-l reproducem după original.

Proiectul de lege asupra înfiinţării Institutului de Cercetări Agronomice al României şi Staţiunilor agronomice a fost votat în Senat la 11 aprilie 1927, cu 117 voturi, contra trei şi la 13 aprilie 1927 în Adunarea deputaţilor, cu unanimitate, 114 voturi. Vedem că a fost un consens politic

Legea a fost reprodusă în întregime, ca semn de recunoaştere a contribuţiei dr-lui G. Ionescu-Şişeşti în baza ideilor sale agronomice şi economico-sociale, precum şi ca recunoaştere a contribuţiei ministrului agriculturii Constantin A. Garoflid la elaborarea bazelor legale pentru înfiinţarea"Institutului de Cercetări Agronomice al României şi a Staţiunilor Agronomice". **(10)**

Discursul D-lui C GAROFLID, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor

Încep cuvântarea mea prin a exprima un regret şi o mulţumire. Regretul se adresează d-lor Madgearu şi Râducanu, cari n'au binevoit să contribue, cu cunoştinţele d-nealor agronomice, vorbind la acest proiect de lege. In special d. Madgearu, care ne-a expus rândul trecut doua ceasuri, teoria agronomului social, după ultima carte rusească tradusă în nemţeşte, ar fi putui să spuie câteva cuvinte Ia acest proiect de lege.

Sunt dator să dau oarecari lămuriri d-lui Vintilă Brătianu, care a vorbit la proiect. *îmi pare bine de constatarea pe care o face d. Vintilă Brătianu, că agricultura noastră poate da foarte mult, dacă este ajutată cu mijloace tehnice. Aceste mijloace tehnice nu le poate indica decât un institut, care cercetează din punct de vedere ştiinţific, problema agricolă, problemă care interesează ţara întreagă.*

D-l Vintilă Brătianu mi-a spus că ar fi trebuit să mă ocup, înaintea institutului de cercetări agricole, de standardizarea cerealelor la export

D-l Vintilă I. C. Brătianu: Concomitent.

D-l C. Garoflid, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor: Sau concomitent. Evident, în principiu, sunt şi eu pentru standardizare cu deosebire, că eu vreau să încep standardizarea dela locul de producţiune şi să merg treptat până la locul de export. A începe standardizarea în porturi, în situaţiunea producţiunii de astăzi, când sosesc la Brăila, cereale cu 25 la sută corpuri străine, cred că ar fi o imposibilitate. Am supune astfel întreaga noastră producţiune şi tot comerţul de cereale la greutăţi foarte mari.

In al doilea rând, a face standardizare presupune că există în regiunile de producţiune, mijloacele cu care să aducem îmbunătăţirea tehnică acestei operaţiuni. Şi anume: silozuri, adică magazii, în care să se curăţe, să se sorteze cerealele pe calităţi, să se amestece după tipuri, ca astfel comerţul de cereale să beneficieze de economia de transport pe care o produce eliminarea părţilor inutile, necurăţeniilor şi transportul să se facă în mod uşor prin amestecul mărfurilor individuale, în tipuri colective.

De aceea, în 1921, când m'am ocupat de această chestiune, eu am pus problema tocmai din acest punct de vedere: crearea întâi a unei reţele de silozuri, care să permită executarea practică şi mecanică a clasificării în interior, rămânând ca standardizarea la export sâ se facă mai târziu.

Scanned with OKEN Scanner

Ne-a vorbit d. Vintilă Brătianu şi de sistemul de cultură american, cunoscut sub numele de dry-farming care, aplicat în unele regiuni din ţară, ar putea să dea rezultate bune. Suntem o ţară cu climă secetoasă, şi avem nu numai o perioadă de secetă cum a spus d. Brătianu, ci două perioade de secetă: o secetă de primăvară şi o secetă de toamnă. Ţara noastră are o climă continentală. Cantitatea mare de apă cade vara, în lunile Mai, Iunie şi Iulie şi de aceea, la noi reuşeşte foarte bine cultura porumbului fiindcă desvoltarea lui coincide cu epoca ploioasă.

Desigur d-lor, că dry-farmingul, aplicat agriculturii noastre, ar da rezultate foarte bune, pentru aceasta însă se cere o educaţie tehnică specială a plugarului, care e şi foarte grea şi foarte înceată. Dar pentru a ne apăra în contra secetei, sunt mijloace artificiale, irigaţiunile. In aceasta privinţă, am citit un foarte interesant studiu al unui inginer italian, Vilarezi, care s'a ocupat de irigaţiunile din ţara noastră şi în special a studiat regiunea dintre Buzău şi Siret şi a ajuns la constatarea mulţumitoare, că dacă s'ar întrebuinţa parte din apele râurilor Siretul, Putna şi Buzăul, s'ar putea iriga 200.000 ha, cu o cheltuială de 85 milioane aur. Desigur, cheltuiala nu este prea mare, şi atunci când mijloacele Statului şi ale populaţiei vor fi mărite, întrebuinţarea apei râurilor noastre pentru irigaţie este necesară deoarece înmulţindu-se populaţia, în scurt timp, se va pune o mare problemă, de o însemnătate deosebită: găsirea mijloacelor de hrană pentru sporul populaţiei.

Desigur, că introducerea mijloacelor tehnice în agricultură, va putea spori producţia noastră, dar trebue să ne gândim şi la irigaţiuni ce trebuesc introduse acolo unde seceta fiind mai accentuată şi mai deasă numai irigaţia va realiza mijloacele de trai ale unei populaţii sporite.

Vin acum la proiectul de lege. Ce este institutul de cercetări agronomice pe care acest proiect îl înfiinţează? Este un institut de ştiinţă aplicată; el are menirea să studieze din punct de vedere ştiinţific, problemele agriculturii, iar rezultatele ce le obţin să servească drept îndreptar plugăriei ţării. Prin urmare, privind chestiunea din acest punct de vedere, este evident că rolul lui se rezumă la cercetarea problemelor agricole şi că aplicarea rezultatelor acestor cercetări sau mai bine zis răspândirea lor în massa plugarilor, trebue să aparţină altor organe. Şi aici, dau explicaţie d-lui Vintilă Brătianu, în privinţa serviciului îmbunătăţirilor funciare. Acest serviciu face lucrări practice, execută îndiguiri, pe când secţia specială pentru îmbunătăţiri funciare a institutului studiază problema din punct de vedere ştiinţific fără nici o aplicare practică.

D-l Vintilă Brătianu a spus, că organul care ar putea folosi şi răspândi învăţămintele luate din cercetările acestui institut, ar fi Camerele de Agricultură. Şi eu am aceeaşi părere, însă ne deosebim, în ceeace priveşte alcătuirea lor. D-l Vintilă Brătianu e de părere, ca aceste Camere să fie judeţene.

D-lor, în atribuţiile Camerelor de Agricultură, eu disting două părţi: o parte generală şi principală, aş zice eu, şi o parte gospodărească. Care e partea generală? Ce e o Cameră de Agricultură? O Cameră de Agricultură este în primul rând reprezentarea şi valorificarea intereselor plugăreşti, şi în al doilea rând, e un organ care să dea o directivă în politica agricolă, fie din proprie iniţiativă, fie la cererea guvernului, atât în ceeace priveşte chestiunile de ordin special, la legile ce se fac, cât şi la politica vamală şi economică a ţării. Şi în al treilea rând, e un instrument care să ajute propăşirea agricolă prin crearea de instituţii speciale.

Privind aşa chestiunea Camerelor Agricole, este evident că pentru a da autoritate reprezentării intereselor agricole şi a le da prestigiul necesar, o Cameră de Agricultură trebue, mai întâi, să fie compusă din oamenii cei mai de seamă, cari se ocupă cu economia agricolă şi cu economia generală şi, al doilea rând trebuie ca tribuna, de pe care vorbesc, să aibă înălţimea suficientă, care să le dea autoritate şi prestigiu.

Camerile judeţene n'au nici oameni, nici nu dau prestigiul pe care interesul agriculturii îl cere.

Pentru a avea o înţelegere largă a directivelor de politică agrară, Camerele Agricole trebue să se răspândească pe ţinuturi mari; numai atunci, din adunarea diferitelor date şi interese ale regiunilor speciale, va putea să facă o armonizare şi să enunţe un principiu. O Cameră de judeţ se va ocupa de chestiuni mărunte care interesează indivizii; o Cameră de regiune va cerceta principiile, care interesează pe cei mulţi.

Şi în fine, pentru a înfiinţa instituţiuni, care să servească la progresul agriculturii — şi aci venim la legătura cu institutul agronomic — laboratorii, staţiuni de cercetări agricole şi zootehnice, trebuesc mijloace şi acestea nu se pot face mici şi mărunte, ci mari. Instituţiile înfiinţate trebuesc bine dotate şi numai Camerele regionale, pot să dea mijloacele pentru înfiinţarea lor. (Aplause pe băncile majorităţii).

Dar, d-lor, viu la partea gospodărească. Este evident că o Cameră de Agricultură trebue să exercite o acţiune gospodărească. Trebue să poseadă un organ de aplicare practică şi care să facă legătura cu interesele agricole ale judeţului. Ei bine, în proiectul de lege, pe care vi l-am propus înaintea Camerelor de Agricultură, în proiectul pentru organizarea Ministerului, există acest organ: este comitetul agricol judeţean; el va executa lucrurile mărunte de gospodărie agricolă: staţiuni de montă, premii, expoziţii, etc. Expoziţiile nu sunt de competenţa unei Camere de Agricultură. La noi, toate Camerele de Agricultură au început cu expoziţii. Expoziţia trebue să fie ceva local, să fie făcută, acasă la plugar. *A îngrijit ţăranul un an de zile un viţel şi, pe urmă, îl duce în capitala judeţului, îl expune şi ia premiu. Aceasta nu înseamnă nimic, expoziţia trebuie făcută la ei acasă, în primăvară, când ies vitele din iarnă; atunci se vede cine ştie să-şi ţină vitele şi cine merită să i se acorde subvenţii şi premii.* Numai acel cultivator, care a îngrijit, în modul cel mai perfect tot timpul anului şi toate vitele lui şi care a dat probă de iniţiativă şi pricepere, numai acela merită să fie distins. (Aplause pe băncile majorităţii).

Dar, veţi zice d-voastre: comitetele judeţene au o latură prea mult administrativă. Este drept.

De ce? Eu am socotit necesar, într'o perioadă, în care acţiunea directă a Statului va trebui să se manifeste în mod continuu, ca fondurile pe care Statul le va pune la dispoziţie agriculturii pentru îmbunătăţiri să fie distribuite printr'un organ asupra căruia controlul Statului să fie efectiv.

Să luăm, bună oară, chestia îmbunătăţirii seminţei, sunt pentru standardizare, dar, mai întâi, trebuie să încep cu curăţirea seminţei, nu pot face azi standardizarea, când cerealele noastre au până la 25% corpuri străine.

D-l Vintilă I. C. Brătianu: D-le Ministru, îmi daţi voe să fac o întrebare? Vă rog să cercetaţi, în momentul acesta, pe piaţa Londrei, de ce cerealele noastre sunt mai depreciate decât ale altor ţări? Indiferent de calitatea, care o avem astăzi, noi exportăm ceva. Nu este interes ca, până când se va face şi acel lucru util, de care vorbiţi d-voastră, dar pentru care va trebui 3 - 4 ani, să puneţi cerealele noastre în condiţii ca, prin garantarea calităţii, să poată fi vândute? Nu se pot vinde ...

D-l C. Garoflid, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor: Nu pot s'o fac.

Scanned with OKEN Scanner

D-l Vintilă I. C Brătianu: Vă rog să luaţi informaţii, prin ataşatul comercial dela Londra şi veţi vedea, că este necesar ca, şi calităţile, pe care le avem astăzi, să le trimiteţi clasate, în străinătate - şi aceasta se poate face - ca să putem câştiga. Pe piaţa Londrei - şi de sigur că aţi fost acolo, la Bursa Baltic, cum i se zice, unde se face vânzarea de cereale, se dă proba de grâu, numărul, tipul şi calitatea, iar ofertantul trebuie să ia asupra sa toate riscurile de calitate, arată vaporul cu care va sosi şi aci standardizat. Aşa încât concurenţa noastră să fie bazată pe această clasare. Este o măsură, dacă vreţi tranzitorie, dar este necesară, căci altfel nu veţi putea vinde cerealele, şi le veţi vinde din ce în ce mai puţin.

Ar trebui începută această operaţiune pe calităţi, chiar depe acum, ca să puteţi aştepta roadele definitive cât mai curând. Eu sunt de părere să plecăm chiar dela agricultor şi am văzut că în judeţul Dolj s'a şi început o mişcare în sensul acesta.

D-l C. *Garoflid,* Ministrul Agriculturii şi Domeniilor: Da, am voit să fac o mică experienţă în sensul acesta.

D-l Vintilă I. C. Brătianu: Nu uitaţi însă, d-le Ministru, că această măsură nu poate da roade decât de abia, numai în câţiva ani de aci înainte.

D-l C Garoftid, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor: Constatarea d-voastră este perfect exactă, cerealele noastre se vând prost în străinătate, din cauza calităţilor lor. Dar aceasta nu însemnează că trebue să încep imediat la Brăila curăţirea şi clasificarea lor. Lucrul acesta nu-l pot face, căci nu se poate face, ar fi să fac o perturbaţie în comerţul de cereale. Astăzi nu am mijloacele să pot face standardizarea.

D-l Vintilă I. C. Brătianu: Şi cu toate acestea, veţi fi silit să o faceţi, pentrucă cerealele nu se vor mai vinde.

D-l C. Garoflid, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor: Nu pot să fac lucrul acesta astăzi, pentrucă standardizarea trebue să fie limitată la câteva tipuri principale. Or, noi nu putem să procedăm astăzi la această limitare, de oarece origina seminţelor este foarte variată, iar felul şi procentul necurăţeniilor extrem de variate.

Prin urmare, ceeace trebuie făcut întâiu, este alegerea seminţei, adică standardizarea la origină.

Dar, în afară de aceasta, d-voastră, care sunteţi şi economist şi inginer, trebue să vă gândiţi, care ar fi beneficiul acestei standardizări, dacă ar trebui să trimit, spre exemplu, dela Mehedinţi la Brăila, cerealele cu 25% corpuri străine. Operaţia trebue făcută la origine, prin impunerea unei seminţe alese şi prin curăţirea cerealelor în silozuri înfiinţate în regiunile de producţie, nu în porturi.

Eu m'am gândit să fac ceva mai puţin decât propune d. Vintilă Brătianu şi încă am întâmpinat rezistenţă.

M'am gândit să vin cu o lege prin care să impun cu o taxă specială la export grânele care au mai mult de 5% corpuri străine.

Ei bine, m'am lovit de rezistenţa negustorilor, cari au venit cu argumente serioase şi cu rezultatele experienţei, care s'a făcut în Rusia, unde a existat în trecut acest regim.

Sistemul acesta redus de standardizare prezintă, chiar el, greutăţi în ceeace priveşte exportul cerealelor.

Să revenim, însă, la chestiunea comitetelor. Am zis că vreau să încep prin schimbarea seminţei şi concomitent cu schimbul seminţei, să introducem maşinile de curăţit.

Schimbarea seminţei presupune, desigur, un sacrificiu pentru Stat, pentrucă trebue să schimbi toată sămânţa într'o regiune, căci nu puteam lăsa la alegerea fiecăruia această operaţie.

Toţi agricultorii dintr'o comună trebue să semene sămânţă bună. Pentru aceasta Statul trebue să facă sacrificii, să ia asupra lui diferenţa de preţ a seminţei bune.

Care ar fi organul cu care Ministerul ar putea înfăptui schimbul de sămânţă? Nu este destul numai organele Statului, trebue un comitet de oameni pricepuţi, care trebuie să ajute pe funcţionarul Statului în îndeplinirea acestei misiuni atât de delicate.

Iată de ce am dat acestor comitete agricole un caracter mai pronunţat administrativ. Când însă perioada aceasta de îndrumare agricolă va fi terminată şi când libera iniţiativă va putea să continue această îndrumare, se poate scoate aceste comitete judeţene de sub tutela administrativă şi devenind autonome să fie organele de execuţiune ale Camerelor Agricole, lucrând sub conducerea şi controlul acestora. (Aplause pe băncile majorităţii).

Revin la proiectul de lege. Primesc cu plăcere ideea d-lui Vintilă Brătianu, privitoare la compunerea consiliului. Este bine să legăm institutul şi învăţământul superior agricol şi de Camerele de Agricultură. Vom pune dar în consiliu delegaţii respectivi. El este legat de Minister prin cei doi membri ai consiliului superior al agriculturii.

Termin ceeace aveam de spus, rugând pe d. Vintilă Brătianu să cadă la înţelegere pe chestiunea de aplicare principială.

Institutul de cercetări agricole presupune cercetători. Este o distincţiune între cercetător şi un tehnician. Pentru a fi cercetător nu e suficient să ai diplomă de studii superioare. Trebue dispoziţia nativă de a pătrunde problemele, trebue curiozitatea de a se preocupa, în mod desinteresat, de cercetarea problemelor, bineînţeles şi pregătirea necesară. Aceşti oameni sunt rari, chiar în ţările occidentale, cu atât mai mult la noi şi de aceea aş vrea ca d. Brătianu să primească sugestia mea, care este următoarea:

Locurile de şefi de secţie sunt, mi se pare, 7 sau 8. Nu avem personalul întreg. Eu nu-l voiu numi întreg. Voiu numi numai pe acei oameni — şi mi se parc că sunt numai trei — cari merită acest titlu de cercetători, celelalte locuri vor rămâne vacante.

Rog partidul liberal să nu le complecteze, decât cu oamenii cari să reprezinte o adevărată valoare şi atunci când îi vom avea.

Şi cu aceste cuvinte, termin vorbirea mea şi vă rog să votaţi luarea în considerare a proiectului.

D-l Vladimir Chiorescu, vice-preşedinte: Nemai fiind nimeni înscris, pun la vot luarea în considerare a proiectului de lege.

S'a admis.

VOTAREA LEGII

Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total. Rezultatul votului:

Votanţi 126

Majoritatea regulamentară.....99

Scanned with OKEN Scanner

Bile albe 125
Bile negre 1

Proiectul de lege a fost apoi trimes la Senat, unde a fost votat fără discuţii în şedinţa dela 11 Aprilie 1927 cu următorul rezultat :

Votanţi 120
Majoritatea regulamentară.....61
Bile albe 117
Bile negre 3

Concluzii la dezbaterile asupra proiectului de lege pentru înfiinţarea ICAR

Înfiinţarea ICAR s-a declarat la 1 ianuarie 1928, avându-l ca director general pe dr. G. Ionescu-Şişeşti, profesor la Şcoala Superioară de Agricultură Herăstrău, membru corespondent al Academiei Române, o personalitate în floarea vârstei (42 de ani) şi a capacităţilor sale intelectuale elevate.

Trei ani a funcţionat după legea votată în anul 1927, iar în timpul mandatului său de ministru al MAD (1931 – 1932) a adus amendamente stabilite printr-o lege distinctă promulgată prin decret regal nr. 1676 din 16 mai 1932.

Amendamentele aprobate se refereau clar la scopul fiecărei secţiuni de cercetare şi la lucrările ce trebuiau să le execute, iar pentru Staţiunea Agronomică Centrală – Bucureşti, parte a ICAR, era „încadrată ca – staţiune chimico-oenologică". S-au făcut precizări mai clare cu privire la alegerea directorului, a şefilor de secţii şi a recrutării personalului tehnic superior (cercetători). S-a reprodus şi prevederea acordării din bugetul de stat a sumei de 10.000.000 lei, din excedentul anului 1927, aşa cum era stabilit în legea din 1927.

In principiu, amendamentele aduse urmăreau o mai bună organizare a activităţii şi calităţii personalului din ICAR. Apoi mai primea o dotare de 51 ha teren din partea Şcolii de la Herăstrău, care devenise „Academia de Inalte Studii Agronomice", iar întreaga proprietate se supunea sub dreptul ICAR, fiind declarată inalienabilă.

Foarte importante erau prevederile art. 10, intitulat „Staţiuni agronomice" ce arăta că staţiunile se înfiinţau în diferite regiuni de sol şi climă ale ţării şi erau staţiuni viticole, forticole, sericicole, agricole şi staţiuni speciale pentru ameliorarea plantelor, etc. « ... se înfiinţează ca organizaţiuni distincte în actualele instituţiuni ale Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, ca: şcoale, ferme, pepiniere, instituţii zootehnice, precum şi orice alte terenuri s-ar destina de Minister». Aceste unităţi aveau scopul «să studieze aplicarea cea mai potrivită în regiunile de climă, sol şi vegetaţie ... rezultatele obţinute de institutul de cercetări agronomice şi ale ştiinţei agronomice în general». Aici vedem intenţia de bine pentru organizarea unei activităţi paralele cu aceea a agronomilor de la „Casa rurală".

Articolul 14 prevedea că „staţiunile actuale de la Iaşi, Târgu Frumos, Petriceanca, Staţiunea Fitopatologică a Basarabiei (cu sediul la Chişinău), staţiunile de la Cluj, Câmpia Turzii şi Bărăgan, se încadrează în reţeaua de staţiuni în conformitate cu această lege". **(12)**

Aceste amendamente, raţional elaborate, aduceau îmbunătăţiri importante pentru buna organizare, dezvoltare şi funcţionare a ICAR şi trebuie recunoscute ca o contribuţie a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, directorul general.

3) Dr. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – DIRECTOR GENERAL AL ICAR

Numirea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti pe această înaltă funcţie a avut loc la 1 ianuarie 1928, prin decret regal şi era intitulată „Director general cl. I-a". Cu o zi mai înainte părăsea postul de „director al îndrumărilor agricole" din MAD. A avut loc o despărţire cu regrete din partea colaboratorilor, pentru munca sa rodnică şi comportarea corectă de conducător. O scrisoare omagială au trimis profesorii Şcolii Viticole de la Huşi, iar un articol similar a publicat profesorul Nicolae Cornăţeanu, viitor colaborator al ICAR, la cercetări în Economia agrară. Câteva dintre observaţiile sale arată calităţile valoroase ale dr-lui G. Ionescu-Şişeşti şi funcţiile importante pe care le-a onorat printr-o muncă ce poartă semnele dăruirii. Iată câteva fraze din articolul „Un simbol" (Viaţa agricolă nr. 5, 1928): «Printre marile înfăptuiri ce le aduce reforma agrară e şi institutul de cercetări agricole. S-a pus problema aici, nu a fondurilor, ci a oamenilor care îl vor conduce, care-şi vor dedica activitatea lui.

A fost deci necesar să se găsească un conducător, un om care să fie la înălţimea chemării acestui institut. S-a găsit cu puţină greutate. Acesta e d-l G. Ionescu-Şişeşti. In acelaşi timp Şcoala Superioară de Agricultură, după moartea regretatului C. Sandu-Aldea, îşi caută un director. L-am găsit cu foarte multă greutate. E tot d-l G. Ionescu-Şişeşti. D-l G. Ionescu-Şişeşti a devenit astfel un simbol al agriculturii româneşti.

Nu a fost act mai însemnat din viaţa noastră agricolă în care să nu fi făcut apel la d-l G. Ionescu-Şişeşti. Aici admirat şi iubit de toţi, aici ţinut pe loc, pentru că paşii cu care venea erau prea mari şi prea repezi, aici rugat să accepte cutare funcţie sau cutare onor, aici împiedicat de a comanda chiar un „regiment" cu care nicidecum nu se poate începe o bătălie. D-l G. Ionescu-Şişeşti s-a identificat cu aspiraţiile agriculturii noastre, pe care toţi o iubesc, dar căreia puţini îi dau ce-i trebuie». **(13)**

Această prezentare făcută de profesorul N. Cornăţeanu este o colecţie de adevăruri onorante pentru personalitatea lui G. Ionescu-Şişeşti, pe care le primea cu bucurie din partea autorului. Scrisorile şi notele sale de jurnal ne arată că era întotdeauna interesat de modul în care

Scanned with OKEN Scanner

era apreciată prestaţia sa, cu orice ocazie. Reuşitele se numărau între bucuriile sale cele mai vigorante. Le aştepta.

Începutul activităţii la organizarea şi funcţionarea ICAR, pentru scopul pentru care a fost legal înfiinţat, nu s-a produs în cele mai încurajatoare condiţii. După numai câteva luni de activitate, directorul noii instituţii a fost afectat de o gravă stare de sănătate. Iată confesiunea făcută fratelui său Nicolae la 11 iulie 1928, într-o scrisoare trimisă la Paris, unde acesta se afla la studii de medicină: «Port de luni de zile „pe picioare" un catar brochial şi nazal de care nu mă pot debarasa. N-am avut timpul sau voinţa de a-mi îngriji sănătatea. Acum o lună m-a văzut Creviceanu (dr), care trebuia să mă alarmeze puţin, dar n-a făcut-o. Mi-a recomandat muştar, cură de soare, igienă. Catarul meu mergea înainte şi nopţile erau neliniştite de horăitul bronşiilor mele. Am început să iau, după recomandaţia doctorului Creviceanu, „Sirolin", unul din preparatele trimise de tine».

In starea descrisă a acceptat o călătorie la Şcoala Agricolă Roman, pentru dezvelirea statuii lui Ion Ionescu de la Brad, pentru care a dovedit o adevărată adulaţie până la bătrâneţe. Aici a suportat frig, ploaie, oboseală care i-au agravat starea de sănătate încât s-a întors imediat la Bucureşti, unde medicii i-au recomandat ieşirea din Bucureşti; a plecat la via sa de la Şuleu lui Seiman, dar lipsa unui tratament adecvat i-a agravat starea de sănătate.

Au urmat o serie de consultaţii la diferiţi medici din Bucureşti; abia la 11 octombrie 1928 ajungând în străinătate la Edlach, în Austria, apoi la Kurhaus Semmering, unde a primit tratament şi supraveghere medicală. La 27 martie 1929 se afla la Merano, în Italia, într-un sanatoriu. Abia la 16 iunie 1929 s-a întors la Bucureşti, unde a intrat direct în activitate, după o scurtă vacanţă la Cornu (Câmpina). **(14)**

La 14 decembrie 1929 îl găsim din nou la sanatoriul din Kurhaus Semmering, de unde s-a întors la Bucureşti la 7 martie 1930 **(15)**, cu o sănătate nerefăcută în stare normală, iată ce-i scria, la data respectivă, fratelui său: «Starea mea de sănătate este staţionară. Ea îmi permite să-mi văd de ocupaţii 5 – 6 ore pe zi şi să-mi îndeplinesc astfel un minimum de îndatoriri. Continui să tuşesc mai ales dimineaţă şi să simt din când în când senzaţii neplăcute în plămân, masi ales în cel drept». **(17).**

In scrisoarea din 11 iulie 1928, în care-l anunţa pe fratele său despre starea gravă de sănătate, într-un paragraf distinct, îi scria despre grijile sale de cercetare şi conducere a ICAR, iată: «Prezenţa mea în Bucureşti mai era necesară în mod imperios cel puţin două săptămâni. Sunt în preajma înregistrării rezultatelor unor experienţe extrem de importante făcute în 250 vase de vegetaţie, cu mari osteneli şi cu excesivă precizie. Sunt în preajma începerii construcţiilor Institutului de Cercetări Agronomice, o construcţie monumentală de mai multe zeci de milioane. Antreprenorul aşteaptă numai semnarea contractului, zilele acestea, pentru a începe. Mai sunt şi altele încă. Le las baltă. Mă voi interesa de ele de departe unde voi fi şi după putinţă». **(16)**

Organizarea şi activitatea ICAR în primii trei ani 1928 - 1930

Înainte de îmbolnăvirea sa, directorul general al ICAR a pornit activitatea noii instituţii cu toată vigoarea, în condiţiile precare ce sunt de înţeles în asemenea situaţii. A stabilit teme de cercetare, a început demersurile pentru construcţia sediului ICAR şi a stabilit locaţiile provizorii pentru laboratoare, pentru activitatea de cercetare şi a făcut nominalizările provizorii ale personalului de cercetare. Era tot ce se putea face în primii paşi.

Iniţial activitatea s-a organizat la laboratoarele Şcolii Superioare de Agricultură Herăstrău: laboratorul de fitotehnie, a prof. Chiriţescu-Arva; laboratorul de fitogenetică condus de prof. A. Munteanu; laboratorul de chimie şi fitopatologie, unde lucrau T. Saidel şi Traian Săvulescu. La Universitate a fost oferită pentru „Staţiunea entomologică" condusă de eminentul profesor-savant Andrei Popovici-Bâznoşanu. Spaţiile administrative funcţionau într-un local închiriat în oraş. **(18)**

Dovada începerii activităţii de cercetare în anul 1928 o găsim în cuprinsul volumului „Analele Institutului de Cercetări Agronomice", vol. I, unde apar teme asupra cărora s-au făcut comunicări, iată: Studiul principalelor tipuri de sol ale României prin metoda fiziologic vegetală, pentru a determina conţinutul lor în azot, fosfor şi potasiu şi necesitatea de îngrăşăminte (T. Saidel, G. Ionescu-Şişeşti); O nouă boală bacteriană pe frunzele de tutun în România (Tr. Săvulescu); Dare de seamă de rezultatul experienţelor cu îngrăşăminte chimice întreprinse în anul 1928, după directivele Institutului de Cercetări Agronomice al României (G. Ionescu-Şişeşti, I. M. Dobrescu); Starea fitosanitară în România în anii 1928 – 1929 (Tr. Săvulescu); Importanţa economică a uleiurilor volatile şi dezvoltarea industriei acestor uleiuri în România (dr. E. Koop); Un caz de „Escă" (Stereum necator) pe tulpinile de viţă tânără de 2 ani (A. Billeau). **(19)**

In volumul I, Anul I, 1930, directorul general al ICAR a prezentat un raport de activitate sub titlul „Institutul de Cercetări Agronomice al României". Vom da aici primele două fraze din acest raport, ce are un conţinut etern valabil şi care merită a fi păstrat în conştiinţa oamenilor: «Institutul de Cercetări Agronomice a României are menirea să ajute cu mijloacele ştiinţei propăşirea agriculturii. Nici o activitate omenească nu se poate lipsi de serviciile ştiinţei şi nici un fel de progres nu este cu putinţă fără ajutorul ei».

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a reamintit că numirea sa în funcţie a fost dată de ministrul C. Argetoianu şi în anul 1928 s-au acordat primele credite pentru ridicarea clădirii ICAR, «iar ca un început de organizare ştiinţifică n-a funcţionat decât Staţiunea de Fitopatologie (condusă de profesorul Tr. Săvulescu).» Pentru construcţie, ministrul Ion Mihalache a acordat fonduri extraordinare.

Scanned with OKEN Scanner

Înşiruind denumirea „secţiunilor institutului", unele dintre ele cu subsecţii şi laboratoare, directorul general recomanda: «cea mai strânsă colaborare ... fiindcă problemele se împletesc şi cer pentru rezolvarea lor colaborarea mai multor specialişti deodată». Apoi a înşirat „secţiunile Institutului" care au fost dezvoltate prin încadrarea cu personal de specialitate în anul 1928: Secţiunea de Fitotehnie şi Fitogenetică condusă de A. Munteanu a primit 2 asistenţi; Secţiunea de Chimie, cu şeful secţiunii şi 1 chimist; Secţiunea de Fitopatologie cu un şef şi doi asistenţi şi Staţiunea Entomologică cu un şef şi doi asistenţi.

In anul 1930 s-au primit câteva posturi în plus, între care: 1 post de genetist, 1 post de naturalist-fiziolog, 1 post de botanist microbiolog şi 1 asistent la Secţiunea Economie rurală. In acel an Institutul a funcţionat cu 6 staţiuni:

1) Staţiunea Agronomică Centrală cu şeful staţiunii, 7 chimişti şi 1 inginer agronom; care a devenit „Staţiunea chimico-entomologică;
2) Staţiunea Chimică Agronomică Cluj, cu şeful staţiunii şi 4 chimişti;
3) Staţiunea de Tehnologie agricolă Cluj, cu şeful staţiunii şi 1 chimist;
4) Staţiunea pentru Controlul Seminţelor Cluj, cu şeful staţiunii (condusă *Béla Patér* între anii 1893 – 1913), 1 inginer agronom şi 2 asistenţi;
5) *Staţiunea de Plante Medicinale Cluj*, cu şeful staţiunii şi 2 asistenţi (A. Potlog); condusă timp de 25 de ani de *Béla Patér*;
6) *Staţiunea Fitopatologică Chişinău, cu şeful staţiunii şi 1 entomolog.*

Extinderea activităţii ICAR s-a făcut şi în anul 1930 prin înfiinţarea altor 5 staţiuni de cercetare, după cum urmează

1) Staţiunea de Încercare a Maşinilor Agricole, cu şeful staţiunii şi 2 asistenţi;
2) Staţiunea Experimentală Agricolă şi de Ameliorare a Plantelor, cu şeful staţiunii şi 4 asistenţi;
3) Staţiunea de Ameliorare a Plantelor şi Experimentală Cluj, cu şeful staţiunii şi 3 asistenţi;
4) Staţiunea Experimentală Mărculeşti – Ialomiţa, cu şeful staţiunii şi 3 asistenţi;
5) Staţiunea Experimentală Agricolă Tighina, cu şeful staţiunii şi 1 asistent;

Pe lângă aceste trei „staţiuni experimentale agricole" erau în curs de organizare şi altele la Cluj (Câmpia Turzii), Iaşi şi Bărăgan, unde erau înfiinţate 52 de câmpuri de experienţe, cu câte 10 soiuri selecţionate de grâu, în cultură comparativă, în toamna anului 1929. Până în anul 1937 au mai fost înfiinţate staţiuni de cercetare la Cenad, Moara Domnească, Tighina, Valul lui Traian, staţiunea de viticultură şi oenologicăChişinău, prin activitatea intensă de conducere prestată de G. Ionescu-Şişeşti.

Activitatea de cercetare 1928 - 1930

În privinţa tematicii de cercetare supusă activităţii, directorul general al ICAR a enumerat principalele realizări din anii 1928, 1929: „Studiul principalelor tipuri de sol al României, după metoda fiziologic-vegetală, pentru determinarea conţinutului lor în azot, fosfor şi potasiu şi nevoia lor de îngrăşăminte"; s-a făcut analiza acelorasi soluri după metoda Neubauer «Pentru a rezolva problema îmbunătăţirii substanţiale a solului, s-au organizat 17 câmpuri de experienţă în anul 1928, în diferite părţi ale ţării şi 32 de câmpuri în 1929».

In anul 1929 au început 8 câmpuri de experienţă pentru studiul metodelor de cultură cele mai adecvate în regiunile aride, iar în câmpul din jurul institutului s-au cultivat (pentru studiu comparativ), linii selecţionate din principalele plante de cultură din ţară, urmărind înmulţirea celor superioare şi crearea de noi soiuri.

Institutul a colaborat la îndeplinirea programului de îmbunătăţire a seminţeiurmărit de Ministerul agriculturii.

Secţia de Fitopatologie a studiat principalele boli la plantele cultivate în România: rugina cerealelor, mana viţei de vie, râia cartofului, bacterioza sfeclei de zahăr, bolile tutunului,, porumbului şi altor plante. A publicat rezultatele şi a recomandat mijloacele cele mai eficace de combatere. Studiază buruienile din semănături şi mijloacele de a le distruge. Cercetează eficacitatea diferitelor produse fungicide ce se oferă în comerţ. Editează o „exicata" de ciuperci, care s-a distribuit gratuit şi contraschimb de publicaţii, laboratoarelor de fitopatologie din diferite părţi ale lumii. Numeroase memorii ale acestei „secţiuni" au fost publicatet în revistele de specialitate din ţară şi străinătate.

Staţiunea de Entomologie a cercetat biologia şi mijloacele de combatere a numeroase insecte care distrug culturile şi plantaţiile din România: păduchele ţestos al prumului, viermele porumbului (Pyrausta nubilalis), Thysonopterele care atacă grâul, tutunul şi alte plante. A executat campanii de combatere a diferitelor insecte: omida rusească, lăcustele din Delta Dunării şi insectele care atacă pomii. Şeful staţiunii a făcut o serie de publicaţii ştiinţifice şi de popularizare şi a ţinut conferinţe pentru luminarea agricultorilor. **(20)**

Institutul a organizat în ultimul an 1929/1930 zece şedinţe publice de comunicări şi referate la care au fost expuse rezultatele cercetărilor.

Volumul II al revistei (8 septembrie 1930) şi volumul III (iulie 1931) prezintă rezultate de cercetare semnate de cercetători consacraţi sau mai tineri. Au prezentat articole: Th. Saidel, Tr. Săvulescu, dr. T. Rayss, Athanasie Munteanu şi mai tânărul N. A. Săulescu, care a devenit un specialist remarcabil în domeniul „Tehnicii experimentale", Ştefan Popescu, la ameliorarea plantelor, D. Andronescu, Karl W. Knechtel, Marin Chiriţescu-Arva, dr. Sorin Mihăilescu, N. Cornăţeanu specialist în Economie agrară.

Tehnica de amplasare a experienţelor, efectuarea observaţiilor şi determinărilor a cunoscut un progres remarcabil. De asemenea, prezentarea ştiinţifică a rezultatelor

Scanned with OKEN Scanner

experimentale a fost făcută pe baza operaţiunilor matematice de precizie, prin calculul „variantei" şi a comparaţiei pe baza valorilor „Dl" (diferenţa limită) pentru exprimarea „siguranţei diferenţei faţă de medie" sau faţă de „martori". Acest domeniu de calcul a fost iniţiat de dr. N. A. Săulescu pe care la- perfecţionat la Cluj împreună cu Alois Mudra. A fost preluat apoi în lucrări semnate de Aurelian Vasiliu şi urmaţi la un nivel superior de N. Ceapoiu în anul 1968, printr-un tratat de mari dimensiuni (550 pg.), sub titlul „Metode statistice aplicate în experienţe agricole şi biologice". Este o lucrare neegalată până astăzi (2017).

Toţi aceşti cercetători, în frunte cu directorul ICAR, au devenit mari personalităţi ale ştiinţei agricole, prin valoarea cercetărilor şi rezultatelor prezentate de-a lungul existenţei instituţiei.

Este important să precizăm că activitatea ICAR din această perioadă, a coincis cu anii de sănătate şubredă a directorului general, iar prezentarea şi conţinutul raportului aveau o formă care sugerau prezenţa sa continuă la conducerea instituţiei. Interesul său personal şi activitatea devotată a personalului de cercetare au condus la desfăşurarea normală a cercetărilor şi comunicărilor asupra rezultatelor obţinute.

Se mai poate observa că temele de cercetare erau, în parte, continuări din anii precedenţi, în cadrul unităţilor care au intrat în componenţa ICAR, iar alte teme căutau răspunsuri la problemele practice ale momentului: alegerea soiurilor valoroase, producerea seminţelor selecţionate, nevoia aplicării îngrăşămintelor pe diferite tipuri de sol, combaterea bolilor şi dăunătorilor, descoperirea unor noi boli şi dăunători.

O idee originală importantă în această perioadă a fost emisă de profesorul Traian Săvulescu asupra prezentării „stării fitosanitare în România" pe timpul unui an agricol. Această temă a avut o continuitate de aproape 20 de ani. Deşi era biolog, Tr. Săvulescu a adus contribuţii ştiinţifice inegalabile pentru agricultură în domeniul Fitopatologiei, învăţământului agricol şi în activităţi de conducere din acest domeniu, în anii ce au urmat ultimului război mondial; în specialitatea sa a avut o clară recunoaştere mondială de savant român. A arătat activitatea şi statura unui savant cu operă originală de proporţii, în spatele său.

Toate aceste cercetări se constituiau într-o viziune unitară a activităţii noii instituţii, deşi încă nu era posibil a se întocmi un proiect de cercetare pe termen mediu sau scurt, în raport cu nevoile practice ale agriculturii.

Şedinţele şi sesiunile de comunicări şi referate organizate pentru expunerea rezultatelor de cercetare se desfăşurau în general după condiţiile etapei, de câteva ori pe an, iar sesiunea anuală era obligatorie. In aceste activităţi se putea constata nivelul lucrărilor prezentate dar şi capacitatea de cercetare ştiinţifică a personalului din staţiunile aflate în componenţa ICAR, unde directorul general avea o poziţie respectată de conducător. Afirmăm acest fapt, pentru că la înfiinţare ICAR avea şi un „Consiliu" pentru întocmirea programului de lucrări, precum şi pentru coordonarea acestuia (Cap. I, art. 4), un organism de sprijin şi supraveghere a activităţii instituţiei, în frunte cu C. Garoflid, care era „preşedinte". Legea revizuită din 1932 a eliminat acest consiliu, rămânând sarcina de conducere asupra directorului general şi a şefilor de secţii. Presupunem că din poziţia sa de preşedinte, C. Garoflid a contribuit la acţiunile de organizare a instituţiei prin atragerea sau înfiinţarea de noi staţiuni, mai ales în condiţiile stării precare de sănătate a directorului general din perioada iulie 1928 – toamna anului 1930.

Cercetătorii şi rezultatele lor

Pe lângă intensa activitate de organizare a „Institutului", directorul general a fost în permanenţă preocupat de a atrage cercetători consacraţi din diferite instituţii de cercetare şi din învăţământ, dar şi tineri dornici şi capabili să lucreze în acest domeniu. Astfel, între cercetătorii consacraţi se aflau: Th. Saidel (chimist), Mircea Ionescu (chimist), Tr. Săvulescu (fitopatolog), Atanasie Iazagi (fitotehnist), Ambroise Billeau (oenolog-viticultor), Boris Glusco (fitotehnist), N. A. Săulescu (ameliorator-fitotehnist), Ath. Munteanu (ameliorator), D. I. Andronescu (ameliorator-genetist). Am putea spune că aceştia au fost cercetătorii care au început activitatea ICAR-ului, în frunte cu dr. G. Ionescu-Şişeşti. Prin angajarea treptată a tinerilor, începând din anul 1932, în condiţiile înfiinţării noilor staţiuni de cercetare, în anul 1937 găsim un număr important de cercetători, care după anii de „ucenicie" au devenit valori importante pentru cercetări în domeniile abordate şi ulterior au dat valoare corpului didactic din facultăţile de agronomie şi corpului de specialişti din ICAR, după ultimul război mondial. Amintim între cei care s-au distins pe Ion Safta, Eugen Rădulescu, Vasile Velican, Cornel Bodea, Ecaterina Constantinescu, Vasile Stratulă, Alexandru Priadcencu, Constantin Oescu, Horia Slusanschi, Constantin Otim (Chişinău), Gh. Pavlovschi, Gh. Olteanu, Alexe Potlog, Gh. Valuţă, Ioana Valuţă. Aproape toţi au ajuns profesori universitari de înaltă clasă, care au fost autori ai celor mai importante tratate şi cursuri universitare publicate între anii 1955 - 1980. Este locul să amintim câteva dintre lucrările care s-au remarcat ca valori de elită în ştiinţele agronomice din secolul XX: „Fitotehnia", 3 vol., 1956, de N. Zamfirescu, V. Velican. Gh. Valuţă, Ion Safta, reeditată în 1965, 2 vol.; „Biochimie vegetală", 5 vol. (1964 – 1972), de Cornel Bodea; „Ameliorarea plantelor agricole", 2 vol., 1960, de Alexe Potlog şi Nechifor Ceapoiu; „Tratat de fitopatologie agricolă", 4 vol. (1967 – 1972), coordonat de Eugen Rădulescu; „Cartoful", coordonat de dr. Ecaterina Constantinescu, elaborat pe baza cercetărilor ICAR, 410 pg., (1969); „Câmpul de experienţă" (1959 şi 1967) de N. A. Săulescu, respectiv N. A. Săulescu şi N. N. Săulescu (1967 – 375 pg.); „Biochimia agricolă" (1970 – 575 pg.) de Mircea Ionescu.

Scanned with OKEN Scanner

Aceste realizări de înaltă distincţie care au înscris ştiinţele agricole din ţara noastră în sfera europeană le-au dat specialişti formaţi iniţial în ICAR, iar alegerea lor şi grija pentru a se pregăti la un nivel cât mai elevat a plecat de la directorul general al ICAR, dr. G. Ionescu-Şişeşti. Meritul său în această privinţă trebuie recunoscut ca omagiu. Foştii săi colaboratori l-au respectat şi l-au preţuit pentru această contribuţie, participând cu lucrări de evocare a lucrărilor sale ştiinţifice şi coordonării activităţii ICAR, cu ocaziile omagierilor primite în cursul vieţii sale şi postum.

Activitatea ICAR a progresat până în anul 1940 când războiul care a început şi a afectat toate domeniile de activitate, a avut efecte dăunătoare şi asupra cercetărilor din ICAR, prin încorporarea cercetătorilor apţi de participare la conflagraţie, prin lipsurile financiare şi altele.

Cu toate cele arătate, darea de seamă din anul 1943, publicată în „Analele" din 1945, arată că s-a depus toată străduinţa de a servi agricultura ţării prin realizările ICAR; la fel, ultima „Dare de seamă" prezentată pentru anul 1946, publicată în 1948, la Imprimeria Naţională, transmite acelaşi mesaj.

Dare de seamă de activitatea Institutului de Cercetări Agronomice al României

Dare de seamă[3]

de G. Ionescu-Şişeşti

Şedinţele acestea sunt destinate unui cerc restrâns. Nu am ezitat totuşi să invitam pe conducătorii Departamentului Agriculturii şi pe reprezentanţii distinşi ai instituţiilor agricole şi ai agriculturei însăşi, pentru că înţelegem să punem activitatea noastră în contact cu realităţile şi cu ramura de producţie, pe care suntem chemaţi a o servi.

Vă exprimam, D-le Ministru, D-voastre şi distinşilor oaspeţi care ne încurajează prin prezenţa d-lor lor, cele mai calde mulţumiri.

Legea pentru Înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României a fost votată şi promulgată în anul 1927. Ea a fost înfăţişată Parlamentului de către D-l C. Garoflid, pe atunci Ministru al Agriculturii şi Domeniilor, care considera înfiinţarea Institutului ca un punct important din programul său, pentru ridicarea agriculturei. Miniştrii cari s'au urmat la departamentul agriculturii au urmărit realizarea acestei idei cu aceia ş luare aminte. In anul 1928 d-l C. Argetoianu, a numit pe Director şi a acordat primele credite, in valoare de 14 milioane lei, pentru ridicarea localului Institutului.

Dl. Ministru I. Mihalache a prevăzut în bugetul pe 1929 personalul ştiinţific pentru funcţionarea câtorva din secţiunile prevăzute de lege şi a acordat credite bugetare şi extraordinare necesare pentru continuarea clădirei localului propriu.

Agricultura vă este recunoscătoare pentru sforţările acestea de a-i da un instrument ştiinţific de progres.

Primul an de funcţionare, într'o măsură desigur foarte redusă, trebuie considerat anul 1929. Deşi greutăţile de funcţionare ale acestui prim an au fost mari, din cauza lipsei de laboratorii proprii şi din cauza numărului restrâns de colaboratori interni şi externi, totuşi îndrăznim să înfăţişăm activitatatea noastră specialiştilor, plugarilor doritori de a se lumina şi conducătorilor Ţărei, cari au răspunderea bunului mers al agriculturei.

***

Institutul de Cercetări Agronomice are menirea să ajute cu mijloacele ştiinţei propăşirea agriculturii. Nici o activitate omenească nu se poate lipsi de serviciile ştiinţei şi nici un fel de progres nu este cu putinţă fără ajutorul ei. Dacă în trecut s'au nesocotit adesea ori datele ştiinţei, este din pricină că alţi factori asigurau producţia şi echilibrul economic al Statului, factori cari sunt acuma eliminaţi din mecanismul social al producţiei.

O împrumutare rapidă a cuceririlor ştiinţifice de aiurea şi transportarea lor în agricultura română, nu e cu putinţă, fiindcă, spre deosebire de datele ştiinţei pentru alte domenii de producţie, în agricultură, datele împrumutate nu sunt valabile decât într'o măsură restrânsă. Tehnica agricolă cea mai bună trebuie stabilită printr'o cercetare ştiinţifică locală. Toate statele civilizate au, de multă vreme, numeroase staţiuni experimentale şi Institute de Cercetare, cu ajutorul cărora au dus agricultura la progrese uimitoare. Noi eram sub acest raport, până în anii din urmă, statul european cel mai lipsit şi cel mai înapoiat.

Prefacerile sociale şi economice de după război, năzuinţa de a deveni un stat cultural, ne-au impus luarea aminte asupra lipsurilor noastre pe acest tărâm. Nădăjduim că începuturile făcute şi sforţările în curs, se vor desvolta şi vor da roade.

***

Institutul de Cercetări Agronomice îmbrăţişează întreg domeniul agriculturii. Legea prevede şease secţiuni şi specifică destul de amănunţit câmpul de activitate al fiecăreia din ele. Secţia de fitotehnie şi fitogenetică se ocupă cu studiul metodelor de cultură, cu îmbunătăţirea pământului prin lucrări potrivite şi ingrăşeminte şi cu ameliorarea plantelor cultivate.

Secţiunea de chimie studiază, din punct de vedere chimic şi microbiologic, pământul, nutreţurile şi toate produsele agricole.

Secţiunea de patologie vegetală cercetează duşmanii şi boalele plantelor, mijloacele de a le preveni şi combate.

Secţiunea de creşterea vitelor studiază animalele în complexul gospodăriei agricole, cu deosebire problema muncii, a producţiei şi a nutriţei celei mai raţionale.

Secţiunea de geniu rural urmăreşte problemele de îmbunătăţiri funciare, drenaje, îndiguiri şi irigaţii: problema maşinismului în agricultură şi a construcţiilor rurale.

---

[3] Dare de seamă, rostită cu prilejul inaugurării conferinţelor de anul acesta

Scanned with OKEN Scanner

Secţiunea de economie rurală scrutează din punct de vedere economic toate rezultatele dobândite pentru technică şi face cercetări asupra rentabilităţii.

Fiecare din aceste secţii are subsecţii şi laboratoare.

***

Institutul este conceput ca o unitate de muncă şi de ţeluri. Intre secţiuni şi laboratorii este cea mai strânsă colaborare. O izolare este cu neputinţă, fiindcă problemele se împletesc şi cer pentru rezolvarea lor colaborarea mai multor specialişti de odată. Laboratoriile de cercetări fundamentale de chimie, microbiologie, etc, servesc în acelaş timp tuturor secţiilor, ceeace însemnează cruţare de timp şi de energie.

Anul acesta a funcţionat Secţia de Fitotehnie şi Fitogenetică cu 1 Director şi 2 asistenţi; Secţia de Chimie cu 1 Director şi 1 chimist; Secţia de Fitopatologie cu 1 Director şi 2 asistenţi şi Staţiunea Entomologică cu 1 Director şi 2 asistenţi.

Rezultatele mai însemnate ale muncei din anul acesta şi în parte din anul 1928, sunt următoarele:

S'a făcut studiul tipurilor principale de sol ale României, după metoda fiziologic vegetală, pentru a determina conţinutul lor în Azot, Fosfor şi Potasiu şi nevoia lor de îngrăşeminte. S'a făcut analiza acelorași soluri după metoda lui Neubaur.

Pentru a rezolva problema îmbunătăţirii substanţiale a solului s'au organizat, în 1928, 17 câmpuri de experienţă în diferite părţi ale ţării şi 32 în 1929. Rezultatele pe 1928 sunt prelucrate şi ne-au dus la concluzii extrem de utile.

În alte 8 câmpuri de experienţă s'a pornit în 1929 studiul metodelor de cultură cele mai adecuate în regiunile aride. In câmpul de experienţă central din jurul Institutului s'au cultivat numeroase linii selecţionate din principalele plante ale ţării. Din aceste linii se înmulţesc cele superioare şi se creiază soiuri ameliorate.

Institutul a fost angrenat în programul de îmbunătăţirea seminţei, urmărit cu tenacitate de Dl. Ministru al Agriculturei. Trei staţiuni regionale experimentale şi de ameliorarea plantelor la Cluj, Iaşi şi în Bărăgan sunt în curs de organizare. 52 de câmpuri de experienţă cu câte 10 soiuri selecţionate de grâu, în cultură comparativă, au fost insemânţate în această toamnă.

Secţia de Fitopatologie a studiat principalele boale la plantele cultivate în România: rugina cerealelor, mana viţei de vie, râia cartofului, bacterioza sfeclei de zahăr, bolile tutunului şi acele ale altor plante. A publicat rezultatele şi a recomandat mijloacele cele mai eficace de combatere. Are în curs un studiu asupra buruienilor din semănături şi mijloacele de a le distruge; cercetează eficicitatea diferitelor produse fungicide ce se oferă in comerţ. A editat o exicata de ciuperci, cari s'a distribuit gratuit şi contra schimb de publicaţii, laboratoriilor de fitopatologie din diferite părţi ale lumei. Numeroase memorii ale acestei Secţiuni au fost publicate în revistele de specialitate din ţară şi străinătate.

Staţiunea de Entomologie a cercetat biologia şi mijloacele de combatere a numeroase insecte care distrug culturile şi plantaţiile în România: păduchele ţestos al prunului, viermele porumbului (Pyrausta nubilalis), Thysanopterele care atacă grâul, tutunul şi alte plante. A executat campanii de combatere a diferitelor insecte: omida rusească, lăcustele din Delta Dunării şi insectele care atacă pomii. Directorul Staţiunei a făcut o serie de publicaţii ştiinţifice şi de popularizare şi a ţinut conferinţe pentru luminarea agricultorilor.

Toate Secţiunile au dat numeroase consultaţii scrise şi orale publicului.

Lucrările Institutului vor apărea în Analele sale. Această publicaţie va sta la îndemâna specialiştilor şi agricultorilor şi ne va permite să facem legăturile şi schimburile necesare cu Instituţiile similare din străinătate.

Şedinţele de comunicări şi referatele vor fi al doilea mijloc de a face cunoscut tuturor membrilor şi colaboratorilor Institutului, cum şi specialiştilor din afară, lucrările noastre. Vor urma în acest an următoarele comunicări:

I.	5 Noembrie	*Prof. Săvulescu*	O nouă boală a tutunului
II.	19 Noembrie	*Prof. Gh. Ionescu Şişeşti*	Cercetări asupra solului şi rezultatul experienţelor cu îngrăminte chimice
III.	3 Decembrie	*Prof. A. Munteanu*	Soiurile selecţionate din România şi culturile comparative cu aceste soiuri
IV.	17 Decembrie	*Prof. St. Popescu*	Contribuţiuni la cunoaşterea grâului din ţara noastră
V.	14 Ianuarie	*Dr. Andronescu*	Studiul câtorva tipuri de grâne româneşti, selecţionate cu privire la cantitatea şi calitatea făinei şi la însuşirile de panificaţie
VI.	28 Ianuarie	*D-l W. Knechtel*	Situaţia fitosanitară sub raportul entomologic şi cu deosebire invazia lăcustelor 1929
VII.	11 Februarie	*Prof. Chiriţescu-Arva*	Influenţa procentului de apă din sol asupra sticlozităţii grâului
VIII.	25 Februarie	*Prof. N. Săvulescu*	Technica modernă a culturilor comparative cu soiuri
IX.	9 Martie	*Dr. Rayss*	Imunitatea la plante
X.	25 Martie	*Prof. Saidel*	Stadiul actual al cercetărilor referitoare la sol
XI.		*Prof. Săvulescu*	Starea fitosanitară în anul curent
XII.		*Prof. Săvulescu*	Studiul ruginelor în România
XIII.		*Prof. Gh. I Şişeşti*	Rezultatul experienţelor de vegetaţie în vase în 1929
XIV.		*Dr. Sandu-Ville*	Absorbţia soluţiilor prin rădăcini la graminee şi leguminoase
XV.		*Prof. Chiriţescu-Arva*	Asupra protozoarelor din solurile româneşti
XVI.		*Dr. N. Cornăţeanu*	Cercetări asupra rentabilităţii godspodăriilor ţărăneşti

Nu aşi putea spune că aceste lucrări se fac uşor. Ne izbim mereu de tot felul de greutăţi. Din toate, cea mai mare este lipsa de local şi de laboratorii proprii. Pentru laboratoriile de fitotehnie, fitogenetică, chimie şi fitopatologie ne bucurăm de ospitalitatea Academiei de Înalte Studii Agronomice, ea însăşi aşa de înghesuită în vechiul ei local. Staţiunea de Entomologie a fost instalată cu bunăvoinţa d-lui Profesor Băznoşeanu în

Scanned with OKEN Scanner

laboratorul de Zoologie al Universităţei. Direcţiunea şi serviciile administrative au trebuit să închirieze un local în oraş. Cât de mult e stânjenită munca şi colaborarea în aceste condiţii, e uşor de înţeles.

De aceia adresăm un apel călduros d-lui Ministru al Agriculturei şi Domeniilor, rugându-l să binevoiască a acorda mijloacele necesare pentru terminarea localului Institutului şi înzestrării lui, pentru ca să putem lucra în plin, cu toate secţiunile. Această instituţie nu reprezintă un lux, care să poată fi amânat, ci întrupează una din nevoile vitale ale ţării, astăzi. Nădăjduim că dl. Ministru, care şi-a închinat agriculturii toată puterea de muncă, toată iubirea pentru pământ şi muncitorii lui, va inaugura în scurtă vreme laboratoriile Institutului în noul său local, pecetluind astfel printr'o ctitorie ştiinţifică o eră nouă în agricultură.

Iar în timp ce arhitecţii, inginerii şi meşterii zidirei lucrează acolo, noi nu vom lâncezi aci ci vom zidi, oră cu oră, sufletul instituţiei, în cinste lăuntrică, disciplină de muncă, devotament pentru ţelurile urmărite, colegialitate sinceră, pentru ca să aşezăm în zidurile acelea nu numai instrumente şi aparate, ci un avânt şi o comunitate spirituală.

Însăşi structura socială a proprietăţii funciare şi posibilităţile diferite de exploatare a suprafeţelor agricole, atât de diferite constituiau o problemă de analiză în vederea orientării cercetărilor pentru a fi utile proprietarilor.

Marea problemă a cercetării, în toate timpurile, până astăzi, a rămas faptul că ICAR şi instituţiile care i-au urmat trebuie să fie supuse cerinţelor de progres emise de Ministerul Agriculturii, unde cu excepţia perioadei socialismului, nu a existat stabilitate în continuitate şi la conducere, miniştrii fiind schimbaţi la intervale foarte scurte, când se schimbau şi cerinţele. Din acest motiv, cu excepţia pomenită, colaborarea celor două instituţii a fost slabă sau inexistentă. Personalitatea deosebită a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, capacitatea sa de colaborare a condus la o conlucrare pozitivă cu toate guvernele în perioada 1928 - 1948. "Institutul" a avut rezultate pozitive, iar agricultura practică a beneficiat de rezultatele cercetării.

4) ANALELE INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI

Cu ocazia lansării revistei „Analele ICAR" în iulie 1930, directorul general spunea: «Mijlocul cel mai eficace de a pune la îndemâna agricultorilor şi oamenilor de ştiinţă rezultatele muncii membrilor şi colaboratorilor Institutului, vor fi publicaţiile sale. Publicaţia principală va fi „Analele Institutului de Cercetări Agronomice al României", în care se vor publica rezultatele cercetărilor întreprinse în diferitele domenii ale ştiinţei agricole ...; pe lângă textul român studiile vor avea întotdeauna un rezumat în limba franceză, germană sau engleză». In plus se prevedea publicarea unei «biblioteci de monografii pentru agricultori, cu date ale ştiinehnicii agricole asupra problemelor de actualitate, precum şi pentru „sfaturi scurte", o serie de „Indrumări populare"».

Ca informaţie momentană de progres (1930) se anunţa începutul construcţiilor pentru sediile de activitate la staţiunile Cluj, Iaşi şi Mărculeşti. **(21)**

Analele ICAR au fost publicate anual până la sfârşitul celui de Al doilea Război Mondial, sub conducerea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, iar conţinutul materialelor publicate au arătat un progres constant în toate domeniile de cercetare pentru agricultură.

Observaţiile generale asupra acestei publicaţii „de primat" în bibliografia agronomică românească, ne arată concepţia directorului general cu privire la organizarea expunerii rezultatelor experimentale, nivelul ştiinţific de redare a conţinutului, profunzimea analizei ştiinţifice şi claritatea ei. S-a dat „liber" expunerii rezultatelor experimentale pentru a avea o percepţie cât mai corectă din partea cititorilor.

Se remarcă deasemenea, respectarea ritmului anual al apariţiei fiecărui volum, cu progres de la an la an, în concordanţă cu progresul activităţii de cercetare din ICAR; amplificată tematic an de an şi ridicarea cercetărilor la un nivel tot mai ridicat.

Constatăm de asemenea formarea unui număr tot mai mare de cercetători, care pe parcurs au ajuns la nivelul ce i-a propulsat în activitatea din învăţământul superior sau au obţinut cele mai înalte grade în domeniul cercetării.

In total au fost publicate 20 de volume pe parcursul anilor 1927 – 1980, prezentând rezultate cu începere din anul 1928..

După înlăturarea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti din instituţia la înfiinţarea căreia a contribuit decisiv, în primăvara anului 1948, „Analele" au fost editate în „serie nouă", cu o dare de seamă semnată de prof. dr. Traian Săvulescu. Acest mare om de ştiinţă a fost unul dintre intelectualii vremii care a răspuns pozitiv cerinţelor conducerii noi a ţării, după război (1946) şi instalarea ocupaţiei sovietice. Activitatea lui ma avut merite recunoscute în păstrarea cercetărilor agricole în noile condiţii. Această serie a continuat până în anii 1961/1963, când ICAR-ul a încetat să mai existe ca întitulare pentru cercetarea agricolă românească. Atunci, noua instituţie provenită din ICAR s-a intitulat „Institutul Central de Cercetări Agricole" prin care a continuat activitatea până în anul 1969, la înfiinţarea Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice.

După anul 1970 au apărut „volume de lucrări ştiinţifice publicate separat de către diferite staţiuni de cercetări agricole. Astăzi (2017) există reviste dedicate activităţii agricole, cum sunt: „Lumea satului", „Ferma" şi altele, de mare importanţă pentru practica agricolă, coordonate în sistem privat şi câteva reviste de elevată ţinută ştiinţifică, precum „Revista de zootehnie" coordonată de prof. dr. Ioan Văcaru Opriş, membru de onoare al ASAS, „Analele Institutului Naţional de Cercetare-Dezvoltare Apicolă Fundulea", „Cercetări Agronomice în Moldova" (în limba engleză) ş.a.

In general constatăm că nu este o organizare sistematică, coordonată, pentru publicistica agricolă; funcţionează reviste sau volume de lucrări, după posibilităţile private

Scanned with OKEN Scanner

sau instituţionale, care se lansează spre cititori. Deci, dacă se urmăreşte starea generală a cercetării , sunt necesare abonamente pentru toate publicaţiile ce vizează un domeniu sau altul.

Cuprinsul lucrărilor publicate în Analele ICAR

Cea mai reprezentativă formă de evidenţiere a activităţii de cercetare desfăşurate în ICAR, din perioada conducerii lui de către dr. G. Ionescu-Şişeşti se află în cuprinsul volumelor care au publicat titlul lucrărilor de cercetare.

Acest „cuprins" redat pentru fiecare volum constituie o dovadă a începutului şi progresului cercetării agricole româneşti, după încetarea activităţii de cercetări primare efectuate în Staţiunea Agronomică sub direcţia lui Corneliu Roman şi apoi a lui Ion Enescu. In anul 1928 această staţiune a devenit o componentă a ICAR.

Având în consideraţie importanţa deosebită a cuprinsului fiecărui volum pe un interval de timp; din anul 1929 până în anii 1948, reproducem identic, pentru fiecare număr, din fiecare an, cuprinsul acestor anale, ca un document de istorie agrară, care a rezultat din ideea şi strădania dăruite de dr. G. Ionescu-Şişeşti pentru cunoaşterea activităţii de cercetare întreprinse de ICAR într-o perioadă de 20 de ani.

Titlul lucrărilor publicate este dublat în limba franceză, iar noi considerăm că se poate renunţa la această reproducere, încât titlul lucrărilor pe fiecare număr şi an, din perioada meţionată, rămâne în limba română.

Vol. I, Anul I, iulie 1930

- Institutul de Cercetări Agronomice al României	*Gh. I. Şişeşti*
- Studiul principalelor tipuri de sol ale României prin metoda fiziologic-vegetală, pentru a determina conţinutul lor în Azot, Fosfor şi Potasiu şi necesitatea de îngrăşăminte	*T. Saidel şi Gh. I. Şişeşti*
- O nouă boală bacteriană pe frunzele de tutun în Romănta	*Tr. Săvulescu*
- Dare de seamă de activitatea Institutului de Cercetări Agronomice al României în anul 1929	*Gh. I. Şişeşti şi N. Dobrescu*
- Dare de seamă de rezultatul experienţelor cu îngrăşăminte chimice întreprinse în anul 1928, după directivele Institutului de Cercetări Agronomice al României	*Gh. I. Şişeşti şi N. Dobrescu*
- Starea fitosanitară în România în anul 1928 - 1929	*Prof. Tr. Săvulescu*
- Importanţa economică a uleiurilor volatile şi desvoltarea industriei acestor uleiuri în România	*Dr. E. Kopp*
- Un caz de Escă (Stereum necator) pe tulpinele de viţă tânără de 2 ani	*A. Billeau*

Vol. II, Anul I, Sept. 1930

- Aplicabilitatea relaţiilor „S" la studiul solubilizării substanţelor din sol	*Dr. Tr. Saidel şi Ing. P. Stancovici*
- Contribuţiuni la cunoaşterea sistematică a grâului din România	*Dr. St. Popescu*
- Un parazit al Pinului puţin cunoscut în Europa	*Prof. Dr. Tr. Săvulescu şi Dr. T. Rayss*
- Problema datoriilor agricole	*Dr. N. Cornăţeanu*
- Profesor	*Dr. C. Niţescu*

Vol. III, Anul II, Iulie 1931

- Rezultatele câtorva experimentări agricole din Transilvania	*N. Săulescu*
- Variabilitatea clasificaţiei soiurilor în culturile comparative	*N. Săulescu*
- Rezultatele experienţelor comparative cu soiuri de grâu	*A. Munteanu*
- Cercetări asupra principalelor tipuri de sol ale României ale României prin metoda fiziologic vegetală	*Ionescu-Şişeşti G.*
- Starea fitosanitară în |România în anul 1929 - 1930	*Săvulescu Tr.*
- Rezultatele unui concurs de tractoare în România	*Hege R., Cherdivarenco şi Filipescu D.*
- Şedinţele de comunicări şi referate ale Institutului de Cercetări Agronomice în anul 1930 - 1931	***
- Personalul ştiinţific al Institutului de Cercetări Agronomice al României	***

Vol. IV, Anul III, Aprilie 1932

- Problema datoriilor agricole (A doua anchetă)	*Cornăţeanu N. şi Ciulei Gh.*
- Rezultatul culturilor comparative cu soiuri de ovăz din Oltenia, Muntenia şi Dobrogea	*Munteanu A. şi Drăgoescu V. C.*
- Grâul românesc. Rezultatele analizelor fizice, chimice şi de panificaţie. Recolta 1930	*Andronescu I. D*
- Stabilirea provenienţei unui terciu sau borhot prin analiză chimică	*Ionescu V. M. şi Gaàl L.*
- Conţnutul în acid boric al vinurilor. Metodă expeditivă de determinare a acestui conţinut	*Gaàl L*
- Încercarea comparativă a maşinilor pentru curăţirea şi sortarea cerealelor	*Hege R. şi Cherdivarenco Al.*
- Resultatul culturilor comparative cu soiuri de orz de primăvară în Oltenia, Muntenia şi Dobrogea	*Munteanu A. şi Constantinescu Em.*
- Şedinţele de comunicări şi referate ale Institutului de Cercetări Agronomice în anul 1932	***
- Personalul ştiinţific al Institutului de Cercetări Agronomice al României	***

Scanned with OKEN Scanner

Vol. V, Anul IV, Decemvrie 1933
- Putrezirea uscată a ştiuleţilor de porumb în România — *Săvulescu Tr. şi Rayss T.*
- Cercetări asupra principalelor tipuri de sol ale României. Experienţele din anul 1930 — *Ionescu-Şişeşti G.*
- Rezultatele culturilor comparative cu soiuri de grâu, orz, ovăz în Moldova întregită în anii 1929 - 1932 — *Popescu Şt. şi Alexei Gr.*
- Contributions à la connaissance de la détermination de l'Acidité volatile des vins — *Ionescu N. M., Gaàl L. et Popescu O.*
- Influenţa vecinilor în culturile comparative cu soiuri de porumb — *Săulescu N şi Gluşco B.*
- Cercetări asupra preţului şi rentei pământului în România — *Lupan N. H.*
- Experienţe trienale cu îngrăşăminte chimice la grâul de toamnă — *Săulescu N. şi Cebotarenco A.*
- Experienţe cu îngrăşăminte la Câmpia Turdei — *Săndoiu C. D.*
- Gheorghe Asbiovici (necrolog — ***
- Comunicări şi referate în anul 1933 — ***
  A) Şedinţele dela Bucureşti
  B) Şedinţele dela Cluj
- Publicaţii făcute în reviste străine de membrii Institutului de cercetări agronomice al României în 1933 — ***

Vol. VI, Anul V, Decemvrie 1934
- Experienţe cu soiuri de Porumb în Transilvania 1929 - 1932 — *Velican Vasile G.*
- Rezultatele culturilor comparative cu soiuri de grâu în Oltenia, Muntenia şi Dobrogea în anii 1929 - 1932 — *Ioanid N. şi Constantinescu Em.*
- Cercetări asupra principalelor tipuri de sol ale României prin metoda fisiologic-vegetală. Experienţele din anul 1931 — *Ionescu-Şişeşti G.*
- Cercetări asupra seminţelor tari la trifoiul de Transilvania — *Săulescu N.*
- Contribuţiuni la rezolvarea problemei soiului de grâu din Banat — *Mader Walter*
- Contribuţiuni la studiul cenuşei vegetale — *Ionescu M. V. şi Georgescu N. V.*
- Analiza microscopică a terciurilor şi a borhoturilor — *Gaàl L.*
- Contribuţiuni la studiul chimic-technologic al uleiului de ricin — *Otin C. şi Alexa G.*
- O nouă interpretare grafică a rezultatelor ce se obţin la extracţiile repetate a cationilor din permutit — *Pavlovschi Gh.*
- Contribuţiuni la studiul determinării aciditaţiei volatile a vinurilor — *Ionescu Mircea V. şi Popescu Ovid Gr.*
- Influenţa atacului ruginii (*Puccinia Phlei-pratensis* Erikss, et Henn.) la Phleum pratense — *Rădulescu E.*
- Contribuţiuni la studiul mălurei grâului în România — *Sandu-Ville C.*
- Încercări cu aparate de stropit — *Hege R.*
- Studiu asupra biologiei Tenthredinidului Rhadinaceraea reitteri Kon — *Knechtel Wilhelm K., Dobreanu Ecaterina*
- Lacul Greaca. Contribuţie la o monografie hidrobiologică cu aplicaţie la pescării — *Dimitriu M.*
- Comunicări şi referate în anul 1934 — ***
- Lucrările membrilor Institutului de Cercetări Agronomice al României publicate în revistele de specialitate din ţară şi străinătate în cursul anului 1933 - 1934 — ***
- Publicaţiile Institutului — ***
- Personalul ştiinţific al Institutului de Cercetări Agronomice al României în anul 1934 — ***

Vol. VII, Anul VI, Decemvrie 1935
- Cercetări asupra stării de fertilitate a solurilor României — *Ionescu-Şişeşti Gh. şi Coiculescu Gr.*
- Observaţii asupra rezistenţei la ger a trifoiului românesc în funcţiune de provenienţă şi de culoarea boabelor — *Safta I*
- Rezultatele experienţelor cu soiuri de orzoaică în Transilvania 1930 - 1934 — *Velican Vasile G.*
- Contribuţiuni la cunoaşterea sistematică a grâului din România II — *PopescuŞt.*
- Rezultatele experienţelor comparative cu soiuri de cartofi executate la Bucureşti în anii 1932 – 1934 — *Constantinescu Ecaterina*
- Contribuţiuni la studiul chimic al porumburilor româneşti — *Ionescu Mircea V.*
- Calitatea câtorva soiuri de grâu experimentate în Ardeal şi Banat — *Ostrogovich Sabina*
- Experienţe asupra altoirii viţei de vie în condiţiunile din anul 1934 — *Billeau A.*
- Observaţiuni biologice asupra gândacului ovăzului Lema Melanopus L. în România — *Knechtel Wilhelm K. şi Manolache Constantin I.*
- Contribuţiuni la biologia Cetonidului Epicomet.s (Tropinata) hirta Poda — *Dumitriu Florica L.*
- Observaţiuni şi experienţe asupra organizării şi funcţionării staţiunii de avertizare contra mildiului — *Billeau A.*
- Contribuţiuni la ameliorarea soiurilor de cereale rezistente la boale — *Rădulescu Eugen*
- Imunitatea plantelor faţă de boalele bacteriene — *Săvulescu Tr.*
- Comunicări şi referate în anul 1935 — ***
- Publicaţiile Institutului — ***
- Personalul ştiinţific şi tehnic al Institutului de Cercetări Agronomice al României în anul 1935 — ***

Vol. VIII, Anul VII, 1936
- Rezultatele celui de al doilea ciclu de experienţe cu soiuri de grâu de toamnă pe anii 1932 - 1935 — *Munteanu A. şi Constantinescu Em.*

Scanned with OKEN Scanner

- Încercarea comparativă a plugurilor cu tracţiune animală (*Raportul întocmit de Staţiunea de maşini agricole*)	***
- Asupra câtorva particularităţi a legii factorilor de vegetaţie a lui Mitscherlich. Experienţele din anii 1932, 1933, 1934, 1935	*Ionescu-Şişeşti Gh. şi Valuţă I. G.*
- Contribuţiuni la studiul fitosocial-agricol al fâneţelor din jud. Cluj	*Safta I.*
- Noi contribuţiuni la analiza genetică a hibrizilor între specii de Antirrhinum	*Kühl O.*
- Studiul critic şi experimental al formulelor propuse de diferiţi autori pentru descrierea fenomenului de adsorbţie şi de schimb	*Pavlovschi Gh.*
- Contribuţiuni la studiul determinării chimice a glucozei în musturile obţinute prin zaharificarea făinei cerealelor	*Ionescu M. şi Gaàl L.*
- Contribuţiuni la biologia insectei Cassida nebulosa L. în România	*Manolache C., Dobreanu E. şi Dimitriu F.*
- Tratarea seminţei de grâu contra mălurei	*Sandu-Ville C.*
- Comunicări şi referate în anul 1936.	***
A) Şedinţele dela Institutul Central	
B) Şedinţele dela Cluj	
- Publicaţiile Institutului	***
- Personalul ştiinţific şi tehnic al Institutului de Cercetări Agronomice în anul 1936	***
Vol. IX, Anul VIII, 1937	
- Lucrările pământului după metoda dry-farming şi producţiunea agricolă	*Săndoiu D. C*
- Rezultatele culturilor comparative trienale (1934 – 1936) cu grâu de toamnă din Transilvania	*Săulescu N. şi Ostrogovich S*
- Crossing-over la hibrizi între specii de Antirrhinum	*Kühl O.*
- Raportul Secţiunii de Chimie asupra rezultatelor obţinute la analiza chimică a solurilor prezentate la expoziţia din anul 1937	***
- Solubilisation et adsorbtion du potassium et de l'acide phosphorique du sol	*Saidel T. et Pavlovsky G.*
- Contribuţiuni la studiul determinării amidonului în cereale	*Ionescu M. V. şi Sluşanschi H.*
- Contribuţiuni la studiul chimic al porumburilor româneşti (recolta 1935)	*Ionescu M. V., Popescu O., Sluşanschi H. şi Gaàl L.*
- Rezultatul culturilor comparative cu linii pure de orz, ovăz şi grâu selecţionate la Tighina 1931 - 1936	*Jazagi A.*
- Contribuţiuni la studiul uleiului obţinut din porumburile româneşti	*Sluşanschi H.*
- Contribuţiuni la cunoaşterea compoziţiei chimice a seminţelor şi uleiului de ricin cultivat în România	*Georgescu V. N.*
- Cercetări şi experienţe asupra floarei viţei de vie şi meiatului	*Billeau A.*
- Diagrama ampelografică a frunzei de Vitis vinifera, ca element de diferenţiearea varietăţilor	*Billeau A.*
- Încercări de stimularea plantelor cu ajutorul acidului cianhidric	*Sandu-Ville C.*
- Comunicări şi referate în anul 1937. Rezumate	***
A) Şedinţele dela Institutul Central	
B) Şedinţele dela Cluj	
- Publicaţiile Institutului	***
- Personalul ştiinţific şi tehnic al Institutului de Cercetări Agronomice în anul 1937	***
Vol. X, Anul IX, 1938	
- Soil microbiology-approaches and accomplishments	*Selman A. Waksman*
- Die Hauptbodentypen Rumäniens. Verbreitung, Besschreibung, Zusammensetzung, Fertilitätszustand, Düngerbedürfnis, die Versuche der Iahre 1933 - 1937	*Ionescu-Şişeşti G. şi Coculescu Gricore*
- Cercetări fitosocial-agricole asupra păşunilor din judeţul Timiş	*Safta I.*
- Rezultatele culturilor comparative cu soiuri de grâu , orz, ovăz în Moldova întregită în anii 1933 - 1937	*Popescu Ştefan*
- Contribuţiuni la problema ogorului negru	*Săndoiu D. C.*
- Rezultatele experienţelor cu şase soiuri de grâu de toamnă pe anii 1933 – 1936	*Kühl O. şi N. Sîrbu*
- Contribuţiuni la studiul determinării conţinutului în grăsime brută al materiilor vegetale	*Sluşanschi Horia*
- Sudiu comparativ al soiurilor de grâu de toamnă „Sandu Aldea" obţinute prin hibridare	*Sîrbu N. şi Kühl O.*
- Contribuţiuni la studiul chimic al porumburilor româneşti (recoltele 1936 şi 1937)	*Ionescu M. V., Popescu O. Gr., Sluşanschi H. şi Gaàl L.*
- Contribuţiuni la studiul determinării amidonului în cereale	*Ionescu M. V. Sluşanschi H., Sluşanschi H.*
- Contribuţiuni noi la studiul adsorbtiv al solului	*Pavlovschi Gh. şi Popescu Magdalena*
- Felul de a se comporta în procesul de fecundare a câtorva varietăţi de păr	*Botez Ioan*
- Selecţiunea în viticultură cu privire specială la varietăţile româneşti	*Constantinescu-Ismail Gh.*
- Cercetări asupra biologieiinsectei Cassida viridis L.	*Manolache C. I., Dobreanu E. şi Manolache Fl.*
- Cercetări asupra metodelor de observarea desvoltării oospozării	*Billeau A.*

Scanned with OKEN Scanner

mildiului	
- Experienţe şi cercetări asupra înrădăcinării port-altoilor americani şi europeo-americani	*Billeau A.*
- Contribuţiuni la studiul ruginii de pe gura leului (puccinia Antirrhini Diet. et Holway)	*Aronescu-Săvulescu Alice*
- Încercări pentru stabilirea raselor fiziologice la cele două specii de Tilletia ce produc mălura grâului în România	*Săvulescu Tr. şi Sandu-Ville Const.*
- Rezultatele experienţelor cu metode culturale la in pe anii 1936 - 1938	*Sârbu N.*
- Comunicări şi referate în anul 1937 - 1938	***
A) Şedinţele dela Bucureşti	
B) Şedinţele dela Cluj	
- Publicaţiunile Institutului de Cercetări Agronomice al României	***
- Personalul technic şi ştiinţific al Institutului de Cercetări Agronomice	***
Vol. XI, Anul X, 1939	
- Starea de fertilitate şi nevoia de îngrăşăminte la câteva tipuri de sol din România. Experienţele din anii 1933 – 1938 prin metoda fiziologic vegetală	*Ionescu-Şişeşti G. şi Valuţă Ioana*
- Arăturile şi producţiunea grâului	*Săndoiu D. C.*
- Experienţe cu diferite epoci de cosit la o făneaţă naturală	*Safta I. şi Velea C.*
- Versuche mit verschiedenen Schnittzeiten bei einer natürlichen Wiese	*Safta I.*
- Tăerea ca factor de producţiune în viticultură	*Teodorescu I. C.*
- Clasificarea şi recunoaşterea soiurilor de viţe roditoare din podgoriile româneşti	*Teodorescu I. C.*
- Fecundarea arificială a animalelor cu sperma transportată la distanţe mari	*Dr. Băicoianu C.*
- Raportul secţiunei de chimie asupra studiului solurilor din jud. Braşov	***
- Contribuţiuni la studiul chimic al porumburilor româneşti din recolta 1938	*Ionescu Mircea V., Popescu O., Sluşanschi H. şi Gaàl L.*
- Contribuţiuni la studiul iodului în sol	*Bălănescu Sanda*
- Contribuţiuni la studiul schimbării caracterelor chimice ale cerealelor în timpul înmagazinării	*Sluşanschi Horia*
- Contribuţiuni la determinarea conţinutului în cenuşă a făinurilor. Conţinutul în cenuşă a porumburilor româneşti.	*Sluşanschi Horia*
- Pământuri adsorbante, încercări de aplicaţie în oenologie	*Colţescu I. H. şi Gogălniceanu S. M.*
- Studiul efectului arăturilor asupra mobilizării acidului fosforic în solul arabil	*Ionescu Iuliana*
- Contribuţiuni la studiul determinării indicelui de oxidabilitate al oţeturilor. Necesitatea stabilirii unor noi condiţiuni de lucru pentru determinarea indicelui de oxidabilitate al oţeturilor şi stabilirea acestor condiţiuni	*Popescu Ovid Gr.*
- Rezultatele obţinute la analiza chimică a recoltelor din casa de vegetaţie în anul 1934 şi 1935	*Pavlovschi Gh, Mavrodineanu R. şi Bălănescu S.*
- Coasele	*Dr. Drăgan Gh.*
- Comunicări şi referate în anul 1938 - 1939	***
A) Şedinţele dela Bucureşti	
B) Şedinţele dela Cluj	
- Publicaţiile Institutului de Cercetări Agronomice al României	***
- Personalul tehnic şi ştiinţific al Institutului de Cercetări Agronomice al României	***
Vol. XII, Anul XI, 1940	
- Contribuţiuni la studiul pâinii fabricate din amestecul de făinuri	*Ionescu M. V. şi Gaàl L.*
- Lucrările pământului şi spălarea substanţelor nutritive	*Săndoiu D. C. şi Enicov C.*
- Culturi comparative cu soia în anii 1937–1939 şi mazăre în anii 1937 - 1940	*Valuţă Gh.*
- Experienţe culturale pe podzol	*Şerbănescu N. Gh.*
- Contribuţiuni la studiul fosforului organic din solul arabil	*Pavlovschi Gh. şi Ionescu Iuliana*
- Baze solubile şi baze schimbabile din sol	*Pavlovschi Gh. şi Mavrodineanu Radu*
- Orezul şi arpacaşul	*Boldescu Silvia Gh.*
- Contribuţiuni la prepararea şi păstrarea pulpei de caise	*Radu I. F.*
- Contribuţiuni la industrializarea caiselor prin tratare cu SO^2 şi uscare	*Radu I. F.*
- Constatări privitoare la controlul fraudelor şi falsificărilor în comerţul cu vinuri din România	*Russ E., Colţescu I. H., Dobrescu J., Nichitovici V., Iliescu L., Tomescu F. şi Teodorescu St. C.*
- Soiurile de viţă cu polen steril întâlnite în podgoriile României	*Teodorescu I. C., Constantinescu-Ismail Gh.*
- Intru cât poate servi ampelometria frunzelor la recunoaşterea varietăţilor de viţă din cultură?	*Marin T. şi Neagu M.*
- Observaţiuni şi măsurători asupra vegetaţiei altoilor de un an la câteva varietăţi din speciile de pomi cultivate în pepinierele I.C.A.R.	*Popescu C. V.*

Scanned with OKEN Scanner

– Băneasa, cu privire la influenţate port-altoilor întrebuinţati	
- Observaţiuni asupra sistematicei unor specii de afide din România	*Knechtel W. şi Manolache C.*
- Batozele de porumb	*Drăgan Gh.*
- Contribuţiuni la studiul boabelor pe Sorghum	*Săvulescu Alice*
- Contribuţiuni la studiul chimic al porumburilor româneşti din recolta 1939	*Ionescu M. V., Popescu O. Gr., Sluşanschi H. şi Gaàl L.*
- Comunicări şi referate în anul 1940	***
A) Şedinţele dela Bucureşti	
B) Şedinţele dela Cluj	
- Publicaţiile I. C. A. R.-ului	***
- Personalul tehnic şi ştiinţific al I. C. A. R.-ului în 1940	***
Vol. XIII, Anul XII, 1941	
- Contribuţiuni la studiul compoziţiei vinurilor din hibrizi producători direcţi	*Colţescu I. H. şi colaboratorii*
- Rezultate noui în problema cartofilor de sămânţă	*Constantinescu Ecaterina*
- Ridicarea producţiei lucernei în stepă prin îngrăşăminte	*Hălălău D., Stratula V. şi Bălan I.*
- Timpul arăturii de vară pentru grâu	*Săndoiu D. C. şi Zană Elena*
- Culturi comparative trienale 1938 – 1940 cu soiuri de orzoaică la Câmpia Turzii	*Josan Fl.*
- Experienţe cu îngrăşăminte chimice la porumb, executate la Câmpia Turzii în 1937 - 1939	*Velican V. G.*
- Concursul naţional al grâului 1939	*Drăgoescu C.*
- Polja sau Polia dela Ceair din jud. Caliacra	*Enculescu P. şi Oprea C. V.*
- Despre potenţialul de oxido-reducţiune a solului	*Pavlovschi Gh. şi Băjescu N.*
- Cercetări asupra sistemului radicular al viţelor americane	*Billeau Ambroise*
- Dozarea fierului la vinurile din podgoria Odobeşti şi necesitatea aplicării ferocianurii de potasiu pentru condiţionarea lor	*Mihnea A.*
- Examinarea oţeturilor româneşti de diferite soiuri în lumina ultravioletă directă şi filtrată şi întru cât acestea, ca şi falsificările lor, se pot evidenţia cu ajutorul acestei lumini	*Russ E., Colţescu I. H., Gogălniceanu S.*
- Contribuţiuni la studiul pastelor făinoase din România	*Bronescu-Mohr Elena*
- Contribuţiuni asupra conţinutului în vitamina „C" din laptele proaspăt consumat pe piaţa oraşului Bucureşti	*Popescu Corina*
- Observaţii asupra sistematicei unor specii de Aphide din România (a doua contribuţie)	*Knechtel W. şi Manolache C.*
- Încercări preliminare pentru îndepărtarea excesului de fer din vin cu ajutorul făinii de muştar alb şi tărâţelor de grâu	*Teodorescu Ştefan*
- Diferite metode de pretratarea caiselor în vederea industrializării	*Radu I. F.*
- Limitele mecanizării în agricultura românească	*Popescu Agripa*
- Experienţă cu înfiinţarea unei păşuni artificiale permanente la moşia armatei Cislău	*Samoilă Zaharia*
- Comunică şi referate în anul 1941	***
- Necrolog: Constantin Drăgoescu	***
Vol. XIV, Anul XIII, 1942	
- Cercetarea legilor fiziologic-vegetale şi aplicarea lor în practica agricolă	*Mitscherlich Eilhard Alfred*
- Arăturile şi producţiunea grâului, porumbului şi borceagului	*Dr. Săndoiu Dumitru C., dr. Velican V., Iasagi Af., Alexei A., Burlănescu C.*
- Contribuţiuni la studiul problemei soiurilor de sfeclă de zahăr în România	*Dr. Saru Natalia*
- Contribuţiuni la studiul microorganismelor din solul dela Băneasa–Ilfov	*Hulpoi N., dr. ing. Gheorghe C.*
- Întrebuinţarea diferitelor preparate în lupta contra manei şi modul de folosire	*Prof. Teodorescu I. C., dr. Constantinescu – Ismail C., ing. agron, Negreanu Elena*
- Industria strugurilor prin stafidire artificială	*Dr. Radu I. F.*
- Motofrezele pentru lucrat pământul	*Dr. Drăgan Gh.*
Vol. XV, Anul XIV, 1943	
- Contribuţiuni la harta cânepei	*Săulescu N., Ceapoiu N.*
- Observaţiuni practice şi contribuţiuni ştiinţifice în creşterea purceilor din rasaYork mijlociu	*Negruţiu Emil*
- Lupta cu seceta în România prin lucrările pământului (10 ani de experienţă)	*Săndoiu Dumitru C., Bălan Ion, Burlacu Teodor*
- Contribuţiuni la studiul bălegarului de grajd	*Hulpoi N.*
- Contribuţiuni asupra obţinerii uleiului din seminţele de struguri	*Gogălniceanu S., Negreanu E.*
- Activitatea diastazică în amestecuri de făini determinată prin metoda Blish şi Schoorl	*Popescu Agripa*
- Rezultatele experienţelor cu soiuri de cartofi la Câmpia Turzii (1937 – 1942)	*Velican V. G., Luca Al.*
- Mărirea producţiei lucernei prin îngrăşăminte	*Hălălău D.*
- Comunicări şi referate în anul 1943	***
Vol. XVI, Anul XV, 1944	
- Experienţe cu fotoperiodism la câteva provenienţe de fasole	*Valuţă Gh.*

Scanned with OKEN Scanner

- Stabilitatea la păstrarea uleiului brut de floarea soarelui în presele ţărăneşti	*Ionescu M., Sluşanschi H.*
- Lucrări culturale la porumb	*Leonte Al.*
- Despre uscătoriile de fructe şi legume	*Pavlovschi Gheorghe*
- Observations sur l'influence qu'exerce la température des eaux sur la production du poisson	*Dumitriu Marin*
- Raportul dintre sexe şi dimorfismul sexual la cânepă	*Ceapoiu N.*
- Factorii care influenţează maturitatea şi condiţionarea nucilor	*Radu I. F.*
- Comunicări şi referate în anul 1944	***
Vol. XVII, Anul XVI, 1945	
- Rezultatele experienţei cu diferite distanţe la bumbac din 1943 – 1944 dela Staţiunea Experimentală a Bărăganului	*Bălan I. M.*
- Conţinutul de zahăr al sorgului cultivat la Băneasa	*Ionescu M. V., Mavromati S., Moldovan E., Nichitovici V., Sluşanschi H.*
- Experienţe culturale cu epoce şi cantităţi de sămânţă de fasole la ha	*Valuţă Gh.*
- Relaţiuni între acţiunea fenolilor ca toxic şi acţiunea asupra sistemelor coloidale	*Manolescu Teodora*
- Studiul fermentării gunoiului de grajd la Staţiunile Experimentale Agricole Valul lui Traian şi Câmpia Turdei	*Hulpoi N., Claudian L.*
- Determinarea amoniului prin titrarea sărurilor sale în prezenţă de formol şi aplicarea ei la determinarea azotului total al materiei vegetale	*Sluşanschi Horia*
- Comunicări şi referate în anul 1945	***
Vol. XVIII, 1946	
- Contribuţiuni la cunoaşterea şi ameliorarea pământurilor sărături oase din România	*Ionescu-Şişeşti G.*
- Un nou Aegilotriticum	*Priadcencu Al.*
- Contribuţiuni la studiul metodelor culturale la sfecla de zahăr	*Saru Natalia, Câmpineanu Desdemona, Ionescu D.*
- Observaţiuni asupra producţiei de lapte şi a valorificării nutreţului la vacile din rasa sură de stepă, varietatea moldovenească, la Secţiunea Experimentală Agricolă Studina-Romanaţi	*Bâia Gh.*
- Valorificarea produsului brut realizat la gospodăriile ţărăneşti cercetate în Moldova	*Vasiliu N., Rasu St., Ivănescu V.*
- Arăturile şi producţiunea porumbului, mazării şi ovăzului	*Săndoiu D., Costache I., Rozen O., Leonte A.*
- Rezultatele experienţelor cu metoda Lister la porumb, obţinute în anii 1933 – 1945 la Staţiunea Experimentală Agricolă a Bărăganului	*Bălan I. M.*
- Câteva corelaţiuni cantitative între producţiunea de fibre şi caracterele morfologice ale cânepei	*Puşcaşiu Mihail*
- Plante de nutreţ anuale	*Hălălău D.*
Vol. XIX, 1947	
- Studiul sistemelor fermentative din solul arabil	*Pawlowschy Gh., Groza Maria*
- Contribuţiuni la studiul culturii porumbului în amestec cu fasole	*Săndoiu D. C.*
- Încercări de refacerea pomilor degeraţi în pepinieră	*Bordeianu Th., Cvasnâi D.*
- Cercetarea fertilităţii solurilor aflate în diferite stadii de eroziune prin metoda fiziologic vegetală a lui Mitscherlich	*Moţoc Mircea*
- Experienţe cu epoci de semănat şi cantităţi de sămânţă de mazăre la hectar	*Valuţă Gh.*
- Arăturile şi producţiunea porumbului pe principalele tipuri de sol	*Stratulă V.*
- Cercetări comparative cu îngrăşarea şi valorificarea mieilor	*Bâia Gh.*
- Über die Discontinuität des Adsorptionsprozesse	*Pawlowschy Gh.*
- Variabilitatea densităţii lemnului la cânepă în procesul de îmbunătăţire al procentului de fibre	*Puşcaşu M.*
- Posibilităţi de ameliorarea formelor umblătoare la orz	*Iazagi A.*
Vol. XX, Seria nouă, Nr. 1 1948 - 1949	
Cuvânt introductiv	*Săvulescu Tr.*
- Noua orientare a ştiinţei agricole în R.P.R.	***
- Planul ştiinţific al Institutului de Cercetări Agronomice din R.P.R. pe anul 1950 şi planul de perspectivă	*Pavlovschi Gh., Lungu I., Otopeanu C., Moţoc E., Paşa V., Moruzov I., Băjescu N., Groza M., Miliţescu L., Vasiliu O., Orenschi S., Sofronian S., Petrescu A., Popescu A.*
- Influenţa lucrărilor culturale asupra câtorva însuşiri fizice, chimice şi biologice ale solului	*Olteanu F., Ceapoiu N.*
- Influenţa îngrăşămintelor azotate asupra calităţii şi cantităţii fibrelor de cânepă	*Puşcaşu M.*
- Studiul provenienţelor de cânepă pentru fibre	*Priadcencu A.*
- Contribuţiuni la studiul hibrizilor îndepărtaţi	*Iazagi A.*
- Culturi comparative cu linii şi soiuri de grâu, orz şi ovăs la Staţiunea Experimentală Agricolă Moara Domnească-Ilfov	*Gologan I.*
- Soiuri de grâu de toamnă, orz şi ovăs recomandate pentru sud-estul	

Scanned with OKEN Scanner

ţării	
- Calitatea câtorva soiuri de grâu de toamnă, experimentate la Staţiunea Deveselu-Romanaţi, timp de patru ani	*Boldea E.*
- Maturitatea fibrelor la câteva soiuri de bumbac experimentate în ţară	*Cărpinişan Tr.*
- Soiuri indigene de mere cultivate în Muntenia şi Moldova	*Constantinescu N., Bordeianu T., Ioniţă C., Cvasnâi D.*
- Îmbunătăţirea metodelor pentru uscarea caiselor	*Radu I. F.*
- Studiul diferitelor soiuri de tomate	*Andronicescu D., Voinea M.*
- Studiul comparativ al florilor şi al înfloritului la soiurile de viţă roditoare cultivate în R.P.R.	*Constantinescu G., Negreanu E., Doucet V., Toader M., Dobrescu I.*
- Importanţa metodelor biologice pentru determinarea eficacităţii produselor întrebuinţate în combaterea mălurii grâului	*Săvulescu A., Hulea A.*
- Murarea furajelor verzi	*Zahariadi C.*
- Studiul conveerului verde	*Bălan C.*
Comunicări:	
- Polenizarea suplimentară artificială la porumb şi floarea soarelui	*Şerbănescu N., Olteanu F.*
- Încercări de hibridări vegetative la cereale	*Tarjan I.*
- Încercarea unor preparate şi substanţe chimice asupra grăbirii procesului de vindecare a rănilor şi a refacerii ţesuturilor la pomi	*Bordeianu T., Cvasnâi D.*
- Studiul câtorva soiuri de varză, salată, vinete şi morcovi	*Andronicescu D., Bunescu D., Avramescu Al.*
- Cercetări preliminare asupra fungicidelor antimălurice organice	*Petraşcu S., Hulea A.*
- Metode sporire a rezistenţei la ger şi rupere a prunului „Tuleu gras"	*Constantinescu N.*
- Timpul şi preţul de vânzare al grâului în funcţie de categoria socială a gospodăriei ţărăneşti	*Vernescu E.*
- Productivitatea muncii şi preţul de cost la recoltatul cerealelor, cu diferite mijloace	*Popescu Gh.*
- Organizarea muncii la plantatul cartofilor cu maşina sovietică $C.K._2$	*Popovici V.*
- Butăşirea frunzelor de viţă	*Constantinescu G., Sânpălean E.*
- Determinarea azotului amoniacal prin titrare directă în timpul distilării şi în prezenţă de acid boric	*Sluşanschi Horia*
Referate:	
- Impermeabilizarea unor construcţii de pământ	*Botzan M.*

Analiza sumară a temelor publicate în lucrările de cercetare din Analele ICAR (1930 - 1948

O privire generală asupra articolelor publicate pe perioada de 3 – 4 ani nu ne sugerează un plan de cercetare unitar al ICAR. Se constată că sunt cercetători din staţiuni diferite, lucrând în acelaşi domeniu de specialitate şi care publică teme care se deosebesc. Se poate constata însă, că temele cercetate acoperă întreg spectrul specialităţilor ce privesc interes pentru domeniul vegetal, la care se adauga şi teme de zootehnie şi economie agrară.

Parcurgând integral cuprinsul fiecărui număr, am considerat potrivit să grupăm temele lucrărilor publicate după modul în care ele corespund unui domeniu de specialitate în care s-a efectuat cercetarea. Astfel vom avea o sinteză a temelor realizate prin activitatea de cercetare din ICAR, pe o perioadă de 20 de ani. Iată această desfăşurare, prezentată în limbajul de specialitate folosit curent până la sfârşitul secolului XX:

1. Cercetări asupra solului:
   - Cercetări asupra tipurilor genetice de sol din România, sub toate aspectele agro-pedologice
   - Cercetări în domeniul chimiei solurilor
   - Cercetări asupra stării de fertilitate a solurilor României
   - Determinări privind analiza chimică a solurilor României
   - Studii asupra microorganismelor biologice din sol
2. Cercetări de agrochimie şi fiziologie vegetală
   - Experienţe cu îngrăşăminte chimice pe toate tipurile genetice de sol
   - Experienţe cu îngrăşăminte chimice la principalele culturi de câmp
   - Studii şi cercetări asupra procesului de nutriţie a plantelor - rolul elementelor nutritive în nutriţia plantelor şi regimul lor din sol
   - Studii asupra legii factorilor de vegetaţie şi aspecte fitosocial-agricole din pajişti
   - Încercări de utilizare a stimulatorilor asupra vegetaţiei plantelor
   - Cercetări privind fertilizarea solului pentru culturi furajere
   - Cercetările lui E. A. Mitscherlich asupra legilor fiziologic-vegetale
   - Studiul chimic al recoltei în mod distinct pentru unele plante cultivate
   - Experienţe privind cercetarea fotoperiodismului
3. Lucrările solului şi fertilizarea organică
   - Cecetări asupra arăturilor
   - Metode noi de lucrarea solului „dry-farming"
   - Cercetări privind metode de lucrare a solului cu motofreze
   - Lucrări de îngrijire la culturile agricole aplicate la sol

Scanned with OKEN Scanner

- Studii asupra efectelor lucrărilor anuale asupra însuşirilor solului
- Lupta cu seceta
- Studiul bălegarului de grajd

4. Studii şi cercetări privind sistematica plantelor cultivate, de genetică şi biologia plantelor agricole
   - Studii asupra sistematicei unor plante de cultură (grâu, sfeclă, cânepă ş.a.)
   - Studii şi cercetări de genetică vegetală - studiul fenomenului crossing-over
   - Studii şi cercetări asupra fenomenelor biologice întâlnite la viţa de vie (meierea ş.a.)
   - Cercetări asupra unor părţi morfologice la plante de cultură (rădăcina)
   - Cercetări şi studii privind dimorfismul sexual la cânepă
   - Studiul formelor hermafrodite la cânepă
   - Lucrări de hibridare vegetativă la cereale
   - Cercetări privind aplicarea metodei Lister la ameliorarea porumbului
   - Lucrări de crearea soiurilor şi hibrizilor la plantele de cultură
5. Cercetări asupra seminţelor plantelor agricole
   - Cercetări asupra seminţelor necesare pentru semănat
   - Cercetări asupra calităţii producţiei de seminţe şi altor produse din recoltă
   - Studiul chimic al boabelor şi seminţelor plantelor cultivate în România
   - Cercetări privind producerea materialului de plantat la cartof
6. Studii şi cercetări asupra cultivarului
   - Experienţe comparative cu soiuri în vederea preluării în cultură în microzone climatice adecvate cerinţelor lor, pentru plantele agricole din România
7. Cercetări şi studii de fitotehnică
   - Prezentarea unor noi plante de cultură pentru agricultură
   - Metode de cultivare pentru diferite plante agricole (grâu, porumb, sfeclă, cânepă ş.a.)
   - Lucrări de îngrijire aplicate la culturile agricole
   - Experienţe fitotehnice cu bumbac şi extinderea culturii
   - Experienţe fitotehnice cu plante de cultură (pregătirea seminţei, epoca de semănat, distanţe între rânduri, densităţi, lucrări de îngrijire, lucrări de recoltare)
   - Experienţe diferite asupra păşunilor şi fâneţelor din România
8. Cercetări şi studii în domeniul viticulturii
   - Cercetări asupra chimiei vinului
   - Studii şi cercetări asupra fenomenelor biologice întâlnite la viţa de vie (meierea)
   - Lucrări de întreţinere la viţa de vie
   - Cercetări asupra soiurilor româneşti de viţă de vie
   - Cercetări asupra însuşirii fertilităţii polenului la viţa de vie
   - Studii şi cercetări ampelografice
   - Cercetări asupra falsificării vinurilor
   - Încercări de ameliorare a defectelor vinului
   - Cercetări privind compoziţia chimică a vinului
9. Cercetări şi studii în domeniul protecţiei plantelor
   - Studii asupra ciupercilor şi bolilor ce provoacă bolile plantelor agricole
   - Cercetări asupra rezistenţei soiurilor de plante agricole la atacul de boli, despre imunitatea faţă de bacterii
   - Observaţii privind sistematica unor dăunători ai plantelor agricole
   - Cercetări şi studii asupra manifestării atacului unor boli la plantele agricole
   - Cercetări de sistematică entomologică
   - Starea fitosanitară anuală a culturilor agricole (la iniţiativa prof. Traian S
10. Prelucrarea (industrializarea) producţiei agricole
    - Analize fizice, chimice şi de panificaţie asupra grâului
    - Cercetări asupra chimiei şi tehnologiei uleiurilor vegetale
    - Informaţii asupra lucrărilor publicate în reviste străine
    - Studii asupra comportării seminţelor în condiţii de depozitare
    - Cercetări privind prepararea şi păstrarea fructelor (caise)
    - Industrializarea strugurilor prin stabilire
    - Obţinerea uleiului din seminţe de struguri
    - Stabilitatea la păstrare a uleiului brut de floarea soarelui, obţinut în presele ţărăneşti
    - Încercarea uscătoriilor de fructe şi legume
    - Îmbunătăţirea metodelor de uscare a caiselor
11. Cercetări în domeniul horticulturii
    - Cercetări asupra efectului unor lucrări aplicate în pepiniera de pomi
    - Cercetări privind tăierile de rodire la pomi
    - Lucrări de înfiinţare a plantaţiilor de pomi
    - Cercetări asupra unor specii de plante legumicole
    - Încercări comparative cu soiuri de legume
12. Cercetări în domeniul zootehniei
    - Fecundaţia artificială la animale, cu spermă transportată la distanţe mari
    - Determinarea conţinutului chimic şi biologic al laptelui

Scanned with OKEN Scanner

- Cercetări asupra creşterii porcinelor
- Observaţii asupra producţiei de lapte şi valorificarea nutreţurilor la vaca de lapte (rasa Sură de stepă)

13. Mecanizarea agricolă
    - Demonstraţii şi concursuri cu tractoare, maşini şi unelte agricole – expoziţii
    - Încercarea comparativă a maşinilor şi instalaţiilor pentru curăţirea şi sortarea cerealelor
    - Maşini pentru lucrarea solului după metoda dry-farming
    - Motofreza folosită la pregătirea solului
14. Cercetări de economie agrară
    - Studii de economie agrară privind datoriile agricole (anchete)
    - Studii şi cercetări asupra arendării şi rentei
    - Studii de economie agrară privind finanţarea în agricultură

Personalul de cercetare al ICAR din perioada 1928 - 1948

G. Ionescu-Şişeşti a fost un conducător onest, ferm şi un colaborator optimist în sânul colectivului de cercetători, asupra căruia a avut o puternică influenţă în determinarea dăruirii muncii şi capacităţii lor în scopul realizării corecte a cercetărilor programate. A fost preocupat de a atrage dintre foştii săi studenţi cu rezultate superioare, dar a intuit şi alegerea de caractere. Spre sfârşitul mandatului s-au ivit şi câteva excepţii, în noile condiţii social-politice. Directorul nu a evitat să le reproşeze comportamentul chiar în condiţii dificile, după instalarea noului regim politic.

Prezentăm pe grupe de specialitate cercetătorii ICAR, care au lucrat în perioada 1928 – 1948, sub conducerea directorului general dr. G. Ionescu-Şişeşti şi directorii staţiunilor şi centrelor experimentale:

1. Cercetători asupra fertilităţii solurilor, chimiei solului şi plantelor din România
2. Cercetători în agrochimie şi fiziologie vegetală
3. Cercetători asupra lucrărilor solului, utilizării îngrăşămintelor şi microorganismelor din sol
4. Cercetători privind sistematica plantelor cultivate; de genetica şi biologia plantelor
5. Cercetători asupra seminţelor şi materialului de plantat
6. Cercetători asupra cultivarului (încercări comparative); creatori de soiuri şi hibrizi
7. Cercetători în domeniul „Fitotehnicii" şi fitotehniei; păşuni şi fâneţe
8. Cercetători în domeniul viticulturii
9. Cercetători în domeniul protecţiei plantelor
10. Cercetători în prelucrarea (industrializarea) produselor agricole
11. Cercetători în domeniul horticulturii
12. Cercetători în zootehnie
13. Cercetătoriîn domeniul mecanizării agriculturii
14. Cercetători în economie agrară

În studiul de faţă, în urma analizei cuprinsului fiecărui număr din „Anale" s-au stabilit 14 specialităţi, pentru care au lucrat cercetătorii ICAR, într-o perioadă de 20 de ani. Pentru contribuţia lor la dezvoltarea cercetării agricole româneşti prin rezultatele concrete, ei merită să fie păstraţi în scrierile de istorie şi retrologie agrară, din ţara noastră, pe care au servit-o cu devoţiune. Pentru o apreciere corectă a istoriei activităţii fiecăruia, vor fi marcate, prin reliefare, aceia care în cursul îndelungat al activităţii lor s-au distins prin lucrări de primat în fiecare domeniu:

1) **Teodor Saidel, G. Ionescu-Şişeşti, Mircea Ionescu, G. Pavlovschi**, N. V. Georgescu, Gr. Ovid Popescu, **Gr. Coculescu**, Ludovic Gaàl, Sabina Ostrogovici, **Horia Sluşanschi**, Sanda Bălănescu, Radu Mavrodineanu, **Petre Enculescu, C. V. Oprea**, Nicolae Bojescu, Magdalena Poprescu, S. Mavromati, E. Moldovan, N. Nichitovici, Teodora Niculescu, L. Claudian, Maria Groza, **Mircea Moţoc**, I. Lungu, C. Otopeanu, E. Moţoc, V. Paşa, I. Moruzov, L. Miliţescu, O. Vasiliu, S. Orenschi, S. Sofronian, A. Petrescu, A. Popescu
2) **Ion M. Dobrescu, G. Ionescu-Şişeşti, Mircea Ionescu, Horia Sluşanschi**, A. Stoianovici, Şt. Popescu, Grigore Alexei, **Gh. Pavlovschi**, Iuliana Ionescu, Gr. O. Popescu
3) **G. Ionescu-Şişeşti, N. Săulescu**, A. Cebotarenco, **C. D. Săndoiu, Ioana Valuţă**, Iuliana Ionescu, C. Enciov, Elena Zană, C. Burlănescu, A. Alexei, C. Gheorghe, Ion Bălan, Teodor Burlacu, **N. Hulpoi**, I. Costache, O. Rozen, P. Leonte
4) **Ştefan Popescu, N. Săulescu**, M. Dimitriu, **Ion Safta, Nichifor Ceapoiu, Alexandru Priadcencu**, D. Florică, M. Puşcaşu, **Vladimir Moşneagă** (creatorul primilor hibrizi de porumb din România, 1940 - 1944)
5) I. D. Andronescu, N. Săulescu, Ştefan Popescu, Nichifor Ceapoiu
6) **Athanasie Munteanu**, Em. Constantinescu, **N. Săulescu**, B. Glusco, **St. Popescu**, Grigore Alexei, **Vasile Velican**, N. Ioanid, **Mader Walter**, O. Kühl, **A. Iazagi, G. Valuţă**, Fl. Josan, Nicolae Sârbu, Natalia Şaru, Al. Luca, **Ion Gologan**, E. Boldea, **Tr. Cărpinişan**, N. Şerbănescu, **Florica Olteanu**, I. Tarjan
7) **N. Săulescu, G. Ionescu-Şişeşti, G. I. Valuţă, Ion Safta, Constantin Velea, Gh. N. Şerbănescu**, Silvia Moldescu, **D. Hălălău, V. Stratula**, I. Bălan, Samoilă Zaharia, Al. Leonte, **Mihai Puşcaşiu, Florica Olteanu**, O. Konnopi

Scanned with OKEN Scanner

8) **Ludovic Gaàl**, N. Ionescu, O. Popescu, **I. C. Teodorescu, A. Billeau, I. N. Colţescu**, S. M. Gogălniceanu, **Teodor Martin, Marin Neagu**, A. Mihnea, **Şt. C. Teodorescu**, Gh. Constantinescu-Ismail, Elena Negreanu
9) **Traian Săvulescu**, A. Billeau, **T. Rayss, E. Rădulescu, C. Sandu-Ville, Karl Wilhelm Knechtel**, Ecaterina Dobreanu, **Constantin Mandache, Alice Săvulescu**, I. M. Bălan, Natalia Şaru, Desdemona Câmpineanu, D. Ionescu, **Ana Hulea**, G. Petrescu
10) E. Kopp, **I. M. Ionescu, Ludovic Gaàl, Constantin Otin**, G. Alexa, **O. Kühl**, V. N. Georgescu, **Mircea V. Ionescu, I. F. Radu, E. Russ, I. N. Colţescu**, I. M. Dobrescu, V. Nichitovici, L. Iliescu, F. Tomescu, Elena Bronescu-Mohr, Agripa Popescu
11) C. V. Popescu, **Ioan Botez, Th. Bordeianu**, D. Cvasnâi, **Nicolae Constantinescu**, C. Ioniţă, **D. Andronicescu**, M. Voinea, D. Bunescu, Al. AVramescu
12) **Constantin Băicoianu**, Corina Popescu, **Emil Negruţiu, Gheorghe Bâia**
13) R. Hege, **I. Cherdivarenco**, N. Filipescu, Ovidiu Gr. Popescu, **Gh. Drăgan, Agripa Popescu**
14) **Nicolae Cornăţeanu**, Gh. Ciulei, Nicolae H. Lupan, E. Vernescu, Gh. Popescu, V. Popovici[4], **Mircea Botzan**

Parcurgând numele cercetătorilor care au publicat lucrări, cu rezultate de cercetare, în „Analele ICAR", constatăm un număr de aproape 200 de specialişti. Sunt câteva cazuri în care unii dintre ei s-au distins şi în alte specialităţi, unde au fost incluşi. Cei care, în timp, au ajuns personalităţi de înaltă valoare, recunoscuţi prin funcţii universitare şi înalte gradaţii de cercetător, sunt marcaţi în text. Nu este specific să ne referim în această monografie la nume concrete, dar personalităţi ca Tr. Săvulescu, N. Săulescu, Th. Bordeianu, I. F. Radu, Şt. Popescu, Nechifor Ceapoiu, Eugen Rădulescu, Emil Negruţiu, au rămas drept nume ilustre în istoria ştiinţei agricole româneşti.

Studiul şi crearea cultivarului în ICAR

Cercetând cuprinsul „Analelor" pe întreaga perioadă de 20 de ani (1928 – 1948), putem constata o activitate bogată cu privire la realizarea experienţelor organizate pentru studiul comparativ al soiurilor pentru principalele culturi de câmp. Mai puţin sunt publicate lucrări asupra cercetărilor efectuate cu scopul creării de noi soiuri sau de îmbunătăţire a populaţiilor locale prin lucrări de ameliorare. Ei bine! Acest domeniu a fost la fel de atent tratat precum cel de încercare comparativă a soiurilor. Mai mult, în deceniile patru – cinci din secolul trecut s-au efectuat lucrări de creare a hibrizilor de porumb. Din cauza unei insuficiente atenţii asupra alegerii soiurilor, din care să fie produse liniile consangvinizate, rezultatele nu au fost spectaculoase. Vechile soiuri româneşti de porumb din acea perioadă nu posedau o bază genetică pentru asigurarea unei productivităţi ridicate. ICAR-ul a pierdut ocazia de a se inspira din experienţa americană, în acest domeniu, o dată cu renunţarea la competenţele şi relaţiile de colaborare ale dr-lui D. A. Andronescu, care a fost numit la sectorul de control fizic şi biologic al seminţelor plantelor de cultură. A fost o lipsă de inspiraţie a „directorului general" al ICAR. Totuşi, titularul Laboratorului de ameliorare a porumbului, inginerul Vladimir Moşneaga, a ajuns la rezultat final; a creat hibrizi româneşti, care în condiţiile ultimului război mondial nu au fost extinşi la cultură.

Organizarea judicioasă a studiului şi creării soiurilor a fost emanaţia experienţei şi gândirii dr-lui G. Ionescu-Şişeşti. A permis organizarea de „încercări comparative" în majoritatea staţiunilor şi centrelor de cercetare, dar a stabilit şi câteva staţiuni cu destinaţie specială pentru crearea de noi soiuri. Aşa s-a dezvoltat această activitate la Staţiunea Experimentală Agricolă şi de Inmulţire a Seminţelor - Studina, Staţiunea de Plante Textile – Bucureşti, Staţiunea Experimentală Agricolă şi de Inmulţire a Seminţelor „N. Filipescu" – Moara Domnească, Staţiunea Experimentală Agricolă şi de Inmulţire a Seminţelor Selecţionate – Mărculeşti (Bărăganul), Staţiunea Experimentală Agricolă şi de Inmulţire a Seminţelor – Tg. Frumos, Staţiunea de Ameliorare a Plantelor şi Inmulţire a Seminţelor Selecţionate – Câmpia Turzii şi Staţiunea de Ameliorarea Plantelor şi Controlul Seminţelor – Cluj.

Soiurile create în aceste staţiuni sunt prezentate în tratatul „Fitotehnia", publicat în trei volume, sub conducerea profesorului Nicolae Zamfirescu, în anii 1956, 1958 şi 1960.

Analizând prezentarea soiurilor pentru fiecare cultură, din întreg cuprinsul tratatului, constatăm că ICAR-ul a avut în obiectiv clarificarea rolului cultivarului în realizarea culturii, făcând distincţie între soiurile nou create, soiurile „vechi româneşti" şi populaţii, la care s-au adăugat soiurile de provenienţă străină. În plus, remarcăm o descriere morfologică scurtă şi clară, precum şi însuşirile fiziologice şi de productivităţi; cu specificarea numelui autorului şi a staţiunii de cercetare unde s-a obţinut. Trebuie să menţionăm că a fost o lucrare academică de nivel foarte elevat, ea urmând după „tratatul" lui G. Maior de la 1900, care trebuie apreciat pentru statutul său de primat, având însă unele lipsuri arătate repetat de urmaşi.

Considerăm ca fapt important, prezentarea denumirii soiurilor pentru toate culturile de câmp, care au fost create la ICAR în perioada 1928 -1948, prin care s-a deschis un capitol de cercetare şi creaţie indispensabil în acest domeniu. Astfel, vom putea cunoaşte, în sinteză,

[4] Cercetător în domeniile "Îmbunătăţiri funciare" şi "Hidroamelioraţii"

Scanned with OKEN Scanner

contribuţia instituţiei conduse de dr. G. Ionescu-Şişeşti, la deschiderea căilor spre crearea şi dezvoltarea studiului cultivarului pentru agricultura românească.

1) **Soiuri de grâu de toamnă**: **A15** creat de acad. prof. dr. G. Ionescu-Şişeşti la Catedra de agrologie de la Institutul Agronomic „N. Bălcescu", Bucureşti; **Bărăgan 77**, obţinut la Staţiunea Experimentală Mărculeşti - Constanţa; **Târgu Frumos 16** a fost creat de către Vladimir Dalas la Staţiunea Târgu Frumos, Iaşi; **Arnăut local de toamnă**, descoperit de N. Drăgoi şi Zenobie Stănescu în culturile ţărăneşti din regiunea Craiova şi de ing. V. Melacrinos în Târgu Neamţ.

Ca soiuri vechi, studiate în ICAR, sunt amintite **Bălan românesc** şi **Roşu românesc** (de Botoşani). Toate aceste soiuri se regăseau în câmpurile CIOS[5] şi în 1960.

2) **Soiuri de grâu de primăvară**: **Academia RPR 48** creat de V. Dalas la SEA Tg. Frumos; Soiuri locale: **Ulka, Arnăutul local de primăvară, hibrizii de grâu x pir**

3) **Soiuri de orz de toamnă**: **Orzul local de toamnă**; **Cenad 396**, creat la SEA Cenad; **Soiuri de orz de primăvară**: **Orzul local de primăvară**, **Cluj 123** obţinut de V. Velican la SEA Câmpia Turzii, **Târgu Frumos 240** obţinut la SEA Tg. Frumos, **ICAR 143** obţinut de A. Iazagi la ICAR Bucureşti; Soiuri umblătoare: **Cenad 396, Cenad 395**

4) **Soiuri de ovăz**: **Ovăzul local** - sunt populaţii vechi româneşti. **Cenad 88**, obţinut la SEA Cenad, prin selecţie din „soiul local"; **Târgu Frumos 8**, produs de Al. Priadcencu la SEA Tg. Frumos; **ICAR 878** obţinut de A. Iazagi la ICAR Bucureşti.

5) **Soiuri de orez**: **Banloc**, provenit din soiul italian „Bertone", promovat de N. Vasilescu; **Linia 45**, obţinut la Vasilaţi, ca hibrid între două soiuri italiene.

6) **Soiuri de porumb: Hăngănesc,** populaţie locală în curs de ameliorare la SEA Suceava; **Cincantin**, vechi soi românesc. **Galben timpuriu** creat la SEA Cluj, din porumbul timpuriu „Mauthner" de 3 săptămâni, de V. Velican şi N. Săulescu. **Portocaliu de Târgu Frumos**, provine din porumbul neutru Merker, adus în ţară de Haralamb Vasiliu în 1913. A rezultat prin încrucişare naturală cu „Porumbul moldovenesc", apoi prin încrucişare dirijată cu o populaţie ce avea bob roşu, la ferma Ezăreni a Facultăţii de Agronomie, de către prof. Gh. Bontea (1937). Din 1930 a fost preluat la SEA Tg. Frumos în lucrări de selecţie individuală. **Bănăţean**, este o populaţie neameliorată productivă, cultivată iniţial la Călacea şi Gavojdia. Românesc de Studina , creat la Ferma Studina, preluat în continuare la SEA Studina. **Dobrogean** la „Societatea Sămânţa" – Cenad, preluat în ameliorare la SEA Cenad. **ICAR 54**, creat de Vladimir Moşneaga (1933 – 1937), obţinut la ICAR prin selecţia în masă dintr-o populaţie aflată la est de Olt; este un soi tardiv, productiv.

Hibrizii de porumb: a) **Hibrizi între soiuri: Dobrogean x Lester Phister**, obţinut de D. Daniil la SEA Cenad; **Românesc de Studina x Lester Phister**, creat de D. Daniil la SEA Cenad; **Dobrogean x ICAR 54**, obţinut de Vl. Moşneaga la SEA Moara Domnească; **Românesc de Studina x ICAR 54**, creat de Vl. Moşneaga la SEA Moara Domnească; **Galben timpuriu x ICAR 54**, obţinut de Vladimir Dalas la S.

Repetăm în acest caz faptul că a fost o eroare folosirea soiurilor româneşti care aveau o capacitate de producţie limitată. S-a ajuns chiar la obţinerea de linii consangvinizate şi hibrizi, care nu au primit o extindere în cultură, autorul lor fiind inginerul Vladimir Moşneagă. In acelaşi timp, maeştrii americani, la care a studiat dr. Dumitru A. Andronescu se aflau în faza extinderii hibrizilor de porumb în cultură, eliminând mult din însuşirea de „tardivitate" care a oprit extinderea lor în România, după observaţiile lui P. S. Aurelian (1861 – 1867) şi Haralamb Vasiliu (1913). D. A. Andronescu a primit la ICAR un post de „şef al controlului semințelor".

Hibrizii şi unele linii consangvinizate de porumb au ajuns în România după anul 1957, cu ocazia înfiinţării Institutului pentru Cultura Porumbului – Fundulea, printr-o întâmplare. Anume! Un unchi al cunoscutului Bucur Schiopu, aflat în SUA, era prieten cu marele producător de seminţe Garst, pe care l-a adus în ţară pentru a constata posibilitatea unei colaborări în România. Profesorul dr. Nicolae Giosan, cu aprobarea conducerii politice a perfectat convenţia de a importa primii hibrizi de porumb de la firma „Garst & Sons", iar de la acest act s-a extins cultura plantei în România în curs de 7 ani, cea mai scurtă perioadă cunoscută în ţările lumii.

7) **Soiuri de sorg:** Sorgul a ajuns în agricultura României pe la mijlocul secolului al XIX-lea, având originea în Africa ecuatorială, trecând apoi prin Egipt, India şi China. ICAR-ul a preluat soiuri ameliorate din Tipul ucrainean, Kuban, 626, Florentin, Garone (Italia), Provence (Franţa), Evergreen (Australia).

8) **Soiuri de mei:** Aceste soiuri au fost preluate din URSS, după anul 1945: Sarantov, Roşu de Taiden 215, Veselopodoleansk 24/273. Existau şi soiuri locale încă nepreluate în ameliorare.

9) **Soiuri de mazăre[6]:** Fiind o cultură nouă pentru ţara noastră, la data alegerii soiurilor pentru cultivarea plantei s-a apelat la procurarea acestora din Germania, unde cultura era avansată şi cunoscută de tinerii care au studiat la Hohenheim, Berlin, Jena sau Breslau. Specialiştii ICAR-ului au preluat în studiu unele soiuri importate şi au procedat chiar la aplicarea unor lucrări de ameliorare. Aşa s-a obţinut, la Mărculeşti, soiul „Victoria de Bărăgan" prin selecţie din soiul Victoria Strube, care a realizat producţii încurajatoare - 2200 kg/ha, maximă.

---

[5] Câmpurile Comisiei de încercare şi Omologare a soiurilor din Ministerul Agriculturii

[6] După "Fitotehnica", vol. II, 195. Ed. Agrosilvica de Stat, Bucureşti, 1958

Scanned with OKEN Scanner

10) **Soiuri de fasole:** Ştim că fasolea a pătruns în Europa în secolele XVI – XVII, fiind adusă de pe continentul american, unde în Mexic şi America de Sud este una din plantele leguminoase de bază prin conţinutul său în proteină ce îi conferă o mare capacitate de hrană.

Românii au adoptat fasolea cu mult interes, în toate zonele ţării rezultând în timp, forme de „populaţii tipice" păstrate de ţărani cu multă grijă. Principalele „populaţii", preluate în studiu de ICAR, au fost: Fasolea de Banat, Fasolea de Ialomiţa, ouşoara de Moldova, Fasolea de Transilvania, Ceala de Dobrogea, Fasolea de Bucovina, Fasolea de colţ, Fasolea bombă, Fasolea albă. Din lucrările de ameliorare ale ICAR-ului au rezultat liniile (soiuri încă neomologate): Linia ICAR-50-2, Linia ICAR-50-332, Linia Iaşi-1 şi Linia Iaşi-5.

11) **Soiuri de soia:** Fiind o plantă luată în cultură la sfârşitul secolului al XIX-lea, soia a fost cultivată prin folosirea soiurilor importate din Austria şi URSS, iar spre sfârşitul XX s-au cultivat şi soiuri create în ţară.

12) **Soiuri de linte:** Lintea a pătruns în ţară în timpul ocupaţiei otomane; este o cultură veche, astfel încât avem populaţii vechi ca: Lintea de Moldova şi Lintea de Vinga, care au fost luate în studiu la ICAR. S-a obţinut soiul „Iaşi B", prin aplicarea selecţiei din populaţiile amintite mai sus, de către Al. Priadcencu şi D. Ionescu (1955).

13) **Soiuri de floarea soarelui:** La această plantă au fost cultivate forme locale înainte de 1948, populaţii de slabă calitate. După 1945 au fost aduse soiurile de tipul Uniikk, obţinute în URSS de marele savant V. S. Pustovolt, prin care cultura acestei plante a avansat mult.

Singurul soi creat la ICAR înainte de anul 1948 a fost „Măslinica de Tg. Frumos".

14) **Soiuri de rapiţă:** Rapiţa este o cultură veche. P. S. Aurelian a prezentat pentru prima oară cultura rapiţei în „Monitorul Comunelor" (1863), când se cultiva Rapiţa naveta şi ocupa suprafeţe semnificativepe moşiile marilor proprietari.

15) **Soiuri de mac:** Deşi ocupa suprafeţe mici, macul a fost în atenţia ICAR unde s-au obţinut soiurile"Cluj A" şi :Cluj K", pe baza populaţiei „De Măgurele".

16) **Soiuri de in:** Nu au rămas soiuri de in pentru fibră create la ICAR.

17) **Soiuri de cânepă:** Pentru cultura acestei plante ICAR-ul a creat soiurile: Carmagnola, ICAR 42/118 şi Fibramultă 151 (N. Ceapoiu). Importanţa plantei se constată şi din numărul semnificativ de provenienţe (populaţii) din acel timp: Cânepa de Dumbrăveni, Cânepa de Mureş, Cânepa de Someş, Cânepa de Banat, Cânepa de Baia Mare, Cânepa de Moldova.

18) **Soiuri de cartof:** Deşi există zone foarte favorabile de climă şi sol pentru cultura cartofului, în timpul ICAR s-a găsit că este bine să se cultive soiuri de provenienţă străină. Singurele soiuri cultivate după 1900 au fost „Săpunar" (1904) şi „Industrie" (1900), care s-au înpământenit. Totuşi la ICAR au fost create înainte de 1950, soiurile Ardeal (Cluj 43-30) şi Napoca (Cluj 4510) prin lucrări efectuate de dr. V. Bretan

19) **Soiuri de sfeclă de zahăr:** Cultura acestei plante s-a realizat cu soiuri străine încă de la primele experienţe făcute de Corneliu Roman la Staţiunea agronomică. Cercetătorii ICAR au creat două soiuri valoroase: Lovrin 532 şi Câmpia Turzii 34 (V. Velican) care au rezistat în cultură aproape două decenii, având un procent de zahăr mai mare faţă de soiurile străine (18 – 19%). Mai amintim şi liniile „Cetăţuia 4" şi „Bod 2".

Această incursiune în sfera creării cultivarului pentru agricultura ţării ne arată orientarea raţională a Directorului general al ICAR pentru obţinerea soiurilor care posedă capacitate bună de adaptare la condiţiile naturale din ţară. In plus a fost Omul care a încurajat cercetătorii colegi să accepte cu hotărâre şi speranţă munca de creaţie, considerându-i capabili în mod declarativ. Aşa ICAR a reuşit să studieze toate „populaţiile locale" pentru culturile agricole şi să obţină soiuri adaptate la condiţiile ţării.

Azi (2017) putem aprecia că a fost o activitate foarte reuşită, în care se distinge meritul „Directorului general" şi al cercetătorilor ICAR-ului.

Harta zonării soiurilor culturilor de câmp în România, dată de ICAR (1938)

Problema zonării soiurilor are origini încă din secolul al XIX-lea, când marele ameliorator al grâului pentru zonele agricole ale Suediei, dr. Hilmor Nilsson-Ehle, urmărea ca noile soiuri să fie cultivate în zonele cele mai favorabile, pentru manifestarea nivelului de productivitate posedat. Reamintim că acest mare cercetător a fost invitat şi în ţara noastră, de către Constantin Sandu-Aldea, întocmind un plan de ameliorare pentru România. Ştim că Aldea obţinuse câteva soiuri de grâu, în munca sa de ameliorator al acestei plante.

Acelaşi obiectiv, privind cultivarea soiurilor în zonele cele mai favorabile, a fost urmărit în lucrările vestitei societăţi franceze de producere a seminţelor „Vilmorin et Andrieux", care avea o foarte vastă activitate în acest domeniu, devenind de importanţă europeană pentru diversitatea şi calitatea materialului produs. De aici, Franţa a devenit cea mai importantă ţară din Europa care a pus în prim plan, în agricultură, valoarea cultivarului. Avem exemplul soiurilor excepţionale de grâu pe care le posedă sau hibrizii de porumb, deşi în secolul al XIX-lea Franţa importa porumb din România. Azi, francezii deţin cei mai valoroşi hibrizi din Europa şi concurează cu cei americani, care câştigă în lupta acerbă a „concurenţei" şi organizării producerii şi distribuirii seminţelor prin vestitele firme „Bayer" şi „Monsanto".

Dr. Ionescu-Şişeşti a fost preocupat, încă din timpul studenţiei, de cercetări şi acţiuni la nivel mondial în raport cu factorii de vegetaţie specifici din fiecare zonă. In această privinţă, problema alegerii şi repartizării soiurilor pentru regiunile unde se găsesc condiţii favorabile de vegetaţie, a fost reactualizată la nivel naţional, după înfiinţarea ICAR. După

Scanned with OKEN Scanner

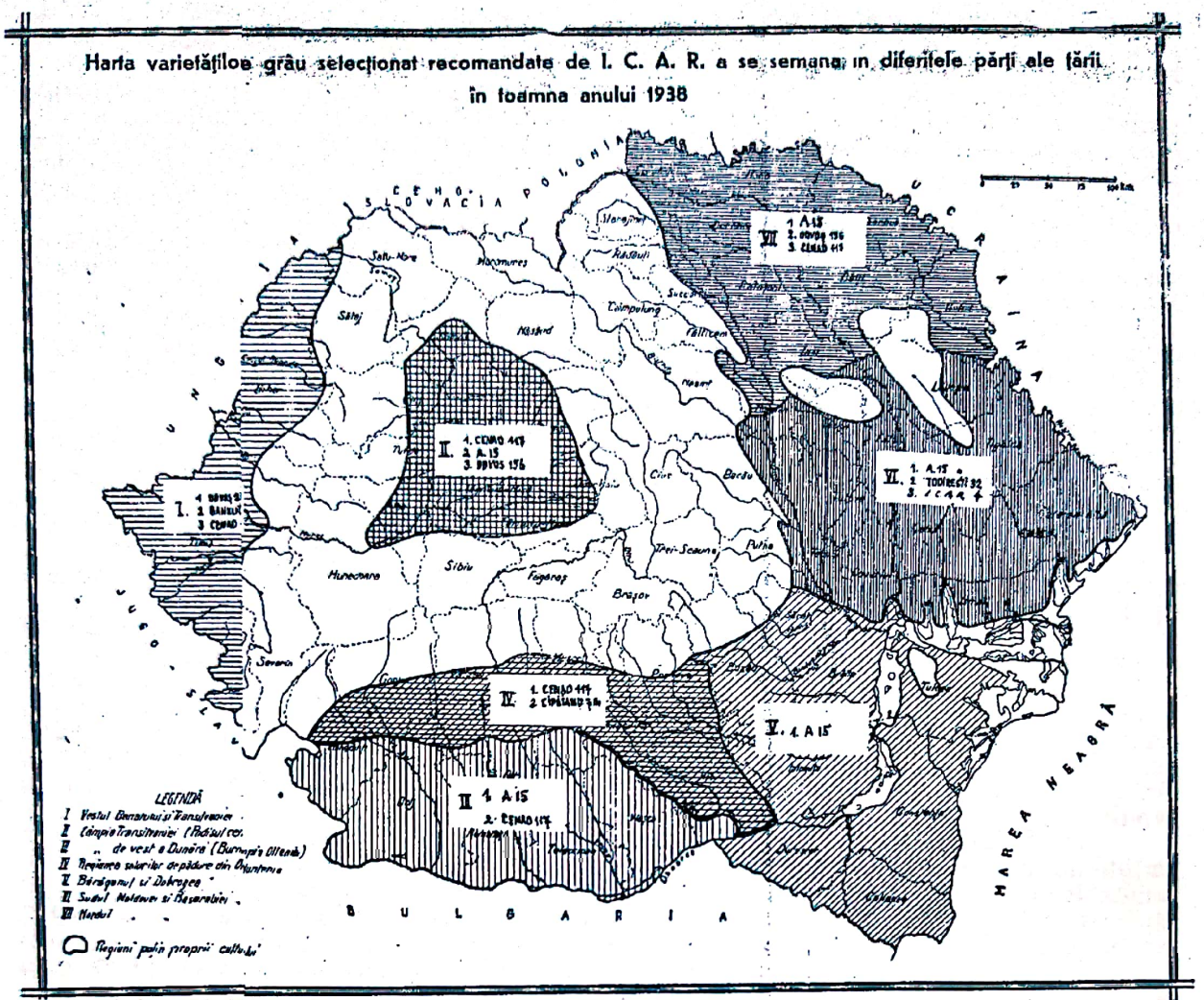

zece ani de activitate (1938), ICAR a publicat harta zonării ţării pentru cultura grâului în şapte regiuni. A stabilit pentru fiecare dintre ele soiurile de grâu recomandate, care erau creaţii ale ICAR, iar locul lor era recomandat pentru zonele descrise din fiecare regiune, după cum se vede în prezentarea următoare: „Soiurile selecţionate de grâu recomandate de ICAR spre a fi semănate în toamna anului 1938; iar denumirea lor, grupată, figurează pe *Harta varietăţilor de grâu selecţionat de ICAR, a se semăna în diferite părţi ale ţării, în toamna anului 1938*".

Această idee a fost pusă în practică de dr. Ionescu-Şişeşti şi colaboratorii săi care aveau cercetări în domeniul plantei şi a culturii grâului, prof. dr. Nicolae A. Săulescu şi Ştefan Popescu. Aceşti înaintaşi trebuie apreciaţi ca promotori şi realizatori importanţi în ameliorarea grâului românesc, după începuturile acestor cercetări făcute de Vlad Cârnu-Munteanu, C. Sandu-Aldea şi George Cipăianu, care au dat primele soiuri româneşti, obţinute din vechile populaţii păstrate de popor.

După ultimul război mondial, ICAR, apoi ICCA, a continuat cu interes problema soiurilor cultivate în agricultura ţării şi a zonării lor în regiuni climatice de mică întindere, astfel ca rezultatele de producţie să reflecte capacitatea lor de a valorifica factorii de vegetaţie cât mai intens, oferind producţii ridicate. Cu toată situaţia dificilă, după 1945, când la „Agricultură" s-a perindat un mare număr de miniştri, mulţi dintre ei politicieni şi puţini specialişti, l-am găsit acolo un timp chiar pe unul Mihai Dalea care era şi membru al CC al PCR, la minister a fost păstrat, în tot acest timp, inginerul Marin Stancu, un agronom de elită, un intelectual patriot, care ocupa funcţia de ministru adjunct şi care conducea treburile tehnice ale agriculturii ţării. Acest „om de omenie" merita să fie reţinut în memoria urmaşilor, pentru modul cum a lucrat în acel minister, în greaua perioadă menţionată.

Prin activitatea şi hotărârea sa, prin munca de convingere a „conducerii superioare", s-a obţinut înfiinţarea „Comisiei de Stat pentru Încercarea şi Omologarea Soiurilor" ca „direcţie" în structura Ministerului Agriculturii. Această instituţie a organizat împărţirea pedoclimatică a ţării în 43 de microzone restrânse, cu uniformitate pronunţată, unde s-a amplasat câte un „Centru de încercare a soiurilor". Această operă adevărată a fost condusă din anul 1953 de către inginerul Dezideriu Torje.

În anul 1975, această instituţie funcţiona excepţional; exista o situaţie clară, respectată, în privinţa fiecărui soi care se cultiva în România, fie creaţie internă, sau din import, orice soi era „încercat", experimentat la „centre" timp de 3 - 4 ani, iar în final era analizat şi aprobat sau respins pentru extindere în România, fiind transferat „Direcţiei producerii seminţelor"

Scanned with OKEN Scanner

care se ocupa cu producerea materialilui de semănat şi plantat. Atunci, preţurile acestor produse erau modice; acum (2016) sunt spoliatoare, dirijate de societaţile care au ocupat ţara.

Soiurile selecţionate de grâu recomandate de I.C.A.R. spre a fi semănate în toamna 1938

Pentru toamna 1938 Institutul de Cercetări Agronomice al României recomandă a fi semănate următoarele soiuri selecţionare de grâu:

I. În câmpia vestică a ţării din judeţele Satu-Mare, Sălaj, Bihor, Arad, Timiş-Torontal şi Caraş din soiurile selecţionate de grâu Odvoş 241, Bancut 1201 şi Cenad 117.

II. În câmpurile situate în centrul Transilvaniei din judeţele Cluj, Someş, Turda, Alba, Hunedoara, Târnavele, Sibiu, Odorhei, Mureş, Năsăud, soiurile selecţionate de grâu 117, A 15 şi Odvoş 156.

III. În câmpia sudvestică a Dunării din judeţele Mehedinţi, Dolj, Romanaţi, Olt, Vlaşca şi partea sud-vestică a jud. Ilfov, soiurile selecţionate A 15 şi Cenad 117.

IV. În regiunea de sub dealurile din judeţele Mehedinţi, Gorj, Vâlcea, Argeş, Muscel, Dâmboviţa, Prahova şi Ilfov soiurile selecţionate Cenad 117 şi Cipăianu 751.

V. În câmpiile Bărăganului din Ialomiţa, Buzău, R.-Sărat, Brăila, marginile estice ale jud. Ilfov şi Prahova şi judeţele Durostor, Caliacra, Constanţa şi Tulcea, soiul selecţionat A 15.

VI. În sudul Moldovei şi Basarabiei cuprinzând judeţele Cetatea-Albă, Tighina, Lăpuşna, Ismail, Cahul, Covurlui, Tecuci, Tutova, Vaslui, Fălciu şi părţile estice ale judeţului Roman, soiurile selecţionate A 15, Todireşti 32 şi I.C.A.R. 4.

VII. În Nordul Moldovei, Basarabiei şi Bucovinei cuprinzând judeţele Cernăuţi, Hotin, Soroca, Orhei, Bălţi, Iaşi, Botoşani, Dorohoi, nordul judeţului Roman şi partea estică a judeţelor Neamţ, Baia, Suceava, Rădăuţi şi Storojineţ, soiurile selecţionarte A 15, Odvoş 156 şi Cenad 117.

Direcţiunea, secţiunile şi staţiunile de cercetare ale ICAR în anul 1946[7]

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a avut o preocupare fermă şi constantă pentru dezvoltarea reţelei de cercetare a ICAR în toate domeniile agriculturii, mai puţin zootehnia, unde exista un vechi „Institut Zootehnic". De asemenea extinderea îmbunătăţirilor funciare a rămas a fi asumată de Ministerul Agriculturii, după cum începuse în anul 1906, sub conducerea lui Anghel Saligny.

Reamintim că a început activitatea fără sediu, aducând la ICAR Staţiunea Agronomică, Laboratorul de fitopatologie din Şcoala Centrală Agricolă Herăstrău, Laboratorul de chimie agricolă din aceeaşi şcoală, precum şi câteva personalităţi din activitatea didactică de la specialităţi importante ca ameliorarea plantelor, entomologia sau viticultura.

Cu toată starea de sănătate precară prin care trecea şi acceptarea funcţiei de ministru, prin rezultatele de cercetare publicate în „Analele ICAR" (1930), dr. G. Ionescu-Şişeşti arată că instituţia funcţionează şi există argumente convingătoare pentru a primi sprijin în dezvoltarea reţelei de cercetare. Această activitate destinată extinderii unităţilor de cercetare a durat 20 de ani, în condiţii economice şi politice dintre cele mai puţin favorabile, în urma Primului Război Mondial şi crizei economice mondiale din anii 1930 – 1933, apoi în situaţia vrajbei politice dintre partidele politice ale ţării, finalizată cu „dictatura regală". Toate aceste dificultăţi imense nu l-au oprit pe dr. Ionescu-Şişeşti de a-şi realiza crezul iniţial, dezvoltarea unui institut de cercetări agricole care să fie recunoscut în lume.

Direcţiunea ICAR conducea în anul 1946 (1948) 9 secţiuni de cercetare, între care amintim: Secţiunea de fitotehnie, Secţiunea de chimie agricolă, Secţiunea de fitopatologie, Secţiunea de morărit şi panificaţie. Pe cuprinsul ţării, în condiţii pedo-climatice distincte, au fost înfiinţate 34 de „staţiuni experimentale", două „vii experimentale" la Proştea (azi com. Târnava, jud. Sibiu), jud. Târnava Mare şi la Murfatlar, jud. Constanţa precum şi Centrala Ornitologică Română şi Instalaţia de decuscutare a seminţelor de trifoi şi lucernă de la Băneasa, jud. Ilfov.

Aceste realizări de o amploare impresionantă, care supuneau procesului de cercetare toate domeniile agriculturii, s-au datorat în primul rând directorului general dr. G. Ionescu-Şişeşti. Capacitatea sa de convingere la nivelurile superioare, alegerea personalului şi mobilizarea capacităţilor de organizare a colaboratorilor au condus la rezultate impresionante.

Rezultatele de cercetare publicate în „Anale", dar şi alte numeroase teme realizate, reflectă o organizare foarte judicioasă, o muncă dăruită şi un personal de cercetare care a dovedit o pasiune admirabilă în condiţiile acelui timp care era dominat de instabilitate şi îngrijorare.

Toate aceste realizări trebuie raportate la situaţia domeniului înainte de 1928, când funcţionau câteva instituţii cu activităţi distincte, cum s-a văzut mai sus şi „Staţiunea de ameliorare Băneasa" care funcţiona sub aripa „Societăţii Agronomilor" condusă mulţi ani de Al. Nasta, iar în munca de cercetare de către inginerul Al. Asbiovici.

Găsim că este important şi necesar, pentru cunoaşterea trecutului organizării cercetării agricole, până la sfârşitul ultimului război mondial, să redăm lista unităţilor de cercetare care au fost înfiinţate în anii 1928 – 1948 şi au fost funcţionale.

Direcţiunea, secţiunile şi staţiunile Institutului de Cercetări Agronomice al României în anul 1946

1. Direcţiunea, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
2. Secţiunea de fitotehnie, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II

[7] Analele ICAR pe anul 1946

Scanned with OKEN Scanner

3. Secţiunea de ameliorarea plantelor şi controlul seminţelor, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
4. Secţiunea de chimie agricolă, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
5. Secţiunea de fitopatologie, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
6. Secţiunea de economie rurală, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
7. Secţiunea de creşterea animalelor, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
8. Secţiunea de morărit şi panificaţie, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
9. Secţiunea de geniu rural, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
10. Secţiunea de viticultură şi horticultură, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
11. Staţiunea de entomologie, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
12. Staţiunea chimico-oenologică, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
13. Staţiunea de încercarea maşinilor, Băneasa, jud. Ilfov
14. Staţiunea de plante textile, Bucureşti, Şos. Regele Mihai I, fostă Kiselef nr. 22
15. Staţiunea sericicolă Bucureşti, Şos. Regele Mihai I, fostă Kiselef nr. 22
16. Staţiunea centrală de plante de nutreţ, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
17. Centrala ornitologică română, Bulevardul Mărăşti, nr. 61, Bucureşti II
18. Instalaţia de decustarea seminţelor de trifoi şi lucernă, Băneasa, jud. Ilfov

***

1. Staţiunea experimentală agricolă şi de înmulţirea seminţelor selecţionate Deveselu, jud. Romanaţi
2. Staţiunea experimentală agricolă şi de înmulţirea seminţelor selecţionate Studina, jud. Romanaţi
3. Staţiunea viticolă oenologică Drăgăşani, jud, Vâlcea
4. Staţiunea horticolă Strehaia, jud. Mehedinţi
5. Staţiunea experimentală de plante de nutreţ Filiaşi, jud. Dolj
6. Staţiunea experimentală de legumicultură Pitaru, jud. Dâmboviţa
7. Staţiunea experimentală agricolă şi de înmulţirea seminţelor selecţionate „N. Filipescu", com. Moara Domnească, jud. Ilfov
8. Staţiunea experimentală agricolă şi de înmulţirea seminţelor selecţionate a Bărăganului, Gara Mărculeşti, jud. Ialomiţa
9. Staţiunea experimentală agricolă şi de înmulţirea seminţelor selecţionate Valul lui Traian, jud. Constanţa
10. Staţiunea de ameliorarea plantelor şi controlul seminţelor Iaşi, jud. Iaşi
11. Staţiunea experimentală agricolă şi de înmulţirea seminţelor selecţionate Târgu Frumos, jud. Iaşi
12. Staţiunea horticolă Fălticeni, jud. Baia
13. Staţiunea viticolă oenologică Odobeşti, jud. Putna
14. Staţiunea de ameliorarea plantelor şi controlul seminţelor Cluj
15. Staţiunea experimentală agricolă şi de înmulţirea seminţelor selecţionate Câmpia Turzii, jud. Turda
16. Staţiunea experimentală agricolă şi de înmulţirea seminţelor selecţionate a Banatului, Cenad, jud. Timiş-Torontal
17. Staţiunea experimentală agricolă Găvojdia, jud. Severin
18. Staţiunea sericicolă Orşova
19. Staţiunea experimentală agricolă Tâmbureşti, jud. Dolj
20. Staţiunea experimentală pentru cultura bumbacului, jud. Teleorman
21. Staţiunea experimentală agricolă Ilişeşti, jud. Suceava
22. Staţiunea de plante de nutreţ Hălchiu, jud. Braşov
23. Staţiunea de viticultură şi oenologie Crăciunelu, jud. Târnava Mare
24. Via experimentală Proştea, jud. Târnava Mare
25. Via experimentală Murfatlar, jud. Constanţa
26. Staţiunea de plante de nutreţ Sângiorgiu, jud. Mureş
27. Staţiunea horticolă Satulung, jud. Satu Mare
28. Staţiunea experimentală agricolă Lovrin, jud. Timiş
29. Staţiunea experimentală agricolă Săcălaz, jud. Timiş
30. Staţiunea experimentală agricolă Calacea, jud. Timiş
31. Centrul sericicol Cazaci, jud. Dâmboviţa
32. Centrul sericiol Cislău, jud. Buzău

Importanţa ICAR pentru ştiinţa agricolă din România

„Analele ICAR" sunt o oglindă a activităţii intense, bogate, desfăşurată de cercetătorii instituţiei, conform programelor elaborate de „directorul general" şi consiliul amintit anterior. Această activitate care a durat 20 de ani sub conducerea sa o prezentăm într-un mod original, prin redarea cuprinsului fiecărui volum, unde sunt expuse realizările personalului de cercetare al instituţiei. Cunoaşterea acestei activităţi ne permite să evaluăm amploarea muncii depuse de personalul de cercetare, varietatea şi dimensiunile sferelor de investigaţie agronomică.

În plus, trebuie să amintim că „Analele ICAR", concepute, conduse şi susţinute cu rigoare de dr. Gh. Ionescu-Şişeşti, au fost preluate ca model iar facultăţile de agronomie din Bucureşti, Cluj, Iaşi şi Timişoara au publicat propriile „anale", după anul 1948, sub diferite titluri.

Deşi dr. G. Ionescu-Şişeşti nu a înfiinţat nici o revistă agricolă, mai ales din lipsă de timp, dar şi din cauze financiare, prin publicarea „Analelor ICAR" s-a remarcat între personalităţile care s-au distins prin organizarea acestui model de presă.

„Dările de seamă" asupra activităţii generale a ICAR au stârnit un interes general, pornind de la practicienii valoroşi, la specialiştii agronomi, dar şi pentru marii politicieni, interesaţi de agricultura ţării. Înafară de aceasta însă, dr. G. Ionescu-Şişeşti a promovat importanţa ICAR şi a realizărilor sale, în toate ocaziile posibile: articole în reviste, conferinţe,

Scanned with OKEN Scanner

radio, intervenţii în parlament, cursuri pentru studenţi ş.a. A urmărit să ofere informaţii concrete asupra rolului cercetării ştiinţifice pentru progresul agriculturii.

Un exemplu ce merită a fi cunoscut „în original" este articolul „Institutul de Cercetări Agronomice al României", publicat în revista „Calendarul plugarilor" (1931), o elaborare scurtă, supraîncărcată de informaţii, relatate într-un limbaj accesibil pentru orice cititor interesat în domeniul agriculturii. Se constată interesul său şi al cercetătorilor pentru o activitate foarte intensă cu rezultate de acelaşi nivel, înţelegând rolul instituţiei pe care a condus-o cu o pasiune şi o devoţiune care se întâlneşte la marile valori umane.

Iată:

CALENDARUL PLUGARILOR

Institutul de Cercetări Agronomice al României

Institutul de Cercetări Agronomice al României este o Instituţie menită să ajute prin mijloace ştiinţifice, progresul agriculturii româneşti. România are producţia la ha cea mai mică între toate ţările europene. Din aceasta cauză cheltuielile de producţie pe unitatea de măsură sunt foarte mari şi reperecursiunea scăderei preţurilor foarte gravă. Noi avem totuşi o eşire pe care nu o au ţările care au ajuns cu producţia la ha la maximum: eşirea noastră este să compensăm prin sporul producţiei la ha, scăderea de preţ; să micşorăm astfel cheltuielile de producţie pe unitatea de măsură şi să realizăm o rentabilitate acceptabilă.

În altă direcţie putem recâştiga pieţele şi restabili rentabilitatea, sporind calitatea produselor noastre, raţionalizând metodele de producţie, specializând agricultura pe regiuni.

Procesul acesta de sporire a producţiei şi de îmbunătăţire a calităţei nu se poate face decât prin îndrumarea unui organ ştiinţific: acesta este Institututul de Cercetări Agronomice al României.

Nu e o inovaţie ceeace s'a făcut la noi deabia în 1928, prin crearea acestei Instituţii. In toate ţările civilizate, acesta a fost mijlocul esenţial de a ridica şi de a raţionaliza agricultura. De altfel în toate domeniile de producţie, ştiinţa este astăzi călăuzitoare. E deajuns să amintim că chimia a creiat industria chimică, că fizica a creiat uriaşele aplicaţii ale aburului şi electricităţei, că geologia călăuzeşte technica minieră, etc. La noi. de pildă, industria extractivă a făcut progrese mari datorită cercetărilor Institutului Geologic.

Institutul de Cercetări Agronomice al României a fost înfiinţat prin legea lui organică din 1927 (legea Garoflid) votată de toate partidele. D-l C. Argetoianu fiind Ministru al Agriculturii a început aplicarea ei, acordând primele credite pentru localul Institutului şi făcând primele numiri, iar d-l I. Mihalache a înfiinţat primele Secţiuni.

Institutul e împărţit în Secţiuni, după specialităţile ştiinţei agricole. Legea prevede 7, din care funcţionează astăzi 5: Secţiunea de studiul solului şi cultura plantelor (Fitotehnie) condusă de Directorul Institutului, care scrie acest articol; Secţiunea de selecţiune şi ameliorarea plantelor (Fitogenetică) condusă de d-l profesor A. Munteanu; Secţiunea de boalele şi duşmanii plantelor (Fitopatologie) condusă de d-l profesor Tr. Săvulescu; Secţia de chimie agricolă, condusă de d-l profesor T. Saidel şi Secţia de economie rurală, condusă de d-l conferenţiar N. Cornăţeanu.

In afară de aceste secţiuni centrale s'au adăogat institutului, conform legei, staţiunile regionale agrochimice, fitopatologică şi de controlul seminţelor cari existau la Bucureşti, Cluj şi Chişinău şi s'au înfiinţat din nou 3 staţiuni regionale de ameliorarea plantelor şi una de încercarea maşinelor agricole. Fiecare secţiune centrală sau staţiune regională are mai multe laboratoare, după natura materiei de cercetat.

Legea fixează un program foarte vast pentru activitatea Institutului. Cu mijloacele restrânse ce are astăzi, el a atacat problemele cele mai urgente din acest program: 1. studiul solului şi al mijloacelor de a'l îmbunătăţi; 2. cercetarea metodelor celor mai bune de a cultiva pământul în regiunile secetoase, pentru a înmagazina şi conserva pentru plante toată apa căzută; 3. ameliorarea plantelor, adică crearea prin selecţiune şi încrucişare de varietăţi noui superioare; 4. studiul mijloacelor de a proteja plantele cultivate contra boalelor şi paraziţilor de tot felul; 5. studiul maşinilor cele mai potrivite pentru agricultura României; 6. studiul condiţiilor optime de rentabilitate.

Problemele technice se urmăresc în laborator şi pe teren, în numeroase câmpuri de experienţă răspândite în toată ţara. Studiile condiţiilor de rentabilitate se fac prin înregistrări reale dintr'un mare număr de gospodării mari şi mici. — Rezultatele cercetărilor sunt puse la dispoziţia agriculturei. Contactul cu specialiştii şi cu agricultorii e ţinut prin publicaţiile Institutului, prin comunicări publice şi conferinţe.

Deşi timpul de când funcţionează institutul este extrem de scurt, şefii de secţiuni şi colaboratorii lor, au întreprins cercetări ştiinţifice, care s'au publicat în toata ţara şi în străinătate. Specialiştii noştri au o reputaţie formată şi contribuţia României a intrat în ştiinţa agronomică mondială, ceeace reprezintă o creştere de prestigiu a României ca stat de cultură.

Dar şi din punct de vedere practic rezultatele obţinute au o valoare importantă actuală. Amintesc următoarele rezultate:

S'au delimitat zonele de eficacitate a îngrăşămintelor chimice cu dozele optime. Agricultura română risipea anual multe milioane prin întrebuinţarea empirică a îngrăşămintelor chimice, cumpăra de pildă şi întrebuinţa îngrăşăminte potasice, de care pământurile noastre nu au nevoie, dădea azot unde e nevoie de superfosfat sau viceversa. Azi problema e lămurită ştiinţific.

S'au cercetat soiurile selecţionate, s'au verificat cele mai bune şi s'a întreprins răspândirea lor în regiunile tipice, s'a pus astfel temelia raţionalizărei agriculturei şi standardizărei producţiei. S'au luat măsuri să se ocrotească munca grea a selecţionatorului prin înscrierea creaţiunilor sale în registrul genealogic. In curând se vor da în producţia mare soiuri noui, superioare, creiate prin specialiştii institutului.

S'au studiat şi recomandat la timp mijloacele de combatere a boalelor şi duşmanilor plantelor: rugina, tăciunele şi mălura cerealelor, bacterioza sfeclei, boala cartofului, mana viţei de vie, boalele tutunului. S'a studiat deasemenea şi combătut, „omida rusească", insectele pomilor, lăcustele. Fără acţiunea organelor institutului poate am fi înregistrat în anumite regiuni adevărate dezastre. E deajuns să amintim că şeful Staţiunei de Entomologie din Bucureşti, a condus 4 luni campania de combatere a lăcustelor, ajutat de şeful Staţiunei de Fitopatologie din Chişinău şi cu concursul specialiştilor ministerului.

Scanned with OKEN Scanner

Secţiunile şi laboratoarele dau anual câteva mii de consultaţii, scrise şi verbale.

Staţiunile regionale agrochimice şi de controlul seminţelor fac controlul şi analizele cerute de legile în vigoare: analizele de vinuri pentru controlul fraudelor, analiza seminţelor de plante de nutreţ în vederea combaterei cuscutei, reprimarea comerţului neonest, precum şi analizele cerute de public.

Ce-am amintit reprezintă pentru agricultura românească valori de sute de milioane in fiecare an, deşi activitatea ştiinţifică e numai la început: valoarea practică a rezultatelor va creşte an de an. Sacrificiile, relativ foarte mici de altfel, pe care le face Statul cu această instituţie sunt astfel însutit compensate.

In lupta pentru raţionalizarea exploatărilor, pentru ridicarea calitativă şi cantitativă a producţiei, agricultura românească nu se mai poate dispensa astăzi, când lupta e aşa de aprigă, de îndrumarea ştiinţifică.

Institutul are o lăgătură strânsă cu învăţământul agricol superior. Faţă de Academia de Înalte Studii Agronomice din Bucureşti, institutul cu secţiunile şi laboratoriile sale este ceeace sunt clinicele Eforiei pentru Facultatea de Medicină: o continuare în domeniul aplicaţiunei imediate a activităţei de pe catedră şi un loc de adâncire a pregătirei pentru un număr de studenţi cari se dedică unei specializări. Analogia e încă şi mai apropiată cu Institutul de seruri şi vaccinuri al d-lui prof. Dr. Cantacuzino, care depinde de Ministerul Sănătăţei, dar serveşte şi Facultăţei de Medicină, sau cu Institutul Geologic care depinde de Ministerul de Industrie, fiind totuşi în strânsă legătură cu catedrele respective ale Facultăţei de Ştiinţe.

Institutul de Cercetări Agronomice al României are de luptat cu mari greutăţi. Prima greutate este că toată munca secţiunilor se desfăşoară în localuri unde suntem numai îngăduiţi (Facultatea de Ştiinţe, Academia de Înalte Studii Agronomice, etc), sau în localuri închiriate. Numai într'un local propriu secţiunile şi laboratoriile vor putea lucra în plin şi în strânsă colaborare, cum este necesar.

Ministerul a făcut sacrificii pentru a se ridica un local corespunzător, aşa cum au toate statele, chiar mai mici ca noi.

Dar acest local nu se va putea termina şi înzestra decât cu concursul Camerelor de Agricultură şi al Uniunei acestora, care e direct interesată la îndrumarea ştiinţifică şi raţionalizarea agriculturei

A doua greutate este că înainte de a se fi dat institutului organizaţia prevăzută de lege, criza prin care trecem impune reduceri unei instituţii ştiinţifice, care deabia s'a născut şi care e indispensabilă pentru desvoltarea economică şi culturală a României.

A treia greutate este că trebuie să luptăm cu rutina şi să înplântăm convingerea că nu e progres, în nici un domeniu şi nici în agricultură, fără cercetare şi îndrumarea ştiinţifică.

G. Ionescu Şişeşti

Desigur, importanţa ICAR a fost ilustrată în temele de cercetare şi modul de organizare şi realizare a lor prin lucrările publicate. În al doilea rând, lucrările monografice elaborate pe baza acestor rezultate, ca bibliografie de primă importanţă, au confirmat prin valoarea lor că sunt realizări de nivel academic ce pot avea un loc în orice bibliotecă importantă a lumii. La fel de importantă a fost organizarea activităţii privind atragerea personalului agronomic spre munca de cercetare. Dr. Ionescu-Şişeşti a reuşit să afle un număr mare de specialişti care, în condiţii precare, au lucrat cu dăruire, dorinţă de afirmare profesională şi o ţinută etică admirabilă. Erau modest salarizaţi dar au suportat condiţiile care erau. Mulţi au ajuns valori ce au rămas în istoria ştiinţei agricole româneşti.

Trebuie să menţionăm că dr. G. Ionescu-Şişeşti a avut rolul principal în alegerea cercetătorilor care să fie demni de activitate în ICAR şi aceste realizări i se datorează în cea mai mare măsură. Nu se poate omite însă faptul că pentru câţiva agronomi tineri, foarte valoroşi, nu a avut „inspiraţia" de a-i atrage. Aşa a fost Nicolae Constantinescu, care a intrat în ICAR după anul 1945 şi a devenit cel mai important pomicultor din secolul XX, autorul unor lucrări de primat cu valoare imensă pentru momentul publicării lor. La fel s-a întâmplat cu Ion Lungu, agrotehnician, dar şi cu viitorul academician Amilcar Vasiliu, agrotehnician, o personalitate de excepţională valoare, care în anii senectuţii a fost respectat ca un patriarh al ştiinţei agricole şi al agronomilor (după anul 1980).

Unii dintre ei nu l-au iertat, după schimbarea regimului social-politic din anul 1945 şi au existat şi consecinţe.

5) CLĂDIREA INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI

Demersuri pentru proiectarea şi realizarea construcţiei

Încurajat de prevederea art. 8 din legea votată pentru înfiinţarea ICAR, prin care se acordau 10.000.000 lei, chiar din excedentul financiar al anului 1927, dr. G. Ionescu-Şişeşti, ca director general, a fost încurajat să grăbească demersurile pentru clădirea ce urma să adăpostească sediile secţiilor, laboratoarele, aula de şedinţe etc. Am remarcat pornirea sa către acest obiectiv în scrisoarea sa din 11 iulie 1928 adresată fratelui său Nicolae, din care rezultă că până la acea dată a parcurs o etapă importantă de început. Iată: «Sunt în preajma începerii construcţiilor institutului de cercetări agronomice, o construcţie monumentală, de mai multe zeci de milioane. Antreprenorul aşteaptă numai semnarea contractului zilele acestea, pentru a începe».

O lucrare atât de mare necesită prezenţa beneficiarului, pentru a urmări evoluţia construcţiei. Astfel, în jurnalul său, reluat în anul 1934, după o întrerupere îndelungată, nota în cursul lunii decembrie: «La Institut, Lucrări curente şi alte activităţi». De exemplu, vineri 21 decembrie, nota: «Institut. Şedinţă cu arhitecţii Munteanu şi Gayraud pentru examinarea problemelor construcţiei»; la 11 ianuarie 1935, vineri, găsim următoarea notă: «Şedinţă cu arhitecţii şi cu antreprenorul Ciulei. Am inspectat cu deamănuntul ferestrele rău executate din etajul II, faţada principală. Antreprenorul a recunoscut că-s rău făcute şi a promis îndreptarea». (32) Au fost astfel de cazuri până la inaugurare.

Scanned with OKEN Scanner

Menţionăm că s-a intrat în folosinţa clădirii imediat ce a fost posibil, chiar din anul 1933, deşi inaugurarea s-a făcut abia în anul 1937. A fost un eveniment de răsunet în capitală, cu participarea Regelui Carol al II-lea, care a susţinut realizarea acestui edificiu impozant, fiind unul dintre cele mai remarcabile în acea perioadă.

Ceremonia de inaugurare

Întreaga ceremonia de inaugurare a fost publicată în Monitorul Oficial la Imprimeria naţională, unde au participat toate înaltele personalităţi de stat, de la culte, şefi ai diferitelor instituţii şi desigur, personalul ICAR-ului, în prezenţa Regelui Carol al II-lea.

In primele fraze ale prezentării acţiunii se spune că: «În ziua de 19 iunie 1937 la ora 11, a avut loc inaugurarea localului Institutului de Cercetări Agronomice al României, din Bulevardul Mărăşti nr. 61».

Institutul de Cercetări Agronomice al României a luat fiinţă prin legea din 4 mai 1927, modificată cu I.O.R. Nr. 1676 din 16 iunie 1932.

Construcţia localului a început în luna August 1928. În timpul cât a durat construcţia, o parte din secţiunile şi staţiunile Institutului au funcţionat în localuri închiriate; o altă parte în localurile altor instituţiuni: Academia Română (Agronomia), Universitatea. Cu începere din toamna anului 1933, secţiunile au început să se instaleze în noul local, pe măsură ce lucrările înaintau, astfel că în toamna anului 1936, toate secţiunile şi staţiunile centrale erau instalate în cele două aripi terminate.

Partea centrală a clădirii, cuprinzând intrarea principală, aula şi biblioteca s-au terminat în primăvara anului 1937.

Cuvântările ţinute la inaugurare

Solemnitatea inaugurării localului a avut loc cu «Înalta prezenţă a M.S. Regele». Cuvântările ţinute la acest eveniment au fost prezentate de dr. G. Ionescu-Şişeşti, V. P. Rusu, ministrul Agriculturii şi Domeniilor, C. Sescioreanu, preşedintele Uniunii Camerelor de Agricultură, iar în final M.S. Regele a prezentat un scurt cuvânt din partea sa.

Pentru lucrarea de faţă considerăm important să prezentăm cuvântarea directorului general al „Institutului", dr. G. Ionescu-Şişeşti, care a urmărit realizarea operei şi din expunerea căruia putem avea unele informaţii precise privind derularea activităţii, pornind de la ideea înfiinţării institutului, care îi aparţinea încă din tinpul studenţiei, până la momentul inaugurării clădirii centrale.

Iată aceste fragmente, pe care le prezentăm legate în continuitate, urmărind întreaga cuvântare:

Cuvântarea d-lui G. Ionescu-Şişeşti, directorul ICAR

INAUGURAREA INSTITUTULUI DE CERCETĂRI AGRONOMICE AL ROMÂNIEI – 19 iunie 1937

CUVÂNTAREA D-LUI G. IONESCU ŞIŞEŞTI DIRECTORUL INSTITUTULUI

SIRE,

Înalt Prea Sfinţite,

Domnilor Miniştri,

Onorată asistenţă,

Monarhia are suprema virtute de a lega firul tradiţiei cu nevoile de transformare ale prezentului şi cu drumurile noi ale viitorului.

Astăzi, sub Domnia Majestăţii Voastre, păstrând tot ceea ce este folositor şi trainic din tradiţiile noastre, o transformare adâncă şi multilaterală se săvârşeşte în toate domeniile vieţii naţionale. In acest proces de reclădire pe noi temelii, e prinsă şi agricultura noastră.

Liberată de cătuşele puse de stăpâniri străine, agricultura românească s'a desvoltat mereu, timp de un veac, şi a format temelia pe care s'a construit Statul românesc modern. O politică statornică de întărire a clasei rurale a asigurat României puterea ce izvorăşte din sporul de populaţie şi i-a dat putinţa să-şi organizeze o armată, care a trecut de mai multe ori prin proba de foc.

Soarta agriculturii şi soarta claselor rurale a stat mereu pe primul plan al grijei marilor noştri Regi, pentru că de soarta agriculturii şi a claselor rurale e legată soarta însăşi a Ţării.

Majestatea Voastră aţi dovedit în toate prilejurile o înţelegere profundă pentru nevoile agriculturii, aţi avut iniţiative salvatoare pentru rare agricultorii Vă vor purta o recunoştinţă nemărginită, iar ca primul agricultor al Ţării sunteţi pionerul progresului în toate domeniile acestei străvechi îndeletniciri a poporului românesc.

Din grija de a ridica agricultura şi a spori bunăstarea claselor rurale a ieşit şi înfiinţarea acestui Institut, menit să ajute agricultura prin mijloacele cercetării ştiinţifice.

Ştiinţa este creatoare în toate domeniile. Ei îi datorăm propăşirea din veacul nostru, fără pereche în trecut. Ei îi datorăm realizări care, cu un veac înainte, puteau fi socotite din domeniul miraculosului şi supranaturalului. Ea a creat marile şi impunătoarele opere ale păcii şi tot ea spune ultimul cuvânt, când un popor e nevoit să recurgă la războiu, pentru a-şi apăra pământul şi dreptul la vieaţă.

Desvoltarea şt propăşirea uimitoare a agriculturii în diferite ţări se datoreşte descoperirilor ştiinţifice, aplicate la această milenară îndeletnicire.

Dar dacă, legile generale ale ştiinţei sunt pretutindeni aceleaşi, aplicaţiunea lor cea mai folositoare atârnă de condiţiunile locale şi variază cu acestea.

De aceia nu se pot aplica regulele şi metodele din alte ţări la agricultura românească. Aceste reguli şi metode trebuesc stabilite pe baza unor cercetări, făcute în condiţiunile locale.

Scanned with OKEN Scanner

Necesitatea unui institut de cercetări ştiinţifice în serviciul agriculturii s'a simţit mai ales după războiu şi reforma agrară. D-l Constantin Garoflid, care uneşte lărgimea de vederi a gânditorului cu experienţa încercată a agricultorului, convins de această necesitate, a întocmit proiectul de lege pentru înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României şi l'a prezentat Parlamentului, în anul 1927.

Cât de mult răspundea această instituţie la o necesitate unanim recunoscută, s'a văzut din modul cum toate partidele, reprezentate în Parlament, au primit proiectul. Acela care l-a apărat, într'un discurs documentat, a fost Vintilă Brătianu, care şi cu acel prilej, ca în atâtea altele, a arătat cât de mult înţelegea şi sprijinea iniţiativele menite să desvolte puterile poporului român. Ca Ministru al Finanţelor, un an mai târziu, el a acordat prima sumă de 10 milioane lei, cu care s'a început această clădire.

Institutul a început să funcţioneze in anul 1928, când d-l Constantin Argetoianu, atunci Ministru al Agriculturii şi Domeniilor mi-a făcut onoarea, grea de răspunderi, de a mă numi Director al acestui Institut.

Institutul trebuia să reunească laboratoriile şi staţiunile experimentale pe care Ministerul le avea în acea vreme şi să cuprindă şi noile secţiuni de diferite specialităţi create de lege. Problema unui local, corespunzător, s'a pus din primul moment şi d-l Argetoianu, ca Ministru al Agriculturii, în guvernul prezidat de Vintilă Brătianu, a examinat-o cu adâncimea şi priceperea omului competent şi bărbatului de Stat clar văzător. D-sa a însărcinat pe arhitecţii Ministerului, d-nii Florea Stănculescu, Ştefan Peternelli şi Leonida Plămădeală, să studieze problema construcţiei pe baza programului întocmit de Direcţia Institutului, să viziteze institute similare străine şi să întocmească planurile. O expoziţie a acestor planuri s'a făcut în anul 1928, când a şi început construcţia ce inaugurăm azi.

Dar din anul 1929 criza agricolă a început să se accentueze. Construcţia poate s'ar fi întrerupt, dacă nu ar fi fost grija deosebită a Miniştrilor ce s'au urmat la Departamentul Agriculturii, Domnul I. Mihalache, cu deosebita sa înţelegere pentru nevoile agriculturii, a acordat sume importante din împrumutul de stabilizare, nu numai pentru continuarea acestei construcţii, dar şi pentru înfiinţarea şi înzestrarea staţiunilor de ameliorarea plantelor şi de înmulţirea seminţelor selecţionate, din diferitele provincii ale Ţării.

Opera a fost continuată de d-l V. Madgearu, de cel ce vorbeşte, de D-nii Voicu Niţescu şi G. Cipăianu. In anul 1934, după şease ani de străduinţi şi osteneli, era încă mult de făcut.

Domnul Ministru Vasile Sassu a hotărât atunci să se continue lucrările şi să desăvârşească această construcţie. D-sa a dat un sprijin deosebit, cu toate că mijloacele Ministerului au fost foarte restrânse.

Dar, fără îndoială, străduinţele Miniştrilor care au condus Departamentul Agriculturii şi Domnului Ministru Sassu, care are mulţumirea de a fi desăvârşit şi de a inaugura această clădire, nu ar fi dat rezultatele dorite, dacă nu ar fi fost sprijinul Miniştrilor de Finanţe, care toţi au fost încredinţaţi că instituţia ce se organiza era o pârghie în ridicarea spirituală şi în întărirea economică a Ţării. Ei au judecat că sacrificiile făcute sunt un bun plasament, căci, cum spunea Vintilă Brătianu, în discursul său la înfiinţarea Institutului «punerea în valoare a pământului nostru, în condiţi*uni* mai bune, poate da în scurt timp economiei financiare private şi celei publice mijloace puternice de alimentare».

După Vintilă Brătianu, d-nii Mihail Popovici, V. Madgearu, C Argetoianu, G. G. Mironescu, Constantin I. C. Brătianu, Victor Slăvescu, V. Antonescu şi Mircea Cancicov au dat sprijinul Domniilor lor pentru realizarea acestei opere. Cea mai mare parte din fonduri s'au acordat din cotele destinate investiţiilor în agricultură ale împrumuturilor de stabilizare şi desvoltare.

Construcţia este însfârşit terminată. Ea credem că răspunde scopului şi că e la nivelul progresului de azi al artei constructive şi al tehnicei de laborator. Serveşte ca model altor iniţiative asemănătoare chiar din ţări străine şi permite desfăşurarea muncii ştiinţifice în condiţiile cele mai bune.

Simt o datorie adâncă şi puternică să exprim, în numele tuturor celor ce muncesc în acest Institut şi în numele agricultorilor, care se folosesc de această muncă, cea mai caldă recunoştinţă tuturor Domnilor Miniştrii pentru străduinţele lor. Mă plec cu evlavie înaintea memoriei lui Vintilă Brătianu, care, sunt convins, că s'ar bucura, dacă ar fi printre noi. Mulţumesc călduros domnilor foşti Miniştrii Constantin Garoflid, C. Argetoianu, Ion Mihalache, V. Madgearu, Voicu Niţescu, G. Cipăianu şi în mod deosebit Domnului Ministru V. P. Sassu. Mulţumesc de asemenea domnilor foşti Miniştrii de Finanţe Mihail Popovici, V. Madgearu, C Argetoianu, G. G. Mironescu, Constantin I. C. Brătianu, Victor Slăvescu, Victor Antonescu şi Domnului Ministru al Finanţelor Mircea Cancicov.

SIRE,

Onorată asistenţă,

S'a făcut o clădire pentru un institut ştiinţific, o clădire solidă, concepută să înfrunte timpul şi să lege secolele, un monument durabil. Monumentele nu sunt un lux, ci sunt instrumente de educaţie naţională, sunt făuritoare de tradiţii, sunt mărturie a puterii generaţiei, care le-a înfăptuit. Ele întrupează prestigiul unui stat de cultură, înseamnă ca pietrele miliare, drumul desvoltării noastre, sunt mărturia statorniciei pe pământul străbun, sunt viziunea măririi noastre viitoare, sunt suflul imperial ce trebue să însufleţească un neam, chemat la un mare destin.

Istoria e scrisă cu monumente.

Acolo unde cronica impunătoare şi măreaţă a monumentelor lipseşte, nu e de vină sărăcia, ci mărginirea mizeră şi tristă a omului ce trăieşte numai clipa de faţă, fără simţul perenităţii şi al continuităţii istorice.

SIRE,

Românii respiră azi sub Domnia Majestăţii Voastre un suflu de mari aspiraţii creatoare, o voinţă dârză de a se înscrie în istorie. Pretutindeni se lucrează într'o întrecere tinerească şi rodnică. Pe tot pământul României răsar realizări impunătoare, răsar monumente, care vor însemna cu slove de piatră nepieritoare, Domnia Majestăţii Voastre.

Institutul ce inauguraţi azi este o verigă dintr'un lanţ.

Această verigă nu s'a făurit uşor. Numai metalele slabe se lasă uşor lucrate.

Ceea ce s'a făcut aci, s'a făcut cu multă trudă, cu mult zbucium, cu multă suferinţă, destulă ca să macine o vieaţă de om, dar noi nu ne-am lăsat prinşi de descurajare, pentru că am ştiut că nimic trainic nu se întruchipează fără prinosul durerii şi al suferinţii.

Scanned with OKEN Scanner

Se cuvine să mulţumim d-lor arhitecţi Stănculescu, Pelernelli şi Plămădeală, care au realizat un monument în stilul vremii, dar fără a se despărţi de tradiţiile clasice şi de asemenea d-lui Inginer Cora, care a calculat şi proiectat cadrele de beton armat. Betonul armat a impus construcţiei linii simple şi unghiuri drepte. Piatra întrebuinţată i-a dat frumuseţe şi trăinicie. Simplitatea, linia dreaptă, trăinicia pietrei, culoarea albă sunt în armonie cu felul de a fi al agriculturii şi cu munca ce se desfăşoară aci.

Mulţumim Comisiunii tehnice compusă din Domnii Profesor A. Nasta, Ingineri Nicolau, Arapu, Teodoru, Vlad Rădulescu, Zamfirescu şi dl Arhitect Renard. Domniile lor au ajutat la rezolvarea unor probleme constructive sau arhitectonice grele, cu pricepere şi cu hotărârea de a se executa o lucrare trainică, frumoasă şi corespunzătoare scopului.

Mulţumim întreprinderilor, care în urma licitaţiilor ţinute, au contractat şi executat lucrările de construcţie şi instalaţii. Mulţumim lucrătorilor, care timp de aproape nouă ani, au ostenit pe acest şantier şi care au dat munca, priceperea şi onestitatea lor, pentru ca clădirea şi instalaţiile să fie bine executate.

In timpul în care se construia localul se organiza şi se consolida instituţia însăşi. Zidurile acestea se umpleau cu activitate, cu entuziasm, cu pasiune de a se scoate agricultura din rutină. Localul căpăta astfel un suflet viu; înăuntrul lui se desăvârşea organizarea unei comunităţi de muncă folositoare agricultorilor, care, an de an, recurgeau tot mai mult la serviciile Institutului.

Un număr însemnat din îndatoririle puse de lege sunt împlinite. Cunoaştem tipurile de sol din România, gradul lor de fertilitate, îngrăşămintele speciale şi tratamentele culturale cele mai potrivite. S'au studiat metodele de cultură la principalele noastre plante, s'au studiat mijloacele de luptă contra secetei, s'au studiat, în vederea cultivărei lor pe suprafeţe mai mari, multe plante noui: de nutreţ, industriale şi medicinale.

La plantele de mare cultură s'au creat noui soiuri superioare şi s'au verificat, în sute de experienţe pe teren, cele mai potrivite pentru fiecare regiune. S'au întocmit hărţile de distribuţie a soiurilor la grâu şi porumb, pe temeiul cărora se va face standardizarea pe regiuni naturale.

Azi Institutul produce şi înmulţeşte cele mai bune seminţe selecţionate din ţară.

Institutul studiază calitatea recoltelor şi ajută organizaţiile agricultorilor şi comercianţilor care exercită comerţul produselor de calitate.

Supraveghează în toată ţara decuscutarea seminţelor de trifoi şi lucernă şi decuscutează el însuşi, în instalaţia ce posedă. Avem, datorită garanţiei pe care o inspiră eticheta de control şi plomba Institutului, un export însemnat de seminţe de trifoi. Exportăm sămânţă de lucernă, de unde cu câţiva ani înainte aduceam sămânţă din străinătate.

Institutul a studiat boalele şi duşmanii plantelor cultivate, a organizat campanii de distrugere, a colaborat la organizarea serviciului de protecţia plantelor din Minister, la redactarea convenţiilor internaţionale fitosanitare. Controlează la export, din punct de vedere fitosanitar, o serie întreagă de produse agricole, dintre care cele mai importante sunt fructele, care nu s'ar putea exporta fără garanţia Institutului. A preparat şi distribuit agricultorilor peste 12.000 fiole culturi bacteriene necesare însămânţărilor cu soia.

Institutul dă un puternic sprijin viticulturii prin prepararea fermenţilor selecţionaţi, prin tratarea şi înobilarea vinurilor la producători, prin expertize şi analize pentru combaterea fraudelor în vinificaţie.

Institutul a încercat sistematic şi ştiinţific principalele maşini şi unelte agricole, stabilindu-se tipurile cele mai potrivite pentru diferite condiţii.

A studiat condiţiile de rentabilitate ale agriculturii prin mari anchete întreprinse în toată ţara asupra datoriilor agricole, valorii pământului, impozitelor şi preţurilor. El controlează permanent rentabilitatea gospodăriilor prin ţinerea a câteva sute de contabilităţi în diferite părţi ale Ţărei.

Mii de analize de sol, îngrăşăminte, fungicide, insecticide, seminţe, băuturi, mii de consultaţii verbale şi scrise, multe demonstraţii cu agricultorii la câmpurile de experienţă, ajutorarea directă a agricultorilor cu utilajul tehnic, cu seminţele şi maşinile Institutului, răspândirea rezultatelor ştiinţifice dobândite prin publicaţii, formarea studenţilor înaintaţi, specializarea personalului tehnic al Ministerului şi al Camerilor de Agricultură, toate acestea completează activitatea noastră.

Astfel membrii Institutului şi-au dat osteneala a împlini prescripţiile cuprinse în lege şi cerinţele pe care reprezentanţii autorizaţi ai agriculturii le-au formulat cu prilejul votării legii şi după aceia.

Azi putem spune că, în timp de opt ani de activitate, au fost puse temeliile unei ştiinţe agricole româneşti şi că nu mai suntem obligaţi a împrumuta din cărţi străine metode şi recomandaţii care nu se potrivesc cu condiţiile de la noi.

Exprim un omagiu cald şi recunoscător domnilor colegi Săvulescu şi Saidel, cu care împreună am pornit pe acest greu drum în anul 1928, precum şi tuturor domnilor Şefi de Secţiuni şi Staţiuni care, începând din 1929, au venit treptat în această comunitate de muncă: Domnii Profesor Munteanu, Profesor Săulescu, Dr. Andronescu, Profesor Mircea Ionescu, Prof. Cornăţeanu, W. Knechtel, Dr. Russ, Profesor Ştefan Popescu, tuturor colaboratorilor noştri mai de curând veniţi, cum şi celor mai tineri, din laboratorii, din staţiuni şi din administraţie, care cu un avânt de muncă, cu un devotament cu totul excepţional s'au consacrat îndatoririlor lor.

Această activitate a necesitat mijloace materiale corespunzătoare. Pe lângă sumele care au fost înscrise anual în bugetul Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, Institutul a primit şi alte ajutoare. Astfel Uniunea Camerelor de Agricultură, cum şi Camerele *de Agricultură* din multe judeţe au ajutat Institutul, fie pentru înzestrare, fie pentru executarea lucrărilor experimentale anuale. Institutul le exprimă cea mai vie recunoştinţă.

Institutul datoreşte recunoştinţă D-lui I. Manolescu Strunga, care a urmărit cu cel mai cald interes lucrările lui pe care le-a sprijinit, atât ca Subsecretar de Stat la Ministerul Agriculturii, cât şi ca Ministru al Industriei şi Comerţului. In calitatea sa de Ministru al Industriei, Domnia Sa a dat fondurile trebuincioase spre a face la câmpul de experienţă dela Băneasa, o uscătorie şi o magazie de plante medicinale, precum şi fondurile cu care s'a construit laboratorul, magaziile şi locuinţa la Staţiunea experimentală agricolă Tg. Frumos.

De asemenea exprimăm recunoştinţa noastră Domnului Ministru al Cooperaţiei Mihail Negură care, dornic de a moderniza viticultura românească, a dat mijloacele pentru a se pune în funcţiune, în 1936, Secţiunea de viticultură şi laboratorul oenotehnic.

Institutul a mai primit donaţiuni sau subvenţiuni, pentru scopuri determinate, de la Prefectura judeţului Ilfov, de la Societatea Naţională de Credit Ipotecar, dela Societatea Centrală Agricolă şi dela Societatea Soia.

Scanned with OKEN Scanner

Tuturor acestor Instituţii le exprimăm mulţumiri călduroase, atât pentru sumele acordate, cât şi pentru încrederea pe care au avut-n în activitatea noastră.

Un câmp de activitate vast stă încă deschis înaintea Institutului.

Problemele studiate trebuesc încă şi mai mult adâncite.

Probleme noui apar în fiecare zi şi se cer rezolvate: distrugerea solului şi mijloacele de a o stăvili; mijloacele de a reconstitui pentru agricultură solul distrus; lupta contra secetei; irigaţiile; îmbunătăţirea şi punerea în valoare a solurilor anormale; repartiţia optimă a tuturor plantelor şi varietăţilor lor pe suprafaţa Ţării; studiul plantelor care la un moment dat dobândesc o importanţă deosebită, cum sunt azi textilele; întocmirea sortimentelor de varietăţi de viţă de vie şi de pomi pe regiuni tipice; valorificarea îngrăşămintelor produse în ţară şi desvoltarea industriei produselor chimice, necesare agriculturii; desvoltarea pe bază de studii sistematice a industriei maşinilor şi uneltelor agricole din ţară; desvoltarea industriilor agricole şi iniţierea agricultorilor pentru ca ei să se ocupe de producţie dar şi de prelucrare pentru a produce mărfuri mai valoroase pentru comerţul intern şi extern.

Trebue să fim călăuziţi de gândul că nu putem rămâne numai producători de materii prime, ci trebue să învăţăm a înobila şi industrializa produsele agricole. Nu ne putem opri la uşa industriei, nu trebue să rămânem nişte ţărani timizi şi zmeriţi, care se uită mereu la soare şi la norii de pe cer, ci trebue să voim a introduce şi în agricultură metodele moderne de organizare şi de producţie, întemeiate pe ştiinţă.

Trebue să dăm ştiinţei agricole prestigiu, să atragem în câmpul ei de activitate elementele cele mai bune, să rupem carapacea de plumb a rutinei şi să coborîm ştiinţa în viaţa rurală.

Ştiinţa a revoluţionat totul: industria, comunicaţiile, medicina, artele păcei, războiul. A revoluţionat agricultura în toate ţările civilizate şi o va face şi la noi.

Agricultura, marea creatoare de bunuri, izvorul nesecat de putere a Statului, îndeletnicirea străveche a neamului nostru, obârşia din care se regenerează mereu oraşele şi clasele conducătoare, avea nevoie de această instituţie care nădăjduim că îi fi pârghie puternică de propăşire. (24)

SIRE,

Cu adâncă recunoştinţă ne închinăm în faţa Majestăţii Voastre, Primul Agricultor al Ţării, şi Îndrumătorul agriculturii româneşti, şi Vă rugăm respectuos să luaţi sub Înalta ocrotire a Majestăţii Voastre această instituţie.

Trăiască Majestatea Sa Regele!

Din cuvântul Regelui Carol al II-lea

Cu asemenea ocazii, în puţine fraze, regii şi conducătorii de stat au de spus interesante observaţii, raţionamente şi îndemnuri. Vom reproduce câteva fraze din cuvântul M.S. Regele Carol al II-lea, spre confirmarea celor spuse mai sus.

«Dar, oricât de frumos ar fi căminul, oricât de maiestuoasă ar fi clădirea, nu avem dreptul să ne bucurăm dacă nu avem toţi convingerea în sufletele noastre, că această frumoasă clădire şi frumos institut, intră o putere de muncă, intră o credinţă şi o adevărată dragoste pentru dezvoltarea agriculturii noastre ...

Nu sunt chemat, după cuvântările care s-au ţinut astăzi aici, să înşirui foloasele şi roadele pe care acest institut le-a dat până astăzi. Sunt fericit totuşi a le constata şi a aduce directorului său şi tuturor colaboratorilor, viile Mele mulţumiri pentru frumoasele roade ce le-a dat ... Munca depusă până acum, prin mijloace mai puţine, desigur că va spori şi însuti în acest maiestuos cadru, dezvoltarea agriculturii româneşti, şi sunt fericit să o văd, pe o nouă cale». **(25)**

Comentariu

Înfiinţarea ICAR, cu o întârziere de aproape 100 de ani faţă de marile staţiuni de cercetări agricole din Europa, a fost un act de progres şi o punere în activitate a ideii dr-lui G. Ionescu-Şişeşti care a depus eforturi neîntrerupte în acest scop şi care a reuşit, datorită importanţei ei şi garantării scopului, prin personalitatea sa recunoscută. Trebuie să reamintim însă, că ideea organizării unei experienţe agricole a fost pusă în operă la 1 decembrie 1886, când prin susţinerea lui P. S. Aurelian, s-a înfiinţat „Staţiunea Agronomică" în cadrul fermei Şcolii Centrale de Agricultură şi Silvicultură Herăstrău, pe o suprafaţă de 4,7 ha, având ca director pe Vlad Cârnu Munteanu. Deşi a avut un început modest, în jurul anului 1900 au publicat lucrări monografice importante: „Le sol arable de la Roumanie", „Vinurile României", „Les céréales Roumaines" (227 pag.).

Lucrările publicate până la înfiinţarea ICAR, sub semnătura lui Corneliu Roman, Ion Stoenescu, I. M. Dobrescu şi alţii, au oferit rezultate asupra cultivării plantelor de câmp, au adus date privind introducerea noilor plante de cultură; asupra noilor soiuri selecţionate de cereale, ş.a. Este important să reţinem ca instituţia avea o recunoaştere internaţională, iar specialiştii ei erau invitaţi la evenimente organizate în diferite ţări, asupra rezultatelor obţinute în cercetarea agricolă. Institutul Internaţional de Agricultură cu sediul la Roma dirija organizarea acestor activităţi.

In epoca sa de funcţionare, „Staţiunea Agronomică" a primit un sprijin minim pentru efectuarea lucrărilor şi plata personalului. Astfel, în toată perioada sa de funcţionare de 42 de ani (1886 – 1928) nu a avut un personal mai mare de 7 angajaţi, iar directorul Corneliu Roman a deţinut onorific acest post o lungă perioadă de timp. Totuşi a existat o activitate continuă, cu rezultate importante pentru practica agricolă.

Intreaga activitate a „Staţiunii Agronomice – Bucureşti" poate fi reprodusă într-un volum omagial, dacă s-ar organiza aşa ceva, dar, după înfiinţarea ICAR, nimeni nu a mai făcut vreo referire la această instituţie, ea fiind reorganizată în „Staţiune chimică-

Scanned with OKEN Scanner

entomologică". După înfiinţarea ICAR, directorul ICAR, sau alţi cercetători, nu s-au aplecat niciodată asupra istoricului acestei prime instituţii de cercetare agricolă românească.

Tot înainte de înfiinţarea ICAR au mai funcţionat:

1. Staţiunea de ameliorarea plantelor – Băneasa, proprietate a Societăţii Naţionale de Agricultură;
2. Staţiunea entomologică Cişinău;
3. Staţiunea agronomică Cluj;
4. Staţiunea de tehnologie agricolă Cluj, pentru chimie, unde lucra tânărul C. Bodea;
5. Staţiunea de plante medicinale Cluj, coordonată de *Béla Patér*;
6. Staţiunea pentru controlul semintelor Cluj, unde a lucrat 13 ani Béla Patér;
7. Staţiunea fitopatologică Chisinău

ICAR-ul a adunat aceste institutii, a înfiintat altele noi si s-a organizat o activitate unitară ce a contribuit remarcabil la progresul cercetărilor agricole. Activitatea ICAR a realizat o etapă nouă, superioară în domeniu, faţă de realizările staţiunii agronomice.

Ultima „dare de seamă" extinsă asupra activităţii ICAR a fost prezentată în anul 1943 şi publicată în „anale" în anul 1945. Este anul încheierii ultimului război mondial şi a marilor schimbări politice din ţările Europei de est, când au avut loc modificări radicale în politică şi economie. Din acest moment s-a instalat nesiguranţa şi a suferit ordinea şi intensitatea activităţii în toate domeniile. Dominau preocupări de refacere a economiei distruse în urma războiului şi a disensiunilor politice majore în condiţiile ocupaţiei sovietice.

Din anul 1945 (27 iulie), până la 12 mai 1948, în „notele sale de jurnal" (vol. II), se observă că a depus o activitate, pe care o dorea eficientă ca în anii precedenţi. În majoritatea zilelor, „nota" era scurtă: „Am lucrat la Institut", urmată de altele, care îi ocupa întreaga zi. În decembrie 1946 mai nota despre o vizită la „Clubul Rotary" despre care am scris într-un capitol anterior. Chiar şi anul 1947 începea fără schimbări semnificative, până la plecarea Regelui Mihai, însă promovarea lui Traian Săvulescu în fruntea Ministerului Agriculturii, ca simpatizant al noului regim, era un semnal. Deşi ruşii erau peste tot nu reţinem din „jurnal" că dr. G. Ionescu-Şişeşti ar fi fost îngrijorat. Iată, sâmbătă 31 mai 1947, nota: «Am lucrat cu Săvulescu. Apoi am lucrat cu colaboratorii din Institut. După prânz la Academia Română; şedinţă intimă cu agende curente: alegeri, donaţii, etc.» **(26)** Absolut toate zilele erau ocupate cu muncă, de dimineaţă până spre seară;uneori şi seara. Avea 62 de ani şi făcea aceste lucruri din tinereţe, având numai o scurtă pauză de prânz. În această perioadă se ocupa şi de administrarea moşiei de la Dubina (jud. Botoşani), moştenirea soţiei sale (cca 400 pogoane), după anul 1938.

Dar a venit anul 1948, iar la 23 ianuarie nota: «M-am văzut cu Săvulescu (ministrul Agriculturii, fost colaborator apropiat în ICAR). I-am arătat pasagiile mai importante din raportul meu ... La (ora) 11 s-a deschis şedinţa de referate. Am citit raportul meu, care, după cât se pare, a făcut o bună impresie (întotdeauna dr. Şişeşti era interesat de impresia publică a prestaţiilor sale de orice natură). A ţinut apoi Săvulescu o scurtă cuvântare **„arătând comandamentele vremii de faţă"**». Acesta era un semnal de reţinut.

După numai câteva luni, era preocupat de ideea că va fi schimbat de la direcţia Institutului, unde credea că era menţinut de Săvulescu, ca ministru al agriculturii, iar ziua a venit. În nota sa din „Jurnal", vol. II, pentru activitatea din 12 mai 1948 scria: «Azi la ora 2 s-a instalat domnul Nicolae Constantinescu, ca director al Institutului. Intreg personalul a fost strâns în Aulă. Domnul N. C. a arătat că s-a muncit cu spor până azi, dar că era nevoie ca Institutul să aibă o nouă conducere şi o nouă orientare şi să se integreze în mişcarea politică actuală. Nu s-a găsit de cuviinţă să mă poftească şi pe mine.» Cu Nicolae Constantinescu, fost student şi asistent la Istriţa nu avea relaţii bune încă din acea perioadă când i-a refuzat angajarea la catedră. N. Constantinescu a făcut parte din grupul adversarilor profesorului, în care se aflau Dimancea, Davidescu, Am. Vasiliu, Ion Lungu dar şi unii „no name" care erau implicaţi în noua politică, sau tineri valoroşi ca Doucet ş.a. În acele momente profesorul nu era scutit de răuvoitori. Sprijinul său a fost Tr. Săvulescu, despre care nu avea o convingere totală privind bunăvoinţa sa, din cauza prudenţei pe care era nevoit să o respecte, pentru persoana sa, în condiţiile draconice ale timpului acela. Trebuie să menţionăm devotamentul total al profesorului I. Staicu şi amiciţia neschimbată a profesorului Th. Saidel. În rest, era cam singur. Avusese discuţii neplăcute şi cu Al. Nasta, care îi fusese un apropiat în tinereţe şi apoi în problemele legate de funcţionarea Şcolii de la Herăstrău.

În acelaşi timp N. Constantinescu era şi rector la facultate, iar profesional a devenit cel mai important pomicultor din epoca sa (1950 – 1975). Erau vremuri noi, când tinerii îşi doreau o ascensiune rapidă, când argumentele cădeau în faţa scopurilor personale. Atunci încrederea între oameni dispăruse apropape cu totul iar frica de abuzurile politice domina universal.

Aşa s-a încheiat activitatea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, încă membru al Academiei Române, ca Director general al ICAR, unde a lucrat 20 de ani, organizând o instituţie de primă importanţă pentru ştiinţa şi practica agricolă din România. Dar alte necazuri mari îl aşteptau în acel an.

Trebuie să subliniem că în „Jurnal" notele sale asupra acestor lovituri dureroase nu au fost prezentate cu revoltă; mai mult, ele dau senzaţia cititorului că ar veni de la Divinitate şi se cuvine să fie suportate aşa cum sunt.

În finalul acestei teme legate de conducerea ICAR, menţionăm că dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost în permanenţă „cercetător", având în „anale" sau conferinţe, expuneri asupra rezultatelor obţinute, iar pe lângă această activitate a fost unul dintre profesorii Facultăţii de

Scanned with OKEN Scanner

Agricultură, care a dat calitate corpului didactic, prin munca sa de personalitate înalt apreciată în specialitatea pe care a dezvoltat-o prin eforturi şi capacitate personală.

Dedicaţia sa totală cercetării şi conducerii ICAR, reiese şi din faptul că familia sa a acceptat să locuiască într-un spaţiu modest la adresa ICAR, pentru a fi permanent în instituţie,iar de la data încetării activităţii sale, problema cea mare a fost mutarea bibliotecii personale la diferite rude şi colaboratori.

După toate cele expuse asupra ICAR, urmaşii trebuie să reţină faptul că dr. G. Ionescu-Şişeşti a avut în mintea sa ideea înfiinţării acestei instituţii de cercetare agricolă în plan naţional, s-a luptat 20 de ani pentru realizarea ei şi a muncit pentru înfăptuirea şi funcţionarea ei, încă 20 de ani, deci în perioada 1908 – 1948, fiind una dintre cele mai mari realizări pentru cercetarea agricolă românească. Toate acestea îl confirmă pe drept „Părintele ICAR"

6) DECRET-LEGE PRIVITOR LA ÎNFIINŢAREA ACADEMIEI DE AGRICULTURĂ DIN ROMÂNIA, 22 MAI 1948

Ideea înfiinţării „Academiei de Agricultură din România" s-a ivit pe parcursul dezvoltării ICAR şi a cunoaşterii rezultatelor sale remarcabile, promovate pentru cunoaştere de către directorul său general. Dr-ul Ionescu-Şişeşti s-a aflat în grupul care a procedat la demersuri legale pentru a se realiza această instituţie academică necesară agriculturii. Se dorea o variantă similară Academiei de Ştiinţe Medicale, care era în funcţiune.

Se pot număra uşor aceia care ştiu azi, că a funcţionat „Academia de Agricultură a României" între anii 1941 – 1945. Ea a fost înfiinţată în timpul guvernului Ion Antonescu, care dorea o bună colaborare cu intelectualii, care dorea, eventual, ca aceştia să-i acorde sprijin în acţiunile sale. Decretul-lege era semnat de Mihai Antonescu vicepreşedinte şi preşedinte ad-interim al Consiliului de Miniştri, la 13 august 1941.

Conţinutul acestui document de guvernare este foarte sintetic, bogat în prevederi şi redat cu multă claritate, în numai XVIII articole, având ca Ministru al Agriculturii şi Domeniilor pe General de Corp de Armată Ion Sichitiu. Vedem o guvernare de dictatură, dar înfiinţarea acestei instituţii era dorită de personalităţi importante ale agriculturii şi îndeosebi a oamenilor de ştiinţă.

Este interesant să remarcăm modul inteligent în care s-a procedat la înfiinţarea Academiei de Agricultură din România, încât să nu fie necesare cheltuieli momentane de nici un fel. Deci guvernul nu urma să-şi asume un astfel de angajament. În acest scop articolul II stipula: «Societatea Naţională de Agricultură înfiinţată prin legea din 21 martie 1913, conform votului adunării sale generale din 22 mai 1941, încetându-şi existenţa şi potrivit dorinţei exprimate de aceeaşi adunare generală, se înfiinţează „Academia de Agricultură din România", cu sediul în Bucureşti.

Academia de Agricultură din România a persoană morală cu patrimoniu propriu. Ea poate primi donaţiuni şi legate şi poate cumpăra imobile necesare îndeplinirii scopului său.

Academia de Agricultură din România se înfiinţează şi funcţionează în temeiul prezentei legi, fără a mai fi nevoie de a observa alte forme, decât cele prevăzute în prezentul decret-lege».

Articolul II precizează că: «Scopul Academiei de Agricultură este de a contribui la procesul cercetărilor ştiinţifice în domeniul agriculturii în sensul ei cel mai larg şi a dezvolta în ţara noastră cercetările în această direcţie prin coordonarea şi cooperarea activităţii ştiinţifice agricole româneşti şi adunarea documentării necesare pentru folosinţa agriculturii practice de pe tot cuprinsul ţării.

Academia de Agricultură va încuraja şi deştepta interesul pentru cercetările ştiinţifice şi intervenţiunile privind agricultura prin:

a) Comunicări, referate, publicaţii şi expoziţii;
b) Acordarea de premii pentru lucrări de valoare sau invenţiuni interesând agricultura;
c) Subvenţiuni.

Academia de Agricultură va fi şi organ de consultare pentru autorităţi».

Articolele următoare se referă la „membrii academiei" (70 titulari), până la 70, „membri corespondenţi" şi un număr nelimitat de „membri de onoare". Apoi continuă cu organizarea membrilor, a activităţii, sursa veniturilor ş.a. Important este articolul XV care precizează: «În conformitate cu articolul 37 din „Statutele Societăţii Naţionale de Agricultură din România" şi potrivit hotărârii Adunării generale a acestei societăţi din 22 mai 1941, întreaga avere mobilă şi imobila a societăţii trece de drept în patrimoniul Academiei de Agricultură din România». Legea a fost datată 12 august 1941 şi publicată în Monitorul Oficial nr. 190 din 13 august 1941.

Trebuie menţionat că membrii Academiei Române de Agricultură au fost numiţi prin „decret" semnat de primul ministru, ministrul subsecretar de stat la Departamentul Agriculturii şi Domeniilor Aurelian Pană, publicat în Mon. Of. Nr. 116 din 21 mai 1942.

«Pot fi propuşi ca membri titulari numai cetăţeni români (inclusiv de altă etnie) care s-au distins prin lucrări sau activitate recunoscută în specialitatea secţiunii. Membrii titulari au

Scanned with OKEN Scanner

drept de vot în toate lucrările Academiei de Agricultură», iar membrii corespondenţi se aleg în „adunarea generală dintre persoanele propuse de secţia în care este primit”[8].

Lucrarea închinată savantului G. Ionescu-Şişeşti, care a fost activ în demersul de înfiinţare a Academiei de Agricultură va conţine integral şi punctul 3 din legea comentată, intitulat „Constituirea Academiei de Agricultură din România” - Proces verbal nr. 1:

3. Constituirea Academiei de Agricultură din România

Proces-Verbal Nr. 1

În urma convocării Ministerului Agriculturii şi Domeniilor membrii fondatori ai Academiei de Agricultură din România s'au întrunit Vineri 10 Iulie 1942 ora 11 în sala de consiliu a Ministerului Agriculturii.

Au fost prezenţi următorii 39 membri:;

a) În secţiunea culturii plantelor 9 membri:

1. Ion Cămărăşescu
2. Constantin Sescioreanu
3. Gheorghe Cipăianu
4. Mircea Costinescu
5. Ion Stănculeanu
6. Nicolae Mareş
7. Cristea Solomon
8. Gheorghe Ionescu-Şişeşti
9. Nicolae Săulescu

b) In secţiunea creşterii animalelor, piscicultura, sericicultura, apicultura

1. Ion Marian
2. Col. Constantin Russo, fost Preşedinte Camera Orhei
3. Şerban I. Flondor
4. Manuel Baron Kapri
5. Alex. Ciutil
6. Gheorghe K. Constantinescu

c) In secţiunea culturilor speciale, viticultură şi horticultură;

1. Constantin I. C. Brătianu
2. Aurel Solacolu
3. Dr. Zaharia Munteanu
4. Ion C. Teodorescu
5. Ernest Grinţescu

d) In secţiunea silviculturii:

1. Stelian Popescu
2. Dumitru Alimăneştianu
3. Marin Drăcea

e) In secţiunea economiei rurale, politica agricolă şi agrară:

1. Fritz Konnert
2. Gheorghe Taăcă
3. Andrei Corteanu
4. Nicolae Cornăţeanu
5. Mihail Şerban

f) In secţiunea ştiinţelor naturale fizico-chimice şi meteorologice

1. Traian Săvulescu
2. Enric Oteteleşanu
3. Nicolae Florov (prof. Facult. Agric. Iaşi)

g) In secţiunea geniului rural, construcţii rurale, maşini şi unelte agricole, irigaţiuni, îndiguiri, drenaj:

1. Nicolae Lahovary
2. Mihail Berceanu
3. Dr. Wilhelm Stephani
4. Nicolae Seceleanu
5. Alex. Nasta

h) In secţiunea industriilor agricole:

1. Nicolae I. Mavrocordat
2. Grigore Dumitrescu
3. Voicu Iuliu

Au lipsit D-nii: Nicolae Juvara, Eduard Burbure de Wesembek, Ion Pop, Anton Mocsony, Vintilă Stinghe, Constantin Garoflid, Teodor Saidel, Grigore Antipa.

Şi-au scuzat absenţa, în scris D-nii: Ion Pop, Grigore Antipa, Eduard Burbure de Wesembek şi Nicolae Juvara.

Domnul Ministru Aurelian Pană deschizând şedinţa de constituire arata că societatea naţională de agricultură înfiinţată prin legea din 31 Martie 1913, şi-a încetat existenţa conform votului adunării sale generale din 22 Mai 1941. In aceiaşi adunare generală s'a exprimat, însă, dorinţa de a se înfiinţa Academia de Agricultură din România.

Ministerul Agriculturii făcându-se ecoul acestei dorinţi a întocmit decretul lege privitor la înfiinţarea Academiei de Agricultură din România. publicat în Monitorul Oficial No. 190 partea I, din 13 August 1941.

Ulterior s'a propus de Ministerul Agriculturii, în conformitate cu dispoziţiunile articolului 3, o listă de 47 membri fondatori, listă care a fost publicată în Monitorul Oficial No. 116 din 21 Mai 1942.

Domnul Ministru constatând că sunt prezenţi 39 membri fondatori invită adunarea să procedeze la alegerea comitetului de administraţie şi a comisiunei de verificare. Domnia-Sa propune ca scrutători ai votului pe D-nii: Ion Stănculeanu, Şerban Flondor şi Colonel Constantin Russo.

In numele celor prezenţi. Domnul Ion Cămărăşescu exprimă mulţumiri Conducătorului Statului şi Ministerului Agriculturii pentru sprijinul dat la constituirea acestei Academii.

Constatăm însă, că printre membrii fondatori nu se găseşte un agricultor fruntaş cu merite deosebite în progresul agriculturii româneşti, d. Aurelian Pană. Propune să se îndeplinească formele pentru numirea D-lui A. Pană ca membru fondator.

Domnul Ministru Aurelian Pană, mulţumind D-lui Cămărăşescu pentru propunerea făcută, roagă adunarea să procedeze şi în acest caz cu respectarea tuturor prescripţiunilor legale.

După o scurtă suspendare a şedinţei, se votează prin aclamaţii alegerea:

1. D-lui Constantin Garoflid ca preşedinte
2. D-iui Gh. Ionescu-Şişeşti ca vice-preşedinte
3. D-lui Nicolae Săulescu ca secretar general

[8] Menţionăm că lipseau nume mari din lista membrilor titular, ca Iuliu Prodan, Haralamb Vasiliu, Eugen Rădulescu, Agricola Cardaş, Ion M. Dobrescu ş.a.

Scanned with OKEN Scanner

4. D-lui Ernest Grinţescu ca bibliotecar
5. D-lui Ion Stănculescu ca membru în comisia de verificare
6. D-lui Gr. Dumitrescu ca membru în comisia de verificare
7. D-lui D. Alimăneştianu ca membru în comisia de verificare

Pentru desemnarea celui de-al 2-lea vice-preşedlnle se procedează la vot, Domnul Alexandru Ciucă întrunind 21 voturi, D-l G. K. Constantinescu 13 voturi, D-l Ion Cămărăşescu 2 voturi şi D-l N. Mareş 1 vot.

Domnul Ministru Aurelian Pană declară Academia de Agricultură constituită conform legii.

Domnul Ministru Aurelian Pană cere asentimentul adunării pentru a se face interpretul mulţumirilor, pe care Academia de Agricultură le adresează M. S. Regelui, Conducătorului Statului şi Domnului vice-preşedinte al Consiliului de Miniştri.

Domnul Ministru Aurelian Pană anunţă că în conformitate cu art. 15 din decretul lege privitor la înfiinţarea Academiei de Agricultură întreaga avere mobilă şi imobilă a Societăţii trece de drept în patrimoniul Academiei de Agricultură din România. Această avere este specificată în adresa No. 811/G, din 6 Iulie 1942 primită din partea Societăţii Naţionale de Agricultură, care are următorul cuprins:

DOMNULE MINISTRU,

„Prin decretul lege pentru înfiinţarea Academiei de Agricultură din România se prevede că averea Societăţii Naţionale de Agricultură trece în patrimoniul Academiei.

Ne permitem să arătăm mai jos din ce se compune această avere;

	I. IMOBILE		
1.	Jumătate din imobilul situat în Str. D. A. Sturza 2, stăpânit în indiviziune cu Uniunea Sindicatelor Agricole, evaluat cu preţ de cumpărare	lei	1.855.432
2.	Jumătate din două prăvălii la parter şi 2 la mezanin în imobilul din B-dul I. C. Brătianu 5, stăpânite în indiviziune cu Uniunea Sindicatelor Agricole, construite de Societatea „Construcţia Urbană" în schimbul terenului şi evaluate prin comparaţie cu alte prăvălii de acelaş soiu în acelaş imobil la	lei	3.500.000
	Prin Adunările Generale ale Uniunei Sindicatelor Agricole şi ale Societăţii Naţionale de Agricultură s'a hotărât schimbul de proprietăţi, Uniunea cedând jumătatea din imobilul din Str. D. A. Sturza, în schimbul prăvăliilor proprietatea Societăţii în B-dul I. C. Brătianu, plătind diferenţa de evaluare ce se va stabili.		
	Total imobile	lei	5.355.432
	II. EFECTE PUBLICE		
1.	Renta *5%* împropriet. val. nom. 150,000 val. reală	lei	80.000
2.	Renta *3%* consolid. val. nom. 25.000 val. reală	lei	8.000
3.	Bonuri înzestrarea armatei val. nom. lei 80.000, val. reală	lei	77.600
4.	Împrumutul reîntregiri val. nom. lei 150.000, val. reală	lei	135.000
	Total efecte	lei	280.600
	III. NUMERAR		
1.	Aflat în depozit la Uniunea Sindicatelor Agricole	lei	524.887
2.	De încasat prin Uniunea Sindicatalor Agricole, chirii asupra imobilelor în indiviziune	lei	160.000
3.	Numerar la Banca Ipot. Rurală	lei	270.000
	Total numerar	lei	954.887
	IV. MOBILIER		
1.	Mobilier	lei	19.902
	V. DIFERITE		
a)	Dotaţia Uniunei Sindicatelor Agricole fond Academia da Agricultură	lei	2.730.800
b)	Jumătate din valoarea terenului expropriat în B-dul I. C. Brătianu 5, pentru alinierea Bulevardului, pentru care primăria nu a fixat preţul definitiv cca	lei	1.200.000
	Total general	lei	10.541.621
	Se scad plăţi de făcut, rezervă, impozite	lei	130.800
		lei	10.410.821

Primiţi, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre consideraţiuni".

Preşedinte. (ss) C-TIN GAROFLID Secretar, (ss) AL. MOSCU

Deasemenea Domnul Ministru Pană dă citire următoarei scrisori din partea Uniunei Sindicatelor Agricole:

DOMNULE MINISTRU,

„Prin legea din 13 August 1941, s'a înfiinţat „Academia de Agricultură din România".

Instituţia noastră a emis ideia înfiinţărei acestei Academii de înaltă cultură agricolă, încă de acum câţiva ani. In acest scop a şi rezervat din fondurile sale suma de lei 2.730.800 cu care dotăm această Academie.

In afară de aceasta, ne permitem a vă informa, Domnule Ministru, că Adunarea Generală a Uniunii Sindicatelor Agricole din anul 1941, de acord cu Adunarea Generală a Societăţii Naţionale de agricultură, în dorinţa de a înlesni Academiei de Agricultură, care urma să se înfiinţeze, construirea unui imobil propriu scopului urmărit, a hotărât schimbul de proprietăţi, prin ieşirea din indiviziune şi anume:

Uniunea Sindicatelor Agricole să cedeze jumătate din imobilul din Bucureşti, Str. Dimitrie Sturza No. 2, în schimbul unei prăvălii la parter şi alta la mezanin, din cele două prăvălii la parter şi două la mezanin, stăpânite de Societatea Naţională de Agricultură în indiviziune cu Uniunea Sindicatelor Agricole, urmând ca Uniunea să plătească diferenţa de valoare ce s'ar stabili între aceste imobile, de comisiunile ce au fost alese de Adunările Generale.

Primiţi, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre consideraţiuni.

Preşedinte, (ss) CONST. GAROFLID

Scanned with OKEN Scanner

Domnul Profesor Ionescu Sisesti, luând cuvântul mulţumeşte în numele celor aleşi pentru cinstea ce li s'a făcut. Sarcina grea ce revine fiecăruia din cei aleşi nu poate fi îndeplinită decât dacă toţi membrii Academiei le vor da concursul.

Domnia-Sa aduce mulţumiri Uniunei Sindicalelor Agricole şi conducătorilor Societăţii Naţionale de Agricultură pentru importantele donaţiuni făcute şi-şi exprimă speranţa că gestul acesta va fi imitat.

Şedinţa se suspendă pentru a se constitui secţiile.

Se adeg următoarele birouri ale secţiilor:

Secţia I.	Preşedinte: I. Cămărăşescu
Secţia II.	Preşedinte: G. K. Constantinescu
	Vice preşedinte: Ion Marian
	Secretar: Şerban Flondor
Secţia III.	Preşedinte: Constantin I.. C. Brătianu
	Vice preşedinte: Ion Popa
	Secretar: I. G Teodorescu
Secţia IV.	Preşedinte: Stelian Popescu
	Vice preşedinte: Marin Drăcea
	Secretar: D. Alimăneştianu
Secţia V.	Preşedinte: C. Garoflid
	Vice preşedinte: Gh. Taşcă
	Secretar: Fritz Konnert
Secţia VI.	Preşedinte: Dr. Gr. Antipa
	Vice preşedinte: Nicolae Florov
	Secretar: T. Saidel
Secţia VII.	Preşedinte: Nicolae Seceleanu
	Vice preşedinte: Mihail Berceanu
	Secretar: Nicolae Lahovary
Secţia VIII.	Preşedinte: Gr. Dimitrescu
	Secretar: Iuliu Voicu

Secţia I ţinând şedinţă sub preşidenţia Domnului Ion Cămărăşescu alege cu unanimitatea voturilor ca membru pe Domnul Aurelian Pană.

La redeschiderea şedinţei plenare sub preşidenţia Domnului Prof. G. Ionescu-Siseşti, se pune la vot alegerea ca membru activ a Domnului Aurelian Pană, propus de Secţia I. Adunarea alege în unanimitate ca membru activ al Academiei de Agricultură pe Domnul Aurelian Pană.

După aceea Dumnul Prof. Ionescu Siseşti propune ca să fie ales ca vice preşedinte al Academiei de Agricultură Domnul Aurelian Pană, propunere primită cu unanimitate de adunare.

După aceasta şedinţa se ridică.

Activitatea Academiei Agricole a României a fost foarte negativ influenţată de situaţia creată în perioada ultimului război mondial, încât, imediat după ce s-au oprit armele (1945) noul guvern, noul „Consiliu de Miniştri" «în şedinţa sa de la 4 iulie 1945, luînd în deliberare raportul d-lui ministru secretar de stat de la Departamentul Justiţiei cu nr. 64897 din 27 iunie 1945; Având în vedere dispoziţiunile alin. 2 din Legea nr. 11 din 14 ianuarie 1944; Decide: Art. I. Dizolvarea, lichidarea Academiei de Agricultură din România, cu sediul în Bucureşti, str. Polonă nr. 8, persoană juridică înfiinţată prin Legea nr. 2295 din 12 august 1941, pe data prezentului jurnal, pentru interese superioare de stat. Art. II. D-l ministru al Justiţiei este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispoziţiunilor acestui jurnal: dr. Petru Groza, L. Pătrăşcanu, Gh. Gheorghiu-Dej, Teohari Georgescu, Gh. Tătărăscu, R. Zăroni, Lothar Rădăceanu, M. Ralea, Anton Alexandrescu, dr. D. Bagdazar. Nr. 988». Ce rol politic avea Academia Agricolă? Era clar; se aplicau noile viziuni politice. De atunci românii au uitat de „Academia de Agricultură din România" dar ICAR-ul rămânea pentru mai mulţi ani.

Extras din Monitorul Oficial (Partea I) nr. 158, 16 iulie 1945, referitor la dizolvarea Academiei de Agricultură din România

JURNALE ALE CONSILIULUI DE MINIŞTRI
MINISTERUL JUSTIŢIEI

Consiliul de miniştri în şedinţa sa din 4 Iulie 1945;

Luând în deliberare raportul d-lui ministru secretar de Stat la Departamentul Justiţiei cu Nr. 64.897 din 27 Iunie 1945;

Având în vedere dispoziţiunile art. 3, alin. 2 din legea Nr. 11 din 14 Ianuarie 1944;

Decide:

Art. I. – Dizolvarea şi lichidarea Academiei de Agricultură din România, cu sediul în Bucureşti, str. Polonă nr. 8, persoană juridică înfiinţată prin Legea nr. 2.295 din 12 August 1941, publicată în Monitorul Oficial Nr. 190 din 13 August 1941, pe data prezentului jurnal, pentru interese superioare de Stat.

Art. II. - D-l ministru al Justiţiei este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispoziţiunilor acestui jurnal.

Dr. Petru Groza, L. Pătrăşcanu, Gh. Gheorghiu-Dej, Teohari Georgescu, Gh. Tătărăscu, R. Zăroni, Lotar Rădăceanu, M. Ralea, Anton Alexandrescu, dr. D. Bagdazar.

Nr. 988

Scanned with OKEN Scanner

Bibliografie

1. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Gheorghe Ionescu-Şişeşti,* Ed. Ceres, Bucureşti, 1974
2. Gâlmeanu, Nicoleta – *Constantin Garoflid – Reconstituiri,* Editgraph, Buzău, 2010
3. *** - Lege pentru *Înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României,* M. Of., Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1927
4. Gâlmeanu, Nicoleta – *Idem, pp. 195, 198*
5. *** - Lege pentru *Înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României,* M. Of., Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1927
6. Gâlmeanu, Nicoleta – *Idem, p. 75*
7. *** - *Idem , p. 1*
8. Constantin Garoflid – *Expunere de motive la proiectul de lege privind Înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României şi Staţiunilor Agronomice.* Şedinţa Adunării Deputaţilor, 9 aprilie, 1926
9. Brătianu Vintilă – Discursul rostit de Vintilă I. C. Brătianu la dezbaterea Legii de înfiinţare a ICAR, în *Înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României,* M. Of., Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1927
10. Garoflid Constantin – Discursul d-lui C. Garoflid, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor, în *Înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României,* M. Of., Imprimeria Naţională, Bucureşti, 9.07.1927
11. *** - Lege pentru *Înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României şi a Staţiunilor Agronomice*
12. *** Lege pentru modificarea mai multor articole din Legea pentru *Înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României,* M. Of. şi Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, Bucureşti, 1932
13. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Gheorghe Ionescu-Şişeşti,* Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, p. 93
14. Ionescu-Şişeşti, G. – *Jurnal, vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, pp. 316 – 325
15. Ionescu-Şişeşti, G. – *Idem, pp. 326 – 328*
16. Ionescu-Şişeşti, G. – *Idem, p. 317*
17. Ionescu-Şişeşti, G. – *Idem, p. 328*
18. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Gheorghe Ionescu-Şişeşti,* Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, p. 99
19. Ionescu-Şişeşti, G. - *Institutul de Cercetări Agronomice al României* (Cuprinsul de prezentare a conţinutului „Analelor ICAR pe anii 1928, 1929, 1930"), Buletinul informativ al MAD, 1930, p. 183
20. Ionescu-Şişeşti, G. – *Analele Institutului de Cercetări Agronomice al României*, vol. I, anul I, iulie 1930
21. Ionescu-Şişeşti, G. - *Idem, p. 5*
22. Ionescu-Şişeşti, G. - *Jurnal, vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, pp. 348 – 351
23. *** - *Inaugurarea Institutului de Cercetări Agronomice al României*, 19 iunie 1937, M.O. Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1937
24. Ionescu-Şişeşti, G. – Cuvântarea D-lui G. Ionescu-Şişeşti, directorul Institutului (ICAR). *Inaugurarea Institutului de Cercetări Agronomice al României,* 19 iunie 1937, M. Of. Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1937
25. *** - Cuvântarea MS Regelui rostită la inaugurarea Institutului de Cercetări Agronomice în ziua de 19 iunie 1937, M. Of., Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1937
26. Ionescu-Şişeşti, G. - *Jurnal, vol. II,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2013, p. 453
27. Ionescu-Şişeşti, G. - *Idem, p. 500*

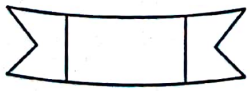

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS Capitolul VII - Ministru al Agriculturii şi Domeniilor

CAPITOLUL VII MINISTRU AL AGRICULTURII ŞI DOMENIILOR 58
PREAMBUL 58
Situaţia internă după Primul război mondial 58
G. Ionescu-Şişeşti: Concepţia politică şi filozofică 58
Încheierea mandatului de Director General al Agriculturii 59
Tentativa de implicare în politică 59
1. Ministru al Agriculturii şi Domeniilor – Primul mandat (I) 60
Preambul 60
Cuvânt la instalare 61
Un îndemn la muncă 61
Proiectul de lege pentru organizarea şi încurajarea agriculturii 63
Un ministru devotat învăţământului practic 65
Încetarea mandatului de ministru (I) 67
Declaraţia de presă a d-lui G. Ionescu-Şişeşti – Raport de activitate 67
Intervalul dintre mandatele de ministru (1932 – 1937) 68
2. Al doilea mandat de ministru al MAD (II) 69
Instalarea şi predarea funcţiei 69
Demisia guvernului Goga 70
3. Un nou mandat de ministru (II) 70
Programul Ministerului Agriculturii şi Domeniilor pe anul 1938 71
Remanierea guvernului în al treilea mandat 79
Raportul de activitate al ministrului agriculturii 79
Partea a doua a cuvântării 80
4. Ultimul mandat de ministru (IV) 81
Liniştea după ministeriat şi politică 82
Un ministru legist 82
Un ministru cu demnitate, respectat în guvern 83
La Clubul Rotary 86
Proiect de lege pentru dezvoltarea agriculturii (1932) 86
Bibliografie 89

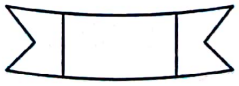

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL VII - MINISTRU AL AGRICULTURII ŞI DOMENIILOR

PREAMBUL

Există în mentalitatea noastră, a românilor, ideea că marii oameni de ştiinţă nu ar trebui să intre activi în politică, să găsească doar un loc potrivit de unde să anunţe marile lor descoperiri şi idei pentru progres. În perioada interbelică (1918 – 1940), nu s-a respectat chiar deloc acest „sfat popular", iar genialul N. Iorga şi O. Goga şi-au înfiinţat partide. Profesorii Armand Călinescu şi Virgil Madgearu s-au implicat adânc în politică, dar şi mulţi alţii.

Un învăţat din clasa celor amintiţi, în toate timpurile, nu poate fi total dezinteresat de activitatea politică, fiindcă aceasta are influenţe puternice asupra economiei ţării, deci asupra nivelului de viaţă şi de cultură a poporului, faţă de care unii se consideră îndatoraţi.

Din ce a scris şi cum s-a manifestat G. Ionescu-Şişeşti faţă de activitatea politică, putem deduce că avea în vedere principiul expus în fraza anterioară. Deci, este necesar ca într-o lucrare monografică destinată activităţii şi personalităţii sale, să facem o referire scurtă la raportul său cu politica. Se poate scrie şi mai extins despre acest fapt, dar aici este potrivit aşa cum propunem. În acest scop nu ne vom extinde peste relatările din „Jurnal", întrucât acolo există informaţii reale, credibile, iar aportul profesorului Constantin Mocanu la elaborarea acestei opere briliante este o comoară.

SITUAŢIA INTERNĂ DUPĂ PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Aşa cum vom vedea, dr. Ionescu-Şişeşti a fost Ministru al Agriculturii în patru guverne, între anii 1931 – 1940, acoperind o perioadă de 37 de luni, circa 30% din acest deceniu. Această perioadă, care începe din anii ce au urmat Marii Uniri (1918) până la Al doilea Război Mondial (1940) a fost dominată de instabilitate politică cu efecte negative pentru ţară. Din acest motiv, puţini miniştri au activat pe funcţie 2 – 3 ani. Între anii 1918 – 1922 s-au perindat la conducerea ţării şapte guverne, iar în anii următori numărul partidelor şi grupărilor politice a crescut de la şapte în 1928 la 17 în anul 1932, când trecuse abia un an şi jumătate de la revenirea lui Carol al II-lea ca rege, la 8 iunie 1930. Au urmat numeroase crime politice petrecute în acel deceniu, cu victime din rândul marilor intelectuali români, chemaţi de rege în viaţa politică. Trebuie să amintim pe I. G. Duca, Armand Călinescu şi genialul Nicolae Iorga, care au fost pur şi simplu lichidaţi. Atunci, duşmănia paroxistică domina politica iar în acest sens a existat până către anul 1945. Nu intrăm în amănunte, dar se recunoaşte că atunci interesul pentru binele ţării era curat declarativ, iar dezvoltarea industriilor s-a făcut aproape în întregime prin capital străin , care a valorificat resursele ţării, progresul românilor fiind aproape inexistent. Cu salariile primite duceau o viaţă grea, iar ţăranii trăiau din munca lor fizică, extenuantă, prestată pe miciile suprafeţe pe care le deţineau sau cu arendă.

La cele arătate se adăuga dorinţa regelui de a conduce autarhic, această dorinţă fiind într-o anumită măsură determinată de starea de ireconciliere dintre capii principalelor partide politice, îndeosebi între liberali şi ţărănişti. Aşa că, treptat, s-au definit condiţiile pentru conducerea regală autarhică, cunoscută ca „Dictatura regală a lui Carol al II-lea", care a impus o nouă Constituţie la 27 februarie 1938.

Am redat aceste câteva fraze de istorie, pentru a putea înţelege în ce condiţii, o personalitate atât de cultivată, inteligentă şi cu dăruire pentru binele ţării ca G. Ionescu-Şişeşti, a fost nevoit să accepte propunerile care i-au fost înaintate pentru postul de Ministru al Agriculturii. Totdată, trebuie să apreciem modul cum a reuşit să-şi păstreze demnitatea şi respectul tuturor printr-o atitudine raţională şi conciliantă. Era un bărbat în plină maturitate, iar ego-ul nu l-a pus în situaţii neplăcute. A fost o persoană foarte raţională.

G. IONESCU-ŞIŞEŞTI: CONCEPŢIA POLITICĂ ŞI FILOZOFICĂ

Găsim pentru prima dată o poziţie ce exprimă atitudinea sa politică în notele personale „Însemnări din captivitate", la 27 aprilie 1917, unde scrie:«**Cercul convingerilor mele, ideile mele călăuzitoare şi curente au suferit o limpezire în această mohorâtă epocă de reculegere (război, prizonierat) ... tirania partidelor politice, organizate numai pentru ele, nu pentru ţară, trebuie înfrântă. Frivolitatea celor lacomi şi fără ruşine, care râd de idealismul „fantezist" al celor din afara partidelor, trebuie pusă la stâlpul infamiei. O putere politică nouă, în afara partidelor trebuie să se nască, o primenire morală de sus în jos trebuie să aibă loc; din universităţi, ministere, din justiţie, de la dinastie, din biserică, glasul profetic al eroilor trebuie să se audă la răspântii. Acesta trebuie să fie rezultatul purgatoriului prin care am trăit**».

Dorinţa sa fermă era îndreptată spre „purificarea spiritului public" declarând: «**Îmi recunosc datoria de a munci pentru o purificare a spiritului public, de a mă sacrifica pentru întronarea în România a unei stări de lucruri care să chezăşuiască (garanteze) viaţa şi viitorul acestei ţări**». **(1)** Avea 32 de ani iar acest „angajament" sentimental l-a respectat întreaga sa viaţă.

Confesiunea locotenentului prizonier G. Ionescu-Şişeşti din anul 1917, poate fi publicată într-o antologie de aspiraţii umane înalte, valabile chiar şi în secolul nostru (2017).

După puţin timp de la eliberare, în anul 1919, într-o scrisoare datată 13 iulie, făcea o analiză politică a momentului, pentru fratele său Nicolae, din care rezultă cu multă claritate soluţia propusă pentru stârpirea relelor făcute de guvernanţi. Aducea o critică aspră partidelor politice pentru că au refuzat formarea unui guvern de uniune naţională, propusă de Ion I. C.

Scanned with OKEN Scanner

Brătianu, spunând: «Oamenii politici nu au fost în stare să-şi sacrifice partidele pentru patrie. Nu-l ajutau pe Brătianu la greu, fiindcă atunci când se putea spera la succes şi glorie nu ne-a chemat să o împărţim». **(2)**

În aceeaşi scrisoare, face o analiză politico-economică, cu o viziune personală care surprinde, iată: «Neglijenţe care costă pe stat milioane, furturi şi escrocherii se descopăr mereu. Oamenii politici zic: să nu ne speriem, sunt inerente vremii de azi şi vieţii. Spectatorii din afara partidelor privesc înspăimântaţi şi aşteaptă omul de energie aspră şi intransigenţă, care să ne ducă pe drumurile cele bune. Dar, vai, aşteaptă numai, şi atât ... sceptici şi pasivi».

Trecând mai profund în politică spunea: «**Noi nu ştim un lucru; însă suntem foarte dornici de a-l şti: A rămas ceva din ideologia lui Wilson? Păşeşte lumea spre înfrăţirea popoarelor mari şi mici în deplină îndreptăţire a tuturor, ori e tot ce a fost totdeauna; puternici şi slabi, apărare şi luptă, în care grupările se împletesc după oportunităţi**».

Rămânând la „problemă" vom constata că tânărul dr. Ionescu-Şişeşti era preocupat mai mult de patrie şi nu de clase sociale şi îşi îndrepta speranţa spre „personalităţi" care pot îndeplini o conducere fermă, prin care să înflorească patria, ceea ce ducea la o viaţă mai acceptabilă pentru cetăţeni. Acest fapt rezultă în mod indirect din pasajul următor, aflat în scrisoare: «Se pare că metodele de guvernare ale lui Masaryk, Clemenceau ori Venizelos, sunt încă necunoscute în ţara noastră şi ar face un mare bine cel ce s-ar gândi să le popularizeze prin toate mijloacele. (Se ştie că bărbaţii politici, amintiţi anterior, au fost prim-miniştri în ţările lor (Cehia, Franţa şi Grecia), au practicat guvernări ferme şi au avut realizări importante. De aceea dr. Ionescu-Şişeşti agrea guvernări ferme cu rezultate pozitive încât ministeriatele sale (3) au fost prestate, cu acceptie, în perioada domniei lui Carol al II-lea). Ar mai trebui un tălmăcitor al lui Iorga, pentru capetele mai slabe, cărora altminteri nu le-ar fi antipatic, dar pe care-i zdrobeşte sub povara ideilor lui. Nu-l iubesc, nu-l apreciază, nu se lasă înrâuriţi de el, fiindcă nu-l citesc, şi nu-l citesc fiindcă nu-s în stare de a o face» **(3)** Exact aşa s-a întâmplat şi cu marele poet Adrian Păunescu în lumea literară din secolul XXI, după decesul său în 2010. În loc să fie citit cu atenţie şi înţelepciune, nu-l citesc şi-l declară „cântător al comunismului", nişte neica-nimeni în cultura românească.

O raţiune inteligentă care îl menţine pe dr. Ionescu-Şişeşti în concepţia anterioară o găsim la sfârşitul anului 1919, când se manifesta o criză politică adâncă din cauza şefilor de partide. Era epoca lui Averescu şi Take Ionescu, care venea peste criza zdrobitoare provocată de un razboi la care ţara participase slab pregătită. Ea se afla în starea de a fi reconstruită; cu o dublare a populaţiei şi a suprafeţei. Era „România Mare". Despre această situaţie grea el spunea: «**Nu vom putea ieşi din această criză gravă, decât atunci când va intra în capul fiecărui om două imperative fundamentale: muncă şi cruţare (cheltuială chibzuită) şi când statul printr-o politică financiară îndrăzneaţă şi dârză va restabili puterea liberatorie a banului**» (1919) **(4)** Acest fapt s-a realizat în bună măsură în deceniile 3 – 4 ale secolului prin pătrunderea capitalului străin şi o activitate a Băncii naţionale. Aceste rezultate sunt cu totul surprinzătoare fiind obţinute într-o perioadă politică demolatoare.

ÎNCHEIEREA MANDATULUI DE DIRECTOR GENERAL AL AGRICULTURII

A urmat o perioadă de înalt funcţionar în Ministerul Agriculturii până în 31 decembrie 1927, când pentru dr. G. Ionescu-Şişeşti nu erau condiţii favorabile de a intra în politică, iar principala sa preocupare exterioară era înfiinţarea ICAR-ului, având anumite posibilităţi de influenţare, aşa cum s-a văzut sub ministrul Constantin Garoflid.

Acum, spre sfârşitul activităţii la minister (1925) îşi mai revarsă odată năduful asupra lui Căruntu, director general. El n-a iertat niciodată adversarii, iar în acest caz nici nu rezultă că ar fi fost atacat de preopinent. Iată: «Primisem o delegaţie să reprezint România la „Congresul internaţional de agricultură de la Paris" (unde chiar a participat). Mă bucuram mult de acest lucru. Dar e sigur că la acea dată voi fi demisionat de la Ministerul Agriculturii. Acesta e epilogul luptei ce duc de un an şi jumătate cu obscurantismul birocratic, cu spiritul de intrigă şi de invidie, cu prostia şi necinstea de la Ministerul Agriculturii. Pentru a da satisfacţie devotamentului de client şi om de casă, ministrul (Al. Constantinescu) scindează la 1 aprilie Direcţia agriculturii în două părţi: una destinată lui, cealaltă mie. Este nu numai o ofensă adusă muncii mele, care a scos direcţia din haosul în care se scufundase, dar şi o enormă greşeală de organizare. Pentru a o împiedica, voi pleca de la Minister. Voi rămâne cu catedra de la Herăstrău. O să urmeze pe lângă mâhnirea de a nu fi putut înfăptui ce avem în program, şi oarecare nesiguranţă materială, care va fi însă, sper, de scurtă durată. Pentru firea mea, dusmană deprinderilor şi obligaţiilor de birocrat e o eliberare». **(5)**

Era în fond o modificare a structurii generale a Direcţiei agriculturii, unde în acelaşi timp şi D. Căruntu era director. S-au reorganizat secţiile. Întotdeauna dr. Ionescu-Şişeşti a avut cele mai importante secţii în Direcţie, dar acolo era şi D. Căruntu care „nu l-a dorit la Staţiunea Agronomică", probabil. Însă, la 31 decembrie 1927 venea mult aşteptata eliberare şi numirea sa ca director al ICAR.

TENTATIVA DE IMPLICARE ÎN POLITICĂ

Problema de a se implica mai mult sau mai puţin în politică, după ce ajunsese la maturitate deplină (42 de ani), fiind de curând ales şi membru corespondent al Academiei Române (1926), a fost profund marcată de întâlnirea sa cu Vintilă Brătianu, la care s-a prezentat personal şi direct.

Scanned with OKEN Scanner

Era anul 1927, în perioada guvernului Ştirbei, când a hotărât să intre în politică la nivel înalt. Dr. Ionescu-Şişeşti i-a făcut o vizită cunoscutului om politic liberal Vintilă Brătianu, la câteva luni după dureroasa plecare în eternitate a lui Ionel I. C. Brătianu. Sub o formă inteligentă şi-a prezentat dorinţa de a activa în Partidul Naţional Liberal, înţelegându-se uşor din expunere că doreşte un loc între cei din vârful conducerii.

Nu avem o explicaţie dar Vintilă Brătianu, într-un mod foarte elegant, nu i-a dat imediat nici un răspuns. Dr. Şişeşti, cu inteligenţa sa sclipitoare, a înţeles ce trebuie şi niciodată nu l-a mai vizitat pe liberal. A fost o mare lipsă de inspiraţie a lui V. Brătianu, care, de altfel, era un om capabil. A deţinut portofoliul la Ministerul de finanţe în guvernări liberale. În anii următori, liberalii au insistat mult ca dr. Şişeşti să onoreze rândurile lor. Nu i-a iertat niciodată pentru lipsa de previziune a lui Vintilă Brătianu. **(6)**

Un post de ministru într-un guvern dintr-o ţară în curs de dezvoltare a capitalismului, aşa cum era în deceniile ce au urmat Războiului şi Marii Uniri, era dorit, fie de persoane puse pe căpătuială, fie de personalităţi cu înaltă condiţie intelectuală, cu voinţa de a contribui printr-o muncă corectă şi chiar pasionată pentru progresul ţării. Ei bine, tocmai această dihotomie din guvern ducea la permanente dezacorduri şi la schimbări de guverne şi de miniştri la perioade foarte scurte de timp. Era o mare realizare ca un ministru, oricât de capabil, să reziste mai mult de un an, da, pe post, încât astăzi suntem surprinşi să constatăm lipsa de chibzuinţă a marilor bărbaţi, care adesea părăseau posturi universitare, sau alte ocupaţii înalte, ca să ajungă miniştri. Dar, explicaţia o primim din piesele lui Tudor Muşatescu, unde constatăm că familiile erau atât de entuziasmate de un asemenea post care le conferea un statut social nou, de invidiat, pentru vecini şi neamuri, încât părea că pur şi simplu îşi pierdeau cumpătul.

De aceea, credem că în astfel de vremuri nu erau cele mai favorabile condiţii pentru ca dr. Ionescu-Şişeşti să primească un post de ministru, mai ales că în sute de ani, rămân în istorie prin mari realizări numai 2 – 3 bărbaţi iluştri. Ori, politicienii din societatea de atunci, pur şi simplu, erau dezinteresaţi de asemenea progres. În condiţii superioare credem că ar fi putut avea realizări de şi mai mare însemnătate.

Cum afirmam mai sus, nici dr. Şişeşti nu a făcut excepţie în fenomenul descris, deşi nu putem nega dorinţa sa de a ajunge cât mai sus, de unde să aducă numai bine ţării sale şi oamenilor, adăugând şi dorinţa afirmării persoanei sale, care nu i-a fost străină niciodată. Se constată uşor în fotografiile alături de Iorga, cât de însemnat apărea, iar o frază dintr-o scrisoare către fratele său Nicolae, cam în acelaşi sens, scria, după ce ocupase postul de director la ICAR: «**Am avut această mare neşansă în viaţă de a fi chemat să umplu multe locuri mici, în loc să adâncescu unul singur, care ar fi putut deveni unul mare. De când am plecat de la Minister sunt foarte mulţi care cred că sunt liber, că am răgaz berechet şi atunci îmi vin pe cap îndatoriri pe care nu le pot refuza, cinstiri răpitoare de timp (întâlniri sterile, întâmplătoare) care nu mă încălzesc. Cu cât mă achit mai bine de unele îndatoriri, multe şi mărunte, cu atât par mai indicat pentru altele. Şi astfel viaţa se iroseşte fără concentrare şi fără mari realizări, ceea ce mă revoltă contra lumii şi a mea însumi**». **(7)** dr. Şişeşti era proaspăt director general al ICAR, pe care trebuia să-l pună în organizare şi activitate (10 aprilie 1928). Rezultă că nu era foarte încântat de noua funcţie.

1. Ministru al Agriculturii şi Domeniilor – Primul mandat (I)

Preambul

Ne aflăm în anul 1931, înainte ca dr. Ionescu-Şişeşti să împlinească vârsta de 46 de ani, când îi comunică în scris ceva nou fratelui său Nicolae. Nu am aflat dacă a mai corespondat cu vreunul dintre fraţi sau surori. Iată, era 30 martie 1931: «Citeam liniştit la masă, sâmbăta seara la ora 7, când mi se aduse la cunoştinţă vestea că sunt numit ministru al Agriculturei şi sunt rugat a merge la d-l Iorga, pentru că peste o oră vom depune jurământul. Mirare. Proteste. În interval de o jumătate de oră mi-au telefonat pe rând, rugându-mă să primesc, domnii Manolescu, Argetoianu, Iorga. Ordin de la Rege, acesta a fost argumentul suprem şi astfel a cedat „ministrul recalcitrant" cum mi-au zis gazetele, şi aşa am ajuns ministru ...» **(8)**

Biografii săi nu pomenesc data de mai sus, ci una întârziată, 18 aprilie 1931, când este numit Ministru al Agriculturii în guvernul N. Iorga, înlocuindu-l pe Virgil Madgearu pe care dr. Şişeşti l-a apreciat ca «ministru de o rară destoinicie, cunoscător al problemelor agricole pe plan naţional şi internaţional». **(9)**

Deşi a acceptat postul de ministru în guvernul Iorga, el nu a aderat ca membru în partid, dar scrisoarea din 1 iunie 1931 ne aduce informaţii surprinzătoare, atât în privinţa influenţei politicii asupra persoanei sale, cât şi asupra unor însuşiri personale, pe care le putem identifica printre rânduri.

Textul este edificator: «Nu eram pregătit sufleteşte să fiu ministru ... am fost forţat, chiar dacă am consimţit (am consimţit fiind forţat) ... A fost în sfârşit şocul teribil cu publicul care la orice schimbare de guvern crede că a venit vremea satisfacţiilor, reparaţiilor şi combinaţiilor».

Urmau noi alegeri şi apoi scrie: «Înainte de adaptare (în funcţie) a trebuit să plec în propagandă electorală: 5 zile în judeţul Arad şi 3 zile în judeţul Mehedinţi. În Arad primiri frumoase prin toate centrele rurale prin care treceam: călăreţi, muzică, oameni în haine de sărbătoare. Tovărăşie plăcută, câte 200 km pe zi în automobil, praf, căldură, discursuri. Însoţitorii mei vorbeau cu schimbul, eu trebuie să vorbesc în toate părţile, patru – cinci discursuri pe zi ... «**La Institut am păstrat, bineînţeles, neocupat postul de director. Săvulescu care e şef de secţie a primit numai delegaţia de director. N-a fost nici o**

Scanned with OKEN Scanner

inaugurare în lipsa mea. La şcoală, lecţiile ce aveam de făcut anul acesta mi le-au făcut Saidel şi Gayraud. Eu voi face numai examenele. La toamnă voi pune suplinitor. De lucrările experimentale mă interesez cât pot, e o destindere»

Ţinând să-i mai transmită ştiri fratelui său, i-a mai scris în iunie şi 19 iulie 1931, cunoscând prin aceasta şi alte aspecte ale gândirii sale, după ce a ajuns în mediul aristocrat, unde nu-şi dorea să ajungă. Ei bine, ce se vede destul de clar, este că activitatea politică entuziasmează chiar şi o personalitate de valoare deosebită. Cum nimeni nu gândeşte că mâinne poate fi cu totul altfel, chiar a fost; alegerile s-au pierdut.

Pe de altă parte părăsirea tuturor îndatoririlor anterioare, este adevărat, cam forţat, nu este de notă pozitivă, mai ales că pentru ICAR visase din timpul studenţiei şi începutul era destul de greu, revenindu-i în cea mai mare parte. Totuşi a răspuns şi voinţei regale, iar la momentul necesar a aderat şi la „Frontul Renaşterii Naţionale", înfiinţat de Carol al II-lea, în sprijinul său.

Cuvânt la instalare

Ca şi în alte ocazii, când dr. Ionescu-Şişeşti era nemulţumit de faptul că i se propunea o funcţie pe care iniţial nu şi-o dorea, ajuns Ministru al Agriculturii a dorit şi a depus tot efortul ca să aibă realizări, cum se spune «să rămână ceva important în urma activităţii sale». Astfel, în consemnarea evenimentului instalării ca ministru, „Viaţa agricolă" nota câteva fraze, aparent simple, dar care sugerau principii foarte importante pentru călăuzirea activităţii ce urma să o presteze.

N. Iorga prim-ministru şi ministrul Învăţământului, însoţit de G. Ionescu-Şişeşti – ministru al Agriculturii, vizitând Şcoala de Viticultură din Huşi, în 1931

Gh. Ionescu-Şişeşti: «**Nu-mi voi îngădui să judec de ce nu s-a putut face mai mult decât s-a făcut. Socotesc că, dacă fiecare din noi şi-ar îndrepta ascuţişul critic înspre el însuşi mai mult decât înspre cei din jurul său, societatea românească ar avea mai multă înălţime şi mai mare putere de creaţie. Oricine ridică glasul pentru a îndemna pe altul spre datoria lui, trebuie să înceapă prin a-şi face pe a sa. În ce mă priveşte, voi căuta să mi-o fac cu sârguinţă şi vă rog să v-o faceţi şi dv pe a dv mai mult decît stricta datorie, pentru că vremurile sunt grele şi nu putem trece prin ele decât prin încordare excepţională.**

Aşi dori să fiţi cu toţii pătrunşi de credinţa că sîntem aici pentru a ajuta agricultura ţării, pentru a face cu luminile şi munca noastră ca fiecare agricultor să producă mai mult şi să cîştige mai mult, ca din prosperitatea fiecăruia să rezulte prosperitatea generală.

O condiţie de căpetenie pentru ca agricultorii să poată să-şi încordeze toate puterile lor este stabilitatea: stabilitatea în raporturile de prosperitate. Iată pentru ce este necesar să terminăm cît mai repede reforma agrară, să individualizăm proprietatea fiecăruia, pentru ca creditul să funcţioneze normal şi o sforţare de îmbunătăţire a pămîntului să se poată face.

Agricultura românească trebuie uşurată pe cît va fi cu putinţă de taxe şi sarcini, ajutată să perfecţioneze prin mijloace moderne ale tehnicii, întărită prin încredere şi optimism pentru ca să poată să răspundă marilor nevoi ale ţării din vremea de faţă». („Viaţa agricolă", nr. 9 – 12, 1931, în editorial, consemnează evenimentul. **(10)**

Aceste câteva idei, potrivite pentru un asemenea moment, se referă, după cum putem înţelege la buna colaborare între funcţionari; fiecare să-şi facă datoria ce-i revine, căci numai astfel se pot obţine realizări. Apoi se vede ideea de a sprijini agricultura pentru creşterea producţiei, ca să câştige mai mult agricultorul.

Un îndemn la muncă

Fiind mult preocupat de mersul agriculturii ţării, în condiţiile realizării împroprietăririi ţăranilor, ca ministru, dr. G. Ionescu-Şişeşti a avut o întâlnire cu întreg personalul agronomic, unde a ţinut o cuvântare ce are conţinutul unei analize şi îndrumări a activităţii agronomilor, pentru ridicarea agriculturii. A fost o expunere colegială, încurajatoare, dar fermă.

Adresarea sa către profesorii şcolilor agricole de gradul I şi II, are un conţinut care se potriveşte şi pentru zilele noastre, în parte, iar celor din cooperaţie le-a reamintit că: «**Această mişcare nu se poate dezvolta decât într-o atmosferă de idealism şi devotament pentru cei mici. Cooperaţia trebuie să-i strângă şi să-i solidarizeze pe aceştia pentru a munci mai bine, a produce marfă de calitate în cantităţi constante, a câştiga potrivit muncii. Cooperaţia nu poate fi un instrument politic şi nici o firmă după care să se ascundă interesele câtorva profitori». (11)**

Introducerea cuvântării este un model de adresare unui mediu colegial, în care ministrul s-a considerat un egal al auditoriului, exprimând cu delicateţe şi claritate starea momentului în ţară şi în lume, unde agronomii au rolul lor de mare importanţă. Era anul 1931, când activitatea agronomilor era organizată într-o formă dirijabilă şi accesibilă controlului, iar vestita criză economică mondială era în plină manifestare.

Scanned with OKEN Scanner

Iată frazele sale de la începutul conferinţei, în ziua de 14 septembrie: «**V-am chemat să vă dau un îndemn la muncă. Nu vreau să zic că nu munciţi, chiar şi fără acest îndemn direct, dar ţin să accentuez că într-o vreme excepţională ca aceasta în care trăim, trebuie să desfăşurăm cu toţii o muncă excepţională.**

Lumea trece azi printr-o criză economică, care are aspectul unui război. Vor birui cei ce vor avea mai multă tenacitate, cei ce vor desfăşura mai multă muncă luminată, cei ce nu-şi vor pierde încrederea în puterile lor.

Preţurile produselor agricole sunt scăzute şi vor ramâne scăzute. Trebuie să biruim la preţuri scăzute! Pentru aceasta trebuie să ridicăm producţia la hectar şi să îmbunătăţim calitatea produselor noastre vegetale şi animale, fără noi investiţii.

Acest ţel se poate atinge şi Dvs. Trebuie să fiţi pionierii luptei care ne va duce la acest ţel». Consemnarea acestui preambul merită o consemnare istorică.

Apoi a lăudat contribuţia agronomilor la înfăptuirea reformei agrare. Socotea că unele critici aduse lor în acel timp au fost nedrepte, în timp ce meritele se acordau oamenilor politici, care erau aceia ce adresau critici, la unele deficienţe ale aplicării legii-regulament, apărute sporadic.

Trecând la evenimentul „Reformei", ministrul spunea: «**Reforma a avut un caracter quasi revoluţionar şi revoluţiile nu se pot permanentiza fără grave neajunsuri pentru viaţa societăţii şi a statului. Trebuie să intrăm cât mai repede în faza de stabilitate a proprietăţii, căci fără stabilitatea proprietăţii nu există credit şi nu e posibil progres tehnic. Din punct de vedere agronomic, reforma trebuie considerată terminată chiar azi ... Rolul dvs., acei care aţi lucrat în reforma agrară de la război încoace, a fost administrativ, mai mult birocratic. A fost o misiune statică. Acum trebuie să vă consacraţi misiunii Dvs. dinamice şi creatoare**».

Faţă de cele spuse, oratorul solicita părerile auditoriului în legătură cu „misiunea", dar mai întâi a spus părerile sale:

- Inginerul să fie mereu în teren, în mijlocul plugarilor;
- Birourile să rămână în seama subalternilor;
- Inspectorii din Bucureşti să treacă în regiunile şi serviciile care li s-au dat, pentru a încadra în „mobilizarea agricolă" pe directorii serviciilor agricole judeţene şi şefii de instituţii locale;
- Pregătirea profesională continuă să fie o ţintă;
- Entuziasmul creativ şi dragostea de plugărie, arta pedagogică de a lucra cu oamenii să fie prezente permanent.

Aceasta a fost partea introductivă şi a liniilor generale de îndrumare a activităţii agronomice, urmând a se adresa fiecărei secţii de activitate, unde agronomii aveau munca specifică.

Pentru inginerii agronomi din serviciile agricole judeţene şi cei de la Camerele de agricultură, propunea:

- răspundere pentru progresul agriculturii din judeţul respectiv; să egaleze activitatea „catedrelor ambulante de agricultură" din Italia; ca termen de comparaţie să aplice programul de raţionalizare a agriculturii şi zootehniei întocmit de Ministerul Agriculturii pentru toată ţara, iar detaliile să fie stabilite local împreună cu „Camerele de agricultură".

Apoi recomanda să se stabilească o colaborare strânsă cu prefecţii. «Prefecţii au autoritate, Dvs. aveţi cunoştinţele tehnice. Asociind într-un mod cordial şi entuziast aceste pârghii de progres, vom ajunge să schimbăm agricultura ţării» spunea ministrul, urmând o altă precizare: «Ministrul va cere în fiecare lună un raport despre activitatea Dvs., pentru perfecţionarea agriculturii din judeţul sau regiunea ce o conduceţi».

In activitatea agronomică acorda o mare importanţă „Camerelor agricole" pentru rolul hotărâtor ce-l aveau împreună cu agronomii pentru progresul agriculturii, spunând astfel: «Cred că guvernul actual este singurul care poate să le depolitizeze în mod sincer, nu ipocrit şi să le aducă la rolul lor de apărătoare dezinteresate a intereselor agricole şi de focare de progres pentru plugărie.» Aşa se dovedeşte şi azi (2017).

Intre alte sarcini şi îndrumări, ministrul cerea o bună colaborare cu serviciul silvic, organizarea asociaţiilor agricole pentru sectoarele de activitate din agricultură, aplicarea „Legii pentru valorificarea cerealelor" sub toate aspectele, până la pâine; precum şi alte două legi, privind „comerţul cu seminţe de plante de nutreţ" şi „interzicerea plantării hibrizilor direct productivi la viţa de vie".

La fel de extinsă a fost adresarea către profesorii din „Şcoalele de agricultură de gradul I şi al II-lea", din care vom reţine caracterizarea făcută acestei categorii profesionale, iată: «**Profesorul şcoalei de agricultură nu e un profesor de liceu care face orele sale şi apoi pleacă din şcoală. El trebuie să participe activ la gospodăria şcoalei. *Acolo stabileşte el legătura şcolarilor cu realităţile vieţii şi acolo face proba principală a capacităţilor sale***».

Inginerilor agronomi din serviciile Regiei Fermelor şi Exploatărilor Agricole le cerea: «să dea pildă în instituţiile ce le conduc , cu o muncă raţională, cu o bună organizare, cu o supraveghere mereu trează, căci aceste exploatări pot lupta cu criza». «Începând chiar de anul acesta exploatările regiei trebuie duse la maximum de specializare, pentru ca agricultura României să aibă în fiecare din aceste instituţii, centre de aprovizionare cu cel mai bun material; ferme pentru sămânţă de grâu selecţionat, ferme producătoare de sămânţă de lucernă, de plante industriale etc.».

Scanned with OKEN Scanner

Referiri speciale a făcut ministrul privind munca inginerilor din „mişcarea cooperativă" şi a celor din Administraţia Pescăriilor Statului. Reamintim că în acei ani, după Marea Unire, guvernele acordau o mare atenţie acestui sector aducător de venituri mari şi ieftine, dacă este exploatat raţional.

Această cuvântare publicată în „Viaţa agricolă" din septembrie 1931 dovedeşte prezenţa unei înalte personalităţi în domeniu, prin cunoaşterea deplină a stării agriculturii şi a rolului important al agronomilor în activitatea domeniului. Formularea adresărilor cu obiective clare, cu argumentări logiceşi aplicabile în activitatea reală, ne ilustrează înaltele competenţe ale ministrului. Să mai reţinem că trecuseră zece ani de când dr. Ionescu-Şişeşti ocupa fără întrerupere o catedră universitară. In acest caz însă era „Ministrul Agriculturii" şi urma lui Aurelian şi Cipăianu, pe care i-a întrecut în realizări, în cele patru mandate ale sale.

Proiectul de lege pentru organizarea şi încurajarea agriculturii

Fiind adeptul unei activităţi sistematice, în urma căreia să poată fi prezentată o analiză clară a rezultatelor, la numai câteva zile după instalarea sa ca ministru în guvernul Iorga, la 22 aprilie 1931, G. Ionescu-Şişeşti a lansat la Radio Bucureşti **„chemarea către agricultură"** care de fapt era o expunere a programului pe care voia să-l îndeplinească; era schiţarea unui plan. El urma unor încercări de legiferare, după anul 1921.

Desigur, expunerea de la radio se recepta atunci, de către cei puţini, cu stare materială, între care erau şi unii pe care îi interesa mersul agriuculturii. Dar, pentru a transmite conţinutul către o masă mai largă a cetăţenilor, dr. Ionescu-Şişeşti a publicat textele conferinţelor radio în broşuri, la cele mai cunoscute edituri şi în ziarele timpului: Argus, Epoca, Universul, Cuvântul, Dimineaţa.

Obiectivele expuse în conferinţele radio au fost introduse într-un program detaliat, prezentat in Camera deputaţilor la 8 aprilie 1932, „Proiect de lege pentru organizarea, protecţia şi dezvoltarea agriculturii", elaborat sub conducerea dr-lui Gh. Ionescu-Şişeşti – ministru. Acest proiect a fost considerat „prima lucrare metodică completă" pentru activitatea Ministerului Agriculturii. După aprobările preliminare legea nu a mai ajuns în parlament din cauza căderii guvernului la 8 iunie 1932. **(12), (13)**

Fiind în discuţia momentului „legea pentru organizarea agriculturii", Teodor Mândru, fost „Director al Agriculturii", a redat un scurt istoric al acestei teme importante, din care rezultă că după 13 ani de la începutul Reformei agrare în anul 1919, dr. G. Ionescu-Şişeşti, ca ministru, a reuşit să prezinte pentru prima dată în „Cameră", un proiect de lege, care a fost publicat în „Monitorul Oficial" în 1932, **(14)** înainte de a fi aprobat în parlament şi decretat ca lege.

Fiind o lege necesară, aplicabilă după „Reforma agrară", importantă sub aspect economic, dar şi politic, privind interesele moşierilor şi ale ţărănimii, publicăm un fragment, care descrie parcursul ei, începând cu „Legea agrară" din 1921, iniţiată de I. G. Duca şi până la sfârşitul anului 1936, când a fost depusă încă o dată în parlament de ministrul Vasile Sassu, cu unele amendamente la proiectul dr-lui G. Ionescu-Şişeşti şi votată în senat (1936).

Iată expunerea lui T. Mândru, director al agriculturii, publicată în Viaţa agricolă".

Legea de organizare a agriculturii (T. Mândru)

Reforma agrara delà 1919, trebue să fie urmată de anumite măsuri de ordin technic şi administrativ, care să aibă ca rezultat o sporire a producţiunei. Fără aceste măsuri, proprietatea mică rămâne dezorganizata *şi* producţiunea totală a ţării, în deficit.

Imperativul acesta al v*remii* a fost avut în vedere de către toate guvernele cari s'au succedat între timp. Răposatul I. G. Duca, chiar în primăvara anului 1919, în momentul aplicării legei de expropiere, prezida o comisiune de reorganizare a învăţământului agricol, spunând că noua structură agrară are nevoie de îndrumări speciale. Legea agrară publicată în Iulie 1921 prevede în art. 137 şi 139 întocmirea unor planuri de cultură şi aplicarea de măsuri în cazul, când nouii împroprietăriţi nu vor folosi pământul, aşa cum trebue. După 1924, Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, sub conducerea lui Alex. Çonstantinescu, având ca subsecretar de Stat pe dl. G. Cipăianu, a elaborai un întreg program pentru stimularea agricultorilor şi organizarea lor. La 1925, s'au organizat Camerele de agricultură, pe temelii solide, cari vor dura întotdeauna.[9] In 1926/1927, dl. C. Garoflid, ca Ministru al Agriculturii şi Domeniilor, venise deasemenea cu anumite legiuiri pentru încurajarea agricultorilor şi stimularea lor, organizarea unui consiliu superior de îndrumare etc. Guvernele cari s'au succedat după 1928 au fost deasemenea foarte preocupate de sporirea şi îmbunătăţirea producţiunei agricole. La 1929, s'a promulgat „Legea pentru reorganizarea învăţământului agricol superior precum şi a învăţământului practic", ministru fiind d-l Ion Mihalache. Tot atunci s'a instituit o comisiune cu diferite secţiuni pentru a strânge şi coordona materialul ce urma să dea naştere legei de organizare a agriculturii, numită uneori şi „Legea de încurajare a agriculturii". S'a elaborat un proect. Miniştrii de agricultură scbimbându-se prea des, proectele acestea au fost trecute din mână în mână, complectându-se an de an. La proectul iniţial al d-lui I. Mihalache, s'au adăugat lucrările d-lui Madgearu, ale d-lui V. Potârcă, iar în 1932 dl. G. Ionescu-Şişeşti, ca Ministru al Agriculturii, reuşeşte să depună în Parlament acest proect, complectându-l după directivele d-sale. Schimbarea guvernului a zădărnicit ajungerea la bun sfârşit. Dl. Voicu Niţescu a reluat şi d-sa accest proect, i-a adăugit dispoziţiuni noui pe cari timpul le indica şi a întocmit şi d-sa un proect împreună cu d-nii M. Ghelmegeanu şi M. Şerban, proect care, însă. din cauza timpului prea scurt, nu a ajuns în Parlament. Actualul guvern s'a preocupat încă dela început de legea de organizare a agriculturii, şi, sub d-nii G. Cipăianu, şi apoi dl V. Sassu s'a revăzut complect acest proect. Graţie unor sforţări foarte laborioase D-l V. Sassu a reuşit, înfine, la sfârşitul anului 1936 să depună în parlament proectul d-sale, revăzut complect.

[9] Sub direcţia agriculturii şi îndrumărilor agricole, condusă de dr. Gh. Ionescu-Şişeşti

Scanned with OKEN Scanner

După cum se vede deci măsurile pentru organizarea agriculturii au preocupat pe toţi conducătorii agriculturii, iar reunirea acestor măsuri într'un proect de lege, aparţine unei concepţiuni care se întâlneşte dealungul anilor.

Ce rezultă de aci? Rezultă că legea de organizare a agriculturii nu este fructul unui capriciu şi nici a unor frământări sau năzuinţe personale sau profesionale. Legea de organizare a agriculturii este o nevoie a timpului. Este un imperativ al vremii şi cu cât se întârzie elaborarea ei definitivă, cu atât pierdem.

Pentru oamenii obiectivi şi cunoscători nu este greu de văzut că în actuala stare de lucruri nu mai putem rămâne nici un moment şi orice zi de întârziere este o pagubă.

Plugarii noştri sunt oameni de ispravă, însă ca toţi plugarii sunt tradiţionalişti şi individualişti; ei îşi schimbă cu greu organizarea gospodăriei şi sistemele de lucru şi tot cu greu se asociază pentru interese comune. Până la un punct, acest fel de a fi este pe deplin justificat; când omul lucrează cu punga lui este natural să cântărească tot ceeace îi iese în cale, şi să nu adopte anumite lucruri, decât după ce le-a experimentat şi s'a convins. (15)

Analizând cele scrise de T. Mândru, constatăm că schimbarea foarte frecventă a guvernelor şi a miniştrilor ce conduceau departamente importante ale economiei, produceau grave dereglări în progresul general. In numele „democraţiei" nimeni nu a încercat să amelioreze situaţia aceasta atât de dăunătoare, pentru a nu deranja „Principiile capitalismului". Ele trebuie să rămână aşa până la sfârşitul lumii, aşa cum au fost iniţiate în opera lui François Quesnay, Jean Baptiste Say, Adam Smith şi şcolile lor. „Piaţa liberă", adică libertatea de a stabili preţul care se vrea, libertatea patronului de a-şi însuşi din profit, dacă se poate, tot; dreptul lui de a plăti munca fizică şi intelectuală cu atât cât vrea el; lipsa oricărui interes pentru viaţa celor care i-au făcut bogaţi, dar nu mai umani, trebuie să rămână aşa!; grija lor mare rămâne „globalizarea", creşterea nelimitată a bogăţiei lor şi a sărăciei lumii. Ei nu au auzit şi nici nu vor dori să ştie ce este aceea echitate socială. Acum şi-au construit un stat paralel, pentru interesele lor, numit ONG, răspândit în toată lumea. Dar există azi şi internetul, ce poate fi de folos celor săraci, la un moment dat.

Pe lângă viaţa scurtă de ministru, legile în capitalism sunt alcătuite în funcţie de interesele economice ale claselor, grupurilor de interese, sau chiar a câtorva persoane, aşa că proiectele bune stau în aşteptare, fără scadenţă.

Ei bine! In aceste condiţii, dr. Ionescu-Şişeşti a fost unul dintre miniştrii care au luptat cu inerţia şi îl putem compara cu G. Cipăianu sau C. Garoflid, la care îl adăugăm şi pe V. D. Sassu, un om politic progresist care a călcat mult timp scările la Ministerul agriculturii.

Articolul lui T. Mândru rămâne un model care ne arată cât de greu se reuşea promulgarea unei legi, când clasa dominantă avea interese contrare.

Proiectul legii depuse de ministrul G. Ionescu-Şişeşti nu a fost dezbătut în Parlament, dar era supus unor critici aspre pentru că el, evident, nu îndeplinea dorinţele tuturor agricultorilor, adică a marilor proprietari, reprezentaţi bine în parlament şi a ţăranilor, ale căror interese erau apărate, după culoarea guvernului.

Cum niciodată dr. G. Ionescu-Şişeşti nu a ezitat să răspundă atacurilor sau opiniilor de orice fel, care îi vizau personalitatea, în acest caz, publica în „Viaţa agricolă", „Răspuns criticii aduse Proiectului de lege pentru organizarea şi încurajarea agriculturii".

Răspuns criticii aduse proectului de lege pentru organizarea şi încurajarea agriculturii

Ar fi un semn de decadenţă, dacă ne-am declara mulţumiţi cu ceea ce observam în diferite domenii de activitate şi am părăsi ori ce năzuinţă de a face mai bine. In realitate progresul unei ţări isvorăşte din încrederea că se pot găsi mijloace de înbunătăţire a stărilor de lucruri rele ori neprielnice.

Dintr'o astfel de încredere optimistă a eşit şi proectul de lege pentru organizarea şi încurajarea agriculturii, care a fost votat de Senat.

Proectul s'a discutat ani de zile. Necesităţile care au dus la elaborarea lui nu sunt de nimeni contestate. Nici scopul urmărit de proect, acela de a ridica din punct de vedere calitativ şi cantitativ producţia agricolă, nu e de nimeni combătut.

Şi totuşi proectul a întâmpinat în unele cercuri o rezistenţă care a sfărâmat unanimitatea cu care ar fi trebuit sprijinită hotărîrea de a îndruma agricultura noastră ţărănească pe o nouă cale.

S'au adus proectului de lege critice de amănunt, care au făcut impresie. Nu mă voi ocupa de aceste critice. D-l Ministru al Agriculturii, care a pregătir proectul, cum şi Senatul, au ţinut seamă de observaţiunile întemeiate ce s'au adus, şi au făcut proectului îndreptările necesare.

Mă voi ocupa de critica ce s'a făcut proectului în totalitatea lui, critică ce tindea la respingerea lui pur şi simplu.

1. S'a spus: nu putem aplica măsuri de economie îndrumată într'un stat a cărui formă de guvernământ este bazată pe instituţii democratice.

In adevăr statul democrat este neintervenţionist la obârşia lui. Libertatea, concurenţa nestânjenită, spiritul individual de întreprindere asigură progresul. Şi ar fi chiar nedibaci ca statul democratic să se amestece în acele compartimente ale vieţii economice sau sociale, în care iniţiativa individuală asigură mai bine liniştea şi propăşirea.

Dar când sunt compartimente ameninţate cu decăderea, statul democrat trebue să „stea nepăsător? Statul nostru a intervenit în domenii foarte sensibile: comerţul exterior, moneta, conversiunea datoriilor agricole, urcarea artificială a preţurilor produselor agricole. De ce s'ar tăgădui statului, chiar statului democrat, dreptul de a interveni în tehnica agricolă, când e la mijloc un mare interes general?

Scanned with OKEN Scanner

Conducătorii de azi ai ţării se gândesc cu dreptate la ziua de mâine, când principalul nostru articol de export, care e azi petrolul, se va împuţina, când populaţia se va înmulţi, când isvoarele de hrană şi de avuţie vor trebui altfel exploatate decât astăzi, dacă nu vrem să generalizăm mizeria.

Dreptul statului de a interveni în ramuri de activitate, în care particularul lucrează bine şi în acord cu interesul general este desigur nejustificat. Dar dreptul statului de a interveni acolo unde vede o primejdie pentru ziua de mâine este întemeiat şi legitim.

2. S'a zis că în practică nu se va putea aplica nimic din măsurile prevăzute în lege, fiindcă ţăranii sunt, prin votul universal, stăpânii reali, care nu se supun nici unei autorităţi.

E o afirmaţie pesimistă, care nu corespunde realităţii. Sunt ţărani care aplică măsurile tehnice raţionale prevăzute de lege. Sunt mulţi alţii care ar dori să le aplice dar sunt împedecaţi de dezordinea şi haosul pe care îl provoacă în sate un număr oare care de consăteni. Sunt nenumăraţi sătenii care cer rânduială, care aşteaptă autoritatea şi disciplina. Pe aceştia se va sprijini aplicaţiunea legii. De câte ori nu auzim în sate: «S'ar face dar nu e ordin!»

Din fericire respectul ţăranilor noştri pentru autoritate este încă neatins şi acesta este un enorm capital economic şi moral pentru o ţară. S'au făcut lucruri foarte bune în multe judeţe cu o administraţie energică şi cu organe tehnice conştincioase şi capabile. Se va face şi mai mult, când străduinţele acestea vor fi sistematizate şi când prestigiul legii va întări iniţiativele organelor tehnice şi administrative.

Dacă am porni de la credinţa că e zadarnic totul, fiindcă ţăranul nu ascultă, atunci ar trebui să desnădăjduim de noi şi să facem cele mai negre profeţii de viitor pentru neamul nostru.

În realitate ţăranul ascultă: îl vedem plătind impozitele, mergând la şcoală, la armată. L'am văzut timp de un veac şi până în anii din urmă lucrând şoselele. Îl vedem respectuos de autoritate: ascultând de jandarm, de autorităţile locale.

Pentru ce să presupunem neascultarea lui în domeniul agriculturii?

3. S'a mai spus că nu avem agenţii necesari de îndrumare, sau că preparaţiunea lor este necorespunzătoare. Admiţând chiar că ar fi aşa, datoria conducătorilor ţării este să caute mijloacele cele mai potrivite pentru a forma aşa cum trebue aceşti agenţi. - Raţionamentul că nu trebue să încercăm nimic, pentru că nu avem organele necesare, ar fi trebuit să împedece de a organiza finanţele publice, fiindcă nu aveam administratori financiari şi perceptori, sau să ne împedece a ne crea o oştire fiindcă nu aveam ofiţeri.

Dacă ţelul urmărit este folositor, dacă intervenţia e necesară, organele trebuesc create şi adaptate funcţiunei ce li se încredinţează.

De altfel proectul de lege cuprinde multe părţi care nu sunt decât transcrierea, cu adaptările necesare, a unor legi existente: legea circulaţiei pământurilor rurale, legea controlului comerţului cu seminţe de plante de nutreţ, legea de încurajarea creşterii animalelor, legile de poliţie rurală din diferitele provincii ale României. Sub aspectul acesta legea agriculturii face parte din ciclul legilor unificatoare aşa de mult întârziate.

Legile amintite sunt în fiinţă, agenţii care le aplică nu semnalează vre-o rezistenţă în aplicarea lor. Numai legile de poliţie rurală, foarte vechi, au căzut în multe din părţile lor în desuetudine şi nu mai corespund situaţiei de azi. Noul cod penal însăşi constată această neconcordanţă actuală dintre lege şi realitate şi prevede măsuri de poliţie rurală.

Dar, in afară de măsurile legale existente, pe care proectul le coordonează într'un sistem, sunt părţi noi cerute insistent de agricultori în toate prilejurile: măsuri de protecţie fitosanitară, de controlul pepinierelor, înlesnirea standardizării şi normalizării maşinilor agricole, încurajarea producţiei de sămânţă selecţionată, protecţia selecţionatorilor, garantarea obligaţiilor reciproce în învoielile de muncă.

4. Partea care a fost criticată a fost aceea care prevede obligaţii de cultură (agricolă): întrebuinţarea gunoiului, distrugerea buruenilor, aplicarea unui asolament (al regiunii) pe tarlale mari, în sat. S'a zis, dar dacă măsurile tehnice recomandate duc la pagubă, îşi ia oare Statul sarcina despăgubirej? Întrebarea este fără rost, fiindcă legea nu se referă la obligaţiuni tehnice, din acelea care sunt variabile cu localitatea şi care ar putea da naştere la controverse între agentul public şi particular.

Legea nu vrea să introducă în agricultura românească ultimele metode tehnice şi ultimele teorii. Legiuitorul urmăreşte un ţel mult mai modest: să vadă peste tot în România aplicate acele măsuri care formează, în toate ţările din lume, abecedarul bunei agriculturi. Utilitatea abecedarului nu o mai discută azi nimeni.

Legiuitorul mai urmăreşte să împedece decăderea agriculturii ţărăneşti, restabilirea unei solidarităţi şi unei emulaţii spre progres în satele noastre, în care ţăranii care vor să cultive bine mu o pot face din cauza neînţelegerii şi rezistenţei celorlalţi. – Viaţa agricolă a ţăranilor şi cultivarea hotarului satului nu pot fi lăsate la întâmplare.

Iar când Parlamentul şi guvernul fac o sforţare de a rezolva această grea problemă - nu trebue întâmpinată această străduinţă nici cu scepticism, nici cu spirit de negaţie, nici nu trebue descurajate organele tehnice de la început cu afirmaţia că legea nu se va aplica. - Ci cu toţii: agricultori luminaţi, specialişti, ţărani destoinici, organe administrative să creăm atmosfera de optimism în care legea să fie primită şi aplicată. Să facem sforţarea trebuincioasă pentru a ridica agricultura şi pentru a înbunătăţi viaţa ţăranului, chiar dacă la început ne vom izbi ici colo de rezistenţa lui.

Parcurgând conţinutul cu obiectivitate şi atenţie constatăm în primul rând că preopinenţii săi au adus obiecţiuni puerile, iar răspunsurile au fost date cu raţiune şi demnitate. Atât în privinţa cunoştinţelor agronomice, cât şi în legătură cu însuşirile ţărănimii a adoptat o poziţie realistă, corectă. În acelaşi timp nu s-a exprimat deloc cu privire la moşii şi moşieri sau arendaşi, cu toate că de aici plecau dificultăţile, aici zăcea cauza prelungirii demersurilor pentru votarea legilor care îi priveau pe ţărani, invocându-se mereu că nu este momentul, că ei nu sunt pregătiţi pentru ce conţinea legea respectivă.

Un ministru devotat învăţământului practic

Din primii ani ai activităţii dr. Ionescu-Şişeşti a avut interes neîntrerupt pentru progresul învăţământului agricol, ca factor de ridicare al nivelului agriculturii. Această atitudine, adoptată

Scanned with OKEN Scanner

de majoritatea agronomilor de elită, a început cu Petre S. Aurelian, care a dus o luptă dură cu pretenţiile marilor moşieri de a desfiinţa şcoala de la Pantelimon, şi cu presiunile din parlament şi presă, ca şcoala de la Herăstrău să fie mutată la distanţă mai mare de capitală.

Dr. Ionescu-Şişeşti l-a susţinut pe C. Sandu-Aldea, care a făcut demersuri repetate pentru ridicarea gradului Şcolii de la Herăstrău, din „Şcoală de Gricultură gr. II" în „Şcoală Superioară de Agricultură".

Intreagă această atmosferă negativă era întreţinută de marii moşieri, care refuzau să angajeze ingineri pentru exploataţiile stăpânite, bazându-se pe munca ieftină a ţăranului sau pe arendare, fără nici o previziune asupra degradării solului şi nivelului redus al profitului, pentru că aveau suprafeţe întinse.

Un alt aspect se referea la neîncrederea în capacitatea absolvenţilor de la Herăstrău şi cheltuielile cu şcolile pentru fiii de ţărani. Aşa se face că Şcoala de la Balta Verde în Oltenia (1867) şi cea de la Galata - Iaşi (1867), înfiinţate ca şcoli profesionale agricole, să fie supuse cererii de desfiinţare, curând după ce au intrat în activitate, tocmai în Parlament, unde solicitanţii cei mai vocali erau deputaţii din zonele rurale unde se aflau aceste şcoli. Cine erau aceşti deputaţi? T. Boldur, N. Lătescu, N. Mavrocordat, C. Grădişteanu, C. D. Sturdza. Deşi a fost respinsă propunerea amintită, în anul 1871 aceste şcoli au fost desfiinţate din „motive bugetare", prin Ministerul Învăţământului. **(17)**

Pentru a avea o informare mai completă cu privire la obstrucţia funcţionării şcolilor de agricultură din partea marilor moşieri, care au plătit prin dispariţia clasei sociale, sunt recompensaţi sunt recompensaţi astăzi în media prin pomenirea respectuoasă a numelui de familie: Mavrocordat, Grănişteanu, Fălcoianu, Sturdza, Rosetti, Argetoianu, Epureanu ş.a.

O altă perlă a d-lui Epureanu (prim-ministru, 1870) adresată d-lui ministru al Lucrărilor Publice, prin care cerea: „să se întocmească un proiect de lege prin care „Şcoala de Agricultură Herăstrău" din Bucureşti s-o pună pe piciorul (la egalitate) şcolei de meserii din Iaşi". **(18)** Sigur că la 1871 încă nu exista PNL, dar erau mulţi parlamentari care înţelegeau ce înseamnă şcoala pentru progresul unei naţiuni şi a ţării, iar d-l Epureanu a rămas fără mulţumire.

Pe lângă numeroase articole consacrate rezolvării problemelor învăţământului agricol, după ce dr. G. Ionescu-Şişeşti a ocupat postul de director la Direcţia Agriculturii din MAD, i-a solicitat dr-lui Ernest Grinţescu să ocupe funcţia de Inspector general al învăţământului agricol, realizând o asociere excelentă în activitatea sa. Ei au deschis o eră importantă în acest domeniu prin dotarea materială a şcolilor, înfiinţarea de forme pentru pregătire agricolă de scurtă durată, pregătirea pedagogică a personalului de specialitate pentru activitatea didactică, înfiinţarea şcolilor de activitate casnică şi alte meserii rurale. Concepţia sa generală în această privinţă se axa pe o pregătire practică temeinică, astfel ca oamenii să producă bunuri materiale.

După preluarea funcţiei de ministru în 1931 a procedat imediat la aplicarea unor măsuri privind „Organizarea învăţământului agricol practic". Activitatea descrisă în „Viaţa agricolă" 1932, p. 288, prezintă numeroase obiective, prin aplicarea cărora să contribuie la progresul acestui domeniu. Dr. Ionescu-Şişeşti amintea despre importanţa pregătirii specialiştilor pentru agricultură, în toate ocaziile potrivite din viaţa sa, încât vom reproduce acest scurt text, care dovedeşte cu prisosinţă cele spuse. **(19)**

Avem un exemplu din activitatea sa de ministru dăruită pentru progresul învăţământul agricol de masă; stim că a vizitat şi scolile de la Huşi, Drăgăşani, Roman dar şi firmele statului, unde se făceau pregătiri de scurtă durată.

Organizarea învăţământului agricol practic

Ministerul Agriculturii şi Domeniilor considerând că învăţământul nostru agricol practic sufere de lipsa şcoalelor de specialitate şi că legea învăţământului agricol din 1929 prevede că vor funcţiona nu numai şcoalele cu caracter general ci şi şcoale specializate după diferite nevoi: viticultură, horticultură, lăptărie, apicultură etc., a hotărât transformarea unor şcoli de agricultură de gr. I şi de iarnă în şcoli de specializare, ale căror cursuri să fie urmate de către absolvenţi ai şcoalelor de gr. I şi de iarnă, precum şi înfiinţarea de secţiuni de specializare pe lângă unele şcoale de gr. I şi de iarnă.

Pentru viticultură şi horticultură sunt în fiinţă şcoale speciale, nu sunt însă şcoale specializate pentru alte ramuri; deaceea Ministerul a decis introducerea următoarelor specializări în învăţământul agricol practic: cultura zarzavaturilor (grădinărie), avicultura, apicultura şi sericicultura, lăptăria şi creşterea vitelor, producţia seminţelor de plante furajere dupe cum urmează:

1. Şcoala de agricultură de gr. I dela Ştefăneşti jud. Vâlcea, se transformă în şcoală de grădinărie (cultura zarzavaturilor).

Cursurile acestei şcoale vor fi de un an şi vor fi urmate de către absolvenţi ai şcoalei de agricultură de gr. I şi de iarnă.

2. Şcoala de iarnă de la Dobrogostea jud. Argeş, se transformă cu începere dela 1 Septembrie 1932, în şcoală de avicultură, apicultură şi sericicultură.

Cursurile acestei şcoli vor fi de un an şi vor fi urmate de catre absolvenţi ai şcoalelor de agricultură de gr. I şi de iarnă.

3. Se înfiinţează cu începere dela 1 Septembrie 1932 pe lângă şcoala de agricultură Strihăreţ-Olt, o secţie specială de lăptărie şi creşterea vitelor, pentru specializarea absolvenţilor şcoalelor de gr. I şi de iarnă. Şcoala de agricultură Strihăreţ va purta în viitor numele de „şcoala de agricultură, lăptărie şi creşterea vitelor".

4. Se înfiinţează cu începere dela 1 Aprilie 1932 pe lângă şcoala de agricultură de iarnă Petriceanca, jud. Storojineţ, o secţiune pentru producţia seminţelor plantelor furajere, a fâneţelor şi păşunilor şi specializarea absolvenţilor şcoalelor de agricultură de gr. I, de iarnă şi a agricultorilor practici.

Şcoala de agricultură de iarnă Petriceanca se va intitula pe viitor „şcoala de agricultură de iarnă şi cultura plantelor furajere.

Scanned with OKEN Scanner

Acest articol publicat ca mod de informare, ne confirmă preocuparea ministrului pentru pregătirea personalului necesar agriculturii; în acest caz fiind la rând învățământul practic. Este interesant să remarcăm că erau supuși acestei practici și absolvenții școlilor de agricultură gr. I, pentru a răspunde imediat cerințelor de conducere a lucrărilor practice în ferme.

Un alt aspect ce ne arată cunoașterea realităților țării, din partea ministrului, se referă la modificarea structurii de specializare a unor școli, din necesitatem așa cum vedem că „Școala de Viticultură" de la Vâlcea a fost destinată pregătirii de grădinărie (pomicultură, legumicultură). În timp, aici s-a stabilit un bazin pomicol important.

În calitatea sa de ministru, împreună cu specialiștii din subordine a organizat pentru prima oară în țară «o secțiune pentru producerea semințelor plantelor furajere, a fânețelor și păsunilor și specializarea absolvenților școalelor de agricultură de gradul I, de iarnă și a agricultorilor practici» (în acest domeniu). În privința păsunilor și fânețelor trebuie să precizăm că toate eforturile făcute de prof. G. Maior înaintea dr-lui G. Ionescu-Șișești, de colaboratorii săi și alți profesori agronomi, n-au avut nici un rezultat asupra convingerii țăranilor pentru a acorda atenție acestui sector. Așa se explică faptul că animalele lor arătau bine vara, dacă era iarbă din abundență. Excepțiile au fost cu totul neînsemnate ca număr. În restul anului, în zonele de stepă și chiar în silvostepă, animalele erau rău furajate și slab productive. Aceasta, până în anul 1960, când CAP-urile i-au lăsat cu un număr mic de animale, pe care le-au îngrijit cu mai multă atenție, pentru că producția lor făcea parte din meniul curent. Azi, în 2017, numărul animalelor crescute în familiile cu suprafețe mici de teren este foarte mic. Au renunțat și la unica vacă necesară pentru laptele ce-l asigura familiei.

Încetarea mandatului de ministru (I)

Așa cum am aflat anterior, căderea guvernelor în „perioada interbelică", după o scurtă perioadă de activitate, a fost o caracteristică a epocii istorice; așa că la 8 iunie 1932 „guvernul Iorga" a fost schimbat, iar G. Ionescu-a cedat postul noului ministru Voicu Nițescu, car era avocat, doctor în drept. **(20)**

Cunoscând responsabilitatea naturală asupra activității pe care și-o asumă cu rigoare, dr. G. Ionescu-Șișești, fostul ministru, a făcut în aceeași zi o largă declarație de presă, care se referea cu deosebire la activitatea și înfaptuirile din perioada sa ca ministru, timp de un an și aproape două luni de zile.

În ziua amintittă, 8 iunie 1932, ziarul :Adevărul" publica: „Declarația de presă a d-lui G. Ionescu-Șișești – Raport de activitate".

Declarația de presă a d-lui G. Ionescu-Șișești – Raport de activitate

Ziarul „Adevărul" publica această declarație de presă făcând o scurtă introduce: „D-l profesor Șișești, fost ministru al agriculturii, a făcut ieri următoarea declarație:

«Timpul în care am avut greaua responsabilitate a conducerii Ministerului, m-am străduit să îndeplinesc misiunea încredințată, stabilitatea și continuitatea în inițiativele luate (și de la ministrul anterior):

S-a căutat încurajarea producerii de semințe selecționate, prin aceea de a pune selecționerilor și producătorilor de semințe, recunoaștere superioară. S-a continuat acordarea ajutorului de 25% din preț pentru plata mașinilor agricole procurate de ei.

1. Reforma agrară cadastrală și colonizarea: S-au continuat lucrările de cadastrare și comasare în Dobrogea Nouă. S-au continuat lucrările de refacere a agriculturii și de cadastrare în toată țara, în limita mijloacelor puse la dispoziție. Am descărcat comunitatea agrară de câteva zeci de mii de petițiuni de împroprietărire, înaintate după termenul prevăzut de lege și care nu se mai putea soluționa legalmente.

S-a continuat, de altfel, cu enorme greutăți opera de colonizare în Dobrogea Nouă. Azi, numărul total al coloniștilor capi de familie este de 37.281 în toată țara. S-au construit 1.804 case noi și 10 fântâni. S-au făcut contracte definitive cu 3.376 coloniști. S-au pus în ordine gestiunile trecute. S-au organizat zece asociații de coloniști (dr. G. Ionescu-Șișești a fost una din cele mai importante personalități care au contribuit esențial la opera de „colonizare" în țară).

Am menținut legături strânse cu țările din „Blocul agrar", participând la Conferința din Sofia, am afirmat acolo solidaritate și interes țărilor agricole europene și hotărârea de a obține cu orice preț tarife preferențiale pentru produsele noastre agricole.

2. Suprimarea taxelor de export. Guvernul din care am făcut parte, convins că taxele de export apasă asupra prețurilor și sunt preluate de producător, le-a desființat la o serie de întreprinderi de producție ale satului. Taxele pe lucru au fost considerabil reduse. S-au menținut taxe moderate pe lemnul brut, pentru a proteja industria națională de cherestea.

Am încheiat convenții comerciale cu Grecia și Germania, angajamente provizorii cu Austria și Ungaria. Am obținut de la d-l Tardieu, cu prilejul însărcinării speciale ce am avut-o la Paris în decembrie trecut, tratament special pentru grâul românesc cu 30% risturnă de taxe comerciale.

Convenția cu Germania nu a fost pusă încă în aplicare, din cauza greutăților ce s-au ivit (întotdeauna Germania a fost lipsită de toleranță în tratate bilaterale, atunci).

Spre a ameliora piața grâului am scos sistemul primei de export la cereale și făină. Am majorat prețul de vânzare în centre de export cu valoarea primei, înrâurind prețul interior în măsură corespunzătoare depărtării de acele centre. Am stimulat exportul și am mărit stocul de devize al Băncii Naționale, restabilind debușeurile (piețele) și reputația grâului românesc.

3. Ajutorarea viticulturii. Legea pentru reglementarea plantării de vii și pentru apărarea denumirii de origine, votată în ultima sesiune va continua la sesiunea „Casei viticole". Prin această lege s-a pus un impozit suplimentar pe viile cu producători direcți. Prin limitarea plantațiilor nobile, chiar și pe cinci ani, cu suprimarea denumirii de origine, am credința că și piața vinului se va ameliora. Prețurile sunt astăzi în creștere.

Scanned with OKEN Scanner

4. Cooperaţia: Ameliorarea rentabilităţii agricole este condiţionată de sporirea cantităţilor la ha, la investiţii egale. În câteva luni de la promulgarea legii s-au constituit 235 asociaţii cu 8791 membri, cu 5.106.246 lei capital subscris şi 39.458 ha teren. Ministerul nu a dat nici un ajutor acestor asociaţii, în sensul legii, dar 100 mil. lei din împrumutul de dezvoltare au fost destinate acestui scop, din care 4 mil. sunt de pe acum la dispoziţia ministerului. (Alături de G. Cipăianu, G. Ionescu-Şişeşti a fost cel mai aprig susţinător al organizării ţăranilor în cooperaţie)

Am colaborat cu Banca Centrală a Cooperaţiei, dând sprijin Centrului de import-export spre a-şi dezvolta operaţiile, dându-i uşurinţă şi siguranţă de credit în ţară şi străinătate. Ne-am ocupat special de cooperativele viticole.

În epoca aceasta de mari greutăţi financiare a trebuit să aplicăm măsuri de comprimare şi eliminare din buget a tot ce nu era indispensabil. Bugetul pe anul 1932 reprezintă, fără regii autonome, de-abia 1,8% din bugetul general, cea mai mare parte fiind cheltuieli de personal. O micşorare a numărului de funcţionari ai acestui serviciu este mică şi posibilă, în cadrul revizuirii unei legi a numirilor neregulate şi de evitare a situatiei funcţionarilor inevitabili.

Camerele de agricultură primesc în anii 1929 – 1930 sume importante din împrumutul de stabilizare, cu titlu responsabil de la minister. S-au verificat toate aceste sume, s-au contabilizat şi s-au supravegheat cu rigurozitate gestiunea şi restituirea.

La administrarea pescăriilor statului am limpezit gestiunea dezordonată de câţiva ani, în executarea lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, gestiune care a produs pabuge mari statului, deferind pe vinovaţi Curţii de Conturi.

5. Organizarea serviciilor agricole. Am reorganizat serviciile judeţene dându-le norme precise de lucru şi un program strict de activitate. Pe agronomi i-am scos din iţele încâlcite ale reformei agrare şi i-am aşezat în centrul regiunii lor»

În încheiere, d-l profesor G. Ionescu-Şişeşti a spus că pentru stabilizarea generală a economiei statului este necesară:

«Reajustarea impozitului la gradul de rentabilitate actual; lărgirea şi consolidarea creditelor; scaderea taxelor pe căile ferate, sunt cerinţe impuse pe care le-am susţinut tot timpul.

În programul ce l-am întocmit pentru activitatea viitoare a Ministerului Agriculturii şi care va fi realizat în acord cu ajutorul fondului din împrumutul de dezvoltare, va fi condiţionat de câteva necesităţi fundamentate şi urgenţe ale agriculturii noastre.

Programul de ridicare a agriculturii noastre nu se poate înfăptui cu continuitate şi o garanţie de reuşită decât în cadrul unei legi de organizare şi încurajare a agriculturii. Proiectul a fost întocmit, de toate cercurile interesate, şi admis după o cercetare minuţioasă a Comisiunii pentru agricultură a fost supus adunării deputaţilor».

Constatăm din declaraţia fostului ministru, un nivel tehnic şi literar peste nivelul epocii, o clară sistematizare a informaţiilor prezentate, iar volumul acestora ne arată că s-a depus o muncă intensă, în condiţiile grele ale crizei mondiale. De asemenea, se poate observa o comportare responsabilă a ministrului, o supraveghere curentă a activităţii, iar pe de altă parte, aplicarea unor măsuri care să protejeze şi să sprijine dezvoltarea generală a agriculturii. Nu vorbeşte despre mari agricultori sau de mici agricultori, ci informează despre măsurile luate, de insistenţele pentru «Convenţiuni comerciale favorabile producătorului român».

Mai reţinem speranţa sa că ministrul următor va respecta liniile generale de dezvoltare a agriculturii.

Analiza activităţii economico-financiare este făcută la nivelul unui economist pertinent. Explicaţiile, asupra reducerii taxelor de export şi a taxelor asupra muncii, au adus lămuriri privind încurajarea sporirii producţiei. Măsurile luate în vederea creşterii exportului au fost stabilite în cunoştinţă de starea reală şi de principiile economiei de piaţă. Stimularea exportului sprijinind preţuri rezonabile a condus la recuperarea vechilor pieţe pentru grâu.

Insistenţa pe votarea unei legi asupra organizării agriculturii, avea prevederi nu tocmai uşor de acceptat unanim, tocmai de aceea a mai aşteptat câţiva ani buni.

Remarcăm interesul continuu manifestat pentru extinderea cooperaţiei între ţărani, ca mijloc de progres general al agriculturii şi ridicării nivelului lor de viaţă. Această idee nu a fost sprijinită eficient de clasa politică, văzând un concurent puternic faţă de marii proprietari. În plus nu s-a prestat o activitate directă pentru educaţia masei de ţărani spre cooperaţie, având şi spiritul aproape absent al ţăranului român pentru acest sistem de organizare a activităţii în agricultură, mai ales în regiunile alipite Transilvania, Bucovina şi Basarabia. Totuşi rezultatele obţinute de dr. G. Ionescu-Şişeşti, în privinţa organizării cooperativelor agricole, au fost remarcabile, mai ales în Vechiul Regat.

Un asemenea „raport" la încheierea unui scurt mandat la Ministerul Agriculturii este rar întâlnit în cursul istoriei noastre. Chiar dr. Angelo Miculescu, cel mai important ministru din istoria agriculturii noastre nu a lăsat un „raport"; a fost schimbat, pur şi simplu, cu o mulţumire tovărăşească.

Intervalul dintre mandatele de ministru (1932 – 1937)

Revenirea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti la ICAR, în vara anului 1932, s-a produs după circa 13 luni de guvernare, o perioadă scurtă, în care a lăsat realizări importante.

În anii care au urmat, 1932 – 1937, viaţa politică a fost deosebit de agitată, prin adânci contradicţii între PNL şi PNŢ şi apariţia unor partide noi, care, deşi numeric erau mici, aveau conducători foarte vocali, fiind însoţiţi şi de o presă partizană. S-au evidenţiat atunci Partidul

Scanned with OKEN Scanner

Naţional Creştin, Frontul românesc, Partidul Social Democrat, Partidul Socialist Unitar, Garda de Fier, Cruciada Românismului ş.a.

În situaţia arătată, Carol al II-lea era aproape în derută, având la un moment dat o atitudine tolerantă faţă de mişcarea fascistă. Această situaţie a trezit tot mai mult în mintea suveranului ideea de a instaura autarhia regală, idee ce s-a născut în timp, după revenirea în ţară la 6 iunie 1930. Astfel, la 8 februarie 1938 a dizolvat Parlamentul, iar la 20 februarie a promulgat o nouă Constituţie, prin care se instaura o „dictatură regală".

Este important să reţinem că deşi era această situaţie politică periculoasă, în urma unei crize mondiale devastatoare, viaţa social-economică nu le resimţea în aceeaşi măsură.

A pătruns masiv capital străin care a mărit exploatarea bunurilor naturale; s-au făcut privatizări, cum cerea capitalismul absolut dezinteresat de nevoile naţionale. În perioada 1934 – 1938 s-au făcut investiţii de 9 miliarde lei; trebuie să amintim că atunci nu trebuia demolată industria românească, pentru că nu prea exista. **(21)** În raport cu populaţia totală, ţăranii reprezentau în jur de 80% şi aveau de muncit în gospodăria lor, pentru a putea supravieţui. În general s-au încheiat aşa-numitele „Convenţii de monopol" prin care ţara era spoliată. Azi nu se mai practică, este destul a invoca „directiva europeană, prin care românul nu mai are nimic de spus în ţara în care s-a născut. Doar braţele de muncă şi creaţia mentală, care îi sunt exploatate din plin, mai sunt disponibile (2017).

2. Al doilea mandat de ministru al MAD (II)

Instalarea şi predarea funcţiei

Aceasta era starea generală a ţării, când dr. G. Ionescu-Şişeşti nu dorea să mai fie înregimentat în activitatea politică, într-un partid. A respectat acest principiu care a fost încălcat de personalităţi de nivelul său şi au avut de plătit scump, unii cu viaţa, mai târziu. A rezistat astfel până în anul 1938, când s-au produs cele relatate despre acţiunea regelui.

Regele dorea să reuşească în redresarea ţării şi a vieţii politice, astfel că pentru alcătuirea guvernelor a apelat la vârfurile intelectualităţii şi politicienii care aprobau încercarea sa.

Înainte de instaurarea dictaturii personale a regelui Carol al-II lea, spre sfârşitul anului 1937, când expira mandatul guvernului liberal Gh. Tătărescu **(22)**, dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost invitat pentru a doua oară să ocupe postul de ministru al agriculturii, aşa cum spun biografii săi **(23)**. Evenimentul este consemnat în „Jurnal – vol. I": «Miercuri 17 noiembrie 1937. Jurnalele de dimineaţă dau vestea că voi fi numit ministru al agriculturei. Nu am dorit şi nu am aşteptat aceasta. La 9 ½ m-a chemat ministrul Sassu (V. D.) şi mi-a făcut propunerea. Aş intra ca specialist fără obligaţii de partid. Obiecţiunea mea a fost privitoare la colaboratorii eventuali (din minister). Mi-a dat o serie de sfaturi şi asigurări. La 13 m-a chemat la primul ministru (Gh. Tătărescu), care mi-a propus oficial. I-am facut aceleaşi obiecţiuni şi i-am cerut garanţii că nu voi fi turburat în munca mea. Mi-a dat cele mai formale asigurări. Mi-a cerut ca să consimt ca Manolescu-Strunga, care va fi numit ministru de stat, să se ocupe de industrializarea agriculturii, în special de plantele textile. Mi-am exprimat îngrijorarea mea, fiindcă cunosc omul. M-a asigurat că la primul conflict de atribuţie „pleacă el, nu dumneata". Mi-a confirmat că intru în guvern ca specialist şi şi-a exprimat speranţa că poate la momentul oportun mă voi înscrie în partidul liberal (PNL). Am răspuns evaziv, fără să-mi iau angajamente.

Seara am depus jurământul. Am impresia că am devenit (ministru) pentru că bătrânii şi tinerii liberali nu s-au înţeles. Greutăţile sunt mari din cauza domnului Manolescu-Strunga şi Moşoiu, cu care nu ştiu cum mă voi înţelege (aceştia erau liberali cu carnet vechi). Am fost turburat toată ziua, regret că mă despart de institut şi de şcoală şi îmi pare rău că nu am zis "nu, categoric", din capul locului». **(24)**

Cu privire la acest moment trebuie sa înţelegem că dr. G. Ionescu-Şişeşti era recunoscut ca o mare personalitate a ştiinţei agricole, a agriculturii în general, un om de cultură, care a dovedit în anii 1931 – 1932 că este capabil să conducă MAD cu rezultate remarcabile, chiar în condiţii excepţionale, cum au fost acelea din perioada „Marii crize economice" (1928 – 1934), deci liberalii apelau la serviciile sale, în timp ce Manolescu-Strunga, probabil, îşi dorea funcţia.

Ne atrage atenţia faptul că acest guvern mai avea timp de 42 de zile până la încheierea mandatului, iar dr. G. Ionescu-Şişeşti a acceptat această propunere şi din notele sale aflate în Jurnal reţinem că a avut un moment de slăbiciune, mai ales că rezultatele încurajatoare la conducerea ICAR îi aduceau satisfacţie, iar în activitatea ştiinţifică şi didactică se afla între elite. Deci, putem crede că era aproape convins de faptul că PNL va câştiga alegerile ce urmau, iar în mod raţional, putea să ocupe postul în continuare. Acest moment ne duce la prezumţia că era interesat şi de realizarea unor obiective de mare efect şi importanţă pentru agricultura naţională. Nu excludem nici tentaţia obţinerii unui statut social mai înalt, de care însă niciodată nu şi-a propus să beneficieze personal, era o persoană cu morală înaltă. Este adevărat că nu-i displăcea să fie alături de cei mai importanţi bărbaţi din conducerea ţării. Acest al doilea mandat a fost ca un vis brusc întrerupt; a durat de la 17 noiembrie la 23 decembrie 1937.

Biografii săi descriu pe scurt, cu multă claritate, acest moment, iată:

«În cuvântul rostit cu ocazia instalării la Minister, el se angajează să realizeze în continuare programul de lucru de la Ministerul Agriculturii.

„Nu am nevoie să anunţ un program, căci programul există şi e în curs de înfăptuire.

Scanned with OKEN Scanner

... Nădăjduiesc că se va putea inaugura la acest minister o tradiţie ca programele să nu se schimbe cu fiecare schimbare a titularului"

Adresându-se personalului din Minister le spune: „Pe d-voastră, domnilor directori generali, directori şi şefi de serviciu, precum şi membrii corpurilor tehnice ale ministerului, vă cunosc ca pe oameni de o desăvârşită competenţă, harnici, probi, însufleţiţi de idealul de a vedea ministerul nostru acţionând puternic pentru agricultură şi întărirea ţării. Nu mă îndoiesc că-mi veţi da munca dvs luminată şi disciplinată. Vă rog cu acest prilej un singur lucru: să reamintiţi colaboratorilor dvs mai mici, că suntem cu toţii aici pentru a servi publicul cu cea mai mare promptitudine, cu cea mai aleasă politeţe şi cu cea mai strictă legalitate.» (Universul, nov. 1937; V.A., 1937, p. 116 – 117)

«La alegerile din 21 şi 23 decembrie 1937, votul fiind nesatisfăcător, guvernul a trebuit să demisioneze, fiind urmat de guvernul condus de Octavian Goga. Deci, cel de-al doilea ministeriat al lui G. Ionescu-Şişeşti a durat de la 17 noiembrie la 29 decembrie 1937 (în total 42 de zile). Nici vorbă de a realiza ceva din programul pe care-l avea în faţă.

În cuvântarea sa de predare a conducerii către V. Potârcă la 29 decembrie 1937, el spune: ***„Patrimoniul public trebuie apărat; pădurile sînt nu numai mijlocul de a păstra solul, de a îndulci clima, de a menţine regimul normal al apelor – ele sînt unul din mijloacele esenţiale de apărare a ţării"[10] ... „În schimb trebuie folosit pământul în adâncime. A-l folosi în adâncime, înseamnă tot atâta şi mai mult chiar decât a-i mări suprafaţa, înseamnă a spori într-un mod larg putinţa de viaţă a ţărănimii ... Aceasta este problema capitală a ceasului de faţă".***

... „Pentru a îmbunătăţi agricultura, Ministerul nostru are nevoie de mijloace mari, care sperăm că i se vor pune în sfârşit la dispoziţie, este nevoie de continuitate" ... „este nevoie ca acest Departament să fie scos din vicisitudinile politice, căci aici trebuie să facem numai gospodărie şi nu politică.

Cadrele de conducere şi corpurile tehnice ale acestui Departament sînt la înălţimea acestei misiuni. Nu trebuie însă slăbit entuziasmul şi dragostea de muncă a acestor colaboratori, prin nesocotirea drepturilor lor legale. Este în această privinţă o chestiune dureroasă la acest departament pe care eu eram pe punctul de a o rezolva, prin adeziunea scrisă ce dobîndisem de la Ministerul de Finanţe. Vă urez domnule Ministru ca dvs. să aveţi mulţumirea de a o rezolva definitiv. **(25)**»

Demisia guvernului Goga

A urmat demisia guvernului Goga, care s-a instalat la sfârşitul lunii decembrie 1937. Era 10 februarie 1938. A venit momentul hotărârii regelui de a întrerupe această situaţie, în care conducătorii de partide uitaseră de ţară, ducând în continuare lupta fratricidă, ura şi duşmănia, până la limite extreme. Nu se poate nega nici dorinţa de putere personală a lui Carol al II-lea, după 8 ani de domnie, dar degenerarea vieţii politice din ţară era o primejdie. Aşa, la 27 februarie 1938 se instala „Dictatura regală". Am spune o „dictatură originală".

Acum era şi mai potrivit momentul ca guvernul să fie alcătuit după dorinţa regelui, din personalităţi de elită ale ştiinţei şi culturii, încât după numai câteva săptămâni de la plecare, dr. G. Ionescu-Şişeşti era chemat „prin ordin" să ocupe postul de ministru.

3. Un nou mandat de ministru (II)

Evenimentul numirii pentru a treia oară ca ministru al agriculturii, este notat astfel în jurnalul său: «Pe la 11 noaptea am fost chemat la telefon de către marele şambelan al Curţii, Urdăreanu, care în câteva cuvinte mi-a comunicat că am fost desemnat ministru al Agriculturii şi Domeniilor în noul cabinet, după demisia guvernului Goga. Am cerut răgaz de gândire până dimineaţă. Atunci m-a chemat la telefon regele însuşi şi mi-a spus:"Trebuie să primeşti ministerul; e o datorie. M-am înclinat."» **(26)**

Deşi nu a declarat, cu entuziasm noua ordine instalaţă de Carol al II-lea, ştim că din tinereţe era adeptul unui salvator.

Această activitate, ca ministru, a fost prestată de la 10 februarie 1938 până la 3 februarie 1939, chiar în condiţiile autarhiei regelui, care se dorea corect şi eficient. Acest fapt îl constatăm din nota sa de jurnal de la 12 februarie 1938, sâmbătă: «La 4 după amiază Consiliu de Miniştri la Palat, sub preşedinţia Regelui. S-a discutat civilizat. Regele vine cu idei dinainte precizate dar Iorga, Vaida Voevod, Mironescu, mareşalul Averescu chiar, iau cuvântul şi-şi expun punctul lor de vedere, care e adesea contrar cu cel expus de rege. De pildă, s-a combătut ideea Regelui de a însărcina pe Istrate Mirescu cu redactarea Constituţiei. Iorga a fost pentru.» **(27)** Regele nu a cedat.

Revenirea sa la minister a fost elogios primită de către membrii Societăţii Inginerilor Agronomi, între care îi amintim şi pe N. Filipescu, T. Mândru şi Nicolae Cornăţeanu. Acesta, în calitatea sa de preşedinte al SIAR, în articolul „Ionescu Şişeşti" din „Viaţa agricolă" nr. 2/1938, scria: «**Numele Şişeşti a devenit simbolul plugăriei româneşti. El apare ori de câte ori se simte nevoia, sau mai bine zis, se recunoaşte că agricultura are nevoie de o îndrumare, care să o aşeze definitiv în făgaşul producţiei ei fireşti**». **(28)**

---

[10] În acea perioadă se făceau presiuni mari asupra pădurilor. Scrie în jurnalul său, la 5 dec. 1937: "dacă nu vom şti să rezistăm, vom pierde acest patrimoniu în scurtă vreme şi vom distruge baza însăşi a existenţei ţăranilor: solul"

Scanned with OKEN Scanner

În condiţiile create, dr. G. Ionescu-Şişeşti a aderat ca membru la Frontul Renaşterii Naţionale, fondat de rege, ca organ politic de susţinere a acţiunilor sale. A manifestat o sinceră, aproape entuziastă participare la activitatea FRN, luând parte şi la şedinţele „Consiliului". Acest fapt îl constatăm direct din convorbirea sa cu Armand Călinescu, vicepreşedintele Consiliului de miniştri, după remanierea sa din 3 februarie 1939, în al doilea mandat, care l-a afectat destul de mult. În finalul întrevederii îşi exprima speranţa păstrarii sale în FRN, spunând: «Sper că remanierea mea din guvern nu va însemna renunţarea la serviciile ce pot aduce în Frontul Re4naşterii Naţionale. Aici a trebuit să-i vorbesc de capitalul meu politic, de succesele ce am avut în parlament. M-a asigurat că, dimpotrivă, contează pe sprijinul meu pe consolidarea Frontului» (Jurnal, vol. I, p. 522)

A fost activ în organizarea FRN în domeniul agriculturii; aşa cum vedem şi din notele sale de jurnal din 19 ianuarie 1939: «da, 1 (oră) întrevedere cu Călinescu, care m-a consultat asupra agricultorilor care ar trebui să intre în conducerea Frontului Renaşterii Naţionale. Cornăţeanu va fi secretarul general al secţiei agricole. D-l Camărăşescu nu vrea să audă de Călinescu. (dr. Şişeşti avea o părere bună despre A. Călinescu) I-am dat o listă de câţiva agricultori de la noi, din Vechiul Regat: Sescioreanu, Pană, I. Marin şi din provinciile alipite: Şerban (Mihail), Macovei, G. Flondor, Jebeleanu etc.» **(29)**

Ca ministru nou instalat în al treilea mandat, a ţinut o conferinţă la Radio Bucureşti, sub titlul „***Ce-i trebuie agriculturii***", în care se referea la câteva dintre obiectivele prevăzute în programul ministerului. La 2 martie 1938, după 3 săptămâni de la numirea sa, a convocat „Consiliul Superior al Agriculturii", organism înfiinţat de C. Garoflid în anul 1926, când dr. G. Ionescu-Şişeşti era „Director general al agriculturii" în M.A.D. Şedinţa a durat 4 zile dezbătând programul de activitate şi repartizarea fondului acordat din bugetul pe anul 1938 – 1939. Acest consiliu era format din specialişti, inclusiv din domenii adiacente agriculturii şi chiar jurişti. Programul definitivat a avut o consistenţă de înaltă valoare şi a fost făcut public. Vedem disponibilitatea ministrului de a avea o consultaţie largă de opinii.

Remarcăm faptul că în asemenea situaţii, deşi avea soluţiile proprii, nu încerca să le impună exclusiv ca „să aştepte aprobări generale şi laudă". În „jurnalul" său găsim în nenumăratele notări: „m-am consultat cu ... ; sau m-a consultat ...". De aceea aproape toate documentele elaborate în timpul mandatelor sale au o valoare istorică, deci una valabilă parţial şi pentru generaţiile care i-au urmat.

Programul Ministerului Agriculturii şi Domeniilor pe anul 1938

Programul Ministerului Agriculturii şi Domeniilor pe anul 1939, expus „Consiliului Superior al Agriculturii" în urma şedinţelor de lucru din 2 – 5 martie, reprezintă un astfel de document, superior caliattiv anilor precedenţi; un unicat interbelic.

A fost publicat într-o broşură, pe 36 de pagini şi se referea la: Programul de activitate al Ministerului, repartiţia fondului de încurajare a agriculturii şi bugetul Ministerului.

La momentul expunerii făcute în faţa membrilor „Consiliului", ministrul preciza: „Să-mi permiteţi să vă fac o expunere, care va fi o bază de discuţie; după aceea vom hotărî care puncte se vor modifica, pentru că în legătură cu aceasta se va stabili şi bugetul" Observăm că pleca de la o condiţie ce implica gândirea colectivă. **(30)**

Între frazele de introducere găsim una de actualitate acută, în care prezentatorul spune: «***Rolul Ministerului Agriculturii este să asigure prosperitatea agricultorilor de toate categoriile şi să asigure prosperitatea generală, care derivă din prosperitatea fiecărui individ. Pentru aceasta este nevoie ca acest minister să se încadreze în realităţile vremii şi să-şi fixeze un program, să nu mai ia iniţiative fragmentare, care să fie apoi întrerupte şi înlocuite cu altele***».

Programul expus de ministru se referea la următoarele obiective: 1) chestiunea proprietăţii; 2) chestiunea tehnicei agricole; 3) problema investiţiilor necesare agriculturii; 4) chestiunea valorificării producţiei agricole şi politica preţurilor; 5) mijloacele şi organele care sunt necesare acestui program şi metoda de lucru pe care va trebui s-o întrebuinţăm.

Acest material, cu o densitate mare de informaţii statistice, cu analiză detaliată ce trece prin zona economică, socială şi de tehnologie, are o valoare demnă pentru a fi reprodus, în cazul unor obiective, şi în primul rând „Chestiunea proprietăţii", care este tratată sub aspect statistic şi social, în afara sferei politice. La aceasta adăugăm şi „tehnica agricolă" ca obiectiv al planului.

I. PROPRIETATEA

1. Problema reformei agrare şi cadastrului

Proprietatea este temelia exploataţiunii agricole şi lucrul cel mai necesar este să se asigure acestei proprietăţi o stabilitate durabilă. Nu se poate să avem program în agricultură, muncă şi investiţii şi progres, dacă proprietatea este veşnic ameninţată. Prin reforma constituţională care s'a făcut, s'a stabilit definitiv principiul, că proprietatea intră într'o fază de stabilitate asigurată.

Noi avem lucrări de reformă agrară, care nu sunt terminate şi care, cel puţin în anumite regiuni ale ţării, păstrează încă această atmosferă de nesiguranţă pentru proprietate. Cred că cea dintâi datorie este să terminăm lucrările de reformă agrară, cari ne-au mai rămas, să accelerăm aceste lucrări în faţa instanţelor ordinare şi totodată să terminăm şi măsurătorile cadastrale.

Mai avem încă de măsurat 260.000 ha de teren; mai avem de făcut la 510.000 ha aplicaţii pe teren şi avem de parcelat încă 15.000 ha, care sunt destinate vetrelor de sat. Pentru ca să terminăm aceste lucrări ne trebuie o sumă destul de importantă: 50.000 000 lei. Nu va fi posibil şi nici nu e necesar ca această sumă să fie acordată în anul viitor, pentru că este de prevăzut, că nu se vor termina toate procesele derivând din reforma

Scanned with OKEN Scanner

agrară în cursul unui singur an: vor fi lucrări, care se vor transmite anului următor, lucrări în valoare de 20.000.000 lei.

În afară de aceasta sau paralel cu aceasta, va trebui să ne ocupăm de cadastrul funciar, care dă siguranţă şi stabilitate definitivă proprietăţii. Există o lege din 1933, legea cadastrului funciar, care a fost aplicată în judeţul Ilfov numai cu titlul experimental. Dvs. veţi judeca dacă este cazul — şi sunt de părere că este — ca aplicaţiunea acestei legi să se extindă nu numai în judeţul Ilfov, cu titlul experimental, ci şi în alte judeţe.

Pentru ca acest cadastru funciar să se poată face, este necesar ca ţara să aibă o reţea geodezică. Nu sunt decât câteva lanţuri geodezice, dar va trebui să mărim treptat reţeaua acestor lanţuri. Pentru aceasta este necesar să avem 6.000.000 lei pentru minimum de lucrări care ar trebui să lege reţeaua geodezică din Transilvania cu cea din Basarabia şi Dobrogea.

In legătură cu lucrările cadastrale, avem o problemă acută în Basarabia, unde suprafeţele mari sunt stăpânite în indiviziune de către locuitori şi unde locuitorii cer ieşirea din indiviziune. Ne-ar trebui pentru aceasta o sumă de 30 milioane lei, pe care am încasa-o apoi treptat dela locuitorii pe cari i-am servi cu lucrările acestea de ieşire din indiviziune.

Cât priveşte fondurile pentru realizarea cadastrului, este prevăzut în legea din 1933 un impozit adiţional la impozitul agricol sau o contribuţie a agricultorilor pentru lucrările acestea, impozit care nu s'a încasat încă până acum. Dacă s'ar încasa, am avea o sumă anuală de 30 milioane lei. E drept, este foarte mică această sumă, dar, cu o mai mare grijă, am putea încasa chiar 50 milioane lei; astfel, cu ceiace s'ar încasa din această contribuţie, s'ar putea să se facă lucrările de cadastrare.

Paralel cu lucrările de cadastrare, legea prevede să se institue la instanţele judecătoreşti cărţile funduare, care fiinţează în provinciile de dincolo de Carpaţi şi care nu sunt introduse încă în Vechiul Regat.

Pentru stabilitatea proprietăţii, trebue rezolvată şi problema cadastrului minier, care a fost trecut prin lege la Ministerul Agriculturii şi Domeniilor. Ar trebui ca Ministerul de Industrie şi Comerţ să ne pună la dispoziţie mijloacele pentru aceasta. Ar fi necesar o sumă de 1.500.000 lei anual, pentru lucrările de cadastrare minieră.

In afară de acestea, Statul este dator să-şi ridice în plan proprietăţile sale. Dv. veţi fi surprinşi, poate, să auziţi, că nu există cadastru nici pentru proprietăţile silvice şi nici pentru domeniul întins al Administraţiei Pescăriilor Statului. (P. A. R. I. D.) Ar trebui făcută o sforţare, ca cel puţin patrimoniul Statului să fie măsurat, cadastrat, inventariat, pentru ca acest patrimoniu să poată fi apărat cum trebue.

In provinciile alipite, existau serviciile evidenţelor cadastrale. Acestea erau servicii chemate să ţină la curent o situaţie de proprietate în cărţile funduare şi pe planurile cadastrale. Din neglijenţă, din lipsă de interes şi câte odată din lipsă de bani, aceste evidenţe cadastrale s'au desorganizat. Datoria noastră este să găsim mijlocul ca aceste evidenţe cadastrale să fie puse din nou în funcţiune şi destinate rolului pe care l-au avut altă dată.

In afară de aceasta, ţin să vă aduc la cunoştinţă că Direcţia Cadastrului are obligaţii vechi, cari n'au fost încă lichidate şi cari ar trebui lichidate şi pentru a desăvârşi acea bună ordine definitivă, care s'a introdus în ultimii ani. Datorăm pentru lucrările vechi din perioada dintre anii 1930—1933, 8 milioane lei; sunt lucrări pentru care s'au depăşit delegaţiile şi alocaţiile până la 1933, lucrări cari valorează 2 milioane lei şi avem lucrări vechi, cari au fost executate, dar care nu au fost angajate în mod regulat şi pe care trebue totuşi să le plătim, în valoare de încă 25 milioane lei. Acestea sunt sumele pe care ar trebui să le avem pentru a pune ordine în ce priveşte proprietatea.

Dacă vom fi făcut toate aceste lucrări, proprietatea se va fi aşezat din punct de vedere juridic în hotarele ei, aşa cum va fi înscrisă în planurile cadastrale şi registrele funciare. Dar pentru aceasta nu înseamnă, că proprietatea rămâne stabilă.

La analiza făcută de autor nu este cazul de revenire pentru că starea lucrurilor din acel moment este clară. Nu erau finalizate măsurătorile privind suprafeţele destinate „vetrelor de sat", iar procesele rezultate din Reforma agrară încă erau în curs. Legea cadastrului din 1933 abia se aplica experimental în judeţul Ilfov, în 1938. Erau necesari 6.000.000 lei pentru a procura „lanţuri geodezice", bani de negăsit atâţia ani!!! Planul nu prevedea etape precise, deşi exista o lege. Ce rezultă clar este lipsa de bani, care se invocă şi azi. Acest cadastru, cadastrarea pare a fi un zid de netrecut. Nu sunt bani, nu sunt suficienţi specialişti, iar interesul proprietarilor de atunci era slab, de frica impozitului.

Reţinem pentru prezent şi pentru totdeauna, frazele lăsate nouă şi viitorimii de către G. Ionescu-Şişeşti: «**Nu se poate să avem program în agricultură, muncă şi investiţii şi progres, dacă proprietatea este veşnic ameninţată**» **(31)**

Înţelegem că toate observaţiile din expunere au fost luate de către ministru ca sarcini de activitate.

2. Problema pulverizării proprietăţii mici

Problema nerezolvată a proprietăţii mici în secolul al XIX-lea a rămas valabilă şi în secolul următor, şi a menţinut ţara cu un statut economic quasiagrar, până la instalarea societăţii socialiste., care a început industrializarea, curând după ultimul război mondial.

Analiza făcută de ministrul agriculturii, dr. G. Ionescu-Şişeşti, asupra acestei probleme, din punct de vedere tehnic, social şi juridic, cu un fond raţional cu totul elevat, are un loc onorabil în vasta bibliografie destinată micii proprietăţi funciare, derivată din lunga istorie ţărănească şi legea dreptului moştenirii. Găsim aici nivelul intelectual-profesional de înaltă factură şi o analiză cauzală de mare calitate. Iată expunerea ministrului:

Problema pulverizării proprietăţii mici

Cea mai grea problemă a proprietăţii în România este pulverizarea proprietăţii mici. Aceasta este o fatalitate la noi. pentru că populaţia se măreşte şi, în măsura aceasta, proprietatea se împarte. Prevederea pusă în legea agrară, ca aceste loturi să nu se dividă este o iluzie: ea nu se poate aplica în realitate. Cum să se aplice,

Scanned with OKEN Scanner

dacă nu avem cadastru, cărţi funduare şi nu putem urmări pe ţăranul ce împarte lotul său? Această situaţie este ameninţătoare pentru un viitor mai îndepărtat şi oamenii clar văzători s'au preocupat de această problemă.

S'au propus diferite soluţii: loturi minime indivizibile, legiferarea majoratului la proprietatea mică etc.

Eu cred că este greu de realizat o astfel de reformă juridică, cel puţin în vremea de faţă. Atâta timp cât populaţia creşte, cât plasamentul în industrie este foarte restrâns, cât nu găsim întrebuinţare pentru sporul de populaţie, nu putem opri prin lege împărţirea proprietăţii.

Realităţile vor trece peste legiferare. Pe de altă parte, simţul de egalitate al ţăranului este aşa de mare, încât fiecare ar considera ca o nedreptate excluderea lui dela moştenirea părintească şi atribuirea lotului numai unuia dintre moştenitori.

S'ar părea că ne găsim în faţa unei situaţii grele, fără ieşire, fără soluţie. Părerea mea este, că totuşi se poate face ceva şi anume trebueşte să înlesnim prin măsurile juridice pe care le avem şi — de va fi nevoe — vom face chiar o modificare a legii agriculturii în acest sens, formarea proprietăţii mijlocii. Să nu mai avem tendinţa de a egaliza toată ţărănimea la un nivel inferior, ci să lăsăm omul care este vrednic, activ, socotit şi care poate să agonisească o bucată de pământ în plus să-şi constitue în felul acesta o gospodărie mijlocie

Se înţelege că o astfel de tendinţă are un efect de pulverizare a proprietăţii rămase, sau un efect de pierdere a proprietăţii, pentru un număr oarecare de ţărani. Nu trebue să ne sperie aceasta. Socotesc că formarea unei clase de lucrători agricoli este necesară în orice ţară. Lucrătorii agricoli nu sunt cu necesitate o clasă de proletari sau de paria, fără posibilitate de existenţă, ci oameni cari pot trăi adesea mai bine ca ţăranii legaţi de o mică bucată de pământ ce nu se poate exploata raţional. Ei împlinesc o funcţie socială, de care nu ne putem lipsi şi, a împiedica această clasă socială de a se forma, nu este o politică înţeleaptă.

S'a vorbit mereu de setea de pământ a ţăranilor care este străveche. In epoca aceasta, când proprietatea se stabilizează, nu mai poate fi vorba de a linişti această sete de pământ a ţăranilor prin noui exproprieri sau prin noui atribuiri de terenuri Cu toate **acestea,** populaţia se măreşte, nevoile cresc: ce este de făcut?

Nu ne mai rămâne decât să facem toate sforţările, pentru ca în sistemul actual de proprietate, cu corectivele expuse, să facem aşa ca ţăranii să poată scoate din proprietatea lor, mult mai mult decât scot astăzi. Nu este îngăduit ca într'o ţară, cu pământul şi clima pe care o avem noi, producţia medie să fie numai de 900 kg. de grâu la hectar şi 1000 - 1200 kg de porumb la hectar. Cu o mai mare sârguinţă, această producţie s'ar putea spori. Nu exagerez când spun că s'ar putea spori cu sută la sută.

In această producţie sporită, cred că trebue să căutăm pentru un viitor apropiat, soluţia setei de pământ a ţăranilor şi a nevoiei lor de hrană — pentrucă trebue să recunoaştem, populaţia noastră de la sate este subnutrită.

Cum vom putea ajunge să sporim producţia?

Îmbunătăţind tehnica agricolă şi anume, nu numai la mica proprietate, dar chiar la proprietatea mare şi mijlocie.

O tehnică agricolă îmbunătăţită cere braţe mai multe. Aceasta ne va da posibilitatea să folosim în exploataţiunile mari şi mici acel disponibil de braţe din pătura ţărănească, sau să folosim acea clasă de lucrători agricoli care se va forma în viitor. Prin urmare, o intensificare a exploataţiunilor agricole de toate categoriile va rezolva problema sporului de populaţie şi a setei de pământ.

Dar aceasta nu se poate realiza în urma unor apeluri călduroase, ci trebuesc creiate condiţiunile pentru ca această exploataţiune intensivă să se poată face.

Este necesar să subliniem câteva dintre ideile originale ale ministrului, şi anume: necesitatea măsurilor de creare a proprietăţii mijlocii, mai extinse; renunţarea la ideea de a menţine ţărănimea toată la un nivel inferior; acceptarea formării unei clase de „lucrători agricoli", care nu trebuie considerată o clasă proprietari; îmbunătăţirea tehnicii agricole pentru toate categoriile de proprietari.

Azi (2017) observăm că această clasă de „lucrători agricoli" există. Ei se angajează pentru lucrări pe termen scurt, de câteva luni, o dată sau de două ori pe an, iar din banii obţinuţi îşi asigură existenţa anual, beneficiind şi de drepturile sociale cuvenite.

II. Tehnica agricolă

Obiectivele programului în privinţa tehnicii agricole sunt mai precise, deci cu adresare punctuală, iar explicaţiile şi argumentările au o bază agronomică ştiinţifică. Acest text este reprezentativ pentru activitatea ministrului

II. TEHNICA AGRICOLĂ

1. Condiţiunile necesare pentru intensificarea exploataţiilor agricole şi sporirea producţiei: maşinile, sămânţa, technica culturală, îngrăşemintele, asociaţiile

Agricultorul de orice categorie trebue să aibă la îndemână mijloacele agricole cu care să exploateze mai intensiv, adică: unelte şi maşini agricole moderne. Dar acestea sunt astăzi foarte scumpe şi aproape cu neputinţă de procurat, pentru majoritatea agricultorilor.

Cred că trebue să înscriem în programul Ministerului de Agricultură şi Domenii, necesitatea unei politici de ieftinire a acestor maşini. Dacă industria naţională a beneficiat timp de o jumătate de secol de scutire de vamă pentru investiţiile pe care această industrie le-a făcut, cred că şi agricultura are dreptul să pretindă acelaş lucru, pentru investiţiile de care ea are azi nevoie.

V'aşi ruga, ca în încheierile pe care le vom face să punem această concluzie.

Rugăm guvernul - şi eu voi fi purtătorul dv. de cuvânt — ca să ia masuri de ieftinire, prin scutire de vamă şi scutirea de taxa de contingentare de 12% la acele maşini, care sunt de cea mai mare trebuinţa şi de cel mai mare folos pentru agricultură.

Trebue să ne gândim în primul rând la semănători şi la batoze de treerat. Acum se treeră în condiţii cu totul primitive. Să rugăm guvernul să fie de acord a scuti de aceste taxe maşinile propuse.

S'au făcut scutiri de acest fel în anul trecut şi eu trebue să exprim aici recunoştinţa mea pentru predecesorii mei la acest departament, care s'au gândit la această problemă şi au căutat să o soluţioneze, fie

Scanned with OKEN Scanner

obţinând scutiri pentru un număr de maşini, fie distribuind maşini cu reducere de preţuri, fie întrebuinţând un număr important de tractoare care au fost distribuite Camerelor de Agricultură, pentru a le pune la dispoziţia agricultorilor. Pentru aprovizionarea cu tractoare, se cuvine o mulţumire specială d-lui Sesceoreanu, fost consilier tehnic al Ministerului, care a pus, în ducerea la bun sfârşit a acestei măsuri, atâta pricepere şi atâta devotament.

In afară de aceasta, ştiţi că Ministerul a distribuit un număr mare de selectoare şi de trioare. Acţiunea aceasta trebue continuată.

S'au creiat în diferite puncte ale ţării aşa zisele centre agricole. Misiunea principală a acestora este să aibă un număr de maşini, care să fie administrate de un om competent, astfel ca să poată fi împrumutate agricultorilor, în special agricultorilor mici, pentru că aceşti agricultori n'au posibilitatea să-şi cumpere maşini proprii.

Ne vom ocupa şi de celelalte condiţiuni necesare pentru a intensifica agricultura.

In primul rând, e necesară o sămânţă bună: Trebue deci să ducem politica de încurajare a seminţei selecţionate. In această privinţă, cred că nu avem decât să aplicăm dispoziţia din legea agriculturii. Aceasta prevede să se acorde prime de vânzare agricultorilor cari produc seminţe selecţionate, dacă aceste seminţe au fost recunoscute de o comisiune specială, potrivit dispoziţiunilor legii.

Aplicând aceste dispoziţii şi ţinând seamă de studiile care se fac la Institutul de Cercetări Agronomice, vom ajunge treptat, treptat — aceasta este o lucrare de durată, care nu se poate face din prima zi a aplicării legii — să standardizăm sămânţa regiunii, să stabilim pentru fiecare regiune care este soiul cel mai bun şi în felul acesta să realizăm o hartă fitotehnică a ţării.

In această problemă a seminţei, cred că trebue să ne preocupăm în mod special de câteva plante, deocamdată, care au o importanţă deosebită şi a căror producţie sporită s'ar resfrânge într'o mai bună stare a gospodăriei ţărăneşti.

Planta, de care trebue să ne ocupăm în primul rând, este porumbul. Este un lucru, care a fost accentuat şi de d-l Berceanu. fost subsecretar de Stat la Departamentul Agriculturii şi de d-l Garoflid, Preşedintele Uniunii Sindicatelor Agricole, că porumbul este planta binecuvântată a Românului. Insă, nu scoatem din această plantă ceiace ar trebui să scoatem. Trebue să ducem o politică de îmbunătăţire a seminţei şi de aplicarea normelor raţionale de cultură, pentru ca producţia să crească şi prin aceasta să creăm isvorul de prosperitate în gospodăria ţărănească.

Porumbul cate alimentul ţăranului, este hrana vitelor, este articolul cel mai însemnat de vânzare pe piaţă.

Nu înseamnă însă, că ocupându-ne de porumb să neglijăm grâul, care rămâne cereala nobilă. Trebue să căutăm a obţine grâu de calitate şi de a specializa România în comerţul mondial nu în grâu zis de furaj, ci în grâu de calitate, pentru că avem condiţiile de sol şi de climă care permit acest lucru.

In afară de aceasta, trebue să dăm o atenţie deosebită plantelor de nutreţ. Nu putem avea creştere de vite fără aceasta. Nu mai este posibil să bizuim creşterea de vite pe izlazurile arse din stepa Dunării sau pe păşunatul în păduri, pe care o să-l restrângem până la suprimarea completă, ci trebue să bizuim creşterea vitelor pe cultura plantelor de nutreţ.

In legătură cu grâul este necesar să dăm o atenţie deosebită plantelor leguminoase. Nu putem avea grâu de calitate decât dacă pământul are azot, adică dacă planta premergătoare grâului este o leguminoasă: mazăre, borceag. fasole, soia etc.

O grijă deosebită trebue să dăm plantelor textile, pentru a micşora tributul pr care ţara îl plăteşte în străinătate pentru fibre textile şi ţesături.

In acest scop s'a creiat un organism special pe lângă Minister, Oficiul Naţional al Textilelor. Vă este cunoscut, că noi importăm fibre textile şi ţesături de câteva miliarde. Suntem tributari străinătăţii şi nu vom putea scăpa complet de aceasta, dar este o chestiune de prevedere pentru viitor, ca să micşorăm acest import recurgând la fibre naţionale, fie că este vorba de fibre de in, de cânepă sau de bumbac. Nu este potrivit ca noi să importăm aceste fibre, când România are o climă aşa de favorabilă pentru producţia lor. Acest oficiu este condus de d-l Cicero Gorciu, fost secretar general al Ministerului Agriculturii. D-sa, în misiunea ce are, pune un mare devotament şi o mare pasiune şi sunt convins că o să ducă problema aceasta la rezolvare.

Sporirea producţiunii agricole este împiedicată azi de răspândirea îngrijorătoare a boalelor şi duşmanilor plantelor. Boli, ca mălura şi rugina grâului de pildă, dijmuesc o parte din recoltele noastre de grâu.

Pagubele sunt de miliarde de lei, agricultorii nu bagă de seamă aceste pagube decât în anii de calamităţi catastrofale, cum a fost rugina din 1932. Dar aceste pagube se produc an de an. Ele se pot înlătura sau cel puţin micşora prin măsuri de prevenire. Mălura. în special, se poate evita dacă se fac tratamentele cerute.

Trebue să îndemnăm pe micii agricultori să-şi facă aceste tratamente şi să uşurăm procurarea de substanţe fungicide.

Trebue să luăm măsuri, ca neglijenţa unora să nu aducă pagube celorlalţi.

Combaterea insectelor trebue făcută în mod general şi cu mijloacele trebuincioase.

Ca să avem culturi intensive, este nevoie să aplicăm îngrăşăminte. Este o eroare ce s'a crezut până acum la noi, că pământul nostru are o rodnicie nesfârşită. A avut o mare rodnicie atunci, când au fost luate în cultură stepele necultivate la început, sau când au fost defrişate pădurile, dar nu o mai are azi. Este dovedit că, printr'o lungă cultură, pământul se secătueşte- Aceasta s'a stabilit experimental Este nevoie de îngrăşăminte diferite, pentru, diferitele tipuri de sol. Avem la îndemână gunoiul de grajd, potrivit pentru toate felurile de pământ, dar care nu este destul de apreciat. Organele Ministerului au datoria să facă pe micii agricultori să înţeleagă valoarea acestui îngrăşământ. Dar nu este mai puţin adevărat, că numai cu acest îngrăşământ nu se poate obţine maximum de producţie şi optimum de calitate. In stepă, s'a stabilit că întrebuinţarea îngrăşămintelor chimice fosfatice e necesară, dar îngrăşămintele chimice sunt scumpe, comparate cu preţurile produselor agricole. Trebue să ducem o politică de ieftinirea acestor îngrăşăminte. Vom prevedea o primă de vânzare cu care să se ieftinească îngrăşământul chimic, atunci când ajunge în mâna agricultorului.

Toate aceste nevoi cer măsuri practice, pe care trebue să le luăm chiar în cursul acestui an.

Scanned with OKEN Scanner

Aşi dori ca unele lucruri mai importante să vi le aduc la cunoştinţă, pentru ca să hotăriţi dacă este bine ceiace am chibzuit..

Am crezut necesar, să constituim un concurs naţional al grâului, ca să stârnim o emulaţie între agricultori, ambiţia ca fiecare să facă mai bine decât anul trecut; dar mai ales pentru altceva şi anume pentru a stabili în mod sistematic pe toată suprafaţa ţării, care sunt regiunile care produc grâu de calitate şi de acestea să ne ocupăm mai stăruitor.

Este prevăzut un concurs judeţean cu un număr oarecare de premii şi condiţii, care se vor fixa de o comisiune specială. Toţi premianţii din fiecare judeţ vor concura la un premiu naţional. Vor fi examinate notele pe care le-au obţinut concurenţii la judeţ de un juriu care va fi la centru şi apoi se vor proclama premiile pe ţară. In chipul acesta, se va fi stabilit şi un mijloc de a delimita regiunile producătoare de grâu de calitate.

Pentru a mări întinderea culturilor de plante de nutreţ, trebue să stimulăm pe ţăran. Sunt unele regiuni, în care ţăranii nu cunosc de pildă sfecla de nutreţ, nici alte plante furajere. Am luat măsuri să distribuim o mie de premii pentru ţăranii cari vor să cultive plante de nutreţ. Aceste premii vor consta în seminţe. S'a propus de către Direcţia Agriculturii să dăm o mie sau două mii de premii pentru ţăranii care au platforme de gunoi bine întreţinute şi o mie de premii pentru ţăranii care vor băga în groapa de nutreţ murat o cantitate de porumb furajer.

Premiile trebuesc date pe cât posibil la comune pentru ca să se nască o emulaţie printre agricultorii din comuna respectivă. Nu cred că este bine să adunăm ţăranii la reşedinţa judeţului sau la o expoziţie oarecare. Am primit sugestia şi rugămintea ca aceste premii să le distribuim în ziua de 8 Iunie, când vor fi în toată ţara serbări ale străjeriei şi în cadrul acestor serbări tinereşti şi a solemnităţilor care vor fi în sate, să distribuim şi noi aceste premii.

In afară de aceasta, s'au organizat încă mai de mult şi trebue să continuăm această iniţiativă, aşa zisele gospodării model. Câţiva ţărani în fiecare regiune, care se arată dispuşi şi hotărîţi să urmeze sfaturile organului agricol din localitate şi cari, pentru a fi câştigaţi la această colaborare, primesc câte un mic premiu: unelte, seminţe sau o recunoaştere sub forma unei diplome. Acţiunea individuală nu va da niciodată roadele, pe care le poate da acţiunea colectivă: gruparea ţăranilor în asociaţii.

Am încercat în anul 1931 să organizăm asociaţiile de cultură agricolă. N'am fost urmat pe această cale de cei ce au venit după mine la Ministerul Agriculturii. Legea de atunci a fost abrogată. S'a reluat apoi ideia în alt chip, pe baza legii persoanelor juridice şi a sindicatelor. Se creiază acum în multe comune asociaţii de ţărani cu scopul să-şi procure în comun seminţe, maşini, reproducători etc. Acestea se numesc asociaţiile bunilor gospodari. Cred că trebue să sprijinim aceste asociaţiuni şi eu aşi fi foarte fericit, legându-mă de ceiace a spus d-l Garoflid,. dacă agricultorii mari şi mijlocii ar lua în mână această chestiune şi s'ar pune în fruntea acestor organizaţiuni, ca să colaboreze efectiv cu ţăranii din comunele lor sau din comunele învecinate.

Avem cel mai important dintre obiectivele ce privesc planul. Ministerul se angajează să sprijine procurarea maşinilor la un preţ mai mic, din import, care erau pentru marii proprietari. Pentru cei mici, se spunea numai că n-au posibilităţi de cumpărare, dar pentru ai s-au creat aşa zisele „centre agricole", pentru împrumutarea maşinilor.

Standardizarea semînţelor pe regiuni, cu soiul cel mai bun, rămânea unul dintre obiectivele importante şi se dorea pentru principalele plante cultivate, mai ales pentru cereale.

Cultura plantelor furajere a fost în atenţia ministrului; a rămas până în zilele noastre, având în timp un progres evident în cultivarea şi sporirea producţiei, pentru zootehnie.

Dr. Ionescu-Şişeşti a avut permanent preocupare pentru cooperaţie în agricultură şi spunea: «***Acţiunea individuală nu va da niciodată roadele pe care le poate da acţiunea colectivă: gruparea ţăranilor în asociaţii***». A muncit personal cu dăruire în acest scop, dar partidele, ce apărau marea proprietate, au sabotat cooperaţia prin toate mijloacele, înainte de Reforma agrară de la 1945. Iată confesiunea sa în privinţa aceasta: «***Am încercat în anul 1931 să organizăm asociaţiile de cultură agricolă. N-am fost urmat în această cale de cei ce au venit după mine la Ministerul Agriculturii. Legea de atunci a fopst abrogată ...***». **(32)**

2. Zootehnia. Programul zootehnic

Acest domeniu a fost analizat şi supus unui program, cu obiective concrete, având un conţinut demn de un zootehnist de elită. Lucrarea elaborată sub coordonarea ministrului este actuală, acum după aproape un secol, în multe privinţe. Analiza sa a fost ancorată natural la condiţiile reale, legate de nivelul ţăranului şi starea economică a ţării pentru realizarea progresului în zootehnie. Propunerile sale, ca sarcini ale Ministerului, sunt simple; nu necesită cheltuieli mari şi nici timp îndelungat. Este o încântare să parcurgi atent acest material, în realizarea prevederilor căruia s-a angajat ministrul cu dăruire. Iată:

2. Zootehnia

Tot în cadrul acestor măsuri tehnice, urmează să discutăm programul zootehnic. Nu se poate face agricultură bună fără vite bune.

Progresul creşterii animalelor este în funcţie – precum cred că sunteţi cu toţii de acord – de trei factori: de nutriţie şi îngrijire, de sănătate şi de buni reproducători, adică de rasă.

In ce priveşte nutriţia şi îngrijirea, nu vom avea vite bune atâta vreme cât ţăranii nu vor cultiva plante de nutreţ şi nu vor face porumb mult, pentru ca o parte din el să poată servi la hrănirea animalelor.

Prin urmare, primul lucru, care trebuie făcut în interesul dezvoltării creşterii vitelor, este să avem culturi bune de nutreţ. În această materie, ca în toate de altfel, trebue să facem o politică realistă. Să nu încurajăm, după părerea mea, pe ţăran a ţine alte animale decât acelea care sunt în concordanţă cu mărimea suprafeţelor de pământ şi cu treapta la care a ajuns gospodăria ţăranului respectiv. Aici nu spun un lucru nou, ci este un lucru pe care l-a accentuat şi d-l Garoflid: nu trebue un gospodar mic să ţină cai. Calul este un animal a cărui întreţinere e scumpă şi oneroasă în afară de regiunile unde este exploatat pentru cărăuşie. Trebue să îndrumăm pe ţăran să

Scanned with OKEN Scanner

folosească vacile la jug – deşi este o prejudecată că nu trebuesc folosite vacile la jug. Aceasta se face şi în alte ţări mai înaintate decât a noastră.

În ce priveşte sănătatea, nu voi insista prea mult. Toţi dintre dv. cunoaşteţi problema sănătăţii animalelor. Astăzi nu putem face faţă nevoilor cu organizaţia insuficientă de medici veterinari pe care o avem. Cred că dv. mă veţi autoriza să cer Ministerului de Finanţe să mărim numărul de medici veterinari, astfel ca fiecare agricultor şi crescător să aibă la îndemână cu uşurinţă medicul veterinar. Cred că este necesar să se desvolte iniţiativa luată de mult, aceia a echipelor volante de medici veterinari. O camionetă cu toate instrumentele, cu utilajul necesar, care să poată fi trimisă cum sunt trimise echipele de pompieri, acolo unde este primejdia mai mare, unde s'a ivit o epizootie care trebuie combătută.

O altă suferinţă este că nu avem seruri şi vaccinuri în cantitate îndestulătoare şi că acestea nu sunt destul de ieftine. Azi se aduc din străinătate cu sacrificii foarte mari, ceiace cred că nu este o politică de ţară înaintată şi civilizată. Va trebui să organizăm instituţiile noastre proprii ca să producă aceste seruri. Statul a făcut sacrificii pentru clădirea unui institut de ser antipestos la Giuleşti, care însă nu-i încă terminat şi înzestrat. Să punem în program terminarea şi înzestrarea acestui institut, care este în dependinţă de Minister, pentru ca el să poată face faţă nevoilor.

Este deasemenea necesar să se termine laboratoriile veterinare regionale începute şi cari nu s'au terminat. Aşa de exemplu, s'a început construirea unuia la Timişoara, dar nu a fost isprăvit.

Nu este de ajuns să avem numai medici veterinari, seruri, vaccinuri, tot nu vom fi rezolvat problema sănătăţii animalelor, dacă nu vom avea posibilitatea să luăm măsurile de prevenire în această direcţie. Trebue întărită această disciplină, trebue înăsprită această poliţie, în interesul însuş al progresului agriculturii şi zootehniei. Nu trebue să se mai permită aruncarea cadavrelor de animale pe şosele. Trebue ca fiecare comună să aibă un cimitir de animale şi un serviciu de ridicare a cadavrelor. Aceasta nu mai este o chestiune care să privească pe medicul veterinar, care poate avea toată grija şi bunăvoinţa, dar, dacă nu are concursul autorităţilor poliţieneşti şi administrative, nu mai poate face nimic.

În ceiace priveşte lipsa reproducătorilor, aceasta este foarte simţită la bovine. S'au făcut calcule şi s'a arătat ce mare număr de vaci sterpe avem în România. Trebue făcută o mare sforţare în această direcţie, dar aceasta nu o poate face Ministerul singur. Este o problemă de gospodărie locală, comunală şi judeţeană, bine înţeles şi cu concursul Camerelor de Agricultură. Aici reţin ceiace a spus d-l Marian într'o conferinţă recentă, că ar trebui să angajăm la o colaborare şi pe agricultorii mari şi mijlocii, care s'ar oferi să ţie reproducătorii necesari pentru animalele din comună.

În Ardeal este sistemul grajdurilor comunale. Dacă ar trebui să le facem şi în Vechiul Regat, ar fi necesară o investiţie de multe zeci de milioane. Deaceia, în comuna în care se găseşte cineva care să-şi ia de bună voie sarcina de a întreţine un animal de reproducţie, vom fi fericiţi să colaborăm cu acel agricultor. Problema reproducătorilor este o chestiune care nu se poate rezolva prin grajduri comunale sau prin înţelegerea cu agricultorii, ci trebue procedat într'un chip ori altul după situaţia locală.

În ceiace priveşte reproducătorii, stăm ceva mai bine cu caii. La cai, însă, stocul de armăsari din depozitele Ministerului este prea mic faţă de nevoile locuitorilor; mulţi dintre armăsari au îmbătrânit şi înnoirea n'a mai avut loc în măsura în care ar fi trebuit. S'a arătat de Direcţia Zootehnică, că ar trebui întregit numărul armăsarilor pe care îi avem astăzi la 2.000, pentru a satisface nevoile.

Cred că în materie de reproducători ar trebui să ne facem o specialitate din câteva rase de animale pe care le avem în ţară şi pe care nu le exploatăm suficient de bine pentru prosperitatea noastră particulară şi pentru cea generală a ţării. De exemplu, e necesară o mai bună exploatare a rasei Schwitz, care reprezintă o mare bogăţie. O avem în Maramureş, se cere la export, se păteşte bine. Aproape că începe să secătuiască Maramureşul de vite din această rasă. Trebue să ducem o politică nu de oprire a exportului, cum s'a sugerat de unii, ci de o mai mare desvoltare a rasei Schwitz, astfel încât să putem satisface exportul. Acest export s'ar putea alimenta în mod intensiv cu animalele, pe care crescătorii le pot produce, dacă noi vom şti să-i sprijinim.

Tot aşa este o specialitate românească oaia Karacul, care ar trebui încurajată pentru export.

Deasemenea calul nostru Nonius este o bogăţie, care se cere la export. Ni s'a propus însă, să interzicem exportul; Ministerul Apărării Naţionale ne cere în interesul remontei, să nu mai lăsăm să iasă epele, ci numai caii. Eu cred că Ministerul Apărării Naţionale nu va întâmpina nici o greutate în procurarea cailor necesari armatei, dacă va plăti preţul just. Oprirea exportului ar scădea preţul şi ar descuraja pe crescători. Ministerul Apărării Naţionale s'ar găsi atunci într'o situaţie şi mai grea în ce priveşte procurarea cailor necesari armatei: nu i-ar mai găsi de loc, pentrucă nimeni nu vrea să crească animale în pagubă.

Tot aşa ar trebui să dăm o atenţie specială porcului York pentru şuncă şi porcului Mangaliţa pentru grăsime.

Deasemenea, poate fi o specialitate pentru noi, foarte căutată în străinătate, oaia Ţigae. Avem aşa dar o bogăţie zootehnică, pe care, dacă o vom îngriji şi o vom încuraja, vom obţine rezultate foarte bune.

Socotesc că am ajuns într'un stadiu de progres, care ne îngădue a frâna importul de anumite rase din străinătate. La anumite rase, cum este de exemplu Simmenthalul, se produc în ţară animale aşa de bune, încât nu mai avem noevoie să le aducem din străinătate.

În afară de aceasta, cred că trebue să dăm o atenţie specială la două rase de vite neglijate până a cum: rasei roşii de Basarabia, potrivită pentru agricultura mică în regiunile de climă mai aridă şi vacei sure de stepă, care e vaca noastră băştinaşe. Aceasta din urmă ar putea fi utilizată nu numai ca animal de muncă, dar prin selecţie s'ar putea face şi un animal cu oarecare calităţi de lapte. Se lucrează azi în acest sens.

Revizuirea hărţii zootehnice este necesară. Cred că se va putea face această revizuire cu colaborarea dvs.

Se pune întrebarea, dacă măsurile enumărate mai sus sunt îndestulătoare? Evident că aceste măsuri tehnice nu vor duce la rezultatele dorite, dacă nu vom asigura rentabilitatea creşterii animalelor. Cum putem asigura această rentabilitate?

1. Prin încheerea unor bune convenţii comerciale, care să permită desfacerea animalelor la preţuri remuneratorii;

2. Prin înfiinţare de târguri de animale, ca să nu mai fim la dispoziţia marilor negustori de animale, cari dictează preţurile;

3. Prin sindicate de creştere, care să îmbunătăţească metodele de creştere şi să scadă cheltuielile de cost;

Scanned with OKEN Scanner

4. Printr'o organizare mai raţională a remontei, în legătură cu Ministerul Apărării Naţionale;
5. Prin încurajarea primăriilor, să facă abatoare moderne, înzestrate cu utilajul care se cere astăzi, când este vorba de această industrie şi
6. Prin asigurarea animalelor, ca să evităm riscurile mari ale creşterii.

În privinţa asigurării, cred că nu putem face altceva, decât să găsim un sistem de asigurare mutuală, cu oarecare ajutor de Stat, o asigurare pe comune sau circumscripţii mici, în care agricultorii se cunosc şi unde se poate garanta buna credinţă a proprietarului, în cazul în care animalul moare.

3. Viticultura a primit sarcini pentru un spectru larg şi precis de obiective. De la început, ministrul punea întrebarea: Ce trebuie să facem? Iar răspunsul a fost clar: primul lucru este să aplicăm legea viticulturii. Apoi invoca încălcarea ei chiar din anul apariţiei (1937). Se prevedea defrişarea viilor cu hibrizi, acordând unele despăgubiri de la stat, iar distilarea vinului inferior să primească cantităţi tot mai mari şi oţetul să fie produs numai din vin.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti s-a aflat între primii agronomi care au susţinut ideea delimitării „regiunilor viticole", pentru care a activat ca ministru, având la conducerea acestui serviciu pe renumitul profesor I. C. Teodorescu, ce a îndeplinit şi alte funcţii înalte în minister în acea perioadă. Explicând importanţa regiunilor, ministrul a spus: «Ea (regionalizarea) va permite, însă, să stabilească o gradaţie de preţuri în raport cu reputaţia podgoriei şi va înfrâna concurenţa neloială, contribuind astfel la rezolvarea crizei».

Dr. G. Ionescu-Şişeşti propunea, prin programul Ministerului, să sprijine exportul a 800 vagoane de vin în Germania, lăudându-l pe d-l Ministru Negură, titularul Ministerului Comerţului. Prin programul său a făcut demersuri pentru a obţine ajutor de stat destinat viticultorilor. **(33)**

4. Silvicultura

Un spaţiu larg a acordat în program, pentru păduri, care erau în subordinea MAD. În acest domeniu se prevedea: realizarea plantaţiilor silvice; aplicarea unei stricte conservaţiuni, în urma unor exploatări abuzive; împiedicarea păşunatului în pădurile tinere, conform prevederilor codului silvic (încă de la forma sa în primul cod silvic românesc elaborat de P. S. Aurelian). Dr. Şişeşti programa deasemenea stabilirea zonelor de „păduri de protecţie", în vederea apărării naţionale, care era deja în lucru. ***Programa înlocuirea lemnului de calitate, în special bradul şi stejarul, prin folosirea cărbunelui, iar pentru exploatarea raţională, recomanda o dezvoltare a cooperativelor de muncă, sun coordonarea „Casei pădurilor", prin care să se evite abuzurile, iar muncitorii să fie retribuiţi cu un beneficiu încurajator.*** Atunci, munca în pădure era foarte grea.

Noul program prevedea mărirea patrimoniului silvic şi solicita ca prin efort de stat, pădurile composesorale[11] şi ale mănăstirilor, supuse administrării unei direcţii din MAD, să angajeze un număr mai mare de silvicultori, ceea ce ar fi un efort, dar unul necesar. Apoi solicita o intensificare a plantării de păduri pe terenurile statului, dar şi al particularilor.

Întâlnim în propunerile ministrului ideea mai veche a plantării perdelelor de protecţie pe care o susţinea, folosind la plantare salcâmul. Despre această acţiune, ministrul spunea: «***Rugămintea mea este ca fiecare dintre dvs să daţi concursul şi sprijinul dvs pentru ca această idee să se realizeze, nu numai cu mijloacele modeste ale Ministerului, dar cu mijloacele mult mai importante ale particularilor, care trebuie să fie convinşi că în acest chip îşi crează un nou izvor de venit, dar mai ales ajută la crearea unor condiţii mult mai prielnice pentru agricultură***» **(34)**

La ideea anterioară ministrul adăuga sarcina plantării terenurilor degradate, pe care statul român nu a luat-o niciodată în consideraţiune ca pe un obiectiv de interes naţional. Suprafeţele plantate sunt nesemnificative, de aceea se raportează numărul de puieţi plantaţi şi nu suprafaţa.

5. Regiile Autonome ale Ministerului Agriculturii

Ministrul Agriculturii a acordat un spaţiu larg programului în acest domeniu. Pentru „Casa Pădurilor" prevedea urgent „inventarul pădurilor" – inventarul efectiv al proprietăţilor statului, precum şi o exploatare raţională cu mijloacele de lucru existente. **(35)** Interesant ne pare azi că în acele timpuri nu existau mijloace pentru exploatarea pădurilor, cu randament mare. Aşa ne explicăm că ele au fost păstrate, până la devastarea lor în unele regiuni, de către vestitele SOVROM-uri, iar azi de marile societăţi străine (2017).

Programul sivic stabilea şi o mai bună industrializare a lemnului, pentru a da o mai mare rentabilitate sectorului: «Să nu vincem mereu lemnul brut pe care să-l industrializeze cineva, iar statul eventual să-l ia înapoi de la aceştia industrializat, ci să-l prelucrăm noi singuri, ceea ce putem face cu mijloacele şi specialiştii ce avem» **(36) (1938)**

6. Pescăriile statului

În acele timpuri, „Pescăriile statului" reprezentau o direcţie autonomă, ca şi pădurile, în cadrul MAD, dar, conform unor regulamente stricte care prevedeau o supraveghere autoritară din partea Ministerului. Era un domeniu care în perioadele cu bună administrare aducea venituri importante pentru stat, în plus, balta nu se prăşea ...

Pentru acest sector programul MAD prevedea ridicarea în plan a suprafeţelor pescăriilor şi o inventariere exactă a patrimoniului; sporirea producţiei, pentru că: «***altădată peştele era un aliment popular şi a ajuns acum un aliment scump***». Ministrul a făcut apoi o

[11] Composesorate – proprietate comună a unui grup de persoane, familii

Scanned with OKEN Scanner

analiză largă a cauzelor obiective, care au provocat scăderea producţiei şi a consumului de peşte.

Programul prevedea aplicarea măsurilor de îngrijire a pescăriilor şi continua cu importanţa producţiei de peşte mare din Marea Neagră, reducerea dijmei pentru pescuitul mic şi eliminarea ei pentru pescuitul în mare.

Este cazul să amintim că o perioadă lungă de timp „Pescăriile Statului" au fost conduse de Grigore Antipa (1867 – 1944), biolog, având rezultate încurajatoare în domeniul exploatării zonelor inundabile ale Dunării şi Deltei. Ca savant a elucidat problemele productivităţii biologice ale Dunării şi a părţii de nord-vest a Mării Negre şi a pus bazele şcolii româneşti de hidrologie şi ihtiologie (Mic dicţionar enciclopedic, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1978). Gr. Antipa a fost unul dintre savanţii care l-au preţuit mult pe tânărul dr. G. Ionescu-Şişeşti.

7. Regia fermelor statului

Statul român a dispus de suprafeţe imense de teren agricol, late bogăţii, recuperate prin „Reforma agrară" din 1864, care a scos de sub stăpânirea bisericii greceşti şi române, pământul ţării. Puţini români, chiar intelectuali cu pretenţii, fără legături cu economia ţării, au înţeles importanţa aproape fantastică a actului curajos luat de primul Domn al României, Alexandru Ioan Cuza, şi primul său ministru Mihail Kogălniceanu. Nu se poate număra în câte situaţii a fost ajutată ţara de această sursă lăsată românilor de către Domnitor, cu risc aproape vital. Un exemplu la îndemână îl reprezintă, bunăoară, suprafeţele întinse acordate Familiei regale, din aceste terenuri, de către politicieni iresponsabili, cu toate ocaziile posibile; uneori chiar la o zi de naştere a unui prinţ sau prinţese. Se ofereau „în folosinţă", iar în timp s-au înstăpânit şi acum le solicită ca foşti proprietari. Poporul nu este întrebat nimic de nimenea. Din acest punct de vedere îndatorarea memoriei şi iubirii românilor pentru Cuza şi Kogălniceanu trebuie să nu aibă limită.

Programul dr-lui G. Ionescu-Şişeşti prevedea că „Fermele statului" nu ar trebui să conteze ca rentabilitate, ci să fie încadrate într-o formă de producere a seminţelor selecţionate, pentru reproducători animali, pentru producerea de pomi, viţe şi pentru practica studenţilor. Adevărat, câteva ferme aveau deja acest statut, dar a nu cere nici un beneficiu era o eroare. Terenurile statului neorganizate în ferme rămâneau încă mari, iar IAS-urile de mai târziu, care îndeplineau şi unele dintre aceste sarcini, erau rentabile.

8. Iazurile comunale, deşi au ajuns la un moment dat la Ministerul de Interne, datorită atracţiei peştelui, după ducerea la dezastru au ajuns la MAD, iar programul ministerului prevedea readucerea lor în folosinţă.

Programul pe anul 1938 era cu adevărat vast, iată domeniile pentru care mai erau prevăzute sarcini de realizat: ***III.*** *Investiţii pentru agricultură;* ***IV.*** *Valorificarea producţiei agricole;* ***V.*** *Organizaţiile pentru aducerea la îndeplinire a programului;* ***VI.*** *Repartiţia fondului pentru încurajarea agriculturii;* ***VII.*** *Bugetul Ministerului Agriculturii, Domeniilor Şi Cooperaţiei.*

Parcurgând această analiză asupra bugetului Ministerului, constatăm abordarea sistematică a categoriilor de activităţi din minister, a personalului salarizat din diferite sectoare. Aflăm că şi în acele vremuri existau dificultăţi financiare, care duceau la blocări de salarii, inechităţi în salarizare, avansări după 10 – 15 ani de muncă pe un post etc. Intreg materialul expus pe buget arată preocuparea deosebită a ministerului pentru o cheltuire raţională a finanţelor, dar în acelaşi timp, căuta să asigure şi un salariu satisfăcător categoriilor de specialişti şi funcţionari.

Conştient de condiţiile dificile de muncă şi finanţare, expunerea ministrului a fost bogată în argumentări de liniştire, folosind un limbaj colegial compasiv, cu un iz de speranţă. Nu a neglijat nici lucrurile bune legate de buget care se pot realiza prin unele măsuri de organizare în minister şi de colaborare cu alte ministere. Intregul material sugerează priceperea unui specialist agronom, pertinent şi în domeniul finanţelor. Dar, peste toate acestea, vedem omul responsabil, angajat moral să îndeplinească sarcinile primite, cât mai bine, în folosul agriculturii, al cetăţenilor ţării.

Găsim important să precizăm aici că banii primiuţi de minister reprezentau 2% din Bugetul ţării asică «**Cenuşareasa tuturor profesiilor**» **(37)**

Având o activitate de peste 10 ani în Minister, dr. Ionescu-Şişeşti a făcut o analiză excepţională a activităţii instituţiei, unica pentru perioada interbelică. Avem un motiv temeinic să lăsăm posterităţii fragmente din această perlă.

Comentariu

Programul Ministerului Agriculturii pe anul 1938 este cea mai dezvoltată elaborare în acest domeniu, din perioada interbelică, când dr. G. Ionescu-Şişeşti ocupa pentru a treia oară conducerea acestui minister

Expunerea programului s-a făcut cu explicaţii asupra obiectivelor propuse şi cu solicitări de completare. A insistat asupra mecanismelor economice care sunt necesare pentru a ajunge la împlinirea lor şi a dat explicaţii bazate pe ştiinţa agronomică, prin aplicarea cărora să obţină rezultate pozitive. Iată o explicaţie acceptată azi universal cu privire la nevoia de îngrăşăminte: «***Ca să avem culturi intensive este nevoie să aplicăm îngrăşăminte. Este o eroare ce s-a crezut până acum la noi, că pământul nostru are o rodnicie nesfârşită ... Avem la îndemână gunoiul de grajd, potrivit pentru toate felurile de pământ, dar, care nu este destul de apreciat***».

Scanned with OKEN Scanner

Surprinde apoi tehnicitatea programului în domeniul zootehniei, unde în preambul, spune că progresul creşterii animalelor este dependent de trei factori: de nutriţie, de îngrijire şi de rasă, adică de buni reproducători. Nimic nu a rămas neanalizat şi neobiectivizat în zootehnie, prin prevederile programului, încheind cu rentabilitatea. Ministrul s-a dovedit un cunoscător pertinent.

Desigur, azi un program cu o astfel de întindere se alcătuieşte cu prevederi punctuale şi cu măsuri concrete de realizare. Din păcate, nu se înfăptuiesc total aceste previziuni, din cauza a numeroase legi interne şi a unor „directive UE" care ne sunt puţin favorabile şi care încurcă adesea agricultorul. Bunăoară, statul nu are dreptul să dea ajutor cetăţenilor săi pentru dezvoltarea economiei naţionale, din dările cetăţeanului, ca să fie implorat străinul să vină ca să ne spolieze munca şi ţara. Ei bine, generaţia interbelică nu ar fi acceptat aceasta în cazul agriculturii. Au rămas destule alte domenii în care se întâmplă ce spunem.

Deşi s-a putut constata şi anterior, din cele descrise despre activitatea sa, revenim asupra insistenţei dr-lui G. Ionescu-Şişeşti asupra dezvoltării cooperaţiei în agricultură, unde fiecare să participe individual şi să beneficieze individual. Iată: «**Am încercat în anul 1931 să organizăm asociaţiile de cultură agricolă. N-am fost urmat pe această cale de cei ce au venit după mine la Ministerul Agriculturii. Legea de atunci a fost agrogată ... Se crează acum în multe comune asociaţii de ţărani cu scopul să-şi procure seminţe, maşini, reproducători**».

Acestea se numesc acum „Asociaţiile bunilor gospodari". Dr-ul G. Ionescu-Şişeşti propune ca agricultorii mari şi mijlocii «**să colaboreze efectiv cu ţăranii din comunele lor sau din comunele învecinate**» ca gest de încurajare, evocând ideea aceasta lansată şi de C. Garoflid, nu însă şi pentru ţăranii săraci şi mulţi. După acesta, ei nu mai aveau loc şi erau sortiţi muncii în fabricile pe care le dezvolta atunci capitalismul. Era o idee realistă? Nu era? Un lucru este sigur, când va dispărea satul românesc, în privinţa moralei vechi a ţăranului şi a modului său de viaţă, va apărea adevăratul moment periculos, de atentat la existenţa statală şi diluare a naţiunii. Ţăranul român va refuza la infinit să devină cetăţean universal, restul cetăţenilor depind de salariu. El poate să nu depindă de nimeni, dar rămâne cu adevărat liber şi sărac. Aţi fost în Apuseni azi? Ei bine, după puţin timp de la lansarea acestui program important pentru ţară, chiar guvernul era remaniat integral. Ministrul a cedat funcţia.

Nu vom uita să arătăm că în perioada interbelică (1918 – 1940), mulţi funcţionari din Ministerul Agriculturii, la fel cu cei care au lucrat cu dr. Şişeşti, au avut o înaltă prestaţie profesională, erau adevăraţi specialişti. N. Păsăreanu, Ernest Grinţescu, T. Mândru, Ch. Faraudo, I. C. Teodorescu, Marin Drăcea sunt nume nemuritoare rămase în istoria agriculturii româneşti, redate în lucrarea monografică „Oameni de seamă ai ştiinţei agricole româneşti", 3 vol., 1997, 2000, 2006 şi în Albumul Naţional „Mari Agronomi Români 1800 -2000" (2008) care se află în biblioteci de stat comunale, orăşeneşti şi judeţene şi chiar în biblioteci private, din toate judeţele ţării.

Remanierea guvernului în al treilea mandat

Putem înţelege dezamăgirea ministrului agriculturii la remanierea guvernului. Dr. Ionescu-Şişeşti a ţinut să-şi arate de fiecare dată nemulţumirea când a considerat că a fost tratat nedrept, să conteste în mod elegant, ca o persoană înalt educată. A făcut-o de multe ori, dar acum nu putea contesta la Rege fiind perioada conducerii autarhice a ţării, şi era ministru FRN, fapt pentru care ulterior nu a dat seamă ca N. Cornăţeanu, fost secretar general al FRN, care s-a oprit cinci ani la închisoarea de la Sighetîn urma hotărârii luate în procesul intentat şi împotriva lui de către regimul comunist.

Din convorbirea cu A. Călinescu, vicepreşedinte al guvernului din 3 februarie 1939, aflăm că remanierea a avut loc pentru că „s-a considerat necesară o schimbare", iar ministrul remaniat a replicat:

- Aveam dreptul să cer un singur lucru, să fiu prevenit!

- Nu puteai să fii prevenit fiindcă nu era vorba de remanierea dumitale, ci de schimbarea întregului guvern (primul sub dictatura regală condus de N. Iorga).

- În privinţa aceasta dă-mi voie să-ţi spun o părere care nu e numai a mea, ci a mulţimei în mijlocul căreia eu mă mişc mai mult ca dumneata. Ţara cere o stabilitate guvernamentală şi e înfricoşata de schimbările acestea continue: la 17 noiembrie 1937, la 29 decembrie (1937), la 10 februarie (1938), la 30 martie (1938); afară de schimbările individuale.

- Ai dreptate. sunt absolut de părerea dumitale, a răspuns A. Călinescu.

Aşa s-a încheiat cel de al treilea mandat de ministru, la 3 februarie 1939. **(38)**

Din convorbirea sinceră ce a avut loc la Al. Constantinescu, deducem uşor că aceste modificări erau posibile datorită unei minţi aflată sub diverse presiuni şi intervenţii colaterale, care nu aveau vreo legătură cu interesele ţării. Mai grav, ele erau chiar mai dăunătoare decât schimbările dese ale guvernării partidelor, pe care regele le acuza anterior, pe drept, dar care au fost depăşite de pretenţiile sale, care au continuat până la părăsirea tronului şi a ţării. (6 septembrie 1940).

Cu toate acestea dr. Şişeşti nu a părăsit Frontul Renaşterii Naţionale, a rămas credincios regelui, dovedind caracter ce dispare chiar şi la personalităţi de elită. Există suficiente dovezi.

Raportul de activitate al ministrului agriculturii

Drept confirmare a celor de mai sus, fostul ministru a dat publicităţii o informare asupra activităţii sale, regăsită în „Cuvântarea" ţinută la 8 februarie 1939, când a predat

Scanned with OKEN Scanner

funcţia profesorului Nicolae Cornăţeanu, un alt adept al principiilor promovate de Rege şi FRN pentru redresarea şi dezvoltarea ţării, cu toate că războiul era aproape să înceapă odată cu ocuparea Austriei de către Germania.

Este important şi interesant să vedem ce s-a putut realiza din programul lansat în 1938 cu demnitate, bunăvoinţă şi iubire de ţară, aşa cum avea sentimente dr. G. Ionescu-Şişeşti.

Activitatea Ministerului Agriculturii şi Domeniilor în 1938. Deşi expunerea a fost făcută în fraze cursive tipice unei conferinţe, vom vedea punctual realizările pe care a reuşit să le înfăptuiască ministrul cu funcţionarii instituţiei, în perioada 10 februarie 1938 – 3 februarie 1939, adică timp de un an.

Fostul ministru a adus mulţumiri directorilor din Minister, pentru munca devotată şi directorului general al silviculturii, dr. Marin Drăcea. Şirul realizărilor este lung şi prezintă numeroase realizări importante, raportate la un an de guvernare:

- scutirea de vamă şi de taxele ad-valorem a maşinilor şi tractoarelor (importate);
- ieftinirea îngrăşămintelor chimice;
- distribuirea de seminţe, puieţi de pomi, animale de reproducţie, de maşini şi unelte;
- scutirea de impozit a terenurilor comasate (pentru încurajarea cooperaţiei);
- s-au făcut plantaţii de pomi roditori, plantaţii forestiere, mai mult decât oricând în trecut;
- instituţiile zootehnice au primit o înzestrare temeinică – numărul reproducătorilor s-a mărit simţitor;
- s-au curăţat izlazurile şi s-a însămânţat mai mult ca oricând;
- s-au delimitat regiunile viticole (director I. C. Teodorescu);
- s-au făcut eforturi pentru încheierea Reformei agrare;
- au continuat lucrăile de cadastru funciar, de comasare şi colonizare;
- s-a îmbunătăţit salarizarea Corpului tehnic;
- Camerele de agricultură şi Uniunea lor au fost bine încadrate cu personal; **(39)**
- s-au organizat concursuri cu agricultorii, pentru producţii mari şi exemplare de animale de rasă, reprezentative şi bine întreţinute;
- s-au luat măsuri de vânzare centralizată a lânii pentru fabricile de postav; valorificarea vinului de prisos la febricile de oţet şi spirt, export;
- s-a stimulat cu prime exportul animalelor şi a lemnului;
- regiile dependente de minister au adus un venit însemnat tezaurului;
- în timpul acestei guvernări au fost promulgate mai multe legi necesare pentru ordonarea activităţilor din agricultură.

Partea a doua a cuvântării

În partea a doua a cuvântării s-a adresat viitorului ministru în legătură cu misiunea sa. Este o pledoarie de mare simţire românească, care nu se mai aude în zilele noastre, de aceea o vom reproduce în continuare:

Domnilor Miniştri, Domnilor,

Ostenelile noastre de un an de zile nu sunt decât o verigă dintr'un lanţ.

Aceste osteneli rodesc unele îndată, altele mai târziu. În agricultură, mai ales, rodul se desvoltă încet, după legi implacabile. E necesar să asigurăm o liniştită deşteptare şi o continuitate.

Continuitatea nu însemnează o continuitate de oameni; oamenii sunt trecători: sunt celulele desvoltării unui organism care se regenerează mereu. Continuitatea trebue să fie în metode şi programe, adică în legile imperioase ale desvoltării.

Am convingerea, Domnule Ministru (Nicolae Cornăţeanu), că această continuitate e asigurată.

Vă trec torţa ca în simbolicele releuri ale focului şi ale luminei.

Aveţi o mână tinerească şi sunt sigur că o veţi purta cu entuziasmul şi idealismul cu care eu însumi m'am străduit s'o port. Am o mare mândrie: aceea de a vă şti că v'aţi format la şcoala noastră, că aţi lucrat şi lucraţi la instituţia noastră. Am o satisfacţie de a constata că am fost un bun profet, când făceam elogiul d-voastră în Ianuarie 1935, într'o scrisoare pe care o adresam d-lui Kittredge, Directorul Fundaţiei Rockefeller şi când încheiam scrisoarea cu convingerea că veţi juca într'o zi un rol politic în ţara noastră.

Aţi fost după aceea în America şi aţi adăogat culturii şi experienţei d-voastre un nou capital, care se va valorifica din plin pentru agricultura noastră.

Cunosc competenţa d-voastră. Cunosc sufletul d-voastră cald. Cunosc iubirea d-voastră pentru ţărănime, care reprezintă pătura de temei şi de temelie a ţării noastre.

Ştiţi ca noi toţi, că prima datorie este să ridicăm această clasă moralicește şi materialicește. Ştiţi că ne ameninţă marea primejdie a fărâmiţării proprietăţei, că suntem nevoiţi din cauza sporului rapid al populaţiei să scoatem mult mai mult din pământul nostru, să împiedecăm pulverizarea proprietăţii şi să creiem posibilităţi noui de muncă, pentru ţăranii noştri. O lege care e menită să înlesnească accesul la pământ prin preempţiune, exercitată mai larg ca până acum, dar care să împiedece pulverizarea e pregătită şi o încredinţez grijei d-voastră. Trebue în special mare luare aminte cu populaţia din regiunile de deal, cea mai deasă, cea mai autentic românească şi cea mai săracă azi. Trebue rezolvată în favoarea acestei populaţii problema viticolă, care stărue de prea multă vreme la ordinea zilei. Trebue scăpată populaţia dela câmp de stupefiantul viţei sălbatice, care e o cauză de degenerare a rasei noastre. Şi în această privinţă aveţi un proiect gata întocmit pe care nădăjduiesc că vi-l veţi însuşi.

Trebue stabilit un sistem ordonat de ajutorare a populaţiei rurale izbită de calamităţi, prin asigurări organizate, ca să scăpăm de grija de a ajutora în pripă pe cei lipsiţi, cu mijloace căutate la întâmplare. Şi în această privinţă aveţi la Minister studii şi proiectele făcute.

Scanned with OKEN Scanner

Sunt convins că, cu inteligenţa, competenţa şi devotamentul d-voastră, veţi rezolva toate aceste probleme, şi veţi duce pe cărări sigure şi spre o înflorire, din ce în ce mai mare, agricultura noastră.

Aveţi norocul de a avea ca tovarăş de muncă pe d-l Profesor Şerban, care vine pentru a doua oară în conducerea acestui Departament. D-sa vă aduce o cultură economică adâncă, o experienţă încercată şi ecoul aspiraţiilor fraţilor noştri de peste Carpaţi, spre care trebue să se îndrepte, statornic, iubirea şi atenţiunea noastră. Amândoi, sunt convins că veţi duce la bun sfârşit frumoasa şi greaua sarcină pe care v'a încredinţat-o M. S. Regele.

Azi se poate lucra. Azi agricultorii pot să se consacre gospodăriei lor, azi satele nu mai sunt împărţite în tabere, azi nu mai porunceşte în sat agentul electoral.azi e legea lege. Azi e o linişte şi o siguranţă care sunt condiţiile indispensabile agriculturii. Azi, în urma nouei ordine stabilite de M. S. Regele prin noua Constituţie, agricultura este liberată de vraja care o ţinea paralizată.

E momentul să afirmăm încrederea în puterile vii ale acestui neam, în puterile agricultorilor, cărora le trimit, în momentul când vă predau Departamentul, salutul şi urările mele.

Despărţindu-mă de Minister, nu mă voi despărţi de d-voastre, Domnilor, cu care am colaborat în atâtea împrejurări, nici de agricultori pe cari înţeleg a-i servi ca profesor şi director al Institutului de Cercetări Agronomice iar d-voastră, Domnule Ministru, puteţi să contaţi pe munca şi sprijinul meu neprecupeţit.

Vă mulţumesc încă odată Domnilor pentru concursul ce mi-aţi dat, vă rog să daţi acelaş concurs d-lui Ministru Cornăţeanu şi d-lui Subsecretar de Stat Şerban.

Vă urez, d-lor Miniştri, spor şi izbândă în opera ce începeţi.

Răspunsul noului ministru, prof. dr. N. Cornăţeanu

Răspunsul profesorului N. Cornăţeanu nu a fost pregătit dinainte în iureşul remanierii, făcând în primul rând elogiul personalităţii ministrului dr. G. Ionescu-Şişeşti, care a rămas un model de raporturi civilizate între persoanele importante pentru bunul mers al ţării. În partea a doua a cuvântării a schiţat obiectivele sale în noua calitate primită.

Adresându-se fostului ministru, fostului său profesor, care l-a numit şef al Laboratorului de Economie agrară din ICAR, N. Cornăţeanu a spus: „Mulţumesc foarte mult marelui meu înaintaş, d-l prof. Ionescu-Şişeşti, pentru preţioasele cuvinte ce mi le-a adresat. Ele sunt cu atât mai preţioase, cu cât vin, nu numai de la fostul ministru al agriculturii, dar vin de la omil de ştiinţă, de la Conducătorul Institutului de Cercetări Agronomice, care a deschis drumuri hotărâtoare în agricultura românească.

Îmi permit numai să relev marea importanţă pentru viitorul plugăriei româneşti; acţiunea tehnică, unică în istoria agriculturii româneşti, pe care d-sa a încetăţenit-o în timpul scurt în care a trecut pe la conducerea acestui departament (minister)."

La acest eveniment, prof. dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost omagiat prin scurte discursuri de foştii colaboratori: Ernest Grinţescu, Marin Drăcea şi C. Sescioreanu, care s-a adresat astfel fostului ministru:«Vă aduc un cald omagiu pentru felul cum ne-aţi angrenat pe toţi, de la micul la marele cultivator, în această operă de înălţare a plugărimii. Astăzi părăsiţi conducerea efectivă a departamentului şi îndrumării agriculturii (ministerul), dar rămâneţi mai departe conducătorul ei spiritual». O frază de preţuire reproducem şi din adresarea făcută de către ministrul N. Cornăţeanu: «... pentru mulţi sunteţi o nădejde, însă pentru câţiva dintre noi, cei care vă cunoaştem mai bine pregătirea ştiinţifică, elanul tineresc şi puterea de muncă, sunteţi o certitudine» **(40)**

Aşa se comportau oamenii educaţi, iubitori de ţară, chiar dacă vremurile erau tot mai apăsătoare şi dătătoare de îngrijorare. Înaintaşii mari ne arată că, în orice condiţii, mintea şi gândul trebuie să se oprească la ţară, la viitorul ei. A dezerta şi a promite că vei reveni când cei rămaşi o vor ridica la o stare mai bună, poate avea şi răspunsul: Nu mai este nevoie!!!

4. Ultimul mandat de ministru (IV)

Anul 1939 a revenit profesorului N. Cornăţeanu să fie ministrul agriculturii, până la 27 noiembrie. La această dată a fost chemat, pentru a patra oară să conducă Ministerul Agriculturii, profesorul G. Ionescu-Şişeşti.

În nota sa de jurnal, din data menţionată, a scris: «**... la 4 ½ m-a chemat de la Academia Română (Gh.) Tătărăscu, la el acasă. Mi-a propus să primesc Ministerul Agriculturii. M-am apărat din toate puterile, dar n-am putut scăpa. Nu sunt din nefericire un om liber (ca membru al FRN, o persoană înalt apreciată de Regele Carol al II-lea); sunt funcţionar de stat. Nu m-aş putea expune represaliilor unui refuz. La ora 9 ½ am depus jurământul. Tătărăscu a vorbit de nevoia de pacificare. Regele de nevoia de a remonta materialiceşte şi moraliceşte, mai ales ţara. Dar vom putea? (Totuşi dr. Şişeşti spera în rezultate mai bune sub politica FRN).**

Am un sentiment de mare depresiune. Părăsesc iar catedra, pe studenţi, institutul, lucrarea mare de agrologie ce e în curs. Mă mustră conştiinţa de parcă aşi fi făcut o faptă rea. Situaţia ţării e grea din toate punctele de vedere. Dumnezeu să ne stea întru ajutor» (40)

Avea totală dreptate. În plan extern pericolele creşteau cu fiecare zi, iar în plan intern era o stare de descumpănire. Activitatea sa în acest mandat a avut multă implicare politică, în sensul participării la diverse festivităţi, ca membru al guvernului şi al FRN, desigur.

Predarea conducerii Ministerului pentru al patrulea mandat s-a făcut scurt şi simplu, urmând ca noul ministru să continue obiectivele rămase din mandatul precedent şi pe cele nefinalizate de către profesorul N. Cornăţeanu.

Guvernul vechi a continuat să lucreze. Evenimentele politice produse în urma plecării regelui nu au legătură cu personalitatea prof. G. Ionescu-Şişeşti.

Scanned with OKEN Scanner

Antonescu a instalat „Guvernul Statului Legionar" la 15 sept. 1940. Noul dictator nu l-a preferat pe prof. Şişeşti, spunându-i chiar lui Mareş, politician de meserie: „să-l matezi" pe Şişeşti, adică „să-i frângi gâtul". Mareş a condus Agricultura în primul Guvern Legionar. După ultimul război nu am mai auzit pomenindu-se de acest nume. Profesorul G. Ionescu-Şişeşti a rămas la conducerea ICAR; nu a mai fost invitat ca ministru; urma să împlinească 55 de ani; iată cum trece viaţa ... dar, mai erau ani de trăit.

LINIŞTEA DUPĂ MINISTERIAT ŞI POLITICĂ

Spre marele său noroc, inteligenţa şi gândirea sa raţională nu l-au îndreptat pe dr. Şişeşti către „Mişcarea legionară". Acest curent politic a atras, din curiozitate, intelectuali de valoare, pentru angajamentele făcute întru apărarea intereselor ţării, care era dominată în economie de străini de neam, mai mulţi din afară dar şi din interior. Ulterior i-a costat scump această slăbiciune. Acesta era filonul înconjurat de alte prevederi secundare în doctrina legionară. Dar, Legiunea era formată din persoane dubioase, iar personalităţile mari, ca N. Iorga, i-au combătut cu duritate. Efectele dureroase s-au constatat în scurt timp. Cabinetul Antonescu l-a numit vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri pe Horia Sima, capul legionar, însă guvernul său nu era format din nume prestigioase.

Revenind la profesorul Şişeşti, care aproba o guvernare fermă, prin FRN, aşa cum a fost concepută de Carol al II-lea, participând la guvernare printr-o muncă darnică şi destul de eficientă, remarcăm faptul că avea curiozitatea intelectualului patriot de a afla ce este această mişcare legionară şi „pe ce se bazează", fără să participe la nici un fel de acţiuni de-ale acesteia. Discuţii întâmplătoare, ziarele vremii, i-au lămurit parţial dilema, apreciind şi el acel obiectiv de recuperare a demnităţii statului român. Pentru informare chiar a conversat cu unii gardişti de rând, cum toată populaţia discuta în stradă sau în birouri. Profesorul notează în „Jurnal" chiar o conversaţie cu Carol al II-lea şi cu N. Iorga, despre aspectele pozitive, considerate atunci în doctrină, dar a fost dezaprobat de ambii. **(41)** Cam aşa s-a încheiat episodul său la începutul guvernării lui Antonescu, unde nu trebuie să evităm a aminti despre starea de nelinişte şi frică trăită în timpul „rebeliunii", ca fost membru al guvernelor lui Carol al II-lea.

Iniţial, implicarea d-lui G. Ionescu-Şişeşti în funcţii publice nu a fost condiţionată de aderarea la vreun partid politic. A preferat o poziţie de neutralitate. Ne amintim că a fost numit Director al Centralei Obştiilor Săteşti la 1 ianuarie 1919 şi abia după 20 de ani a fost atras de Frontul Renaşterii Naţionale, fondat de Carol al II-lea, pentru perioada dictaturii personale, partid în care a participat activ.

Participarea timp atât de îndelungat la activităţi de conducere a agriculturii în plan naţional se explică prin dorinţa de a contribui cu toată competenţa sa la dezvoltarea economică a ţării. Deşi a avut tot timpul funcţii didactice începând din toamna anului 1918, iar din 1928 şi cea de director al ICAR-ului, salariile acelor vremuri nu-i permiteau o existenţă care să-l plaseze în cercurile superioare ale societăţii, aşa cum era atunci. Avea o familie pe care o întreţinea din salariul său şi din drepturile de autor a numeroaselor sale scrieri, care erau căutate şi citite în breaslă, precum literatura în proză, scrisă de nume cunoscute. A primit moştenirea funciară a soţieiforte târziu - 1938. Deci, într-un fel a fost nevoit să accepte aceste funcţii, precizând că postul de ministru l-a primit de nevoie, fiind adept al FRN şi era imposibil ca în timpul regimului impus de Carol al II-lea să refuze propunerea. Totuşi, aceste ipostaze i-au permis să-şi manifeste capacităţile sale rarisime, să fie în cercurile cele mai înalte, alături de rege, de N. Iorga şi alţi mari intelectuali şi politicieni ai timpului, ceea ce nu l-a deranjat. Deci interesul personal există pentru fiecare.

Chiar în starea pe care şi-o crease, dr. G. Ionescu-Şişeşti şi familia sa au avut o viaţă absolut decentă, cu obiceiuri creştine şi dedicaţie pentru activităţile profesionale şi culturale. Educaţia în familie s-a produs la nivel înalt, având permanent în vedere moralitate în toate. Nu am găsit în miile de pagini bibliografice o singură mărturie despre călătorii de plăcere în alte ţări. Nu am aflat despre organizarea unor evenimente fastuoase, era mult mai aproape vieţii cumpătate, determinat de morala sa fermă. Participa ca invitat la diverse întruniri oficiale urmate de o mică petrecere, având numeroase cunoştinţe oficiale.

Această concepţie s-a văzut la fiul său Vlad, pe care am avut şansa să-l văd în câteva ocazii, fără să am o conversaţie cu dumnealui. Era un tip sportiv, îmbrăcat simplu şi lejer în toate situaţiile când era posibil, respecta însă ţinuta de curs sau îmbrăcămintea corespunzătoare la evenimente ştiinţifice importante. Aşa a fost când eram în sală la Institutul Agronomic Iaşi, în anul 1974, la susţinerea docenţei profesorului Chiril Popescu. A fost critic alături de profesorul Zamfirescu, iar echilibrul s-a realizat prin intervenţia argumentată a profesorului de mare ţinută şi omenie Vasile Velican de la Cluj.

UN MINISTRU LEGIST

Trebuie să remarcăm exigenţa dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, pentru dăruirea activităţii profesionale, după legi clare şi drepte. In această privinţă, timp de aproape 14 ani, ca înalt funcţionar de stat şi ministru a avut o prestaţie de înaltă clasă, prin contribuţia sa la elaborarea legilor necesare agriculturii şi silviculturii.

O asemenea activitate are toate meritele pentru a fi cunoscută generaţiilor de azi şi din viitor, enunţând principalele legi publicate, mai ales în timpul mandatelor sale de ministru.

Vom prezenta legi noi, decrete, regulamente, dar şi legi cu amendamente, cum a fost Legea „Casei Rurale", elaborată de P. S. Aurelian şi votată iniţial în Cameră în anul 1897,

Scanned with OKEN Scanner

când era prim-ministru. Legea a căzut în Senat. Ea a fost reluată şi votată cu promulgare abia în 1908. Lista acestor documente care reglementau activităţile agricole sugerează dăruirea ministrului pentru o muncă rodnică a ministerului, pentru dezvoltarea agriculturii în acel timp. Iată:

1. Lege privitoare la pescuitul în apele de munte, 1938
2. Lege pentru organizarea învăţământului agricol mediu, inferior şi de popularizare, 1938
3. Înfiinţarea Ministerului Economiei Naţionale, 1938
4. Lege pentru asanarea datoriilor agricole, 1931, 1934
5. Lege pentru clasarea cerealelor, 1928 (susţinută de C. Garoflid, apoi de PNŢ)
6. Organizarea ministerului cooperaţiei, 1938, decret
7. Păduri de protecţie, decret 1938
8. Regulamentul Facultăţii de Agronomie, Chişinău, 1938
9. Decret-lege pentru organizarea Fondului (silvic) Bisericesc în Bucovina, 1940
10. Drepturi pentru organizarea alergărilor de cai, regulament, 1940
11. Decret-lege pentru amânarea termenului de rambursare a sumelor pentru aprovizionarea cu seminţe, 1940
12. Decret-lege pentru exercitarea profesiunii de medic veterinar şi înfiinţarea Colegiului Medicilor Veterinari, 1940
13. Decret-lege pentru extinderea operaţiunii de aprovizionare cu porumb de hrană şi grâu, 1940
14. Decret-lege pentru vânzarea a 500 jugăre (teren) Fundaţiei Brukenthal, 1940
15. Decret-lege pentru autorizarea Ministerului Agriculturii şi Domeniilor să organizeze procurarea de seminţe agricultorilor prin Institutul Naţional al Cooperaţiei, 1940
16. Regulament pentru aplicarea legii privitoare la ameliorarea Regiunii inundabile a Dunării, 1940
17. Lege pentru organizarea Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, 1940
18. Legea controlului materialului lemnos, 1938
19. Lege pentru înfiinţarea Băncii pentru industrializarea şi valorificarea produselor agricole, 1939
20. Lege pentru organizarea asociaţiilor de exportatori şi producători pentru export, 1939
21. Lege privind măsuri pentru valorificarea grâului, 1938
22. Lege pentru autorizarea la export a furnirului provenit din lemn de nuc, 1939
23. Lege pentru organizarea şi încurajarea agriculturii, 1938
24. Lege privitoare la schimbul de terenuri

Cu totul excepţional, o lege se poate atribui unui singur politician, fie parlamentar fie ministru, pentru că întotdeauna ea afectează nenumărate sectoare economice, dar are şi efecte sociale, încât un om singur, oricât de instruit şi bine intenţionat ar fi, nu poate realiza o lucrare bună. Legile, însă, sunt întotdeauna supravegheate de ministru în timpul elaborării şi, de regulă, el aduce o contribuţie semnificativă, mai ales dacă are pregătire şi experienţă în domeniu.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost ministrul care a crezut mult în puterea legii; la fel ca înaintaşii săi agronomi, Aurelian şi Cipăianu, fiind convins că numai aşa se pot stabili drepturi pentru agricultori, mai ales acele legi aşteptate de ţăranul nevoiaş. Din acest motiv el a fost foarte activ, atât cât a putut, din poziţia de ministru sau parlamentar.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a dat multă atenţie publicaţiilor legale pentru informare despre activitatea Ministerului Agriculturii şi a agronomilor în domeniul practic sau ştiinţific.

Rermarcăm faptul că la ocuparea funcţiei de „Director general al agriculturii", în 1921, a repus sub editare revista „Buletinul Agriculturii", a cărei apariţie încetase în timpul războiului, în anul 1916. Pe lângă activitatea din minister, această revistă publica şi lucrări ştiinţifice ale studenţilor sau specialiştilor aflaţi în străinătate pentru studii şi perfecţionare, aşa cum a fost cazul lui N. Filip, care a studiat rasa „Olandeză" de vaci înainte de 1900, căci revista a fost înfiinţată de Aurelian în primul său mandat de ministru, din secolul al XIX-lea.

Pe lângă aceasta, era publicat cu regularitate „Buletinul informativ al Ministerului Agriculturii şi Domeniilor", unde putem constata varietatea activităţilor depuse în minister şi importanţa lor pentru progresul agriculturii în ţară.

UN MINISTRU CU DEMNITATE, RESPECTAT ÎN GUVERN

Când a fost invitat pentru primul mandat de ministru, dr. G. Ionescu-Şişeşti era profesor universitar titular, dezvoltator modern al cursului de „Agrologie", membru corespondent al Academiei Române (1926), director la Institutului de Cercetări Agronomice al României, o personalitate de anvergură în domeniul agriculturii.

Următoarele trei mandate au durat, cu întrerupere, în intervalul de la 17 noiembrie 1937 la 15 septembrie 1940, în perioada Regelui Carol al II-lea, când era membru titular al Academiei Române, devenise o personalitate recunoscută în plan naţional, fiind consultat în probleme legate de interesul agriculturii ţării şi chiar mai mult.

Dar, dr. G. Ionescu-Şişeşti nu a fost un membru de rând în guvernele la care a participat. Caracterul său combativ, înalta sa moralitate şi competenţele în domenii variate, fiind şi un economist valoros, l-au determinat să fie foarte activ în şedinţele de guvern şi a fost de multe ori aprobat. Ego-ul său, dorinţa de bine pentru ţară şi pentru români, l-au ţinut pe o

Scanned with OKEN Scanner

platformă de luptător. De aceea vom reproduce din „Jurnalul" său câteva situaţii care vor confirma cele spuse.

Revenim asupra activităţii de ministru!

Iată un ministru care funcţiona pentru ţară. La 23 noiembrie 1937 scria în „Jurnal", vol.I:

«La minister. Am lucrat cu Comitetul de direcţie al „Casei pădurilor", cu domnul Horia Lazăr (aşa se vorbea atuncidespre persoane oficiale nu cu Popescu, Ionescu, chiar în exprimarea pentru note personale). Am primit pe diferiţi, între care pe episcopul Ciopron al armatei, care îmi cere să schimb o pădure. L-am refuzat neted. După amiază m-am văzut cu Păsăreanu. Consimte să fie secretar general dar numai pentru un timp scurt. Am lucrat cu Drăcea, Lascăr, Grigoriu» **(42)**

Aceasta a fost o zi de muncă uşoară. Dar zile mai grele decât ea au fost trei ani şi aproape jumătate, pentru ministru.

Avem un exemplu antologic din acest scurt mandat care a durat 42 de zile.

«Miercuri 8 decembrie 1937

La Minister. Public care vrea să intre peste rând, fără oră. N-am putut primi pe Munteanu, fostul director de cabinet al lui Sassu, şi pe primarul Constanţei. S-au supărat şi au plecat.

Am fost la Palat la ora de lucru. Regele mi-a reproşat că guvenul şi partidul nu face destulă propagandă. I-am răspuns că în ce mă priveşte nu merit această observaţie căci eu am fost deja în 3 judeţe şi în Arad mai ales am parcurs comună cu comună.

S-a interesat de soarta pădurilor, de asaltul ce se dă pentru lichidarea lor.

Mi-a exprimat dorinţa ca ocolul Gurghiu, poate şi altele, să treacă în administraţia Casei Regale ca ocoale de vânătoare. Casa Regală să ia şi exploatarea lemnului plătind venitul actual al ocoalelor.

I-am exprimat curajos părerea mea că nu găsesc oportun să se facă acest lucru. Se va alimenta o anumită propagandă naţional-ţărănistă şi legionară. I-am spus că nu trebuie să aibă încredere în anumiţi oameni (Ioan Pop, Stoichiţă) care sugerează acest lucru şi care fac parte din garda lui Maniu. I-am mai spus că şi din punct de vedere legal sunt dificultăţi de a face un astfel de contract prin bună învoială. „Datoria noastră – am zis eu – este să menţinem în jurul Tronului o atmosferă de legalitate şi austeritate". Cu aceasta audienţa s-a terminat.

Aceasta va însemna probabil remanierea mea din Minister la prima ocazie.

După amiază am lucrat acasă. Am rezolvat numeroase cereri primite în cursul drumurilor în judeţul Arad.

Seara nu am mai fost la Legaţia franceză unde eram invitat la recepţia pe care o onora şi Regele cu prezenţa sa. Eram obosit şi enervat.

Joi 9 decembrie 1937

Am lucrat la Minister.

La amiază, colegii de la Academia de agricultură au dat o masă omagială în onoarea mea.

La 6 după amiază am fost la Palatul Regal spre a discuta chestiunea ocoalelor de vânătoare ce ar urma să fie cedate Casei Regale: 3 ocoale la Gurghiu, 1 ocol Casa Verde, 1 ocol Criş. Numai la Gurghiu sunt 29.000 ha.

Erau de faţă Mocioni, şambelanul Urdărianu, Simionescu, administratorul general al Casei pădurilor, Săulescu, director general al Vânătoarei, Boeru, de la serviciul vânătorilor regale.

Şambelanul a expus dorinţa M. S. Regelui.

Eu am spus că vom executa această dorinţă, dar că sunt dator să exprim dificultăţile şi consecinţele.

Am expus acestea.

Am propus o altă soluţie: să înscriem în bugetul Ministerului sumele necesare pentru amenajarea ocoalelor, din punct de vedere al vânătoarei.

Seara dineu şi apoi recepţie la Externe. Vecina mea de masă a fost soţia ministrului Japoniei.

Am întâlnit pe domnul ministru Mocioni şi pe domnul Urdăreanu. Am aflat de la ei că Regele a acceptat propunerea mea şi că ocoalele nu vor trece la Casa Regală» **(43)**

Cam aşa s-au adunat averile regale, din luarea în administraţie, din donaţii făcute de politicieni iresponsabili şi alte mijloace pe care nu le cunoaştem noi acum. **(44)** Evident că avem tot respectul pentru averile obţinute prin cumpărare în nume personal. Dar Castelul de la Balcic, bunăoară, s-a construit din bani de la bugetul statului. Am văzut scris clar, când spre sfârşitul lucrărilor se mai solicitau Ministerului de Finanţe, 200.000 lei pentru finalizare.

Apoi, putem aprecia cu admiraţie că dr. Şişeşti se aştepta la remaniere din cauza refuzului. Chiar aşa s-a întâmplat.

Dar, peste acestea credem că poporul nostru ar trebui să afle care din averile membrilor Casei Regale au fost cumpărate corect, din banii persoanei respective!

Din nota scrisă la 8 aprilie 1938, în „Jurnal" rezultă deasemenea poziţia sa echilibrată faţă de subiectul în analiză. Iată ce relata dr. Şişeşti din poziţia de membru al guvernului:

«Vineri 8 aprilie 1938. Consiliu de Miniştri.

De dimineaţă am lucrat la Minister. La 1 ½ am fost invitat la masă la legaţiunea Danemarcei.

La 3 ½ la Academia Română. A vorbit Rădulescu-Motru despre necesitatea unui Institut Central de Statistică şi Iorga despre *Spiritul latin în Austria* (replică la comunicarea lui Goga de săptămâna trecută).

Apoi la Consiliul de Miniştri. S-a citit şi discutat proectul de lege al publicaţiilor periodice şi proectul de lege de apărarea Statului. Foarte aspru. Ghelmegeanu a dat dovadă de spirit clarvăzător şi moderaţie. Armand Călinescu şi Iamandi (ţărănişti) au cerut insistent să li se dea acest instrument de represiune, fără de care nu pot garanta liniştea şi ordinea.

Scanned with OKEN Scanner

Am luat şi eu cuvântul şi am arătat că o naţiune nu se conduce numai prin măsuri represive, ci şi printr-o legătură morală pe care guvernul trebuie să o aibă cu guvernaţii. Noi am neglijat să facem orice încercare în această direcţie. Nu ne preocupăm de nevoia de a crea curentul de opinie publică, care ne trebue, de a da un conţinut sufletesc şi un sens moral reformelorce s-au făcut.

Disciplina menţinută prin mijloace represive nu poate menţine echilibrul unei societăţi. Trebuie o disciplină liber consimţită.

Am fost contra domiciliului obligatoriu prin simplă măsură administrativă (Jurnalul de Consiliu). Această pedeapsă gravă, căci răpeşte libertatea, trebue hotărâtă de instanţele de judecată.

Şi Cancicov a fost contra.

Totuşi proectul s-a adoptat» **(44)**

Era o perioadă de dictatură iar profesorul dorea să promoveze spiritul democratic.

Observaţiile sale la problema în dezbatere aveau o bază de umanism şi cereau un anumit nivel de civilizaţie, dar se pare că în acele timpuri tocmai aceasta nu corespundea opiniei dr-lui Şişeşti. In acest caz proiectul a fost adoptat fără a lua în seamă propunerea sa, care de fapt era o lecţie de morală pentru conducători; evident nu în orice condiţii.

Încheiem această temă, privind manifestarea pertinentă şi tenace a personalităţii dr-lui G. Ionescu-Şişeşti în dezbaterile din şedinţele de guvern, care erau în prezenţa regelui aproape de fiecare dată. Bazându-se pe raţiunea sa înaltă, pe legi şi pe adevărul pe care îl vedea, şi-a susţinut opiniile bine argumentate de fiecare dată. Vom vedea acest fapt în cazul şedinţei din 12 iulie 1938.

Adăugăm acestei note şi precizarea făcută de autorii care au editat „Jurnalul" pentru o mai bună înţelegere a situaţiei din acel timp, supusă dezbaterii în guvern, ca o consolidare a informaţiilor asupra temei. **(34, 35)**

«Marţi 12 iulie 1938. Consiliu de Miniştri.

Am lucrat acasă. Am revăzut diferite proecte de legi. La 12 am primit în Institut pe Istrate Micescu şi alţii.

După amiază Consiliu de Miniştri sub preşedinţia Regelui. S-a discutat chestiunea minorităţilor. Regele ar dori să facă o ajustare a legilor şi mai ales aplicaţiunea să se facă mai binevoitor în favoarea minorităţilor.

Toţi miniştrii, începând cu I.P.S. Patriarhul, au arătat că în multe domenii minoritarii au în România o situaţie mai bună decât românii, cu deosebire în domeniul economic.

Eu am arătat următoarele: Situaţia de azi nu e comparabilă cu cea dinainte de război. Suntem legaţi prin tratate internaţionale, care prevăd şi tratamentul minorităţilor. Nu avem interes să slăbim aceste tratate. Trebuie să facem o aplicaţie loială.

În multe domenii s-a făcut. Exemplu: s-au împroprietărit peste 200.000 de minoritari. Ţăranii unguri din Ardeal sunt mai mulţumiţi decât cei din Ungaria.

Plângeri justificate sunt în domeniul administrativ, cultural, moral. Acestea se explică prin calitatea mediocră a funcţionarilor de stat în provinciile alipite[12]. Azi lucrurile se ameliorează.

Pentru concesii mai largi momentul nu e tocmai oportun. Noi suntem un guvern naţionalist, în sensul în care orice guvern de autoritate este şi trebuie să fie naţionalist.

Nu e oportun să facem concesiuni minorităţilor câtă vreme nu am făcut mai nimic pentru întărirea elementului românesc, mai ales în domeniul economic. Există în Ardeal o problemă a oraşelor, oraşele sunt străine. Trebue să ne preocupăm de aceasta, căci oraşele dau caracter ţării, prin cultură şi viaţa lor economică.

Exemplu cu un farmacist român din Cluj, doctor Olaru, pe care primarul nu vrea să-l ocrotească la expirarea contractului.

În concluzie: politică de toleranţă, de aplicare loială a legilor faţă de minorităţi, dar concomitent grijă pentru elementul românesc.

S-a hotărât ca două comisiuni să elaboreze propuneri concrete:

1) pentru tratamentul minorităţilor
2) pentru căutat mijloacele de a întări elementul românesc, mai ales în Ardeal

Amândouă comisiile vor fi prezidate de Patriarh. Din cea din urmă am fost desemnat a face şi eu parte.»

Opiniile sale cu privire la guvernare îşi permite să le expună şi în discuţii particulare întâmplătoare, la Minister, cu persoane apropiate lui, sau din guvern, mai puţin cu apropiaţii casei regale. Erau totuşi timpuri grele. Iată convorbirea sa cu d-l Cancicov, funcţionar guvernamental şi figură cunoscută a FRN:

«Marţi 12 aprilie 1938

Am lucrat la Minister.

La amiaz am avut o lungă convorbire cu Cancicov asupra metodei de guvernare. Este şi el de acord că nu se poate guverna numai prin metode opresive. Că trebuie o acoperire politică, un curent de opinie publică, un conţinut moral, un ideal spre care să meargă societatea.

Găseşte şi el că domnul Armand Călinescu greşeşte cu metodele lui prea aspre, prea bruşte, că-i face impresia că el are un fel de sadism să aplice toate aceste măsuri. Mi-a dat exemplu distrugerea unui magazin de flori şi a unei grădiniţe, suspendarea pe câteva zile a ziarului „Epoca", suspendarea revistei lui Arghezi (se pare cerută de Iorga). Mi-a spus că generalul Antonescu, recent scos din guvern, e foarte supărat. Am fost de acord că

[12] *Alipite*, în înţeles de aduse la trupul propriei lor patrii, adică, în termenii pe care îi preferăm noi românii, *unite*; atunci şi acum unii autori din alte ţări, răutăcioşi, preferau să spună *alipite* pentru a induce idea de cotropire de către români **(45)**

Scanned with OKEN Scanner

guvernul trebue să găsească mijlocul de a cataliza în jurul lui aspiraţiile ţărei, de a da o altă directivă tineretului şi că suntem datori a supune Regelui aceste vederi ale noastre şi a înrâuri pe colegi în acest sens.

După amiază Consiliu de Miniştri. S-au examinat chestiuni curente. Apoi am lucrat la Minister până la 8 ¼. La 8 ½ am mers la teatru cu Spe. Se juca *Regele Cristina*, de N. Iorga. O succesiune de tablouri istorice, ca în toate piesele sale. Actul întâi foarte bun apoi din ce în ce mai slab până la sfârşit.» (46)

LA CLUBUL ROTARY

În notele sale de „Jurnal", dr. G. Ionescu-Şişeşti are frecvente menţiuni asupra vizitelor la „Clubul Rotary", unde ne face cunoscute şi numele persoanelor întâlnite şi scrie scurt şi puţin, clar sau deloc, asupra a ceea ce a făcut, fapt ce stârneşte o anumită curiozitate despre activităţile din acest club. Iată: «**Vineri 3 ianuarie 1936**. Seara la Rotary» A vorbit cu Budeanu; «**Vineri 24 ianuarie**. Seara la Rotary»; «**Vineri 29 februarie**. Seara la Rotary. Nicu musafir. Şedinţă slabă.»; «**Vineri 6 martie 1936**. Seara la Rotary: Am sărbătorit pe Penescu Kertsch, primul guvernator al districtului românesc, nou constituit nr. 84»; «**Vineri 13 martie 1936**. Seara la Rotary. Conferinţa improvizată a lui Marian despre „Mica Antantă Economică" şi impresii de la Uzinele Batta»; «**Vineri 12 noiembrie 1937**. Seara la Rotary. A ţinut Nasta o conferinţă despre repartiţia proprietăţii. La discuţii, Curteanu şi-a exprimat vederile sale pesimiste. Am luat şi eu cuvântul spre a aduce o rază de optimism»; «**Vineri 26 noiembrie 1937**. Seara la Rotary. Am presidat şedinţa. S-a discutat problema agriculturii şi a ţărănimii»; «**Vineri 12 ian. 1940**. Seara la Rotary. Conferinţa lui Ştefănescu despre comercializarea tutunului». In fine, **Vineri 13 septembrie,** după instalarea dictaturii lui Antonescu. «După amiază consfătuire cu câţiva membri ai Clubului Rotary. Buşilă şi-a dat demisia pentru că existenţa clubului nu ar mai fi în concordanţă cu mişcarea naţionalistă de azi. S-a propus şi s-a aprobat ca Gigurtu şi Buşilă să întrebe pe generalul Antonescu cum vede activitatea clubului şi dacă acesta ar avea cea mai mică încredere, să-l dizolvăm.» Aici se încheie activitatea Clubului despre care ştim că s-a reînfiinţat după anul 1989. Nu cred că mai sunt azi vechi membri care să declare că au continuat eroic, în clandestinitate ...; dar se spune că structura membrilor este pestriţă sub toate aspectele „intereselor".

Am făcut această relatare extinsă pentru cititor, dar şi pentru mine, care auzind denumirea clubului, despre care nimeni n-a ştiut să-mi spună cu ce se ocupă (1950 – 1989), l-am ignorat. Ei bine! Aflăm că era o microsocietate de intelectuali, unii valoroşi, alţii mediocri, mulţi străini de neam, care urmau să fie informaţi asupra stării de lucruri din ţară şi chiar în exterior: cultură, economie, politică, erau subiectele în dezbatere. Altfel, cred că „puneau ţara la cale" şi cam atât. Tot din aceste note am aflat că reuşeau să realizeze mici construcţii culturale. Dar se pare că Antonescu n-a fost prea entuziasmat şi probabil s-au oprit singuri. Păcat, nu deranjau pe nimeni, la prima vedere, dar în interiorul lor putem crede că cineva urmărea altceva. Chiar şi azi aceşti membri se doresc un mister, o rasă elitistă. Uneori se află prea târziu rolul adevărat al acestor cluburi. Acela care nu se vede la activităţile curente. De la asemenea creaţii s-au născut ONG-urile.

PROIECT DE LEGE PENTRU DEZVOLTAREA AGRICULTURII (1932)

Reamintim că în anul 1932, la primul mandat de ministru, dr. G. Ionescu-Şişeşti finaliza un proiect de **„Lege pentru organizarea, protecţia şi încurajarea agriculturii"**, realizat cu un colectiv de agronomi, juriști şi proprietari, ş.a., prin consultare. Trecând prin guverne diferite a fost publicată în anul 1937.

Acum când este un freamăt general asupra soartei proprietăţilor agricole. Iar rezultatele preliminare sunt privite, ba cu revoltă, ba dă-i cu UE, dar mai ales cu tristeţe şi resemnare, găsim cât se poate de interesant să reproducem structurarea acestei legi descrisă în trei „titluri" şi mai multe părţi, capitole şi articole.

Credem că din punct de vedere istoric, al analizei profunde asupra factorilor ce acţionează într-o lege cât mai dreaptă, primele două titluri cu articolele ce constituie fondul ar avea un loc interesant în această monografie. Ea este, în fond, opera gândirii agronomice, economice şi politice a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti.

In vremea noastră legile sunt atât de multe încât abia pot fi numărate şi sunt respectate de cine vrea, începând de la cetăţean până la guvern şi ministere, însă analizând cuprinsul legii elaborate de dr. G. Ionescu-Şişeşti, pe „părţi" şi „capitole", vom constata că o lege raţional constituită este **o operă mare**, una care putea determina făurirea multor lucruri importante pentru ţară şi naţiune.

Ei bine! Aşa ceva se întâmplă foarte rar din lipsa oamenilor deştepţi în acţiunea cu pricină. Legile trebuie să fie reduse ca număr şi elaborate cu maximă raţiune, fără alt „Regulament de aplicare". Nu putem reproduce întreaga lege, care ocupă 37 de pagini, şi după transformările din ultimii 80 de ani este depăşită, dar ea se bazează pe principii şi idei realiste în conjuncţiune, care îndeplinesc cerinţele de a fi cunoscute. Un fapt este cert, nici înaintea sa, nici până la sfârşitul războiului în 1945, o astfel de lege, de o asemenea profunzime şi extindere, nu a fost elaborată pentru agricultură. Ea trebuie considerată în proporţie majoră opera dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, cu toate că pentru Ministrul Agriculturii semna cunoscutul om politic la vremii, V. D. Sassu, în 1937.

Iată acest conţinut, care prezintă 3 titluri, 13 + 3 părţi şi 201 articole. **(47)**

Scanned with OKEN Scanner

Lege privitoare la organizarea şi încurajarea agriculturii din 19 martie 1937

(Titluri, părţi şi capitole)

Titlul I - ***Transmiterea şi ipotecarea proprietăţii agricole rurale provenite de la stat şi prin stat*** (11 articole)

Titlul II - ***Îndrumarea şi raţionalizarea producţiei agricole*** (18 articole)

PARTEA I

Îndrumarea tehnică a lucrărilor privitoare la sol şi plantele cultivate

Cap. 1. - Raţionalizarea producţiunii plantelor agricole (2 art.)
Cap. 2. - Lucrări de tehnică agricolă obligatorii (6 art.)
Cap. 3. - Răspândirea cunoştinţelor şi metodelor de tehnică agricolă printre agricultori (3 art.)

PARTEA II

Controlul şi încurajarea producerii de sămânţă superioară

Cap. 1. - Înfiinţarea Registrului Genealogic pentru înscrierea soiurilor originale (5 art.)
Cap. 2. - Recunoaşterea culturilor destinate producerii de seminţe şi încurajarea producătorilor (4 art.)

PARTEA III

Controlul comerţului de seminţe

Cap. 1. - Cadrul controlului şi organele de control (1 art.)
Cap. 2. - Măsuri privitoare la comerţul interior (3 art.)
Cap. 3. - Măsuri privitoare la import şi export (5 art.)

PARTEA IV

Îndrumarea exploatării păşunilor de interes obştesc

Cap. 1. - Cadrul şi mijloacele de îndrumare (2 art.)
Cap. 2. - Întocmirea amenajamentelor si planurilor anuale de exploatare a păsunilor (3 art.)
Cap. 3. - Măsuri tehnice şi administrative pentru conservarea şi folosirea păşunilor (7 art.)

PARTEA V

Îndrumarea producţiunii viticole şi horticole

Cap. 1. - Determinarea regiunilor viticole şi pomicole caracteristice ale ţării (2 art.)
Cap. 2. - Supravegherea pepinierelor de viţe sau de pomi (4 art.)
Cap. 3. - Controlul comertului de vite si de pomi (3 art.)
Cap. 4. - Supravegherea importului de viţă şi de pomi (1 art.)

PARTEA VI

Protecţia plantelor cultivate

Cap. 1. - Cadrul şi mijloacele de acţionare (1 art.)
Cap. 2. - Politica fitosanitară internă (9 art.)
Cap. 3. - Politica fitosanitară a importului, tranzitului şi exportului (4 art.)
Cap. 4. - Controlul produselor întrebuinţate pentru combaterea duşmanilor la plante, sau ca îngrăşăminte chimice (3 art.)

PARTEA VII

Supravegherea comerţului de combustibil maşini şi unelte agricole, măsuri privitoare la mecanicii agricoli

Cap. 1. - Măsuri privitoare la comerţul de maşini şi unelte agricole (3 art.)
Cap. 2. - Măsuri privitoare la combustibil şi mecanicii agricoli (2 art.)

PARTEA VIII

Îndrumarea producţiunii animale

Cap. 1. - Raţionalizarea producţiunii animale (1 art.)
Cap. 2. - Aplicarea măsurilor de îndrumare zootehnică (4 art.)
Cap. 3. - Aplicarea măsurilor de încurajare şi propagandă (3 art.)
Cap. 4. - Măsuri de apărarea sănătăţii animalelor (3 art.)

PARTEA IX

Comercializarea produselor agricole (8 art.)

PARTEA X

Regulamentarea şi coordonarea activităţii experimentale agricole în instituţiunile statului (3 art.)

PARTEA XI

Măsuri privitoare la conducerea exploatărilor agricole, la învoielile agricole şi la organizarea muncii agricole

Cap. 1. - Măsuri privitoare la conducerea exploatărilor agricole (2 art.)
Cap. 2. - Măsuri privitoare la învoielile agricole (12 art.)
Cap. 3. - Măsuri privitoare la muncitorii agricoli, lucrătorii agricoli calificaţi şi servitorii agricoli (4 art.)

PARTEA XII

Scutiri şi înlesniri (12 art.)

PARTEA XIII

Măsuri de politică agricolă

Cap. 1. - Dispoziţiuni generale (2 art.)
Cap. 2. - Paza bunurilor agricole (3 art.)
Cap. 3. - Despre stricăciuni şi despre constatarea, evaluarea şi urmărirea lor (7 art.)
Cap. 4. - Despre oboarele de gloabă (2 art.)
Cap. 5. - Despre animalele de pripas si despre vânzarea lor si a obiectelor luate de la făptas (5 art.)

Titlul III. - ***Fondul pentru încurajarea agriculturii şi gestiunea lui. Organe de aplicare, sancţiuni. Dispoziţiuni finale şi dispoziţiuni transitorii***

PARTEA I

Fondul pentru încurajarea agriculturii şi gestiunea lui (3 art.)

PARTEA II

Scanned with OKEN Scanner

Organe de aplicare (7 art.)

PARTEA III

Sancţiuni

Cap. 1. - Pedepse (12 art.)

Cap. 2. - Organe de constatare (3 art.)

Cap. 3. - Organe de judecată (5 art.)

PARTEA IV

Dispoziţiuni finale şi dispoziţiuni transitorii (14 art.)

Această lege s'a votat de Adunarea Deputaţilor în şedinţa dela 10 Martie, anul 1937 şi s'a adoptat cu majoritate de unasută şaptezeci şi două voturi, contra unu.

Vicepreşedinte, P. GHIATA.

(L.S.A.D.).

Secretar, Traian Berberian.

Aceasta lege s'a votat de Senat în şedinţa dela 13 Martie, anul 1937 şi s'a adoptat cu unanimitate de una sută cinci voturi.

Vicepreşedinte, C. ALIMANESTIANU.

(L.S.S.).

Secretar, Matei Vasiliu.

Promulgăm această lege şi ordonăm ca ea să fie învestită cu sigiliul Statului şi publicată în Monitorul Oficial.

Dat în Bucureşti la 19 Martie 1937.

(L.S.St.). CAROL

Ministrul justitiei şi ad-interim la Ministerul Agriculturii si Domeniilor,

V.P. Sassu

Scanned with OKEN Scanner

Bibliografie

1. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Însemnări din captivitate. Jurnal. Vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 288
2. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 288
3. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 289
4. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Scrisoare către fratele său Nicolae. 16 noiembrie 1919, Jurnal. Vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 300
5. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Scrisoare către fratele său Nicolae (nedatată), Jurnal. Vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 313
6. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Scrisoare către fratele său Nicolae. 8 iulie 1927, Jurnal. Vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 314
7. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Scrisoare către fratele său Nicolae. 10 aprilie 1928, Jurnal. Vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 316
8. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Scrisoare către fratele său Nicolae. 20 martie 1931, Jurnal. Vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 332
9. Mihalca Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Gh. Ionescu-Şişeşti,* Ed. 3Ceres, Bucureşti, 1974, p. 104
10. Mihalca Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Idem,* p. 107
11. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Viaţa agricolă,* nr. 17 – 18, 1931, pp. 369 - 375
12. Mihalca Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Gh. Ionescu-Şişeşti,* Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, p. 106
13. Mihalca Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Idem,* p. 106
14. Mândru T. – *Legea de organizare a agriculturii,* Viaţa agricolă, 1938, p. 61
15. Mândru T. – *Idem*, p. 61
16. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Răspuns criticii aduse Proiectului de lege pentru organizarea şi încurajarea agriculturii,* Viaţa agricolă, 1932, pp.59 - 61
17. Peştean, I. V. – *Petre S. Aurelian, agronom, economist, om de stat. Monografie,* Vol. I, Ed. PIM, Iaşi, 2012, p. 548
18. Peştean, I. V. – *Idem*, p. 548
19. *** - *Organizarea învăţământului agricol practic (FP),* Viaţa agricolă, 1932, p. 288
20. Mihalca Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Gh. Ionescu-Şişeşti,* Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, p. 107
21. Lungu, Tr.; Porteanu, Al. – *Istoria României. Compendiu,* coord. N. Constantinescu, Şt. Pascu, S. Daicoviciu, EDP Bucureşti, 1970, pp. 500 - 508
22. Lungu, Tr.; Porteanu, Al. – *Idem*, pp. 508
23. Mihalca Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Gh. Ionescu-Şişeşti,* Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, p. 116
24. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Jurnal. Vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 447
25. Mihalca Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Gh. Ionescu-Şişeşti,* Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, p. 117
26. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Jurnal. Vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 458
27. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 459
28. Cornăţeanu, N. – *Discurs – Ionescu-Şişeşti,* Viaţa agricolă, nr. 2, 1938
29. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Jurnal. Vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 517
30. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Programul Ministerului Agriculturii şi Domeniilor pe anul 1938,* Tip. Cartea Românească, Bucureşti, 1938, p. 3
31. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 4
32. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 11
33. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 15 – 17
34. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 18 – 19
35. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 19 – 23
36. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 20
37. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 31
38. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Jurnal. Vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 522
39. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Activitatea Ministerului Agriculturii în anul 1938,* Buletinul informativ al MAD, nr. 31, 1938
40. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Jurnal. Vol. I,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 570
41. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 637
42. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 448
43. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 450
44. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 463
45. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 483
46. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 469
47. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Proiect de Lege pentru organizarea şi încurajarea agriculturii,* 19 martie 1937 (publicată sub interimatul lui V. P. Sassu, cu unele modificări)

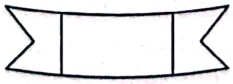

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL VIII - Activitatea de cercetare şi publicistica agronomică 1928 - 1948

CAPITOLUL VIII - ACTIVITATEA DE CERCETARE ŞI PUBLICISTICA AGRONOMICĂ 1928 - 1948 93

A) CERCETĂRI ORIGINALE PERSONALE ŞI ÎN COLABORARE 93

Preambul 93

1) Cercetări asupra solului României prin metoda fiziologic-vegetală şi rezultatul experienţelor cu îngrăşăminte chimice din 1928 93

Preambul 93

Comentariu 99

2) Cercetări asupra principalelor tipuri de sol ale României prin metoda fiziologic-vegetală (experienţele din anul 1931) 101

Preambul 101

I. Factorul minim în podzolul de Găeşti 101

II. Conţinutul în substanţe nutritive şi nevoia de îngrăşăminte a podzolului de depresiune 102

III. Conţinutul de substanţe nutritive al loessului (14) 104

IV. Acţiunea îngrăşământului fosfatic pe un sol sărac în fosfor (cernoziomul de Mileanca) în diferite stări de aprovizionare a solului cu apă 106

3) Contribuţiuni la cunoaşterea şi ameliorarea pământurilor sărături oase din România 109

Preambul 109

I. Introducere 110

II. Primele cercetări asupra solurilor sărături oase din România 110

III. Cercetări în vase de vegetaţie cu probe de sol din Lunca Călmăţuiului 111

4) Cercetări asupra stării de fertilitate a solurilor României. (Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice în ţară, din anii 1929, 1930, 1931, 1932) 118

5) Asupra câtorva particularităţi ale „Legii acţiunii factorilor de vegetaţie" (Experienţele din anii 1932, 1933, 1934, 1935 – de G. Ionescu-Şişeşti şi Ioana G. Valuţă) 130

6) Soiul de grâu de toamnă A15 138

7) Seceta din anul 1946 142

8) Cercetări asupra podzolului 147

9) Principalele tipuri de sol din România (răspândire, descriere, compoziţie, starea de fertilitate, nevoia de îngrăşăminte. Experienţele din anii 1933 – 1936) 151

10) Stiinţa în serviciul Agriculturii 163

Lucrări publicate **167**

B) STUDII AGRONOMICE, DE ECONOMIE AGRARĂ ŞI SOCIOLOGICE 168

Preambul 168

1) Tipurile principale de sol din România şi necesitatea lor de îngrăşăminte 169

Preambul 169

2) Aratul 170

Preambul 170

Aratul (G. Ionescu-Şişeşti) 171

3) Problema decăderii agriculturii ţărăneşti prin pulverizarea excesivă a proprietăţii . 175

Preambul 175

Concluzii 178

4) Cercetarea ştiinţifică şi experimentarea colectivă în agricultura noastră 178

Preambul 178

Cercetarea ştiinţifică şi experimentarea colectivă în agricultura noastră 179

Comentariu 182

5) Educaţia agricolă a satului 183

Preambul 183

Comentariu 191

6) Lunca Dunării şi punerea ei în valoare 191

Scanned with OKEN Scanner

Preambul 191
Punerea în valoare a Luncii Dunării 193
Comentariu 196
Lunca Dunării după anul 1989 197
7) Contractele de dijmă şi de muncă în agricultură 197
Preambul 197
Comentariu 200
8) Criza agricolă din anul 1931 201
Introducere 201
Comentariu 203
9) Colonizarea 204
Preambul 204
Discurs la Legea Colonizării, ţinut în şedinţa din 2 aprilie 1840 a Senatului României 205
Discurs la legea colonizării, ţinut în şedinţa dela 15 Aprilie 1940 a Adunării Deputaţilor 211
10) Opera ştiinţifică a profesorului E. A. Mitscherlich şi agricultura Românească 215
Opera ştiinţifică a Profesorului E. A. Mitscherlich şi agricultura românească 216
Doctrina lui Mitscherlich şi problema examenului chimic al solului 218
Lucrări publicate 223
C) ÎNDRUMĂRI AGRICOLE 225
Preambul 225
1) Iarba de Sudan 225
Comentariu 226
2) Agronomii în serviciul agriculturii 227
Preambul 227
Agronomii în serviciul agriculturii 227
Concluzie 229
3) Îmbunătătirea solurilor istovite 229
Preambul 229
Îmbunatăţirea solurilor istovite 230
Concluzii 232
4) Organizarea agricultorilor şi regimul tarifelor preferenţiale 233
Introducere 233
Organizarea agricultorilor şi regimul tarifelor preferenţiale 233
5) Porumbul 234
Preambul 234
Porumbul (conferinţă ţinută în ziua de 10 Febr. 1933, în ciclul despre România) .. 235
6) Plantele textile 237
Preambul 237
Plantele textile 238
Comentariu 240
7) Soia 241
Preambul 241
Soia 242
Comentariu 244
Lucrări publicate 245
D) LUCRĂRI DIFERITE – RAPOARTE, CONFERINŢE, CUVÂNTĂRI 247
Preambul 247
1) Discursul rostit în şedinţa dela 13 iulie 1931 a Adunării Deputaţilor la legea pentru VALORIFICAREA CEREALELOER 248
2) Discursul rostit în şedinţa dela 12 Iulie 1931 a Adunării Deputaţilor cu prilejul modificării legii CAMERELOR DE AGRICULTURĂ 254
3) Cuvântarea D-lui Ministru al Agriculturii şi Domeniilor în legătură cu bugetul 261
4) SITUAŢIA AGRICULTURII (referat) - 1938 263

Scanned with OKEN Scanner

5) INIŢIATIVA REGALĂ ÎN AGRICULTURĂ – conferinţă ţinută la radio de d-l prof. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor 264
6) Cuvântarea D-lui Profesor G. Ionescu-Şişeşti, Directorul Institutului de Cercetări Agronomice al României, fost Ministru al Agriculturii şi Domeniilor 267
7) Cuvântarea D-lui Profesor G. Ionescu-Şişeşti, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor la Societatea Inginerilor Agronomi în ziua de 3 Martie 1940 269
8) SFORŢAREA AGRICOLĂ A ROMÂNIEI ÎN 1940 271
Lucrări publicate 274
Bibliografie 275

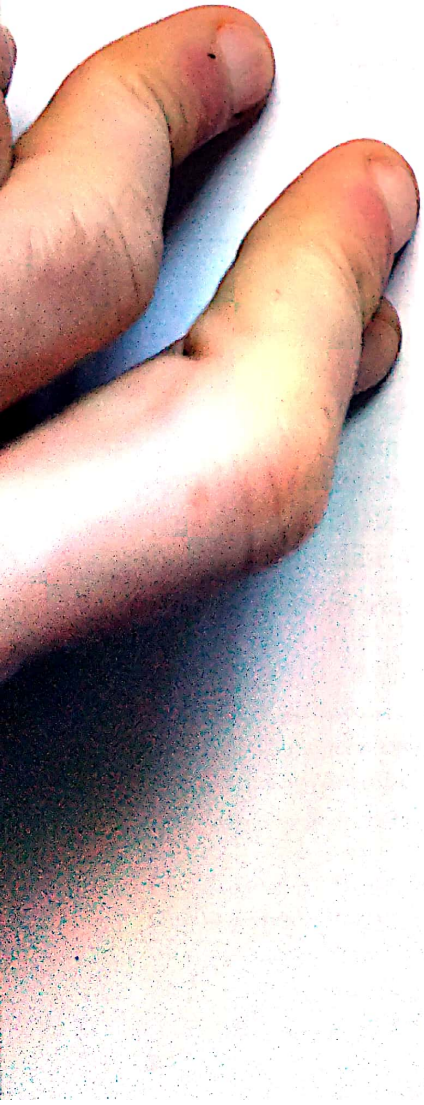

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL VIII - ACTIVITATEA DE CERCETARE ŞI PUBLICISTICA AGRONOMICĂ 1928 - 1948

A) CERCETĂRI ORIGINALE PERSONALE ŞI ÎN COLABORARE

Preambul

Am remarcat din primele capitole că dr. G. Ionescu-Şişeşti dorea să activeze în domeniul cercetării agricole, ca o completare importantă, necesară în munca didactică, de care a avut şansa de a se apropia, chiar în anul 1913, când a fost numit administrator al „Fermei Herăstrău", proprietatea Şcolii Centrale Agricole, organizată pentru practica studenţilor.

Evenimentele şi evoluţia activităţii sale tulburată de cele două războaie în care a fost participant (1913 – 1918), nu i-au favorizat o activitate sistematică pentru cercetare. Cu toate acestea a început să lucreze independent, cu eforturi constatabile asupra ameliorării grâului prin încrucişarea unor soiuri, începând din anul 1917 şi reuşind să publice a lucrare vastă în anul 1924, sub titlul „Forme noi de grâu create prin încrucişarea grâului românesc cu grâul Square Head". Aşa cum s-a văzut în capitolul ?, lucrarea prezintă un autor temeinic pregătit, care a reuşit să conducă la final o experienţă-studiu de mare complexitate, stabilind observaţii şi concluzii raţionale şi obţinând rezultate. A fost în esenţă o demonstraţie a capacităţii cercetătorului privind organizarea şi realizarea unor obiective de nivel superior, cu toate că nu a rezultat un soi durabil. V. C. Munteanu, G. Cipăianu şi Sandu-Aldea care au obţinut soiuri cultivate, înaintea sa, nu au lăsat descrieri la un nivel similar lucrării publicate de G. Ionescu-Şişeşti.

Împlinirea de a fi nevoit să accepte funcţii înalte în Ministerul Agriculturii, în perioada anilor 1919 – 1927 i-a limitat posibilităţile de a se concentra asupra problemelor cercetării, din lipsa timpului necesar, deşi obţinuse predarea cursului de „Agrologie" în 1920, pentru care a fost titularizat ulterior.

Deşi avea 42 de ani împliniţi când a devenit „Director al ICAR", G. Ionescu-Şişeşti venea cu aceeaşi dorinţă de a efectua cercetări ştiinţifice, al căror rezultat final să conducă la aplicaţii practice cu rezultate de progres.

Fiind dedicat „Agrologiei" cercetările sale au fost aplicate asupra temelor privind cunoaşterea solului şi a importanţei lui ca factor de vegetaţie; cunoaşterea relaţiei între plantă – sol şi apă, prin metoda fiziologic-vegetală; cunoaşterea solurilor şi a efectului îngrăşămintelor chimice aplicate, asupra producţiei, la toate culturile de câmp importante. În mod particular, l-a preocupat ameliorarea solurilor sărăturoase şi a podzolurilor, care ocupă suprafeţe însemnate în ţara noastră, precum şi fenomenul secetei. Acestă fiind şi în studiul altor agronomi de elită ca N. Vasiliu, Marin Chiriţescu-Arva, Dumitru Andronescu autori ai promovării „Dry-farming-ului".

Sub influenţa lucrărilor lui E. A. Mitscherlich, a cercetat şi „Câteva particularităţi ale Legii acţiunii factorilor de vegetaţie", regăsite în aplicarea metodelor utilizate în realizarea culturilor şi nivelurile producţiei.

Dorinţa de a obţine soiuri noi de grâu nu l-a părăsit, încât alături de activităţile întreprinse asupra temelor amintite, a continuat şi lucrările de ameliorare la grâu, obţinând, după cum se va vedea, un soi care i-a încununat salba de reuşite.

1) Cercetări asupra solului României prin metoda fiziologic-vegetală şi rezultatul experienţelor cu îngrăşăminte chimice din 1928

Preambul

În fiziologia plantelor, Julius von Sachs şi F. Knop au fost autorii „Metodei fiziologice" aplicată în jurul anului 1860 la studiul soluţiilot nutritive pentru plante. Metoda presupunea folosirea unui strat nutritiv, al cărui compoziţie minerală să fie cunoscută la începutul experienţei. De aici s-a ivit ideea soluţiilor nutritive, prin care s-au adus cunoştinţe despre cele mai importante elemente nutritive. Cei doi autori au stabilit „care sunt elementele minerale cerute de plante în cantitate relativ mare – K, P, Mg, Ca, Fe". (1) Au identificat şapte macroelemente. Au fost urmaţi cu studii aprofundate în domeniu, de către Hellriegel, Crone, D. Prianişnicov, ş.a.

Însă, pentru cultura plantelor extinsă era necesară cunoaşterea conţinutului solului în elemente nutritive şi cantitatea necesară plantelor pentru o anumită cantitate de producţie. Deci vasele de vegetaţie trebuie să conţină un anumit tip de sol, pe care să se stabilească cantitatea la care trebuie să ajungă fiecare macroelement pentru a obţine un nivel maxim de producţie.

Această enigmă a fost dezlegată de E. A. Mitscherlich.

Autorul începe lucrarea cu o expunere extinsă a temei, legată de ICAR, şi cu descrierea „Cercetării în vase", după E. A. Mitscherlich, pe care a aplicat-o în cercetarea efectuată.

Cercetarea a fost aprofundată cu efectuarea de experienţe în câmp, prin care să se verifice efectele metodei pe baza rezultatelor practice.

Redăm extrase din această lucrare bazată pe cercetări sistematice:

Scanned with OKEN Scanner

Introducere

Institutul de Cercetări Agronomice care nu are decât abia un an de activitate şi-a îndreptat sforţările sale în toate aceste trei direcţiuni: studiul solului şi al metodelor de a-l îmbunătăţi prin lucrări culturale adecuate regiunei şi prin adaosul îngrăşămintelor indicate pe fiecare tip de sol; creiarea de soiuri noui de plante ameliorate şi determinarea ariei optime de răspândire a fiecărui soi; studiul boalelor bacteriene şi criptogamice, studiul duşmanilor cari atacă culturile şi recomandarea mijloacelor de luptă contra acestor calamităţi.

Vom înfăţişa unele din rezultatele pe care le-am obţinut cu privire la cunoaşterea solului şi mijloacelor de a-l îmbunătăţi.

Scurt istoric al cercetărilor despre sol în România

Cercetările despre sol au avut o întindere mare în România. Sunt puţine ţări care să fie mai indicate ca România pentru cercetarea ştiinţifică a solului, căci România are pe o suprafaţă relativ restrânsă, toate tipurile principale de sol din climatul temperat.

Primele studii asupra solului au fost făcute la noi de Ion Ionescu dela Brad. În monografiile judeţelor Mehedinţi, Putna şi Dorohoi publicate de acest precursor al ştiinţei agricole româneşti, el descrie soiul din judeţele cercetate şi recomandă mijloacele de îmbunătăţire, bineînţeles potrivit stadiului cunoştinţelor ştiinţifice din acea epocă.

În anul 1900 staţiunea agronomică centrală, publică un studiu foarte important al lui Corneliu Roman, Directorul Staţiunei şi Vlad Cârnu Munteanu, Directorul Şcoalei Superioare de Agricultură, „Le sol arable de la Roumanie". In această lucrare autorii înfăţişează rezultatele a 280 de analize de diferite tipuri de soluri şi subsoluri din România. Aceste analize sunt foarte importante pentru caracterizarea diferitelor tipuri de sol. Autorii au băgat de seamă însă că datele analizelor, în ceeace priveşte bogăţia sau sărăcia acestor soluri în diferite elemente nutritive, nu corespund cu datele din technica agricolă în câmp. Ei recomandă, pentru desluşirea fertilităţei reale a pământului şi determinarea nevoii de îngrăşăminte, experienţe pe teren. Ei înşişi au întreprins astfel de experienţe pe domeniul Şcoalei de Agricultură şi pe domeniul Ţigăneşti, din Ilfov şi au constatat că ceeace îi lipseşte pământului din aceste două localităţi este Azotul şi în al doilea rând Fosforul.

În anul 1906 s'a înfiinţat Institutul Geologic al României şi chiar de la început a funcţionat la acest Institut o secţiune agrogeologică al cărui şef a fost până la moartea sa, regretatul profesor Gh. Murgoci. Murgoci împreună cu colaboratorii săi, d-nii T. Saidel, P. Enculescu şi Protopopescu-Pake au întreprins un studiu sistematic asupra solului României şi au caracterizat diferitele tipuri, arătând condiţiunile de geneză, însuşirile morfologice ale lor şi raporturile cu vegetaţia spontană. Ideia fundamentală care i-a călăuzit în aceste studii a fost ideia legăturii dintre climă şi sol. Clima este factorul hotărâtor în alcătuirea solului. Pe două roce identice, însă în climat diferit, se nasc soluri diferite. Pe roce diferite, dar sub un acelaş climat, se nasc soluri asemănătoare. Harta solurilor se suprapune cu harta climei şi harta vegetaţiei spontane.

Secţiunea agrogeologică şi-a propus să ridice harta agrogeologică a României. Ea şi-a îndeplinit această misiune, întocmind aceasta hartă pentru vechiul regat încă înainte de războiu, iar pentru celelalte provincii, după războiu. Această hartă s'a tipărit; ea a fost expusă, împreună cu celelalte lucrări ştiinţifice ale Secţiunei, la Congresul de ştiinţa solurilor din Washington în anul 1927 şi a făcut acolo obiectul admiraţiei specialiştilor din toată lumea.

Secţiunea agrogeologică a identificat şi a caracterizat principalele tipuri de sol din România: în regiunea cea mai umedă podzolul, un sol levigat, sărac, cu însuşiri neprielnice. În regiunea de umiditate mijlocie solul de pădure mai puţin spălat, car care are totuşi nevoie de îmbunătăţiri fizice şi substanţiale. În regiunea cea mai uscată a ţării solul bălan de stepă, puţin diferenţiat faţă de roca-mumă, bogat în săruri, foarte puţin spălat, sărac în humus, din cauza lipsei de vegetaţie îmbelşugată. Între aceste două tipuri extreme sunt situate cernoziomurile de diferite feluri, bogate în humus şi puţin levigale.

O direcţie de cercetare foarte importantă în care s'a lucrat la Secţiunea Agrogeologică a fost determinarea reacţiunei solului. Primul cercetător, nu numai de la noi, dar de pretutindeni, care a elaborat o metodă precisă de determinare a reacţiunei soluţiunilor de sol, a fost d-l Profesor T. Saidel. Metoda sa a fost metoda electrometrică, care a rămas până astăzi cea rnai precisă. Prima comunicare despre rezultatele dobândite de d-sa prin această metodă a fost comunicată Academiei Române printr'o notă prezentată de d-l Profesor Mrazec în anul 1911. Lucrările au continuat în anul următor şi noui rezultate au fost publicate în lucrările Institutului Geologic în 1914, precum şi la diferite Congrese şi conferinţe de specialitate. Astăzi problema reacţiunii solului, problema determinărei valorei pH la diferite feluri de pământ, rezolvită pentru prima oara de d-l Saidel este un bun comun al ştiinţei solului.

Rezultatele acestor determinări sunt foarte importante, nu numai din punct de vedere ştiinţific, dar şi din punct de vedere practic. Se ştie astăzi că sunt plante care iubesc o reacţiune uşor acidă, cum e ovăzul şi cartoful. Sunt altele care iubesc o reacţiune puţin alcalină, cum e orzul. Majoritatea plantelor preferă o reacţiune aproape de punctul neutral. Îngrăşămintele chimice, pe care le dăm solului pot să provoace o modificare a reacţiunei într'un sens ori altul şi nu este indiferent din acest punct de vedere ce anume îngrăşământ alegem. Cianamida de calciu, de pildă, este indicată pe pământurile acide, pentru că modifică reacţiunea în sensul apropierei de punctul neutral, în timp ce Sulfatul de amoniu e indicat pe pământurile cu reacţiune alcalină.

Complectarea cercetărilor secţiunei agrogeologice şi luminarea unor probleme încă obscure: problema relaţiunilor pământului cu planta, problema fertilităţei, nu se puteau rezolva decât prin experienţele de vegetaţie. D-l Saidel a întreprins astfel de experienţe în anii 1914, 1915 şi 1916 dar cu mijloace materiale extrem de reduse şi cu o instalaţie extrem de rudimentară. E trist să constatăm astăzica nu s'au găsit din vreme mijloace, pentru ca şi în această direcţie să se dea roadele cerute de ştiinţă şi de interesele agriculturii.

Odată cu înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice d-l Saidel, împreună cu autorul acestor rânduri, am reluat problema şi am întreprins în colaborare noui cercetări asupra rezultatelor, cărora vă voi face comunicarea care urmează.

Metoda de lucru

Metoda pe care am ales-o este metoda experienţelor de vegetaţie în vase a profesorului Mitscherlich. Instalaţia noastră, deşi mai bună ca aceia despre care amintirăm, este totuşi o instalaţie săracă şi rudimentară, care nu ne permite adăpostirea şi manipularea decât a 250 de vase. Amintesc că profesorul Mitscherlich lucrează

Scanned with OKEN Scanner

la Institutul său cu 10.000 de vase. Agricultorii din Prusia, foarte satisfăcuţi de rezultatele pe care le dă această metodă de cercetare a solului au constituit, cu mijloace proprii, o societate care a înfiinţat câteva staţiuni experimentale în care se lucrează tot după metoda lui Mitscherlich. Alte 10.000 de vase alcătuiesc utilajul de cercetare al acestor staţiuni. Condiţiunile noastre de lucru au fost foarte grele şi poate nu am fi reuşit dacă nu ne-am fi bucurat de munca stăruitoare şi devotată a colaboratorilor noştri, în special a d-lui inginer agronom D. Săndoium căruia ţin să-i aduc şi cu acest prilej atât lui, cât şi celorlalţi colaboratori mulţumirile noastre.

Cercetări în vase după metoda Mitscherlich

Relatiunea dintre factorii de vegetaţie şi cantitatea de recoltă e o relaţiune numerică, care se poate exprima în ţifre sau semne matematice.

Să considerăm variabil un factor de vegetaţie, de pildă Azotul din sol, în timp ce ceilalţi factori rămân constanţi şi în limite normale.

Când azotul e *0*, recolta e *0*. Creşte Azotul, creşte şi recolta. La început creşterile de recoltă sunt mari, apoi creşterile devin din ce în ce mai mici, pentru acelaş adaos de Azot. Recolta atinge un maximum şi apoi dacă continuăm a spori cantitatea de Azot intrăm în zona vătămătoare, recolta scade brusc.

Acest fenomen se prezintă grafic prin curba o A, într'un sistem de coordonate, în care se notează creşterea factorului de vegetaţie pe axa abciselor, iar creşterea recoltei pe axa ordonatelor.

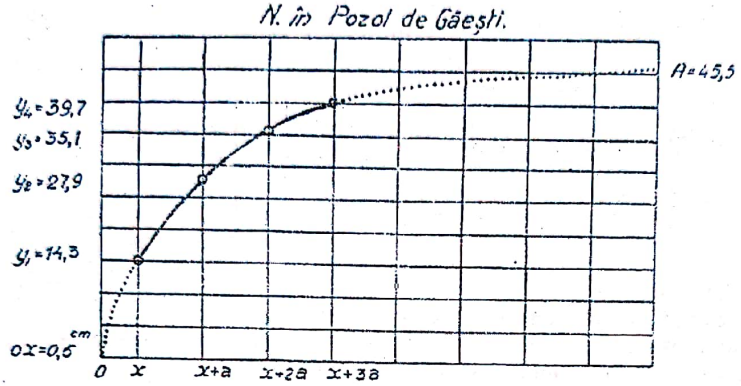

După cum se vede, privind curba pentru creşterile egale şi constante ale lui *x*, adică ale cantităţei de Azot din pământ, corespund creşterei din ce în ce mai mici de recoltă *y*.

Recolta atinge un maximum *A*, peste care nu mai creşte, Dincolo de acest maxim, dacă sporim Azotul, recolta descreşte.

Acest fenomen de descreştere nu mai e interesant pentru agricultură, pentrucă nimenea nu va da în practică, cantităţi aşa de mari de Azot.

Mitscherlich are meritul de a fi găsit experimental curba de creştere a recoltelor pentru cei mai importanţi factori substanţiali cari determină recolta pentru: N, P şi K.

El a stabilit şi expresia matematică a acestei curbe, care este:

$\log (A - y) = \log A - cx$

Aplicarea acestei curbe la creşterile de recoltă şi stabilirea expresiei de mai sus, constitue cea mai mare descoperire a ştiinţei agricole, în ultimul sfert de veac.

Ea ne permite printr'un aranjament convenabil al unei experienţe de vegetaţie, să găsim cantitatea de substanţă nutritivă din pământ (N, P, K) şi să determinăm ce mai lipseşte.

Pe o parcelă neîngrăşată, sau într'un vas de vegetaţie cu pământul natural, cantitatea de Azot necunoscută este x. Recolta, maximă tot necunoscută este A; c e un coeficient constant de asemenea necunoscut. Singurul lucru cunoscut în ecuaţia de mai sus este recolta obţinută *y*.

Să adăugăm, în experienţă, al doilea vas de vegetaţie care pe lângă Azotul său x, să mai primească o cantitate de Azot ***a*** sub formă de îngrăşământ. Să mai adăogăm un al treilea, în care Azotul dat să fie *2a*. In aceste vase plantele vor dispune de cantitatea de Azot x în primul neîngrăşat; $x + a$ în al doilea şi $x + 2a$ în al treilea, iar recoltele obţinute vor fi în cazul întâi y_1, în cazul al doilea mai mare y_2, în al treilea şi mai mare y_3.

Cu valorile acestea seriate ecuaţia lui Mitscherlich se poate scrie astfel:

$\log (A—y_1) = \log A - cx$

$\log (A—y_2) = \log A - c\,(x + a)$

$\log (A—y_3) = \log A - c\,(x + 2a)$

Trei ecuaţii cu trei necunoscute A, x şi c, în timp ce y_1, y_2, y_3 sunt recoltele obţinute, deci cunoscute.

Experienţele în vase au fost aşa fel organizate ca pentru fiecare tip de sol şi pentru fiecare substanţă nutritivă din cele 3 să putem obţine grupul de ecuaţii de mai sus. Dozele de îngrăşăminte date în fiecare serie au fost:

1 doză de N = 10 cm^3 soluţie de N O Na conţinând 0,1665 gr. N

1 doză de P_2O_5 = 10 cm^3 soluţie de P_2O_5 H N_1 conţinând 0,04924 gr. P_2O_5

1 doză de K_2O = 10 cm^3 soluţie de S O K_2 conţinând 0,08636 gr. K_2O

Dozele de mai sus calculate la Ha:

1 doză de N = 53,74 kg N sau 268,7 kg deS O $(NH_4)^2$

1 doză de P_2O_5 = 16 kg P_2O_5 sau 100 kg Superfosfat 16%

1 doză de K_2O = 11,8 kg K_2O sau 29,50 kg Sare Potasică 40%

Dispunând experienţa în acest fel, introducând valorile dobândite, în ecuaţie şi făcând calculele cuvenite, am putut calcula coeficientul c caracteristic pentru fiecare substanţă şi fiecare tip de sol; am calculat recolta maximă ipotetică A şi am calculat pe x, adică cantitatea de Azot accesibil plantelor din fiecare sol, precum şi cantitatea ce mai trebue pentru a atinge un anume procent din recolta maximă.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru K nu am obţinut diferenţe de vegetaţie cu îngrăşământ, ceeace înseamnează că toate pământurile studiate sunt bogate în acest element.

Un extras practic din rezultatele noastre este cuprins în următorul tablou;

No. solului		PENTRU AZOT: Cât din recolta maximă se obţine cu Azotul din sol %	Cantitatea de Azot din sol accesibil plantelor q. met. la ha	Cât Azot mai trebue adăugat pentru a obţine 75% din recolta maximă în condiţii de umiditate normală q. met. la ha
1	Podzol	31,5	0,30	0,98
2	Sol de Pădure	62,4	0,93	0,42
3	Cernoziom degradat	40,5	0,91	1,36
4	Cernoziom ciocolat	22,3	0,37	1,63
5	Cernoziom castaniu	24,0	1,01	4,13
6	Sol bălan de stepă	25,7	0,34	1,24

No. solului		PENTRU P_2O_5: Cât din recolta maximă se obţine cu P_2O_5 din sol %	Cantitatea de P_2O_5 din sol accesibilă plantelor q. met. la ha	Cât P_2O_5 mai trebue adăugat pentru a obţine 75% din recolta maximă în condiţii de umiditate normală q. met. la ha
1	Podzol	80	0,33	—
2	Sol de Pădure	86	0,78	—
3	Cernoziom degradat	95	1,97	—
4	Cernoziom ciocolat	16	0,11	0,79
5	Cernoziom castaniu	58,5	0,67	0,41
6	Sol bălan de stepă	24	0,07	0,27

Interpretarea acestor rezultate este următoarea:

Pământurile No. 1 şi No. 2 din regiuni umede au mare nevoie de Azot.

Au nevoie de asemenea de P în cantitate ceva mai mică. După analiza chimică aceste soluri sunt sărace în fosfor. Puţinul P pe care-l au este însă mobil, solubil şi stă la dispoziţia plantelor.

Solurile de stepă s'au dovedit că nu sunt de loc aşa de bogate cum se credea. Ele au nevoie de *Azot* şi de *P,* când sunt normal aprovizionate cu apă. Analiza chimică arată că au relativ mult Azot şi mult Fosfor, însă în forme insolubile, neaccesibile plantelor. Când apa e în cantitate suficientă o parte din rezerva de P şi N se mobilizează şi stă la dispoziţia plantelor şi se obţin astfel recolte bune, cum e în anii ploioşi în Bărăgan şi Dobrogea. În astfel de condiţii de umiditate optime aceste soluri au nevoie să fie îngrăşate. Problema îngrăşămintelor se va pune pe aceste terenuri numai atunci când vor fi normal aprovizionate cu apă, adică atunci când vor fi irigate.

Deocamdată însă nu recomandăm îngrăşăminte pe cernoziomuri şi în genere pe pământurile de stepă, fiindcă lipsind apa, îngrăşămintele n'au în ce se dizolva şi pot fi în anume împrejurări chiar vătămătoare. Putem întrebuinţa cu prudenţă şi începând cu doze mici superfosfatul.

În experienţele de vegetaţie în vase, în 1928, am ţinut apa în optim, adică circa 70% din capacitatea de apă totală a solului.

In cultura de teren condiţiile de umiditate variază dela localitate la localitate.

Rezultatele obţinute în laborator şi în casa de vegetaţie trebuesc verificate în câmpuri experimentale. Dacă experienţa în câmp este bine organizată şi precis executată ea poate arăta dacă se pot realiza în condiţiunile climaterice date, rezultatele din casa de vegetaţie.

Iată de ce concomitent cu studiile în casa de vegetaţie am pornit în 1928 studiul pe teren în câmpuri experimentale.

Cercetări în câmpul de experienţă în 1928

Experienţele au fost pornite în 17 puncte ale ţării. Nu am dobândit rezultate utilizabile decât în zece puncte.

(Câmpul de experienţă se vede înfăţişat în alăturata schiţă). Fiecare parcelă a fost de 25 mp. Fiecare experienţă cuprinde, o parcelă fără îngrăşăminte notată cu 0; o parcelă îngrăşată complect cu toate trei îngrăşămintele Azot, Fosfor, Potasiu, notată N, P, K, o parcelă cu NP (fără K) una cu NK (fără P), una cu PK (fără N). O experienţă are astfel 5 parcele. Fiecare experienţă era repetată de 4 ori, spre a se elimina prin calculul mediilor, erorile provenite din diferenţele de teren.

Planta cu care s'a experimentat a fost ovăzul. Instrucţii amănunţite au fost date cu privire la parcelarea terenului, modul de preparare al pământului, de distribuţie a îngrăşămintelor, instrucţii care sunt în conformitate cu tehnica modernă experimentală.

Cantităţile de îngrăşământ administrate din fiecare îngrăşământ au fost:

0,125 kgr sare potasică a 40% sau *50 kgr* la ha.

0,250 „ Superfosfat a 16% P_2O_5 sau *100 kgr* la ha.

1,000 „ Sulfat de amoniu 20% N sau *400 kgr* la ha

Rezultatele dobândite se văd în tablourile cu mediile obţinute din cele 4 parcele la fel tratate. Odată cu mediile s'a calculat şi eroarea probabilă, după formula

$$m = \sqrt{\frac{\sum a^2}{n(n-1}}$$

Scanned with OKEN Scanner

în care ∑a este suma algebrică a diferenţelor rezultatelor parţiale faţă de medie, iar *n* e numărul repetiţiilor. S'a calculat deasemenea eroarea probabilă în procente ale rezultatelor, şi s'au obţinut următoarele valori:

Ferma Gherghiţa :

	Media din 4 parcele kgr.	Eroarea mijlocie m	Eroare în procente ale mediei m%
O	5.3 ±	0.3	5.9
PK	5.6 ±	0.2	4.4
NK	5.4 ±	0.2	4.5
NP	4.8 ±	0.4	10.3
NKP	5.6 ±	0.3	7.0

F-ma Costiugeni:

O	2.6 ±	0.0	1.3
PK	2.7 ±	0.0	1.8
NK	2.8 ±	0.0	1.5
NP	2.5 ±	0.0	2.8
NKP	2.9 ±	0.0	2.0

Şc. de Agric. M. Ciuc,

O	7.2 ±	0.3	4.4
PK	8,0 ±	0.1	1.9
NK	7,1 ±	0.2	3.9
NP	7.8 ±	0.3	3.8
NKP	7.8 ±	0.2	2.8

Şc. Strehareţ :

O	3.0 ±	0.0	2.8
PK	2.9 ±	0.1	5,2
NK	6.3 ±	0.2	3.6
NP	5.8 ±	0.0	0.7
NKP	6.1 ±	0.1	1.8

Lotul Reg. Agr. Secureni

O	3.2 ±	0.1	3.2
PK	3.6 ±	0.1	3.0
NK	3.7 ±	0.1	2.8
NP	3.8 ±	0.0	2.4
NKP	4.1 ±	0.0	1.8

Pepin. Ceala :

O	7.5 ±	0.3	4.1
PK	7.8 ±	0.5	6.8
NK	9.7 ±	0.3	3.4
NP	9.0 ±	0.5	6.3
NKP	9.9 ±	0.2	2.0

Ferma Dragşina:

O	7.2 ±	0.4	6.1
PK	7.7 ±	0.1	2.4
NK	8.6 ±	0.6	7.1
NP	9.2 ±	0.3	3.3
NKP	9.4 ±	0.3	3.3

Ferma Tecuci :

O	1.4 ±	0.2	18.2
PK	1.6 ±	0.2	15
NK	1.8 ±	0.2	15.9
NP	1.8 ±	0.3	16.5
NKP	2.2 ±	0.0	3.9

Şc. de Agric. Feldioara :

O	9.4		6.3
PK	9.7		4.1
NK	9.4		7.4
NP	9.4		5.3
NKP	9.6		1.0

Ferma Câmpia Turdei

O	4.5 ±	0.04	1.0
PK	4.4 ±	0.03	0.9
NK	4.6 ±	0.05	1.2
NP	4.8 ±	0.05	1.1
NKP	5.6 ±	0.06	1.2

Din, aceste tablouri se pot trage următoarele concluziuni:

La Ferma Gherghiţa, situată la limita, estică a solului de pădure - nu s'au obţinut sporuri de recoltă prin întrebuinţarea îngrăşămintelor. Pământul acestei ferme e în bună stare de cultură şi a fost probabil îngrăşat în anii precedenţi. Eroarea probabilă e mare. Dacă s'ar fi lucrat cu mai mare precizie, s'ar fi stabilit totuşi probabil oarecare diferenţe. Surplusul de recoltă obţinut cu toate trei îngrăşămintele este numai de 5,6%.

La ferma Costiugeni, situată pe cernoziom degradat, experienţa a fost condusă de Dl. Gavrilof, cu concursul d-lui administrator Botez. Recoltele, pe toate parcelele, au fost mici din cauză că acest sol e situat într'o regiune secetoasă. In condiţiunile naturale date, acest sol nu reacţionează la îngrăşăminte. Dacă s'ar îmbunătăţi economia apei, recoltele ar creşte şi îngrăşămintele ar deveni eficace.

La Şcoala de Agricultură Miercurea Ciucului, situată pe un sol scheleto-turbos, experienţa a fost executată de D-l Anganu, Directorul Şcoalei. Solul a dat sporuri de recoltă cu îngrăşământ fosfatic. Cu Azot fusese aprovizionat prin o cultură antemergătoare de borceag. După instrucţii ar fi trebuit evitată aşezarea experienţei într'o parcelă care purtase leguminoase.

Surplusul d? recoltă obţinut este de 11.8%.

La Şcoala Strehareţ, situată pe podzol, experienţa a fost condusă de D l Baitz, directorul şcoalei.

Solul a dat un spor de recoltă de 104% cu îngrăşământ *azotat.*

La Secureni în jud. Hotin, experienţele s'au executat sub auspiciile camerei de agricultură de către Dl. Gr. Guşan agronomul regiunei Secureni. Localitatea cade în zona pământului de pădure.

S'au obţinut creşteri de recoltă în primul rând cu îngrăşământ azotat şi în al doilea rând cu îngrăşământ fosfatic. Plusul de recoltă este de 26.9%.

La Pepiniera Ceala, Jud. Arad, pe cernoziom degradat, experienţele au fost executate de Dl. Inginer Economu, Şeful Pepinierei.

S'a obţinut cu îngrăşământ azotat un spor de recoltă de 29,6%.

La Ferma Dragşina din jud. Timiş, situată pe sol de pădure, experienţa a fost condusă de D-l Dr. Seymann, administratorul Fermei. S'a obţinut un spor de recoltă, în primul rând cu îngrăşământ azotat, în al doilea cu cel fosfatic. Sporul este de 27,5%.

Scanned with OKEN Scanner

La Ferma Tecuci situată în regiunea cernoziomului degradat, experienţa a fost executată de D-l Inginer agronom Drugescu, administratorul fermei. Recoltele pe parcele sunt mici, din cauză că localitatea e situată într'o regiune secetoasă.

Eroarea probabilă este aici foarte mare şi rezultatele trebuiesc luate cu cea mai mare precauţie. Se poate totuşi conchide că s'a obţinut sporuri de recoltă cu îngrăşământ azotat şi în al doilea rând cu cel fosfatic. Creşterea de recoltă cu îngrăşăminte atinge 55,1%.

La Ferma Câmpia Turzei, situată în regiunea cernoziomului degradat, experienţa a fost executată de D-l Inginer Stăniloiu, administratorul Fermei. S'a obţinut un spor de recoltă cu Azot şi Fosfor. Sporul este de 24%.

La Şcoala de Agricultură Feldioara situată pe sol de pădure, experienţele au fost executate de către D-nii Bredt şi Hubbes. Pământul este acolo în foarte bună stare datorita culturei îngrijite şi îngrăşămintelor anterioare. Acest lucru se vede din recoltele mari obţinute pe fiecare parcelă şi care reprezintă 3800 kgr, de grăunţe la Ha. Cu dozele de îngrăşământ recomandate de noi, nu s'a obţinut spor de recoltă.

Direcţia Şcoalei a încercat cu doze mult mai mari de îngrăşământ fosfatic şi potasic. Rezultatele nu diferă mult. Se pare că Azotul asociat cu Potasiul, provoacă un uşor spor de recoltă.

Rezultă că îngrăşământul azotat a fost eficace in *7* cazuri din 10; cel fosfatic în 5 cazuri din 10, dar în mai mică măsură iar îngrăşământul potasic într'un singur caz, dar într'o măsură aşa de mică, că abia merită să fie amintit.

Am determinat astfel pentru aceste localităţi, necesitatea calitativă de îngrăşăminte şi se vede că rezultatele sunt în această privinţă concordante cu rezultatele dobândite în vase.

Pentru două localităţi Strehareţ şi Dragşina, unde sporurile de recoltă obţinute cu îngrăşăminte sunt mari şi experienţele s'au executat cu mare grije, am determinat şi necesitatea cantitativă de Azot.

În acest scop am pus în ecuaţia lui Mitscherlich pe y_1 la Ha care este recolta obţinută fără azot; y_2 la Ha recolta obţinută cu îngrăşământul dat; pe a = 0,8 qt.mt la Ha, doza de îngrăşământ data de noi; am luat pentru coeficientul *c* valorile determinate din experienţele în vase şi am calculat pe A şi pe X din formulele:

$$A = \frac{ny_2}{n-1} \quad in\ care\ n = antilog\ ca$$

$$x = \frac{logA - \log(A - y_1)}{c}$$

Desvoltând aceste formule şi calculând am obţinut *pentru solul dela Strehareţ:*

A = *34,6 qt.mt.* (recolta maximă posibilă)

x = 0,41 *qt.mt.* Azot în pământul neîngrăşat.

Cu această cantitate de Azot din solul natural, obţinem *34,7%* din recolta maximă.

Cu îngrăşământul dat de noi *4,00 qt.mt. la Ha. obţinem 71,6 % din recolta maximă.*

În vasele de vegetaţie pentru un sol de Găeşti am găsit X = *0,36* qt. mt. Concordanţa e foarte bună.

Pentru a obţine 75 % din recolta maximă pe soiul de la Strehareţ ne trebuie *1,33 qt. mt de Azot (2* unităţi nutritive). Din acestea:

0,41 qt. mt. de Azot se găsesc deja în pământ,

0,92 „ „ „ „ mai trebuie adăogat ca îngrăşământ.

Această din urmă cantitate de Azot este cuprinsă în *4,60* qt. mt. de Sulfat de Amoniu.

Pentru solul dela Dragşina. procedând în acelaş fel, am calculat:

A = 45,0 qt. mt.

x = 1,04 „ „ Azot.

În vase pentru solul similar dela Băneasa am găsit x = 0,98 qt. mt.

Cu cantitatea de Azot din solul de la Dragşina Se obţine 64,5% din recolta maximă.

Cu *1,40* qt. mt. de Azot (2 unităţi nutritive) obţinem 75% din recolta maximă,

1,04 qt. mt. de Azot se găseşte în pământ,

0,36 „ „ „ „ mai trebuie adăogat

Această cantitate de Azot este cuprinsă în 1,75 qt. mt, de Sulfat de Amoniu.

Dacă trebuie să dăm această cantitate de îngrăşământ sau alta mai mare ori mai mică este o chestiune de rentabilitatea adică de raport între valoarea sporului de recoltă şi valoarea îngrăşământului dat.

Important este că putem şti ce anume cantitate de îngrăşământ trebue să dăm pentru a obţine o cantitate determinată de recoltă, exprimată în procente ale recoltei maxime.

Concluzia care se desface din rezultatele de mai sus este că experienţele de vegetaţie în vase ne dau putinţa să determinăm necesitatea calitativă şi cantitativă de îngrăşământ a pământului. Avem la îndemână o metodă, care poate da agricultorului un răspuns precis la întrebările lui şi evita în viitor întrebuinţarea empirică a îngrăşămintelor, care înseamnă risipă de bani şi câteodată chiar înrăutăţirea însuşirilor pământului. Putem prin această metodă să întocmim harta agronomică, sau harta gradului de fertilitate a pământului României. Pentru aceasta ar fi necesar să avem în fiecare an câteva sute de câmpuri de experienţă în diferite puncte ale ţării. Când zicem „câmpuri de experienţă" zicem însă o înfăptuire care cere aceiaşi precizie ca orice experienţă de laborator. Câmpul de experienţă trebuie organizat după regulele unei technice riguroase, prevăzut cu parcele de repetiţie, înzestrat cu tot utilajul necesar. Conducătorul câmpului de experienţă trebuie să fie un om pregătit, cu devotament faţă de ştiinţă şi care să înregistreze precis şi conştiincios rezultatele dobândite. Numai aşa se pot rezolva problemele puse.

Când o problemă este rezolvată, se pot face pentru popularizarea rezultatelor, câmpuri de demonstraţie, fără repetiţie, care nu cer o technică aşa de preciză.

O concluzie mai generală, se desprinde din aceste cercetări, aceia că fertilitatea nesfârşită a pământului României este o legendă. A venit vremea ca îngrăşămintele să intre în practica curentă şi desigur că în primul rând trebuie să ne gândim la gunoiul de grajd şi în al doilea rând la îngrăşămintele chimice.

Solurile cari au nevoie de a fi îmbunătăţite cu îngrăşăminte sunt solurile de regiuni mai umede: podzolul şi solul de pădure care acopăr 2—3 din întinderea ţării. În stepă fenomenele sunt mai complicate şi economia apei trebuie să fie preocuparea de căpetenie a agricultorilor.

Scanned with OKEN Scanner

Odată cu întrebuinţarea îngrăşămintelor trebuiesc îmbunătăţiţi şi ceilalţi factori cari determină recolta: arătura, sămânţa, lucrările culturale, apărarea contra boalelor şi duşmanilor plantelor.

Ostenelile agricultorului trebuie să meargă în toate aceste direcţiuni deodată, căci factorul cel mai neprielnic scoboară buna acţiune a tuturor celorlalţi şi scade recolta, chair dacă unul sau altul este îmbunătăţit.

Viaţa agricolă, nr. 31/1930

Comentariu

Preocuparea pentru cunoaşterea şi îmbogăţirea conţinutului ştiinţific asupra solului, în general, şi asupra tipurilor de sol în raport cu cerinţele de vegetaţie ale plantelor cultivate a fost o coordonată marcantă a cercetărilor efectuate de dr. G. Ionescu-Şişeşti.

Această lucrare cu specific de primat în bibliografia românească, are un fond ştiinţific clasic, ce se înscrie în sfera elaborărilor de profunzime., aplicabilă în condiţii practice. Ea reflectă capacitatea înaltă a autorului cu privire la structura şi realizarea obiectivelor de cercetare propuse.

Reţinem că prima direcţie urmată de ICAR a fost „studiul solului şi al metodelor de a-l îmbunătăţi prin lucrările adecvate regiunii şi prin adaosul îngrăşămintelor indicate pe fiecare tip de sol", iar cercetările sale au fost acordate acestui scop.

Structurarea cercetărilor pe două categorii, cu obiective diferite, urmărind apoi convergenţa rezultatelor reflectă gândirea raţională a scopului investigaţiilor, iar organizarea pentru elaborarea lucrării poate constitui un model, iată: scurtă introducere în tema cercetată; scurt istoric al cercetărilor despre sol în România; metoda de lucru şi organizarea experienţei; prezentarea „cercetărilor în vase de vegetaţie după metoda Mitscherlich; rezultatele obţinute prin aplicarea metodei amintite.

Simultan a organizat aplicarea „Metodei Mitscherlich" în câmpuri de experienţă oferind informaţii asupra „punctelor de cercetare"; variantelor fiecărei experienţe – cu referire „la planta cultivată, tipul genetic de sol, lucrările efectuate şi modul de concepere a variantelor de cercetare". Aici remarcăm calcularea „erorii mijlocii" la fiecare variantă şi la fiecare punct de cercetare, din cele 10 zone de amplasare a experienţei, aflate în condiţii diferite de climă şi sol, în zone reprezentative de pe cuprinsul ţării, urmărind diversitatea naturii. Analiza rezultatelor s-a efectuat pentru fiecare experienţă (zece), aducând concluzii pentru fiecare caz, iar analiza este încheiată prin concluzii asupra ambelor experienţe. **(2)**

Experienţa în „vase de vegetaţie" este prima încercare temeinic ştiinţific organizată pentru a afla „recolta maximă ipotetică", prin stabilirea coeficientului „c" specific pentru fiecare element nutritiv (N, P, K), la tipurile genetice de sol experimentate. Calculul coeficientului „x" i-a permis să stabilească cantitatea necesară de azot şi de fosfor pentru a obţine un anumit procent din recolta maximă posibilă. Aceste rezultate obţinute la scurt timp după publicarea lui Mitscherlich reflectă capacitatea şi voinţa unui cercetător eminent. Ea se exprimă şi prin concluziile exprimate cu claritate şi siguranţă, având un loc de primat în domeniu; iată: - Podzolurile şi solul de pădure din regiuni umede au mare nevoie de N (azot) şi de o cantitate ceva mai mică de P (fosfor), care se află în cantităţi reduse în sol, dar este mai uşor solubil, mobil şi accesibil plantelor.

Autorul expune în lucrarea constatările asupra bogăţiei fertilităţii solurilor de stepă, despre care arată că „nu sunt aşa de bogate, după cum se credea", şi că au nevoie de azot şi fosfor, când sunt normal aprovizionare cu apă. Însă „analiza chimică arată că au relativ mult Azot şi Fosfor, dar în forme insolubile, neaccesibile plantelor. Când apa e în cantitate suficientă, o parte din rezerva de P şi N se mobilizează şi stă la dispoziţia plantelor şi se obţin astfel recolte bune, cum e în anii ploioşi în Bărăgan şi Dobrogea. In astfel de condiţii de umiditate optime, aceste soluri au nevoie să fie îngrăşate. Problema îngrăşămintelor se va pune pe aceste terenuri numai atunci când vor fi normal aprovizionate cu apă, adică atunci când vor fi irigate". **(3)**

Menţionăm că aspectele privind solubilitatea elementelor nutritive din tipuri de sol diferite au fost extinse şi aprofundate la mijlocul secolului XX de către pedologi şi agrochimişti iluştri. Amintim între ei pe Nicolae Cernescu, Nicolae Bucur, David Davidescu, C. V. Oprea ş.a. Este cazul să apreciem pozitiv aceste concluzii, care în fond se bazau în mare măsură pe intuiţia inteligentă a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti. Ele au fost confirmate integral de cercetări riguroase şi de rezultatele din practica agricolă. Relaţia dintre umiditatea solului şi mobilitatea elementelor nutritive s-a adeverit aproape ca o stare de lege, justificând aplicarea irigaţiilor în zonele de stepă şi silvostepă.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost între primii agronomi care au recomandat şi au verificat în condiţii de câmp rezultatele obţinute prin aplicarea metodelor ştiinţifice riguroase în condiţii de laborator. Astfel, au fost în paralel cercetările efectuate după „metoda vaselor de vegetaţie" şi simultan în câmp, experienţe prin care să verifice rezultatele din laborator. In acest caz trebuie apreciată amploarea cercetării, rigoarea lucrărilor şi analiza raţională a rezultatelor. Siguranţa acestor rezultate poate avea unele îndoieli, dacă observăm că erau implicate mai multe persoane, cu niveluri diferite de pregătire pentru cercetare. Totuşi autorul lucrării a reuşit o închegare concludentă.

Cercetările sale au urmărit verifivarea – aplicarea „Metodei Mitscherlich" prin administrarea îngrăşămintelor (N P K) în cantităţi egale pentru fiecare experienţă, dar producţiile obţinute nu au fost evaluate la ha ci în kg la suprafaţa de 25 mp. Remarcăm calcularea „erorii mijlocii"/m la stabilirea valorii medii, o interpretare pe care nu o găsim,

Scanned with OKEN Scanner

chiar în experienţele importante ale Staţiunii Agronomice, predercesoarea ICAR, înfiinţată în 1886. **(4)**

Apreciind profunzimea cercetării efectuate, după concepţia dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, este important să reamintim unele concluzii, care s-au reconfirmat fidel în cercetări ulterioare.

- pe solurile de pădure, „în bună stare de cultură", fertilizate în anii precedenţi, sporul de recoltă, ca efect al aplicării cantităţilor de îngrăşăminte în experienţă s-a ridicat numai la 5,6% (*Ferma Gherghiţa)*
- pe cernoziomul degradat de la Costiugeni, în Basarabia, solul nu a reacţionat la îngrăşăminte, în situaţia deficitului de apă din sol. „Dacă s-ar îmbunătăţi economia apei, recoltele ar creşte şi îngrăşămintele ar deceni eficace" **(5)**
- pe solul scheleto-turbos de la Miercurea Ciucului, îngrăşământul cu P a dat spor de recoltă; 0,8 kg/25m² faţă de varianta „neîngrăşat – 0"
- la şcoala Strehareţ (Slatina-Olt), pe podzol, varianta de fertilizare N P K a produs o cantitate dublă faţă de varianta „neîngrăşat – 0"
- pe solul de pădure de la Secureni (Hotin) în Basarabia, cu varianta N P K s-a obţinut un plus de recoltă de 26,9%
- la pepiniera Ceala, Arad, în condiţiile de umiditate favorabilă în solul din zonă, s-a obţinut un spor de recoltă de 29,6% la varianta N P K
- un rezultat apropiat s-a obţinut la ferma Dracşina (Timiş), în condiţii asemănătoare celor de la Ceala
- la ferma Tecuci, în condiţii de secetă acută recoltele au fost foarte mici, totuşi varianta N P K a dat un spor de 55,1%; autorul apreciază cu rezerve aceste rezultate
- pe solul de pădure de la Şcoala Feldioara (Braşov), care posedă un nivel bun de lucrare şi fertilizare, diferenţele de producţie între variantele de fertilizare au fost neînsemnate; totuşi, cu doze mai mari de N şi K „se aduce un uşor spor de producţie". **(6)**

Ca o concluzie generală asupra efectului fiecărui element nutritiv privind producerea sporului de producţie autorul stabileşte: „Rezultă că îngrăşământul azotat a fost eficace in 7 cazuri din 10; cel fosfatic în 5 cazuri din 10, dar în mai mică măsură iar îngrăşământul potasic într'un singur caz (la Şcoala Strehareţ, Olt, pe podzol). Am determinat astfel pentru aceste localităţi, necesitatea calitativă de îngrăşăminte şi se vede că rezultatele sunt în această privinţă concordante cu rezultatele dobândite în vase (de vegetaţie)". **(7)**

Valoarea ştiinţifică a cercetării a crescut prin determinarea „cantitativă" a necesităţii îngrăşământului cu azot, prin aplicarea formulei algebrice a lui Mitscherlich, fiind primul cercetător care a procedat în acest fel.

După operaţiunea rezolvată autorul a obţinut valoarea recoltei maxime pe solul podzol, de la Strehareţ şi cantitatea de azot iniţială, din solul neîngrăşat, respectiv 34,6 qt.mt (A) şi 0,41 qt.mt azot existent în pământul neîngrăşat, care asigură 34,7% din recolta maximă, iar cu îngrăşământul dat, de 4,00 qt/ha s-a realizat 71,6% din recolta maximă.

Prin aceste experienţe autorul a demonstrat că prin aplicarea „Metodei Mitscherlich" se poate stabili rezerva de substanţe nutritive şi cantitatea necesară din aceste substanţe pentru un anumit nivel de producţie, care se opreşte la producţia maximă.

In concluzie, subliniind importanţa metodei aplicate şi a rezultatelor obţinute dr. Şişeşti spune: „Important este că putem şti ce anume cantitate de îngrăşământ trebuie să dăm pentru a obţine o cantitate determinată de recoltă, exprimată în procente ale (din) recoltei maxime". „Concluzia (generală) care se desprinde din rezultatele de mai sus este că experienţele de vegetaţie în vase ne dau putinţa să determinăm necesitatea calitativă şi cantitativă de îngrăşământ a pământului ... şi a evita în viitor întrebuinţarea empirică a îngrăşămintelor, care înseamnă risipă de bani şi câteodată chiar înrăutăţirea însuşirilor pământului". **(8)**

Aceste cercetări de pură factură ştiinţifică au constituit primul reper stabil în activităţile ICAR asupra domeniului folosirii îngrăşămintelor, pentru care s-a organizat un laborator central condus de Grigore Coculescu. El a devenit cel mai important specialist în acest domeniu, din prima jumătate a secolului XX.

La meritele importante ale autorului evidenţiate prin lucrare, trebuie să remarcăm nivelul de expunere elevat prin formularea conţinutului şi a exprimării lingvistice şi agronomice, care poate fi apreciat, la fel, şi după 100 de ani.

Emană din această lucrare dorinţa autorului de a conferi un profund caracter ştiinţific cercetărilor întreprinse, care să devină un model repetabil în activitatea ICAR. Era anul 1928, când dr. Şişeşti avea grave probleme de sănătate, dar a reuşit prin eforturi discrete să-şi îndeplinească dorinţele şi obligaţiile. Era o persoană cu voinţă superioară forţelor sale fizice.

Preţuirea sa pentru „Metoda lui A. E. Mitscherlich" a fost constantă, iar în anul 1958 i-a făcut o prezentare profund analitică în tratatul ştiinţific „Agrotehnica", vol. I, o lucrare rămasă în rândul marilor opere ale domeniului, în plan mondial. Descrierea sa are o claritate perfect perceptibilă, un model, de aceea considerăm că merită a fi reprodusă aici, în parte, ca argument pentru preţuirea autorului: După „Metoda Mitscherlich"; „Conţinutul substanţelor nutritive din sol nu se determină, ca la metoda precedentă (prin determinarea conţinutului de elemente nutritive din cenuşa obţinută după arderea frunzelor – „Metoda Sachs şi Knop" promovată apoi de Hellriegel, Crone, D. Prianişnicov ş.a. – 1860), ci după cantitatea de recoltă mărită în urma introducerii îngrăşămintelor.

Intr-o serie de vase se introduc îngrăşăminte de un anumit fel, în cantităţi progresive, în timp ce ceilalţi factori de vegetaţie sunt ţinuţi constanţi şi în optim. Cu doze progresive de îngrăşământ se obţin recolte din ce în ce mai mari. Rezultatele se înscriu într-un sistem de coordonate . Pe axa absciselor se înscriu cantităţile progresive de îngrăşământ iar pe axa

Scanned with OKEN Scanner

ordonatelor se înscriu recoltele. Se obţine în acest fel o curbă a recoltelor, caracteristică pentru factorul de vegetaţie studiat (cantitatea de îngrăşământ progresivă) pe tipul de sol respectiv". **(9)**

Vom reţine că dr. G. Ionescu-Şişeşti a introdus în cercetarea agricolă românească „Metoda Mitscherlich", despre care a spus: „Mitscherlich are meritul de a fi găsit experimental curba de creştere a recoltelor pentru cei mai importanţi factori substanţiali, care determină recolta pentru N, P şi K. Aplicarea acestei curbe în creşterile de recoltă şi stabilirea expresiei de mai sus (expresia matematică – algebrică, a curbei) constituie cea mai mare descoperire a ştiinţei în ultimul sfert de veac (1900 – 1928)". **(10)**

2) Cercetări asupra principalelor tipuri de sol ale României prin metoda fiziologic-vegetală (experienţele din anul 1931)

Preambul

Experienţele din anul 1928 privind folosirea „Metodei Mitscherlich" la cercetări în vase de vegetaţie, cu aplicarea formulei algebrice a savantului german, i-au adus rezultate încurajatoare care l-au convins asupra importanţei ei în cercetarea aplicării îngrăşămintelor. Pe această bază, dr. G. Ionescu-Şişeşti s-a concentrat asupra amplasării acestor cercetări pe tipurile de sol principale ale ţării, stabilind în fiecare caz un număr mai mare de variante, pentru a descoperi cea mai eficientă dintre ele asupra cercetării producţiei sau a afla factorul minim care determină o producţie scăzută.

Rezultatele acestor cercetări ample au fost publicate în „Analele Institutului de Cercetări Agronomice al României" (1934). **(11)** Au fost amplasate opt experienţe, în localităţi diferite, pe tipuri variate de sol, având fiecare scop distinct, după cum urmează:

1. Factorul minim în podzolul de Găeşti
2. Conţinutul în substanţe nutritive şi nevoia de îngrăşăminte a podzolului de depresiune
3. Conţinutul în substanţe nutritive a leossului
4. Acţiunea îngrăşământului fosfatic pe un sol sărac în fosfor (cernoziomul de Mileanca) în diferite stări de aprovizionare a solului cu apă
5. Conţinutul în potasiu al cernoziomului ciocolat de Ghimpaţi
6. Coeficientul de acţiune al azotului şi fosforului pe acelaşi tip de sol, cultivat cu plante diferite
7. Eficacitatea diferitelor substanţe purtătoare de fosfor adăugate solului de pădure
8. Procedeul de adăugare a îngrăşământului fosfatic în vase.

Privind în ansamblu aceste teme de cercetare găsim că autorul a propus o diversitate de obiective, care se încadrează în sfera ştiinţei clasice şi care la momentul efectuării erau necunoscute pentru solurile ţării. Stabilirea variantelor de lucru ilustrează gândirea unui cercetător înalt instruit, cu o largă capacitate de gândire şi de interpretare a rezultatelor. Dr. G. Ionescu-Şişeşti trebuie preţuit ca părinte modern al acestor tipuri de cercetări, după primele încercări făcute de T. Saidel.

Vom reproduce parţial sau integral, câteva dintre experienţele enunţate, fapt potrivit pentru o monografie, unde urmărim să redăm în original opera personalităţii, din care rezultă contribuţia sa în domeniul abordat.

I. Factorul minim în podzolul de Găeşti

Scopul

Se stie că valoarea A, recolta maximă posibilă, este mică îna podzol, comparată cu valoarea corespunzătoare pe alte tipuri de sol. Ne-am propus să găsim care este mijlocul de a mări cantitatea recoltei maxime A. Pentru aceasta trebue stabilit care e factorul care micşorează pe A, sau care e factorul de vegetaţie minim. O experienţă, în scopul aflării acestui factor, am întreprins în anul 1930 cu podzolul de Vlădeni, jud. Braşov. Am stabilit atunci că acest sol e sărac în substanţe nutritive[13] dar ne-a surprins faptul că recoltele maxime rămân mici faţă de recoltele maxime dela alte soluri. Se pare că avem de a face cu un factor în minim altul decât factorii subtanţiali N, P, K. Am căutat să vedem care ar putea fi acel factor inhibitiv.

Am reluat aceste experienţe cu podzolul de Găeşti, amplificând experienţa din 1930. Ne-am pus întrebarea dacă acest sol nu are poate nevoe, pe lângă substanţele, care se secătuesc în mod obişnuit în sol, de un adaus de Ca, Mg, Fe sau Mn. Ne-am mai pus întrebarea dacă modificând însuşirile fizice ale acestui sol printr'un adaus de nisip sau praf de cărbune, nu vom reuşi să ridicăm recolta maximă A. În raport cu scopul, pe care ni l-am propus, am rânduit experienţa precum urmează.

Fiind redat cu acurateţe scopul cercetării, lucrarea fiind publicată în „Analele ICAR" găsim suficient să redăm interpretarea rezultatelor, dată de autor, pentru reţinerea concluziilor originale.

Trebuie să menţionăm, ca procedeu original în stabilirea variantelor, modificarea însuşirilor fizice ale podzolului prin amestecarea lui cu nisip în proporţie de 21% în vasele de vegetaţie. Sigur, această idee nu putea avea o aplicaţie practică, dar cunoaşterea efectului modificărilor fizice produse de nisip aveau o importanţă pentru ştiinţă. Curios este faptul că s-a folosit nisip de „Hohenbockau" (Germania), când România dispunea de „n" tipuri din această componentă de sol.

[13] Analele Institutului de Cercetări Agronomice, vol. V, 1933

Scanned with OKEN Scanner

Interpretarea rezultatelor

Recolta cea mai mare s'a obţinut pe solul diluat cu nisip în proporţie de 21% îngrăşat cu 3 doze de N, 3 doze de P şi 3 doze de K.

Aproape aceeaşi recoltă s'a obţinut pe solul natural, tratat cu aceleaşi îngrăşăminte. Amestecul cu nisip, în proporţie mică, dă un foarte mic spor de recoltă faţă de solul natural tratat cu aceleaşi îngrăşăminte. Când procentul de nisip creşte, recolta scade.

Solul neîngrăşat nu produce decât un sfert din recolta solului îngrăşat. Nevoia de îngrăşăminte a acestui sol este astefel manifestă. Ordinea de importanţă a îngrăşămintelor necesare acestui tip de sol este N, apoi în mică măsură P şi în extrem de mică măsură K.

Prin aplicarea acestor tratamente: $(SO_4)_3Fe_2$, SO_4Mg, SO_4Mn, SO_4Ca, $Ca(OH)_2$ nu s'a produs niciun spor de recoltă. Examinând tabloul de rezultate se vede că sporurile de recoltă din variantele 6-11, comparate cu varianta 4, sunt produse de cele 3 doze de îngrăşăminte obişnuite.

Experienţele încercate de noi, spre a vedea, dacă nu cumva vreuna din ele este la minim de sol, au produs mai curând o uşoară deprimare a recoltei faţă de recolta obţinută pe solul tratat cu N_3, K_3 P_3.

Elementul minim în podzolul de Găeşti este astfel sărăcia acestui sol în substanţe nutritive obişnuite (şi cu deosebire sărăcia lui în N); în al doilea rând starea lui fizică.

Problema nu este însă complet rezolvată. În adevăr se observă că nu se poate trece peste recolta de 40,7 gr de vas, când pe alte tipuri de soluri se obţin recolte mai mari. Trebue să existe deci un factor chimic, fizic sau climatic care înfrâneză recolta maximă pe podzol, chiar când el primeşte îngrăşăminte. Rămâne ca acest lucru să se lămurească prin cercetări viitoare.

Lucrările în casa de vegetaţie vor trebui să urmărească nu numai starea de secătuire a factorilor substanţiali cunoscuţi ci şi prezenţa unor eventuali factori de vegetaţie înfrânători, necunoscuţi încă. **(12)**

Constatăm că cercetările acestei experienţe au dovedit că „factorul minim" pe podzolul de la Găeşti este conţinutul scăzut de macroelemente – N P K, iar efectul pozitiv al acestora este în ordinea: azot, fosfor, potasiu. Microelementele nu au adus sporuri de producţie pe podzolul de la Găeşti, iar modificarea însuşirilor fizice prin adaos de nisip a produs efecte nesemnificative. Menţionăm că aceste rezultate au rămas valabile în timp, iar exploatarea rentabilă a solurilor podzolice s-a realizat prin stabilirea adecvată a culturilor sau plantaţiilor. Este dovedit că şi aceste soluri pot da recolte ridicate.

Studiul aplicării îngrăşămintelor şi efectelor lor a fost păstrat în toţi anii de funcţionare a dr-lui Şişeşti, ca director general al ICAR, prin Secţiunea de specialitate condusă de Grigore Coculescu, extinzând activitatea şi în Dobrogostea, jud. Argeş, Peşteanu, jud. Gorj, Şcoala de Agricultură Lugoj, jud. Timiş, ş.a.

După înfiinţarea „Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice" în anul 1969, prin acţiunea şi sub conducerea profesorului Nicolae Giosan, s-au organizat cercetări complexe pe podzol la „Staţiunea de cercetări agricole Albota", jud. Argeş. Aici a funcţionat o instituţie de elită în domeniul menţionat, o şcoală de formare a personalului de cercetare pe podzoluri.

II. Conţinutul în substanţe nutritive şi nevoia de îngrăşăminte a podzolului de depresiune

Scopul

Regiunea solului brun roşcat de pădure din România este semănată cu nenumărate depresiuni, în care stagnează apa din topirea zăpezii şi apa de ploi. Stagnarea apei durează câteva zile, rar săptămâni, apoi se scurge şi depresiunile pot fi cultivate. Ele nu se constitue niciodată ca mlaştini sau ca bălţi permanente. Denivelarea acestor depresiuni faţă de suprafaţa înconjurătoare cu sol zonal este de câţiva decimetri până 2 m. Întinderea acestor depresiuni variază dela câţiva metri pătraţi până la câteva mii de metri pătraţi. Ele nu formează niciodată suprafeţe continui. Centrul depresiunii este alcătuit dintr'un sol podzolit, de coloare albă, foarte compact şi foarte impermeabil. Spre marginile periferice ale depresiunii, podzolul trece în solul zonal, brun roşcat de pădure.

Petecele acestea de podzol de depresiune, în zona solului brun roşcat de pădure, indică tendinţa de evoluţie a acestui sol spre podzol.

Solul din aceste depresiuni nu se poate cultiva, cu semănături de toamnă, nici cu semănături timpurii de primăvară ci numai cu plante care se seamănă mai târziu: porumb, dughie, mei, pepeni, etc. Dacă se poate da o scurgere apei, atunci condiţiunile de cultură se îmbunătăţesc mult. Relieful, nu permite decât rareori o îmbunătăţire pe această cale. Puţurile absorbante, prin care apa superficială e condusă în stratul de apă freatică, fac bune servicii.

Arăturile adânci, regulate şi îngrăşarea cu bălegar de grajd menţin o permeabilitate relativă în acest sol de depresiune şi uşurează infiltrarea în timp mai scurt a excesului de apă. Când suprafaţa e lăsată nemuncită impermeabilitatea se accentuiază; apa bălteşte mai multă vreme şi în preajma ei se stabilesc plante hidrofile.

Am arătat mai sus că podzolul de depresiune se poate cultiva, agricultorii îsi pun întrebarea ce tratamente trebuesc aplicate acestui tip de sol intrazonal pentru a obţine pe el recolte normale şi a avea lanuri omogene.

De aceea ne-am propus să stabilim care este conţinutul în N, P_2O_5, K_2O a acestui sol şi care este nevoia sa de îngrăşăminte.

Modul de lucru

Am aplicat metoda Mitscherlich. Proba de sol s'a luat din depresiunea cea mai mare a câmpului de experienţă a Institutului de Cercetări Agronomice dela Băneasa.

Vasele s-au încărcat cu câte 5500 gr de sol. Solul uscat la aer s-a udat la încărcare 4,66% apă.

Solul a fost tratat cu doze progresive de N, P şi K în felul următor:

Numărul vaselor	Tratamentul (varianta)	Cantitatea de îngrăşăminte
1 – 4	$N_0K_2P_2$	0,161 g N – NO_3Na
5 – 8	$N_1K_2P_2$	0,497 g P_2O_5 – PO_4Na_2H

Scanned with OKEN Scanner

9 – 12	$N_2K_2P_2$	0,523 g K_2) – SO_4K_2
13 – 16	$N_2K_2P_0$	$N_1K_1P_1$ – o doză de substanţă
17 – 20	$N_2K_2P_1$	$N_2K_2P_2$ – două doze de substanţă
20 – 24	$N_2K_0P_2$	
25 - 28	$N_0K_1P_2$	

Substanţele s'au dat ca soluţii lichide, la însămânţare.

Semănatul s'a făcut cu o linie pură de ovăz Cenad 88, tratat în prealabil cu formalină împotriva tăciunelui.

Apoi s'au udat cu apă distilată. S'au menţinut în toate vasele aceeaşi cantitate de apă în tot cursul vegetaţiei.

Mersul vegetaţiei

Semănatul la 20 Aprilie. Dela început plantele din vasele fără azot au fost în urmă. Culoarea acestor plante era gălbue, vârful frunzelor uscat, tulpina mai slabă. Plantele cu cantitatea cea mai mare de îngrăşământ (fosfor şi azot) erau cele mai bine desvoltate, aveau coloarea verde şi au înfrăţit foarte bine.

La vasele din seria fosforului şi acelea din seria potasiului, nu s'au obţinut diferenţe de vegetaţie.

Plantele din vasele care au primit azot, au înspicat mai de vreme.

La 1 iulie a început maturitatea; la 31 iulie a avut loc recolta.

Recolta

Recoltele obţinute în vase, cu diferite doze de N, P şi K sunt cuprinse în tabelul următor:

Tabloul No. 3. – Recoltele pe podzol de depresiune tratat cu doze progresive de N, P şi K

Tratamentul solului	***Recolta medie din 4 vase***	***Eroarea***	
	g	***m***	***m%***
$N_0P_2K_2$	13,62	0,16	1,17
$N_1P_2K_2$	29,13	0,92	3,15
$N_2P_2K_2$	42,88	0,24	0,55
$N_2P_0K_2$	43,74	0,68	1,55
$N_2P_1K_2$	43,57	0,49	1,12
$N_2P_2K_0$	43,61	1,34	3,07
$N_2P_2K_1$	45,39	0,98	2,15

Calculul conţinutului de substanţe nutritive şi stabilirea necesităţii de îngrăşăminte

Recoltele obţinute cu N_0, N_1, N_2, sunt următoarele:

$y_1 = 13,62$

$y_2 = 29,13$

$y_3 = 42,88$

Aceste valori se înscriu în mod satisfăcător pe o curbă, potrivit legii acţiunii factorilor de vegetaţie (Fig. 1)

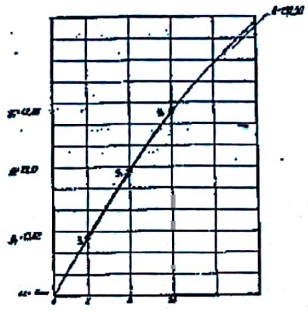

Fig. 1. Curba creşterii recoltelor pe podzol de depresiune, cu doze progresive de N

Cu aceste valori şi cu $a = 0,161$ gr (1 doză de N), calculăm pe A (recolta maximă), c (coeficientul de acţiune) şi x cantitatea de azot accesibilă plantelor din acest sol.

Calculul se face, precum se ştie, aplicând ecuaţia ce exprimă legea acţiunii factorilor de vegetaţie:

$\log (A-y) = \log A - cx$

Executând calculele, obţinem pentru axot:

$A = 150,3$ g $\qquad x = x_2 = x_3 = x_m = 0,127$

$c_1 = c_2 = c_m = 0,325 \qquad x\% = 0,0024$

$CqHa = 0,101 \qquad$ x la Ha = 48 kg azot

Concordanţa valorilor experimentale şi a celor calculate cu A, c, x de mai sus este satisfăcătoare.

Coeficientul de acţiune Cq Ha = 0,101 este foarte apropiat de acel al lui Mitscherlich, care este 0,12.

Provizia de azot accesibil plantelor, în acest sol este extrem de mică; 48 kg la ha. Aceasta se explică prin levigarea intensă a acestui sol şi prin condiţiunile extrem de neprielnice nitrificării (sol compact, rece, îmbibat cu apă).

Cu mica lui provizie de azot acest sol nu poate da decât a zecea parte din recolta maximă posibilă.

Unitatea nutritivă, cu care se obţine 50% din recolta maximă, este 298 kg N la Ha. Cum solul nu are decât 48 ar trebui să i se mai adauge 250 kg pentru a obţine 50% din A. Această cantitate din N e cuprinsă în 1250 kg sulfat de amoniu.

Podzolul de depresiune are astfel nevoie de îngrăşăminte azotate în cantitate apropiată de cantitatea maximă, suportată de plantă.

Scanned with OKEN Scanner

Îndreptarea excesului de apă şi arătura adâncă, îmbunătăţind condiţiunile de nitrificare, sporesc proporţia de azot din sol şi ne îngadue astfel o economie de îngrăşăminte.

Cum solul acesta are nevoie şi de o îmbunătăţire a stării lui fizice şi a florei lui bacteriene, îngrăşarea cu bălegar de grajd apare ca cea mai recomandabilă.

Recoltele obţinute cu P_0, P_1, P_2 sunt următoarele:

$y_1 = 43,74$
$y_2 = 43,57$
$y_3 = 42,88$

Se vede din aceste cifre că nu se obţine niciun spor de recoltă, adăugând acestui sol o doză sau două de P. Nu putem construi curba creşterii recoltelor nici aplica vreun calcul acestor valori.

Neobţinand creşteri de recoltă cu îngrăşământ fosfatic rezultă că podzolul de depresiune este foarte bogat în acid fosforic şi un are nevoie de îngrăşământ fosfatic.

Recoltele obţinute cu K_0, K_1, K_2 sunt următoarele:

$y_1 = 43,61$
$y_2 = 45,39$
$y_3 = 42,88$

O doză de K, dă o uşoară creştere de recoltă mică şi nesigură. Nu putem cu aceste valori să construim curba şi să aplicăm calculele. Podzolul de depresiune este bine aprovizionat cu potasiu şi nu are nevoie de îngrăşământ potasic.

Este posibil ca la o aprovizionare optimă cu N, să se simtă oarecare nevoie şi de P_2O_5 şi de K_2O, după un număr oarecare de ani de cultură.

Concluziune: Podzolul de depresiune este un sol extrem de sărac în azot, în care nitrificarea este împiedecată de excesul de apă şi reaua structură fizică a solului. El are nevoie de îngrăşăminte azotate şi de îmbunătăţirea stării sale fizice.

Este relativ bine aprovizionat cu acid fosforic şi potasiu şi nu are nevoie nici de îngrăşăminte fosfatice, nici de îngrăşăminte potasice. **(13)**

Dr. G. Ionescu-Şişeşti este între primii cercetători agronomi care a dovedit prin experienţe organizate după „Metoda Mitscherlich", starea macroelementelor N P K, în solul podzolic de depresiune, în raport cu cerinţele plantelor şi eficienţa lor în creşterea şi dezvoltarea acestora. A remarcat şi explicat cauzele ce determină un conţinut redus de azot în solul podzolic de depresiune şi nevoia de îngrăşăminte cu acest element; de asemenea a aflat că acest tip de sol era bine aprovizionat cu acid fosforic şi potasiu şi nu are nevoie de îngrăşăminte cu aceste elemente, în acel timp.

Analizând modul de stabilire a obiectivelor acestei experienţe, organizarea ei în concordanţă cu scopul, interpretarea rezultatelor şi concluziile, putem afirma că lucrări de un asemenea nivel nu au fost realizate la noi înainte de acestea datorate dr-lui G. Ionescu-Şişeşti.

III. Conţinutul de substanţe nutritive al loessului (14)

Loessul este roca mumă a solurilor din câmpia Dunării. Indată după formarea ei în quaternar, această rocă eoliană a purtat vegetaţie, a fost deci ea însăşi un sol. Astăzi solul cel mai apropiat de loess este solul brun deschis de stepă, care este un loess abia solificat.

Pe de altă parte, în regiuni cu soluri mai evoluate, formate pe loess, se întâmplă adesea ca orizonturile superioare să fie erodate şi vegetaţia să se stabilească din nou pe loess.

Ne-am propus să stabilim cum se comportă loessul ca sol şi care este conţinutul său în substanţe nutritive.

Această cercetare se face paralel cu un studiu chimic asupra loessului întreprins de d-l S. Gogălniceanu, asistent chimist la catedra de chimie generală şi chimia solului la Academia de Înalte Studii Agronomice.

Modul de lucru

Dispoziţia experienţei şi modul de lucru au fost aceleaşi ca la experienţa precedentă.

S'au întrebuinţat 28 vase. Au fost 7 variante, fiecare variantă în patru repetiţii.

Loessul a fost luat de d-l chimist Gogălniceanu dela Brăila şi anume din malul Dunării, lângă moara Violatos, la o adâncime de cca 10 m dela suprafaţa solului, dintr'o scobitură făcută în mal.

S'a încărcat fiecare vas cu 6 kg loess, care a fost în prealabil uscat la aer, până la un procent de umiditate de 2,48. În fiecare vas a rămas deci o cantitate netă de sol de 5851,2 g.

Dispoziţia experienţei a fost următoarea:

Nr. Vaselor	Tratamentul
51 – 54	$N_0P_2K_2$
55 – 58	$N_1P_2K_2$
59 – 62	$N_2P_2K_2$
63 – 66	$N_2P_0K_2$
67 – 70	$N_2P_1K_2$
71 – 74	$N_2P_2K_0$
75 – 80	$N_2P_2K_1$

Dozele de îngrăşăminte la fel ca în experienţa precedentă. Tot aşa însămânţarea şi udatul.

Mersul vegetaţiei

Însămânţarea la 20 Aprilie. Răsărirea 30 Aprilie.

În cursul vegetaţiei s'a observat că plantele din toate vasele se desvoltă foarte bine. Foarte puţin au rămas în urmă (la 20.V) plantele din vasele care nu au primit de loc azot şi acelea care nu au primit de loc fosfor. În vasele fără azot înspicatul s'a făcut mai încet.

Plantele din experienţa aceasta, făcută cu loess, au ajuns mai repede la maturitate decât plantele din celelalte experienţe făcute cu alte tipuri de sol.

Recolta s'a făcut la 27 Iulie.

Scanned with OKEN Scanner

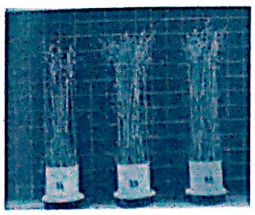

Fig. 2. Creşterea recoltelor pe loess cu doze progresive de N

Fig. 3. Creşterea recoltelor pe loess cu doze progresive de P

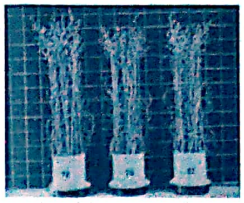

Fig. 4. Creşterea recoltelor pe loess cu doze progresive de K

Recolta

S'a înregistrat recolta totală. Cifrele medii din 4 repetiţii sunt cuprinse în tabelul următor:

Tabloul No. 4 – Recolta pe loess, tratat cu doze progresive de N, P şi K

Tratamentul solului	*Recolta medie din 4 vase*	*Eroarea*	
	g	*m*	*m%*
$N_0P_2K_2$	44,61	2,20	4,93
$N_1P_2K_2$	47,48	1,50	3,15
$N_2P_2K_2$	45,92	0,85	1,86
$N_2P_0K_2$	34,49	1,01	2,92
$N_2P_1K_2$	40,90	0,78	1,90
$N_2P_2K_0$	47,90	1,70	3,54
$N_2P_2K_1$	50,15	1,09	2,17 (3 repetiţii)

Calculul conţinutului în substanţe nutritive şi eventualei necesităţi de îngrăşăminte

Recoltele obţinute cu N_0, N_1, N_2 sunt aproape aceleaşi:

$y_1 = 44,61 \pm 2,20$
$y_2 = 47,48 \pm 1,50$
$y_3 = 45,92 \pm 0,85$

Se observă că, cu o doză de azot se obţine o creştere de recoltă foarte mică, cu 2 doze recolta regresează, faţă de recolta cu 1 doză. Calculând şi eroarea diferenţelor, observăm că această eroare e mare, faţă cu valoarea însăşi a diferenţelor. Variaţiile de recoltă n'au astfel importanţă concludentă. Însemnează aşa dar că proba de loess, cu care s'a lucrat, e foarte bine aprovizionată cu azot. Neobţinându-se diferenţe sensibile de recoltă, nu se poate construi curba şi nici nu se pot aplica calculele bazate pe ecuaţia lui Mitscherlich.

Faptul că loessul nu arată nevoie de azot, cu toate că conţinutul lui de azot total e foarte mic[14] se explică prin faptul că micile cantităţi de N conţinut de loess se află în forme uşor asimilabile. Dar în urma unei cultivări de mai mulţi ani, trebue să ne aşteptăm la ivirea necesităţii de îngrăşământ azotat pe loess.

Recoltele obţinute cu P_0, P_1, P_2 sunt progresive:

$y_1 = 34,49 \pm 1,01$
$y_2 = 40,90 \pm 0,78$
$y_3 = 45,92 \pm 0,85$

Aceste valori se înscriu foarte bine pe curba creşterii recoltelor (fig. 5)

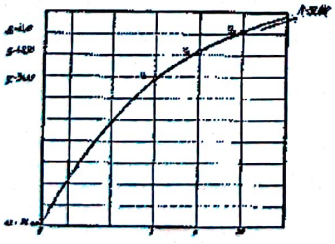

Fig. 5. Curba creşterii recoltelor pe loess cu doze progresive de P

Cu ele şi cu a = 0,0497 (1 doză de P) calculăm pe A, c şi x şi obţinem

$A = 57,06$ g $\quad x_1 = 0,1380$
$c_1 = c_2 = c_m = 2,92 \quad x_2 = x_3 = x_m = 0,1379$
CqHa = 0,101 $\quad x\% = 0,0023$
x la Ha = 46 kg

Loessul reacţionează la îngrăşământ fosfatic. Numai cu provizia lui proprie de P_2O_5 nu obţinem decât 60% din recolta maximă. Conţinutul în P_2O_4 accesibil plantelor este de 0,0023%, sau raportat la ha, 46 kg. Faţă de conţinutul fosfor al altor tipuri de sol, conţinutul acesta poate fi considerat mijlociu.

Recolta obţinută cu K_0, K_1, K_2 sunt următoarele

$y_1 = 47,90 \pm 1,70$
$y_2 = 50,15 \pm 1,09$
$y_3 = 45,92 \pm 0,85$

[14] Azot amoniacal s'a găsit la analiză 0,22%, iar azot nitric 0,018%

Scanned with OKEN Scanner

Creşterea obţinută cu 1 doză de K este neînsemnată; cu 2 doze recolta regresează. Eroarea diferenţelor e mare faţă de valoarea însăşi a diferenţelor. Variaţiile de recoltă n'au astfel importanţă concludentă. Înseamnă că loessul are destul potasiu, pentru ca plantele să se desvolte normal. Nu putem construi curba, nici aplica calculele.

După metoda Neubauer s'a obţinut 52,4 mg K_2O la suta de g, iar după metoda chimică a extracţiilor repetate 53,7 mg K_2O.

Concluzia: Loessul permite o desvoltare normală a vegetaţiei, este deci din punct de vedere fiziologic, un sol. Caracteristicile sale sunt: bine aprovizionat cu mg K_2O, relativ sărac în acid fosforic.

Azotul în cantitate mică, precum arată analiza chimică, dar în formă puţin asimilabilă. Cultivat mai mulţi ani va avea nevoie de îngrăşământ azotat.

Faptul că conţine mult K asimilabil, arată că loessul trebuie să fie considerat destul de înaintat în procesul de transformare spre sol. De fapt loessul are multă asemănare cu solul brun deschis de stepă (tip Medgidia) de care se deosebeşte prin cantitatea mult mai mică de azot şi de humus.

În acest caz dr. G. Ionescu-Şişeşti a prezentat, ca primat, o experienţă complexă pe loess, unde s-a referit la această formaţiune pedologică în forma de rocă de solificare şi cea de rocă în solificare avansată. Este primul studiu agronomic de acest fel, după cercetările efectuate la noi, sub aspect pedologic, la „Institutul Geologic al României", înfiinţat sub conducerea profesorului Ludovic Mrazec, român născut la Craiova, profesor la Universitatea Bucureşti. Este locul să amintim aici contribuţia marilor savanţi români la cercetarea şi studiul solurilor ţării: Gheorghe Munteanu-Murgoci, Petre Enculescu, Teodor Saidel, Nicolae Florov, la care se adaugă G. Ionescu-Şişeşti prin studiile agronomice asupra tipurilor de sol, în raport cu capacitatea lor de nutriţie a plantelor şi cultivarea lor.

Importanţa acestei lucrări ştiinţifice elevate se extinde şi în zona agro-economică întrucât suprafeţele de sol formate pe loess au o importanţă în realizarea producţiei agricole prin nivelul producţiilor şi prin suprafeţele întinse pe care le ocupă în ţara noastră.

IV. Acţiunea îngrăşământului fosfatic pe un sol sărac în fosfor (cernoziomul de Mileanca) în diferite stări de aprovizionare a solului cu apă

Scopul (15)

Solurile de stepă sunt soluri sărace în P_2O_5 accesibil plantelor. Printre cele mai sărace sunt cernoziomurile ciocolate, tip Ghimpaţi (Ialomiţa) şi cernoziomurile propriu zise, tip Mileanca (Dorohoi) sau Abaclia (jud Ismail).

Aceste cernoziomuri au nevoie de îngrăşăminte fosfatice în cantitate mare.

Având în vedere climatul secetos, în care se găsesc aceste soluri, ne'am pus întrebarea cum reacţionează aceste tipuri de sol la îngrăşăminte fosfatice, la diferite stări de aprovizionare cu apă. In legătură cu această chestiune trebuiau lămurite următoarele probleme teoretice: problema fixării acidului fosforic dat ca îngrăşământ şi problema constanţei sau variabilităţii factorului de acţiune *c*, la diferite stări de aprovizionare a solului cu apă.

Modul de lucru

Am însămânţat tipul de sol cernoziom propriu zis de Mileanca. Proba a fost preluată de d-l Protopopescu Pache, geolog şef la Institutul Geologic al României pe podişul zis „Dealul Împărătesc" din comuna Mileanca, judeţul Dorohoi.

Am întrebuinţat 72 vase. În fiecare vas s'au încărcat 5500 g sol uscat care mai conţinea 4,16% apă. Greutatea netă a solului în vas a fost de 5728 g

Dispoziţiunea experienţelor a fost următoarea:

În prima experienţă solul a fost aprovizionat cu o cantitate de apă egală cu 15% din greutatea solului. Controlul vaselor pe balanţă în fiecare zi ne arăta cantitatea de apă pierdută prin evaporaţie şi transpiraţie şi care se adăuga din nou spre a se atinge cele 15% stabilite.

Distribuţia îngrăşămintelor s'a făcut după schema ce urmează:

Nr. vaselor	*Tratamentul*
86 – 92	$N_3K_3P_0$
93 – 96	$N_3K_3P_1$
97 -100	$N_3K_3P_2$
101 – 104	$N_3K_3P_3$

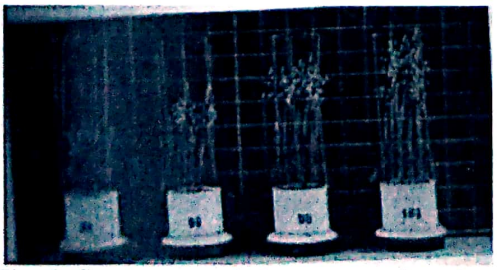

Fig. 6. Creşterea recoltelor pe cernoziom de Mileanca cu 15% apă şi cu doze progresive de P

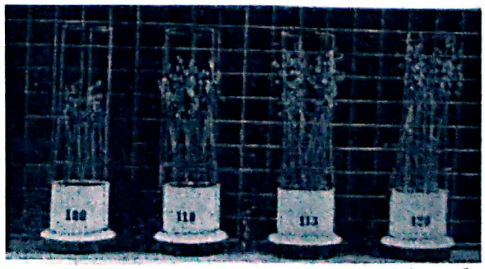

Fig. 7. Creşterea recoltelor pe cernoziom de Mileanca cu 20% apă şi cu doze progresive de P

Scanned with OKEN Scanner

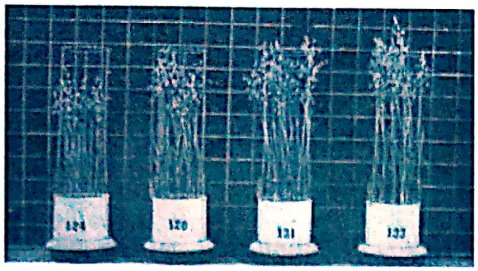

Fig. 8. Creşterea recoltelor pe cernoziom de Mileanca cu 15% apă şi cu doze progresive de P

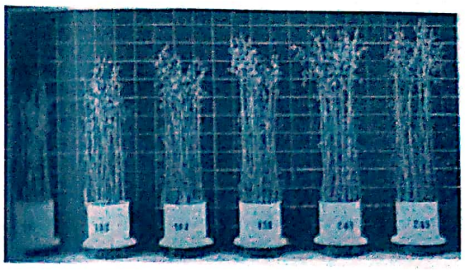

Fig. 9. Creşterea recoltelor pe cernoziom de Mileanca cu 20% apă şi cu doze progresive de P

În experienţa a doua dispozitivul era la fel, cu singura deosebire că apa era ţinută la 20% din greutatea solului.

În experienţa a treia la fel, numai apa era ţinută la 25%.

În experienţa a patra la fel, apa la 30%.

La această din urmă experienţă s'au mai adăugat 4 vase în care s'au dat 5 doze de P şi alte 4 vase, în care s'au dat 7 doze.

Dozele de îngrăşământ aveau acelaşi conţinut ca în experienţele descrise în capitolele precedente.

Concluzii

Concluziunile ce putem trage din consideraţiunile de mai sus şi din tabloul Nr. 7 sunt următoarele:

1. Cernoziomul propriu zis de Mileanca este un sol sărac în acid fosforic accesibil plantelor. Acest sol are nevoie de îngrăşământ fosfatic, care sporeşte recolta, oricare ar fi starea de aprovizionare a solului cu apă. (Bine înţeles apa nu trebue să se coboare sub minimul care permite vegetaţia).

2. Cu cât creşte cantitatea de apă cu atât se mobilizează o mai mare cantitate de acid fosforic din sol. La aprovizionare cu 15% apă plantele dispun de 9,2 kg de P_2O_5 la ha; la aprovizionarea cu 25% apă plantele dispun de 14.6 kg de P_2O_5 la ha, în solul natural. La 30%, cantitatea de P_2O_5 accesibil este de 27,4 kg. Proporţional creşte şi recolta pe solul neîngrăşat. Aceste rezultate se văd grafic în curbele din fig. 17.

3. Cu cât creşte cantitatea de apă cu atât îngrăşământul însuşi se valorifică mai bine, recoltele obţinute cu *1, 2,* 3 doze de P_2O_5, sunt mai mari decât recoltele corespunzătoare din seria cu apă mai puţină.

Recoltele maxime posibile (A) sunt şi ele mai mari cu cât creşte apa.

4. Coeficientul de acţiune al fosforului apare variabil: el descreşte pe măsură ce creşte aprovizionarea cu apă. In cazul aprovizionării cu 15% apă CqHa = 1.56; în cazul aprovizionării cu 25% apă CqHa = 1,19, în cazul aprovizionării cu 30% CqHa = 0,69.

Coeficientul admis constant al lui Mitscherlich este CqHa = 0,66.

Descreşterea coeficientului de acţiune cu creşterea cantităţii de apă este în concordanţă cu cele stabilite de noi pentru azot, la care lucrurile se petrec la fel[15].

5. Fenomenul de adsorbţie a unei părţi din acidul fosforic adăugat se pare că nu mai are loc atunci când pământul *e* aprovizionat la maximum cu apă. Această constatare mai trebue verificată.

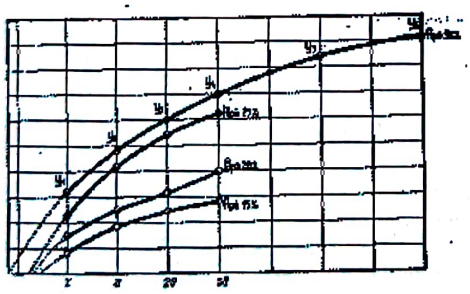

Fig. 17. Curbele de creştere ale recoltelor cu 0, 1, 2, 3, 5 şi 7 doze de P_2O_5 la diferite stări de aprovizionare a solului cu apă, pe cernoziom de Mileanca. Curbele cu 15%, 25% şi 30% apă sunt corectate în raport cu fenomenul de adsorbţie

Coeficientul de acţiune al apei

În experienţele de mai sus putem grupa astfel rezultatele încât să avem serii de valori ale lui y, cu doze progresive de apă, în diferite stări de aprovizionare a solului cu P. Regruparea rezultatelor experimentale, după acest criteriu, este cuprinsă în tabloul de mai jos.

Tabloul Nr. 8. – Recoltele obţinute pe cernoziomul propriu zis de Mileanca, cu doze progresive de apă, în diferite stări de aprovizionare a solului cu P

Starea de aprovizionare cu P	Apa	Recolta: valorile experimentale g
Fără îngrăşământ fosfatic	15%	$y_1 = 3,77$
	20%	$y_2 = 7,34$
	25%	$y_3 = 10,91$
	30%	$y_4 = 15,83$
Cu o doză de P	15%	$y_1 = 6,99$
	20%	$y_2 = 12,49$
	25%	$y_3 = 17,18$
	30%	$y_4 = 23,82$

[15] Vezi Anale, vol. III 1931 şi vol. V 1933

Scanned with OKEN Scanner

Cu 2 doze de P	15%	$y_1 = 10,57$
	20%	$y_2 = 15,79$
	25%	$y_3 = 24,64$
	30%	$y_4 = 28,94$
Cu 3 doze de P	15%	$y_1 = 12,99$
	20%	$y_2 = 20,23$
	25%	$y_3 = 29,26$
	30%	$y_4 = 33,02$

Construim cu aceste valori curbele creşterii recoltelor cu doze progresive de apă (15%, 20%, 5%, 30%) la diferite stări de aprovizionare cu îngrăşământ fosfatic (fig. 18)

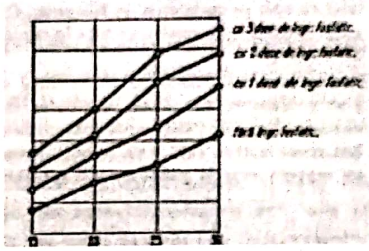

Fig. 18. Curbele creşterii recoltelor cu doze progresive de apă 15%, 20%, 5%, 30%) la diferite stări de aprovizionare cu îngrăşământ fosfatic

Observăm că aceste curbe n'au mersul regulat al curbelor logaritmice ale lui Mitscherlich. Neregularităţile pricinuite de fenomenul de adsorbţie al acidului fosforic se reflectează şi în aceste curbe.

Dacă însă vom construi curbele creşterii recoltelor cu doze progresive cu apă, nu cu valorile experimentale, ci cu valorile corectate pe temeiul fenomenului de adsorbţie al acidului fosforic din îngrăşământul adăogat, atunci curbele devin regulate aşa cum se arată în fig. 19.

Am văzut mai sus că o cantitate mai mare de apă provoacă o mobilizare mai intensă a acidului fosforic din sol. Acelaşi lucru admitem că se petrece şi cu alte substanţe nutritive. Însemnează că creşterile de recoltă reprezentate prin curba din fig. 19, nu sunt datorite numai dozelor progresive de apă ci şi celorlalţi factori substanţiali de vegetaţie, pe cari apa îi îmbunătăţeşte. În special se adaugă la acţiunea apei acţiunea acidului fosforic solubil a cărui cantitate creşte cu apa, după cum arată atât lucrările noastre la casa de vegetaţie, cât şi studiile de laborator.

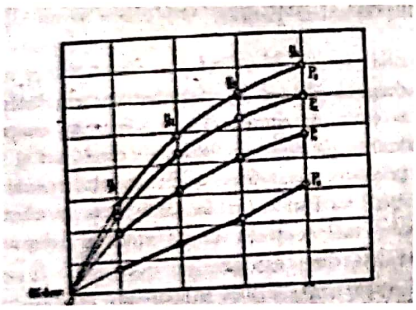

Fig. 19. Curbele de creştere ale recoltelor cu 15%, 20% 25%, 30% apă, la diferite stări de aprovizionare a solului cu P_2O_5 pe cernoziom de Mileanca, cu valorile corectate în raport cu fenomenul de adsorbţie

Nu se poate deci determina exact coeficientul de acţiune al apei, din aceste date experimentale, fiindcă ceilalţi factori de vegetaţie nu sunt constanţi.

Determinarea coeficientului *c* din aceste valori ar înfăţişa eficacitatea apei, inclusiv influenţa ei asupra celorlalte substanţe nutritive din sol şi în special asupra acidului fosforic.

Coeficientul factorului de vegetaţie apă nu poate fi stabilit cu precizie decât în culturi pe nisip cu soluţii nutritive, mediu în care poate fi menţinută constanţa celorlalţi factori de vegetaţie. **(16)**

Comentariu

Autorul a încercat să determine coeficientul de acţiune al apei pentru a-l folosi în mod egal, ca în cazul coeficienţilor pentru acţiunea fiecărui element nutritiv. Dar, întrucât apa era numai unul dintre factorii de vegetaţie variabili, cu acţiune diferită de elementele nutritive prin rolul său de solvent al acestora şi de participant în procesele fiziologice în acelaşi timp, acest scop nu era realizabil.

Ulterior specialiştii în irigaţii au stabilit pragul optim de umiditate pentru un anumit nivel al conţinutului de elemente nutritive, prin tatonare cu variante multiple de aprovizionare a solului cu acestea. Această idee o găsim şi în următoarea formulare probabilă a cercetătorului: „Determinarea coeficientului „c" din aceste valori ar înfăţişa eficacitatea apei, inclusiv influenţa ei asupra celorlalte elemente nutritive din sol (un apel la utilizarea variantelor de fertilizare, în cazul aplicării unei serii de valori în cariante crescânde a umidităţii solului) şi în special asupra acidului fosforic."

Concluzia finală a cercetării ne spune că: «Coeficientul factorului de vegetaţie apă nu poate fi stabilit cu precizie decât în culturi pe nisip cu soluţii nutritive, mediu în care poate fi menţinută constanţa celorlalţi factori de vegetaţie». Desigur procedeul poate aduce rezultate ştiinţifice orientative pentru practică, agricultura însă este practicată pe soluri naturale. Deci problema acestui coeficient poate fi neglijată.

Scanned with OKEN Scanner

Ulterior, practica agricolă a aplicat norma de irigaţie, norma de udare, pentru a păstra un anumit interval de umiditate în sol, accesibil plantelor, ţinând seama de nivelul de fertilitate al solului.

Însuşi autorul a presupus că „nu de poate deci, determina exact coeficientul de acţiune al apei, din aceste date experimentale (c), fiindcă ceilalţi factori de vegetaţie nu sunt constanţi". De fapt, menţinerea factorilor de vegetaţie în stare constantă este un fapt relativ, pentru că procesul de vegetaţie este continuu şi determină modificări ale valorilor acestora. Dar, cât timp se asigură rezultate utile pentru aplicarea în practică a variantelor pozitive, ele sunt acceptate.

Experienţele de la punctele V, VI, VII, VIII, deşi sunt originale, pot fi omise din această lucrare, conţinând metode de lucru asemănătoare, şi concluzii ce pot fi găsite în „Analele ICAR" 1934; unele fiind importante ca dovezi de reconfirmare a unor cunoştinţe anterioare.

De exemplu, după cercetări asupra coeficientului de acţiune a azotului şi fosforului pe acelaşi tip de sol cultivat cu ovăz şi in (experienţa VI), autorul ajunge la concluzia «că în experienţele cu îngrăşăminte executate în casa de vegetaţie sau în câmp, rezultatele obţinute cu diferite plante nu sunt comparabile decât pentru planta respectivă. Pe lângă nevoia generală de îngrăşăminte a solului, care derivă din starea sa deficitară, trebuie să constatăm prin experienţe nevoia specifică a plantei (pentru N, P, K; eventual unele microelemente); nevoie care este variabilă de la plantă la plantă.

Pe de altă parte, coeficientul de acţiune fiind variabil, trebuie ca fiecare experienţă să fie făcută cu cel puţin 3 doze progresive de îngrăşământ, dacă dorim a determina cu preciziune cantitatea accesibilă plantelor din substanţa respectivă (N, P sau K) aflată în pământ, şi nevoia precisă (pentru plantă), exprimată cantitativ, de îngrăşământ cu acea substanţă care trebuie aplicată». **(17)**

Aceste raţionamente au stat ulterior la baza stabilirii „Consumului specific de elemente nutritive din sol, pentru o recoltă de 100 kg + recolta secundară, fapt ce permite calculul de îngrăşaminte necesare pentru recolta planificată a se obţine la suprafaţa de 1 ha". În acest caz este obligatorie cunoaşterea fiecărei plante de cultură. Aceasta se numeşte „ştiinţă agricolă" pe diferite tipuri de sol.

3) Contribuţiuni la cunoaşterea şi ameliorarea pământurilor sărături din România

Preambul

Solurile saline şi alcalice denumite „sărături" la începutul secolului XX, după clasificarea generală a solurilor din România, din anul 1979, au fost aşezate în "Clasa solurilor halomorfe", care cuprinde tipurile „solonceac" şi „soloneţ", aflate în acelaşi areal natural, ele fiind deosebite prin structura pedologică a orizonturilor superioare.

Preocuparea pentru studiul pedologic al acestor soluri s-a ivit datorită „suprafeţei notabile", considerată fiind astfel întinderea de 250.000 ha în România. **(18)** Astăzi dacă raportăm această suprafaţă la terenul arabil toral, de circa 9,5 mil. ha, găsim un procent redus, de 0,026%. Totuşi, aceste soluri se află în zone populate, iar exploatarea lor ar putea aduce anumite cantităţi de recoltă.

Răspândirea sărăturilor pe cuprinsul ţării o găsim expusă în cartea „Pedologie" (394pg), din anul 1980, publicată de profesorul Ştefan Puiu (IANB – Bucureşti), iată: «Răspândirea. Solonceacurile împreună cu soloneţurile şi celelalte soluri afectate de salinizare şi/sau alcalizare se găsesc diseminate într-un areal foarte larg, suprafeţe mai mari întâlnindu-se în porţiunile joase ale Câmpiei Brăilei; în luncile şi apropierea râurilor Ialomiţa, Cricovul Sărat, Călmăţui, Buzău şi Siretul inferior; în jurul lacurilor sărate: Strachina, Fundata, Movila Miresei, Plopul, Ianca, Balta Albă, Lacul Sărat etc.; în câmpia subcolinară Mizil-Stâlpu; în lunca şi Delta Dunării; în câmpia de vest, pe interfluviile Crişul Repede – Crişul Negru, Crişul Alb – Mureş şi Mureş – Bega; în Câmpia Moldovei (Depresiunea Jijia – Bahlui), în lunca Prutului şi Bârladului; pe văile unor râuri din Câmpia Transilvaniei; pe Valea Carasu în Dobrogea; zona litoralului Mării Negre, în văile cu deschidere spre Marea Neagră şi în preajma lagunelor Razelm, Babadag, Goloviţa, Smeica, Sinoe, Taşaul, Techirghiol etc.» **(19)**

Prima lucrare publicată la noi în ţară asupra sărăturilor a fost elaborată de Ovidiu Maior, fiul profesorului fitotehnist Geoge Maior, sub titlul „Terenurile sărate din România şi punerea lor în valoare". Ea este citată în bibliografia tuturor cărţilor şi tratatelor importante de pedologie, unde nu lipsesc rusii I. N. Antipov-Karataev cu lucrarea „Cercetări pedoagroameliorative cu scopul de a pune în valoare teritoriile saline în legătură cu problemele generale de ameliorăţiuni", Pedology, 1945, I. P. Gherasimov, C. Asvadurov sau G. Munteanu-Murgoci, P. Enculescu, T. Saidel, G. Ionescu-Şişeşti, N. Bucur, N. Florea, care au făcut cercetări sau observaţii asupra sărăturilor, fondând această ştiinţă.

Pedologul Nicolae Florea, în cartea „Geografia solurilor României" (1968) preciza că: «primii cercetători ai solurilor halomorfe în România au fost Ovidiu Maior (1912), R. Saidel (1914) şi G. Ionescu-Şişeşti».

A doua jumătate a secolului XX a fost reprezentată prin cercetări aprofundate şi numeroase pe sărături, de către profesorul agronom Nicolae Bucur, după care pot fi menţionaţi C. V. Oprea, Grigore Obrejanu, Al. Măianu, N. Florea.

Nicolae Bucur a fost cel mai important cercetător pe sărături, cu privire la studiul vegetaţiei plantelor de câmp, la diferite niveluri de concentraţie în săruri, pe lângă numeroase

Scanned with OKEN Scanner

alte lucrări din domeniul pedologiei. El a stabilit, ca primat în bibliografia ştiinţifică a domeniului, „indicii de apreciere ai comportării plantelor în vegetaţie pe solurile halomorfe: 'intervalul de toleranţă la salinitate'; 'toleranţa la salinitate'; corelaţia între descreşterea masei vegetative şi creşterea salinităţii în stratul arabil; 'pragul de uscare a plantelor'; 'sensibilitatea la salinizare'". A organizat experienţe pe sărături pentru cele mai importante culturi de câmp. Prin rezultatele obţinute în cele aproape 30 de experienţe pe sărături, profesorul N. Bucur şi colectivul pe care l-a format au adus un aport de importanţă covârşitoare pentru ştiinţa solului şi practica agricolă pe sărături, dar şi în general pentru domeniul acesta. Între colaboratorii săi s-au aflat: Ana Gafencu, Ernest Merlescu, Costachi Teşu, C. Dumbravă. **(20)**

Această lucrare în care dr. G. Ionescu-Şişeşti prezintă rezultatele sale de cercetare pe sărături este redată în patru părţi (capitole) neintitulate, pe care le vom defini după conţinutul lor: I. Introducere, care prezintă generalităţi şi explicaţii asupra formării sărăturilor (solurilor halomorfe); II. Primele cercetări asupra solurilor sărăturoase întreprinse în România; III. Cercetările autorului în vase de vegetaţie, cu probe de sol din lunca Călmăţuiului; IV. Concluzii. **(21)**

I. Introducere

Autorul motiva cercetările sale pe sărături prin necesitatea sporirii suprafeţelor cultivate după ultimul război mondial, în perspectiva creşterii populaţiei ţării şi estima că sărăturile ocupă terenuri întinse, necultivate.

Invocând necesitatea cunoaşterii însuşirilor acestor soluri în vederea cultivării, s-a referit la clasificarea lor făcută de Hillgard, apoi recomanda şi cunoaşterea cercetărilor ample făcute de ruşi şi a celor publicate de cercetătorii maghiari în bazinul Dunării şi al Tisei. Sunt descrise apoi fenomenele variate ale naturii, care au condus la formarea solurilor sărăturoase, cu referire la: Terenurile sărăturoase de pe litoralul Mării Negre, formarea sărăturilor continentale din interior, unde îl invocă pe geologul Ludovic Marzec, care susţinea că «lacurile sărate sunt relicvele Mării Sarmatice, ce acoperea Câmpia Română înainte de depunerea loessului. Unele dintre aceste relicve marine ar fi fost acoperite cu loess şi cu depozite aluvionare, care s-au impregnat de săruri». Sunt date şi alte explicaţii asupra formării solurilor sărăturoase prin acţiunea apei care trece prin roci concentrate în unele săruri, precum şi opinia maghiarului Sigmond, care arată că apa de irigaţie curată, dacă ajunge pe un sol impermeabil bogat în săruri, stagnează la suprafaţă, dizolvă aceste săruri, iar după evaporare acestea rămân, o parte, în stratul superficial de sol. **(22)**

II. Primele cercetări asupra solurilor sărăturoase din România

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a respectat şi în acest caz principiul moral-ştiinţific de a descrie realizările anterioare în domeniul pe care l-a cercetat, invocând şi numele celor care au adus contribuţii importante.

Pentru că primele cercetări au început în Valea Călmăţuiului, pe sărăturile din stepa sudică, în zona loessului, a făcut o scurtă descriere geografică a zonei şi o referire la sărăturile din zonă, amintind de cercetările „Institutului Geologic" şi despre lucrarea lui Aurel (Aurelian) Pană „Cursul inferior al Călmăţuiului". A prezentat apoi, în mod aprofundat, lucrarea lui Petre Enculescu (pedolog-botanist) „Apreciere generală asupra vegetaţiei din lunca sărată a Văii Călmăţui" (1941) şi „Comunicări preliminare asupra solurilor sărate din Valea Călmăţuiului" de Teodor Saidel, unde remarcă obiectivul autorului de a stabili un paralelism între vegetaţie şi gradul de salinitate al solului. El reconfirmă că asociaţiile de Salicornia, Obiene şi Sueda se găsesc la gradul de salinitate cel mai ridicat. Autorul mai spune că: «salinitatea depinde de relief şi de adâncimea apei freatice şi este cu atât mai mică cu cât terenul este mai ridicat şi nivelul apei freatice mai adânc. Când adâncimea apei e mai mare de 1,8 m şi când apa subterană conţine mai puţin de 0,5% reziduu fix, solul dă o păşune mai bună, fără plante tipice de sărătură. Cercetarea sa a evidenţiat ca unele asociaţii de plante selectează anumite săruri: specia Statice gmelini preferă sulfaţii iar Glyceria nemoralis, clorurile».

Dr. Şişeşti face o analiză largă a lucrării lui T. Saidel, din care rezultă că autorul ei a adus date şi cunoştinţe importante pentru tema cercetată, ca primat.

Între cercetătorii remarcabili asupra sărăturilor este amintit şi Dimitrie Petrescu, profesor la Universitatea din Iaşi, cu lucrarea „Cercetări hidrochimice în regiunea de nord-est a Câmpiei Române", publicată în „Anuarul Institutului Geologic" (1940), unde face o analiză la acelaşi nivel ca în lucrarea lui T. Saidel. **(25)**

În acest istoric ce priveşte cercetările asupra sărăturilor, dr. Ionescu-Şişeşti acordă o atenţie deosebită prezentării lucrărilor lui Iuliu Prodan şi Emilian Ţopa, aflaţi, alături de P. Enculescu, între cei mai mari botanişti români din toate timpurile, pentru ilustrarea relaţiei dintre solurile sărăturoase şi vegetaţie.

Dr. Şişeşti menţionează lucrarea lui Emilian Ţopa „Vegetaţia halofitelor din nordul României în legătură cu cea din restul ţării" (1939), unde face un inventar al speciilor „stenohaline" (slab tolerante la salinitate) care suportă o mică amplitudine a concentraţiei de săruri, şi a celor „eurihaline", care suportă diferenţe mari de salinitate. Ţopa a descoperit şi „plante halofite obligatorii" şi „halofite facultative". Totodată a evidenţiat că în cenuşa plantelor halofite proporţia unor anumite substanţe minerale e mult sporită, în special Cl, SO_3, Na, K, Ca, iar numărul speciilor caracteristice pentru solurile sărăturoase descreşte dinspre litoralul Mării Negre, spre Câmpia Dunării şi spre nord. «D-l Ţopa conchide şi dânsul, că

Scanned with OKEN Scanner

sărăturile din nord estul ţării sunt de origine edafică (formate din sol nesărăturat) şi că nu pot lua naştere decât într-un climat suficient de cald şi de uscat», ne spune dr. Ionescu-Şişeşti.

Pentru ilustrul botanist I. Prodan, autorul analizează lucrarea „Ecologia plantelor de sărătură din România comparate cu cele din Ungaria şi şesul Tisei" (1923). Remarcăm opinia sa prin care «pune greutatea principală în explicaţia distribuţiei diferitelor asociaţii vegetale pe următorii factori: constituţia chimică şi proprietăţile fizice ale solului, hidrografia – adică periodicitatea inundaţiilor, distribuţia ploilor şi, ca efect, variaţiile sezonale în gradul de salinitate». La aceşti factori mai adaugă modul de folosinţă a terenului care poate influenţa gradul de salinizare.

Iuliu Prodan aduce şi alte observaţii originale; el spune că «pe sărăturile din vest, îndeosebi pe sărăturile din Ungaria, reuşesc unii arbori, ceea ce pe sărăturile din sud-estul României nu este deloc posibil. Autorul citează pe Qercus lanuginosa şi Quercus robur, în locurile unde stratele (orizonturile) mai adânci nu sunt sărate», iar «în locurile cu salinitate mică, în Ungaria se pot cultiva gutuiul (Cydonia vulgaris), migdalul (Amygdales communes), caisul (Prunus armeniaca), vişinul (Prunus cerasus), precum şi lucerna şi ghizdeiul, care dezvoltă un sistem radicular puternic, profund».

Autorul prezintă şi încercările de ameliorare a sărăturilor efectuate în Ungaria şi Ucraina. **(24)**

III. Cercetări în vase de vegetaţie cu probe de sol din Lunca Călmăţuiului

Lucrarea prezintă rezultatele a 10 experienţe în vase de vegetaţie, din perioada 1934 – 1945. Este o elaborare reprezentativă pentru domeniu şi pentru nivelul de cercetare aplicat de autor, încât o vom reproduce integral, aşa cum a fost publicată în anul 1946. **(25)**

Experienţele noastre întreprinse cu probe de pământ sărat din Valea Călmăţuiului, în vase, în casa de vegetaţie, au urmărit să vadă cum se poate îmbunătăţi acest pământ prin spălare cu apă, prin adaos de sulfat de calciu, prin îngrăşare cu gunoi de grajd şi îngrăşăminte minerale sau alte tratamente.

Prima experienţă executată în 1934.

Am lucrat cu două probe de sol recoltate din lunca Călmăţuiului. Prima probă e caracterizată prin asociaţia cu **Artemisia santonicum**, a doua prin asociaţiile de **Kochia hirsuta**. Terenurile cu Artemisia au o salinitate mică la suprafaţă, salinitatea creşte cu adâncimea şi ajunge la 30 – 40 cm la o concentraţie de 0,059% Cl şi 0,075 SO_3. Apa freatică de sub asociaţie de Artemisia e foarte salină, are 3,31 g la 100 cc reziduu fix, 1,269 Cl, 0,48 SO_3 0,17 CaO, 0,19 MgO, 0,91 Na_2O, 0,01 K_2O.

Solul corespunzător asociaţiei de Kochia Hirsuta este mai salin de cât solul din proba precedentă, deasemenea apa freatică de sub această asociaţie este mai salină.

Diferitele variante în număr de 10, ale experienţei, se văd în tabloul de rezultate, ele cuprind solul nespălat şi neîngrăşat, sol spălat cu cantităţi crescânde de apă dar fără îngrăşământ şi sol spălat cu cantităţi crescânde de apă şi îngrăşat, cum se arată în tablou.

Îngrăşământul azotat a fost $(NO_3)_2Ca$, notat N; cu N_1 notăm în lucrările noastre: 1 doză de îngrăşământ, egală cu 0,173 g, azot de vas; N_2 însemnează două astfel de doze.

Îngrăşământul fosfatic a fost $(PO_4H_2)Ca$, P_1 înseamnă o doză = 0,051 g P_2O_5 de vas; P_2înseamnă 2 doze.

Îngrăşământul potasic a fost SO_4K_2, K_1înseamnă o doză din acest îngrăşământ = 0,053 g K_2O de vas; K_2 Înseamnă două doze. Spălarea s'a făcut cu apă distilată.

Planta cultivată a fost meiul, Panicum milliaceum. Recoltaele obţinute s'au exprimat în substanţă vegetală uscată pentru fiecare vas.

Aceste recolte sunt arătate în tabloul următor

TABLOUL Nr. 1

Variantele	Recolta în grame pe vas	
	Pe sărătură cu Artemisia	Pe sărătură cu Kochia
1. Fără spălare, fără îngrăşământ	31,40	38,70
2. Fără spălare cu $N_2K_2P_2$	44,85	58,65
3. Spălat cu 5 l apă	16,60	53,35
4. Spălat cu 10 l apă	17,40	58,05
5. Spălat cu 15 l apă	19,90	47,60
6. Spălat cu 5 l apă şi cu $N_2K_2P_2$	53,57	99,00
7. Spălat cu 10 l apă şi cu $N_2K_2P_2$	50,72	49,55
8. Spălat cu 15 l apă şi cu $N_2K_2P_2$	47,60	66,90
9. Spălat cu 15 l apă şi cu N_2K_2	46,75	71,55
10. Spălat cu 5 l apă şi cu N_2P_2	-	60,75

Rezultatele obţinute în această experienţă permit a se trage următoarele concluziuni:

Sărătura cu Artemisia dă în toate variantele recolte mai slabe de cât sărătura cu Kochia. Spălarea solului cu apă micşorează recoltele în sărătura cu Artemisia şi o măreşte în sărătura cu Kochia.

Recoltele cele mai mari se obţin pe amândouă probele atunci când solul e spălat şi îngrăşat cu $N_2K_2P_2$. Spălarea moderată cu apă puţină a dat mai bune rezultate de cât spălarea cu apă multă.

Solurile sărături oase, deşi foarte bogate în săruri (Cl şi SO_3 combinate cu Na, Ca, Mg şi puţin K) sunt sărace în sărurile care servesc la hrana plantelor: nitriţi, fosfaţi şi chiar săruri de K.

Experienţa doua, din 1935

S'a lucrat cu 4 probe din aceiaşi regiune, caracterizate prin asociaţiile de Glyceria salinaría, Obione portulacoides, Salicornia herbacea, Statice Gmelini.

Scanned with OKEN Scanner

Toate probele aparţin solurilor sărate cu salinitate mare. Numai solul cu Statice Gmelini are la suprafaţă o salinitate ceva mai mică, care creşte însă cu adâncimea şi ajunge în maximum la 50 cm. Apa freatică este foarte salină, în toate punctele de unde s'au luat probele.

La variantele din experienţa precedentă am adăogat tratamentul solului cu SO_4Ca şi am renunţat la variantele în care solul se spală' cu apă multă, fără îngrăşământ. Planta cultivată o fost ovăsul.

Rezultatele dobândite se văd din tabloul următor Nr. 2:

TABLOUL Nr. 2

Variantele	Recoltele medii în g pe vas Pe solul cu Glyceria	Pe solul cu Obione	Pe solul cu Salicornia	Pe solul cu Statice
Sol nespălat	6,60	Plantele au murit	6,02	11,02
Sol nespălat + 10 g SO_4Ca	6,02	Plantele au murit	5,40	10,55
Sol nespălat + $N_2K_2P_2$	10,20	31,60	13,15	31,95
Sol spălat cu 5 l apă	14,67	11,38	11,87	11,92
Sol spălat cu 5 l apă + N_2P_2	27,10	25,45	27,52	24,45
Sol spălat cu 5 l apă + N_2K_2	28,30	27,87	22,97	26,67
Sol spălat cu 5 l apă + K_2P_2	12,72	11,85	9,03	11,02
Sol spălat cu 5 l apă + $N_2K_2P_2$	24,67	27,87	25,06	21,72

Concluziunile ce se pot trage sunt următoarele:

Sărătura cu Obione este insuportabilă pentru ovăs. Cea mai suportabilă, deci cu salinitatea cea mai mică, e sărătura cu Statice, urmează apoi sărăturile cu Glyceria şi Salicornia.

Adaosul de sulfat de calciu nu a adus niciă o îmbunătăţire la nici una din probe.

Îngrăşarea completă cu $N_2K_2P_2$, fără spălare, a produs o creştere de recoltă foarte mare la toate cele 4 probe, mai ales pe sărăturile cu Statice şi cu Obione, creşterea este considerabilă; ea e ceva mai mică, dar totuşi însemnată pe sărăturile cu Glyceria şi cu Salicornia.

Spălatul solului, singur, a produs o creştere de recoltă destul de însemnată, faţă de recoltele de pe solul nespălat la sărăturile cu Glyceria, Obione şi Salicornia; n'a produs însă nici o creştere la sărătura cu Statice, care e cel mai puţin salin din cele 4 studiate.

La solul spălat şi îngrăşat se obţin creşteri de recoltă şi mai mari. Îngrăşământul care provoacă sporuri de recoltă este îngrăşământul azotat, în timp ce îngrăşământul fosfatic şi potasic, pe solul spălat, nu produc sporuri de recoltă; recoltele în variantele K_2P_2 spălat sunt practic egale cu variantele în care solul a fost spălat dar nu a primit nici un îngrăşământ.

Sărăturile cu Statice şi Obione nu au nevoe să fie spălate ci numai îngrăşate cu azot spre a da recoltele cele mai mari; în timp ce solurile cu Glyceria şi Salicornia trebue mai întâi spălate şi apoi îngrăşate spre a da recoltele cele mai mari.

Experienţa a treia din 1936.

S'a lucrat cu probe de sol din lunca Călmăţuiului şi anume din 4 locuri unde după vegetaţie şi după caracterul profilului salinitatea era mai puţin accentuată. Am hotărât să cercetăm paralel solul de la suprafaţă de la 0 - 10 cm, şi pe cel de la adâncimea de 10 - 20 cm, iar în cazul al treilea de la 0 - 20 cm, şi de la 20 - 40 cm.

Primul sol recoltat din lunca comunei Cireşu reprezintă o sărătură neagră, foarte plastică, care, când se usucă, devine foarte tare.

Al doilea sol, de pe teritoriul aceleiaşi comune, reprezintă un sol de transiţie, spre solul arabil.

Al treilea sol, recoltat pe teritoriul comunei Albeşti, reprezintă tot un sol de transiţie, de culoare neagră, cu structură normală măzărată cu rari plante de Statice. La acesta, proba superficială s'a luat de la 0 - 20 cm, iar cea adâncă de la 20 - 40 cm.

Al patrulea sol s'a recoltat dintr'o lăcoviste sărăturoasă de salinitate mică, situată între comunele Costeşti şi Pietrosu. La acest sol s'a luat numai proba de la suprafaţă.

S'a cercetat numai influenţa îngrăşămintelor fără spălarea solului, care după experienţele precedente, nu apărea necesară pe aceste soluri de transiţie. S'a păstrat însă pentru control o variantă cu solurile spălate dar fără îngrăşăminte.

Planta cu care s'a experimentat a fost ovăsul.

Rezultatele se văd în tabloul următor Nr. 3.

TABLOUL Nr. 3

Variantele	Recolta în g substanţă uscată de vas Sol de la Cireşu, sol negru, foarte plastic		Sol de la Cireşu, sol de transiţie		Sol de la Albeşti, sol de transiţie, negru măzărat		Sol de la Costeşti-Pietrosu lăcoviste sărăturoasă
	Proba 1 0 - 10	Proba 2 10 - 20	Proba 3 0 - 10	Proba 4 10 - 20	Proba 5 0 - 20	Proba 6 20 - 40	Proba 7 0 – 10 cm
Sol natural, nespălat, fără îngrăşăminte	14,27	8,65	15,50	7,62	13,90	12,55	18,35
Sol natural nespălat + P_3K_3	15,50	9,95	16,40	7,69	16,75	11,85	25,77
Sol natural nespălat + N_3K_3	25,80	13,80	33,00	15,18	37,40	37,60	19,20
Sol natural nespălat + N_3P_3	30,32	29,42	34,70	33,10	35,20	35,35	24,95
Sol natural nespălat + $N_3K_3P_3$	28,75	-	-	-	-	-	-

Scanned with OKEN Scanner

Sol spălat cu 5 l apă de vas	-	9,45	13,75	7,48	-	8,70	-

Concluziunile sunt următoarele:

Spălarea fără îngrăşăminte, la probele controlate, nu au produs nici un spor de recoltă.

Stratul de la suprafaţă are o fertilitate naturală mai mare de cât stratul mai adânc de la 10 - 20 cm. respectiv de la 20 40 cm.

Primul sol, negru şi plastic, reacţionează favorabil şi foarte puternic la îngrăşământul azotat şi în al doilea rând la îngrăşământul fosfatic, dacă acesta este dat în prezenţa azotului. Nu reacţionează la îngrăşământ potasic, nici acest sol nici cele 3 următoare.

Solul al doilea de tranziţie arată o reacţiune foarte favorabilă la azot în orizontul superior; iar orizontul al doilea de la 10 - 20 cm reacţionează favorabil la azot şi fosfor.

Solul al treilea de tranziţie spre cernoziom recţionează puternic la îngrăşământul azotat, în amândouă orizonturile. Prin spălare solul acesta îşi micşorează producţia.

In sfârşit solul al patrulea, lăcoviştea sărăturoasă, reacţionează la îngrăşământ fosfatic.

In general, se poate vedea că aceste soluri de tranziţie din zona sărăturilor se comportă asemănător cu cernoziomurile din punct de vedere al nevoii de îngrăşăminte. Aceste soluri de tranziţie sunt primele care trebue avute în vedere pentru o utilizare agricolă.

Experienţa a 4-a din 1937.

S'a cercetat un singur sol de tranziţie de salinitate mică, de pe teritoriul cominei Cireşu, cu intenţia de a vedea cum se comportă diferitele orizonturi şi anume s'au luat probe de la adâncimile succesive de 10 - 15 cm, 15 - 30 cm, 30 - 45 cm, 45 - 60 cm.

La proba numărul 1: deja 10 - 15 cm adâncime s'a experimentat o variantă neîngrăşată şi o variantă îngrăşată cu azot, fosfor şi potasiu: $N_3 + P_2K_2$. Probele No. 2, 3 şi 4 nu au avut de cât o variantă: acea îngrăşată cu $N_3P_2K_2$.

Planta cultivată a fost ovăsul.

Rezultatul a fost următorul pentru proba No. 1 cu sol de la 10 - 15 cm.

TABLOUL Nr. 4

Varianta	Recolta în g substanţă uscată pe vas
Fără îngrăşământ	13,50
Cu $N_3P_2K_2$	19,50

Cât priveşte variantele următoare cu sol din profunzime îngrăşat: rezultalele nu fost nule; plantele au murit înainte de a ajunge la maturitate şi a se putea recolta.

Concluzia este că solul din stratul superior reacţionează favorabil la îngrăşământ, în timp ce în profunzime salinitatea fiind sporită şi prin adaosul de îngrăşăminte, plantele de ovăs nu mai pot creşte. A ara adânc astfel de soluri este deci o greşeală: printr'o astfel de lucrare se aduce la suprafaţă solul mai sărături din profunzime.

Experienţa 5-a din 1938.

S'a experimentat cu două probe de sol de tranziţie, din Valea Călmăţuiului, comuna Ţinteşti, sol care fusese cultivat în anul precedent cu grâu şi anume numai de la suprafaţă.

Variantele alese au fost în număr de 20 şi constau în aplicarea îngrăşămintelor pe solul spălat cu cantităţi crescânde de apă. Dispozitivul experienţei era în legătură cu intenţiunea de a se iriga terenul respectiv.

Planta cu care s'a experimentat a fost ovăsul.

Rezultatele sunt date în tabloul No. 5.

TABLOUL Nr. 5

Variantele	Recolta în g substanţă uscată Solul Nr. 1	Recolta în g substanţă uscată Solul Nr. 2
Sol natural nespălat neîngrăşat	13,26	9,47
Sol natural nespălat îngrăşat cu N_2P_2	24,70	23,33
Sol natural nespălat îngrăşat cu N_2K_2	14,91	19,88
Sol natural nespălat îngrăşat cu P_2K_2	12,41	11,31
Sol natural nespălat îngrăşat cu $N_2P_2K_2$	21,77	26,38
Sol spălat cu 5 l apă neîngrăşat	7,15	7,07
Sol spălat cu 5 l apă îngrăşat cu N_2P_2	19,77	24,26
Sol spălat cu 5 l apă îngrăşat cu N_2K_2	18,70	19,32
Sol spălat cu 5 l apă îngrăşat cu P_2K_2	8,60	9,37
Sol spălat cu 5 l apă îngrăşat cu $N_2P_2K_2$	21,75	25,31
Sol spălat cu 10 l apă neîngrăşat	7,80	11,76
Sol spălat cu 10 l apă îngrăşat cu N_2P_2	20,95	19,75
Sol spălat cu 10 l apă îngrăşat cu N_2K_2	18,33	17,60
Sol spălat cu 10 l apă îngrăşat cu P_2K_2	8,50	9,29
Sol spălat cu 10 l apă îngrăşat cu $N_2P_2K_2$	20,05	22,56
Sol spălat cu 15 l apă neîngrăşat	7,82	8,67
Sol spălat cu 15 l apă îngrăşat cu N_2P_2	21,12	23,34
Sol spălat cu 15 l apă îngrăşat cu N_2K_2	18,72	17,84
Sol spălat cu 15 l apă îngrăşat cu P_2K_2	19,12	9,44
Sol spălat cu 15 l apă îngrăşat cu $N_2P_2K_2$	19,05	20,82

Concluziile cure se desprind din rezultatele de mai sus sunt următoarele:

Spălarea micşorează în genere fertilitatea solurilor examinate. Intre grade de spălare nu există o diferenţă în această privinţă.

Scanned with OKEN Scanner

Amândouă probele de sol, în stare naturală nespălate, reacţionează favorabil la îngrăşământul azotat şi în al doilea rând la îngrăşământul fosfatic, nu reacţionează de loc la îngrăşământul potasic.

Spălarea provoacă un dezechilibru în componentele solului, împuţinează mai ales azotul şi mobilizează fosforul propriu. De aceia în variantele cu sol spălat apare o nevoe mai mare de îngrăşăminte azotate şi o nevoe mai mică de îngrăşăminte fosfatice. Nici din punctul de vedere al nevoii de îngrăşămine nu există vre-o diferenţă sensibilă între diferite grade dc spălare.

Experienţa 6-a din 1939.

S'a experimentat cu un sol sărături din Valea Călmăţuiului din comuna Carageale şi anume s'au luat din acest sol două probe una de la suprafaţă de la 0 – 10 cm şi alta de la 10 - 20 cm. Variantele adoptate au fost sol neîngrăşat şi îngrăşat cu $N_4P_4K_4$. S'a dat cu alte probe, 4 doze de îngrăşământ de fiecare, fiecare doză având conţinutul de N, P_2O_5, şi K_2O pe care l-am arătat la începulul capitolului III. In loc de $(NO_3)_2Ca$ s'a întrebuinţat NO_3 NH_4. S'au mai stabilit încă variantele următoare:

Sol tratat cu pulbere de lignit câte 400 g. de fiecare vas, tratament despre care presupuneam că poate avea un efect favorabil;

Sol diluat cu nisip în proporţie de 2/3 sol, 1/3 nisip;

Sol natural tratat cu 20 g SO_4Ca de vas.

S.'a experimentat cu ovăs. Chiar din timpul vegetaţiei s'a observat că plantele ce primiseră N_4P_4 sau N_4K_4 vegetau foarte bine, în timp ce acele care primiseră P_4K_4 vegetau slab. Plantele din vasele cu sol diluat cu nisip vegetau slab, cele din vasele cu lignit vegetau bine, iar în cele cu SO_4Ca vegetaţia era mijlocie.

Rezultatele sunt cuprinse în tabloul următor:

TABLOUL Nr. 6

Variantele	Recolta în g substanţă uscată Proba Nr. 1 dela 0 – 10 cm	Recolta în g substanţă uscată Proba Nr. 2 dela 10 – 20 cm
Sol natural îngrăşat cu N_4K_4	27,59	14,51
Sol natural îngrăşat cu N_4P_4	42,11	38,09
Sol natural îngrăşat cu P_4K_4	17,76	13,44
Sol neîngrăşat	18,99	12,95
Sol natural + 400 g pulbere de lignit	31,64	35,19
Sol diluat 2/3 sol; 1/3 nisip steril	12,30	9,28
Sol natural + 20 g SO_4Ca de vas	16,21	11,00

Concluziunile ce se pot trage din datele de mai sus sunt următoarele:

Fertilitatea naturală a orizontului superficial este mai mare de cât aceia a orizontului imediat inferior de la 10 - 20 cm, a cărei salinitate este mai mare.

Amândouă probele de sol reacţionează favorabil la îngrăşământul combinat azotat şi fosfatic, nu reacţionează la îngrăşământul potasic.

Diluarea solului cu nisip steril are o influenţă defavorabilă: micşorează recolta faţă de solul natural neîngrăşat.

Tratamentul cu *SO_4Ca* nu are vre-o influenţă bună, mai curând se observă o tendinţă de scădere a recoltei faţă de recolta de *pe* solul natural neîngrăşat.

Tratamentul cu pulbere de lignit a avut o influenţă foarte bună; a sporit recolta până aproape de nivelul aceleia obţinută cu îngrăşământul cel mai prielnic.

Influenţa bună a lignitului se explică prin aportul de azot pe care-l aduce în sol şi fără îndoială prin fixarea prin absorbţie a unora din substanţele nocive care se găsesc în solul sărături.

Gunoiul de grajd îndeplineşte probabil pe solurile sărături un rol analog aceluia pe care 1-a îndeplinit în experienţa ce prezentăm, pulberea de lignit. Apare foarte justificată practica agricultorilor de a întrebuinţa gunoiul de grajd pe solurile sărături.

Experienţa 7-a 1939.

În anul 1939 s'a făcut o experienţă cu o sărătură artificială. S'a luat solul brun roşcat de pădure de la Băneasa Jud. Ilfov şi s'a tratat cu sărurile care se găsesc în exces în pământurile sărături, în doze mai mici şi mai mari. Experienţa a avut 17 variante şi avea de scop să stabilească limitele de toleranţă pentru diferitele săruri. Tratamentele care au diminuat recoltele cu circa 35% sunt 20 g ClNa la vas, 20 g Cl_2Ca la vas şi 16,8 g $Mg\ Cl_2$ la vas. În fiecare vas cantitatea de sol complet uscat era de 5686 g. O proporţie deci de 0.35% Cl Na sau Cl_2 Ca; ori o proporţie de 0,29 Cl_2 Mg aplicate solului normal, încep să diminueze recoltele.

Experienţa 8-a din 1940.

În anul 1940 s'a recoltat o probă de sol de la suprafaţă din acelaşi punct din care s'a recoltat proba din anul precedent.

S'a văzut în anul precedent că lignitul măreşte recolta pe solul natural fără îngrăşământ. S'a urmărit în anul 1940 să se vadă ce influenţă are lignitul combinat cu îngrăşămintele.

Variantele se văd mai jos în tabloul de rezultate. Felul îngrăşămintelor a fost acelaşi ca în anul precedent. S'au aplicat însă numai câte 2 doze din fiecare îngrăşământ.

Planta cultivată a fost tot ovăsul.

Rezultatele se văd în tabloul următor:

TABLOUL Nr. 7

Variantele	Recolta în g substanţă uscată în g de vas
Sol natural neîngrăşat	22,81
Sol natural + N_2K_2	53,32
Sol natural + P_2K_2	23,60
Sol natural + $N_2K_2P_2$	56,46

Scanned with OKEN Scanner

Sol natural + lignit + N_2K_2	65,87
Sol natural + lignit + P_2K_2	55,94
Sol natural + lignit + $N_2K_2P_2$	71,32

Concluzia ce se desprinde din aceste rezultate este că pulberea de lignit sporeşte recoltele cu o cantitate înaemnată peste sporul obţinut cu îngrăşăminte.

Pentru varianta	Spor în g datorat pulberei de lignit
N_2K_2	12,55
P_2K_2	32,34
$N_2K_2P_2$	14,86

Iar sporurile obţinute în experienţa din anul trecut pe acelaşi sol neîngrăşat şi tratat numai cu lignit au fost 15,65 g pentru proba de la suprafaţă şi 22,24 g pentru proba de la 10 - 20 cm adâncime.

Apare deci evidentă influenţa bună a pulberii de lignit pentru ameliorarea solurilor sărături oase.

Experienţa 9-a executată în 1943.

S'a experimentat tot cu un sol sărat de la Cireşu din lunca Călmăţuiului şi anume s'a urmărit să se stabilească cum reacţionează diferite plante pe acest sol tratat cu îngrăşăminte azotate şi fosfatice. Plantele alese au fost meiul = Panicum milliaceum; sorgul = Sorghum saccharatum; Koksaghizul = Taraxacum Kok Saghiz; Soia = Soia hispida şi sfecla = Beta vulgaris. La fiecare plantă s'a stabilit o variantă; sol îngrăşat cu N_2, cu P_2, cu N_2P_2. Potasiul a fost exclus, pentru că toate experienţele anterioare au dovedit că potasiul nu e necesar.

Rezultatele sunt cuprinse în tabloul următor:

TABLOUL Nr. 8

Variantele	Recolta de mei		Recolta de sorg		Recolta de soia	
	pae	boabe	tulpini	boabe	tulpini	boabe
Neîngrăşat	8,30	4,70	18,45	0,69	6,33	1,72
N_2	18,99	14,10	38,76	8,12	14,60	5,82
P_2	8,50	5,02	18,62	0,90	8,14	2,17
N_2P_2	40,76	19,95	55,53	4,97	20,03	6,02

Variantele	Recolta de Kosaghiz		Recolta de sfeclă	
	frunze	rădăcini	frunze	rădăcini
Neîngrăşat	6,03	17,82	88,33	140,00
N_2	18,73	28,58	183,33	270,00
P_2	6,75	19,45	100,00	157,00
N_2P_2	11,47	45,58	220,00	340,00

Din tabloul de mai sus se vede că toate plantele au nevoe de azot, pământul sărături os examinat este lipsit de azotul nitric necesar desvoltării lor. Fosforul singur nu provoacă decât sporuri neînsemnate, ceva mai sensibile la sfeclă, soia şi rădăcinile de Koksaghiz. Dacă însă fosforul se dă împreună cu azotul, atunci efectul lui este mai mare, fără să atingă pe cel al azotului.

Experienţa 10-a din 1945.

S'a experimentat cu un sol din aceiaşi localitate ca în experienţa precedentă, cu diferite plante.

In variantele alese am intenţionat să verificăm încă odată efectul sulfatului de calciu singur şi combinat cu îngrăşămintele azotate şi fosfatice. Am vrut să vedem de asemenea efectul bălegarului de grajd.

Experienţa s'a făcut cu mai multe plante: sfeclă de zahăr, mei, sorg, koksaghiz şi bumbac, dar nu a fost posibil să ducem până la recoltă de cât sfecla de zahăr şi meiul, care se dovedesc, astfel, a fi cele mai potrivite plante pentru pământurile sărace.

Experienţa s'a executat pe terenul sărat şi în paralel pe un sol normal şi anume solul brun roşcat de pădure.

Rezultatele sunt date în tabloul următor:

TABLOUL Nr. 9

Variantele	Recolta de sfeclă de zahăr		Recolta de mei	
	Pe solul sărat	Pe solul normal brun roşcat de pădure	Pe solul sărat	Pe solul normal brun roşcat de pădure
Neîngrăşat	50,00	111,60	13,79	16,19
SO_4Ca	46,60	75,00	14,67	17,23
$SO_4Ca + N_3$	65,00	126,67	16,32	47,12
$SO_4Ca + P_3$	45,00	73,33	14,73	17,12
$SO_4Ca + N_3P_3$	41,60	156,66	22,61	47,78
N_3P_3	48,30	133,33	29,22	49,31
Gunoi de grajd	76,60	113,33	18,28	20,97

Concluziunile ce se desprind din acest tablou sunt următoarele: sulfatul de calciu nu ameliorează starea de fertilitate a pământului sărat, la nici una din cele 2 plante; sulfatul de calciu cu fosforul împreună nu dau sporuri de recoltă; sulfatul de calciu şi azotul dau sporuri, dar efectul este necontestat al azotului. Azotul împreună cu fosforul a produs un spor însemnat de recoltă la mei, dar nu a produs spor la sfeclă. In schimb bălegarul de grajd a produs sporuri apreciabile atât la sfeclă cât şi la mei.

Pe solul brun roşcat de pădure recoltele sunt mult mai mari de cât pe solul sărături os; ele sporesc mult prin adaosul de azot singur sau în combinaţie cu fosforul; sulfatul de calciu nu are nici un efect pe solul brun roşcat de pădure, dimpotrivă când se cultivă sfeclă, efectul este deprimant.

Concluziunile generale ce se pot desprinde din experienţele noastre timp de zece ani, cu soluri sărături oase din valea Călmăţuiului situată în mijlocul stepei de nordest a României, sunt următoarele:

Scanned with OKEN Scanner

Solurile sărate din această regiune nu pot fi folosite azi de cât ca o păşune mediocră. Ceea ce împiedecă folosirea lor agricolă este textura şi structura lor foarte defavorabile, plasticitatea şi impermeabilitatea orizontului superior, salinitatea mare, reacţiunea alcalină, lipsa de drenaj şi concentrarea continuă a sărurilor provenită din spălarea întregului basin în care aceste soluri sunt aşezate.

Solurile sărate din această regiune nu reprezintă un tip pedologic unitar, ci o mare varietate de forme caracterizate prin compoziţia chimică diferită, prin adâncimea diferită a apei freatice, prin variaţia compoziţiei acesteia, prin microrelief, prin compoziţia mecanică, ca şi prin asociaţiile vegetale caracteristice.

Această diversitate se reflectează în modul cum au reacţionat diferit probe de sol la tratamentele aplicate. Astfel, de pildă, solul ce poartă asociaţia de Kochia dă în stare naturală o recoltă mai bună de cât solul sărat ce poartă Artemisia. Solul sărat ce poartă asociaţia cu Obione este, în stare naturală, cu totul insuportabil pentru ovăs. Spălarea solului are un efect variabil pe solurile cu diferite asociaţii vegetale: micşorează recolta pe solul cu Artemisia şi o măreşte pe solul cu Kochia. De asemenea reacţiunea la îngrăşăminte este diferită pe solurile purtând diferite asociaţii: pe solurile care poartă asociaţiile de Statice şi Obione, creşterea de recoltă cu îngrăşământ complet - fără spălare - este foarte mare, dar pe solurile cu Glyceria şi Salicornia este mai mică.

Nu este deci posibil să se dea reţete unitare, ceeace s'a observat şi atunci când s'au căutat metode de ameliorarea sărăturilor din U.R.S.S., America şi Ungaria — ci fiecare porţiune tipică trebue studiată deosebit şi trebue să i se aplice reţete proprii.

În general pentru agricultură nu pot veni în consideraţie, în stadiul actual al cunoştinţelor noastre, de cât solurile de tranziţie, cu salinitate mică, caracterizate prin asociaţii ca Statice, Poa bulbosa, Poligonum aviculare etc. Salinitatea acestor soluri, situate la cote mai puţin înalte, este mică la suprafaţă şi creşte cu adâncimea. Arăturile adânci sunt cu totul nepotrivite pe astfel de soluri, încercările practice au dovedit că după o astfel de lucrare adâncă se stabilesc pe sol plante de sărătură mare. Pământurile sărate din lunca Călmăţuiului au nevoe deci de un tratament diferit de cât acela de Budanov pentru solurile sărate din sudul Ucrainei.

Pentru folosinţa agricolă solurile din Valea Călmăţuiului au nevoe de îngrăşăminte şi anume în primul rând de îngrăşăminte azotate, apoi de îngrăşăminte fosfatice, nu au nevoe de îngrăşăminte potasice, deşi conţinutul lor în potasiu e mic, faţă de conţinutul anormal de mare în sodiu. Efectul cel mai favorabil, aproape în totalitatea experienţelor s'a obţinut atunci când s'a dat îngrăşământ combinat azotat şi fosfatic. Numai o probă de lăcovişte sărăturoasă a reacţionat în mod exclusiv la îngrăşământul fosfatic. Îngrăşarea trebue să se facă mai ales în orizontul superficial unde salinitatea e mai mică şi nu în profunzime unde salinitatea mai mare. Ingrăşarea fără spălare e indicată numai pe solurile cu salinitate mică.

Experienţele cu spălarea solurilor cu apă distilată, în diferite proporţii, trebuia să ne dea o indicaţie asupra oportunităţii irigării şi modului de a o executa. S'a dovedit că spălarea măreşte recoltele pe solurile cu salinitate mare, care poartă asociaţii, de Obione, Glyceria, Salicornia, Kochia, dar nu produce vreun spor de recoltă pe solurile cu salinitate mai mică, cum sunt cele care poartă asociaţia de Statice sau Artemisia. Pe solurile de transiţie cu salinitate foarte mică, care se pot cultiva, spălarea e fără folos, ea micşorează chiar recoltele, indiferent de cantitatea de apă care se întrebuinţează la spălare. Pe pământurile cu salinitate mijlocie şi mare apare indicată mai întâi o spălare prin irigare şi apoi o îngrăşare cu azot şi fosfor, dar mai ales cu azot. Spălarea produce un dezechilibru în nevoia de îngrăşăminte: măreşte mult nevoia de azot şi micşorează nevoia de fosfor. Trebue să admitem că apa de spălare, în exces, mobilizează rezervele proprii de fosfor ale solului şi spală compuşii azotaţi. Pe solul sărat ce poartă Glyceria şi Salicornia s'au obţinut sporuri mari numai cu azot. De altfel, tot aşa se petrec lucrurile şi pe solurile de tranziţie, când li se aplică spălarea şi îngrăşarea, ca în cazul solului de la Ţinteşti.

Tratarea solului cu sulfat de calciu nu a dat nici o dată rezultate favorabile. Nu avem de a face cu sărături cu carbonat de sodiu (Solonţuri sau szik soda scils) ci cu soluri în care prevalează sulfaţii (solonceacuri sau heavy clay szik); în unele cazuri sulfatul de calciu scade chiar producţia. Nici în această privinţă nu se potrivesc la solurile din lunca Călmăţuiului recomandaţiile făcute de Budanov pentru solonţurile din sudul Ucrainei.

Nici diluarea cu nisip nu s'a dovedit prielnică; acest tratament trebue interpretat tot în sensul diluării cu apă, cu deosebire că este mult mai greu de executat.

In schimb tratamentul cu pulbere de lignit s'a dovedit foarte favorabil: el sporeşte producţia pe solul natural ca şi pe solul căruia i s'a aplicat îngrăşăminte. Aceasta se explică prin un oarecare aport de substanţe nutritive ce aduce pulberea de lignit, dar mai ales prin puterea adsorbtivă a acesteia.

Pentru a putea pune în cultură solurile cu salinitate mică, fără irigaţie, sau pe cele mai saline după irigaţie, trebue să facem şi o alegere judicioasă a plantelor; plantele cu rădăcini superficiale, plante care suportă reacţiunea alcalină, plante care acoperă bine pământul pentru a împedeca bătătorirea prin picăturile de apă ale ploii, o evaporaţie directă din sol şi ascensiunea capilară a apei încărcată cu săruri. In experienţele noastre am obţinut rezultate mulţumitoare cu sfeclă şi cu mei. Îngrăşămintele trebue alese de fiecare dată şi în raport cu nevoile speciate ale plantei: de pildă, efectul fosforului singur e mai vizibil la sfeclă, soia şi koksaghiz, dar în toate cazurile el dă efectele cele mai bune în combinaţie cu azotul.

Bălegarul de grajd are efecte excelente: el îmbunătăţeşte starea fizică, sporeşte provizia de substanţe nutritive, intensifică viaţa bacteriană şi adsoarbe unele substanţe nocive din sol.

Irigaţia se poate aplica cu succes în regiunea Călmăţuiului, dar nu cu apă din Călmăţuiul însuşi care, drenând întregul basin, conţine săruri în proporţie inadmisibil pentru irigaţie, ci cu apa unui râu mai mare vecin care e Buzăul. Valea Călmăţuiului nu e altceva decât vechea vale a Buzăului, părăsită de acest râu. Folosind debitul mare al Buzăului în perioada creşterii la irigaţia şi la colmatarea parţială a văii Călmăţuiului, se va resolvi şi problema pagubelor mari şi periodice pe care le fac inundaţiile Buzăului în cursul său inferior. Această problemă de hidraulică agricolă o enunţăm numai aci; ea urmează a face obiectul unui studiu special.

Lucrările de irigaţie vor permite să se amenajeze eleştee de peşte ca în Ungaria şi culturi de orez ca în unele locuri din vestul României, unde orezăriile instalate pe sărături au dat rezultatele cele mai bune. In acest chip se va putea trece de la o folosinţa pastorală extrem de extensivă actuală, la o folosinţă mult mai intensivă şi mai folositoare a unei mari întinderi de pământ din câmpia de sudest a Dunării.

Scanned with OKEN Scanner

Comentariu

Analizând modul de proiectare a cercetărilor pe soluri sărături oase observăm că dr. Şişeşti a efectuat lucrări o perioadă îndelungată, între anii 1934 – 1946, realizând 10 experienţe anuale. Fiecare experienţă a fost organizată după criterii distincte, fapt ce presupune intenţia de a afla cât mai numeroase cunoştinţe legate de obiectivele urmărite. După cum ştim, acestea au fost clar stabilite şi de maximă importanţă, ca atare sunt în număr redus. Scopul central a fost îmbunătăţirea (ameliorarea) pământului sărăturat, aplicând spălarea cu apă, adaosul de sulfat de calciu, gunoi de grajd şi îngrăşăminte minerale sau prin alte tratamente.

Întâmplător, profesorul T. Saidel şi apoi dr. G. Ionescu-Şişeşti au amplasat cercetările lor în Valea Călmăţuiului, unde se afla apă freatică cu grad de mineralizare foarte ridicat. Astfel, apele freatice aflate deasupra adâncimii de 3,5 m conţin între 4 g şi 40 g/l săruri. S-au găsit acolo şi concentraţii de 80 g/l. **(26)**

Probele de sol au fost puse în relaţie cu planta spontană dominantă în asociaţii, de unde s-au ridicat, stabilind gradul de salinitate la care sunt adaptate aceste plante. Au fost puse în experienţe plante de cultură aproximativ recunoscute pentru o anumită toleranţă la salinitate: meiul, ovăzul, sorgul zaharat, koksaghizul (Taraxacum Kok Saghiz), soia şi sfecla. În plus se remarcă datele referitoare la concentraţia în săruri din apa freatică şi sol.

Dr. Şişeşti a efectuat experienţe riguroase cu privire la spălarea solului de sărătură şi efectele sale asupra sărurilor, constatând că simultan cu sărurile nocive sunt spălate şi săruri nutritive, fapt ce impune aplicarea îngrăşămintelor. Totodată a experimentat ca primat, aplicarea nisipului pentru „îmbunătăţirea solului de sărătură". Ulterior, după anul 1950, nisipul a fost «considerat, uneori, ca amendament, care de fapt nu provoacă o amendare propriu-zisă a solului (dr. Şişeşti nu foloseşte termenul „amendare") ci numai procentul de sodiu schimbabil din sol, prin descreşterea capacităţii lui de schimb cationic, pe seama nisipului adăugat». **(27)** Vom menţiona că autorul nu a obţinut aceste efecte prin folosirea nisipului steril. Diferenţa se explică prin faptul că nisipul natural, neprelucrat, conţine o anumită cantitate de masă organică.

Era important de cunoscut modul în care au fost preluate probele de sol pentru aşezat în vase. Este normal să fie diferenţă între o probă luată într-un vas cilindric fără fund şi aşezat în vasul de vegetaţie, fapt ce îl aşează în starea sa naturală, sau ridicarea unei probe în amestec dintr-un anumit orizont sau strat, pentru că rădăcinile plantelor se dezvoltă diferit în aceste condiţii, fapt ce poate influenţa rezultatele.

Original pentru cercetările făcute de dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost şi combinarea solului cu lignit în variante combinate cu NPK, unde s-a obţinut o recoltă semnificativă, faţă de varianta fără lignit, dar cu aceleaşi doze de NPK. Autorul remarcă acest efect pe care îl explică prin faptul că ar aduce un spor de azot în sol şi ar fixa unele substanţe nocive, deci ar produce un efect de amendare. După anii 1950, 1960 s-a stabilit că sulful nativ este potrivit pentru amendarea (îmbunătăţirea) calităţilor soloneţurilor care conţin carbonat de calciu, fără aplicarea spălărilor; astfel se reduceau mult cheltuielile, dar şi sulful nativ este scump. S-a propus ca variantă de înlocuire „pulberea de lignit" cu un conţinut minim de 2% sulf. Deci rolul lignitului se explică prin conţinutul de sulf care este oxidat de microorganisme şi transformat în acid sulfuric, care prin reacţie cu carbonatul de calciu din sol se transformă în gips.. metoda nu este ieftină; se cer cantităţi mari de lignit. **(28)** Autorii acestor explicaţii readuc şi completarea făcută de dr. Şişeşti: «Acţiunea pozitivă a lignitului se explică şi prin materia organică pe care acesta o aduce în sol, ca urmare a normelor mari de lignit aplicate ca amendament».

Analiza rezultatelor cercetărilor pentru fiecare experienţă este realizată raţional, pe principiul enunţării cauzei, a factorului de cercetare şi explicării efectului lui, rezultatul obţinut. În cazul primelor două experienţe, spălarea solului, fertilizarea chimică şi planta cultivată (ovăzul), au condus la rezultate evidente, argumentate.

Importantă este concluzia ce arată că spălarea sărăturilor mai reduse în concentraţie de săruri conduce la recolte mai mici faţă de cele mai concentrate, pentru că sunt spălate şi elementele nutritive. Aşadar, spălarea cu doze moderate şi fertilizarea dau rezultate bune pe sărăturile slabe. Dimpotrivă, spălarea cu doze mari a sărăturilor mai bogate, fertilizate, asigură recolte mai mari, prin eliminarea sărurilor nocive.

Majoritatea concluziilor deduse de autor în baza rezultatelor acestui ciclu de experienţe s-au dovedit corecte şi au fost reconfirmate în cercetările ulterioare din a doua jumătate a secolului XX. Iată câteva dintre ele:

1) Solurile sărate din Valea Călmăţuiului nu pot fi folosite azi decât ca o păşune mediocră;
2) Solurile sărate din această regiune nu reprezintă un tip pedologic unitar, ci o mare varietate de forme, caracterizate prin compoziţia chimică diferită, prin adâncimea diferită a apei freatice, prin variaţia compoziţiei acesteia, prin microrelief, prin compoziţia mecanică, ca şi prin asociaţiile vegetale caracteristice;
3) Spălarea solului are un efect variabil pe solurile cu diferite asociaţii vegetale (acestea indică grade diferite şi specifice de salinitate n.a.)
4) Arăturile adânci sunt cu totul nepotrivite pentru aceste soluri;
5) Pentru folosinţă agricolă, solurile din Valea Călmăţuiului au nevoie de îngrăşăminte cu azot şi fosfor;
6) Spălarea solurilor cu apă măreşte recoltele pe solurile cu salinitate mare (când se aplică îngrăşăminte chimice sau gunoi);

Scanned with OKEN Scanner

7) Pentru a pune în cultură solurile cu salinitate mică, fără irigaţie (spălare) sau pe cele mai saline după irigaţie, trebuie să facem şi o alegere judicioasă a plantelor, cu rădăcini superficiale care acoperă bine pământul pentru a împiedica bătătorirea prin picăturile de ploaie, o evaporare directă din sol şi ascensiunea capilară a apei încărcată cu săruri. S-au obţinut rezultate satisfăcătoare cu sfeclă şi cu mei;
8) Bălegarul de grajd are efecte excelente prin îmbunătăţirea însuşirilor fizice (foarte degradate), sporeşte provizia de substanţe nutritive şi intensifică viaţa bacteriană din sol.

Alte îndrumări au caracterul unor previziuni cu probabilitate nedefinită.

Aceste experienţe alăturate cercetărilor lui T. Saidel, au constituit începutul activităţilor de acest fel în ţara noastră. Ele s-au desfăşurat în condiţii dificile şi în stadiul de primat. Meritul autorilor este acela de a fi deschis căile moderne pentru cercetările din domeniul ameliorării sărăturilor (solurilor halomorfe).

Cercetările moderne asupra cunoaşterii ameliorării sărăturilor s-au intensificat prin activitatea Secţiei de Pedologie din ICAR şi ICCA (1960) şi îndeosebi, după înfiinţarea ASAS şi a Institutului de Cercetări Pedologice (1969), unde s-au aprofundat şi teme de agrochimie.

Cercetătorii importnaţi din această epoca au fost: Nicolae Bucur, Nicolae Florea, Grigore Obrejanu, Cristache V. Oprea, Leonida Guştiuc, Alexandru Măianu,Gheorghe Sandu, Octavian Mănucă, Gh. Lixandru, Ernest Merlescu, Costachi Teşu, Ion Crişan, Ion Albescu **(29).**

Între temele extinse cercetate de aceşti creatori de ştiinţă menţionăm:

1. Gruparea aneliorativă a solurilor saline şi alcalice şi a solurilor salinizate;
2. Amendarea solurilor saline şi alcalice (amendamente, doze de amendamente, încorporarea amendamentelor, influenţa amendării asupra solului şi a producţiei agricole);
3. Ameliorarea soloneţurilor prin arătură adâncă, prin arături în straturi şi prin digozaj (acoperirea solului cu un strat de pământ bogat în carbonat de calciu extras din subsol);
4. Spălarea sărăturilor (solonceacuri şi soluri salinizate primar sau secundar);
5. Drenajul pe solurile saline şi alcalice; **(30)**
6. Culturi pe sărături.

Lucrările de ameliorare a sărăturilor au un cost imens şi cu un volum mare de materiale şi lucrări. Azi, la noi în ţară, pare mai raţional să le ocupăm cu plante halofite, spontane sau cultivate, plantaţii care cer investiţii în valori recuperabile.

4) Cercetări asupra stării de fertilitate a solurilor României. (Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice în ţară, din anii 1929, 1930, 1931, 1932)

Preambul

Văzând temele de cercetare abordate în activitatea sa, constatăm subiecte care se înscriu în domeniul Agro-pedologiei, aflate în conţinutul disciplinei predate în învăţământul superior. Ele se includ în fondul ştiinţific al domeniului, dar aduc de fiecare dată concluzii şi îndrumări pentru agricultura practică.

Capacitatea sa de organizare a experienţelor prin obiectivele propuse, aşezarea în vederea efectuării cercetărilor şi îndeosebi prezentarea şi analiza asupra rezultatelor obţinute, s-a ridicat la un nivel foarte elevat pentru acel timp. De aceea lucrările de sinteză asupra experienţelor colective erau acordate dr-lui Ionescu-Şişeşti , acesta fiind singurul criteriu pentru o asemenea hotărâre. De altfel, în toate cazurile când folosea date experimentale obţinute de alţi colaboratori, chiar din teme distincte, ca autor includea aprecieri pozitive respectuoase faţă de cercetătorii respectivi, pe care îl nominaliza pentru rezultatele lor.

Agronomul dr. Grigore Coculescu, şeful secţiei de cercetare pentru fertilizarea solurilor din ICAR, s-a aflat între colaboratorii săi valoroşi şi respectaţi. Acest fapt rezultă din cercetările efectuate şi prezentate în această lucrare, redată pe întindere de 70 pagini în „Analele" din anul 1935.

In acest caz vom reproduce întreaga lucrare, cu excepţia faptului că din rezultatele obţinute în cei patru ani de cercetare vom prezenta numai câte două – trei experienţe, suficient de reprezentative din toate punctele de vedere. Titlurile experienţelor vor fi introduse în tabelele de recapitulare (sinteză a rezultatelor obţinute în fiecare an.

I. INTRODUCERE

Secţiunea de Fitotechnie a Institutului de Cercetări Agronomice urmăreşte prin studiile sale, în casa de vegetaţie şi în câmpurile de experienţă să stabilească care este gradul de fertilitate şi necesitatea specifică de îngrăşământ a fiecăruia din tipurile de sol, care se găsesc în România[16]. In acest scop s'au organizat experienţe pe teren cu îngrăşămintele principale: azot, fosfor şi potasiu, combinate în câte o singură doză, ceea ce permite o orientare asupra solului din punct de vedere calitativ, iar în alte experienţe s'au administrat solului doze progresive, ceea ce permite o determinare cantitativă a fiecărei substanţe nutritive din sol şi a nevoiei de îngrăşeminte, potrivit legii acţiunii factorilor de vegetaţie.

Adunarea unui mare număr de rezultate, obţinute în decurs de mai mulţi ani, ne va permite o caracterizare a tipurilor de sol din punct de vedere al valorilor lor agricole şi o

[16] Dare de seamă pentru experienţele din anul1928 în vol. I Anale. Inst. Cerc. Agr., 1990

Scanned with OKEN Scanner

stabilire a subtipurilor caracteristice, din punct de vedere agricol, în cadrul clasificaţiei agrogeologice.

Se va putea, astfel, întocmi o hartă agricolă a fertilităţii solurilor şi nevoiei lor de îngrăşământ, care să fie pusă la dispoziţia agricultorilor şi să oferim acestora necesitatea de a face, fiecare, o analiză a solului său, sau a întreprinde în mijloace proprii experienţe de orientare.

În afară de aceasta s'au urmărit câteva probleme speciale ca: influenţa calcarului în solurile levigate, necesitatea de potasiu a plantelor cu o mare necesitate din această substanţă, compararea eficacităţii îngrăşămintelor, care conţin aceeaşi substanţă în diferite forme, influenţa îngrăşământului fosfatic dat solului la grâu după leguminoase şi găsirea metodei celei mai bune de aplicare a îngrăşămintelor: la suprafaţă sau îngropate sub brazdă.

Pentru a ilustra volumul întreg al experienţelor efectuate în cadrul temei abordate, reproducem integral titlul experienţelor şi a locaţiilor de amplasare geografică a experienţelor, de pe cuprinsul ţării.

FELUL EXPERIENŢELOR ŞI CANTITĂŢILE DE ÎNGRĂŞĂMINTE ÎNTREBUINŢAŢE

Unele experienţe s'au făcut cu doze unice, mari, de îngrăşământ, altele cu doze progresive.

1. *Experienţe cu doze unice de îngrăşământ,azotat, fosfatic şi potasic*

Cantităţile de îngrăşăminte întrebuinţate:

- 360 kg sulfat de amoniu sau 420 kg azotat de sodiu la ha
- 300 kg superfosfat la ha
- 180 kg sare potasică la ha

2. *Experienţe cu 1 şi 2 doze de îngrăşământ,azotat, fosfatic şi potasic*

Cantităţile iniţiale de îngrăşământ, reprezentând o doză au fost:

- 140 kg azotat de sodiu sau 120 kg cianamidă de calciu sau 120 kg sulfat de amoniu la ha
- 100 kg superfosfat la ha
- 60 kg sare potasică la ha

Două doze reprezintă dublul cantităţii de mai sus.

2. *Experienţe cu 3 doze de îngrăşământ,azotat, fosfatic şi potasic*

Cantităţile iniţiale de îngrăşământ, reprezentând o doză, sunt aceleaşi ca în cazul precedent, două doze reprezintă dublul acestor cantităţi, trei doze, triplul lor.

În experienţele cu doze unice dela punctul 1 cantităţile sunt egale cu de 3 ori dozele iniţiale aplicate în experienţele dela punctele 2 şi 3.

În tablourile ce urmează simbolurile întrebuinţate au următorul înţeles:

N_0 însemnează că nu s'a adăugat solului îngrăşământ azotat.

N_1 însemnează o doză de îngrăşământ azotat, adică 140 kg azotat de sodiu sau 120 kg sulfat de amoniu ori cianamidă de calciu la ha

N_2 însemnează 2 doze

N_3 însemnează 3 doze

N fără indice însemnează o doză mare de îngrăşământ din experienţele cu o doză unică, adică reprezintă aceeaşi cantitate ca N_3 din experienţele cu doze progresive.

Semnificaţia este analoagă pentru îngrăşământul fosfatic notat cu P, pentru cel potasic notat cu K, pentru carbonatul de calciu notat cu Ca.

4. *Experienţe cu îngrăşământ complet şi calcar*

S'au întrebuinţat următoarele îngrăşăminte:

- 500 kg la ha carbonat de calciu = doza întâia
- 1.000 kg la ha carbonat de calciu = doza a doua
- 2.000 kg la ha carbonat de calciu = doza a treia
- 4.000 kg la ha carbonat de calciu = doza a patra

Pe lângă aceste doze de carbonat de calciu, fiecare parcelă a mai primit un îngrăşământ complet compus din:

- 300 kg superfosfat la ha
- 180 kg sare potasică 40% la ha
- 420 kg azotat de sodiu sau 360 kg sulfat de amoniu la ha

5. *Experienţe cu îngrăşământ potasic la cartofi şi sfeclă*

S'a dat unor parcele îngrăşământ potasic, în cantitate de 180 kg la ha în comparaţie cu parcelele fără îngrăşământ potasic. Atât parcelele îngrăşate cu potasiu cât şi cele neîngrăşate cu această substanţă au primit îngrăşăminte azotate şi fosfatice în cantităţile următoare:

- 420 kg la ha nitrat de sodiu sau 360 kg la ha sulfat de amoniu
- 300 kg superfosfat

6. *Experienţe comparative cu sulfat de amoniu şi cianamidă de calciu*

S'a urmărit să se vadă eficacitatea celor două îngrăşăminte azotate: cianamidă de calciu şi sulfat de amoniu. S'a dat din fiecare din aceste îngrăşăminte câte 360 kg la ha.

În afară de aceasta, parcelele au mai primit îngrăşământ potasic şi fosfatic în cantităţile următoare:

- 300 kg la ha superfosfat
- 180 kg la ha sare potasică 40%

METODA DE EXPERIMENTARE

Experienţele au fost conduse după normele generale ale metodei experimentale moderne.

În fiecare experienţă s'a urmărit a se răspunde la o singură întrebare. Pentru aceasta s'au menţinut constanţi toţi factorii de vegetaţie, afară de acela a cărui efect s'a studiat.

Terenul pe care s'a experimentat s'a ales cât mai omogen în ceea ce priveşte solul şi cât mai uniform cu privire la condiţiile de vegetaţie pe care le oferă plantelor.

Scanned with OKEN Scanner

Parcelele s'au făcut mici, de 25 m^2, spre a se putea elimina mai bine diferenţele de sol.
Fiecare experienţă s'a repetat de 4 ori.
Tratamentele culturale s'au făcut la fel şi în acelaşi timp pe toate parcelele.
Determinarea recoltei s'a făcut separat pentru fiecare parcelă, s'a înregistrat în carnete recolta parţială pentru fiecare repetiţie, nu numai recolta medie.
S'au calculat mediile, apoi erorile mediilor după formula:

$$m = \sqrt{\frac{\Sigma a^2}{n(n-1)}}$$; diferenţele şi erorile diferenţelor după formula:

$$mD = \sqrt{m_1^2 + m_2^2}$$

II. Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice în anul 1929

În anul 1929 s'au trimis îngrăşăminte chimice în 28 localităţi.
S'au obţinut rezultate utilizabile în 7 localităţi iar în restul localităţilor nu s'au obţinut rezultate, fie că nu s'a experimentat (9 localităţi), fie că nu s'au comunicat datele (2 localităţi), fie că experienţele au fost compromise de accidente (10 localităţi).

A. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat, fosfatic şi potasic dat în doze unice (doze mari)
   1. Şcoala de Agricultură Râmnicu-Sărat
B. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat, fosfatic şi potasic dat în 2 doze
   1. Şcoala de Agricultură Lugoj
C. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ complet şi calcar
   1. Şcoala de Agricultură Dobrogostea – Argeş
   2. Ferma Bod, judeţul Braşov
D. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ potasic la cartofi şi sfeclă
   1. Şcoala de Agricultură Dragomireştii din Vale – Ilfov
   2. Şcoala de Agricultură Râmnicu-Sărat
E. Rezultatele experienţelor comparative cu sulfat de amoniu şi cianamidă de calciu
   1. Şcoala de Agricultură Turda
   2. Staţiunea experimentală Câmpia Turzii

C. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ complet şi calcar

1. Şcoala de Agricultură Dobrogostea – Argeş

S'a cercetat eficacitatea tratamentului cu calcar pe podzol.
Planta premergătoare: porumb.
Planta cu care s'a experimentat: ovăz.
Pregătirea terenului: arătură adâncă toamna; arătură superficială primăvara.
Data semănatului: 14 Aprilie.
Observaţii de vegetaţie: răsăritul la 23 Aprilie; înfloritul la 12 Iunie; înspicatul la 21 Iunie; recoltatul la 20 August.
Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
N P K fără Ca	1.008 ± 40	4,0	-
N P K + 1.000 kg/ha Ca	1.148 ± 48	4,3	140 ± 62
N P K + 2.000 kg/ha Ca	1.448 ± 124	8,6	440 ± 131
N P K + 3.000 kg/ha Ca	1.648 ± 188	11,7	640 ± 192
N P K + 4.000 kg/ha Ca	1.752 ± 216	12,3	744 ± 219

Din datele de mai sus rezultă că podzolul de Dobrogostea reacţionează la calcar. Sporul de recoltă creşte cu cantitatea de calcar aplicată solului. Sporul cel mai mare de producţie este de 744 kg, adică 73,8%.

D. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ potasic la cartofi şi sfeclă

1. Şcoala de Agricultură Dragomireştii din Vale – Ilfov

S'a urmărit eficacitatea îngrăşământului potasic la cartofi pe un sol bogat în potasiu.
Tipul solului: brun roşcat de pădure.
Planta premergătoare: porumbul.
Pregătirea terenului: arat toamna; arat adânc de 20 cm primăvara la 19 Aprilie.
Data semănatului: 30 Aprilie.
Felul semănatului: s'au semănat cartofi mijlocii de 50 gr cu 6 – 7 ochi, fiecare în cuiburi la 10 – 12 cm adâncime şi la distanţă şi interval de 60 cm. Pe fiecare parcelă s'au pus 4 rânduri, iar pe fiecare rând câte 17 cuiburi. În fiecare cuib s'a pus un singur cartof. Pe fiecare parcelă s'a dat 36 kg cartofi de sămânţă.
Distribuirea îngrăşămintelor s'a făcut după semănat. La 24 Mai s'a dat prima sapă; la 12 Iunie a 2-a sapă; la 10 Iulie muşuroitul.
Observaţii de vegetaţie: începutul răsăritului la 17 Mai; începutul înfloritului la 20 Iunie; recoltatul la 18 Septemvrie cu sapa.
Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
N P	25.780 ± 164	0,6	-
N P K	24.360 ± 204	0,8	-

Din datele experienţei rezultă că, deşi cartoful e o plantă care are mare nevoie de potasiu, solul brun roşcat de pădure dela Dragomireştii din Vale satisface cu conţinutul lui normal în potasiu cerinţele cartofului.

Scanned with OKEN Scanner

2. Şcoala de Agricultură Râmnicu-Sărat

S'a urmărit eficacitatea îngrăşământului potasic la sfecla de nutreţ pe un sol bogat în potasiu.
Tipul solului: cernoziom ciocolat.
Planta premergătoare: ovăzul.
Pregătirea terenului: arat toamna; arat primăvara, la 7 Mai.
Lucrări înainte de semănat: s'a tăvălugit şi grăpat.
Data semănatului: 9 Mai. S'a semănat sfeclă Mamut roşie.
Lucrări de întreţinere: praşila întâia la 1 – 2 Iunie; praşila doua şi răritul la 24 Iunie; praşila 3-a la 6 Iulie.

Observaţii de vegetaţie: răsăritul între 22 şi 28 Mai. La rărit nu s'a lăsat acelaşi număr de plante pe parcelă, plantele fiind neuniform răsărite. În decada a doua a lunii August plantele au suferit de secetă. Recoltatul între 25 şi 27 Septemvrie.

Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
N P	22.208 ± 1.108	5,0	-
N P K	23.868 ± 1.144	4,8	1.660 ± 1.592

Din datele de mai sus rezultă că, deşi sfecla e o plantă care are mare nevoie de potasiu, solul cernoziom ciocolat dela R.-Sărat satisface prin conţinutul lui normal în potasiu cerinţele sfeclei, deoarece sporul de recoltă obţinut cu îngrăşământul potasic este mic şi neasigurat.

III. Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice în anul 1930

În primăvara anului 1930, Secţiunea de Fitotechnie a Institutului de Cercetări Agronomice a organizat 38 câmpuri de experienţe cu îngrăşăminte chimice în 31 localităţi din diferite regiuni ale ţării.

S'au obţinut rezultate utilizabile în 13 localităţi, iar în restul localităţilor nu s'au obţinut rezultate, fie din cauza accidentelor care au compromis experienţele (15 localităţi), fie că nu s'au comunicat rezultatele (3 localităţi).

Experienţele au fost conduse după aceeaşi metodă de experimentare ca şi în anul 1929. Cantităţile de îngrăşăminte întrebuinţate au rămas la fel ca în anul 1929.

A. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat, fosfatic şi potasic dat într'o singură doză
   1. Şcoala de Agricultură Zădăriciu, jud. Vlaşca
   2. Şcoala de Agricultură Râmnicu-Sărat
   3. Com. Gârla Mare, jud. Mehedinţi. Proprietatea Algiu şi C. Brătianu
B. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat, fosfatic şi potasic dat în 2 doze
   1. Şcoala de Agricultură Lugoj
   2. Ferma Ţigăneşti, jud. Ilfov
C. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat, fosfatic şi potasic dat în 3 doze
   1. Şcoala de Agricultură Strihareţ, jud. Olt
   2. Şcoala de Agricultură Roman
D. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ complet şi calcar
   1. Şcoala de Agricultură Dobrogostea – Argeş
   2. Şcoala de Agricultură Filiaşi, jud. Dolj
   3. Comuna Bod, judeţul Braşov
E. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ potasic la cartofi şi sfeclă
   1. Şcoala de Agricultură Dragomireştii din Vale – Ilfov
   2. Şcoala de Agricultură Ţigănia – Dărmăneşti - Prahova
F. Rezultatele experienţelor comparative cu diferite îngrăşăminte azotate
   1. Şcoala de Agricultură Nucet, jud. Dâmboviţa
G. Eficacitatea îngrăşământului azotat dat sub formă de cianamidă de calciu comparată cu sulfatul de amoniu
   1. Şcoala de Agricultură Rueda
H. Experienţă cu produsul Nitrophoska
   1. Şcoala de Agricultură Nucet, jud. Dâmboviţa
I. Rezultatele experienţelor cu doze progresive de superfosfat
   1. Şcoala de Agricultură Râmnicu Sărat

În primăvara anului 1930, Secţiunea de Fitotechnie a Institutului de Cercetări Agronomice

B. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat, fosfatic şi potasic dat în 2 doze

1. Şcoala de Agricultură Lugoj

Tipul solului: podzol.
Planta premergătoare: porumb.
Planta cu care s'a experimentat: ovăz.
Pregătirea terenului: s'a arat adânc toamna; s'a arat superficial primăvara.
Data semănatului: 26 Martie.
Distanţa între rânduri: 12 cm.
Cantitatea de sămânţă la ha: 120 kg.
Data împrăştierii îngrăşămintelor: 26 Martie.
Îngrăşământul azotat s'a dat sub formă de cianamidă de calciu.
Observaţii de vegetaţie: răsăritul la 9 Aprilie; înspicatul la 16 Iunie; recoltarea la 19 Iulie.
Rezultatele experienţei:

Scanned with OKEN Scanner

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
Neîngrăşat	1.292 ± 35	2,7	-
$N_0P_2K_2$	1.380 ± 32	2,3	88 ± 47
$N_1P_2K_2$	1.440 ± 32	2,2	148 ± 47
$N_2P_2K_2$	1.526 ± 37	2,4	234 ± 50
$P_0N_2K_2$	1.396 ± 21	1,5	104 ± 40
$P_1N_2K_2$	1.526 ± 36	2,4	234 ± 50
$K_0N_2P_2$	1.436 ± 25	1,7	144 ± 43
$K_1N_2P_2$	1.512 ± 20	1,3	220 ± 40

Din datele de mai sus rezultă că solul dela Lugoj are nevoie în primul rând de azot. Sporul de producţie obţinut cu azot este de 146 kg la ha, adică de 10,6% faţă de solul neîngrăşat cu azot. Are nevoie mai mică de fosfor şi foarte mică de potasiu. Rezultatele coincid cu cele din anul precedent, cu deosebire că anul precedent influenţa bună a azotului a fost precumpănitoare.

Sporul cel mai mare de producţie este de 234 kg la ha, adică de 18,1%.

C. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat, fosfatic şi potasic dat în 3 doze

1. Şcoala de Agricultură Strihareţ, jud. Olt

Tipul solului: podzol spre brun roşcat de pădure.

Planta premergătoare: grâu.

Planta cu care s'a experimentat: ovăz.

Îngrăşământul azotat s'a dat sub formă de cianamidă de calciu.

Data semănatului: 11 Martie.

Cantitatea de sămânţă la ha: 108 kg.

Observaţii de vegetaţie: răsăritul la 25 Martie; înfrăţitul la 15 Aprilie; înspicatul la 20 Mai; înfloritul la 12 Iunie; recoltarea la 10 Iulie.

Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
Neîngrăşat	1.892 ± 123	6,5	-
$N_0P_3K_3$	1.896 ± 96	5,1	4 ± 156
$N_1P_3K_3$	2.380 ± 12	0,5	488 ± 123
$N_2P_3K_3$	2.268 ± 105	4,6	375 ± 161
$N_3P_3K_3$	2.652 ± 76	2,8	760 ± 144
$P_0N_3K_3$	2.624 ± 184	7,0	732 ± 221
$P_1N_3K_3$	2.576 ± 192	7,4	684 ± 228
$P_2N_3K_3$	2.508 ± 92	3,6	616 ± 155
$K_0N_3P_3$	2.736 ± 84	3,0	844 ± 148
$K_1N_3P_3$	2.596 ± 117	4,5	704 ± 169
$K_2N_3P_3$	2.484 ± 17	0,7	592 ± 124

Din datele de mai sus rezultă că solul dela Strihareţ are nevoie de azot. Sporul de producţie obţinut cu azot este de 756 kg la ha, adică de 39,9% faţă de solul neîngrăşat cu azot. Nu are nevoie de fosfor şi potasiu.

Sporul cel mai mare de producţie este de 844 kg la ha, adică de 44,6%.

Deşi erorile sunt relativ mari, rezultatele se pot lua în seamă, ele fiind în concordanţă cu cele obţinute în anul 1928.

IV. Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice din anul 1930 - 1931

În anul 1930 - 1931, Secţia de Fitotechnie a Institutului de Cercetări Agronomice a organizat 37 câmpuri de experienţe cu îngrăşăminte chimice în 33 localităţi din diferite regiuni ale ţării.

S'au obţinut rezultate utilizabile în 28 câmpuri de experienţe.

Felul experienţelor şi cantitatea de îngrăşăminte întrebuinţate sunt următoarele:

A. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat, fosfatic şi potasic dat într-o singură doză
   1. Câmpul de experienţă al Camerei de Agricultură, jud. Rădăuţi

B. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat, fosfatic şi potasic dat în doze speciale mari
   1. Ferma Petroşani, jud. Vlaşca

C. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat, fosfatic şi potasic dat în două doze
   1. Şcoala de Agricultură Feldioara - Braşov
   2. Şcoala de Agricultură Roman

D. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat şi fosfatic dat într-o singură doză
   1. Comuna Mierea-Birnicii, judeţul Dolj, proprietatea M. Paveliu
   2. Comuna Teiu, judeţul Argeş
   3. Comuna Răcari, judeţul Dolj, proprietatea M. Popescu
   4. Comuna Baba Ana, jud. Buzău, proprietatea Prof. dr. Amza Jianu

E. Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte azotate şi fosfatice date în două doze
   1. Şcoala de Agricultură Dobrogostea - Argeş
   2. Şcoala de Agricultură Lugoj
   3. Şcoala de Horticultură Dragomireştii din Vale – Ilfov
   4. Şcoala de Agricultură Filiaşi – Dolj
   5. Comuna Râfov, jud. Prahova
   6. Ferma Ciorani, jud. Prahova

F. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat şi fosfatic dat în trei doze
   1. Tg. Jiu

Scanned with OKEN Scanner

2. Comuna Peşteana, jud. Gorj
3. Şcoala de Agricultură Strihareţ, jud. Olt
4. Comuna Domneşti, moşia Boja, proprietatea A. Nasta, jud. Ilfov
5. Comuna Găiseni, jud. Dâmboviţa
6. Şcoala de Agricultură Roman
7. Comuna Smeeni, jud. Buzău, proprietatea C. Garoflid

G. Rezultatele experienţelor cu doze progresive de fosfatic în prezenţa îngrăşământului azotat
1. Comuna Găiseni, jud. Dâmboviţa
2. Şcoala de Agricultură Nucet, jud. Dâmboviţa

A. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat, fosfatic şi potasic dat într'o singură doză

1. Câmpul de experienţă al Camerei de Agricultură, jud. Rădăuţi

Tipul de sol: podzol.
Planta cu care s'a experimentat: ovăz.
Îngrăşământul azotat s'a dat sub formă de sulfat de amoniu.
Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
Neîngrăşat	1.358 ± 28	2,1	-
P K	1.616 ± 40	2,5	258 ± 48
N K	1.498 ± 41	2,7	140 ± 49
N P	1.366 ± 32	2,4	8 ± 42
N P K	1.670 ± 32	1,9	312 ± 42

Din datele de mai sus rezultă că solul dela Rădăuţi are nevoie de potasiu şi fosfor. Sporul de recoltă obţinut cu potasiu este de 304 kg la ha, adică de 22,2%, iar sporul de recoltă obţinut cu fosfor este de 172 kg la ha, adică de 11,5%. Nu dă sporuri de recoltă cu îngrăşământul azotat. Este probabil că în anii precedenţi solul a primit azot ca îngrăşământ sub o formă organică. Întrebuinţarea sulfatului de amoniu pe acest tip de sol nu este potrivită. Trebuia întrebuinţată cianamida de calciu, în care caz e probabil că am fi obţinut spor de recoltă.

Sporul cel mai mare de recoltă este de 312 kg, adică de 23%.

E. Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte azotate şi fosfatice date în două doze

4. Şcoala de Agricultură Filiaşi – Dolj

Tipul solului: brun roşcat de pădure.
Planta cu care s'a experimentat: grâu de toamnă.
Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
Neîngrăşat	2.030 ± 234	11,5	-
P_2N_0	1.838 ± 272	14,0	-
P_2N_1	2.254 ± 199	8,8	224 ± 307
P_2N_2	2.552 ± 167	6,5	522 ± 287
N_2P_0	2.258 ± 164	7,2	228 ± 285
N_2P_1	2.554 ± 181	7,0	524 ± 295

Solul reacţionează la azot şi mai puţin la fosfor. Erorile sunt mari. Rezultatele trebuesc deci considerate cu prudenţă.

5. Comuna Râfov, jud. Prahova

Tipul solului: cernoziom degradat.
Planta cu care s'a experimentat: grâu.
Îngrăşământul azotat s'a dat sub formă de sulfat de amoniu.
Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
Neîngrăşat	2.164 ± 198	9,1	-
P_2N_0	2.052 ± 130	6,3	-
P_2N_1	2.422 ± 73	3,0	258 ± 211
P_2N_2	2.430 ± 86	3,5	266 ± 215
N_2P_0	2.092 ± 216	10,3	-
N_2P_1	2.294 ± 160	6,9	130 ± 254

Din datele de mai sus rezultă că solul dela Râfov n'a reacţionat la îngrăşăminte, deoarece sporurile de recoltă obţinute sunt neasigurate. Erorile experimentale sunt mari. Rezultatele trebuesc considerate cu prudenţă.

F. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat şi fosfatic dat în trei doze

2. Comuna Peşteana, jud. Gorj

Tipul solului: podzol.
Planta cu care s'a experimentat: grâu de toamnă.
Îngrăşământul azotat s'a dat sub formă de cianamidă de calciu.
Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
Neîngrăşat	1.162 ± 102	8,7	-
P_3N_0	1.274 ± 173	13,5	112 ± 200

Scanned with OKEN Scanner

P_3N_1	1.472 ± 72	4,9	310 ± 124
P_3N_2	1.780 ± 0,8	0,04	618 ± 102
P_3N_3	2.144 ± 84	3,9	982 ± 132
N_3P_0	1.958 ± 133	6,8	796 ± 167
N_3P_1	2.066 ± 57	2,7	904 ± 116
N_3P_2	2.138 ± 99	4,6	976 ± 142

Din datele de mai sus rezultă că solul dela Peşteana – Gorj are nevoie în primul rând de azot şi în al doilea rând de fosfor. Sporul de recoltă obţinut cu azot este de 870 kg la ha, adică de 68,3% faţă de solul neîngrăşat cu azot. Cu amândouă îngrăşămintele date împreună s'au obţinut cele mai mari sporuri de recoltă. Sporul cel mai mare de recoltă este de 982 kg la ha, adică 84,5%.

3. Şcoala de Agricultură Strihareţ, jud. Olt

Tipul solului: podzol spre brun roşcat de pădure.
Planta premergătoare: porumb.
Planta cu care s'a experimentat: grâu de toamnă.
Îngrăşământul azotat s'a dat sub formă de cianamidă de calciu.
Observaţii: porumbul a fost gunoit.
Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
Neîngrăşat	1.734 ± 32	1,8	-
P_3N_0	1.948 ± 74	3,8	214 ± 80
P_3N_1	2.327 ± 79	3,4	593 ± 85
P_3N_2	2.718 ± 40	1,5	984 ± 51
P_3N_3	2.948 ± 63	1,8	1.214 ± 61
N_3P_0	2.526 ± 61	2,4	792 ± 68
N_3P_1	2.650 ± 49	1,8	916 ± 58
N_3P_2	2.850 ± 68	2,4	1.116 ± 75

Din datele de mai sus rezultă că solul dela Strihareţ are nevoie de azot şi de fosfor. Sporul de producţie obţinut cu azot este de 1.000 kg la ha, adică de 51,3%, faţă de solul neîngrăşat cu azot, iar sporul de producţie obţinut cu fosfor este de 422 kg la ha, adică de 16,7% faţă de solul fără fosfor.

V. Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice din anul 1931 - 1932

În anul 1930 - 1931 Institutul de Cercetări Agronomice a organizat 31 câmpuri de experienţe cu îngrăşăminte chimice în 21 localităţi alese în diferite regiuni ale ţării, pe soluri diferiter.

S'au obţinut rezultate utilizabile în 16 câmpuri de experienţe.
Experienţele au fost conduse după aceeaşi metodă experimentală că şi în anul precedent.
Cantităile de îngrăşăminte date la ha au rămas aceleaşi ca şi în anul precedent.

A. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat şi fosfatic dat în două doze
   1. Şcoala de Agricultură Dobrogostea – Argeş
   2. Comuna Cărpiniş, jud. Dâmboviţa
   3. Comuna Afumaţi, jud. Dolj, proprietatea Col. Dinopol
B. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat şi fosfatic dat în trei doze
   1. Comuma Piatra Olt, proprietatea I. Marian
   2. Comuna Teiu, jud. Argeş, Lotul Camerei de Agricultură
C. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ fosfatic dat singur, în doze crescânde
   1. Staţiunea experimentală Tg. Frumos - Iaşi
   2. Câmpia Turzii
   3. Comuna Râfov – Prahova, proprietatea dr. I. Angelescu
   4. Câmpul de experienţă Tighina
   5. Staţiunea experimentală Tg. Frumos – Iaşi (cu doze variate de N P şi îngrăşământ azotat sub diferite forme: cianamidă de calciu, sulfat de amoniu şi azotat de sodiu)
   6. Staţiunea experimentală Câmpia Turzii (experienţe complexe cu N P K)
   7. Comuna Bârca, jud. Dolj
D. Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice îngropate sub brazdă şi date la suprafaţă
   1. Tg. Frumos
E. Rezultatele experienţei comparative cu produsul Diamonphos ce conţine 53,4% P_2O_5 şi 21% N, în comparaţie cu nitratul de sodiu şi superfosfat
   1. Şcoala de Agricultură Nucet - Dâmboviţa
F. Rezultatele experienţei cu azotat de sodiu şi superfosfat la secară
   1. Comuna Iacobeşti, jud. Suceava, proprietatea Manuel Baron Kapry

A. Rezultatele experienţelor cu îngrăşământ azotat şi fosfatic dat în două doze

2. Comuna Cărpiniş, jud. Dâmboviţa

Tipul solului: brun roşcat de pădure.
Planta cu care s'a experimentat: grâu.
Îngrăşământul azotat s'a dat sub formă de sulfat de amoniu.
Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
Neîngrăşat	896 ± 60	6,8	-
P_2N_0	928 ± 60	6,4	32 ± 84
P_2N_1	1.008 ± 14	1,4	112 ± 60

Scanned with OKEN Scanner

P_2N_2	1.108 ± 29	2,6	212 ± 64
N_2P_0	1.116 ± 40	3,7	220 ± 72
N_2P_1	1.136 ± 100	8,7	240 ± 116

Din datele de mai sus rezultă că solul dela Cărpiniş are nevoie de azot şi nu are nevoie de fosfor dat singur. Sporul de recoltă obţinut cu azot dat singur este de 220 kg la ha, adică de 24,5%

Sporul cel mai mare de producţie este de 240 kg la ha, adică de 16,8%.

3. Comuna Afumaţi, jud. Dolj, proprietatea Col. Dinopol

Tipul solului: cernoziom ciocolat.

Planta cu care s'a experimentat: grâu.

Îngrăşământul azotat s'a dat ca sulfat de amoniu.

Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
Neîngrăşat	640 ± 62	9,7	-
P_2N_0	693 ± 62	8,9	53 ± 87
P_2N_1	973 ± 66	6,8	333 ± 90
P_2N_2	1.111 ± 53	4,8	471 ± 81
N_2P_0	902 ± 102	11,2	262 ± 119
N_2P_1	946 ± 115	12,2	306 ± 130

Din datele de mai sus rezultă că solul dela Afumaţi – Dolj dă sporuri de recoltă cu azot dat singur şi cu amândouă îmgrăşămintele date împreună. Dă sporuri mai mici cu fosfor. Sporul de producţie obţinut cu azot este 418 kg, adică de 60,3%.

Cel mai mare spor de producţie de 471 kg la ha, adică de 73,6% s'a obţinut cu amândouă îngrăşămintele date împreună.

Producţia a fost mică, din cauza atacului puternic de rugină. Erorile experimentale sunt foarte mari. Rezultatele trebuesc deci considerate cu prudenţă.

D. Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice îngropate sub brazdă şi date la suprafaţă

1. Staţiunea experimentală Tg. Frumos

Tipul solului: cernoziom degradat.

Planta premergătoare: rapiţă.

Planta cu care s'a experimentat: grâu.

Pregătirea terenului: arat de două ori şi grăpat.

Data semănatului: 19 Octomvrie.

Cantitatea de seminţe la ha: 140 kg.

Data împrăştierii îngrăşămintelor: 19 Octomvrie.

Data răsăritului: 14 Noemvrie 1931.

Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
P adânc N adânc	1.603 ± 48	3,0	454 ± 67
P suprafaţă N adânc	1.122 ± 54	4,8	-
P adânc N suprafaţă	1.423 ± 17	1,2	274 ± 67
P suprafaţă N suprafaţă	1.149 ± 48	4,2	martor

Din datele de mai sus rezultă că amândouă îngrăşămintele trebuesc îngropate sub brazdă la circa 15 cm, pentru a se obţine sporuri de recoltă mari şi asigurate. Sporul cel mai mare de producţie este de 454 kg la ha, adică de 39,5% obţinut cu amândouă îngrăşămintele date sub brazdă.

E. Rezultatele experienţei comparative cu produsul Diamonphos ce conţine 53,4% P_2O_5 şi 21% N, în comparaţie cu nitratul de sodiu şi superfosfat

1. Şcoala de Agricultură Nucet - Dâmboviţa

Diamonphosul a fost procurat de Societatea «Romanil».

Azotatul de sodiu şi superfosfatul s'au dat în cantităţi echivalente cu produsul Diamonphos în ceea ce priveşte conţinutul în elemente fertilizante.

Tipul de sol: brun roşcat de pădure.

Planta cu care s'a experimentat: ovăz.

Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
Neîngrăşat	1.240 ± 108	8,6	-
Diamonphos 100 kg/ha	1.572 ± 28	1,8	332 ± 111
115 kg/ha nitrat de sodiu 150 kg superfosfat	1.578 ± 76	4,8	338 ± 182

Din datele de mai sus rezultă că solul a reacţionat la Diamonphos la fel ca la îngrăşămintele, cu care s'a comparat şi cari în cantitatea dată, au acelaşi conţinut de substanţe fertilizante. Îngrăşământul Diamonphos fiind mai concentrat e mai uşor de întrebuinţat şi necesită mai mici cheltuieli de manipulare, la preţ egal al materiei fertilizante ce conţine, el trebue preferat.

Scanned with OKEN Scanner

F. Rezultatele experienţei cu azotat de sodiu şi superfosfat la secară

1. Comuna Iacobeşti, jud. Suceava, proprietatea Manuel Baron Kapry

Tipul solului: cernoziom degradat.

Cantitatea îngrăşământului a fost diferită de aceia întrebuinţată în celelalte experienţe.

- 300 kg la ha superfosfat
- 200 kg la ha azotat de sodiu

Data semănatului: 21 Septemvrie 1931

Data împrăştierii îngrăşămintelor: 28 Septemvrie 1931.

Azotatul de sodiu s'a împrăştiat numai jumătate. Cealaltă jumătate s'a împrăştiat pe ziua de 18 Mai 1932.

Rezultatele experienţei:

Tratamentul	Prod. medie ± eroarea kg/ha	m%	D ± mD
Neîngrăşat	1.756 ± 47	2,7	-
N	1.693 ± 51	3,0	-
P	2.225 ± 104	4,7	472 ± 114
N + P	2.205 ± 129	5,8	452 ± 137

Din datele de mai sus rezultă că solul dela Iacobeşti reacţionează la fosfor şi nu reacţionează la azot. Sporul de producţie de 472 kg, adică 26,9% obţinut numai cu fosfor este mai mare.

VI. Recapitularea rezultatelor din întreg ciclul de experienţe 1929, 1930, 1931, 1932

Înainte de concluzii autorii prezintă, pentru verificarea şi cunoaşterea rezultatelor întregii tematici cercetate, un tabel sintetic pentru fiecare an de cercetare, iar noi vom prezenta situaţia unui singur an pentru a cunoaşte modelul conceput.

„Recapitularea" rezultatelor experienţelor efectuate în fiecare an s-a referit la: localitatea unde s-a efectuat experienţa; tipul genetic de sol; structura experienţei cu referiri asupra dozelor de îngrăşăminte, a modului de aplicare; planta cultivată şi caracterizarea solului după însuşirile fizico-chimice; efectul variantelor de fertilizare asupra recoltei plantelor cultivate.

Pentru a cunoaşte amploarea temei generale şi a temelor cercetate pentru fiecare grup de experienţe, reproducem titlul acestora şi localitatea unde s-au efectuat în fiecare an, sub formă de tabel. Această sinteză este redată cu scopul de a se putea aprecia volumul impresionant de activitate depus. Asemenea efort şi dedicaţie, pentru o temă generală, nu s-a mai efectuat până astăzi (2017).

Deasemenea realizează o sinteză maximă a unui mare volum de cercetări. Pentru ilustrare vom reda numai rezultatele experimentale din anul 1929.

RECAPITULAREA REZULTATELOR EXPERIENŢELOR DIN ANUL 1929 (fragment)

Azotat de Na. . . . . 140 kg/ha — Superfosfat. . . . . .100 kg/ha — Dozele unice în experienţa cu o singură doză: de 3 ori cantităţile de mai sus

Cianamidă de Ca. . . 120 kg/ha — Sare potasică. . . . . 60 kg/ha

Sulfat de Amoniu. . .120 kg/ha — Carbonat de Ca. . .1.000 kg/ha

Localitatea unde s'a făcut experienţa	Tipul de sol	Felul experienţei	Planta cultivată	Caracterizarea solului după rezultatul experienţei
1. Şcoala de Agric. R.-Sărat (lângă oraş)	Cernoziom ciocolat	Doze unice de N, P, K	Ovăz	Dă spor cu P
2. Şcoala de Agric. Lugoj (lângă oraş)	Podzol	Doze progresive de N, P, K	Ovăz	Dă spor cu N, spor mic cu P, spor foarte mic cu K
3. Scoala de Agric. Dobrogostea, jud. Argeş	Podzol	Îngrăş. chimice şi doze progresive de CO_3Ca	Ovăz	Se obţin sporuri mari cu Ca, în prezenţa îngrăşemintelor
4. Bod, jud. Braşov - ferma	Brun roşcat de pădure	Îngrăş. chimice şi doze progresive de CO_3Ca	Orz de primăvară	Se obţin sporuri mari cu Ca, în prezenţa îngrăşemintelor
5. Şcoala de Horticult. Dragomireştii din Vale, jud. Ilfov	Brun roşcat de pădure	Exp. cu îngrăşeminte potasice	Cartofi	Nu se obţin sporuri cu K. Solul nu are nevoie de îngrăş. potasic, nici când e cultivat cu cartofi
6. Şcoala de Agric. R.-Sărat (lângă oraş)	Cernoziom ciocolat	Exp. cu îngrăşeminte potasice	Sfeclă	Nu se obţin sporuri cu K. Solul nu are nevoie de îngrăş. potasic, nici când e cultivat cu sfeclă
7. Şcoala de Agric. Turda	Cernoziom degradat	Comparaţia între cianamida de calciu şi sulfat de amoniu	Ovăz	Se obţin sporuri cu N. Nicio deosebire între eficacitatea celor 2 îngrăşeminte
8. Staţiunea experimentală Câmpia Turdei	Sol de pădure cu petece de lăcovişte	Comparaţia între cianamida de calciu şi sulfat de amoniu	Ovăz	Se obţine spor cu N. Cianamida de calciu dă un spor mai mare

Scanned with OKEN Scanner

VII. Recapitularea rezultatelor şi concluziuni

Recapitularea rezultatelor experienţelor cu îngrăşăminte dela 1929 – 1932 este cuprinsă în utmătoarele tablouri, întocmite pe ani, în care caracterizarea solului din fiecare localitate este făcută numai calitativ. Pentru caracterizarea cantitativă trebue să se vadă în text, experienţa respectivă. Această caracterizare calitativă nu poate reprezenta, în mod absolut, o concluzie permanentă şi invariabilă, pentrucă se ştie că fertilitatea solului variază nu numai cu tipul agrogeologic, dar încă cu modul de cultură, plantele cultivate şi îngrăşămintele întrebuinţate înainte. Un sol ce fusese tratat ca ogor negru, sau fusese arat vara din vreme îndată după ridicarea recoltei, va fi mai bogat în azot accesibil plantelor decât altul, de acelaşi tip sau chiar din acceaşi localitate, care nu a avut aceste tratamente. Tot aşa un sol, cultivat în anul precedent cu leguminoase, va arăta o mai mică nevoie de îngrăşăminte azotate sau nu va arăta eventual de loc o astfel de nevoie.

Caracterizarea, pe care o dăm solului din diferite localităţi trebue înţeleasă ca o caracterizare a stării, în care am găsit solul în anul, în care s'a făcut experienţa şi cu planta care a fost cultivată.

Numai când vom putea avea un număr mare de rezultate, obţinute în decurs de mai mulţi ani, în acelaşi loc, pe diferite tipuri de sol şi cu diferite plante se va putea face o caracterizare definitivă a diferitelor tipuri de sol din diferite regiuni şi întocmi harta fertilităţii şi nevoii de îngrăşăminte a solului ţării.

Din cele 68 de experienţe, care fac obiectul lucrării de faţă se vede că aproape totalitatea solurilor studiate au nevoie de îngrăşăminte. Dintre îngrăşăminte, acelea care s'au dovedit a fi cele mai necesare sunt în primul rând îngrăşemintele azotate, apoi îngrăşămintele fosfatice. Ingrăşămintele potasice nu sunt necesare. Numai în foarte puţine cazuri, şi anume pe unele podzoluri, solul a reacţionat favorabil la îngrăşământul potasic. S'a examinat dacă diferite tipuri de sol nu arată o nevoie de îngrăşământ potasic, atunci când sunt cultivate cu plante, care cer o mare cantitate de K, ca sfecla şi cartoful. Experienţele acestea s'au făcut pe sol brun roşcat de pădure la Dragomireştii din Vale jud. Ilfov şi Ţigănia Dărmăneşti jud. Prahova cu cartofi, pe cernoziom ciocolat la R.-Sărat cu sfeclă. Nu s'au obţinut sporuri de recoltă. Faptul că aproape totalitatea tipurilor de sol româneşti sunt bine aprovizionate cu potasiu s'a dovedit şi din cercetările din casa de vegetatie, ca şi din analizele de laborator. De aceea în majoritatea experienţelor din 1930/1931 şi 1931/1932 nu s'au mai întrebuinţat îngrăşăminte potasice.

S'a cercetat şi nevoia de calciu. S'a văzut că podzolurile au nevoie să fie amendate cu carbonat de calciu, pe lângă nevoia de a fi îngrăşate cu azot în primul rând. S'au obţinut pe podzolul dela Dobrogostea-Argeş cu CO_3Ca şi îngrăşăminte chimice sporuri de recoltă de 36,7% şi de 73,8%. Solul brun roşcat de pădure reacţionează mai puţin la amendamentul calcar.

La Filiaşi nu s'a obţinut niciun spor cu CO_3Ca; la Bod, jud. Braşov sporul este de 17,7% în 1929, iar în 1930 sporul cu CO_3Ca e mic şi neasigurat. Pe cernoziomuri nu s'au făcut încercări cu CO_3Ca, pentrucă levigarea redusă face ca aceste soluri să fie bogate în CO_3Ca, ceea ce se învederează prin efervescenţa la mică adâncime şi prin analiză.

Podzolurile. Solurile cele mai puţin fertile sunt podzolurile. Ele au o mare nevoie de îngrăşăminte azotate şi o nevoie moderată de îngrăşământ fosfatic; totuşi în rare cazuri s'a învederat şi o nevoie de îngrăşământ potasic.

Sporurile de recoltă obţinute pe podzoluri cu îngrăşăminte azotate şi fosfatice sunt foarte importante. Astfel de exemplu:

La Striharet-Olt în 1930 sporul cu N este de 39,9%; cu N P 46,6%
La Dobrogostea-Argeş în 1930 cu N sporul e de 21,2%; cu N P sporul e 48,6%
La Striharet-Olt în 1931 sporul cu N 51,3%; cu P 16.7%; cu N P 79%
La Peşteana-Gorj în 1931 sporul cu N 68,3%; cu N P 84,5%
La Teiu-Argeş în 1931 sporul cu N 23,0%; spor cu N P 43,2%
La Teiu-Argeş în 1932 la grâu sporul cu N 63,8%, cu N P 123,0%
La Teiu-Argeş în 1932 la ovăz sporul cu N 26,3%; cu N P 54,9%

În celelalte localităţi cu podzol sporurile sunt mai mici, fără a scădea sub 14% pentru N.

Sunt unele cazuri particulare, ca acel dela Tg. Jiu, când solul a dat recolte foarte mari în experienţa noastră, chiar în parcelele fără îngrăşăminte. O astfel de fertilitate excepţională pentru un podzol este datorită, fără îndoială tratamentului cultural şi îngrăşării anterioare cu bălegar.

Solurile brun roşcate de pădure sunt în general în bună stare de fertilitate. Ca toate tipurile principale de sol şi acestea înfăţişează o serie de subtipuri, unele mai levigate, mai apropiate de podzol şi cu o nevoie de îngrăşăminte mai mare; altele mai puţin levigate, mai apropiate de cernoziomul degradat şi într'o stare de fertilitate naturală mai mare.

Au fost multe cazuri când pe solul brun roşcat de pădure nu s'au obţinut sporuri în niciunul din cele 3 feluri de îngrăşăminte, sau sporurile au fost neînsemnate.

Astfel, la Domneşti-Ilfov; la Răcari-Dolj; la Găiseni-Dâboviţa; la Feldioara-Braşov

Majoritatea experienţelor făcute pe acest tip de sol a arătat că el are nevoie moderată, câte odată mare, de îngrăşământ azotat. Sporurile obţinute au fost:

1. Zădăriciu, Vlaşca	în 1930 cu N	13,9%	cu N P K 24,7%
2. Nucet, Dâmboviţa	în 1930 cu N	26,1%	
3. Dragomireşti, Ilfov	în 1931 cu N	61,5%	
4. Nucer, Dâmboviţa	în 1931 cu N	17,7%	
5. Cărpiniş, Dâmboviţa	în 1932 cu N	24,5%	
La P. Olt-Olt	în 1932 cu N	26,3%	
La Câmpla Turdei	în 1932 cu N	24,5%	cu P 32% NKP 62,7% (orz)

Intr'unul singur dintre cazurile de mai sus nevoia de N s'a arătat foarte mare, la Dragomireştii din Vale, unde experienta s'a executat probabil într'o depresiune în care solul este într'o stare înaintată de podzolire.

Solul dela Câmpia Turzii arată o nevoie egală de P, iar pentru orz chiar o mică nevoie de K. E unul din solurile cele mai sărace, din cele cu care am lucrat.[17]

[17] Experienţe trienale cu îngrăşeminte chimice la grâul de roamnă în vol. V, Anale Inst. Cerc. Agr.

Scanned with OKEN Scanner

În schimb solul dela Ferma Ţigăneşti-Ilfov nu a reacţionat la N în 1930; s'a dat spor de recoltă cu îngrăşământ fosfatic de 14,1%. Acest sol este într'o bună stare de fertilitate şi bine aprovizionat cu N datorită îngrăşării anterioare cu bălegar şi asolamentului cu leguminoase.

Cernoziomurile. Dintre cernoziomuri cele cu fertilitate naturală mai mare sunt cernoziomurile degradate. Sunt unele cazuri când nu s'au obţinut de loc sporuri: nici cu N nici cu P. Aşa la Tambureşti-Dolj 1931 şi la Râfov-Prahova 1931. La Tighina s'au obţinut cu N în 1932, sporuri foarte mici şi neasigurate şi mai mici încă cu P. Anul 1932 a fost însă în genere neprielnic şi a scăzut recoltele din toate parcelele. Experienţele, în care s'au realizat sporuri:

La Râfov	în 1932 s'a obţinut spor numai cu N: 38,4%.
La Tg. Frumos	în 1932 sporul cu P este de 23,8%; cu N P 59,6%
La Şcoala Turda	în 1929 sporul cu N este de 23,8%
La Şcoala Turda	în 1930 sporul cu N este 152,9%.

Aceasta din urmă creştere este pentru cernoziomul degradat, cu totul excepţională. E posibil ca planta antemergătoare, care a fost porumbul, să fi secătuit rezerva de azot nitric a solului sau a intervenit o cauză locală, care a spălat în mare măsură nitraţii

In deobşte cernoziomurile degradate sunt în bună stare de fertilitate. Ele arată o nevoie variabilă de îngrăşământ azotat, după condiţiile locale, adesea nevoia de îngrăşământ fosfatic. Subtipurile care arată nevoie de îngrăşemânt fosfatic sunt apropiate de cernoziomul ciocolat, din punct de vedere agronomic.

Cernoziomul ciocolat are nevoie de îngrăşăminte azotate şi fosfatice, în egală măsură. Când nitrificarea se face normal, apare pe primal plan nevoia de P. Când nitrificarea are condiţii neprielnice sau nitraţii au fost spălaţi ori consumaţi de plantele anterioare, apare şi nevoia de îngrăşăminte azotate. Sporurile obţinute sunt:

La R.-Sărat	în 1929 cu P 14,5%	
La R.-Sărat	în 1930 cu P 8,7%	cu N P K 18,9%
La Portăreşti-Dolj	în 1931 cu N 13.9%	cu N P 19.0%.
La Rastu-Dolj	în 1931 cu P 13,6%	cu N P 20.1%
La Ciorani-Prahova	în 1931 cu P 37.1%	cu N P 64,2%
La Smeeni-Buzău	în 1931 cu P 19.9%	
La R.-Sărat	în 1931 cu P 10,9%	cu N P 13,5%
La Afumaţi-Dolj	în 1932 cu N 60,3%	cu N P 73,6%
La Bârca-Dolj	în 1932	cu N P 30,8%.

Cu fiecare îngrăşământ în parte la Bârca sporurile sunt mici, neasigurate.

La Gârla Mare-Dolj în 1930 cu P sporul este de 5%, cu N 28,3%.

Acele cernoziomuri ciocolate, care arată o nevoie mică de P, şi o nevoie mai mare de N, dovedesc că sunt într'o stare de degradare mai înaintată, fenomenul de degradare mobilizează o parte din rezervele de P insolubil ale solului.

Cernoziomul castaniu s'a dovedit recunoscător atât la îngrăşămintele azotate cât şi fosfatice.

Astfel la Movileni-Covurlui s'a obţinut în 1931 un spor de 47,7% cu N, de 54,5% cu N P; în aceeaşi localitate şi în acelaşi an, dar pe o altă moşie s'a obţinut cu N P un spor de 30,9%. La Petroşani-V1aşca sporul cu N P K a fost numai de 14,6%. In această localitate s'au întrebuinţat însă, contrar instrucţiunilor date de noi, doze prea mari de îngrăşământ.

Cernoziomul propriu zis s'a dovedit de asemenea că are nevoie de N şi P. S'a obţinut la Baba Ana-Buzău cu N P în 1931, un spor de recoltă de 79,1%.

***Conclusiuni.* Solurile româneşti au nevoie de îngrăşăminte azotate şi fosfatice şi nu au nevoie în genere de îngrăşăminte potasice. Pe podzol este necesară şi amendarea cu carbonat de calciu.**

Podzolurile sunt soluri sărace care au mare nevoie de îngrăşământ azotat şi în al doilea rând o nevoie moderată de îngrăşământ fosfatic.

Solul brun roşcat de pădure este în deobşte în bună stare de fertilitate, au nevoie moderată de îngrăşăminte azotate şi o mică nevoie de îngrăşăminte fosfatice. Când nevoia de îngrăşăminte azotate este satisfăcută, apare mai redusă nevoia de îngrăşământ fosfatic.

Cernoziomul degradat este în deobşte în bună stare de fertilitate; are nevoie de N, când e într'un stadiu mai înaintat de degradare şi de P când degradarea e mai puţin înaintată.

Cernoziomul ciocolat şi cernoziomul propriu zis au nevoie de îngrăşăminte azotate şi fosfatice.

Podzolurile, solurile de regiuni umede, au o rodnicie mică, fiindcă au fost spălate în mare măsură de sărurile nutritive accesibile plantelor.

Solurile din regiunile aride, cernoziomurile şi solul brun de stepă, au la rându-le rodnicie actuală mică, din cauză că rezervele lor de substanţe nutritive se găsesc în stare insolubilă. Numai în regiunea de limită, acolo unde stepa se întâlneşte cu pădurea, sunt întrunite condiţiile care asigură o bună rodnicie naturală şi anume: o rezervă încă însemnată de substanţe nutritive în sol (pentrucă levigarea e moderată) şi o mobilizare suficientă a acestor substanţe prin cantitatea de umiditate mai mare. De aceea cernoziomul degradat şi solul brun roşcat de pădure apar ca solurile cele mai bune, din punctul de vedere al fertilităţii naturale. Zona acestor soluri ca orice zonă de limită, e puţin întinsă.

Dar şi pe aceste soluri bune, ca şi pe cele cu fertilitate naturală mică, rezervele de substanţe nutritive scad an de an, prin cultura fără restituire. De aceea problema îngrăşemintelor este importantă pe toate tipurile de sol ale ţării.

Pentru satisfacerea nevoilor de azot, întrebuinţarea îngrăşămintelor azotate chimice este îngreuiată azi de preţul urcat al acestor îngrăşăminte la noi. Rămâne să ne folosim de bălegarul de grajd, de îngrăşământul verde şi asolamentul cu leguminoase. Mobilizarea rezervelor de N organic din sol, prin lucrări culturale potrivite este de asemenea de cea mai mare utilitate.

Cât priveşte îngrăşămintele fosfatice: fosfatele brute pe podzoluri şi superfosfatul în celelalte tipuri de soluri, ele se găsesc în ţară la preţuri accesibile.

Scanned with OKEN Scanner

Noi nu am făcut un calcul de rentabilitate pentru fiecare experienţă în parte, deoarece acest calcul e variabil în fiecare loc şi în fiecare an, după preţul recoltei şi preţul îngrăşământului. Un astfel de calcul poate face fiecare agricultor, după datele din acest raport, sau după rezultatele experienţelor proprii.

Probleme speciale. În experienţele care fac obiectul acestei dări de seană s'au urmărit şi câteva probleme speciale.

Astfel s'a urmărit eficacitatea diferitelor îngrăşăminte azotate artificiale.

Eficacitatea sulfatului de amoniu şi a cianamidei de calciu este aceeaşi la Turda în 1929. In 1930 s'a dovedit că sulfatul de amoniu dă un spor mai mare. Pe un sol mai levigat şi mai sărac, la Câmpia Turdei, cianamida de calciu dă un spor mai mare (1929).

La Nucet-Dâmbovita, unde s'au comparat în 1930 toate îngrăşămintele azotate, importate de Casa «Romanil» din Germania, s'a dovedit - că la conţinut echivalent de N - toate au aceeaşi eficacitate. O uşoară superioritate a arătat sulfatul de amoniu.

S'a comparat de asemenea în 1930 tot la Nucet, efectul îngrăşământului complet Nitrophoska, în comparaţie cu o îngrăşare în cantităţi echivalente cu nitrat de Na, superfosfat şi sare potasică. S'au obţinut sporuri şi s'a dovedit că efectul este practic acelaşi pentru cele 2 tratamente.

In 1932 s'a cercetat în aceeaşi localitate efectul îngrăşământului «Diamonpbos», în comparaţie cu efectul îngrăşării cu cantităţi echivalente de nitrat de Na şi superfosfat. S'au obţinut sporuri şi s'a văzut că efectul celor 2 feluri deîngrăşare este practic acelaşi.

S'a cercetat la Câmpia Turzii, în 1932, dacă superfosfatul trebue dat la suprafaţă sau sub brazdă. Aceeaşi problemă s'a urmărit la Tg. Frumos, pentru sulfatul de amoniu şi superfosfat.

S'a dovedit că e bine ca aceste îngrăşăminte să fie încorporate solului, adânc sub brazdă. Această concluzie e foarte importantă mai ales pentru anii secetoşi şi regiunile aride. Multe din insuccesele înregistrate de agricultori cu îngrăşăminte chimice se explică prin răspândirea lor neraţională, la suprafaţă.

Colaboratori

Experienţele, care fac obiectul acestei dări de seamă, au fost organizate se Secţiunea de Fitotechnie a Institutului. Ele au fost conduse şi controlate în teren dela 1929 - 1931 de d-l Inginer Agronom N. DOBRESCU, în 1932 de d-l Inginer Agronom G. VALUŢĂ, asistenţi la Secţia de Fitotechnie.

Experienţele nu s'ar fi putut executa fără concursul directorilor de şcoli, Preşedinţilor sau Directorilor de Camere de Agricultură, proprietarilor particulari cărora Institutul de Cercetări Agronomice le exprimă şi cu acest prilej, cele mai vii mulţumiri.

VIII. Comentariu

Alegerea acestei teme cardinale pentru producţia agricolă, referitoare la fertilitatea tipurilor genetice de sol, nivelul de fertilitate şi ridicarea lui prin aplicarea îngrăşămintelor la culturile de câmp importante, reflectă preocuparea imediată, după înfiinţarea ICAR, pentru implementarea celor mai trebuincioase informaţii necesare în practica agricolă, bazate pe observaţii şi determinări ştiinţifice. Această acţiune începută din primul an de activitate al ICAR, concepută de directorul său şi colectivul „Secţiunii de Fitotechnie" se bazează pe o gândire luminată asupra efectelor corelate determinate de aplicarea îngrăşămintelor: fertilizare/ridicarea nivelului de fertilitate/influenţă asupra nivelului producţiei. Avem concepţia unei gândiri analitice bazată pe o temeinică pregătire de specialitate. Reamintim că solul şi tot ce este legat de valoarea şi importanţa lui pentru nivelul producţiei agricole a rămas în preocuparea perenă a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, după studiul lucrării lui E. Ramann, „Bodenkunde".

Concepţia asupra stabilirii variantelor de cercetare, în număr de experienţe nemaiîntâlnit în cercetările precedente, organizarea experienţelor într-un mare număr de unităţi şcolare agricole, proprietăţi private, câmpuri de încercare comunale şi câteva staţiuni de cercetare ale ICAR, reflectă gândirea şi experienţa valoroase a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti. Nimeni, până la acea dată şi nici ulterior până în 1950, nu a conceput studiul unei teme atât de vaste.

În cei patru ani de cercetări a urmărit realizarea a 26 de experienţe, care au fost amplasate în 59 de câmpuri, aflate în zone pedoclimatice diferite, de pe cuprinsul ţării.

Menţionăm că autorii au aplicat calculul „erorii" la media producţiei, cu rigurozitate, pentru prima oară, fapt ce nu l-am întâlnit la cercetările efectuate la Staţiunea Agronomică sau Staţiunea de Ameliorare Băneasa, care funcţionau sub egida Societăţii Naţionale de Agricultură, deşi metoda a fost redată în cartea „Ameliorarea plantelor agricole" a lui C. Sandu-Aldea, publicată în anul 1916.

Se remarcă analiza corectă şi esenţială a fiecărei experienţe, stabilind rezultate argumentate ştiinţific, precum şi asumarea unor rezultate care nu reflectă realitatea cu certitudine.

O prezentare originală a rezultatelor, în mod sintetic, îl constituie elaborarea tabelelor anuale, care arată etapele de lucru şi rezultatul final pentru fiecare câmp de cercetare, aşa cum vedem în formularea „Recapitularea rezultatelor experienţelor din anul 1929".

Menţionarea rezultatelor esenţiale privind efectul îngrăşămintelor chimice asupra producţiei sau necesitatea lor, ori nu, pentru un anumit tip de sol, reflectă o gândire originală, care dă orientare practică certă asupra tipului de sol, alcătuirii dozelor şi planta care se poate cultiva.

Trebuie să remarcăm faptul că prin modul de amplasare a experienţelor s-au luat în studiu toate tipurile genetice de sol. De asemenea, găsim necesar să presupunem că în realizarea unui număr aşa de mare de experienţe, gradul de siguranţă a datelor este mai scăzut, însă acest fapt nu poate avea o influenţă semnificativă.

Scanned with OKEN Scanner

Nu poate fi uitat aspectul economic al acestei acţiuni. În condiţiile grele din perioada „crizei mondiale" (1931 – 1934), aceste experienţe au fost realizate fără eforturi financiare importante, aducând rezultate aplicabile în anul următor.

Intreaga „operă" reflectă capacitatea şi devoţiunea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti închinate organizării şi activităţii pentru cercetarea agronomică, din poziţia sa de conducător, devenind preţuit şi respectat.

5) Asupra câtorva particularităţi ale „Legii acţiunii factorilor de vegetaţie" (Experienţele din anii 1932, 1933, 1934, 1935 – de G. Ionescu-Şişeşti şi Ioana G. Valuţă)

Preambul

Am constatat în cercetările anterioare atenţia acordată de dr. G. Ionescu-Şişeşti „Metodei Mitscherlich", acestei creaţii a agrochimistului german pe care a introdus-o în calculul experienţelor sale. Reamintim că esenţa acestei metode constă în aceea că «Conţinutul substanţelor nutritive din sol nu se determină prin analiza (chimică) plantelor, ca la metoda precedentă (Neubauer-Schneider), ci după cantitatea de recoltă mărită în urma introducerii îngrăşămintelor».

Autorul metodei o considera chiar lege, fiind admisă aşa şi de dr. G. Ionescu-Şişeşti atunci, numită „Legea acţiunii factorilor de vegetaţie", pentru care autorul a conceput o ecuaţie logaritmică şi o reprezentare grafică, pe care o aprecia, iniţial, imuabilă, pentru factorul de vegetaţie studiat (c). **(33)**

Formula dată de Mitscherlich a fost supusă analizelor şi unor critici, însuşi dr. G. Ionescu-Şişeşti afirma că:«Experienţele făcute de noi la Institutul de Cercetări Agronomice a dovedit că (c – factor constant caracteristic pentru fiecare element nutritiv) este variabil şi că mărimea lui depinde de complexul tuturor factorilor de vegetaţie, din fiecare esperienţă. Valorile (c) rămân totuşi mai mici pentru unii factori de vegetaţie de care plantele au mai mare nevoie, cum sunt de pildă apa şi azotul, şi mai mari pentru factorii de vegetaţie de care plantele au nevoie mai mică, cum sunt magneziul sau sulful». **(34)** Sunt citaţi şi cercetătorii sovietici, un grup condus de A. N. Lebedeaţev, care mergeau şi mai adânc în analiză susţinând că «creşterea şi dezvoltarea plantelor sunt funcţiuni complexe de mai multe variabile, în care nici una nu rămâne identică cu ea însăşi, când alta, sau altele variază». **(35)** Astăzi este o concepţie acceptată. In acel timp, cercetările de pedologie, agrochimie şi fiziologia plantelor din URSS erau în „Top 3 Mondial".

In lucrările ulterioare, Mitscherlich însuşi a recunoscut variabilitatea factorului (c) precum şi faptul că „creşterea şi dezvoltarea plantelor depind de mai mulţi factori de vegetaţie". **(36)**

Aceste observaţii aduse formulei lui Mitscherlich nu au stânjenit aplicarea ei în cercetarea stării de fertilitate a diferitelor tipuri de sol, fiind în continuare considerată ca o realizare ştiinţifică epocală. Iată aprecierea favorabilă făcută în acest sens de N. D. Prianişnicov, un savant agrochimist al acelor timpuri:«Noi nu ne atingem aici de obiecţiile generale metodologice care s-au făcut asupra concepţiilor lui Mitscherlich, relativ la dependenţa dintre dozele de îngrăşământ şi cuantumul recoltelor. Dar înafară de latura teoretică a metodei sale, rămâne metoda expusă de el pentru efectuarea experienţelor vegetative. In acest sens se fac experienţe de vegetaţie după Mitscherlich, într-o serie de instituţii experimentale, unde se studiază diferite probleme, cu deosebire din acelea care reclamă un număr mai mare de variante şi admit oarecare toleranţă în cerinţele de precizie, la efectuarea experienţelor». **(37)**

Intre cercetătorii importanţi care au verificat metoda Mitscherlich s-a aflat şi dr. Ionescu-Şişeşti, într-o serie de experienţe în vase de vegetaţie, descrise în lucrarea citată prin titlu, pe o întindere de 98 de pagini.

Respectând formula lui Mitscherlich, autorul a conceput aceste experienţe, în fond pentru aplicarea îngrăşămintelor cu N şi P pe diferite tipuri de sol, urmărind forma curbei ce indică sporirea recoltei ca efect al fertilizării.

Având în vedere extinderea lucrării, considerăm potrivit să expunem în această monografie aspectele importante urmărite de autor şi concluziile fiecărei experienţe, cu analize analitice de cea mai elevată calitate.

Experienţele din anii 1932, 1933, 1934, 1935

Introducere

Într'o serie de experienţe din casa de vegetaţie din anii 1932 – 1935, s'a urmărit lămurirea unor probleme de ordin teoretic în legătură cu legea acţiunii factorilor de vegetaţie.

Reamintim că atunci când toţi factorii de vegetaţie sunt constanţi, afară de unul care variază, recolta variază cu acesta. Sporurile de recoltă obţinute cu creşteri constante ale factorului de vegetaţie variabil, nu sunt constante şi egale, ci sunt din ce în ce mai mici şi se apropie astfel de recolta maximă, care se atinge, când factorul de vegetaţie variabil ajunge în optim.

Sporurile sunt proporţionale cu diferenţa dintre recolta maximă şi recolta actuală. Această relaţiune a fost stabilită în mod precis de Prof. E. A. Mitscherlich şi a fost denumită de el „Legea acţiunii factorilor de vegetaţie".

Relaţiunea dintre mărimile amintite se poate reprezenta într'un sistem de coordonate, în care se notează pe axa absciselor factorul de vegetaţie variabil iar pe axa ordonatelor, recoltele

Se capătă astfel o curbă, curba creşterii recoltelor, care se exprimă analitic printr'o ecuaţie.

Scanned with OKEN Scanner

Ecuaţia stabileşte astfel relaţiunea matematică dintre valoarea recoltelor şi valoarea unui factor de vegetaţie variabil, când ceilalţi rămân constanţi.

$\log (A - y) = \log A - cx$

În această ecuaţie x este factorul de vegetaţie variabil, de pildă azotul, y este recolta obţinută cuu diferite valori ale lui x, A este recolta maximă posibilă, c este un factor - constant pentru fiecare experienţă şi variabil între anumite limite dela o experienţă la alta, pentru fiecare factor de vegetaţie - denumit coeficient de acţiune.

Într'o întocmire potrivită a experienţei, adăugând lui x, adică azotului din sol de pildă, cantităţi cunoscute din aceiaşi substanţă: a, $2a$, $3a$ etc., obţinem pentru $x+a$, $x+2a$, $x+3a$ diferite recolte, deci diferite valori pentru y: y_1, y_2, y_3 etc. Dobândim astfel o serie de ecuaţii, care ne permit calcularea lui A, lui c şi lui x.

Aflând pe x, aflăm cantitatea din substanţa respectivă, care este în pământ accesibilă plantelor, în experienţa făcută. Această cantitate e notată de Mitscherlich cu simbolul b. E o valoare analoagă aceleia pe care o determină chimistul în laborator, când are la îndemână o metodă care să-i permită a afla cantitatea accesibilă plantelor dintr'o substanţă nutritivă oarecare. Aflarea valorii b este deci un mijloc de a învedera starea de fertilitate actuală a solului, în condiţiile experienţei.

Valorile dobândite şi cele calculate, pe baza experienţei, ne mai permit să aflăm care e recolta numai cu b din sol, cât reprezintă ea faţă de recolta maximă şi cum cresc recoltele cu adausuri succesive din substanţa respectivă (adăugiri notate a). Metoda permite deci stabilirea nevoii cantitative de îngrăşeminte şi aflarea raportului dintre îngrăşemânt şi recoltă, în orice variantă, nu numai în acelea cu care s'a lucrat în experienţă.[18]

Am aplicat această metodă la studiul diferitelor tipuri de sol din România.

În cursul lucrărilor ne-am isbit de unele dificultăţi de ordin teoretic, pe care am căutat să le lămurim prin experienţele ce fac obiectul acestui raport.

Experienţele

Probleme teoretice puse în experienţele din aceşti ani au fost:

1. Acţiunea îngrăşemintelor asupra unui sol sărac (podzol de Găeşti) în diferite stări de aprovizionare cu apă. Experienţa urmăreşte să verifice constanţa sau variabilitatea coeficientului de acţiune c pentru unul şi acelaşi factor de vegetaţie, pe acelaşi sol la diferite grade de aprovizionare cu apă. De asemenea variaţia recoltei maxime A şi a valorii b (cantitatea de substanţă nutritivă din sol) în aceleaşi stări variate de aprovizionare a solului cu apă.

2. Reacţiunea unui sol sărac (podzol de Găeşti) la îngrăşăminte când e cultivat cu diferite plante. Această experienţă urmăreşte să se verifice constanţa sau variabilitatea coeficientului de acţiune c la unul şi acelaşi factor de vegetaţie pe acelaşi sol, când se lucrează cu plante diferite.

Experienţele în care s'au urmărit scopurile de sub 1 şi 2 sunt continuarea unor experienţe analoage din anii trecuţi.[19]

Rezolvarea acestor probleme este importantă nu numai din punct de vedere ştiinţific, pentru adâncirea legii acţiunii factorilor de vegetaţie, dar şi din punct de vedere practic. În adevăr de soluţia ei atârnă modul cum trebue organizate în câmp, sau în casa de vegetaţie, experienţele practice pentru aflarea conţinutului în substanţe nutritive accesibile plantelor şi nevoia de îngrăşăminte a diferitelor tipuri de sol. De soluţia acestei probleme atârnă de asemenea modul de interpretare practică a rezultatelor obţinute în experienţe de acest fel.

3. Variaţia conţinutului de N şi P în 2 tipuri diferite de sol de regiune umedă şi variaţia valorilor A şi c pe aceste 2 tipuri.

4. Variaţia conţinutului în P şi N a aceluiaşi tip de sol, cernoziom propriu zis, format pe roce diferite. Variaţia valorilor A şi c în aceste condiţii.

5. Influenţa conservării îndelungate a probelor de sol asupra conţinutului în N şi P, nevoii de îngrăşăminte şi variaţiunii valorilor A şi c. Experienţa făcută cu acelaşi tip de sol dela Nr. 4:cernoziom propriu zis format pe roce diferite.

6. Modul de administrare al îngrăşământului fosfatic pentru a împiedeca adsorbţia acidului fosforic.

Pornind dela constatarea că o parte din acidul fosforic se fixează în sol pe anumite tipuri de sol, am vroit să verificăm întru cât acest fenomen se poate atenua adăugând îngrăşământul fosfatic în doze fragmentate şi în diferite epoci de vegetaţie ale plantelor.

7. Forma curbei creşterii recoltelor, când adăugăm unui sol sărac în P_2O_5 cantităţi progresive de îngrăşământ fosfatic.

În experienţele noastre din anii precedenţi am găsit că forma curbei creşterii recoltelor pentru doze progresive de P_2O_5 nu este totdeauna regulată şi continuă, aşa cum a fost stabilită de Mitscherlich, ci prezintă uneori neregularităţi, care-i dau în deobşte o formă sinuoasă. Am încercat să dăm o explicaţie acestei forme particulare, atribuind-o fenomenului de fixare a acidului fosforic, pe anumite tipuri de sol.[20]

În experienţele din 1933 – 1935, am căutat să studiem forma curbei recoltelor obţinute cu doze progresive de P_2O_5, având ca mediu de cultură pentru plante, nisipul, care reprezintă, după cum se ştie, un sistem mai simplu ca solul.

8. Rolul luminii ca factor de vegetaţie, dozând durata şi intensitatea ei în diferite chipuri

Experienţe - Concluziuni

I. a) Concluziuni asupra rezultatelor aplicarii îngrăşămintelor cu azot, dat în doze progresive, la diferite stări de aprovizionare cu apă, pe podzolul de la Găeşti[21]

1. Solul are mare nevoe de îngrăşământ azotat.

2. Creşterile de recoltă obţinute numai cu doze sporite de apă, fără îngrăşământ azotat, dar cu 3 doze de îngrăşământ fosfatic, sunt minime. Valoarea lui y_1 în experienţa I-a este de 6,2 g, în experienţa II-a 7,3 g, în

---

[18] Vd. Analele, vol. I

[19] Analele, vol. VI

[20] Anale, vol. I, pag. 34 şi vol. V, pag. 127

[21] Titlu formulat de autorul monografiei

Scanned with OKEN Scanner

experienţa I-a este 6,2 g, în experienţa II-a 7,3 g, în experienţa III-a 7,6 g.

3. Ingrăşământul azotat dă sporuri şi în experienţa cu apă puţină, însă numai până la două doze de îmgrăşământ. Când îngrăşăm cu azot, în condiţiuni de vegetaţie secetoase, trebue să dăm doze minimale.

Cu mărirea cantităţii de apă, îngrăşământul azotat se valorifică din ce în ce mai bine.

Creşterile de recoltă sunt în acest caz cu mult mai mari şi merg până la 3 doze de azot.

4. Recoltele maxime (adică valorile A) ce se pot obţine cu doze progresive de azot sunt cu atât mai mari cu cât e mai mare cantitatea de apă ce stă la dispoziţia plantelor în sol. Împuţinarea apei e o cauză de scădere nu numai pentru valorile y, dar şi pentru A.

5. Coeficientul de acţiune al azotului descreşte pe măsură ce creşte cantitatea de apă disponibilă în sol. Cea mai mică valoare a lui c, obţinută de noi cu cantitatea de apă socotită optimă, adică cu 75% din capacitatea de apă, este Cqha = 0,302. Această cifră este superioară cifrei determinată de Mitscherlich în experienţe cu doze progresive de azot pe nisip cu apă în optim şi care cifră este Cqha = 0,12.

6. Valoarea *x* sau *b,* sau cantitatea de azot accesibilă plantelor determinată prin această metodă, este de 0,043, 0,047, 0,064 g·pe vas sau de 2,18 2,38, 3,20 mg la 100 g sol. Valoarea *b,* sau cantitatea de N accesibil plantelor din sol, creşte cu creşterea cantităţii de apă.

Am întreprins o experienţă similară în anul 1930[22] pe cernoziom de Mărculeşti şi am găsit şi acolo o creştere a valorilor x cu creşterea cantităţii de apă.

I. b) Concluziuni asupra rezultatelor obţinute cu îngrăşăminte fosfatice, dat în doze progresive, la diferite stări de umiditate, pe podzolul de la Găeşti[23]

1. Când pământul este sărac în azot, cum e cazul cu podzolul de Găeşti neîngrăşat, creşterile de recoltă cu doze progresive de apă sunt foarte mici, chiar dacă solul e bine aprovizionat cu P. Apă multă pe un pământ sărac în azot nu ajută sensibil la creşterea recoltelor. Acesta e cazul tipic al legii minimului.

2. Când solul este aprovizionat cu azot, prin adaus de îngrăşăminte azotate, atunci se obţin creşteri importante de recoltă, cu cantităţi progresive de apă.

Aceste creşteri sunt cu atât mai mari cu cât aprovizionarea cu azot a pământului este mai mare. Această concluzie este foarte importantă pentru practică.

Când avem apă din belşug, ca în cazul irigaţiilor de pildă, sau în regiunile foarte umede, trebue să îngrăşăm solul cu cantităţi mari de îngrăşământ azotat.

In felul acesta se obţin recolte mari şi se valorifică la maximum atât îngrăşământul cât şi apa adăugată.

3. Curbele care arată creşterile de recoltă cu doze progresive de apă, la diferite stări de aprovizionare cu azot, sunt din ce în ce mai brusc suitoare cu cât creşte aprovizinarea cu azot.

Aceasta înseamnă, că coeficientul de acţiune al apei este din ce în ce mai mare pe măsură ce creşte starea de aprovizionare a solului cu azot. Eficacitatea apei ca factor de vegetaţie este mai mare atunci când pământul este bine aprovizionat cu N. Când pământul este bine aprovizionat cu N şi mărim cantitatea de apă la 50% din capacitatea de apă, se obţin recolte apropiate de recoltele maxime.

Cu creşterea aprovizionării solului cu azot, coeficientul de acţiune al apei creşte; cu creşterea aprovizionării solului cu apă, coeficientul de acţiune al azotului scade.

Această relaţiune a fost stabilită în alte experienţe anterioare.[24]

Creşterile de recoltă cu cantităţi progresive de apă la diferite stări de aprovizionare cu fosfor se învederează în figurile 19, 20, 21 şi 18. Ele sunt înscrise în penultima coloană a tabloului de la pagina 176 şi se văd în diagrama No 23.

Concluziunile ce se desprind din examinarea cifrelor din tablou şi a diagramei sunt analoage celor stabilite mai sus, când am examinat creşterile de recoltă cu doze progresive de apă, în diferite stări de aprovizionare a solului cu N, şi anume:

1. Se obţin creşteri mari de recoltă cu doze progresive de apă, când solul a primit 3 doze de azot dar deloc fosfor. Am stabilit însă mai înainte că acest sol nu este prea sărac în P accesibil plantelor. Lipsa îngrăşământului fosfatic nu acţionează ca un factor limitativ pentru acţiunea apei (cum era cazul cu lipsa îngrăşământului azotat).

2. Dacă adăugăm solului îngrăşământ fosfatic, atunci creşterile de recoltă obţinute cu doze progresive de apă sunt cu atât mai mari cu cât cantitatea de îngrăşământ fosfatic adăugată solului este mai mare. Fenomenele se petrec tocmai ca şi în cazul creşterii recoltelor cu doze progresive de apă, în diferite stări de aprovizionare cu azot. Consideraţiunea ce am făcut acolo privitor la mai bună valorificare a apei, când solul este bine aprovizionat cu săruri nutritive se confirmă şi pentru fosfor.

---

[22] Anale, vol. V, pag. 149

[23] Titlu formulat de autorul monografiei

[24] Anale, vol. V, pag. 149

Calculul precis al coeficientului de acţiune al apei în experienţe cu sol nu se poate face din următorul motiv: recoltele $y_1y_2y_3$ obţinute cu cantităţi progresive de apă nu sunt datorite numai adausului de apă ci şi mobilizării mai mari a substanţelor nutritive din sol şi folosinţei mai complete a îngrăşămintelor date în special a îngrăşământului fosfatic, precum s'a văzut. Apă mai multă însemnează implicit şi o cantitate mai mare de substanţe nutritive. Calculul lui A şi c pentru apă e izbit astfel de o eroare mare, care nu se poate elimina decât în culturile pe nisip şi cu substanţe nutritive precis dozate şi nici în acest caz influenţa factorului de vegetaţie apă nu se poate izola complet de influenţa celorlalţi factori, care întovărăşesc apa.

O eroare analoagă se face însă şi atunci când dăm solului doze progresive de N de pildă. Variaţia cantităţilor de N exercită o influenţă asupra modului de asimilare a celorlalte substanţe căci numai raporturile armonice optime sau maximum de producţie. Aşa dar şi cu ceilalţi factori de vegetaţie nu putem spune în mod absolut că avem un singur factor de vegetaţie variabil şi ceilalţi constanţi în experienţe ca cele descrise. Cantităţile sunt constante dar acţiunea e variabilă. Acest fapt introduce un izvor de aproximaţie şi de erori în experienţele întemeiate pe legea nii factorilor de vegetaţie.

Scanned with OKEN Scanner

3. Curbele din diagramă ne arată că coeficientul de acţiune al apei creşte cu cât creşte aprovizionarea solului cu fosfor. Fenomenele se petrec deci întocmai ca la azot.

Concluzie. Este, socotim, întemeiată următoarea concluzie de ordin general. Când toţi factorii de vegetaţie substanţiali N, P etc. sunt în optim, coeficientul de acţiune al apei este maximum. Orice împuţinare a unuia sau altuia dintre factorii substanţiali, lucrează ca o cauză limitativă asupra acţiunii apei şi provoacă o scădere a coeficientului de acţiune al acestui factor de vegetaţie.

Se învederează astfel că coeficientul de acţiune nu poate fi fix decât pentru o anumită constelaţiune de factori vegetativi. Dacă în substratul nutritiv s'a realizat o asemenea constelaţie atunci se regăseşte acelaşi coeficient.

În experienţele Profesorului Mitscherlich, în care s'au stabilit coeficienţii fixi s'a căutat a se realiza toţi factorii de vegetaţie constanţi şi în optim, afară de unul variabil. În acest caz se poate admite teoretic un coeficient de acţiune constant pentru fiecare factor de vegetaţie. În realitate însă recoltele depind, cum se ştie, de un număr mare de factori de vegetaţie, dintre care unii se pot avea relativ constanţi şi în optimum de ex. N, P etc. alţii însă nu, ca de pildă lumină, căldură, textura şi structura solului etc. Experienţele cu sol nu sunt reproductibile; experienţe – cu acelaşi tip de sol şi acelaşi factor de vegetaţie variabil – care ar trebui să dea acelaşi coeficient dau totuşi coeficienţi diferiţi atunci când se lucrează în ani diferiţi sau în condiţii în care un factor necontrolabil variază (lumină, căldură etc.).

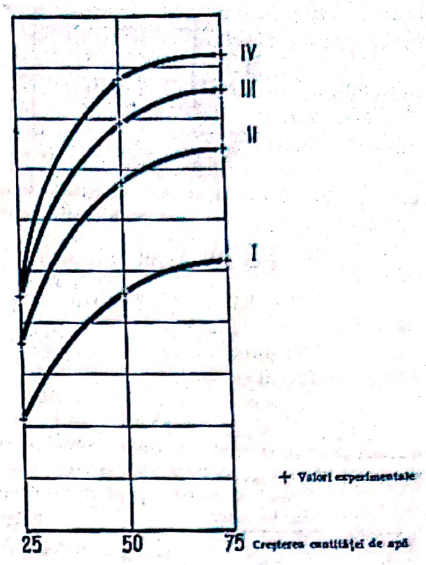

Fig. 23. — Curbele creşterii recoltelor cu doze progresive de apă în diferite stări de aprovizionare cu P, pe podzolul dela Găeşti.
I cu P_0N_3.
II » P_1N_3.
III » P_2N_3.
IV » P_3N_3.
Les courbes de la croissance des récoltes avec doses progressives d'eau en différents états d'approvisionnement avec P_2 sur le podzol de Găeşti.
I-ère avec P_0N_3.
II-ème » P_1N_3.
III-ème » P_2N_3.
IV-ème » P_3N_3.

De aceea credem că este necesar să se lucreze cu coeficienţi variabili, determinaţi pentru fiecare experienţă.

Această concluzie nu alterează deloc legea acţiunii factorilor de vegetaţie şi nu micşorează cu nimic importanţa metodei pentru studiul solului, bazată pe această lege.

II. Concluziuni asupra rezultatelor obţinute pe podzolul de la Găeşti cu diferite plante, în funcţie de nevoia de îngrăşăminte[25]

Podzolul de Găeşti are o nevoie foarte mare de îngrăşământ azotat şi o nevoie moderată sau mică de îngrăşământ fosfatic.

Pe lângă această necesitate generală a solului, trebue să considerăm necesitatea specială a fiecărei plante. Astfel la rapiţă şi in trebue dat doze mai mici de îngrăşământ azotat, fiindcă cu 3 doze de îngrăşământ sporul este de abia cu puţin mai mare decât sporul cu 2 doze.

La ovăz şi mai ales 1a dughie sporul obţinut cu 3 doze este mult mai mare decât cel cu 2 doze. Aceste plante cer îngrăşarea cu azot în cantitate mai mare.

Diferenţele sunt de asemenea evidente în ceea ce priveşte nevoile speciale ale diferitelor plante pentru îngrăşământ fosfatic. Astfel rapiţa se dovedeşte a avea o nevoie destul de mare de îngrăşământ fosfatic, sporurile sunt apreciabile; ovăzul are o necesitate moderată, iar inul şi dughia o necesitate foarte mică. La aceste din urmă plante sporul e foarte mic, cu fosforul din sol ele pot atinge aproape recolta maximă posibilă.

De aceia, când e vorba de a stabili prin experienţe nevoia de îngrăşăminte a unui sol, nu este de ajuns să întrebuinţăm o singură plantă ca indicator, ci trebue să experimentăm cu toate plantele, care ne interesează, pentru a stabili necesităţile speciale ale fiecăreia, sau, cunoscând nevoile diferitelor plante, conchidem după rezultatele dobândite cu planta care reacţionează mai puternic.

2. Privind tabloul rezultatelor dobândite cu doze progresive de azot constatăm următoarele:

Recoltele maxime, adică valorile *A* sunt foarte diferite, după natura particulară a fiecărei plante şi după modul cum fiecare reacţionează la îngrăşământ.

Coeficientul de acţiune al azotului e variabil pentru diferitele plante cu care am experimentat între 0,121 - 0,643 Cqha, atunci când cantitatea de apă dată solului e aproape normală (55% din capacitate); când e apă puţină adică atunci când apa acţionează ca factor limitativ s'a văzut din experienţele din capitolul I că coeficientul e mult mai mare: 0,846.

Valorile *x* (sau *b*) adică cantitatea de azot accesibilă plantelor, determinată în cele 4 experienţe cu 4 plante diferite ca reactivi sunt, practic vorbind, relativ apropiate, 0,088, 0,0601, 0,131, 0,111, iar în % 0,0015, 0,0010, 0,0023, 0,0019.

De asemenea cantitatea de P_2O_5, în cele 2 cazuri, în care s'a putut determina, este, 0,0028% şi 0,0025% deci aproape aceiaşi.

Insemnează că metoda Mitscherlich pentru determinarea cantităţii de azot, sau altă substanţă nutritivă accesibilă plantelor din sol este o metodă care dă rezultate mulţumitoare, cu condiţia de a se determina din valorile experimentale a fiecărei experienţe nu numai *A*, adică recolta maximă, dar şi *c* coeficientul de acţiune, care e diferit în fiecare experienţă.

[25] Titlu formulat de autorul monografiei

Scanned with OKEN Scanner

III. Concluziuni asupra rezultatelor experienţelor pe podzolul de la Găeşti şi lăcoviştea de la Curtea de Argeş[26]

1. Amândouă solurile de regiune umedă, cercetate mai sus au mare nevoie de îngrăşământ azotat. Necesitatea podzolului dela Gorovei este mult mai mare.

Solul dela Curtea de Argeş este mai fertil: conţinutul lui în azot accesibil plantelor este de 2 ori mai mare decât acela din podzolul dela Gorovei.

Podzolul de Gorovei este, în ceea ce priveşte conţinutul lui în azot accesibil plantelor şi nevoia de îngrăşământ azotat, foarte asemănător cu podzolul de Găeşti despre care am vorbit în capitolul II.

În ceea ce priveşte nevoia de îngrăşământ fosfatic, ea este foarte mică pe podzolul de Gorovei, în tocmai ca şi pe podzolul de Găeşti. Solul dela Curtea de Argeş nu are nevoie de îngrăşământ fosfatic şi din acest punct de vedere el arată un grad de fertilitate mai mare.

Necesitatea de îngrăşământ potasic s'a cercetat numai la podzolul de Gorovei şi s'a dovedit a fi extrem de mică.

2. Valorile *A, c, x* pentru azot variază la diferite tipuri de podzol tratate cu aceleaşi îngrăşăminte şi cultivate cu aceiaşi plantă.

Alăturăm valorile *A, c, x* găsite în experienţa cu podzol de Găeşti (Cap. II) cultivat cu ovăz la cele găsite pentru podzolul de Gotovei şi de Curtea de Argeş şi întocmim tabloul următor:

Felul solului	A Recolta maximă	Cqha Coeficient de acţiune în quintale ha	x N accesibil plantelor din sol	x%
Podzolul de Găeşti	75,5	0,300	0,111	0,0019
Podzolul de Gorovei	81,2	0,304	0,135	0,0026
Lăcoviştе dela Curtea de Argeş	120,8	0,141	0,267	0,0049

Podzolul de Găeşti şi cel de Gorovei sunt asemănătoare. Valorile *A, c, x* referitoare la azot pentru aceste 2 tipuri de sol sunt foarte apropiate. Pe celălalt tip de sol dela Curtea de Argeş valorile diferă. Cu coeficientul propriu, calculat la fiecare experienţă, reuşim să determinăm pe *x*, adică conţinutul de azot accesibil plantelor din fiecare sol, valoare care stă în concordanţă cu sporurile de recoltă obţinute cu doze progresive de îngrăşământ azotat.

Această valoare caracterizează deci foarte bine starea de fertilitate a solului şi nevoia lui de îngrăşăminte.

IV. Concluziuni asupra rezultatelor experienţelor pe două subtipuri de cernoziom, la Mileanca (Dorohoi)[27]

1. În toate cele 4 experienţe de anul acesta, ca şi în cele 2 experienţe din anul trecut, descrise în capitolul precedent, ca şi în experienţele din alţi ani făcute cu cernoziom propriu zis dela Mileanca, se vede cum acest sol are mare nevoie de îngrăşământ azotat şi de îngrăşământ fosfatic.

2. Conţinutul în N accesibil plantelor a fost de 2,20 şi 2,17 mg pe suta de grame de sol pentru probele conservate în depozit 1 an. Pentru probele care au fost folosite imediat după ridicare, în casa de vegetaţie, conţinutul în N accesibil plantelor era de 1,16 mg şi 0,9 mg pe suta de grame de sol.

In anul trecut conţinutul în N accesibil plantelor era de 1,1 mg la cernoziomul format pe marnă şi 2,9 mg la solul cel format pe loess.

O deosebire apreciabilă între proba de sol format pe marnă şi cea în care solul e format pe loess, în ceea ce priveşte conţinutul de N nu s'a putut stabili în 1934; în 1933 însă cernoziomul format pe loess apare mai bogat în N.

In schimb este o mare deosebire între probele care au fost păstrate timp de 1 an în depozit şi probele din 1934 care au fost întrebuinţate în experienţă curând după ce au fost ridicate de pe teren. Primele 2 probe apar de două ori mai bogate în N accesibil plantelor decât cele două din urmă. Pământul proaspăt o pierdut o bună parte din conţinutul lui în nitraţi, prin recoltă şi prin spălare în timpul iernii şi primăverii şi a fost adus în casa de vegetaţie sărăcit în aceste substanţe. Dacă însă comparăm rezultatele obţinute în 1934 la probele păstrate, cu rezultatele obţinute în 1933 la probe proaspete (capitolul IV), constatăm că în timp ce solul format pe marnă arată un conţinut mai mare de azot, după ce a fost păstrat, solul format pe loess arată o uşoară scădere.

Cât priveşte valorile A şi c pentru azot, în cele 4 experienţe ele variază mai mult decât valoarea x, adică conţinutul în N. Pentru primele 2 probe, conservate în depozit, A este 65,21 g şi 54,60 g, valori ce trebue socotite normale. Coeficientul de acţiune Cqha este 0,361 şi 0,564 mult mai mare decât coeficientul 0,12 stabilit de Mitscherlich pentru N.

Pentru probele, întrebuinţate proaspete după ridicare, valorile A sunt mult mai mici 40,30 şi 36,90 g, iar coeficienţii de acţiune mult mai mari 0,618 şi 0,968. Această micşorare a lui A şi mărirea lui c se petrece atunci când în cursul vegetaţiei intervine unul sau mai mulţi factori limitativi constanţi. Am arătat că probele întrebuinţate proaspete în 1934 au fost sărăcite prin recoltele anterioare şi spălare. Anul 1933 a fost umed şi rece. În această experienţă un factor limitativ presupunem a fi fost şi structura solului: solul s'a ridicat de pe teren umed, s'a uscat la aer, dar nu îndestulător, s'a încărcat în vas relativ umed. Din această cauză şi cantitatea ce a încăput în vase a fost mai mică cu circa 1000 g, decât cantitatea încărcată în vasele cu pământ păstrat în depozit, care era mult mai uscat. Cantitate mai mică de sol pentru 35 plante a putut şi ea să fie un factor limitativ.

3. Conţinutul în P_2O_5 accesibil plantelor a fost de 1,75 şi 1,10 mg la suta de grame sol în experienţele cu sol păstrat în depozit, iar în solul utilizat proaspăt 1,60 şi 1,36 mg. Nu se mai constată nicio deosebire între solul conservat şi solul proaspăt.

Prin conservare solul nu se îmbogăţeşte în P_2O_5.

În schimb constatăm la fosfor o deosebire între solul format pe marnă şi solul format pe loess. Primul arată în cele 2 probe un conţinut de 1,75 şi 1,60 mg, al doilea 1,10 şi 1,36 mg pe suta de grame sol, al doilea apare puţin mai sărac.

---

[26] Titlu formulat de autorul monografiei

[27] Titlu formulat de autorul monografiei

Scanned with OKEN Scanner

În anul precedent conținutul era: în sol format pe marnă 1,69 iar pe sol format pe loess 1,8.

Recolta maximă A a fost pe probele de sol conservat 81,22 și 56,15 g. Pe probele întrebuințate proaspete, A a fost 41,86 și 40,58 g. Factorul limitativ de care am vorbit mai sus s'a evidențiat și în seriile fosforului. Coeficientul de acțiune a variat astfel: 0,560; 1,460 în cazul probelor conservate și 0,978; 1,146 în cazul probelor proaspete.

Coeficienții sunt mai mari decât coeficientul 0,6 stabilit de Mitscherlich. Numai în experiența I-a coeficientul 0,56 este apropiat de a lui Mitscherlich. În această experiență se pare că toți factorii de vegetație au fost în optim, în timp ce conținutul de P varia progresiv.

În experiențele din anul acesta nu am putut stabili în mod precis, după discontinuitatea curbei, fenomenul de adsorbție al unei părți din P_2O_5 dat ca îngrășământ. Am constatat însă o deviere a valoarei y_3 față de curba regulată.

4. Se vede din rezultatul celor 4 experiențe că variațiile în compoziția și structura solului se reflectează în variațiile valorilor A, c, x pentru fiecare probă și pentru fiecare substanță nutritivă. Aceste variațiuni sunt mici la cele două probe de cernoziom propriu zis, format pe roce diferite.

Variația acestor valori este mai mare, atunci când unele probe sunt conservate, iar altele întrebuințate imediat.

A și c variază între limite mari: când A crește, c scade; x variază între limite mult mai strânse. Cu valori A și c diferite, putem determina valori x vecine sau foarte apropiate, după starea solului.

Dar valoarea x nu poate fi aceiași pentru același tip de sol și nici chiar pentru aceiași probă, pentrucă condițiile experienței nu pot fi reproduse la fel niciodată.

Solul însuși nu rămâne același, el este în continuă transformare, în raport cu constelația de factori lăuntrici și cu condițiile exterioare.

Experiențele din casa de vegetație, ca și cele din câmp, ca și analizele chimice din laborator, prind o stare, un moment, din permanentele schimbări ale solului. Pentru a avea o idee completă despre un sol și a aprecia gradul lui de fertilitate în mod cantitativ, trebue multe experiențe în condiții diferite.

Metoda statistică, cu multe determinări și multe rezultate, este necesară și în studiul solului, pentru a prinde cât mai multe din variațiile probabile și a-l caracteriza astfel în modul cel mai complet posibil.

V. Concluziuni asupra rezultatelor experiențelor pe două subtipuri de cernoziom, formate pe roci diferite, la Mileanca (Dorohoi)[28]

1. Amândouă subtipurile de cernoziom propriu zis de Mileanca au nevoie atât de îngrășământ azotat cât și de îngrășământ fosfatic. Această concluzie este în concordanță cu cele deja stabilite în alte experiențe pentru acest tip de sol.

2. Conținut în azot accesibil plantelor apare ceva mai mic în subtipul format pe marnă, în care probabil nitrificarea se face ceva mai slab.

Recolta maximă pentru azot pe cele 2 subtipuri e diferită: 40,46 g la cernoziomul format pe marnă și 63,5 g la cernoziomul format pe loess.

Coeficientul de acțiune al azotului este 0,802 în cazul cernoziomului format pe marnă și 0,264 în cazul cernoziomului format pe loess.

3. Conținutul în P_2O_5 accesibil plantelor pe cele 2 subtipuri este aproape același: 0,0017 și 0,0018%.

Recoltele maxime pentru doze progresive de îngrășământ fosfatic sunt apropiate: 42,25 și 45,72 g pe vas.

De asemenea sunt apropiați coeficienții de acțiune determinați pentru P în cele 2 subtipuri de cernoziom propriu zis. Valorile c sunt mai mari ca 0,6, valoare dată de Mitscherlich.

4. Comparând aceste rezultate cu cele dobândite în alte experiențe din anii precedenți cu cernoziom de Mileanca, găsim că rezultatele sunt satisfăcător de concordante pentru azot. Astfel conținutul de N în % în cele 2 probe cu care am experimentat în anul 1933 este 0,0011 și 0,0029; iar în experiența din 1930 era 0,0025.

Conținutul de P_2O_5 exprimat în % în cele două probe de mai sus este 0,0017 și 0,0018. În anul 1931 când s'a experimentat cu doze progresive de apă P_2O_5 în % era 0,0014, în varianta cu apă multă (30% din greutatea solului, apă). În variantele cu apă puțină conținutul de P_2O_5 apare mult mai mic. De asemenea foarte mic apare conținutul de P_2O_5 în experiența din 1930, când am lucrat cu sol diluat și anume 0,00021. Prin urmare pentru fosfor rezultatele din experiențele de mai sus sunt concordante cu cele obținute în 1931 pe același tip de sol, tratat cu apă multă în cursul vegetației.

VI. Modul cel mai prielnic de a întrebuința îngrășământul fosfatic, experiență privitoare la asimilarea fosforului dat sub formă de îngrășământ fosfatic[29]

Introducere. S'a observat în experiențele cu doze progresive de îngrășământ fosfatic, făcute în anii precedenți, pe anumite tipuri de sol, o discontinuitate a curbei creșterii recoltelor. S'a explicat această discontinuitate prin adsorbția și deci imobilizarea în sol a unei părți din îngrășământul fosfatic.

Absorbirea și imobilizarea unei părți din P_2O_5 dat ca îngrășământ, împiedecă plantele de a folosi această parte și reprezintă deci, din punct de vedere practic, o pierdere de îngrășământ. E de presupus că această pierdere e cu atât mai mare cu cât îngrășământul stă mai multă vreme în sol, neutilizat de plante.

Pornind de la aceste considerațiuni, ne-am hotărât să verificăm experimental, care e epoca cea mai prielnică, pentru a administra solului îngrășământul fosfatic și dacă e mai bine să dăm tot îngrășământul fosfatic odată, sau să-l dăm fracționat, pentru a evita pierderile prin adsorbție.

Recoltele obținute sunt următoarele:

Recolta cea mai mare s'a obținut atunci când am adăugat îngrășământul fosfatic la însămânțare sau cu 2 săptămâni înainte.

---

[28] Titlu formulat de autorul monografiei

[29] Titlu formulat de autorul monografiei

Scanned with OKEN Scanner

Nr. variantelor	Tratamentul	Recolta medie pe vas g		Eroarea m
1	P, 20 zile înainte de semănat	44,22	±	0,37
2	P, la semănat	44,33	±	1,21
3	P, după 30 zile	33,48	±	2,62
4	$P_{1/2}$ la semănat ½ peste 60 zile	34,30	±	1,25
5	P_0N_0 (fără îngrăşământ)	13,67	±	0,73
6	$P_{1/2}$ la semănat ½ după 30 zile	39,96	±	0,67
7	$P_{1/3}$ la semănat restul din 10 în 10 zile	40,80	±	0,94
8	$P_{1/10}$ la semănat restul din 3 în 3 zile	40,78	±	1,08

Concluziuni. Din experienţele de mai sus se vede că plantele au nevoie în primele faze de vegetaţie de aproape toată cantitatea de acid fosforic necesar.

Îngrăşământul fosfatic trebue dat solului la însămânţare, cu două săptămâni înainte sau cel mult cu 2 săptămâni după însămânţare.

Fracţionând îngrăşământul şi dând o parte din el mai târziu, în timpul fazelor ulterioare de vegetaţie, împidecăm plantele de a folosi întreaga cantitate administrată.

Paguba ce avem în acest caz din scăderea recoltei este mai mare decât aceia care decurge din adsorbirea în sol şi imobilizarea unei părţi din acidul fosforic dat ca îngrăşământ, mai de vreme. **(38)**

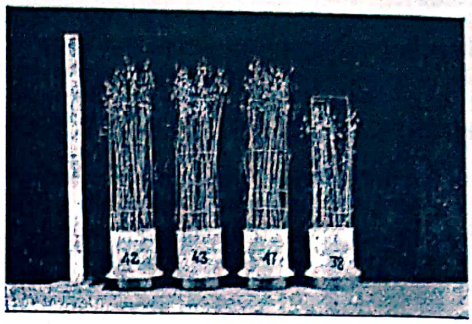

Fig. 72. — Recoltele pe solul brun deschis de stepă dela Medgidia tratat cu îngrăşământ fosfatic fracţionat şi în diferite epoci, astfel:
Vasul 42, ½ la semănat şi ½ după 30 zile,
» 43, $^1/_3$ din zece în zece zile.
» 47, $^1/_{10}$ din trei în trei zile.
» 38, martor fără îngrăşământ.

VII. Forma curbei creşterii recoltelor, cu doze progresive de îngrăşământ fosfatic pe nisip de Hohenbockau

Introducere. În experienţele întreprinse în anii precedenţi, am găsit uneori că curba creşterii recoltelor, obţinute cu doze progresive de îngrăşământ fosfatic, lua o formă sinuoasă. Şi alţi cercetători au observat această formă particulară a curbelor obţinute cu doze progresive de P_2O_5. Dacă acest lucru s'ar confirma, atunci, se înţelege că legea acţiunii factorilor de vegetaţie ar trebui să sufere, în expresiunea ei matematică, modificarea corespunzătoare, iar experienţele cu scopuri practice întemeiate pe această lege ar trebui să ţie seama de aceste modificări.

Pentru a lămuri această problemă am întreprins experienţe cu doze progresive de îngrăşământ fosfatic pe nisip de Hohenbockau, în anii 1933, 1934 şi 1935.

Concluziune. Sub o anumită limită minimală, cantităţile mici de îngrăşământ fosfatic nu mai produc sporuri apreciabile, cum e cazul în experienţa I-a.

Creşterile pot fi împiedecate şi de insuficienţa unui al doilea factor de vegetaţie ce s'ar afla în minim, cum e cazul în a treia din experienţele de mai sus.

In cazul că se realizează o proporţie convenabilă a substanţelor nutritive, în raport cu planta, pentru a avea sporuri cu cantităţi mici şi progressive de P, se observă că aceste sporuri nu se înscriu pe curba regulată a lui Mitscherlich, ci rămân inferioare. Porţiunea incipientă a curbei experimentale este astfel deprimată, e guvernată de alt coeficient de acţiune şi anume mai mic. Din această pricină curba experimentală în întregul ei apare sinuoasă. Este ca şi cum am avea două curbe de aluri diferite, reunite.

Astfel de curbe sinuoase se pot obţine în experienţele cu sol în casa de vegetaţie sau în câmp, numai pe soluri extrem de sărace în P şi când dozele de îngrăşământ fosfatic sunt foarte mici.

De asemenea se pot obţine astfel de curbe pe soluri sărace, cu doze normale de îngrăşământ fosfatic, în cazul când o parte din acest îngrăşământ e adsorbit şi imobilizat în sol, iar partea rămasă activă e în prea mică cantitate.

In general însă solurile au o cantitate apreciabilă de P şi în acest caz îngrăşămintele fosfatice chiar în cantităţi mici, dar progresive provoacă creşteri regulate, care se înscriu pe curba lui Mitscherlich.

Pentru cazurile particulare, când solul e sărac şi cantităţile de îngrăşământ mici provoacă sinuozitatea curbei, calculul valorilor A c x prezintă dificultăţi. Socotim că nu se face eroarea prea mare, dacă se calculează aceste valori cu valorile y din partea terminală a curbei. În adevăr dacă descompunem curba creşterii recoltelor în 2 curbe: una incipientă şi alta terminală şi căutăm pentru fiecare din ele pe x, vom obscrva că pentru valori foarte mici ale lui x (când x tinde la 0 cum e cazul nostru) originele celor 2 curbe, cea incipientă şi cea terminală, se confundă aproape.

Determinarea lui x cu valorile experimentale mari ale lui y adică cu ajutorul părţii terminale a curbei creşterii recoltelor, se poate face cu o aproximaţie satisfăcătoare.

Cu toată deviaţia curbei din partea ei incipientă, metoda Mitscherlich de a învedera conţinutul de P accesibil plantelor din sol şi nevoia de îngrăşământ fosfatic, rămâne valabilă.

VIII. Lumina ca factor de vegetaţie. Experienţă făcută în anul 1933 cu dughie pentru a studia fotoperiodismul

S'a urmărit să se vadă care este influenţa luminii în cantităţi variabile asupra creşterii plantelor şi asupra mărimii recoltei[30] şi dacă dozajul luminii influenţează sensibil curba creşterii recoltelor.

[30] Într'o experienţă din anul 1932 noi am încercat de asemenea a studia CO_2 ca factor de vegetaţie. Am administrat plantelor o cantitate suplimentară de CO_2 produs prin descompunerea bălegarului; în alte variante CO_2 era produs de către un aparat Kipp. Noi n'am obţinut niciun surplus de recoltă. Trebuia să se procedeze

Scanned with OKEN Scanner

Experienţa s'a făcut cu sol brun roşcat de pădure dela Băneasa-Ilfov. S'a încărcat câte 11 kg sol svântat la aer cu 12,2 % umiditate, în vase mari de zinc. Cantitatea de sol uscat complet din fiecare vas era deci 9800 g.

Capacitatea de apă a solului 39,56%. Umiditatea în timpul vegetaţiei s'a menţinut la cca 70% din capacitatea de apă. Solul a fost udat cu apă de conductă (în toate celelalte experienţe în care s'a studiat factorii de vegetaţie substanţiali, s'a udat cu apă distilată). Nu s'a aplicat niciun fel de îngrăşământ.

Planta cultivată: dughie (Setaria italica)

Variantele experienţei au fost următoarele; fiecare având 4 repetiţii.

Nr. variantelor	Variaţia luminii
1	S'au ţinut plantele la lumină 12 ore, dela 7 - 19 h, restul timpului la întuneric
2	S'au ţinut plantele la lumină 9 ore, dela 8 - 17 h, restul timpului la întuneric
3	S'au ţinut plantele la lumină 6 ore, dela 9 - 15 h, restul timpului la întuneric
4	S'au ţinut plantele descoperit la lumină tot timpul (martor)
5	S'au ţinut plantele tot timpul sub sticlă ordinară
6	S'au ţinut plantele tot timpul sub un paravan de pânză albă

Semănatul s'a făcut la 3/V. Răsăritul la 7/V. La rărit s'au lăsat câte 40 plante în fiecare vas.

Realizarea întunericului se făcea cu ajutorul unor cutii de carton cu care se acopereau vasele.

Concluziunile ce se desprind din acest tablou sunt următoarele:

Durata expoziţiei la lumină, deci cantitatea de lumină ce stă la dispoziţia plantelor, este un factor de vegetaţie care provoacă creşteri de recoltă, potrivit legii acţiunii factorilor de vegetaţie.

Lumină	Recoltele
6 ore	$y_1 = 7,41$
9 ore	$y_2 = 11,83$
12 ore	$y_3 = 13,21$
tot timpul	$A = 26,75$

Închiderea în pânză albă provoacă o scădere a recoltei faţă de normal, din cauza scăderii intensităţii luminei.

Închiderea sub sticlă provoacă o creştere de recoltă considerabilă, faţă de recolta obţinută la lumină normală şi anume o creştere de 52%. Însemnează că sticla reţine din lumina solară o categorie de raze care frânează creşterea masei plantelor, probabil razele ultraviolete.

Consecinţele practice ale acestei constatări sunt importante. Grădinarii care cultivă anumite plante sub sticlă, obţin o cantitate mult mai mare de masă vegetală decât în plin aer, nu numai datorită căldurii şi factorilor substanţiali ţinuţi în optim, ci datorită şi acestei corectări prielnice a proprietăţilor luminii.

Din punct de vedere al metodicii experimentale pe baza legii acţiunii factorilor de vegetaţie, se vede că dozarea luminii modifică mărimea recoltelor. Semănând mai de vreme sau mai târziu în casa de vegetaţie, plantele folosesc o cantitate de lumină mai mică (zile scurte) sau mai mare (zile lungi). Curba creşterii recoltelor este influenţată astfel de cantitatea de lumină, adică de lungimea zilelor, deci de data semănatului.

Întocmirea experienţelor dela Mileanca.

Pentru o mai deplină lămurire a problemelor puse, experienţele făcute cu cernoziom propriu zis de Mileanca în 1933 au fost repetate şi în anul 1934. Observând că pământul sufere unele transformări prin păstrare în depozit, am căutat să vedem cum influenţează aceste transformări creşterea recoltelor şi deci valorile care caracterizează solul. În acest scop s'a experimentat paralel, pentru fiecare subtip de sol, cu 2 probe: una luată de pe teren în primăvara 1933 şi păstrată în depozit, alta luată de pe teren în primăvara 1934 şi pusă îndată în vase.

Comentariu

In valul tumultuos de activităţi proiectate şi începute din primul an de activitate al ICAR, dr. G. Ionescu-Şişeşti s-a implicat personal în cercetările ştiinţifice care erau în preocuparea specialiştilor agronomi, mai ales la nivel european. Intre acestea erau înscrise şi cele referitoare la „Legile producţiei agricole".

In acei ani era în atenţia cercetărilor „Legea minimului, Legea maximului şi Legea optimului", emisă de H. Hellriegel (1831 – 1895) **(39),** în legătură cu „Metoda lui Mitscherlich" referitoare la calculul rezervei de substanţe nutritive din sol şi cantitatea necesară de aplicat pentru diferite niveluri de producţie. A fost o creaţie de importanţă epocală pentru ştiinţa şi practica agricolă. De aici a fost posibilă calcularea necesarului cantitativ de îngrăşăminte (elemente nutritive) pentru un nivel de recoltă programat. Aşa s-a ajuns la determinarea „consumului specific" de N P K, în funcţie de nivelul producţiei planificate. S-a stabilit acest consum calculând necesarul din fiecare element nutritiv (N P K substanţă activă în kg) pentru o producţie de 100 kg sau 1000 kg.

Aceste date se regăsesc în Tratatul de fitotehnie a lui N. Zamfirescu şi col., din anul 1958.

Experienţele efectuate de dr. G. Ionescu-Şişeşti au avut o importanţă deosebită pentru promovarea şi cercetarea cu rol de verificare a „Metodei lui Mitscherlich", unde a obţinut unele rezultate care nu s-au încadrat în concluziile autorului german, fără să-i afecteze valabilitatea şi importanţa generală deosebită.

---

invers; să se diminueze cantitatea de CO_2 din atmosferă pentru a avea diferenţă de recoltă. Cantitatea de CO_2 din atmosfera normală este în stare optimă pentru creşterea plantelor. Diferenţele obţinute prin experienţe în câmp de către câţiva experimentatori în Germania (Ilustrierte landw, Zeitung Nr. 11, 17 März 1934), sunt de ordinul erorilor. Dar, se pare, că dacă se slăbeşte intensitatea luminii şi dacă se dă plantelor o cantitate progresivă de CO_2 se obţine o gradaţie de recolte (Mitscherlich Der Einfluss der klimatischen Faktoren auf die Höhe des Pflanzenertrages 1933 Halle).

Scanned with OKEN Scanner

În acest ciclu bogat de cercetări, autorul şi-a propus ca obiectiv ştiinţific, verificarea metodei amintite, dar a urmărit cu predominanţă efectul îngrăşămintelor chimice asupra coeficienţului de acţiune (c) la un singur factor de vegetaţie important, cum ar fi umiditatea, şi nivelul recoltei obţinute pe diferite tipuri de sol.

Constatăm că sunt realizate experienţe complexe, de importanţă ştiinţifică directă pentru interesul aplicării practice a rezultatelor: acţiunea îngrăşămintelor pe un sol sărac, variaţia conţinutului de N P pe acelaşi tip de sol, format pe roci diferite ş.a. Aceste obiective de cercetare reflectă caracterul ştiinţific complex al lucrărilor efectuate, finalizate cu efect asupra recoltei.

Ultimele 3 experienţe au avut obiective punctuale, fiecare cu importanţa sa: a) (VI) „Modul cel mai prielnic de folosire a îngrăşământului fosfatic" adică variantele de aplicare, prin care a adus explicaţii detaliate pentru activitatea practică.

Cercetând forma curbei creşterii recoltelor cu doze progresive de îngrăşământ fosfatic pe nisip de Hohenbockau (Germania), a adus explicaţii asupra cauzelor care au determinat sinuozitatea curbelor. Iată explicaţia sa, în esenţă: «Astfel de curbe sinuoase se pot obţine în experienţele cu sol în casa de vegetaţie sau în câmp, numai pe soluri extrem de sărace în P şi când dozele de îngrăşământ fosfatic sunt foarte mici ... In general însă, solurile (care) au o cantitate apreciabilă de P şi în acest caz îngrăşămintele fosfatice, chiar în cantităţi mici, dat progresive, provoacă creşteri regulate, care se înscriu în curba lui Mitscherlich».

După explicaţia asupra rezultatelor din experienţele anterioare, dr. Ionescu-Şişeşti a stabilit o „constatare" ce spune: «In experienţele din anii precedenţi am găsit că forma curbei creşterii recoltelor pentru doze progresive de P_2O_5 nu este întotdeauna regulată şi continuă, aşa cum a fost stabilită de Mitscherlich, ci prezintă uneori neregularităţi care-i dau îndeobşte o formă sinuoasă. Am încercat să dăm o explicaţie acestei forme particulare atribuind-o fenomenului de fixare a acidului fosforic pe anumite tipuri de sol»[31]

Ca o concluzie finală la această experienţă, dr. G. Ionescu-Şişeşti remarcă: «Cu toată deviaţia curbei din partea ei incipientă, metoda Mitscherlich, (cu rolul) de a învedera conţinutul de P accesibil plantelor din sol şi nevoia de îngrăşământ fosfatic rămâne valabilă»

VIII (c). Dr. Ionescu-Şişeşti a fost între primii cercetători români care a experimentat efectele luminii ca factor de vegetaţie, aducând date concrete asupra comportării Dughiei la durate diferite de iluminare.

Cercetările ştiinţifice efectuate de dr. Ionescu-Şişeşti, personal şi în colaborare cu cercetători de la ICAR asupra principalelor tipuri genetice de sol, a fertlizării lor cu îngrăşăminte chimice şi gunoi, îi conferă un loc de frunte între marii specialişti ai acelui timp, T. Saidel, I. M. Dobrescu, Gr. Coculescu, având calităţile unui mare analist şi fin observator al fenomenelor experimentale, până la rezultatele finale. Concluziile sale, în marea lor majoritate, au rămas valabile în timp şi s-au regăsit în toate tratatele şi cursurile importante din secolul XX.

6) Soiul de grâu de toamnă A15

Preambul

Grâul ca plantă de mare importanţă pentru economia ţării a fost între preocupările permanente ale dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, chiar din anii de acrivitate la Ferma Spanţov. Primele sale „încercări" la grâu şi organizarea cercetărilor privind aplicarea încrucişărilor în crearea de noi soiuri au confirmat pregătirea sa temeinică şi pasiunea pentru acest domeniu. Din păcate, lucrările prin încrucişare între soiuri nu i-au adus rezultate încurajatoare. Nici o creaţie obţinută astfel nu a ocupat o zonă de producţie pentru o anumită perioadă, însă urmărind cursul lucrărilor efectuate trebuie apreciate capacitatea şi insistenţa care au fost supuse scopului creativ.

Dacă a avut rezultate modeste prin „metoda încrucişării", cu aplicarea selecţiei individuale a fost răsplătit prin aplicarea „selecţiei în masă" dintr-un soi obţinut de alţi specialişti prin „încrucişare" denumit „Tenmarq". A fost denumit A15, enunţat de unii specialişti, la acel timp, şi „American 15".

Soiul A15 a fost foarte analizat, lăudat, iar la urmă criticat (1961), mai mulţi specialişti participând la aceste analize profesionale. Acum, când prezentăm această creaţie a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, găsim potrivit să amintim lucrarea analitică a evoluţiei lucrărilor premergătoare obţinerii acestui soi şi istoria lui, care a fost elaborată de Nichifor Ceapoiu, părintele organizării lucrărilor de ameliorare a soiurilor de grâu după anul 1960, până în 1990. In aceste decenii, în România, s-a înregistrat un progres remarcabil în ameliorarea grâului, care ne situează în top mondial prin soiurile obţinute de dr. N. N. Săulescu, dr. G. Ittu şi colectivul laboratorului de ameliorare a grâului. Soiurile acestor mari specialişti sunt: Miranda, Glosa, Boema, Izvor de la INCA Fundulea; soiul Dropia a făcut „epocă" fiind cultivat peste 20 de ani; ocupă 35% din suprafaţa ţării destinată cultivării grâului, unele fiind preluate în cultură şi în ţările vecine. Am amintit câteva dintre acestea care s-au remarcat prin însuşiri biologice valoroase, realizând producţii înalte.

Profesorul Nichifor Ceapoiu ne-a lăsat cea mai pertinentă descriere a creării soiului A15, unde include etapa lucrărilor dr-lui G. Ionescu-Şişeşti. **(41)**

[31] Analele ICAR, vol. I, 1930, p. 34 şi vol. V, 1934, p. 127

Scanned with OKEN Scanner

Este o şansă importantă să reproducem istoricul creării soiului de grâu A15 descris de autor însuşi, încât o prezentăm după volumul „Culegere din lucrările ştiinţifice ale dr-lui G. Ionescu-Şişeşti" din 1966, la sărbătorirea împlinirii vârstei de 80 ani (n. 1885).

Grâul A15[32]

Inainte de a arăta care sînt însuşirile grîului A 15 şi adaptarea lui la condiţiile din anumite regiuni ale ţării noastre, trebuie să arătăm originea sa, pentru că ea explică aceste însuşiri şi această adaptare.

În anul 1842, o probă de grîu a fost trimisă din Glascow lui David Fife, din Ontario, Canada. Grîul trimis provenea din Rusia de vest şi era un grîu de toamnă. Neştiind aceasta, David Fife 1-a semănat primăvara. Majoritatea plantelor au rămas neînspicate, cîteva au dat totuşi spic. Acestea au fost înmulţitr şi din ele s-a născut soiul Red Fife, soi de primăvară — foarte apreciat în vremea sa.

In anul 1892, dr. A. P. Saunders a încrucişat pe Red Fife cu grîul Hard red Calcutta, de origine indiană, cu o perioada de vegetaţie foarte scurtă, de 99 de zile. Între 1903 şi 1907, hibridul a fost prelucrat de C. E. Saunders şi astfel s-a născut soiul Marquis. E un soi de primăvară cu spicul alb, fără ţepi, bobul roşu, care fiind mai timpuriu a luat locul lui Red Fife şi s-a răspîndit pe suprafeţe mari în Canada.

Soiul Marquis s-a introdus şi în Europa, în Ungaria, unde a fost transformat în grîu de toamnă. S-a introdus şi în România.

Marquis a fost încrucişat de Levine, sub direcţia lui Parker, la staţiunea Manhattan Kansas, cu linia P 1 066, care provenea dintr-un grîu de Crimeea din grupa Turkey. Acest grîu avea spic alb aristat şi bobul roşu, făcea parte deci din varietatea *Triticum vulgare erythrospermum.*

Din această încrucişare a rezultat Tenmarq, iar din acesta a fost extras prin alegere în masă, de noi, soiul A15 deosebit de Tenmarq.

Am controlat în ce constă deosebirea dintre cele 2 soiuri. In acest scop am primit în 1933, prin mijlocirea lui Irimie Staicu, soiul Tenmarq, aşa cum a fost dat în cultură în America. El a fost studiat în cîmpul de experienţă de la Băneasa de Gh. Valuţă; în comparaţie cu A 15.

S-a constatat că soiul Tenmarq este mai scund ca A 15, paiul mai subţire, spicele au o nuanţă roşcată, frunzele aplecate în jos.

Din punct de vedere fiziologic s-a observat la Tenmarq că e mai tîrziu decît A 15 cu 1 - 2 zile, e rezistent la rugina brună, nu rezistă la gerurile de primăvară, iar producţia a rămas în urma soiului A 15. În experienţele făcute la Băneasa, Tenmarq a dat producţiile relative următoare (producţia lui A 15 fiind 100):

1938 - 1039	81
1939 - 1940	84,4
1940 - 1941	93

Putem deci conchide că A 15 este un soi deosebit de Tenmarq.

In ascendenţa soiului A 15 găsim pe Red Fife de origine rusească şi grîul crimeian de aceeaşi origine, care explică adaptarea la secetă şi ger, şi grîul Hard red Calcutta, de la care a luat scurtimea paiului şi precocitatea.

Grîul A 15 face parte din varietatea *Triticum vulgare erythrospermum,* la care spicul este alb, aristat, boabele sînt roşii. Din aceasta varietate botanică, care e cea mai răspîndită în ţara noastră, există sute de soiuri.

Soiul A 15 are următoarele caractere:

Plantele tinere au toamna portul semiridicat. Primăvara portul este la unele plante ţepos, la altele semiţepos sau chiar semiresfirat şi în această însuşire, ca şi în altele, se învederează polimorfismul acestui soi.

Înfrăţirea în primele culturi era mică, 1 - 3 fraţi, treptat puterea de înfrătire a crescut. Se formează pînă la 4 - 5 fraţi fertili şi 1 - 2 sterili. Frunzele paiului sînt mai înguste şi mai scurte decît la soiurile româneşti băştinaşe. Plantele par firave, aspectul cîmpului în prima perioadă de vegetaţie a acestui soi e mai puţin frumos ca la alte soiuri: de aceea e oarecum greu de introdus la agricultori şi mai ales la agricultorii mici.

Ritmul de vegetaţie pare slab toamna şi primăvara timpuriu. În acest timp, plantele îşi dezvoltă puternic sistemul radicular. Cercetările lui Drăgoescu, făcute la mai multe soiuri cultivate în România, au stabilit că A 15 îşi dezvoltă un sistem radicular foarte puternic, mai puternic ca acela al altor soiuri. Rădăcinile lui pătrund pînă la 2 m.

Culoarea frunzelor este toamna verde normal, în perioada înspicării culoarea se deschide puţin; în perioada de secetă culoarea e verde-închis.

După ce plantele au dat în spic, frunzele atîrnă, însă mai puţin ca la Cenad 117 sau la alte soiuri.

Paiul este mai scurt decît la toate celelalte soiuri ameliorate sau neameliorate cultivate în România. Înălţimea medie a paiului 100 cm, şi în această privinţă soiul este polimorf şi în lan se văd plante mai înalte, care pot da impresia că soiul ar fi fost amestecat. Paiele mai înalte au adesea o culoare violacee. În ultimii ani, prin adaptarea la mediu, paiul a devenit mai lung.

Grosimea paiului este mijlocie. Rezistenţa la cădere destul de bună.

Spicele sînt în general scurte, cu o lungime medie de 7,8 cm, destul de dense, densitatea mijlocie 17 – 18 şi cîteodată şi peste 18. Apar însă şi plantele cu spicele lungi, deşirate, şi anume acelea care au paiul lung. Numărul spiculeţelor fertile 14 – 17, spiculeţe sterile 1 – 2 – 3 şi adesea mai multe cînd condiţiile de vegetaţie sînt defavorabile.

Numărul florilor în spiculeţ cînd vegetează bine este 4 - 5, cînd vegetează slab 3 – 4 flori, 1 – 2 flori rămîn sterile. In general, formează 3 boabe în majoritatea spiculeţelor, ceea ce explică productivitatea sa mai mare faţă de alte soiuri, în spiculeţele cărora se formează numai 2 boabe.

Forma spicelor este azi în genere fusiformă; notările noastre din primii ani arătau o forma cilindrică ori prismatică, numai vîrful fiind ascuţit.

Plevele îmbracă bine bobul; ele nu se deschid şi de aceea acest soi nu este expus la scuturare.

Aristele sînt lungi (8 – 9cm), subţiri, nu prea tari, semiresfirate cînd grîul e în pîrgă, se strîng după ce grîul s-a copt. La maturitale unele spice se apleacă. Sînt deci nutante; altele stau drepte sau erecte.

---

[32] Extras din comunicarea făcută la Academia de Agricultură, punlicat în revista "Pământul", nr. 238 – 239, august 1943

Scanned with OKEN Scanner

Culoarea paiului şi a spicului este albă, dar apar încă şi astăzi spice roşii şi mai rar spice vărgate cu negru. Se învederează deci şi din punctul acesta de vedere polimorfismul soiului

Chiar şi în unele descendenţe, cultivate în linie pură şi care provin din plante elite de culoare albă, apar din cînd în cînd plante cu paiul şi spicul roşu.

Interesant este că plante de culoare roşie apar şi în soiul Bankut 1201, care e un hibrid între Marquis şi un grîu unguresc alb. Nu se poate confunda însă soiul A 15 cu Bankut 1201, fiindcă la acesta din urmă bobul e mai mare, paiul mai înalt şi mai puternic, raportul boabe paie mai puţin favorabil.

Boabele grîului A 15 sînt puţin mai mici şi mai scurte ca la Cenad 117, roşii, în majoritate sticloase. Forma şi mărimea boabelor destul de polimorfă. Greutatea a 1000 de boabe este în general mai mică decît la soiurile româneşti, ungureşti sau ruseşti, ea variază între 38 şi 42 g.

Se constată o sporire a mărimii boabelor şi a greutăţii lor în cursul diferitelor generaţii. In special boabele liniilor de A 15 de la Tg. Frumos sînt relativ mari.

Raportul dintre boabe şi paie este mai favorabil decît la oricare dintre soiurile noastre, variază, se înţlege, de la an la an, în raport cu mersul vremii, şi anume între 30% şi 40% şi chiar şi mai mult.

E un soi care dă boabe multe şi paie puţine.

Deosebit de caracteristice sînt însuşirile fiziologice ale acestui soi.

E un soi precoce. Ciclul de vegetaţie la Băneasa judeţul Ilfov durează 259 de zile. Dă în spic la jumătatea lui mai, înfloreşte în a treia decadă a acestei luni şi la 24 – 25 iunie, în anii normali, este, copt.

Este relativ rezistent la cădere, mai ales datorită paiului său mai scurt. Formele roşii, care mai apar din cînd în cînd, precum am spus, sînt cele mai rezistente.

Este rezistent la ger, ceea ce s-a constatat în timpul anilor de control în experienţele comparative făcute în regiunea de stepă la staţiunea experimentală a Bărăganului. In anul 1934 - 1935 a apărut rugina brună la Staţiunea Bărăganului încă din toamnă, iar soiurile de grîu din culturile comparative au intrat slăbite în iarnă. Primăvara, în martie, după ce grînele începuseră să vegeteze, a venit un ger tîrziu care a distrus complet unele soiuri, în timp ce A 15 a rezistat.

In R.S.S. Moldovenească la Staţiunea Tighina s-au făcut cercetări speciale cu privire la rezistenţa la ger în anii cu ierni aspre 1931 - 1932 şi 1933 - 1934, iar în anul 1934 - 1935 s-a făcut o experienţă specială prin descoperirea de zăpadă a parcelelor cultivate cu diferite soiuri de grîu.

Cele mai rezistente la ger s-au dovedit soiurile I.C.A.R. 4 (*Triticum vulgare hostianum)* şi Kanred, în al doilea rînd rezistente: A 15, A 26 si Ukrainka.

Celelalte soiuri ruseşti, ca şi soiurile româneşti, s-au dovedit puţin rezistente la ger.

La Staţiunea Bărăganului în 1941 - 1942 au fost distruse de ger o serie de linii; soiul A 15 şi liniile extrase din el au resistat.

Soiul A 15 este rezistent la secetă. Aceasta rezistenţă se explică prin sistemul său radicular puternic, care permite să absoarbă soluţia nutritivă de la o adîncime mai mare, unde se păstrează umiditate în perioadele de secetă. Drăgoescu a stabilit, în lucrarea sa *Das Verhalten einiger rumänischen Winterweizensorten,* că transpiraţia relativă a acestui soi e mare. Transpiraţia relativă e apa pierdută de plantă într-un timp determinat, exprimată în procente ale greutăţii plantei.

Dar transpiraţia absolută, adică apa pierdută pe m^2 de cultură, la acest soi este mică fiindcă greutatea totală a plantei e mică. Înseamnă că cu o cantitate de apă mai mică în sol, soiul A 15 poate să-şi încheie ciclul de vegetaţie. Cum, pe de altă parte, ciclul de vegetaţie este mai scurt, înseamnă că consumul total de apă este mai mic.

Este rezistent la rugina brună. Formele care-l compun au în această privinţă grade de rezistenţă diferite. Cîlniceanu a ales la Staţiunea Bărăganului elite care sînt foarte rezistente la rugina brună, care se găsesc acum în înmulţiri de control.

Cît priveşte rugina neagră, grîul A 15 scapă în general de invazia ei, prin precocitatea sa.

In anul 1931 - 1932 a fost un puternic atac de rugină neagră, în toată ţara. In culturile comparative de la Staţiunea Bărăganului, după cum referă Cîlniceanu, s-au redus simţitor atît producţia, cît şi calitatea la toate soiurile de coacere tîrzie. Soiul A 15, datorită precocităţii sale, a scăpat în parte de atacul ruginei negre, dînd 1098 kg de boabe la ha, în timp ce celelalte soiuri din culturile comparative n-au dat decît 376 - 691 kg la ha. Soiul A 15 a dat cu 400 kg la ha mai mult decît cel mai bun dintre celelalte soiuri.

A 15 nu este rezistent la rugina galbenă.

Acest neajuns al soiului A 15 nu este prea dăunător, fiindcă rugina galbenă se iveşte rar în ţara noastră.

De asemenea soiul A 15 nu este destul de rezistent la mălură, neajuns care se remediază uşor prin tratarea seminţei, care ar trebui să fie obligatorie. In orice caz nu trebuie distribuită sămînţa de A 15 sătenilor care nu tratează sămînţa contra mălurei.

E un soi care dă producţie mare şi relativ constantă. Cu acest soi s-a atins producţia cea mai mare înregistrată în ţara noastră pînă acum, şi anume 4300 kg la ha, la Staţiunea Bărăganului în anul 1938.

Această producţie s-a atins într-o tarla care purtase în anul precedent mazăre şi cu 200 kg de superfosfat la ha. Culturile comparative despre care vom vorbi mai jos au dovedit că A 15 este superior în producţie tuturor celorlalte soiuri încercate în toată regiunea noastră de stepă şi antestepă, afară de vestul ţării şi de centrul Transilvaniei.

Calitatea grîului A 15 este foarte bună, proporţia de substanţe azotate şi de gluten este mare, tăria şi elasticitatea glutenului sînt excepţionale.

Înmulţirile de la Băneasa au fost controlate timp de mai mulţi ani pentru a se stabili însuşirile calitative ale soiului, în comparaţie cu înmulţiri din alte linii şi soiuri care se aflau în culturi comparative.

Procentul de gluten variază în regiunile proprii pentru A 15 între 11 şi 13.

Glutenul a fost calificat, în toţi anii şi în anul 1935, tare şi elastic. Pîinea a crescut, miezul ei a fost totdeauna omogen, coaja consistentă, gustul plăcut.

O probă de grîu A 15 trimisă, împreună cu altele, la Staţiunea de ameliorarea plantelor din Cluj şi Institutului de morărit şi panificaţie din Budapesta a avut 15,25% gluten uscat şi 14,75% substanţe azotoase.

Scanned with OKEN Scanner

Examinat în acel institut la farinograf, grîul A 15 s-a clasat printre grînele de calitate, capabile să îmbunătăţească făina grînelor slabe, şi a fost notat în clasa A_2.

Determinările făcute la Institutul de cercetări agronomice din Brno, ca şi acelea făcute după diferite metode la Staţiunea de ameliorare a plantelor din Cluj, au clasat grîul A 15 printre primele soiuri cultivate în ţara noastră din punctul de vedere al calităţii.

Grîul A 15 este astfel un grîu de calitate, însă numai pentru regiunile cu soluri fertile de stepă şi cu puţine precipitaţii.

În regiuni cu soiuri sărace şi cu precipitaţii multe, scade producţia şi scade mai ales calitatea; soiul A 15 nu este indicat pentru astfel de regiuni.

Invederîndu-se calităţile soiului A 15, el a fost pus spre verificare, în culturi comparative, la toate staţiunile Institutului de cercetări agronomice şi în diferite alte puncte ale ţării.

Rezultatele au fost foarte bune, mai ales pentru regiunile de stepă, în toţi anii şi în toată ţara.

La Staţiunea experimentală agricolă a Bărăganului s-a observat superioritatea soiului A 15, potrivit datelor lui Cîlniceanu, mai ales în anii de calamităţi.

Aşa, anul 1931 - 1932 a fost anul de rugină neagră. Grîul A 15 a eşit întîiul datorită precocităţii sale, care l-a ferit de rugina neagră.

Anul 1932 — 1933 a fost un an de precipitaţii foarte îmbelşugate pe Bărăgan, a apărut din nou rugina neagră, aproape toate grînele au căzut, A 15 a rezistat.

In anul 1934 - 1935 multe soiuri au pierit la ger, A 15 a rezistat.

In perioada de 7 ani, grîul A 15 a dat în medie un spor de 176 kg la ha, faţă de cel mai bun din celelalte soiuri încercate, care a fost Cenad 117, iar faţă de soiul local un spor mediu de 415 kg.

Rezultate bune s-au obţinut şi în alte staţiuni ale Institutului: la Valul lui Traian, judeţul Constanţa, la Tîrgul Frumos, judeţul Iaşi, la Deveselu, judeţul Romanaţi, precum şi în multe alte puncte ale ţării.

Pe temeiul rezultatelor obţinute în culturile comparative din toata ţara, cum şi al datelor analitice, soiul A 15 a fost introdus în harta provizorie de distribuire a soiurilor de grîu celor mai potrivite pentru România, şi anume în următoarele regiuni:

Regiunea a III-a sau cîmpia vestică a Dunării din sudul judeţului Mehedinţti pînă la gura Argeşului;

Regiunea a V-a care cuprinde Bărăganul şi Dobrogea, cu zona limitrofă a Bărăganului;

Regiunea a VI-a care cuprinde stepa din sudul Moldovei;

Regiunea a VII-a care cuprinde stepa nordică moldovenească. Regiunea cea mai propice în care s-a şi răspîndit cel mai mult este regiunea a V-a a Bărăganului şi Dobrogea.

Răspîndirea soiului A 15 s-a făcut foarte repede. Institutul de cercetări agronomice a procurat agricultorilor sămînţa autentică de la cîmpul de experienţă Băneasa şi de la staţiunile sale experimentale Mărculeşti - Ialomiţa, Valul lui Traian - Constanţa, Tîrgul Frumos - Iaşi şi Deveselu - Romanaţi.

Din comunicările Camerelor Agricole rezultă că soiul A 15 s-a răspîndit mai ales în 22 de judeţe din Muntenia şi Moldova, unde ocupă întinderi absolute mari şi un procent însemnat din suprafaţa cultivată cu grîu a judeţelor respective. Judeţele în care s-a dobîndit o răspîndire mai mare sînt:

	ha	% din suprafaţa totală ocupată de grîu
Brăila	12.000	30,00
Constanţa	29.875	64,40
Dîmboviţa	7.604	23,50
Dolj	15.000	7,30
Ialomiţa	86.108	89,50
Ilfov	25.345	24,06
Prahova	9.462	32,00
R. Sărat	15.000	30,00
Roman	4.833	20,80
Vaslui	5.001	14,50
Vlaşca	19.459	16,30

Zona de răspîndire maximă este aceea care a fost definită pe harta soiurilor de grîu a României ca zonă optimă a acestui soi, şi anume judeţele Dolj, Romanaţi, Teleorman, Vlaşca, Ilfov, Ialomiţa, Constanţa, sudul judeţelor Prahova şi Buzău, apoi Brăila şi Rîmnicul Sărat.

In general, proporţia e mai mare în judeţele care stau în frunte ca producătoare de grîu. Agricultorii care fac agricultură mai intensivă au adoptat soiul A 15, care răsplăteşte mai bine metodele culturale mai raţionale.

In regiunile unde grîul A 15 este la locul lui şi unde s-a întins pe suprafeţele mari arătate, el reprezintă pentru agricultura noastră un progres necontestat.

Dacă la suprafaţa de 278.856 ha cît a ocupat acest soi în 1941 - 1942 calculăm un spor de producţie de numai 200 kg la ha, faţă de soiurile selecţionate sau neselecţionate care se cultivau înainte, dobîndim un spor general pe ţară de 5.577 de vagoane, care valorează azi 1 miliard 394 de milioane de lei într-un an şi sporul acesta este pe fiecare an mai mare.

Este un exemplu de ceea ce pot face ştiinţa şi cercetarea pentru agricultura practică.

Concluzie. Dr. G. Ionescu-Şişeşti a insistat mult asupra valorii polimorfismului soiului A 15, care la rîndul său peovenea din soiul Tenmarq, ce era recunoacut sub acest aspect. Au făcut eforturi pentru valorificarea acestei însuşiri G. Valuţă, G. Cîlniceanu şi Al. Priadcencu, cunoscuţi fitotehnişti şi amelioratori de la ICAR.

In final s-a reuşit obţinerea Liniei 85, care aparţine varietăţii Ferrugineum, care a trecut prin etapele încercării la Comisia de Stat pentru încercarea Soiurilor din anul 1956, după ce a fost studiat în prealabil la ICAR cu privire la comportarea faţă de fertilizare.

Scanned with OKEN Scanner

Cercetările au dovedit că depăşea soiul A 15 prin productivitate şi avea un conţinut asemănător de gluten (14 – 15%); era un soi mai precoce având şi alte însuşiri valoroase. Nu a mai fost extins în producţie fiind ajuns în timp de soiurile intensive Bezostaja 1 sau Pastare, Bezostaja 4, Skorospelka-3 ş.a. au fost preluate în cultură după anul 1960.

Deşi era o persoană în vârstă, recunoscând valoarea soiurilor intensive a organizat cu sprijinul catedrei din IANB – Bucureşti, unele hibridări cu A15, obţinând descendenţe intensive.

Prin munca sa pasionată în acest domeniu, dr. Ionescu-Şişeşti se alătură contemporanilor săi: Koloman Konopi, Walter Moder, G. Călniceanu şi Al. Priadcencu

Soiul A 15 a fost la fel de valoros pentru zonele în care a fost cultivat precum soiurile Cenad 117, Odvoşi 156, Bankut pentru zonele pentru care au fost recomandate. **(42)**

Efortul său creativ, exemplul său, l-au făcut respectat şi preţuit între marii iubitori ai culturii grâului, fiind consultat până la sfârşit.

7) Seceta din anul 1946

Preambul.

Manifestarea fenomenului natural de „secetă" este descris din timpuri străvechi pe teritoriile locuite de români. Încă din vechile scrieri ale cronicarului Grigore Ureche (1590 – 1647) aflăm că existau asemenea perioade de secetă, încât praful de pe uliţă se aşeza pe gardurile împletite din nuiele, precum se aşează zăpada în iernile bogate în ninsori. Ion Ionescu de la Brad şi P. S. Aurelian s-au referit trecător asupra secetei, iar în timpul lui G. Ionescu-Şişeşti s-au elaborat lucrări importante despre manifestarea şi efectele ei. Personalităţi de frunte ale ştiinţei agricole precum Haralamb Vasiliu, Marin Chiriţescu-Arva, Demetrius Ion Andronescu, acesta din urmă fiind primul dintre agronomi care a scris despre Dry-Farming pe baza experienţei sale americane din timpul studiilor de doctorat în genetica porumbului (1915 – 1917), au elaborat studii aprofundate asupra fenomenului secetei.

Lucrarea despre „seceta din anul 1946" elaborată de dr. G. Ionescu-Şişeşti depăşeşte ca valoare ştiinţifică şi practică tot ce fost publicat anterior sau postum. Ea se bazează pe observaţii şi experienţe prin care depăşeşte graniţele unui „studiu"; recunoaştem în ea o sinteză a unor cercetări şi observaţii asupra fenomenului. Autorul însuşi ne spune că: «Prezenta lucrare a fost redactată pe baza observaţiilor proprii şi a rapoartelor celor 20 de staţiuni experimentale ale ICAR, care au fost prezentate Directorului Institutului. Exprim mulţumiri celor 20 de şefi de staţiuni pentru colaborarea lor.» Se observă şi aici aceeaşi atitudine morală, corectă şi nobilă, de a mulţumi contributorilor lucrării, pe care a respectat-o permanent în asemenea cazuri.

Autorul a considerat-o atât de importantă încât a prezentat-o în două cursuri benevole pentru studenţii săi. Atunci era ceva cu totul deosebit; încă nu se vorbea despre schimbări climatice decât la nivelul înalt al unor Academii. Ba, în secolul al XIX-lea, ne spune P. S. Aurelian, se propunea o inundare din Atlantic a unei zone din Sahara, care să formeze o mare, ce ar fi ocupat părţi din câteva ţări. Nu a mai vorbit nimeni despre această idee, care ar putea să pară fantastică. Însă a considera factori de „deşertizare" cu deosebire noxele atmosferice şi despăduririle nu este suficient. În fond, în cazul Europei, deşertul Sahara se extinde şi îşi va face efectul indiferent de concentraţia de CO_2 sau de suprafaţa de păduri tăiate. Acolo de unde vin valurile de aer supraîncălzit trebuie să acţioneze lumea, pornind de la Hotărâri ONU. Dar ONU a devenit un organism fără putere. Sistemul cu „drept de veto" şi influenţa ţărilor asiatice şi africane în luarea hotărârilor au transformat ONU într-un instituţie costisitoare pentru lume, fără a produce ceva spre binele oamenilor.

Se poate fără ONU? Se poate printr-un forum nou, o organizaţie mondială bazată pe alte principii, cu analiza judicioasă a aplicării principiilor umaniste la scară globală. Planeta există prin ţări şi popoare, cu factură psihică şi nivel de cultură proprie fiecăruia. Este o eroare fatală pentru viitorul planetei dacă se acceptă intrarea lor într-un malaxor aşa cum a început în secolul XXI. Nimeni nu poate prevedea rezultatul. Aşa cum a început, întreg rezultatul progresului tehnic şi uman este pus sub un mare semn de întrebare în privinţa viitorului planetei.

Seceta din anul 1946

Lucrarea asupra „secetei din anul 1946", elaborată de dr. G. Ionescu-Şişeşti, este redată pe 43 de pagini şi sistematizată în XII capitole în care se descriu efectele acestui fenomen în toate domeniile importante ale agriculturii, pe întinsul ţării.

Autorul începe cu descrierea „I. mersului vremii", în toate zonele afectate de secetă, cu referiri concrete asupra cantităţilor de precipitaţii, dar şi a temperaturilor care, în unele cazuri, au avut valori de record. A insistat asupra factorilor climatici din perioadele lunare legate de formarea producţiei. Iată un exemplu: « ... Îngrijorarea cea mare s-a ivit în cursul anului 1945/1946: cantitatea de zăpadă a fost foarte mică şi spulberată de vântul care bătea necontenit. S-a semnalat insuficienţa cantităţii de zăpadă la Staţiunea Bărăganului de lângă Gara Mărculeşti, la Piatra şi Cazaci, judeţul Dâmboviţa, la Odobeşti, judeţul Putna, la Fălticeni, judeţul Baia, la Târgu Frumos, judeţul Iaşi şi la Câmpia Turzii, judeţul Turda», ş.a.

În capitolul II prezintă, impresionat, rezultatul analizelor de umiditate a solului, pe adâncimi diferite, la Staţiunea Mărculeşti, Ialomiţa; la cultura lucernei, pe un sol care „coeficientul de ofilire era 9%, iar în perioada 18 mai – 25 iulie a coborât între 3,86 – 6,46%. Asemenea determinări au fost efectuate în toate cele 20 staţiuni experimentale ale ICAR". Era o cercetare asupra stării de umiditate a solului, sub diferitele culturi, în condiţiile secetei neobişnuite din anul 1946.

Scanned with OKEN Scanner

Cap. III. Cercetările propuse de dr. G. Ionescu-Şişeşti au cerut observaţii şi asupra apei freatice şi apelor curgătoare. În această privinţă autorul descrie situaţia astfel: «Apa din puţuri a scăzut cu câţiva metri, la Fălticeni cu 3 m, la Drăgăşani, Ialomiţa cu 1,5 m, la Strehaia cu 4 – 5 m, la Valul lui Traian cu 4 – 5 m, la Piatra cu peste 1 m. Multe puţuri din regiunile bântuite de secetă au secat complet. Oamenii se îngrămădeau la puţurile care mai păstrau apa şi trebuiau să aştepte până se aduna suficientă cantitate în acestea». Autorul menţionează în continuare: «Este de notat ca la sondajele mai profunde, care au ajuns la al doilea strat de apă freatică, cum e cazul la Staţiunea Bărăganul, unde avem un astfel de puţ profund pentru câmpul irigat, debitul de apă al acestei a II-a pânză nu a scăzut».

În privinţa apelor de suprafaţă, autorul spune că: «Foarte multe izvoare, care serveau la alimentarea cu apă a aşezărilor omeneşti s-au uscat complet. Oamenii din multe regiuni ca Buzău şi diferite judeţe din Moldova, îngrijoraţi pentru hrana lor şi a animalelor, începuseră să fie îngrijoraţi că nu vor mai avea nici apă şi parcurgeau adesea distanţe de km, spre a se aproviziona cu apa necesară sau a-şi adăpa animalele.

Pâraele mai mici, ca de pildă cele din Valea Grind sau Valea Cean din judeţul Turda au secat complet. Au secat gârle şi râuri mai mari Milcovul, Oituzul, Amaradia, Olteţul ş.a.

Au secat multe bălţi şi lacuri ca de pildă bălţile din Valea Carasu, jud. Constanţa. A secat de asemenea Balta Ianca din judeţul Brăila iar fundul uscat a rămas acoperit cu o crustă de săruri.

Râuri mai importante ca Dâmboviţa, Buzău, Teleajen, Siretul, Jiul, Oltul şi-au micşorat debitul considerabil. Jiul şi Oltul, în partea de sud a Olteniei şi-au scoborât nivelul cu 70 cm – 1 mtr. Podurile umblătoare nu mai funcţionează şi trecerea peste aceste râuri se făcea prin vad.»

Aceste scurte extrase din lucrare ne dau o imagine destul de clară asupra efectelor manifestării factorilor naturali care au provocat seceta şi unele efecte asupra mediului, cu totul îngrijorătoare prin gradul lor dăunător.

Capitolele IV – XI prezintă efectele secetei asupra principalelor ramuri ale agriculturii, cu date precise şi convingătoare în descrierea gravă a situaţiei, nemaiîntâilnite în acele timpuri. Enumerăm aceste domenii analizate de autor: IV – plante de cultură mare; V – plante de grădinărie; VI – păsuni şi fâneţe; VII – vegetaţie spontană, buruienile; VIII – viţa de vie; IX – pomii roditori; X – arborii de pădure; XI –animalele.

Fiecare dintre domeniile menţionate prezintă situaţii relevante cu privire la efectele secetei asupra mediului, comportării plantelor şi animalelor şi nivelului producţiei agricole. Întreagă această prezentare este redată cu un conţinut ce-l poate interesa şi azi (2017) pe agricultor.

Găsim necesar pentru această monografie să reproducem „Concluziuni şi învăţăminte", ultimul capitol prin care autorul a lăsat o sinteză cu totul remarcabilă asupra secetei din anul 1946. Găsim o analiză temeinică a factorilor cauzali, modul de reacţie a plantelor de cultură şi mai ales îndrumări pertinente cu privire la măsurile de prevenire a efectelor secetei. O asemenea tratare a problemelor secetei în agricultură prezintă toate argumentele pentru care să fie reprodusă integral, iată:

Capitolul XII. Concluziuni şi învăţăminte.

Din cele expuse se vede că seceta din anul 1946 a fost una din cele mai mari calamităţi care a izbit poporul român în ultimele decenii şi urmările ei se resimt în chipul cel mai dureros în întreaga viaţă economică şi socială a ţării şi în existenţa fiecăruia dintre noi.

Omul de ştiinţă şi tehnicianul trebue să-şi pună două întrebări:

1. Dacă o astfel de calamitate se poate prevedea.
2. Dacă sunt mijloace de luptă împotriva ei.

1. Prevederea secetei

În ceea ce priveşte prima întrebare, a rezultat limpede din cele observate şi expuse, că plantele nu trăiesc numai cu apa căzută, în timpul perioadei lor de vegetaţie, ci în foarte mare măsură cu rezerva de apă acumulată mai înainte în sol.

Prin urmare, în fiecare toamnă, pentru semănăturile de toamnă şi în fiecare primăvară, pentru toate semănăturile, trebuesc făcute sondagii şi determinată provizia de apă din sol până la o adâncime de 2 m, adică până la o adâncime la care pătrund rădăcinile celor mai multe din plantele cultivate. Dacă se găseşte o provizie de apă de minimum 14% toamna şi 20 – 24% primăvara, perspectivele sunt bune. Bineînţeles trebuie calculată numai apa disponibilă, adică trebue scăzută, din cantitatea de mai sus, apa nedisponibilă, adică procentul corespunzător coeficientului de higroscopicitate sau mai bine coeficientului de ofilire, care e diferit dela sol la sol şi pe care trebue să-l cunoaştem.

Trebue să urmărim deasemenea graficul temperaturii, al precipitaţiilor şi al vânturilor şi să-l comparăm cu graficul care reprezintă media pe mai mulţi ani, ai acestor factori climaterici. Dacă comparaţia celor două grafice ne arată un mers anormal: căldură mare, precipitaţii puţine, vânturi frecvente, trebue să conchidem că anul se anunţă secetos.

Astfel, cunoscând rezerva de apă din sol şi cunoscând mersul fenomenelor meteorologice se poate prevedea, cu o oarecare aproximaţie, mersul vegetaţiei şi perspectiva recoltelor încă din perioada de însămânţare. Aceasta permite fiecărui agricultor în parte să-şi ia măsurile de precauţiune şi de adaptare necesare, iar organelor conducătoare în stat le dă posibilitatea să ia din vreme măsurile impuse de împrejurări.

2. Lupta contra secetei poate fi dusă cu succes, după cum dovedeşte experienţa din alte ţări şi după cum dovedesc observaţiunile relatate în lucrarea de faţă, în anul 1946 la noi.

Scanned with OKEN Scanner

Sunt regiuni în America de Nord în care se practică o agricultură rentabilă, cu semănături de grâu, după ogor negru, la o cantitate de precipitaţii de 190 – 240 mm anual, ceea ce este mai puţin decât cantitatea cea mai mică căzută în anul 1946 în România, în regiunile cele mai bântuite de secetă.

Cantităţile recoltate la noi în 1946 sunt aşa de diferite dela localitate la localitate, dela plantă la plantă şi dela soi la soi, încât e permis să afirmăm că o combinaţie judicioasă a factorilor de vegetaţie şi a metodelor culturale, precum şi o alegere raţională a plantelor şi soiurilor ne permit să obţinem recolte satisfăcătoare, chiar în anii de mare secetă.

Mai întâi trebue să veghem ca să se înmagazineze în pământ o cantitate cât mai mare posibil de apă, din zăpadă şi din ploi. Zăpada spulberată şi rămânerea pământului descoperit reprezintă o mare pagubă pentru agricultor. Pentru a opri spulberarea şi a sili zăpada să se depună, trebuesc create adăposturi contra vântului şi cele mai bune adăposturi sunt perdelele de protecţie. Nu putem insista aici asupra modului cum trebue înfiinţate şi întreţinute aceste perdele de protecţie şi nici asupra efectelor lor multiple. Putem spune însă că recoltele din Dobrogea şi din Bărăgan au devenit mai sigure, de când aceste ţinuturi de stepă au fost împânzite cu plantaţiuni forestiere şi cu perdele de protecţie.

Apa de ploaie este captată şi înmagazinată mult mai bine când pământul este arat şi lucrat la suprafaţă. Pământul nearat este ca un vas în care vrem să captăm apa de ploaie, dar căruia îi punem un capac deasupra. Stratul superficial nelucrat este capacul. Din cauza acestui strat bătătorit, apa de ploaie sau de zăpadă se scurge la suprafaţă dacă terenul e în pantă, iar dacă terenul e plan apa bălteşte şi se întoarce în atmosferă prin evaporare.

Apa odată înmagazinată în pământ, după ce ploaia a încetat, are tendinţa să se întoarcă din nou la suprafaţă prin capilaritate şi să se piardă prin evaporare. Acest fenomen trebue oprit; apa trebue silită să rămână în sol. Pentru aceasta grădinarii acopăr pământul lucrat şi bine aprovizionat cu apă, cu frunze moarte, cu gunoi putred sau chiar cu nisip. Acest strat acoperitor întrerupe legătura cu atmosfera şi împedecă evaporaţia. Tehnica agricolă raţională ne învaţă să realizăm acest strat protector chiar cu ţărână din sol, în acest scop pământul lucrat nu e lăsat să se bătătorească sau să facă o crustă, ci este mobilizat la suprafaţă, ori de câte ori trebue, cu instrumente care nu pătrund adânc, cu grapa, cultivatorul, prăşitoarele sau cu unelte de mână.

Un sol lucrat în felul acesta rămâne deschis pentru ploile ce vor mai veni, dar stratul de ţărână superficial, împedică ascensiunea capilară a apei şi perderea ei prin evaporaţie în intervalul de timp dintre ploi.

Pământurile uşoare, nisipoase, pietroase, care pierd uşor apa şi sufăr cel mai mult de secetă nu trebue răscolite prea adânc cu plugul, căci fiecare răscolire înseamnă o expunere a pământului mai umed din adâncime la aer, o intensificare a evaporării şi o perdere de apă. Astfel de pământuri trebuesc lucrate numai cu cultivatorul, pentru că acest instrument mobilizează solul în profunzime suficientă, dar nu întoarce brazda la suprafaţă.

Suprafaţa pământului în regiunile secetoase nu trebue să fie bătătorită, ceea ce împedecă pătrunderea apei şi accentuiază evaporarea. Nu trebue să fie nici neregulată şi bulgăroasă, căci în acest caz, deasemenea perderea apei e foarte mare din pricină că suprafaţa de pe care se evaporează apa e foarte mare. De aceea, în regiuni secetoase arătura trebue să fie netedă şi stratul superficial trebue să fie compus din bulgări mici şi ţărână grosieră. Această stare se realizează cu uşurinţă grăpând imediat arăturile proaspete.

Numai ogoarele de toamnă pot fi lăsate negrăpate, îngheţul îndeplineşte la acestea rolul de mărunţire. Primăvara timpuriu, îndată ce locul s'a zvântat, trebuesc grăpate şi acestea.

Pe terenurile în pantă, cum e cazul cu regiunea secetoasă din Moldova de Nord şi din Centrul Transilvaniei, o cantitate enormă de apă de zăpadă şi ploi se scurge la suprafaţă, se adună în gârlele şi râurile din văi şi e pierdută pentru pământ. Mai mult decât atât: această apă de scurgere superficială spală pământul de sărurile lui nutritive şi, foarte adesea, târăşte la vale mase enorme de pământ fertil.

În astfel de regiuni trebuesc făcute lucrări speciale, care să împedice perderea apei prin scurgere superficială şi perderea pământului însuşi. Arăturile trebuesc făcute pe curba de nivel şi executate la cormană sau în spinări, aşa fel ca pe suprafaţa înclinată să rezulte o serie de biloane sau de diguleţe care să împedece scurgerea apei la vale. Americanii recomandă încă, pe astfel de terenuri, săparea de gropi numeroase pe direcţia de scurgere a apei, gropi în care se captează apa şi pământul erodat de ea. S'au construit în acest scop maşini speciale care, purtate de tractor, execută aceste gropi pe toată suprafaţa.

În sezoanele lipsite de ploi, apa din sol tinde să ajungă la suprafaţă prin capilaritate şi să se evapore precum am arătat. Se moderează mult evaporaţia prin mijlocul arătat mai înainte, al afânării stratului superficial, dar nu se poate împedeca cu totul. Evaporaţia persistă şi e cu atât mai intensă cu cât căldura e mai mare şi mişcarea aerului mai violentă. Vântul e cel mai mare duşman al apei din pământ. Moderarea vitezei vânturilor se obţine prin aceleaşi mijloace despre care am vorbit la captarea zăpezei: obstacole şi în special perdele de protecţie.

Plantele cultivate trăiesc în concurenţă permanentă cu buruenile, în ceea ce priveşte nevoile de apă. Buruenile sunt mai bine organizate decât plantele cultivate pentru a extrage şi ultimele picături de apă din pământ. Deaceea în regiunile secetoase combaterea radicală a buruenilor e unul din mijloacele esenţiale de luptă contra secetei.

Cea mai radicală combatere a buruenilor se obţine atunci când renunţăm timp de un an la folosirea solului cu o plantă cultivată, dar îl lucrăm totuşi după regulele tehnicei raţionale pe care le-am amintit mai sus. Un astfel de tratament al solului timp de un an, fără plantă cultivată dar lucrat, poartă numele de ogor negru. Ogorul negru ţine pământul deschis pentru orice cantitate de apă ar cădea la suprafaţă, îl ţine închis pentru evaporaţia prin lucrări superficiale. Nefiind burueni şi nefiind nici plante cultivate, pe suprafaţa respectivă, consumul prin plante e nul, ceea ce face ca o rezervă mai mare de apă să se înmagazineze în sol timp de un an. Această rezervă stă la dispoziţia plantei cultivate ce urmează şi care de obicei e grâul. Aşa se cultivă grâul în regiunile foarte secetoase ale Americei de Nord şi ale Uniunei Sovietice. La noi, metoda aceasta, a ogorului negru, nu se mai poate aplica decât rar, în cazuri speciale, din cauza parcelării extreme a pământului. Avem însă asolamentul cu leguminoase o tehnică culturală care se apropie de ogorul negru.

Buruenile trebuesc combătute cu energie nu numai prin lucrările culturale premergătoare semănatului, dar şi prin distrugerea lor din lanuri în timpul vegetaţiei plantelor cultivate. Plivitul riguros al plantelor ce se seamănă des şi prăşitul repetat al plantelor ce se seamănă rar reprezintă o măsură esenţială în lupta contra secetei, cum arată exemplele numeroase ce am citat în prezenta lucrare. Porumbul, floarea soarelui, sfecla etc., trebuesc

Scanned with OKEN Scanner

prăşite cel puţin de 3 ori; plantele de grădinărie şi via trebuesc prăşite neîntrerupt, ori de câte ori se ivesc chiar puţine burueni şi ori de câte ori pământul face crustă. Prăşitul distruge buruenile şi înlătură astfel concurenţii plantelor cultivate în consumul apei, dar pe lângă aceasta, mobilizând stratul superficial al solului realizează pătura protectoare de care am vorbit mai înainte şi împedecă astfel evaporaţia directă a apei din pământ.

Tot aşa de importantă ca măsurile de pregătirea pământului, arătate mai sus, este alegerea judicioasă a plantelor, în regiuni bântuite de secetă. Observaţiunile făcute în 1946 ne dau în această privinţă foarte preţioase învăţăminte.

S'a văzut că în regiunile secetoase şi în anii secetoşi culturile de toamnă: grâul, secara, orzul, rapiţa, sunt mult mai sigure decât culturile de primăvară. Primele, deşi au o perioadă de vegetaţie lungă, folosesc mult mai bine umiditatea acumulată iarna şi ploile ce cad în clima noastră, chiar în anii secetoşi, în luna Mai. Vom prefera deci aceste plante şi în special grâul pe pământurile mai grele şi secara pe pământurile mai uşoare, plante ce sunt mai sigure decât orzul şi rapiţa, care sunt mult mai expuse gerului.

Dintre culturile de primăvară vom alege, în regiunile secetoase, pe acelea care au un consum specific mai mic, pe acelea la care perioadele critice de vegetaţie coincid cu epoca probabilă a ploilor, pe acelea, care având o vegetaţie scurtă, consumă puţină apă şi scapă de seceta de vară, sau pe acelea, care având rădăcini foarte profunde, culeg apa dintr'un volum de sol mult mai mare de cât acela dela plantele obicinuite.

Astfel, recomandăm pentru regiunile secetoase porumbul, care deşi are o perioadă de vegetaţie lungă, are avantagiul că perioadele critice coincid în deobşte cu epoca de ploi Mai – Iunie. Mai are avantagiul că regulele de dry farming se pot aplica riguros la porumb prin praşile repetate.

Mai rezistent decât porumbul este sorgul, care în regiunile secetoase trebue să înlocuiască porumbul ca plantă de nutreţ şi chiar pentru producţia de grăunţe.

Floarea soarelui a arătat o rezistenţă specifică mai mare ca a porumbului, tot aşa de mare ca a sorgului, dacă se alege judicios soiul şi cultura se execută raţional.

Sunt o serie de plante care au o rezistenţă condiţionată, în sensul că dacă sunt semănate de vreme, ele folosesc bine umiditatea din iarnă şi având o vegetaţie scurtă, scapă de seceta de vară. Printre acestea trebue să citäm mazărea, borceagul, lintea, inul, ovăzul. Chiar şi cânepa, semănată de vreme, foloseşte bine umiditatea din iarnă şi ploile din Mai – Iunie, creşte bine şi dă o recoltă de tulpini, pierzând numai fructificarea, dacă intervine seceta de vară.

Dintre plantele de nutreţ s'au dovedit rezistente la secetă: dughia, meiul, iarba de Sudan, ghizdeiul, sparceta şi mai ales lucerna. În anul acesta de secetă excesivă lucerna, precum am văzut, a dat recolte normale de fân, a dat în mai multe locuri recolte excepţionale de sămânţă şi e planta principală de nutreţ în clima noastră.

Sunt, de asemenea, o serie întreagă de graminee rezistente la secetă, pe care trebue să le avem în vedere la alcătuirea amestecurilor de păşune şi fâneţe artificiale şi pe care le-am citat în paragraful VI.

Dar numai cu alegerea plantei agricultorul nu a încheiat grijile sale. La fiecare plantă sunt soiuri rezistente la secetă şi soiuri mai puţin rezistente. Trebue alese cele mai rezistente. Astfel, de exemplu:

la grâu soiul A 15 şi liniile alese din el: A 15-16, 15-80, A 15 185
la orzul de toamnă soiul Cenad 396
la ovăz soiul Bărăgan 117, Dipper früher Weisser
la porumb soiul românesc Regele Ferdinand
la porumb soiul românesc de Studina
la porumb soiul românesc portocaliu de Tg. Frumos
la floarea soarelui soiul Măslinica
la floarea soarelui soiul Jdanov
la in soiul Concurent
la cânepă soiul Carmagnola

Sunt o serie de plante care nu sunt potrivite pentru regiunile secetoase şi care trebuesc evitate în anii când pământul nu are o rezervă suficientă de apă acumulată. Aceste plante sunt: cartoful, fasolea, sfecla de nutreţ şi într'o măsură oarecare sfecla de zahăr, trifoiul etc. Sunt, de asemenea, o serie de graminee de nutreţ şi leguminoase de nutreţ, care sunt extrem de sensibile la secetă şi care trebuesc evitate în regiunile secetoase (vd. par. VI).

După pregătirea raţională a pământului, după alegerea judicioasă a plantelor şi soiurilor care oferă cea mai bună perspectivă de reuşită, trebue să avem grije de a aplica regulile de cultură cele mai potrivite pentru fiecare plantă în regiunile de secetă.

Trebue ales un asolament potrivit. Cel mai bun, pe care l-am amintit mai sus, este asolamentul cu ogor negru. Cultura grâului de toamnă după ogor negru este asigurată chiar în condiţiile cele mai secetoase. În România nu putem aplica decât rar ogorul negru. El a fost înlocuit cu asolamentul de 3 sau 4 ani, în care grâul se pune după o leguminoasă timpurie, cum e mazărea sau borceagul. Aceste plante părăsesc pământul de vreme, avem timp să facem lucrările de vară, care asigură combaterea buruenilor, acumularea unei rezerve de apă şi de substanţe hrănitoare. Urmează toamna grâul, care se seamănă astfel în condiţii aproape tot aşa de bune ca după ogor negru.

Practica curentă în agricultura României de a semăna grâul – această plantă pretenţioasă – după porumb, este cu totul neraţională, mai ales în regiunile secetoase şi iată de ce porumbul vegetează până târziu în August sau Septembrie şi epuizează toată rezerva de apă din sol. Grâul se seamănă astfel – chiar dacă stratul superficial de sol s'a umectat – într-un sol lipsit de rezerva de apă şi va trebui să se desvolte numai cu ceeace-i vor aduce precipitaţiile următoare.

Cât priveşte asolamentul pentru plantele care se seamănă primăvara, trebue să avem în vedere ca plantele cu vegetaţie lungă să alterneze cu plantele cu vegetaţie scurtă şi plantele epuizante să alterneze cu cele amelioratoare. Trebue să mai avem în vedere ca măcar în 3 ani din 4 să putem face, nu numai arăturile de toamnă, dar şi arăturile de vară, care, precum am văzut, stârpesc buruienile şi măresc provizia de apă şi substanţe nutritive din sol. Aceste condiţii se realizează foarte bine în asolamentul de 4 ani sau asolamentul Norfolk.

Aplicarea îngrăşămintelor trebue făcută cu mare precauţiune în regiunile foarte secetoase: lipsind apa, îngrăşămintele nu se pot valorifica suficient în anul respectiv. Când prevedem că anul va fi foarte secetos, judecând

Scanned with OKEN Scanner

după lipsa rezervei din sol, vom renunța la îngrășăminte. În anii obicinuiți cantitățile de îngrășământ trebue să fie moderate și atât îngrășământul natural, cât și îngrășămintele chimice trebuesc îngropate adânc, odată cu arătura principală, pentru că în adâncime găsesc o cantitate de umiditate mai mare spre a se dizolva și a deveni accesibile plantelor.

Observațiunile culese în anul 1946 arată neîndoios că trebue să semănăm în general timpuriu. Dacă toamna e uscată, întârziem totuși semănătura pentru a ne apropia de sezonul umed și semănăm mai adânc, pentrucă în adâncime e mai multă umiditate. Un alt motiv este că în adâncime pământul e mai cald toamna, el se răcește dela suprafață spre interior.

În regiunile și în anii secetoși trebue să semănăm rar. Americanii coboară cantitatea de sămânță de grâu la 90 kg la ha. Noi, cu oarecare greutate, am deprins pe bunii agricultori să coboare cantitatea de sămânță de grâu dela 200 kg la 160 kg la ha. Nu numai cerealele trebuesc semănate rar, dar și porumbul de nutreț, sorgul, iarba de Sudan, lucerna – bineînțeles cu condiția ca locul să fie curat, altfel cultura se îmburuenează și o putem pierde. Semănatul des e o greșeală fiindcă, fiind multe plante pe unitatea de suprafață, ele epuizează repede toată rezerva de apă și apoi cultura tânjește.

Trebue să semănăm rar plantele prășitoare, în special porumbul și floarea soarelui. Țăranii noștri seamănă porumbul des, lasă câte două, trei sau mai multe fire în cuib, pentru a avea coceni mulți și mai subțiri. Această practică e cu desăvârșire greșită în regiunile secetoase și în anii secetoși, după cum s'a văzut în 1946 din exemplele ce am citat. Porumbul trebue semănat rar între rânduri și lăsat la rărire numai 1 fir în cuib.

În regiunile secetoase ale Americei și în Africa de Nord se practică cultura în benzi, adică se procedează în felul următor: o bandă lungă e cultivată cu o plantă oarecare, alăturea o bandă e lăsată necultivată și tratată ca ogor negru. În anul următor banda de ogor negru primește semănătura și aceea care fusese cultivată e tratată ca ogor. Acest lucru se face pentru a acumula o cantitate de apă mare într'un volum sporit de sol și a pune această provizie sporită de apă la dispoziția plantelor din anul curent și din anul următor.

Plantele prășitoare: porumbul, floarea soarelui, sfecla etc., trebuesc rărite cât mai timpuriu și prășite cât mai timpuriu. E o greșeală să se lase ca puțina apă disponibilă să fie consumată de plante care sunt destinate a fi suprimate. Prășitul timpuriu, în perioada când buruienile de abia încep să germineze, este indispensabil. Buruenile înrădăcinate sunt mult mai greu de distrus și apoi ele au apucat deja să consume o mare cantitate de apă, ceea ce e o pagubă nerecuperabilă.

Prășitul trebue să se repete ori de câte ori e nevoie, adică ori de câte ori se văd apărând burueni în curs de germinare și ori de câte ori pământul face scoarță, ceea ce înseamnă că el a început să evapore direct o mare cantitate de apă. La porumb și floarea soarelui trebuesc executate cel puțin 3 prașile, la sfeclă și mai multe. Mușuroitul sau rărițatul plantelor prășitoare trebue cu totul excluse în regiunile secetoase. Aceste lucrări răscolesc o mare cantitate de sol și provoacă o evaporație puternică, chiar în momentul executării lor. Ele lasă apoi o suprafață de sol învălurată și deci mult mai mare ca cea plană, expusă evaporației directe.

Prașilele repetate sunt, în regiunile secetoase, o regulă obligatorie de cultură și pentru vii și pentru plantațiile de pomi din regiunile secetoase. Pentru plantele de grădinărie această regulă a intrat în practica curentă și grădinarii spun: „două prașile fac cât o udare", ceea ce este nu numai o figură de stil, ci un lucru exact.

Acolo unde s'au respectat regulele arătate mai sus, s'au obținut chiar în anul dezastruos 1946 recolte satisfăcătoare și chiar recolte bune. România nu este într'o poziție geografică și într'o zonă climatică ingrată. Spectrul foametei nu ar trebui să existe în România. Din 100 de ani trebue să constatăm că trei sunt foarte secetoși, cum a fost anul 1946, 58 sunt secetoși, 24 ploioși și 15 foarte ploioși. Bine înțeles, în repartiția aceasta trebue să avem în vedere diferențele regionale care accentuiază caracterul secetos în unele ținuturi mai mult, în altele mai puțin.

Nu poate fi prilej de alarmă decât în anii de secetă excesivă, care bântuie de 3 ori în 100 de ani. Dar și atunci nu suntem complet dezarmați. În restul de 58 de ani secetoși putem obține recolte normale sau chiar mari, aplicând tehnica adecuată, tehnica care acum e departe de a fi aplicată pretutindeni. Cantitatea de recoltă obținută cu 1 mm de apă, în perioada de vegetație, adică ceea ce s'a numit „coeficientul de valorificare" al apei este foarte diferită dela exploatație la exploatație, la noi în țară. La Stațiunea experimentală a Bărăganului cu 1 mm de apă se obțin 4,6 kg boabe de grâu, iar în media județului Ialomița numai 2,24 kg. Un milimetru de apă în perioada de vegetație a porumbului produce la Stațiune 7,07 kg boabe, iar în județ 4,54 kg. Tot astfel cu 1 mm de apă Stațiunea obține 8,5 kg ovăz, iar în județ se obțin numai 3,45 kg.[33]

Aceasta dovedește că posibilitățile maxime ale agriculturii românești, cu apa care este și câtă este, sunt departe de a fi atinse. Mai avem un drum lung de parcurs în perfecționarea tehnicei și în lupta contra secetei. Acest drum va fi parcurs într'un număr oarecare de ani și posibilitățile maxime ale agriculturii noastre, în acel interval de timp, vor fi atinse cu mijloace tehnice obicinuite.

Atunci se pune problema irigației, care e mijlocul radical de luptă contra secetei. Azi, în România, se practică irigație pentru grădinile de legume. În ultimii ani s'au făcut instalații frumoase de irigație pentru cultura orezului și deja suprafața cultivată cu această plantă în România atinge aproape 5.000 hectare. De asemenea sunt vii irigate, cum e via d-lui Garoflid, dela Smeeni, jud. Buzău, amintită în această lucrare.

Dar irigația pentru plantele de mare cultură sau pentru pomii roditori nu s'a aplicat în România. Se fac cercetări prealabile destinate să dea o bază științifică proiectelor ce se vor executa în viitor. Astfel, Institutul de Cercetări Agronomice are două câmpuri experimentale cu culturi irigate: unul la Stațiunea Experimentală a Bărăganului și unul la Stațiunea experimentală Studina.

Iată câteva din rezultatele obținute în 1946 în câmpul dela Stațiunea Bărăganului, unde s'a folosit ca apă de irigație, apa din a doua pânză freatică, situată la 70 m adâncime, pompată la suprafață cu ajutorul unui aeromotor.

Porumbul irigat cu 100 mm apă (100 lt pe metru pătrat), dată în cursul vegetației în două epoci: la 24 Iunie și 24 Iulie, a produs 2.015 kg la ha, în timp ce porumbul neirigat nu a produs decât 175 kg la ha.

Cartofii au primit o cantitate de apă de 250 mm, repartizată în 5 perioade critice și au produs 8.200 kg la ha, în timp ce cartofii neirigați nu au produs decât 1.775 kg la ha.

---

[33] După Inginer P. Munteanu

Scanned with OKEN Scanner

Sfecla cu 100 mm apă a produs 19.536 kg, adică cu 528% mai mult decât sfecla neirigată, care a produs 3.700 kg la ha.

Lucerna irigată săptămânal, dela 2 Aprilie la 5 Octomvrie, cu câte 50 mm a produs 5 coase şi anume 17.000 kg fân la hectar, în timp ce lucerna neirigată nu a produs decât 3 coase şi anume 4.700 kg de fân.

Folosirea râurilor noastre prin baraje care să capteze toată apa din iarnă şi primăvară, pentru a o pune la dispoziţia plantelor, în regiunile secetoase şi sezonul secetos de vară, reprezintă una din marile probleme de viitor ale Statului Român.

8) Cercetări asupra podzolului

Preambul

Cercetările extinse privind influenţa îngrăşămintelor asupra vegetaţiei plantelor, amplasate pe principalele tipuri genetice de sol, au fost efectuate cu toată competenţa, la nivelul aplicat în acei ani, în cele mai importante institute şi staţiuni de cercetări din Europa.

Podzolul a fost în atenţia sa în toate seriile de experienţe din perioada 1928 – 1948, atât în cazul activităţilor de cercetare personală cât şi în planul general de cercetări ale ICAR. Acest interes se punea în primul rând pentru suprafaţa mare ocupată de această clasă de soluri, care se ridica la 1,7 – 2,0 mil ha la scară naţională şi erau cultivate, obţinându-se recolte mici. **(45)**

Înafară de stabilirea efectului îngrăşămintelor asupra vegetaţiei plantelor şi a recoltei, autorul era interesat de cunoaşterea acţiunii lor asupra solului, având o pregătire temeinică în pedologie, atât prin însuşirea cunoştinţelor din lucrarea lui E. Ramann, „Bodenkunde", cât şi în urma participării la cursurile benevole de pedologie organizate de G. Munteanu-Murgoci, în anul 1920, care i-au sporit entuziasmul pentru cunoaşterea solurilor.

Lucrarea de faţă o prezentăm, atât pentru cunoaşterea rezultatelor cât şi pentru structura sa, pentru expunerea asupra realizării unei lucrări de cercetare. Acest model de prezentare a rezultatelor unei experienţe a fost folosit o perioadă de cinci decenii şi rămâne astfel în istoria cercetărilor agricole din ţara noastră. Este locul să menţionăm că dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost primul cercetător care a efectuat experienţe riguroase pe podzol, aducând concluzii ştiinţifice şi practice importante, care au fost preluate în fondul bibliografiei agronomice după publicarea lor.

Rezultatele din această experienţă au fost reconfirmate în deceniile următoare când experienţele urmăreau efectul cantităţilor diferite de îngrăşăminte, pentru culturile cele mai recomandate pe podzoluri.

Este remarcabil nivelul superior de analiză a rezultatelor, prin lămurirea efectelor prin acţiunea cauzală, iată: «Dacă dăm hidroxid de calciu în asociaţie numai cu îngrăşăminte chimice rezultatul este şi mai nefavorabil: creşterea de recoltă în această combinaţie este de 92% în timp ce creşterea de recoltă numai cu îngrăşăminte chimice a fost de 104%. Adaosul de hidroxid de calciu a produs, deci, o scădere a recoltei cu 12%. Explicaţia acestei scăderi trebue căutată în imobilizarea, în urma tratamentului cu hidroxid de calciu, a unei părţi din îngrăşământul fosfatic» (evident hidroxidul de calciu se administra pentru scăderea aciditătii solului)

Stilul agronomic de expunere a rezultatelor de cercetare, propriu dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, a rămas valabil din primii ani de activitate până în ultimele decenii ale secolului XX. El era un model clar, bogat în informaţie şi cu recomandări şi concluzii raţionale.

Cercetări asupra Podzolului[34]

Consideraţiuni generale

Podzolul este solul cel mai sărac din tipurile principale de sol ale României. El s'a format pe roce diferite: argile, nisipuri, loess etc., într'un regim de umiditate mare, de peste 600 mm anual. Sărăcia sa în substanţe nutritive se explică prin levigarea foarte intensă ce a suferit. Culoarea orizontului superior este vânătă-albicioasă. Cantitatea de humus este extrem de mică. Structura este compactă, reacţiunea uşoară acidă.

În distribuţia naturală a zonelor de vegetaţie, podzolul se caracterizează prin predominarea fagului. Din punct de vedere agricol, podzolul e cultivat cu ovăz, secară, porumb, cartofi, in, hrişcă. Nu oferă condiţiuni optime nici pentru grâu, nici pentru orz, nici pentru plante industriale.

Porumbul e cultivat de micii agricultori din această regiune, cu toate că el nu găseşte pe acest sol condiţiile optime. Podzolul poartă cele mai importante plantaţii de pomi ale ţării şi în special plantaţiile de pruni.

Zona podzolului se întinde ca un brâu larg de o parte şi de alta a Carpaţilor, de jur împrejurul Transilvaniei, în Bucovina şi în Nordul Basarabiei.

Întinderea acestei zone este aproximativ 2/3 din întinderea totală a României.

Pe acest tip de sol levigat şi sărac în substanţe nutritive nu se pot obţine recolte normale decât cu ajutorul îngrăşămintelor.

Mica producţie la hectar în această zonă determină o scădere a producţiei medii la hectar pe toată ţara.

În cercetările întreprinse asupra diferitelor tipuri de sol ale României, Institutul de Cercetări Agronomice a dat o atenţie deosebită podzolului, de îmbunătăţirea căruia atârnă în mare măsură ridicarea producţiei agricole a României.

---

[34] Lucrarea de faţă înfăţişează una din numeroasele cercetări întreprinse de Secţia de Fitotechnie a Institutului de Cercetări Agronomice al României, începând din 1928, asupra solurilor României. Experienţele aci descrise s'au făcut în 1930, şi rezultatul se publică acum întâia oară. (1932

Scanned with OKEN Scanner

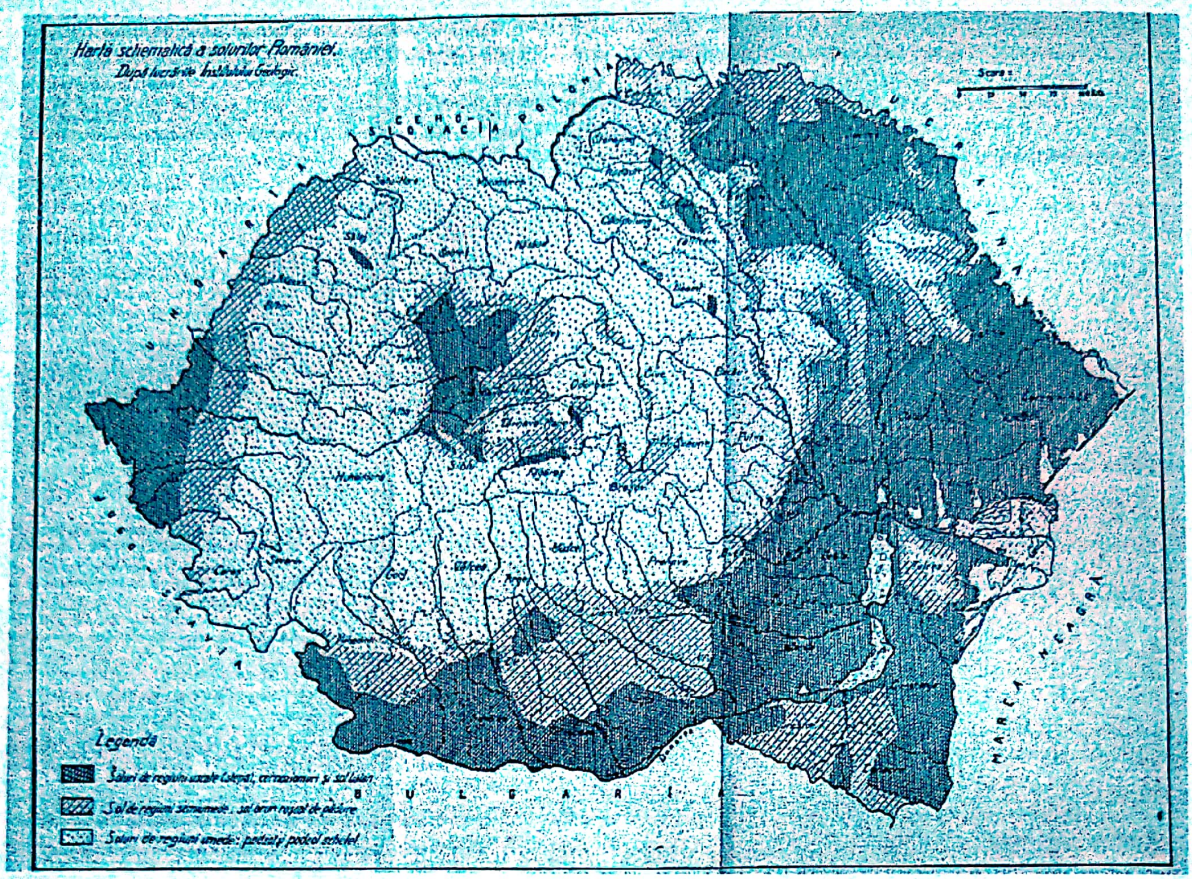

Scopul cercetării: studiul factorului minim la podzol

În experienţele noastre precedente cu podzol, am constatat că prin ajutorul îngrăşămintelor chimice de Azot, Fosfor şi Potasiu atingem o recoltă maximă A, care rămâne inferioară recoltei maxime obţinute pe alte tipuri de sol. Pe lângă insuficienţa acestor substanţe şi cu deosebire insuficienţa Azotului, presupunem că sunt şi alţi factori de vegetaţie care provoacă recolte slabe pe podzol şi care se găsesc deci în minim în acest sol.

Experienţa noastră a avut de scop să arate care sunt acei factori, sau acel factor, dacă eventual ar fi unul singur.

Metoda

Am întrebuinţat 28 vase tip Mitscherlich, umplute cu podzol, adus din Comuna Vlădeni, Jud. Braşov. Am supus solul la 7 tratamente diferite, fiecare tratament repetat de 4 ori, în 4 vase, spre a avea o medie din 4 repetiţii. Tratamentele au fost:

No. vaselor

1 – 4 sol natural, fără nici un adaus
5 – 8 sol cu bălegar de grajd
9 – 12 sol cu îngrăşăminte chimice de N, P_2O_5, şi K_2O
13 – 16 sol cu îngrăşăminte chimice de N, P_2O_5, şi K_2O + bălegar
17 – 20 sol cu îngrăşăminte chimice de N, P_2O_5, şi K_2O + bălegar + $Ca(OH)_2$
21 – 24 sol cu îngrăşăminte chimice de N, P_2O_5, şi K_2O + $Ca(OH)_2$ (fără bălegar)
25 – 28 sol cu îngrăşăminte chimice de N, P_2O_5, şi K_2O + SO_4Ka (fără bălegar)

Pentru modul cum a fost recoltat, uscat şi cernut solul, cum au fost pregătite şi umplute vasele, ne referim la lucrările noastre anterioare[35]: s'a determinat umiditatea solului uscat la soare, în starea în care era, când s'au încărcat vasele. Procentul de umiditate era 2.665%.

S'a făcut analiza solului după Neubauer de către Secţia de Chimie a Institutului de Cercetări Agronomice. Această analiză indică:

K_2O% 16,20 mg
P_2O_5% 1,40 mg

Conţinutul de Potasiu este mai mic de 24 mg, limită de la care începe după Neubauer necesitatea de îngrăşământ potasic.

Conţinutul în Fosfor este mai mic de 8 mg limită de la care începe necesitatea de îngrăşământ fosfatic.

Pentru vasele tratate cu bălegar s'au ales bulgări de bălegar bine descompus, care au fost uscaţi, apoi cernuţi, pentru a se obţine un îngrăşământ omogen, capabil să se amestece intim cu solul.

S'a făcut analiza bălegarului.

În extract de HCl, 100 gr bălegar conţine:

46,75% apă 0,71% P_2O_5

[35] Vd. Studiul principalelor tipuri de sol ale României prin metoda fisiologic vegetală de T. Saidel şi Gh. Ionescu Şişeşti. Vol. I. Analele Institutului de Cercetări Agronomice al României.

Scanned with OKEN Scanner

25,23% substanţe organice — 0,20% Na_2O
0,21% N — 19,06% partea insolubilă în HCl
1,53% K_2O

În extract de apă: 100 gr bălegar + 300 cm^3 apă, bălegarul conţine:
0,012% CaO — 0,112% SO_4
urme MgO — 0,0929% Cl
0,528% K_2O — urme P_2O_5
0,0035% Na_2O

Vasele tratate cu bălegar au primit fiecare 5323 gr sol uscat şi 177 gr bălegar uscat, bine amestecat cu solul. În total greutatea amestecului uscat a fost 5500 gr de fiecare vas.

Pentru vasele în care solul a fost tratat cu îngrăşăminte chimice, am întrebuinţat aceste îngrăşăminte sub formă de soluţie şi anume Azotul ca soluţie de NO_3Na; Fosforul ca soluţie de PO_4Na_2H; Potasiul ca soluţie de SO_4K_2 iar Calciul ca $Ca(OH)_2$ şi de SO_4Ca.

Concentraţia soluţiilor a fost următoarea:
10 cm^3 soluţie de NO_3Na conţine 0,144 gr N
10 cm^3 soluţie de PO_4Na_2H conţine 0,053 gr P_2O_5
10 cm^3 soluţie de SO_4K_2 conţine 0,058 gr K_2O

În experienţa noastră 10 cm^3 de soluţie, cu titrajul de mai sus, reprezintă o doză de îngrăşământ. Am dat din fiecare din aceste îngrăşăminte câte 3 doze.

Pentru hidratul de calciu s'au întrebuinţat 260 cm^3 de soluţie care conţine 0,2475 gr $Ca(OH)_2$. Pentru sulfatul de calciu s'a întrebuinţat 50 cm^3 de soluţie care conţine 0,1 gr SO_4Ca. Seria de vase cu $Ca(OH)_2$ au fost destinate să răspundă la întrebarea, dacă modificând reacţiunea acestui sol putem să-i sporim recolta, iar seria de vase cu SO_4Ca au fost destinate să răspundă întrebărei, dacă lipseşte calciul ca substanţă nutritivă.

Vasele încărcate cu sol tratat cu substanţele nutritive de mai sus, după planul dat de scopul experienţei şi pe care l'am arătat, au fost însămânţate cu ovăz. S'au pus în fiecare vas 32 grăunţe din soiul pur „Sămânţa 88", tratate în prealabil cu formol 0,250%, contra tăciunelui.

Udatul vaselor s'au făcut cu apă destilată, menţinându-se solul la proporţie cu 75% din capacitatea lui de apă. Toate vasele trebuiau menţinute la aceeaşi cantitate de apă. În acest scop s'a făcut zilnic controlul vaselor pe balanţă şi s'a adăugat cantitatea de apă pierdută prin evaporaţie.

Mersul vegetaţiei

Însămânţarea la 9.IV. Răsăritul la 19.IV. Maturitatea la 6.VII. Recolta la 22.VII.

Îngrijirea plantelor a constat în: udare precum am arătat, rotirea vaselor, adăpostirea în casa de vegetaţie a platformelor cu vase în caz de vânt, ploaie mare etc.; apărarea de insecte în special de Lema Melanopa, susţinerea plantelor spre a le feri de cădere; apărarea contra stricăciunilor mecanice: păsări etc., în adăpostul casei de vegetaţie.

Observaţiile mai importante făcute în timpul vegetaţiei sunt:

La 14 Mai, 25 zile după răsărire:

În vasele 1 – 4, cu sol fără îngrăşăminte, plantele au o desvoltare mijlocie.

În vasele 5 – 8, sol cu bălegar, plantele mai desvoltate ca în seria precedentă.

În vasele 9 – 12, cu câte 3 doze de N, P şi K plantele au o desvoltare mijlocie asemănătoare celei a plantelor din seria 1 – 4.

În vasele 13 – 16 în care solul a primit bălegar plus câte 3 doze N, P şi K, desvoltarea e cea mai bună din toate.

În vasele 17 – 28 desvoltarea mijlocie.

La 5 Iunie, 47 de zile după răsărire:

No. vaselor.

1 – 4 Sol natural: plantele au creştere mică, înălţimea 25 – 30 cm, culoarea verde – gălbuie.

5 – 8 Sol cu bălegar, creşterea mai viguroasă, plantele au 35 – 40 cm, culoare verde – galben.

9 – 12 Sol cu N_3 K_3 P_3[36] creştere viguroasă, înălţimea plantelor 40 – 50 cm, culoarea verde.

13 – 16 Sol cu bălegar N_3 K_3 P_3 creştere foarte viguroasă, înălţimea plantelor 50 – 55 cm, culoare verde închis.

17 – 20 Sol cu bălegar + N_3 K_3 P_3 + $Ca(OH)_2$ desvoltarea ca în seria precedentă 13 – 16.

21 – 24 Sol cu N_3 K_3 P_3 + $Ca(OH)_2$ creşterea viguroasă, înălţimea plantelor 40 – 45 cm, culoarea verde închis.

25 – 28 Sol cu N_3 K_3 P_3 + SO_4Ca, ca la seria precedentă 21 – 24.

La 16 Iunie, 58 de zile dela răsărire, s'au făcut următoarele observaţii asupra înspicatului:

No. vaselor.

1 – 4 a apărut un singur spic în serie

5 – 8 au apărut 4 spice în serie

9 – 12 au apărut 4 – 5 în fiecare vas

13 – 16 au apărut 6 – 7 în fiecare vas

17 – 20 au apărut 3 – 4 în fiecare vas

21 – 24 au apărut 3 – 4 în fiecare vas

25 – 28 au apărut numai vârfuri de spice.

Înspicarea cea mai timpurie a avut loc în solul tratat cu bălegar plus N_3 K_3 P_3 în care a fost desvoltarea cea mai viguroasă.

Urmează plantele crescute în solul N_3 K_3 P_3 apoi cele din solul cu bălegar + N_3 K_3 P_3 + $Ca(OH)_2$ şi cele din sol cu N_3 K_3 P_3 + $Ca(OH)_2$.

Înspicarea târzie a avut loc pe solul tratat cu N_3 K_3 P_3 şi SO_4Ca, pe cel tratat cu bălegar şi mai ales pe solul natural.

---

[36] Notăm cu N_3 trei doze de îngrăşământ azotat, cu P_3 trei doze de îngrăşământ fosfatic etc.

Scanned with OKEN Scanner

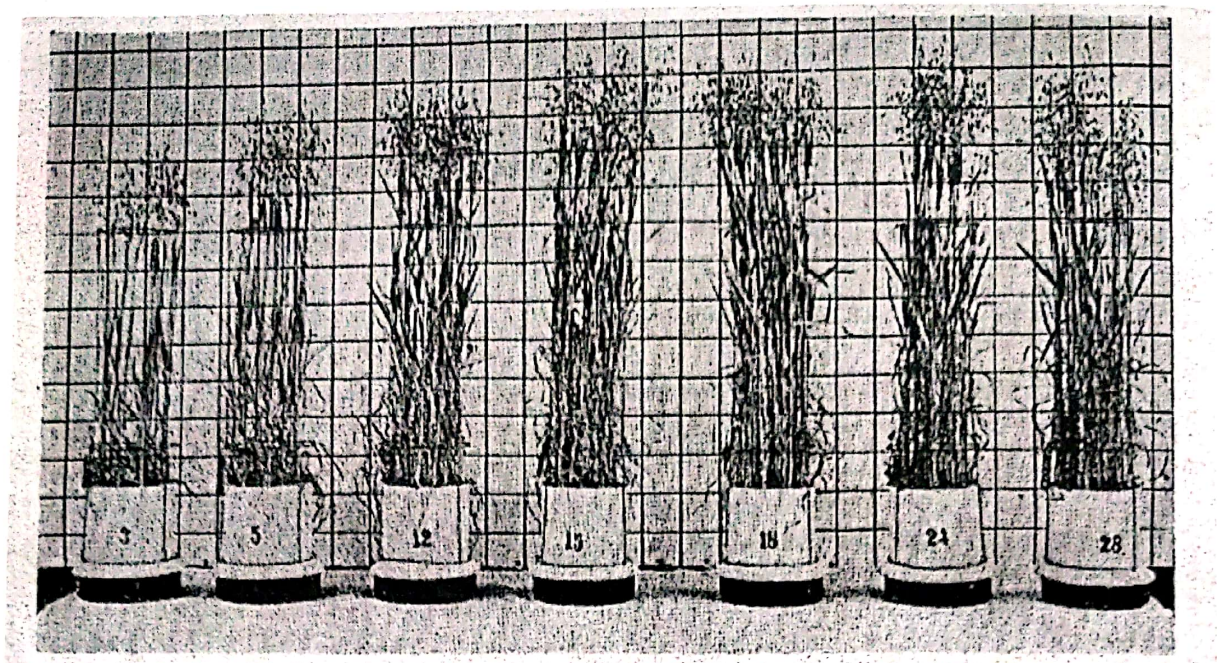

Factorul minim în podzol.

3—Sol natural, fără nici un adaus
5—Sol cu bălegar de grajd
12—Sol cu îngrăşăminte chimice: N_3 K_3 P_3
15—Sol cu îngrăşăminte chimice: N_3 K_3 P_3 şi bălegar
18— „ „ „ „ „ + bălegar + Ca $(OH)_2$
24— „ „ „ „ „ + Ca $(OH)_2$
28—sol ca îngrăşăminte chimice N_3 K_3 P_3 + SO_4 Ca.

E foarte interesant de constatat că optimul de vegetaţie provoacă şi înspicarea timpurie. Bălegarul singur nu grăbeşte înspicarea, îngrăşămintele chimice o grăbesc, orice factor stânjenitor al vegetaţiei întârzie şi înspicarea.

Recolta

Plantele s'au tăiat din faţa pământului, s'au lăsat să se usuce complect la aer, s'au cântărit de mai multe ori până ce s'a obţinut greutate constantă.

Recolta totală este cuprinsă în următorul tablou:

No. vaselor	Tratamentul aplicat solului	Recolta medie din 4 vase grame	Eroarea probabilă		Creşterea recoltei în % faţă de recolta de pe solul natural
			m	m%	
1 – 4	Sol natural fără nici un adaus	31,80	± 0,397	1,248	-
5 – 8	Sol cu bălegar de grajd	42,94	± 0,728	1,695	35%
9 – 12	Sol cu N_3 K_3 P_3	64,84	± 1,371	2,114	104%
13 – 16	Sol cu N_3 K_3 P_3 şi bălegar	71,42	± 1,668	2,335	124%
17 – 20	Sol cu N_3 K_3 P_3 + bălegar + $Ca(OH)_2$	70,95	± 2,834	3,994	123%
21 – 24	Sol cu N_3 K_3 P_3 + $Ca(OH)_2$	61,20	± 0,991	1,619	92%
25 - 28	Sol cu N_3 K_3 P_3 + SO_4Ca	62,84	± 0,678	1,078	97%

Interpretarea rezultatelor

Din tabloul de mai sus se poate vedea că eroarea probabilă este mică; s'a lucrat deci cu exactitate şi se pot trage concluzii valabile.

Bălegarul singur, aplicat în proporţie de 54467 kg la ha dă un spor de recoltă de 35%.

Îngrăşămintele chimice aplicate în trei doze de Azot, trei doze Fosfor şi trei doze Potasiu produc un spor de recoltă de 104%. Dozele acestea corespund la următoarele cantităţi la hectar.

3 doze de vas	*Cantitatea la hectar*	*Cantitatea la hectar de îngrăşământ comercial*
0,432 gr N	141 kg N	705 kg Sulfat de amoniu 20%
0,159 gr P_2O_5	51 kg P_2O_5	283 kg Superfosfat 18%
0,174 gr K_2O	56 kg K_2O	140 kg Sare potasică 40%

Îngrăşămintele chimice, aplicate în dozele de mai sus sunt mult mai eficace decât bălegarul.

Bălegarul adăugat peste îngrăşămintele chimice produc un spor de recoltă de 20%, faţă de recolta obţinută numai cu îngrăşăminte chimice. Acest spor de 20% trebue atribuit îmbunătăţirii structurii fisice. *Îngrăşămintele chimice plus bălegarul reprezintă tratamentul cel mai bun care dă, faţă de recolta de pe solul natural, un spor de 124%.*

Dacă solului tratat cu îngrăşăminte chimice şi bălegar i se adaugă hidroxid de calciu, în proporţie de 80 kg la hectar (0,2475 gr de vas), recolta nu mai creşte, rămâne aceiaşi ca în cazul precedent. Tendinţa este mai curând spre scădere. Insemnează că hidroxidul de calciu nu are nici o eficacitate şi nu reuşeşte să mai ridice recolta peste nivelul la care a fost urcată din îngrăşăminte chimice şi bălegar.

Scanned with OKEN Scanner

Dacă dăm hidroxid de calciu în asociaţie numai cu îngrăşămintele chimice, rezultatul este şi mai defavorabil: creşterea de recoltă în această combinaţie este de 92%, în timp ce creşterea de recoltă numai cu îngrăşăminte chimice a fost de 104%. Adausul de hidroxid de calciu a produs deci o scădere a recoltei cu 12%. Explicaţia acestei scăderi trebuie căutată în imobilizarea, în urma tratamentului cu hidroxid de calciu, a unei părţi din îngrăşământul fosfatic.

O influenţă favorabilă a hidroxidului de calciu prin modificarea reacţiunei solului şi prin îmbunătăţirea structurii lui fisice nu s'a putut constata.

Dacă Sulfatul de Calciu în asociaţie cu îngrăşămintele chimice în proporţie de 32 kg la hectar (0,1 gr de vas), creşterea de recoltă este de 97%, în timp ce numai cu îngrăşăminte chimice creşterea de recoltă este de 104%. Sulfatul de Calciu a provocat deci în acest caz şi el o diminuare a recoltei cu 7%. Nu poate deci fi vorba de o lipsă a Calciului ca substanţă nutritivă; conţinutul de Calciu al acestui sol, deşi mic, este suficient pentru hrana plantelor. Explicaţia micşorării recoltei prin adausul de Sulfat de Calciu la îngrăşămintele de Azot, Fosfor şi Potasiu este analogă celei date pentru hidroxidul de Calciu.

În concluzie, nu starea fizică a solului, care se poate ameliora prin bălegar, nici reacţiunea solului care se poate modifica prin adausul de hidroxid de Calciu – constituie factorul minim pentru podzolul de Vlădeni. Factorul minim este starea substanţială a solului, dificitul lui în substanţele principale care servesc ca hrană a plantelor: sărurile de Azot, Fosfor şi Potasiu.

Aceste săruri sunt spălate în adâncime prin acţiunea de levigare a apei şi prin uzarea de către plante. Din alte cercetări ale noastre rezultă că în ordinea de importanţă substanţa cea mai deficitară este Azotul, urmează Fosforul şi apoi Potasiul.

Agricultorii care cultivă podzolul din regiunea Vlădeni jud. Braşov pot obţine un spor de recoltă moderat întrebuinţând bălegarul; ei nu pot obţine însă recolte maxime de cât întrebuinţând îngrăşăminte chimice singure sau în combinaţie cu bălegarul.

9) Principalele tipuri de sol din România (răspândire, descriere, compoziţie, starea de fertilitate, nevoia de îngrăşăminte. Experienţele din anii 1933 – 1936)

Preambul

După cinci ani de cercetări asupra efectului îngrăşămintelor asupra tipurilor genetice de sol şi vegetaţiei – recoltei, principalelor plante de câmp, prin experienţe efectuate în vase de vegetaţie, dr. G. Ionescu-Şişeşti împreună cu Gr. Coculescu, asistent la Secţia de Fitotehnie din ICAR, au programat o cercetare extinsă asupra principalelor tipuri de sol, urmărind cinci obiective care să permită caracterizarea fiecărui tip, elaborând o cunoaştere extinsă a valorii agricole a pământului României. Avem o temă de cercetare foarte vastă prezentată pe un număr de 249 pagini, unde sunt prezentate rezultatele unui număr de experienţe.

In acest caz au fost efectuate experienţe în câmp, cu cele mai cultivate plante în ţară, organizate sistematic pe fiecare tip genetic de sol şi analizate în raport cu factorii experimentali.

O astfel de lucrare nu poate fi introdusă integral în această monografie însă vom reda extrase în corelaţie care să permită cunoaşterea conţinutului şi concluziilor stabilite de autori.

I. A. Introducere

Lucrarea se referă iniţial la Institutul Geologic, înfiinţat în anul 1906 sub conducerea lui Ludovic Mrazec şi la Secţiunea Agrogeologică coordonată de G. Munteanu-Murgoci şi colaboratorii săi T. Saidel, Petre Enculescu şi Emilian Pake-Protopopescu, care au ridicat în plan „harta agrogeologică a României". A fost prima lucrare de acest fel, bine apreciată la „Congresul de ştiinţa solurilor de la Washington" (1927). Apoi se menţionează că lucrarea prezintă principalele tipuri de sol; insistă asupra „metodei potenţiometrice" aplicată pentru determinarea aciditătii solului, ca invenţie a profesorului T. Saidel, recunoscută internaţional. Sunt amintiţi şi Vlad Cârnu Munteanu şi C. Roman care au lucrat la „Staţiunea Agronomică" cercetând aspecte privind relaţia plantă – sol, fertilizarea ş.a. şi remarcă încercările de cercetare cu vase de vegetaţie întreprinse de T. Saidel în anii 1914 – 1916, pentru prima dată în ţară.

În general, introducerile din scrierile sale prezentau realizările înaintaşilor cu preţuire şi respect, cu o singură excepţie, Petre S. Aurelian, care a fost cea mai mare personalitate ridicată din rândul agronomilor, din toate timpurile (până azi), superior lui Ion Ionescu de la Brad (care a fost „primul mare agronom român"), din toate punctele de vedere. Aurelian a fost „uitat" în toate ocaziile posibile, cu excepţia situaţiilor unde era imposibil acest fapt, iar atunci expedia lucrurile în câteva fraze, chiar şi numai într-una.

După acest scurt preludiu a explicat preocupările sale de aplicare a „Metodei Mischerlich" «...pentru determinarea „stării substanţiale" (conţinutul în substanţe a solului şi gradul lui de fertilitate» **(47)** amintind iniţial Metoda Neubauer, considerată „metodă biologic-chimică" «...şi constă în analizarea cenuşei plantelor care au crescut pe o cantitate mică de pământ, timp de 18 zile». **(48)**

B. Scopul urmărit

Fertilitatea sau rodnicia unui sol atârnă de o serie întreagă de factori, care îşi găsesc expresia în creşterea mai îmbelşugată sau mai firavă a plantelor cultivate şi deci în cantitatea mai msare sau mai mică a recoltelor pe unitatea de suprafaţă.

Aceşti factori, care determină gradul de fertilitate a solului sunt: structura fizică, aprovizionarea cu apă şi cu aer, căldura, materia organică, viaţa bacteriană şi cantitatea de săruri nutritive cari stau la dispoziţia plantelor. Într'o climă mai potrivită şi într'o exploataţie agricolă normală factorii de vegetaţie fizici şi biologici,

Scanned with OKEN Scanner

enumeraţi mai sus, se menţin în stare de echilibru. Factorii substanţiali sunt într'o stare de echilibru mult mai labil.

Unele din sărurile care servesc la nutriţiunea plantelor se secătuiesc datorită fenomenului de levigare a solului prin apa de infiltraţie ca şi prin substanţa pe care fiecare recoltă o extrage din sol şi care nu se mai întoarce în el.

Sărurile care se împuţinează pe aceste două căi în sol sunt sărurile de azot, fosfor, potasiu şi calciu. Împuţinarea lor creează condiţii neprielnice pentru plante, recoltele se micşorează, fertilitatea solurilor scade.

Iată de ce studiul gradului de fertilitate a unui sol priveşte mai ales studiul sărurilor solubile din sol şi anume a acelora care se împuţinează şi ajung în minim.

Trebue accentuat că nu toată cantitatea de azot, fosfor etc., din pământ este imediat folositoare, ci numai partea solubilă, care se dizolvă în apă şi devine astfel accesibilă plantelor.

Soluri bogate în azot total şi acid fosforic total, cum sunt unele din solurile noastre de stepă, se comportă totuşi pentru plante ca soluri sărace, din cauză că azotul şi fosforul se găsesc în mare parte inaccesibil plantelor.

De aceea analiza chimică totală a unui sol nu ne-a putut spune multă vreme nimic asupra gradului de fertilitate. Indicaţii în această privinţă ne poate da numai analiza acelei părţi din compoziţia solului care este solubilă şi accesibilă plantelor.

Laboratoriile de chimie din toată lumea au determinat multă vreme şi determină încă şi azi partea solubilă din sol, într'un acid slab şi anume într'o soluţie de HCl. S'a băgat de seamă însă că nici rezultatele obţinute pe această cale nu concordă cu modul cum cresc plantele pe diferite soluri, adică cu gradul de fertilitate real al acestor soluri.

Mecanismul de extracţie a sărurilor nutritive în laborator diferă de mecanismul de extracţie al plantelor în natură.

De aceea în ultimele decenii s'au căutat metode biologic-chimice de a determina „starea substanţială" a solului şi gradul lui de fertilitate. Aceste metode folosesc ca reactiv planta întrebuinţată.

Astfel metoda Neubauer constă în analizarea cenuşei plantelor care au crescut pe o cantitate mică de pământ timp de 18 zile.

Metoda Mitscherlich constă în stabilirea unor relaţiuni matematice între creşterea recoltelor şi variaţia unui singur factor de vegetaţie. Această relaţiune permite determinarea cantitativă a factorului de vegetaţie studiat, aşa cum el se găseşte în pământ.

În ultimul timp, d-l T. Saidel şi colaboratorii săi dela Institutul de Cercetări Agronomice au elaborat metode chimice noi pentru determinarea fosforului, potasiului şi hidrogenului deplasabil, ale căror rezultate sunt concordante cu rezultatele pe care le dau metodele biologice. D-l Saidel a descoperit mecanismul trecerii în soluţie a sărurilor solubile, atunci când se procedează la extracţii repetate, adică aşa cum se petrec lucrurile în natură, în sistemul sol-plantă. Aceste metode, odată generalizate în laboratorii, vor cruţa munca îndelungată şi utilajul complicat, care este necesar pentru a determina conţinutul solului în săruri solubile şi deci gradul lui de fertilitate, prin metoda biologică. Metoda biologică va rămâne însă un mijloc permanent de a controla rezultatele datelor.

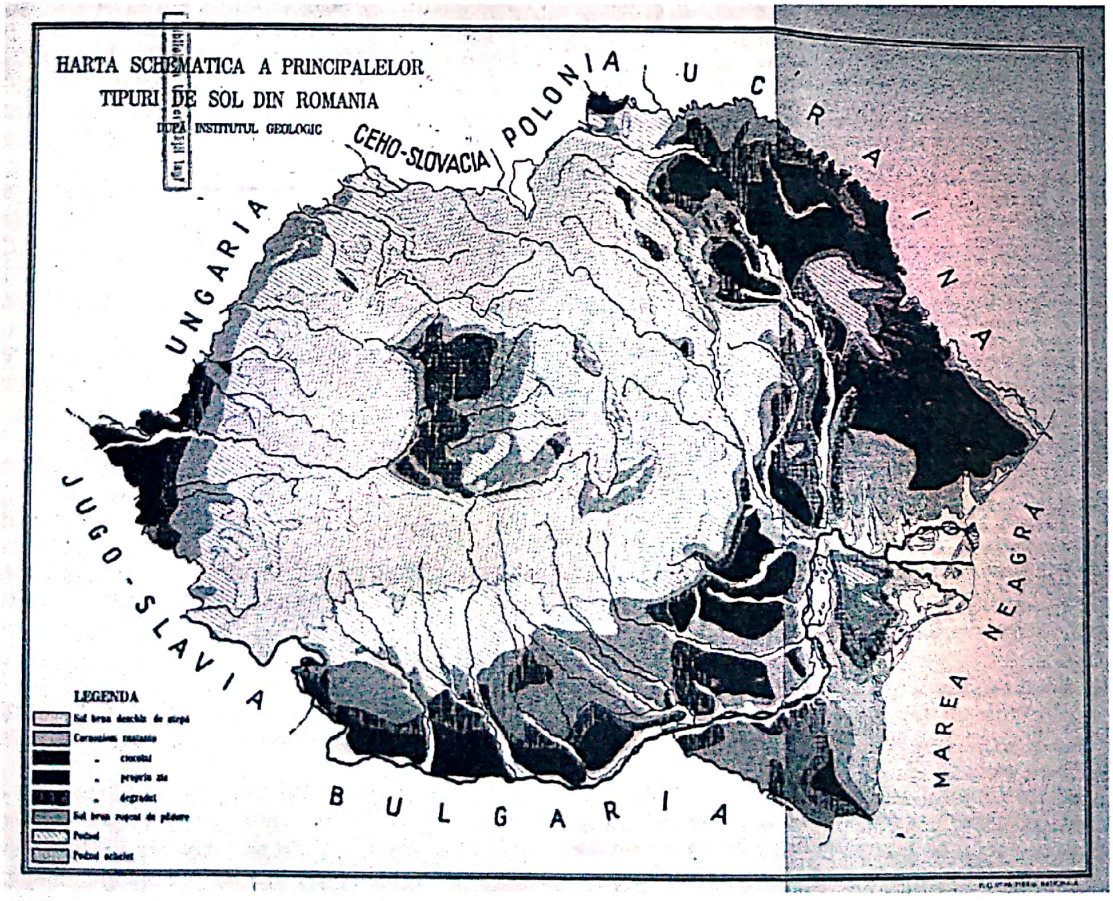

În lucrarea de faţă noi vom arăta rezultatele pe care le-am dobândit, prin cercetările întreprinse până acum cu principalele tipuri de sol ale României în casa de vegetaţie prin metoda biologică sau fiziologic-vegetală a lui Mitscherlich şi în câmp prin experienţe sistematice. Aceste cercetări ne-au permis să stabilim care e starea substanţială a acestor soluri, care e gradul lor de fertilitate şi care sunt îngrăşămintele de care au nevoie.

Experienţele continuă. Urmărim să luăm în studiu în casa de vegetaţie un număr cât mai mare de soluri şi să înfiinţăm în diferite părţi ale ţării un număr cât mai mare de câmpuri de experienţe. Adunând un număr mai mare de rezultate, vom putea întocmi harta fertilităţii, sau harta agricolă a solurilor, completând astfel opera aşa de importantă a Institutului Geologic, care a întocmit harta agrogeologică a României.

C. Metoda întrebuinţată de noi în cercetarea fertilităţii solurilor României[37]

Relaţiunea dintre factorii de vegetaţie şi cantitatea de recoltă e o relaţiune numerică, care se poate exprima în ţifre sau semne matematice.

Să considerăm variabil un factor de vegetaţie, de pildă azotul din sol, în timp ce ceilalţi factori rămân constanţi şi în limite normale.

Când azotul e *0*, recolta e *0*. Creşte azotul, creşte şi recolta. La început creşterile de recoltă sunt mari, apoi creşterile de recoltă devin din ce în ce mai mici, pentru acelaşi adaos de azot. Recolta atinge un maximum şi apoi, dacă continuăm a spori cantitatea de azot, intrăm în zona vătămătoare, recolta scade brusc.

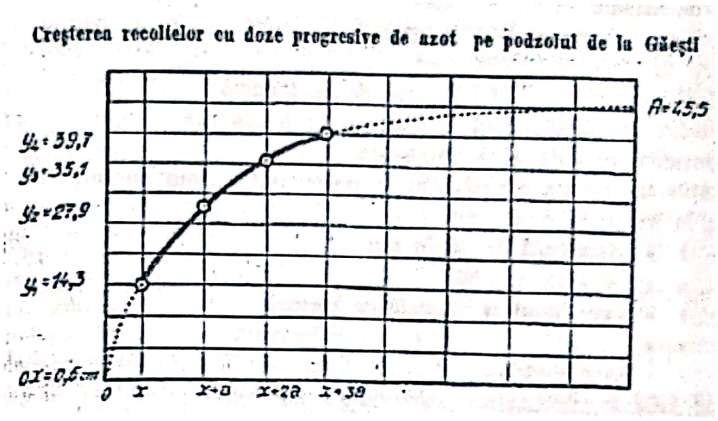

Creşterea recoltelor se reprezintă grafic prin curba OA, într'un sistem de coordonate, în care se notează creşterea factorilor de vegetaţie pe axa absciselor, iar creşterea recoltei pe axa ordonatelor.

După cum se vede, privind curba, pentru creşterile egale şi constante ale lui *x*, adică ale cantităţii de azot din pământ, corespund sporuri din ce în ce mai mici de recoltă *y*.

Recolta atinge un maximum A, peste care nu mai creşte. Dincolo de acest maxim, dacă sporim azotul, recolta descreşte.

Acest fenomen de descreştere nu mai e interesant pentru agricultură, pentrucă nimenea nu va da în practică cantităţi aşa de mari de azot.

Mitscherlich are meritul de a fi găsit experimental curba de creştere a recoltelor pentru cei mai importanţi factori substanţiali, cari determină recolta: pentru azot, fosfor, potasiu, etc.

El a stabilit şi expresia matematică a acestei curbe, care este:

$\log (A - y) = \log A - cx$

Aplicarea acestei curbe în creşterile de recoltă şi stabilirea expresiei de mai sus constitue cea mai de seamă descoperire a ştiinţei agricole, în ultimul sfert de veac.

Ea ne permite printr'un aranjament convenabil al unei experienţe de vegetaţie să găsim o reprezentare a cantităţii de substanţă nutritivă din pământ (N, P, K) şi să determinăm ce mai lipseşte pentru a produce o recoltă normală.

Pe o parcelă neîngrăşată, sau într'un vas de vegetaţie cu pământul natural, cantitatea de azot necunoscută este *x*. Recolta maximă tot necunoscută este *A*; *c* e un coeficient constant de asemenea necunoscut. Singurul lucru cunoscut în ecuaţia de mai sus este recolta obţinută *y*.

Să adăugăm în experienţă al doilea vas de vegetaţie care, pe lângă azotul său *x*, să mai primească o cantitate de azot *a* sub formă de îngrăşământ. Să mai adăugăm un al treilea, în care azotul dat să fie $2a$. În aceste vase plantele vor dispune de cantitatea de azot *x* în primul vas cu sol neîngrăşat; $x + a$ în al doilea şi $x + 2a$ în al treilea vas, iar recoltele obţinute vor fi în cazul întâi y_1, în cazul al doilea mai mare: y_2, în al treilea şi mai mare: y_3.

Cu valorile acestea, ecuaţia lui Mitscherlich se poate scrie astfel:

$\log (A - y_1) = \log A - cx$

$\log (A - y_2) = \log A - c\,(x + a)$

$\log (A - y_3) = \log A - c\,(x + 2a)$

Dobândim astfel 3 ecuaţii, cu trei necunoscute, A, x şi c, în timp ce y_1, y_2, y_3 sunt recoltele obţinute experimental, deci cunoscute.

Experienţele noastre în vase au fost aşa fel organizate ca pentru fiecare tip de sol şi pentru fiecare substanţă nutritivă din cele 3 care se istovesc în sol: N, P şi K să putem obţine grupul de ecuaţii de mai sus.

Dispunând experienţa în acest fel, introducând valorile dobândite în ecuaţie şi făcând calculele cuvenite, putem calcula coeficientul *c* caracteristic pentru fiecare substanţă şi fiecare tip de sol; recolta maximă posibilă *A* şi pe *x* care e cantitatea de azot sau de acid fosforic, accesibil plantelor din fiecare sol, precum şi cantitatea ce mai trebue pentru a atinge un anume procent din recolta maximă.

Fiecare experienţă este repetată de 4 ori, astfel că valorile experimentale ale recoltelor y_1, y_2, y_3 sunt medii din 4 repetiţii. La fiecare medie s'a calculat şi eroarea, astfel că pentru fiecare experienţă se poate vedea gradul de exactitate. În câmp, numărul repetiţiilor este de 4 – 6.

Metoda cere ca toţi factorii de vegetaţie să fie constanţi şi dacă e cu putinţă în optimum şi numai factorul de vegetaţie cercetat să varieze. Pentru a realiza aceasta, atunci când se cerceta azotul de pildă, toate

[37] Metoda Mitscherlich este redată în legătură cu experienţele din perioada 1928 – 1932, în vase de vegetaţie, spre cunoaşterea cititorului. Este o repetare pe care o respectăm

Scanned with OKEN Scanner

vasele primeau în optimum fosfor şi potasiu, iar azotul era dat în doze crescânde, în diferitele experienţe şi anume varianta întâia niciun adaus de azot (deci numai azotul din sol), apoi în variantele următoare adause de 1, 2, 3 doze.

Apa era ţinută în optimum şi anume 75% din capacitatea totală a solului şi în aceeaşi cantitate în toate vasele. S'a întrebuinţat numai apă distilată, spre a elimina adausul de săruri ce s'ar fi adus prin apa de conductă.

Planta întrebuinţată în experienţele din vase a fost în majoritatea cazurilor ovăzul, care extrage foarte bine substanţele din sol. Bineînţeles plantele au fost apărate de insecte, de boale şi de orice turburări de vegetaţie, care ar fi putut turbura vegetaţia şi mări eroarea experimentală. Pentru calcule au servit valorile recoltelor totale uscate la aer, până la greutatea constantă.

În astfel de condiţiuni, exactitatea este foarte bună şi rezultatele experienţelor din diferiţi ani sunt concordante.[38]

În câmpurile de experienţă din diferite puncte ale ţării, am urmărit să vedem întru cât rezultatele concordă cu cele din casa de vegetaţie. Experienţe mai simple cu o singură doză au servit numai la determinări calitative. Experienţe mai complicate, cu doze progresive, întocmai ca în vasa de vegetaţie au permis şi determinări cantitative.

În câmpurile de experienţă nu se pot realiza condiţii de vegetaţie ideale, care se realizează în vase. Nu se pot ţine în câmp toţi factorii de vegetaţie în optimum, afară de acel unul pe care-l variem spre a-l putea cerceta. În câmp, de pildă nu se poate ţine în optimum apa. Intervin perioade de secetă. Lipsa parţială a apei provoacă o utilizare mai redusă a celorlalţi factori de vegetaţie, comprimă şi efectul factorului de vegetaţie cercetat. De pildă insuficienţa apei face ca o mai mică cantitate de azot să fie absorbită de plante.

Creşterile cu doze progresive de îngrăşământ azotat sunt mai mici, solul apare mai bogat decât e în realitate. Tot aşa pot să turbure vegetaţia în câmp o lucrare rea a solului, buruienile, insectele etc. Erorile experimentale sunt din această cauză mai mari în câmpurile de experienţă şi nu totdeauna rezultatele sunt concludente.

În deobşte însă cantităţile de substanţă nutritivă, adică valoarea x, aflată din experienţele din câmp e mai mare decât aceea care se determină în casa de vegetaţie, de sigur din cauză că volumul de pământ străbătut de rădăcini în câmp este mai mare ca volumul de pământ din vasele de vegetaţie. Parte din rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte în câmp au fost publicate.[39] În lucrarea de faţă vom înfăţişa rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte în câmp din anii 1933 – 1936.

D. Felul îngrăşămintelor şi cantităţile întrebuinţate în experienţele din câmp în anii 1933 - 1936

In anul 1933 îngrăşămintele utilizate au fost:

Sulfat de amoniu cu	20,78% azot
Cianamidă de calciu cu	16,47% azot
Salpetru de Chili cu	16,26% azot
Superfosfat cu	18,67% P_2O_5 la plantele de toamnă
Superfosfat cu	15,24% P_2O_5 la plantele de primăvară
Sare potasică cu	40% K_2O primăvara

Cantităţile iniţiale de îngrăşământ, reprezentând 1 doză au fost:

120 kg la ha sulfat de amoniu
120 kg la ha cianamidă de calciu sau
140 kg la ha salpetru de Chili
100 kg la ha superfosfat la plantele de toamnă
120 kg la ha superfosfat la plantele de primăvară
60 kg la ha sare potasică

În anul 1934 îngrăşămintele întrebuinţate au fost:

Sulfat de amoniu cu	20,75% azot
Cianamidă de calciu cu	16,32% azot
Azotat de sodiu cu	16,26% azot
Superfosfat cu	19,24% P_2O_5
Sare potasică cu	40% K_2O

Cantităţile iniţiale de îngrăşământ reprezentând o doză au fost aceleaşi ca şi în anul precedent. Superfosfatul s'a dat în cantităţi de 100 kg, prima doză în toate experienţele.

În anul 1935 îngrăşămintele întrebuinţate au fost:

Sulfat de amoniu cu 20,65% azot în experienţele executate toamna şi cu 20,30% azot în experienţele executate primăvara

Cianamidă de calciu cu 15,50% azot

Azotat de calciu cu 15,50% azot

Superfosfat cu 18,77% P_2O_5 în experienţele executate toamna şi cu 18,21% P_2O_5 în experienţele executate primăvara

Fosfat de Cioclovina cu 13,67% P_2O_5

Sare potasică cu 40% K_2O în experienţele cu sfecla de zahăr.

Cantităţile iniţiale de îngrăşământ, reprezentând o doză au fost aceleaşi ca şi în anul precedent, în afară de cianamidă de calciu, la care doza iniţială a fost de 178 kg la ha.

Doza iniţială din fosfatul de Cioclovina a fost de 133 kg, iar din azotatul de calciu de 100 kg la ha.

În anul 1936 îngrăşămintele întrebuinţate au fost:

Sulfatul de amoniu cu 20,23% azot în experienţele executate toamna şi cu 20,37% azot în experienţele din primăvară

---

[38] Rezultatele cercetărilor în casa de vegetaţie au fost publicate în Analele ICAR, vol. III, V, VI, VIII.

[39] Vezi Analele ICAR, vol. I şi vol. VII

Scanned with OKEN Scanner

Cianamida de calciu cu 18,93% azot în experienţele din toamnă, cu 17,63 în experienţele cu ovăz şi mazăre şi cu 17,36% azot în experienţele cu fasole şi soia din celelalte localităţi.

Superfosfatul cu 18,01% P_2O_5 în experienţele din toamnă, cu 16,75% P_2O_5 în experienţele cu ovăz şi mazăre şi cu 17,04% P_2O_5 în experienţele cu fasole şi soia.

Fosfatul de Cioclovina cu 13,67% P_2O_5 solubil în acid citric în experienţele executate toamna, cu 14,31% P_2O_5 solubil în acid citric 2% în experienţele cu mazăre dela moşia Floreşti proprietatea d-lui Toma Djuvara şi cu 9,29% P_2O_5 solubil în acid citric în experienţele cu mazăre, fasole şi soia din celelalte localităţi.

Sarea potasică cu 40% K_2O în experienţele cu grâu şi in.

Cantităţile iniţiale de îngrăşământ, reprezentând o doză au fost aceleaşi ca şi în anul precedent, pentru sulfat de amoniu, superfosfat şi sare potasică.

Din celelalte îngrăşăminte, cantităţile reprezentând o doză au fost următoarele:

130 kg la ha cianamidă de calciu sau

150 kg la ha fosfat de Cioclovina în experienţe cu grâu

130 kg la ha fosfat de Cioclovina în experienţe cu mazăre, fasole şi soia.

În tablourile ce urmează simbolurile întrebuinţate au următorul înţeles:

N_0 însemnează că nu s'a adăugat solului îngrăşământ azotat

N_1 însemnează o doză de îngrăşământ azotat dat fie ca azotat de sodiu, sau ca azotat de calciu, sau ca sulfat de amoniu ori ca cianamidă de calciu.

N_2 însemnează 2 doze

N_3 însemnează 3 doze

Semnificaţia este analoagă pentru îngrăşământul fosfatic, notat cu *P* când s'a dat ca superfosfat şi cu *p* când s'a dat ca fosfat de Cioclovina. De asemenea pentru îngrăşământul potasic notat cu *K*.

Îngrăşămintele au fost analizate de către Secţia Chimico-oenologică din Institutul de Cercetări Agronomice.

E. Cum a fost timpul în cursul experienţelor cu îngrăşăminte din anii 1932 – 1936. (După Buletinul Institutului Meteorologic Central al României.

Se face o desciere largă, pe zone naturale, luni sau anotimpuri, a evoluţiei precipitaţiilor şi temperaturilor, cu referire la fiecare an experimental. Găsim o analiză care exprimă, cu aproximaţie, gradul de favorabilitate a factorilor climatici pentru vegetaţia plantelor, dar şi asupra monilităţii elementelor nutritive din sol. Nu vom prezenta această expunere în integralitate, ci parţial, pentru exemplificarea modului amănunţit şi elevat de cercetare a vegetaţiei plantelor analizând în amănunt toţi factorii de vegetaţie, inclusiv cei naturali.

Anul 1932 - 1933

În luna Septemvrie, timpul a fost cald. Pretutindeni temperatura mijlocie a lunii a fost cu 2° - 4° mai urcată decât cea normală.

Precipitaţiunile atmosferice au căzut în cantităţi mici. Ele au fost cu 30 – 50% mai mici faţă de normal în Maramureş, Transilvania, Moldova şi Bucovina. În restul provinciilor au fost cu 50% mai mici. Timpul a fost foarte secetos şi ca atare neprielnic lucrărilor de pregătire a terenului.

În luna Octomvrie, timpul a fost cald. Temperatura mijlocie lunară a depăşit pretutindeni valoarea normală.

Abaterea mijlocie faţă de normal pentru întreaga ţară a fost de 3^0,6, cea mai mare pentru Octomvrie dela războiu încoace.

Precipitaţiunile atmosferice au fost abundente, însă neuniform repartizate. Astfel, în Oltenia, Muntenia şi Dobrogea timpul a fost foarte secetos. Precipitaţiunile căzute au fost cu 40 – 43% mai mici faţă de normal. În Moldova precipitaţiunile căzute au fost mari, însumând 45% mai mult faţă de normal. În restul provinciilor, precipitaţiunile căzute au fost foarte mari.

În luna Noemvrie, timpul a fost normal în ceea ce priveşte temperatura şi foarte sărac în precipitaţiuni. Precipitaţiunile sub formă de zăpadă au lipsit aproape completTransilvania, Oltenia .

În luna Decemvrie temperatura medie a fost ceva mai ridicată decât cea normală. Pe provincii, temperatura a fost cea normală în Transilvania, Oltenia şi Bucovina, cu puţin mai ridicată decât cea normală în Maramureş, Crişana, Muntenia şi Dobrogea şi mai ridicată în Moldova şi Basarabia.

Precipitaţiunile atmosferice au fost mult mai puţine ca de obiceiu şi au căzut mai mult sub formă de ploaie.

Luna Ianuarie a fost rece şi bogată în precipitaţiuni. Temperatura mijlocie lunară a fost mai coborâtă decât cea normală cu 1 – 2^0 în partea de Vest şi de Sud – Est a ţării şi cu 3 – 5^0 în restul ţării.

Precipitaţiunile au fost foarte bogate în partea de Sud – Est a ţării şi puţin importante în partea de Nord – Vest. Marea majoritate a precipitaţiunilor au căzut sub formă de zăpadă şi anume din cele 8 zile cu precipitaţiuni, 7 au fost cu zăpadă. Grosimea mijlocie a zăpezii a fost de 41 cm, durata de acoperite a solului a fost de 22 zile.

Luna Februarie a fost normală în ceea ce priveşte temperatura şi bogată în precipitaţiuni. Aproape toate zilele au fost zile de îngheţ cu excepţia regiunilor din vestul şi sud-estul ţării.

Precipitaţiunile din prima parte a lunii au căzut sub formă de ploaie, restul sub formă de zăpadă. Grosimea mijlocie a zăpezii a fost de 22 cm, iar numărul zilelor cu solul acoperit a fost de 18.

Luna Martie a fost normală în ceea ce priveşte temperatura. Precipitaţiunile atmosferice pe provincii au fost: foarte bogate în Bucovina şi Basarabia, bogate în Dobrogea şi Moldova şi la fel cu normalul în Maramureş, Crişana şi Transilvania, ceva mai mici faţă de normal în Banat şi Muntenia şi cu mult mai mici în Oltenia. O mică parte din precipitaţiuni au căzut sub formă de zăpadă.

În luna Aprilie timpul a fost rece şi foarte ploios. Caracterul ploios al timpului a fost mai puţin accentuat în Maramureş, Crişana şi Muntenia, accentuat în Banat şi Dobrogea, foarte accentuat în Transilvania şi excesiv în Oltenia, Moldova, Bucovina şi Basarabia.

Scanned with OKEN Scanner

În luna Mai s'a menţinut rece şi foarte ploios. Temperatura mijlocie lunară a fost pretutindeni mai coborâtă decât cea normală.

Exceptând Bucovina, unde timpul a fost foarte secetos şi Crişana unde timpul a fost normal de ploios, în toate celelalte provincii timpul a fost foarte ploios.

Luna Iunia a fost rece. Temperatura mijlocie lunară a fost pretutindeni inferioară celei normale.

Exceptând Maramureşul, unde timpul a fost excesiv de ploios, Oltenia, cu timp ceva mai secetos decât cel normal şi Bucovina cu timp secetos, în restul provinciilor timpul este ploios, nedepăşind mult însă normalul.

În luna Iulie temperatura mijlocie lunară a fost pretutindeni sub cea normală. Timpul a fost mai rece decât cel normal.

Precipitaţiunile atmosferice au fost: foarte puţine în Banat, puţine în Crişana, ceva mai puţine faţă de normal în Oltenia, normale în Transilvania, ceva mai mari faţă de normal în Maramureş, bogate în Muntenia şi Bucovina şi foarte bogate în Dobrogea, Moldova şi Basarabia.

În luna August, temperatura mijlocie lunară a fost sub cea normală.

Precipitaţiunile atmosferice pe provincii au fost: puţine în Banat, numai cu ceva mai puţine decât normalul în Oltenia, la fel cu normalul în Muntenia şi bogate în restul provinciilor.

În general, în cursul experienţelor cu îngrăşăminte din anul agricol 1932 – 1933 timpul a fost: cald şi secetos în toamna anului 1932, rece şi ploios în primăvara şi vara anului 1933. Condiţiunile climaterice au fost favorabile atacului ruginii la cereale şi nefavorabile coacerii porumbului.

Anul 1933 - 1934

În luna Septemvrie timpul a fost rece. Temperatura medie lunară a fost pretutindeni cu cca 2^0 mai coborâtă decât cea normală.

Cu privire la precipitaţiunile atmosferice pe provincii, timpul s'a caracterizat astfel: excesiv de secetos în Banat şi Oltenia, foarte secetos în Muntenia, secetos în Crişana şi Moldova.

În aceste provincii timpul a fost aşa dar neprielnic lucrărilor de pregătire a terenului.

În restul provinciilor, timpul a fost normal de ploios în Dobrogea, ceva mai ploios decât normalul în Transilvania şi Bucovina, ploios în Basarabia şi foarte ploios în Maramureş.

În Octomvrie, timpul a fost la fel de cald şi ceva mai ploios decât cel normal.

Cantitatea cea mai mare de precipitaţiuni a căzut în a doua jumătate a lunii.

Pe provincii, faţă de normal timpul a fost excesiv de ploios în Bucovina şi Basarabia, foarte ploios în Maramureş, ploios în Crişana, ceva mai ploios în Transilvania, la fel cu normalul în Banat şi Oltenia, ceva mai secetos în Muntenia şi secetos în Dobrogea. Excepţie face partea de Nord a Olteniei, Estul Munteniei şi Sudul Dobrogei, unde seceta a fost excesivă. În general, în cursul lunii Octomvrie, timpul a fost favorabil însămânţărilor de toamnă.

În luna Noemvrie, timpul a fost mai cald decât cel normal şi foarte bogat în precipitaţiuni atmosferice.

II. Podzolul

A. Răspândire. Descriere

Vom prezenta în continuare o singură experienţă din întreaga lucrare, ca exemplu, întrucât, din punct de vedere metodic, acestea sunt similare în toată lucrarea.

E tipul de sol de climă umedă şi temperată. În România este răspândit în ţinuturile al căror factor de ploaie[40] este mai mare decât 75, iar indicele de ariditate[41] mai mare decât 35. Se întinde, potrivit hărţii agrogeologice a Institutului Geologic, pe amândouă versantele munţilor, pe o bună parte din regiunea dealurilor în nordul ţării şi în Transilvania, afară de o mică porţiune centrală. Dealurile Munteniei, Moldovei şi Basarabiei sunt deasemenea acoperite cu podzol.

Podzolul e format pe roci foarte diferite, pe loess, argile, nisipuri, marne, gresii etc.

Podzolul tipic se caracterizează astfel:

Are cele trei orizonturi A, B şi C, bine diferenţiate, foarte groase. Orizontul A cu puţin humus, de coloare cenuşie sau albicioasă. Se împarte în 2 sau trei suborizonturi: A_1 cu puţin humus, A_2 cu foarte puţin humus şi foarte levigat, A_3 în care încep să apară urme de concreţiuni de fier şi de mangan. Orizontul B este roşcat, adesea marmoreat, foarte compact, cu multe concreţiuni feromanganifere. Orizontul C de transiţie spre roca mumă e cel mai adesea albicios murdar sau roşcat, dar cu o nuanţă mai deschisă decât orizontul B. Conţine adesea bogate acumulări de carbonat de calciu, alteori carbonatul de calciu e complet spălat.

Podzolul e un sol levigat din cauza excesului de apă. E compact, greu de lucrat şi anume cu atât mai greu, cu cât roca mumă însăşi a fost mai compactă. Are o mică cantitate de CaO (0,3 – 0,4%), nu face efervescenţă cu HCl, nici în adâncime. Decalcificat şi debazeificat cum este, are o reacţiune acidă: pH = 4,5 – 5,9, nu însă aşa de acidă ca podzolurile din Europa Centrală şi Nordică.

Cantitatea de humus e moderată: 1,95% până la 3,6%.

Caracterele fizice foarte variabile, după condiţiunile de geneză şi felul rocei mumă. În general higroscopicitatea mică faţă de alte soluri (3,85 - 5–41). Capacitatea de apă de asemenea este mică mai ales la podzolurile formate pe roce nisipoase.

B. Experienţele cu îngrăşăminte pe podzol în anii 1933 – 1936

1. Comuna Vărsături – Gorj, proprietatea Ionel Drăgoescu

Experienţa cu sulfat de amoniu şi superfosfat în 1 şi 2 doze atât singure cât şi combinate la ovăz din anul 1933.

Planta premergătoare: grâu.

---

[40] Factorul de ploaie stabilit de R. Lang este raportul dintre suma precipitaţiunilor anuale supra suma temperaturilor medii lunare superioare lui 0^0 împărţite la 12.

[41] Indicele de ariditate, stabilit de De Martonne, este raportul dintre suma precipitaţiunilor anuale supra temperaturii medii anuale plus 10 ($i = \frac{P}{T+10}$)

Scanned with OKEN Scanner

Planta cu care s'a experimentat: ovăz.

Pregătirea terenului: Toamna, în Noemvrie s'a arat la 15 cm adâncime; primăvara, la 24 Martie s'a grăpat şi s'a pichetat iar la 25 Martie s'au răspândit îngrăşămintele conform planului experienţei şi s'au încorporat cu grebla în sol. S'a arat apoi la 10 cm adâncime.

Data semănatului: 4 Aprilie.

Cantitatea de sămânţă la ha: 140 kg.

Distanţa între rânduri: 15 cm.

Mersul vegetaţiei: Răsăritul la 19 Aprilie, coacerea la 31 Iulie, recolta la 2 August.

Din observaţiile de vegetaţie făcute la 9 Iunie şi la 10 Iulie rezultă că plantele cele mai bine desvoltate se aflau pe parcelele cu N_2, N_2P_2 şi N_2P_1, adică pe parcelele care au primit îngrăşământ azotat în cantitate mai mare.

Rezultatele experienţei[42]

Tratamentul	Producţia medie ± eroarea, Kg/ha	m%	D ± mD	Producţia relativă	Pae Kg/ha
Neîngrăşat	1.430 ± 80	5,6	-	100	4.640
N_1	1.930 ± 117	6,0	500 ± 145	135,0	6.420
N_2	2.080 ± 72	3,5	650 ± 107	145,4	6.970
P_1	1.480 ± 86	5,8	50 ± 117	103,5	5.290
P_2	1.630 ± 49	2,9	200 ± 93	114,0	4.540
N_1P_2	1.920 ± 37	1,9	490 ± 88	134,3	6.710
N_2P_2	2.150 ± 22	1,0	720 ± 82	150,3	6.900
N_2P_1	2.200 ± 75	3,4	770 ± 109	153,8	6.080

Din datele experienţei rezultă că pe solul dela Vărsătură, jud. Gorj, s'au obţinut sporuri de recoltă mari şi asigurate cu îngrăşământul azotat şi mult mai mici cu îngrăşământul fosfatic. Solul are nevoie mare de azot şi mult mai mică de fosfor. Sporul obţinut cu îngrăşământ azotat este de 650 kg/ha, adică 45,4%. Sporul obţinut cu îngrăşământ fosfatic este de 200 kg/ha, adică 14%.

Cu amândouă îngrăşămintele date împreună s'au obţinut sporurile cele mai mari de producţie. Aceste sporuri sunt de 720 şi 770 kg/ha, adică de 50% şi 53%.

Diferenţele între aceste sporuri şi cele obţinute numai cu îngrăşamânt azotat nu depăşesc limitele erorilor.

Producţia de paie creşte cu cantitatea de îngrăşământ azotat.

Rezultatele concordă cu cele obţinute în anul 1931 în experienţa cu îngrăşăminte chimice la grâu.[43]

2. Comuna Aninoasa-Gorj. Proprietatea Ninu Orezeanu

Experienţa cu cianamidă de calciu dată în 1 şi 2 doze atât singură cât şi împreună cu superfosfat la ovăz din anul 1935

Experienţa a fost plasată pe locul denumit «Poduri».

Terenul uşor înclinat spre Nord.

Planta premergătoare: porumb.

Planta cu care s'a experimentat: ovăz.

Pregătirea terenului: Nearat toamna, primăvara la 27 Martie s'au răspândit îngrăşămintele, apoi s'a arat la 12 cm adâncime.

S'a semănat la 11 Aprilie cu maşina Unikum Drill.

Cantitatea de sămânţă la ha: 140 kg.

Distanţa între rânduri: 12 cm.

Observaţii în cursul vegetaţiei: ovăzul a răsărit bine. La o săptămână după semănat a început seceta şi a durat o lună. Din cauza secetii ovăzul a fost stânjenit mult în dezvoltare.

Din observaţiile asupra vegetaţiei făcute la 26 Iunie rezultă că plantele cele mai slab desvoltate se aflau pe parcelele neîngrăşate, iar cele mai bine desvoltate se aflau pe parcelele care pe lângă îngrăşământ azotat au primit şi îngrăşământ fosfatic.

S'a recoltat la 23 Iulie.

S'a treerat la 25 Iulie.

Rezultatele experienţei

Tratamentul	Producţia medie ± eroarea, Kg/ha	m%	D ± mD	Producţia relativă	Pae Kg/ha
Neîngrăşat	740 ± 25	3,4	-	100	2.170
N_1	1.190 ± 37	3,1	450 ± 45	160,8	3.270
N_2	1.300 ± 41	3,1	560 ± 48	175,6	3.480
N_1P_2	1.320 ± 64	4,8	580 ± 67	178,4	3.540
N_2P_2	1.520 ± 47	3,1	780 ± 53	205,4	4.200

Caracterizare generală.

Podzolurile sunt soluri sărace, istovite, lipsite în special de azot accesibil plantelor. Nitrificarea se face în mod insuficient în aceste soluri. Nevoia lor de îngrăşăminte azotate era foarte mare.

---

[42] În aceste tabele prima coloană indică tratamentul chimic, a doua producţia la ha şi eroarea de care este afectată; a treia notată cu m% reprezintă eroarea în procente; a patra notată D ± mD reprezintă sporul de recoltă sau diferenţa şi eroarea diferenţei; a cincea reprezintă producţia relativă în indice, socotind producţia pe parcelele neîngrăşate egală cu 100, iar a şasea producţia de pae la ha.

[43] Vezi Analele ICAR, vol. VII, p. 35

Scanned with OKEN Scanner

Conţinutul de P_2O_5 este de asemenea mic, dar acidul fosforic este în acest sol în forme uşor accesibile plantelor. Nevoia de îngrăşăminte fosfatice este mijlocie.

Conţinutul de potasiu determinat chimiceşte e mijlociu, nevoia de îngrăşăminte potasice nu s'a putut constata, afară de podzolul dela Vlădeni pe care o mică cantitate poate fi utilă.

Structura acestor soluri este compactă afară de cazul când sunt formate pe roce nisipoase; ele se lucrează greu, ţin apă, sunt impermeabile. Pentru a le îmbunătăţi şi aub acest raport ele au nevoie de calciu. Am obţinut în câmpurile de experieanţă dela Dobrogostea sporuri de recoltă apreciabile cu doze progresive de CO_3Ca.[44]

De asemenea aceste soluri au mare nevoie de gunoiu de grajd, care le îmbunătăţeşte starea fizică, viaţa bacteriană şi compoziţia chimică. Astfel pe podzolul dela Văcăreşti cultivat cu grâu, sporul de producţie obţinut cu 40.000 kg gunoiu la ha este de 690 kg la ha, adică de 52,5% în anul 1935 şi de 695 kg la ha, adică de 77% în anul 1936, iar sporul de producţie de ovăz obţinut cu cantitatea de 60.000 kg gunoiu la ha este de 522 kg la ha, adică de 42,9% în anul 1935 şi de 653 kg la ha, adică de 37% în anul 1936.

Podzolurile sunt solurile cele mai slabe ale României din punct de vedere fizic şi substanţial. Fiind situate însă în regiuni mai umede, ele pot da recolte bune şi câteodată foarte bune, dacă sunt îngrăşate regulat şi bine lucrate.

III. Solul brun roşcat de pădure

A. Răspândire. Descriere.

Solul brun-roşcat de pădure este un tip de sol de regiune umedă. S'a format în condiţiuni de umiditate mai moderată decât acelea în care s'a format podzolul şi în condiţiuni de temperatură mai prielnice. Îmbracă ţinuturile al căror indice de ariditate este 28 – 36, iar factorul de ploaie 54 – 75.

Murgoci îl consideră ca un sol intermediar între podzolul din regiunile noastre şi terra rossa mediteranian. Nu e reprezentat în Rusia, unde cernoziomul degradat trece direct în podzol.

La noi se întinde ca un brâu îngust în jurul marei regiuni de podzol şi face tranziţia între aceasta si solul de antestepă. Zona cea mai mare de sol brun de pădure este în centrul Munteniei: sudul judeţelor Olt, Argeş, Dâmboviţa şi Prahova, jumătatea nordică a judeţelor Teleorman şi Vlaşca, jumătatea nord-vestică a judeţului Ilfov. E solul dimprejurul Bucureştilor.

În Moldova se găseşte ca fâşii de transiţie pe întinderi mici.

Solul brun-roşcat de pădure înfăţişează o serie de subtipuri unele mai levigate – soluri de pădure puternic podzolite – care din punct de vedere substanţial se apropie de cernoziomul degradat şi într'o stare de fertilitate naturală mai mare.

Podgoriile noastre cele mai reputate sunt la limita dintre podzol şi sol brun-roşcat de pădure.

Solul de pădure are la suprafaţă în orizontul A o coloare brună, mai închisă sau mai roşcată, orizontul B este brun-roşcat mai deschis, orizontul C e galben albicios, conţine concreţiuni de CO_3Ca. E format în deobşte pe loess.

Levigarea este mare, dar nu aşa de înaintată ca în podzol. Creşte treptat către solurile de pădure în diferite stadii de podzolire. Face efervescenţă la 160 – 170 cm adâncime. Decalcificarea nu este aşa de accentuată ca în podzol. Conţinutul de CaO este 0,82% (în HCl). Reacţiunea aproape neutră: pH = 6,2 – 6,9.

Solurile brune-roşcate de pădure puternic podzolite au cele 3 orizonturi mult mai desvoltate. Fac efervescenţe cu HCl la o adâncime mai mare de 2 m. Decalcificarea e mult mai accentuată. Conţinutul de CaO e mult mai mic. Astfel, la Voiceşti, judeţul Vâlcea el este de 0,31 (în HCl) iar la Striharet, judeţul Olt 0,36%. Reacţiunea lor e mai accentuat acidă: pH = 5,8 la Voiceşti, 6 la Striharet. Aceste din urmă subtipuri de sol brun-roşcat de pădure sunt mult asemănătoare cu podzolurile.

Solul de pădure este în majoritatea cazurilor lutos sau luto-argilos, higroscopicitatea este mare: 7,14, capacitatea de apă mijlocie 33 – 34%. Conţinutul în humus este mic 2,5%. (Datele acestea se referă la solul brun-roşcat de pădure dela Băneasa, jud. Ilfov).

E un sol destul de compact, se lucrează greu, face bolovani, face crustă primăvara, după topirea zăpezii sau după ploile mari. Cere precauţiuni speciale pentru a fi bine lucrat: trebue arat vara sau toamna pentru semănăturile din anul următor.

Caracterizare generală

Solul brun-roşcat de pădure este un sol fertil, are nevoie moderată de îngrăşăminte azotate, nu are nevoie de îngrăşăminte fosfatice nici de îngrăşăminte potasice.

Îngrăşământul cel mai indicat este gunoiul de grajd, care măreşte provizia sa de azot şi în acelaşi timp îmbunătăţeşte starea fizică şi răspunde astfel la cele 2 nevoi principale ale acestui sol.

Către zona podzolului, în strânsă legătură cu intensitatea procesului de levigare, fertilitatea solului brun roşcat de pădure scade treptat, ajungând la solurile de pădure puternic podzolite să nu se deosebească întru nimic de aceea a podzolurilor. Mijloacele de refacere a fertilităţii acestor subtipuri ale solului de pădure sunt aceleaşi ca pentru podzol.

IV. Cernoziomul degradat

A. Răspândire. Descriere

Este solul din regiunea de antestepă sau de stepă cu pădure. E caracteristic pentru regiunea cu climat de transiţie dela umed spre subumed. Indicele de ariditate este 23 – 29. Factorul de ploaie 46 – 58. Se întinde ca o bandă în jurul solului de pădure. În sudul ţării formează un brâu la mijlocul judeţului Dolj, nordul judeţului Romanaţi şi în mijlocul judeţului Vlaşca, dela Pleniţa la Caracal, la Roşiori, la Alexandria. Apoi estul judeţului Ilfov şi vestul judeţului Ialomiţa. Mărgineşte la Sud şi Nord stepa Dobrogeană. Înconjoară stepa Basarabeană de Sud şi stepa Moldoveană de Nord. Ocupă o zonă destul de întinsă în centrul Transilvaniei şi o fâşie îngustă în vestul ţării: la Vest de Timişoara şi Arad.

În deobşte e format pe loess, iar în nordul ţării pe marne.

---

[44] Vezi Analele ICAR, vol. VII, p. 8 şi 17

Scanned with OKEN Scanner

În cuprinsul antestepei, cernoziomul poate să se prezinte într'o stare de degradare mai înaintată sau mai slabă, după cum se va găsi şi aproape de stepă sau mai aproape de zona cu pădure. Când acest tip de sol este într'un stadiu mijlociu de degradare, orizontul A este puţin închis, orizontul B brun mai deschis, puţin roşcat spre bază şi mult mai redus ca grosime faţă de acela al solurilor precedente, orizontul C gălbui cu pete de CO_3Ca. Levigarea şi decalcificarea moderate. Efervescenţa începe dela 70 – 110 cm. Conţinutul de CaO la suprafaţă.

Tratând solul dela Băneasa cu doze progresive de îngrăşământ potasic, în casa de vegetaţie, nu am obţinut creşteri de recoltă. Însemnează că acest sol este bine aprovizionat cu potasiu.

Aplicând procedeul diluării cu nisip, am obţinut o mică creştere, care ne-a permis să calculăm conţinutul în potasiu.

Am găsit pentru valoarea *x* 14 mg la suta de grame de sol, sau 228 kg la hectar potasiu accesibil, cantitate îndestulătoare pentru a obţine recolte maxime.

Analiza după Neubauer confirmă acelaşi lucru. Prin această metodă s'au găsit în acest sol 42,41 mg K_2O la suta de grame de sol. Limita dela care încep solurile bogate în potasiu este de 16 mg.

În probele analizate de Secţia de Chimie ICAR în 1937 s'a găsit 19,0 mg la suta de grame de sol la Voiceşti şi 31,5 mg la Strihareţ. Însemnează că solurile de păsure puternic podzolite sunt mai sărace în K_2O. Şi în această privinţă ele se aseamănă mai mult cu podzolurile.

Datele obţinute prin metoda extracţiilor repetate stau în bună concordanţă cu cele obţinute după metoda Neubauer. Astfel la solul dela Voiceşti-Vâlcea s'a găsit 13,0 mg K_2O asimilabil la 100 g sol, iar la solul dela Strihareţ 33,0 mg. După această metodă limita dela care încep solurile bogate este 13 mg la 100 g sol.

Solul brun roşcat de pădure este aşa dar bogat în potasiu accesibil plantelor şi nu are nevoie de îngrăşământ potasic.

Acest rezultat este confirmat de datele din câmpurile de experienţă. Nicăeri nu am obţinut pe acest tip de sol sporuri de recoltă cu îngrăşământ potasic – nici chiar la plantele cari au o mare nevoie de potasiu cum este sfecla.

B. Experienţe cu îngrăşăminte pe cernoziomul degradat în anii 1933 – 1936

1. Brâncoveni-Romanaţi, proprietatea prinţului Basarab Brâncoveanu

Experienţe cu îngrăşăminte la grâu

Experienţa cu sulfat de amoniu şi superfosfat în 1 şi 2 doze atât singure cât şi combinate la grâu

Experienţa s'a executat în anii 1934 şi 1936

În anul 1934

Experienţa a fost plasată pe teren plan.

Planta premergătoare: porumb.

Pregătirea terenului: S'a arat toamna, la 20 Octomvrie 1933. Adâncimea arăturii: 12 – 15 cm. S'a semănat în Octomvrie 1933. Îngrăşămintele s'au răspândit imediat după semănat. Primăvara, la 2 Mai s'a plivit grâul.

Observaţii în cursul vegetaţiei: iarna, câmpul a fost bine acoperit cu zăpadă. Grâul n'a suferit de ger. În primăvară nu se observau lipsuri, rândurile erau bine încheiate.

N'a plouat dela topirea zăpezii şi până după secerat.

Grâul n'a fost atacat de tăciune şi rugină. N'a căzut.

S'a copt la 27 Iunie; s'a recoltat la 30 Iunie.

Rezultatele experienţei sunt următoarele:

Tratamentul	Producţia medie ± eroarea, Kg/ha	m%	D ± mD	Producţia relativă	Pae Kg/ha
Neîngrăşat	940 ± 33	3,5	-	100	1.770
N_1	1.070 ± 40	3,8	130 ± 51	113,8	2.040
N_2	1.090 ± 27	2,4	150 ± 42	115,9	2.080
P_1	940 ± 30	3,2	-	100	1.630
P_2	940 ± 24	2,6	-	100	1.530
N_1P_2	1.030 ± 46	4,4	90 ± 56	109,6	1.850
N_2P_2	1.170 ± 57	4,8	230 ± 65	124,5	2.030
N_2P_1	1.190 ± 31	2,6	250 ± 45	126,6	2.060

Din datele experienţei rezultă următoarele:

S'au obţinut sporuri asigurate de producţie cu îngrăşământ azotat şi nu s'a obţinut nici-un spor de producţie cu îngrăşământul fosfatic. Sporul de producţie obţinut cu îngrăşământ azotat este de 150 kg la ha, adică de 15,9%.

Când s'au dat amândouă îngrăşămintele împreună s'au obţinut sporurile de producţie atunci când, pe lângă 2 doze de azot s'a dat şi fosfor. Sporul cel mai mare de producţie este de 250 kg la ha, adică de 26,6%, obţinut cu N_2P_1.

Producţia de paie creşte cu cantitatea de îngrăşământ azotat. Producţiile mici obţinute în acest an pe solul dela Brâncoveni sunt datorite timpului extrem de secetos.

V. Cernoziomul ciocolat

Caracterizare generală

Cernoziomul ciocolat este un sol care are mare nevoie de îngrăşăminte azotate ca şi de îngrăşăminte fosfatice solubile.

Cernoziomul ciocolat dă recolte slabe fără îngrăşământ azotat şi fosfatic. Fertilitatea cernoziomului ciocolat din sudul ţării e mult mai mică decât a cernoziomului degradat, deşi are acelaşi conţinut total de azot şi acid fosforic, ca şi acesta.

În cernoziomul degradat stadiul de levigare mai înaintat explică mobilizarea azotului şi mai ales a acidului fosforic.

Scanned with OKEN Scanner

Diferenţele acestea dintre cele două soluri învecinate geografic şi apropiate din punct de vedere al conţinutului substanţelor hrănitoare principale, arată importanţa metodelor biologice în cercetarea solurilor.

Avem aici o claritate impecabilă a explicaţiilor ştiinţifice privind diferenţele de însuşiri între cele două tipuri genetice de sol apropiate.

VI. Cernoziomul propriu-zis

A. Răspândire. Descriere.

Este un sol de climat subarid ca şi cernoziomul ciocolat cu care are cea mai mare înrudire. Cernoziomul ciocolat este format pe loess, într'o climă de stepă ceva mai caldă; cernoziomul propriu zis este format îndeobşte pe marne, gips sau calcar, într'o climă puţin mai rece. Corespunde cernoziomului ordinar din Rusia.

Bugeacul sau stepa Sud-Basarabeană înfăţişează în partea ei nordică dela Sărăţenii Noi la Comrat, la Căuşeni şi Taraclia o zonă mare de cernoziom propriu zis. Îl găsim de asemenea în stepa din nordul Moldovei şi ca petece înguste în lungul liniei ferate Inoteşti-Buzău.

Cernoziomul propriu zis este într'o stare de levigare moderată ca şi cernoziomul ciocolat. Orizontul A este negru, orizontul B puţin mai brun, este abia schiţat ca şi la cernoziomul ciocolat, orizontul C mai deschis formează trecerea spre roca mumă. În general grosimea orizonturilor nu e aşa de mare ca la solurile precedente.

Decalcificarea moderată. Conţinutul de CaO la suprafaţă 1,26% (în HCl) la cernoziomul propriu zis dela Mileanca şi 0,798% în cel dela Trestiana-Dorohoi[45]. Efervescenţa între 40 – 70 cm. Reacţiunea slab alcalină: pH = 7,1 – 7,6. Uneori valoarea pH este sub 7. Astfel la cernoziomul propriu zis dela Mileanca este de 6,7 la cel dela Trestiana de asemenea 6,7. Conţinutul în humus mare: 4,64% la solul dela Trestiana, 6,27% la cel dela Mileanca. În general este solul cel mai bogat în humus dintre toate tipurile zonale de sol ale României.

Însuşirile fizice sunt defavorabile: din cauza materialului din roca mumă, din care e format, el rămâne compact, argilos, greu de lucrat. Nu se poate lucra decât la momentul potrivit, altfel face bulgări. Când se usucă se contractă şi face crăpături mari.

Caracterizare generală

Cernoziomul propriu zis, deşi bogat în humus, bogat în azot total şi în acid fosforic, are un grad de fertilitate foarte mic, datorită faptului că atât azotul cât şi acidul fosforic se găsesc în sol în forme insolubile şi inaccesibile plantelor. În anii ploioşi nitrificarea este mai intensă, de asemenea mobilizarea acidului fosforic este mai mare, totuşi nu se pot atinge recolte maxime, fără îngrăşăminte. E necesară mai ales îngrăşarea cu superfosfat şi cu gunoiu de grajd. Acesta din urmă are o bună influenţă şi asupra stării fizice a solului.

Aprovizionarea cu potasiu este mulţumitoare.

Recoltele pe cernoziomul propriu zis sunt relativ mici, chiar în anii buni. Numai plantele cu o putere de absorbţie a rădăcinilor foarte mare, cum e floarea soarelui reuşesc să dea pe acest tip de sol recolte mari.

VII. Cernoziomul castaniu

A. Răspândire. Descriere.

Cernoziomul castaniu e tipul de sol de climă aridă. Indicele de ariditate este 20 – 24. Factorul de ploaie este 38 – 49. Ocupă partea răsăriteană a Bărăganului, la dreapta şi la stânga Ialomiţii, la dreapta şi la stânga Călmăţuiului şi Siretului. Sudul Bugeacului şi mai ales judeţul Ismail este ocupat de cernoziom castaniu. În lungul Dunării îl găsim de asemenea într'o bandă care, începând dela Corabia, merge şi se uneşte cu zona de cernoziom castaniu din Bărăgan. Această bandă e întreruptă numai în regiunea Bălţei Greaca până la Mănăstirea, jud. Ilfov. O fâşie foarte îngustă de cernoziom castaniu se găseşte şi în stânga Prutului şi începe la 20 km Sud de Ungheni.

Cernoziomul castaniu este format pe loess sau nisipuri loessoide. Levigarea în acest tip de sol e foarte moderată, diferenţierea orizonturilor este puţin accentuată. Orizontul A în care se acumulează humusul, de coloare castanie, este diferenţiat numai în parte. Este suportat de un orizont de coloare mai deschisă ce rezultă din contopirea orizonturilor C, B şi partea inferioară a orizontului A. Acest al doilea orizont face trecerea către roca mumă nealterată. Aşa dar acest tip de sol nu are diferenţiat un orizont B, ce rezultă la solurile precedente din acumularea într'o anumită parte din profilul lor a hidraţilor de Fe, Al şi Mn.

Decalcificarea e slabă. Apar rari pete de CO_3Ca sau mici concreţiuni de CO_3Ca în orizontul de trecere către roca mumă. Solul face efervescenţă cu HCl la 30 – 50 cm dela suprafaţă. Reacţiunea este uşor alcalină: pH = 7,4 – 7,5. Conţinutul de humus 3 – 5%.

Însuşirile fizice ale acestui sol sunt foarte bune. Astfel cernoziomul castaniu de lângă gara Mărculeşti are caracterul argilo-nisipos, structură măzărată-afânată. E permeabil. Se lucrează bine pe orice vreme, nu face bolovani.

Caracterizare generală

Cernoziomul castaniu este un sol puţin levigat, cu o structură fizică bună, cu o fertilitate mijlocie. Cu toate că e relativ bogat în humus şi azot total, are nevoie de azot solubil şi deci de îngrăşăminte azotate. Nevoia aceasta apare chiar mare, cu toată cantitatea însemnată de azot accesibil determinată din datele experimentale, dacă judecăm această nevoie după recolta maximă a acestui sol, care este foarte urcată. Posibilităţile acestui sol de a da recolte sporite, când e bine aprovizionat cu azot şi fosfor sunt mai mari ca la solurile precedente de tip cernoziom.

VII. Soluri azonale

A. Introducere.

În afară de cele 7 tipuri principale de sol, ce prezintă o anumită zonalitate, determinată de caracterul climei dominante în regiunea respectivă, în România se întâlnesc câteva tipuri de sol ce formează petece în

[45] Solul dela Mileanca a fost analizat de către Secţia Agrogeologică a Institutului Geologic iar cel dela Trestiana de către Secţia de Chimie Agricolă a Institutului de Cercetări AGronomice

Scanned with OKEN Scanner

cuprinsul celor dintâi. Formaţiunea lor este datorită unor condiţiuni locale. Ele alcătuesc grupa solurilor azonale. Din această grupă fac parte: aluviunile, lăcoviştele, solurile turboase, sărăturile şi rendzinele.

ALUVIUNILE

Sunt soluri ce ocupă lunca râurilor. Sunt alcătuite din materialul mai fin sau mai puţin fin adus şi depus de către apele râurilor. Au o fertilitate diferită după natura şi grosimea materialului depus. Nu prezintă o diferenţiere în orizonturi în grosimea lor.

A) Experienţele cu îngrăşăminte pe aluviuni în anii 1933 – 1936

1. Şcoala de Agricultură Lugoj

Experienţa cu sulfat de amoniu şi superfosfat în 1 şi 2 doze atât singure cât şi combinate la ovăz din anul 1934.

Expoziţia terenului: plană.
Tipul solului: aluviune argiloasă în zona podzolului.
Planta premergătoare: porumb.
Planta cu care s'a experimentat: ovăz, soiul local.
Numele experimentatorului: Marin Gâtan, directorul şcoalei.
Pregătirea terenului: nearat toamna, arat primăvara.
Semănatul la 23 Martie, cu maşina Rud-Sack.
Cantitatea de sămânţă la ha: 125 kg.
Distanţa între rânduri: 12 cm.
Data plivitului: 31 Mai.
Observaţii în cursul vegetaţiei: răsăritul la 9 Aprilie.
La 5 Mai cele mai bine desvoltate erau plantele de pe parcelele tratate cu amândouă îngrăşămintele împreună.
Ovăzul a fost rezistent la tăciune şi cădere.
Coacerea la 22 Iulie, recolta la 26 Iulie.
Rezultatele experienţei sunt următoarele:

Tratamentul	Producţia medie ± eroarea, Kg/ha	m%	D ± mD	Producţia relativă	Pae Kg/ha
Neîngrăşat	2.250 ± 139	6,2	-	100	3.090
N_1	2.560 ± 86	3,3	310 ± 168	113,8	3.570
N_2	2.600 ± 156	6,0	350 ± 208	115,5	3.640
P_1	2.390 ± 109	4,5	140 ± 179	106,2	3.040
P_2	2.410 ± 97	4,0	160 ± 169	107,1	3.240
N_1P_2	3.040 ± 86	2,8	790 ± 163	135,1	3.310
N_2P_2	3.130 ± 152	4,9	880 ± 205	139,1	3.650
N_2P_1	2.860 ± 111	3,9	610 ± 177	127,1	3.770

Din datele experienţei rezultă că pe acest sol, cu fiecare îngrăşământ în parte se obţin sporuri de recoltă în primul rând cu azot, în al doilea rând cu fosfor. Sporurile sunt însă neînsemnate.

Cu amândouă îngrăşămintele date împreună se obţin sporuri de recoltă mari şi asigurate. Sporul cel mai mare de producţie, de 880 kg la ha, adică 39,1% s'a obţinut cu N_2P_2.

Producţia de paie creşte cu cantitatea de îngrăşământ azotat.

Rezultatele concordă cu cele obţinute în anii precedenţi.

SOLURI DE LĂCOVIŞTE

Descriere

Un tip de sol argilos format într'un mediu umed.

Excesul de umiditate şi aeraţia neîndestulătoare împiedecă descompunerea humusului. Humusul în cantitate mare îngrămădit în orizontul superior al solului îi imprimă acestuia coloarea neagră. În afară de coloarea neagră, caracteristice pentru lăcovişte sunt petele ruginii, galbene închise sau negre, întâlnite în orizonturile superioare ale profilului său. Aceste pete sunt datorite acumulărilor locale ale hidraţilor de fier şi mangan.

Când cantitatea de humus care se îngrămădeşte este foarte mare şi nu se mai amestecă îndeajuns cu partea minerală a solului, atunci se naşte un sol negru turbos.

Aşa dar cantitatea de humus e în funcţie de gradul de lăcoviştire al solului. Astfel analiza chimică a arătat un conţinut de humus de 6,2% (în stratul până la 20 cm) în lăcoviştea dela Feldioara-Braşov, 5,86% în lăcoviştea dela Pepiniera Istriţa-Buzău şi 4,11% la Câmpia Turdei.

RENDZINELE

Descriere

Sunt soluri negre. Se formează în regiunile umede pe roce calcaroase. Din cauza conţinutului ridicat de carbonat de calciu, descompunerea resturilor organice este redusă. Se formează în cantitate mare un humus stabil, saturat în calciu. De asemenea complexul coloidal alumino-silicic este saturat cu ioni de calciu.

Rendzina este un tip de sol într'un echilibru dinamic stabil, asemănător cernoziomurilor. Are un orizont negru A gros, care trece mai mult sau mai puţin repede în roca mumă de natură calcaroasă.

Rendzina îşi păstrează echilibru dinamic stabil, cât timp carbonatul de calciu este prezent. Când însă carbonatul de calciu este spălat în urma acţiunii îndelungată a apei, H – ionii iau locul Ca – ionilor, apar fenomenele de degradare. Solul evoluiază spre tipul general sau zonal al zonei respective. În zona podzolului se pot găsi toate stadiile de trecere posibile între rendzine tipice asemănătoare cernoziomului şi rendzine complet podzolite.

D-l P. Enculescu socoteşte rendzina ca pe unul din stadiile intermediare de solificare a calcarelor sau a marnelor, chiar şi în condiţiile de umiditate redusă a stepelor, nu numai în clima umedă.

Scanned with OKEN Scanner

DUNE VECHI SOLIFICATE

Descriere

În partea de Sud şi Sud-Vest a Olteniei, de-a-lungul Dunării, se întâlneşte o regiune cu dune, formând o bandă de lărgimi diferite, ce se întinde cam dela cotul ce-l face fluviul în dreptul Insulei Corbu şi până la Corabia. Nisipul din care sunt formate aceste dune îşi are originea în materialul aluvionar lăsat de Dunăre în lunca sa actuală sau mai veche, de unde a fost spulberat şi transportat către interiorul ţării de către vântul ce suflă dela Vest spre Nord-Est. În partea regiunii situată spre interiorul ţării, dunele sunt consolidate de mult timp şi date culturii. Aceste vechi dune solificate se recunosc uşor prin relieful caracteristic al solului, prin ivirile pe alocurea de nisipuri fine ale dunelor din trecut, precum şi prin prezenţa plantelor ce iubesc nisipurile şi solurile nisipoase.

În cuprinsul acestei regiuni de dune vechi solificate se află Şcoala de Agricultură Poiana-Mare, jud. Dolj.

X. Concluziuni

Fertilitatea solurilor este în funcţie de acele substanţe din sol care ajung mai repede la un grad înaintat de istovire prin levigare şi prin ridicare odată cu recoltele. Aceste substanţe sunt sărurile de azot, acid fosforic şi potasiu.

Cercetate din acest punct de vedere, solurile României prezintă diferenţe însemnate, pe care agricultorul trebue să le cunoască, pentru ca să poată aplica în fiecare caz particular îngrăşămintele şi tratamentele culturale corespunzătoare.

În ceea ce priveşte conţinutul în azot toate solurile României sunt deficitare şi deci toate au nevoie de îngrăşăminte azotate. Podzolurile sunt sărace în azot total şi azot solubil. Nevoia lor de îngrăşăminte azotate este absolută.

Solurile de stepă sunt bogate în azot total, dar sărace în azot accesibil plantelor. La acestea îngrăşarea cu azot este în parte compensată cu o mobilizare a rezervei de azot din sol, când condiţiunile de nitrificare sunt favorabile. O bună economie a apei în sol sporeşte nitrificarea, dar sporeşte şi eficacitatea îngrăşămintelor. Recolte mari nu se pot obţine decât cu îngrăşăminte azotate şi gunoiu de grajd.

Solurile care sunt relativ mai bine aprovizionate cu azot solubil sunt solurile din zona de contact a regiunii umede cu regiunea subaridă a stepei, adică cernoziomul degradat şi solul de pădure. Creşterile de recoltă cu îngrăşământ azotat sunt apreciabile şi la aceste soluri, dar nu aşa de mari ca la podzoluri şi solurile din regiunea mai aridă. Aceasta din pricină că rezervele lor de azot total sunt mai mari, mai ales la cernoziomul degradat şi condiţiunile de nitrificare sunt bune.

La aceste două tipuri de sol nevoia de îngrăşăminte azotate este moderată.

În ceea ce priveşte conţinutul în acid fosforic solubil, putem împărţi solurile Româniaei în patru grupe:

1. Solurile de regiuni umede sau podzolurile au o provizie relativ mică de acid fosforic, care în mediul acid din aceste soluri este uşor mobilizabil şi pus la dispoziţia plantelor. Necesitatea de îngrăşământ fosfatic a acestor soluri este de aceea moderată. Pe de altă parte recolta maximă de pe podzoluri este mai mică decât recolta maximă de pe celelalte tipuri de sol. Acest fapt explică de asemenea pentru ce nevoia de îngrăşământ e moderată. Cu cantităţi relativ mici se pot obţine recolte apropiate de recolta maximă.

2. Solurile de stepă, deşi au un conţinut mare de acid fosforic, au o mare nevoie de îngrăşământ fosfatic solubil. În adevăr în aceste soluri de stepă acidul fosforic este legat de compuşi insolubili, organici şi minerali, cari nu sunt accesibili pentru rădăcinile plantelor. Chiar din îngrăşămintele solubile (superfosfat) adăugat solului o parte se imobilizează. Trebuesc date deci doze relativ mari de îngrăşământ fosfatic.

Solurile care au cea mai mare nevoie de astfel de îngrăşământ sunt cernoziomul propriu zis, cernoziomul ciocolat şi solul brun deschis de stepă uscată.

3. Dintre solurile de stepă acela care are o nevoie mijlocie de îngrăşământ fosfatic este cernoziomul castaniu. Nu s'a putut observa la acest sol fenomenul de fixare a acidului fosforic din îngrăşământ. Se obţin creşteri de recoltă cu doze relativ moderate.

4. Cernoziomul degradat din Muntenia format pe loess şi solul brun-roşcat de pădure tipic sunt soluri bine aprovizionate cu P_2O_5 solubil. Ele n'au nevoie de îngrăşăminte fosfatice. Se dovedeşte astfel că la limita regiunii umede spre stepă economia fosforului în sol este optimă. Am observat acelaşi fenomen la azot. La acidul fosforic este şi mai accentuat. În spre regiunea mai uscată a stepei este mult P_2O_5 total, dar imobilizat în forme insolubile. În spre regiunea umedă a podzolului P_2O_5 din sol este uşor accesibil plantelor, el este însă pe cale de istovire. Numai pe solul brun-roşcat de pădure şi pe cernoziomul degradat cantitatea totală de P_2O_5 este relativ mare, mai ales în cernoziomul degradat, dar şi starea lui de accesibilitate pentru plantă e mare.

Cernoziomul degradat din Moldova s'a dovedit că are nevoie de îngrăşăminte fosfatice. Din acest punct de vedere el este mai aproape de cernoziomul ciocolat şi cernoziomul propriu zis, decât tipul analog de sol din Muntenia.

În ceea ce priveşte conţinutul în potasiu accesibil plantelor, el este mare în toate solurile României. Ele nu au nevoie de îngrăşăminte potasice, afară de unele podzoluri, ca cel dela Vlădeni, jud. Braşov, la care însă nevoia de îngrăşăminte potasice este foarte mică.

Problema potasiului aşa de importantă în agricultura din vestul şi nordul Europei nu are actualitate în ţara noastră.

Sintetizând cele expuse mai sus, vom încerca a face o clasificare a solurilor zonale ale României, după gradul lor de fertilitate actuală, fără îngrăşăminte. Ordinea în care aşezăm solurile României din acest punct de vedere, este:

1. Cernoziomul degradat din Muntenia format pe loess are nevoie moderată de îngrăşăminte azotate, nu are nevoie de îngrăşăminte fosfatice; însuşiri fizice foarte bune.

2. Solul brun-roşcat de pădure are nevoie moderată de îngrăşăminte azotate, n'are nevoie de îngrăşăminte fosfatice, însuşiri fizice potrivite.

3. Cernoziomul castaniu format pe loess, are nevoie moderată de îngrăşăminte azotate; are nevoie de îngrăşăminte fosfatice; însuşiri fizice foarte bune.

Scanned with OKEN Scanner

4. Cernoziomul ciocolat, are nevoie de îngrăşăminte azotate; are nevoie mare de îngrăşăminte fosfatice; însuşiri fizice foarte bune.

5. Cernoziomul propriu zis format pe marnă, are nevoie mare de îngrăşăminte azotate; are nevoie mare de îngrăşăminte fosfatice; însuşiri fizice nefavorabile. Are mare nevoie de gunoiu de grajd.

6. Solul brun deschis de stepă are nevoie mare de îngrăşăminte azotate; are nevoie mare de îngrăşăminte fosfatice. Regimul de uscăciune împiedecă în parte valorificarea îngrăşămintelor azotate; însuşiri fizice foarte bune. Sunt recunoscătoare la îngrăşarea cu gunoiu de grajd.

7. Podzolul are nevoie foarte mare de îngrăşăminte azotate; are nevoie moderată de îngrăşăminte fosfatice; are nevoie pe alocurea de îngrăşăminte potasice; are nevoie de calciu; are nevoie de materie organică. Recoltele maxime sunt reduse. Acest tip de sol are nevoie de ameliorări treptate şi de mari cantităţi de gunoiu de grajd.

Înăuntrul acestor categorii mari sunt o serie de subtipuri în care gradul de fertilitate şi nevoia de îngrăşăminte variază în raport cu condiţiile locale: roca-mumă, expoziţie, vegetaţie, felul de cultură, permeabilitatea orizonturilor inferioare, adâncimea apei freatice[46] etc. Deasemenea trebue să accentuăm că tipurile zonale de mai sus nu sunt delimitate într'un mod net, ci fiecare tip de sol trece lent prin subtipuri intermediare în tipul vecin. Caracterele de mai sus trebuesc socotite ca fiind stabilite pentru tipul din centrul zonei solului respectiv nu din regiunile de tranziţie.

În cuprinsul solurilor zonale se întâlnesc apoi tipuri de sol care nu prezintă o zonalitate în raport cu clima, ci îşi datoresc formaţiunea unor condiţiuni locale. Sunt aşa numitele soluri azonale, cu fertilitate şi nevoie de îngrăşăminte diferită de a solurilor în cuprinsul cărora se află. **Solurile azonale cercetate se înfăţişează astfel:**

1. Aluviunile au nevoie de îngrăşăminte azotate în primul rând, de îngrăşăminte fosfatice în al doilea rând. Fertilitatea lor este diferită după natura şi grosimea materialului depus. Au nevoie de gunoiu de grajd.

2. Solurile de lăcoviste au nevoie de îngrăşăminte azotate. Unele dintre ele au nevoie şi de îngrăşăminte fosfatice. N'au nevoie de îngrăşăminte potasice. Fertilitatea lor variază cu gradul de lăcoviştire şi natura materialului pe care s'au format. Factorul minim în aceste soluri este structura. Sunt soluri compacte, slab aerate, cu apă în exces. Au mare nevoie de gunoiu de grajd.

3. Rendzinele au nevoie de îngrăşăminte fosfatice în primul rând, de îngrăşăminte azotate în al doilea rând. Rezultatele cele mai bune s'au obţinut cu gunoiu de grajd.

4. Solurile din regiunea de dune consolidate au nevoie de îngrăşaminte azotate şi nu au nevoie de îngrăşăminte fosfatice. Sunt soluri sărace. Îngrăşământul cel mai potrivit pentru aceste soluri este gunoiul de grajd.

Din materialul de fapte, pe care l-am analizat rezultă că fertilitatea nesfârşită a solurilor României despre care se vorbeşte adeseori, nu există. Toate solurile noastre au nevoie de îngrăşăminte azotate şi majoritatea lor au nevoie de îngrăşăminte fosfatice.

În special podzolurile, care ocupă 2/3 din suprafaţa ţării, sunt soluri sărace. Nu se poate obţine pe ele recolte normale fără îngrăşăminte.

Solurile de stepă sunt în stare să mobilizeze în anii ploioşi o parte din rezervele lor de azot şi fosfor, dar nici ele nu dau recolte mari fără îngrăşăminte.

Îngrăşămintele necesare solurilor României se produc în ţară. Numai sărurile de potasiu ar trebui importate, dar, precum am arătat, de aceste săruri solurile noastre nu au nevoie.

Ca îngrăşăminte azotate se produc în ţară: cianamida de calciu, indicată pentru podzoluri şi solurile de pădure; sulfatul de amoniu indicat pentru solurile de stepă.

Ca îngrăşăminte fosfatice se produc în ţară, făina de oase, fosfatele brute de Cioclovina şi superfosfatul. Făina de oase şi fosfatul de Cioclovina sunt indicate pentru podzoluri; superfosfatul pentru solurile de stepă.

Cel mai important dintre îngrăşăminte este pentru toate solurile gunoiul de grajd. Sunt regiuni în ţară, cum e Bucovina şi Transilvania, unde el se pregăteşte şi se întrebuinţează cu cea mai mare grije. Sunt alte regiuni foarte întinse, unde el se aruncă ca un produs nefolositor sau se arde. Agricultura României pierde anual, prin neîntrebuinţarea sau reaua preparare sau reaua întrebuinţare a gunoiului de grajd, miliarde de lei. Este una din risipele cele mai condamnabile pe care agricultorii mari şi mici o fac în vremea de faţă. Neaducând nici o îmbunătăţire sau o îmbunătăţire prea mică a solului, ei consumă capitalul de fertilitate al acestuia şi aruncă ca nefolositor mijlocul esenţial de a reface acest capital.

10) Stiinţa în serviciul Agriculturii

Preambul

Deşi nu avem aici o lucrare tipică de cercetare, găsim o elaborare cu un conţinut ce apelează la nevoia cunoaşterii creaţiei, iar gândirea analitică a autorului ne conduce spre înţelegerea importanţei ei capitale, care rezultă din cercetarea ştiinţifică întreprinsă de minţi luminate.

Astfel, considerăm că această „conferinţă" să rămână în zestrea creaţiei dr-lui G. Ionescu-Şişeşti ca o expresie a gândirii sale înalte, prin care a lămurit importanţa ştiinţelor pentru progresul agriculturii şi dezvoltarea ştiinţei agricole, pentru apariţia cărora a fost necesară cercetarea, uneori simpla observaţie trecută prin filtrul inteligent al gândirii.

Remarcăm dezvoltarea conţinutului în trepte succesive, cu interdependenţe, pornind de la ştiinţele primare, biologia şi chimia, continuând cu bacteriologia şi trecând la aplicarea

[46] Tipurile stabilite în clasificaţia zonală sunt definite în mod general. Fiecare trebue împărţit în subtipuri. Astfel de exemplu la Valul lui Traian, judeţul Constanţa am găsit la depărtare de câteva sute de metri unul de altul trei subtipuri: unul caracteristic pe loess, de tipul brun deschis de stepă; altul tot pe loess mai levigat; altul pe calcar mai argilos, cu capacitate de apă mai mare.

Scanned with OKEN Scanner

descoperirilor şi creaţiilor acestor domenii în „serviciul" agriculturii. De aici agricultura a beneficiat, trecând ea însăşi la experimentări şi creaţii care au servit progresului.

Pentru încurajarea progresului în aceste domenii, autorul a trecut la enunţarea unor exemple aplicate în ţările înaintate, cu speranţa de a convinge că faptele expuse sunt realizabile. Sunt prezenţi în aceste exemplificări germanii, cu cele 70 de institute şi staţiuni experimentale, sovieticii reprezentaţi de marele genetician Nikolai Ivanovici Vavilov, realizările olandeze prin amenajarea „polderelor" ivite din fundul mării, luarea în cultură a stepelor din America (SUA) şi Australia, Mesopotamia şi Turkestan.

Ca efect al acestor acţiuni cutezătoare autorul citează rezultatele extraordinare obţinute în practica agricolă.

Lucrarea prezintă în partea finală situaţia realizărilor din ţara noastră, în special, ca urmare a înfiinţării ICAR şi îndeamnă la extinderea activităţilor. Aceste realizări i se datorează. Mintea şi munca sa fără odihnă au organizat fronturile de cercetare în ICAR, iar valoarea personalităţii sale a stimulat munca devotată şi productivă a cercetătorilor ICAR.

Iată conţinutul acestei lucrări (conferinţe), care îl reprezintă pe autor şi are puterea de a convinge azi, că eforturile sale au izvorât dintr-o minte luminată, iubitoare de progres, pentru ţară şi oamenii săi:

Ştiinţa în serviciul Agriculturii[47]

Conferinţă ţinută la Radio, în seara zilei de 22 Octombrie 1930, în ciclul organizat de Societatea Inginerilor Agronomi din România

În înfrigurarea vieţei de toate zilele, puţini sunt aceia cari stau să reflecteze la binefacerile pe care ştiinţa le-a revărsat şi le revarsă mereu asupra omenirii.

În o sută de ani, fizica şi mecanica ne-au pus la îndemână maşina cu aburi, telegraful, telefonul, motorul cu explozie, lumina electrică, captarea şi transmisiunea energiei prin electricitate, avionul, dirijabilul, radiofonia. Biologia a lămurit legile vieţei şi a descifrat tainele eredităţii; medicina a înfrânt boale care mii de ani au fost spaima popoarelor, a făcut să dispară – cel puţin din ţările civilizate – ciuma, holera, lepra, difteria şi vărsatul. Chimia a despicat materia în componentele sale, pe care le mânueşte ca o adevărată divinitate, a creiat industria chimică care inundă pământul cu milioane de produse, pe care strămoşii noştrii nu le bănuiau, nici în visurile lor cele mai înaripate. Omul modern, comparat cu omul din evul mediu sau din antichitate, trăieşte într'o lume uimitoare şi plină de minuni; un lucrător se bucură de înlesniri şi uşurinţe care-l aşează la o depărtare uriaşă de oamenii de condiţia lui din alte timpuri.

Toate tărâmurile de activitate au fost revoluţionate. În oraşe este de ajuns să ne aruncăm privirile în jurul nostru, spre a vedea această adâncă revoluţie, care a ridicat viaţa pe culmi luminoase şi nebănuite. Satele patriarhale şi paşnicele întinderi, cari hrănesc omenirea, au fost prinse şi ele în această mişcare de transformare.

La începutul veacului al XIX-lea, agricultura europeană era în aceiaş stare ca în evul mediu sau ca în antichitate, ba poate mai primitivă decât agricultura Romanilor sau a altor popoare vechi. Foametea a fost veacuri dearândul endemică în Europa; populaţia nu putea creşte fiindcă îi lipsea temelia materială a existenţei. Malthus demonstra că omenirea merge spre dezastre, din cauza imposibilităţii de a spori izvoarele de hrană. Pământul secătuit de veacuri de cultivare dădea producţii mici: câteva sute de Kgr. de cereale la hectar. Europa se îndrepta spre pământurile noui din America, ca spre singura salvare. Într'o ridicare însemnată a producţiei agricole europene nu mai spera nimeni. Aceasta era situaţia, când ştiinţa a luat în câmpul ei de cercetare problemele agriculturii.

Chimia a analizat substanţele cari alcătuiesc planta, precum şi pe acelea cari alcătuiesc pământul; a descoperit mecanismul de nutriţie şi a descoperit că unele din substanţele din pământ sunt în cantitate mare şi altele se secătuesc prin ridicarea recoltelor. Acele care se secătuesc sunt sărurile de fosfor, de potasiu şi de azot. Îndată ce s'au lămurit aceste fenomene, a început aplicaţiunea practică. S'au ridicat îndată fabrici, cari preparau sărurile de fosfor din oase; mai târziu s'au descoperit roce fosfatice, cari servesc azi ca materie primă acestei industrii. Săruri de potasiu au fost descoperite în Germania şi în Alsacia, în depozite asemănătoare celor de clorură de sodiu. Sărurile de azot au început să fie aduse în cantităţi mari din depozitele naturale ale Americei de Sud, care curând s'au secătuit. Perspectiva de secătuire a acestor depozite de salpetru a aruncat un val de desnădejde asupra agriculturii din occidentul Europei, care rămânea avizată a-şi procura azotul numai din gunoiul de grajd. Desnădejdea nu a fost lungă: ştiinţa a găsit în azotul din atmosferă materia primă inepuizabilă din care prepară săruri de azot. Uzine uriaşe s'au ridicat în toate ţările. Ele utilizează izvoarele ieftine de energie şi pun la dispoziţia agriculturii milioane de tone de azot în fiecare an.

Azi grija secătuirii pământului, care a alarmat lumea la începutul veacului al XIX-lea nu mai există: pământul se poate prepara după voinţă ca un mediu de laborator.

Descoperirile bacteriologiei ne-au arătat că pământul furnică de milioane de bacterii pe centimetrul cub. Aceste bacterii împlinesc pe pământ funcţiuni diverse. Unele din ele leagă azotul din aer prin procese analoage celor ce se petrec în uzinele de azot. Avem azi mijloace practice de a spori numărul bacteriilor utile şi a regenera pământul prin propriile lui mijloace.

Metodele de cercetare, stabilite de bacteriologie, au dus la descoperirea că plantele sufăr de boale provocate de bacterii ori ciuperci inferioare, boale împotriva cărora ştiinţa a descoperit mijloace de combatere eficace şi sigure. Şi la noi majoritatea viticultorilor combat mana viei, care e o astfel de boală; puţini sunt însă cei cari combat mălura cerealelor, iar multe alte boale sunt lăsate să devasteze culturile.

Studiul legăturilor dintre pământ şi plantă a permis oamenilor de ştiinţă să facă productive milioane de hectare, pustii şi sterpe. Astfel, landele nisipoase şi smârcoase ale Franţei au fost acoperite cu păduri de pini, turbăriile germane au fost transformate în locuri de cultură, fundurile de mare din Olanda prefăcute în grădini şi păşune, stepele aride din America, din Australia, din Mesopotamia, din Turkestan, cari dădeau numai păşuni slabe, au fost acoperite cu cereale şi plante industriale.

---

[47] Viaţa agricolă, nr. 11, 29.oct.1930

Scanned with OKEN Scanner

La începutul veacului al XIX-lea nici o maşină nu era întrebuinţată în agricultură, plugul era tot aşa primitiv ca în antichitate, fără roţi, fără mecanism de regulat adâncimea şi lărgimea brazdei. Descoperirile fizicei şi mecanicei permit să se construiască, pe la jumătatea secolului trecut, şi pentru agricultură maşini minunate: semănătoare, secerătoare, cositoare, batoze, trioare, vânturătoare, tractoare cu aburi. A fost o uimire generală când, la concursul din 1857, maşinile au secerat şi treierat recolta, au arat suprafaţa şi au însămânţat-o din nou în două zile.

Agricultura s'a folosit de progresul tuturor ştiinţelor exacte şi de asemenea de progresul ştiinţelor economice şi sociale. Mai mult decât atâta, s'a constituit o ştiinţă deosebită: ştiinţa agricolă sau agronomia, care cercetează – cu metodele ei proprii – pământul, planta, animalul în raporturile lor reciproce, precum şi mecanismul technic şi economic al producţiei.

Din animalele aproape sălbatice din fermele veacului al XVIII-lea, crescătorii au creiat în secolul al XIX-lea, prin metode ştiinţifice, rase specializate de lapte, de carne, de muncă, care au îndoit producţia.

Rezultate uimitoare s'au obţinut la domeiul vegetal, prin selecţiunea plantelor. Când Achard a luat în cultură sfecla de zahăr în vremea blocusului continental, această plantă de nutreţ şi de bucătărie nu avea decât 8% zahăr. Astăzi varietăţile selecţionate au 20% zahăr şi odată cu calitatea a crescut şi cantitatea până la 2 vagoane la hectar.

Grânele inferioare, care dădeau până la 1000 kgr la hectar, au fost înlocuite cu grâne superioare calitativ, şi cari produc 3000 şi 4000 kgr la Ha. Astăzi, prin îngrăşăminte artificiale, s'au putut semăna şi obţine recolte de grâu, acolo unde înainte nu a crescut niciodată această plantă; limita nordică a culturii grâului a fost extinsă prin crearea de varietăţi rezistente la ger. S'au creat alte varietăţi cu perioada de vegetaţie scurtă, proprii pentru regiunile secetoase. S'a putut astfel extinde suprafaţa de producţie a grâului în sudul şi vestul Australiei, unde ploaia e de scurtă durată şi cade în foarte mici cantităţi. Cu drept cuvânt s'a afirmat de către profesorul Bowman, la conferinţa din anul acesta a Asociaţiei Britanice pentru Progresul Ştiinţei, că în ultimii 30 de ani omenirea a fost salvată de lipsa de grâu de către oamenii de ştiinţă.

Şi progresul nu stă pe loc; în fiecare an ştiinţa agricolă face noui cuceriri. De curând profesorul Baur a creiat un soi de grâu, numit «grâu de nisip», destinat să înlocuiască secara, pe milioane de hectare, în Germania centrală şi orientală.

În Italia bătălia grâului a fost câştigată de Mussolini cu ajutorul oamenilor de ştiinţă, după cum el însuşi a afirmat-o. Aceşti oameni: Profesorii Todaro, Belluci, Ananzi, Vivenza, Maltei şi mai ales Strampelli, au dat Italiei noui soiuri de grâu mai precoce, mai productive, superioare calitativ, au creiat o nouă conştiinţă agrară, care consacră încorporaţia ştiinţei în technica agricolă. Producţia grâului a crescut cu 100.000 vagoane în cei 4 ani de luptă şi cu tot atât a scăzut tributul plătit străinătăţii.

Progresele acestea uimitoare în toate ţările au dus – este adevărat – la o aşa zisă supraproducţie de cereale. De fapt nu se poate vorbi de supraproducţie, câtă vreme milioane de oameni pe glob sufăr de foame, iar alţii nu cunosc pânea. Nu este vina ştiinţei că agricultorii noştrii stau cu grâul în hambare şi nu pot dobândi pentru el maşini şi unelte, iar în Germania 3 milioane de şomeuri n'au pâine şi fabricile de maşini se închid!

***

Ştiinţa oferă întregii omeniri putinţa de a trăi în îmbelşugare, dacă şi politica şi-ar face datoria sa.

Ştiinţa agricola se desvoltă cu paşi uriaşi în toate ţările. În Germania 70 de institute şi staţiuni experimentale agricole scrutează toate tainele şi atacă toate problemele. Pe lângă Institutele de Stat, sunt numeroase Institute, creiate de organizaţiuni particulare, ca de pildă noul Institut de Genetică şi Selecţiunea Plantelor, înfiinţat anul trecut de Societatea pentru Dezvoltarea Ştiinţei la Müncheberg. În acest nou institut, fiecare plantă e supusă unei prelucrări ştiinţifice, de către specialişti: cerealele, cartoful, sfecla, lucerna, viţa de vie, pomii roditori.

Metodele de ameliorare se extind acuma chiar asupra speciilor sălbatece, cari sunt utilizate de industrie. Astfel, trustul „Ivar Krueger" a destinat anul acesta o sumă de 400.000 coroane suedeze, pentru a întreprinde cercetări, pentru ameliorarea lemnului de plop şi cultura plopului, care dă materialul trebuincios uzinelor acestui trust.

În Rusia, profesorul Vavilov cu cei 1000 de asistenţi ai săi, răscolesc nu numai tot întinsul Rusiei, dar globul întreg, pentru a descoperi specii şi varietăţi noui, pentru a aduna material pe care-l studiază şi-l utilizează la institutul său.

În America, Universităţile cu înfloritoarele lor institute şi colegii agricole, înfăţişează tabloul unei adevărate mobilizări ştiinţifice, pentru progresul agriculturii.

Tot aşa în toate ţările, chiar cele mai mici din preajma noastră: Polonia, Cehoslovacia, Ungaria au înţeles rolul ştiinţei pentru progresul agriculturii şi au întemeiat institute puternice, destinate acestei misiuni.

La noi, nu au existat până în 1928, astfel de institute şi această lipsă este una din cauzele inferiorităţii calitative şi cantitative a producţiunii noastre agricole. Nici nu era posibilă o împrumutare a rezultatelor dobândite în alte ţări, pentru că dacă ştiinţa e unitară, technica agricolă cea mai bună, variază după condiţiunile regionale, ea trebuie să rezulte din cercetări ştiinţifice locale.

Iată de ce s'a înfiinţat şi la noi Institutul de Cercetări Agronomice al României, care funcţionează numai din 1929.

Acest institut – prin secţiunile, laboratoriile şi staţiunile sale regionale – a luat în studiu următoarele probleme: 1) studiul solului şi al mijloacelor de a-l îmbunătăţi; 2) cercetarea metodelor de a cultiva pământul în regiunile secetoase, spre a obţine recolte, cu apa puţină ce cade acolo; 3) ameliorarea plantelor, crearea de varietăţi superioare prin selecţiune şi încrucişare; 4) apărarea plantelor, contra boalelor şi paraziţilor de tot felul; 5) studiul maşinilor celor mai potrivite pentru agricultura noastră; 6) cercetarea condiţiilor de rentabilitate.

Deşi timpul de când funcţionează Institutul este extrem de scurt, specialiştii lui au întreprins cercetări, cari s'au publicat în ţară şi străinătate. Aceste cercetări reprezintă o contribuţie a României la ştiinţa universală şi deci o creştere de prestigiu pentru noi, ca stat de cultură.

Dar rezultatele lor reprezintă şi o mare valoare practică, de o însemnătate imediată şi actuală.

Astfel, s'au delimitat zonele de eficacitate a îngrăşămintelor chimice, cu dozele optime. Agricultura română risipea anual multe milioane, prin întrebuinţarea empirică a îngrăşămintelor chimice; cumpăra de pildă şi

Scanned with OKEN Scanner

întrebuinţa îngrăşăminte potasice, de care pământurile noastre nu au nevoie, dădea azot unde e nevoie de superfosfat şi viceversa. Azi problema e lămurită ştiinţific.

S'au cercetat soiurile selecţionate, s'au verificat cele mai bune şi s'a întreprins răspândirea lor în regiunile tipice, s'a pus astfel temelia raţionalizării agriculturii şi standardizării producţiei. S'au luat măsuri să se ocrotească munca grea a selecţionatorului, prin înscrierea creaţiunilor sale în registrul genealogic. În curând se vor da în producţia mare soiuri noui superioare, creiate prin specialiştii Institutului.

S'au studiat şi recomandat la timp mijloacele de combatere a duşmanilor plantelor: rugina, tăciunele şi mălura cerealelor, bacterioza sfeclei; boala cartofului; mana viţei de vie; boalele tutunului. S'a studiat de asemenea şi combătut omida rusească, insectele pomilor, lăcustele. Fără acţiunea organelor Institutului, poate, am fi înregistrat în anumite regiuni, adevărate dezastre. E de ajuns să amintim că Şeful Staţiunii de Entomologie din Bucureşti a condus 4 luni campania de combatere a lăcustelor, ajutat de şeful Staţiunii de Fitopatologie din Chişinău şi cu concursul specialiştilor Ministerului.

Secţiunile şi laboratoarele dau anual câteva mii de consultaţii, scrise şi verbale. Prin publicaţiile Institutului şi prin comunicări publice, rezultatele se împărtăşesc tuturor celor interesaţi.

Staţiunile regionale agrochimice şi de controlul seminţelor fac controlul şi analizele cerute de legile în vigoare: analizele de vinuri pentru controlul fraudelor, analiza seminţelor de plante de nutreţ, în vederea combaterii cuscutei şi reprimarea comerţului neonest, precum şi analizele cerute de public.

Ce am amintit reprezintă pentru agricultura românească valori de sute de milioane în fiecare an, deşi activitatea ştiinţifică e numai la început; valoarea practică a rezultatelor va creşte an de an. Sacrificiile, relativ foarte mici de altfel, pe care le face Statul cu această instituţie sunt astfel însutit compensate.

În lupta pentru raţionalizarea exploatărilor, pentru ridicarea calitativă şi cantitativă a producţiei, agricultura românească nu se mai poate dispensa, astăzi – când lupta e aşa de aprigă – de îndrumarea ştiinţifică.

Scanned with OKEN Scanner

Lucrări publicate

A. Cercetări originale – Cercetări originale în colaborare

1. Dare de seamă de rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice întreprinse în anul 1928. Analele ICAR, Bucureşti, 1930, vol. I, nr. 1, 15 pg, (în colaborare cu I. M. Dobrescu)
2. Étude des principaux types de sol de la Roumanie par la méthode physiologique végétale, afin de déterminer leur contenu en Azote, Phosphore, Potassium, et leur besoin d'engrais. 1929, Analele ICAR, Bucureşti, 1930, vol. I, nr. 1, 21 pg, (în colaborare cu T. Saidel)
3. Cercetări asupra solurilor României prin metoda fiziologic-vegetală şi rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice din 1928. Viata Agricolă, Bucureşti, 1930, vol. XXI, nr. 1, 22 p
4. Cercetări asupra principalelor tipuri de sol ale României, prin metoda fiziologic-vegetală, Analele ICAR, Bucureşti, 1931, vol III
5. Cercetări asupra podzolului, Viaţa Agricolă, vol. XXIII, nr. 11, 9 pg
6. Cercetări asupra principalelor tipuri de sol din România, prin metoda fiziologic-vegetală. Experienţele din 1930, Analele ICAR, Bucureşti, 1933, vol V, 50 pg
7. Festlegung der jenigen Methoden die geeignet sind die Bedürfnisse des Bodens an dungung zu bestimmen, in Bericht in den Akten der II-en internationalen kunstdünger Konferenz. Roma, 1933, (în colaborare cu T. Saidel)
8. Recherches sur les principaux types de sol de la Roumanie par la méthode physiologique végétale. Les experiences de 1931 – 1934, Analele ICAR, Bucureşti, 1934, vol VI
9. Cercetări asupra principalelor tipuri de sol din România, prin metoda fiziologic-vegetală. Experienţele din anul 1931, Analele ICAR, Bucureşti, 1934, vol VI, 61 p şi Ed. Luceafărul, 1936, 68 pg
10. La fertilisation des terrains en climats arides. Rapport à la III-ème Conférence internationale des engrais chimiques de Berne. 1934, 3 pg, (Elveţia, în colaborare cu T. Saidel)
11. Contribution à l'étude de la fertilité des tchernosioms. În „Transaction of the Third International Congress of Soil Science", Oxford, 1935, 3 pg
12. Cercetări asupra stării de fertilitate a solurilor României. Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice din 1929 – 1932. Analele ICAR, Bucureşti, 1935, vol. VII, 70 pg, (în colaborare cu Gr. Coculescu)
13. Die hauptbodentypen Rumäniens, Verbaitung Beschreibung, Zusammensetzung Fertilitäts Zustand Dunger Bedürfnis. Die Versuche der Jare 1933 – 1936. Bucureşti, Imprimeria Naţională, 1939, 111 pg (în colaborare cu Gr. Coculescu)
14. Asupra câtorva particularităţi ale „Legii factorilor de vegetaţie". Experienţele din anii 1932, 1933, 1934, 1935. Bucureşti, Imprimeria Naţională, 1936,Analele ICAR, Bucureşti, 1936, vol. VIII, 298 pg, (in colaborare cu Ioana Valuţă)
15. Principalele tipuri de sol din România. Răspândire, descriere, compoziţie, starea de fertilitate, nevoia de îngrăşăminte. Experienţele din 1933 – 1936. Bucureşti, Imprimeria Naţională, 1939, 257 pg, (în colaborare cu Gr. Coculescu)
16. Starea de fertilitate şi nevoia de îngrăşăminte la câteva tipuri de sol din România. Experienţele din 1933 – 1938, prin metoda fiziologic-vegetală. Analele ICAR (în colaborare cu Ioana Valuţă)
17. Der fertilität zustand der schwarzen Steppenböden (Tschernosiomböden) Rumäniens, festgestellt mit Hilfe der pflanzenfisiologischen Methode und durch Feldversuche. Analele Facultaăţii de Agronomie din Bucureşti, 1940, vol. I, Bucureşti şi Imprimeria Naţională, 1940, 29 p.
18. Contribuţiuni la cunoaşterea şi ameliorarea pământurilor sărături oase din România. Analele ICAR, Bucureşti, 1947, vol. XVIII, 30 pg.
19. Grâul A15. Comunicare făcută la Academia de Agricultură din România, 11 februarie 1943, Bucureşti, Tip. „Universul", 1944, 40 pg.
20. Lunca Dunării şi punerea ei în valoare. Monitorul Oficial, 1933, 29 pg.
21. Seceta din anul 1946. Buletinul de agronomie, periodic al Facultăţii de Agronomie din Bucureşti, an II, nr. 3-4, Bucureşti, Ed. Socec, 43 pg.
22. Ştiinţa în serviciul agriculturii. Articol în Viaţa Agricolă nr. 11, 1930
23. Cercetarea ştiinţifică şi experienţa colectivă. Bucureşti, Tip. Oltenia, 1928

Scanned with OKEN Scanner

B) STUDII AGRONOMICE, DE ECONOMIE AGRARĂ ŞI SOCIOLOGICE

Preambul

Necesitatea acumulării unui volum concentrat de cunoştinţe asupra unei teme înscrise într-un domeniu anumit al ştiinţei, care în agricultură este şi de importanţă practică, a condus la aplicarea procedeului acceptat în general cu termenul de „studiu".

Elaborarea unui studiu necesită o temeinică pregătire în domeniul abordat, o gândire curată pentru organizarea raţională a structurii lucrării şi o bibliografie care să răspundă temei abordate.

În scrierile agronomice din ţara noastră, „studiul" a fost conceput şi elaborat în jumătatea a doua a secolului al XIX-lea de către Petre S Aurelian, în revista înfiinţată de el împreună cu geologul Grigore Ştefănescu şi silvicultorul-naturalist C. F. Robescu, sub titlul „Revista ştiinţifică". A fost o publicaţie pentru răspândirea cunoştinţelor din toate ştiinţele care erau în atenţia învăţaţilor, unde agricultura ocupa locul ei natural, fără comentarii savante. Studiile publicate de Aurelian au dovedit acest adevăr, care în vremea sa era necunoscut din partea oamenilor de ştiinţă ai vremii din toată Europa. Abia în secolul XX G. Ionescu-Şişeşti a ajuns să ducă o luptă de lămurire a celor ignoranţi că „agricultura este o ştiinţă". Generaţia sa a plătit scump acest tribut, din cauza indiferenţei pe care a dovedit-o faţă de scrierile lui P. S. Aurelian, care în acel timp se înscriau în rândul colaborărilor ce prezentau un conţinut ştiinţific autentic. Nepăsarea acestei generaţii a mers atât de inconştient înainte, încât studiile lui Aurelian nu au fost introduse în marile lucrări agronomice de mai târziu; chiar numele său fiind trecut în necunoaştere, fiind rareori amintit ca economist, iar când apărea în rândul agronomilor era marcat cu lucrări puţin semnificative sub aspect agronomic. Aşa s-a întâmplat ca P. S. Aurelian, care a fost cel mai important agronom din secolul al XIX-lea, superior lui Ion Ionescu de la Brad din toate punctele de vedere, contemporan cu el, a rămas necunoscut şi aproape nemenţionat în publicaţiile agronomice timp de un secol.

Am insistat asupra acestei situaţii cunoscând opera marilor înaintaşi din perioada 1800 – 2000, pentru fiecare în parte.

Viaţa şi opera lui P. S. Aurelian a apărut în anul 2013, expusă pe o întindere de 1237 de pagini, în format A4, sub titlul „Petre S. Aurelian – agronom – economist – om de stat", în două volume: „Agronom" şi „Economist". Din lucrarea menţionată se poate cunoaşte integral personalitatea imensă a agronomului P. S. Aurelian, cea mai ilustră figură ridicată dintre agronomi, până în zilele noastre (2018). Iată lunga listă de studii agronomice publicate de P. S. Aurelian (incompletă):

1. Oile merine (merinos). Revista ştiinţifică nr. 1, 3, 4, 1870/71.I
2. Despre vacile de lapte. Agronomia nr. 1/1861, pp. 54-56
3. Porumbul (Fitotehnicu culturii). Monitorul Comunelor nr. 10, 1863
4. Prăsirea cailor. Monitorul Comunelor nr. 7, 11, 12, 13, 14, - 46, 49, 52, 1863
5. Despre fâneţe şi păşuni. Revista ştiinţifică nr. 16, 1870, pp. 252-254
6. Vitele cornute din Rasa olandeză. Revista ştiinţifică nr. 21, 1872, pp. 38-40
7. Note economice asupra judeţului Prahova. Revista ştiinţifică nr. 19, 20, 1872
8. Cultura sfeclei şi fabricaţiunea zahărului din sfecle. Revista ştiinţifică nr. 1, 1872, (40 pag.)
9. Studiu asupra ameliorăţiunii raselor de cai din România. Revista ştiinţifică nr. 3, 4, 5, 6, 1870/71, I (50 pag.)
10. Laptele şi produsele sale Revista ştiinţifică nr. 12, 14, 15, 22, 1871/72, II (30 pag.)
11. Agricultura la români. Economia rurală la Români – 1880/81, XI (50 pag.)
12. Sistemele de cultură. Economia naţiunală, 1891 (30 pag.)
13. Arendarea moşiilor. Economia naţiunală nr. 7, 8, 9, 10, 11, 1874 (25 pag.)
14. Creşterea viermilor de mătase. (Sericicultura, integral), un ciclu de articole. Monitorul Comunelor, 1862, 1863
15. Exploatarea moşiilor prin „Meteiagiu". Economia naţiunală, 1888 (20 pag.)
16. Scrieri de viticultură şi producerea vinului în: Monitorul Comunelor şi Economia naţiunală – 1874; fiind primele scrieri moderne de viticultură la români, care au rămas „uitate" de marii viticultori ce au urmat şi sunt redate în Monografia „Petre S. Aurelian", 1300 pg, 2013
17. Note de silvicultură practică. Publicat în Revista ştiinţifică nr. 10, 11, 12, 13, 15, 17, 20, 22, 1873, 1874 - primul curs de silvicultură la români **(49)**

Ei bine! Nici un curs agronomic din secolul XX nu menţionează aceste lucrări şi numele lui P. S. Aurelian, legat de importanţa lor, ca elaborări cu statut de primat în bibliografia agronomică românească.

Cea mai mare parte a volumului, absolut impresionant de lucrări-studiu şi neegalat până azi de scrieri agronomice, de economie agrară şi sociologie au fost publicate de dr. G. Ionescu-Şişeşti, în prima jumătate a secolului XX.

Studiile sale au constituit un progres profesional de expunere, având o sistematizare foarte judicioasă, o expunere analitică bazată pe o logică superioară, concluzii ferme şi clare şi un volum surprinzător de extins, care azi (2017) ne pare rezultatul unei munci copleşitoare şi ilustrarea unei minţi sclipitoare.

Studiul clasic, rapoartele ştiinţifice, conferinţele publice sau cele expuse la radio răspund cu supramăsură acestui gen de scriere ştiinţifică, încât alăturate activităţilor de cercetare, personale şi în grup, se constituie în argumente solide pentru considerarea sa ca

Scanned with OKEN Scanner

„agronom-savant". La acest nivel a organizat şi condus cercetarea agricolă românească printr-un efort intelectual superior, şi în mod surprinzător printr-un efort fizic de neaşteptat de la o persoană cu starea sa de sănătate, care a fost supusă multor încercări.

O lucrare monografică în genul acesteia, pe care o prezentăm, ne permite să redăm cuprinsul şi fragmente din studiile efectuate asupra unor teme importante pentru agronomie, economia rurală şi agricultori, a căror activitate era necesară pentru binele ţării şi a cetăţenilor ei.

Ne propunem să etalăm modul concret de expunere a conţinuturilor, importanţa lor şi efectele lor momentane şi ulterioare. Totodată să constatăm nivelul superior de elaborare a acestor studii, ideile şi recomandările autorului. În ceea ce priveşte volumul şi diversitatea acestui gen de scrieri, dr. G. Ionescu-Şişeşti nu are egal în epoca sa.

1) Tipurile principale de sol din România şi necesitatea lor de îngrăşăminte

Preambul

Această lucrare prezintă rezultate şi recomandări pentru practica agricolă, din cercetările extinse efectuate în vase de vegetaţie şi în câmp. Ea pare a fi o elaborare cu scop de popularizare a ştiinţei, dar conţinutul exprimă un nivel înalt de studiu. Se remarcă structurarea cuprinsului lucrării cu teme ordonate în succesiune logică, care conduce la înţelegerea conţinutului, concluziilor şi recomandărilor. Iată cuprinsul:

- Întrebuinţarea îngrăşămintelor chimice trebuie să se întemeieze pe cercetarea solului
- Cum se hrănesc plantele?
- Soluri de regiuni umede şi soluri de regiuni secetoase
- Tipurile de sol din România;
- Ce îngrăşăminte sunt necesare pe fiecare tip de sol?
- Problema rentabilităţii întrebuinţării îngrăşămintelor chimice.
- Gunoiul de grajd.

Alegem pentru reproducere identică subiectele „Ce îngrăşăminte sunt necesare pentru fiecare tip de sol?" şi „Problema rentabilităţii întrebuinţării îngrăşămintelor chimice", care reflectă preocuparea autorului pentru cercetări efectuate în succesiune logică, prin care a ajuns la rezultate ştiinţifice aplicabile în practica agricolă. Iată expunerea studiului:

a) Ce îngrăşăminte sunt necesare pentru fiecare tip de sol

Aceste diferite tipuri de sol trebuie cunoscute, când recomandăm întrebuinţarea îngrăşămintelor chimice, fiindcă fiecare are nevoi speciale.

Nici propagandiştii, care îndrumează pe agricultori prin articole, conferinţe şi consultaţiuni, nici fabricanţii sau negustorii de îngăminte nu trebue să recomande îngrăşămintele chimice la întâmplare, fiindcă atunci toată acţiunea de îndrumare şi de progres va fi compromisă.

Institutul de Cercetări Agronomice e în măsură să dea sfaturi sigure, întemeiate pe numeroase analize, pe experienţe în vase cu soluri de diferite tipuri şi sute de experienţe pe teren în diferite regiuni ale ţării.

Iată, în esenţă, ce se desprinde din aceste cercetări şi ce trebue să ştie oricine se preocupă de această problemă: fie agricultori, agronomi sau fabricanţi şi negustori de îngrăşăminte chimice.

Podzolurile, adică solurile din regiunile umede, au nevoie, în primul rând de îngrăşăminte azotate şi în al doilea rând de îngrăşăminte fosfatice. Îngrăşămintele chimice azotate potrivite sunt nitratul de sodiu sau Salpetrul de Chile şi cianamida de calciu. Salpetrul de Chile este un îngrăşământ, care nu se găseşte în ţară. Se importă din Chile unde se găseşte în zăcăminte naturale sau din Germania, unde se prepară sintetic. E scump şi nu se poate întrebuinţa decât la culturi speciale. Rămâne deci ca singur îngrăşământ azotat recomandabil *cianamida de calciu*, care se fabrică în ţară şi care e mai eftină. Ea conţine o proporţie însemnată de calciu, aprovizionează solul şi cu acest element, moderează reacţiunea acidă şi o apropie de cea neutră.

Pentru a satisface nevoia de fosfor a podzolurilor trebuie să se dea ca îngrăşământ fosfatic: făină de oase, care se fabrică în ţară sau fosfate naturale pulverizate. Se găseşte în ţară un fosfat natural, care poartă numele de guano-fosfat sau fosfat de Cioclovina şi se extrage dintr'o peşteră din Transilvania. Atât făina de oase, cât şi fosfatul de Cioclovina, au reacţiune alcalină, conţin mult calciu şi corectează într'o măsură oarecare reacţiunea acidă a podzolurilor.

În sfârşit pe podzoluri se recomandă aplicarea de amendamente calcaroase sub formă de pulbere de piatră de var, sau de var nestins, ori stins cu puţină apă. Aceste amendamente îmbunătăţesc strutura solului, corectează reacţiunea şi sporesc flora bacteriană din sol.

Aşa dar pe solurile acide din regiunile umede, denumite podzoluri, se dau îngrăşăminte azotate şi fosfatice cu reacţiune neutră sau alcalină pentru a corecta reacţiunea acidă a solului.

Pe astfel de soluri dau rezultatele cele mai bune şi îngrăşămintele naturale: gunoiul de grajd şi îngrăşământ verde.

Venim acum la solurile de regiuni secetoase: solul brun de stepă şi cernoziomurile. Acestea au nevoie în primul rând de îngrăşăminte fosfatice şi apoi de îngrăşăminte azotate.

Îngrăşamântul fosfatic se dă aci sub altă formă şi anume de superfosfat. Superfosfatul se obţine tratând făina de fosfate minerale sau făina de oase, cu acid sulfuric. Superfosfatul este un îngrăşământ acid, foarte solubil în apă. El corectează astfel reacţiunea alcalină a solurilor de stepă şi se dizolvă uşor, chiar dacă e apă puţină în sol. E un îngrăşământ care se fabrică în ţară şi nu e scump.

Ca îngrăşământ azotat se recomandă pe solurile de stepă, sulfatul de amoniu, care deasemenea se fabrică în ţară, dar care, din nefericire, este încă foarte scump.

Prin lucrări culturale potrivite, putem mobiliza uşor azotul din humusul ce se găseşte în cantitate mare în cernoziomuri. Cultura de leguminoase de asemenea ne asigură o provizie bună de azot şi echivalează aproape

Scanned with OKEN Scanner

cu o îngrăşare cu îngrăşământ azotat. O cultură de grâu după leguminoase şi cu un adaos de 100-300 kg superfosfat la ha, asigură o producţie mare şi calitatea cea mai bună.

Se recomandă şi pe pământurile de stepă şi pe cernoziomuri îngrăşămintele naturale: gunoiul de grajd, îngrăşămintele verzi şi îngrăşământul preparat din pae fermentate. Îndoielile sau nedumeririle pe care le au unii agricultori şi mai ales ţăranii, în ce priveşte întrebuinţarea guniului de grajd în stepă, se explică numai prin greşelile ce se fac la pregătirea şi răspândirea acestui îngrăşământ.

Solurile de pădure şi unele cernoziomuri degradate, vecine cu acesta, au mai mică nevoie de îngrăşăminte. Se simte oarecare nevoe de îngrăşăminte azotate, care se pot da sub formă de cianamidă de calciu sau de salpetru. Gunoiul de grajd e foarte nimerit pe aceste tipuri de sol. Ele sunt însă cu deosebire recunoscătoare la lucrări culturale raţionale, care mobilizează rezerva lor de substanţe hrănitoare.

b) Problema rentabilităţii întrebuinţării îngrăşămintelor chimice

Întrebarea ce se naşte acum în mintea fiecăruia agricultor este: dar oare sunt rentabile aceste îngrăşăminte? Răspunsul trebue dat în fiecare caz în parte. El atârnă de mărimea sporului de recoltă şi de preţul recoltei faţă de preţul îngrăşământului.

În majoritatea experienţelor noastre sporurile au fost aşa de mari cu 100-200 kg de îngrăşământ la ha, încât întrebuinţarea acestor îngrăşăminte, mai ales a celor fosfatice, are o rentabilitate asigurată. Dau ca exemplu câteva din experienţele care s'au făcut la grâu cultivat după leguminoase în anul 1935. Într'o parcelă martor s'a cultivat grâu fără îngrăşământ şi apoi în alte parcele vecine grâu cu 100, 200, 300 şi 400 kg la hectar de îngrăşământ fosfatic sub formă de superfosfat. Iată rezultatele:

În experienţa dela Câmpia Turdei s'a obţinut, fără îngrăşământ fosfatic, 1200 kg grâu la ha. Cu 100 kg superfosfat recolta este de 2060 kg grâu la ha, cu 200 kg superfosfat este 2070; cu 300 este 2160; cu 400 este 1980 kg grâu la ha. Sporurile de recoltă datorită cantităţilor progresive de îngrăşământ aplicate sunt 860, 870, 960 şi 780 kg grâu la hectar. Se observă că sporurile nu cresc prea mult, dacă mărim cantitatea de superfosfat de la 100 la 200 şi 300 kg iar la 400 kg sporul chiar se micşorează puţin.

Cantitatea cea mai potrivită de superfosfat pe solul de la Câmpia Turdei este aşa dar 100 kg la ha. Îngrăşământul costă în acest caz 350 lei, iar sporul de recoltă valorează 3440 lei.

La Târgul Frumos judeţul Iaşi sporurile obţinute cuu 100, 200, 300 şi 400 kg superfosfat la hectar sunt 550, 860, 1100, 1080 kg grâu la ha. Spor, repet încă odată, este cantitatea cu care e mai mare producţia pe parcelele îngrăşate. În această localitate e mai rentabilă întrebuinţarea de doze mai mari de superfosfat, până la 300 kg la ha.

În Bărăgan lângă gara Seceleanu, sporurile obţinute cu 100, 200 şi 300 kg superfosfat la ha au fost 446, 571 şi 667 kg grâu. Cantitatea care apare mai rentabilă este 200 şi 300 kg superfosfat la ha. În practică recomandăm 200 kg.

La Valul lui Traian, în judeţul Constanţa, sporurile obţinute cu 100, 200, 300 şi 400 kg superfosfat sunt 540, 840, 950 şi 1070 kg grâu la ha. Rentabilitatea întrebuinţărei a 200, 300 şi 400 kg superfosfat este aproape aceiaşi la Valul lui Traian.

Doza pe care o recomandăm în practică în această regiune este 200 kg la ha.

Concluzie

Recunoaştem în modul de expunere a lucrării, mai degrabă unul specific lucrărilor de popularizare. Dacă trecem la analiza conţinutului, constatăm un fond ştiinţific bazat pe cercetări efectuate de autor, sau rezultate preluate din lucrări publicate anterior. Întreaga lucrare urmăreşte expunerea unui conţinut ştiinţific ce justifică aplicaţii practice. Desigur, cunoaşterea acestui studiu la nivelul agricultorului cu minimă pregătire şcolară, din acel timp, era o sursă de progres profesional şi de ridicare a nivelului său de activitate practică, bazată pe rezultatele cercetării ştiinţifice.

2) Aratul

Preambul

Primele scrieri moderne despre arătură au fost elaborate de P. S. Aurelian. În „Monitorul Comunelor" nr. 35/1862, 51/1863 şi 5/1886 a publicat: „Arătura de toamnă", „Câteva cuvinte despre arături" şi „Despre arături", unde sunt redate cunoştinţe complete despre această lucrare.

Importanţa arăturii pentru reuşita culturilor de câmp este redată prin efectele ei principale asupra solului, aşa cum sunt descrise în cursurile moderne de după Aurelian, până în zilele noastre (2018). Iată: «In esenţă, scopul pentru care se fac arăturile este ca să mărunţească pământul, pentru ca să întoarcă stratul dedesubt, deasupra, spre a fi pus în contact cu aerul; ca să stârpească buruienile vătămătoare; ca să poată pătrunde mai cu înlesnire ploaia şi roua în pământ»

După descrierea scurtă a scopului lucrării, Aurelian aduce explicaţii ştiinţifice asupra modificărilor fizice şi biologice care se produc în urma arăturii: «... arătura despică pământul în brazde de o lăţime şi de o adâncime stabilite după trebuinţă; întoarce aceste brazde cu partea dedesubt şi mai toată se ajunge desupra. După cum se vede este „temelia tuturor lucrărilor" (lucrarea de bază) şi dacă nu se face bine, celelalte sunt de prisos oricât de bine s-ar face. Mărunţirea pământului şi amestecarea diferitelor părţi care-l compun priesţe foarte mult plantelor când cresc. ... Când pământul este mărunţit bine, rădăcinile îl pătrund cu mare înlesnire; totodată află şi hrană mai multă, cum şi umezeală, pentru că la o adâncime mai mare pământul este mult mai umed decât deasupra. Mai adesea este uscat pe deasupra şi înăuntru este umed. Inafară de aceasta, într-un pământ bine mărunţit apa pătrunde mai bine, se strânge înăuntru, şi nefiind expus la arşiţa soarelui nu se preface în aburi şi dimpotrivă hrăneşte

Scanned with OKEN Scanner

plantele care au rădăcinile într-însul, topeşte (dizolvă) multe substanţe care hrănesc plantele. (1863)

Într-un pământ mărunţit bine, unele plante, precum sfeclele, morcovii, guliile şi altele se dezvoltă mult mai bine decât într-un pământ nelucrat bine, pentru că rădăcinile lor pot pătrunde uşor în pământ, pot creşte în laturi». De la Aurelian moştenim ideea denumirii „lucrare de bază" pentru arătură. **(51)**

Tot el ne-a lăsat clasificarea arăturilor după adâncime şi timpul de efectuare cu utilajele potrivite. În acest caz ne-a descris sfaturi practice pentru alegerea, pregătirea şi utilizarea plugului, iată: «Plugul cel mai bun este acela care poate lucra pământul cu mai puţine vite; care oboseşte plugarul cât mai puţin, care este mai simplu şi mai trainic şi care poate lua o lăţime sau o adâncime după voie. Unii plugari vor să fie cât mai ieftin, însă trebuie să ne gândim că o unealtă care este bine făcută, rezistă; deşi costă mai mult, ţine mai mult. Plugurile grele sunt mai cu seamă bune în pământurile tari la spargeri de pârloagă». **(52)**

Aurelian a publicat în „Economia rurală" din anul 1876, un studiu adevărat despre „Arăturile adânci sau de desfundare" pe numai 3 pagini de revistă. Iată structura cuprinsului lucrării: „solul şi subsolul", „planta şi solul", „adâncimea arăturii – arătura adâncă", „foloasele arăturii adânci", „epoca de arătură", „plugurile", „economia lucrării". Este interesant să rămână pentru urmaşi, analiza ultimului obiectiv din „cuprins": «Economia lucrării: Arăturile adânci fiind costisitoare, mulţi agricultori nu se îndeamnă a le face. Că sunt costisitoare este adevărat (se efectuau cu tracţiune animală), însă foloasele ce le produc răsplătesc cheltuielile făcute. Afară de aceasta, nu se ară pământul la o adâncime mare în toţi anii; o arătură adâncă este deajuns pentru 5-6 ani. Aşadar agricultorul îşi poate întocmi lucrările în aşa mod, că în tot anul, o tarla să fie arată adânc la 5-6 ani». **(53)** Era în anul 1876.

„Arăturile adânci şi foarte adânci, şi de toamnă", pp 894-902, au fost expuse la un nivel superior, în concordanţă cu progresul ştiinţei agricole în tratatul „Agrotehnica", vol. I, 1958. Aici primele citaţii bibliografice trebuia să fie lucrările lui P. S. Aurelian; nu a fost aşa! Nu a fost de loc.

Trebuie să menţionăm că verificând cursurile de „Agrologie" semnate de Marin Chiriţescu Arva (1925) şi G. Ionescu-Şişeşti (1931), cu privire la prezentarea temei „Arătura", am constatat faptul că în nici unul din cazuri, conţinuturile expuse nu sunt la nivelul scrierilor lui Aurelian, mai ales prin organizarea expunerii, iar progresul lingvistic nu corespunde diferenţei de timp dintre anii 1863, 1925, 1931.

Nici excelenta monografie „Arăturile" publicată de Dumitru Săndoiu, în anul 1973, care este o operă ştiinţifică ce cuprinde rezultatele cercetărilor din secolul XX asupra arăturii, nu are un „preambul" de prezentare sintetică a temei, care să includă „istoricul" unde avea primul loc Aurelian, la români.

Ei bine! Să nu căutaţi în bibliografia acestor autori vreo referire la lucrările excepţionale publicate de Aurelianîn „Economia rurală".

Abia în anul 1958, în tratatul :Agrotehnica" elaborat de acad. G. Ionescu-Şişeşti şi prof. dr. Irimia Staicu, găsim o tratare a temei care începe cu subiectul: „În ce constă şi care sunt efectele arăturii", unde găsim o prezentare superioară, în pas cu progresul ştiinţei de la 1862 la 1958. Apare aici ordinea crescândă a elementelor nutritive în procesul de absorbţie (K, N, Ca, Mg, P); cunoştinţe de pedologie, cum ar fi capacitatea maximă de apă în soluri cu textură şi grad de afânare diferite, procesul de nitrificare din sol, transformările suferite de fosfor şi de calciu, ca rezultat al procesului de nitrificare precum şi activitatea bacteriilor fixatoare de azot. **(54)**

Aratul (G. Ionescu-Şişeşti)

Introducere. Deşi puţine lucrări fac diferenţierea între arat şi arătură, această lucrare este realizată în deplină cunoaştere cu privire la „arat", aşa cum este intitulată. Autorul prezintă iniţial câteva fotografii care reflectă evoluţia instrumentelor antice folosite la arat şi apoi o gamă diversificată de pluguri din epoca modernă, cunoscute în anul 1933.

Din introducerea „Pentru cititori" vedem o constatare personală a autorului cu privire la starea ţăranului în raport cu pregătirea sa pentru agricultură şi nevoia de a-l ajuta să intre pe un făgaş de progres. În mod realist şi real spune: «Ţăranul nostru este rutinar, şi în materie de cultură agricolă, trebuie folosit faţă de el, chiar metoda smulgerii (înlăturării, eliminării) relei deprinderi, ca şi a buruienei rele». Rezultă că propunea o înăsprire a măsurilor care să-l determine pe ţăran să adere la ideile de progres.

Interesantă ne pare pentru această monografie, partea lucrării în care sunt prezentate analitic „Regulile aratului", de aceea o vom reproduce, pentru nivelul accesibil al expunerii şi a valorii sale pentru practica efectuării aratului, în scopul realizării unei arături de calitate. Reţinem că este prima oara când se elaborează o ordonare practică a executării lucrării de arat, care include explicaţii ştiinţifice corecte şi mai ales accesibile.

Regulele aratului

Odată ce ai un plug bun, trebuie să ştii să-l întrebuinţezi, în chip potrivit şi la vremea potrivită, pentru ca să ai de la el cel mai mare folos.

Voi da câteva din regulele principale, pe care trebuie să le ştie şi să le aplice un bun plugar.

Întâia regulă

Când nu e acoperit de culturi, pământul trebuie să fie totdeauna negru: arat, grăpat şi fără buruiană.

Scanned with OKEN Scanner

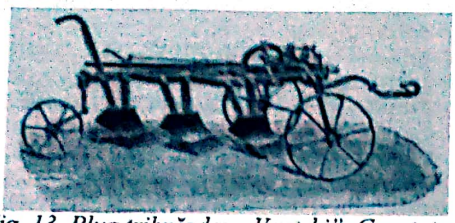

Fig. 13. Plug tribrăzdar „Ventzki". Greutatea 122 kgr. Adâncimea brazdei 4-10 cm. Lăţimea celor 3 brazde 54 cm. Potrivit numai pentru desmiriştiri şi arături în faţă

Fig. 14. Plug „Bächer" E.S.B.5N. Greutatea 66 kgr. Adâncimea brazdei 4-10 cm. Lăţimea brazdei 22 cm. Înălţimea roţilor regulabilă. Plug foarte uşor, care ară numai în faţă. Potrivit pentru pământuri uşoare şi mijlocii

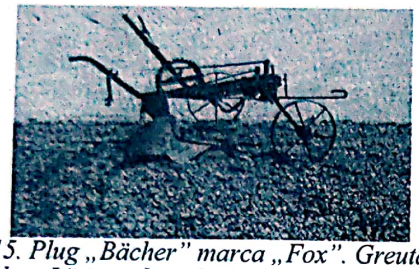

Fig. 15. Plug „Bächer" marca „Fox". Greutatea 53 kgr. Lăţimea brazdei 25 cm. Grindeiul în formă de ramă. Adâncimea brazdei regulabilă cu pârghia. Potrivit pentru pământuri uşoare şi mijlocii

Fig. 16. Plug „Reşiţa" E.S.B.5N. Greutatea 72 kgr. Adâncimea brazdei 5-16 cm. Lăţimea brazdei 23 cm. Înălţimea roţilor fixă. Potrivit pentru pământuri uşoare şi mijlocii

Fig. 17. Plug Universal „Reşiţa" D.7M.A. Greutatea 75 kgr. Adâncimea brazdei 9-19 cm. Lăţimea brazdei 25 cm. Trupiţa se poate demonta şi monta în locu-i o prăşitoare sau o rariţă. Înălţimea roţilor regulabilă. Potrivit pentru pământuri mijlocii

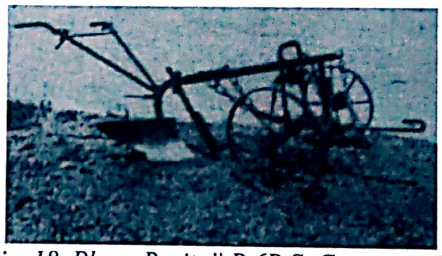

Fig. 18. Plug „Reşiţa" B.6R.S. Greutatea 73 kgr. Adâncimea brazdei 5-16 cm. Lăţimea brazdei 22 cm. Grindeiul recurbat. Înălţimea roţilor regulabilă. Bucşele roţilor apărate contra prafului, ungerea cu gresoare. Potrivit pentru pământuri uşoare şi mijlocii

Fig. 19. Plug Universal Eberhardt marca „Servus" E.S.B.5G. Greutatea 73 kgr. Adâncimea brazdei 24 cm. Lăţimea brazdei 24 cm. Trupiţa se poate demonta şi monta în locu-i o rariţă sau prăşitoare. Înălţimea roţilor regulabilă. Potrivit pentru pământurile uşoare şi mijlocii

Fig. 20. Plug Universal Eberhardt marca „Flamingo" E.S.B.5G. Greutatea 74 kgr. Adâncimea brazdei 6-16 cm. Lăţimea brazdei 24 cm. La fel ca şi plugul marca „Servus" dar cu grindeiul recurbat.

Când o cultură a părăsit locul, trebuie să întoarcem locul imediat. Dacă ne găsim în anotimpul uscat, în Iulie, August, Septembrie, atunci arătura se face *în faţă*. Nu este îngăduit să facem arătură adâncă, în anotimpul uscat şi secetos. Dacă, însă, ne găsim în anotimp umed, în Mai, Iunie sau toamna târziu, atunci arăm adânc.

Pentru ce este bine ca pământul între culturi să fie totdeauna negru, adică arat şi grăpat? Pentru că pământul lucrat *prinde mai bine umezeala din ploaie* şi *o pierde mai greu*. Pe pământul lucrat se stârpesc buruienile, cari sug hrana plantelor cultivate şi le împiedecă creşterea. Însfârşit pământul totdeauna lucrat se îmbogăţeşte în hrană pentru plante, se face mai rodnic, dă recolte mai mari.

A doua regulă

Pământul trebuie lucrat când e ravăn.

Scanned with OKEN Scanner

Pământul este ravăn, atunci când are umezeală potrivită, când plugul intră cu uşurinţă şi brazda se varsă după cormană. Pământul ravăn se simte moale sub picior şi se lasă fără să iese apă.

Când arăm pământul prea umed, prea moale, atunci brazdele ies ca nişte felii de pământ, cum iese cărămida din presă. A lucra pământul în această stare, însemnează a-l strica, mai ales dacă este un pământ greu, lutos sau argilos. Feliile de pământ ude nu pot fi grăpate, se usucă de soare şi de vânt şi dau bolovani, pe cari nu-i poate sfărâma nici tăfălugul, şi cu cari avem apoi de luptat tot anul. Când pământul e arat prea umed, el este presat de fiarele şi de cormană, pierde aerul, se îndeasă, îşi scade rodnicia, se face mai greu de lucrat la muncile viitoare.

Dacă arăm pământul prea umed stricăm locul.

Dar şi arătura, când locul e prea uscat, are mari neajunsuri.

Mai întâi este prea grea de făcut şi cere mai multe vite la plug sau un tractor puternic. Plugul scoate bolovani mari, cari cu greu se pot mărunţi cu tăfălugul şi cu grapa. Întorcând şi răscolind bolovanii, pământul pierde ultimele rezerve de umezeală, pe cari le va reface cu greutate. Pământul lucrat în stare uscată se usucă şi mai mult, rămâne bolovănos, semănătura e stânjenită de bolovani, plantele răsar greu şi numai după ploaie.

În a doua jumătate a lui Martie a anului 1933 pământul, în câmpia Ţărei, era ravăn, svântat şi foarte prielnic pentru arătură. Cu toate astea nu au ieşit la plug toţi sătenii. Mai târziu în Aprilie, au venit ploi mari şi chiar zburătură de zăpadă. Pământul nu s'a mai putut ara la vreme şi multe semănături de orz, ovăz, mazăre şi borceag au rămas întârziate.

A treia regulă

Arătura trebuie grăpată, chiar în aceeaşi zi.

Obiceiul multora din plugarii noştri de a nu grăpa de loc, sau a grăpa după mai multe zile, este foarte rău. Pământul negrăpat pierde foarte multă umezeală. În adevăr, cu cât suprafaţa arată este mai ondulată şi mai neregulată din cauza brazdelor, cu atât evaporaţia apei în atmosferă este mai mare. Când suprafaţa e nivelată şi mărunţită, pierderea de apă prin evaporaţie este foarte mică. Dacă pământul e nisipos, sau s'a vărsat bine după plug, atunci se poate nivela cu loitra sau cu grapa de mărăcini. Dacă însă arătura e mai bulgăroasă, atunci este nevoie de grapa cu dinţii de fier.

Pentru mărunţirea bolovanilor se întrebuinţează şi tăfălugul. Dar tăfălugul îndeasă pământul, aduce umezeala la suprafaţă, de unde se pierde repede prin evaporare.

Tăfălugul este un instrument pentru ţinuturi cu clima umedă şi pământuri ravene, unde avem interes să mai svântăm pământul. În ţara noastră, care este mult secetoasă, trebuie să întrebuinţăm cu băgare de seamă tăfălugul şi în orice caz după tăfălug să urmeze grapa. Tăfălugul mai poate fi întrebuinţat, când vrem să ridicăm umezeala la suprafaţă în preajma stratului cu seminţe. Dar această lucrare e ca un cuţit cu 2 tăişuri, nu o poate face decât acel care-şi cunoaşte bine pământul şi ştie meşteşugul plugăriei: altfel încercând să aduci apa în preajma seminţelor, ajungi s'o pierzi în aer.

Aşa dar: grapa trebuie să urmeze îndată după plug, cu ea sfărâmăm bulgării, netezim suprafaţa, micşorăm evaporaţia, cruţăm apa, pregătim locul pentru semănătură.

Numai ogoarele de toamnă din Octombrie şi Noembrie, cari se vor semăna în primăvară, nu se grăpează. Ele se lasă în brazdă crudă, ca să degere mai bine. Pierderea de apă nu ne îngrijorează, căci ele se îmbibă cu apă din zăpadă, iar evaporaţia, iarna, e foarte mică.

A patra regulă

Arătura de căpetenie trebuie să fie o arătură adâncă.

Prin arătură adâncă se înţelege o arătură de 20 cm. Sunt plante agricole, ca sfecla şi lucerna, cari cer o arătură şi mai adâncă, de 25-35 cm. Sunt altele, ca viţa de vie, cari cer o desfundare de 60-70 cm. Dar cele mai multe plante se mulţumesc cu o arătură de 20 cm. Cu cât stratul de pământ este mai gros cu atât este mai prielnică o arătură adâncă.

Pe pământurile subţiri, cum sunt acelea de pe dealurile văroase ale Dobrogei, de pe pietrişuri şi brancioguri, nu e bine să arăm adânc, fiindcă scoatem afară pământul nefolositor. Dar aceasta se întâmplă foarte rar.

În general pământurile noastre sunt groase, se pot ara şi trebuiesc arate adânc.

Arătura adâncă mişcă pământul pe o adâncime mai mare, pregăteşte pentru rădăcini un loc de desvoltare mai mare, în care se adună mai multă apă şi mai multă hrană.

Un pământ arat adânc este ca un vas deschis la primirea apei şi închis la pierderea ei. Înfoiat ca un burete, cu volumul mărit ca un aluat dospit, el primeşte multă apă când plouă şi o păstrează bine dacă suprafaţa e netedă, mărunţită de grapă şi fără coaje.

A cincea regulă

Orice semănătură trebuie facută în două arături.

Sunt necesare două arături, pentru a mărunţi, cum trebuie, pământul şi pentru a stârpi buruienile, cari sunt ca o plagă pentru agricultura românească.

Una din cele 2 arături e arătura principală sau arătura adâncă; a doua este arătura pentru semănat, care în general se face mai în faţă.

Arătura principală, sau arătura adâncă, se face în anotimpul cel mai umed.

Astfel când cultivăm grâu în ogor negru, arătura principală adâncă se face în Mai. Toamna, în Septembrie, când semănăm, facem deacurmezişul a doua arătură mai în faţă.

Când semănăm grâu, după plante care părăsesc pământul de vreme prin Iunie, Iulie, ca borceagul, rapiţa, mazărea, pregătim pământul la fel.

Când plantele antemergătoare grâului părăsesc pământul mai târziu ca: ovăzul, fasolea, inul, meiul, atunci recolta lor cade în anotimpul uscat. Nu mai putem face îndată după recoltă o arătură adâncă. Facem numai o desmiriştire, adică o arătură în faţă. Aşteptăm o ploaie bună în August, Septemvrie, Octomvrei, arăm atunci adânc în vederea semănăturei de grâu, care trebue să se facă în Septemvrie sau Octomvrie.

La fel lucrăm pământul pentru orice semănătură de toamnă.

Când semănăm grâu după porumb, care se recoltează târziu, suntem nevoiţi a semăna într'o singură arătură. Aceasta este una din cauzele principale ale slabelor recolte de grâu la noi.

Pentru semănăturile de primăvară, facem arătură adâncă toamna târziu. Lăsăm pământul în brazdă crudă. El degeră şi se mărunţeşte peste iarnă. Primăvara după ce pământul s'a svântat, în loc să-l arăm a doua oară, îl

Scanned with OKEN Scanner

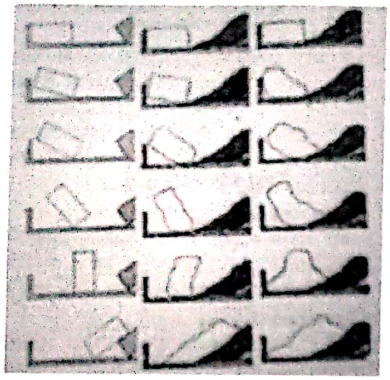

grăpăm bine, sau îl lucrăm cu cultivatorul cu arcuri, şi semănăm. Astfel se seamănă toate plantele cu semănătură timpurie: grâu de primăvară, orz, ovăz, mazăre, lucernă, trifoi. Pentru semănăturile mai târzii: sfeclă, cartofi, porumb, fasole, lucrăm arătura de toamnă cu cultivatorul. Dacă pământul s'a aşezat prea mult sau s'a prins pe el buruieni, atunci suntem nevoiţi a ara a doua oară, în faţă. Arăm în faţă, ca să nu pierdem umezeala.

Fig. 21. Felul de întoarcere a brazdei: în stânga - *Întoarcerea brazdei în mod teoretic*; la mijloc – *Întoarcerea brazdei în pământ argilos*; în dreapta – *Întoarcerea brazdei în pământul nisipos*

Pentru semănăturile târzii, dacă nu am putut face ogor de toamnă, facem ogor primăvara timpuriu, iar la vremea semănatului grăpăm sau lucrăm cu cultivatorul, ori la nevoie arăm a doua oară în faţă şi curmeziş.

Toate plantele puse într'o singură arătură dau recolte slabe, fiindcă pământul rămâne bulgăros, nu are timp să se aşeze, pierde umezeala şi rodnicia, iar buruienile nu au fost stârpite, decât în parte.

Cele două arături se fac cruciş şi curmezişă. Dacă am face în aceiaşi direcţie am pune a doua oară pământul la loc cum a fost.

Arăturile se fac la adâncimi diferite, altfel pământul se bătătoreşte prea mult sub talpa plugului. Dar *motivul principal al arăturilor la adâncimi diferite este necesitatea de a face arătura adâncă în anotimpul umed şi arătură în faţă în anotimpul mai uscat.*

A şasea regulă

Bălegarul trebuie împrăştiat şi îngropat odată cu arătura principală, adâncă.

Mai ales în pământurile noastre din regiunile uscate, bălegarul trebuie îngropat adânc, fiindcă numai în adâncime găseşte umiditate şi se poate descompune. Trebuie dat gunoiul la arătură adâncă pentru ca pământul să aibă timp să se aşeze până la arătura de semănătură.

Un pământ prea înfoiat, din cauza gunoiului, pierde umiditatea, plantele sufăr din cauza uscăciunei şi nu pot folosi hrana din gunoi.

Vom da deci bălegarul *ori în Mai, în ogor negru, ori la ogorul de toamnă*. La arăturile de primăvară nu se poate da decât bălegar bine topit, care să nu înfoaie pământul, dar bălegarul acesta are mai puţină putere de rodnicie.

A şaptea regulă

Să nu arăm totdeauna în aceeaşi direcţie.

Dacă am arat un loc întâiu în lung, a doua oară trebue să-l arăm deacurmezişul. În felul acesta pământul se lucrează mai bine.

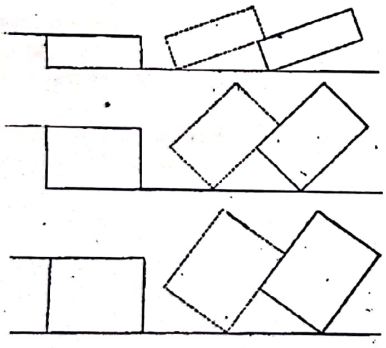

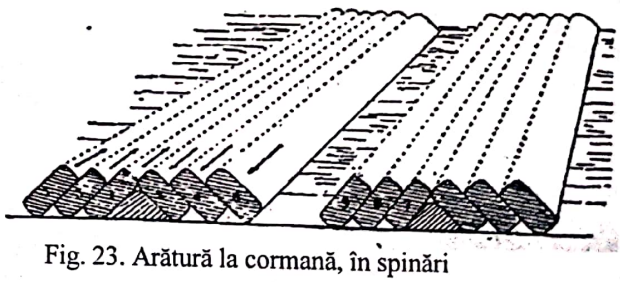

Fig. 23. Arătură la cormană, în spinări

Fig. 22. Sus: *Aşezarea brazdei într'o arătură superficială;*
la mijloc: *aşezarea brazdei într'o arătură mijlocie*;
jos: *aşezarea brazdei într'o arătură adâncă*

Loturile mici ţărăneşti nu se pot ara în acest fel, când sunt prea lungi, ca nişte curele.

Când începem arătura la mijlocul locului, atunci brazda a doua se încalecă peste întâia şi arătura continuă spre marginea locului. Astfel de arătură se numeşte „la cormană". Ea lasă locul puţin ridicat la mijloc.

Dacă începem lucrul la cele două margini ale locului atunci arătura se numeşte „înlături" pentru că brazda se răstoarnă înafară sau în lături. În acest caz înaintăm cu arătura dinspre margine în spre mijlocul locului.

La mijloc rămâne un şanţ prin care se scurge apa.

E bine să arăm când la cormană, când în lături, spre a lucra mai bine pământul şi a împedeca adâncirea locului la margini sau la mijloc.

Când se ară la cormană fâşii de câte 8, 10, 12 brazde atunci arătura iese *cu spinări*, iar între spinări rămân şanţuri de scurgere a apei. Aşa se ară pe locurile joase şi umede, cum sunt multe în luncile râurilor, ca de pildă, în valea Oltului, în ţinutul Bârsei. În acest caz se seamănă pe coama spinărilor, unde pământul este mai svântat.

Regulele arătate trebuesc aplicate de fiecare plugar după starea pământului său.

E timpul să lucrăm bine pământul, spre a scoate din el mai mult şi a câştiga cu cantitatea şi calitatea, ceeace am pierdut din cauza scăderei preţurilor.

Scanned with OKEN Scanner

Mulţi plugari ară rău: ară prea în faţă, iau brazda prea lată, nu duc brazda până la capul locului, ocolesc şi cruţă mărăcinii, ară numai odată, nu pândesc ziua cea mai potrivită.

Dacă aceşti plugari vor urma regulele pe care le-am arătat, vor putea avea, cu siguranţă, cel puţin doi saci mai mult la pogon.

Întâmpinarea pe care o fac mulţi plugari că nu au vite puternice nu este temeinică. Ei trebuie să reînvie vechiul şi bunul obicei al plugarilor de odinioară de a se întovărăşi câte doi, pentru a face un plug cu patru vite. Arătura bună e mândria bunului plugar, taina bunei plugării, cheia bogăţiei şi a propăşirei.

3) Problema decăderii agriculturii ţărăneşti prin pulverizarea excesivă a proprietăţii

Preambul

Problema pulverizării proprietăţilor agricole, ca efect al înmulţirii populaţiei, care a început mai vizibil în secolul al XIX-lea, a fost o temă frecvent analizată de oamenii politici şi de învăţaţii preocupaţi de starea sordidă a ţărănimii şi de agricultură. Treptat această situaţie a născut aşa-numita „problemă ţărănească".

Între cei cunoscuţi pentru opiniile lor exprimate asupra acestui subiect îi amintim pe Mihail Kogălniceanu (1864), D. Pop-Marţian, P. S. Aurelian (1888), C. D. Dutescu (1889), Ion Petrescu (1861), Petre Oprean (1858), A.. Corteanu, D. S. Nenitescu (1901), N. St. Cesianul (1902), Ion Voiculescu (1905), Ch. Creangă (1907), Ch. Arion (1895), Pană Buşcu (1993), Radu Răducanu Rosetti (1907, 1908). **(56)**

Agronomii au tratat în scrierile lor, în mod frecvent, efectul negativ al pulverizării proprietăţii asupra economiei rurale şi asupra nivelului de viaţă al ţăranilor. Cei mai angajaţi în lămurirea acestei situaţii au fost P. S. Aurelian, Constantin Garoflid, N. O. Popovici-Lupa, G. Ionescu-Şişeşti, Nicolae Cornăţeanu, G. Cipăianu, D. G. Chiţoiu, Marin Chiriţescu-Arva, ş.a.

Este important să arătăm cauzele care au făcut inevitabil fenomenul de fărâmiţare a proprietăţilor ţărăneşti. Se ştie că înainte de Reforma agrară realizată sub semnul „loviturii de stat" de la 2 mai 1864, dată de Domnitorul Al. Ioan Cuza şi ministrul său M. Kogălniceanu, ţăranii deţineau în proprietate numai ... % din terenul agricol al ţării, iar rezultatele acţiunii au fost modeste. Marii proprietari care niciodată, în nici o perioadă istorică, nu au fost de acord cu împroprietărirea ţăranilor din pământ boieresc, din spirit umanist şi economic, mai deţineau după reforma din 1864 ... % din suprafaţa agricolă a ţării. Ca efect, în scurt timp, proprietăţile ţărăneşti, care ocupau în marea lor majoritate proprietăţi de 5-10 ha de teren, au fost nevoiţi să-l împartă fiecărui copil ajuns la momentul întemeierii unei familii. Astfel, un număr tot mai mare de familii noi stăpâneau suprafeţe de 2-3 ha, sau deloc. Aşa au devenit treptat oameni săraci, nevoiţi să muncească pământul boieresc, în condiţiile înrobitoare ale „Legii învoielilor agricole". Nici după reformele ulterioare din 1888, 1920, 1945, realizate prin „dictate", ţăranii nu au ajuns într-o stare mai bună, iar din 1961 au fost expropriaţi şi asimilaţi cu proprietarii colectivişti de a căror muncă şi rezultate de producţie dispunea statul, după liberul arbitru.

Analizând raţional cauza situaţiei descrise, o găsim în primul rând în numărul mare al populaţiei rurale, care era slab instruită şcolar şi educată pe baza principiilor de familie, principii corecte dar limitate, din cauza lipsei de pregătire sistematică şcolară pentru activitatea industrială şi manufacturieră. De ce? Pentru că industria era slab dezvoltată iar clasa celor bogaţi acţiona energic împotriva şcolirii ţăranilor. Chiar şi după Legea din 1898 se organiza un învăţământ elitist. Dar prin eforturile lui Spiru Haret, ministrul căruia i se atribuie elaborarea ei (desigur au fost şi alte minţi luminate participante), s-au înfiinţat mai multe şcoli rurale şi gimnaziale, spre care au avut acces şi fii de ţărani. Dar, în raport cu proprietatea ţăranului, nu s-a schimbat nimic. Pământul ţării nu era suficient nici măcar pentru o suprafaţă medie de 10 ha pentru o familie. Chiar aşa, acţiunea era fără succes, pentru că pământul boieresc era lucrat superior faţă de ţărani şi contribuia hotărâtor la bugetul ţării.

Responsabilitatea acestei situaţii cădea pe spatele claselor avute, care, până la P. S. Aurelian (1870) erau împotrivă ca ţara să-şi făurească o industrie. Ca atare fiii ţăranilor erau obligaţi să-şi urmeze părinţii şi împreună să muncească la boieri, ducând o viaţă grea, cum ar fi cu totul de neînchipuit azi, iar istoria păstrează dovezile acelei epoci.

După anul 1989 când terenul agricol a fost restituit vechilor proprietari (ţărani, urmaşii lor orăşeni, urmaşii boierilor şi alţii), s-a produs o dezordine greu reparabilă, având o populaţie fără mijloace de lucrare a pământului şi fără cunoştinţele de organizare a gospodăriei, precum era ţăranul de altă dată. În plus, metehnele acumulate în perioada cooperatistă le-au diminuat orice sentiment de aspiraţie spre progres. Nimic nu i-a putut convinge să accepte cooperaţia concepută în condiţiile capitalismului, după principiul „economiei de piaţă" şi a contribuţiei la realizarea recoltei şi a beneficiului. Acolo se cere muncă şi minte.

Am pornit după anul 1989 de la 10,3 milioane ha teren arabil şi avem azi cca 9,4 mil ha. Aproximativ unul din trei români lucrează în agricultură. Sunt 3,7 milioane exploataţii (gospodării ţărăneşti) care deţin în medie 3,5 ha, iar în totalitate, aceste forme de subzistenţă ocupă 4,0 mil ha, la care se adaugă un număr de câteva mii de „ferme industriale" care au în exploatare alte 4 mil ha, suprafaţa lor variind de la 100 ha până la suprafeţe ce depăşesc 10.000 ha. **(57)**

Astăzi există din nou o „problemă ţărănească" respectiv prezenţa acestei părţi din populaţia românească, în proporţie de 29%, care posedă suprafeţe sub 3,5 ha (4 mil ha în

Scanned with OKEN Scanner

total). Este „ferma de subzistență", acum problema nu se pune de a spori suprafața „fermei de subzistență", ci de a primi sprijin, astfel ca, de pe 3,5 ha să-și asigure traiul, subzistența, și să producă un plus pentru piață, plus necesar hranei populației neagricole.

Așa o stare se poate realiza numai cu persoane instruite care și-au asumat deprinderi de specialitate. În acest scop trebuie organizate, în perioade scurte de pregătire (6-10 luni), printr-o coordonare programată și realizată de către „Camerele agricole". Acestea ar trebui să-și asume sarcinile „Casei Rurale" din perioada interbelică, în condițiile actuale. Ar fi potrivită pregătirea de scurtă durată (3-6 luni) pentru adulți și o pregătire școlară în instituțiile gimnaziale și cele de învățământ agricol de nivel profesional și mediu.

Ideea generală ar pretinde ca majoritatea locuitorilor unei localități, proprietari ai unei mici gospodării ce posedă pământ, să fie specializați în 1-3 activități de producție, prin care să practice o agricultură superintensivă, unde se pot realiza producții de mare valoare financiară. Conducerea generală a înfăptuirii acestei opere ar trebui să revină Guvernului României, prin Ministerul Agriculturii

Condițiile țării noastre asigură prestarea activităților agricole într-o gamă, aproape nelimitată, de domenii. Se mai cere dorința de muncă și de specializare și acceptarea unei forme de asociere pentru vânzarea produselor. Acesta este modul de organizare a zonelor suprapopulate din Asia de sud-est, care trăiesc prin munca depusă pe suprafețe mult mai mici, față de cele amintite de noi, iar acele popoare reușesc, fără un ajutor de stat. Ajutorul de stat acordat la noi, adică ajutorul dat de cei care muncesc unor compatrioți aflați în situații foarte grele, ajunge în numeroase cazuri (necunoscut sigur, cât de multe), la oameni apți de muncă, despre care există dovezi că nu doresc să muncească. Este nedrept ca persoane, consumatoare de alcool sau făptuitoare de rele, sau care, pur și simplu, nu vor să muncească, să primească ajutor din munca celor mulți, ca semn de solidaritate socială. Este o eroare.

Această realizare ar fi o operă națională, care ar putea asigura o exploatare superintensivă pe o suprafață de 3 milioane de ha, din cele 4 milioane existente azi, pe care se obține o producție după metode arhaice, nu asigură o viață de nivel acceptabil proprietarilor. Ideea enunțată s-ar putea realiza în 5-8 ani; ar putea fi de mare succes, cu investiții reduse și ar forma o categorie socială educată, care să ducă un trai decent. În mod sigur ar eradica sărăcia, în foarte mare măsură.

Există și varianta păstrării situației de azi care ar extinde aria viciilor ce pot degrada o națiune, uneori ireversibil. Memoria istorică a păstrat asemenea exemple până în zilele noastre, când popoare mai vechi au căzut în atracția relelor și a vieții fără muncă.

Am continua, probabil, cu migrația forței de muncă, prin care românii slujesc pentru progresul altor popoare și s-ar produce o dezorientare mai adâncă asupra viitorului acestei națiuni, iar în momente grele, rezultatul va fi imprevizibil, dar și ireversibil.

Dr. G. Ionescu-Șișești ne-a lăsat o analiză, cu fond de studiu asupra efectelor negative produse de pulverizarea (mărunțirea și micșorarea) suprafețelor de teren aflate în proprietatea țăranilor prin actul de „moștenire" lăsat urmașilor din familie. În România, unde nu exista industrie care să absoarbă forța de muncă, toți urmașii unei familii aveau „drept de moștenire". Acest fenomen nu s-a întâmplat în țările europene unde funcționa o industrie în dezvoltare; acolo întreaga moștenire revenea unui singur urmaș, iar restul erau pregătiți în școli pentru diferite meserii, sau prin studii superioare. Acesta este „secretul" superiorității educației popoarelor din vestul Europei. Acolo, și nobilimea, spre deosebire de boierimea noastră, a cedat cu liberă conștiință, cea mai mare parte din suprafețele agricole pe care le stăpâneau, către aceia care munceau pământul cu pricepere și interes. **Așa a progresat și agricultura lor în plan general, primind un sprijin foarte important din partea statului și a oamenilor de știință. Au fost acțiuni care depășeau interesul egoist al unei persoane și s-au produs înfăptuiri de care au profitat masele de oameni și țările lor. Egoismul slăbește baza progresului general în toate cazurile.**

Iată studiul scurt, dar foarte dens și excelent elaborat de către dr. G. Ionescu-Șișești:

Problema decăderii agriculturii țărănești prin pulverizarea excesivă a proprietății

de G. IONESCU-ȘIȘEȘTI
Ministrul Agriculturii și Domeniilor

În diferite împrejurări, prin scris și prin grai, în conferințe și cuvântări, dl. Andrei Corteanu, a atras atenția asupra primejdiei, la care este expusă agricultura prin parcelarea proprietății. D-sa afirmă că proprietatea mică țărănească este condamnată să facă o agricultură inferioară și dacă vrem să remediem această situație nu există alt mijloc decât absorbirea loturilor țărănești în mari exploatări agricole capitaliste, cari ar arenda aceste loturi, ar plăti țăranilor arendă și i-ar întrebuința în același timp și ca lucrători.

Problema ridicată de dl. A, Corteanu este o problemă socială, care derivă dintr'un fenomen demografic: înmulțirea continuă a populațiunii noastre în general și în special a populațiunii sătești.

În decursul veacurilor țara noastră a avut o populație foarte rară și de altcum și celelalte țări din Europa erau foarte slab populate. Pe atunci nu se punea problema pământului, ci problema omului. Pamânt era suficient, iar domnitorii și boerii erau în continuu în căutarea de oameni, pentru a pune în valoare acest pământ. Numai pe măsură ce populația s'a înmulțit s'a pus problema pământului. Atunci s'a împărțit pământul în raport cu numărul populației și cu nevoile acesteea, dar în curând s'a produs un nou spor de populație, care a dus la necesitatea de a examina problema unei noui distribuiri de pământ. Așa s'a procedat în mai multe rânduri până ce reforma agrară din 1919/20 a măcinat aproape totalitatea proprietății noastre agricole mari. Au rămas numai pădurile ce nu au

Scanned with OKEN Scanner

fost parcelate şi vreo 12-15% pământ arabil în mâna marilor proprietari, cari de fapt sunt mai curând proprietăţi mijlocii în întindere de câte 200-500 ha.

Ce se va întâmpla dacă populaţiunea va continua să crească? Pentru a răspunde la această întrebare trebue să stăruim puţin asupra fenomenului demografic.

Există două tipuri principale demografice: un tip demografic pe care l'a descris foarte bine într'o conferinţă dl. Aurel Pană: tipul din extremul orient, din China şi Japonia. Aici populaţia agricolă fiind tot atât de deasă ca în centrele cele mai populate industriale din occident, proprietatea agricolă este extrem de parcelată aşa încât nu se mai poate face agricultură cu maşini şi animale, ci se face o agricultură grădinărească, numai cu braţele, foarte îngrijită, astfel încât o mică bucăţică de pământ să poată asigura proprietarului o existenţă, deşi extrem de modestă. Când vin însă inundaţiile sau secetele mari, este un adevărat dezastru; populaţia este nevoită să se refugieze în regiunile mai puţin bântuite, ceeace dă aspectului social o notă de nesiguranţă şi de mizerie impresionantă. Acesta este tipul demografic cel mai favorabil.

Un alt tip de evoluţie demografică îl observăm în ţările nordice ale Europei, în Suedia, Norvegia şi Finlanda. Aci există întinderi relativ mari de pământ şi o populaţie ţărănească de proprietăţi mijlocii destul de rară. Stăpânirea pământului este echilibrată în ferme, cari rămân cam în aceiaşi formă şi întindere din generaţie în generaţie. Ţăranii beneficiază de o civilizaţie înaintată şi au nevoi destul de ridicate. Acest tip de formă socială este în orice caz acela, care este capabil să asigure populaţiei un maximum de bună stare, de mulţumire sufletească şi de valori culturale, cari derivă din starea actuală a tehnicei.

Între aceste două tipuri extreme există tipuri demografice intermediare.

Spre care din aceste tipuri evoluăm noi?

Populaţiunea noastră creşte în fiecare an cu câte 200-250000 suflete, astfel că peste 50-100 de ani vom ajunge, după părerea d-lui A. Corteanu, într'o situaţie foarte alarmantă şi tragică.

D-sa admite însă că lucrurile nu vor continua să meargă în acelaşi ritm matematic. Se poate întâmpla ca la un moment dat mersul acesta al creşterii populaţiei să se oprească, să se echilibreze. Sunt şi azi regiuni în România, ca de pildă în Banat, unde populaţiunea rămâne într'o stare de echilibru, în aceiaşi situaţie demografică. De altcum acest fenomen de stagnare a populaţiei nu este privit de toată lumea în acelaşi fel. Unii, cum ar fi de pildă oamenii, cari ar dori ca agricultura să se facă în bune condiţiuni, văd în această situaţie un semn de civilizaţie, pe când sociologii, văd un semn de decadenţă. În orice caz nu există posibilitatea de a influenţa acest fenomen, nici în sensul de a contribui la sporirea populaţiei, cum ar dori-o Franţa, de exemplu, şi nici în sensul de a înfrâna această înmulţire.

Personal cred, că raportul dintre populaţie şi proprietate se va echilibra, grija ce trebue făcut peste 50-100 ani, va aparţine generaţiei ce va veni atunci.

Pentru noi se pune problema ce facem cu populaţiunea pe care o avem azi, cu neajunsurile de azi. Aceste neajunsuri le-a subliniat dl. Corteanu: proprietatea mică, producţie la hectar mică; utilizarea mijloacelor tehnice restrânsă; de aci o stare economică defavorabilă, care se resfrânge în mod defavorabil şi asupra stării sociale şi culturale a populaţiunii.

Problema care se pune pentru noi este următoarea: putem face ceva, există o soluţie, sau trebue să lăsăm lucrurile să evolueze în voia soartei?

Sunt de părere că se pot lua măsuri capabile să stăvilească răul şi să amelioreze actuala stare de lucruri.

Dl. Corteanu a formulat un proect foarte bine documentat, pe care mi l-a supus sub forma unui memoriu şi anume:

Crearea de societăţi agricole privilegiate cu scopul de a arenda pământurile ţăranilor, de a le comasa şi de a organiza pe aceste terenuri arendate şi comasate dintr'o comună sau mai multe comuni, o exploatare agricolă raţională cu mijloace tehnice moderne după sistemul marilor ferme din America sau a sistemului de colhosuri din Rusia. Argumentele d-lui Corteanu au fost impresionante. D-sa au fost de părere că o asemenea agricultură intensivă ar produce atât încât ar permite să se plătească ţăranilor, cari şi-au arendat pământul, o arendă egală cu ceea ce au câştigat ei în trecut, rămânând un excedent suficient pentru asigurarea unui câştig satisfăcător şi care s'ar resfrânge în formă directă sau indirectă asupra întregii ţări. Nimic n'ar împiedica pe ţăranii respectivi să-şi creeze un venit suplimentar lucrând ca lucrători contra plată pe acele terenuri arendate.

Am examinat această propunere foarte de aproape, m'am consultat cu mai multe persoane în măsură să dea un sfat şi nu m'am putut hotărî a da urmare acestui proect. Din nefericire orice soluţie de natură economică şi socială mai are şi un aspect politic. Dacă s'ar proceda la înfiinţarea de asemenea asociaţii, s'ar naşte imediat două feluri de nemulţumiri: un protest al opiniei publice, din mijlocul acelor intelectuali, cari au contribuit în mare parte la înfăptuirea diferitelor reforme agrare şi cari ar vedea în aceste asociaţii întreprinderi menite să aducă foloase unui grup de oameni, cari s'ar putea bănui că nu ar urmări alt ceva decât să exploateze în forma aceasta indirectă pe ţărani. Această bănuială s'ar putea naşte cu atât mai mult cu cât proectul prevede o serie de excepţii şi privilegii foarte importantte în favoarea acelor asoociaţii, fără de care dl Corteanu nu vedea posibilitatea înfiinţării lor. Într'adevăr nimic nu ar împiedica, ca asemenea asociaţii să se formeze în condiţiunile actuale, cu toate acestea nu se înfiinţează; pentru înfiinţarea lor ar fi deci necesară acordarea de privilegii şi aceste privilegii ar trezi nemulţumiri.

A doua categorie de nemulţumiri ar veni însăşi de la ţărani. Ţăranii noştri sunt cât se poate de sensibili la orice iniţiativă care, cât de departe, ar putea produce impresia că vrem să facem calea întoarsă şi că vrem să le luăm pământul înapoi.

Am putut face experienţă încercând să organizăm asociaţii în felul vechilor obşti, fără nici un scop lucrativ, numai cu scopul de îndrumare tehnică pentru a ajuta pe ţărani la împărţirea tarlalelor, aşa ca să se asigure un asolament mai raţional. M'am izbit de foarte mari dificultăţi. Nu văd deci împrejurările prielnice şi omul care ar putea să înfrunte aceste două categorii de dificultăţi.

Atunci ce este de făcut?

Rămâne ceva de făcut chiar în sistemul actual al proprietăţii: în primul rând va trebui stăvilită fărâmiţarea proprietăţii şi consolidată în starea actuală. Există dispoziţii legale, cari prevăd acest lucru dar se aplică numai la anumite categorii de proprietăţi. Or, dacă aceste dispoziţii se aplică numai la unele parcele şi la altele nu, controlul devine foarte greu. Va trebui deci să se voteze o lege care să împiedice parcelarea proprietăţii

Scanned with OKEN Scanner

de orice origină, sub o anumită limită. Aplicarea acestei legi nu va fi uşoară, căci ne vom izbi de starea de spirit a ţăranilor, cari pretind că o bucată de pământ să se împartă, ori cât ar fi ea de mică. În ori ce caz însă va putea fi realizată mai uşor decât soluţia cealălaltă, a unei resorbiri a parcelelor ţărăneşti în mari exploatări, organizate după principile capitaliste.

Drept consecinţă a împiedecării pulverizării, un număr de ţărani vor rămâne fără pământ. Această politică nu trebue însă împiedecată, ci trebue încurajată. Reforma din 1919/20 a pornit dela o concepţie filantropică, care a dat loc la foarte multe neajunsuri.

Privind problema în felul acesta nu văd viitorul ţării atât de sumbru, cum îl vede dl Corteanu. Noi ne găsim de fapt pe o scară ascendentă din punct de vedere economic, social şi cultural. Dacă numărul kilometric de şosea creşte în fiecare an şi tot astfel linia de cale ferată, fie chiar numai cu câţiva kilometri; dacă capitalul investit în industrie creşte; dacă rezerva de aur a Băncii Naţionale creşte, dacă bugetul ţării şi posibilităţile de înzestrare ale armatei cresc; dacă exportul creşte, dacă în sate vezi case cu ferestre, cu un număr mai mare de odăi, numărul oamenilor ce umblă încălţaţi creşte; dacă cantitatea de pâine consumată la ţară creşte – acestea toate sunt tot atâtea semne că avuţia noastră naţională creşte din an în an, din generaţie în generaţie, ceeace compensează creşterea populaţiei şi ne asigură posibilitatea unei continue desvoltări şi siguranţa de a trăi fie chiar modest faţă de alte popoare, dar în orice caz ne permite să privim viitorul cu încredere şi cu linişte.

Concluzii

Studiul original al d-lui G. Ionescu-Şişeşti este elaborat într-o succesiune raţională de idei, plecând de la analiza demografică, distribuirea proprietăţii funciare şi organizarea acesteia în ferme. Dimensiunea fermelor şi sporirea numărului populaţiei rămân factorii esenţiali în privinţa cauzelor pulverizării pamântului unui stat. Autorul prezintă o analiză foarte raţională a cauzelor ce conduc la fărâmiţarea proprietăţii funciare, dar ne oprim mai întâi asupra exemplificării dată de autor prin opinia d-lui A. Corteanu despre acest fenomen şi despre stăvilirea lui. Acesta propune: «Crearea unor proprietăţi agricole privilegiate, cu scopul de a arenda pământurile ţăranilor, de a le comasa şi de a organiza pe aceste terenuri arendate şi comasate dintr-o comună sau mai multe comune, o exploatare agricolă raţională cu mijloace tehnice moderne, după sistemul marilor ferme din America sau a colhozurilor din Rusia», iar ţăranii şi-ar putea crea un venit suplimentar din munca pe acele terenuri. **(58)** Înţelegem azi că propunerea nu era suficient de bine construită şi putea avea rezultate imprevizibile.

La propunerea fantezistă a d-lui Corteanu, dr. Şişeşti aduce o analiză economico-socială şi politică rafinată, cu argumente din propria experienţă acumulată în perioada funcţionării „obştilor săteşti".

Dupa o referire la „legile colonizărilor" unde a participat cu idei şi activitate concretă, în urma insucceselor avute, venea cu propuneri ferme, care au un fundament raţional inatacabil, însă neconvenabil pentru cei de atunci, iar azi ar fi un motiv solid de politicianism fătarnic. Autorul susţine că pentru colonizare «trebuie favorizată selecţionarea elementelor tărăneşti în două categorii: în ţărani adevăraţi, aşa cum se concepe în centrul şi occidentul Europei, care deţin o bucată mai mică sau mai mare de pământ, dar care le permite să-i hrănească împreună cu familiile lor. Ceilalţi trebuie lăsaţi, fără nici un fel de sentimentalism, să-şi piardă ultima lor bucăţică de pământ şi să formeze o clasă nouă, clasa lucrătorilor agricoli». Aceasta era metoda aplicabilă pentru evitarea fărâmiţării terenului agricol, după opinia sa. Această poziţie trebuie adoptată astăzi cu privire la ajutoarele sociale care sunt acordate celor care nu vor să muncească. Ei nu trebuie să primească nimic, de la nimeni.

Căile de ameliorare a situaţiei create de pulverizarea proprietăţilor ţăranilor sunt temeinic analizate şi am văzut că dezvoltarea industriei în perioada socialistă a adus fiii ţăranilor în industrie după ce au fost şcoliţi. Era ideea dr-lui Şişeşti. Aci putem aminti că în anii tinereţii, fiind foarte dedicat agriculturii, dr. G. Ionescu-Şişeşti nu era adeptul dezvoltării industriale, după scurt timp însă această problemă a intrat în preocupările sale generale, fără să intre între promotorii domeniului. Însă a fost mereu între aceia care prin ideile lor propuneau atragerea fiilor de ţărani spre munci calificate din domenii neagricole. Ne amintim că fiind „director general" în Ministerul Agriculturii a sprijinit înfiinţarea şi dezvoltarea şcolilor de „industrie casnică".

Este de remarcat optimismul ce domina în privinţa rezultatelor obţinute şi a celor care puteau fi realizate pe baza raţionamentelor sale!

4) Cercetarea ştiinţifică şi experimentarea colectivă în agricultura noastră

Preambul

Am văzut că încă din timpul studiilor agronomice de la Şcoala din Hohenheim, G. Ionescu-Şişeşti era interesat de fondul ştiinţific al profesiei pentru care a optat. Articolele sale publicate începând din anul 1908, 1909, continuate şi în perioada doctoratului de la Jena, exprimau îndrumări practice pentru agricultură, care se bazau pe acumulări experimentale anterioare. Pentru valoarea lor, aceste lucrări au fost admise spre publicare în cele mai reprezentative reviste ale vremii, cum au fost „Jurnalul Societăţii Centrale Agricole" şi „Câmpul" fondate de S. P. Radianu, prima ca organ al societăţii cu acelaşi nume, care aduna marii proprietari de pământ, în frunte cu C. Niculescu-Dorobanţu, iar a doua ca publicaţie profesională a absolvenţilor şcolilor de agricultură, reprezentaţi prin preşedintele ei, eminentul agronom Ştefan Radianu.

Întâlnirea sa cu cercetarea ştiinţifică i-a fost prilejuită de stagiul pentru specializare în ameliorarea cerealelor păioase (grâului) în laboratorul profesorului său H. Wacker, urmaşul

Scanned with OKEN Scanner

celebrului Fruwirth, pe care îl găsim consemnat pe diploma de absolvire a lui Haralamb Vasiliu, care absolvise cu patru ani mai înainte Şcoala de la Hohenheim.

Am constatat acelaşi interes pentru cercetare în consultarea tezei de doctorat de la Jena, care se baza pe date şi observaţii asupra „agriculturii ţării noastre". Apoi, întâmplarea prin care a putut studia lucrarea lui Ramann „Bodenkunde" l-a convins că cercetarea ar fi un domeniu potrivit şi dorit pentru munca sa.

In numeroase cazuri am putut cunoaşte lucrări de cercetare şi studii ştiinţifice ale d-lui G. Ionescu-Şişeşti, înainte sa devină director al ICAR, organizator şi coordonator al cercetărilor agricole, pe care le-a conceput în sprijinul dezvoltării ştiinţei, pentru practica agricolă românească.

Lucrarea de faţă ţinută la „Congresul agricol din 1928" este un studiu asupra cercetărilor ştiinţifice efectuate în agricultură, până la înfiinţarea ICAR din 1928, despre cercetarea agricolă ştiinţifică modernă; despre problemele fundamentale ale agriculturii române, pentru rezolvarea cărora este necesară participarea cercetărilor ştiinţifice.

Pentru a da o aură pozitivă temei cercetării, ultima parte a fost rezervată pentru „Cercetarea solului României", care prin activitatea Staţiunii Agronomice şi a Institutului de Geologie, a adus rezultate cu totul remarcabile în perioada 1900 – 1927.

Avem o lucrare de înaltă ţinută ca organizare a cuprinsului tematic, exprimată într-un limbaj de specialitate elevat, cu informare şi analiză raţională, oferind un conţinut convingător pentru necesitatea cercetării ştiinţifice în agricultură. Ea îl reprezintă pe autor, care începea o activitate dorită după încheierea studiilor, pentru care şi-a închinat mintea sa briliantă, efortul psihic şi fizic, întâlnit numai la mari personalităţi; era director al ICAR şi unul dintre profesorii remarcabili ai Facultătii de Agronomie Bucureşti. Iată acest studiu:

Cercetarea ştiinţifică şi experimentarea colectivă în agricultura noastră

I. Importanţa experimentării agricole.

Ştiinţa agricolă ne dă explicaţiunea fenomenelor şi ne învaţă legile care stăpânesc producţia vegetală şi animală şi organizarea exploatărilor. Aplicaţiunea adevărurilor ştiinţifice pentru a obţine maximum de beneficiu în producţiune, este o problemă de experimentare locală. O varietate de plante bune într'o localitate poate fi necorespunzătoare în altă parte, tot aşa e un îngrăşământ anumit, o metodă de cultură, etc.

Ţările cari au azi agricultura cea mai înfloritoare: Statele Unite, Germania, Belgia, Olanda, Danemarca, Italia, etc., au ajuns la progresele actuale printr'o experimentare continuă şi metodică, desfăşurată în numeroase staţiuni experimentale, în institute de învăţământ agricol, ca şi în exploataţiuni particulare.

II. Experimentare agricolă la noi, în trecut.

În ultimele decenii, odată cu transformarea economico-socială a agriculturii româneşti şi încadrarea ei în sistemul capitalist, a început şi la noi o activitate în această direcţie. Foarte mulţi specialişti şi-au pus înainte diferite ţeluri: în materie de producţie vegetală: studiul metodelor de cultură, studiul diferitelor varietăţi şi soiuri de plante, selecţionarea de linii pure, efectul îngrăşămintelor, etc.; în materie de experimentare zootechnică: studiul raselor locale, ameliorarea lor prin selecţiune şi încrucişare, studiul celor mai bune raţii de nutriţie, etc. În diferite aceste direcţiuni staţiunea agronomică Centrală din Bucureşti, fermele model, şcoala de agricultură şi unii agricultori au desfăşurat o activitate remarcabilă.

Cu toate acestea, problemele puse nu au fost definitiv rezolvate şi specialiştii nu pot da astăzi, în majoritatea cazurilor un răspuns precis şi exact la o întrebare precisă ce li s'ar pune de agricultura practică. Majoritatea experienţelor a avut caracterul unor experienţe de primă orientare, ale căror rezultate nu se puteau cristaliza în ţifre definitive şi concluzii neîndoelnice,

Cauzele pentru care nu s'a putut obţine succesul dorit de experimentator au fost:

1. Lipsa unui plan general de experimentare pentru toată ţara, care să cuprindă problemele puse, metodele de lucru şi să permită interpretarea rezultatelor după acelaş criteriu.
2. Imposibilitatea experimentatorulut de a se consacra problemei urmărite, fiind sustras şi de alte îndatoriri.
3. Lipsa utilajului corespunzător.
4. Starea de înapoiere generală a metodicei şi technicei de experimentare, Din această pricină se întâmpla că într'o împrejurare se obţine un rezultat, în altă împrejurare altul, - din cauză că nu se căuta a se elimina influenţele întâmplătoare asupra experienţei. Diferenţele între metodele sau soiurile ce se comparau erau mai mici decât deosebirile ce produceau cauzele accidentale. De aci descurajarea experimentatorului, sau confuzie în interpretarea rezultatelor.

III. Experimentarea modernă ştiinţifică.

In experimentarea modernă avem posibilitatea să interpretăm exact diferenţele de producţie între diferitele soiuri, între metode de cultură, între culturi îngrăşate şi neîngrăşate, etc., şi să răspundem just la întrebările ce ne punem.

Pentru aceasta este necesar: 1) să lucrăm după un plan şi acest plan să fie adoptat de cât mai mulţi experimentatori; 2) să ne intereseze experienţa, s'o facem cu tragere de inimă şi cu strictă conştiinciozitate; 3) să avem utilajul necesar şi 4) să lucrăm potrivit cerinţelor metodei experimentale care să ne permită eliminarea diferenţelor provocate de cauze accidentale.

Punctele 1, 2, 3 sunt de sine înţelese. Punctul 4 are nevoie de explicaţii mai amănunţite. Metoda riguroasă, după care se experimentează acum în toate ţările şi care a fost adoptată de toţi oamenii de ştiinţă şi de toţi agricultorii luminaţi cuprinde următoarele reguli:

În fiecare experienţă căutăm să răspundem la o singură întrebare; pentru aceasta este necesar ca toţi factorii de vegetaţie să fie constanţi în parcelele de experienţă, afară de acela al cărui efect îl studiem şi pe care îl variem.

Scanned with OKEN Scanner

Terenul pe care experimentăm trebue să fie cât mai omogen din punct de vedere al solului şi cât mai uniform cu privire la condiţiile de vegetaţie pe care le oferă plantelor. Vom pune deci experienţa în loc deschis, în teren plan, uniform; ne vom feri de vecinătatea locuinţelor, plantaţiilor, ariilor, etc.

Parcelele se fac foarte mici, de 10-25 m. p., pentrucă, între altele, pe parcelele mici, repetate, se elimină mai bine diferenţele de sol.

Fiecare experienţă se repetă de cel puţin 4 ori. Numai repetiţiile ne dau posibilitatea să ne dăm seama de diferenţele datorite cauzelor întâmplătoare, deci de gradul de exactitate cu care am lucrat şi să ştim deci ce preţ putem pune pe rezultatul experienţei.

Tratamentele culturale şi toate lucrările se fac la fel şi în acelaş timp pe toate parcelele, afară de tratamentul al cărui efect îl urmărim în experienţele culturale.

Determinarea recoltei se face separat pentru fiecare parcelă, se înregistrează pe carnet recolta parţială la fiecare repetiţie şi nu numai recolta medie.

Insemnările şi croquiurile pe carnet trebuie să ne permită a şti oricând situaţiunea parcelei la care se referă un rezultat oarecare.

Stabilirea mediilor şi diferenţelor se face aplicându-se rezultatelor obţinute *calculul erorilor,* după anumite formule matematice, foarte simple. Numai când eroarea, este într'anumite limite, experienţa este valabilă.

Semnificaţia acestor erori ale rezultatelor este foarte importantă pentru interpretarea lor. Nu e locul ca să desvoltăm această chestiune aici. Deocamdată rămâne bine stabilit că eroarea cu care am lucrat trebue să însoţească rezultatul experienţei şi că ea se poate foarte uşor calcula din rezultatele experienţelor făcute în repetiţii quadrupte.

Pentru technica experimentării, d-l profesor Dr. Theodor Saidel a făcut o conferinţă în ciclul conferinţelor de perfecţionare organizate de Direcţiunea G-lă a Îndrumărilor Agricole în 1927, iar d-l profesor Dr. N. Săulescu a făcut un curs de câteva zile la Casa Şcoalelor în acelaş an, personalutut didactic al şcoalelor de agricultură. Un curs similar de câteva zile va ţine d-sa la Acadetnia de Agricultură din Cluj în cursul anului 1928.

Pentru consultaţii în ceeace priveşte tehnica şi metodica experimentării agricole se recomandă lucrările:

Legea acţiunii factorilor de vegetaţie de Prof. Dr. Theodor Saidel.

Technica şi metodica experimentării agricole de Prof. Dr. Th. Saidel.

Introducerea în technica culturilor comparative de Prof. Dr. N. Săulescu.

Vorschriften zur Anstellung von Feldversuchen in der Landwirtschaftlichen Praxis, von Prof. Dr. Filh. Alfred Mitscherlich, Professor în Königsberg.

De altfel calculul rezultatelor şi al erorei mijlocii poate fi lăsat la o parte de experimentator, ceeace importă este înregistrarea precisă a recoltelor repetiţiilor. Calculul îl poate face îndrumătorul experienţelor.

IV. Problemele fundamentale ale agriculturii române.

Sporirea producţiunii agricole este o necesitate fundamentală şi urgentă pentru desvoltarea şi tăria statului român. Pentru a asigura această sporire a producţiunei sunt necesare două serii de mijloace:

a) Aplicarea de către marea masă a ţăranilor a acelor regule de cultură, care formează astăzi catehismul elementar al agriculturii raţionale: curăţirea seminţei, tratarea ei contra boalelor criptogamice, arătură mai adâncă, ogor de toamnă, întrebuinţarea bălegarului, prepararea raţională a acestuia, combaterea buruienilor, executarea conştiincioasă şi la timp a diferitelor lucrări, rotaţia culturilor..

b) Punerea în valoare şi pentru agricultura românească a cuceririlor ştiintei cari au făcut ca în tările din centrul şi occidentul Europei să se obtină o producţie la Ha mult superioară aceleia obţinute la noi. In această privinţă nu ne poate ajuta decât cercetarea ştiintifică proprie şi experimentarea directă în condiţiunile speciale de sol şi climă ale noastre. Un soi de grâu care dă în Italia ori Franţa 2500-3000 de kilograme la ha nu va da la noi decât o producţie mediocră, o varietate de plante rezistentă la boale în Occident, poate fi la noi foarte sensibilă, un animal adus din altă ţară, neadaptat la condiţiile noastre de viată, va degenera repede, un procedeu cultural indicat într'o climă umedă, dă rezultate cu totul contrarii în stepa noastră aridă, etc.

Iată de ce, înarmaţi cu adevărurile ştiinţei şi cu o metodă de lucru precisă trebue să dăm pentru fiecare regiune acele plante, acele metode culturale, acele îngrăşăminte cari sunt proprii acelei regiuni. Technica agricolă e o technică a localităţii. Munca ştiintifică a specialiştilor noştri să îndreaptă astăzi tot mai mult în următoarele direcţiuni:

1. Creiarea de soiuri noui de plante din materialul existent în ţară, prin selecţiune în linii pure sau prin hibridare. Acelaş lucru pentru animale.
2. Determinarea regiunilor sau condiţiunilor în care nouile creaţiuni dau cele mai bune rezultate.
3. Stabilirea celor mai proprii metode de cultură în special în stepa aridă,
4. Protecţiunea plantelor contra boalelor şi duşmanilor prin metode adecuate condiţiunilor naturale de climă, sol şi vegetaţie în care ne găsim.
5. Cercetarea însuşirilor chimice şi fizice ale diferitelor noastre tipuri de sol şi nevoia lor de îngrăşăminte.

1. In ceeace priveşte crearea de soiuri noui, superioare celor existente s'a lucrat şi se lucrează de către profesorii de Ameliorarea plantelor dela Şcoalele Superioare de Agricultură, de către Staţiunile de ameliorare întemeiate de câteva ferme model, de către Societatea Naţională de Agricultură, de către Societatea „Sămânţa" şi de câţiva selecţionatori particulari: Cipăianu şi Munteanu la Ţigăneşti (Ilfov), Dr. Konopy la Odvoş în jud. Arad, Dr. Stephani la Bod, în jud. Braşov, In ceeace priveşte studiul comparativ al nouilor creaţiuni în diferite regiuni ale ţării cu condiţiuni de vegetaţie caracteristice, Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, Direcţiunea Generală a Indrumărilor Agricole, a organizat ciclu de experienţe în diferite puncte ale ţării, la Şcoale de agricultură, precum şi alte Instituţii şi particulari cari ar fi vrut să lucreze după metoda recomandată de specialiştii Ministerului. In anii 1926 şi 1927 experienţele nu au dus la rezultate concludente, din pricina insuficienţei mijloacelor şi a lipsei de grije în executarea experienţelor, In urma cursurilor de technica culturilor comparative, în urma afectării unor mijloace mai însemnate şi creiărei unei centrale la Cluj care se va ocupa cu aceste experiente, este de sperat că în anii următorii experienţele se vor desfăşura mai bine., Conducătorii Centralei experimentale din Cluj şi îndrumătorul acestor experienţe este d-l prof. Dr. N. Săulescu dela Academia de Agricultură. D-sa procură

Scanned with OKEN Scanner

sămânţa selecţionată, o trimite experimentatorilor, dă indicaţiunile trebuincioase, controlează executarea experientei în conformitate cu metoda stabilită, centralizează şi interpretează datele obtinute.

3. Studiul metodelor de cultură în regiunile noastre aride a început printr'o serie de experienţe pornite de asemenea sub auspiciile Ministerului Agriculturii, Directiunea Generală a Indrumărilor Agricole, la câteva şcoale de Agricultură situate în stepă. Experienţele cari se fac la Şcoala de Agricultură dela Mărculeşti, jud, Ialomita sunt îndrumate şi controlate de prof. D-r Theodor Saidel, Şeful sectiunei Agrogeologice dela Institutul Geologic al României, în colaborare cu cel ce scrie aceste rânduri. Concomitent cu aplicarea regulelor de cultură de „Dry Farming" Secţiunea Agrogeologică a Institutului Geologic a făcut determinarea apei din solul diferitelor parcele în diferite epoci ale anului.

Nici. aceste experienţe nu au dus până acum la rezultate concludente, fiindcă nu au fost făcute cu grija necesară, dar e de sperat că în anii viitori metoda de lucru se va ameliora.

4. In ceeace priveşte studiul boalelor plantelor în România şi combaterea acestora, ea este îndrumată de către Staţiunea de fitopatologie de curând creiata sub conducerea prof. D-r Traian Săvulescu. D-sa lucrează actualmente din însărcinarea d-lui Ministru la un proiect de organizare a Serviciului Fitopatologic pentru toată ţara şi la un proiect de lege pentru protecţia culturilor. Rezultatele obţinute de această staţiune cu privire la bacteriosa sfeclei de zahăr, râia neagră a cartofilor şi ruginele cerealelor sunt foarte importante, cu tot timpul scurt în care s'a lucrat.

In ceeace priveşte studiul şi combaterea insectelor şi inamicilor animali ai plantelor lucrează staţiunea Entomologică a Ministerului condusă de d-l V. Knechtel.

3. Cât priveşte cercetarea solului României şi stabilirea nevoiei de îngrăşăminte, această problemă formează obiectui principal al propunerilor din lucrarea de faţă şi de ea ne vom ocupa în cele de mai jos.

V. Cercetarea solului României.

Prima cercetare ştiinţifică asupra solului ţării a fost făcută de către staţiunea agronomică din Bucureşti. In anul 1900 V. Cârnu-Munteanu, Directorul Şcolii superioare de agricultură Herăstrău şi Corneliu Roman, Directorul staţiunii agronomice, publică lucrarea: „Le sol arable de la Roumanie", étude sur la composition mécanique et chimique.

Acest studiu dă o orientare complectă asupra compoziţiei fizice şi chimice a solului, după stadiul de atunci al ştiinţei şi ne permite să ne dăm seama şi azi de caracteristicile diferitelor tipuri de sol din Vechiul Regat, pe baza celor 400 de analize făcute. Din nefericire, nici atunci şi nici azi, rezultatul analizei chimice de laborator nu ne dă posibilitatea să tragem o concluzie în ceeace priveşte starea pământului în raport cu cerinţele plantei şi deci asupra nevoiei de îngrăşăminte. Autorii spun în prefaţa lucrării: „Rămâne viitorului sarcina de a continua aceste studii analitice şi de a complecta învăţămintele care decurg din ele pentru practica agricolă prin *culturi experimentale,* cu îngrăşăminte chimice". Aceasta era o obligaţie, pe care cei doui precursori o lăsa urmaşilor şi de care trebuie să ne achităm acum experimentând pe o scară cât mai mare, cum se face în toate ţările din occident.

Iată ce ne spune în această privinţă profesorul Mitscherlich, Directorul Institutului Agricol al Universităţii din Königsberg şi cea mai mare autoritate astăzi în această materie: „N'are nici un scop, când agricultorul trimite pământul spre analiză la o staţiune agronomică, spre a i se determina condiţiuni în materie nutritivă; agricultorul trebuie să ştie a se ajuta singur, el trebuie să-şi oranizeze singur experienţe". Din rezultatul acestor experienţe, când ele sunt făcute cu preciziune, omul de ştiintă poate să deducă. calitativ şi cantitativ conţinutul de materii nutritive a solului şi nevoia lui de îngrăşăminte.

Solul României a mai fost cercetat printr'o lungă şi laborioasă muncă de către staţiunea Agrogeologică a Institutului Geologic al României.

Această sectiune a fost înfiinţată, odată cu institutul Geologic, de către Profesor L. Mrazec şi a fost condusă, până la moartea sa, de către profesorul C. Murgoci; ea e condusă azi de profesor Teodor Saidel. Această secţiune a aplicat, cea dintâi în România la cercetarea solului ideea fecundă în rezultate a legăturei strânse dintre climă şi formarea diferitelor tipuri de sol, idee pe care o aplicaseră savanţii ruşi şi americani la studiul solurilor din ţările lor. Această idee a fost adâncită şi desvoltată la sectia agrogeologică a Institutului de Geologie, care a dat astfel ştiinţei generale o însemnată contribuţie.

Murgoci şi colaboratorii săi, profesor Dr. T. Saidel, actual şef al secţiunei, E. Protopopescu-Pake şi Dr. P. Enculescu, au ridicat harta solurilor României pentru Vechiul Regat; după unire şi după moartea Profesorului Murgoci, studiile s'au continuat şi azi avem în sfârşit remarcabila lucrare, care este *harta solurilor* pentru toată România, hartă care împreună cu o expoziţie de soluri a fost expusă la congresul de ştiinţă a solurilor ce a avut loc la Washington anul acesta şi la care profesorul Saidel a prezentat lucrări ştiinţifice foarte importante.

In această hartă sunt înfăţişate diferite tipuri de sol zonale corespunzătoare diferitelor feluri de climă: solul bălan din stepa cea mai uscată, cernoziomul castaniu din regiunea uscată vecină cu cea dintâi şi apoi cu cât înaintăm spre regiunea mai umedă: cernoziomul ciocolat, cernoziomul propriu zis, cernoziomul degradat, solul roşcat de pădure şi în sfârşit pozolul, care este solul sărac al regiunei celei mai umede.

Secţiunea agrogeologică nu s'a mulţumit să înscrie pe hartă aceste tipuri de sol (cum şi altele mai restrânse zise azonale) ci a descris mecanismul de formare şi de evoluţie al lor în raport cu clima, însuşirile lor fizico-chimice, aşa cum se revelează pe teren şi vegetaţia spontană care le caracterizează.

Pentru agricultură aceste studii au mare importanţă. Ele ne dau posibilitatea să cunoaştem ariile solurilor de regiuni mai umede (pozol şi sol de pădure) care sunt levigate şi au nevoie de îngrăşăminte şi între soluri de regiuni mai uscate, care sunt mai concentrate şi care dau producţii mari când au apă suficientă. Nevoia de a da îngrăşăminte, nevoia de a înmagazina şi cruţa apa disponibilă, iată cele două aspecte ale problemei solului în România astăzi.

Problema solului României fiind astfel lămurită in liniamentele ei generale, rămâne acuma să fie urmărită mai deparle sub raportul cunoaşterei însuşirilor fizice şi chimice a difertelor noastre tipuri de sol şi deci a nevoiei calitative şi cantitative de îngrăşăminte. Secţiunea agrogeologică a simţit nevoia continuărei cercetărilor ei prin experienţe de vegetaţie. Astfel de experienţe în vase au fost întreprinse în anii 1915-1916. În anul 1927 o altă serie de experienţe în vase cu principalele tipuri de sol ale României tratate cu toată seria

Scanned with OKEN Scanner

îngrăşămintelor, au fost întreprinse de prof. Dr. T. Saidel şi de cel ce scrie aceste rânduri la Şcoala superioară de agricultură dela Herăstrău.

Aceste experienţe interpretate după metoda lui Mitscherlich, au învederat importanţa rezultatelor ce se pot dobândi, experimentând cu cât mai multe tipuri de sol în vase şi pe teren, în cât mai multe regiuni tipice ale ţării.

In vederea Congresului Internaţional de Agricultură, secţiunea agrogeologică a Institutului Geologic şi Institutul de Cercetări agronomice au hotărât o colaborare pentru a se putea prezenta Congresului o lucrare asupra solurilor României. In laboratorul secţiunei agrogeologice se vor face cercetările fizico-chimice, analiza mecanică, analiza chimică după diferite metode între cari una nouă elaborată de profesorul Saidel, analiza fizico-chimică, analiza fiziologică după Neubauer şi determinarea reacţiunii. Institutul de cercetări agronomice va întreprinde experienţele în vase cu principalele tipuri de sol şi va îndruma experienţele pe teren în mai multe puncte ale ţării. Aceste experienţe la diferite instituţii dependinte de Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, în special ferme şi şcoale, precum şi la câteva camere de agricultură. Ele nu vor putea reuşi şi duce la rezultatele dorite, decât dacă Ministerul le va da toată importanta şi va da ordin Instituţiilor respective să dea experimentărei toată grija cuvenită şi toate mijloacele trebuincioase. Ele nu se vor putea executa decât la acele instituţiuni unde conducătorii vor avea tragere de inimă şi interesul de a colabora la rezolvarea uneia din problemele fundamentale ale agriculturii noastre,

Ele vor putea fi făcute şi de instituţii şi agricultori particulari care s'ar oferi să lucreze după instrucţiunile de mai jos şi cărora Institutul de cercetări agronomice le stă la dispoziţie cu îndrumările şi sfatul său şi cu cantitatea de îngrăşăminte care este necesară pentru executarea experienţei.

Astfel de experienţe întreprinse sistematic, după plan unitar şi coordonate de Institutul de cercetări agronomice al României vor putea duce la rezolvarea problemelor care se pun azi în agricultura României.

Comentariu

Întreg conţinutul acestui studiu oferă argumente raţionale pentru aplicarea cercetărilor spre progresul aplicării practice. El prezintă o bogăţie de informaţii convingătoare, pentru dezvoltarea acestui domeniu. La fel se constată instruirea înaltă şi capacitatea de analiză, conexiune şi cauzalitate analitică a autorului, în acest studiu.

Momentul publicării acestei lucrări a fost ales cu raţiune, la începutul organizării ICAR pentru activitatea de cercetare ştiinţifică în ţară, ca intrare în epoca modernă. Ne aşezam în rândul ţărilor din Europa care aveau progrese în acest domeniu, cu multe decenii mai înainte. Era necesar sprijin de stat pentru o activitate intensă, încât oamenii politici şi guvernele trebuiau convinse în acest scop, prin informaţii clare şi atrăgătoare. Dr. G. Ionescu-Şişeşti a condus astfel ICAR şi cercetarea agricolă din ţara noastră, încât sub toate guvernele până în anul 1948, s-a desfăşurat o activitate care s-a înscris pe coordonatele progresului, cu influenţă pozitivă asupra producţiei agricole în marile proprietăţi conduse de agronomi şi chiar în gospodăriile ţărăneşti de nivel mediu (peste 15 ha), unde proprietarii aveau o minimă instruire şcolară agricolă.

Reţinem argumentul său direct şi clar privind rolul „ştiinţei agricole": «ştiinţa agricolă ne dă explicaţiunea fenomenelor şi ne învaţă legile care stăpânesc producţia vegetală şi animală şi organizarea exploatărilor». **(61)**

Trebuie remarcat faptul că a trecut foarte scurt peste perioada de cercetare care a funcţionat în ţară înainte de ICAR, îndeosebi cu privire la „Staţiunea Agronomică", înfiinţată prin demersurile lui Vlad Cârnu-Munteanu şi P. S. Aurelian, fără al cărui sprijin, garantat de înalta sa personalitate, ar fi putut apărea cu mare întârziere. Ea a funcţionat de la 1 decembrie 1886 până la 1 ianuarie 1928, în condiţii foarte grele, cu evident dezinteres din partea guvernelor din acel timp, prin Ministerul Agriculturii. A avut rezultate generate pe măsura acelui sprijin, însă unele realizări au rămas apreciate favorabil în istoria cercetărilor agricole. Activitatea acestei instituţii nu a fost temeinic analizată şi apreciată, până în zilele noastre. Pare că într-un fel s-a dorit să rămână necunoscută. Chiar s-a reuşit acest fapt. Se pot număra uşor agronomii care ştiu ceva, astăzi (2017), despre „Staţiunea Agronomică Bucureşti" care a funcţionat 42 de ani în cadrul fermei Şcolii Centrale Agricole Herăstrău, sub coordonarea Ministerului Agriculturii. Ea a existat în mare măsură din dorinţa Şcolii Centrale de Agricultură şi Silvicultură.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a explicat corect «cauzele pentru care nu s-a putut obţine succesul dorit de experimentator», însă în lunga sa viaţă nu a găsit timpul necesar pentru analiza activităţii acestei instituţii, pentru a lăsa un document istoric autorizat de o personalitate care a dominat prima jumătate a secolului XX, în ştiinţa agricolă; o valoare a naţiunii.

Autorul a prezentat în lucrarea cu un fond ştiinţific de cunoştinţe, relaţia dintre problemele agriculturii şi cercetarea modernă, spunând: «**înarmaţi cu adevărurile ştiinţei şi cu o metodă de lucru precisă, trebuie să dăm pentru fiecare regiune acele plante, acele metode culturale, acele îngrăşăminte, care sunt proprii acelei regiuni. Tehnica agricolă este o tehnică a localităţii**».

Un argument puternic în sprijinul cercetării agricole a fost invocat prin enunţarea lucrării lui Corneliu Roman şi Vlad Cârnu-Munteanu „Le sol arable de la Roumanie" (1900). Apoi, a rezultatelor privind studiile asupra solului din cadrul Institutului Geologic, unde au activat primii mari pedologi români: Gh. Munteanu Murgoci, Petre Enculescu, E. Protopopescu, împreună cu marele agrochimist român Teodor Saidel, născut la Brăila în anul 1874. Aici a inclus şi colaborarea viitore dintre Institutul Geologic şi ICAR, unde experienţele sale după „Metoda Mitscherlich" şi amplasarea lor în câmp pe tipuri de sol diferite, au fost realizări epocale în perioada 1928 – 1936.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru ştiinţa românească, aici mai avea loc un argument istoric, anume că primele scrieri de pedologie cu fond ştiinţific ne-au rămas de P. S. Aurelian. În lucrarea „Cunoaşterea pământurilor" el prezintă o clasificare a solurilor, cu descriere pedologică şi cultivare cu plante şi apreciază solul astfel: «**Fundamentul agriculturii este cunoaşterea pământului (solului), pe care voim să-l cultivăm. Numai când cunoaşte cineva bine soiul pământului poate să semene holdele (culturile) care vor izbuti mai bine**» (1864) **(62)**

Aurelian a fost primul agronom român care a făcut o descriere a „cernoziomului" cu fond ştiinţific pedologic, la vremea sa, în lucrarea „Câteva pagini din economie rurală a Rusiei" (1886) în urma invitaţiei la „Expoziţia naţională" a acestei ţări în anul 1882, la Moscova.

În studiul său a prezentat răspândirea tipurilor de cernoziom (cu denumirea din acel timp), caracteristicile fizice şi calitatea cernoziomului; un larg studiu chimic, efectuat de chimiştii ruşi, precum şi o clasificare în cinci tipuri, cu însuşirile fiecăruia. Este fără îndoială un studiu pedologic, înainte de a fi cunoscută „şcoala rusă de pedologie", în frunte cu celebrul om de ştiinţă Vladimir Vladimirovici Docuceaev.

Studiul lui Aurelian trebuie apreciat ca o introducere în domeniul pedologiei ca ştiinţă agronomică. Cu toate acestea el nu a fost menţionat niciodată în cursurile şi tratatele de pedologie publicate după plecarea sa „într-o lume mai bună". În secolul XX, pentru lucrările de acest gen, şi altele, era „la modă" îngrămădirea lucrărilor recent publicate, pentru a demonstra cât de credibil este conţinutul. A fost o eroare. Astfel, urmaşii nu au putut afla în toate cazurile unde au început rădăcinile şi mugurii ştiinţei respective, totul fiind conştient aplicat pentru „gloria" autorului. Exemplele încep cu G. Maior, N. Filip, V. Brezeanu, care au elaborat lucrări foarte importante la timpul lor, sub formă de tratate sau cursuri universitare.

5) Educaţia agricolă a satului

Preambul

Dr. G. Ionescu-Şişeşti s-a aflat între cei mai importanţi agronomi, autori ai unor scrieri asupra stării ţăranului, în timpul său, cât priveşte clasa socială în general, dar şi individual.

Cartea sa „Agricultura şi capitalismul", Ed. PAS, 1926, încadrată în tema generală „Agricultura în epoca contemporană" prezintă în partea a IV-a „Educaţia agricolă a satelor României". Această temă a fost republicată în anul 1930 la editura „Casa Şcoalelor", drept conferinţă ţinută în ciclul „Despre sat", la „Casa şcoalelor şi cultura poporului român", sub titlul „Educaţia agricolă a satului", în anul 1920.

În secolul al XIX-lea şi în primele decenii din secolul XX preocuparea generală pentru cunoaşterea satului, a ţăranului cu familia şi nevoile sale, au fost o temă larg analizată şi parţial pusă în operă, până la încetarea activităţilor „Fundaţiei Regale" Carol I. Aceasta înainte de instalarea noului regim politic şi social de către sovietici.

Chiar tânărul G. Ionescu-Şişeşti a publicat un studiu privind „Istoricul chestiunii ţărăneşti", în anul 1910, când împlinea 25 de ani. Pentru o asemenea temă era necesară o cunoaştere temeinică, curaj şi chiar mai mult. Este o lucrare care pune în oglindă întreaga problemă, pe baza unei bibliografii foarte bogate, unde lipseşte total P. S. Aurelian, care a fost în elita luptătorilor pentru schimbarea soartei ţăranilor, trecând de la scrieri la elaborarea şi impunerea de legi pentru drepturile ţăranilor, în parlamentul ţării, iată: Lege pentru repaos în zilele de duminică şi sărbători (sub obrocul boieresc ţăranul muncea obligat în aceste zile); Legea Casei Rurale; Legea pentru vânzarea bunurilor mici către ţărani; Legea înstrăinării bunurilor statului; discurs la Legea învoielilor agricole; Legea sindicatelor agricole; excepţionalul articol din „Economia Naţiunală", „Îndreptarea stării ţăranilor" (1896); „Cultivatorul şi pământul" (1886); „Starea de înapoiere a agriculturii ţăranului şi mijloacele de îndreptare" (1893); „Îndreptarea stării ţăranilor" (1896); „Ţărănimea şi creditul agricol" (1891); „Asociaţiile" (1899, ş.a.

Ei bine! Autorul a evitat să studieze opera acestui mare agronom şi economist, cel mai important din secolul al XIX-lea, preferând citarea unei puzderii de nume rămase total necunoscute, care au semnat un articol la Paris sau aiurea. Cine a auzit de I. Rădoi, G. Moroianu, Charles Arion, Al. Ciurcu, I. Voiculescu, Urlăţeanu ş.a. Oameni cu o singură lucrare.

Deşi urmează un curs istoric al „chestiunii" materialul este expus nesistematizat şi fără o diferenţiere între lucrările importante şi articole de rutină.

Analiza fiecărui material privind tema expusă este făcută cu multă muncă şi minte, sub o formă care îl reprezintă pe tânărul intelectual. Se poate spune că a fost o elaborare care era interesantă pentru cititorul timpului acela, nu însă o lucrare de nivelul celei semnate de Aurelian, „Îndreptarea stării ţăranului". Este un exemplu pentru tinerii valoroşi pentru care se cere cumpătare.

Ţinând seama de importanţa acestei monografii despre dr. G. Ionescu-Şişeşti am considerat că este moral să facem cunoscut acest aspect, constatat în prima sa lucrare despre ţărănime. Aurelian trebuie aşezat în această privinţă acolo, după M. Kogălniceanu, iar dr. Şişeşti între cei mai importanţi.

„Educaţia agricolă a satelor" însă, este o lucrare de maturitate, o elaborare bazată pe cunoaştere. Cunoaşterea bibliografică, observaţiile personale şi experienţele trăite şi constatate la alţii, preluate în gândirea sa briliantă, sunt expuse la un nivel de studiu, care la timpul său era situat la nivel academic.

Scanned with OKEN Scanner

Acest fapt se constată chiar din structura tematică a conţinutului lucrării, organizată astfel:

I. Caracterul economiei moderne. Sate adaptate şi sate neadaptate la acest mediu economic
II. Educaţia spirituală
III. Educaţia tehnică
IV. Educaţia disciplinei
V. Educaţia cooperatistă (concluzie)
VI. Încheierea

Găsim interesant şi reprezentativ să includem în această monografie întreaga lucrare. **(64)**

Educaţia agricolă a satului

I. Caracterul economiei moderne. Sate adaptate şi sate neadaptate la acest mediu economic; II. Educaţia spirituală; III. Educaţia tehnică; IV. Educaţia disciplinii; V. Educaţia cooperatistă; VI. Încheere1

A educa însemnează a adapta la mediu, pentru a creia forma de viaţă superioară. A adapta nu numai la mediul natural, dar a adapta şi la mediul cultural şi economic al unei epoce.

Mediul economic, în care e aşezată ţara şi statul român, cu imensa lui populaţie de ţărani, e un mediu foarte înaintat în seara de evoluţie, complex şi diferenţiat în funcţiile sale. Economia modernă a popoarelor civilizate, în mijlocul cărora trăim, e întemeiată pe o serie de elemente, de forţe şi de funcţiuni fundamentale, duse la maximum de desvoltare şi care se împletesc într'un organism economic foarte puternic şi foarte complicat.

Producţia se întemeiază pe diviziunea, pe specializarea şi raţionalizarea muncei. Osteneala omului în epoca modernă e constantă şi regulată, fără intermitenţe, ajutată de o solidă pregătire profesională. Chinuirea şi secătuirea puterei omeneşti a fost înlăturată prin desvoltarea uriaşe a maşinismului, desvoltare datorită ştiinţelor pozitive. Producţia se desface pe temeiul unui schimb naţional şi internaţional intens, ajutat de mijloace şi linii de transport, care încing pământul în mii şi mii de legături. Schimbul se face prin intermediul semnelor monetare, a banului sau a hârtiilor de credit. Fiecare ins e producător şi consumator de mărfuri, fiecare produce marfa pentru care are cele mai prielnice condiţii şi cumpără restul. Energia umană nu se pierde în producţii neraţionale sau nerentabile. Valoarea producţiei este mai mare decât valoarea cheltuelilor de producţie, fiecare producător realizează un beneficiu. Beneficiile se acumulează şi alcătuesc capitalul, sub forma valorilor investite sau a capitalului de circulaţie. Capitalul, la rândul lui, ajută munca şi spiritul de întreprindere, el se concentrează în mari organizaţii de producţie şi de schimb, care revarsă, la rându-le, salarii şi beneficii muncitorilor, întreprinzătorilor, deţinătorilor de capital, fie ei mari potentaţi ai finanţei, fie mici deţinători de economii.

Standardul general de viaţă, într'o societate, în care se produce în chipul acesta intens şi raţional, este ridicat. Niciodată, în nici un secol, omenirea până în straturile cele mai modeste ale ţăranilor şi lucrătorilor manuali nu s'a bucurat de atâtea înlesniri şi nu a trăit mai bine sub raportul material şi intelectual.

Viaţa oraşelor noastre este, cu o aproximaţie potrivită, adaptată acestui mediu economic modern. Oraşele nici nu ar putea trăi altfel.

Statele sunt prin firea lor conservatoare. Ele se apără împotriva greutăţilor unei epoci, adeseori coborându-se pe o treaptă mai jos de primitivitate, în loc să urce scara de evoluţie într'o sforţare de adaptare. În această închidere în sine a satelor, în această inadaptabilitate a lor, este o mare primejdie pentru ţările, alcăluite în marea majoritate din ţărani, primejdie de a nu putea ţine pas cu mersul vremei şi de a rămâne în afară de civilizaţie.

Dar e foarte riscat să vorbim, în această ordine de idei, despre sat în deobşte. Dela o ţară europeană la alta, satele se deosebesc mult, din punct de vedere al adaptării lor la mediul economic modern. Înlăuntrul aceleiaşi ţări, înlăuntrul României însăşi, sunt sub acest raport sate şi sate.

Un sat românesc, ori minoritar din Banat, ori din Ţara Bârsei este un sat adaptat la viaţa modernă, un sat european.

Ţăranul de acolo e luminat, scrie, citeşte, calculează. El simte nevoia de a trăi bine şi munceşte pentru asta. Lanurile sale sunt bine împărţite, de forme regulate, fără răzoare strâmbe şi pline de mărăcini. Unelte şi maşini perfecţionate, vite bune şi bine îngrijite uşurează munca ţăranului. Pământul se ară adânc, se cultivă bine, se îngraşe cu gunoi de grajd bine dospit şi cu îngrăşăminte chimice. Se întrebuinţează seminţe selecţionate şi anume cele mai potrivite în regiune. Planul de cultură e făcut în raport cu cererile pieţei şi condiţiunile naturale caracteristice ale regiunei. In Ţara Bârsei greutatea principală se pune pe cartofi, sfeclă de zahăr şi plante industriale; în Banat pe grâu, porumb şi îngrăşarea porcilor. Intreprinderile sunt specializate; ele sunt adaptate principiului diviziunii muncei. Munca nu încetează tot anul: vara se lucrează pământul şi se recoltează, iarna se cară gunoi, se treeră, se repară uneltele şi împrejmuirile, se pun la îngrăşat animalele. Ţăranul se interesază de preţ, vinde la timp, calculează, năzueşte să obţie un beneficiu şi'l obţine. Agonisita se adună din generaţie în generaţie, fermele ţăraneşti sunt tot mai bine închegate, dar şi standardul de viaţă se ridică. Ţăranii sunt asociaţi în cooperative, prin care procură sau vând în comun. Ei au reuniuni profesionale, care-i îndrumă continuu în toate laturile vieţei economice şi culturale.

Acestea sunt sate care stau alături cu cele mai prospere sate din centrul şi occidentul Europei. Aspectul lor e civilizat şi înfloritor, drumurile sunt bune, casele spaţioase şi igienice, electricitatea e la îndemâna fiecărui ţăran ca şi poşta, telegraful, telefonul. Locuitorii sunt ţărani, dar ţărani adaptaţi la mediul economic modern, - la care educaţia agricolă e fapt împlinit.

Sunt sate, în alte părţi ale ţării, care fără să fie aşa înaintate, ca acelea pe care le-am zugrăvit, sunt totuşi sate puternice, cu săteni luminaţi cari muncesc bine, produc pentru piaţă, calculează, prevăd şi sunt pe cale de a se adapta condiţiunilor economice moderne. Aşa sunt satele din partea de jos a Olteniei, multe din Vlaşca, Ilfov, Ialomiţă, Brăila şi Dobrogea, coloniile din sudul Basarabiei şi multe alte răsfirate în diferite ţinuturi ale României.

Dar sunt şi sate, din nenorocire foarte multe, care au rămas în starea lor primitivă, în sistemul economiei familiale, şi care sunt aproape complet închise faţă de sistemul economic modern, bazat pe schimb. O bună parte

Scanned with OKEN Scanner

din regiunea de deal şi munte a Munteniei, Moldova şi Basarabia aproape întreagă, Maramureşul şi multe sate din câmpia ţării înfăţişează forme de viaţă foarte primitive. Omul trăeşte acolo izolat de restul lumii. Işi produce singur ceeace-i trebuie pentru hrană şi îmbrăcăminte. Cum necesităţile aceastea fundamentale sunt extrem de reduse, ţăranul produce extrem de puţin. Lanurile sale sunt rău cultivate, vitele rău îngrijite. Gunoiul se aruncă în râpă, la marginea satului. Bălăriile invadează curtea, grădina şi izlazul. Singura nădejde este clemenţa cerului. E anul bun, oameni şi vite se bucură de o îmbelşugare relativă; e anul rău, foametea bate la uşe. Iarna satele se închid, ţăranul cu toată familia intră într'un soi de ibernaţie: lâncezeala e generală. Vara osteneala e mare şi istovitoare, ea nu e uşurată nici de vite bune, nici de unelte ori maşini. Ţăranul trăieşte cu sezoanele, într'un fatalism primitiv. Il scoate la lucru, nu voinţa de a executa un plan, ci razele soarelui. Nu cunoaşte piaţa, şi dacă nu ar fi nevoia de a'şi plăti impozitele, de a cumpăra sare, tutun şi unele articole de îmbrăcăminte - aproape nu ar cunoaşte banul. Pentru a-şi putea procura aceste lucruri, el vinde din când în când o vită, sau face cărăuşie, - ca şi acum câteva secole.

Nici o sforţare de a pune în valoare mica gospodărie, de a produce mai bine şi mai mult, nici o specializare a gospodăriilor: porumb pretutindeni, unde se coace şi unde nu se coace. Nici o năzuinţă de a eşi prin o mai mare încordare de muncă din această stare, în care oamenii se nasc, trăiesc şi mor, legaţi de o bucată de pământ, din ce în ce mai mică, a cărei micime nu se compensează prin o mai bună cultură. Satele acestea sunt încremenite în starea lor ancestrală. Reforma agrară nu le-a desmeticit, precum era de aşteptat.

Adaptarea lor la viaţa economică modernă e misiunea de căpetenie a generaţiei de azi. Aici e o mare operă de educaţie agricolă de îndeplinit.

Nu trebuie să ne lăsăm ademeniţi de un anume aspect poetic al ţăranului primitiv. In epoca romantismului cultural, satele erau privite în departe, se arătau foarte frumos înecate în verdeaţa salcâmilor şi a bălăriilor. In casele întunecoase şi strâmte trăiesc, adevărat, oameni cu un mare potenţial artistic: alesăturile şi cusăturile ţărancei, crestăturile, cântecele, poveştile alcătuiese un tezaur de folclor şi de artă populară. Dar sufletul care produce toate acestea este un suflet contemplativ, legat de veacurile trecute, în el vorbeşte încă obârşia ancestrală asiatică. A suprapreţui în epoca modernă virtuţile acestea, a crede că în ele stă îndreptăţirea de existenţă a unui popor este o greşeală. De această greşeală a fost învinuit curentul literar al „Semănătorismului". Semănătorismul, e adevărat, a redescoperit pe ţăran, l'a privit de aproape şi cu iubire. A văzut şi a descris ţăranul primitiv, contemplativ şi poet, căruia nu'i place osteneala continuă, sistematică, a vieţei moderne. Dar semănătorismul nu a proslăvit pe ţăranul acesta al inculturii şi al primitivismului şi nu l'a dat de pildă de urmat. Un astfel de semănătorism reacţionar şi retrograd nu a existat, după ştiinţa noastră. In orice caz nu l'ar fi putut întemeia creatorul şi purtătorul curentului, cel mai mare înoitor în ordinea culturală şi sufletească al României moderne, acel ce mai deunăzi striga desnădejdea şi revolta împotriva rutinei noastre agricole, printr'un articol intitulat „Ţară de pârloagă".

Nu prin potenţialul artistic al sufletului ţărănesc va răzbi România în lupta dintre popoare, ci prin munca productivă. In această luptă neostoită de zi şi de noapte, specialitatea noastră este agricultura şi luptătorii sunt ţăranii. In starea actuală a lucrurilor, majoritatea ţăranilor noştri nu sunt apţi să ia parte şi să înfrunte această luptă. Marea mulţime a satelor noastre nu adaptate la condiţiunile de viaţă modernă, ele nu trăiesc în „contemporaneitate" economică.

A ridica nivelul de producţie al satului, a'l angrena în economia modernă, a'l pune în contemporaneitate, e datoria poruncitoare a statului, a societăţii întregi. Celelalte ramuri de producţie nu se pot desvolta, câtă vreme majoritatea satelor stau în incultură, lâncezeală şi sărăcie. O industrie naţională, fără o massă puternică de consumatori, în sate, nu poate exista. O osteneală colectivă trebuie să ridice nivelul economic al satelor. Un organism social nu suportă contraste prea mari, el nu poate trăi într'o stare de permanent desechilibru fără a fi ameninţat în însăşi fiinţa lui ca în 1907. Agricultura trebuie să producă, atât şi aşa cum cer nevoile unui stat modern, care se întemeiază pe această ramură de producţie. Pentru aceasta trebuie făcută educaţia agricolă a satului.

II.

Cum vom face această educaţie agricolă? Iată o problemă mult mai greu de rezolvat decât se pare. Se zice simplist: ţăranul e deştept. El învaţă. uşor mecanismul armei Manlicher, învaţă să tragă cu mitraliera şi cu tunul, învaţă să conducă vagonul de tramvai, ba câte odată şi plugul cu tractor. Deci să trimitem agronomi în sate, cari să învete pe ţăran bunele metode de cultură, întrebuinţarea seminţelor selecţionate şi îngrăşămintelor, mânuirea maşinelor – şi totul va merge strună.

Lucrurile nu sunt aşa de simple. Căci experienţa ne-a învăţat că spui ţăranului şi nu se prinde. Ba, ceeace e mai trist şi mai paradoxal, ţăranul ştie adesea cum să facă şi nu face. Ştie ţăranul prea bine că arătura adâncă e mai bună, că omizile mănâncă frunzele pomilor, că grâul curat e mai bun ca cel secăros, că bălegarul e bun pe loc.

Ştie şi nu face. Lipseşte un resort în mecanismul viţei sale. Resortul acesta este nevoia. Lipseşte nevoia de a trăi omeneşte. Standardul de viaţă al majorităţei ţăranilor noştri este aşa de scăzut, lipsa lor de trebuinţe de om civilizat aşa de accentuată, încât resortul unei sforţări continue şi constante este inexistent. Când ţăranul doarme pe pământ sau pe o laviţă aşternută cu un ţol sau cu o rogojină, când hrana sa aproape exclusivă e mămăliga şi o fertură, când necesităţile sale spirituale sunt nule, el nu are pentru ce munci. El e fericit când are porumb, lemne de încălzit şi coceni pentru vite. Educaţia agricolă trebuie să înceapă prin a deschide ochii şi simţurile ţăranului pentru o viaţă mai ridicată. Aceasta e un fenomen spiritual. Trebuie făcută mai întâi lumină în mintea ţăranului. Educaţia agricolă trebuie să înceapă cu educaţia lui generală. Ţăranul trebue să ştie să citească şi să scrie, pentru că prin mijlocul scrisului şi cititului ia contact cu mediul social şi economic mai depărtat şi prinde conştiinţa de sine. Prin scris şi citit iese din timiditatea, din umilinţa resemnată, în care îl ţine neştiinţa sa. Prin acest mijloc el poate scăpa de exploatarea la care-l expune incultura. Ţăranul trebuie să ştie a calcula pentru a putea întrevedea rezultatul economic al ostenelelor sale. Calculul este un antrenament pentru spiritul de organizare şi de prevedere, ce lipseşte azi săteanului nostru, care dăinueşte încă în economia familială. Cât de lipsit de spirit calculator este săteanul din unele părţi ale ţării, o ilustrează o mică dar caracteristică întâmplare:

Un negustor mergea pe jos înspre oraş unde avea un proces. Il ajunge din urmă o ăruţă cu cai, încărcată cu lemne.

Scanned with OKEN Scanner

- Cât ceri pe lemne? întreabă negustorul.
- 500 lei răspunse ţăranul.
- Iată, zice negustorul, îţi dau 500 lei, dă lemnele jos şi mă duci pe mine la oraş, unde am zor să ajung.
Ţăranul, dupa o clipă de gândire: - Da ce, să pierd lemnele?
- Prietene, insistă negustorul, nu pierzi nimic, fiindcă ai 500 lei, cât ceri pe ele, iar când te vei întoarce, după ce mă duci pe mine, poate mai găseşti lemnele aici, unde le descarci.
- Nu, nu schimb eu, mă duc unde am pornit!
Şi a pornit cu lemnele mai departe.

Această întâmplare caracterizează inadaptabilitatea ţăranului la situaţii noui, lipsa de spirit calculator, lipsa de îndrăzneală, incapacitatea a lua asupră'i un risc cât de mic. Ea ilustrează fatalismul resemnat al primitivului. Săteanul acesta e omul rutinei, căruia îi poruncesc sezoanele, care nu vrea să trăiască mai bine.

Cartea trebuie să desmorţească pe acest om. Cartea în sens general şi abstract, dar şi cartea în sens concret, cartea bună, scrisă cu iubire, nu cartea slabă şi pospăită, pe care o iscălesc doi inspectori, doi revizori şi un institutor şi care se vinde obligator, fiindeă este aprobată de onoratul Minister.

Cartea bună, şcoala primară şi postprimară serioasă, acestea vor deschide ochii ţăranului asupra lui însuşi şi asupra lumii. Fără această conştiinţă de sine cu neputinţă a întreprinde o educaţie agricolă, oricât de simplă şi de elementară; orice încercare de acest fel va fi stearpă ca sămânţa căzută pe piatră, - ori pe ţelină. - Cartea şi şcoala desţelineşte sufletul ţăranului, îi dau resortul unei năzuinţi şi'l face apt să primească educaţia technică prin grai, prin scris sau prin exemplu.

Între analfabetism şi înapoierea agriculturei este cea mai strânsă celorlalte. Ţările cu cel mai mare număr de analfabeţi au şi producţia la Hectar cea mai mică. In România agricultura cea mai bună e acolo unde au dispărut neştiutorii de carte şi agricultura cea mai primitivă, acolo unde şcoala n'a pătruns ori nu a dat roade.

După ce ţăranul a prins conştiinţa de sine şi de lumea ce'l înconjoară prin Şcoală, el trebuie mereu ţinut la temperatură intelectuală prielnică, dacă ne putem exprima astfel. Şcoala de adulţi, distracţia culturală, biserica activă trebue să-l ţie la această temperatură, să'i insufle şi să'i păstreze mândria de om, dorinţa de a trăi civilizat şi năzuinţa de a scoate din munca sa continuă şi susţinută, tot ce trebuie pentru a împlini această dorinţă. Munca continuă şi susţinută, aceasta este taina ridicării unei gospodării şi înfiripării unei agoniseli. În agricultura primitivă şi rutinară, munca este intermitentă; în industrie munca este permanentă, ea are un ritm regulat şi neîntrerupt. Acest ritm regulat al muncei trebuie dat şi muncei agricole. El creiază plus valori, el adaogă agoniseala fiilor la aceea a părinţilor, prin el nasc sate de piatră şi ţărani adaptaţi mediului economic modern, capabili să asigure tăria şi prosperitatea unui stat.

Partizanii aşa zisului materialism istoric vor zice dimpotrivă: daţi ţăranului o stare economică bună şi din aceasta se va naşte şi luminarea lui. Evident avem de a face cu o interdependenţă de factori şi că progresul material aduce după sine o ridicare culturală. Dar este limpede că pentru orice sforţare economică, trebuie mai întâi să creeze o dispoziţie de spirit, care să determine acea sforţare. Obârşia oricărei activităţi stă în resorturi spirituale.

Când ţăranul trezit la viaţa de om, va simţi nevoia să locuiaseă mai bine, să se hrănească mai bine, să se îmbrace mai bine, atunci, ca prin minune, cantitatea de muncă depusă de el va fi mai mare, producţia sporită, ţăranul se va angrena în economia modernă. Spunea cu drept cuvânt un ziarist şi un gânditor în acelaş timp: „Dacă ţăranul ar simţi nevoia să bea dimineaţa ceai cu zahăr, s'ar petrece o adevărată revoluţie economică. S'ar însuti producţia de zahăr, s'ar desvolta industria, s'ar intensifica agricultura, care produce sfecla de zahăr.

Educaţia agricolă cere mai întâi educaţia generală a ţăranului, trezire prin şcoală a constiinţei de sine, creiarea unor deprinderi de om civilizat, pentru împlinirea cărora să facă o sforţare intelectuală şi fizică mai mare ca cea de azi.

III.

Când această educaţie generală a împrăştiat întunerecul, când pornesc a se ivi zorile, atunci putem păşi la educaţia agricolă a satului, la iniţierea ţăranilor în tainele unei agriculturi raţionale înaintate.

Acei ce se consacră acestei misiuni, trebuie sâ simtă în ei flacăra iubirei de oameni să cunoască bine satul şi pe ţăran şi să gândească adânc la sarcina lor.

Chipul cel mai comod, cum se socoteşte îndeobşte că se poate face educaţia agricolă a satului este educaţia verbală, cu cuvinte scrise sau rostite. Conferinţe pentru ţărani, broşuri şi reviste cu sfaturi, iată mijloace care par simple şi eficace. Toată această literatură vorbită sau scrisă nu rodeşte în sufletul şi braţele ţăranului, sau rodeşte mult prea puţin. Literatura aceasta a adoptat un stil apodictic şi imperativ, care este antipatic ţăranului, după cum e antipatic oricărui om. Ţăranul ascultă, negreşit, când cuvântul imperativ este însoţit de autoritatea necesară, care poate sancţiona. Dar sfaturile anonime şi fără autoritate, care inundă satele, în broşuri şi reviste de popularizare, produc prea puţin efect. Se vede mereu în foile Camerelor de agricultură, în revistele de cooperaţie şi agricultură: „Faceţi aşa, dregeţi pe dincolor!" Ţăranul ori nu citeşte, ori citeşte şi trece mai departe.

Nu e în această atitudine numai o rezistenţă psihologică. Ci este ceva mai adânc. Ţăranul ştie că un sfat nu e valabil pretutindeni. Ştiinţa agricolă dă, cu adevărat, explicaţia fenomenelor şi legilor generale ale producţiei agricole, dar tehnica cea bună trebue descoperită în fiecare localitate, după condiţiile naturale, sociale şi economice de acolo.

Educatorul agricol al satului trebuie să opereze cu date concrete din localitate. În loc de a zice mereu „faceţi, dregeţi" el trebuie să fie în măsură a spune: „Iată ce am făcut, iată ce a ieşit. Cine are urechi de auzit să audă, cine are ochi de văzut să vadă". Cu alte cuvinte educatorul agricol trebuie să se întemeeze pe experiment şi pe date concrete. Nicăieri experimentarea agricolă nu este mai puţin desvoltată ca la noi. Şi de multe ori ţăranul spune, de pildă: „Nu e bună arătura de toamnă la porumb, eu am încercat, d-ta nu ai încercat".

Până nu vom avea un mare material de fapte precis şi riguros controlate în fiecare localitate, nu vom putea vorbi de technica agricolă cea mai bună. Catehismul agricol al satului nu poate fi general pentru toată ţara: alta e agricultura în şesul umed din Ţara Bârsei, alta în Bărăgan, alta în podgorie şi alta la munte. Un mare câmp de muncă şi cercetare se deschide înaintea organelor de îndrumare ale Satului, înaintea Camerelor de agricultură şi organizaţiilor profesionale.

Scanned with OKEN Scanner

Agricultura nu e o dialectică a spiritului, ci este o îndeletnicire, în care mâna prelungeşte creerul. Educatorul care vorbeşte frumos e ascultat, fascinează o clipă, dar farmecul vorbelor sale trece. Când el lucrează cu mâna sa, prestigiul lui e incomparabil şi sfatul lui urmat. Lucrând, nu sfătuind, s'a introdus maşina de semănat, maşina de secerat, treerătoarea, triorul; lucrând s'a răspândit printre ţărani arta altoiului viţei, tratarea viilor contra boalelor criptogamice şi aşa mai departe. Lucrând vom putea generaliza dela localitate la localitate şi alte practice bune: sămânţa selecţionată, îngrăşămintele, apărarea cerealelor de tăciune, întrebuinţarea uneltelor perfecţionate şi raţionalizarea muncei.

Când un sătean într'un sat, unul singur chiar, e convins şi o rupe cu rutina, într'un chip ori altul, biruinţa e pe jumătate câştigată. Exemplul e contagios. Cunosc o comună între dealuri, unde despăduriri sălbatice acum trei sferturi de veac, după 1864, ameninţau prin eroziunea şi spintecarea dealurilor fiinţa gospodăriilor. Un fruntaş îşi face în scrijelăturile dealurilor o plantaţie de salcâmi. In scurtă vreme îl imită toţi ţăranii. Azi satul e îmbrăcat într'o nouă pădure şi fenomenele de eroziune sunt stinse.

Instrumentele educatorului agricol al satului trebuie să fie experimentare, lucrul cu mâna sa, exemplul.

Nu voi condamna nici conferinţa, dar ea trebuie să urmeze sau să însoţească mijloacele de mai sus. Şi decât conferinţa academică prefer convorbirea, convorbirea în care săteanul poate să spună şi el observaţiunile lui, obiecţiunile lui, care adesea sunt pline de înţelepciune şi care în orice caz, permit propagandistului verificarea în orice moment a eficacităţei ostenelelor sale.

Avem azi la îndemână mijloace technice moderne pentru a sprijini educaţia technică şi cu deosebire educaţia agricolă: cinematograful, radiofonia. In ceeace priveşte radiofonia la sate, cred că e prematur să vorbim la noi de rolul ei. Mai avem încă un drum însemnat de parcurs, până când vom vedea pe ţărani, în lungile seri de iarnă cu receptoarele la ureche. Şi dacă nu atribuie un rol deosebit conferinţei, în care săteanul vede pe conferenţiar şi'l poate întreba, atribui mai puţin rol încă conferinţei de abia deslușite, în receptortorul unei instalaţii rurale de radio. Radiofonia va avea desigur un rol însemnat, într'o fază mai înaintată de evoluţie economică, pentru a comunica satelor preţul produselor agricole, obţinut în burse, prognoza vremei, când acestea va avea o mai mare siguranţă, nevoile pieţelor consumatoare, etc.

Un rol mult mai important poate avea cinermatograful. Instituţiile agricole publice şi particulare din Occident au alcătuit filme agricole de o mare valoare instructivă, cu care se demonstrează sistemele de lucru, în diferite domenii ale agriculturei. Unele din aceste filme au fost introduse şi la noi de serviciile Ministerului Agriculturei şi Domeniilor. Mult mai bine este să se alcătuiască filme româneşti instructive, care să înfăţişeze ţăranilor din regiuni mai înapoiate, plugăria mai înaintată din alte regiuni ale ţărei. Filmul alcătuit de Institutul Social Român, sub conducerea d-lui Profesor Gusti, film care înfăţişează viaţa satului Drăguş din Făgăraş - mai mult din punct de vedere social desigur - dovedeşte că se pot realiza şi la noi instrumente de cultură de mâna întâi, prin technica cinematografică. Domnul Ministru al Agriculturei este pe cale de a realiza filmul agricol de propagandă, românesc.

Dar, dacă e vorba de a educa pe săteni, arătându-le pe ecran gospodării mai bine întocmite, eu aşi prefera să le pot arăta gospodăriile însăşi, în realitatea lor vie. Un mijloc de educaţie agricolă dintre cele mai eficace este călătoria la faţa locului. Trebuie luaţi ţăranii din satele înapoiate şi duşi în grupuri mici, sub o conducere afectuoasă şi competentă, să viziteze satele înaintate din alte ţinuturi ale ţărei, asemănătoare sub raportul condiţiilor naturale. Sătenii din Oltenia i'aşi duce să vadă satele înfloritoare din Banat, pe cei din Moldova i'aşi duce să le arăt Bucovina, pe cei din Bărăgan i'aşi duce în coloniile din sudul Basarabiei. Astfel de călatorii instructive, pe care de mult le-am recomandat, au şi început să se facă cu mult succes. Trebuie încercat însă mai mult încă decât o călătorie instructivă: trebuie aşezaţi ţărani tineri ca practicanţi în gospodăriile frumoase din satele prospere. Cu un ajutor din partea Camerelor de Agricultură, care să acopere lipsurile de acasă, ţăranul s'ar deplasa.

Gospodarul din Banat ori Ţara Bârsei, căruia i s'ar da, pentru o lună ori mai multe, un lucrător aproape gratuit în gospodărie ar fi mulţumit.

Ţăranul practicant se va întoarce la el acasă, nu numai cu multe şi utile cunoştinţe technice, dar şi cu o altă conştiinţă de sine, cu năzuinţe noui, cu resorturile de muncă mai încordate.

Este important de bună seamă chipul cum să se facă educaţia agricolă a satului, dar tot aşa de important este cine s'o facă.

In vechiul nostru regim agrar, până la războiu, rolul acesta reveneia marelui proprietar, sau mai precis: marelui agricultor. S'a pus de bună seamă tot răul ce se putea spune despre marele propritar şi marele arendaş, în vechea noastră structură agrară: despre exploatarea muncei ţărăneşti, despre măsurătoarea strâmbă şi dijma la tarla - dar nu s'a spus încă şi tot binele. Este un act de dreptate să se recunoască că agricultura noastră patriarhală, quasi pastorală a eşit din primitivitatea ei prin sforţările de pionieri a câtorva mari proprietari şi mari arendaşi.

Ei au introdus plugurile de fier şi grapele cu colţi, semănătorile şi secerătorile, locomobilele şi batozele, ei au introdus plugurile cu abur şi mai apoi plugul cu motor, de explozie; ei au făcut desţelinări şi arături bune cu atelaje puternice şi bine ţinute, ei au introdus întâi în România veche seminţe alese şi îngrăşăminte chimice.

Fără îndoială marele agricultor trebuie să continue rolul său de educator al satului şi astăzi, deşi rănile şi resentimentele reformei agrare, pe care a trebuit s'o facem, nu sunt încă închise. El trebuie să continue a fi pionierul inovaţiunilor de ordin technic, ca şi în trecut.

El trebuie să dea cel dântâi pilda adaptărei la mediul economic modern. Economia familială, când se producea pentru trebuinţe proprii şi când surplusul gospodăriilor mergea la cheltueli consumtive este perimată Azi agricultorul e un întreprinzător, care tinde să obţină un beneficiu. Beneficiile nu merg şi nu trebuie să meargă toate la cheltueli consumtive, ci o bună parte din ele trebuie să meargă la noui investiţii, la creşterea capitalului de exploatare, la întărirea întreprinderei. Aceasta trebuie să înveţe ţăranul de la marele şi mijlociul agricultor.

Şi mai trebuie să înveţe şi altceva fundamental şi foarte important: iubirea de agricultură. Să nu facem poezie, să constatăm obiectiv că iubirea de plugărie e încă prea mică la acest popor de plugari, care este poporul român. Marele proprietar era în foarte multe cazuri absentist. Când nu era total absentist, locuia la ţară câteva luni pe an, la semănat şi la recoltă. Idealul marelui proprietar era politica, diplomaţia, viaţa în oraş. Foarte rar întâlneşti pe moşiile noastre aşezările senioriale, care să adăpostească cu mândrie, tot timpul anului, pe

Scanned with OKEN Scanner

proprietarul agricultor, ca în Polonia, Ungaria şi tot occidentul Europei. Rareori marele proprietar îşi făcea o cultură de specialitate, destinată a se valorifica pe domeniile sale.

Ţăranul avea şi are înclinări analoage: Suprema lui năzuinţă este să-şi vadă copilul lui funcţionar: „Să nu'l mai ardă soarele, şi să nu'l mai bată vântul, ca pe mine", zice el. Dacă nu funcţionar în oraş, el doreşte facă din odraslele lui măcar un preot, un învăţător, ori un secretar la Primărie. Majoritatea ţăranilor cari trimit copii la şcoalele de agricultură, îi trimit nu pentru a'i vedea înapoiaţi în gospodăriile lor, ci în nădejdea unei funcţiuni.

E adevărat că pulverizarea mare a proprietăţei şi uşurinţa cu care guvernele au creiat funcţii - din motive politice - favorizează acest fenomen.

Dar neîndestulătoarea iubire a Românului pentru plugărie rămâne fapt.

Educaţia agricolă a satului trebuie să cuprindă o mare mişcare de reîntoarcere spre agricultură, mişcare în care marii şi mijlocii agricultori trebuie să dea exemplul.

Dar nici chiar în ţările cele mai înaintate din Occident nu a fost îndeajuns rolul marelui şi mijlociului agricultor pentru educaţia agricolă a satului. A fost necesar acolo şi este cu atât mai necesar la noi ca misiunea aceasta să fie încredinţată unor technicieni anume pregătiţi în şcoalele superioare de agricultură. In Italia funcţionează vestitele catedre ambulante de agricultură, cu ajutorul cărora şeful guvernului italian a pornit şi a câştigat bătălia grâului. In Belgia şi Franţa sunt agronomi departamentali, în Germania serviciul acesta îl îndeplinesc conducătorii staţiunilor experimentale, specialiştii Camerelor de Agricultură şi ai Societăţei germane de agricultură. La noi primii instructori ambulanţi de Agricultură au fost înfiinţaţi de Casa Şcoalelor înainte de războiu. După războiu necesitatea reformei învăţământului agricol de toate gradele şi legiferarea învăţământului agricol ambulant pentru adulţi a fost recunoscută de toate partidele şi de toate guvernele, ea nu a fost realizată decât de abia anul acesta, de către d. I. Mihalache. Pentru ca să reuşească în misiunea lor, se cer profesorilor ambulanţi de agricultură o adâncă pregătire profesională, o cunoaştere desăvârşită a mediului în care lucrează, un mare entuziasm şi un mare prestigiu. Pregătirea profesională, cunoaşterea mediului, a condiţiilor naturale şi economice specifice ale ţărei, trebuie s'o dobândească în Institutele înalte de învăţământ şi cercetare, unde ei se formează. De soliditatea, de buna organizare, de atmosfera intelectuală şi morală a acelor instituţii, atârnă în cea mai mare parte progresul agriculturei şi educarea satelor, pentru că toţi oamenii cari au contact ca îndrumători, direct ori indirect, cu pământul şi satele, sunt formaţi acolo. Ele sunt generatorul de oameni. A nesocoti aceste instituţii este a nesocoti viitorul agriculturei şi al satelor.

Entuziasmul şi prestigiul îndrumătorilor technici, al agronomilor însărcinaţi cu educaţia agricolă a satelor, rezidă în bună parte în atitudinea pe care societatea şi opinia publică o au faţă de dânşii. Din acest punct de vedere, vremea de faţă nu e foarte prielnică. O ostilitate vădită domneşte azi în unele cercuri faţă de această categorie de specialişti, ostilitate dăunătoare marei lor misiuni de educatori.

Ei au fost chemaţi în cei 10 ani de după războiu să execute o reformă adâncă şi fără precedent în istoria omenirei. Reforma n'a fost nici mai bună, nici mai rea decât putea să iasă din constelaţia noastră politică, morală şi culturală. Bună, sau rea, noi ne mândrim cu această reformă şi suntem bucuroşi că am făcut-o cu atâta linişte. S'au scris în ţară şi străinătate multe cărţi, nenumărate articole, pentru a lăuda reforma. Când se scot în evidenţă părţile ei bune, atunci îşi arogă dreptul partidele politice. Când se vorbeşte de cusururile şi defectele reformei, atunci e un singur vinovat: agronomul. Nemulţumirile s'au catalizat în jurul lui, printr'un fenomen de contagiu psihologic, caracteristic masselor. Proprietarul vedea în el pe cel ce ia; marea mulţime a ţăranilor neîmproprietăriţi vedea în el pe cel ce poate da şi nu dă. Conducătorii politici ai judeţelor l'au împins, pentru motive electorale, la fel de fel de soluţii, alăturea de lege, pentru care poartă cu drept cuvânt ponosul şi răspunderea.

Nu voi tăgădui că au fost printre agronomi şi elemente cu adevărat rele, cari au făcut greşeli mari, lucruri cu totul neîngăduite. Dar ele au fost încurajate adesea de îndemnul de sus, de foarte sus câteodată, de unde porneau sugestii pentru compromisuri ilegale si soluţii imorale, în dramatica luptă în care era vorba de averea şi existenţa oamenilor. Este foarte greu să ceri celor mici stoicism, când stoicismul nu există la cei din fruntea piramidei.

Reprezentanţii şi organizaţiile autorizate ale acestei bresle s'au desolidarizat totdeauna de elementele ei dubioase şi a cerut sancţiuni severe împotriva celor vinovaţi. Dar se întâmplă un fenomen trist şi dătător de îngrijorare: elementele cele mai rele aveau şi cei mai mulţi protectori şi o sancţiune severă, abia dată azi, era ridicată peste noapte. Moralitatea unei societăţi nu s'a întărit nici odată de jos în sus, ci totdeauna de sus în jos.

In desorientarea şi confuziunea de astăzi, reaua reputaţie a elementelor dubioase, nesancţionate, cuprinde azi breasla în genere. E desigur o atitudine trecătoare, dar e nu mai puţin o mare greşeală căci această atitudine cuprinde pe nedrept şi elementele ireproşabile şi destoinice ale acestei profesiune, în sufletele cărora aruncă demoralizarea şi descurajarea. Este o mare greşeală apoi, pentrucă îngreuiază îndrumarea tineretului spre această profesiune şi împiedecă formarea elementelor destoinice, de care vom avea nevoe mâine.

Generalizarea care se face cu atâta uşurinţă este o inechitate regretabilă. Oare fiindcă sunt ofiţeri traduşi în faţa consiliilor de războiu şi condamnaţi pentru incorectitudini, trebuie să defăimăm oştirea şi corpul ofiţeresc? Oare fiindcă s'au găsit magistraţi, cari să se preteze a fi uneltele partidelor politice, trebuie să declarăm că magistratura e putredă? Oare fiindca există ingineri lacomi şi venali, trebuie să punem la stâlpul ruşinei corpul inginerese?

Se impută agronomilor în genere, unele lucruri precise; se zice: v'aţi împroprietărit! Dar aceasta este o dispoziţie precisă a legii noastre de reformă agrară şi a tuturor legilor de reformă agrară de pretutindeni, cari urmăresc să pună în contact cu pământul pe absolvenţii şcoalelor de agricultură. Dar se mai zice, v'aţi îngrămădit cu aceste loturi de împroprietărire în preajma oraşelor! Evident mai aproape de omul ce'şi va întrebuinţa acolo munca şi capacitatea. Când Comitetul Agrar sau comisiunite de împroprietărire, au aprobat acest lucru, s'au gândit desigur la aspectul jainic şi desolat pe care'l are câmpul în apropierea tuturor oraşelor româneşti; s'au gândit la acea exploatare primitivă şi ruşinoasă, pe care o fac locuitorii comunelor care încing la noi oraşele şi au întrevăzut posibilitatea unor mici ferme, conduse de technicieni, cari să puncteze progresul şi în această parte a Europei. Dar obiecţiunile nu încetează, purtătorul mustrărilor din public continuă: „Prea puţini din agronomi au înfăptuit aceste ferme", obiecţiune la care vom răspunde: Timpul a fost prea scurt, greutăţile de a investi imense, lipsa de credit totală. Azi, în constelaţia aşa de neprielnică agriculturei, multe gospodării se ruinează sau dau

Scanned with OKEN Scanner

înapoi; nimic nu s'a realizat practic pentru a permite înjghebarea de noui ferme. Mulţi din aceşti agronomi nici nu erau împroprietăriţi definitiv, loturile lor nu erau cadastrate. Să fi avut mijloace şi ei nu puteau risca investiţii. Printr'o dispoziţiune recentă ei au şi fost deposedaţi de loturile lor, fiindcă nu au făcut investiţii şi fiindcă nu şi'au stabilit în localitate şi nu'şi îngrijesc de aceste loturi.

Dar ceeace este paradoxal, este că alte foruri le fac tocmai mustrarea inversă: La Oficiul Central al Cooperaţiei s'a luat de curând o încheiere, prin care se stabileşte că acel Oficiu nu are nevoie de acei Agronomi, care-şi văd de loturile lor! Ar fi adică incompatibilitate între funcţiunea de agronom al organizaţiei cooperative şi între îndeletnicirea lui plugărească pe o întindere de 5 Ha. Dacă, soarta l-ar fi născut mare ori mijlociu proprietar, nu era incompatibilitate şi sunt mulţi salariaţi publici, mai mari şi mai mici, care-şi văd liniştiţi de moşiile lor, fără ca cineva să le ia în nume de rău. Mustrări de felul acesta nu ating de loc pe alţi profesionişti: avocaţi cari sunt funcţionari de stat şi'şi văd cu deosebire de procesele lor sunt intangibili; intangibili inginerii şi arhitecţii funcţionari cari fac lucrări particulare; intangibil profesorul sau preotul care se alege deputat; intangibil medicul de spital care face clientelă particulară ori se alege senator.

Agronomului i se cere maximum de stoicism, i se cere jertfa de a munci pentru salariul de mizerii al vremii actuale; i se interzice de a-şi exercita profesiunea sa în timpul liber şi de a contribui în chip real, şi nu numai verbal, la ridicarea agriculturii şi la educaţia agricolă a satului!

In fapt ostilitatea împotriva agronomilor are mai ales cauze psihologice. Este ostilitatea împotriva celor ce au venit mai în urmă în lupta vieţii. Ea vine din nefericire mai ales dela acele organe din sat, cu care ei s'au ciocnit, în conflict de rol social, dela acele organe cu care ar trebui să colaboreze în modul cel mai activ: medicul veterinar, preotul, învăţătorul. Aceste organe trebue să se înţeleagă, trebue să colaboreze, trebue să-şi împartă, după specialitatea fiecăruia, rolul de a educa satul, de a-l ridica pe o treaptă mai înaltă, economică şi culturală.

Ei trebuie să-şi apere reciproc prestigiul, să-şi stimuleze reciproc entusiasmul.

Dar mai cu osebire această aureolă de prestigiu şi această comunicare de entusiasm trebuie să vie dela animatorii din fruntea lor, dela capii supremi ai autorităţilor de care depind. In ceeace priveşte pe agronomi, misiunea lor de educatori agricoli ai satului a fost recunoscută în sfârşit şi la noi. D-l ministru al agriculturii şi domeniilor, prin legea învăţământului agricol de propagandă a deschis porţile întunerecului spre lumină. Iar prin conferinţele şi circulările sale recente a dovedit că înţelege să-şi aleagă purtători de faclă destoinici, să-i îmbrace cu aureola de prestigiu şi să le insufle entuziasmul nobil, cu care vor trebui să pornească la lucru.

IV.

Educaţia agricolă a satului se începe cu educaţia lui generală, cu luminarea lui prin şcoală şi carte, se continuă cu educaţia technică, adică cu iniţierea prin demonstraţie practică şi exemplu în bunele metode agricole ale technicei raţionale.

Dar cu aceasta nu s'a încheiat educaţia agricolă a satului. Educaţia trebue să tindă, prin repetarea continuă şi susţinută a lucrărilor metodice de fiecare zi, la executarea lor aproape automatică, la actul reflex. Nu e îndestulător să educăm numai mintea ţăranului, trebue să educăm voinţa lui, trebue să atacăm problema disciplinei la sate.

Când vedem ţărani tăind pomii plantaţi pe marginea şoselei, când vedem islazurile comunale invadate de bozii şi mărăcini, sau cultivate cu porumb de primar; când vedem omizile devastând pomii; când vedem pădurile de protecţie brăcuite şi dealuride dărâmându-se peste lanuri fertile şi peste sate, când vedem toate astea şi nenumărate altele, trebue să zicem cu tristeţe: „Aici nu mai este vorba de neştiinţă, aici este vorba de altceva, aici lipseşte autoritatea şi disciplina".

Poporul român nu a avut parte de o epocă de absolutism luminat şi desinteresat, ca mai toate popoarele din occident. Absolutismul de care el a avut parte a fost rapace, sălbatic, imoral, asiatic. Această nefericire istorică îşi vădeşte urmele în actualitate. Nu e încă formată nici la oraşe şi nici la ţară disciplina binelui, disciplina interesului obştesc.

Ţăranul nostru seamănă porumb după porumb, sau păioase după porumb, face cea mai primitivă rotaţie a culturilor din câte există pe lume şi technicienii încearcă să-l deprindă măcar cu rotaţia de 3 ani. Această rotaţie e veche în Europa occidentală de sute de ani. Plantaţiile au fost apărate acolo de sancţiuni riguroase. Ele sunt azi o podoabă şi nimeni nu se atinge nici de pomi, nici de fructe.

Tot aşa au fost plantate cu meri şoselele din Transilvania, plantate cu duzi şoselele Banatului.

La noi, după reforma agrară, s'au distrus frumoasele plantaţii de protecţie de pe unele domenii ale Coroanei, expropriate, s'au părăginit drenagiile de pe unele din domeniile expropriate din Ardeal şi în multe părţi se face o cultură inferioară aceleia, pe care acelaş ţăran o făcea pe moşia proprietarului şi sub conducerea lui.

Lipseşte ştiinţa? Nu. Lipseşte încordarea de voinţă, conlucrarea colectivă - o constată însuşi d-l I. Mihalache în scrisorile sale către plugari.

Educaţia voinţei şi disciplina mulţimei se realizează relativ uşor în statele conduse autoritar, cum este Italia, Spania, Turcia. Dar în statele conduse democratic, cum e România e mult mai greu. Democraţia însemnează vot. Votul omului de ispravă preţueşte tot atât cât al omului cu năravuri rele şi colectorul nu are interes să contrarieze pe acesta din urmă.

Democraţia românească a avut un rar prilej de a face bine, de a disciplina satele şi de educa voinţa colectivă. Ea a distribuit ţăranilor din cuprinsul României 6 milioane de hectare de pământ, a venit deci în faţa lor eu mâna plină. Dând, putea pretinde ceva în schimb. Era unicul prilej, de pildă, de a pune la un loc vechea proprietate ţărănească cu cea nouă, dobândită prin expropriere, de a comasa pământul şi de a se face o parcelare raţională. Era şi este prilejul de a se aplica art. 138 din legea pentru reforma agrară, care hotărăşte că cultivarea loturilor de împroprietărire trebue se facă raţional după normele statornicite de Casa de Impropietărire. Nu s'au dat sătenilor aceste norme, nu s'a urmărit cultura raţională a loturilor şi nu s'a deposedat încă nici un singur sătean de împroprietăriţi, pentru că nu şi'a cultivat bine lotul său.

Ţăranul român este faţă de restul societăţii ca un copil într'o familie. El nu trebue răsfăţat, ci educat spre binele lui şi al societăţii. Prin reforma agrară societatea întreagă şi-a impus mari jertfe pentru dânsul. Cu un copil pe care-l iubeşti, pentru care faci jertfe, poţi fi şi trebue să fii sever. Am întrevăzut această severitate într'unele din scrisorile d-lui Mihalache, străbătute de altfel de atâta iubire.

Scanned with OKEN Scanner

Doctrinarii de dreapta sau de stânga preconizează un remediu, care fi se pare radical: „Legea obligativităţei muncei" şi întemeiază propunerea lor pe funcţia socială a proprietăţii, care trebue să producă, altfel ţăranul sau proprietarul pierde îndreptăţirea de a stăpâni pământul. La noi domneşte încă idolatria legilor. Se semnalează un rău, repede se purcede la întocmirea unei legi. Valoarea miniştrilor se judecă nu după cât de bine administrează departamentul ce le este încredinţat, nu după cât de bine îndrumează ramura de activitate a căror răspundere o au, ci după cantitatea legilor ce fac să se voteze.

Idolatria aceasta va trebui să mai scadă. Legea nu are nici un efect prin ea însăşi şi încă mai puţin unul miraculos şi instantaneu. Legea e un plan de lucru, învestit cu formele solemne şi cu oarecari sancţiuni. Legea e planul unei case, ce urmeaza- a se construi, dar nu e casa însăşi, pentru care trebue cărămidă, nisip, var, stejar, fier şi alte materiale nobile şi scumpe, pentru care mai trebue încă experienţa arhitectului şi a meşterului şi trudă, multă trudă. Tot aşa aplicarea unei legi cere materiale scumpe şi nobile, experienţa meşterilor mari şi mici, în aplicarea legei şi trudă, multă trudă. Legea învestită cu marele sigiliu al Statului şi promulgată în Monitorul Oficial e de abia o promisiune. Cunosc multe legi, unele din recente, din care nu se aplică nici o iotă! Altele au fost desfiinţate fără nici un respect pentru filiera solemnă prin care trecuseră, prin simplă decizie ministerială.

Legea prin sine nu modifică nimic şi mă tem că o lege a obligativităţei muncei ar fi o nouă şi tristă contradicţie între promisie şi realitate.

Avem o veche lege a poliţiei rurale, care prevede paza holdelor, a distrugerii omizilor şi alte lucruri bune. De ce nu se aplică? Avem o lege a distrugerii cuscutei din lucerniere şi trifoişti? Avem o lege recentă care prevede cum trebue îngrijite şi administrate izlazurile. De ce nu se aplică? Avem un foarte bun cod silvic, care prevede reîmpădurirea munţilor, care se tae ras de societăţi forestiere. De ce s'a călcat de atâtea ori?

Pentru că legea e lipsită de efect fără autoritate. Legi puţine şi bune, dar autoritate efectivă, isvorâtă din patriotism şi desinteresare, iată ce poate realiza şi o democraţie.

Purtătorul efectiv al autorităţii este la noi aparatul administrativ. Organele technice singure, inginerul judeţean, medicul, agronomul, pot concepe lucruri excelente, nu le pot executa, fiindcă nu au autoritate efectivă. Aceasta e în mâna prefecţilor şi a ajutoarelor lor efective.

Alegeţi 74 de prefecţi eminenţi, destoinici şi desinteresaţi, plini de patriotism, cari să pună interesele generale mai presus de interesele de partid şi veţi schimba faţa ţărei. În trecut mulţi din ei au realizat lucruri frumoase în domeniul şcolar, în domeniul sanitar, sau în domeniul lucrărilor publice. Dar nu am văzut încă pe prefectul pătruns de adevărul că Ţara Românească va înainta sau va decade cu agricultura ei.

Mobilizând pe prefecţi, a câştigat Musssolini bătălia grâului.

Aşi dori şi m'aşi bucura să-l văd pe d-l I. Mihalache ministru de interne, pentru ca sugestiile pe care le dădea la ultima conferinţă cu prefecţii să fie ordine! Pentru ca fiecare prefect să fie judecat după sporul ce va înfăţişa în realizarea programului agricol al ministrului său. Sunt sigur că atunci s'ar planta şoselele şi s'ar întreţine plantaţiile; s'ar amenaja islazurile; s'ar împăduri râpele; s'ar combate duşmanii şi boalele plantelor.

Mai mult decât atât: socotese că o administraţie destoinică poate înlocui rolul marei proprietăţi de odinioară. Dacă altă dată scotea plugurile la arat vechilul marelui proprietar, eu cred pot face acelaş lucru organele executive ale administraţiei, fără nici o lege specială. Aceste organe opresc azi pe alocurea pe ţărani de a culege porumbul prea de vreme, ele iau măsuri severe în caz de epidemii ori epizootii. De ce nu ar face uz de autoritatea lor într'un domeniu mai larg, în care e vorba de interese tot aşa de vitale ale Statului? Pentru aceasta este necesar un mare şi nobil avânt de sus, cum e în Italia astăzi. Trebue un animator în locul de cea mai înaltă răspundere, care desfăcân-du-se de legăturile de partid, dominând partidul, să dea de acolo de sus impuls şi viaţă unei mişcări de înoire, cum a făcut în vremuri, Haret.

Invăţătorul, preotul, agronomul, pot ţese la lumina zilei o pânză frumoasă. Ea se va destrăma ca pânza Penelopei în noaptea intereselor de partid, care pun deavalma bun şi rău, care râzgăesc şi strică sufletul acestui admirabil copil, care e ţăranul. Carte poate da satului învăţătorul, educaţie technică poate da agronomul, dar biruinţa intereselor micului elector de comună şi de judeţ, îngenuncherea lui în faţa intereselor supreme ale Statului, nu o poate face nici invăţătorul, nici agronomul, nici chiar prefectul destoinic. Aceasta n'o pot face decât creatorii şi şefii partidelor, aleşii unei generaţ, aleşii între aleşi, *eroii*.

Dela ei aşteptăm educaţia voinţei colective, disciplina roditoare a satului, încordarea ţăranului spre lumină şi progres.

V.

După educaţia spiritului, după educaţia technică, după educaţia disciplinei vom privi floarea cea mai rară, cea mai fină, care împodobeşte un sat: educaţia socială, educaţia cooperatistă.

Orice am face în domeniul spiritual, technic sau al disciplinei, nu vom putea elimina o cauză gravă de inferioritate a satului românesc: pulverizarea excesivă, chiar de acuma, a doua zi după reforma agrară, a pământului. Legea agrară prevede un minimum sub care proprietatea ţărănească nu se poate divide. Casa de Improprietărire, în executarea reformei, a călcat această prevedere a legii, creând loturi de Improprietărire mai mici decât minimul prevăzut de lege.

Pentru a preîntâmpina şi a corecta neajunsurile care rezultă din această pulverizare, nu e decât un mijloc: cooperaţia.

Educaţia cooperatistă face parte din programul de lucru al aceloraşi organe, de care am vorbit. In deosebi rolul marelui şi mijlociului agricultor trebue accentuat. Satul cu toate elementele lui producătoare, trebue închegat într'un sistem integral de cooperaţie.

Pentru aceasta trebuesc lămurite mai întâi câteva idei fundamentale. Moştenirea romantică ne înfăţişează o cooperaţie filantropică, în care cel tare dă pentru cel slab, ca în societăţile de binefacere. Alteori se pune cooperaţia între capitalism şi socialism şi încă mai aproape de socialism, ca un sistem mai dulce de a corecta repartiţia avuţiilor. Şi într'un caz şi în altul se socoteşte indecent să se borbească der beneficiu în cooperaţie.

Cu idei de acestea nu vom întări niciodată cooperaţia românească şi nu vom reuşi să încadrăm satul românesc în economia modernă.

Scanned with OKEN Scanner

Cooperaţia nu e filantropie, nu e nici socialism. Ea e asocierea micei economii, a micilor capitaluri deci, asocierea mai multor energii modeste, spre a creia o întreprindere, cu puteri unite. Munca şi capitalul în cooperaţie trebuesc răsplătite, după principiile economiei moderne.

Deosebirea esenţială între cooperativă şi societatea pe acţiuni este ca în cea dintâi omul e pe primul plan: fiecare membru are vot egal în conducerea cooperativei, indiferent de aportul său de capital.

La adăpostul unei falşe idei de cooperaţie filantropică, se înfruptă şi agonisesc adesea în satele noastre numai câţiva. Aceasta e anormal-şi imoral.

Cooperaţia e o urmare a încrederei reciproce şi onestităţei generale. În satele în care proporţia de neonestitate este prea mare, ea nu poate prospera sau are o desvoltare falşă. Se storc avantagii dela Stat, sub forma de păduri, moşii, mărfuri - dar nu în folosul tuturor, ci al câtorva. Pentru a netezi drumul educaţiei cooperatiste, trebue înviorată şi purificată atmosfera morală. Şi aici suntem iarăşi nevoiţi să facem procesul partidelor, căci orice om necinstit are grijă să se pună sub scutul unui partid. Şi când zic om necinstit, înţeleg toate formele de necinste, chiar şi pe acelea cari nu intră în prevederile codului penal. Dacă un om necinstit aduce voturi, i se tolerează orice, puterea lui e asigurată şi chiar în caz de vine concrete, el e beneficiarul indulgenţei şi al impunităţei.

Atmosfera morală se va înviora, atunci când conducătorii partidelor, oameni de o nediscutată onestitate şi valoare personală, vor avea autoritatea de a-şi struni electorii şi vor avea patriotismul de a judeca colaboratorii după valoarea lor intrinsecă şi nu după aportul lor electoral trecător.

Mai mult încă: Acel partid va binemerita dela patrie, care va obliga pe membrii săi să se asocieze în cooperative, iar pe acei cari vor conduce mai bine, cari se vor dovedi mai destoinici, în acest domeniu, să-i consacre ca exponenţii mulţimei şi ca oameni reprezentativi ai partidului. Această înviorare a atmosferei, această metodă de a preţui oameni, acest mijloc de a creia o cooperaţie adevărată şi de a educa satele în spirit cooperatist, o aşteptăm dela aceiaşi eroi ai generaţiei noastre, dela care aşteptăm educaţia disciplinei.

VI

Dacă ne vom întoarce la începutul analizei noastre, la exemplul acelui sat înaintat din Ţara Bârsei ori din Banat, care este adaptat la viaţa economică modernă şi a cărui educaţic agricolă, pentru stadiul actual de desvoltare este desăvârşită, vom vedea că el a trecut prin toate formele şi fazele de educaţie pe care le-am descris. A avut o bună şcoală, care i-a dat conştiinţa de sine, i-a creiat nevoi şi aspiraţii de om civilizat şi dorinţa de a le satisface prin muncă. Analfabetismul nu există în aceste sate.

Educaţia technică au primit-o şi o primesc prin specialişti destoinici pe care-i delegă Reuniunea agricolă. Reuniunea agricolă e organul de progres technic, care caută şi cercetează mereu care e metoda de cultură cea mai bună în localitate.

Educaţia disciplinei i-a dat-o absolutismul luminat al Mariei Thereza şi al lui Iosif al II-lea; i-a dat-o acea administraţie austriacă conştiincioasă, energică, neatârnată de politică.

Educaţia cooperatistă i-a dat-o conducătorii desinteresaţi, cari duceau în politică prestigiul lor de cooperatori, dar nu aduceau în cooperaţie interese de partid. Cooperaţia s'a desvoltat pe un substrat de onestitate şi de încredere, fără care ea nu poate să existe.

Satele, înapoiate, numeroase încă în România, vor păşi pe acelaş drum. Am încredere în virtuţile ţăranului român: Mocanul care a colonizat Dobrogea, Olteanul răzbătotor şi negustor, Cojanul aşa de bun plugar, au ieşit din încremenirea ances. trală. Ei sunt pe cale de a intra în sistemul economic modern, spre a se adapta mediului contimporan.

Educaţia va desăvârşi adaptarea acestora şi va trebui să trezească şi pe acele sate, care zac încă în rutină, în întunerie, în economia familială. Educaţia spiritului, educaţia technică, educaţia disciplinei, educaţia cooperatistă, iată verigele de căpetenie ale lanţului cu care vom ridica din primitivitate acele sate şi le vom adapta la formele de viaţă economică modernă. Este nefolositor de a întări una din verige, dacă nu le întărim toate odată, căci rezistenţa lanţului atârnă totdeauna de veriga cea mai slabă.

Imaginea aceasta e concretă şi materială, în fond toate aspectele problemei sunt de ordin moral.

Comentariu

Lucrarea reprodusă în această monografie este aşa de judicios, clar şi convingător expusă în frazele unui stăpân deplin al condeiului, încât nu este necesar sa adăugăm nimic. Ea se înscrie în fondul activităţilor organizate de Dimitrie Gusti, în scopul cunoaşterii satului românesc şi a ţăranului, pentru a stabili măsurile necesare pentru progresul acestei părţi social-economice a neamului românesc, iar prin importanţa sa are meritul de a fi cunoscută.

6) Lunca Dunării şi punerea ei în valoare

Preambul

Această temă a intrat în preocupările dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, în mare măsură, datorită primilor săi ani de activitate la Clinciul Spanţov, când a cunoscut zonele învecinate ale Luncii Dunării. In acel timp, şi mulţi ani următori, agronomii nu au fost interesaţi de această zonă posibil agricolă, importantă, aaşa cum s-a dovedit ulterior.

Spre sfârşitul secolului al XIX-lea Lunca Dunării a fost în atenţia hidrobiologilor între care Grigore Antipa a fost primul, ca personalitate a acelui timp. Inaintea sa, chiar şi P. S. Aurelian era interesat de porturi şi navigaţie, mai ales de Portul Brăila, care ar trebui să-i poarte numele.

Această „conferinţă radio", care era un studiu accesibil pentru o masă mai largă de intelectuali, a avut ulterior o deosebită importanţă pentru naşterea ideii referitoare la valorificarea Luncii Dunării în beneficiul agriculturii; autorul ei având un mare merit. **(65)**

Inainte de anul 1900 nu exista aproape nici o preocupare în scopul arătat; locuitorii exploatau zona naturală aşa cum a rămas de secole, adaptând munca lor la condiţiile variabile ale climei şi cerinţelor vremii. Aşa şi-ar dori să rămână şi azi, tinerii ecologişti, care nu au

Scanned with OKEN Scanner

mare pricepere în complexul domeniilor de specialitate, care sunt necesare a fi cunoscute într-un plan de organizare a acestui teritoriu. Aceasta este o serioasă problemă de stat. De aceea, în anul 1910 s-a organizat în structura Ministerului Agriculturii o direcţiune a „Serviciului de Îmbunătăţiri Funciare", care a elaborat un plan de amenajare a Luncii Dunării, prin diguri de maximă rezistenţă, după concepţia lui Anghel Saligny, care conducea acel serviciu. Chiar înaintea sa au fost unele încercări izolate de îndiguire, ca aceea de la Spanţov, ş.a.

În acel timp se dezvoltau şi studiile de hidrobiologie în zona Dunării şi Mării Negre, abordând chiar şi problema „productivităţii biologie a Dunării" mai simplu, producţia de peşte, pescuitul speciilor din bălţile fluviului şi din cursul său în albie. Aceste activităţi erau conduse de Grigore Antipa, care ocupa şi funcţia de şef al pescăriilor statului, era un învăţat, profesor la Universitatea din Bucureşti, membru al Academiei Române şi a mai multor academii străine. **(66)**

Grigore Antipa a elaborat un plan de amenajare, care să nu defavorizeze zonele favorabile pescuitului; de aceea propunea diguri mai slab rezistente la presiunea apei, care la anumite intervale de timp (ani) să permită producerea de inundaţii, în scopul protecţiei practicării pescuitului. Pescuitul a fost o preocupare foarte prezentă şi puternică în activitatea sa. A elaborat proiectul pentru :legea pescuitului", a publicat lucrări: „Despre necesitatea introducerii unui pescuit sistematic în apele României (1892); „Studiu asupra pescuitului din România" (1895); „Pescăriile din lunca inundabilă a Dunării în cadrul economiei naţionale şi mondiale". România era exportatoare de peşte obţinut din apele sale, inclusiv Dunărea şi Marea Neagră.

În anul 1910 s-a votat „Legea îmbunătăţirii regiunii inundabile a Dunării" în care se promova ideea de îndiguiri, după propunerile lui A. Saligny. In acelaşi timp, Gr. Antipa «tipăreşte o carte despre regiunea inundabilă a Dunării în care punea problema „în cadrul ei real naturalistic"», prin care erau protejate regiunile de pescuit, iar lucrarea sa arăta în esenţă «că îndiguirea trebuie executată cu moderaţie, în locurile cele mai înalte, fără sacrificarea producţiei de peşte». Credem că era o idee foarte raţională, dar lucrările nu vizau pertinent şi agricultura.

Constatăm că erau opinii diferite, care trebuiau comparate prin efectele lor asupra naturii şi a venitului economic. A fost preluat proiectul lui A. Saligny cu diguri „insurmontabile", adică rezistente la orice nivel al apelor Dunării, pentru a extinde suprafeţele folosite în agricultură.

Lunca Dunării este o zonă ce constituie, în sine, o sursă de producţie agricolă şi de pescuit, aproape inestimabilă. Ea a fost îndiguită integral în perioada 1960 – 1970, după un proiect elaborat după principiul lui Saligny, cu diguri „insurmontabile", în dauna suprafeţelor de pescării, obţinând recolte ridicate. In condiţiile acelei îndiguiri, Dunărea a produs o singură data inundaţii grave, când a distrus localitatea Rast, după 1990.

Astăzi, când este repusă în analiză exploatarea acestei zone, există o dominantă ecologistă. Se vede că este necesară o analiză chibzuită pentru o variantă la cota maximă de eficienţă economică şi ecologică.

A extinde dominant suprafeţe de pescării amenajate sunt necesare cheltuieli imense, apoi asigurarea hranei şi pieţelor de desfacere, pentru că s-ar obţine cantităţi foarte mari de peşte.

Apoi trebuie să facem diferenţa între valoarea producţiei agricole obţinute pentru un ha de teren şi a cantităţii de peşte pe 1 ha de luciu de apă. Acestea sunt obiectivele de urmărit.

Ideea unor ecologişti de a lăsa natura să se echilibreze singură, iar noi să găsim acolo o clipă de linişte la pescuit este o fabulaţie, o fantezie a unor persoane degajate de orice responsabilităţi. Aici se mai ridică o problemă de maximă dificultate: „proprietatea". Ţăranul nostru este total inaccesibil când este vorba de cooperare pentru a produce orice.

Ce se ştie astăzi este că 1 ha de teren din „lunca îndiguită" poate produce 8-10 t de porumb sau 7-8 t de grâu, iar 1 ha de luciu de apă permite să creştem 300-500 kg de peşte în condiţii naturale şi 3000-5000 kg în bazine amenajate. Se poate emite o concluzie, dacă vom cunoaşte cheltuielile şi preţul de vânzare.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a publicat un studiu de mare calitate asupra Luncii Dunării şi punerii ei în valoare. Cel puţin descrierea „luncii" se poate găsi la acest nivel în tratatele academice de geografie; nici cursurile universitare nu se ridică la acest nivel. Partea de punere în valoare este un studiu echilibrat, cu o analiză logică, bazată pe un volum de informaţie de mare diversitate unde contribuţia autorului este cu totul remarcabilă în privinţa expunerii clare a conţinutului.

Prestigiul său de mare personalitate agronomică, modul neschimbat de a-şi continua activitatea pentru progresul ştiinţei agricole, l-au impus ca valoare naţională în noile condiţii social politice de după 1950. În acest context lucrarea „Lunca Dunării şi punerea ei în valoare" a constituit unul dintre argumentele care i-au construit această poziţie.

Avem ca argumente notele sale de „Jurnal". Iată nota din 9 septembrie 1954: «După prânz la (ora) 6 am ţinut o conferinţă în faţa studenţilor despre sistemul Maltev. Conferinţa a fost organizată de UTM[48]. Au participat foarte mulţi profesori. Amfiteatrul era arhiplin. În timpul conferinţei mi-a venit un bilet că trebuie să mă prezint la Preşedenţie[49], la vicepreşedintele Moghioroş. Am plecat acolo cu profesor (I. M.) Gheorghiu. Am stat până la ora 10. S-a discutat „problema punerii în valoare a Luncii Dunării şi a Deltei". S-au făcut

[48] UTM – Uniunea tineretului comunist

[49] Preşedenţie – Preşedenţia Consiliului de Miniştri

Scanned with OKEN Scanner

propuneri de constituire a colectivului de specialişti etc.» **(67)** Ultimele fraze din nota scrisă la 17 iunie 1955 sunt redate astfel: «De la Facultate am fost chemat la Preşedenţie, la Moghioroş. Erau de faţă Posteucă şi Borilă. Am fost pus la curent cu planurile de intensificare a lucrărilor de punere în valoare a Luncii Dunării şi de irigaţii. Am insistat asupra necesităţii de a se amenaja integral bazinele râurilor interioare. Moghioroş mi-a comunicat că trebuie să colaborez în comisia care va dirija aceste lucrări şi care va depinde de preşedenţie. A adăugat că voi fi membru al Academiei (după excluderea din anul 1948) şi că trebuie să mă eliberez de îndatoririle didactice» **(68)** A rămas la catedră. Această lucrare va ocupa spaţiul pe care îl merită în prezenta lucrare; vom reproduce integral partea a doua referitoare la „punerea în valoare".

Punerea în valoare a Luncii Dunării[50]

Recapitulând într'o privire schematică orografia luncii inundabile, constatăm că ea e situată între Dunăre şi malul înalt al terasei a doua a câmpiei. Sub acest mal înalt curge de cele mai multe ori un braţ sau un prival adânc, astfel că lunca apare foarte adesea ca o insulă. Partea centrală a insulei are în deobşte terenurile cele mai joase, sub 4 hidrograde. În centru sunt situate bălţile principale, jepşile, stufăriile care se ţin lanţ în sens longitudinal. Grindurile, terenurile cu cotele cele mai înalte sunt spre margini, adică în lungul Dunării şi în lungul privalului principal de sub malul înalt.

Această configuraţie orografică nu are nimic surprinzător: ea se datoreşte faptului că apa ce iese din maluri la viituri mari pierde imediat vitesa şi depune în apropiere materialele ce poartă în suspensie. Părţile marginale se înalţă astfel formând *grinduri longitudinale*, adevărate *cordoane litorale*, în timp ce în centrul luncii depunerea fiind foarte mică, terenul rămâne la cote joase.

Soluţia problemei apărării de inundaţii şi deci ameliorarea pentru agricultură a luncii a fost formulată în chipul următor: Executarea unui dig în lungul Dunării, folosind traseul cotelor mai înalte ale cordonului litoral. Legarea acestui dig din distanţă în distanţă cu diguri transversale, perpendiculare pe digul longitudinal şi sprijinite cu capul de malul înalt al terasei superioare. O zonă ameliorată este aşa dar o porţiune din luncă, de obiceiu alungită, apărată contra inundaţiilor spre Dunăre şi pe laturi cu diguri puternice de pământ. În centrul ei este închisă o porţiune de bălţi, jepşi şi privaluri, care colectează apele interioare ale acestui bazin, închis de toate părţile. Pentru evacuarea acestor ape se tae un canal central, în sens longitudinal, folosindu-se fireşte bălţile şi privalurile; se adună apele în partea cea mai joasă şi de aci sunt aruncate peste dig, cu ajutorul unor pompe puternice. Terenul astfel ameliorat se cultivă cu plante agricole. Astfel de lucrări, de dimensiuni impunătoare, s'au făcut în valea Loarei, a Padului, fluviului Misissipi, în America de Nord şi în Valea Dunării şi Tisei în Ungaria.

Ele au început să se facă şi la noi, încă înainte de războiu, la început numai cu caracter experimental. Aceste lucrări s'au făcut pe temeiul legii pescăriilor din 1906, care crea o Direcţie a Pescăriilor şi a îmbunătăţirilor Funciare. Astfel s'a îndiguit, începând din 1907, în lunca dela Spanţov, din judeţul Ilfov, 1500 ha. Tot în această epocă s'a îndiguit moşia Chirnogii-de-Baltă a Eforiei Spitalelor Civile, tot în judeţul Ilfov, pe 1958 ha.

Primele lucrări au fost executate, ca şi în America şi în Ungaria, cu diguri puternice, la cota 10 hidrograde şi peste această cotă chiar. Aceste diguri erau concepute să apere de inundaţii la ape oricât de mari şi să reziste la ruperi. Erau diguri denumite, cu expresia technică, *insubmersibile*.

Rezultatele acestor prime lucrări experimentale au apărut foarte încurăjatoare. Recoltele obţinute în primii ani după îndiguire erau impresionant de mari, producţia la ha era de 2 ori şi de 3 ori mai mare decât producţia obţinută pe câmpia înaltă. Cercurile conducătoare şi agricultorii erau entusiasmaţi. Se părea că ţara descoperise o bogăţie neştiută.

Ca urmare a acestor nădejdi optimiste, se votează în Decemvrie 1910, legea îmbunătăţirii regiunii inundabile a Dunării, se creiază o direcţiune generală a serviciului îmbunătăţirilor funciare, se desparte acest serviciu de direcţia pescăriilor şi se pune în fruntea lui cel mai mare inginer al României, în vremea aceea, Anghel Saligny. Acest şef de mână întâiu avea misiunea ca, în scurt timp, să îndiguiască aproape toată lunca cu diguri continui, puternice, insubmersibile.

Programul acesta nu a putut fi adus la îndeplinire. Dela început s'au ivit dificultăţi tehnice şi financiare. Chiar din primul an s'a pus în discuţie chestiunea dacă soluţia adoptată e cea mai bună. Cu un an înainte, cel mai bun cunoscător al regiunii, dl dr. Antipa, tipărise o carte despre regiunea inundabilă a Dunării, în care pusese probleme în cadrul ei real, naturalistic.

Dl dr. Antipa, pe atunci director al pesacăriilor, prezintă un memoriu ministrului agriculturii, Lahovary în care arată în esenţă că îndiguirea trebue executată cu moderaţie, în locurile cu cote mai înalte, fără sacrificarea producţiei de peşte.

O comisiune specială a fost constituită în 1912, pentru a discuta cuprinsul memoriului.

Ea era compusă din cei mai de seamă ingineri români.

Prestigiul lui A. Saligny, era aşa de mare, încât părerea lui a precumpănit, cu toate argumentele foarte serioase care au fost aduse de d. dr. Antipa şi de colaboratorul său, inginerul I. Vidraşcu, împotriva îndiguirii generale.

Lucrările, concepute după programul Saligny nu a putut continua. Ele au fost complet întrerupte în timpul războiului, pentru a fi reluate de urmaşii săi, după războiu, cu acelaşi sistem al digurilor insubmersibile şi continui.

S'a reluat discuţia tehnică şi ştiinţifică, referitor la valoarea acestui sistem de ameliorare şi la viitorul luncii inundabile. S'a arătat din nou că executarea programului de îndiguire completă cu diguri insubmersibile întâmpină greutăţi considerabile şi dacă s'ar executa, ar însemna, mai curând ruina luncii inundabile, decât ameliorarea ei. S'au adus argumente hotărâtoare în susţinerea acestei concepţii de d. dr. Antipa şi colaboratorii săi.

---

[50] Conferinţă ţinută la Radio Bucureşti în ziua de 25 septembrie 1933

Scanned with OKEN Scanner

D-sa a arătat că îndiguirea cu diguri mari, insubmersibile, însemnează o luptă gigantică cu mecanismul natural al fluviului, care are nevoie de albia sa majoră. Admiţând că îndiguirea continuă şi insubmersibilă s'ar realiza, nivelul apelor fluviului între diguri s'ar ridica la cote neobişnuite, comunele şi porturile rămase în afară de diguri s'ar inunda regulat. Presiunea apelor ar fi aşa de mare, încât la anume intervale de timp, digurile tot s'ar rupe, provocând catastrofe, ca cele ce se semnalează în valea Missisipiului, în valea Loarei, Tisei şi pe malurile îndiguite ale Dunărei ungureşti.

Admiţând o apărare totală contra inundaţiilor, chiar numai pe o perioadă de timp, bogăţia în peşte a regiunii va scădea rapid, fiindcă peştele nu se înmulţeşte şi nu se hrăneşte bine, decât pe întinsul apei de inundaţie, puţin adânci.

Însuşi terenul arabil va suferi prin îndiguirea permanentă, insubmersibilă. Fertilitatea unui astfel de teren scade, din cauză că el nu se mai aprovizionează cu noui substanţe fertilizante, pe care apa le duce în suspensie la creşterile ei mari. Cât priveşte evacuarea apelor din interiorul digurilor, ea este iluzorie, cantitatea ce se strânge dein infiltraţie şi care se colectează în acest bazin închis de pe terasa superioară este aşa de mare, încât evacuarea prin pompe este extrem de costisitoare şi nerentabilă.

Inginerul I. Vidraşcu, care dela început colaborase cu d. dr. Gr. Antipa şi lucrase mulţi ani în deltă şi în regiunea inundabilă, a studiat aceste fenomene la diferitele fluvii de pe glob, în luncile cărora se făcuseră lucrări similare. Materialul adunat de acest inginer, după sfatul şi cu sprijinul d-lui dr. Antipa, a fost publicat în anul 1921, într'o lucrare tipărită de Ministerul Agriculturii şi intitulată „Valorificarea regiunii inundabile".

Iată extrase din această lucrare, câteva din faptele cele mai interesante şi care vorbesc contra sistemului digurilor insubmersibile. Îndiguirile din Ungaria, făcute în lunca Dunărei, Tisei şi alte câteva râuri, cuprind 4 milioane hectare, cea mai mare parte în valea Tisei.

Spre a uşura scurgerea apelor îngrămădite între diguri, a trebuit să se scurteze coturile şi să se rectifice cursul, spre a da pantă mai mare şi a mări vitesa. S'au făcut 112 tăieturi care scurtează Tisa cu 453 km. Şi cu toate acestea apele s'au înălţat, an de an, digurile au trebuit să fie supraînălţate şi ele. Urmarea a fost că după 50 de ani, cât a durat executarea şi desăvârşirea digurilor, apele cele mai înalte s'au ridicat constant, ajungând cu 2,45 m peste nivelul lor dela început.

Primejdia inundaţiilor a devenit mai mare prin această supraînălţare.

Tot aşa a trebuit să fie rectificată Dunărea ungară, cu 18 tăieturi, care au scurtat cursul cu 123 km, fără rezultat.

La fel s'au petrecut lucrurile pe valea Loarei, unde îndiguirile a început în secolul al XVI. De atunci şi până azi, digurile au fost mereu completate şi supraînălţate. Urmarea a fost o creştere a nivelului apelor cele mai înalte cu 3,50 m, o primejdie sporită a inundaţiilor. În anul 1910, oraşele Nantes şi Angers, au fost complet inundate.

Pentru a modera creşterea viiturilor în aval, adică în partea de jos a Loarei, s'a hotărât încă din secolul XVIII, gâtuirea fluviului, prin mărirea barei naturale dela Pinay şi reţinerea astfel a unei bune părţi din ape, în lunca inundabilă dela Farez. Soluţia, deşi cu o valoare parţială, s'a dovedit satisfăcătoare. S'a creat un bazin artificial de înmagazinare a apei.

Pe Missisipi, îndiguirile au început la 1717; la 1857, aproape toată lunca era îndiguită cu diguri, presupuse insubmersibile. Viitura mare din anul următor a rupt aceste diguri în 45 de locuri. Ruptura cea mai mare avea 6 km, rupturile obişnuite 100-300 m.

Dezastrul a fost nemaipomenit. A fost însă şi un bun prilej pentru inginerii Humphreys şi Abbot, să studieze mai bine hidraulica fluviului şi să pună lucrările viitoare pe alte baze.

S'a constatat că, datorită revărsării, debitul fluviului în aval, adică în partea de jos, a scăzut considerabil. Fluviul a devenit în partea de jos mai domol şi mai puţin primejdios.

Îndiguirea generală pe Missisipi a avut drept urmare că satele şi oraşele au fost mai expuse inundaţiilor după îndiguire. Cu cât înainta completarea digurilor, cu atât ruperea lor devenea mai frecventă. Creşterea generală a apelor celor mai înalte ale fluviului a fost de 4,40 m.

În vremea din urmă s'au adus corectări sistemului de îndiguire pe Missisipi, lăsându-se unele regiuni neîndiguite, anume pentru ca fluviul să aibă unde să se reverse.

Pe valea Padului, soluţia cea mai bună a fost găsită, construindu-se digurile departe de albia minoră, lăsându-se astfel o albie majoră îndestulătoare. Terenurile cuprinse între fluviu şi digurile principale, sunt apărate de mici diguri submersibile. Aceste terenuri ce se inundă destul de des, sunt cele mai fertile.

Iată de ce d. dr. Antipa a preconizat restrângerea suprafeţei destinată ameliorării pentru agricultură în lunca Dunărei, la circa 130.000 hectare. Restul să se amenajeze pentru pescărie. Cât priveşte digurile, ele trebuesc construite la 8-8½ hidrograde, aşa fel ca la ape foarte mari, apa să le depăşească şi fluviul să-şi redobândească întreaga lui albie majoră. Acest sistem nu periclitează producţia de peşte, sacrifică ce-i drept, odată la 10- ani, producţia agricolă din interiorul digurilor, sacrificiu ce e compensat prin reînbogăţirea cu materii fertilizante a solului şi dela început prin costul mult mai mic al lucrărilor de îndiguire.

Într'un cuvânt, concepţia aceasta naturalistică tinde, nu să schimbe mecanismul hidraulic şi izvoarele biologice de producţie ale luncii, ci să le amelioreze şi să le pue mai complet la îndemâna omului.

O comisiune de specialişti, chemată de Ministerul Agriculturii , în 1929, şi la care a luat parte şi un expert străin, a dat deplină dreptate acestei concepţii. O nouă lege a pescăriilor şi a regiunii inundabile a Dunărei, din acelaş an, a unificat din nou serviciul îmbunătăţirilor funciare cu serviciul pescăriilor, creînd o administraţie autonomă denumită prescurtat, P.A.R.I.D.

Azi lucrările de ameliorare a luncii inundabile a Dunărei se execută după un program care decurge din această concepţie.

Programul cuprinde două categorii de lucrări de ameliorare.

Lucrări de ameliorare *agricolă*.

Lucrări de ameliorare *piscicolă*.

Ameliorarea agricolă se aplică complexelor naturale, care au peste 50 la sută terenuri la cote mai înalte, care se folosesc ca teren de cultură, fâneaţă sau păşune.

Scanned with OKEN Scanner

Lucrările principale constau din executarea unui dig *submersibil* la cota de 8, 8½, 9 hidrograde. Digul e prevăzut cu vane, care să permită o eventuală alimentare cu apă a bălților interioare, cum și o evacuare a acestei ape, și mai ales a apelor meteorice și de infiltrație, care se strâng în bazinul îndiguit. Excesul de ape din interior se strânge pe linia de cea mai mică pantă, care e linia bălților și se evacuează prin vane, când apele Dunării sunt mici. Când apele sunt mari, se recurge la stațiuni de pompare. Digul longitudinal se execută la o depărtare de 300-400 metri de albia minoră a Dunării. Digul e apărat de zăpoare și viituri violente de pădurea dintre dig și fluviu. Când nu e o pădure naturală, se plantează. Digurile însă rămân libere de copaci, numai inerbate. S'a constatat că rădăcinile arborilor ce pătrund în dig sunt cauze de infiltrație și distrugere.

Cu astfel de lucrări terenurile agricole sunt folosite, fără niciun risc, 9 ani din 10.

Pe terenul îndiguit trebue făcute, la început mai ales, lucrări de desțelenire energice și costisitoare. Terenul care e înțesat de rădăcinile și rizomii vegetației naturale, se desfundă cu tractoare sau pluguri cu aburi.

Fără astfel de lucrări și de investiții complimentare, lucrările de îndiguire sunt nefolositoare pentru agricultură, ba pot fi chiar rele, pentru că sporesc înburuenarea. Bine lucrat, terenul îndiguit al luncii produce în primii ani recolte îmbelșugate.

Apoi după al patrulea, al cincilea an, recoltele încep să scadă. Cauza principală este secătuirea rapidă a solului de rezervele sale naturale. În adevăr, terenurile acestea de aluviune sunt foarte fertile, dar fertilitatea lor e ușor trecătoare. Sunt soluri nisipoase, în care substanțele nutritive sunt înmagazinate în forme labile și nu fixate permanent ca în solurile teraselor superioare.

O altă cauză a scăderii fertilității este infiltrația sporită a apelor ce înconjoară digurile, în basinul din interiorul acestora. Infiltrațiile merg sporind, se nasc jepși și zone umede, mai ales în lungul digurilor. E foarte greu și costisitor să se evacueze cu pompele toată apa de infiltrație și apa meteorică strânsă în depresiunile zonei îndiguite.

De altfel, s'a constatat că este o greșeală să se încerce uscarea, desțelenirea și punerea în cultură a jepșilor și bălților. Fundul acestora este compact și greu de lucrat, iar acolo unde vegetația de trestie ocupă terenul, extirparea rizomilor acestei plante, care pătrund până la 1 m și mai mult, este o imposibilitate.

Depresiunile, jepșile, bălțile interioare rămân astfel ca atare, simple basine de colectare a apelor. Se exploatează stuful. Marginele dau pășune și fânețe. De o producție de pește nu mai poate fi vorba, câtă vreme aceste bălți interioare au pierdut legătura cu viiturile fluviului.

Scăderea productivității agricole a terenurilor îndiguite nu poate fi compensată decât prin pompări energice, care să evacueze apele de infiltrație și prin îngrășăminte. Două cerințe greu de îndeplinit în lunca Dunării, în condițiile actuale.

Atunci suntem reduși la folosința forțelor naturale. Odată în zece ani vine o creștere excepțională a apelor. Viitura trece peste diguri și inundă basinul îndiguit.

Trebue apărate digurile de rupturi. Prin rupturi apa intră cu viteză mare, cu violență, sapă fundul, târăște cu sine, la depărtare, particule grosiere de nisip și acoperă părți importante din suprafața interioară cu astfel de nisip, făcându-le inutilizabile.

Când însă viitura se revarsă ușor peste platforma superioară a digurilor, atunci duce cu sine, la viteză mică, particulele fine ce duce în suspensie și le distribuie sub forma unui strat subțire de mâl pe toată zona îndiguită, sau le impregnează încet în masa solului. Astfel o inundație este o reînoire și o regenerare a solului. În anii următori fertilitatea este din nou sporită.

Bineînțeles, în anul de inundații, cultura agricolă nu mai e posibilă, semănăturile existente sunt distruse. În schimb se obține o producție însemnată de pește.

Aceasta este pe scurt tehnica și mecanismul ameliorării agricole.

Aplicând acest sistem s'au executat lucrări de ameliorare importante, după războiu, pe lângă cele executate înainte de războiu și pe care le-am amintit. Iată regiunile ce se găsesc îndiguite azi în lunca Dunării:

Asociația Ghidici Rast-Negoiu, în jud. Dolj a executat lucrări pe 4.500 ha. Asociația Jiu-Ostroveni-Bechet, 214 ha. Petroșani-Arsache, jud. Vlașca, 6.144 ha; Malul Roșu-Băneasa-Gostinu, același județ, 6.466 ha; Flămânda, același județ, 1.320 ha; Căscioarele-Chirneci, jud. Ilfov, 1.658; Oltenița-Surlari, jud. Ilfov, 6.884 ha; Surlari-Dorobanțu, jud. Ilfov, 5.311 ha; Gura Borcei-Călărași-Râul, jud. Ialomița, 6.000 ha; Stelnica-Bordușani, jud. Ialomița, 1.521 ha; Ialomița-Giurgeni-Călmățuiul, jud. Ialomița, 3.150 ha; Călmățuiul-Gropeni, jud. Brăila, 470 ha; Brateșul de Sus, jud. Covurlui, 12.781 ha.

Alte lucrări sunt în curs de executare.

Suprafața totală îndiguită azi este de 58.387 ha.

Costul mediu al lucrărilor pe hectar a fost de 5.672 lei, iar investiția totală a fost până acuma de 381.164.829 lei.

***

Ameliorarea pentru piscicultură pornește dela constatarea că regiunile joase, în care precumpănesc terenurile cu cote sub 5 hidrograde, trebue lăsate folosinței lor naturale. Productivitatea lor se poate mări considerabil, îmbunătățind condițiunile biologice de desvoltare a peștelui. Apa bună pentru speciile de pește ce trăesc în această regiune este o apă dulce, limpede, călduță, aerată, puțin adâncă. Apa sărată, cum e în lacurile din deltă și mare, nu este prielnică. Apa prea turbure care curge cu viteză mare, de asemenea nu prieste peștelui, care e deranjat în funcțiile sale de nutriție, de creștere și reproducere, în o astfel de apă. Dar cele mai rele condiții de viață au peștii în apele stătute, rău aerate, în fundul cărora resturile vegetale se descompun anaerob și dau un nămol negru, acid și rău mirositor. În astfel de ape peștii mici mor, cei mari slăbesc, carnea lor devine necomestibilă. În cele din urmă astfel de bălți se despopulează complet.

Din aceste constatări biologice se desprind regulele care se au în vedere la întocmirea proiectelor de ameliorare piscicolă. Aceste proiecte cuprind următoarele lucrări: canale de alimentare cu apă, pentru aerarea și împrospătarea apei din bălțile unde această împrospătare nu se poate face pe cale naturală. Curățirea gârlelor existente și menținerea circulației apei. Executarea de stăvilare în gârlele de scurgere pentru menținerea unui nivel de apă mai ridicat în bălți și zona înconjurătoare. Distrugerea vegetației din bălți, care împiedică pescuitul și care, prin descompunere, strică apa. Crearea de basine mai adânci pentru refugierea peștelui iarna, unde să fie

Scanned with OKEN Scanner

apărat de înghe şi asfixie. Craerea în Deltă, pe malul mării, a unor bazine cu apă dulce, care să servească de refugiu peştelui mărunt şi puetului, pe care valurile îl târăsc spre largul mării.

Delta Dunării e acea parte din lunca inundabilă, care nu se poate pune în valoare decât prin lucrări de ameliorare piscicolă.

O transformare a ei în suprafaţă agricolă este o imposibilitate, când cea mai mare parte a bălţilor au fundul la o cotă inferioară nivelului mării. Prin împrospătarea apei stagnante a bălţilor de aci, producţia peştelui ar creşte mult şi calitatea lui s'ar îmbunătăţi. Prin regularea braţului Sulina pentru navigaţie, s'au închis multe gârle de alimentare şi de scurgere şi s'au înrăutăţit condiţiunile de desvoltare a peştilor. Aceste greşeli vor trebui reparate.

Exemplul cel mai impresionant de lucrare reuşită de ameliorare piscicolă este exemplul lacului Razim, în suprafaţă de 80.000 hectare. Acest lac se alimenta cu apă dulce prin braţul Dunavăţ, care dela o vreme s'a potmolit. Atunci apa lacului, situat în preajma mării, a devenit din ce în ce mai salină, iar producţia şi calitatea peştelui a scăzut mult. Pentru realimentarea lacului cu apă dulce, s'a săpat în anii 1903-1907 canalul Regele Carol, cu o lungime de 15 km şi o lăţime la suprafaţă de 20 metri.

Producţia de peşte a crescut dela 487.000 kg în 1906-1907 la 1.760.000 kg, în anul 1907-1908 şi la 3.325.000 kg în anul 1908-1909. Lucrarea a costat 170.00 lei aur şi s'a amortizat în doi ani.

În toată partea de jos a Dunării, suprafeţele pentru ameliorarea piscicolă sunt mai întinse ca cele capabile a fi puse în valoare prin agricultură.

Pentru ameliorarea piscicolă a Domeniului Brăilei din Insula Brăila, s'a proiectat un stăvilar pe braţul Filipoiu, care să permită păstrarea apei, la un nivel mai înalt în zona inundabilă, atunci când apele sunt în scădere. Lucrarea e în curs de executare şi poate ar fi acum terminată, dacă s'ar fi proiectat cu toată grija şi meticulozitatea tehnică cerută.

De asemenea sunt în curs de executare lucrări de ameliorare piscicolă în insula Borcea şi anume în Borcea-de-Jos, dela podul Cernavodă Feteşti, în aval. Jumătatea de jos a insulei Borcea este proprie pentru ameliorarea piscicolă; chiar fără lucrări hidrotehnice ea produce în medie 40 kg de peşte la ha. Regiunea Borcea-de-Sus este în schimb proprie pentru cultura agricolă, suprafaţa ocupată de bălţi e foarte mică, iar producţia de peşte deabia atinge în mediu 15 kg la ha.

Potrivit legii, Consiliul de ameliorăţiuni care funcţionează pe lângă P.A.R.I.D. a întocmit un program general de ameliorare pentru toată lunca Dunării, dela Cetate până la gurile ei.

Acest program împarte lunca în 19 zone, inclusiv Delta. În fiecare zonă sunt delimitate două, trei, până la 10 unităţi naturale. Fiecare unitate va fi pusă în valoare prin lucrări de ameliorare agricole sau piscicole, după caracterele orohidrografice ale unităţii respective.

Toate lucrările, pe care le-am amintit, se încadrează în acest program.

Astfel, când toate lucrările de ameliorare vor fi terminate, ele vor forma un sistem unitar, care nu se va opune forţelor naturale hidraulice şi biologice ale fluviului, ci vor căuta să le conducă şi să le pue în măsură mai mare la dispoziţia omului. Se vor evita greşelele care s'au făcut în luncile altor râuri şi se va desăvârşi o operă reală şi practică de punere în valoare.

Comentariu

După descrierea geografică a Luncii Dunării, la un nivel elevat şi cu o logică strălucită a explicaţiilor, autorul a prezentat în finalul acestei expuneri o serie de noţiuni hidrologice, care să permită cititorului înţelegerea conţinutului referitor la „punerea în valoare" a teritoriului.

Aflăm cum se defineşte „etiajul", ce înţelegem prin „hidrograde" şi ajunge la noţiunea de „inundabilitate". Autorul continuă cu explicarea raportului între valoarea „hidrogradelor" şi probabilitatea intervalului dintre inundaţii, exprimată în ani.

Găsim în expunerea autorului explicaţii asupra efectelor inundaţiei, prin formarea de grinduri longitudinale, „adevărate cordoane litorale". Apoi descrie detaliat „soluţia apărării de inundaţii, deci ameliorarea pentru agricultură" (după concepţia lui A. Saligny). A menţionat în continuare despre îndiguirea moşiilor Spantov şi Chirnogii-de-Baltă, pentru 1.500 ha, respectiv 1.658 ha, fiind primele îndiguiri din Lunca Dunării, în temeiul Legii pescăriilor din 1906, înainte de proiectul lui Saligny.

Sunt amintite unele îndiguiri din America şi Ungaria, construite pe acelaşi principiu al „insubmersibilităţii" şi se referă apoi la concepţia lui Gr. Antipa, care acceppta submersibilitatea la anumite intervale de ani, cu scopul protejării mediului pentru pescării. Antipa susţinea că zidurile insubmersibile cedează la presiuni foarte mari ale apei, aşa cum s-a şi întâmplat în «valea Missisipi şi în valea Loarei, Tisei şi pe malurile îndiguite ale Dunării ungureşti». Se mai invoca scăderea fertilităţii solului, în timp, şi scăderea bogăţiei de peşte, la care adăuga efortul imens al scoaterii apei din zonele îndiguite.

In confruntarea celor două concepţii, îl găsim şi pe inginerul I. Vidraşcu, adept al lui Gr. Antipa, care pe baza unui material vast în domeniu şi a observaţiilor proprii, a elaborat o lucrare importantă, sub titlul „Valorificarea regiunii inundabile". Dovezi pozitive şi negative s-au evidenţiat în timp, la ambele concepţii.

Autorul a adus numeroase exemple privind rezultatele îndiguirilor, după principiul „insubmersibilităţii", cu situaţii din cele mai diferite, unde nu s-au obţinut rezultatele aşteptate. Astfel, concepţia lui Gr. Antipa revenea în analiză, despre care dr. G. Ionescu-Şişeşti spunea: «Intr-un cuvânt, concepţia aceasta naturalistică tinde să nu schimbe mecanismul hidraulic şi izvoarele biologice de producţie ale luncii, ci să le amelioreze şi să le pună mai complet la îndemâna omului».

Scanned with OKEN Scanner

Rezultatul confruntării s-a obţinut în anul 1929, când noul program de punere în valoare a Dunării prevedea „lucrări de ameliorare agricolă" şi „lucrări de ameliorare piscicolă". Aşa s-a reuşit menţinerea pieţei de peşte până la finele ultimului război mondial.

Autorul descrie lucrările specifice de ameliorare din cele două sectoare, cu explicaţii detaliate. Ca menţiune pentru istoria domeniului, citează suprafeţele îndiguite înainte de război, care au totalizat 58.387 ha, „realizate în acel program".

Rezultatele obţinute în ameliorarea „luncii" pentru domeniul piscicol de atunci sunt şi azi (2017) mulţumitoare, exprimate sintetic prin 3.325 tone peşte în anul de pescuit 1908-1909, în condiţiile din acei ani. Acest program era întocmit pentru o zonă cuprinsă între localitatea Cetate şi se termina la gurile Dunării. A venit Al Doilea Război Mondial şi apoi noua ordine politică şi socială, iar acest proiect s-a oprit.

Perioada socialistă a realizat cele spuse anterior, amenajând 500.00 ha, din care azi (2017) au scăzut la 100.000 ha. Din 10.000 km^2 de luncă viabilă a rămas o mică parte pentru agricultură sigură.

Lunca Dunării după anul 1989

După anul 1989, exploatarea Luncii Dunării, în sistem organizat pe baze ştiinţifice şi tehnice a rămas în derivă. Există însă un interes manifest al oamenilor de ştiinţă, care au publicat lucrări valoroase privind punerea în valoare a acestui teritoriu care prezintă o mare sursă de bogăţie, în cazul unei exploatări în stare de amenajare, în funcţie de scopul urmărit.

Astăzi, pe lângă lucrarea lui Gr. Antipa, „Regiunea inundabilă a Dunării, starea ei actuală şi mijloacele de a o pune în valoare" (1910) ş.a, avem o serie de studii recente, care pot servi la proiectarea unui plan în condiţiile amintite anterior.

Iată câteva dintre lucrările care merită toată atenţia pentru realizarea scopului menţionat:

1. Marcu Botzan – Valorificarea hidroameliorativă a Luncii Dunării româneşti şi a Deltei (1991)
2. Bularda M, Vişinescu I. – Incintele îndiguite la Dunăre; probleme actuale şi de perspectivă (2014)
3. Stoiculescu C. D. – Reconstrucţia ecologică a zonei inundabile a Dunării (2015)
4. Boeru S. – Cu privire la punerea în valoare a terenurilor din Lunca Dunării (1968)
5. Boeru S, Zamfirescu O – Îndiguiri, desecări şi irigaţii (1967)
6. Munteanu I. şi colab. – Harta solurilor din rezervaţia biosferei Delta Dunării (1996)
7. Ivan O. – Trăind cu apele. Cum se adaptează o comunitate la încă o reconfigurare a peisajului din Lunca Dunării (în „National Geographic - 2015)

După aprecieri recente (2014) suprafaţa totală care poate fi supusă acestor ameliorări este de 716.000 ha, din care 505.635 ha, terenuri agricole. Adăugăm faptul că pădurile şi alte forme de vegetaţie ocupă 1.054.209 ha şi alte terenuri 10.592 ha.

Pentru a remarca importanţa situaţiei amintim că multe dintre judeţele ţării au o suprafaţă agricolă între 400-600 mii ha.

7) Contractele de dijmă şi de muncă în agricultură

Preambul

Această temă a fost expusă ca „discurs" în Adunarea Deputaţilor României din anul 1940, cu prilejul modificării părţii a XX-a din „Legea pentru organizarea şi încurajarea agriculturii" (la data de 4 aprilie). Era o lege elaborată în perioada când dr. Ionescu-Şişeşti ocupa funcţia de Ministru al Agriculturii din timpul conducerii regale autoritare din anii 1938-1940, pe care, unii istorici au denumit-o „dictatura regală". A fost o perioadă când Regele Carol al II-lea pur şi simplu nu a reuşit să convingă partidele politice să „cadă la învoială" ca să guverneze ţara. Şi-a asumat guvernarea apelând mai ales la intelectuali, din marile şi micile partide.

Autorul a fost iniţiatorul principal al acestei legi, iar în anii precedenţi a avut multe încercări legislative „pentru îmbunătăţirea agriculturii". Discursul său, ţinut după raportul asupra legii, înainte de vot, aşezat în scris are conţinutul unui studiu; nu are nimic în legătură cu discursul politic ţinut în asemenea ocazii. Genialul istoric N. Iorga spunea despre discurs: «Cel mai reuşit discurs este acela pregătit de acasă!». Toate discursurile dr-lui G. Ionescu-Şişeşti au fost pregătite temeinic, având un conţinut care lămurea cu acurateţe tema abordată.

Trebuie să spunem, pentru început, că vechii termeni de „arendă", „arendaş", „arendator", au fost înlocuiţi cu acela de „dijmă", fiindcă primii termeni prea aminteau de Răscoala de la 1907, dar nici „dijmaşul" nu a avut o soartă mai agreată în mase.

Conţinutul discursului arată cunoştinţele sale totale asupra temei, pe care le-a folosit pentru lămurirea problemelor ridicate în dezbaterile anterioare. Este impresionant stilul elegant şi logic în care explica răspunsurile asupra criticilor anterioare aduse unor prevederi ale legii, grija de a nu ofensa pe antecesori. În acelaşi timp a apărat cu argumente raţionale. Aşa, de exemplu, el a fost între primii agronomi care au vorbit despre „clasa muncitorilor agricoli" şi drepturile acestei clase, după C. Garoflid; legea era o necesitate pentru bunul mers al economiei şi păcii sociale. Astăzi (2017), este interesant să reţinem informaţia sa din 1940 care ne spunea că atunci 600.000 de ţărani deţineau numai 300.000 ha. Era România Mare.

În acest conţinut mai aflăm cunoştinţele sale juridice pertinente şi constatăm modul logic în care le-a invocat asupra problemei ridicate asupra legii.

Scanned with OKEN Scanner

Constatăm de asemenea şi arta expunerii conţinutului oratoric, aşa cum se vede când este de acord cu criticii, iar în final rămâne la decizia sa. Iată un scurt exemplu, referitor la necesitatea contractului de „dijmă" între cele două părţi: «Bunele şi vechile noastre obiceiuri patriarhale nu se conduceau după texte de lege, cu sancţiuni drastice, ci după obiceiurile pământului, erau străvechi şi cinstite, care împăcau toate părţile». Continuarea schimbă sensul ideii anterioare: «Dar, nu este totdeauna aşa. Trebuie deci un instrument legal pentru a face rânduială în aceste raporturi (de dijmă - sic». În continuare, constatăm că derogările de la legea în discuţie îi scad valoarea, pot aduce complicaţii, cu toate că ministrul s-a străduit să aducă argumente acceptabile.

Mai aflăm din acest discurs că opoziţia era mai dispusă ca această lege să nu treacă, să nu se aplice, că este mult de lucru în agricultură ..... Interesant argument!

Reproducem acest scurt material pe care îl considerăm de nivelul unui studiu, cu privire la aplicarea (arendei) dijmei, în anul 1940:

Contractele de dijmă şi de muncă în agricultură

Domnule preşedinte,

Domnilor deputaţi,

Daţi-mi voie să aduc omagiul meu acestei Adunări, pentru modul cum s'a discutat proiectul de lege pe care am avut cinstea să-l prezint înaintea domniilor-voastre.

Discuţiunea a fost documentată, obiectivă şi fiecare din domnii oratori care s'au succedat la tribună, n'au avut altă grijă, decât aceea să rezolve în modul cel mai echitabil o problemă care este necontestat la ordinea zilei şi să aducă o contribuţie sinceră şi reală pentru ca proiectul să fie eu îmbunătăţit. De aceea, eu mulţumesc din inimă tuturor domnilor deputaţi, care au adus contribuţia lor, chiar şi acelor care au avut obiecţiuni de făcut, şi chiar şi domnului deputat Corneliu Pop, care a declarat că votează contra, pentrucă sunt convins că domnia-sa a făcut-o din cea mai sinceră convingere şi cu argumente pe care a putut să le aibă la dispoziţia domniei-sale. Am însă nădejdea că, după ce d-sa a urmărit desbaterile din această incintă şi după ce ne va face cinstea să ia parte la discuţiile din comisie, am nădejdea că, poate, îşi va schimba hotărârea.

Domnilor deputaţi, ceea ce s-a prezentat înaintea dv. este un proiect, nu este un elaborat, care trebueşte votat, sau respins aşa cum este, fără nicio modificare. (*Aplause*). Eu vă declar că sunt foarte simţitor la prerogativele Adunării şi că voiu accepta cu cea mai mare plăcere amendamentele care se vor propune de către comisiune. (*Vii aplause*).

Nu aş dori să mai intru în amănuntele proiectului de lege, care au fost amplu desbătute, totuşi să-mi daţi voie să arunc şi eu o privire generală asupra rostului şi însemnătăţii acestui proiect.

Domnul raportor, căruia îi mulţumesc călduros pentru colaborarea sa, pe care a dat-o nu numai în această incintă, dar şi înainte la elaborarea proiectului, a accentuat mai ales latura atât de importantă a producţiunii agricole, care trebue să fie realizată anul acesta, cel puţin ca anul trecut, dacă nu mai mult, pentru bunul mers al ţării.

Mie să-mi permiteţi să accentuez puţin şi asupra laturei sociale a proiectului.

Proiectul acesta cată să aducă o deslegare a unor probleme, care încearcă să se schiţeze destul de supărător într'un sector al relaţiunilor dintre proprietari, dintre agricultorii mari şi mijlocii de o parte şi dintre cei cei care colaborează cu ei, fie ca dijmaşi, fie ca lucrători, de altă parte. Aceasta urmăreşte proiectul, aceasta s'a degajat din discuţiunile care au avut loc. Proiectulcată să rezolve o mică parte, de sigur, din permanenta noastră chestiune agrară.

Domnilor deputaţi, noi ne-am închipuit cu toţii şi vă mărturisesc că mi-am închipuit, şi eu, că, dacă facem acea radicală reformă, care s'a făcut în anii 1919-1920, nu vom mai avea să ne preocupăm de chestiuni de felul acesta în Corpurile legiuitoare, sau altminteri, în desbaterile opiniei publice.

Am făcut o reformă radicală, în adevăr, una din cele mai radicale care s'a cunoscut în istoria omenirii şi am făcut-o civilizat, demn, cu înţelegerea şi solidaritatea tuturor.

S'au expropriat 18.262 moşii, cu o suprafaţă de 5.812.000 hectare, care s'au deplasat dela unii proprietari la alţi proprietari, o deplasare care nu mai este cunoscută în istoria agrară a tuturor timpurilor. S'au împroprietărit 1.400.000 ţărani pe 4 milioane hectare. S'a dat 500 de mii hectare pentru păduri comunale, 1.000.000 hectare pentru păşuni comunale, restul care a rămas a fost atribuit unor necesităţi de interes obştesc şi o parte din păduri au fost atribuite domeniului Statului şi au mărit astfel patrimoniul silvic al naţiunii.

Se putea spera că după o reformă aşa de radicală, n'ar mai fi fost nevoie să se reglementeze în vreun fel oarecare raporturile dintre proprietari şi dijmaşi, sau între proprietari şi lucrători.

Domnilor, a fost o nădejde care nu s'a realizat şi nu se putea realiza. A rămas încă o proporţie oarecare de proprietate mijlocie şi proprietate mare, un minimum care, desigur, că îndeplineşte în economia ţării un rol esenţial şi de care nu trebue să se mai atingă nimeni, nici în prezent, nici în viitor.

Acest rest reprezintă 14 la sută din teritoriul arabil al ţării. Proprietarii aceştia sunt de două categorii: sunt proprietari care nu au capital – şi dv ştiţi că România e o ţară săracă în capital; suntem o ţară cu un potenţial mare economic, dar cu o posibilitate actuală relativ mică şi cu capitaluri acumulate puţine. Proprietarii aceştia care nu au capital, trebuie să-şi asocieze pe micul cultivator, pe ţăranul din vecinătate, cu care trebue să facă o asociaţie de muncă, trebue să dea pământul în dijmă. Şi aceasta corespunde fără îndoială şi interesului ţăranilor din preajma proprietarului respectiv, pentrucă în regiunile cu populaţie deasă loturile sunt mici, nevoia de pământ mare şi atunci ţăranul solicită dela proprietarul lipsit de capital o porţiune de pământ, pe care o cultivă în dijmă. Acesta este un fenomen firesc în împrejurările economice şi sociale actuale din România.

Dar dacă este firesc acest lucru, tot aşa de firească apare câte odată divergenţa, în ce priveşte condiţiile dijmei. Agricultorul mare sau proprietarul caută să aiba cât mai multe avantaje pentru sine; muncitorul, săteanul, caută să aibă cât mai multe avantaje pentru sine. Este o divergenţă de interese. Cine trebue să arbitreze? Lăsăm lucrurile la voia întâmplării? Cred că nu ar fi prudent şi nici prevăzător. Trebue să arbitreze cineva. Ca şi în toate conflictele de muncădin industrii şi în toate compartimentele unde se schiţează o divergenţă, când se iveşte o opoziţie de interese, sau poate chiar un conflict, trebue să vină autoritatea Statului, care să stabilească un arbitraj. Acest arbitraj căutăm să-l stabilim noi prin legea pe care am propus-o.

S'a spus că nu este bine să se înregistreze contractele, că lucrurile acestea merg dela sine.

Scanned with OKEN Scanner

Domnilor, aci să-mi daţi voie să fac oarecari observaţii.

Eu nu înţeleg dijmă în felul în care este condamnată de experienţa noastră istorică şi de doctrinele juridice la care ne adăpăm astăzi. Eu nu înţeleg pe proprietarul care dă în dijmă ca pe un rentier care să stea la Bucureşti sau în alt oraş de provincie, să lase un administrator sau un logofăt, să facă contracte cu ţăranii, controlate sau necontrolate, cum ni s'au adus câteva regretabile exemple. Eu înţeleg – şi aşa o înţeleg şi proprietarii care sunt la înălţimea rolului lor – înţeleg o colaborare între proprietar şi dijmaş, adică proprietarul să fie îndrumătorul şi purtătorul progresului, să fie iniţiatorul în noile metode tehnice agricole ale dijmaşului său. Înţeleg ca această dijmă să fie o dijmă dirijată, o colaborare continuă între cei doi factori. (*Aplause*). Pentru aceasta nu trebue ca moşia să fie abandonată, trebue ca proprietarul respectiv să-şi dea măcar atâta osteneală, încât să verifice personal conţinutul contractului şi să supravegheze personal în ce condiţiuni se execută acest contract. Pentru aceasta nu ne puteam mulţumi cu contractele verbale, trebuia ca contractul să fie scris, ca proprietarul respectiv să cunoască şi să judece documentul, pe care i-l pune înainte logofătul sau administratorul său. (*Aplause*).

Iată necesitatea elementară care ne face să ţinem la acest contract scris şi înregistrat la primărie. Aceasta despre prima categorie de proprietari, a acelora care muncesc în dijmă cu ţăranii.

Sunt însă şi proprietari care, având capital şi având cunoştinţe tehnice – şi din fericire sunt destul de mulţi – înţeleg să-şi muncească moşia direct, în regie, cu vitele proprii, cu utilaj propriu, cu maşini, aşa cum se face agricultura în toate ţările civilizate. Dar o astfel de agricultură nu se poate face fără lucrători agricoli.

Domnilor deputaţi, noi, deocamdată, suntem lipsiţi de o clasă de lucrători agricoli, pentrucă nu am dat voie să se formeze, fiindcă, oridecâteori găseam un lucrător agricol fără pământ, sau cu pământ puţin, prin reformele agrare, succesive, din cursul secol. al XIX-lea şi prin reforma agrară recentă, i-am dat o bucăţică de pământ şi am crezut că facem astfel fericirea lui. Dar nu-l fericeam, căci pământul s'a divizat, iar bucăţica de pământ devenită foarte mică, nu-l mai putea hrăni. O bucăţică de pământ prea mică nu mai hrăneşte pe săteanul respectiv, totuşi el rămâne împreună cu familia lui legat de această parcelă, care nu-l poate hrăni, pe când, dacă ar consimţi să fie lucrător agricol, ocrotit de lege, ar fi bine plătit şi bine hrănit, iar existenţa lui ar fi mult mai bine asigurată.

Din acest punct de vedere, adică chiar din punctul de vedere al omului nevoiaş şi sărman, este o absolută necesitate ca noi, din politica agrară pe care o vom fac de acum încolo, să permitem şi să înlesnim formarea unei clase de lucrători agricoli, absolut necesară pentru intensificarea agriculturii noastre, pentru ca producţia noastră să crească la potenţialul condiţiunilor naturale pe care le are ţara.

Noi avem astăzi 600.000 de ţărani, care stăpânesc, după datele statistice – anuarul statistic al României – 300.000 ha. Prin urmare, fiecare din aceşti 600.000 de ţărani, stăpâneşte, în medie, cam o jumătate de hectar. Poate un ţăran să se hrănească împreună cu familia lui, pe o jumătate de hectar? Este absolut imposibil. Dar ce poate face? El poate să se angajeze ca lucrător agricol şi aş zice, nu numai în exploatările mari, dar şi în exploatările mijlocii şi chiar în exploatările mici intensive: grădinăreşti, pomicole, pepiniere, şi aşa mai departe, şi să-şi câştige astfel o existenţă mult mai bună şi mai sigură, decât existenţa mizeră pe care o are pe jumătatea lui de hectar, care nu este în stare să-l hrănească pe el şi familia lui.

Prin urmare, această clasă de lucrători agricoli trebue să se formeze, este necesară, este interesul ridicării producţiei agricole şi îmbunătăţirii acestei producţii. Dar ca să se poată forma această categorie de muncitori, nu-i putem lăsa la întâmplare şi fără ocrotire, ci trebue să ne ocupăsm de ei, chiar din momentul când această clasă începe să se formeze.

Există şi astăzi lucrători agricoli: ţărani mici din Basarabia, care se angajează la moşiile din Bărăgan. Unii dintre ei ajung de se angajează până în Oltenia, şi chiar în Banat. Apoi sunt ţărani, mici producători, din regiunea de munte, care se angajează în regiunea de câmp. Ei însă sunt astăzi într'o situaţie grea, fiindcă nimeni nu-i ocroteşte, nimeni nu se ocupă de ei, nimeni nu veghează ca vieaţa lor să fie într'adevăr uşurată. (*Aplause prelungite*).

Această veghere este o datorie a legiuitorului şi a guvernului şi trebue să se facă cu un ceas mai devreme, să nu ceară ei, ci să le-o dăm noi. (*Aplause*).

Domnule preşedinte şi domnilor deputaţi, acesta este scopul proiectului de lege care este adus în faţa dumneavoastră. Se înţelege că, fiind vorba de un arbitraj între interese divergente, putem să spunem că legea poate să fie judecată dintr'un punct de vedere, sau din alt punct de vedere. Dacă o judecăm din punctul de vedere al proprietarului, al arendaşului, al agricultorului mai mare sau mijlociu, poate că aceştia ar cere ca să accentuăm măsurile, care asigură executarea contractului şi toate muncile cu mijloace cât se poate mai drastice. Dacă ne punem din punctul de vedere al lucrătorului, putem să cerem măsuri cât mai energice pentru ca lucrătorul să fie bine plătit, bine adăpostit, bine hrănit şi îngrijit pe timp de boală. Se poate, după cum te pui dintr'un punct de vedere sau altul, să exagerezi într'un sens sau altul.

Comisiunea care a elaborat proiectul şi eu însumi, am năzuit să menţinem o justă cumpănă între aceste două interese şi să găsim o soluţie de arbitraj, care să fie în adevăr satisfăcătoare, mai ales pentru progresul social şi economic al ţării noastre. (*Aplause*).

Domnilor deputaţi, majoritatea dintre dv aţi declarat că veţi vota proiectul şi aţi exprimat dorinţa ca să se ţină seama de anumite propuneri făcute şi pe care, desigur, le vom examina cu toată luarea aminte în comisiune. Au fost şi voci care s'au ridicat împotriva proiectului, mai mult sau mai puţin în întregime. Aş vrea, în câteva cuvinte să analizez unele obiecţiuni din această din urmă categorie.

Domnul deputat Corneliu Pop ne-a făcut mai multe reproşuri de formă, reproşuri de natură juridică; ne-a spus între altele că sunt în acest proiect de lege prea multe derogări dela legile fundamentale.

În adevăr, recunosc, ca autor al proiectului sau, mai bine zis, ca ministru care prezintă acest proiect, că sunt multre derogări. Este o derogare dela codul civil când se lasă ca să se contracteze valabil şi minorii, este o derogare dela legile fiscale când se scutesc de taxe aceste contracte, este o derogare dela codul penal în ce priveşte pedepsele, este o derogare în ce priveşte întrebuinţarea amenzilor, o derogare în ce priveşte contractul de muncă aplicat de Ministerul Muncii şi este o derogare dela dispoziţiunile legii contribuţiunilor directe în ce priveşte venitul neimpozabil al salariaţilor şi lucrătorilor agricoli.

Domnilor deputaţi, de ce s'au făcut aceste derogări? Fiindcă n'am vrut noi, comisiunea care a examinat proiectul, să ne încadrăm în legile fundamentale ale statului? Suntem noi oare atât de puţin respectuoşi faţă de aceste legi fundamentale sau atât de necunoscători ai acestor legi? Suntem şi cunoscători şi respectuoşi, însă este

Scanned with OKEN Scanner

vorba de o materie care ne obligă să facem să facem o rânduire juridică specială, pentrucă nu se încadra această materie, în mod convenabil, în legile actuale. S'a spus şi s'a accentuat în această incintă – a spus-o domnul raportor – că este prima oară când se legiferează anumite prevederi în această materie. Ei bine, dacă am legiferat prima oară, nu ne-am putut încadra cu uşurinţă în dispoziţiunile legilor organice actuale. De pildă, când se spune că minorul poate contracta valabil, aceasta a rezultat dintr'o necesitate absolută. Noi întrebuinţăm şi adolescenţi în agricultură. Ei bine, vreţi ca pe aceştia să-i scoatem de sub prevederile de ocrotire ale legii? Cred că nu este nici în interesul agriculturii şi nici mai ales în interesul acelor lucrători adolescenţi, dimpotrivă trebue să aprobăm o derogare, care să permită ca şi aceşti lucrători, care sunt întrebuinţaţi astăzi şi care vor fi întrebuinţaţi totdeauna să poată intra în prevederile legii.

În ce priveşte derogarea dela codul penal, ea se referă la posibilitatea suspendării pedepsei. Dar chiar domnul deputat Pop a spus că în această privinţă a fost o lungă controversă între penalişti, unii au fost de părere că este bine să se facă acest lucru, alţii au fost de părere că va fi rău dacă se va aplica suspendarea. Autorii codului nostru penal au fost pentru suspendarea pedepsei. Noi în acest proiect am fost pentru părerea cealaltă. Avem şi noi doctrinari care susţin această opinie a noastră, nu suntem de unul singur în faţa ştiinţei juridice. Dar dacă comisiunea va găsi de cuviinţă că prevederea aceasta este prea drastică, eu mă voiu alătura cu cea mai mare plăcere la votul majorităţii. (*Aplause*).

În ce priveşte amenda care, spunea domnul deputat Pop, se percepe pe socoteala Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, răspund: nu pe socoteala Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, ci pe socoteala unor Oficii, care vor avea grijă să organizeze plasamentul acestor muncitori agricoli. Eu aş fi foarte bucuros ca domnul ministru de finanţe să ne dea din tezaur sau din bugetul ordinar mijloacele ca să putem organiza plasamentul acestor muncitori agricoli. Dar eu mă temcă nu va putea, nu va fi în măsură să ne pună la dispoziţie aceste mijloace. Atunci de ce, din aplicarea unei legi, care are strânsă legătură cu producţia agricolă, să nu avem la Ministerul de Agricultură un fond, care se va administra după toate regulele contabilităţii publice şi a cărei contabilizare se va ataşa la bugetul general al ministerului? Şi de ce să nu întrebuinţăm produsul acestor amenzi tocmai la organizarea acestui Oficiu de plasare a lucrătorilor, adică la instituţiile care sunt chemate să rezolve această problemă şi să ajute pe muncitori?

Mai este derogarea care prevede că salariul lunar de 2.000 lei este neimpozabil. Eu cred că derogarea aceasta este aşa de bună şi de importantă, încât ar trebui generalizată. (*Aplause*). Este o anticipare asupra unor măsuri care, după părerea noastră, ar putea să fie introdusă în toate legile fiscale.

Mai spunea domnul Pop – şi spunea şi domnul Mihu – că, în împrejurările actuale, legea este neoportună, pentrucă în împrejurările actuale suntem aşa de grăbiţi, avem aşa de mare interes ca lucrările agricole să se facă repede şi bine, încât nu o să mai stăm de aceste formalităţi şi de aceste contracte.

Eu cred tocmai dimpotrivă că, în împrejurări de felul acesta, trebue să introducem o ordine în raporturile de muncă, pentru ca fiecare parte să ştie pe ce poate să conteze, astfel că tragerea de inimă şi dispoziţia la muncă să fie mai bună.

Domnilor deputaţi, închei mulţumind celorlalţi domni vorbitori care au scos în evidenţă părţile bune ale proiectului şi care au făcut observaţiuni şi sugestiuni în ce priveşte îmbunătăţirea lui, observaţiuni şi sugestiuni pe care încă odată declar că rog comisiunea să le studieze cu cea mai mare luare aminte şi ceea ce comisiunea va hotărî va fi în acelaşi timp şi în asentimentul meu, ca autor al proiectului de lege. (*Aplause prelungite*)

Proiectul acesta, domnilor, are rolul să asigure o desvoltare liniştită a muncii, într'o epocă când se cere din partea noastră a tuturor cea mai mare încordare, pentru asigurarea Patriei şi viitorului acestui neam.

Proiectul acesta este un mijloc de a asigura solidaritatea de interese pe bază de dreptate, într'o epocă în care solidaritatea tuturor şi dreptatea înseamnă porunca de căpetenie ale Patriei.

Aşa fiind, eu vă rog să binevoiţi a admite acest proiect de lege. (*Aplause prelungite*).

Comentariu

Dijma s fost „o formă de rentă funciară feudală. În acest caz are loc „cedarea de către ţăran, proprietarului funciar, a unei părţi (1/2, 2/3, 3/3) din producţia obţinută de pe tarlalele de pământ primite spre a fi lucrate în parte[51]".

Spre deosebire de dijma descrisă în acest material din anul 1940, arendăşia a avut descrieri anterioare importante, elaborate de dr. G. Ionescu-Şişeşti.

Prima scriere dezvoltată o găsim în cartea „Politica agrară cu privire la România", cap. I, 5, sub titlul „Conducerea exploatării agricole". Este o descriere completă a acestei forme de exploatare a „exploatărilor agricole", cu suprafeţe mai mari, unde proprietarul se interesa rar de soarta ei, fiind preocupat de încasarea rentei; era un fenomen cu puţine excepţii.

Tratarea subiectului este la un nivel identic cu starea reală a situaţiei din acel timp, anul 1913, decembrie, când a fost publicată cartea. Autorul a lăsat o scriere corectă asupra „arendăşiei" practicată de secole.

După parcurgerea ei, cititorul nu găseşte nici un nume de înaintaş care s-ar fi dedicat scrisului privind această temă. Aurelian a publicat în 1874 prima lucrare extinsă despre „Arendarea moşiilor".

La Congresul Institutului Internaţional de Agricultură, Roma, 1923, când dr. G. Ionescu-Şişeşti avea 38 de ani, a susţinut o lucrare extinsă, un studiu despre arendarea practicată în România , sub titlul „Le métayage en Roumanie", care a avut o primire foarte apreciată, meritată pentru nivelul elevat şi corect al lucrării, care a fost publicată imediat în revista „Institutului" din aprilie-iunie 1923, în limba franceză, aşa cum a fost prezentată.

Lucrarea începe direct cu fraza «Arendarea care se menţine în România până în zilele noastre este o reminiscenţă a vechilor raporturi agrare, stabilite între ţărani şi boieri, începând din secolul al XVI-lea în Principatele Române». Este o lucrare redată în patru capitole, pe 24 de pagini, care merită cunoaştere: „Originea arendei în România", „Raportul între ţărani şi

[51] Mic dicţionar enciclopedic, Bucureşti, 1878, p. 302, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică

Scanned with OKEN Scanner

proprietari după emanciparea iobagilor", „Arendarea sub regimul legii agrare din 1908" şi „Reforma agrară din 1919 şi efectele ei asupra arendei".[52]

Trebuie recunoscut că este una dintre lucrările de tinereţe, briliante, a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti. Totuşi necesită o completare, pentru că în legătura cu întreg conţinutul, a menţionat numai numele a două personalităţi în context cu problema tratată: M. Kogălniceanu şi A. D. Sturdza. Pe Alexandru Ioan Cuza l-a numit „Prinţ".

Ei bine! Primul studiu detaliat, de aceeaşi dimensiune şi aproximativ de acelaşi nicvel l-a publicat P. S. Aurelian în anul 1874, în revista „Economia Naţiunală", nr. 7, 8, 9, 10, 11 şi 50, 57, 65, 73 şi 81.

Tot Aurelian a publicat în 1888 „Exploatarea moşiilor prin Meteiagiu", în broşură, la Tipografia Academiei Române. Atunci a definit meteiagiul[53] care este diferit de „arendare".

Lucrarea dr-lui Şişeşti nu a prezentat istoricul lucrărilor publicate asupra temei, despre contribuţia înaintaşilor, mai ales într-o lucrare prezentată străinilor. Lucrarea sa nu a mai avut o traducere în limba română.

8) Criza agricolă din anul 1931

Introducere

Criza Mondială din anii 1930 – 1934, cu manifestarea gravităţii maxime în anii 1931` - 1933, în agricultură a fost una de supraproducţie. Ea a avut efecte în România asupra marilor producători. Ţăranul, trăind în gospodăria lui cu circuit închis, a simţit în mai mică măsură efectele acestui dezastru mondial.

Autorul prezintă un istoric al crizelor industriale şi agricole, care se produc simultan, când apar în plan global, pentru că agricultura este legată de finanţe (bănci), iar industria şi mai mult. Însă, ambele depind de pieţele de desfacere, de cerere şi ofertă. Când apar dezechilibre, de cele mai multe ori din cauza lăcomiei, a marilor delapidări, a supraproducţiei sau deficitului ei, aduce infernul pe care populaţia este obligată să-l suporte şi se supune, dar cu eforturi şi sacrificii imense, aşa cum se ştie din trăite, în ultimele două secole (1800 – 2000).

Dr. Ionescu-Şişeşti a ţinut să prezinte o explicaţie asupra crizelor mondiale şi zonale din perioada menţionată, descriind mecanismele prin care fenomenul devine inevitabil. În condiţiile acelui timp, foarte puţine persoane aveau cunoştinţe suficiente pentru a înţelege ce este criza şi „cine le-o aduce" fără un anunţ prealabil. De aceea, autorul a dorit ca acest material să fie expus într-o conferinţă la radio, iar apoi să fie publicat în Viata Agricolă (1931).

Chiar şi aşa, puţine persoane avea aparate de radio sau revista amintită care nu avea un tiraj foarte ridicat. Înafară de o parte dintre agronomi şi câţiva intelectuali din alte domenii, informaţiile date de autor, prin mijloacele arătate, au rămas în biblioteci doar cele scrise. Acesta era nivelul de dezvoltare al ţării noastre, dar şi a altora din Europa.

Materialul scris de dr. G. Ionescu-Şişeşti, azi poate fi cunoscut de multă lume. Cine află denumirea poate găsi uşor o bibliotecă unde să-l consulte, s-au poate afla o explicaţie sumară consultând internetul. Noi credem că este un material ce are loc în această monografie pentru că prezintă multe aspecte ce au fost în preocuparea şi competenţa autorului şi este de mare actualitate (2017).

Criza agricolă[54]

Astăzi domneşte o înfrigurare exagerată cu privire la adâncimea şi urmările crizei agricole prin care trecem. Lumea uită că crizele sunt fenomene periodice şi că economia diferitelor ţări nu se poate desvolta pe o curbă mereu ascendentă, ci ea este, fatal, condamnată să sufere oscilaţii şi zigzaguri.

Puterile de producţie de care dispune economia modernă sunt aşa de mari, încât — se acumulează mai multe bunuri, decât pot fi consumate de omenire. Se nasc atunci crize de supraproducţiune. Acestea sunt mult mai uşor de suportat, decât crizele de lipsă şi de mizerie, pe care le-au cunoscut veacurile trecute.

Şcoala socialistă a socotit capitalismul ca pe un mare vrăjitor, care a stârnit puterile subterane, pe care apoi nu le mai poate stăpâni, Cu alte vorbe, puterea tehnică a capitalismului e aşa de mare, încât ea, din când în când, nu mai poate fi înfrânată. Supraproducţia industrială este astfel un fenomen fatal periodic. Surplusul de producţie industrială nu poate fi consumat din vreme în vreme, nici de clasele lucrătoare, nici de patroni. Ţări (pieţe) noui nu se mai pot deschide desfacerii producţiei industriale decât cu mare greutate, căci politica colonială se pare că a ajuns la capătul sforţărilor ei. Astfel, producţiunea industrială este obligată din când în când să-şi revizuiască metodele şi să se adapteze puterii de consumaţiune a masselor, Dar suntem departe de profeţiile pesimiste ale lui Marx şi Engels, care credeau, pe la mijlocul veacului trecut, că întreaga societate burgheză este ameninţată, din cauza crizelor de supraproducţie. Criza industrială din anul 1847, agravată de

---

[52] Le métayage en Roumanie, Revue Internationale des Institutions économiques et sociales, Publiée par l'Institut International d'Agriculture, nr. 1, an I, aprilie-iunie 1923, Rome

[53] Explicând că este prezentat meteiagiul practicat în Franţa, Aurelian scrie: «Meteiagiul este o asociaţiune între proprietarul pământului muncă şi capital. Proprietarul pune la la mijloc pământul şi o parte din capitalul de exploataţiune, iar cultivatorul pune munca şi cealaltă parte de capital. Produsele se impart pe jumătate, cultivatorul primind şi micile produse ale păsărilor, grădinii şi altele (din fermă)». Trebuie să menţionăm că dr. Şişeşti a explicat termenul métayage, pentru a fi înţeles titlul temei. Modelul „arendei" nu era aplicat în ţara noastră.

[54] Conferinţă ţinută la Radio, în seara zilei de 13 Mai 1931

Scanned with OKEN Scanner

recolta rea din acelaş an, în diferite ţări ale Europei, a fost unul din factorii revoluţiei dela 1848. Dar societatea burgheză nu s'a prăbuşit, ea a continuat nu numai să existe, dar chiar să se fortifice, să mărească capacitatea de consum a masselor şi capacitatea de producţie a industriei. Cartelele (cartelurile) au reglementat producţia şi desfacerea şi au permis o nouă adaptare şi înflorire a societăţii burgheze.

Nici socialiştii nu mai cred astăzi în dărâmarea societătii burgheze prin crize economice, cum credea Marx. Ei nădăjduesc prefacerea societăţii numai în urma evoluţiei ideilor politice şi întăririi nouilor factori politici, cari - în ultimele decenii — s'au afirmat în viaţa popoarelor. Marx şi Engels nu au apucat să vadă perioada de prosperitate de după anul 1900; ei au murit cu convingerea că economia capitalistă se va prăbuşi dela sine, ceiace nu s'a realizat.

Crizelor industriale li s'a dat mare atenţiune, pentrucă ele atingeau viaţa socială în centrele ei cele mai sensibile, în oraşe. Dar nu e mai puţin adevărat că au fost în veacul din urmă, fără a mai vorbi de timpurile îndepărtate, crize agricole de o gravitate cel puţin tot aşa de mare ca aceia prin care trecem astăzi. In unele ţări cu climate extreme, cum este Rusia, China, India, crizele - din cauza fenomenelor meteorologice şi în special a secetei - sunt periodice şi la fiecare 10 ani cel puţin este în aceste ţări un an de foamete.

Dar, chiar în în ţările din centrul şi din occidentul Europei, crizele sunt fenomene care revin aproape regutat şi turbură nu numai în industrie, dar şi în agricultură, viaţa economică normală.

Astfel, între anii 1840 şi 1850 culturile de cartofi din Germania centrală şi sudică, fiind invadate de boli cryptogamice al căror tratament nu se cunoştea în acea vreme, recoltele au fost compromise şi o criză grea a pus stăpânire pe agricultura acelor ţinuturi. Pământul s'a depreciat, agricultorii nu mai găseau rentabilitatea muncii lor, ţăranii emigrau în massă. Acelaş lucru, şi în aceiaş epocă, s'a petrecut în Irlanda, unde urmările au fost şi mai grele şi unde foametea a bântuit mai mulţi ani satele.

O altă criză agricolă a fost aceia din preajma anului 1860 din Europa occidentală, care a luat mai ales aspectul unei crize de credit. În această epocă, capitalurile au găsit un plasament mai favorabil în industrie, în construcţii de căi ferate, în împrumuturi în ţările noui. Din această pricină, agricultura a fost lipsită de capital şi de credite şi nevoită să sufere urmările acestei lipse.

Dar crizele cele mai grave din trecut şi care au o mare analogie cu criza actuală au fost crizele de preţuri, care au avut două epoci de mare actualitate şi de mare gravitate: criza din preajma anului 1820 şi criza dintre anii 1870 şi 1890. La începutul veacului trecut, agricultura luase în America o mare desvoltare, cererile Europei creşteau din ce în ce mai mult şi preţul produselor agricole creştea şi el pe măsura măririi cererilor. Aceasta a durat până în momentul când desvoltarea agricolă a ţărilor europene a creiat condiţii de concurenţă cu totul anormale. A urmat o scădere a preţurilor în Europa şi în America, scădere care a adus după sine scăderea arenzilor, scăderea preţului pământului, executarea forţată a multor debitori şi vinderea la licitaţie a multor moşii. Leacul a venit treptat treptat cu creşterea consumului şi cu restabilirea încrederii.

Acelaş fenomen apare din nou în epoca dintre 1870 şi 1890. Agricultura americană ia din nou, în această epocă, o mare desvoltare, datorită mijloacelor tehnice noui întrebuinţate în cultura pământului, datorită faptului că Statele Unite şi Canada distribuiau pământ ieftin, aproape gratuit, în centrul şi vestul acestor ţări, datorită cheltuelilor mici de cultură pe întinderile plane, care erau dobândite de agricultori şi pe care se puteau întrebuinţa maşini, datorită - în sfârşit - fertilităţii excepţionale a pământului, care nu avea nevoe de îngrăşăminte. Superioritatea agriculturii americane a fost încă accentuată prin tarifele reduse de transport, care anulau avantajul ţărilor agricole europene, care produceau cereale pe loc sau care le importau de la o mică distanţă.

Şi în această epocă consecinţele au fost aceleaşi ca şi la crizele precedente: scăderea rentabilităţii, scăderea preţului pământului, îndatorarea enormă a agriculturii, executări silite, ferme rămase fără arendaşi şi pământuri rămase necultivate. Această criză agricolă, cea mai grea până la cea actuală, a produs o mare îngrijorare în toate ţările din occident, în Franţa, în Germania, în Italia, în Anglia.

Pretutindeni s'au căutat mijloace de a remedia criza. Anchete agrare au fost întreprinse în toate aceste ţări şi o serie întreagă de mijloace de adaptare şi de ameliorare au fost recomandate. Treptat, treptat şi această criză a fost învinsă, nu numai prin grija pe care diferitele state au acordat-o agriculturii dar şi prin puterea de rezistentă şi de adaptare pe care agricultorii din diferite ţinuturi şi ţări au dovedit-o. Suferinţa a fost mai mare acolo unde producătorii agricoli au persistat cu o încăpăţânare pesimistă sau indolentă în inactivitate şi în rutină. Ele au fost mai repede vindecate acolo unde agricultorii au primit lupta cu adversităţile, au avut o încredere curagioasă în puterile lor şi au pus în joc toate mijloacele lor intelectuale şi fizice pentru ca să lupte cu criza.

Atunci, ca şi acum, criza agricolă - pe lângă latura ei strict economică şi materială - a avut o latură morală. Numai popoarele care au resorturile morale de voinţă destul de încordate pot să biruiască epocile de depresiune şi de criză ca acelea prin care trecem şi noi astăzi. Nu voi stărui asupra aspectelor materiale şi asupra mijloacelor tehnice de a lupta cu criza actuală, aspecte şi mijloace care au fost analizate cu alt prilej în aceste conferinţe şi aiurea. Aş dori însă să accentuiez importanţa factorului psihologic şi moral în judecarea şi în combaterea crizei agricole.

Origina crizei economice prin care trecem trebue căutată în factori economici de ordin naţional şi internaţional, a căror înrâurire o suferim. Dar această criză a fost accentuată de scăderi în domeniul moral care au avut o înrâurire hotărâtoare. Prea adesea am căutat cauzele şi remediile în afară de noi înşine, în afară de omul producător şi muncitor, în afară de capacitatea lui lăuntrică de a organiza o societate ordonată şi o economie productivă.

Această capacitate lăuntrică a noastră de a creia o societate ordonată şi o economie productivă a suferit defecţiuni, care se resfrâng astăzi, în forma gravă pe care o are criza agricolă şi criza economică în general.

Creditul a fost dărâmat nu de cauze externe, ci de această defecţiune morală. Nu cauzele ecomomice externe, ci oamenii au fost aceia cari au pus pe umerii statului povara coroanelor şi rublelor în anii ce au urmat imediat războiului. Dezordinea cu bonurile de tezaur, risipite fără socoteală în toate centrele din occident, înfăţişează un aspect moral al originei crizei. Au fost contractate angajamente private cari nu s'au respectat. S'au încheiat contracte care se puteau acoperi, dacă nu ar fi fost risipa şi lipsa de prevedere a particularilor care le-au contractat. După această risipă şi neprevedere a venit moratoriul extern şi aranjamentele forţate, care ne-au pus pe treapta cea din urmă a oamenilor de cuvânt şi ne-au ruinat creditul privat şi creditul public. Ceiace au făcut

Scanned with OKEN Scanner

particularii, a făcut din nefericire în foarte mare măsură Statul, care a contractat cu uşurătate angajamente adesea oneroase, a făcut comenzi adesea inutile şi nu şi-a respectat de prea multe ori cuvântul şi semnătura.

In criza de credit un rol de căpetenie îl joacă dificultăţile noastre bugetare. Aceste dificultăţi îşi au în cea mare parte obârşia în scăderile de ordin moral a celor care au veghiat la alcătuirea şi aplicarea lui. Inflaţia de funcţionari nu e o consecinţă a necesităţilor de Stat, ci a politicianismului conceput ca tovărăşie de exploatare a bugetului şi a patrimoniului Statului. Risipa banului public, neîncasarea impozitelor, fraudele şi contrabandele derivă din inferioritatea morală a agentului public, mic şi mare, lipsit de echilibrul lăuntric, lipsit de struna care, dc sus în jos, trebueşte imprimată organelor în mâna cărora stă banul contribuabilului.

Scăderea producţiunii noastre agricole nu este numai consecinţă a cauzelor materiale ci este, în ultima analiză, o consecinţă a imperfecţiunii de ordin moral de care s'a dat dovadă în tot timpul cât s'a elaborat şi s'a aplicat reforma agrară. Dacă această reformă s'a făcut rău este nu din cauze obiective, materiale şi de neînlăturat, ci din cauza supralicitării neoneste şi nesincere a partidelor. În normele de repartiţie a pământului a fost cu desăvârşire neglijat factorul om: virtuţile gospodăreşti ale acestuia, instrucţia sa profesională sau capacitatea lui de producţie. Sub acest aspect, reforma pe care a făcut-o generaţia noastră, în zodia politicianismului, a fost mult inferioară reformei pe care au făcut-o Vodă Cuza şi Cogălniceanu - doi oameni curagioşi, care n'au fost influenţaţi de contingenţe demagogice. Astăzi, am ajuns acolo că, în sate, ierarhia valorilor este cu totul răsturnată şi că omul gospodar şi muncitor nu are cuvânt şi nu are trecere, iar exponenţii satelor au fost în cea mai mare parte oamenii flotanţi şi gălăgioşi, care nu se înhămau la muncă şi care căutau să trăiască în marginea partidelor şi din fărămiturile avuţiei publice.

Am făcut programe de îmbunătăţire a culturii agricole, de îmbunătăţire a seminţei, a mijioacelor tehnice. Am cheltuit sute de milioane pentru animale de rasă, care să fie distribuite în satele noastre. E de sigur un lucru util, dar socotesc că mai înainte de toate trebue să începem cu factorul om, fără de care toate sacrificiile pentru îmbunătăţiri de ordin material vor rămâne fără valoare. Trebue înviorată energia umană, trebue luminată mintea agricultorului rutinar, trebue făcut totul pentru a mări încrederea şi a întări spiritul de solidaritate. Numai atunci mijloacele materiale prevăzute în programele noastre de lucru şi pentru care s'au făcut până acuma sacrificii însemnate, vor da roadele la care nădăjduim.

Dar nu numai în domeniul producţiei agricole suferim urmările lipsei noastre de încordare morală creatoare, ci şi în alte domenii, în care se presupune că oamenii mai luminaţi îşi dau seama mai bine de forţele care constitue superioritatea societăţii şi economiei ţărilor occidentale. Comerţul şi comercianţii ne dau adesea ori în relaţiunile lor cu clienţii de peste hotare sau din lăuntru, prilejul să constatăm că, criza de care suferim şi neîncrederea ce ni se arată este din vina noastră. Se trimit pe pieţele din occident — nu rare ori — nuci stricate, în loc de nuci bune, ouă vechi, în loc de ouă proaspete, cereale murdare şi necorespunzătoare cu proba. Din această cauză, reclamaţiunile sunt neîntrerupte şi comerţul cu noi devine o operaţiune riscată şi nesigură.

O societate se consolidează prin spirit de economie, virtute burgheză considerată la noi mediocră, dar care ne este indispensabilă. În locul acestei virtuţi, fiecare consumă tot câştigul şi mai mult decât câştigă: o bună parte din datoriile care apasă astăzi pe agricultori sunt datorii care au fost făcute pentru scopuri consumative şi aceasta este adevărat nu numai pentru agricultorii mari sau mijlocii ci, din nenorocire, şi pentru agricultorii mici, care au risipit prisosul anilor de belşug în nunţi şi zaiafeturi, în cheltueli de lux, necorespunzătoare cu nevoile reale ale ţărănimii.

Cooperaţia, acest admirabil instrument de progres economic, este la noi diformată de cauze de ordin moral mai mult decât de greutăţi de ordin material. Lipsa de credinţă a membrilor însărcinaţi să mânuiască bunul tuturor este frecventă. Solidaritatea este adeseaori numai aparentă. Sub firma intereselor de solidaritate se ascunde adeseaori interesul particular al unuia sau al câtorva. La adăpostul prestigiului ideei de cooperaţie, se pune la cale prea adeseaori despuiarea patrimoniului Statului, de valorile pe care acesta le poate produce şi trebue să le producă pentru obşte.

Economia unei ţări este un organism complex, care nu poate să funcţioneze haotic şi dezordonat. Economia unei ţări presupune ca o condiţiune esenţială şi prealabilă o societate aşezată, în care disciplina şi ierarhia să nu fie vorbe goale, ci realităţi efective. Dacă criza prin care trecem este mai grea decît ar fi trebuit să fie, fără îndoială este şi din pricină că am trăit o epocă turbure, în care pretenţia a înlocuit competinţa, în care desmăţul a înlocuit ierarhia, în care energiile nu erau puse la locul lor, fiecare după capacitatea şi după valoarea sa: la brazdă, la catedră, la bară, la negoţ, la ghişeul băncii.

Cu ce ne bate agricultura din alte ţări şi ne elimină treptat-treptat de pe pieţele pe care am putea să le stăpânim? Cu pământul lor mai bun? Cu clima lor mai prielnică? Cu poziţiunea lor geografică mai favorabilă? Nu. Ei ne bat cu virtuţile lor spirituale. Ne bat cu tenacitatea la muncă, cu folosirea intensă a cunoştinţelor tehnice, cu exactitatea în îndeplinirea contractelor de vânzare, ne bat cu spiritul de iniţiativă comercială, cu dorinţa de a ghici şi de a satisface gustul consumatorului. Ne bat cu conştiinţa profesională clar văzătoare. Ne bat cu spiritul de solidaritate, cu onestitatea şi încrederea reciprocă în organismele lor cooperative sau comerciale. De aceia, judecarea crizei agricole prin care trecem nu se poate face numai prin prisma factorilor materiali, ci prin prisma factorilor psihologici, care guvernează o societate şi chezăşuesc puterea ei de producţie şi de rezistenţă.

Criza nu e un fenomen alarmant şi descurajator. Astfel de fepomene sc ivesc în istoria economică a popoarelor.

Învingerea crizei sau adaptarea la condiţiunile noui creiate de ea este, fără îndoială, o problemă de încordare, a puterilor morale pe care fiecare în parte şi societatea întreagă este la un moment dat capabilă să o facă.

Comentariu

Studiul temei analizate are un conţinut economico-financiar care explică producerea crizelor în capitalism şi reţinem faptul că ele sunt inevitabile, iar previziunea momentelor de manifestare este dificil de stabilit. Sunt amintite marile crize din secolul al XIX-lea şi opinia lui Marx despre faptul că dispariţia capitalismului ar putea fi cauzată de aceste stări economico-financiare. Ele afectează grav viaţa populaţiei, care trebuie să treacă prin perioade

Scanned with OKEN Scanner

de mizerie, iar în plus, este nevoită să muncească din greu ca să restabilească normalitatea, adică echilibrul bani-marfă-bani.

Autorul descrie consecinţele crizei din anul 1931, care pentru agricultură au fost dintre cele mai grele: scăderea preţului pământului, executării materiale silite, ferme rămase nearendate (neexploatate) etc.

Pe lângă cauzele clasice care provoacă crizele, dr. G. Ionescu-Şişeşti se referă analitic la o serie de cauze secundare, care, după părerea noastră, conduc spre cele din prima categorie. Analiza sa în această privinţă se referă în special la „criza agricolă".

Autorul prezintă două categorii de factori ce contribuie la generarea crizelor: „Scăderi în domeniul moral" în interiorul societăţii, şi acuză că prea mult se caută izvoarele crizei în mediul extern. Aşa cum se spunea la noi, că avem criză din cauza căderii unor bănci americane în anul 2008. Dar, nu se analizează munca şi produsul interior, organizarea unei societăţi ordonate şi a unei economii productive. Tocmai aceste domenii care au funcţionat defectuos, au influenţat grav «criza agricolă şi criza economică în general». **(70)** Proasta lor funcţionare a dărâmat şi creditul (creditarea), fără ca fenomenul să fie determinat de cauze externe, pentru că oamenii au pus împrumuturile făcute pe umerii statului în momentul în care nu au mai avut capacitatea de returnare. Aşa au căzut băncile.

Vedem că după opinia dr-lui G. Ionescu-Şişeşti «Dezordinea cu bonurile de tezaur (titluri de stat), risipite fără socoteală în toate centrele din occident înfăţaşează „un aspect moral" al originii crizei». Iată cum ne obligă autorul să ne amintim de împrumuturile „cu buletinul" din anii 2006 – 2008. Ele au fost angajamente contractate privat, care nu s-au putut respecta, sau voit nu s-au respectat. Avem aici cu adevărat „aspectul moral" al cauzalităţii în manifestarea crizei. Acelaşi comportament s-a constatat şi din partea statului prin guvernanţi.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti făcea o analiză aspră şi corectă în privinţa dificultăţilor provocate de iresponsabila gestiune a bugetului, pe care o include, la fel, în sfera „scăderilor de ordin moral". Azi (2017), după aproape un secol, ne aflăm într-o situaţie asemănătoare. Autorul ne lasă o constatare epocală: «Inflaţia de funcţionari nu e o consecinţă a necesităţilor de stat, ci a politicianismului (iată ce cuvânt vechi), conceput ca tovărăşie de exploatare (fraudare) a bugetului şi a patrimoniului statului. Risipa banului public, neîncasarea impozitelor, fraudele şi contrabandele derivă din „inferioritatea morală" a agentului public, mic şi mare, lipsit de echilibrul lăuntric, lipsit de struna (limita) care, de sus în jos, trebuieşte imprimată organelor în mâna cărora stă banul contribuabilului» - o educaţie morală.

Autorul include şi fenomenul scăderii producţiei agricole, în sfera „imperfecţiunii morale", pe lângă cauzele materiale care îl determină. În acest exemplu, aduce Reforma agrară din 1918 – 1922 unde: « ... în normele de repartiţie a pământului a fost cu desăvârşire neglijat factorul om; virtuţile gospodăreşti ale acestuia, instrucţia sa profesională sau capacitatea de a produce». **(71)**

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a amintit şi în acest studiu despre reuşita persoanelor guralive din sânul ţăranilor, care ajung să conducă şi nu corespund cerinţelor funcţiei, ba chiar fac multe rele.

Intre măsurile de iesire din criză, studiul recomandă înviorarea energiilor umane, luminarea minţii ţăranului, pentru întărirea încrederii şi întărirea spiritului de solidaritate, care împreună conduc către o muncă mai productivă.

Increderea era o temă de primă necesitate de instalat în societatea tărănească, când educaţia satului avea numeroase lipsuri, deşi funcţionau câteva principii foarte sănătoase. Acestea, însă, nu erau suficiente. Aflăm în analiza sa despre necinstea de a livra produse de calitate foarte slabă, în timp ce în convenţie se prevedea un nivel de calitate. Apoi aminteşte de împrumuturile nesăbuite făcute uneori, mai mult „cu scop consumativ". Sunt menţionate faptele necinstite întâlnite în activităţile organizate în cooperative.

Toate aceste cauze se adaugă eventual fenomenelor de supraproducţie sau de inflaţie financiară şi construiesc un nivel de criză, absolut demolator în unele cazuri. Pentru a evita asemenea situaţii dr. Ionescu-Şişeşti spune în „concluzie" «... economia unei ţări presupune ca o condiţie esenţială şi prealabilă o societate aşezată, în care disciplina şi erarhia să nu fie vorbe goale ci realităţi efective». **(72)** «De aceea, judecarea crizei agricole prin care trecem nu se poate face numai prin prisma factorilor materiali, ci (şi) prin prisma factorilor psihologici, care guvernează o societate şi chezăşuiesc puterea ei de producţie şi de rezistenţă». Se poate adăuga aici şi controlul, aspru şi corect al respectării legilor, care la rândul lor trebuie să fie drepte. In cazul oricărei legi nedrepte, cetăţeanul se simte apărat când o încalcă.

9) Colonizarea

Preambul

Istoria ne spune că în anul 1878, după declararea „Independenţei de Stat" în urma războiului ruso-turc din anii 1877 – 1878, România a primit teritoriul Dobrogei, fiind silită să cedeze sudul Basarabiei către Rusia care îşi dorea control la gurile Dunării.

In acea perioadă, acel teritoriu era locuit de un amestec de etnii stabilite în cursul secolelor, ca urmare a numeroaselor războaie dintre turci şi ruşi. Tătari, turci, armeni, bulgari, aromâni, ajunşi prin transhumanţă, evrei, ruşi-lipoveni, greci, precum şi alte neamuri care trăiau împreună, având diferite ocupaţii.

Devenind teritoriu românesc s-a hotărât „românizarea", adică stabilirea unei stări etnice în care să domine populaţia românească. Ea a început timid, cu dificultăţi, dar nu se putea opri, pentru că o parte importantă din populaţie a părăsit teritoriul, care rămânea nelocuit. (după Leonard Horaţiu)

Scanned with OKEN Scanner

Numărul mai mare de colonişti din această etapă l-au format ardelenii ajunşi prin transhumanţă şi intelectualitatea şi oamenii gospodari din sudul Basarabiei, care au refuzat să rămână în graniţele Rusiei.

Următorul val de colonizare a fost necesar, după Al Doilea Război Mondial, când România a primit „Cadrilaterul", la tratatul de pace de la Bucureşti, în anul 1913. Atunci au ajuns în noul teritoriu macedonenii, aromânii, gospodari cu hărnicie şi har, care au fost nevoiţi să-l părăsească după Al Doilea Război Mondial. Majoritatea dintre ei au urcat în Dobrogea; unii au ajuns în Banat şi în alte zone din sudul ţării.

Preocuparea guvernelor româneşti pentru o colonizare dirijată s-a accentuat după Primul Război Mondial, când la această acţiune urmărită consecvent de Ionel I. C. Brătianu, ca prim ministru, au aderat intelectuali de înaltă valoare ca N. Iorga, G. Cipăianu, Al. Nasta, D. Gusti, G. Ionescu-Şişeşti ş.a.

Colonizarea din această perioadă se înscria între măsurile de consolidare a ţării şi a naţiunii, după unirea provinciilor locuite de români; se forma o ţară aproape de suprafaţa Poloniei.

Dr. Ionescu-Şişeşti a fost interesat şi implicat în acţiunile de colonizare chiar de la început (1920), când ocupa înalta funcţie de „Director al Obştiilor Săteşti" în „Centrala Cooperaţiei" condusă de dr. ing. George Cipăianu. Era încrezător că această acţiune va întări puterea economică a ţării şi creşterea viguroasă a naţiunii. A participat cu idei personale la elaborarea legilor şi regulamentelor pentru „colonizare" chiar dacă nu era un responsabil direct.

Spre nemulţumirea sa, în final, colonizarea nu a avutamploarea care se dorea. Populaţia săracă, românii nu au fost foarte bucuroşi să-şi părăsească locurile natale, încât guvernul a acceptat şi alte etnii să intre în această acţiune. În final, translocarea s-a oprit la o cifră sub 40.000 de persoane.şi nu era chiar de minimalizat.

Trebuie să constatăm, astăzi, viziunile diferite ale generaţiilor de români faţă de ţara lor, faţă de locul unde au trăit strămoşii şi unde au suferit greutăţi de toate felurile, până la sacrificiul final, ca să le lase o ţară a lor. Azi acest sentiment s-a diluat mult, mai ales pentru aceia care s-au ridicat din popor, cu efortul poporului, ajungând la specializări practicabile în ţări străine mai generoase cu plata muncii. Ei bine, în faţa acestui argument pentru ei nu au mai contat nevoile ţării; erau străini total de datoria lor faţă de cerinţele societăţii, iar statul, atât de naiv şi nepriceput, nu a pus nici o condiţie acestor indivizi, care şi-au părăsit ţara cu o nepăsare condamnabilă. De altfel, nu cred că legile noastre ar trebui să angajeze statul cu răspundere faţă de starea lor, în nici o situaţie. Cine-şi părăseşte ţara în astfel de condiţii nu merită. Să ne fie clar, nu vorbim despre aceia care, la propriu, nu aveau pâinea de toate zilele. Ei sunt pasibili pentru toată înţelegerea, pentru starea lor produsă în urma demolării totale a industriei şi a acaparării totale a resurselor naturale de către străini, pe termen lung. Căci, trebuie să fii cu mintea cuprinsă în numai câteva zeci de grame, ca să faci contracte pe durată de 10, 15, 20 de ani, sau chiar mai mult. Lumea se schimbă în câteva luni, iar un angajament pe termen atât de lung este o neghiobie care a supus poporul român la mari privaţiuni, pe lungă durată. Marele P. S. Aurelian nu accepta nici o „convenţiune" pe durată mai mare de 5 ani, iar ca procedeu fundamental a introdus „tariful vamal autonom". Sigur, ultimele fraze nu au nimic în comun cu „colonizarea", dar sunt probleme care au degradat profund viaţa poporului nostru şi trebuie să ne preocupe, să nu creştem voiajori.

Deşi a fost un discurs, „Colonizarea" este o lucrare cu un conţinut excepţional de idei, date şi mai ales, de analiză profundă făcută de autor care îi dă o valoare istorică. Asemenea conţinut valoros este imposibil să apară azi, (2017), în Parlamentul Român, chiar dacă ar aborda un subiect diferit. Acesta este un argument cert pentru a reproduce acest studiu chiar dacă a fost prezentat ca discurs, şi are această formă şi chiar dacă are o întindere mai nepotrivită pentru o lucrare ca aceasta de fată. Autorul era Ministru al Agriculturii şi Domeniilor. **(74)**

Conţinutul acestui studiu, expus în discursul pe care îl vom reproduce mai jos, este sistematizat, cuprinzând următoarele segmente ce se pot distinge[55]: 1. Introducere; 2. Răspunsuri la intervenţiile deputaţilor asupra legii; 3. Problema agrară; 4. Populaţia şi realizările economice; 5. Fenomenul demografic şi Fenomenul demografic în diferite regiuni ale ţării; 6. Alte răspunsuri la intervenţiile deputaţilor; 7. Propuneri legate de intervenţiile deputaţilor; 8. Alte explicaţii asupra legii; 9. Analiză asupra realizării colonizării; 10. Noua lege a colonizării din anul 1940. **(75)**

Discurs la Legea Colonizării, ţinut în şedinţa din 2 aprilie 1840 a Senatului României

Domnule Preşedinte,
Domnilor Senatori,

1. Introducere. Desvoltarea pe care au luat-o discuţiunile referitoare la proiectul de lege al colonizărilor dovedeşte, cred, utilitatea acestui proiect, oportunitatea lui şi interesul pe care Senatul îl acordă acestui proiect.

Ţin să exprim mulţumirile mele cele mai călduroase tuturor Domnilor Senatori, care au luat cuvântul, cu, gândul de a face ca acest proiect să iasă cât mai bun din deliberările noastre.

---

[55] Cuprinsul este apreciat de autorul prezentei lucrări şi nu de autorul discursului care a sistematizat conţinutul dar nu a împărţit pe capitole cu subtitluri

Scanned with OKEN Scanner

Ţin să mulţumesc în mod special, d-lui raportor, care a făcut în raportul său o lucrare remarcabilă, documentată, luminoasă care aduce o contribuţie temeinică la cunoaşterea probliemei colonizării în general şi a colonizării în România, în special.

Domnilor Senatori, aş împărţi contribuţiile pe care domnii oratori, care s'au urcat la această tribună le-au adus, în două părţi:

Unii dintre domnii oratori s'au ocupat de chestiunile de detaliu ale proiectului, au dat o serie de sugestii şi au făcut o serie de propuneri, menite să îmbunătăţească proiectul. Astfel au fost Domnii Senatori: Brăiesku, Aurel Vlad, Arhitect Roşu, General Sichitiu, Virgil Alimăneşteanu, Profesor Drăcea, Consilier Regal General A. Văitoianu, Aurel Birtolonu.

Ţin să-i asigur că aceste propuneri şi aceste sugestii vor fi ţinute în seamă, cu toată luarea aminte, în reexaminarea pe care o vom face proiectului în comisiune.

Alţi Domni Senatori: Consilier Regal Al. Cuza, Corteanu, Prof. Racovitză, au adus aici chestiuni de ordin general, care depăşesc cadrul proiectului şi care sunt de o importanţă hotărîtoare.

Domnul Profesor Cuza s'a urcat la această tribună îmbrăcat în armura sa de cruciat al naţionalismului şi, ca un luptător fără frică şi fără reproş, ne-a arătat aici încăodată profesiunea sa de credinţă, principiile naţionalismului care l-au călăuzit o vieaţă întreagă. (*Aplause*).

Eu, socotesc că în cadrul acestui naţionalism viguros, este posibilă şi este necesară o conlucrare loială a minorităţilor istorice cu organele Statului Român.

Aceasta este desigur în interesul acestor minorităţi şi este, mai ales astăzi, în interesul bine chibzuit al Statului Român intangibil.

2. Răspuns la intervenţiile din parlament. Domnul Corteanu şi domnul Profesor Racoviţă au adus în faţa d-voastre, în toată gravitatea ei, problema noastră agrară, care stărue la ordinea zilei de trei sferturi de veac. Tabloul pe care l-au făcut domniile-lor, este umbrit de o mare îngrijorare şi, de aceea mă socotesc dator să insist şi eu puţin asupra acestei probleme.

3. Problema agrară. Domnule Preşedinte, Domnilor Senatori, trei sferturi de veac, aproape întreg veacul al XIX-lea din evoluţia poporului român a fost umplut de aspiraţiile ţărănimii după munca liberă şi după pământ. Această aspiraţie a fost împletită în continuu cu năzuinţele sale mai nobile de consolidare a Statului Român, năzuinţe care a umplut întreaga noastră luptă naţională de consolidare a Statului Român, în secolul al XIX-lea.

Ţăranii şi-au văzut satisfăcute aspiraţiile lor. În 1864 a fost emancipată munca lor, ei au devenit liberi şi o primă atribuire de pământ, foarte importantă, le-a fost acordată. După fiecare împărţire de pământ a urmat un spor de populaţie şi, după acest spor de populaţie, a urmat în mod necesar o nouă cerere de pământ, în felul acesta s'a ajuns la fărâmiţarea multor domenii şi la înmulţirea populaţiei în general şi a celei ţărăneşti în special.

Acum v'aşi întreba pe d-voastre, a fost aceasta o calamitate, a fost aceasta o catastrofă? Dacă aceasta ar fi fost o calamitate, dacă ar fi fost o catastrofă, Statul Român n'ar fi putut merge pe linia ascendentă pe care a mers în continuare şi în mod constant trei sferturi de veac. Eu cred, dimpotrivă, că acest fenomen demografic a contribuit la consolidarea Statului Român.

4. Populaţia şi realizările economice. Într'adevăr, după ce se poate judeca puterea, forţa unui stat? Se poate judeca dupa numărul locuitorilor, după puterea armatei, se poate judeca după forţele lui economice, se poate judeca şi după cultura lui. Să vedem dacă sub aceste aspecte, fenomenul demografic care s'a petrecut, însemnează un fenomen aşa de îngrijorător cum s'a arătat.

Domnilor Senatori, nu este de ajuns ca un popor să fie viteaz, nu este de ajuns ca un popor să fie bine organizat, nu este de ajuns ca un popor să fie la un nivel superior de civilizaţie, mai este necesar ca un popor, pentru ca să se poată apăra şi să poată exista, să fie numeros. Despre acest lucru dă dovadă istoria şi dau dovadă unele evenimente recente.

Avem o armată puternică şi numeroasă, care străjueşte la hotare. Aş vrea să vă întreb şi să judecăm cu toţii dacă am putea avea o astfel de armată dacă ne-am fi menţinut, spre nefericirea noastră, în starea demografică pe care o aveau ţările româneşti în jumătatea veacului trecut? Cred că nu.

Dar, din punctul de vedere economic, munca populaţiei acesteia numeroase nu s'a resfrânt oare într'un progres continuu în diferitele compartimente ale vieţii noastre publice? Aş dori să vă reamintesc câteva exemple. Oare care era, acum 50-75 de ani, starea satelor noastre? Cum erau construcţiile satelor? N'aveau case decât în parte. Din ce erau compuse satele noastre? Din bordee. Cum erau drumurile în acea epocă? Câte drumuri erau pietruite , şoseluite, câti kilometri de cale ferată aveam, câte linii navigabile aveam? Astăzi avem o reţea de şosele, care – cel puţin cele naţionale – sunt în bună stare şi ar fi de dorit ca să fie aşa şi celelalte.

Avem 11.000 km de linii de cale ferată, avem un şirag de porturi la Dunăre şi la Mare, avem linii navigabile fluviale şi pe mare, care fac cinstea ţării.

Dar toate acestea reprezintă un capital naţional, care n'ar fi fost posibil dacă ţara noastră n'ar fi fost populată.

Dar se mai poate învedera acest progrea economic în lucruri şi mai concludente. Să ne gândim numai la bugetul, pe care l-aţi votat dv., acum câteva zile. Acest buget a fost în creştere continuă, chiar socotit în monetă aur şi înainte şi după războiu. Pe anul 1940/41 el se prezintă cu 35 de miliarde şi jumătate la cheltuieli. În plus de aceasta el are la cheltuielile extraordinare pentru apărarea naţională, 12 miliarde lei, are la cheltuieli extraordinare pentru aer şi marină două miliarde lei şi are la Regiile Autonome un buget de 54 miliarde lei. În total bugetul României este astăzi de 106 miliarde lei. Cu această cifră foarte importantă el reflectează munca unei populaţii harnice şi numeroase.

Dacă ar fi să examinăm un alt compartiment, acela al muncii naţionale, concretizat în ceea ce această muncă produce ca bunuri necesare existenţii societăţii noastre, vom ajunge la aceeaşi concluzie. Cele 18 milioane ţărani şi agricultori mijlocii şi mari, produc hrana care ne este necesară nouă tuturor. Noi nu suntem tributarii nici unei ţări în ceea ce priveşte posibilităţile noastre de subsistenţă; şi poate nu există o ţară în Europa sau pe lume astăzi, unde vieaţa să fie mai uşoară şi mai lesnicioasă ca la noi, tocmai datorită acestei populaţii.

Scanned with OKEN Scanner

Dar munca aceasta a populaţiei noastre nu numai că asigură subsistenţa noastră, dar ea produce şi un prisos, care merge peste hotare şi care se revarsă în bunuri, care ne vin de aiurea şi care contribue la ridicarea prosperităţii generale a Statului, Român.

Aş vrea să reamintesc un lucru care poate vă este cunoscut: că exportul României este în creştere. Exportul, în 1935, valora în cifre rotunde 16 miliarde lei; în 1936, valora 21 miliarde lei; în 1937, valora 31.500.000.000 lei; în 1938, avem o scădere din cauza scăderii preţurilor, până 21.500.000.000 lei în 1939 constatăm din nou o creştere a exportului până la 26.800.000.000 lei.

Ce reprezintă acest export? Acest export desigur reprezintă într'o proporţie importantă prisosul nostru de petrol. Dar exportul nostru de petrol în anii din urmă a rămas în urma exportului agricol, în urma exportului pe care îl prilejuesc şi-l fac posibil lucrătorii câmpului, pe care noi îi avem în România.

Vă amintesc că exportul nostru de animale şi derivate a fost în 1937 de 2.900.000.000 lei, în 1938 a fost de lei 2.287.000.000, în 1939 a fost de lei 3.250.000.000.

Domnilor, aci este munca acestor 18 milioane de ţărani, fără îndoială.

Exportul nostru de produse vegetale, mult mai important decât exportul de petrol este în 1937 de 15.300.000.000 lei, în 1938 este de 9.652.000.000 lei, iar în 1939 este de 12.000.000.000 lei. Şi dacă mi-aţi da voie să adaug aci şi exportul lemnelor, unde este angajată nu numai bogăţia, ci şi munca noastră naţională şi mai ales munca ţăranilor muncitori în pădure, v'aşi, spune că acest export al lemnelor este în 1937 de 2.800.000.000 lei, în 1938 este de 2.400.000.000 lei iar în 1939, este de 2.500.000.00.0 lei.

Ce însemnează aceasta? Insemnează că ne găsim într'o situaţiune de depresiune sau de criză a muncii naţionale, ori că ne găsim pe o linie ascendentă şi toţi muncitorii aceştia contribue cu braţele, cu mintea şi cu osteneala lor, pentru ca ţara să devină din zi în zi mai bogată şi mai propseră.

5. Fenomenul demografic. Aşa dar, Domnilor, astăzi fenomenul demografic nu reprezintă ceva îngrijorător, ci precum spunea d-l Corteanu: „nu putem să ne plângem că poporul nostru şi-a păstrat toată vigoarea lui de reproducere şi de înmulţire, dar atunci trebue să primim acest fenomen natural cu toate consecinţele lui şi să căutăm a-l domina şi a-l folosi spre binele general. Surplusul de populaţie rurală fiind o energie naturală el trebue captat în mod folositor, ca să fie binefăcător, pentrucă altfel el se transformă în putere destructivă".

Dacă acesta este acum un izvor de energie naţională, trebue să ne întrebăm ce va fi oare în viitor? Este necontestat că dacă înmulţirea populaţiei va merge în acelaşi ritm, adică cu 215.000 oameni în fiecare an, şi dacă, cu mijloacele sanitare şi de igienă, vom reuşi şi mai mult să micşorăm mortalitatea, în special mortalitatea copiilor, vom ajunge la un moment dat la o situaţiune când raportul dintre posibilităţile de muncă, dintre aria de muncă şi dintre populaţia, care se găseşte în această ţară, va fi oarecum desechilibrată. Şi mă gândesc şi eu atunci ca şi d-l profesor Racoviţă la acel „cerc infernal" care face ca dela o vreme încolo omul să consume nu numai ceea ce produce pe substratul unde se găseşte, ci să consume acel substrat însuşi.

Din momentul acela, Domnilor Senatori, ar începe într'adevăr decadenţa.

Mă gândesc la starea agricolă şi demografică din orientul îndepărtat, din regiunea marilor fluvii din China, unde densitatea populaţiei este de 300-400 de locuitori pe km pătrat, unde într'adevăr proprietatea este aşa de pulverizată încât toţi oamenii, toţi ţăranii chinezi din aceste regiuni nu mai pot să-şi muncească parcela lor, câteva mii de metri pătraţi, cu vitele pe care nici nu le au, nu le pot munci cu plugul sau cu o maşină oarecare, pe care iarăşi nici nu le au, căci nu le pot utiliza pe o suprafaţă aşa de mică, în care, penibil, grădinăreşte, îşi scot aceşti oameni din orientul îndepărtat hrana lor, o hrană modestă şi săracă, pentru ca în anii când vin inundaţiile sau seceta, foametea să se întindă pe suprafeţe de sute de mii de ha şi milioane de oameni să fie condamnaţi să piară, sau să fie condamnaţi să emigreze dintr'o parte într'alta a vastului imperiu. Şi în mintea mea, este în depărtări desigur mari în spatiu şi în timp această imagine gravă şi sumbră a viitorului demografic în spre care ar putea să evolueze lucrurile dela noi din ţară.

Dar, Domnilor, de ce să ne facem griji pentru nişte lucruri care vor veni poate foarte târziu sau poate nu vor veni niciodată? (*Aplause*)

Voci: Foarte bine!

Fenomenul demografic în diferite regiuni ale ţării. D-l Gh. Ionescu-Şişeşti, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor: Deja astăzi sunt regiuni în ţara noastră în care fenomenul demografic nu mai este aşa de exploziv, nu mai este aşa de puternic. Fenomenul acesta nu se poate influenţa desigur, nici prin propagandă, nici prin măsuri fiscale şi anume nici într'un sens nici în alt sens.

Acestea sunt fenomene naturale pe care omul cu răspundere trebue să le urmărearească, dar pe care foarte greu le putem influenţa.

Sunt astăzi regiuni în România în care înmulţirea populaţiei stă pe loc, chiar dă îndărăt. Aşa este situaţia în Banat, unde populaţia nu se mai înmulţeşte, unde este într'adevăr un raport foarte favorabil între vieaţa economică şi între numărul populaţiei, dar unde nu se mai constată o creştere.

Dar, eu ştiu că în corpuri mari, înalte, cum este şi acesta al Senatului, s'au ridicat de multe ori glasuri şi s'au dat strigăte de alarmă împotriva acestui fenomen de stagnare a populaţiei din Banat şi s'a zis că trebue să-i dăm o atenţie mare, căci acesta este un semn de slăbiciune, un semn de regres al naţiunii româneşti.

Prin urmare, dacă avem şi o latură - acea de înmulţire - a fenomenului demongrafic, o avem şi pe cealaltă de regres. Poate că într'un viitor oarecare lucrurile se vor echilibra dela sine şi vom avea într'adevăr o cumpănă între ceea ce această ţară poate să înfăţişeze ca posibilităţi de desvoltare şi între posibilităţile de hrană.

Iată Domnilor Senatori, eu n'aş dori ca stagnarea populaţiei să se petreacă prea de vreme. Eu cred că nu numai din punct de vedere al forţei materiale şi nu numai din punct e vedere al eficienţei economice o populaţie numeroasă este de preferat, ci chiar din punct de vedere al valorilor celor mai mari, de ordin spiritual, de ordin cultural.

Când o populaţie este numeroasă exista şi şansa şi posibilitatea ca din această populaţie numeroasă să se aleagă din când în când exemplare alese, elite care să formeze pe purtătorii de steag în domeniul spiritual: pe marii artişti, pe oamenii politici, pe marii îndrumători.

6. Alte răspunsuri la intervenţiile deputaţilor din Adunare. Să-mi daţi voie şi aci spre a răspunde d-lui prof. E. Racoviţă, să fac o comparaţie cu o tehnică din îndeletnicirea mea.

Scanned with OKEN Scanner

Noi, când vrem să selecţionăm o varietate de grâu, procedăm în felul următor: mergem într'un câmp de experienţă şi alegem din câteva mii şi zeci de mii de spice un spic, o plantă pe care noi o denumim ca şi în ordinea umană „elită". Aceasta, dacă este bine aleasă, formează un punct de plecare pentru un nou soi, pentru o nouă varietate, care este superioară massei din care noi am făcut această alegere.

Ei bine, în această tehnică a noastră, şansa de a avea o elită de valoare, de a avea prin urmare o varietate superioară, este cu atât mai mare cu cât massa din care noi facem această alegere este mai mare.

Pot să spun că dintr'un popor mic şansa de a alege oameni de mare valoare este mică; iar şansa acestei alegeri dintr'un popor numeros este mult mai mare.

Din acest punct de vedere cred că şi în ordinea culturală şi spirituală, este bine şi este preferabil ca un popor să fie numeros.

Dar să admitem că fenomenul merge dincolo de ceea ce trebue să fie echilibriul normal între posibilităţile de hrană şi între posibilităţile de mişcare demografică.

Trebue să prevedem acest lucru şi trebue să-l prevedem din vreme, cum a spus foarte bine d-l Corteanu şi să luăm măsurile de precauţie care se pot lua. Aici mi-aş permite să aduc câteva adăugiri la analiza făcută de d-nii: Corteanu şi prof. Racoviţă, în sens pozitiv, adică să arăt ce s'ar putea face.

7. Propuneri privind colonizarea şi dezvoltarea economiei. Domnule Preşedinte, Domnilor Senatori, după părerea mea, primul lucru care trebue făcut este un nou regim al proprietăţii. Oricât de dureroasă ar fi pentru ţărănimea noastră, oricât de mult ar contraveni o nouă ordine juridică a proprietăţii deprinderilor noastre străbune şi obiceiurilor noastre vechi, cu toate acestea o nouă ordine juridică a proprietăţii trebue făcută, căci trebue cu orişice preţ să împiedicăm pulverizarea pământului (*aplause*) şi transformarea lui în unităţi care nu mai valorează nimic, ori valorează foarte puţin. Proprietatea este ca diamantul: cu cât o tai în parcele mai mici, cu atât valoarea ei este mai mică. Cum putem face acest lucru? Prin interzicerea absolută şi drastică a mişcării loturilor sub anumite limite de divizibilitate. (*Aplause*)

Astăzi avem 600.000 ţărani, care stăpânesc 300.000 hectare, adică loturi dela 0 – 1 hectar, cărora nu le revine astfel decât o jumătate hectar de fiecare. Însă o jumătate de hectar nu poate hrăni o familie ţărănească. Această limitare a divizibilităţii se poate face printr'o interdicţie legală, dar se poate face şi prin măsuri fiscale şi de încurajare tehnică, care să permită cumpărarea micilor parcele şi reînglobarea lor, prin comasare, tot în parcele ţărăneşti, însă în sânul unor parcele viabile, mici şi mai ales mijlocii, pentru ca astfel să nu mai fie supuse fenomenului acestuia, aş putea să zic, de degradare a proprietăţii.

Dar, vă veţi întreba dv., şi cu drept cuvânt: foarte frumos acest lucru, dar ce se face atunci cu sporul de populaţie? sau ce faci cu oamenii care, dacă încurajezi fenomenul de comasare şi de regrupare a proprietăţii, vor rămâne fără pământ?

Eu socotesc că un om fără pământ este în stare să-şi câştige mai uşor existenţa, decât un om care se sbate pe o parcelă foarte mică, care-l ţine complet legat de ea, dar nu poate să-i asigure existenţa. (*Aplause*).

Atunci cum vom întrebuinţa plusul de populaţie? În mai multe feluri: mai întâi de toate România trebue să devină şi sunt convins că va deveni o ţară industrială. Posibilităţile noastre de desvoltare industrială sunt foarte mari, sunt mult mai mari decât ale altor ţări vecine. Avem materii prime, avem bune legături de transport pe apă şi pe uscat, avem piaţa Orientului apropiat, pe care putem să o cucerim mult mai uşor decât alte ţări industriale şi în special cele din Occident. Prin urmare, încurajarea industriei naţionale nu este un proces care trebue opus agriculturii. aşa cum s'a încercat de multe ori, ci este tocmai un proces care întregeşte sistemul echilibrat din agricultură şi care dă posibilitate să despărţim într'o măsură oarecare, cum spunea Domnul Corteanu, pe ţăranul parcelar de agricultură.

In al doilea rând, trebue, Domnilor Senatori, într'un viitor de sigur mai liniştit decât cel de astăzi, să întreprindem în România mari lucrări publice. Şi să nu se zică că nu avem mijloace pentru aceste lucrări publice. Cine ar fi crezut că noi vom fi în stare ca într'un interval aşa de scurt să adunăm câteva zeci de miliarde, pe care să le consacrăm apărării noastre naţionale? A fost posibil, fiindcă am vrut şi fiindcă momentele au fost aşa că a trebuit să vrem. Eu cred, Domnilor Senatori, că va trebui să vină momentul ca şi în ordinea marilor realizări de lucrări obşteşti, să facem aceeaşi operă creatoare, ce facem azi în domeniul apărării naţionale. Va trebui să facem o reţea de şosele, căci fără reţea de şosele nu poate fi o agricultură bună; va trebui să facem diguri contra inundaţiilor, să facem ca regiunile secetoase să nu mai sufere de secetă şi prin urmare să le brăzdăm cu canale de irigaţie. Va trebui să facem împăduriri, fiindcă suntem o ţară despădurită şi avem câteva sute de mii de hectare de teren complet distruse, care nu ar mai trebui să conteze în harta României; pentrucă pe nu creşte absolut nimic ci ele reprezintă un deficit în suprafaţa ţării şi un deficit în potenţialul nostru economic. (*Aplause*).

Toate acestea dacă le vom face, şi va trebui să le facem, la momentul potrivit, vor absorbi sute de mii de braţe lucrătoare. Noi, Domnilor Senatori, putem să zicem că avem un şomaj ca şi ţările industriale din Occident. Însă şomajul nostru nu este industrial, ci şomajul nostru este un şomaj agricol. Ce înseamnă un şomaj agricol? Inseamnă o familie de ţărani, compusă din 4-5 persoane pe o parcelă de jumătate de hectar, în care membrii familiei nu-şi pot plasa întreaga putere de muncă.

Prin urmare este tot şomaj.

Cum s'a rezolvat problema şomajului în ţările mari din Occident şi America? S.'a rezolvat executându-se programe mari de investiţii, autostrade, porturi, căi ferate, plantaţii şi aşa mai departe, care să resoarbă toate aceste braţe. Asemenea lucrări va trebuti să facem şi noi în viitor.

Al treilea lucru, Domnilor: prisosul acesta de populaţie trebue să-şi găsească întrebuinţare în agricultura însăşi. Astăzi, agricultura noastră este o agricultură extensivă. Avem o producţie de grâu la hectar de 900 kg şi de porumb de 1.200 kg. Putem să obţinem dublul acestor cantităţi prin cultură intensivă. Pe de altă parte, în loc de plante care cer o cu;tură mai puţin atentă, şi un număr de braţe mai puţine, să facem culturi care necesită un număr de braţe mult mai mare. Dar pentru aceasta, trebue să le avem. Dv ştiţi că sunt azi exploatări agricole, mari, mijlocii şi mici, care suferă de lipsa braţelor de muncă. Pe de o parte, ţărani nenorociţi, legaţi de o parcelă de jumătate de hectar, murind pe această parcelă, şi pe de altă parte, o mare nevoie de lucrători pentru exploataţiunile agricole, care nu se găsesc, pentrucă aceşti ţărani stau legaţi cu obligaţiunea unei înlănţuiri fatale pe parcela lor mică de pământ.

Scanned with OKEN Scanner

Trebue ca şi în Ţara Românească să se permită ceea ce nu s'a făcut în trecut, să se permită formarea unei clase de lucrători agricoli care este necesară în orice ţară cu o agricultură înaintată, cu o agricultură civilizată.

Clasa aceasta de lucrători începe să se nască. Dv. ştiţi că sunt lucrători din regiunile secetoase ale Basarabiei, care se duc în timpul sezonului ca să muncească în câmpia agricolă a ţării, oricât de departe, chiar în Banat.

Când vom avea această această clasă, ea va trăi mai bine decât ţăranii parcelari şi noi vom putea să .dublăm cu uşurinţă producţia agricolă.

Ce înseamnă a dubla producţia? Este ca şi cum am mări la dublu suprafaţa ţării. Ceea ce nu putem să mai dobândim astăzi ca suprafaţă, trebue să dobândim în adâncime şi desigur că o vom face.

8. Alte explicaţii asupra legii. Desigur că şi legea colonizării la care vin acum, este un mijloc ca o mică parte din surplusul de populaţiune să-şi capete întrebuinţarea cu pământurile pe care noi voim să le colonizăm.

Care este scopul legii? Scopul legii este ca să punem întâi în valoare unele regiuni slab populate şi al doilea scop este să ocupăm pământurile şi gospodăriile care ne-au rămas şi ne rămân după emigrările acelei admirabile populaţiuni turceşti, pe care toţi o iubim şi pe care cu multă părere de rău, o vedem plecând din Dobrogea.

Locurile acestea trebuesc ocupate cu ţărani.

Dar, Domnilor, să nu ne alarmăm, să nu ne fie teamă că printr'o astfel de operă de colonizare ar fi ameninţată proprietatea mare, câtă mai este. Astăzi proprietatea mare nu mai reprezintă decât 14% din suprafaţa arabilă a ţării. În această proporţie foarte redusă, proprietatea mare este absolut necesară. Proprietarii mari şi cei mijlocii reprezintă pionierii progresului în agricultură. Aceşti proprietari sunt cei care aduc ştiinţa, acei care aduc capitalurile, cei care introduc cei dintâi noui metode tehnice şi asigură propăşirea în agricultură.

Această funcţiune este absolut necesară, şi cred că nu se va găsi nimeni în Ţara Românească, nici acum nici în viitor, ca să se mai atingă de acest rest al marei noastre proprietăţi.

Noi n'am colonizat, Domnilor Senatori, în 20 de ani, decât 36.500 de colonişti pe 356.768 de hectare. Numărul este foarte mic dacă-l comparaţi cu ceea ce au făcut Grecii când au trebuit să colonizeze în mica lor ţară un milion de ţărani din Asia Mică.

Desigur că suprafaţa de 356768 de hectare este mult prea mică faţă de totalitatea suprafeţei arabile a ţării.

Eu, Domnilor Senatori, nu cred şi nu aspir ca să colonizăm în proximii 20 de ani un număr mai mare de 36.500 de colonişti. Dar sper şi cred că sunt în asentimentul Dv. că aceşti colonişti trebue să fie aşezaţi în cu totul alt chip şi că aceste colonizări trebue să fie făcute cu mult mai bine. (*Aplause*)

9. Analiza asupra realizării colonizării. Şi acum să-mi daţi voie să vă arăt cum au decurs colonizările până acum. Colonizările de după războiu se pot împărţi în două perioade. O primă perioadă până în anul 1930 şi o a doua până în 1940. O a treia perioadă începe acum.

Domnilor, imediat după reforma agrară, colonizările au fost concepute ca orice împroprietărire şi aşa după cum s'au dat împroprietăriţilor nişte loturi mici de câte două şi trei hectare, tot aşa au fost aşezaţi şi colonişti pe loturi mici, fără să se mai îngrijească cineva de soarta lor.

S'a făcut mai bine începând din 1922, după iniţiativa Domnului General Rasoviceanu. S'a hotărât aşezarea coloniştilor military în Dobrogea Nouă. Aceştia trebuiau să primească loturi de câte 25 de hectare.

S'au făcut 13 colonii militare cu 650 de colonişti, care au ocupat 12.500 hectare.

Din nefericire nu toţi coloniştii s'au stabilit pe loturile lor şi nu toţi au corespuns menirii lor din punct de vedere naţional.

După 1930 începe un fenomen nou. Încep să vină în ţară, sub presiunea greutăţilor pe care le aveau de suportat în ţările lor de baştină, Românii macedoneni. S'a hotărât atunci ca pe terenul de 45.000 hectare, disponibil în Dobrogea Nouă, să fie aşezaţi în proporţie de jumătate colonişti macedoneni, iar în proporţie de altă jumătate, colonişti veniţi din alte părţi ale ţării.

De atunci au început să vină colonişti macedoneni care s'au aşezat în Dobrogea. Şi aci trebue să aducem omagiul nostru acestor oameni tenaci şi vajnici, care au adus virtuţile lor originare în aceste părţi ale ţării. (Aplause prelungite)

Am o singură dorinţă de exprimat, ca aceste virtuţi a românilor macedoneni, să se manifeste nu numai în domeniul colonizării agricole propriu zise, ci şi în acel domeniu pentru care ei sunt înzestraţi cu însuşiri deosebite. În domeniul comerţului şi al industriei.

Şi desigur că vom găsi mijlocul ca ceeace s'a făcut altădată cu aşezarea familiilor de macedoneni, în Transilvania şi în toată Austro-Ungaria, care au ajuns acolo în posturi de cea mai mare vază din punct de vedere economic şi cultural, vom găsi zic mijlocul să se facă cu această rasă de români, care aduc energia lor ancestrală în locurile în care au fost aşezaţi, operă de întărire naţională şi în alte domenii de manifestare ale vieţii româneşti.

Loturile coloniştilor macedoneni din Dobrogea s'au făcut de 10 şi 15 ha.

În restul ţării afară de Dobrogea s'au colonizat colonişti cu loturi foarte mici, cu loturi care nu pot să le asigure vieaţa şi nici înfiinţarea unor colonii durabile.

Constatându-se neajunsurile acestea, s'a ajuns la înfiinţarea unei direcţiuni a colonizărilor, în anul 1928, iar după aceia la înfiinţarea unui comisariat al colonizărilor, care au căutat să vadă unde am ajuns cu colonizările. S'a stabilit că în anul 1929 aveam 37.000 colonişti. Astăzi avem mai puţin, numărul lor a scăzut. Foarte mulţi dintre cei trimişi în centrele noui au părăsit loturile lor şi a trebuit să se facă o nouă revizuire a colonizărilor.

Cei 37.000 colonişti erau aşezaţi pe o suprafaţă de 229.000 hectare, adică, mult mai puţin decât întinderea pe care sunt aşezaţi astăzi, cei 36.500 colonişti actuali.

S'a dat pentru ajutorarea acestor colonişti un credit de 59 milioane de lei, cu care s'au clădit un număr oarecare de case în Dobrogea.

Dacă veţi împărţi cele 59 milioane de lei la cei 37.000 colonişti, veţi vedea că revine pentru fiecare cap de colonist câte 1.500 lei. Şi atunci vă întreb: ce colonizări se pot face cu un ajutor de 1.500 lei, pentru fiecare colonist? Rezultatul a fost că am văzut colonişti fără gospodării, şi fără de inventar, adăpostiţi în casele băştinaşilor, coloniştii suportând o serie întreagă de necazuri, tocmai din cauza aceasta, a lipsei unui ajutor real.

Scanned with OKEN Scanner

Desigur că guvernele din acea epocă s'au sesizat de acest lucru. A trebuit să se înfiinţeze, în anul 1929, un comisariat al colonizărilor, care să facă ordine în această situaţie. Dar ordine nu se poate face fără de mijloace. S'au pus în diferite rânduri diferite credite la dispoziţia acestui comisariat, credite care însumează un total de 83.000.000 lei. Cu aceşti 83.033.902, sau cu cea mai mare parte din creditul acesta şi anume cu lei 58.000.000 s'au făcut 1.257 de case. Foarte frumos, desigur însă dela 1.257 de case până la 37.000 de colonişti, este încă o distanţă foarte mare. Trebuia ca lucrul acesta să fie îndreptat cu mijloace încă şi mai puternice şi atunci dela 1930 s'au luat măsuri mai potrivite pentru a îndrepta această situaţie.

Cu aceasta intrăm în a doua perioadă a lucrărilor de colonizare.

S'a creiat un oficiu naţional al colonizărilor ca administraţie comercială de Stat, capabil să lucreze mai repede şi mai prompt şi să dispună de mijloace mai mari, decât serviciul de Stat de mai înainte. S'a votat şi promulgat legea colonizării din 17 Iulie 1930, şi s'au luat o serie de măsuri bune. Deşi eu caut să aduc o îndreptare faţă de ceea ce s'a făcut în trecut, trebue să recunosc că măsurile care s'au luat dela 1930 încoace au fost bune, dar nu au fost suficiente.

S'a stabilit care este fondul imobiliar al colonizării, s'au stabilit norme pentru calcularea preţului lotului, s'au luat măsurile de degrevare a impozitelor coloniştilor, s'au luat măsuri pentru împiedecarea fărămiţării loturilor, s'au triat coloniştii şi s'au eliminat acei neviabili sau acei care nu stăteau în colonii, ceea ce nu se făcuse până atunci. S'a stabilit astfel dela 1931 – 1938 debite în valoare de 130.263.740 lei.

Domnilor Senatori, din aceste debite s'au şi încasat 51.507.883 lei şi vreau să accentuez acest lucru pentru a arăta că dacă cerem d-lui Ministru de Finanţe, mijloace pentru a face o colonizare civilizată, aşa cum trebue, nu sunt fonduri care se pierd, ci numai plasamente, împrumuturi pe care coloniştii prin rate anuale le vor restitui, cum au restituit aceste 51.507.883 lei.

S'au completat loturile prea mici prin împărţirea loturilor celor excluşi dela colonizare, astfel că la sfârşitul acestei perioade loturile se prezintă în felul acesta: În Ardeal şi Banat loturile coloniştilor variază ca suprafaţă dela 8 - 16 jugăre, - 16 jugăre este ceva, 8 jugăre este prea puţin, - în vechiul Regat şi Bucovina de 5 hectare, în Dobrogea Veche dela 5 – 9 hectare, în Dobrogea Nouă dela 10 – 25 hectare şi în Basarabia 6 hectare.

În 10 ani în această a doua perioadă, dela 1930 – 1939, s'a pus la dispoziţia oficiului de colonizare 192.484.116 lei, cea mai mare parte, şi anume lei 164.184.206 s'a cheltuit pentru locuinţe. S'au făcut 7.187 locuinţe, majoritatea în judeţele Caliacra şi Durostor, la care dacă adăugaţi cele 1.483 de case construite înainte, se însumează un total de 8.670 de case, evident mult mai mult decât în prima perioadă, dar totuşi insuficient faţă de numărul de 36.500 de colonişti.

O altă sumă de 12.495.260 lei din acest credit s'a întrebuinţat pentru rezolvarea problemei apei, mai ales în Dobrogea Nouă, şi anume s'au construit 4 fântâni adânci, adică 4 foraje, la o adâncime de 271 metri, din nou; s'au reparat 5 vechi fântâni care nu mai funcţionau; s'au construit la toate aceste fântâni rezervoare mari de 2 – 5 vagoane pentru ca locuitorii dela distanţe foarte mari, până la 20 de kilometri, să vina să-şi ia apă; s'au construit 23 de fântâni obişnuite. Alte fântâni sunt acum în curs, un foraj este în curs, la Ghimpaţi, în jud. Ialomiţa, alt foraj se verifică şi se instalează în jud. Durostor, un altul este în curs de înzestrare la Caraomer, 4 foraje noi sunt începute în Durostor, 17 fântâni obişnuite în Caliacra şi alte câteva fântâni în diferite părţi.

S'au făcut de Serviciul colonizărilor un atelier mecanic la Silistra, care să supravegheze aceste fântâni şi să le repare la nevoie. Iar din restul creditului şi anume dintr'o sumă de 5.799.650 de lei s'a făcut digul din Ostrovul Tătarului, unde este în curs de aşezare acum, o colonie importantă în această parte a văii Dunării de Jos.

În total, Domnilor Senatori, avem astăzi, cum am spus 36.500 de familii de coloniști pe 356768 de ha, iar Statul a cheltuit cu aceşti coloniști în timp de 20 de ani, 354.518.000 lei adică: de fiecare colonist, cu toate aceste puţuri, cu toate aceste foraje şi case, câte 10.000 lei.

Desigur că nu este prea mult!

10. Noua lege a colonizărilor – 1940. În a treia perioadă pe care o începem cu această lege sperăm să facem ceva mai mult.

Acum, veţi întreba dv.: ei bine, dacă aţi ajuns totuşi la rezultatele acestea, pentru ce mai veniţi acum cu o nouă lege? Ce era necorespunzător în vechea lege?

Lucrurile acestea s'au arătat pe larg dela această tribună. Mie vă rog să-mi daţi voe, să le recapitulez.

În primul rând alegerea coloniştilor era defectuoasă, căci pornea dela un principiu filantropic, iar nu dela consideraţiuni sănătoase social-economice. Prin urmare, acesta era primul neajuns al legii vechi.

Al doilea: loturile erau prea mici şi pe un lot mic nu este atras un om destoinic şi cu oarecari mijloace, ca să vină să se stabilească în centrul de colonizare.

În al treilea rând, loturile acestea se divizau.

În al patrulea rând, nu era nici prevăzută în lege şi nici asigurate mijloacele necesare pentru ca să se facă ceea ce dorea colegul nostru domnul arhitect Roşu, să se facă lucrări de interes obştesc: drumuri, localuri pentru instituţii, şcoli, biserici şi aşa mai departe.

Acestea sunt neajunsurile pe care am vrut şi dorim să le corectăm prin noua lege. Sperăm să facem mai bine şi acest lucru nu este o imposibilitate. Colonizări s'au făcut şi în trecut şi în această privinţă avem multe exemple. Pentru aceasta nu este nevoie să mergem până la strămoşii noştri, ca să vedem spiritul colonizator al Romanilor, ci putem să mergem numai până în veacul al XVIII-lea şi să privim colonizările care s'au făcut mai aproape de noi, în Banat. Acolo s'au colonizat Şvabi, dar s'au colonizat şi Români, din Oltenia, şi coloniştii români au sate tot atât de frumoase şi prospere ca şi satele coloniştilor şvabi. Aceasta înseamnă că naţiunea noastră are virtuţi colonizatoare dacă colonizarea se face în condiţiuni raţionale.

Noi însă n'avem mijloace prea însemnate, şi nu aspirăm să facem colonizări de felul colonizării pe care au făcut-o recent Italienii. Şi eu am văzut aceste colonizări ale regimului fascist. Am avut şansa să văd Paludele pontine şi Agro-Pontino dela Sud de Roma, înainte de îmbunătăţire şi după. Am văzut aceste mlaştini unde din loc în loc era câte o colibă de trestie a păstorilor de bivoli şi unde era împărăţia ţânţarilor şi a malariei. Am avut mulţumirea să văd aceste locuri şi după îmbunătăţiri şi am văzut atunci canaluri impunătoare, am văzut drumuri pavate, ferme splendide, unde se găseau tot ceea ce le trebuia ţăranilor aduşi acolo din alte părţi. Am văzut orăşelele care deveneau capitalele acestor judeţe noi, construite după toate regulele artei, foarte corespunzătoare scopului pe care aceste orăşele le au.

Scanned with OKEN Scanner

Domnilor, dacă s'au putut face acolo lucruri atât de măreţe şi de frumoase, eu nu văd de ce, cu o sforţare a noastră a tuturor, cu un plan bine chibzuit, cu mijloace corespunzătoare, cu o bună alegere a oamenilor, n'am putea face şi noi asemenea lucruri.

Avem pământuri pe care să facem astfel de lucrări. Am vorbit de pământurile care rămân libere după părăsirea lor de populaţia turcească. Sunt apoi moşii care se pot lua prin exercitarea dreptului de preemţiune. Deşi legea recentă prevede ca vânzarea să se facă în întregime, totuşi sunt cazuri când se permite colonizarea pe moşiile obţinute de Stat pe calea preemţiunii. Mai sunt apoi rezervele de pământ pe care le avem în multe părţi, rezerve care sunt comparabile cu acelea pe care statul italian le avea în Agro-Pontino. Pe aceste rezerve putem face încă o operă de colonizare. Şi s'a şi început în Ostrovul Tătaru care se găseşte în regiunea de jos a Dunării.

Legea ce este supusă deliberărilor dv., nu este decât un instrument pentru ca o colonizare mai bună să se poată face în viitor.

Dv. aţi studiat ce prevede această lege. Raportorul nostru v'a explicat în cuvinte destul de clare ceea ce se urmăreşte. Mie să-mi daţi voe să recapitulez şi eu intenţiunea şi economia legii.

Mai întâi de toate dorim să înlăturăm neajunsurile din vechea lege. Noi dorim să aplicăm un alt criteriu de selecţionarea coloniştilor. Nu vom alege omul cel mai nevoiaş şi amărât din sat; nu omul sărman din Munţii Apuseni, fără practică agricolă, fără inventar, fără posibilitate de a se desvolta în colonii.

Trebue dus acolo acel om destoinic, care are oarecare avere la el acasă şi care este hotărât să agonisească încă şi mai mult pe un lot, pe care serviciul colonizărilor i-l pune la dispoziţie. Aşa dar, acesta este primul principiu: o alegere mai bună a coloniştilor.

Al doilea principiu: loturi mai mari. Nimeni nu va fi atras, dacă este un om destoinic, să-şi mobilizeze forţa de lucru, puterea lui agonisită, pe un lot minuscul. Trebue făcute loturi mai mari, de cel puţin 10 hectare, iar în anumite cazuri sunt prevăzute chiar loturi de 50 – 100 hectare.

Dece loturi de 100 hectare? Să-mi daţi voe să vă dau o mică explicaţie. Se vinde o moşie şi se parcelează în loturi. Dacă moşia are un conac, investiţii, clădiri, de multe ori clădirile acestea, în aplicarea reformei agrare, au fost pur şi simplu dărâmate şi materialul împărţit. Noi trebue să considerăm aceste investiţii ca pe un bun naţional, care nu trebue risipit, iar nu ca pe o avere privată, fără interes. Prin urmare, în jurul acestor conace se vor constitui loturile acestea mai mari, spre a se putea valorifica mai departe investiţiile în clădiri şi acarete.

Al treilea principiu: indivizibilitatea loturilor. Şi în această privinţă s'au ridicat oarecari obiecţiuni, nu aici ci în altă parte. S'a spus anume că această indivizibilitate contravine tradiţiei noastre juridice şi obiceiurilor poporului nostru.

Domnilor Senatori, obiceiurile şi tradiţiile se pot schimba, când ele nu mai corespund evoluţiei poporului. Această indivizibilitate a loturilor nu este o inovaţie. Sunt ţări în care acest principiu este generalizat la toată proprietatea ţărănească în întregime. Evident, acolo sunt alte tradiţii juridice, dar totuşi suntem datori să facem, şi noi, măcar cu acest prilej, al colonizării, acest experiment. Vor rămâne moştenitori fără participaţie la lot; aceştia vor fi despăgubiţi, vor merge în oraşe, în comerţ şi în industrie. În felul acesta vom face ca surplusul populaţiei ţărăneşti să meargă acolo unde necesităţile de desvoltare ale poporului românesc o impun: comerţ, industrie, şi alte îndeletniciri, afară de agricultură iar dacă moştenitorii vor neapărat să facă agricultură, vor putea să rămână pe loc, cu condiţia ca lotul să rămână o unitate economică indiviză şi indivizibilă.

În sfârşit, un alt principiu al legii, este îndatorirea pe care şi-o ia Ministerul Agriculturii: să nu facă colonii decât atunci când are mijloacele necesare, pentru a asigura îmbunătăţirile de interes obştesc, care sunt necesare prosperităţii economice a acestor aşezări: drumuri, apă, şcoale, biserică, dispensar medical şi aşa mai departe.

În acelaşi timp, cu prilejul acestei legi, aducem şi o uşurare coloniştilor din coloniile cele mai nevoiaşe, care sunt în imposibilitatea de a suporta debitele care apasă asupra acestor colonii. Astfel, reducem debitele din pământ cu 50% şi cele din clădiri cu 25%. Aceasta nu constitue o pagubă pentru Stat, deoarece este mai bine să ai a face cu un debit mai mic, pe care ţi-l poţi încasa, decât cu unul mare, care nu poate fi încasat niciodată.

Domnilor Senatori, prin această lege şi cu mijloacele pe care sperăm să le obţinem, cred că vom reuşi să facem o colonizare mai bună, o colonizare mai raţională, cu mai mult spirit de prevedere, cu mai mult spirit de gospodărie, în aşa fel încât coloniile acestea să devină şi ele un instrument, un mijloc de propăşire şi de putere a poporului românesc. (*Aplause puternice*)

Partea a doua a discursului a fost ţinută în ziua de 15 aprilie 1940, unde analizează şi alte legi, ca aceea a textilelor, a camerelor agricole, dar aproape întreg conţinutul cuprinde explicaţii asupra greşelilor comise în procesul de colonizare, în care a fost unul dintre cei implicaţi, în mare măsură şi cu bună credinţă. În acelaşi timp a descris şi măsurile potrivite în legătură cu proprietatea asupra terenului colonizat şi a construcţiilor valoroase aflate pe el; dar, mai ales obligaţia de a respecta indivizibilitatea lotului, adică dreptul unui singur moştenitor, aşa cum era în ţări din vestul Europei. Reproducem acest fragment din discursul său. El reflectă o gândire logică, adaptată la starea reală a lucrurilor, o exprimare convingătoare într-un limbaj absolut valabil şi pentru anii noştri (2017). **(76)**

Discurs la legea colonizării, ţinut în şedinţa dela 15 Aprilie 1940 a Adunării Deputaţilor

Domnule preşedinte,

Domnilor deputaţi,

Proiectul de lege, care a reţinut atenţia dv. timp de trei şedinţe, face parte dintr'un ciclu de legi, pe care mi-am permis să le aduc în faţa Parlamentului, în sesiunea aceasta, considerându-le drept legi de o mare importanţă şi urgenţă pentru consolidarea Statului Român.

Domnilor Deputaţi, realitatea cea mai puternică şi cea mai vie, forţa noastră reală, este la ţară, este satul. Noi, cei pe care împrejurările vieţii ne-au silit să trăim la oraş, de multe ori suntem ispitiţi să judecăm progresul ţării prea mult după oraş şi prea mult după capitala ţării, şi poate că, de multe ori, greşim când dăm

Scanned with OKEN Scanner

prea mare atenţie vieţii urbane, când întrebuinţăm prea multe mijloace publice pentru organizarea vieţii din oraşe sub aspectul ei, desigur foarte important, cultural, economic, social şi artistic şi când, dintr'un fel de inerţie sau dintr'un fel de depărtare în spaţiu sau depărtare psihologică, neglijăm vieaţa satului.

Legile, pe care mi-am permis să le aduc în faţa dv. au tocmai această chemare, de a ne atrage luarea aminte asupra datoriei pe care o avem de a face mai mult pentru agricultură, pentru vieaţa rurală, pentru vieaţa satului.

Am adus în faţa dv. modificarea legii agriculturii în partea referitoare la contractele de muncă în agricultură, la contractele de învoieli agricole. Rostul acestei legi este să permită ţăranului, care are prea puţin pământ, sau ţăranului care a rămas fără pământ şi care a devenit lucrător agricol, să ducă o vieaţă omenească, să se bucure de protecţia Statului.

Şi aci aş vrea să răspund Domnului deputat Jinga, şi anume la acel pasaj din discursul d-sale în care mă învinuia că aş dori să văd cât mai mulţi proletari în ţară. Cred că d-l Jinga m'a înţeles greşit. Fenomenul de formare a unei clase de ţărani, cu pământ puţin sau fără pământ, este un fenomen natural şi nu putem împăca necesităţile, de înmulţirea populaţiei, pe care aşa de bine le-a arătat d-sa, cu comandamentele esenţiale ale exploatărilor agricole decât consimţind, vrând-nevrând, ca o parte din aceşti ţărani să devină lucrători agricoli. Dar, a fi lucrător agricol nu înseamnă a fi proletar şi rostul legii, pe care mi-am permis să o aduc înaintea dv., este tocmai acela de a împiedica proletarizarea acestor ţărani.

Prin legea textilelor, mi-am permis să vă supun o serie de măsuri, prin care producţia noastră agricolă este îndrumată să treacă dela cultura cerealelor, mai puţin rentabilă, la alte ramuri de cultură, care cer, evident, mai multă muncă, mai multă grije, dar care pot să asigure gospodăriei ţăranului un venit mai mare şi, deci, un nivel de vieaţă mai ridicat.

Prin legea camerelor agricole, care se află acum la Senat şi care va veni mâine sau poimâine în faţa dv., mi-am permis să vă supun o serie de măsuri, de forme de organizare, în care tehnicienii agricoli colaborează cu agricultorii. Organismele acestea sunt chemate să dea un ajutor efectiv progresului agriculturii în satele noastre.

Şi, în sfârşit, prin legea aceasta, pe care am discutat-o timp de trei şedinţe, căutăm ca o parte, desigur nu prea importantă, din excedentul populaţiei noastre ţărăneşti, şi anume nu partea cea mai slabă, ci partea cea mai destoinică, s'o îndrumăm acolo unde necesităţile economice şi naţionale ale ţării cer ca să facem cu această populaţie, sau o cu parte din această populaţie, măcar, noi colonii, noi sate, noi puncte de rezistenţă economică şi naţională a poporului nostru.

Domnilor, a spus d-l deputat Jinga, şi sunt absolut de acord cu d-sa, că nu este o inovaţie. Desigur s'a făcut opera aceasta de colonizare, şi nu mă refer la opera de reformă agrară care are puncte de contact cu opera de colonizare, s'a făcut opera aceasta de colonizare timp de 20 de ani. S'au făcut multe lucruri bune, după cum s'au făcut şi erori. De aceea suntem noi aici, ca să îndreptăm aceste erori şi ca să năzuim să facem în viitor din ce în ce mai bine. (*Aplause*).

S'au colonizat, după cum aţi auzit, 36.501 familii pe o suprafaţă de 356.768 hectare. S'au sacrificat din mijloacele Statului timp de 20 de ani 364.518.000 lei. Nu s'a cheltuit, s'au împrumutat, pentrucă sumele acestea vin înapoi prin încasarea debitelor în cea mai mare parte. S'au făcut 8.670 de case, poate era mai bine să se facă 36.000 de case, s'au făcut numai 8.670; este totuşi ceva.

Şi s'au făcut, acolo unde s'a putut, şi lucrări de interes obştesc, în special săpături de fântâni adânci şi puţuri obişnuite pentru aprovizionarea cu apă a coloniilor.

Domnilor, aceasta este o operă pe care trebue să o înscriem la activul sforţărilor noastre timp de 20 de ani. Nu putem să spunem că toate coloniile care s'au făcut sunt slabe, că sunt criticabile; sunt şi colonii care prezintă o înfăţişare destul de mulţumitoare, destul de cuvincioase. Dar, de sigur că s'au făcut şi multe greşeli; în situaţia în care ne găseam înainte, greşelile acestea sunt mai mult sau mai puţin explicabile.

Dumnul deputat Lunguleac ne-a atras atenţia asupra modului destul de necorespunzător cum s'au făcut colonizările, aşa zisele colonizări, în Nordul ţării, în Bucovina. S'a atras atenţia de către alţi domni oratori asupra neajunsurilor care s'au constatat în diferite colonii dela graniţa de Vest a ţării. Acesta este un adevăr şi adevărul acesta este subliniat într'un act oficial, din care îmi voiu permite să citesc un fragment. Este vorba de un raport al Rezidentului Regal, care vorbeşte de unele colonii, în care au fost duşi Moţii, în câmpie, în regiuni cu totul necorespunzătoare şi fără ca să se fi luat măsurile care trebuiau. Dar noi vrem tocmai ca oamenii aceştia deslipiţi din satele lor, de munte, dela obiceiurile lor străvechi, să poată să-şi reconstitue o nouă vieaţă în coloniile în care au fost aşezaţi.

Iată ce se spune, într'un fragment din această plângere a coloniştilor:

„Am fost duşi pe un câmp. Ni s'a arătat: acesta este terenul pe care vă veţi aşeza. Dar nimeni nu ne-a arătat din ce şi cum vom clădi casa, grajdul, din ce ne vom cumpăra târguelile, uneltele conomice şi cu ce ne vom hrăni până ce vom stoarce noua recoltă din pământul nouă necunoscut.

Dar acest procedeu n'a fost deajuns, contribuind la zădărnicirea succesului datorit colonizării, ci faptul că a venit Statul, care i-a chemat pe colonişti să fie păzitorii graniţelor şi din primul moment le-a cerut impozite. S'au aliat la această manifestare comuna, biserica şi şcoala, arendă forţată, preţul locului. Iar Sindicatele hidraulice, constituite mai de mult pentru îndiguirea râurilor Timiş, Bega, Mureş, cele trei Crişuri şi a oarecăror bălţi, le-au cerut şi ele cotizaţii pe jugărul de pământ, cu sumer, este adevărat, foarte mici; dar pentru cel care nu are nimic este mare şi cea mai neînsemnată sumă."

Nu citesc mai departe, Raportul conchide: „astăzi 90 la sută din colonişti au astfel de restanţe pe care nu le vor putea plăti niciodată, căci nu valorează lotul, atât cât le este datoria".

Evident, domnilor deputaţi, că în faţa acestei situaţii trebuia să luăm măsuri. Era o chestiune urgentă de guvernământ, care trebuia rezolvată prin lege, şi anume legea care o prezentăm, debitele acestora sunt reduse şi făcute cât mai suportabile.

S'au făcut colonizări în Dobrogea şi fără îndoială coloniile cele mai reuşite sunt acelea în care au fost aşezaţi Românii Macedoneni, care au adus o vigoare, un spirit de întreprindere, un patriotism care le face cinste şi care de sigur că va asigura prosperitatea şi desvoltarea acestor colonii în viitor.

Ţin cu acest prilej să fac o declaraţie: aceste colonizări din Dobrogea nu urmăresc înlăturarea sau stingherirea elementului minoritar, cu care noi dorim ca populaţia autohtonă românească să trăiască în cea mai

Scanned with OKEN Scanner

bună armonie şi în cea mai bună colaborare. Aceasta este în firea poporului român şi aceasta este în interesul Statului românesc astăzi.

Aceste colonii se prezintă în general bine, mai ales acolo unde Statul a avut posibilitatea şi mijloacele necesare ca să construiască locuinţe şi să se îngrijească şi de oarecare ajutoare pentru întreprinderile sau pentru aşezămintele de interes obştesc, în special pentru asigurarea apei.

Dar s'au făcut şi aici greşeli şi nu atât în judeţele de Sud, cât mai ales în jud. Constanţa.

Ce greşeli s'au făcut? Erau rezerve de teren în diferite comune. Împroprietărirea se făcuse şi pe aceste rezerve trebuiau să se aşeze colonişti. În loc să caute colonişti adevăraţi, dintr'o regiune îndepărtată, conform prescripţiilor legii colonizărilor din 1930 sau 1936, cu stăruinţele care se obişnuiau în vremea aceea, au venit cei care nu încăpuse pe listele de împroprietărire, care aveau un cusur şi din cauza acestui cusur nu puteau să intre pe listele de împroprietărire. Aceştia au cerut să fie colonizaţi. Cu stăruinţele cuvenite au fost colonizaţi şi nu pe loturile mici stabilite pentru regiune, ci pe loturile mari de colonişti. S'a creat această situaţie paradoxală ca omul care avea drept la împroprietărire era pus pe un lot mic, aşa cum stabileau dispoziţiile, iar acela care era exclus dela împroprietărire devenea colonist şi era aşezat pe un lot mare.

Veţi conveni şi dv. că acesta era un abuz, o neorânduială.

A doua neorânduială: s'a dat ordin ca aceşti aşa zişi colonişti să nu mai facă stagiul prescris de lege, în care timp trebuia să se vegheze ca respectivul să-şi cultive lotul, să-şi procure inventar etc. Li s'au făcut contractele foarte repede şi au intrat în stăpânirea acestor loturi, pe care le muncesc cum pot, în dijmă, în arendă etc.

A treia neorânduială: cererile erau multe, pământ era puţin şi oamenii doreau măcar o promisiune că atunci când vor fi mari disponibilităţi, vor fi împroprietăriţi. Atunci s'au dat un fel de certificate de colonizare la un număr mare de oameni, fără să li se dea în primire loturile respective. Şi aceşti oameni vin în faţa autorităţilor – veneau şi vin şi astăzi - foarte insistent şi spun: am un certificat de colonist, am un drept de împroprietărire ca colonist, te rog să-mi dai lotul în primire. Acest lot însă nu există, pentrucă în loc să se înceapă cu parcelarea terenului, cu crearea unei vetre de sat, aşa cum trebue după cerinţele tehnice, s'a început cu distribuirea acestor certificate de colonizare, de împroprietărire.

Ceea ce este mai regretabil este că s'au pus pe loturi adevărate, oameni care nu aveau absolut niciun drept după lege să fie colonizaţi. S'au pus cârciumari, misiţi de cereale, fel de fel de negustori din oraşe, s'a pus un tapiţer etc., care imediat ce au primit lotul, l-au arendat sau dat în dijmă.

Cum s'au putut face toate aceste lucruri? Eu trebue să stabilesc aci în faţa dv. că, pentru aceasta nu sunt de vină serviciile Ministerului de Agricultură şi nici Miniştrii care s'au succedat la acest departament. Obiceiul era ca să se facă lucrul acesta la anumite stăruinţe. Am un dosar foarte bogat cu sute de astfel de cereri, pe care se găseşte apostila unui om politic din judeţul respectiv, care trimetea cu apostila sa astfel de cereri, şi cererea, odată ce avea asemenea apostilă, trebuia numai decât să i se dea curs.

Cred că acest om politic a făcut rea întrebuinţare de creditul pe care i-l acorda aşa de larg şeful d-sale politic, care pe vremea aceea era ministru al agriculturii. Şi cred că aşa stând lucrurile, o anumită atitudine de critică la legea pe care vrem s'o facem acum şi o anumită grandilocvenţă dela orice tribună şi mai ales această tribună a Parlamentului nu este la locul ei.

D-l V. Vâlcovici: Domnule Ministru, daţi-mi voe o mică întrebare. Aţi luat măsuri ca cel puţin pe viitor astfel de abuzuri să fie înlăturate, menţionând şi sancţiuni, care sper să nu rămână numai teoretice?

D-l G. Ionescu-Şişeşti, ministrul Agriculturii şi Domeniilor: Am luat măsuri nu numai pentru viitor, dar şi pentru trecut. (*Aplause)*

D-l V. Vâlcovici: Foarte bine aţi făcut.

D-l G. Ionescu-Şişeşti, ministrul Agriculturii şi Domeniilor: Am din August 1938 un lung raport al prefectului de Constanţa, care stabileşte aceste lucruri şi pe baze de cercetări făcute la faţa locului, sunt în curs un număr foarte mare de acţiuni de deposedare pentru acei care nu au făcut dovada îndreptăţirii la colonizare.

Ce defecte avea, în rezumat sistemul cel vechi, fie în legislaţie, fie în aplicare? Le voi recapitula numai, fiindcă au fost expuse pe larg.

Înainte de toate nu era asigurată o bună alegere a colonistului. Chiar când era bine intenţionată, colonizarea se făcea ca o filantropie. Găseai un om sărman de tot, căruia în loc să-i dai un ajutor bănesc sau să-l pui într'o exploataţie agricolă ca lucrător cu plată bună şi îngrijire, îi dădeai un lot de colonizare, cu care el nu ştia ce să facă. Aşa dar o rea alegere a coloniştilor.

În al doilea rând loturile erau prea mici. S'a confundat şi s'a accentuat dela această tribună confuzia între împroprietărire şi colonizare. La împroprietărire de sigur era un rău lotul prea mic, dar totuşi lotul acela mic era în sat şi forma un lot de completare la ceea ce mai avea ţăranul în satul respectiv. La colonizare nu trebuia să se aplice aceeaşi normă, şi totuşi s'a aplicat – mai ales în prima fază a colonizărilor – principiul acesta dela împroprietărire a loturilor mici, pentrucă pe un lot mic nu se poate face o gospodărie temeinică şi mai ales pe un lot mic nu este nimeni atras să vină şi să facă o sforţare în adevăr de colonist. Prin urmare acesta a fost al doilea cusur.

Al treilea cusur a fost că s'a tolerat divizibilitatea acestor loturi şi atunci loturile au început să se parceleze şi să ajungem şi în aceste colonii la situaţiunea neplăcută de pulverizare a proprietăţii pe toată suprafaţa ţării.

Un alt neajuns al legii şi al aplicaţiunii din trecut a fost acesta, că nu s'a prevăzut în lege şi n'a avut grijă Ministerul, n'a avut nici mijloace – dar, mai bine, când n'ai mijloace, să nu faci o treabă, decât s'o faci rău, - n'a avut mijloace să facă ceea ce este absolut indispensabil prosperităţii unei colonii, adică legătura coloniei cu şoseaua printr'un drum.

Nu s'a făcut o parcelare raţională a satului; nu s'a acordat un ajutor, nu s'au întemeiat din capul locului, aşezămintele care sunt indispensabile vieţii unei colonii, adică, biserica, şcoala, primăria, fântâna etc.

Şi atunci, coloniile s'au desvoltat la întâmplare, în starea pe care am văzut-o zugrăvită aici, dela tribuna Camerei.

Ce vrem să facem cu această lege? Noi vrem să corectăm, pe cât posibil, neajunsurile din trecut şi în viitor să facem mai bine.

Scanned with OKEN Scanner

Cum să corectăm neajunsurile din trecut? În primul rând, reducând debitele. Am redus debitele din pământuri cu 50 la sută; am redus debitele din case cu 25 la sută; am redus impozitele pe timp de zece ani. Prin urmare, s'a acordat o uşurare pentru coloniştii săraci, pentru ca să se poată descurca.

În al doilea rând, ne-am luat o obligaţiune pentru noi, Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, pentru Serviciul colonizărilor, ca să ne preocupăm şi de colonizările vechi şi anume, să ajutăm şi colonizările vechi cu ceea ce se poate ajuta, pentru ca coloniştii de acolo să se poată ridica la o stare mai bună.

Acestea în ce priveşte corectarea trecutului.

Pentru viitor va trebui să facem o colonizare după principiile bune, după care s'a făcut în timpurile mai vechi şi mai apropiate de vremea noastră, să facem colonizări reuşite. Şi exemplul cel mai reuşit al colonizărilor – şi accentuez lucrul acesta – sunt colonizările făcute de către italieni, în acel Agro-Pontico, la Sud de Roma, pe câteva zeci de mii de hectare; sunt apoi colonizările făcute în Tripolitania, când coloniştilor li s'au făcut case, li s'au întocmit gospodării, li s'au dat loturi mari. Este drept că aceste loturi nu li s'au dat în proprietate deplină dela început. Coloniştii au fost aduşi acolo, au fost puşi în gospodării întemeiate şi au fost apoi ţinuţi sub supraveghere şi observare atentă, pentru a se vedea dacă corespund scopului urmărit, dacă răspund funcţiunii pentru care s'au făcut acele colonizări. Şi în momentul când s'a dovedit că ei corespund acestui scop, coloniştii au devenit proprietari.

O asemenea supraveghere naţională, tot o astfel de supraveghere economică în colonizări, un lucru asemănător trebue să facem şi noi. Dacă nu putem să facem şi noi un astfel de lucru, este mai bine să nu mai îmbucătăţim pământul ţării şi să nu mai risipim zadarnic mijloacele noastre financiare.

Care este economia proiectului de lege, pe care am cinstea să-l prezint în faţa domniilor-voastre?

În primul rând, un alt criteriu la alegerea viitorilor colonişti. Nu omul cel mai sărman, nu omul cel mai nevoiaş, nu omul cel mai neştiutor dintr'un sat, este un bun colonist. Colonistul trebue să fie un om mai puternic, mai destoinic, mai muncitor şi având un mai desvoltat spirit de întreprindere, pentru a fi făcut colonist. Ne trebue mai departe un om care să aibă şi el ceva avere, dela el de acasă, pentrucă nu poate Statul să-l ajute sută la sută. Trebue şi colonistul să-şi aducă aportul lui în noua gospodărie care se creiază. Acesta este primul postulat, primul principiu, pe care l-am pus în acest proiect de lege.

Al doilea principiu: loturi mari. Noi am făcut colonizări în Bucovina, în Basarabia, în Vechiul Regat cu loturi mici în suprafaţă de 2, 3 până la 5 hectare. Ce poate să facă un colonist, cu acest pământ atât de mic, în mijlocul unui grup de oameni de lat neam, puternic înstăriţi, cu gospodării frumoase, ce poate să facă el când vine acolo, fără casă, fără unelte, fără inventar şi având numai o suprafaţa minusculă de 2, 3 şi 5 hectare de pământ!

Deci, al doilea principiu al legii este: loturi mari, loturi mai mari de zece hectare. Poate că ar fi fost bine să fie şi mai mari.

Ţin să vă aduc la cunoştinţă că există în preajma noastră o ţară, care nu făcuse reforma agrară în vremea când am făcut-o noi şi care, din cauza necesităţilor politice şi sociale ale vremii, a fost nevoită în vremea din urmă, în timpul chiar în care vorbim acum, să facă reforma agrară. Ei bine, această ţară n'a făcut ceea ce am făcut noi. Ea a făcut loturi de 20 şi 25 hectare, indivizibile, pentru ca să se constitue, în adevăr, în locul marii proprietăţi latifundiare, o ţărănime mijlocie, puternică, care în adevăr să fie un suport pentru economia unei ţări şi care să reprezinte în adevăr puterea etnică a ei.

Şi atunci a trebuit şi noi să adoptăm principiul acesta, ca să facem loturi ceva mai mari. Şi aici mă deosebesc de unii din domnii deputaţi, care ar fi vrut să facem loturi ceva mai mici, ca să încapă cât mai mulţi. Aceasta ar fi însemnat să ne întoarcem la criteriul vechi şi numai era nevoe să facem legea aceasta. Acesta este al doilea punct.

Dar, domnilor, am făut şi loturi mari de 50 şi de 100 ha. Măsura aceasta a fost oarecum criticată şi aici, de unii din vorbitori, şi la Senat, dar a fost criticată pentrucă nu am explicat în destul de bine, care a fost motivul acestei măsuri, în expunerea de motive.

Noi, mai colonizăm în special în Dobrogea pe terenuri care ne sunt lăsate libere de populaţia turcească care emigrează în Turcia, de bună voe, spre regretul nostru şi ale cărei pământuri le luăm în primire pe baza unei convenţiuni, pe care o avem cu Statul turcesc. Aceste pământuri sunt în general pământuri care provin dela ţăranii mari şi mijlocii. Mai colonizăm pe treimea care rezultă din comasarea proprietăţii rurale, în Dobrogea, în urma executării acestor lucrări de comasare.

Aici trebue să vă dau o explicaţie. În Dobrogea, sub regimul turcesc, proprietatea era a Statului, nu era proprietate individuală. Ţăranul era un arendaş, un embaticar, care trebuia să plătească Statului pentru dreptul lui de embatie, anumite dări, în natură sau în bani. Când noi am făcut o nouă organizare a proprietăţii în Dobrogea, am vrut – şi bine am făcut – a dorit-o şi populaţia locală, ca să înceteze sistemul acesta de arendăşie ereditară şi să se transforme această arendăşie într'un regim de proprietate, fiindcă proprietatea are credit, pentrucă omul este liber pe pământul lui să facă investiţiuni şi nu mai stă în situaţia precară de arendaş. Cu prilejul acesta, legea a stabilit că pentru răscumpărarea dreptului de proprietate al Statului, acesta prelevează o treime, iar două treimi le lasă cu titlul de proprietate definitivă deţinătorilor cu titlul de arendăşie. Acest lucru s'a făcut numai pentru ţăranii care aveau o suprafaţa mai mare de cinci hectare. Pentru ţăranii minoritari care aveau o suprafaţă mai mică de cinci hectare, Statul a renunţat la dreptul lui de proprietate, şi i-a împroprietărit în totalitate, pe suprafaţa de pământ pe care erau aşezaţi. Ţin să accentuez acest lucru fiindcă aceasta arată spiritul de dreptate, de sacrificiu şi de mărinimie pe care Statul Român înţelege să-l aibă în toate împrejurările, faţă de această populaţie minoritară. (*Aplause prelungite*)

Din această treime, după comasarea care s'a făcut, iarăş a revenit Statului o suprafaţă oarecare. Suprafeţele acestea, care au revenit dela turci, sau dela treimea luată, nu aveau pe ele investiţiuni, sau aveau nişte investiţiuni extrem de modeste. Erau case turceşti, pe care noi nu le mai putem folosi astăzi, pe care le desfacem, le luăm materialul care este bun şi îl întrebuinţăm în construcţiuni noi.

Pe lângă aceasta, noi mai avem o sursă de mărirea fondului acesta imobiliar, avem dreptul să exercităm dreptul de preemţiune. Şi s'a făcut acum de curând un decret-lege, care stabileşte modalitatea de colaborare a Statului, cu anumite instituţiuni de finanţare, pentru ca acest drept de preemţiune să se poată exercita. Prin exercitarea dreptului de preemţiune, într'o regiune cu populaţie rară, cu populaţie slabă, Statul intră în posesia unei moşii, pe care vrea să o înglobeze în fondul imobiliar al colonizării şi să facă pe ea o colonie. Dar moşia

Scanned with OKEN Scanner

aceasta de multe ori, aproape totdeauna, are pe ea o investiţiune, adică un conac, grajduri, magazii, îmbunătăţiri care se fac cu multe cheltuieli şi cu jertfă şi care, trebue să vă spun cu durere, că în aplicaţiunea reformei agrare au fost risipite, au fost pur şi simplu demontate şi unde a fost înainte un conac frumos, n'a mai rămas nimic. Aşa s'a făcut chiar cu unele conace şi este dureros să spun chiar că unele conace au fost foarte frumoase şi în bună stare. Eu cred că este o greşeală. Cred că dacă Ministerul Agriculturii ia în primire o astfel de moşie, datoria lui este să păstreze investiţiile şi să le pună în valoare. Aceste investiţii reprezintă nu numai un capital particular, ci şi unul naţional, un instrument de producţie, pe care nu trebue să-l irosim.

De aceea, legea prevede că, în astfel de cazuri, se face în jurul acestor investiţii un lot de 50 ha, sau chiar de 100 ha, şi se aduce acolo un agricultor destoinic, care are mijloace şi este în stare să mai investească ceva. Acesta va fi, aşa dar, un şef al coloniei, un conducător al ei, care va avea grijă de vieaţa morală şi materială şi de progresele coloniştilor din jurul lui.

Cred că măsura este foarte bună, ceea ce justifică prevederile proiectului.

Este însă vorba de o măsură excepţională. Nu voim să generalizăm asemenea loturi de 50 sau 100 ha. S'a înţeles greşit. Vă rog să luaţi notă de explicaţiile pe care le-am dat şi pe care le vom preciza în regulament.

În sfârşit, Domnilor, am prevăzut în această lege indivizibilitatea lotului. Se înţelege deci că lotul nu va mai putea fi luat în primire decât de un singur moştenitor. Faţă de tradiţiile noastre juridice şi faţă de starea de spirit actuală din România, aceasta este o măsură revoluţionară. Dar ea este revoluţionară numai la noi. În alte ţări ea nu este o excepţie ci constituie regula generală. Şi este vorba de ţări puternice, de cultură şi cu o populaţie deasă. Dece nu am încerca şi noi o asemenea măsură, pentru ca, măcar pe o parte mică din teritoriul Ţării, să introducem un sistem care împiedică pulverizarea proprietăţii şi deci deprecierea ei. Dincolo de o anumită limită de pulverizare proprietatea nu mai produce suficient.

Domnilor, nu este zis numai decât că, dacă am prevăzut indivizibilitatea lotul nu poate să-l moştenească doi, trei sau chiar patru fraţi. Însă cu o condiţie. Să nu dividă nici în fapt, nici juridiceşte lotul, ci să-l considere ca o singură exploatare şi să se hrănească pe ea. Această posibilitate există.

S'a criticat dispoziţiunea ca judecătorul să aleagă pe moştenitor. Desigur că ar fi fost mult mai comod să stabilim că moştenitorul va fi fiul cel mai mare, iar moştenitorul să despăgubească pe ceilalţi. În acest capitol nu am făcut decât să adoptăm principiile, care au fost înscrise în noul Cod Civil Regele Carol al II-lea, care inovează în această materie şi introduce indivizibilitatea în anumite condiţii, a proprietăţii rurale, prevăzând că atunci când moştenitorii nu se înţeleg, judecătorul hotărăşte. Nu putem să facem în această materie atât de importantă, o derogare dela Codul Civil Regele Carol al II-lea. Prin urmare cred că şi această măsură se justifică suficient.

În sfârşit, Domnilor, am prevăzut în lege obligaţia expresă ca să nu se mai facă colonii fără grijă de vieaţa colectivă a coloniştilor. Am pus obligaţia, pentru serviciile comerciale, deci pentru Ministerul Agriculturii şi guvern, să nu se mai trimită oameni, aşa cum spune Domnul Rezident al Ţinutului Timiş, pe câmp deschis şi să li se arate locul, spunându-li-se: „iată, este proprietatea d-voastră, hrăniţi-vă cum veţi putea". Avem obligaţia legală, morală şi economică ca să ne întrebăm cum va decurge vieaţa oamenilor în aceste colonii, când trimitem acolo 30 – 40 de familii. Ca să decurgă cum trebue, ei trebue să aibă organizaţia lor specială politică şi spirituală. Ei trebue să aibă un drum, o primărie, o şcoală, o biserică.

Cu mijloacele noastre şi cu mijloacele lor, va trebui să facem aceste aşezăminte de interes obştesc din primul moment al înfiinţării coloniei, nu să aşteptăm să treacă 10 – 20 ani, să vedem dacă putem sau nu să facem aceste lucruri.

Aceste noi îndrumări, aceste noi directive cată să le imprime proiectul de lege aflat în discuţia dv. Eu trebue să vă fiu recunoscător la toţi pentru interesul pe care toţi l-aţi arătat faţă de acest proiect, în special Domnii Deputaţi Cornel Pop, Dânşoreanu, Bellu, Lunguleac, Dunca, Jinga, Şioldea şi simpaticul nostru raportor, Domnul Flondor, care toţi au accentuat importanţa şi necesitatea legii.

Eu cred, Domnule Preşedinte şi Domnilor Deputaţi, că trebue cu un moment mai de vreme să dăm formă definitivă de lege proiectului, pentru ca pe baza lui să putem să începem o operă efectivă şi rodnică pentru buna stare a colonistului şi pentru întărirea elementului românesc. (*Vii aplause*)

10) Opera ştiinţifică a profesorului E. A. Mitscherlich şi agricultura Românească

În aceste pagini curate de ştiinţă, dr. G. Ionescu-Şişeşti ne-a lăsat o prezentare clară a „Metodei Mitscherlich", care la un moment de stagnare, a apărut pentru a lămuri procedeul matematic de evaluare a nivelului de fertilitate a solului, în legătură cu necesarul cantitativ de elemente nutritive pentru diferite niveluri de producţie. De aici s-a ajuns la stabilirea necesarului pentru principalele elemente nutritive extrase de plantă din sol, exprimate în kg pentru o unitate gravimetrică de producţie utilă 1 kg, dar practica a ales 100 kg sau 1.000 kg.

Prin această contribuţie Mitscherlich a favorizat radical progresul cercetărilor în domeniul nutriţiei plantelor şi aplicării îngrăşămintelor, fiindu-i recunoscut acest merit în plan mondial, din partea oamenilor de ştiinţă.

In România, cu ocazia vizitei sale din anul 1934, s-a bucurat de o caldă primire, iar două studii publicate de T. Saidel şi G. Ionescu-Şişeşti au onorat personalitatea marelui savant.

Apreciem că este locul să alocăm spaţiul necesar acestor elaborări, care prin valoarea lor au meritul de a îmbogăţi istoria ştiinţei agricole.

Scanned with OKEN Scanner

Opera ştiinţifică a Profesorului E. A. Mitscherlich şi agricultura românească[56]

De Prof. G. Ionescu-Şişeşti
Directorul Institutului de Cercetări Agronomice al României

Una din problemele fundamentale ale agriculturii este cunoaşterea solului. Numai cunoscând bine solul, în alcătuirea sa fizică şi substanţială, putem să aplicăm tratamentele, culturile şi îngrăşămintele potrivite şi putem cultiva plantele corespunzătoare stării solului.

Pentru cercetarea stării substanţiale a solului, s'a recurs încă de acum 100 de ani, la metodele chimice. Dar multă vreme chimia nu a fost în măsură să ne dea, prin metodele analitice obişnuite, o imagine a gradului de fertilitate a unui sol şi a nevoii cantitative de a i se adăoga, sub formă de îngrăşământ, una sau alta din substanţele ce se secătuiesc sau se împuţinează în el.

Meritul neperitor al lui *E. A. Mitscherlich* este de a fi scos ştiinţa din acest impas. El a adoptat pentru cercetarea solului metoda fiziologic vegetală, am putea să spunem metoda directă, pentru că reactivul destinat să arate care este starea pământului este planta însăşi. Se ştie că creşterea plantelor este determinată de o serie de factori, numiţi factori de vegetaţie. Ei sunt: căldura, lumina, oxigenul, bioxidul de carbon, apa şi substanţele nutritive din sol. Printre aceste substanţe unele se găsesc în pământ întotdeauna în cantitate îndestulătoare, altele se împuţinează sau se secătuiesc. Acestea din urmă sunt azotul, fosforul şi potasiul.

Problema fertilităţii este problema menţinerii sau restituirii substanţelor nutritive din sol. Cât anume din fiecare substanţă? Ce creştere de recoltă corespunde la un adaos determinat de îngrăşământ?

Iată întrebările la cari nu se putea răspunde înaintea descoperirii legii acţiunii factorilor de vegetaţie de către *Mitscherlich*. Această lege este expresiunea matematică a relaţiunii care există între creşterea plantelor şi un factor de vegetaţie variabil, când toţi ceilalţi rămân constanţi în limite normale.

Pentru a înţelege această relaţiune luăm un sistem de coordonate, în care notăm pe axa absciselor creşterea factorului de vegetaţie x, iar pe axa ordonatelor creşterea recoltei y (Fig. 1). Să considerăm de pildă azotul ca factor de vegetaţie variabil: Când azotul e zero şi recolta e zero (legea minimului). Creşte cantitatea de azot din sol, prin adaosuri de azot, creşte şi recolta. *Dar pentru creşteri egale şi constante de azot, dobândim creşteri din ce în ce mai mici de recoltă.*

Recolta atinge astfel o limită maximă A, dincolo de care nu mai creşte. Dacă continuăm totuşi a adăoga azot, dincolo de cantitatea corespunzătoare recoltei maxime, azotul acesta provoacă scăderea recoltei, şi, la doze excesive, moartea plantei. Dincolo de zona, în care se atinge recolta maximă, procesul nu mai interesează pe agricultor.

Experienţa menită să demonstreze cele de mai sus se face în casa de vegetaţie sau în câmp, în felul următor:

Pe o parcelă nu se dă azot ca îngrăşământ. Plantele au la dispoziţie numai azotul din pământ în cantitate necunoscută, pe care o notăm cu x. Cu această cantitate de azot obţinem o recoltă anumită y_1

Pe altă parcelă adăogăm o doză de azot notată a. Plantele beneficiază aci de azotul din sol, x, plus azotul adăogat a.

Pentru cantitatea de azot $x+a$ recolta va fi mai mare y_2. Tot aşa pentru cantitatea de azot $x+2a$, recolta va fi y_3 şi aşa mai departe.

Punând aceste rezultate în mod grafic în sistemul nostru de coordonate, obţinem imaginea creşterii recoltelor, când variază azotul din sol. Prelungind curba la dreapta, obţinem nivelul A, adică recolta maximă posibilă. Prelungind curba la stânga, până la intersecţia cu axa absciselor, obtinem punctul o şi segmentul ox, care nu e altceva decât reprezentarea grafică a cantităţii de azot din sol.

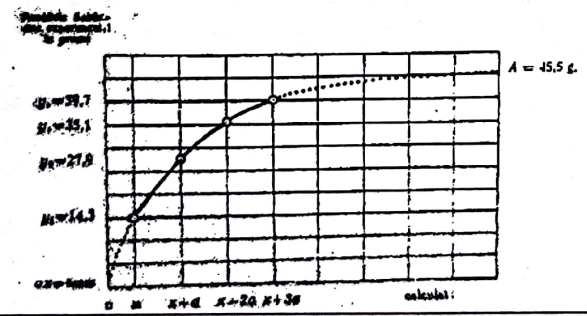

x = azotul din sol
a = 0,1665, o doză de azot adăogat

C = 0,456 (q la ha)
x% = 0,00196
x la ha = 0,39 q la azot

Fig. 1. – Creşterea recoltelor de ovăz pe podzol, în vase de vegetaţie, cu doze progresive de îngrăşământ azotat

Reprezentarea aceasta grafică, fără nici o altă interpretare matematică, ne permite astfel să ştim:

1. Care e recolta, pentru orice doză de îngrăşământ adăogată solului,
2. Care e recolta maximă posibilă,
3. Care e cantitatea de azot din sol,
4. Cât de repede se atinge recolta maximă şi până la ce limită ne e permis să sporim dozele de azot.

Ştiind sporul de recoltă pentru orice cantitate azot adăogat, uşor putem să facem un calcul spre a vedea care spor de recoltă se obţine economic şi care doză de îngrăşământ trebue adoptată.

Experienţe aranjate în acest chip, dau astfel, în mâna oricărui agricultor, mijlocul de a studia pământul,

[56] Analiză privind metoda de evaluare a nivelului de fertilitate în legătură cu aplicarea îngrăşămintelor pe diferite tipuri de sol

Scanned with OKEN Scanner

de a vedea ce conţine din fiecare substanţă hrănitoare şi ce mai trebuie adăogat pentru a obţine sporuri determinate de recoltă, întocmai precum am arătat mai sus pentru cazul azotului. Dăm în figura 2 rezultatul unei astfel de experienţe pe cernoziomul castaniu de Mărculeşti cu doze progresive de superfosfat. (Fig. 2)

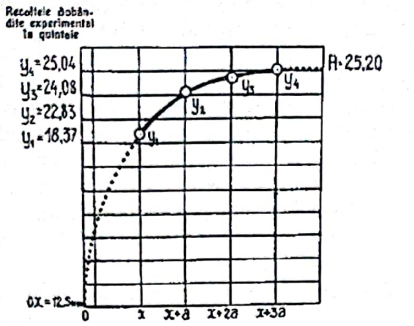

a = 1 q de superfosfat
C (q/ha) = 0,465 pentru superfosfat

x { = 1,26 q/ha (exprimat în .....superfosfat
= 0,235 q/ha exprimat în P_2O_5

Fig. 2. - Creşterea recoltelor de grâu pe cernoziom castaniu de Mărculeşti, cu doze progresive de superfosfat. Experienţa în câmp din 1933

Dar *Mitscherlich* nu s'a mulţumit cu reprezentarea şi interpretarea grafică a rezultatelor dobândite pe această cale. Pe temeiul rezultatelor a numeroase serii de experienţe făcute cu cea mai mare grijă, el a stabilit relaţiunea matematică dintre factorul de vegetaţie variabil şi recoltă, sau expresia matematică a curbei creşterii recoltei, în funcţie de un factor de vegetaţie variabil.

Această expresie este: $\log (A - y) = \log A - c\,x$.

Relaţiunea aceasta este expresiunea algebrică a legii denumită de *Mitscherlich* legea acţiunii factorilor de vegetaţie. În această ecuaţie, A este, precum am arătat, recolta maximă posibilă, y recolta obţinută experimental, x cantitatea de substanţă nutritivă care a produs recolta y, c un coeficient caracteristic pentru acţiunea fiecărui factor de vegetaţie.

In această ecuaţie A, x şi c sunt valori necunoscute. Dispunând experienţa, aşa cum am arătat mai sus, adăogăm solului *a, 2a, 3a* doze de îngrăşământ şi obţinem - pe lângă recolta y_1 fără îngrăşământ - recoltele y_2, y_3, y_4 cu doze progresive de îngrăşământ.

Introducând aceste valori experimentale în relaţia generală de mai sus, obţinem un sistem de 4 ecuaţii din care putem calcula valorile lui A (recolta maximă) a lui c (coeficientul de acţiune) şi x (cantitatea de substanţă din sol, însemnată de Mitscherlich cu b).

Pe baza acestor calcule ajungem prin urmare la stabilirea conţinutului solului în substanţa cercetată şi la nevoia lui cantitativă de îngrăşăminte.

Am aplicat şi noi legea acţiunii factorilor de vegetaţie la studiul stării de fertilitate şi nevoia de îngrăşăminte a principalelor tipuri de soluri româneşti. Aceste lucrări au început în anul 1928 şi au continuat până azi şi vor continua şi în viitor. Am lucrat în colaborare cu d-l Prof. *T. Saidel*, care a contribuit cel dintâi la pătrunderea concepţiilor lui *Mitscherlich* în ştiinta agricolă românească.

Lucrările s'au urmat în casa de vegetatie, unde dispunem de o instalaţie care permite adăpostirea şi manipularea a 300 vase de tip *Mitscherlich*. Paralel cu lucrările din casa de vegetaţie s'au executat în tot acest interval de timp experienţe pe teren în diferite puncte ale ţării.

Rezultatele până la 1931 s'au publicat în Analele Institutului de Cercetări Agronomice al României, cele dela 1931 până azi sunt în curs de publicare.

Dăm aci câteva din concluziunile mai interesante pentru agricultori:

Podzolurile sunt soluri foarte sărace în azot. Fără îngrăşământ azotat tipurile de podzol cu care am experimentat, nu au dat decât 1/3 din recolta maximă. Continutul de azot accesibil plantelor la ha este, pentru tipurile cercetate, 40 kg, mult prea puţin pentru a obţine o recoltă normală.

Conţinutul în acid fosforic total al podzolurilor este mai mic decât la solurile cu o degradare mai puţin înaintată. Nevoia de îngrăşăminte fosfatice este totuşi moderată pe podzoluri. Cu acidul fosforic din sol s'a obţinut în experienţele noastre 80% din recolta maximă posibilă (pământul fiind însă bine aprovizionat cu azot).

Conţinutul în potasiu al podzolurilor româneşti este destul de mare. Numai unele podzoluri din Transilvania s'au dovedit a avea nevoie de o îngrăşare modestă cu îngrăşăminte potasice.

Solul brun roşcat de pădure. Este mult mai bogat în azot decât podzolurile. In experienţele noastre am constatat un conţinut de azot accesibil plantelor de două ori mai mare decât la podzol şi chiar mai mult. Creşterile cu doze progresive de îngrăşăminte azotate sunt mai mici ca la podzoluri. E locul să menţionăm că aceste creşteri sunt variabile dela an la an, în raport cu planta antemergătoare şi cu mersul vremei în acel an. O plantă premergătoare secătuitoare şi precipitaţii mai multe în anul anterior, provoacă tabloul unui sol mai sărac.

Foarte bune rezultate s'au obtinut la solul roşcat de pădure ca şi la podzol de altfel - atunci când se combină îngrăşământul artificial azotat, cu bălegarul de grajd.

Conţinutul în acid fosforic accesibil plantelor în solul de pădure este destul de mare, nevoia de îngrăşăminte fosfatice este mică.

Conţinutul în potasiu este mare, nevoia de îngrăşăminte potasice nu există.

Solul brun roşcat de pădure apare astfel ca un sol destul de bogat, care nu are nevoie decât de îngrăşăminte azotate. Starea sa substanţială îl apropie mai mult de tipul cernoziomului degradat, decât de podzoluri, cum se credea până la aceste cercetări.

Cernoziomul degradat este tipul de sol cel mai bine alcătuit din punct de vedere substanţial, din toate tipurile de sol ale României. Rezervele lui de substanţe hrănitoare sunt mai mari şi pe de altă parte forma în care aceste substanţe se găsesc în acest sol face ca ele să fie uşor accesibile plantelor. Creşterile de recolte obţinute cu doze progresive de azot sunt moderate, iar cele obţinute cu doze progresive de îngrăşământ fosfatic sunt

Scanned with OKEN Scanner

minimale.

Conţinutul în potasiu e foarte mare şi o nevoie de îngrăşăminte potasice nu există.

Cernoziomui degradat este tipul de sol cel mai fertil al României, singurul pe care se mai pot obţine încă recolte bune fără îngrăşăminte.

Cernoziomul ciocolat şi *cernoziomul propriu zis* sunt soluri bogate în azot total şi acid fosforic total, dar sărace în azot şi fosfor accesibil plantelor. Azotul şi acidul fosforic din aceste tipuri de sol este legat în forme insolubile şi nu se mobilizează decât în împrejurări cu totul prielnice.

Au nevoie accentuată de îngrăşăminte azotate şi mai ales de îngrăşăminte fosfatice.

Bălegarul de grajd dă bune rezultate pe aceste soluri, când e întrebuinţat după metode raţionale. Teama agricultorilor practici de a întrebuinţa bălegarul de grajd pe cernoziomuri şi în general pe terenurile de stepă, s'a dovedit neîntemeiată.

Ingrăşăminte potasice nu sunt necesare pe cernoziomurile ciocolate şi propriu zise.

Cernoziomul castaniu are un conţinut destul de mare de azot total şi azot accesibil, totuşi el dă sporuri de recoltă cu îngrăşăminte azotate solubile.

De asemenea dă sporuri de recoltă apreciabile cu îngrăşământ fosfatic solubil.

Necesitatea de îngrăşăminte azotate şi fosfatice este însă mai moderată, decât în cazul cernoziomului propriu zis şi ciocolat.

Experienţele cari s'au făcut în câmp la Staţiunea experimentală a Bărăganului, care este aşezată pe cernoziom castaniu, au dovedit că întrebuinţarea superfosfatului în doze de 100-200 kg la hectar este rentabilă, chiar la preţurile joase actuale ale cerealelor. S'a extins la această Staţiune întrebuinţarea superfosfatului în cultura mare.

Bălegarul de grajd de asemenea dă bune rezultate pe acest tip de sol.

Ingrăşămintele potasice nu sunt necesare.

Solul brun deschis de stepă este tipul de sol corespunzător climei celei mai aride din România.

Reacţionează la îngrăşăminte azotate şi la îngrăşăminte fosfatice, nu reactionează la îngrăşăminte potasice.

In ceeace priveşte îngrăşămintele fosfatice am observat pe acest tip de sol că primele doze de îngrăşământ dau creşteri proporţional mai mici decât dozele următoare - ceeace ar părea că contrazice legea acţiunii factorilor de vegetaţie a lui *Mitscherlich*. In realitate explicaţia trebue căutată în fenomenul de fixare al acidului fosforic, fixare care face ineficace o parte din îngrăşământ şi înfrânează astfel creşterile de recoltă la dozele mici. Acelaş fenomen s'a observat şi la celelalte soluri cu o necesitate mare de îngrăşământ fosfatic, adică la cernoziomul propriu zis şi cernoziomul ciocolat.

Consecinta practică este că pe aceste tipuri de sol, foarte sărace în acid fosforic accesibil plantelor, trebuie date doze mari de îngrăşământ fosfatic solubil.

Bălegarul de grajd se poate întrebuinţa şi pe solul brun deschis de stepă.

Astfel legea acţiunii factorilor de vegetaţie şi metoda de cercetare stabilită de *Mitscherlich* ne-a îngăduit să dobândim o imagine mai lămurită a principalelor tipuri de sol ale României şi să dăm agricultorilor cari se interesează de starea pământului lor şi de mijloacele de a-l îmbunătăţi, îndrumări folositoare.

Intrebuinţarea foarte restrânsă a îngrăşămintelor chimice în România astăzi se explică nu numai prin relaţiunea defavorabilă dintre preţul îngrăşămintelor şi produselor agricole, dar şi prin decepţiunea, pe care o întrebuinţare nepotrivită a pricinuit-o printre agricultori. E de ajuns să amintim că ani de-a rândul, mai ales înainte de război, s'au întrebuinţat în agricultura noastră cantităţi însemnate de îngrăşăminte potasice, deşi solurile României nu aveau nevoie de aceste îngrăşăminte, după cum arată cercetările noastre.

Timp de o jumătate de veac, s'a vorbit mereu de fertilitatea nesfârşită a solurilor României, în special a cernoziomurilor. Acum se dovedeşte că şi aceste soluri au necesitate mare de îngrăşăminte azotate şi fosfatice şi că nu mai este îngăduit să neglijăm preocuparea de a da solului ceeace îi lipseşte şi de a îngriji şi întrebuinţa cu deosebire bălegarul de grajd. (77)

Doctrina lui Mitscherlich şi problema examenului chimic al solului

de Teodor Saidel
Şeful Secţiei Agrogeologice din
Institutul Geologic al României

Luând din toată inima parte la sărbătorirea celor 60 de ani împliniţi de Mitscherlich în vara aceasta, nu ştiu despre ce aş putea fi îndemnat să scriu mai bucuros, decât despre gândurile cu care am urmărit desvoltarea operei sale şi despre influenţa hotărâtoare pe care învăţăturile lui au avut-o în câmpul propriilor noastre preocupări.

Ca să poţi înţelege şi preţui pe deplin opera lui Mitscherlich trebue să cunoşti şi împrejurările în care ea a luat naştere şi în care s'a desvoltat. Cred că ea nu poate fi înfăţişată mai bine, decât în legătură cu starea de spirit ce domnea între noi aceştia de aci, când liberi de tirania vre-unei dogme căutam drumuri spre ţelul real al muncii, la care am fost chemaţi.

Când s'a înfiinţat acum vre-o 25 de ani, prin minunata pătrundere a nevoilor ţării de către învătatul nostru profesor L. Mrazec, primul serviciu special pentru studiul solurilor României, ramura aceasta de cercetare ştiinţifică se afla la o grea răspântie. Ţelul cercetărilor fixat prin însăşi menirea Instituţiei, din care făcea parte Secţiunea pentru studiul solurilor, era - şi nu putea fie altfel - curat utilitarist. Căile însă, care aveau să ducă către acel ţel, trebuiau să fie alese de acei câţiva pe umerii cărora au fost aşezate povara şi răspunderea.

Două erau aspectele pe care le înfăţişa problema din capul locului şi două trebuiau să fie şi mijloacele de lucru. Era nevoe întâiu să se reducă marea varietate a ivirilor de sol din România, la un număr cât mai mic de tipuri bine definite şi al doilea să se stabilească însuşirile fizice şi chimice de reală însemnătate agricolă, a fiecărui tip de sol.

Pentru atingerea acestor scopuri era nevoie de o metodă de lucru pentru clasificarea solurilor pe teren şi de o metodă pentru determinarea în laborator a însuşirilor, importante sub raport agricol, ale fiecărui tip de sol.

Stadiul de desvoltare al ştiintei despre sol nu era pe vremea aceia destul de înaintat ca să uşureze

Scanned with OKEN Scanner

pornirea studiilor asupra solurilor unei ţări în înţelesul arătat. Atât cât permiteau cunoştinţele de pe vremea aceia, se făcuse cu competinţă şi râvnă un deceniu mai înainte, de către *V. C. Munteanu* şi *C. Roman* împreună cu credinciosul şi neobositul chimist *Ioan Enescu*, decedat şi el prea devreme. Lucrarea lor „Le sol arable de la Roumanie" este oglinda fidelă a stării cunoştinţelor despre sol la epoca sfârşitului de veac. Eram ucenic în mica comunitate de muncă înjghebată în jurul eruditului agronom *V. C. Munteanu* care era şi un adânc cunoscător al plugăriei româneşti, şi am avut de atunci şi până astăzi prilej să fiu martor la desvoltarea cunoştintelor noastre despre sol. Curând după iniţierea mea în tainele analizei solului am fost cuprins de un sentiment de nedumerire şi îndoială faţă de rostul şi folosul analizelor de sol, cu toată îndemânarea şi conştiinţiozitatea ce se puneau la executarea lor. Mă întrebam, dacă este drept să judecăm însuşirile agricole ale solurilor, după cantitatea de substanţe nutritive solubilizate cu soluţiuni foarte concentrate de acizi tari, când ştim că în procesul solubilizării naturale intervin forţe mult mai slabe şi când mai ştim cât sunt de mici cantităţile mobilizate în realitate faţă de acelea extrase cu mijloacele brutale întrebuinţate atunci în laborator.

Indoiala şi nedumerirea începătorului luau forma unui adevărat conflict de conştiinţă, când ceva mai târziu trebuia să fac aşa zise analize de sol pentru folosul acelora care cereau consultări pentru îmbunătăţirea însuşirilor pământurilor lor. La fel cu mine, ori care alt chimist însărcinat cu examene chimice asupra solurilor se afla în aceiaşi situaţie, fără să găsească undeva un cuvânt de înţelegere pentru situaţia grea în care se afla, fără mângâerea de a vedea ridicându-se undeva o conştiinţă curagioasă, care să canalizeze năzuinţele latente către un nou un ţel real, folositor.

Corporaţiuni de chimişti din Vestul Europei se adunau în conferinţe anuale pentru revizuirea procedeelor de laborator, dar activitatea lor privea numai unificarea metodelor analitice. După o perioadă de cercetări minunate făcute în prima jumătate a secolului trecut şi care şi-au găsit aplicaţie imediată în studiul sistemului plantă-sol, a urmat o perioadă de stagnare în domeniul acestui studiu. Azi ne dăm seama, că pătrundtrea mai departe în cunoaşterea fenomenelor din natură, nu putea urma decât în măsura în care înaintau ştiinţele fundamentale, chimia şi fizica. Dar nu e mai puţin adevărat, că existau şi împrejurări potrivnice care întârziau mult aplicaţiunea cuceririlor ştiinţei pure la studiul sistemului sol-plantă. Din nefericire nici astăzi nu domnesc, chiar în ţări mari şi bogate, condiţiile necesare pentru înlesnirea unei munci ştiinţifice rodnice în domeniul nostru.

În vremea în care mai domnea încă, deoparte obişnuinte vechi de gândire şi muncă rutinară, dealtăparte îndoială şi nedumerire, s'a creat odată cu Institutul Geologic, organizaţia destinată studiului solurilor României denumită Secţiunea agrogeologică. Spre mulţumirea celor ce creaseră Secţiunea Agrogeologică şi a acelora ce urmau să lucreze în ea, s'au produs atunci două evenimente de mare însemnătate pentru soarta activităţii Secţiunei de soluri a noului aşezământ şi pentru înviorarea cercetărilor asupra solului precum şi asupra legăturilor sale cu clima şi cu creşterea plantelor.

Primul eveniment a fost vestea aflată de neuitatul *G. M. Murgoci*, şeful Secţiunii agrogeologice, despre o descoperire făcută cu decenii mai înainte de cercetătorul rus *Dokuceaev* şi crescută în decursul anilor la înălţimea unui edificiu de cunoştinţe din cele mai rodnice pentru ştiinţa solului.

Precum se ştie azi de toţi agronomii noştri, descoperirea învăţatului rus privea legătura dintre climă şi sol, iar doctrina desvoltată prin colaborarea unei pleiade de învăţaţi ruşi, dădea explicarea formării tipurilor de sol şi putinţa de a pune rânduială în multiplicitatea înfăţişărilor din lumea solurilor.

Cunoştinţa despre noua direcţte de cercetarea solului a determinat călătoria în Rusia atât a regretatului Murgoci cât şi a celor doi colaboratori ai săi, pentru a-şi însuşi temeinic învăţăturile şcoalei ruseşti. Urmarea a fost că România, ca primă ţară după Rusia, şi-a întocmit harta solurilor pe temeiul nouei doctrine şi că din România au pornit contribuţiuni însemnate pentru răspândirea acestei învăţături în vremea când şcoala rusească lucra aproape izolat de restul lumii.

Cu toată frumuseţea ei, cu tot folosul ei pentru întocmirea hărţilor de sol, cu toate sugestiile preţioase pe care le dădea pentru studiul transformărilor substanţiale ce au loc la naşterea şi la evoluţia solului, doctrina despre legătura dintre sol şi climă nu aducea nimic nou pentru problema determinării chimice a acelor însuşiri ale solului, care sunt importante din punct de vedere agricol.

Problema examenului chimic al însuşirilor agricole ale solului este mai complicată decât oricare altă problemă din domeniul ştiinţei solului, pentrucă ea nu poate să fie lămurită decât în măsura în care cunoaştem alcătuirea intimă a solului, cerinţele plantelor, mijloacele de care dispun plantele pentru a-şi lua din substanţa solului substanţele nutritive de care au nevoe, precum şi mecanismul proceselor prin care se face solubilizarea acelor substanţe nutritive. Din aceste cunoştinţe, care reprezintă tot atâtea ţeluri particulare de cercetare, cele mai multe nu pot fi dobândite decât în măsura desvoltării chimiei şi fizicei.

Această cale logică spre soluţionarea problemei examenulut chimic al solului, este lungă şi cere decenii pentru a fi străbătută. Lămurirea problemei fi va întârziată şi prin lipsa mijloacelor necesare, dotaţia aşezămintelor de cercetare fiind, precum am spus, cu totul neîndestulătoare chiar în ţările cu mare renume în ce priveşte generozitatea cu care sprijină cercetările ştiinţifice. Dacă mai considerăm apoi nevoia conlucrării armonice a diferiţilor specialişti şi a Instituţiilor din cât mai multe ţări şi dacă ţinem seama de greutatea înjghebării unei astfel de comunităţi de muncă în serviciul unui singur ţel, de atingerea căruia nu sunt legate recompense strălucite, înţelegem că situaţia chimistului despre care e vorba, ar fi rămas prea multă vreme din cele mai precare, până în ziua în care s'ar fi renunţat cu totul la examenul analitic al solului.

In vremea dezolării celei mai mari s'a auzit cuvântul mântuitor al cercetătorului *E. A. Mitscherlich*, care a avut atât curajul de a vorbi, cât şi prestigiul de a fi ascultat. Prestigiul şi l-a creiat, ca mai toţi bărbaţii de geniu, încă dela începuturile cercetărilor sale (higroscopicitate, adsorbţia şi solubilizarea, legea factorilor de vegetaţie), atât prin rezultatele la care ele au condus, cât şi prin metoda de lucru întrebuinţată. Nimeni nu a contribuit atât de mult ca *Mitscherlich* la popularizarea experimentării exacte la încercările de vegetaţie, la aplicarea calculului probabilităţii şi la interpretarea matematică a rezultatelor obţinute în domeniul cercetărilor agricole. In studiul solurilor, *Mitscherlich* a creat un nou curent de gândire fixând un ţel fundament de cercetare şi dând astfel un puternic impuls unor cercetări care n'ar fi trebuit să fie neglijate niciodată dela *Saussure* încoace.

Potrivit acestui ţel de cercetare, solul trebue studiat ca un component al sistemului plantă-sol, ca

Scanned with OKEN Scanner

purtător a o sumă de însuşiri corespunzătoare nevoilor de existenţă ale plantelor. Orice însuşire a solului trebue studiată aşadar în raport cu rostul ei în faptul creşterii plantelor. Orice determinare de laborator făcută la analiza solului cu scop agronomic trebue să fie justificată prin rostul fiziologic-vegetal bine stabilit al rezultatului obţinut.

Aceste idei susţinute de *Mitscherlich* încă dela începutul carierei sale, şi-au găsit expresia lapidară în şedinţa dela 24 Aprilie 1914 a Conferinţei internaţionale a chimiştilor de sol, ţinută la München, când a propus moţiunea să nu se mai ia în considerare de acum înainte nici o propunere relativă la analiza chimică a solului, dacă nu se va arăta şi înţelesul fiziologic-vegetal al determinării propuse. Cu această moţiune *Mitscherlich* a dat verdictul de moarte întrebuinţării procedeului analizei extractelor de sol, obţinute cu soluţiuni concentrate, la examenul făcut asupra solului pentru scopuri agricole. Din ziua aceea începe o nouă eră de muncă în domeniul solului, o înviorare a muncii de cercetare îndreptată pe un drum ce trebue să ducă sigur la ţelul real fixat de *Mitscherlich*.

Noi ne-am alăturat dela început chipului de a gândi al lui *Mitscherlich* şi i-am rămas credincioşi până astăzi. Întâia mea întâlnire cu dânsul am avut-o la Königsberg în 1911. L'am găsit atunci, cum l'am găsit şi mai târziu, în mijlocul celei mai mari activităţi. Renumele lui ajunsese să fie cunoscut departe de graniţele ţării sale, astfel că mulţi colegi din alte ţări veneau la Königsberg să-l cunoască personal, cu toate că acest oraş nu e deloc în bătaia marilor drumuri ale continentului nostru.

Am întâlnit acolo pe *Harald Christensen* cu care mă uneau aceleaşi sentimente pentru *Mitscherlich* şi aceleaşi gânduri pentru viitoarea îndrumare a cercetării solului. *Christensen* a publicat pe vremea aceia celebra sa notă asupra determinării necesităţii de calciu a solurilor prin metoda sa cu Azotobacter. Cum tot pe vremea aceia se desbătea de *Take* deoparte, de *Gully* şi de *Baumann* pe de altă parte, chestiunea determinării acidităţii în soluri turboase, am înţeles că cheia problemei nu putea fi alta decât determinarea concentraţiei de hidrogen-ioni.

Inapoiat în ţară cutreeram câmpia Brăilei, de care mă legau amintiri din copilărie şi în care căutam sugestiuni pentru lucrările mele. Impresionat de marea întindere şi diversitate a sărăturilor din lunca Călmăţuiului brăilean, m'am întrebat dacă nu cumva unele din ele păcătuesc nu numai prin salinitate ci şi prin alcalinitate excesivă, aşa cum ştiam că se întâmplă cu terenuri sărate în alte părţi ale lumii. In chipul acesta am început în acelaş an, lucrarea asupra determinării concentraţiunii de hidrogen-ioni, în soluţiile apoase ale solurilor. Spun aici aceste lucruri pentrucă socotesc că fără concepţia fiziologică a lui *Mitscherlich* şi fără cunoştinţa importanţei laturii fiziologice a studiului solurilor, n'aşi fi ajuns să păşesc la determinarea aceia, al cărei rost fiziologic-vegetal e întru totul evident.

Pentru biruinţa unei idei nu e deajuns ca ea să fie justă şi să arate trebue făcut ca să fie mai bine, ci este nevoe să lucrezi, să convingi şi să aperi cu arma rezultatelor experimentale. Munca săvârşită de *Mitscherlich* pentru dovedirea justeţei convingerilor sale, a fost enormă; lucrările făcute de *Mitscherlich* în domeniul cercetării solului, a sistemului sol-plantă şi în experimentarea agricolă nu pot fi nici măcar innumărate aci.

Ceeace interesează cu deosebire pe chimistul care scrie aceste amintiri, este celebra lege acţiunii factorilor de vegetaţie, cea mai de seamă cucerire a uzinei de gândire şi de muncă dela Königsberg.

Deşi legea aceasta a lui *Mitscherlich* e bine cunoscută generaţiilor mai tinere de agronomi români, cred totuşi că ar fi nimerit - dacă s ar putea - să se arate cu prilejul sărbătoririi lui *Mitscherlich*, în puţine cuvinte, conţinutul şi folosul practic al acestei legi şi însemnătatea pe care o are ca consecinţă a aplicării metodei de cercetare exactă în domeniul cercetărilor agronomice. De amintit ar mai fi partea uriaşă pe care a avut-o *Mitscherlich* la introducerea în lumea experimentatorilor agricoli, a metodei întrebuinţată în cercetarea din ştiintele fundamentale, nu numai prin exemplul viu dat în întocmirea lucrărilor sale, ci mai ales prin lămuririle ce era nevoit să dea, când a fost atacat pe nedrept. In chipul acesta el a devenit dascălul multora din noi, care la rândul nostru am împărtăşit pe ascultătorii noştri din învăţăturile lui. Răspândirea mare a cunoştintelor calculului probabilităţii între agronomii generaţiei tinere, este datorită, între altele, în mare parte lui *Mitscherlich*.

Legea acţiunii factorilor de vegetaţie are tot atâta importanţă pentru chimistul de soluri, câtă are şi pentru agronom şi mai ales pentru agronomul cercetător, Se ştie că din mersul curbei de producţie în raport cu creşterea cantităţii de îngrăşământ se poate determina cantitatea elementului nutritiv, căreia se datoreşte recolta obişnuită fără adaos de îngrăşământ. Este în afară de orice îndoială că în chipul acesta ajung să fie determinate cantităţile ce devin cu adevărat active în procesul creşterii plantelor. Chiar dacă din pricini pe care le opun unii, rezultatul n'ar fi cel mai credincios faţă de realitate, trebue să ne gândim că el constitue totuşi o mare izbândă ştiinţifică, pentrucă ne dă în orice caz valori foarte apropiate de cele reale, şi totdeodată putinţa de a determina cantitativ nevoia pe care o are solul studiat, de fiecare din elementele nutritive ce trebuesc date sub formă de îngrăşământ. Faptul acesta al posibilităţii determinării cantităţilor, care au înţeles fiziologic vegetal, a fost de cea mai mare importanţă pentru îndrumarea cercetărilor chimice, spre ţelul stabilirii unei metode chimice pentru determinarea nevoii de îngrăşământ. Chimia este în stare să găsească mai curând sau mai târziu mijlocul analitic convenabil, pentru determinarea unei cantităţi de substanţă sau a unei însuşiri chimice, dacă se cunoaşte legătura dintre obiectul determinării şi rostul lui în sistemul cercetat. Un exemplu izbitor găsim în rezolvarea elegantă a problemei aşa zisei acidităţi a solurilor.

Mitscherlich însuşi a deschis calea către ţelul aflării unei metode chimice, care să înlocuiască cu economie de timp, de energie şi de cheltuială, metoda sa fiziologică la determinarea curentă a nevoii de îngrăşăminte. In această direcţie de cercetare Domnia-sa se serveşte de apă saturată cu bioxid de carbon pentru extragerea substanţelor nutritive din sol. Pentru a putea fixa condiţiunile de lucru ale procedeului analitic şi pentru a putea da interpretare justă rezultatelor obţinute, era nevoe să cunoască legile solubilizării substanţelor extrase din sol în chipul arătat.

Cercetările făcute în privinţa asta de *Mitscherlich* au dus la rezultate foarte însemnate, pentrucă şi aici D-sa caută şi găseşte expresia algebrică a regularităţilor, ce stăpânesc solubilizarea în seriile de încercări pe care le-a făcut. Este pentru mine în afară de orice îndoială că *Mitscherlich* ar fi ajuns la desăvârşita lămurire a chestiunii regularităţilor generale ce stăpânesc solubilizarea substanţelor din sol, dacă ar fi continuat lucrările începute, variind metoda de lucru şi condiţiile de experimentare.

Mitscherlich s'a crezut dator să întrerupă lucrările pornite pentru descoperirea legilor de solubilizare ca

Scanned with OKEN Scanner

să-şi concentreze toată puterea sa de muncă la înaintarea cunoştinţelor asupra legilor creşterii plantelor. Şi aici întâlnim pe savantul obiectiv, care rezistă ispitei de a dobândi gloria cât mai multor descoperiri şi care credincios sie-şi lucrează la desăvârşirea operei sale de căpetenie, până o ridică la înăltimea la care putea fi ridicată prin munca unei vieţi omeneşti.

Calea deschisă de *Mitscherlich* a fost urmată de diferiţi chimişti ce lucrează în domeniul solului, dar studiul sistematic al legilor solubilizării substanţelor din sol a fost întreprins de noi, pentru a crea baza, pe care să se ridice metodele pentru examenul chimic al solului în sensul arătat de mai multe ori în expunerile de mai sus. Dacă pomenim aici ceeace am făcut noi în această privinţă, o facem ca o mărturisire a legăturii strânse dintre învăţătura lui *Mitscherlich* şi propriile noastre lucrări. Cred că sunt mai optimist în ce priveşte succesele viitoare ale analizei chimice decât a fost *Mitscherlich* acum câţiva ani înapoi. Intâiul nostru gând, când am pornit să găsim calea către lămurirea problemei analizei chimice a fost de a afla întâiu legile de solubilizare şi de a găsi apoi prin tatonări succesive condiţiunile de lucru care să ne ducă la rezultate comparabile cu acelea ce se găsesc în încercări de vegetaţie întreprinse paralel după *Mitscherlich* asupra aceloraşi probe de sol. Rezultatele de până acum ne îngăduesc să credem că ne-am apropiat de ţelul propus şi că mai târziu, noi sau alţii, ne vom apropia şi mai mult. Se poate să se întâmple ca în cele din urmă criteriile de judecată a nevoilor solului să fie, la analiza chimică, altele decât la metoda fiziologică, după cum e posibil ca cercetările chimice să ducă la înţelegerea mai bună a unor fapte observate la încercările de vegetaţie. Fapt important este că, eşirea din marazmul de acum un sfert de secol spre muncă optimistă şi biruinţa asupra unei crize în desvoltarea studiului solului, o datorăm lui *Mitscherlich* .

Se ştie din istoria descoperirilor şi invenţiilor că nici cele mai însemnate cuceriri ale spiritului omenesc n'au scăpat de critici, unele sincere, altele nesincere, neroade sau perfide. Nu ne mirăm aşadar că şi legea lui *Mitscherlich* a fost criticată, de multe ori, cu perfectă onestitate ştiinţifică, câteodată în chip mai puţin drept. De acest din urmă fel de critică nu e nevoe să ne ocupăm; ea a făcut destulă pagubă pricinuind pierdere de timp, de energie şi de linişte eminentului cercetător.

Există însă, precum am spus, multe lucrări în care se diseacă opera lui *Mitscherlich* în chip obiectiv şi cu tot respectul pe care tocmai cel iniţiat ştie să-l păstreze operei de valoare. Studiul acestor lucrări e foarte instructiv şi constitue o reală îmbogăţire a cunoştinţelor noastre asupra mijloacelor de a smulge naturii tainele ei. Intre aceste lucrări amintesc pe lângă numeroasele studii matematice ale lui *Baule* şi lucrarea experimentală şi matematică a d-lor *W. M. Kletschkowsky* şi *P. A. Shelesnov* asupra coeficienţilor de acţiune ai azotului şi fosforului.

Sunt unii învăţaţi cari se întreabă, dacă nu e cumva primejdios pentru cercetare să stabilim legi asupra unor fenomene complicate când nu cunoaştem încă legile proceselor parţiale ale fenomenului total. Alţii se tem ca ştiinţele naturale să nu fie primejduite în urma interpretării matematice a fenomenelor. Acestora din urmă li s'a răspuns cu vorba lui *Kant* că valoarea unei ştiinţe se judecă după matematica pe care o conţine, iar celor dintâiu că legile obţinute prin interpretarea matematică a rezultatelor unor serii de experienţe nu sunt decât consecinţe logice a materialului experimental şi ca atare juste, dacă materialul experimental nu conţine erori evitabile şi dacă la aplicaţia aparatului matematic nu s'au făcut greşeli.

Astfel de legi nu dau mai mult decât descrierea unui fenomen în condiţiunile săvârşirei sale. Dacă voeşti să ştii mai mult despre mersul fenomenului, de pildă dacă doreşti răspunsul la întrebarea de ce se petrece fenomenul aşa şi nu altfel, atunci fireşte trebuie să studiezi procesele parţiale ce au loc la săvârşirea fenomenului total.

Noi am arătat mai înainte procesele parţiale, pe care ar trebui să le cunoaştem pentru a stabili legătura dintre însuşirile solului şi puterea sa productivă. Legea lui *Mitscherlich* nu se ocupă de toate acele procese parţiale şi ne dă totuşi legătura dorită.

Este o adevărată plăcere spirituală să citeşti reflecţiunile matematicianului *Baule*, când se ocupă de nedumeririle de acest fel, exprimate de unii specialişti faţă de legea lui *Mitscherlich*.

O altă observaţie priveşte forma curbei de producţie, în care lipseşte ramura descedentă corespunzătoare scăderilor de recoltă, când dozele de substanţe nutritive ajung să fie atât de mari, încât să producă turburări în viaţa plantelor. Printr'o transformare convenabilă a formulei sale, *Mitscherlich* a găsit răspunsul la această întrebare. Nu avem însă nici un motiv să părăsim vechea formulă, valabilă pe toată întinderea curbei obţinute cu doze de îngrăşăminte, care nu ajung să fie atât de mari, încât să turbure creşterea plantelor.

Chestiunea însă care a stârnit discuţiunile cele mai vii şi care a prilejuit interesante încercări ale altor cercetători, a fost aceia a constanţei sau neconstanţei coeficientului de acţiune din relaţia lui *Mitscherlich*. Se ştie că *Mitscherlich* a susţinut că coeficientul de acţiune pentru un element nutritiv rămâne acelaş oricare ar fi planta şi constelaţia restului factorilor de vegetaţie. Alţi cercetători au găsit dimpotrivă că valoarea coeficientului de acţiune variază pentru unul şi acelaş element nutritiv, potrivit condiţiunilor de vegetaţie. În urma unor numeroase discuţiuni şi schimburi de păreri, s'a ajuns la concluzia că răspunsul sigur în această chestiune nu poate fi dat decât în urma unor noui cercetări, cari promit să fie pe atât de interesante, pe cât vor fi de laborioase.

Se vede de aci cât de rodnică a fost şi continuă să fie doctrina lui *Mitscherlich* prin lucrările pe care le inspiră şi care rândul lor vor aduce noui contribuţiuni la cunoaşterea sistemului plantă-substrat nutritiv. Din nefericire nu vedem deocamdată posibilităţile realizării marelui program de lucru în această direcţiune de cercetare. Am crezut cândva în putinţa creării unei comunităţi de muncă pe terenul cercetărilor fiziologic-vegetale, necesare pentru a constitui temelia studiului plantă-sol. In urma propunerii făcută de mine în 1923 la conferinţa internaţională dela Zürich, s'a înfiinţat, e drept, aşa numita Comisia a IV-a pentru Fiziologie vegetală, dar roadele nu s'au arătat deşi a funcţionat în primii ani sub prezidenţia profesorului *Mitscherlich*. Institutele în care se studiază problema solului nu sunt încă utilate pentru această direcţiune de cercetare. Deaceia s'a schimbat titlul comisiei a IV-a în comisia pentru fertilitatea solului.

Mai curând sau mai târziu însă cercetările acestea vor trebui făcute alături de altele care privesc noui înfăţişări ale fenomenului de creştere sau procesele de asimilaţie minerală. Dar trebue să se mai ştie că în toate încercările făcute corect, curba de producţie a putut fi descrisă just cu ajutorul relaţiei lui *Mitscherlich*, ceiace

Scanned with OKEN Scanner

însemnează că în una şi aceiaşi serie de experienţe coeficientul c e constant. Faptul variaţiunii dela serie la serie a coeficientului de acţiune (a cărui valoare poate fi determinată la fiecare serie de încercări) aduce după sine, e drept, oarecare complicaţie la judecarea rezultatelor în sens practic, dar nu zdruncină legea.

Sfârşind acum cu aceste consideraţiuni trebue să spun că chestiunea coeficientului de acţiune va trebui desbătuta chiar în tabăra chimiei pure, unde pe câte ştim n'a fost tratată în sensul de care ne ocupăm aici. Aplicarea rezultatelor discuţiunei de pe terenul curat chimic, la procesele chimice din organismul plantelor, va fi desigur anevoioasă, când ne gândim că planta e în acelaş timp şi produs al sintezei chimice şi vas de reacţiune.

Se vede din cele expuse cât de multe şi interesante perspective de lucru deschide legea acţiunei factorilor de vegetaţie. Independent de durata de valabilitate a unei teorii, valoarea ei atârnă în primul rând de cercetările pe care le-a incitat adică de adevărurile noui la a căror descoperire a condus.

Acei cari au citit cele ce am putut spune despre cercetătorul-pionier *Mitscherlich*, ar putea avea dorinţa de a şti ceva şi despre cele ale sufletului şi inimii omului, după ce vor fi preţuit pe învăţat, după cele ale duhului. Se obişnueşte să se povestească în asemenea prilejuri de bucurie, anecdote amabile despre camaradul sărbătorit, fie el aşezat cât de sus în erarhia destoiniciei omeneşti.

Mărturisesc că nu m'aş da la o parte să termin expunerea mea destul de aridă, cu mici povestiri din care să reiasă trăsături caracteristice, care să apropie pe acel venerat din motive de raţiune, de inimile în care nu încap decât sentimente.

Imi pare rău, că nu pot spune niciun fel de poveste de acest fel. Povestea vieţii de până acum a lui *Mitscherlich*, aşa cum am înţeles-o eu, este povestea omului muncitor, care respectă şi sprijină munca altora, dar care n'are timp pentru palavre. Trebue să adaug însă numaidecât că maestrul nostru este foarte comunicativ când e vorba să dea toate lămuririle pe care i le cere cineva în chestiuni de specialitate.

L'am văzut totdeauna amabil, foarte primitor, ca un boer moldovean, atât în laborator cât şi în căminul lui, unde toată ambianţa mărturiseşte tradiţii seculare de distinsă atitudine faţă de oameni, natură şi lucruri.

Nu l'am văzut niciodată pe marele meu coleg, mâniat, nici nu l'am auzit vorbind de rău pe cineva, dimpotrivă mi s'a părut că e şi mai senin în conversaţia intimă decât a fost în unele polemici, în care poate să fi fost ceva mai aspru, din datorie faţă de adevărul ştiinţific.

Nu l-am auzit vorbind politică de nici un fel, precum n'am putut descoperi la dânsul nici un fel de prejudecată, fie ea socială, politică sau religioasă.

Mai e nevoie oare să spunem că noi toţi aceştia de aici care am avut norocul să-l cunoaştem pe profesorul *Mitscherlich*, îi dorim din toată inima tot ce doreşti aceluia pe care-l admiri şi pe care-l iubeşti.

Parcurgând aceste două studii considerăm că nu sunt necesare noi comentarii, dar dorim să menţionăm că lucrarea lui T. Saidel este inclusă din două considerente importante. El a fost primul cercetător român care a aplicat „Metoda Mitscherlich" la experienţe făcute în Institutul Geologic; tot acest mare savant a fost un colaborator apropiat al dr-lui Ionescu-Şişeşti, un prieten profesional, care era mai în vârstă cu 11 ani. Credem că şi marele savant ar fi aprobat gestul nostru.

Scanned with OKEN Scanner

Lucrări publicate

G. Ionescu-Şişeşti – Studii agronomice, de economie agrară şi sociologice[57]

1. Participarea României la producţiunea şi comerţul mondial de cereale. Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1928
2. Organizarea activităţii ICAR. Bucureşti, 1928 (în lb. franceză)
3. Importanţa grâului în Economia ţării şi Economia mondială. Bucureşti, 1928, lucrările Congresului Agricol din 1928
4. Colonizarea. Bucureşti, Tip. Oltenia, 1930, 30 pg
5. Agronomii în serviciul agriculturii (conferinţă radio). Buletinul MAD., seria a III-a, nr. 2, 1932
6. Cercetarea ştiinţifică şi experimentală colectivă. Tipografia Oltenia, 1928, 20 pg
7. L'agriculture de la Roumanie pendant la guerre. Extras din Histoire économique et sociale de la guerre mondiale, Yale University Press, New Haven, USA, 1929
8. Agricultura în epoca contemporană. Ed. PAS, 1930, 207 pg
9. Educaţia agricolă a satului.Casa Şcoalelor, Bucureşti, 1930, 55pg
10. Criza agricolă (conferinţă radio). Viaţa agricolă, 1931, p. 204 - 210
11. Organizare agricultorilor şi regimul tarifelor vamale preferenţiale. Viaţa agricolă nr. 7, 1932
12. Satul şi etica socială. Conferinţă radio la Fundaţia Carol, 8 nov. 1932
13. Cuvântarea d-lui Ministru al Agriculturii şi Domeniilor în legătură cu bugetul din data de 16 ian. 1932. Viaţa agricolă nr. 1, 1932
14. Lunca Dunării şi punerea ei în valoare. Bucureşti, Ed. Imprimeria Naţională, 1933, 28 pg
15. Agricultura şi Capitalismul. Bucureşti, 1932, 140 pg
16. Lunca Dunării – cadrul natural. Monitorul Oficial, 1933, 11 pg
17. Aspects of Romanian Agriculture. Ed. MacMillan Company, 1934
18. Aratul. Biblioteca agricolă Universul, ed. a II-a, 1934, 32 pg
19. Satul şi etica socială. Conferinţă Tipografia Ion C. Văcărescu, Bucureşti, 1933, 16 pg
20. Opera ştiinţifică a profesorului E. A. Mitscherlich şi agricultura românească. Viaţa agricolă nr. 8, 1934
21. Ce a fost şi ce trebuie să fie „viaţa agricolă". Viaţa agricolă nr. 1, 1935
22. Tipurile principale de sol din România şi necesitatea lor de îngrăşăminte. Imprimeria Independentul, Bucureşti, 1936,20 pg
23. Echilibrul între agricultură şi industrie. Bucureşti, 1936, 16 pg
24. Desvoltarea studiilor despre sol în România. Discurs de recepţie la Academia Română. Bucureşti, Imprimeria Naţională,1937, 36 pg
25. L'organisation et l'activité de recherches agronomiques de la Roumanie, 1928 – 1936. Bucureşti, Imprimeria Naţională, 1937, 36 pg
26. Prefaţă la cartea „Păşuni şi Fâneţe" de Ion Safta. Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1937
27. Développement de la science agricole en Roumanie. Extrait de La vie scientifique en Roumanie, 2, Sciences appliquées, Bucureşti, 1938
28. Agricultura României. În vol. III, Enciclopedia României, Bucureşti, Imprimeria Naţională, 1938 – 1939
29. L'activité du docteur Gr. Antipa dans le domain de la sociologie, Viaţa agricolă, 1938
30. Iniţiativa regală în agricultură. Conferinţă radio (ca ministru al MAD), Buletinul informativ al MAD, nr. 6, 1938
31. Situaţia agriculturii. Viaţa agricolă, 1938, p. 111 – 114
32. Opera ştiinţifică a profesorului E. A. Mitscherlich şi agricultura română. Viaţa agricolă nr. 8, 1939
33. Agricultura României. Extras din Enciclopedia României 1939, Imprimeria Naţională 1939
34. Problema decăderii agriculturii româneşti prin pulverizarea excesivă a proprietăţii. Viaţa agricolă, nr. 6, 1940, p. 163 – 166
35. Sforţarea (eforturile) agricolă a României în 1940. Editorial Viaţa agricolă, nr. 10, 1940
36. Standardele de fertilitate şi nevoile de îngrăşaminte. Bucureşti, 1940
37. Contractele de dijmă şi de muncă în agricultură. Monitorul Oficial, 1940
38. Colonizarea. Discurs în Parlamentul României. 2, 15 aprilie 1940, Monitorul Oficial, 1940
39. Problema valorificării grâului. Viaţa agricolă, nr. 6, 1940
40. L'Institut de Recherches Agronomiques de la Roumanie. Revue roumaine d'agriculture, Bucureşti, 1940
41. Opera ştiinţifică a profesorului E. A. Mitscherlich. Viaţa agricolă, 1942, p. 306 – 313
42. Cuvântarea d-lui profesor dr. G. Ionescu-Şişeşti, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor, 3 martie 1940, Buletinul informativ al MAD, 1940

[57] Majoritatea scrierilor dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, din perioada 1928 – 1948, au avut conţinut tipic studiului, prin valoarea ştiinţifică a conţinutului. Ele au prezentat informaţie analizată temeinic, pe baze reale sau raţionamente logice. Discursurile şi conferinţele sale, intervenţiile parlamentare s-au bazat pe aceste caracteristici.

Scanned with OKEN Scanner

43. Institutul de Cercetări Agronomice al României şi viticultura. Podgoria Drăgăşani. Bucureşti, 1943, 5 pg
44. O epocă din istoria agriculturii româneşti. Rev. PAS, Bucureşti, 1943
45. Institutul de Cercetări Agronomice al României. Rev. „Natura", XXXIV, 1945
46. Podgoria Alba-Iulia. România viticolă, nr. 7 – 9, Bucureşti, 1946
47. Agronomia şi silvicultura. Monitorul Oficial, 1946
48. Colonizarea. Discurs, Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1946

Scanned with OKEN Scanner

C) ÎNDRUMĂRI AGRICOLE

Preambul

În activitatea sa complexă, fără pereche în secolul XX, în domeniul ştiinţei agricole şi învăţământului agronomic, dr. Ionescu-Şişeşti a avut o preocupare perpetuă pentru promovarea cunoştinţelor aplicabile în lucrările efectuate pentru obţinerea recoltelor. Personal a denumit această grupă de lucrări „Îndrumări agricole". Subiectele lor erau în general alese după momentul necesar activităţilor agricole din perioada publicării lor. Aşa cum se vede din lista de titluri, numai în perioada 1928 – 1948, numărul acestor lucrări se apropia de 100, fiindcă autorul a tipărit într-un număr mare de publicaţii, fiind aproape imposibil de descoperit în totalitate. Nu a fost un specialist agronom în secolul XX care să fi apelat la un număr atât de mare de publicaţii, îndeosebi ziare şi reviste, pentru tipărirea lucrărilor de acest gen.

Este interesant să cunoaştem o parte din publicaţiile care au tipărit lucrările sale din această perioadă: Argus, Universul, Politica, Drum Nou; revistele Viaţa Agricolă, Pagini agrare şi sociale, Ogorul românesc, Calendarul plugarilor, Buletinul informativ al Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, Buletinul Agriculturii, Imprimeria Centrală a Monitorului Oficial; numeroase conferinţe republicate în „broşuri" ş.a. Numeroase asemenea lucrări au fost publicate sub formă de broşură.

Analizând structura tematică a lucrărilor publicate ca „îndrumări agricole", constatăm că ele pot fi uşor grupate după scopul agronomic pe care a urmărit să-l prezinte. Se află între acestea: cunoaşterea solului şi necesitatea aplicării îngrăşămintelor, modul de lucrare a solului şi efectele acesteia, descrierea cultivării celor mai importante plante de câmp, despre agricultură din punct de vedere economic incluzând, cu analize, problema valorificării recoltelor dar şi nevoile de a răspunde prin măsuri de progres agricol. Este vizibil interesul său pentru a face cunoscută starea agriculturii din ţări vecine României, dar şi din cele apusene, aflate în progres mai mare faţă de noi. Alături de aceste teme importante pentru cunoaşterea ştiinţei agriculturii şi aplicării ei, autorul s-a exprimat şi asupra rolului agronomilor.

Remarcăm de asemenea atenţia autorului de a prezenta scrierile sale într-un limbaj agronomic perceptibil unui număr mai mare de persoane interesate. Totuşi pentru înţelegerea lor se cerea o anumită instruire agronomică sau o acumulare de deprinderi practice mai bogate.

Pentru cunoaşterea activităţii sale atât de bogate în acest domeniu al îndrumărilor agricole, pentru care a muncit cu mult interes şi efort, prin care a manifestat optimismul său prezent în toate scrierile, reproducem câteva dintre ele integral sau fragmente reprezentative.

Nu am folosit termenul de „articole" pentru lucrările la care ne referim pentru că ele au un conţinut şi o întindere tipografică care nu permit să fie considerate astfel. Aceste lucrări prezintă un conţinut ştiinţific evident şi, în majoritatea cazurilor, sunt de o elevaţie caracteristică lucrărilor ştiinţifice.

1) Iarba de Sudan

Iarba de Sudan este una dintre plantele noui, care s'au introdus în agricultura românească în anii din urmă.

S'a ocupat de această plantă d-l I. Cămărăşescu, care o cultiva pe moşia sa Dâlga, jud. Ialomiţa, şi care a scris o lucrare foarte importantă despre plantele de nutreţ din regiuni secetoase, lucrare în care „iarba de Sudan" e mult lăudată şi cu drept cuvânt.

Deasemenea a scris despre această plantă d-l inginer agronom A. Tălăşescu, care o cunoaşte încă de când făcea agricultură în Argentina.

Institutul de Cercetări Agronomice s-a ocupat mai mulţi ani de această plantă, spre a stabili care sunt condiţiile de cultură cele mai potrivite dela noi.

Iarba de Sudan îşi are obârşia, după cum spune numele, în Sudan, Africa.

A fost adusă întâi la o staţiune experimentală din America de Nord, unde a dat bune rezultate. De acolo s'a răspândit în toată America şi apoi în unele ţări cu veri calde şi cu pământuri bune.

E o plantă de nutreţ, care seamănă la înfăţişare cu costreiul ce creşte sălbatic în lanurile din regiunile mai secetoase ale ţării noastre, de pildă în Bărăgan. Costreiul are tulpini sub pământ, întocmai ca ale pirului, dar mult mai groase. De aceea costreiul se înmulţeşte uşor, înăbuşe culturile şi e foarte greu de stârpit. E astfel una din cele mai rele buruieni.

Planta: Iarba de Sudan are cu totul alte însuşiri: ea e o plantă anuală, trebue deci semănată în fiecare an, nu face tulpini sub pământ, nu e o buruiană, ci o plantă de cultură.

Iarba de Sudan se numeşte în ştiinţă *Sorghum exiguum*; iar costreiul, *Sorghum Halepense* (Iarba de Alep).

Iarha de Sudan e o plantă de nutreţ foarte preţioasă pentru ţinuturile secetoase şi calde. Creşte înaltă dela 1 m până la 2 m şi mai mult. Dă o cantitate mare de nutreţ, care se poate da la vite fie verde, fie ca fân uscat. Produce mai mult ca dughia ori meiul.

După întâia coasă lăstăreşte şi creşte din nou, astfel că, pe locuri bune, se poate cosi a doua şi a treia oară. După întâia, a doua sau a treia coasă, dă o păşune foarte bună. În loc de coasă se poate păşuna tot timpul şi e foarte potrivită pentru a fi însămânţată în padocurile de cai. Se poate păşuna la şase săptămâni după ce a răsărit.

Solul şi clima: Cere pământ rodnic, adânc, curat, bine lucrat. Îi place căldura. Are nevoie de căldură şi umezeală, când răsare. După ce a răsărit, rabdă la secetă. Daca însă plouă, creşte şi mai bine. Rădăcinile pătrund până la o mare adâncime, în căutarea apei. La început se desvoltă mai mult rădăcinile, iar tulpinele şi frunzele,

Scanned with OKEN Scanner

foarte încet. După ce s au împuternicit bine rădăcinile, pornesc şi tulpinele şi frunzele, repede. Infrăţeşte puternic

Consumă multă apă din pământ şi lasă pământul uscat, astfel că nu putem pune după ea o semănătură de toamnă.

Fertilitatea: De asemenea consumă multă substanţă hrănitoare din pământ, astfel că dacă pământul nu e destul de bogat, trebue să primească îngrăşăminte şi anume gunoi de grajd.

Îngrăşământul îl dăm înainte de a semăna iarba de Sudan spre a ajuta pe aceasta, sau după ea, spre a ajuta planta următoare.

Semănatul se face la începutul lui Mai până la sfârşitul acestei luni, cam la două săptămâni după porumb. Încolţirea se face când pământul are o temperatură de 14-20 grade Celsius. Cu cât pământul e mai cald, cu atât facem mai multă economie de sămânţă. In ţinuturile mai reci se seamănă de două ori mai multă sămânţă, decât în ţinuturile mai calde.

Pământul trebue să fie ravăn. Dacă e prea svântat sau prea umed, încolţirea nu se face bine.

Este bine să se semene cu maşina în rânduri, la o depărtare de 10-15 cm între rânduri şi la o adâncime de 3 cm. În ţinuturile mai secetoase se poate mări adâncimea până la 5 cm. Dacă se bagă sămânţa mai adânc, colţul nu mai ajunge la suprafaţa pământului.

Cantitatea de sămânţă de dat la ha., este 50-70 kg. Aceasta este cantitatea cea mai potrivită în România, Ungaria, Jugoslavia. In America se seamănă mai rar, se dă o cantitate mai mică de sămânţă şi se prăşeşte între rânduri.

In încercările noastre, când am semănat mai rar, am dobândit o producţie mai mică şi un fân de calitate mai rea, fiindcă tulpinele se fac atunci prea groase şi tari. Semănând în 1932, la 10 cm, am obţinut 5868 kg de fân la ha.; semănând la 40 cm, recolta a fost numai 3507 kg.

Când se seamănă pentru păşune, se dă ceva mai multă sămânţă (până la 70 kg).

Când vrem să cultivăm pentru sămânţă, atunci e bine să semănăm mai rar, pentruca atunci planta leagă mai bine rod.

Lucrările de îngrijire: Dacă am semănat rar, iarba de Sudan trebue prăşită; dacă am semănat des, trebue plivită. Este mare primejdie ca această plantă să fie năpădită de buruieni, fiindcă, precum am spus, la început creşte încet. De abia din a patra săptămână începe să crească puternic.

Recoltatul: Dacă am scăpat-o de buruieni, iarba de Sudan nu mai are nevoie de nicio îngrijire, până la coasă. Coasa se face când planta e în floare, după 11-12 săptămâni dela semănat. Dacă o lăsăm să treacă din floare, recolta e ceva mai mare, dar calitativ inferioară. Se poate cosi şi înainte de înspicare. In acest caz, cantitatea de fân e mai mică. In schimb vom asigura peste vreo 30 zile, a doua coasă.

Bine înţeles, dacă urmărim recolta de seminţe. atunci lăsăm seminţele să se coacă.

Producţia de fân din două coase ajunge până la 9600 kg la hectar. In încercările noastre, la Institutul de Cercetări Agronomice, am obţinut următoarele producţiuni:

Experienţă la Băneasa în 1933
Cantitatea de sămânţă dată la ha: 10, 20, 30, 40 şi 50 kg.
Producţia de nutreţ verde la ha, din două coase: 14.999, 17.877, 20.757, 21.665 şi 24.393 kg
Experienţă la Băneasa în 1934
Cantitatea de sămânţă dată la ha: 20, 30 şi 50 kg.
Producţia de fân la ha, din trei coase: 6117, 8477 şi 9161 kg
Producţia de sămânţă este de 800 până la 1600 kg.
Experienţă la Băneasa în 1936
Cantitatea de sămânţă dată la ha: 10, 30, 50, 70 şi 90 kg.
Producţia de fân la ha, din patru coase: 9330, 10.050, 10.370, 11.100 si 11.050 kg
Producţia de sămânţă este de 800 până la 1600 kg.

Concluzii: În perioada aceasta de răspândirea culturii acestei plante, sămânţa e destul de scumpă.

Cultura plantei este rentabilă, fie că se cultivă pentru seminţe, fie că se cultivă pentru fân.

Fânul de iarbă de Sudan este foarte hrănitor. Ca păşune în regiunile secetoase este o adevărată binefacere, fiindcă este singura iarbă, care se păstrează verde toată vara.

Pentru a desvolta creşterea vitelor trebue să avem nutreţ mult şi de bună calitate. Iarba de Sudan este, alături de lucernă, de sparcetă şi de porumbul de nutreţ, o plantă foarte recomandabilă pentru regiunile calde şi secetoase din alte ţări şi mai ales pe pământurile brune, negre, de stepă (cernoziomuri). **(79)**

Comentariu

Prima lucrare despre „Iarba de Sudan" a fost publicată de dr. G. Ionescu-Şişeşti în anul 1925 la Editura „Tiparul românesc", fără date privind rezultatele obţinute în experienţele ICAR.

Această plantă a fost preluată în cultură abia la începutul secolului XX (1912-1914), în Rusia, pentru zonele secetoase de cernoziom. In ţara noastră s-a cultivat imediat după primul război mondial, pe suprafeţe mici, în marile proprietăţi. Abia în anii 1948-1950 se cultivau 2000 ha, dar în anul 1958 s-a ajuns la 15.000 ha realizând o producţie globală de seminţe de numai 20.800 t, fapt pentru care cultivatorii nu au agreat această cultură o perioadă de timp. Ca producţie anuală de fân se obţineau 4-10 t/ha (1946), la fel ca la sorg. **(80)** In anul 2000 se obţineau 40-50 t masă verde pe hectar şi 8-10 t fân, producţie anuală. **(81)**

Lucrarea reprodusă după dr. G. Ionescu-Şişeşti cuprinde toate cunoştinţele esenţiale necesare cunoaşterii caracteristicilor plantei şi procedeelor de cultivare. Găsim o exprimare într-un limbaj de mare acurateţe, perceptibil pentru un număr mare de cultivatori, cu practică agricolă asumată. Explicaţiile date au la bază principiul „cauză efect", adică „ce facem şi ce obţinem", unde putem afla şi de ce obţinem aşa. Avem un model simplu de elaborare a unui conţinut de „îndrumări agricole".

Dacă analizăm prezentarea acestei culturi în tratatul de fitotehnie de către I. Safta în anul 1960, după un sfert de veac, constatăm un progres remarcabil, dar el conţine integral esenţa lucrării dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, care, desigur, nu este menţionat în bibliografia lucrării.

Scanned with OKEN Scanner

2) Agronomii în serviciul agriculturii

Preambul

Această lucrare a fost prezentată iniţial într-o conferinţă ţinută la „Casa pădurilor", cu scopul de a da un orizont general cu privire la activitatea agronomilor din Ministerul Agriculturii. În perioada 18 aprilie 1931 – 8 aprilie 1932 dr. G. Ionescu-Şişeşti se afla ca ministru al agriculturii, în primul său mandat, la chemarea lui N. Iorga.

Această elaborare a fost structurată pe un număr de teme, care urmăreau realizarea scopului său, ca îndrumare pentru activitatea ce urma să fie depusă de inginerii agronomi care conduceau serviciile ministerului. Nu era un proiect de activitate ci un conţinut de îndrumări generale. Iată aceste teme: 1. Introducere; 2. Finalizarea reformei agrare din 1918-1920 (era anul 1931); 3. Agronomii în mijlocul plugarilor; 4. Întocmirea unui program de lucru; 5. Organizarea asociaţiilor agricole; 6. Urmărirea aplicării legilor; 7. Rolul învăţământului agricol; 8. O mai bună gospodărire în exploataţiile statului; 9. Mişcarea cooperatistă.

Pentru o înţelegere corectă a concepţiilor şi ideilor generale cu privire la îndeplinirea obiectivelor fiecărei teme, pentru constatarea nivelului de expunere şi aprecierea conţinutului elaborat, vom reproduce integral acest material.

Agronomii în serviciul agriculturii

1. Introducere.

D-l prof. dr. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii, a convocat, pe ziua de 14 septembrie 1931, agronomii din serviciile ministerului, la «Casa Pădurilor», unde le-a ţinut următoarea conferinţă:

V'am chemat ca să vă dau un îndemn la muncă. Nu vreau să zic că nu munciţi, chiar şi fără acest îndemn direct, dar ţin să accentuez că într'o vreme excepţională ca aceea în care trăim, trebuie să desfăşurăm cu toţii o muncă excepţională.

Lumea trece azi printr'o criză economică care are aspectul unui războiu: vor birui cei ce au mai multă tenacitate, cei ce vor desfăşura mai multă muncă luminată, cei ce nu-şi vor pierde încrederea în puterile lor.

Preţurile produselor agricole sunt scăzute şi vor rămâne scăzute. Trebuie să biruim la preţuri scăzute! Pentru aceasta este nevoie să ridicăm producţia la hectar şi să îmbunătăţim calitatea produselor noastre vegetale şi animale, fără noui investiţii.

Acest ţel se poate atinge şi d-voastră trebuie să fiţi pionierii luptei care ne va duce la acest ţel.

2. Reforma agrară trebuie terminată

Cea mai mare parte dintre inginerii agronomi au fost prinşi după războiu de lucrările reformei agrare, operă uriaşă, la înfăptuirea căreia d-voastră aveţi o însemnată parte de merit. Aţi fost şi mult criticaţi, pentrucă la noi se generalizează încă cu prea multă uşurinţă dela nefericite cazuri izolate la condamnarea unei întregi bresle. Vi s'a aplicat o judecată nedreaptă; pentru că ori de câte ori se lăuda reforma, se puneau înainte meritele oamenilor politici şi ori de câte ori se constata scăderile aplicaţiunii ei, eraţi d-voastră făcuţi ţapi ispăşitori, iar politicienii erau oamenii cei mai candizi.

Judecata nepărtinitoare va veni la vremea ei şi va recunoaşte meritele Corpului Agronomic în această mare reformă.

Reforma a avut un caracter quasi-revoluţionar şi revoluţiile nu se pot permanentiza, fără grave neajunsuri pentru viaţa societăţii şi a Statului. Trebuie să intrăm cât mai repede în faza ei de stabilitate a proprietăţii căci fără stabilitatea proprietăţii nu există credit şi nu-i posibil progresul tehnic.

Din punctul de vedere al rolului agronomilor, reforma trebueşte considerată terminată chiar de azi.

Rămâne să se accelereze lucrările cadastrale şi acele ale Comitetului Agrar, care sunt în curs. Dar să nu se mai ia nimic dela început. Acolo unde lucrul este terminat, trebuie să nu se mai scormonească reclamaţiuni nici de d-voastră, nici de oamenii politici cu interese locale, nici de organele administrative.

Rolul d-voastră, cei care aţi lucrat la reforma agrară dela războiu încoace a fost administrativ, mai mult biurocratic. A fost o misiune statică, acuma trebuie să vă consacraţi misiunii d-voastră dinamice şi creiatoare.

Doresc să aud şi părerile d-voastră în ceeace priveşte modalităţile de îndeplinire ale acestei noui misiuni şi cred că în discuţiile ce vor urma, veţi aduce fiecare partea d-voastră de contribuţie.

3. Agronomii în mijlocul plugarilor

Iată care sunt îndrumările mele:

Inginerul agronom trebuie să fie mereu pe teren, în mijlocul plugarilor mari şi mici, pe cari trebuie să-i ajute şi să-i lumineze. Biurourile trebuesc lăsate pe seama funcţionarilor subalterni.

Inspectorii fuseseră toţi îngrămădiţi în Bucureşti. Am hotărât ca toţi să meargă la serviciile şi regiunile ce li s'au dat, pentru a încadra în mobilizarea agricolă ce pornim pe directorii serviciilor agricole judeţene şi pe şefii de instituţii locale.

Misiunea d-voastră în mijlocul agricultorilor este considerabilă. Pentru a o putea exercita cu succes trebuie să vă faceţi fiecare bilanţul intelectual şi moral şi să împliniţi eventualele lipsuri.

Vă trebuie întâiu competenţă tehnică desăvârşită. Nu veţi avea prestigiu decât dacă veţi şti mai mult decât oricare agricultor cu care veniţi în contact. Pseudo-competenţa enciclopedică şi superficială nu serveşte la nimic. Nimeni nu poate şti totul foarte bine. Dar o anumită ramură a plugăriei trebuie s'o ştiţi fiecare din d-voastră până în cele mai adânci amănunte. În ramura pe care o cunoaşte perfect fiecare va putea activa la maximum. În scopul cunoaşterii specialităţii fiecăruia din d-voastră vi s'au distribuit formularele pe care vă rog a le completa.

Vom face cursuri pentru desăvârşirea cunoştinţelor d-voastră, aşa cum s'au făcut şi în trecut. De data aceasta vom merge ceva mai departe: nu vom mai face cursuri enciclopedice, ci cursuri pe specialităţi, pentru a pune în mâna fiecăruia din d-voastră un instrument de lucru desăvârşit.

Vă trebuie apoi entuziasm creator, dragoste de plugărie, arta pedagogică de a lucra cu oamenii, de a-i

Scanned with OKEN Scanner

înrâuri în sensul cel bun. Cine nu are flacără de entuziasm în sufletul său, nu e utilizabil în vremea de faţă şi urmează să se dea la o parte, pentru a nu încurca drumul celor credincioşi şi vrednici.

Pe teren, între agricultori, cu competenţă şi cu entuziasm, iată ce vă cer eu, ce vă cere ţara la toţi deopotrivă.

4. Întocmirea unui program de lucru

Şi acum aş dori să mă adresez la fiecare grupă dintre d-voastră după rosturile pe cari le aveţi fiecare în agricultura ţării.

Inginerii agronomi din serviciile agricole judeţene şi dela Camerele de agricultură sunt răspunzători de progresul agriculturii în judeţul respectiv. Cu drept cuvânt s'a accentuat că ele trebuie să ajungă ceeace sunt azi catedrele ambulante de agricultură în Italia. Cum veţi lucra fiecare în detaliu nu e locul să desvoltăm aci. Va trebui să încadraţi activitatea d-voastră în programul de raţionalizare al agriculturii şi zootehniei întocmit de Minister pentru toată ţara. În ceeace priveşte detaliile, veţi face împreună cu Camera de agricultură un program pentru toate regiunile judeţului d-voastră, în raport cu ramurile de producţie cele mai indicate pentru fiecare regiune.

Ministerul vă cere în fiecare lună un raport de activitatea d-voastră pentru perfecţionarea agriculturii din judeţul sau regiunea ce conduceţi.

Vă rog să stabiliţi o colaborare strânsă cu prefectul care e reprezentantul guvernului în judeţ. Prefecţii au autoritate, d-voastră aveţi cunoştinţele tehnice. Asociind într'un mod cordial şi entuziast aceste pârghii de progres vom ajunge să schimbăm agricultura ţării.

Vă rog să colaboraţi în mod intens cu Camerele de agricultură, în care aveţi un rol hotărâtor. Aceste camere au o chemare importantă, dela care multe s'au abătut. Cred că guvernul actual este singurul în măsură să le despoliticianizeze în mod sincer, nu ipocrit, şi să le aducă la rolul lor de apărătoare dezinteresate ale intereselor agricole şi de focare de progres pentru plugărie.

Vă rog să colaboraţi în mod cordial cu colegii d-voastră ingineri cadastrali, medici veterinari şi ingineri silvici, pentrucă toţi urmăriţi, în cadrul programului Ministerului şi nevoilor ţării, aceleaşi ţeluri.

La reşedinţa judeţelor şi la reşedinţa inspectoratelor veţi face conferinţe săptămânale, sub preşedinţia celui mai mare în grad dintre funcţionarii Ministerului nostru. În aceste conferinţe se va recapitula de fiecare munca ce aţi depus-o şi se vor coordona măsurile ce luaţi.

5. Organizarea asociaţiilor agricole

Cel mai important câmp de activitate, care se deschide de azi înaintea d-voastră este organizarea asociaţiilor agricole, potrivit legii votată în Iulie în Parlament. Organizarea acestor asociaţii este singurul mijloc de a moderniza agricultura noastră ţărănească de a o face să beneficieze de mijloacele tehnice ale marilor exploatări, de a o pune în măsură să trimită pe piaţă produse uniforme şi de bună calitate. Aştept să văd o nobilă emulaţie între d-voastră în înfiinţarea şi organizarea acestor asociaţii.

În programul nostru este să transformăm în mari livezi de pomi cu producţie superioară standardizată, regiunile din Nordul ţării, care au o agricultură restrânsă şi care trăiau înainte mai ales din păduri. O activitate foarte intensă şi foarte rodnică vă aşteaptă pe d-voastră cei ce aveţi serviciile în aceste regiuni.

Legea de valorificare a cerealelor trebuie aplicată cu stricteţe. Dacă unora dintre d-voastră li se cuvine toată lauda în munca depusă pentru aplicarea acestei legi, sunt judeţe unde am constatat o lipsă de activitate care merită mai mult decât o dezaprobare. Vă rog să organizaţi în mod serios controlul aplicării timbrului pe pâine şi să faceţi un raport săptămânal de inspecţiile făcute şi de procesele-verbale de contravenţie ce aţi dresat. Deasemenea vă rog să organizaţi în chip ireprosăbil înregistrarea tranzacţiunilor, conform legii, şi regulamentului. Vă previn că în curând veţi fi chemaţi la un rol şi mai activ în susţinerea grâului, rol pentru care vă trebuie de pe acuma un antrenament de voinţă şi de energie.

6. Urmărirea aplicării legilor

Sunt alte două legi, a căror aplicaţie este în atribuţiile d-voastră şi cari au fost slab aplicate până acuma. Legea controlului comerţului cu seminţe de plante de nutreţ şi legea interzicerii plantării de hibrizi producători direcţi.

Prima lege urmăreşte să nu mai fie în ţară lucerniere şi trifoişte infectate de cuscută. Să nu se mai vadă în judeţele d-voastră acest flagel. Legea vă dă în mână instrumentul pentru a-l stârpi. Să nu se mai facă în judeţele d-voastră noui plantări de hibrizi producători. Vă ţinem răspunzători, dacă se vor face totuş, fără ca d-voastră să fi luat cuvenitele măsuri.

O lege căreia deasemenea trebuie să-i daţi o atenţie deosebită este legea combaterii fraudelor în vinificaţie. Această lege s'a aplicat destul de serios până în prezent, datorită mai mult muncii şi vigilenţei inspectorilor din serviciul central. Va trebui însă ca în viitor şi d-voastră să colaboraţi activ la aplicarea ei.

7. Rolul învăţământului agricol

Mă adresez acum *profesorilor din şcolile de gradul I şi II-lea*. D-voastră pregătiţi oamenii pentru o nouă etapă de progres a agriculturii. Rolul acesta este de o însemnătate covârşitoare, fiindcă de factorul *om* depinde totul. Zadarnice vor fi sacrificiile în ordinea materială, dacă omul nu-şi va împlini chemarea sa.

Învăţământul agricol a fost reorganizat, profesorii au dobândit drepturile de mult năzuite, dar am impresia că şcoala este mai slabă azi în spiritul ei, decât în perioada de luptă şi de sbucium.

Vă cer să faceţi oameni capabili să se descurce în viaţă cu mijloacele lor şi nu postulanţi de slujbă. Accesul la slujbe a fost închis de sărăcia Statului.

Şcolile de gradul I nu trebuie considerate ca şcoli pregătitoare pentru gradul II şi nici cele de gradul II ca şcoli pregătitoare pentru învăţământul superior, ci fiecare din aceste categorii de şcoli trebuie considerate ca cicluri închise, destinate a forma oameni pentru o anume întrebuinţare practică. Numai elementele cu totul excepţionale vor putea trece prin aceste grade de şcoli spre învăţământul superior. În acest sens vom aduce o modificare a legii învăţământului agricol.

Pentru ca şcoala să răspundă menirii ei, de a forma elemente pregătite pentru viaţă, trebuie ca profesorii să se pună ei însăş în cadrul vieţii practice şi utile şi să lase la o parte noţiunile teoretice şi doctrinele insuficient

Scanned with OKEN Scanner

asimilate.

Profesorul şcolii de agricultură, nu e un profesor de liceu, care face orele sale şi apoi pleacă din şcoală. Profesorul de agricultură trebuie să participe activ la gospodăria şcolii. Acolo stabileşte el legătura şcolarilor cu realităţile vieţii şi acolo profesorul face proba principală a capacităţii sale.

Sunt şcoli care au personal didactic şi administrativ numeros şi elevi puţini. Aceste şcoli trebuesc populate prin ajutorul prestigiului şi muncii profesorilor. Altfel ele vor fi desfiinţate, pentrucă însemnează o povară zadarnică, iar personalul fatal va rămâne pe dinafară.

Şcolile trebuie să aibe o influenţă hotărâtoare asupra agriculturii din regiune. Dacă agricultorii maturi nu vin la şcoală pentru sfat şi îndrumare, dacă seminţele, reproducătorii, bunele metode ale şcolii nu se văd în starea agriculturii din jur, însemnează că şcoala este incapabilă şi nu are nici o raţiune de a fi.

8. O mai bună gospodărie în exploatările statului

Inginerilor agronomi din serviciile Regiei Fermelor şi Exploatărilor Agricole le cer să dea pildă în instituţiile ce conduc cu o muncă raţională, cu o bună organizare, cu o supraveghere mereu trează, exploatările agricole, viticole sau zootehnice pot lupta cu criza.

Este necesar ca exploatările Statului să dea pildă unei bune gospodării. Unei bune gospodării, nu în sensul luxului şi faţadei, ci unei bune gospodării în sensul atingerii maximului de rezultat cu minimul de mijloace. Cine e priceput poate să-şi organizeze cu mijloace de exploatare modeste, aşa cum impun greutăţile financiare de azi, o gospodărie raţională. Pentru aceasta trebuie o frământare şi o chibzuire continuă spre a se găsi metodele de a cruţa mijloacele şi de a spori producţia.

Exploatările Statului trebuie să fie centre de aprovizionare pentru materialul vegetal şi animal necesar în fiecare regiune. Ar fi regretabil, dacă s'ar mai întâlni ferme cu animale de origine necunoscută sau cu lanuri în care se cultivă soiuri de plante amestecate şi primitive.

Caracterul prea multilateral şi divers al acestor exploatări a stricat mult în trecut rostului şi prestigiului acestor instituţii.

Începând chiar din anul acesta exploatările regiei trebuesc duse la maximum de specializare, pentru ca agricultura României să aibe în fiecare din aceste instituţii centre de aprovizionare cu cel mai bun material: ferme pentru sămânţă de grâu selecţionat, ferme pentru sămânţă pură de porumb din diferite varietăţi, ferme producătoare de sămânţă de lucernă, de plante industriale, ş.a.

Vom căuta în viitorul apropiat să revizuim programul tuturor instituţiilor, pentru a le pune în concordanţă cu acest principiu.

Mijloacele sunt reduse în vremea de azi; cred însă că cu o mai bunăr epartizare a lor vom putea face faţă nevoilor. Instituţiile care reprezintă o povară inutilă vor fi lichidate. Administraţia centrală va trebui descongestionată, pentrucă ea înghite azi prea mult faţă de instituţiile exterioare. O parte din personalul dela centru va trebui retrimis la instituţiile exterioare.

9. Mişcarea cooperatistă

Inginerilor agronomi cari desfăşoară activitatea în mişcarea cooperativă, le amintesc că această desvoltare nu se poate desvolta decât într'o atmosferă de idealism şi de devotament pentru cei mici. Cooperaţia trebuie să-i strângă şi să-i solidarizeze pe aceştia, pentru a munci mai bine, a produce marfă de calitate, în cantităţi constante, a câştiga potrivit muncii. Cooperaţia nu poate fi un instrument politic şi nici o firmă, după care să se ascundă interesele câtorva profitori.

Inginerii agronomi au fost întrebuinţaţi în vremea din urmă în administraţia Pescăriilor Statului, unde aştept să aducă competenţă ştiinţifică, spirit de metodă şi de organizare, o cinste ireproşabilă pentru a ridica la nivelul necesar producţia acestui imens patrimoniu al Statului.

***

Agricultorii şi ţara întreagă sunt azi cu ochii aţintiţi asupra d-voastră.

Ori veţi fi în măsură să daţi o sforţare excepţională de muncă şi de competenţă, ori de nu, veţi înmormânta prestigiul Corpului agronomic şi veţi ruina cariera d-voastră.

Veţi şti că nimeni dintre d-voastră de azi încolo nu se mai poate bizui pe trecut şi pe grade câştigate. Trebuie să consideraţi vechile d-voastră state de serviciu puse la arhivă. Memoriile d-voastră personale reprezintă pentru mine pagini albe. Ministerul şi opinia publică vă vor judeca după noile criterii pe cari le impune situaţia de azi a agriculturii. Atârnă numai de d-voastră ca pe paginile albe ale noilor d-voastră memorii personale să se scrie un elogiu sau o descalificare.

LA LUCRU DECI CU TOŢII! **(82)**

Concluzie

Parcurgând întreaga expunere constăm o sistematizare judicioasă a obiectivelor de realizat prin munca de coordonare a serviciilor din minister. Conţinutul prezintă îndrumări concrete privind sarcinile din tema tratată şi mai ales indicaţia de a le realiza fără alte solicitări, pentru ca nu se puteau satisface. Vedem o notă de fermitate într-un limbaj controlat, care respectă auditoriul, iar cititorul înţelege situaţia aşa cum a fost prezentată. Vedem mai degrabă ideile şi obiectivele propuse de un coleg, cuprins de simţul răspunderii pentru activitatea sa şi importanţa ei pentru economia ţării.

3) Îmbunătătirea solurilor istovite

Preambul

In cursul secolului al XIX-lea, cultivatorii agricoli care aveau suprafeţe întinse de teren, moşierii, aveau concepţia că solurile lor aveau o fertilitate ridicată în mod constant. Eroarea provenea şi din faptul că unii respectau un asolament improvizat, unde, planta premergătoare era favorabilă pentru cultura care ocupa acel teren.

Scanned with OKEN Scanner

Primul agronom care a prezentat în mod ştiinţific, la nivelul acelui timp, problema îngrăşămintelor şi nutriţiei plantelor, a fost Pană (Pantelei) Buescu, în cursul său „Lecţiuni elementare de chimie agricolă", publicat în anul 1905, sub îngrijirile lui Ştefan Radianu. Cine parcurge conţinutul acestei lucrări are surpriza unei lucrări „curat" ştiinţifică, iar autorul era un susţinător convins al teoriei „nutriţiei minerale a plantelor", al ideii dovedite că amendamentele „nu contribuie direct la hrana plantelor, iar îngrăşămintele sunt necesare". A predat acest curs între 1864 – 1890, până la data tiparului, având în final dezvoltarea constatată în cartea amintită. **(84)**

În aceeaşi perioadă, la 1881, P. S. Aurelian a publicat excepţionala sa lucrare „Economia rurală la români - privire generală, instrumente agricole, amendamente şi îngrăşăminte" lăsându-ne prima lucrare agronomică modernă asupra acestei teme. Lucrarea a continuat cu „Plante cereale şi leguminoase la români", fiind dată în formă de „comunicare" la Academia Română în anul 1904, încheind cu „Plante de nutreţ". Este un studiu redat la nivel foarte elevat, pentru acel timp, oferind pentru prima dată şi model corect de consemnare a bibliografiei, aşa cum se întâlneşte şi în lucrările care au caracter de „studiu". Aflăm aici consemnate lucrările istorice semnate de Columella, Varro, Cato, Palladius, Pliniu, Virgilius... **(85)**

Ulterior, după primele experienţe efectuate de T. Saidel asupra rezervelor de substanţe nutritive din sol, după „metoda Mitscherlich" care utiliza vase de vegetaţie, dr. G. Ionescu-Şişeşti a trecut la cercetări profund ştiinţifice, aplicând aceeaşi metodă, prin experienţe vaste, apelând şi la cercetătorii de la ICAR. Experienţele sale au pus bazele cunoaşterii fertilităţii tipurilor de sol din România şi necesitatea aplicării îngrăşămintelor pe aceste soluri, la scară naţională. A fost o realizare bazată pe înaltele sale capacităţi de specialist agronom, prin care s-a realizat fundaţia pentru progresul acestui domeniu.

La fel ca în timpul întregii sale activităţi, dr. G. Ionescu-Şişeşti nu s-a mulţumit să comunice sau să publice rezultatele sale ştiinţifice. Aproape frecvent a republicat acele rezultate în noi broşuri sau cărţi, iar pentru extinderea cunoaşterii lor, a tipărit lucrări rezumative de „îndrumări agricole", pentru larga masă a cultivatorilor. Meritul său în acest sens nu a fost egalat de altcineva până astăzi (2017); îi poate fi alăturat doar Constantin Filipescu, proprietarul editurii PAS, coordonatorul lucrării celebre „Marea enciclopedie agricolă a României", în 5 volume, peste 4000 pagini, unde a avut 179 de colaboratori din elita agronomică a timpului. Lucrarea a fost publicată între anii 1937 – 1943.

Aceste invocări ne dau îndemnul de a prezenta această lucrare, cu rol de „îndrumare agricolă", redată de autor asupra fertilităţii solului, a epuizării elementelor nutritive în urma cultivării lui cu plante şi nevoia de a reface capacitatea sa nutritivă pentru alte culturi.

Îmbunatăţirea solurilor istovite

1. Solul.[58] Producţia noastră agricolă este mare în ţifre absolute, dar foarte mică când privim producţia pe unitatea de suprafaţă.

Pentru a mări cantitativ şi a îmbunătăţi calitativ recoltele, trebuie să dăm o mai mare luare aminte seminţei, lucrărilor culturale şi pământului însuşi.

Pentru jumătate din întinderea pământului României, rodnicia excepţională de care se vorbeşte adesea, nu a existat niciodată. Pentru cealaltă jumătate rodnicia este în scădere vizibilă.

Voi arăta azi care sunt pricinile care duc la secătuirea solului şi care sunt mijloacele care'l fac să-şi redobândească rodnicia.

Solul este un material complex care se naşte la suprafaţa rocelor şi pe socoteala acestora. Orice rocă, fie eruptivă, fie sedimentară, fie fărâmicioasă, fie tare, mai veche ori mai nouă, în istoria pământului, se mărunţeşte şi se transformă la suprafaţă, *dând naştere solului*. Agenţii fizico-chimici, cari pricinuiesc această transformare sunt: căldura, frigul, apa, oxigenul şi bioxidul de carbon din aer.

Solul deplin alcătuit, conţine grăunţi de nisip, adică resturile încă nealterate din rocile tari; conţine argilă; conţine humus care se naşte din descompunerea materiei organice vegetale şi conţine *sărurile solubile cu care se hrănesc plantele*. În această massă complexă circulă apă şi aer şi foiesc pe fiecare centimetru cub milioane şi milioane de bacterii şi alte microorganisme vegetale şi animale, cari contribuie şi ele puternic la procesul de transformare continuă a solului.

2. Sărurile minerale. Ceeace ne interesează în primul rând, pentru rodnicia unui sol, sunt sărurile minerale şi anume: sărurile de calciu, magnesiu, siliciu, fosfor, azot, sodiu, potasiu, sulf, fer, aluminiu, mangan şi alte câteva, mai puţin importante.

Toate aceste săruri iau naştere din rocele din care s'a format solul, afară de sărurile azotului, care se nasc din azotul atmosferic prin mijlocirea unor bacterii care au putinţă de a asimila azotul gazos şi a'l lega în compuşi ai acestuia.

Nu toate sărurile amintite mai sus au aceiaşi importanţă pentru agricultor. Unele din ele se găsesc în cantitate mare. Regenerarea lor din rocele de obârşie este uşoară, aşa că niciodată ele nu se împuţinează, practic vorbind, în sol.

Altele sunt în mică cantitate, ce e drept, dar nici plantele nu iau mult din ele.

Sunt însfârşit altele, din care plantele consumă mult, care ajung din diferite pricini să se împuţineze în pământ şi să împedece prin împuţinarea lor, desvoltarea plantelor. Aceste săruri foarte necesare şi al căror conţinut în sol e foarte variabil, sunt întâi sărurile azotului: azotaţii sau nitraţii; al doilea sărurile fosforului: fosfaţii; al treilea: sărurile de potasiu: sulfatul de potasiu, ori clorura de potasiu.

3. Secătuirea de săruri. Când aceste săruri încep a se împuţina în sol, *atunci solul e istovit sau secătuit, rodnicia lui scade.*

---

[58] Sistematizarea autorului

Scanned with OKEN Scanner

Care este cauza acestei istoviri?

Cauza de căpetenie este apa care circulă în pământ şi care târăşte cu ea, în profunzime, o bună parte din sărurile solubile ale solului.

Apa de ploaie, căzută la suprafaţa pământului, se infiltrează şi se scurge în jos, datorită propriei sale greutăţi. Scurgându-se printre grăunţii şi printre particulele fine ale solului, apa disolvă o parte din sărurile acestuia, se încarcă cu ele şi le duce mai departe. Dacă e apă din belşug, atunci sărurile sunt târâte până în apa de subsol, sau apa freatică. Iată de ce apa din puţuri, sau apa de izvoare, nu seamănă cu apa de ploaie. Apa de ploaie e aproape chimiceşte pură, iar apa de subsol, pe care o scoatem din puţuri şi fântâni e încărcată cu sărurile pe care le-a extras în drumul ei prin straturile de sol ce a străbătut.

Cu cât cade mai multă ploaie la suprafaţa unei regiuni şi cu cât solul e mai permeabil şi permite străbaterea mai uşoară a apei, cu atât solul acela este mai spălat şi mai sărăcit de sărurile lui nutritive.

De aceea în regiunile ploioase şi umede ale globului, se găsesc soluri istovite, soluri sărace. Pe aceste soluri cresc arbori de pădure, care caută hrana în adâncime şi într'o mare massă de pământ. Agricultura în astfel de regiuni şi pe astfel de pământuri dă recolte slabe, *dacă pământul nu este îngrăşat*. Aşa de pildă în Polonia, Cehoslovacia, Germania, Belgia, Olanda, Danemarca, Franţa, care au o climă umedă, agricultura fără îngrăşăminte este cu neputinţă.

4. Procesul istovirii. Problema îmbunătăţirii solului istovit, prin întrebuinţarea îngrăşămintelor şi prin o lucrare a pământului, prielnică regenerării sale, este o problemă de căpetenie a agriculturii regiunilor umede.

În regiunile mai uscate, cu ploi mai puţine, pământul nu e străbătut decât rare ori de apă. Spălarea sărurilor nutritive e moderată. Sărurile sunt dizolvate în apă, dar lăsate în drum la o adâncime mai mare, ori mai mică, pentrucă nu e destulă apă care să le ducă mai departe. Din această pricină solurile din regiunile mai uscate, sunt întotdeauna mai puţin spălate, mai concentrate, mai rodnice. Rodnicia lor este însă potenţială, ea nu devine actuală, decât atunci când se întâmplă un an foarte ploios, sau când solurile acestea sunt irigate. De aceea în regiuni mai uscate problema de căpetenie e problema apei, iar problema îngrăşămintelor, cade pe planul al doilea, faţă de problema apei.

Secătuirea sau istovirea solurilor se face nu numai prin acţiunea de disolvare şi de transport a apei, ci şi în urma extragerii continui de substanţe nutritive, din sol, prin recoltele pe care le ridicăm. Vegetaţia spontană pe soluri virgine se naşte şi moare pe loc, solul nu sărăceşte.

In agricultură însă, substanţele absorbite şi elaborate de plante sunt ridicate cu recoltele şi duse la destinaţia acestora. An de an, solul e sărăcit astfel de sărurile sale şi anume cu atât mai mult cu cât recoltele sunt mai îmbelşugate. O bună recoltă de grâu ia din sol 80 kgr. de azot pur, 40 kgr. fosfor şi 44 kgr. de potasiu pe hectar. Extragerea aceasta repetată an de an, cu diferite plante, duce negreşit la o împuţinare simţitoare a acestor substanţe în sol. E fapt observat pretutindeni, de sute de ani, că solurile noui, de curând luate în cultură, produc mult şi apoi treptat, treptat, cu curgerea vremii, rodnicia lor scade. Această scădere a rodniciei prin recolte se observă atât pe pământurile din capul locului mai sărace din regiunile umede, cât şi pe acelea mai bogate, din regiunile secetoase.

5. Refacerea rodniciei solului – gunoiul de grajd. Fenomenul istovirei sau secătuirei, observat şi cercetat de oamenii de ştiinţă, a dus pe la jumătatea veacului trecut la o mare îngrijorare în ceeace priveşte soarta agriculturii în diferite ţări din centrul şi occidentul Europei. Ştiinţa şi tehnica au făcut de atunci progrese uimitoare care au eliminat cu totul din preocuparea oamenilor, îngrijorarea pentru viitorul agriculturii prin secătuirea solului.

Mijlocul cu care agricultorii luptă de mii de ani împotriva istovirei solurilor este *gunoiul de grajd*. Sub această formă pământul primeşte înapoi ceeace i-a fost luat prin recolte. Gunoiul de grajd conţine *azot, fosfor, potasiu, calciu*, adică tocmai substanţele care sunt mai preţioase şi se secătuiesc mai repede. Cu gunoiul ducem, în afară de aceasta în pământ, o cantitate mare de *humus*, adică de *materie organică*, care este de cea mai mare importanţă pentru alcătuirea cea mai bună, fizică şi chimică, a solului. Tot cu gunoiul se duce în sol o imensă populaţie de microorganisme, care leagă azotul din aer şi care mobilizează substanţele insolubile din scheletul pământului şi le transformă în săruri solubile.

De aceea într'o agricultură, cât de puţin înaintată, întrebuinţarea gunoiului de grajd este indispensabilă, pe orice fel de pământuri. Adunarea gunoiului în grămezi, dospirea lui, transportul la câmp şi îngropatul sub brazdă, sunt lucrări de căpetenie într'o bună gospodărie agricolă. În această privinţă, agricultorii din Transilvania, din Banat, din Bucovina şi din câteva regiuni ale Vechiului Regat, au ajuns într'o stare înaintată: ei strâng gunoiul, îl prepară cu îngrijire şi'l întrebuinţează la timp. Recoltele cele mai mari din ţară se obţin în aceste regiuni, la toate plantele. Nu sunt rare cazurile, în ţinuturi de grădinării, vii ori culturi industriale, când gunoiul se vinde cu kilogramul.

Dar sunt multe ţinuturi în Vechiul Regat şi Basarabia, unde plugarii nu'şi dau încă seama de valoarea gunoiului, îl risipesc, îl aruncă în râpă ori la marginea satului, ori, când îl strâng, îl prepară rău, îl lasă în grămezi pe câmp până când soarele, vântul, umezeala îl strică şi-l fac nefolositor. Agricultura românească, luată în întregul ei, pierde în fiecare an miliarde de lei, din cauză că nu se strânge, nu se prepară şi nu se întrebuinţează cum se cuvine, gunoiul.

La îndemnurile ce le facem, sătenii ne întâmpină, nu rare ori, cu cuvântul că gunoiul usucă ori arde plantele. Aceasta e numai atunci adevărat când gunoiul e dus pe loc, nedospit şi păios şi e rău întrebuinţat. Sătenii gospodari însă nu fac nici odată greşeala aceasta.

Sunt agricultori mari şi mijlocii cari cer laboratoarelor noastre analize de pământ, recomandări de reţete miraculoase, pentru a spori producţia. La aceaiaşi agricultori vezi adesea gunoiul risipindu-se sau tratat cu aceiaşi neîngrijire ca şi la sătenii nepricepuţi, deşi în întrebuinţarea gunoiului stă taina ridicărei producţiei.

6. Îngrăşămintele chimice. Producţia de gunoi e limitată de putinţa de a ţine animale. În regiunile umede, cu soluri istovite, în regiunile de agricultură intensivă, niciodată nu e gunoi de ajuns. Agricultura a trebuit sa recurgă la *îngrăşăminte chimice*, sau *artificiale*. *Acestea sunt săruri*, care se extrag din mine ori depozite naturale sau care se prepară în uzine, prin procedee industriale şi în cantităţi imense.

Astfel Republica Chile, din America de Sid, trimite de un secol în Europa sute de mii de tone anual de

Scanned with OKEN Scanner

salpetru de Chile, care e o sare de azot: azotatul de sodiu. Din minele de Stassfurt în Germania şi din cele dela Mühlhouse în Alsacia se extrag anual sute de mii de tone de săruri potasice destinate agriculturii. Din depozitele naturale de fosfat de calciu din Tunis, fosfatul de calciu e transportat în diferite părţi ale Europei şi transformat în fosfat de calciu solubil, sau superfosfat.

Industria distilării cărbunelui pune la dispoziţia agriculturii, ca produs secundar, sulfatul de amoniu care e un îngrăşământ azotat. Industria ferului pune la dispoziţie, tot ca produs secundar, scoriile de defosfatare a fontei, aşa zisa sgură a lui Thoma, care e un îngrăşământ fosfatic.

Lipsa cea mai acută şi mai îngrijitoare în agricultura Europei şi a lumei la sfârşitul veacului trecut, era lipsa de azot. Gunoiul de grajd nu era de ajuns. Depozitele de salpetru de Chile erau pe cale de secătuire. Agricultura, în ochii multor oameni din cei mai învăţaţi, mergea spre o catastrofă. Ştiinţa a eliminat această turburătoare perspectivă, odată cu descoperirea procedeelor de a lega azotul din aer prin procedee industriale.

Sinteza azotului cu oxigen, cu hidrogen sau cu calciu şi carbon în cuptoare electrice a fost realizată întâi în laborator şi apoi în uzine. Astfel de uzine au început să fie întemeiate între 1905 şi 1915 în toate ţările unde erau izvoare de energie ieftine, în America, în preajma cataractei Niagara, apoi în Suedia, în Germania, în Polonia. În timpul războiului mondial din 1914 – 1918 această industrie a sărurilor de azot sintetice a luat o desvoltare uriaşă, fiindcă aceste săruri servesc şi la fabricarea explozibilelor. Azi această formidabilă industrie este pusă în toate ţările în primul rând în serviciul agriculturii. O astfel de uzină avem şi noi în România, la Dicio Sân Martin, ea foloseşte ca izvor de energie gazul metan.

Cât de importantă a ajuns pentru agricultura mondială întrebuinţarea îngrăşămintelor chimice, se poate învedera citând câteva cifre şi câteva fapte:

Agricultura Germaniei consumă anual (în 1922) rotund:
1.000.000 tone de sulfat de amoniu.
880.000 tone de săruri de potasiu.
670.000 tone superfosfat.
1.400.000 tone scorii de defosfatare.
Urmează la rând: Franţa, Anglia, Polonia, Statele Unite, Japonia.

Proporţional, adică raportat la unitatea de suprafaţă, statele cu agricultură foarte intensivă: Olanda, Danemarca, Belgia consumă şi mai multe îngrăşăminte chimice. Astfel Olanda întrebuinţează în medie anual pe HA.: 18 kgr. Azot; 76 kgr. Fosfor; 20 kgr. Potasiu.

Franţa şi-a asigurat, prin tratatul de la Versailles, ca reparaţii din partea Germaniei 30.000 tone de sulfat de amoniu anual, iar unii economişti, au găsit că în revendicările Franţei asupra Alsaciei, motivele de ordin naţional şi politic au căzut în cumpănă, tot atât cât necesitatea pentru Franţa de a redobândi minele de sare potasică dela Mühlhouse.

7. Îngrăşămintele chimice în România. În România, întrebuinţarea îngrăşămintelor chimice este foarte restrânsă. În 1926 Societatea Mărăşeşti a vândut în ţară 4000 tone de superfosfat. S'au importat în 1925, 352 tone de Salpetru de Chili. Fabrica dela Dicio Sân Martin, deşi poate fabrica 12.000 tone de îngrăşământ azotat, nu vinde în ţară decât 685 tone, restul se exportă. În anii 1928 şi 1929, Ministerul Agriculturii a întreprins o acţiune pentru deprinderea agricultorilor cu întrebuinţarea îngrăşămintelor, distribuind gratuit, sau cu preţ redus, astfel de îngrăşăminte.

Consumul de îngrăşăminte chimice e stânjenit nu numai de greutăţile materiale şi de căderea preţurilor la produsele agricole, dar şi de insuficienţa cunoştinţelor profesionale la agricultorii noştrii.

Într'adevăr, întrebuinţarea îngrăşămintelor e o practică, care, dacă nu e bine aplicată, nu dă nici un rezultat, sau poate da chiar rezultate rele.

Institutul de Cercetări Agronomice al României a întreprins, în anii din urmă, studii sistematice de laborator şi în câmpurile experimentale în diferite părţi ale ţării, spre a lămuri această problemă.

S'a dovedit că pe terenurile din regiuni mai umede e nevoie de îngrăşăminte de *azot*, în primul rând şi apoi de *fosfor. Pe cernoziomuri e nevoie de îngrăşăminte fosfatice*. Aproape nici unul din solurile României nu are nevoie de îngrăşământ potasic, afară de ţinuturi foarte limitate, cu solul uşor din judeţul Braşov.

Dozele pe care le recomandăm sunt doze mici de 100 – 200 kgr. la Ha., pentru că ştim azi că primele cantităţi din orice substanţă nutritivă, sunt cele mai eficace. Dacă mărim dozele de îngrăşământ, creşterea recoltei se face cu cantităţi din ce în ce mai mici, iar dela o anumită limită nu mai avem creştere, ci recolta rămâne constantă sau poate chiar să scadă.

Cercetarea acestor fapte şi răspândirea rezultatelor printre plugari vor economisi agriculturii româneşti multe milioane, cheltuite pentru o răspândire nerațională a îngrăşămintelor chimice.

Dar până la îngrăşăminte chimice, trebuie repetată şi accentuată nevoia de a se folosi şi în agricultura românească mai complet şi mai raţional, gunoiul de grajd, în scopul îmbunătăţirii solurilor istovite.

Mână în mână cu întrebuinţarea gunoiului trebuie să meargă o mai bună lucrare a pământului. Solul arat adânc şi de mai multe ori are putinţa să se regenereze singur într'o măsură oarecare. Alternarea culturilor încetineşte istovirea solului, iar cultura plantelor leguminoase are un efect ameliorator şi înlocueşte o îngrăşare cu azot.

Îmbunătăţirea metodelor de cultură, introducerea de plante amelioratoare, întrebuinţarea gunoiului şi a îngrăşămintelor, alcătuiesc mijloacele de a ridica productivitatea solurilor istovite şi sărace.

Problema e de mare importanţă pentru România şi afirmaţia, ce se face adesea că pământul României în genere este de o fertilitate nesfârşită, e neîntemeiată şi păgubitoare pentru viitorul agriculturii noastre. **(86)**

Concluzii

Analizând lucrarea publicată ca „îndrumare", găsim un conţinut foarte bogat de cunoştinţe, care răspunde din plin, titlului stabilit de autor.

În câteva fraze, cititorul este lămurit asupra „rodniciei pământului" şi a cauzelor care îl „istovesc". Reţinem că autorul a folosit aceşti termeni din limbajul agricol popular, pentru o mai largă înţelegere. Nu am găsit o explicaţie mai scurtă, mai logică şi mai clară asupra modului de formare a solului. În numai câteva fraze explică evoluţia de la roca mamă, la sol cu materii organice, apă, aer, bacterii şi alte microorganisme.

Scanned with OKEN Scanner

Starea sărurilor minerale din sol şi „secătuirea" lor sunt redate cu o mai largă explicaţie, lămurind ambele aspecte cu descrieri succesive foarte clare a proceselor produse.

Autorul continuă pe un spaţiu care marchează partea principală a lucrării, cu „refacerea rodniciei", aducând explicaţii şi exemple practice, lesne de înţeles, asupra gunoiului de grajd şi a îngrăşămintelor chimice. Aici au loc important exemplele preluate din aplicaţiile altor ţări, pentru a da exemple convingătoare.

Excelent sunt redate lucrările care se efectuau în România, în deosebi după înfiinţarea ICAR, ajungând la informaţii privind felul îngrăşămintelor cu eficienţă ridicată, cu norme cantitative precise, pe diferite tipuri de sol.

Avem unul dintre zecile de exemple care ne arată cum se elaborează un subiect de „îndrumări agricole", bazat pe un bogat studiu asupra cercetărilor publicate în domeniul ales. Asemenea lucrări erau în măsură să aducă o informaţie foarte utilă cultivatorului.

Ea, lucrarea, reflectă competenţele recunoscute ale autorului, care în acei ani era recunoscut între savanţii ţării.

4) Organizarea agricultorilor şi regimul tarifelor preferenţiale

Introducere

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost unul dintre cei mai activi agronomi, preocupaţi de înfiinţarea formelor de cooperare între agricultori, îndeosebi între ţăranii gospodari. Pentru această categorie era foarte benefică asocierea pentru procurarea de seminţe, utilaje de lucrare a solului şi întreţinerea culturilor şi, mai ales, pentru valorificarea producţiei.

Cu toate eforturile sale şi ale altor specialişti de la „Casa Rurală", sau autori care au publicat articole de îndrumare în reviste, nu s-au obţinut rezultate semnificative niciodată, înainte de ultimul război mondial (1939 – 1945). Mereu era aşteptată intervenţia statului cu diferite stimulente, însă acestea erau mici şi ocazionale.

În anul 1931 – 1932, statul francez a acordat o reducere a taxei vamale cu 30%, în favoarea producătorilor. În legătură cu această prevedere, dr. G. Ionescu-Şişeşti a publicat acest articol de îndrumare, insistând asupra importanţei cooperaţiei în astfel de situaţii. Iată îndemnul analitic prezentat de autor, care pune în prim plan solidaritatea şi folosele ei pentru agricultori:

Organizarea agricultorilor şi regimul tarifelor preferenţiale

E foarte dureros să constatăm că agricultorii noştri, cu toate suferinţele pe care le-au îndurat şi le îndură, nu sunt încă în stare să se organizeze. Din punct de vedere politic ei sunt împărţiţi între diferite partide, înlăuntrul cărora exponenţii lor adevăraţi joacă un rol secundar.

Dar nu despre latura aceasta a problemei vom vorbi astăzi, ci de laturea pur economică. În materie de desfacere a produselor lor, agricultorii noştri sunt complect dezorganizaţi. Comerţul de cereale este în mâna câtorva firme mari internaţionale, în timp ce în Canada, de pildă, el este pe dea'ntregul în mâinile organizaţiunilor cooperative ale agricultorilor.

În timpul cât s'a aplicat prima de export la grâu, s'au auzit adesea plângeri că exportatorul de cereale nu adăoga întreaga valoare a primei la preţul normal, calculat după paritatea mondială, ci că o parte din această primă o reţinea pentru sine. Nu vom discuta dacă toţi exportatorii au făcut această reţinere, dacă, în cazul că s'a făcut, a fost ori nu justificată, ci ne întrebăm: Nu era oare momentul cel mai potrivit ca agricultorii noştri, mari producători de grâu, să se unească şi să creeze o organizare de comercializare şi export?

Centrala de import-export, care e o organizare cooperativă a micilor agricultori, a exportat cantităţi apreciabile, a încasat o sumă importantă din prime şi a creat legături în străinătate, dar volumul operaţiunilor ei este încă mult prea mic, faţă de volumul total al comerţului nostru intern şi extern de cereale.

Organizarea agricultorilor pentru a-şi exporta pe cât posibil direct produsele lor e o problemă de o mare şi urgentă actualitate astăzi, când încercăm crearea de noui legături comerciale pe baza tarifului preferenţial.

Se ştie că în Decembrie trecut guvernul român a obţinut dela guvernul francez un regim preferenţial pentru importul grâului românesc în Franţa. S'a acordat României dreptul să introducă în Franţa 10% din importul total de grâu al acestei ţări cu tarif preferenţial şi anume cu risturna de 30% din taxa vamală în vigoare în acea ţară. Cum importul mediu de grâu în Franţa este de 100.000 vagoane (1 vagon = 10t), însemnează că România ar putea exporta în Franţa cu risturna de taxe vamale 10.000 vagoane de grâu. Evident nu e tot ce am putea exporta, dar este totuşi o cantitate importantă, care însemnează o descongestionare bine venită a pieţei noastre.

Risturna este în aşa fel calculată, ca să ofere agricultorilor români posibilitatea unui preţ remuneratoriu şi anume 30% din taxa de import franceză care e de 53.000 lei vagonul. Însemnează că risturna va fi de 16.000 lei vagonul. Suma corespunzătoare va fi pusă de guvernul francez la dispoziţia guvernului român, pentru ca acesta s'o ramburseze agricultorilor prin organizaţia care a făcut exportul. Această organizaţie nu poate fi astăzi decât Uniunea Exportatorilor, constituită pe baza legii pentru valorificarea cerealelor. Exportatorii grupaţi în Uniune au însă putinţa să exporte o cantitate mult mai mare de grâu decât aceea admisă de guvernul francez cu risturnă. Distribuţia risturnii la agricultori prin Uniune va fi greu de executat în practică şi va da desigur naştere la multe plângeri.

Dacă agricultorii ar fi organizaţi, ei ar lua asupra lor furnizarea cantităţii de grâu prevăzută în convenţia preferenţială cu Franţa, ar repartiza-o în mod echitabil între ei, ar garanta calitatea şi ar repartiza risturna conform cantităţii livrate de fiecare agricultor.

Se vorbeşte mereu de economia îndrumată şi de convenţiile preferenţiale ca de remediile ce pot scoate agricultura din ţările Estului european din marasmul actual. Aceste formule adorm adesea sforţarea şi spiritul de solidaritate al agricultorilor, cari aşteaptă totul dela injoncţiunea Statului.

Dar Statul e neputincios să realizeze economia îndrumată, e neputincios să asigure integral beneficiile tarifelor preferenţiale, dacă nu are în faţa lui organizaţiile de producători cu care să poată realiza adaptările

Scanned with OKEN Scanner

necesare la situaţia mondială şi cărora să le poată încredinţa avantagiile preferenţiale aşa de greu obţinute în războiul economic prin care trecem. **(87)**

5) Porumbul

Preambul

Încă de la sfârşitul secolului al XIX-lea, porumbul a fost apreciat ca un dar de nepreţuit al „Lumii noi", în urma descoperirii geografice a lui Cristofor Columb (1451 – 1506), la 12 oct. 1492, a insulei Watling, azi San Salvador, din Arhipelagul Bahamas. Cu toate acestea, majoritatea ţărilor din apusul Europei nu s-au grăbit să-l extindă în cultură, chiar dacă unele ţări ca Franţa, Germania, Austro-Ungaria sau Italia aveau suprafeţe de teren agricol suficient pentru a cultiva noua plantă. Însă, în anul 1900, aceste ţări cultivau suprafeţe mici, dar găsind că producţia sa avea posibilităţi de folosire numeroase, aducătoare de beneficii noi, au procedat la creşterea importului din ţările estice.

România (Mică) din acei ani cultiva o suprafaţă mare de porumb, raportată la suprafaţa arabilă a ţării, ajungând la 2,4 milioane ha şi ocupând un loc între primele ţări exportatoare din lume. Atunci, numele ţării noastre se afla alături de SUA, Argentina şi Rusia, sigur la o diferenţă cantitativă considerabilă. Ţara a ajuns în starea de a fi în atenţia comerţului internaţional, după 200 de ani de la introducerea porumbului în cultură. Datele general acceptate de istorici privind introducerea în cultură a porumbului sunt: în Muntenia, sub domnia lui Şerban Cantacuzino (1679 – 1688); în Moldova sub domnia lui Constantin-Duca Vodă (1693 – 1695); iar în Ardeal pe la mijlocul secolului al XVII-lea, sub domnia principelui George Racoczi I (1631-1648). După mai mulţi istorici, porumbul s-a răspândit suficient de repede în mediile tărăneşti datorită faptului că nu era cerut în plata haraciului. **(89)**

Pe măsura trecerii timpului, cultura plantei s-a extins, începând cu folosirea ei în alimentaţia populaţiei, apoi aplicarea în hrana animalelor, în interesul „Porţii otomane" şi a domnilor fanarioţi.

Spre sfârşitul secolului al XIX-lea guvernele ţării au constatat importanţa mare a porumbului pentru împlinirea vistieriei ţării, astfel că în secolul următor interesul statului şi al proprietarilor de pământ s-a îndreptat hotărât asupra culturii porumbului. Marii proprietari procurau seminţe de soi cât mai bun, pluguri bune de arătură, iar ţăranii se străduiau să facă lucrări de îngrijire şi pe mica lor proprietate.

După „Primul război mondial", în perioada 1921 -1925, România cultiva 2.818.000 ha cu porumb; apoi între anii 1934 – 1398, 3.884.100 ha, iar în anii 1976, 1977 a scăzut la 3.347.600 ha. Acum, în 2010 – 2017, suprafaţa cultivată cu porumb variază în jurul cifrei de 3 mil. ha, din cauza sporirii variabile a suprafeţelor de rapiţă şi floarea soarelui. **(90), (91)**

În toate secolele de când avem această cultură, problema cea mai preocupantă a fost de a încerca sporirea producţiei la unitatea de suprafaţă. Slaba capacitate de a investi în lucrări, seminţe şi fertilizare, nu a permis niciodată să ajungem la nivelul ţărilor importante pentru porumb. Abia acum, în 2015 – 2017, avem şi noi suprafeţe din această cultură, unde s-au recoltat 12.000 kg boabe/ha, dar producţia medie pe ţară rămâne sub 5.000 kg/ha (2017 – 4.800 kg/ha).

Este locul să amintim despre primul agronom român care a fost produnD dedicat studiului porumbului, în general, şi, în special, culturii lui în ţara noastră. El a fost Dumitru A. Andronescu , născut în 1 august 1885, la Târgovişte, şi a absolvit Şcoala Centrală de Agricultură Herăstrău,în anul 1906, cu rezultate excelente. A fost primul român care a făcut studii de genetică a porumbului, urmând cursul lui N. Detlefsen şi lucrând în laboratorul reputatului specialist în hibridare la această plantă, W. B. Gernert, la Universitatea statului Illinois. Aici a obţinut doctoratul cu teza „The Romanian varieties of maize" (120 pg, 1914), unde s-a ocupat de „Studii genetice asupra polenului şi nucleilor câtorva plante agricole"; „Cromozomii gameţilor plantelor agricole şi explicaţia originii plantelor agricole", fiind angajat permanent al Universităţii Illinois în anul 1916. Activitatea sa a fost exprimată prin cinci lucrări de genetică publicate până în anul 1917. Mobilizarea sa în Războiul din 1916 - 1918 a întrerupt activitatea şi viitorul său.

D. Andronescu a elaborat prima încercare de lucrare monografică asupra acestei plante, sub titlul „Porumbul" (1916, 110 pg), reprezentând o sinteză după lucrările publicate anterior de către J. Burtt-Dary (1914), Ns. Collin (1915), De Candolle (1884), W. B. Gernert (1912), R. Wallace (1892), L. Smith (1908) la care a adăugat şi date din teza sa de doctorat.

Această monografie oferea cititorului român cunoştinţe largi, pentru acei ani, asupra originii americane a porumbului, a pătrunderii lui în agricultura ţărilor lumii, despre cerinţele faţă de climă şi sol, distribuţie geografică, clasificare, soiuri (32 de soiuri americane), compoziţie chimică, produse fabricate din porumb şi utilizarea în hrana omului şi a animalelor. Prezintă de asemenea gradul de mecanizare foarte avansat a porumbului în SUA; între altele maşină de semănat în rânduri, maşină de recoltat şi aşezat în glugi, maşină de despănuşat ştiuleţi, maşină pentru însilozare etc.

Pe lângă aceste cunoştinţe care prezentau un interes tehnico-ştiinţific, cititorul era definitiv convins asupra importanţei extraordinare a acestei culturi, care a constituit un uriaş factor de progres al agriculturii mondiale şi a civilizaţiei materiale umane. Această lucrare, mult extinsă, a fost republicată în anul 1933, unde apar numeroase rezultate personale privind cercetări asupra cunoaşterii varietăţilor de porumb româneşti. Într-o lucrare separată a publicat rezultatele cercetărilor asupra soiurilor Cincantin, Pignoletto, Comun românesc şi Dinte de cal, sub titlul „Contribuţiuni la studiul şi ameliorarea porumbului" (1923). A rămas

Scanned with OKEN Scanner

mai cunoscută lucrarea „Situaţia precară a porumburilor noastre" (1926). D. Andronescu a avut preocupări de ameliorare şi la alte plante de cultură importante despre care a publicat rezultatele, dar după înfiinţarea ICAR a primit alte însărcinări. **(92)**

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost între marii agronomi ai timpului său, care a apreciat la scară naţională importanţa culturii porumbului în România şi în acest sens a scris numeroase articole, studii şi cărţi.

Conferinţele radio, foarte numeroase, 35 între 1932 şi 1940; articolele din ziare sau reviste aveau rolul de „îndrumări agricole", după formularea autorului, dar a elaborat şi o lucrare în stil monografie, în progres faţă de încercările precedente, intitulată „Porumbul", tipărită în trei ediţii, 1936, 1937 şi 1939, cu revizuire, la Editura Universul. Dr. Ionescu-Şişeşti deţine primatul privind publicarea unei lucrări moderne asupra culturii porumbului.

In numeroase dintre rapoartele sale de „Director general" în Ministerul Agriculturii, sau din poziţia sa de Director general al ICAR, a scris atât despre biologia, tehnologia culturii, cât şi privind variate aspecte economice şi financiare legate de realizarea şi valorificarea culturii.

A ajuns până la faza de introducere a lucrărilor de consangvinizare şi hibridare la porumb, la ICAR, sub conducerea tânărului ameliorator Vladimir Moşneagă, care a ajuns să producă hibrizi simpli. Dar lucrurile s-au oprit la această fază. Înaintea înfiinţării ICCPT Fundulea, în anul 1958, nu s-au cultivat hibrizi de porumb în România.

Lucrarea de îndrumare pe care o reproducem, face o prezentare a variaţiei suprafeţelor cultivate în timp, apoi face referiri la nivelul producţiei, în special pentru export, calitatea recoltei şi a plantei în asolament, cultura în Europa şi în România. Este un material în care aduce argumente pentru cultivarea plantei, sub toate aspectele: tehnic, mod de utilizare în gospodărie şi industrie, importanţă comercială şi financiară.

Porumbul (conferinţă ţinută în ziua de 10 Februarie 1933, în ciclul despre România)[59]

Importanţa. Între toate plantele cultivate în România porumbul ocupă locul de căpetenie atât prin întindere şi producţie cât şi prin rolul lui în alimentaţie şi partea ce ia în comerţul de export.

In 1920 se cultivau cu porumb 3.300.000 hectare. In 1931 s'au cultivat 4.754.000 hectare ceea ce însemnează 35% din întreaga suprafaţă arabilă a României. În câmpia Dunării ocupă 44% din suprafaţa arabilă; sunt judeţe de deal în Muntenia, Oltenia şi Moldova unde proporţia este şi mai ridicată şi trece de 50%.

Producţia de porumb este foarte variabilă: astfel am avut o producţie extrem de mică, în anul 1921, când s'au recoltat de abia 281.000 vagoane. Tot aşa în anul 1928, când s'au recoltat 275.000 vagoane. Într'un an bun cum a fost 1929, s'a recoltat 638.000 vagoane; în 1930, 452.000 vagoane, iar în 1931, 606.000 vagoane. Nici o altă plantă cultivată nu prezintă fluctuaţii aşa de mari. Aceste fluctuaţii se compensează de la un an la altul, pentru că e foarte rar cazul când să urmeze doi ani răi unul după altul.

Ani ca 1921 şi 1928 lasă un disponibil foarte mic de export; în anii cu recoltă bună, exportul ia până la 30% din producţie, restul se consumă în ţară. Consumul intern variază astfel între 200.000 – 400.000 vagoane.

Scurt istoric. Este interesant de ştiut că această plantă nu are în România o vechime mai mare de 250 ani. Cronicarii semnalează porumbul întâia oară în Muntenia, sub Şerban Cantacuzino, care a domnit dela 1678 – 1688, iar în Moldova sub Constantin Duca, de la 1693 – 1695. Întinderea rapidă şi precumpănitoare pe care a luat-o porumbul în agricultura României se datoreşte însuşirilor sale deosebit de preţioase.

Pentru om este o hrană complectă: conţine amidon, grăsime, zahăr, materii albuminoide. Cu veacuri înainte de introducerea porumbului, locuitorii ţării erau obicinuiţi să mănânce, pe lângă pâne, mămăligă pe care o preparau din mei. O astfel de alimentare simplă şi expeditivă era foarte la îndemână în vremurile de nesiguranţă, când oamenii nu aveau aşezări statornice şi fiscalitatea excesivă ori războaiele îi mutau din loc în loc. Cronicarul povesteşte că sub Duca Vodă ţăranii părăsiseră plugul şi-şi făceau prin poeni şi la poalele pădurilor ogoare şi curături cu sapa în care cultivau păpuşoi.

Utilizare şi însuşiri nutritive şi tehnice; răspândire mondială. Porumbul e un nutreţ excelent pentru toate animalele şi pentru păsări. vitele consumă cocenii şi paleele ştiuleţilor; resturile sunt un combustibil preţios în stepa fără pădure.

Astfel din porumb nu se pierde nimic, întrebuinţarea lui e totală. Băstinaşii Americei, care-l cultivau din timpuri străvechi, considerau această plantă ca pe un dar al zeilor.

În vremea mai nouă, în Europa şi America, porumbul este baza creşterii şi îngrăşerii animalelor; este în acelaşi timp materia primă pentru o serie de industrii: alcool, amidon, ulei comestibil şi alte preparate.

Porumbul este şi din punct de vedere al tehnicei agricole o plantă foarte preţioasă: suportă să fie cultivat după el însuşi ani dearândul; lasă pământul curat de buruieni, intră în grupa plantelor prăşitoare şi permite un asolament porumb-păioase, lucru important acolo unde nu se poate cultiva altă prăşitoare.

Cultura în România. Condiţiunile naturale din România sunt foarte prielnice acestei culturi şi puţine ţări din Europa mai pot beneficia de condiţii asemănătoare. Porumbul cere pământuri fertile, permeabile, căldură la germinaţie şi în tot timpul desvoltărei; ploi multe de vară şi toamnă uscată.

În Europa ţările în care cultura porumbului este răspândită sunt Jugoslavia, Ungaria, Bulgaria, Italia, Spania şi Franţa.

Nici una nu cultivă o suprafaţă aşa de mare de porumb ca România, în toate însă producţia la hectar este mai mare ca în România, fiindcă în toate se face o cultură mai îngrijită ca la noi: se ară mai bine, se întrebuinţează sămânţă selecţionată şi se prăşeşte de mai multe ori ca la noi.

Producţia la Ha. medie din ultimii 3 ani în România a fost de 11,55 quintale:

În Italia 17,8

---

[59] Sistematizarea autorului

Scanned with OKEN Scanner

În Ungaria 16,1
În Spania 15,8
În Bulgaria 12,7
În Statele Unite 14,8
În Argentina 20

Astfel, cu tot pământul său bogat şi clima sa prielnică, România obţine cea mai mică producţie la Ha. din cauza culturii neglijente. România e obligată să compenseze prin întindere ceea ce nu vrea încă să obţină prin intensitate.

Importanţa comercială. În producţia şi comerţul mondial porumbul joacă un rol tot aşa de mare ca şi grâul.

Ţara în care se cultivă porumb pe o scară uriaşe este Republica Statelor Unite ale Americei de Nord cu o suprafaţă ocupată de porumb, de 40 milioane Ha. în 1930, iar în 1932, 44 milioane de Ha., adică de zece ori suprafaţa cultivată în România. Producţia totală a Statelor Unite în 1932 a fost de 7 milioane 250 mii vagoane, producţie care este aproape în întregime consumată şi prelucrată în interiorul ţărei. În comerţul mondial cu porumb Statele Unite nu au astfel de cât o participare foarte redusă.

Comerţul mondial de porumb este stăpânit de Argentina şi în al doilea rând de România.

Argentina cultivă o întindere mai mică ca a României 3.905.000 Ha. în 1930; 4.685.000 Ha. în 1931, 3.816.000 Ha. în 1932. Obţine însă o producţie mai mare la hectar printr'o cultură mai îngrijită; astfel că producţia totală întrece pe a României şi a variat în ultimii 3 ani între 700.000 şi 1 milion de vagoane. Din această cantitate cea mai mare parte: circa 80% se exportă.

România este a treia ţară din lume în ceea ce priveşte producţia de porumb şi a doua, în ceea ce priveşte exportul.

Cel mai important articol de export al României alături de orz, în toată perioada de după război a fost porumbul. Recolta bună a unui an sporeşte exportul în anul imediat următor.

Astfel în 1923 exportul a fost 67.000 vagoane.
Astfel în 1924 exportul a fost 74.000 vagoane.
Astfel în 1925 exportul a fost 58.000 vagoane.
Astfel în 1926 exportul a fost 69.000 vagoane.
Astfel în 1927 exportul a fost 177.000 vagoane.
Astfel în 1928 exportul a fost 47.000 vagoane.
Astfel în 1929 exportul a fost 37.000 vagoane.
Astfel în 1930 exportul a fost 118.000 vagoane.
Astfel în 1931 exportul a fost 102.000 vagoane.

Media anuală a exportului de porumb în ultimii 9 ani a fost de 83.530 vagoane, iar media exportului de orz 73.490 vagoane.

Faţă de România celelalte ţări exportatoare de porumb: Jugoslavia, Bulgaria, Ungaria joacă un rol secundar.

Ţările importatoare de porumb sunt Anglia, care importă în media celor 3 ani din urmă, câte 207.000 vagoane anual, Olanda care importă 123.000 vagoane, Germania 60.000 vagoane, Danemarca 40.000 vagoane. Dar chiar ţări producătoare de porumb ca Franţa, Italia, Cehoslovacia şi Spania importă cantităţi însemnate, pentru a complecta nevoile, care nu se pot satisface cu propria lor producţie.

Astfel Franţa importă în media celor din urmă 3 ani, 89.000 vagoane anual; Italia 73.000 vagoane, Cehoslovacia 38.000 vagoane, Spania 19.000 vagoane.

Preţul porumbului a fost în creştere până în anul 1928. În anul acela, din cauza recoltei slabe, preţul în interiorul ţărei s'a urcat peste paritatea mondială şi a atins maximul de 90.000 lei vagonul. De atunci preţul a scăzut continuu până în anul acesta, când a ajuns 16.000 lei vagonul, care este paritatea mondială.

Acest preţ, aşa de scăzut, vatămă grav interesele celor 2 mari ţări exportatoare de porumb: Argentina şi România. Cum ele stăpânesc pieţele, o înţelegere pentru reglementarea comerţului şi stabilitatea preţului ar fi posibilă. S'au dus tratative în acest sens la începutul anului 1932 şi se ajunsese la o înţelegere care consta în oprirea vânzărilor în momentul când cursul ar fi atins un nivel minimal convenit. Din nefericire, înţelegerea nu a fost pusă în practică.

Desfacerea excedentului recoltei noastre de porumb este una din problemele cele mai urgente ale politicei economice a României. Cu Franţa avem o clauză preferenţială în convenţia de comerţ, care prevede importul cu taxe reduse a unei cantităţi de 8.000 vagoane de porumb. Preferinţa se aplică însă numai porumbului cu bobul mic, zis de Basarabia, pe care agricultorii francezi îl întrebuinţează la creşterea păsărilor. Convenţia cu Italia ne asigură oarecare avantagii, în cadrul unui tarif de import foarte ridicat. Convenţia preferenţială cu Germania asigură un contingent important cu reduceri de taxe, din nefericire acea convenţie nu a fost pusă încă în aplicare.

Cultura porumbului în România. Pe lângă export şi nevoile de hrană umană, porumbul va câştiga din ce în ce mai multă importanţă, pe măsură ce se va desvolta creşterea vitelor.

Ministerul Agriculturii are din 1931 un program pentru desvoltarea şi încurajarea culturei porumbului, care priveşte deocamdată numai regiunile cele mai tipice de cultură a acestei plante. Programul prevede să se cultive în fiecare regiune numai o singură varietate. Amestecul de varietăţi are mari neajunsuri din punct de vedere al culturei şi comerţului.

Varietăţile se corcesc între ele, descendenţii au caractere foarte variate, plantele nu mai au omogenitate în lan, unele se coc mai devrreme, altele mai târziu, ceeace îngreuiază lucrul. Recolta este amestecată, boabele necoapte se strică. O marfă rezultată astfel din porumb corcit este mult depreciată.

Pentru regiunea I Oltenia, s'a stabilit să se cultive porumbul românesc cu bobul rotund. Soiurile care au dat rezultate bune în experienţele Institutului de Cercetări Agronomice au fost „Regele Ferdinand", selecţionat la Cenad şi porumbul românesc selecţionat la Ferma Studina.

În regiunea II-a, care cuprinde câmpia Munteniei până la Brăila, e stabilit să se cultive porumbul „dinte de cal" de mare producţie, care e o varietate destinată mai mult hranei animalelor şi industriei. Această varietate

Scanned with OKEN Scanner

intră în cea mai mare proporţie în exportul nostru.

În regiunea III-a sudul Moldovei şi Basarabiei, este stabilit să se cultive porumbul timpuriu cu bobul mic. Varietăţile din această grupă dau o marfă foarte căutată şi mai bine plătită la export, care însă nu este preferată de ţărani în alimentaţie. Varietatea cea mai bună până acum s'a dovedit portocaliul de Ezăreni.

Cât priveşte Transilvania, unde varietăţile sunt şi mai amestecate şi scopurile culturei porumbului şi mai diferite, o varietate foarte bună s'a dovedit a fi porumbul ardelenesc Varadi.

În Banat unde creşterea vitelor şi păsărilor este înfloritoare, precumpăneşte varietatea „dinte de cal".

Programul prevede o restrângere a culturei porumbului în regiunile de munte unde se coace greu şi producţia e foarte mică. Populaţia acelor regiuni trebue îndrumată spre cultura cartofului şi a ovăzului, spre creşterea şi îngrăşarea animalelor, spre cultura de pomi fructiferi spre a-i crea o bază de existenţă mai largă. În direcţia acestor noi îndeletniciri, în special a întinderii culturilor de pomi, s'a lucrat intens şi cu bune rezultate în ultimul an.

Soiurile târzii de porumb trebue înlocuite cu soiuri timpurii, pentru că porumbul recoltat târziu rămâne ud şi se valorifică mai greu şi adesea e complect depreciat.

Ridicarea producţiei şi îmbunătăţirea calităţei va putea permite o restrângere a suprafeţei, fără neajuns şi o lărgire a întinderii ocupate cu plante leguminoase şi industriale.

Pentru a ridica producţia e necesară mai întâi o întrebuinţare a gunoiului de grajd. Sute de mii de vagoane de gunoi se pierd anual neîntrebuinţate, aruncate în marginea satului. Trebue apoi o muncă mai intensă: cu arătura de toamnă şi o praşilă în plus, dată când porumbul e mic, se poate spori producţia cu cel puţin 50%.

Animalele de muncă nu sunt azi bine utilizate la plug pentru că sătenii au pierdut obiceiul de a se întovărăşi pentru a face un atelaj de 4 vite. În atelierul cel mai simplu din sat se pot construi prăşitori uşoare pentru un bou sau cal indispensabile pentru praşila porumbului.

Dar chiar praşilele cu braţele se pot face mai multe de cât azi.

Milioane de braţe stau incomplect utilizate în populaţia ţărănească. Cu o muncă mai regulat repartizată şi continuă, am avea un spor de producţie care ar compensa scăderea preţurilor.

Mijlocul de ridicare economică şi de prosperitate este încă în mâinile ţăranilor.

Cu o sforţare normală putem ajunge să întrecem Argentina şi să stăpânim târgul mondial al porumbului.

6) Plantele textile[60]

Preambul

Plantele textile au fost cultivate de oameni, pentru produsele lor, care în timp au devenit indispensabile; mai mult, de la un moment dat erau considerate ca unul dintre factorii care imprimau o calitate superioară a vieţii. Sigur, fibrele textile sunt scopul cultivării lor, însă şi produsele secundare au dovedit în timp o importanţă deosebită. Este suficient să amintim despre utilitatea uleiului de in, cânepă şi bumbac sau a şroturilor rezultate după extragerea lui, pentru hrana unor specii de animale.

Intrând pe scurt în istoric, trebuie să amintim că în zonele de munte din China şi India, inul de fuior era folosit de milenii, precedând bumbacul, iar în Egipt s-au găsit dovezi privind cultura lui, cu 4.000 de ani înainte de Hristos (după Schiling, 1930).

Despre cultura inului în Orientul mijlociu, în Caucaz, au lăsat scrieri Strabo şi Herodot. În Europa, cultura lui a pătruns în ţarile vestice cu civilizaţie avansată, care ofereau condiţii de climă umedă şi rece, necesare vegetaţiei acestei plante. Se precizează că şi în Rusia se cultiva această plantă din secolul al XII-lea. **(93)**

Pe teritoriile locuite de români, în zonele umede şi reci, inul pentru fibre se cultiva din timpuri străvechi, cu multe secole în urmă, la fel ca şi cânepa, în zone mai calde cu precipitaţii moderate.

Bumbacul a fost târziu introdus în cultură, în România. Se ştie că prima încercare aparţine lui Ion Danabassi, aromân macedonean, care a cultivat plante la Manasia, lângă Urziceni, în anii 1905–1920. Acţiunea a continuat prin introducerea culturii în fermele de stat din sudul ţării, sub controlul Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, de către agronomul Dumitru Andronescu. Prin contribuţia sa şi a Direcţiei de Agricultură din minister, în anul 1933, se cultivau 2.000 ha de bumbac. Atunci s-a obţinut o producţie maximă de 690 kg vată/ha (1932). **(94)**

Cultura bumbacului a continuat până în anul 1956, cu un interes crescând după ultimul război mondial, dar cu rezultate modeste, din cauza lipsei mijloacelor mecanice şi tehnice necesare. Era un produs scump, astfel că s-a recurs la importul firelor de bumbac din Egipt, în anul 1956. De atunci nu s-a mai cultivat bumbac (1963) fiind descurajată această acţiune de apariţia masivă a fibrelor sintetice.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost permanent preocupat de latura economică a activităţilor agricole, profitul fiind un obiectiv de primă importanţă. Cunoscând condiţiile naturale favorabile pentru cultura inului şi a cânepii, din ţara noastră, a dorit să îndrume agricultorii spre adoptarea acestor plante de cultură pe suprafeţe mai extinse, spre a obţine beneficii sporite.

Pentru a contribui activ la această realizare a introdus în experimentări inul şi cânepa, la câteva staţiuni de cercetare ale ICAR, după anul 1930, iar în anul 1941 a reuşit să organizeze „Staţiunea experimentală de plante textile", care a fost condusă de profesorul Nicolae A. Săulescu, până în anul 1946.

O contribuţie importantă la cunoaşterea cânepii a adus profesorul Nicolae Ceapoiu,

[60] Conferinţă radio, 15 martie 1937

Scanned with OKEN Scanner

care a publicat o monografie de nivel foarte înalt şi a creat soiul Fibramulta 151; s-a ocupat şi de obţinerea cânepii monoice. La fel de intense au fost şi cercetările afectuate pentru inul de fibre; prin cercetătorii ICAR, N. Bria, A. Mironescu, M. Doucet, Ilaria Doucet (în ulei), C. Vasilică de la Universitatea Agronomică Iaşi, ş.a.

Conferinţa radio „de îndrumări" pentru extinderea culturii plantelor textile, publicată de autor într-o carte „Ciclu de 35 conferinţe", pe 340 pg, aduce un volum de informaţie foarte bogat pentru cei care s-ar lăsa convinşi de importanţa cultivării acestor plante, dar şi pentru cultivarea altor plante sau efecturea unor lucrări agricole.

Plantele textile[61]

Introducere. Plantele textile ne dau fibrele cu care se fac ţesăturile de tot felul. Întrebuinţarea lor e străveche: îndată ce omul a eşit din sălbătecie a întrebuinţat lâna, părul şi fibrele vegetale pentru împletit şi ţesut.

Planta care a fost cultivată timp de milenii de popoarele civilizate din vestul Asiei, din Africa şi Europa a fost inul. Mai târziu Sciţii şi apoi Slavii au luat în cultură cânepa, care s'a răspândit în toate ţările cu climă temperată, ca inul.

Industria casnică a popoarelor europene nu a cunoscut până în vremea cea mai nouă, alte fibre vegetale decât cânepa şi inul. De asemenea manifacturile organizate industrial prelucrau până în secolul al XVIII-lea numai inul şi cânepa: inul pentru ţesăturile fine şi cânepa pentru cele mai groase şi aspre.

În secolul al XIX-lea s'a produs o schimbare adâncă în comerţul cu fibre textile şi în industria ţesăturilor. Au apărut pe marile pieţe ale lumei fibre din colonii, din ţările tropicale şi subtropicale, care se produceau în cantitate mare şi cu cheltuială mică. Aceste fibre au făcut şi continuă să facă o concurenţă tot mai mare inului şi cânepei, a căror cultură s'a restrâns în toate ţările din zona temperată. Fibrele de iută, de manila, de sisal, de ramie, sunt azi materii prime de cea mai mare importanţă şi fac obiectul unui comerţ mondial însemnat. Ele au luat locul fibrelor de in şi cânepă.

Dar planta care a adus cea mai mare prefacere în comerţul cu fibre textile şi în technica ţesutului a fost bumbacul care este astăzi cu mult cea mai însemnată dintre toate plantele textile.

Plantele textile exotice. *Juta* a luat locul cânepei pentru ţesăturile ordinare de sac, pânză de împachetat şi alte scopuri asemănătoare. Iuta se mai numeşte şi cânepă indiană sau cânepă chinezească, deşi planta care o produce nu are nici o înrudire cu cânepa. Fibrele de iută se extrag din lăstarii de un an al unui arbore înrudit cu teiul: *Corchorus capsularis*. Acest arbore creşte în ţările calde, la o latitudine mai mică de 36^0. Lăstarii se tae, se topesc în apă, ca şi cânepa, şi apoi se extrag fibrele. Producţia e foarte mare, mână de muncă, acolo unde creşte acest arbore, este foarte eftină, astfel că preţul fibrelor revine foarte ieftin. Iuta e mult mai ieftină decât cânepa, dar e şi mult mai slabă.

Fibrele de manila se extrag din foile unui palmier: *Musa textilis*, care seamănă cu bananul. Creşte în Filipine, în Java, Sumatra şi celelalte insule din Indiile neerlandeze. Fibrele se extrag din foi, fără topire în apă. Sunt foarte rezistente. Ele dau sfoara de manila, care se foloseşte la maşinile de secerat. Mai servesc la fabricarea frânghiilor şi a ţesuturilor grosolane, preşuri, covoare, material de împachetat.

Cânepa de sisal este extrasă din foile de *Agave sisilana*, o plantă care creşte în Mexic. Fibrele de agave nu se topesc, se usucă numai la soare. Aceste fire sunt foarte fine şi elastice. Se întrebuinţează pentru ţesături rezistente şi uşoare.

În comerţul mare mai vin şi fibrele altor plante care înlocuiesc inul şi cânepa, cunoscute la noi: astfel, inul de Noua Zeelandă se extrage din fibrele unei plante care seamănă cu crinul şi care se topeşte în apă, ca şi inul nostru.

Cânepa de Turkestan, sau cânepa de Bombai se extrage dintr'o plantă înrudită cu nalba: *Hibiscus cannabinus*, care creşte în India, Persia, Turkestan, Rusia de Sud, în climă mai caldă ca a noastră. Se topeşte în apă. Dă producţii foarte mari. Fibrele sunt mai rezistente ca cele de iută.

Planta care dă fibrele cele mai fine, tot aşa de fine ca fibrele de mătase, este ramia. Din ramia se fac ţesături de preţ, frumoase şi rezistente. Tot din fibrele de ramia se fabrică hârtia cea mai fină şi mai rezistentă: hârtia de bancnote. Banca Naţională a României a arătat un deosebit interes pentru această plantă şi a rugat Institutul de Cercetări Agronomice să studieze posibilitatea introducerei ei în agricultura noastră.

Ramia este o plantă din genul urzicilor. Sunt două specii cunoscute: ramia verde denumită ştiinţific *Urtica utilis* sau *tenacissima* şi ramia albă: *Urtica nivea*. Se mai numeşte încă şi *Boehmeria*. Se cultivă mult în Japonia şi China, pe suprafeţe mai restrânse în America de Nord, Franţa meridională şi Transcaucazia, la o latitudine mai mică de 43^0.

E o plantă pretenţioasă: cere arătură adâncă, gunoire puternică, irigaţie, dacă regiunea e secetoasă. Dacă e bine cultivată, planta durează pe acelaş loc, fără o nouă însămânţare 5-7 ani. Dă două recolte pe an şi chiar mai multe, când e bine cultivată. Producţia este foarte mare 1500 kg fibre la o recoltă.

Tulpinele se topesc în apă sau mai bine pe cale chimică. Topitul chimic e azi un secret de fabricaţie.

Ramia e o plantă textilă de mare viitor, fiindcă uneşte producţia mare cu calitatea cea mai fină.

Ruşii au descoperit în vremea din urmă, în văile râurilor din Asia Centrală, o plantă perenă care face tulpini de 4 mt. lungime care dau o fibră textilă foarte rezistentă la putrezire. Planta se numeşte Kendir sau ştiinţific *Apocynum sibiricum*; recoltarea, cultura şi prelucrarea ei se studiază acuma în Rusia, căci pentru frânghii sau ţesături care trebuie să stea în apă fibrele de Kendir sunt neîntrecute.

Bumbacul. Planta textilă care a cucerit în veacul al XIX-lea locul întâi este bumbacul.

Bumbacul era cunoscut în India cu 2500 ani înainte de Cristos. Egiptul, Grecia, Roma veche nu l-au cunoscut. Pe la 200 înainte de Cristos au pătruns în Grecia ţesături de bumbac ce veneau din Orient. Cultura bumbacului s'a întins în era creştină spre Vestul Asiei: Arabii au adus-o în Nordul Africei şi în Spania. În Spania Arabii au întemeiat manufacturi pe care Spaniolii le-au distrus când au alungat pe Arabi din Peninsulă. Bumbacul era cunoscut şi de indigenii din America, care aveau o industrie frumoasă a ţesăturilor, industrie care a fost distrusă de cuceritorii spanioli.

---

[61] Sistematizarea autorului.

Scanned with OKEN Scanner

Fibrele de bumbac sunt în fruct, învălesc sămânţa ca o vată albă, imaculată. N'au nevoie de nici o prelucrare pentru a fi toarse şi ţsute, ci numai de a fi separate de sămânţă.

Comerţul cu produse textile. Construirea maşinilor de separat fibrele de seminţe, inventarea maşinilor de tors şi ţesut mecanic au dat industriei filaturei şi ţesuturilor de bumbac o desvoltare uriaşe. Este astăzi una din ramurile industriale cele mai puternice de pe pământ. Producţia în masă de pânză ieftină a distrus în multe ţări industria casnică străveche, până şi în ţări cu o populaţie foarte numeroasă şi săracă cum e India.

La noi în ţară fibrele de bumbac şi pânza de bumbac au pătruns aproape pretutindeni. Sunt rare satele în care ţăranca mai lucrează cămaşe de in şi de cânepă. Chiar acolo unde a rămas costumul naţional şi industria casnică, ţăranca ţese fibră de bumbac adusă gata toarsă din Anglia. Fibrele de in şi cânepă sunt ţesute de ţărancă pentru pânzeturi mai groase, care au alte întrebuinţări şi numai rar se mai poartă cămaşe de in sau cânepă.

D-l Cicero Gorciu, Secretarul General al Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, care a fost însărcinat de guvern să conducă o acţiune de încurajare a culturei inului şi cânepei în ţară, a arătat într'un studiu al său că importul de textile vegetale este enorm în ţara noastră. În 1927 s'a importat textile vegetale pentru o valoare de peste 10 miliarde lei, adică un sfert din importul nostru total.

De atunci, în urma îngrădirilor care au fost aplicate importului valoarea lui totală a scăzut şi a ajuns în 1934 la 3.694.000.000 lei. Dar valoarea relativă nu a scăzut, ci a crescut, căci în anul 1934 importul de textile vegetale reprezenta 28% din importul nostru total.

D-l Gorciu arată că acest import se compune din fire şi ţesături de bumbac, pluşuri şi catifele de bumbac, covoare şi preşuri de bumbac, sfoară de bumbac; frânghii, sfoară, fibre, ţesături de iută, manila, ramie şi sisal; plăşi şi reţele de pescuit; căpestre, chingi, găleţi de pânză, pânze de împachetat, ţesături de in şi cânepă fine şi mai grosolane.

Industria textilă românească. Avem în ţară o industrie de filat şi de ţesut destul de puternică, dar această industrie trebue să importe materia primă din străinătate. Importăm astfel bumbac brut, căruia i s'a scos semintele, o cantitate a căruia valoare a întrecut 200 milioane în 1935. Dar importul nostru cel mai apăsător constă din fire de bumbac simple, nerăsucite şi nealbite, adică bumbacul ţărănesc, a cărui valoare în 1935 a trecut de un miliard de lei. Mai importăm fire de bumbac răsucite, văpsite, mercerizate, pentru 544 milioane lei. Numai aţă de bumbac albă am importat în 1935 pentru o valoare de 110 milioane lei.

Dacă comerţul internaţional nu ar fi supus nici unei restricţii, sumele acestea foarte mari, pe care le plătim în străinătate, nu ne-ar stânjeni prea mult. Am vinde în cantitate mai mare cereale, fructe, vite, carne, ouă şi alte produse agricole şi am plăti astfel produsele textile importante. Dar ţările mari din Apus fac greutăţi intrării acolo a produselor noastre şi atunci suntem nevoiţi să facem şi noi acelaş lucru cu produsele care vin din străinătate.

În afară de aceasta, în caz de război este bine să nu fim tributarul străinătăţei şi să găsim la noi în ţară materia primă pentru industriile principale ale ţării.

Din această grije a pornit iniţiativa guvernului de a se încuraja cultura plantelor textile care se produc în ţară. De bună seamă nu ne vom putea libera niciodată complet de importul de textile vegetale din afară, dar vom putea micşora mult acest import printr'o politică economică potrivită şi prin străduinţa agricultorilor.

Cultivarea şi prelucrarea textilelor româneşti. Inul şi cânepa trebuiesc cultivate pe o suprafaţă mai mare; încercările cu bumbac trebuiesc continuate pentru a stabili regiunile şi metodele de cultură care pot să-i priiască la noi. Lucrările de ameliorare ce se întreprind la Institutul de Cercetări Agronomice vor reuşi, sperăm, să ne dea varietăţi mai timpurii, proprii pentru clima noastră. Cultura ramiei de asemenea a fost pusă în studiu acolo.

Inul şi cânepa luptă greu cu bumbacul importat. Prelucrarea inului şi cânepei este mai grea: tulpinele trebuesc topite în apă, apoi scoase, uscate, melitate, dărăcite şi pieptănate spre a se extrage fibrele, sau fuiorul. La bumbac fibrele sunt date gata de către plantă, trebuiesc numai separate de sămânţă.

Apoi fibrele de in şi cânepă se torc şi se ţes mai greu. Lucrările acestea trebuiesc făcute într'o atmosferă umedă, altfel firul devine sfărâmicios şi se rupe. Ţărancele ţeseau tortul de in şi de cânepă în *argele*, adică în încăperi făcute sub nivelul pământului, unde aerul se menţinea mai umed.

Dacă ţăranii au părăsit în parte prelucrarea inului şi cânepei şi aleargă azi după bumbac este din motive de uşurinţă şi ieftinătate. Desvoltarea culturei inului şi cânepei în ţară este astfel o chestiune de preţ. Dacă bumbacul se scumpeşte prin măsurile de politică vamală a guvernului şi dacă inul şi cânepa vor avea o piaţă interioară prin încurajarea industriilor care prelucrează fuiorul acestor plante, atunci problema e îndreptată pe o cale bună.

Mai este încă necesar ca organizaţiile agricole, profesionale, cu sprijinul Ministerului să facă topitorii sistematice, în centrele de producţie unde cultivatorii să-şi ducă la topit tulpinele de in şi cânepă. Topitul actual în bălţi şi râuri e cu totul primitiv şi dă o marfă inferioară.

Agricultorii la rându-le trebuie să dea o atenţie deosebită tehnicei culturei acestor plante, spre a obţine producţii mari şi de bună calitate – ceeace va micşora cheltuelile de cost pe unitate.

Inul se cultivă în România pe o suprafaţă numai de 25.053 ha. (mijlocia 1931-935)

Se cultivă pentru fibrele lui preţioase, care bine lucrate dau ţesăturile fine, zise de olandă, dar se cultivă în acelaş timp şi pentru semintele lui uleioase. Conţinutul în ulei al acestor seminţe este de 30-40%. Este un ulei foarte preţios, sicativ, care se întrebuinţează în industria văpselurilor. Turtele care rămân după extragerea uleiului sunt un nutreţ concentrat şi de foarte bună calitate pentru vite. Preţul acestor seminţe este destul de ridicat 70.000 – 80.000 lei vagonul azi şi alcătuiesc un articol de export.

Inul pentru fuior de calitate cere o climă umedă, răcoroasă, ceţoasă, nu prea rece. Solul trebue să fie zvântat şi roditor. Sunt bune pământurile mijlocii, nici prea argiloase, nici prea nisipoase, care au fost cultivate în anul dinainte cu leguminoase, sau cu prăşitoare gunoite. Gunoiul nu trebue dat de-a dreptul la in, fiindcă atunci plantele cresc neregulat şi fibrele sunt de calitate slabă. În ţeline sparte imul merge foarte bine.

Inul pentru fuior în alte ţări şi tehnologia de cultură în România. Ţările în care reuşeşte cel mai bine inul de fuior sunt ţările cu veri moderate, cu climă umedă din Nordvestul şi Nordul Europei: Belgia, Olanda, Ţările Baltice, Rusia din Centru şi Vest. Rusia, care cuprindea şi Ţările Baltice, era până la război cel mai mare furnizor de fuior de in al lumei. Ea deţinea singură ¾ din comerţul mondial de fibre de in. În Rusia cultura inului era o îndeletnicire curat ţărănească. Toată cantitatea exportată şi prelucrată în

Scanned with OKEN Scanner

interior se producea numai de ţărani. Inul alcătuia temelia gospodăriei ţărăneşti în mai multe guvernăminte.

Inul pentru fibre găseşte condiţiile de vegetaţie cele mai prielnice la noi în ţară, în partea de Nord, în Transilvania şi în văile umede din restul ţării.

Inul de sămânţă cere aceleaşi condiţii de sol, dar rabdă o căldură mai mare şi o atmosferă mai uscată. Merge bine în Bărăgan, mai ales pe pământurile proaspete nesecătuite şi tot aşa în Dobrogea, în preajma mării, mai ales.

Sunt soiuri anume pentru producţia de sămânţă, care cresc mai scunde, mai rămuroase şi dau seminţe multe. Soiuri pentru sămânţă sunt de pildă: soiul sicilian cu floarea albă, apoi soiurile de Anatolia, de Rusia cu floarea albastră, care s'au introdus şi la noi.

Soiurile pentru fuior cresc mai înalte, se ramifică mai puţin, dau fibre fine, dar seminţe mai puţine. Printre acestea sunt mai reputate soiurile de Riga, Petkus, Fleischmann, Lyncopis, Concurrent. Pentru condiţiile din ţara noastră probabil că nu vom putea să specializăm pe agricultori aşa ca unii să producă numai in fuior şi alţii numai in de sămânţă, ci trebuie să găsim un soi care să dea şi sămânţă şi o fibră de calitate.

Institutul de Cercetări Agronomice are un sortiment de peste 100 de soiuri de in din ţara noastră şi din diferite alte părţi ale lumei, din care în urma încercărilor ce sunt în curs se vor alege soiurile cele mai potrivite pentru noi.

Inul cere un pământ bine lucrat, lipsit de buruieni. Toamna se face o arătură adâncă, iar primăvara când pământul e svântat se mărunţeşte bine cu cultivatorul şi se seamănă. Semănatul trebuie să se facă de vreme, începând pe la jumătatea lui Martie până la sfârşitul lunei. S'au făcut încercări sistematice de Institutul de Cercetări Agronomice la Moara Domnească, judeţul Ilfov şi la Staţiunea experimentală a Bărăganului în judeţul Ialomiţa şi s'a văzut că producţia, atât cea de seminţe, cât şi cea de tulpini scade, cu cât semănătura întârzie. Semănăturile întârziate sunt năpădite de buruieni şi vătămate de pureci. Inul rabdă destul de bine răcelile care mai pot veni în Aprilie şi Mai.

Când semănăm pentru sămânţă s'a dovedit că e bine să dăm la hectar 80-100 kg; când semănăm pentru fuior se dă mai mult şi anume 160-180 kg la ha. Se seamănă cu maşina în rânduri la 12-15 cm. Se tăfălugeşte semănătura pentru ca sămânţa să se lipească bine de pământ şi umezeala să ajungă în preajma seminţei. Mai bine e să se tăfălugească cu un tăfălug dinţat ca suprafaţa să nu facă coaje după ploile ce vin.

Plivitul nu e recomandabil dacă plantele au crescut puţin. Ele sunt foarte plăpânde şi prin plivire sunt vătămate. Pământul trebuie să fie curat prin lucrările pregătitoare.

Vegetaţia inului durează 110-120 zile, în care timp are nevoie de 1600^0 - 1800^0 căldură. Ţifrele acestea se obţin adunând temperaturile medii ale tuturor zilelor din perioada de vegetaţie.

Recolta pentru sămânţă se face când capsulele sunt uscate. Se tae din faţa pământului şi se bate cu mlăciul sau se treeră cu maşina ca grâul. Bineînţeles, în cazul acesta din urmă, tulpinele nu mai servesc pentru fuior. Dă 700–1000 kg seminţe la ha.

Pentru fuior recolta se face când sămânţa e în pârgă sau în lapte chiar. Se smulg firele cu mâna, fără buruieni, se scutură de pământ şi se face mănunchi. Recolta se face pe vreme uscată, tulpinele nu trebuie să fie umede când se smulg.

Mănunchiurile se usucă pe câmp şi apoi se desprind capsulele ce conţin seminţele, cu ajutorul unor darace speciale. Producţia de sămânţă e mai mică în acest caz şi anume 300-500 kg/ha; producţia de tulpini uscate este 2000-2500 kg/ha.

După uscare se face prelucrarea: operaţie migăloasă, care cere multă băgare de seamă. Topitul; se face prin rouă, întinzând mănunchii pe câmp. În acest chip durează 4-5 săptămâni, după cum temperatura apei e mai caldă sau mai rece. Topitul industrial se face cu vapori sau cu apă caldă, care conţine substanţe ce dizolvă cleiul care leagă fibrele de partea lemnoasă a tulpinei.

După topit tulpinele se usucă, apoi se melităză. Prin melităre partea lemnoasă se înlătură în forma unor bucăţi mici de tulpină, albe, care sunt puzderiile. Fibrele se piaptănă şi se obţine astfel fuiorul de calitatea întâia şi fibrele scurte şi încălcite care sunt cânlţii.

O bună recoltă de in dă la ha până la 300 kg de fuior şi până la 200 kg de cânlţi. Fuiorul valorează azi 40 lei kilogramul, iar cânlţii 15 lei kilogramul.

Astfel o bună recoltă de in poate să aducă la ha un venit brut de 15.000 lei, afară de valoarea seminţelor ce s'ar putea dobândi.

Din această sumă se acopăr cu prisosinţă cheltuielile pentru toată cultura.

Comentariu

Autorul prezintă informaţia despre „fibrele textile" utilizate în producerea ţesăturilor, subliniind că acest meşteşug se practică din timpuri străvechi, cum s-a văzut în preambul. Aduce apoi cunoştinţe despre evoluţia industriei casnice, apariţia pieţelor şi prezintă principalele plante textile din zonele de climă temperată, urmate de cele aflate în zone exotice. În fond, prezintă zonele unde se cultivă plante textile la nivelul planetei şi aduce un prim argument important cu privire la importanţa lor deosebită pentru omenire, în timpurile străbătute de aceasta.

O notă specială a acordat-o pentru bumbac, plantă care a parcurs o lungă perioadă istorică, de mare importanţă pentru state din Asia, iar ulterior pentru unele state americane.

Pentru accentuarea importanţei acestor plante a făcut o incursiune în piaţa comercială, descriind rolul exportului şi cantităţile mari de produse care intră în acest joc.

Autorul continuă apoi cu descrierea stării industriei textile din ţară, spunând că se făceau importuri masive, în timp ce ţara are toate condiţiile de a cultiva aceste plante. Astfel, a continuat cu descrierea modului de cultivare şi prelucrare a recoltei, încheind un orizont de îndemnare şi îndrumare pentru adoptarea mai extinsă a plantelor textile. **(95)**

În urma îndemnurilor sale şi a reziltatelor de cercetare obţinute la ICAR, România cultiva în anul 1950, 68.000 ha cânepă; inul pentru fibră ocupa 13.800 ha în anul 1938, crescând suprafaţa la 35.800 ha în 1960 şi 70.900 în anul 1975, cultivându-se soiuri româneşti

Scanned with OKEN Scanner

Lovrin 110, Secuieni (M)-1 şi Fibramulta 151 create la ICAR.

Bumbacul a ajuns în anul 1938 la suprafaţa de 2000 ha, crescând în anul 1953 la uimitoarea suprafaţă de 223.700 ha, urmând a se renunţa la cultură după 1963 până în zilele noastre. **(97)**

Ne oprim asupra acestei hotărâri şi opinăm că niciodată nu este înţelept a lua hotărâri radicale cu privire la probleme greu previzibile. Credem că spaţiile deşertificate din sudul călduros al ţării, amenajate pentru irigaţii, ar putea fi cultivate cu bumbac, obţinând rezultate superioare celor din India sau China, obţinând un produs convenabil de export în Europa. Ştim că bumbacul nu se irigă însă un consum de apă de 5700-6000 m^3/ha poate fi asigurat numai prin aplicarea udărilor în perioadele de lucrare a solului, întrucât suma cantităţilor de precipitaţii din aceste zone ne asigură mai mult de 50% din necesarul amintit.

Deci, când dorim ceva care poate deveni ireversibil, trebuie să luăm în analiză acel sfat prietenos care spune: „Ai grijă ce-ţi doreşti că s-ar putea întâmpla să se realizeze". Adică ceva ce seamănă cu „vrem în Schengen". Nimeni nu spune ce necazuri ne mai poate aduce această dorinţă, justificată azi prin schimbarea ghişeelor de aşteptare în aeroporturi de către călătorii noştri bogaţi şi grăbiţi. Atenţie! Greutăţile ulterioare le vor suporta tot cei mulţi, cei care i-au îmbogăţit sau îi finanţează gras. Avem exemplul dorinţei de a intra în UE. Atunci nimeni nu a avut urechi deschise pentru aceia care cereau temperare, aşteptare şi înţelepciune pentru o asemenea schimbare. Oricâţi ar fi năimiţii care susţin că a fost un act de progres, cetăţeanul vede, simte unde a ajuns el şi ţara lui care „devine tot mai puţin patria sa". Mulţi au ales altă ţară, poate altă patrie în urma acestui act făcut în grabă fără pic de înţelepciune.

La 10 aprilie 1940 dr. G. Ionescu-Şişeşti a ţinut unul dintre discursurile sale cele mai argumentate şi convingătoare în favoarea cultivării plantelor textile, spunând între altele: «Domnilor deputaţi, noi vrem o populaţie rurală foarte deasă, cum s-a mai spus aici. Această populaţie este ocupată în agricultură. Agricultura este o muncă de sezon, o muncă foarte încordată în lunile de vară dar o muncă foarte puţin încordată în lunile de iarnă. O politică înţeleaptă trebuie să gândească să ocupe braţele ţărăneşti, fie ale bărbaţilor, fie ale femeilor, în epoca în care lucrările agricole nu le cheamă la câmp». **(96)**

7) Soia

Preambul

Gândirea economică, în general, şi cea agrară, în deosebi, a fost o prezenţă perpetuă în perioada lungă de activitate a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, iar în această privinţă a fost preocupat de aflarea posibilităţilor de a da ţăranului o perioadă de muncă mai lungă în cursul anului, pentru a produce bunuri care să întreacă nevoile de consum ale familiei sale, urmând să valorifice în piaţă acel surplus.

Cultivarea grâului şi a porumbului, aproape exclusiv, şi puţina pricepere de creştere a animalelor, în zonele respective, îi asigurau o supravieţuire precară, fiind în starea de a-şi menţine şi copiii în situaţia sa, generaţie după generaţie. Această stare era cunoscută de autor încă din timpul copilăriei sale şi a remarcat efectele ei, care aduceau mari nevoi şi o viaţă grea ţăranilor.

Ajuns în funcţii care îi permiteau să acţioneze personal pentru ameliorarea acestei situaţii, din poziţia de Director al obştilor sătesti , Director general al agriculturii din MAD, ministru al MAD şi apoi Director general al ICAR, a deschis mai multe căi destinate unor îmbunătăţiri posibile, acceptabile de ţărani.

Între măsurile aplicabile „fără cheltuieli", încă de la P. S. Aurelian acesta fiind un principiu general al „sfaturilor agronomice" de la „Casa Rurală", dr. G. Ionescu-Şişeşti a ales să propună diversificarea sortimentului de culturi, între care să se afle plante a căror recoltă are destinaţii multiple şi, în deosebi, să devină materie primă pentru industrie.

Între lucrările publicate ca „îndrumări agricole, aflăm una intitulată „Plante noi în agricultura României", unde lămureşte problema ce o analizăm, în câteva fraze. Reţinem un pasaj scurt în acest sens: «Bunul agricultor face şi una şi alta. Un lucru este astăzi recunoscut de toată lumea, numai cu cultura cerealelor, făcută după metodele ştiute, nu se mai dobândeşte un câştig asigurat. E adevărat că agricultura noastră s-a întemeiat timp de 100 de ani, aproape numai pe cultura cerealelor. În răstimp, tehnica culturii cerealelor s-a perfecţionat mult în America de Nord, în Argentina, în Australia, unde aplicaţiunea maşinilor a permis luarea în cultură a unor întinderi imense şi scăderea preţului de cost. De aici producţia enormă şi scăderea preţului de vânzare. Ţările vestice din Europa au procedat la fel, reducând mult importul. Aceste două cauze au dat o lovitură grea culturii cerealelor în ţările agrare din orientul Europei»

Drept răspuns, dr. G. Ionescu-Şişeşti prezenta grupe fitotehnice din care pot fi adoptate plante de cultură în zonele agricole româneşti (1937). **(98)** Încă din anul 1933 publica în acelaşi scop „Culturi alimentare, industriale şi de nutreţ", descriind posibilitatea şi importanţa cultivării fasolei, mazării, bobului şi lintei; apoi se referea la cartof, care se cultiva numai „pentru casă", iar pentru plantele furajere s-a oprit la o descriere extinsă asupra culturii lucernei şi trifoiului. Ei bine, chiar şi azi, în anul 2017, găsim puţini ţărani de rând care să cultive cu interes lucrenă sau trifoi, dar un anumit progres se vede.

Între plantele noi de cultură pentru care dr. G. Ionescu-Şişeşti a dovedit multă preţuire se află soia, fiind convins de importanţa recoltei sale pentru diferite ramuri ale industriei alimentare şi calitatea ei de produs natural valoros. Astfel, publica în anul 1941 conferinţa sa intitulată „Soia" ţinută la Radio Bucureşti în 5 aprilie 1936 **(99)**, oferindu-se a doua expunere

Scanned with OKEN Scanner

despre această nouă cultură de atunci, după lucrarea lui Marin Chiriţescu-Arva, intitulată „Soia sau fasolea japoneză" (1931). **(100)**

Lucrarea publicată de dr. Ionescu-Şişeşti avea un conţinut tipic de îndrumare practică, încercând prin argumente raţionale să atragă interesul cultivatorului pentru adoptarea acestei culturi, asupra căreia s-a interesat întreaga lume.

Trebuie să mai arătăm că dr. Şişeşti publica în anul 1925 „Iarba de Sudan ca plantă nouă" iar „Rapiţa" a fost prezentată integral în broşură, pe 32 pagini, în anul 1934.

Soia[62]

Importanţa culturii. Soia este o plantă care s'a introdus de curând în agricultura României. Atenţiunea ce i se dă este pe deplin îndreptăţită, pentru că e o plantă foarte preţioasă, care găseşte condiţiuni prielnice de creştere în ţara noastră. Ea are cele mai felurite întrebuinţări: pentru hrana omului, pentru animale, pentru industrie. Se vinde pentru export şi asigură o bună rentabilitate, când e cultivata cum trebuie.

Descrierea plantei. Ca înfăţişare soia este asemănătoare cu fasolea. Frunzele sunt păroase, florile sunt violete, câte o dată albe sau roşcate. Face teci cu 2, 3 sau 4 boabe. Boabele sunt ovale, la unele soiuri rotunde, la altele turtite, mai mici ca boabele de fasole. Culoarea lor e gălbue, brună sau neagră, după varietate.

Boabele de soia sunt foarte hrănitoare: ele conţin de la 18-22% grăsimi şi 32-40% materii azotate sau proteine. Nici o altă plantă nu dă seminţe cu compoziţie mai concentrată. Seminţele de soia sunt mai hrănitoare de cât fasolea şi mazărea, mai hrănitoare de cât grâul, porumbul sau orezul; mai hrănitoare de cât carnea chiar. Carnea are tot atâta grăsime dar mai puţine materii azotate.

Zonele de origine. Milioane de oameni din Răsăritul îndepărtat, în China, în Japonia, în Manciuria, ţări în care viaţa este grera, se hrănesc cu preparate de soia.

Suprafaţa cultivată cu soia în China este de 9 milioane de hectare, în Manciuria 4 milioane şi jumătate de hectare, în Coreia 600.000 hectare, în Japonia 400.000 hectare.

Manciuria singură produce în mijlocie 400.000 vagoane de seminţe de soia, care parte se consumă pe loc, parte se exportă. Această cantitate este mai mare de cât producţia noastră de grâu şi aproape tot atât de mare cât producţia noastră de porumb.

Seminţele de soia din ţările acestea îndepărtate se exportă în Europa. Ţările care cumpără cantităţi însemnate sunt Anglia, Germania, Olanda, Danemarca. Singură Germania importă peste 30.000 vagoane anual.

Folosirea produselor din soia. În ţările din Apusul Europei seminţele de soia servesc pentru extragerea uleiului de soia, care, bine preparat, este tot aşa de bun ca uleiul de măsline. Uleiul de soia are şi diferite întrebuinţări technice şi industriale. După extragerea uleiului de soia, rămân turtele, care mai conţin încă puţină grăsime şi toată cantitatea de materie azotată din seminţe. Aceste turte sunt cel mai preţios nutriment concentrat pentru animale.

Substanţa azotată ce rămâne după extragerea uleiului serveşte ca materie primă pentru multe fabricate industriale.

Din seminţele de soia sau din turte, după ce s'a extras uleiul, se prepară făina de soia, care amestecată cu făină de secară şi făină de grâu, dă o pâine foarte hrănitoare. Făina de soia este recomandată de medici pentru bolnavii de diabet.

În industrie se mai extrage din soia o substanţă numită *lecitină*, pe care medicii o recomandă ca întăritor al sistemului nervos.

În afară de întrebuinţările industriale boabele de soia se pot întrebuinţa în alimentaţie, preparate în diferite chipuri. Astfel făina de soia se poate amesteca cu mălaiul. Mămăliga preparată din acest amestec este grasă şi mult mai hrănitoare. Boabele de soia, pentru a le putea măcina, trebuie mai întâi prăjite în cuptor, altfel uleiul năclăeşte pietrile sau valţurile şi măcinatul nu se poate face fără neajuns.

Boabele de soia se mai pot consuma prăjite, fierte şi bătute ca mazărea ori fasolea, în amestec cu cartofii.

Boabele prăjite bine şi măcinate înlocuesc cafeaua. Făina de boabe de soia prăjite şe amestecă în cafea sau în cacao.

Boabele încolţite se consumă ca salată; boabele verzi, înainte de coacere, se consumă întocmai ca mazărea verde sau servesc la prepararea conservelor.

În ţările din Orientul îndepărtat boabele de soia au şi alte întrebuinţări, care nu s'au răspândit încă în Europa şi America. Astfel din făina de soia se prepară laptele de soia. Făina se fierbe 5 minute, se strecoară, se adaugă puţin zahăr şi diferite săruri şi se prepară astfel un lichid alb, foarte asemănător ca gust şi compoziţie laptelui de vacă. Laptele acesta de soia este hrana obicinuită în mii de sate din China, Manciuria şi Japonia. Religia budistă împiedecă pe locuitorii din aceste părţi ale lumei să consume lapte de vacă. Ei consumă laptele acesta vegetal. În fiecare sat şi în fiecare oraş sunt întreprinderi care prepară şi vând acest lapte.

Laptele acesta se încheagă întocmai ca şi laptele de animale. Se prepară astfel *brânza de lapte de soia*, care la popoarele galbene e o hrană obicinuită. Chinezii îi spun „carne fără oase".

Prin fermentare îndelungată se obţine din boabele de soia un sos picant, foarte căutat în Orient şi care a început să pătrundă şi în alte ţări: în *Anglia şi America*.

Pentru hrana animalelor soia este tot aşa de preţioasă ca şi pentru hrana oamenilor. Boabele de soia complectează în chipul cel mai prielnic raţia animalelor, adăogând grăsime şi materii azotate porumbului, orzului ori nutreţurilor păioase.

Astfel turtele de soia mărunţite, după extragerea uleiului sau făina de soia neextrasă, se adaugă în hrana vacilor de lapte, în hrana animalelor tinere, a găinilor ouătoare şi a porcilor puşi la îngrăşat. Experienţe făcute cu această hrană în diferite ţări, în America, în Germania şi la noi, au dat rezultate uimitoare. Nici un alt nutreţ nu dă rezultate mai bune. Agricultorul care cultivă soia pentru animalele sale, îşi poate singur prepara nutreţul, fie prăjind boabele şi măcinându-le, fie măcinându-le neprăjite dar amestecate cu orz şi porumb. Pentru porci se pot da şi boabele nemăcinate; dupăce s'au muiat 12 ore în apă se amestecă cu zer, lapte, smântână sau numai cu apă.

---

[62] Sistematizarea autorului

Scanned with OKEN Scanner

Soia se consumă de animale şi în stare verde, ca lucerna ori trifoiul. Iepurii fac stricăciuni mari în culturile de soia. Pentru a obţine o cantitate mai mare de nutreţ se seamănă soia adesea ori în amestec cu o altă plantă, care dă cantitate îmbelşugată, dar mai puţin concentrată. De pildă se amestecă cu iarba de Sudan. Când se cultivă pentru nutreţ verde ori făn, se coseşte când e în floare.

Se poate prepara şi ca nutreţ murat. În acest caz se recoltează când a început să facă păstăi şi se pune în siloz sau în groapă, în amestec cu un nutreţ mai apos şi mai bogat în zahăr şi anume de obicei cu porumb de nutreţ. Proporţia este 1/3 soia şi 2/3 porumb. Când se cultivă soia pentru nutreţ, dă 10.000-18.000 kg de masă verde la ha.

Dacă se cultivă pentru boabe, dă 1.000-2.000 kg boabe la ha şi mai mult pe pământuri bune. După treeratul boabelor, rămân resturile de tulpini şi frunze care se consumă de oi.

Adoptarea plantei în cultură. Astfel întrebuinţările acestei plante sunt numeroase, valoarea ei mare şi însemnătatea ei în agricultură cu totul deosebită.

De aceia soia a fost introdusă în diferite ţări cu climă şi pământ potrivit. În Uniunea Sovietică se cultivă în Transcaucazia şi în Turkestan. În America suprafaţa cultivată cu soia a crescut an de an şi a ajuns în 1927 la 1 milion de hectare. Unul din cei mai mari susţinători ai acestei plante este marele industriaş Ford, care o cultivă pe suprafeţe întinse în ferma sa din Michigan.

În Germania s'a făcut propagandă pentru introducerea acestei plante, în a doua jumătate a secolului trecut, dar ea nu s'a putut introduce, fiindcă nu are acolo destulă căldură pentru ca seminţele să se coacă.

Soia în România. În România s'a făcut o propagandă foarte stăruitoare în 1905 pentru această plantă, de un medic, D-rul Urbeanu, care voia s'o introducă în alimentaţia ţăranului, din motive igienice. S'au făcut atunci diferite experienţe de Staţiunea Agronomică şi de particulari. Încercările nu au prins, pentru că nu exista o piaţă de desfacere pentru seminţele de soia şi pentru că nu s'a apreciat în deajuns valoarea acestei plante pentru alimentaţia omului şi animalelor. Am făcut şi noi încercări cu această plantă în 1913 la ferma Şcoalei Superioare de Agricultură Herăstrău.

Încercările au fost reluate în 1933 de Uniunea Sindicatelor Agricole, care a distribuit sămânţă la agricultori cu titlu de încercare. S'au cultivat în România în 1933, 400 ha cu această plantă, în 1934 700 ha. În 1934 s'a înfiinţat Societatea „Soia". Scopul acestei Societăţi e de a răspândi cultura acestei plante, a face contracte cu agricultorii, a cumpăra recolta şi a o exporta în Germania. Datorită activităţei acestei societăţi, s'au făcut în 1935 contracte cu 17.000 cultivatori şi s'a cultivat o suprafaţă de 22.000 hectare. Recolta s'a plătit cu 3,50 kg. Anul acesta Societatea a anunţat că face contracte cu preţul de 4 lei kgramul. Este probabil că, în urma acestei urcări de preţ, suprafaţa va creşte.

Cultura soiei. Soia cere pământ bun, mijlociu, nu prea nisipos, nici prea argilos, în bună stare de fertilitate. Cere căldură multă. Suma temperaturilor medii a tuturor zilelor cât durează vegetaţia trebue să fie 2400-2700 grade.

Nu răsare de cât atunci când pământul s'a încălzit la 10 grade. Dacă e mai cald este şi mai bine, răsare mai repede. După ce a răsărit, rabdă destul de bine gerurile întâmplătoare de primăvară până la -2^0.

Când pământul e cald, ravăn şi fertil, soia dă producţie mare care trece de 2000 kg la ha. Rabdă destul de bine seceta, dar când e secetă, producţia scade la 700-1000 kg.

Pământul pentru soia trebue arat adânc în toamna precedentă, ca să degere şi să se îmbibe cu apă peste iarnă. Primăvara nu se mai ară ci se lucrează cu cultivatorul.

O îngrăşare cu gunoi de grajd sau îngrăşăminte chimice este foarte prielnică.

Semănatul se face în acelaş timp cu semănatul porumbului pe la jumatatea lui Aprilie până la începutul lui Mai.

Pentru a avea recolte mari este nevoe ca sămânţa să fie vaccinată sau inoculată cu bacteriile de soia.

Voiu explica ce înseamnă această vaccinare.

Pe rădăcinele plantelor din familia leguminoaselor trăesc în mod natural bacterii, care se păstrează în pământ. Aceste bacterii infestează rădăcinele, se desvoltă în ele şi produc pe acestea umflături numeroase de mărimea unei gămălii de ac şi mai mari până la mărimea unui bob de mazăre. Dacă smulgem cu băgare de seamă un fir de fasole, de bob, de mazăre ori altă leguminoasă, găsim rădăcinele pline de astfel de umflături sau „nodozităţi", în care trăesc bacteriile. Aceste bacterii nu fac nici un rău plantei; iau din plantă anumite substanţe din care ea are de orisos şi dau în schimb plantei azot, pe care bacteriile îl iau din aerul pământului. Plantele iau azot şi direct din pământ dar ele se desvoltă şi mai bine, când pe lângă azotul din pământ folosesc şi pe acela procurat de bacterii din aer.

Fiecare specie de plante din familia leguminoaselor are o rasă a ei anume de bacterii. Bacteriile de mazăre, de pildă, nu cresc pe fasole, ori pe lucernă, nici cele de lucernă pe soia şi aşa mai departe.

Când o plantă e cultivată de multă vreme, bacteria ei se găseşte în pământ. Dacă însă se duce o plantă leguminoasă în altă parte a lumei, unde nu a fost niciodată, ea nu se poate desvolta bine fiindcă lipseşte din pământ bacteria cu care ea trăeşte în tovărăşie. Ar trebui să ducem şi *pământ* pentru ca să se înmulţească bacteriile folositoare. Aşa de pildă mazărea nu era cultivată în Africa Orientală. Când s'a introdus a trebuit să se ducă şi bacteriile potrivite ei.

Tot aşa cu soia. Bacteriile de soia nu sunt în pământul nostru. Trebue introduse pentru ca planta să dea producţie mare. E foarte greu de adus şi de răspândit *pământ cu bacterii*. De aceia se prepară *culturi pure* de bacterii în diferite laboratorii şi cu acestea se vaccinează sau se inoculează sămânţa.

De obicei o sticluţă cuprinde o cultură de bacterii potrivită pentru 25 kg de sămânţă. Se amestecă conţinutul sticluţei cu puţină apă rece curată şi se goleşte totul într-un vas în care se pune un sfert de litru de apă. Se amestecă totul bine şi apoi se toarnă această *maia* peste 25 kg seminţe. Se amestecă din nou bine, aşa fel ca toate seminţele să fie atinse de *maia*. Toată lucrarea se face într'o încăpere, la umbră, căci razele soarelui omoară bacteriile. Seminţele astfel tratate se lasă să se svânte puţin la umbră şi se seamănă fără întârziere.

Aşa se face vaccinarea sau inocularea seminţelor.

În experienţele noastre am obţinut diferenţe mari de producţie între plantele care fuseseră vaccinate şi cele nevaccinate. În anul 1935 sporul de recoltă la plantele vaccinate a fost de 1073 kg la ha. În alţi ani sporurile au fost mai mici. Când semănăm mai de vreme sporurile sunt mai mari. Când pământul e prea uscat, sau prea

Scanned with OKEN Scanner

umed, bacteriile nu se desvoltă bine şi sporurile de asemenea sunt mai mici.

Indrumările ICAR. Când cultivăm soia, trebue să alegem şi o bună varietate. Care e cea mai bună, trebue stabilit prin încercări îndelungate; căci sunt cunoscute peste 2000 de varietăţi. La staţiunile experimentale din Asia şi America se studiază mereu care sunt cele mai bune varietăţi şi se crează altele noi.

Varietăţile cu coacere târzie nu sunt bune pentru România, chiar dacă au bobul mare şi par productive. Se pot cultiva numai pentru nutreţ.

Pentru agricultura noastră sunt bune varietăţile cu bobul mic, care să ajungă la coacere în maximum 120 – 130 zile, adică înaintea porumbului.

Societatea Soia a răspândit varietăţile „Reiner" din Jugoslavia, varietatea galbenă ungurească şi o varietate bulgărească.

Promovarea culturii prin ICAR. Institutul de Cercetări Agronomice a experimentat mai multe soiuri aduse din Austria şi Jugoslavia şi a găsit că varietăţile zise „Platter gelbe", „Braun gelbe" şi „Ossiyek" au dat bune rezultate.

Semănatul se face cu maşina în rânduri. Cantitatea de sămânţă, ce trebue dată la ha este 60-70 kg pentru varietăţile ce se cultivă la noi. Depărtarea între rânduri trebue să fie de 50 cm. Plantele nu se răresc pe rând. Adâncimea la care se îngroapă sămânţa este de 5-6 cm. Pe pământ umed şi pe pământuri grele argiloase, se seamănă mai în faţă; pe pământuri uscate, sau pe pământuri nisipoase se seamănă mai adânc.

Locul pentru soia trebue să fie foarte curat. În prima perioadă de vegetaţie creşte încet şi o pot năpădi buruienile.

Se fac trei praşile pentru ca să se ţie locul perfect curat. Praşilele trebue terminate când plantele au început să înfloară. În această perioadă ele trebue lăsate liniştite, nu mai rabdă să fie prăşite. Se poate cultiva şi mai des, neprăşită, dar bine plivită de buruieni, ca mazărea.

Desvoltarea plantelor până la coacere durează la noi 130-140 zile. Numai varietăţile extrem de timpurii se coc în 90 zile.

Recoltarea se face la sfârşitul lui Septembrie, când cea mai mare parte din păstăi sunt coapte, iar frunzele au început să cadă. Se tae cu secera sau cu coasa cât mai de jos. Se face grămezi ca să se usuce mai bune.

Se treeră apoi cu caii, sau mai bine cu batoza, care trebuie aranjată ca pentru mazăre.

Când preţul era 3,50 kilogramul producţiile mai mari de 1000 kg la ha dădeau câştig sigur. La preţul de 4 lei kilogramul chiar producţii mai mici au o rentabilitate asigurată.

Dar chiar dacă nu s'ar cultiva pentru vânzare, ci pentru consumaţie în propria gospodărie, soia merită o atenţiune deosebită pentru că dă putinţa îmbunătăţirii hranei omului şi animalelor, într'o măsură care nu este întrecută de nici una din plantele cunoscute şi cultivate astăzi, în România ori în alte părţi ale lumei.

Comentariu

Această elaborare a fost structurată pe categorii de argumente, care au raţiunea de a convinge că autorul are cele mai bune sentimente de îndrumare şi sfat pentru cultivarea acestei plante. Limbajul folosit în exprimarea conţinutului este clar, „accesibil" şi într-o exprimare literară foarte îngrijită.

Lucrarea prezintă importanţa culturii prin „feluritele întrebuinţări" şi pentru export, dacă se produc mari cantităţi de recoltă; face descrierea botanică a plantei şi indică zonele de origine, prin care doreşte să convingă cititorul că există oameni care preţuiesc această plantă şi o cultivă cu interes. Foarte detaliat descrie utilizarea mult diversificată a recoltei de soia, în ţările vechi cultivatoare, cu înţelesul că acest lucru se poate realiza oriunde se produce recoltă de soia.

Având ca argument beneficiile importante pe care le oferă cultivarea soiei, autorul a descris cum s-a adoptat în zone noi, pe suprafeţe întinse, oprindu-se şi la pătrunderea ei în cultură, în anul 1905, în România.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti prezintă extins procedeele cu cultivarea plantei şi contribuţia ICAR la adoptarea ei în agricultura ţării, lăsându-ne un model foarte reuşit de „îndrumări agricole". Trebuie să menţionăm că începând cu primele reviste agronomice, fondate de Ion Ionescu de la Brad, Pană Buescu, P. S. Aurelian, St. P. Radianu, C. Filipescu, „îndrumările agricole" au fost prezente. Cu regret trebuie să spunem că au lipsit multe, din cele necesare, pentru a se aplica extins aceste „îndrumări". Totuşi ele au fost preluate, aplicate, în parte, pe unele proprietăţi mai mari, unde existau condiţii şi specialişti cu un anumit nivel de calificare.

Se poate spune că „recomandările agricole" aplicate prin „Casa Rurală", cât şi prin alte societăţi, au condus agricultura ţării în pragul ce urma să deschidă uşa de intrare într-o eră de progres, spre modernitate. În acest joc, dr. Ionescu-Şişeşti a avut un rol de primă importanţă prin ideile sale şi prin activitatea ICAR.

Scanned with OKEN Scanner

Lucrări publicate

G. Ionescu-Şişeşti – Îndrumări practice în diferite domenii ale agriculturii (1928 – 1948)

1. Îmbunătăţirea plantelor prin selecţie. Calendarul plugarilor, Bucureşti, 1928
2. Mijloace de a spori producţia agricolă. Viaţa agricolă, nr. 21-22, 1929
3. Îndrumări pentru întrebuinţarea îngrăşămintelor chimice. Bucureşti, 1929, 12 pg
4. Ştiinţa în serviciul agriculturii. Viaţa agricolă, nr. 21-22, 1930
5. Agronomii în serviciul agriculturii. Bul. Ministerului Agriculturii, nr. 9-12, Bucureşti, 1931, vol. V-VI
6. Institutul de Cercetări Agronomice al României. Calendarul Plugarilor, Bucureşti, 1931
7. Pentru ce nu avem producţie mare de grâu? Drum nou, 1932, an II, nr. 18
8. Sămânţa de grâu. Drum nou, nr. 16, 1933
9. Cultura raţională a grâului. Pagini agricole, Editura Universul, 1936
10. Cultura grâului. Viaţa agricolă, nr. 8-9, 1936
11. Cultura porumbului. Revista Calendarul plugarilor, Bucureşti, 1937
12. Iarba de Sudan. Imprimeria centrală, 1937, 10 pg
13. Pământul în Bărăgan: Lucrarea pământului, îngrăşăminte şi cultura plantelor. Bucureşti, 1937
14. Plantele textile. Revista Calendarul plugarilor, Bucureşti, 1938
15. Pentru însămânţările de primăvară. Ogorul românesc, Bucureşti, nr. 11, 1940
16. Ce este pământul? Rev. Pagini agrare şi sociale, vol. Xxi, Bucureşti, 1944
17. Autorizaţiile pentru pepiniera de viţe şi pomi. Acţiunea pomicolă, Iaşi, nr. 8-9, vol. V, 1938
18. Aspectele crizei agricole. Argus, nr. 5263, 1930
19. Să mai cultivăm grâu? Viaţa agricolă, nr. 5-6, 1931
20. Întrebuinţarea îngrăşămintelor chimice. Soiuri bune de grâu. Imprimeria Naţională, ed. I, 1933, în colecţia „Probleme actuale de agricultură practică"
21. Rapiţa. Biblioteca agricolă Universul, Bucureşti, 1934, 32 pg
22. Cum trebue să se cultive porumbul. Oameni şi instituţii, Bucureşti, Ed. Ministerului Agriculturii, 1936, 16 pg
23. Eine Reise durch die Schweiz. 1937, 17 pg
24. Problema valorificării grâului. Viaţa agricolă, nr. 10, 1939
25. Viitorul agriculturii. Viaţa agricolă, nr. 7, 1936
26. Omul şi agricultura. Rev. Pagini agrare şi sociale, Bucureşti, 1944
27. Îndrumări agricole. Conferinţe ţinute la Radio Bucureşti, Ed. Universul, 1941, 332 pg, prezentare de I. F. Radu, Viaţa agricolă, nr. 8, 1942
28. Despre nevoile agriculturii. Viaţa agricolă, nr. 2, 1937
29. Pentru ce nu progresează agricultura. Bul. informativ al MAD, iunie 1940
30. Mijloacele de lucru şi înfăptuirea culturilor de primăvară. Tip. Bucovina, 1938
31. Îndrumări agricole. 35 conferinţe ţinute la Radio Bucureşti (1932 – 1938)
32. Ştiinţa în serviciul agriculturii. pp. 3-10
33. Să mai cultivăm grâu? pp. 11-19
34. Lupta contra secetei. pp. 20-28
35. Puncte cardinale. pp. 29-34
36. Cerealele. pp. 35-42
37. Porumbul. pp. 43-50
38. Culturi alimentare, industriale şi de nutreţ. pp. 51-60
39. Îmbunătăţirea solurilor istovite. pp. 51-60
40. Plugul şi arătura. pp. 61-69
41. Gospodării ţărăneşti sau uzine agricole? pp. 70-79
42. Seceratul. pp. 80-97
43. Greutăţile şi perspectivele agriculturii. pp. 98-108
44. Câmpia României. pp. 109-117
45. Gospodăria sătească. pp. 118-125
46. Impresii din Ungaria. pp.126-132
47. Factorul moral în fenomenele economice. pp. 133-142
48. Rolul Institutelor de Cercetări în progresul agriculturii. pp. 143-151
49. Distrugerea solului. pp. 152-160
50. Agricultura Italiei. pp. 161-170
51. Cultura grâului pentru producţie mare şi calitate superioară. pp. 171-180
52. Ţăranii şi satul. pp. 181-189
53. Pregătiri agricole de primăvară. pp. 190-199
54. Proiectul de lege pentru organizarea şi încurajarea agriculturii. pp. 200-208
55. Cultura porumbului. pp. 209-216
56. Soia. pp. 217-225

Scanned with OKEN Scanner

57. Echilibrul între industrie şi agricultură. pp. 226-236
58. Agricultura românească la Expoziţia internaţională de la Paris. pp. 237-246
59. Tipurile principale de sol din România şi necesitatea lor de îngrăşăminte. pp. 247-257
60. Plantele textile. pp. 258-268
61. Plante noi în agricultura României. pp. 269-279
62. Ţară bogată, ţară săracă. pp. 280-288
63. Ce-i trebuie agriculturii. pp. 289-296
64. Situaţia agricolă. pp. 297-308
65. Realizări şi perspective în agricultură. pp. 309-318
66. Pentru însămânţările de primăvară. pp. 319-328
67. Turismul. Conferinţă, Bucureşti, 1937

Scanned with OKEN Scanner

D) LUCRĂRI DIFERITE – RAPOARTE, CONFERINŢE, CUVÂNTĂRI

Preambul

Prin activitatea sa agronomică de o calitate foarte elevată, cu participare la toate evenimentele legate de interesul pentru progresul ştiinţei agricole, a practicii domeniului şi efectelor sociale ce urmau să le producă, dr. G. Ionescu-Şişeşti a devenit o personalitate recunoscută până în cercurile nivelului de stat şi celor ştiinţifice, înaintea vârstei de 40 de ani. Chiar în anul 1925, 8 iunie, pe când era „Director general al agriculturii" în MAD, cunoscutul savant biolog Grigore Antipa l-a propus ca „membru corespondent al Academiei Române", în „Secţia ştiinţifică".

Profesorul Gr. Antipa avea motive temeinice prin care să-şi susţină propunerea, care a fost aprobată. Lucrările ştiinţifice, studiile, rapoartele de activitate, numeroasele articole publicate în reviste şi ziare şi mai ales rezultatele cercetărilor ştiinţifice întreprinse personal, din poziţia de specialist la „Spanţov" şi „Ferma Herăstrău"; ca profesor provizoriu şi apoi titular la Şcoala de Agricultură Herăstrău, i-au conferit o aură care îl compară cu P. S. Aurelian. **(101)**

Cu adevărat, nu a mai existat în epoca sa o altă personalitate care să fi desfăşurat o activitate de asemenea diversitate şi intensitate în slujba agriculturii şi învăţământului agricol. De aceea era recunoscut ca un exponent al intereselor ştiinţei agricole pentru ţară şi cetăţenii săi, fiind mult timp un învăţat neimplicat în politică.

După invitarea sa ca înalt funcţionar de stat în MAD, dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost aproape nelipsit în delegaţiile trimise de minister la evenimente internaţionale, având de fiecare dată însărcinarea de a prezenta un raport sau o comunicare, iar la întoarcere, prezentând informări sau rapoarte asupra evenimentului.

Ne amintim, din capitolele precedente, că prima vizită a făcut-o la Expoziţia Naţională de Agricultură, organizată de URSS (1922). În anul 1923 a fost membru în delegaţia română la „Congresul internaţional de agricultură" de la Paris, unde a prezentat lucrarea „La réforme agraire en Roumanie et ses conséquences" şi „La coopération agricole en Roumanie", iar la întoarcerea în ţară a publicat despre „Politica agricolă a Franţei". Cu altă ocazie, participând la lucrările aceluiaşi institut, în luna mai 1924, la Roma, a fost ales „membru al comisiei internaţionale de ecologie agricolă", fapt ce i-a permis relaţii personale cu mari savanţi agronomi ai timpului. Aşa au fost englezul John Russell, D. Pirotto, de la Institutul Botanic din Roma, marele savant italian Nazareno-Strampelli ş.a. Asupra acestui eveniment a publicat în ziarul „Argus", o publicaţie care l-a găzduit foarte mult, articolul „Scrisoare din Roma". **(102)**

O activitate de succes se desprinde în urma analizei activităţii depuse la al XII-lea Congres de agricultură de la Varşovia, din anul 1925. Pentru acest eveniment a pregătit lucrarea „La standardisation des céréales", o temă „la zi" în ţară şi în lume, care a fost publicat în „volumul Congresului" şi în „Buletinul agriculturii" nr. 7-9 din acelaşi an. Cu această ocazie a tipărit, în broşură, descrierea unei lungi excursii în Polonia, sub titlul „Aspecte din agricultura Poloniei", unde găsim referiri la agricultura ţării dar şi frumuseţea scrierilor sale din prima tinereţe, îmbogăţită cu ştiinţa unei persoane mature.

În anul 1927, la al XIII-lea Congres internaţional de agricultură de la Roma a prezentat lucrarea „Cultura cerealelor în România din punct de vedere economic şi social", iar în 1929 a organizat Congresul al XIV-lea la Bucureşti. Aici, împreună cu T. Saidel a prezentat o lucrare complexă asupra tipurilor genetice de sol, cu scopul determinării conţinutului de N P K şi nevoia de îngrăşăminte". **(103)**

Au urmat participări la conferinţe şi congrese ale Institutului internaţional de agricultură şi Societatea internaţională de ştiinţa solului, susţinând lucrări în fiecare situaţie. Considerăm important să menţionăm aceste evenimente şi lucrările susţinute de dr. Ionescu-Şişeşti, dintre care unele sunt prezentate în această monografie:

- 1929 – Lucrările Societăţii internaţionale de ştiinţa solului Königsberg, publică „Conferinţa de ştiinţa solului de la Königsberg"
- 1933 – Conferinţa internaţională de îngrăşăminte chimice: susţine lucrarea „Festellung der jeningen Methodes die geeignet sind die Bedürfnisse des Bodens an Düngung zu bestiment" (cu T. Saidel)
- 1934 – Congresul internaţional de agricultură (XVI): publică după revenirea în ţară „Impresii din Ungaria", ca jurnal de călătorie, unde sunt descrise şi aspecte din agricultura ţării respective
- 1934 – Lucrările celei de a III-a Conferinţe internaţionale de îngrăşăminte chimice, organizate de F.I.T.A. la Berna în Elveţia, prezintă lucrarea „Fertilizarea solului pe solurile din climatele aride" (cu T. Saidel)
- 1935 – Congresul internaţional de ştiinţa solului, Oxford, în Anglia: acolo a trimis comunicarea „Contribuţii la studiul cernoziomurilor"
- 1937 – Lucrările Congresului internaţional pentru controlul seminţelor, Zürich, Elveţia, prezintă desfăşurarea lucrărilor în revista „Agricultura nouă" de la Cluj (nr. 10, 1937), iar la Radio Bucureşti ţine două conferinţe despre Elveţia: „Elveţia, peisajul, organizarea politică şi economică" şi „Elveţia, oameni şi instituţii"
- 1939 – Congresul internaţional de agricultură de la Dresda. Era anul în care „Al doilea război mondial" bătea la uşa omenirii, perturbând viaţa pe Terra şi, în context, producând dezorientare în activitatea economică şi ştiinţifică în aproape toate domeniile, dar

Scanned with OKEN Scanner

mai ales în viaţa oamenilor **(104)**

Toate aceste teme elaborate de dr. G. Ionescu-Şişeşti s-au bazat pe cercetări proprii, având o adâncă ancorare în conţinutul ştiinţei agricole şi o paralelă aproape frecventă în domeniul economico-social.

Diversitatea lucrărilor din această categorie se exprimă prin subiectele variate prezentate în cadrul conferinţelor, unde era prezent ca personalitate recunoscută, prin cuvântări pregătite anterior, de regulă, care aveau un fond de studiu.

Conferinţele ţinute la Radio Bucureşti, în afară de cele referitoare la „îndrumări agricole", cu subiecte legate de economie în deosebi, au fost elaborări de certă valoare.

La toate cele expuse se adaugă „discursurile". Deşi nu a fost un orator patetic, dr. Ionescu-Şişeşti a fost unul din cei mai prezenţi din epoca sa; cel mai distins dintre agronomi. Discursurile sale parlamentare sau din alte ocazii au fost primite cu interes în mediile care erau interesate de subiectul tratat. Subliniem că şi aceste conţinuturi erau cu grijă elaborate, ridicându-se la nivel de studii şi având frecvent un impact pozitiv asupra hotărârilor ce urmau a fi luate cu privire la tema în dezbatere.

Lista pe care o anexăm cuprinde, aproape în totalitate, titlul lucrărilor din această categorie şi vom reproduce o parte dintre acestea pentru a constata modul real în care autorul a gândit, a analizat şi a expus temele alese.

Considerăm că aceste lucrări sunt atât de clare şi reprezentative pentru dr. G. Ionescu-Şişeşti, încât, monografia de faţă nu mai pretinde o analiză distinctă a fiecărei teme tratate, sub orice formă. Actul de analiză nu le-ar ridica valoarea, care poate fi direct contabilă.

1) Discursul rostit în şedinţa dela 13 iulie 1931 a Adunării Deputaţilor la legea pentru VALORIFICAREA CEREALELEO

Domnule preşedinte,

Domnilor deputaţi,

Solicit bunăvoinţa şi atenţiunea d-voastră, pentrucă este vorba de o chestiune tehnică care are laturi mai aride şi unele puncte obscure, pe care, cred că, cu bunăvoinţa d-voastră, voi reuşi să le ămuresc.

Premisele problemei sunt cunoscute şi suntem toţi de acord asupra lor. Sper că până în cele din urmă vom reuşi să ne punem de acord şi asupra concluziilor la care vom ajunge.

Daţi-mi voie să recapitulez aceste premise:

Situaţia agriculturii este grea; criza este din ce în ce mai acută; scăderea preţurilor a luat un caracter catastrofal. Şi, atunci noi, ca guvern şi ca Parlament, trebue să ne preocupăm de această problemă şi să-i găsim o soluţie.

Am spus într'una din şedinţele trecute că soluţiunea nu este o vindecare, adică o revenire la stările dinainte de criză, ci soluţia trebue căutată într'o readaptare a agriculturii la condiţiunile nou create. Trebue să mergem spre acest drum al readaptării, al echilibrului între preţurile produselor agricole, pe deoparte, şi costul de producţiune, preţul produselor industriale şi sarcinile fiscale, pe dealtă parte.

Atunci mă veţi întreba d-voastre, când tendinţa este spre acest nou echilibru: cum veniţi d-voastră cu un proect sau măsură legislativă care tinde tocmai la o ridicare a preţului grâului, împotriva deci a tendinţei de echilibrare la un nivel mai jos a preţurilor pe care aţi anunţat-o?

D-lor deputaţi, nu este aici decât o contradicţie aparentă. Într'adevăr, noi tindem la o nouă echilibrare a preţului. Însă cascada preţurilor este aşa de mare, că nu urmează în acelaş tempo echilibrarea crizei pe care cu toţii o suferim. Şi atunci ce facem noi prin acest proect? Venim cu o frână, cu o menţinere, dacă vreţi artificială, a preţului grâului şi al produselor agricole, tocmai ca să înlesnim această operă de readaptare, această însănătoşire normală a condiţiunilor cari sunt în agricultura noastră. De dorit ar fi să ne preocupe preţul la toate produsele agricole. Nu putem însă să îmbrăţişăm toate produsele agricole, pentrucă trece peste puterile noastre, - trebue să o recunoaştem cu sinceritate – ci trebue să ne preocupăm numai de acele produse agricole care au în economia ţării un rol esenţial. Grâul, d-lor, are, în economia ţării, un rol esenţial. Dar mai este un motiv: căderea preţurilor este mai gravă la grâu decât la oricare alte produse agricole. D-voastre şiţi, grâul a ajuns în Brăila, să se coteze sub orz şi ovăz.

Ei bine, aceasta este o anomalie faţă de care noi nu putem să stăm cu braţele încrucişate. Lumea are astăzi un surplus de grâu de un milion de vagoane, care caută plasament. Faţă de această supraproducţie mondială a grâului, grâul nostru se găseşte în inferioritate, grâul nostru se găseşte în luptă. Şi atunci, primul articol, primul produs de care trebuie să ne preocupăm şi preţul căruia trebuie să-l susţinem, este grâul. Într'adevăr, ce s'ar întâmpla dacă nu ne-am preocupa de această problemă şi dacă am lăsa lucrurile să-şi meargă cursul lor actual? S'ar întâmpla că agricultorii vor căuta să se adapteze la nouile condiţiuni ale pieţii, să cultive alte plante, să lase suprafeţe întinse ca păşuni şi fâneţe. Cultura grâului va scădea. Deja anul acesta a scăzut cu 200.000 hectare şi se poate întâmpla ca la anul viitor să scadă cu 300-400.000 de hectare. Or, dacă noi am înregistra scăderi de 600.000 hectare faţă de 3.000.000 hectare pe care le cultivăm, am ajunge la un punct extrem de critic al situaţiei agricole şi economice, pentrucă în momentul acela, dacă recolta nu ar fi cu totul excepţională cum este de pildă anul acesta, în momentul acela zic, nu am mai putea acoperi consumul intern. În momentul când nu se mai poate face acoperirea consumului intern preţurile cresc înăuntru, în mod explosiv, ajungând, cum a fost acum câţiva ani, la o sută mii lei şi mai mult vagonul. Atunci aş întreba pe onoratul nostru coleg d. Grigorovici, reprezentantul partidului socialist cu cât vor cumpăra pâinea lucrătorii în anul acela; cu cât o vor cumpăra muntenii, maramureşenii, bucovinenii, când nu se vor mai putea acoperi nevoile consumului intern? Desigur că vor cumpăra pâinea cu 10-15 lei. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Ar fi poate un bine pentru economia privată, dar pentru situaţiunea generală a ţării ar fi o nenorocire.

Evident că puteţi răspunde: importăm grâu din străinătate. Dar chestiunea aceasta a grâului străin e o chestiune foarte delicată. Toate ţările din Europa, şi chiar ţări industriale, caute să scape de importul grâului străin şi noi, ţară agricolă, să importăm grâu din străinătate? (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Vă daţi seama de ce repercusiune ar avea aceasta asupra prestigiului nostru economic şi asupra

Scanned with OKEN Scanner

creditului nostru înăuntru şi în afară? (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Prin urmare, eu nu doresc agriculturii româneşti şi ţării acesteia ca să ajungem peste un an, doi să importăm grâul străin pentru hrana lucrătorilor din partidul socialist sau pentru ţăranii din regiunile de munte.

D. I. I. Mirescu: De ce faceţi polemică cu noi, într'o asemenea chestiune?

D. M. Manoilescu, ministrul industriei şi comerţului: După ce v'a făcut omagiul să constate că toţi lucrătorii ar fi în partidul socialist, vă supăraţi? (*Ilaritate*)

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Aşa dar, aici este o problemă de cea mai mare importanţă, de care trebue să ne preocupăm şi pe care trebuie să o rezolvăm. Trebuie să găsim mijlocul ca preţul grâului să se menţină măcar la nivelul de astăzi, dacă nu se va putea peste acest preţ. Şi aceasta pentru ca să se asigure rentabilitatea acestei culturi în agricultura românească şi să nu se întâmple nenorocirea naţională de a scădea prea mult suprafaţa cultivată de grâu în România, silindu-ne a importa grâu străin pentru populaţia noastră.

Aceste sunt premisele problemei pe care suntem chemaţi a o rezolva.

Soluţiunile nu pot să fie, evident, ale economiei politice clasice.

Eu, d-lor, sunt un partizan al libertăţii în economia unei naţiuni. Eu cred că prosperitatea se asigură mai bine prin jocul liber al ofertei şi cererii, prin jocul liber al iniţiativei şi al muncii fiecărui producător. Aceasta însă, pentru vremuri normale. Când sunt însă vremuri anormale şi când viaţa economică este bolnavă, atunci trebuie să recurgi la mijloace excepţionale, ca să corectezi răul pe care îl observi şi să permiţi economiei respective să se adape nouilor condiţiuni.

Suntem deci nevoiţi să recurgem la mijloace artificiale. Dar aceste mijloace trebuesc văzute, - şi în proect se arată aceasta, - numai ca mijloace tranzitorii, destinate să rămână numai atâta vreme cât este necesar, pentru ca să permită readaptarea agriculturii la nouile condiţiuni.

Ce mijloace se recomandă?

Daţi-mi voe să le recapitulez, pentru ca să vedem valoarea fiecărei din soluţiunile cari s'au adus înaintea noastră. S'a recomandat să se decreteze sau să se legifereze un preţ minimal la grâu. Adică: să venim noi, din această Cameră sau dela guvern şi să decretăm că, în toată ţara, începând dela data de 15 Iulie, vagonul de grâu va trebui plătit de pildă cu 40.000 lei.

D-lor, această soluţiune nu stă în picioare. Preţurile, nici maximale, nici minimale, nu se pot decreta sau legifera. Toată istoria economiei europene din ultimii ani dovedeşte că aceste preţuri decretate sau legiferate, fie maximale, fie minimale, nu stau în picioare şi eu va spun că cei dintâiu cari ar călca acest decret sau această lege, ar fi chiar agricultorii; pentrucă nevoia de a vinde, de a valorifica produsele este aşa de mare, încât ei ar fi aceia cari ar oferi, în mod tăinuit, cumpărătorilor, posibilitatea să ia grâul sub preţul minimal.

D. Gr. L. Trancu-Iaşi: S'a făcut o mare greşală când s'a recomandat ţăranilor să nu mai vândă cereale, pentrucă aceasta i-a făcut să piardă.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: S'a recomandat o altă soluţie: să dăm o primă pe hectare pentru semănăturile de grâu, soluţiune care a mai fost experimentată odată, cu urmări destul de neprielnice.

Pentru ca această primă să fie efectivă, ar trebui să dăm un leu de kilogramul de grâu, ceeace reprezintă 1.000 lei la hectar. Noi avem 3 milioane de ha cultivate cu grâu în România; prin urmare, ne-ar trebui, ca să dăm această primă, o sumă de 3 miliarde de lei.

Ei bine, d-lor, această sumă nu o avem, această primă nu o putem plăti, pentrucă orice impozit am pune pe făină sau pe pâine, nu putem căpăta aceste trei miliarde, ca să putem da această primă.

Să dăm mai puţin: 100 de lei de hectar; ar trebui 300 de milioane; dar dacă dăm 100 lei de ha, adică dăm 10 centime de kg, atunci prima este inoperantă, pentrucă suma este prea mică şi nu reprezintă o încurajare, ci o risipă zadarnică a sumei de 300 milioane.

S'a recomandat o soluţie mult mai bine studiată şi închegată, soluţie cu care a venit aici d-l Constantin Brătianu. În ce constă soluţia d-lui Const. Brătianu?

D. Constantin Brătianu, recomandă fixarea preţurilor pe judeţe, la un nivel superior, în raport cu preţul mondial. Bine înţeles, d. Brătianu, ca economist şi om cu experienţă, îşi dă seama că acest preţ fixat nu s'ar putea respecta şi atunci creiază niste organe speciale judeţene, menite să facă pe mijlocitorul între producătorul agricol şi între cumpărător, în aşa chip încât orice tranzacţie să treacă prin acest oficiu, să fie controlată. Oficiul trebuie să observe dacă se respectă sau nu preţul fixat pe fiecare judeţ sau în ţară, în raport cu preţul mondial.

D-lor, ca să putem să facem lucrul acesta, trebuie mai întâi să constituim toate aceste oficii judeţene. Nu mai accentuez faptul că instituirea acestor oficii judeţene este extrem de complicată şi costisitoare; nu mai accentuez faptul cât biurocratism, cât formalism va fi introdus în această importantă operaţie comercială. Vreau să accentuez însă un alt lucru: oficiul nu poate să cumpere el însuş, oficiul trebuie finanţat.

Cine finanţează acest oficiu? La această întrebare d. Const. Brătianu răspunde în chipul următor: vom da oficiului un credit cu care se vor acoperi tranzacţiile; morarii cari cumpără acest grâu, vor rămâne debitori, şi, în felul acesta, acordând credit oficiilor, acordând deci, prin intermediul oficiului, credit morarilor, vom salva şi pe morari şi vom ajuta pe agricultori.

Foarte frumos, ca argumentaţie, foarte închegat şi foarte logic. Să vedem însă dacă se poate realiza.

D-lor, tranzacţiile noastre interioare, pe un an întreg, reprezintă 150.000 vagoane grâu; tranzacţiile interioare pe o lună reprezintă 12.000 vagoane de grâu; 12.000 vagoane, la preţul urcat, - cum vrem să-l urcăm - de 40.000 lei vagonul, reprezintă 480 milioane, sumă care ne trebuie nouă pentru finanţarea oficiului într'o lună.

D. Brătianu preconiza un credit de două luni; prin urmare trebuie să finanţăm operaţia pentru o cantitate de grâu corespunzătoare timpului acesta de două luni de zile. Deci ne trebuie un credit de 980 milioane, adică, rotund, un miliard. Ei bine, noi nu avem acest miliard şi nici Banca Naţională, după cum preconiza d. Constantin Brătianu, nu ni-l poate da, pentrucă statutul Băncii Naţionale şi convenţiunile internaţionale, cari stau la baza actualei funcţionări a Băncii Naţionale şi a stabilizării leului, nu ne permit un avans de un miliard pentru a face această operaţiune.

Dar mai este o piedică foarte însemnată, care se opune sitemului preconizat de d. Constantin Brătianu. Când se va şti că în fiecare judeţ este un oficiu de cumpărare al grâului, că acest oficiu de cumpărare al grâului

Scanned with OKEN Scanner

este finanţat de stat sau de Banca Naţională, că acest oficiu de cumpărare al grâului cumpără grâul cu un preţ ridicat, ştiţi ce se va întâmpla? Se va precipita toată producţiunea ţării, mare şi mică, spre aceste oficii, va cere în mod insistent ca să se cumpere la preţ urcat această producţiune, oficiile nu vor mai putea să facă faţă şi tot sistemul se va prăbuşi. Nu trebuie să ajungem acolo, pentrucă lucrul acesta ar avea o consecinţă rea, nu numai din punct de vedere economic, ci şi din punctul de vedere social.

D-lor, sistemul acesta este sugerat de o experienţă, care s'a făcut în România, şi anume de experienţa care s'a făcut în timpul neutralităţii, când o comisiune superioară de vânzarea şi cumpărarea cerealelor, cumpăra cerealele dela producător, pentru ca să le pună la dispoziţia unui consorţiu care cumpăra aceste cereale. D-lor, atunci era altă situaţie, care nu se potriveşte cu situaţia de astăzi. Mai întâi, atunci consorţiul german şi consorţiul britanic care cumpăra aceste cereale, finanţa pe cumpărător, avansa bani agricultorilor, astfel că oficiile acestea judeţene şi comisiunile centrale puteau funcţiona fără neajunsuri. Primul contract, făcut cu consorţiul puterilor centrale, era de 50.000 vagoane de grâu; al doilea contract, făcut cu consorţiul britanic, era de 80.000 vagoane grâu. Or, când ai contracte pentru 130.000 vagoane de grâu şi când ai la spate finanţarea, atunci sistemul poate funcţiona foarte uşor, pentrucă poate să facă faţă la orice ofertă şi cu bani şi cu înmagazinarea; operaţiunea nu se va opri nici un moment şi agricultorii vor fi mulţumiţi. Pe câtă vreme, în condiţiunile de astăzi sistemul nu poate funcţiona.

D-lor, s'a preconizat şi s'a legiferat de Parlamentul trecut un alt sistem, sistemul din legea pentru valorificarea cerealelor, prezentat trecutului Parlament de predecesorul meu la acest minister. Ce preconiza acest proect, pe care, desigur, d-voastre îl cunoaşteţi.

Preconiza să se înfiinţeze o societate naţională de cumpărare a cerealelor, care ar fi avut rolul să cumpere în regiunile în care preţul este scăzut, să înmagazineze o mare cantitate de cereale, să sustragă dela agricultori tot surplusul, să producă o descongestionare a pieţii şi, în mod automat, să provoace o ridicare a preţurilor.

Şi sistemul acesta este bun, desigur, însă societatea nu se poate constitui, pentrucă trebuieşte finanţată din partea statului cu un capital pe care nu-l avem.

D. Gr. L. Trancu-Iaşi: Mai adăogaţi şi riscurile.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Desigur că şi riscurile sunt enorme, aparatul funcţionăresc al unei societăţi privilegiate de stat este foarte greu de mânuit, ne lipseşte experienţa în acest domeniu, încât societatea nu se poate naşte şi desvolta decât treptat, treptat dela operaţiuni mici la operaţiuni mari, şi numai în momentul când societatea va fi destul de puternică, cu destule garanţii, cu destulă capacitate financiară, numai atunci ea va putea să facă faţă operaţiunilor pentru care a fost destinată. Pentru moment, însă, societatea nu există, nu o putem întemeia şi, chiar dacă am întemeia-o, nu o putem finanţa.

Şi atunci vedeţi că nici sistemul acesta nu poate să funcţioneze şi nu ne poate sta la îndemână.

Dar, d-lor, s'a mai propus ceva, chiar din partea unor membri ai acestei onorate Camere: s'a propus un lucru, care, în aparenţă, este seducător, este foarte simpatic, dar care să vedem dacă-l putem duce la îndeplinire.

S'a propus ca să dăm prima producătorului, ca aceşti 10.000 lei de vagon să-i dăm producătorului. (*Aplauze pe băncile ligii apărării naţionale creştine*)

D-lor deputaţi, producătorul produce în România 300.000 de vagoane de grâu. Vreau să dau această primă producătorului, însă producătorul reprezintă o cantitate de grâu de 300.000 de vagoane şi atunci îmi trebuie pentru aceasta 3.000.000.000 lei, pe cari nu-i am.

Să dăm numai la acea cantitate de grâu care intră în comerţ, nu care merge la sămânţă, nici care merge la consumul gospodăriei particulare ţărăneşti. Aceasta reprezintă 150.000 de vagoane şi plus cantitate exportată de 30.000 de vagoane. Nu pot da 1.800.000.000 lei, pentrucă nu-i am, dar nu pot da această primă şi din motivul că nu pot sta cu agentul fiscului lângă fiecare vânzător, cu cantităţi mai mici sau mai mari, pentru ca să pot să-i dau prima la faţa locului.

Nu-mi rămâne decât să mă ocup de prima de export, să vedem dacă ea intră în mâna producătorului sau acea a exportatorului.

Am procedat prin eliminare şi v'am arătat că toate sistemele acestea sunt ingenioase, sunt frumoase, logice, închegate, însă nu sunt realizabile; au acest mic cusur, că nu sunt realizabile.

D. I. Răducanu: Numai de un sistem nu aţi vorbit, de cel preconizat de noi; de a da înlesnire direct agricultorului, înlesnire care nu se referă numai la prima dată agricultorului, ci la mai multe direcţii.

D. Gr. L. Trancu-Iaşi: L-aţi aplicat d-voastră? Când?

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Vom vorbi şi de aceasta.

Guvernul a căutat un sistem care să îndeplinească următoarele condiţiuni: întâiu să fie simplu. D-lor deputaţi, tot ce face acest guvern poartă pecetea acestei preocupări, nu vrem să facem lucruri complicate, ci lucruri simple şi clare. (*Aplauze de pe băncile majorităţii*)

Al doilea, un sistem, care să funcţioneze automatic, adică un sistem care să funcţioneze fără comisii, fără funcţionari, fără consilii, fără jetoane şi, mai ales, fără stăruinţe. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

A treia condiţie, am căutat un sistem, care, angajând statul într'un sacrificiu relativ mic, să aibă asupra economiei generale şi a agriculturii o repercusiune mare şi credem că în sistemul acesta, pe care îl preconizăm, sistemul primei de export, am reuşit să găsim o modalitate simplă, care să funcţioneze automatic şi care, angajând pentru o sumă mică creditul statului, să aibă o repercusiune şi influenţă favorabilă mare.

Ca să explic acest lucru, să-mi daţi voe să fac o scurtă recapitulare asupra modului cum se formează preţul grâului.

El se formează în mai multe ipoteze. În ipoteza că avem puţin grâu, mai puţin decât necesităţile de consum, preţul grâului creşte până la capacitatea de cumpărare a producătorului, adică poate să crească foarte sus.

D. dr. I. Costinescu: Până la preţul mondial.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Nu, d-le doctor Costinescu, pentrucă am luat ipoteza că dorim să ne mulţumim cu producţia noastră interioară şi că dorim să ne apărăm împotriva concurenţei mondiale, prin tarife de intrare, aşa cum fac toate ţările care vor să-şi apere economia lor agricolă.

Prin urmare vă rog să fiţi aşa de buni şi să-mi daţi toată atenţia d-voastră, pentrucă problema este delicată şi interesantă şi numai după aceste lămuriri putem să dăm un vot aşa cum interesele agriculturii şi interesele ţării o

Scanned with OKEN Scanner

cer.

Altă ipoteză de formarea preţului, ipoteza că avem un prisos de grâu. În cazul când avem un prisos exportabil, preţul nu se mai face în interiorul ţării, el se face pe pieţele mondiale şi noi nu facem decât să suportăm şi în porturile de export şi în interiorul ţării, preţul pe care ni-l dictează pieţele mondiale Rotterdam, Londra şi celelalte. Orice am face nu putem să scăpăm de această influenţă a preţului mondial.

Se spunea de d. Otetelişanu că preţul dela Brăila nu este egal cu preţul dela Chişinău şi că preţul dela Brăila nu este egal cu preţul dela Craiova. Evident, nu poate să fie egal, căci dela Craiova până la Brăila sau dela Chişinău până la Brăila este distanţă de străbătut cu trenul, a cărui cost face tocmai diferenţa între preţurile dela Brăila la Craiova, sau dela Brăila la Chişinău, deci preţul din interiorul ţării este dat de depărtarea de pieţele de desfacere.

Însă repercusiunea preţului mondial asupra preţului din interiorul ţării şi asupra preţului din porturile de export, sau asupra preţurilor din centrele interioare ale ţării, este evidentă şi indiscutabilă.

Dar presupuneţi d-voastră, vă rog că mâine ar veni în mod fericit şi neaşteptat o urcare de preţuri. Dela Rotterdam sau dela Londra ni s'ar comunica telegrafic la Brăila că grâul cotează nu 30.000 lei, ci 40.000 pe pieţele mondiale. Ce se va întâmpla? Va rămâne faptul fără nici un efect asupra economiei româneşti? Întreb pe d. profesor Răducanu, care este economist, ce se va întâmpla în momentul când cablogramele din Rotterdam vor aduce o urcare de preţ depe pieţele mondiale în porturile noastre de export. Vom înregistra o urcare?

D. I. Răducanu: Evident că da.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Evident. Vom înregistra pe pieţele noastre interioare, oricât de îndepărtate de porturile de export, o urcare corespunzătoare, echivalentă, nu egală, fiindcă trebueşte avută în vedere depărtarea şi cheltuielile de transport.

Ei bine, d-lor, ce facem noi cu această primă de export? Noi facem ceeace am dori noi să facă, şi ce ar trebui să facă pentru noi şi n'o fac, pieţele din Occidentul Europei. Noi creăm o urcare de preţuri în porturile noastre de export, egală cu prima pe care o acordăm.

Şi atunci, normal este să se urce preţul cu valoarea acestor prime de export, în porturile noastre de export. Normal este că această urcare de oriunde ar veni, prin cablogramă dela Londra, dela Rotterdam, sau în urma mecanismului introdus de noi, normal este că această primă să se repercuteze asupra preţului din interiorul ţării. Şi ca dovadă că se va repercuta, este, d-lor, că astăzi când legea încă nu există, când noi încă o discutăm, se fac în porturile noastre de export Brăila şi Galaţi tranzacţiuni cu această clauză: dacă guvernul acordă o primă de 10.000 lei la export, această primă revine integral producătorului agricultor. Am tipuri de aceste contracte la mine.

D-lor deputaţi, prin urmare este indiferent dacă vine o urcare de preţ normală în porturile de export, sau dacă eu o provoc în mod artificial prin prima de export, această primă se va încorpora preţului şi se va repercuta nu numai asupra preţului de export în porturile noastre, dar şi asupra preţului din interior.

Atunci care este avantajul esenţial al acestui sistem? Este că sacrificând 300 de milioane pentru 30.000 de vagoane care merg la export, se influenţează preţul la tot volumul tranzacţiilor interioare care este de 150.000 de vagoane, fără ca pentru aceste tranzacţii interioare statul să scoată din tezaurul lui nici un fel de bani. Acesta este un sistem care, dacă îmi permiteţi d-voastre să fac o comparaţie, este ca efectul unui scripete. La un scripete bine alcătuit, dacă aplici la un capăt o forţă mică, poţi să tragi dela capătul celălalt al lui o greutate foarte mare, mult mai mare decât forţa pe care o aplici. Acesta este avantajul primei de export.

Şi nu este o inovaţie pe care o introducem noi, este un lucru care a fost practicat şi este practicat de toate statele care se găsesc în dificultăţi economice ca noi. Polonia acordă prime de export la grâu şi din cauza aceasta grâul din interior s'a urcat dela 16 zloţi, aşa cum era preţul pe piaţa mondială, la 21 de zloţi. Ungaria acordă prime de export la vite, Bulgaria acordă prime de export la fructe şi la vin. Prin urmare noi nu inovăm în domeniul economiei politice, ci aplicăm un principiu şi o metodă care este verificată şi în eficacitatea căreia vă rog să avem cu toţii toată încrederea.

Dar d. Cuza spune că această chestiune a fost combătură la toate conferinţele internaţionale. Însă toate conferinţele internaţionale au preconizat desfiinţarea tutror barierilor vamale, care împiedecă ţările agricole din orientul Europei să-şi valorifice produsele lor. Recomandaţiunile acestea ale conferinţelor internaţionale contra primelor, sunt în legătură cu acceptarea acelor recomandaţiuni care tind la dărâmarea sau măcar micşorarea acestor bariere vamale. Când barierile vamale nu sunt micşorate, când ele funcţionează mai departe şi noi suntem obligaţi să ne oprim la mijlocul cel mai eficace de a ne apăra, şi aceasta este să luăm contra măsuri, să acordăm produselor noastre agricole această primă de export. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Dar s'a mai zis şi aci şi în presă: bine, dar aceasta înseamnă dumping, noi intrăm în economia mondială cu un procedeu care seamănă puţin cu procedeul sovietic. Nu este adevărat.

Noi nu micşorăm prin această măsură preţul la Rotterdam sau la Londra, preţul la Rotterdam sau la Londra rămâne acela pe care concurenţa îl crează, noi urmărim să ameliorăm preţul grânelor noastre în porturile noastre.

Eu nu pot să premiez grâul şi să influenţez artificial preţul, pentru consideraţiunile pe care le-am arătat, decât acolo unde găsesc marfă de export. Ori marfa de export n'o găsesc decât în silozurile şi în şlepurile dela Brăila, şi, indiferent în ce mână o găsesc, o premiez, pentrucă ştiu că această primă se va repercuta asupra agricultorilor cari au adus în port această marfă.

Dar voi mai da un argument foarte evident: agricultura românească a trăit timp de zece ani sub regimul taxelor de export. Este sau nu este exact că s'au micşorat sub acest regim, preţurile în porturile noastre de export? (*Aprobări*) Este sau nu exact că această micşorare a preţurilor cerealelor în porturile de export a avut repercusiune asupra preţurilor interioare şi a ţinut în interior zece ani produsele agricole sub regimul preţurilor comprimate? (*Aprobări*)

Ei bine, atunci ceeace facem acum este să utilizăm metoda exact inversă, adică în locul unei taxe pe cantitatea care iese, punem o primă, şi efectul va fi invers: ridicarea preţului în porturile de export şi o repercusiune asupra preţului interior.

Ni s'a reproşat aici, de către onoratul meu coleg din partidul liberal, d. Cipăianu, că am renunţat la o măsură care era în proectul iniţial şi anume la măsura care prevedea să nu se dea primă de export decât grâului

Scanned with OKEN Scanner

de prima calitate sau de calitate foarte bună.

Daţi-mi voie să explic care este motivul care m'a făcut să consimt la această modificare a proectului iniţial.

Pentru ca prima să aibe efect, trebuie să meargă automatic, ca şi preţul pe care comerciantul îl primeşte dela comanditarii săi din străinătate. Dacă prima nu functionează prompt, imediat, atunci criticile pe care le-aţi adus rămân în vigoare şi le primesc cu toată sinceritatea. Prima trebuie să funcţioneze prompt şi să fie plătită imediat, fără şicană.

Ce făceam noi în proectul iniţial? Înfiinţam în biuroul de vamă nişte laboratorii de analiză, care să determine greutatea hectolitrică şi puritatea grâului şi prevedeam că numai după ce laboratoriile vor fi constatat că puritatea este suficientă şi greutatea hectolitrică este bună, să se dea certificatul, pe baza căruia să se poată obţine prima.

Ei bine, d-lor, mi-e frică că existenţa acestor biurouri ar complica sistemul şi va face inoperantă prima. (*Aprobări*) Şi pentru aceasta am simplificat operaţia.

D. dr. I. Costinescu: Este sau nu adevărat, d-le ministru, că erau pieţe străine, înainte de război, de exemplu piaţa Egiptului, unde exportam cantităţi foarte importante de făină, dar din cauza calităţilor inferioare, cari s'au trimis de exportatorii noştri, în Asia Mică şi Egipt, am pierdut complet aceste pieţe? (*Aprobări*)

Cred că ar fi un singur mijloc de a le recupera. Să nu se exporte decât grâu şi făină de calitatea cerută de străinătate.

Care ar fi procedeul ca să împiedecăm, pe cât posibil, să iasă din ţară grâu şi făină de proastă calitate şi să nu se trimită eşantioane de un fel şi în urmă să sosească marfă mult inferioară eşantionului.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Aceasta este altă chestiune.

D. dr. I. Costinescu: D-le ministru, daţi-mi voie, eu cred că odată ce exportatorul, care ştie că are drept la primă – şi de acest lucru mi-e teamă mie – ştiind şi că prima se dă imediat cum s'a descărcat vaporul la punctul de export, are să prefere să trimită orice marfă, pe care o găseşte la îndemână şi pe care să o dea cu un preţ mai scăzut, mulţumindu-se cu beneficiul pe care îl ia din taxa de 10.000 de export. El are să trimită, însă, grâu de calitate mai proastă şi, în chipul acesta, distruge şi mai mult exportul nostru. Preocuparea de căpetenie a noastră trebuie să fie numai aceasta: să căutăm să recâştigăm pieţele de export.

Prin urmare, ceeace trebuie să aveţi în vedere, este să se facă tot ce este cu putinţă, ca să se exporte numai grâu şi făină bună, - şi numai în această direcţiune trebuie să lucraţi.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Mulţumesc d-lui dr. Costinescu pentru întreruperea d-sale şi vă rog să-mi daţi voie să-i răspund, făcând o paranteză în expunerea mea.

D-le doctor, noi am pierdut pieţele străine de export, nu numai din cauză că am trimis marfă de calitate inferioară, ci pentrucă nu am trimis nimic o bucată de vreme. D-voastră ştiţi că în anii imediat după război nu am trimis nimic; iar în timpul când noi nu trimiteam nimic, au cucerit piaţa grâul Americii. În timpul când ţările din Orientul Europei nu produceau pentru export şi astfel, în această perioadă, exportul Canadei, spre exemplu, a crescut dela 200.000 vagoane la 400.000 vagoane, exportul Statelor Unite a crescut dela 120.000 la 350.000 vagoane; asemenea exportul Australiei şi Argentinei.

Prin urmare, principala cauză pentru care am pierdut pieţele străine de export este că nu am îngăduit exportul.

În ce priveşte calitatea, calitatea mărfii noastre este cunoscută, grâul nostru, chiar murdar, se cumpără, se curăţă în porturile din Occident, căci odată curăţat grâul nostru apare de o calitate absolut superioară faţă de grâul american, chiar. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Recunosc că preocuparea d-lui dr. Costinescu, ca politică permanentă şi de viitor, este foarte justificată şi eu mi-o însuşesc. Însă, d-le dr. Costinescu şi d-lor deputaţi, acum nu este vorba de acest lucru, acum arde casa, acum agricultorii sunt aproape la pământ, acum trebuie să venim cu o măsură rapidă, urgentă şi eficace. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Dar mai este un lucru – şi din acest punct de vedere d. profesor Cuza are dreptate: - nu trebuie să lăsăm ca cumpărătorii din interior să speculeze aceste şicane sau pseudo-şicane, cari se spune că le facem prin legea noastră. Nu trebuie cumpărătorul din interior să aibă prilejul să spună vânzătorului agricultor: deşi este preţul ridicat, dar nu pot să ţi-l dau, pentrucă trebuie să merg întâi la laboratorul de analiză. În felul acesta prima nu va fi eficace, sau nu va fi aşa eficace cum vrem noi şi întregul sistem pe care voim să-l construim va suferi şi nu va da roadele la cari ne gândim.

Prin urmare, acesta este motivul pentru care, deşi urmăresc, ca şi d. dr. Costinescu, aceeaş politică de perfecţionare a calităţii la grâu şi cereale în general, pentru momentul în care ne găseam, nu era prudent să adaptăm această măsură a analizei şi nu trebuie să ne temem că grâul nostru se va trimite tot pe pieţele străine şi că vom rămâne astfel fără pâine în ţară. Unde este fericirea aceasta!

Dacă va fi un avantaj şi pentru exportatori şi dacă exportatorii din acest avantaj vor stimula cumpărările şi exportul, noi vom fi mulţumiţi, pentrucă vom descongestiona într'un timp scurt piaţa interioară şi, decongestionând într'un timp scurt piaţa, nu va mai fi nici o temere că preţurile vor scădea înlăuntru sub limita de rentabilitate.

Dar, onoratul coleg, d. Cipăianu, îmi mai făcea şi o altă învinuire. De ce nu punem în vigoare, cu acest prilej, legea standardizării cerealelor, votată sub liberali, pe când era ministru d. Argetoianu.

D-lor, o lege foarte bună la care am avut onoarea da a fi colaborat. Însă această lege nu se poate aplica azi. Câtă vreme nu vom avea în interiorul ţării şi în porturi o reţea de silozuri, nu avem baza matrerială ca să aplicăm această lege. Reţeaua de silozuri şi legea de standardizare sunt legate împreună. Vor veni aceste lucruri, dar, deocamdată, legea nu se poate aplica, pentrucă nu avem unde face standardizarea.

D-lor, cu acestea cred că am răspuns la toate obiecţiunile şi la toate sugestiunile cari s'au făcut. Daţi-mi voie acum să trec la altă problemă, la problema acoperirei financiare a primei.

***

D-lor deputaţi, noi ne-am hotărât pentru timbrul pe pâine. Mi s'a spus: de ce nu puneţi impozit pe făină? Impozitul pe făină fusese preconizat de d. Madgearu şi de guvernul naţional-ţărănist şi fusese votat odată cu legea de valorificare a cerealelor, pe care noi o modificăm.

Scanned with OKEN Scanner

D-lor, această parte din legea propusă de predecesorul meu nu se poate aplica. Însuşi Parlamentul trecut a făcut acestei părţi din lege o opoziţie foarte îndârjită şi dacă nu ar fi fost autoritatea d-lui Mihalache, poate că legea aceasta ar fi fost modificată radical sau poate, chiar, ar fi căzut. D. Madgearu punea un impozit pe făină. Impozitul acesta pe făină însă nu se poate aplica. De ce? Pentru că noi avem în România 7.000 de mori ţărăneşti şi numai 300 de mori sistematice. Impozitul nu se poate aplica decât la morile mari, sistematice şi industriale. El nu se poate aplica la morile ţărăneşti, pentrucă aceste din urmă sunt, în ultimul timp, în stare de faliment şi nu mai pot suporta nici un fel de impozit la preţul actual al cerealelor. Şi morile ţărăneşti au fost scoase din sistemul de impozite al legii d-lui Madgearu şi au rămas impuse numai morile industriale. Dar atunci sistemul era complectamente paralizat pentrucă morile ţărăneşti, neplătind impozitul, puteau produce făină pentru târgurile mici, pentru consumaţia curentă, mai ales făină integrală, ceeace deranja şi punea în situaţiune de inferioritate morile mari, industriale.

Şi atunci d. Madgearu a venit cu nişte măsuri foarte draconice, dispunând că nimeni nu are voie să macine grâu la morile ţărăneşti, sau dacă a măcinat grâul la aceste mori nu are voie să circule cu sacul de făină decât cu un permis, întocmai ca la spirt.

Ei bine, sistemul acesta era extrem de complicat, şi foarte vexatoriu, el nu putea să fie aplicat şi nici n'a fost aplicat. (*Aplauze pe băncile majorităţii*) Ni s'a recomandat şi nouă să taxăm numai morile industriale. Ei bine, din morile industriale unele funcţionează, altele nu. Noi nu putem taxa decât pe acelea care funcţionează. Dar ce se întâmplă cu o moară care stă în momentul când cea de alături a fost taxată? Moara care stă, începe să funcţioneze, ea nu este taxată şi se creează astfel două feluri de mori: o moară taxată dela început, care funcţionează şi o moară netaxată, care a început să funcţioneze după ce a stat o bucată de vreme. Veţi zice: dar nu are decât să vină fiscul şi să o taxeze şi pe aceasta din urmă.

D-lor, fiscul nu poate să taxeze în orice moment. Fiscul are anumite proceduri şi anumite epoce în care fixează impozitele şi nu poate, cum începe o activitate, într'un colţ sau într'altul a ţării, să apară numai decât acolo agenţii lui şi să impună taxa.

D. M. Ghelmegeanu: Se preconizase prin acea lege un sindicat al morarilor.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: D-lor, sindicatul morarilor a fost interzis de Consiliul legislativ, pentrucă sindicatele obligatorii sunt contrarii principiilor din Constituţie, nu pot să existe decât sindicate liber consimţite. Or morarii nu consimţeau liber să se sindicalizeze, tocmai din cauza că erau unii morari cinstiţi, cari plăteau impozitul şi erau unii morari mai puţin cinstiţi, cari nu voiau să plătească impozite, iar morarii cinstiţi nu vor să răspundă şi să plătească pentru morarii necinstiţi, aşa încât sistemul acesta, al sindicalizării forţate, nu putea să funcţioneze.

Se preconiza ca un agent fiscal să fie la fiecare moară. Domnilor, sistemul acesta, al agentului fiscal la fiecare întreprindere industrială, din nenorocire, în starea de decădere morală a unei părţi cel puţin din funcţionarii noştri fiscali, a dat rezultate detestabile; şi dacă fabricile de spirt nu dau astăzi ceeace trebuie să dea tezaurului ţării, este din cauza acestor agenţi fiscali, cari împart cu proprietarul fabricii impozitul care ar trebui plătit. (*Aplauze*)

Am demonstrat cred că impozitul pe făină nu se putea aplica, era inoperant şi din această cauză noi n'am putut adopta acest sistem.

Am adoptat sistemul timbrelor pe pâine. Se face din acest timbru un obiect de propagandă prentru dărâmarea popularităţii noastre.

D-lor, guvernul prezidat de d. profesor Iorga are o popularitate bazată pe realităţi, aşa de adânci, pe necesităţi aşa de mari al Ţării Româneşti, în momentul de faţă, încât popularitatea aceasta nu se poate atinge cu argumente de acestea, că se pune un timbru pe pâine. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

S'a zis: se va scumpi pâinea. Nu se va scumpi şi nu trebuie să se scumpească. Pentru ce? Pentrucă pâinea neagră costă astăzi 5 lei şi cea albă 7 lei şi din toate calculele pe care le-am făcut, rezultă că la acest preţ al pâinii, preţul grâului ar trebui să fie 45-50.000 lei vagonul.

Prin urmare, când avem o diferenţă aşa de mare între valoarea grâului şi între valoarea corespunzătoare a făinii şi a pâinii, pot să mă intercalez în această diferenţă şi să iau, pentru agricultori, diferenţa pe care pot să o iau, fără ca să scumpesc pâinea.

Spunea onorabilul nostru coleg, d. Corteanu: se va ridica preţul grâului în interior. Pe de o parte taxezi pâinea pe de altă parte ridici preţul grâului; se va merge poate prea departe.

Evident că este aşa; ridic preţul grâului, impun şi timbrul de un leu şi cu toate acestea am diferenţa necesară pentru ca să încasez timbrul, să suporte brutarul acest preţ şi să vând şi pâinea, cu şapte lei cea albă şi cu cinci lei cea neagră.

Prin urmare, în această privinţă, să nu fie nici un fel de îngrijorare.

D. I. Răducanu: D-lor deputaţi, s'ar putea foarte bine argumenta că preţul pâinii la noi poate să se ridice; fiindcă fac o declaraţie, pe care d. ministru cu siguranţă că o va confirma: preţul pâinii la noi este mai eftin decât în orice altă ţară din lume.

Nu ştiţi ce vreau să spun:

În Bulgaria preţul pâinii negre, de aceeaş calitate, este de şase lei. La Belgrad: 2 ½ dinari, adică 6 lei. Dar ce înseamnă lucrul acesta, d-lor? Nominal preţul pâinii este mai eftin la noi decât în orice altă parte a lunmii; dar în raport cu veniturile masselor populare este mai urcat. (*Întreruperi*)

Voci depe băncile majorităţii: Nu este exact.

D. I. Răducanu: Din acest punct de vedere, deşi preţul nominal al pâinii este mai redus, nu putem spune că preţul real al pâinii este mai redus, pentru că salartiile sunt în mare parte salarii de înfometare, mai ales în agricultură.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: D-le Răducanu, vă mulţumesc pentru contribuţia d-voastră documentară referitoare la preţul pâinii, dar nu pot să primesc partea adoua a întreruperii d-voastre, care nu este exactă.

Prin urmare, ne-am gândit la acest timbru pe pâine, pentrucă este uşor de aplicat, este uşor de controlat, este în văzul tuturor şi pentru că nu depinde de un funcţionar fiscal. Credem că va aduce tezaurului ceeace ne trebue, pentru ca să plătim această primă pe grâu. D-lor deputaţi, am scutit, bine înţeles, pâinea care se consumă în gospodăriile ţărăneşti; nu va fi impusă decât pâinea care se vinde în comerţ. Ni s'a arătat că ar fi mai bine să

Scanned with OKEN Scanner

se pună pe brutării un impozit forfetar, mai ales în oraşele mari, unde sunt fabrici de pâine, pentru care manipularea acestor timbre ar cere prea mult timp sau prea multă supraveghere pentru lucrătorii respectivi. Am primit acest amendament şi am lăsat la dispoziţia guvernului şi a ministrului de finanţe să hotărască dacă în unele oraşe mari să se aplice timbru sau mai bine impozitul forfetar pe brutării, în conformitate cu cantitatea de făină pe care o prelucrează fiecare brutărie.

Astfel, cu aceste lămuriri, cred că toată lumea e convinsă că timbrul pe pâine va fi eficace şi nu va aduce o sporire a preţului pâinei.

D-lor deputaţi, nu ne facem iluzia că cu această lege vom rezolva problemele fundamentale ale agriculturii româneşti, la care făceau aluzie unii dintre d-nii deputaţi din majoritate şi din opoziţie; legea noastră nu este decât o lege de ajutorare momentană, ea nu are un efect decât pentru recolta anului 1931, la grâu; vom vedea ce va fi în anul 1932, vom vedea ce efecte au avut măsurile pe care le-am luat noi şi vom adapta politica noastră viitoare la rezultatele pe care măsurile actuale le-au dat.

D. G. Ghiţescu: O mică observaţiune d-le ministru. Nu credeţi d-voastră că prin faptul că limitaţi această încurajare numai pentru anul 1931 şi nu daţi nici o încurajare şi nici o asigurare pentru însemânţările cari trebue să se facă pentru 1932 – fiindcă acestea trebue să se facă în toamna anului 1931 – că nu veţi obţine rezultatele dorite?

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Încurajarea pentru recolta anului 1931 va fi tocmai un instrument de stimulare pentru însemânţările din toamna anului 1931 pentru recolta 1932.

Nu putem să prevedem cum va evolua agricultura din celelalte ţări şi piaţa grâului. Dacă piaţa grâului evoluează normal, nu va fi nevoie de nici o măsură artificială şi e foarte probabil că va evolua normal, pentrucă în America şi Canada situaţiunea este mult mai gravă decât la noi. În Canada şi Statele Unite se face o propagandă deschisă şi tenace de către organele de stat, pentru ca agricultorii să-şi micşoreze producţiunea. Cuvântul de ordine pentru agricultori e acolo: „Statele Unite nu trebue să mai exporte nimic, Statele Unite trebue să producă numai atât cât le trebue pentru consumaţiunea internă".

Prin urmare, noi nu putem prevedea, noi care suntem în funcţiune de constelaţia economică mondială, nu putem prevedea evoluţiunea acestei probleme şi este datoria guvernului şi a Parlamentului să stea atenţi la mişcările cari se produc pe piaţa mondială şi prin măsuri guvernamentale sau legale să facă faţă greutăţilor pe care într'un moment sau altul agricultura le poate avea.

Această măsură nu rezolvă toată problema şi noi vom avea desigur prilejul, cu d-voastră împreună, să examinăm probleme mult mai fundamentale pentru soarta agriculturii noastre. Însă este o măsură urgentă, este o măsură necesară, pe care trebue să o luăm astăzi pentru agricultori. Şi-mi pare rău că trebue să spun aci că prin legea de valorificare a cerealelor votată de Parlamentul trecut, nu se dădea agriculturii nimic precis.

D. I. Răducanu: Cum? Toate scutirile fiscale, ce erau prevăzute în această lege, nu înseamnă nimic? Poate nu le-aţi aplicat.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Le-am aplicat; dar nu se dădea agriculturii un avantaj direct în mână. Noi venim şi dăm acest avantaj direct în mâna agricultorului şi credem că prin aceasta facem o operă eficace şi de utilitate imediată.

D-lor deputaţi, agricultura românească este bolnavă, este ca un bolnav care a intrat într'un moment greu, în sincopă.

În jurul agriculturii româneşti s'au adunat o mulţime de doctori: unii preconizează o cură de apă rece, alţii preconizează o cură de electricitate, alţii preconizează o cură de îngrăşare. Bolnavul stă în sincopă şi aşteaptă un ajutor imediat, aşteaptă să i se deschidă fereastra, aşteaptă o injecţie cu camfor ca să i se întărească inima. Această injecţie de întărire şi această deschidere de ferestre o cerem noi dela d-voastre astăzi.

Mijloacele cele mari, radicale, asupra cărora eminenţii doctori, cari suntem toţi aci şi din opoziţie şi din majoritate, nu sunt în discuţie; la aceste mijloace mai avem încă timpul să reflectăm ca să ajungem la o soluţie durabilă.

De aceea vă rog să votaţi acest proect de lege, pe care agricultorii îl aşteaptă dela un capăt la celălalt al ţării. Sunt foarte recunoscător majorităţii pentru înţelegerea pe care a arătat-o acestei probleme.

Mulţumesc din toată inima şi reprezentanţilor partidului liberal, pentrucă au aprobat în liniamente generale acest proect şi pentru criticele de detaliu pe care le-au adus.

Fac un apel la partidele de opoziţie din stânga, care sunt aşa de strâns legate de soarta agriculturii, să nu facă greutăţi la votarea acestui proect de lege, ci să-l votăm cu toţii, pentrucă este util şi necesar ajutorării agriculturii noastre în acest moment. (*Aplauze prelungite pe băncile majorităţii*) **(105)**

2) Discursul rostit în şedinţa dela 12 Iulie 1931 a Adunării Deputaţilor cu prilejul modificării legii CAMERELOR DE AGRICULTURĂ

Domnule preşedinte,

Domnilor deputaţi,

Chestiunea care a preocupat Adunarea în lungile şi obositoarele şedinţe precedente, are unele laturi iritante, cu toate acestea discuţiunea s'a desfăşurat într'un mod senin, cu înţelegere pentru argumentele fiecăruia, într'o atmosferă ridicată, care face onoare acestui Parlament şi parlamentarismului în general.

Eu ţin să mulţumesc, atât d-lor deputaţi din majoritate, cât şi d-lor deputaţi din opoziţie, cari au tratat problema în chipul cum au făcut-o.

Modificările cu care am venit la legea Camerelor de Agricultură nu sunt întâmplătoare; ele fac parte din programul de lucru al acestei guvernări.

D. prim ministru, cu discreţiunea d-sale, şi aş putea să zic cu cochetăria d-sale, spunea că n'avem program. D-lor avem program, însă nu ne place ca programul acesta să-l vânturăm în fiecare clipă, (*aplauze pe băncile majorităţii*), căci aceasta, în ziua de astăzi, ar putea să însemne o primejdie. Programele vânturate în fiecare clipă, sunt ca acele baghete ale prestidigitatorilor, cari dau oamenilor o iluzie, după care nu se ascunde o realitate. (*aplauze pe băncile majorităţii*) Noi nu vrem să pregătim ţării acesteia, în momente aşa de grele, ca acele prin care trecem, deziluzii. (*aplauze pe băncile majorităţii*) Prin urmare, programul nostru este lucrul nostru, este fapta noastră de fiecare zi, pe care d-voastră sunteţi chemaţi a o supraveghea şi a o controla. (*aplauze*

Scanned with OKEN Scanner

pe băncile majorității)

Parlamentul trecut a votat un număr important de legi. Numai la departamentul agriculturii și domeniilor s'au votat 21 de legi organice, de mare importanță, și aici n'am decât să aduc omagiul meu d-lui deputat Mihalache, pentru munca pe care a depus-o la acest departament. În afară de aceasta s'au votat un număr, tot atât de mare, de legi mai mărunte, cari s'au încadrat în activitatea Parlamentului trecut.

Dar ce însemnează o lege, d-lor deputați? O lege este un plan de muncă, pentru ministru, pentru guvern și pentru societate. Dar nu e munca însăși; munca însăși începe după ce se votează legile. Nu trebue să ne iluzionăm, cum se iluzionează unii oameni politici, că dacă s'a votat legea, a început fericirea țării. (*aplauze pe băncile majorității*) O lege votată este ca un plan de casă. Poate să fie foarte frumos planul, dar nu este casa însăși; casa ca să fie făcută, trebue multă muncă și multă perseverență, conform cu planul care a fost stabilit de autorul lui, în cazul legilor, conform cu planul care a fost stabilit și aprobat de Parlament. (*aplauze pe băncile majorității*)

În ce situațiune ne-am găsit noi? Ne-am găsit în situațiunea de a pune în practică, foarte repede, și a aplicaun număr foarte mare de legi. Să nu se mire d-nii reprezentanți ai guvernului trecut, dacă în năzuința aceasta a noastră, de a aplica acest plan de lucru, am constatat unele nepotriviri între concepțiunile guvernului și ale legiuitorului deoparte, și între realitățile de cari ne izbeam de altăparte. Datoria noastră era să adaptăm concepțiunea legiuitorului la realitățile în care ne găseam.

Sunt convins că chiar miniștrii cari au fost autorii legilor de care vorbesc, ar fi fost puși în situațiunea de a reexamina legile cari au fost votate de Parlament și de a le readapta la condițiunile care, în mod precipitat, s'au schimbat în ultimii ani în agricultura țării și în toată situațiunea economică a României.

Această operă de reexaminare și readaptare a legii Camerelor Agricole, o facem noi propunându-vă d-voastră, modificările pe care le-ați cercetat.

Care sunt realitătile de care ne-am izbit și care ne-au impus aceste modificări?

D-lor, prima și cea mai poruncitoare din aceste realități a fost necesitatea de a face economii. Bugetele Camerelor Agricole au crescut dela 1926 până astăzi an de an. Nu mă preocupă sub ce guvern au crescut, dar au urmat o curbă ascendentă și este suficient să spun acest lucru.

Bugetele acestea însumează pe cei cinci ani de activitate a Camerelor Agricole, dela 1926-1930, 1.718.463.485 lei, suportate de agricultori.

Este adevărat că nu s'a realizat toată această sumă, dar s'a realizat 1.060.173.735 lei, și ceeace nu s'a realizat este în parte realizabil, pentrucă constitue rămășițe.

Vă întreb dacă în situațiunea de astăzi a țării, dacă în situațiunea de astăzi a agriculturii, mai puteam merge pe această curbă mereu ascendentă, dacă nu era nevoie să intervenim energic și repede pentru ca să adaptăm din nou bugetele acestor Camere Agricole la situațiunea de astăzi a agriculturii?

Dar să ne întrebăm: oare aceste bugete, așa de importante au adus ele, în adevăr, agriculturii un mare folos, care să contrabalanseze sacrificiul care s'a făcut pentru aceste instituțiuni profesionale?

D-lor, din nefericire vă voiu afirma că nu. Este foarte adevărat că sunt Camere Agricole care au distribuit semințe selecționate. În această privință observațiunea pe care o făcea d. deputat Mihalache, eri, este foarte justă. S'a făcut în această direcțiune mult în agricultura noastră și mă mândresc că am colaborat și eu la impulsul acestei activități și la reușita ei.

Este adevărat că s'a cumpărat și distribuit mașini la agricultori; este adevărat că s'au cumpărat reproducători și s'au dat la comune; dar toate aceste frumoase operațiuni nu s'au făcut cu bani din bugetele Camerelor Agricole respective, ci s'au făcut cu subvențiile pe care le-a acordat ministerul, și cari nu sunt cuprinse în aceste bugete.

Să-mi dați voie să mă documentez:

S'a dat pentru seminte selecționate, de minister, lei 144.139.273; s'a dat pentru lucernă, de minister, 12.407.769 lei, s'a dat pentru mașinile agricole, de minister, lei 68.589.650; s'a dat pentru reproducători, de minister, 221.423.300 lei.

Dar aceștia nu sunt bani din bugetele Camerelor Agricole, ci bani pe care ministerul i-a procurat din credite extraordinare.

Atunci o să întrebați d-voastre, bine, dar ce s'a făcut cu aceste formidabile bugete?

Aceste formidabile bugete s'au risipit.

În timpul de când funcționează aceste Camere de Agricultură s'au plătit numai pentru jetoane și pentru indemnizații uriașa sumă de lei 100 milioane, exact 100.584.364 lei.

D-lor deputați, când România este așa de săracă, este permis să îngăduim noi să meargă la jetoane și indemnizații, suma aceasta de 100 de milioane lei?

Oare cu această 100 de milioane de lei nu se putea face ceva durabil, ceva trainic pentru economia și prestigiul României? (*Aplauze prelungite pe băncile majorității*)

Cu această sută de milioane de lei se putea face un pod peste Dunăre; cu această sută de milioane de lei se putea face Palatul Senatului; cu această sută de milioane de lei puteam să scăpăm de rușinea de a vedea în București, capitala acestei țări frumoase, ruine cum sunt ruina Muzeului Național și ruina Arcului de Triumf. (*Aplauze prelungite și îndelung repetate pe băncile majorității*)

D-lor deputați, dați-mi voie să vă dau un exemplu de cum manipulează o Cameră agricolă fondurile ei; pentru ca să vedeți pe ce cale greșită și primejdioasă au pornit aceste instituțiuni și cât de necesară era modificarea aceasta, pe care o propunem și pe care sunt convins că chiar onorabilii mei predecesori dela Ministerul Agriculturii și Domeniilor ar fi adus-o, dacă ar fi fost puși în cunoștință amănunțită a lucrurilor, așa cum sunt pus eu.

Iau ca exemplu Camera de agricultură dela Caliacra, unde era datoria noastră să veghem ca prestigiul nostru, ca puterea noastră de creație, ca afirmarea națiunii noastre în această lume minoritară să fie absolut neștirbite. Cum întrebuințează această Cameră bugetul ei pe anul 1930?

Salarii și diurne: 669.796 lei, ceeace reprezintă 26,8 la sută din tot bugetul; jetoane și diurne 413.521 lei, ceeace reprezintă 16,5 la sută din tot bugetul; cheltueli de administrație, între cari intră și automobilul: 543.000 de lei, ceeace reprezintă 21,7 la sută din tot bugetul; mobilierul: 243.960 lei, adică 9.7 la sută.

Scanned with OKEN Scanner

Toate aceste cheltuieli împreună, care nu servesc agricultura absolut cu nimic, reprezintă 74,7 la sută din bugetul acestei Camere de agricultură.

Vă întreb pe d-voastre, d-lor, putem noi să lăsăm aceste lucruri în starea în care sunt? Nu era o crimă pentru noi să închidem ochii sub această liniște programatică și principială a marilor dogme democratice și să lăsăm să meargă lucrurile acestea mai departe? (*Aplauze prelungite și îndelung repetate pe băncile majorității*)

D. I. Mihalache: Îmi dați voie? D-voastră aveți dreptate, dar dacă mergem pe calea aceasta, o să ajungem și la desființarea Ministerului de Agricultură. (*Protestări pe băncile majorității*)

D. G. Ionescu-Șișești, ministrul agriculturii și domeniilor: Nu. D-le deputat Mihalache, îmi voiu permite să vă apăr chiar pe d-voastră. Voiu face în fața acestei Camere, așa cum sunt dator ca ministru, o dare de seamă asupra situațiunii dela acest minister; și cu acel prilej voiu avea onoarea să apăr și ministeriatul d-voastră.

Aceste Camere de agricultură s'au transformat în niște autorități foarte pompoase, foarte luxoase și foarte costisitoare. Camera de agricultură dela București are 18 funcționari; dar ea nu s'a mulțumit numai cu acești 18 funcționari și a mai angajat încă 11 diurniști, fără nici un fel de normă.

La Cahul sunt 19 bugetari și s'au mai angajat 7 diurniști; la Caliacra sunt 4 funcționari bugetari și 12 diurniști; la Dolj sunt 19 funcționari bugetari și 11 diurniști etc.

Nu mă preocup de ce culoare politică sunt aceste Camere, căci răul acesta nu stă în culoarea lor politică.

D. C. I. C. Brătianu: D-le ministru, îmi dați voie? Iată ce vreau să vă spun. Altă dată bugetele Camerelor de agricultură erau controlate de Uniune. Vă asigur că atât timp cât a fost Atanasovici și pe urmă cât am fost și eu, le țineam foarte de scurt, în ce privește cheltuelile. Numai de când s'a modificat legea s'a schimbat Uniunea, de atunci s'a dat drumul pe povârnișul acesta al cheltuelilor și au profitat toți. Au profitat Camerele țărăniste sau liberale, fiindcă nu au mai avut acest frâu necesar.

D. G. Ionescu-Șișești, ministrul agriculturii și domeniilor: Și astăzi bugetele se aprobă de Uniune.

D. I. Mihalache: Ar fi interesant un tablou comparativ. Dar ar fi interesant să lămuriți și această chestiune, că personalul numit este în mare parte personal de agronomi și agronomii statului dela consilerate au trecut în bugetul Camerelor agricole.

D. G. Ionescu-Șișești, ministrul agriculturii și domeniilor: Aceștia sunt bugetari.

D. I. Mihalache: Unii din ei nu puteau fi angajați în mod permanent, pentrucă era nevoie vremelnică de ei, și atunci era de preferat să fie numiți diurniști, iar nu bugetari. Aceasta din motive de economie. Așa că trebuie făcută o distincțiune între sinecurism, fie sub forma bugetară, fie sub forma diurnistă, și între funcționarii, cari sunt o necesitate pentru activitatea culturală a Camerei agricole. (*Aplauze pe băncile partidului național-țărănesc*)

D. G. Ionescu-Șișești, ministrul agriculturii și domeniilor: D-le deputat Mihalache, nu mă refer la funcționarii bugetari, cari proveneau dela Camerele agricole, și în parte dela contopirea unor consilierate agricole, mă refer la personalul diurnist și dacă am făcut o paralelă, am făcut-o numai ca să arăt că aceste Camere, aveau un număr suficient de funcționari și nu mai era nevoie să fie angajați diurniști, iar întrucât privește pe acești diurniști, am aci date din care rezultă că ei, în majoritatea cazurilor sunt oameni fără nici un fel de titlu, fără nici o competință.

D. I. Mihalache: Afară cu ei.

D. G. Ionescu-Șișești, ministrul agriculturii și domeniilor: La Camera agricolă Ilfov s'au numit funcționari, fiii membrilor din consiliul de administrație, unii dintre ei chiar elevi, cari nu prestau nici un serviciu Camerei și pe cari desigur trebuie să-i dăm afară. Îmi pare rău că trebuie să spun acest lucru.

La Camera agricolă Orhei – și nu vreau să le citesc pe toate – sunt 14 funcționari bugetari și 25 de diurniști. Aceeași situație pe toată linia. Lucrurile acestea nu pot continua.

Prin urmare, prima realitate de care ne-am izbit, și cu care trebuia să punem în concordanță opera legislativă, era necesitatea aceasta imperioasă, de a face economii și de a da exemplu și din acest punct de vedere al sarcinelor pentru Camerele profesionale, că agricultura trebuie și poate să fie degrevată.

Dar, d-lor deputați, a doua realitate pentru care am fost nevoiți să examinăm, din primele zile ale guvernării noastre, această problemă, era nevoia de claritate, nevoia de preciziune în atribuțiunile diverselor organe de stat și în atribuțiunile diverselor organe profesionale, în colaborarea lor cu organele de stat.

Guvernul și Parlamentul trecut, desigur, în cea mai bună intențiune, au introdus serviciul agricol de stat înnăuntrul Camerei agricole. Această reformă se părea foarte bună, în realitate, însă, a dat naștere la neajunsuri foarte grave. Cari sunt aceste neajunsuri?

Prin faptul că serviciul agricol a fost înglobat în Camera agricolă, atribuțiunile de aplicare a legilor care incumbă și incumbau Ministerul Agriculturii, au fost trecute asupra unor Camere profesionale, cari nu aveau nici o cădere de a executa această lege. Mă refer la legea agrară.

Nu se putea încredința aplicațiunea legilor de reformă agrară, cari sunt de interes public, și se aplică în acelaș chip, pe toată suprafața țării, unor organizațiuni de interes profesional, cari nu au în vedere decât interesele lor strict locale.

D. I. Mihalache: Numai pentru județele unde se țin un personal numeros, la consilieratele agricole, deși au mai rămas numai câteva rezerve, sau prea puține, din aplicarea reformei agrare, pentru a se desființa mai repede și a se lichida dându-se agronomilor atribuția lor de a face activitate culturală, iar nu biurocratică. Numai pentru aceasta s'a pus această dispoziție.

D. G. Ionescu-Șișești, ministrul agriculturii și domeniilor: S'a întâmplat că în executarea acestei dispoziții s'au făcut greșeli foarte mari.

Este deajuns să citez cazul Camerei agricole dela Dâmbovița, de care a mai fost vorba aci, unde președintele Camerei, cu dela sine putere, neautorizat de nimeni, s'a apucat nici mai mult nici mai puțin, ca să împartă izlazurile comunale în loturi și să le distribuie la cine găsea cu cale, fără să aibă în vedere ordinea de preferință stabilită de organele legale, pentru dreptul de împroprietărire.

În județul Rădăuți, un domn președinte al Camerei agricole nu a găsit altceva mai bun de făcut decât să pună mâna pe o rezervă de stat de 57 de hectare și să o distribuie prietenilor și rudelor sale.

Iată până unde merge confuzia de atribuții și unde merge concepția aceasta de a da unei Camere profesionale, reprezentative, atribuții care trebuie să rămână în mâna organelor de stat, care știu cum să aplice

Scanned with OKEN Scanner

legea şi au căderea s'o facă.

Dar, mai este ceva. La judeţe sunt mai multe servicii de stat în legătură cu agricultura: serviciul zootechnic şi veterinar, serviciul silvic, Casele de împrumut pe gaj. Vă întreb pentru ce nu s'au pus toate aceste servicii în dependenţa preşedintelui şi consiliului de administraţie al Camerei agricole? Pentrucă nu era posibil; s'ar fi creat o confuzie regretabilă între organele profesionale reprezentative, care trebuie să colaboreze la executarea unui program agricol, în judeţ, şi între atribuţiunile de stat, pe care trebuie să le aibă organele ministerului de agricultură. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Prin modificarea pe care v'o propun, separ din nou, şi aşa este bine, un organ profesional electiv de un organ de stat, compus din funcţionari, care are datoria să îndeplinească anumite prevederi precise ale legii.

Însă confuzia aceasta a Camerelor agricole a mers şi în altă direcţie. Ele şi-au închipuit că pot să înlocuiască alte forţe organizate ale economiei ţărei, au fost ispitite să înlocuiască cooperaţia sau chiar comerţul liber, ceeace este o mare greşală, o mare ispită.

Să vă dau un exemplu: Camerele agricole au cumpărat ferm maşini pentru zeci de milioane. Nu aveau dreptul să o facă.

S'au făcut cumpărături de zeci de milioane pe care Camerele agricole nu le pot o onora şi astăzi sunt Camere agricole declarate virtual în stare de faliment, deşi o organizaţie profesională nu ar trebui să ajungă niciodată în impasul acesta.

Societatea „Semănătoarea" are de încasat dela Camerele agricole 30.000.000 lei. Firme străine, în special germane, au de încasat dela Camerele agricole sume de zeci de milioane. Noi primim în fiecare zi reclamaţii împotriva acestor Camere, care nu pot sau nu vor să-şi onoreze semnătura lor.

În Buletinul Camerei de comerţ germano-român este un comunicat care este profund umilitor pentru noi, şi în care se atrage atenţia comercianţilor germani ca nu cumva să facă operaţiuni cu aceste organe ale statului român, care sunt Camerele de agricultură.

D. I. Mihalache: Legea le interzice.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Le interzice, însă, din cauză că sunt sub imperiul legii votate de trecutul Parlament, nu este nici un mijloc de control şi de amestec la aceste Camere, ele fac, cum voi demonstra mai departe, ceeace vor, fără să se conformeze. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Deaceea, d-lor deputaţi, trebuia şi din acest punct de vedere să aducem o claritate, o precizie de atribuţiuni şi să facem să evolueze aceste Camere de agricultură în spre modul de organizare şi de eficacitate, pe care îl au în Italia acele catedre ambulante, de care vorbea d. deputat Mihalache.

O a treia realitate, a treia necesitate de care ne-am isbit şi care ne-a obligat să adoptăm legea la condiţiunile de astăzi, este nevoia de a introduce în toată viaţa acestui stat, de sus până jos, până la cea din urmă organizaţie profesională, mai multă omenie, mai multă decenţă (*Aplauze prelungite*), mai multă moralitate. (*Aplauze*)

D-lor, ceeace s'a făcut la unele Camere agricole este pur şi simplu revoltător, şi nimeni în România n'are astăzi dreptul şi putinţa să reprime acele lucruri, cari sunt reprobabile, dar cari nu sunt calificate de codul penal. Nu am putut să cercetez, în timpul scurt de când sunt la Departamentul Agriculturii, activitatea şi gestiunea tuturor Camerelor, însă dela aproape toate pe care le-am cercetat mi-au venit veşti cât se poate de neplăcute. Să-mi daţi voie să vă dau câteva exemple, ca să vedeţi unde o autonomie exagerată, unde o libertate exagerată şi fără control, fără îndrumare, poate să ducă în această săracă ţară.

D-lor deputaţi, la Arad, o Cameră bună, lăudată de toată lumea, am constatat următorul lucru, că directorul primeşte o leafă lunară de 49.000 lei (*exclamaţii pe băncile majorităţii*), o leafă mai mare decât a unui general de corp de armată, o leafă mai mare decât a unui consilier de Curte de Casaţie, o leafă mai mare decât a unui ministru. Ei bine, este posibil ca la o Cameră profesională, într'un judeţ, pentru interese limitate, strict profesionale, să avem o genialitate atât de mare, încât să o plătim cu suma aceasta de 50.000 lei lunar.

D-lor, disponibilul de incaso de lei 3.900.000 nu l-am găsit în casă, nici la Banca Naţională şi nici la Casa de depuneri, ci l-am găsit depus la bănci particulare. (*exclamaţii pe băncile majorităţii şi ale partidului naţional-liberal*)

Subvenţia de 1.500.000 lei dată sub ministeriatul d-lui Mihalache, ca să se cumpere grâu de sămânţă, a fost întrebuinţată în alte scopuri. (*exclamaţiuni pe băncile majorităţii*)

Contabilul acestei mici Camere agricole primeşte un salariu de 12.800 lei lunar. (*exclamaţii pe băncile majorităţii şi pe băncile partidului naţional-liberal*)

Ei bine, d-lor, banii aceşti sunt banii contribuabililor, sunt banii agricultorilor, şi nouă nu ne este permis să-i risipim în acest chip.

Nu insist asupra Camerei agricole dela Brăila, care a fost adusă în discuţia acestei onorate Adunări. Vreau însă să vă atrag atenţiunea d-voastră că d. preşedinte actual primeşte o diurnă de 500 lei pe zi lucrătoare, indiferent dacă vine sau nu la şedinţă, dacă lucrează sau nu lucrează. Vice-preşedintele a fost însărcinat cu lucrări cari nu intră în competinţa lui, fiind retribuit cu 12.000 lei lunar. Preşedintele foloseşte automobilul Camerei pentru transport la conacul său – aceasta nu este nimic, e un lucru general – încasând totuş dela Cameră 400 lei pe fiecare zi, speze de transport. (*exclamaţii pe băncile majorităţii şi pe băncile partidului naţional-liberal*)

D. I. Mihalache: Trimiteţi-i la parchet.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: D-le deputat Mihalache, nu sunt cazuri de parchet, pentrucă ei au autonomia să hotărască asupra bugetelor lor aşa cum găsesc cu cale. Or, au găsit cu cale că această întrebuinţare a bugetului este cât se poate de normală. (*aprobări pe băncile majorităţii şi pe băncile partidului naţional-liberal*)

La Botoşani, preşedintele încasează 6.000 lei diurnă fixă lunară, afară de jetoane de prezenţă şi cheltueli de transport. Jetoanele, diurnele, cheltuelile de transport numai dela începutul anului şi până acum la Camera agricolă din Botoşani, însumează 161.000 lei.

La Caraş, din suma de 350.000 lei pe care d. Mihalache, când era ministru, a dat-o pentru însămânţări, s'a întrebuinţat 244.518 în acest scop, iar restul de 105.482 a fost întrebuinţată în alte scopuri puţin recomandabile.

D. I. Mihalache: Nici acesta nu este caz de trimitere la parchet?

Scanned with OKEN Scanner

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Va merge la parchet. Vice-preşedintele face oficiul de casier, ceeace nu este permis, şi ia pentru aceasta 9.000 lei lunar peste jetoanele de prezenţă. Altceva foarte interesant, la această Cameră: cu prilejul votării pentru Senat, Camera a hotărât să acorde fiecărui membru care merge la vot o primă de 3.000 lei (*Ilaritate*)

D. I. Mihalache: Am vrea să ştim cine s'a ales senator; se pare că e senator al majorităţii.

D. Şerban Tasian, raportor: Nu discutăm persoane, ci principii.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Să nu deplasăm discuţiunea pe un teren politic. Chestiunea este foarte interesantă pentru evoluţia organizaţiei noastre profesionale în România, şi e, cred, interesantă pentru soarta agriculturii româneşti.

Preotul care este preşedintele Camerei agricole de Dâmboviţa a încasat pe timp de 5 luni 50.000 de lei indemnizaţii de transport. În acelaş timp, însă, automobilul acestei Camere marchează un număr de 4.000 km transport făcut cu acest domn preşedinte. (*Senzaţie*)

Aceasta nu-i nimic, ceeace este mai grav şi pentru care a fost chemat la parchet, este că restul subvenţiei de 81.802 lei, dat pentru cumpărare de sămânţă, a fost camuflat, s'au făcut acte falşe şi banii s'au băgat în buzunar.

D. C. Dimitriu: Daţi-mi voie; dacă nu mă înşel, preşedintele este şi depus acum, iar tribunalul a confirmat mandatul de depunere.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Aveţi răbdare să mai dau câteva exemple?

Voci: Da; e foarte interesant. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: La Durostor, preşedintele a încasat, ca diurnă şi salar, timp de trei luni de zile, 103.000 lei; a făcut fapte pentru care parchetul a trebuit să fie sesizat şi a fost trimis în judecată pentru excrocherii.

La Fălciu, preşedintele Sârbu a ridicat din cassa acestei Camere 24.000 de lei, pentru taxa de candidaturi la alegerile din 1931.

D. I. Mihalache: Şi acesta este majoritar.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: N'are importanţă. Credeţi că eu cruţ pe majoritari? (*Aplauze îndelung prelungite pe băncile majorităţii*)

D-lor, noi suntem chemaţi să facem rânduială într'o activitate de care atârnă soarta agriculturii şi de care atârnă bugetul contribuabilului de care vă preocupaţi d-voastră adineauri, cu atâta tristeţe şi atâta durere. Să ne ajutăm unii pe alţii, ca să facem rânduială în acest domeniu, indiferent de partide politice. (*Aplauze unanime prelungite*)

La Fălticeni, preşedintele Blându, primeşte ca jetoane 11.000 lei fix, în afară de jetoanele dela consiliu.

D. G. Ghiţescu: Este şi prefect administrativ, având ca diplomă un decret de destituire şi de dare afară pentru luare de mită.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: La Hotin – vorbim de Camerele agricole din Basarabia, pe cari d. deputat Mihalache le-a lăudat aşa de mult – la Hotin, preşedintele Camerei nu poate să justifice fondurile pe care le-a dat ministerul pentru sămânţă. Preşedintele primeşte 2.000 lei jeton de prezenţă, semnează într'o condică numai că a venit, pleacă şi ia cele 2.000 lei, iar pe deasupra ia 10.000 lei pe lună indemnizaţie fixă.

La Ilfov – îmi pare rău că d. Ioaniţescu nu este de faţă, pentrucă d-sa este preşedintele acestei Camere – Camera agricolă de Ilfov are un disponibil de cassă de 700.000 lei. Acest disponibil de cassă a fost depusă la o bancă particulară, „Banca Creditului Ilfovean" (*Exclamări*), după cum rezultă din balanţa de verificare a acestei Camere din 4 Iunie, semnată de directorul şi contabilul ei.

S'a contractat un împrumut ca să se cumpere reproducători, însă acest împrumut nu s'a întrebuinţat pentru cumpărarea de reproducători, ci în alte scopuri. Prin urmare, în ce situaţie se găseşte această Cameră faţă de Casa de depuneri, care a dat împrumutul pentru un scop precis şi determinat?

Voci depe băncile majorităţii: Ce leafă are preşedintele?

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Nu pot afirma ceva necontrolat. Cred că n'are leafă.

S'a cumpărat de către această Cameră sămânţă de lucernă în valoare de un milion lei. Foarte frumos, nimic de zis; însă o mare cantitate din această sămânţă de lucernă stă depozitată în pivniţa Camerei agricole şi n'a fost distribuită la agricultori. Se va zice: se distribuie la anul viitor. Nu mai se poate, pentrucă puterea de germinaţie a seminţei de lucernă scade dela an la an, şi aceasta este o pagubă reală pentru Camera de agricultură.

S'au cumpărat tauri, pentru cari s'au cheltuit 981.000 lei, însă nu s'au distribuit la comune, stau pe grăunţe şi hrană pe contul Camerei agricole – Dumnezeu ştie cum îi întreţine – şi comunele nu au aceşti tauri, pentru care ele au depus bani.

Vă spuneam că s'au angajat acolo funcţionari din fiii membrilor din consiliul de administraţie, cari nu aveau nici o cădere de a fi funcţionari la Cameră.

La Orhei – tot o Cameră agricolă din Basarabia – preşedintele este retribuit cu 12.000 lei lunar, fix, afară de locuinţă, luminat, încălzit, servitor şi jetoane de prezenţă.

Din subvenţia de 900.000 lei, numai o parte, 374.000 lei s'a cheltuit pentru grâu de sămânţă, restul în alte scopuri, contrar indicaţiei şi recomandării date de minister.

Cu ocazia cumpărării de tauri, în Orhei, s'a acordat o diurnă comisiunii aşa de mare, încât fiecare taur a fost cu 10.000 lei mai scump decât preţul de cost. (*Exclamări pe băncile majorităţii*)

Aceeaş lipsă de decenţă, aceeaş lipsă de omenie am constatat la Camerele de agricultură din Rădăuţi, R.-Sărat, Sălaj, Satu-Mare, Tighina, Timiş-Torontal.

În sfârşit, d-lor, să vorbim şi de seniorul cel mare, de Uniunea Camerelor Agricole. Am date pentru toate Camerele agricole, însă nu vreau să mai obosesc onorata Adunare.

La Uniunea Camerelor agricole, legea veche prevedea un comisar al guvernului, comisar al guvernului, care, nu spunea legea, dar era de sine înţeles că trebuia plătit cu jetoane de prezenţă. Fostul comisar al guvernului, după legea veche, care a funcţionat şi sub regimul trecutului guvern, era plătit cu o indemnizaţie fixă, lunară şi cu jetoane de prezenţă.

Scanned with OKEN Scanner

A venit legea d-lui Mihalache, a desfiinţat comisarul guvernului însă n'a desfiinţat postul. Doamne fereşte! Un alt domn, recomandat de cercurile din care făcea d-sa parte, a fost numit comisar al guvernului şi a continuat să primească şi jetoane şi indemnizaţia lunară fixă, cu toate că legea nu prevedea acest post.

D-lor, d. vice-preşedinte al Uniunii şi-a fixat o indemnizaţie zilnică de lei 1.200, ceeace face numai 36.000 lei pe lună, afară de jetoanele de prezenţă. Jetonul de prezenţă este deosebit şi se lua jeton de prezenţă de două-trei ori pe zi (*Exclamaţiuni*); nu în toate zilele, desigur, dar în foarte multe zile.

Vasăzică, jetonul de prezenţă mergea de două şi de trei ori pe zi şi în acelaş timp, mergea şi indemnizaţia fixă de 1.200 de lei pe zi.

O voce depe băncile majorităţii: Cine era acela?

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Aş dori şi v'aşi ruga să ţinem această discuţiune într'o atmosferă superioară şi să nu facem nici un fel de personalităţi; cred că este mai bine pentru concluziunile la cari trebuie să ajungem.

Acelaş vice-preşedinte a fost însărcinat să colaboreze la alcătuirea regulamentului legii, care a fost votată de trecutul Parlament, colaborare pe care era dator să o facă. D. vice-preşedinte a primit un mic apuntament de 30.000 de lei pentru această colaborare. Şi să mai notaţi – rog pe d. Mihalache să noteze – că acest domn vice-preşedinte mai avea şi alte indemnizaţii şi alte apuntamente din alte servicii şi regii publice, foarte importante şi acestea.

Voci de pe băncile majorităţii: Cine era

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: V'am rugat să nu facem personalităţi. Pentru preşedinte s'a fixat cheltueli de reprezentare de 200 mii de lei pe an. (*Exclamaţiuni pe băncile majorităţii*)

Este adevărat că în vremea din urmă, d. preşedinte a renunţat, în mod foarte generos, la aceste cheltueli de reprezentare; dar nu ştiu dacă a renunţat pentrucă trebuia să renunţe, sau dacă nu cumva a renunţat pentrucă s'a făcut niţel sgomot în jurul acestor cheltueli.

D. M. Manoilescu, ministrul industriei şi comerţului: D-le Şişeşti, îmi daţi voie să vă completez cu o informaţie?

La Uniunea Camerelor de industrie şi comerţ, când am avut onoarea să fiu ales preşedinte, am găsit înscris în buget – şi predecesorul meu beneficiase – o sumă de 500.000 de lei pe an pentru cheltueli de reprezentare. (*Exclamaţii pe băncile majorităţii*) Bine înţeles că am renunţat.

D. Teodor Iacobescu: De ce aţi renunţat?

D. I. Mihalache: Aş voi numai să adaug o întrebare: dacă aceste cheltueli de reprezentare n'au fost fixate chiar depe vremea liberalilor de fostul preşedinte Vladimir Atanasovici, şi dacă n'au fost încasate şi pe atunci?

D. C. I. C. Brătianu: D. Mihalache îmi pune o întrebare, dacă în timpul când funcţionam ca preşedinte al Uniunii Camerei de agricultură am avut cheltueli de reprezentare. Declar că n'am luat nici o centimă, nici ca diurnă, nici altfel. (*Aplauze pe băncile partidului naţional-liberal*)

D. I. Mihalache: Dar predecesorul d-voastră le-a fixat şi le-a luat.

D. Mihail Manoilescu, ministrul industriei şi comerţului: D-lor, ţin să fac şi eu o declaraţie. Ţin să fac declaraţia – dealtfel cred că aţi înţeles dela sine, adineauri – că nici eu n'am luat nici un ban, în calitate de preşedinte al Uniunilor Camerelor de industrie şi comerţ. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: D-le preşedinte, d-lor deputaţi, iată dece am crezut că este bine să fie un arbitru care să observe toate acestea, ca să se atragă luarea aminte oamenilor cari cred că acolo este un patrimoniu privat, de care pot să dispună cum vor, că acolo este un patrimoniu public şi că nu pot dispune de el cum vor.

Iată dece am crezut că este bine să se prevadă în lege că membrii consiliului de administraţie al Camerelor de agricultură să nu fie remuneraţi cu nici un fel de jetoane. (*Aplauze prelungite pe băncile majorităţii*)

D-lor, d. deputat Mihalache s'a referit la stările din alte ţări. Şi eu am studiat foarte de aproape stările din alte ţări şi pe unele le-am văzut chiar la faţa locului.

Îl pot asigura pe d. Mihalache că la Camerele de agricultură din Austria nu se plăteşte membrilor din consiliul de administraţie şi din comitetul de direcţie nici un fel de jetoane de prezenţă; deasemenea la Camerele de agricultură din Franţa nu se plătesc jetoane de prezenţă; la catedrele ambulante din Italia nu se plătesc jetoane şi indemnizaţii.

Prin urmare, fac un apel dela tribuna acestui Parlament, la toţi acei cari pretind că iubesc agricultura, să dea o dovadă de jertfă, de desinteresare, şi să vină să lucreze acolo pentru soarta agriculturii din judeţul respectiv, fără să ceară o leafă şi fără să-şi pună jetoane de prezenţă. (*Aplauze prelungite*)

D. I. I. Mirescu: D-le ministru, prin aceasta împiedicaţi pe agricultorii săraci de a lua parte la lucrările acestor Camere agricole, care vor deveni un fel de adunare de privilegiaţi, o adunare pentru cei bogaţi.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Sunteţi greşit, d-le deputat. Există în provinciile alipite reuniuni profesionale româneşti şi minoritare, cari au o activitate foarte veche, au reuşit să dea altă faţă agriculturii din aceste ţinuturi, şi unde nu se plăteşte şi nu s'a plătit nici o remuneraţiune. (*Aplauze*)

D. I. I. Mirescu: Dar deplasările?

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Cheltuelile de deplasare efectiv făcute se vor plăti. (*Aplauze*)

D-lor deputaţi, mai este o realitate care ne-a impus remanierea şi modificarea acestei legi, este restabilirea principiului de ierarhie şi autoritate. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Toată lumea trebuie să fie pusă sub controlul cuiva. Nu există independenţă şi autonomie absolută într'un stat civilizat şi organizat. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

D-lor deputaţi, când un guvern face greşeli, M. S. Regele poate să-l cheme şi să-i spună: nu sunt mulţumit de modul cum conduci afacerile publice, te rog să-mi înlesneşti posibilitatea să numesc un alt guvern.

Când o Cameră vine în conflict cu guvernul şi când guvernul recurge la arbitrajul suprem al Coroanei, atunci ea poate să fie disolvată.

Când un funcţionar superior face o greşală, el poate să fie trimis în judecata comisiunii disciplinare,

Scanned with OKEN Scanner

poate fi înlăturat sau destituit.

Ei bine, aceste Camere profesionale sunt şi rămân, orice ar face. Aceasta nu este admisibil într'un stat civilizat şi organizat.

Trebuie să fie o autoritate tutelară care să vegheze ce fac aceste Camere şi atunci când este cazul, să le cheme la rânduială, să le impună o înlocuire a personalului lor de conducere. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

D. M. Ghelmegeanu: O autoritate de control, nu de tutelă.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Controlul şi tutela, d-le deputat Ghelmegeanu, merg mână în mână.

Dar mai este o necesitate, d-lor deputaţi, mai este o realitate, care ne obligă a modifica această lege:

Într'o societate ca a noastră trebuie să reîntronăm crezul muncii, datoria muncii, obligaţia de a munci pentru fiecare.

Ce s'a întâmplat la aceste Camere? O mulţime de oameni care n'au putut să se valorifice cu profesiunea lor, cari n'au putut să se valorifice cu ocupaţiunile lor, au găsit un adăpost în aceste Camere agricole. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Calitatea de membru în Camerele de agricultură a ajuns o carieră căutată şi fructuoasă.

Vă voi spune că din 71 de Camere agricole, 17 – să mă ierte d-nii advocaţi din Cameră – sunt conduse de advocaţi, adică preşedinţii acestor Camere sunt advocaţi.

O voce depe băncile partidului naţional-liberal: Sunt şi advocaţi agricultori.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Da, dar eu aşi fi preferit ca în fruntea acestor Camere să nu fi fost un agricultor distins ca d. Vasile Rădulescu, care este şi advocat în acelaş timp, tot aşa de distins, şi pot să spun mai distins advocat decât agricultor, căci, între cele două îndeletniciri şi ocupaţiuni pe care le are, sunt convins că va consacra cea mai mare parte din timpul şi devotamentul d-sale, profesiunii de advocat şi ocupaţiunilor politice, iar nu îndeletnicirii de membru în Camera agricolă.

Numai zece din cele 71 sunt conduse de agricultori cari au agricultura pe primul plan al îndeletnicirii lor; numai nouă sunt conduse de specialişti cari s'au consacrat studiului agriculturii ştiinţifice.

Nu zic, d-lor deputaţi, să nu fie un advocat distins, un profesor, un medic distins, dar, în orice caz, statistica aceasta este prea defavorabilă faţă de concepţia pe care trebuie s'o avem faţă de aceste Camere.

***

Şi acum, d-le preşedinte şi d-lor deputaţi, în faţa acestor realităţi, care ne-au obligat să examinăm din nou legea votată de trecutul Parlament şi să-i aducem modificările necesare, ce ni se opune? Ni se opun fapte? Nu, ni se opun nişte doctrine foarte frumoase, foarte înalte, foarte vaporoase, ni se vorbeşte de autonomie, de libertatea locală, de democraţie.

Apoi, d-lor deputaţi, noţiunile acestea sunt ele astăzi monopolul unui partid? Sunt ele monopolul unui om? Nu, ci noţiunile acestea sunt azi bunul comun al omenirii civilizate. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Astăzi nu se mai poate face concurenţă între partide sau între grupuri politice: cine este mai democrat, cine este mai puţin democrat, cine iubeşte libertatea mai mult, cine iubeşte mai puţin, acestea sunt bunuri câştigate pentru omenirea modernă. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Dar, d-lor deputaţi, este altceva: e modul cum se practică aceste noţiuni, este uzul care se face cu aceste noţiuni, este, mai bine zis, abuzul care se face, câteodată, cu aceste noţiuni. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Două feluri de oameni fac abuz cu astfel de noţiuni. Sunt unii oameni cari sunt pur şi simplu de rea credinţă sau interesaţi; de aceştia nu vorbim, de aceştia, spre fericirea, mândria şi onoarea noastră, nu avem în acest Parlament.

Sunt şi alţii cari nu sunt de rea credinţă, care nu sunt interesaţi, dar care sunt ....

O voce depe băncile majorităţii: Naivi.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Nu naivi; sunt iluminaţi, sunt fanatici ai unor idei abstracte, aşa de fanatici pentru aceste idei abstracte, încât ei, câteodată, se desprind depe pământul sănătos al realităţilor. Fanaticii aceştia sunt foarte respectabili, foarte vrednici de preţuire, dar fanaticii aceştia au o imperfecţiune.

D-voastră ştiţi că sunt unii oameni cari au o imperfecţiune vizuală, nu văd aşa cum vedem noi, nu văd lumina albă. Lumina albă este compusă din 7 culori elementare, culorile spectrului solar. Ei bine, sunt unii oameni cari, în loc să vadă lumina sintetică a spectrului, văd numai o parte a spectrului. Unii văd roşu, alţii verde. Noi nu vedem nici roşu, nici verde. Noi vedem lumina albă, care este lumina sintetică a spectrului solar. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Prin urmare, d-lor deputaţi, afirm, suntem şi noi pentru autonomie, dar este chestiunea cum înţelegem noi autonomia?

Noi admitem autonomia cu o condiţiune:

Autonomia să nu fie un adăpost unde să se retranşeze interesele particulare egoiste, fie că sunt interese de ordin material, fie că sunt numai pur şi simplu interese de vanitate sau de ambiţie politică. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

D-lor deputaţi, şi noi suntem democraţi, şi noi credem în democraţie, cu o condiţiune ca democraţia să nu fie o formulă, şi să nu fie o practică, care să ucidă o forţă mult mai veche, mult mai permanentă, mult mai activă, salvatoare în orice societate, o forţă de care nu ne putem dispensa niciodată, şi care se numeşte, d-nii mei, probitatea. (*Aplauze prelungite şi îndelung repetate, ovaţiuni, strigăte de bravo; membrii Adunării aplaudă în picioare pe orator*)

Acestea fiind zise, d-le preşedinte şi d-lor deputaţi, vă rog foarte călduros să binevoiţi a lua în considerare modificările mici pe cari le-am făcut şi dacă cumva aceste modificări nu vor corespunde întocmai realităţilor, pe care ziua de azi ni le impune, şi problemelor care se cer rezolvate, Parlamentul va reexamina această lege cu colaborarea tuturor partidelor politice, căutând să facem maximum de bine în această ţară. (*Aplauze prelungite şi îndelung repetate, ovaţiuni; strigăte de „bravo" pe băncile majorităţii, centrului şi unele bănci ale opoziţiei. Membrii majorităţii, în picioare, ovaţionează îndelung*)

***

Voci numeroase depe băncile majorităţii: Afişarea discursului!

Scanned with OKEN Scanner

D. G. Ghiţescu: D-le preşedinte, asupra acestei afişări cer cuvântul.

D. profesor D. Pompeiu, preşedinte: Aveţi cuvântul.

D. G. Ghiţescu: D-le preşedinte, d. ministru al agriculturii a ţinut un discurs atât de frumos, atât de înălţător, atât de adaptabil sufletului cinstit al fiecăruia din noi, încât este foarte legitimă cererea pe care o faceţi d-voastre de afişare a acestui discurs. Bine ar fi să citească fiecare de mai multe ori acest discurs, aşa cum se citeşte Biblia, ca să intre în mintea fiecăruia că această probitate de care noi am fost odinioară mândri, astăzi o pierdem pe fiecare zi şi dacă zic că o pierdem, este pentrucă am credinţa că şi aceia cari cred că n'au pierdut-o în această târâire a cinstei generale, pierd chiar şi aceia care se cred mai intransigenţi. (*Aplauze prelungite*)

D. C. I. C. Brătianu: D-le preşedinte, mă asociez şi eu, din partea partidului naţional-liberal, la propunerea de afişare a discursului. (*Aplauze prelungite*)

D. G. Ghiţescu: D-lor deputaţi, pe lângă această ultimă cerere a d-voastră, fac şi eu o cerere, care cred că este foarte legitimă, şi anume aceea ca d. ministru al agriculturii să binevoiască să treacă peste discreţiunea de a nu da numele acelora ale căror fapte le-a citat. Eu cer să se facă o listă pe care să fie trecute aceste nume şi vă asigur că va avea o mare influenţă asupra vieţii noastre politice.

Îmi este indiferent pe ce bancă se găsesc. Un lucru însă trebuie să ştie, că aceştia nu se cuvine să stea pe nici o bancă. Noi trebuie să ne deschidem ochii; să ştim pe cine trebuie să urmăm, pentru ca să ştim cine este de treabă şi cine nu. (*Aplauze pe băncile majorităţii*) Dar lucrul acesta trebuie să-l ştim dinainte.

Deaceea, cred că d-voastre vă veţi uni cu mine la cererea pe care am făcut-o.

D. profesor D. Pompeiu, preşedinte: D-lor deputaţi, conform art. 44 din Regulamentul interior al Adunării, când Camera este sesizată de o propunere de afişare, ea decide numai după publicarea dării de seamă în extenso în Monitorul Oficial. **(106)**

3) Cuvântarea D-lui Ministru al Agriculturii şi Domeniilor în legătură cu bugetul

În lipsa notelor stenografice, am fost nevoiţi să publicăm – în numărul trecut al revistei noastre – cuvântarea la buget a D-lui Ministru Prof. Dr. G. Ionescu-Şişeşti aşa cum ea a apărut în Nr. 285 din 17 Decembrie 1931 al ziarului „Neamul Românesc". Pentru ca cetitorii să ia cunoştinţă de cuprinsul exact al acestei documentate cuvântări, dăm – de data aceasta – cuvântarea aşa cum ea a apărut în Monitorul oficial, Partea III, Nr. 24, din 16 Ianuarie 1932. (N.Red.)

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: D-le preşedinte, d-lor deputaţi, regret foarte mult că trebue să ocupăm timpul Adunării cu o discuţie care trebuia făcută la discuţia generală, sau poate încă mai bine în comisiune.

Şi, aş fi fost foarte mulţumit, dacă d. Deputat Mareş, de care mă leagă vechi legături, mi-ar fi făcut onoarea să-mi facă aceste obiecţiuni în comisiune şi să fi renunţat la succesul acesta – daţi-mi voe să spun – cam uşor, de a fi venit în faţa Adunării întregi cu nişte chestiuni prezentate în aşa chip, încât bugetul şi activitatea Ministerului Agriculturii să apară oarecum într'o lumină nefavorabilă.

Noi nu zicem că acest buget este un buget bun; a spus-o şi d. Ministru al finanţelor, este un buget de sărăcie, de mizerie. Şi eu trebue să fiu recunoscător tuturor d-lor deputaţi, atât din majoritate, cât şi din opoziţie, cari au scos în evidenţă acest lucru, şi în special d-lui Armand Călinescu, care a pledat cauza bugetului Ministerului Agriculturii şi cauza agriculturii.

Dar, aşa sunt vremurile, d-lor. Găsiţi d-voastră o soluţiune, ca să fie bugetul acesta mai bun.

Eu, şi d. Ministru de Finanţe, vom fi foarte recunoscători dacă s'ar găsi această soluţie.

Cusurul acestui buget este că este prea încărcat la personal şi prea sărac la material. Însă, d-lor, acest personal este un personal definitiv, nu l-am creat noi, căci noi nu am făcut numiri noui, le-am moştenit. Şi ar fi o gravă eroare dacă am lăsa pe drumuri, chiar acel personal, care nu este la înălţimea misiunii sale, şi pe care nu putem face altceva, decât să-l menţinem aşa cum este.

Este o problemă a viitorului, dacă situaţiunea financiară a României nu se va îmbunătăţi, se va vedea ce trebuie să facem cu acest personal. În orice caz, eu consider că este un mare progres pentru România că s'a găsit, în sfârşit, un guvern care să stăvilească nouile numiri. Ceeace nu a mai făcut nici un guvern până acum, noi am reuşit să facem. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

D-lor deputaţi, care este critica adusă de d. Mareş?

Mai întâi d-sa a vorbit de o „mistificare". Mi se pare că cuvântul este greu şi neadevărat.

Dumnealui îmi face învinuirea că, atunci când am justificat economiile făcute pe acest an, şi când am comparat bugetul pe anul acesta cu cel de anul trecut, nu am ţinut socoteala de curba de sacrificiu.

Ei bine, d-lor, ori cu curba de sacrificiu, ori fără, economia este considerabilă. Eu am înglobat în economie şi curba de sacrificiu, care a devenit acum o economie definitivă a bugetului. Este aceasta o eroare, o „mistificare".

D. N. Mareş: O să-mi dai voie să iau creionul şi să fac socoteala cu d-ta, ca să-ţi demonstrez că două şi cu două nu fac decât patru.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: D-lor deputaţi, mi s'a făcut învinuirea, că am pus deosebit în statul de personal al Ministerului, corpurile technice. S'a vorbit de corpul agronomilor. D. Mareş se pare că are fobie pentru corpul agronomilor. Nu este justificată. Nu este numai corpul; agronomilor. Este corpul veterinar, corpul silvic, corpul inginerilor cadastrali. Prin urmare, ministerul acesta, d-le Mareş, nu este un minister al agronomilor, cum aţi afirmat d-voastră, ci al oamenilor de specialitate, care conduc sau lucrează în diferitele servicii ale acestui departament.

Dar, mă veţi întreba: dece am făcut acest lucru?

Am justificat aceasta la vreme, în comisia bugetară.

D-lor deputaţi, s'a făcut o oarecare inflaţie în trecut la aceste corpuri, pentrucă toţi aceşti funcţionari de specialitate erau risipiţi în tot bugetul ministerului şi niciodată nu puteai şti cu preciziune, care anume este efectivul fiecăruia din aceste corpuri.

D. Pamfil Şeicaru: Era o inflaţie de agronomi în biurouri şi absenţi la câmp, unde erau necesari.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: D-le Şeicaru, te rog să controlezi: eu am

Scanned with OKEN Scanner

scos pe agronomi şi pe inspectori din biurouri şi acum sunt toţi acolo unde trebue să fie.

D. Pamfil Şeicaru: Însuşi Maiestatea Sa Regele a declarat că vrea agricultori, nu agronomi.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Dece am făcut acest lucru? Pentruca, având un catalog, un stat general al fiecărui corp, să se ştie numeric din câte persoane se compunefiecare stat, şi în viitor să nu se mai facă avansări şi numiri decât în raport cu vacanţele ivite. (*Aplauze pe băncile majorităţii*)

Prin urmare, grija de economie, grija de ordine, m'au făcut să fac acest lucru.

Mi s'au făcut următoarele învinuiri:

Dece două servicii de arhitectură?

D-lor, exista un vechiu serviciu de arhitectură, la minister, anume serviciul palatului ministerial şi serviciul palatelor regale, care este condus de un arhitect foarte talentat, care face onoare ţării şi a cărui operă o vedeţi acum pe calea Victoriei, pentrucă el construeşte Palatul Regal.

Este un al doilea serviciu de arhitectură, pe lângă Casa Centrală de împroprietărire.

D. N. Mareş: Este exact, nu l-aţi făcut d-voastră.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Eu vreau să explic şi să arăt chiar ce au făcut predecesorii mei.

Era, aşa-dar, un serviciu de arhitectură pe lângă Casa de împroprietărire, destinat anume colonizărilor. D-lor, acest serviciu a construit, până acum, 4.000 de case pentru colonişti, şcoale, ferme.

Sunt acolo nişte arhitecţi foarte modeşti şi foarte capabili, cu care Ministerul de Agricultură se mândreşte, care sunt în serviciul ministerului de 10 ani, şi, bine înţeles, nu-i putem lăsa pe dinafară.

S'a mai ridicat aci şi chestiunea subvenţiilor. Într'adevăr, s'au redus subvenţiile, din cauza necesităţilor bugetare. Am lăsat însă sume mici la fiecare articol, pentruca, dacă situaţiunea financiară a ţării permite, să putem, la articolul respectiv, cu ajutorul d-lui ministru de finanţe, să deschidem creditele necesare a acoperirii acestor nevoi.

Este prevăzut o sumă pentru burse în străinătate. Avem bursieri la specializare, nu pentru a face studii de bază, ci pentru specializare. Cred că nu este un lucru rău, ci din contra, o grijă elementară pentru desvoltarea agriculturii ţării.

Aţi mai vorbit de regia fermelor. Într'adevăr regia fermelor este deficitară, dar dacă d-voastră veţi compara cum a mers acest deficit în ultimii ani, veţi putea constata că deficitul a mers din an în an micşorându-se.

D. Pamfil Şeicaru: Ceeace înseamnă că pe vremea cât produsele agricole aveau preţ bun, dacă acestea dădeau deficite, erau conduse prost; iar dacă acum scade deficitul, când preţurile sunt aşa de mici, înseamnă că atunci a fost anarhie.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Sunt domnilor deputaţi, instituţiuni cari nu pot fi decât deficitare, sunt instituţiuni experimentale şi herghelile. Herghelile reprezintă un capital naţional, acest capital naţional de sânge şi de ereditate, nu trebue să dispară. Nu se poate pretinde venit dela herghelii.

Aşa se explică, în cea mai mare parte, deficitele dela ferme şi herghelii.

Eu l-aş întreba pe d. deputat Mareş, care este astăzi preşedintele Societăţii naţionale de agricultură: ferma „Moara Domnească", pe care am dat-o Societăţii naţionale de agricultură, încă de acum 10 ani, pe care a administrat-o chiar d. Mareş – care nu este agronom – a dat această fermă beneficii sau deficit?

D. N. Mareş: D-le ministru, eu nu administrez această fermă decât în ultimul timp.

Eu am intrat în combinaţie cu Societatea „Sămânţa", pe care a făcut-o d. Lucasievici.

Ştiţi cum a administrat ferma Societatea „Sămânţa". Era să o dea de mal. Eu vă garantez, că sub administraţia mea, dela primul an va da beneficii.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: D. Deputat Mareş s'a mai legat şi de alte instituţiuni ale agriculturii româneşti.

România are două Academii de agricultură: Una la Bucureşti, care există de 75 de ani şi care trebue să se desvolte şi trebuie să fie întărită, şi una la Cluj, pe care am moştenit-o dela regimul maghiar, şi ar fi o ruşine dacă am desfiinţa-o. (*Aplauze*)

D. N. Constantinescu-Bordeni: Ar fi o crimă, căci acea Academie este foarte bună.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Mai există un institut zootechnic, care lucrează în modul cel mai luminat şi util pentru agricultura noastră.

Există şi un institut de cercetări agronomice, care a fost creat, potrivit legii din 1927, lege care a fost votată în Adunarea deputaţilor, în unanimitate, de către toate partidele. Acest institut, care a pornit să funcţioneze, datorită d-lui Argetoianu, care era atunci ministru al agriculturii, a pornit la lucru din anul 1928; şi, deşi funcţionează de aşa scurtă vreme, deşi nu are local, institutul acesta a dat roade remarcabile. Voi da numai două exemple:

Toată opera întreprinsă de guvernul trecut, în ce priveşte selecţiunea şi ameliorarea seminţei – d. Mihalache, fostul ministru al agriculturii, poate să confirme acest lucru – a fost condusă cu ajutorul technic al secţiunilor şi specialiştilor din acest institut.

Dar, d-lor, însăşi conversiunea datoriilor agricole, care ne preocupă pe noi astăzi în gradul cel mai înalt, se bazează pe două anchete repetate, făcute în mod obiectiv şi ştiinţific de secţiunea de economie rurală a acestui institut. (*Aplauze*)

Sunt acestea instituţiuni de lux, sau sunt acestea instituţiuni de primă necesitate?

D. Pamfil Şeicaru: Când avem atâtea facultăţi de drept!

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Dar, d-lor deputaţi, mă surprinde foarte mult că, d. deputat Mareş, care este un intelectual şi un agricultor mare, în acelaş timp face – ertaţi-mi cuvântul – dovadă de o concepţie obscurantistă şi retrogradă.

D. N. Mareş: Dar sănătoasă, d-le ministru.

D. G. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor: Dacă, d-le Mareş, aţi compara stările din ţara noastră cu stările din ţările vecine, aţi vedea câtă dreptate am.

Vin dela Sofia, unde am vizitat facultatea de agronomie, unul din aşezămintele cele mai importante din capitala Bulgariei, şi care are laboratorii tot aşa de frumoase, chiar mai frumoase decât oricare laborator din celelalte capitale europene.

Scanned with OKEN Scanner

Şi, dacă vă veţi duce în Polonia, ori în Germania, veţi vedea că marii proprietari, nobleţea pământului din acele ţări, în loc să meargă în diplomaţie, sau la facultăţile de drept, merg la aceste şcoli de înaltă cultură agricolă, ca să-şi facă preparaţiunea pentru a-şi conduce bine domeniile lor (*Aplauze*), dar tot deodată, pentru a se putea comporta bine şi în viaţa de stat.

D-le deputat Mareş, eu am vizitat de pildă ferma Principelui Radziwill, membru al unei vechi familii domnitoare din Polonia, căsătorit cu o arhiducesă din casa de Habsburg, care-şi conduce singur ferma şi care era mândru de selecţiunea de plante şi de animale, realizată pe domeniul lui.

Acest distins agricultor, îmi spunea cu mândrie: sunt licenţiat în agronomie dela Facultatea agronomică din Cracovia.

Când vom ajunge ca toţi marii noştri proprietari, aşa cum au rămas după reforma agrară, să fie licenţiaţi ai facultăţii noastre de agronomie, sau ingineri agronomi ai Academiilor noastre de agricultură, nu se va mai vorbi cu atâta pornire, cu atâta fobie de această breaslă, care este necesară României şi fără de care agricultura României va rămânea totdeauna în starea rea şi rutinară, în care se găseşte astăzi. (*Aplauze prelungite*) **(107)**

Bugetul e apoi votat cu 131 bile albe şi 3 bile negre.

4) SITUAŢIA AGRICULTURII (referat) - 1938

De GH. IONESCU-ŞIŞEŞTI
Ministrul Agriculturii şi Domeniilor

Cu toate îngrijorările decurgând din situaţia internaţională încordată, agricultura românească a progresat în anii 1938 şi 1939, sub noul regim de ordine şi de concordie.

In anul 1938 suprafaţa însămânţată a fost de 13.445.124 ha. Valoarea recoltei la preţurile din acel an a fost de 64.226.000.000 de lei, cifră în care nu e socotită valoarea fructelor, a păşunelor şi a seminţewlor de plante de nutreţ (trifoi, lucernă, dughie). Din această valoare totală, cerealele reprezintă partea cea mai mare şi anume 45.426.000.000 de lei, iar din valoarea cerealelor, grâul şi porumbul ocupă proporţia cea mai mare, fiecare cu câte aproximativ 18 miliarde lei.

O producţie de o valoare aproape tot aşa de mare ca şi valoarea producţiei vegetale, e dată de producţia animală.

Producţia vegetală, medie la ha. reprezintă în 1938, 4.672 lei la ha. pentru grâu şi 3.686 lei pentru porumb, sume cari sunt absorbite în cea mai mare parte de cheltuielile de producţie mereu sporite şi de sarcinile către Stat, ţinut şi comună.

In avântul de lucru, datorit nouei ordine în ţară, s'a făcut în toamna anului 1938 o sforţare cu totul excepţională. S'au făcut însămânţări de toamnă pe o suprafaţă de 4 milioane şi jumătate hectare, iar arături de toamnă s'au făcut pe o suprafaţă de peste 3 milioane hectare.

În anul 1939 producţia a fost puţin mai slabă la grâu, dar în schimb mai bună la porumb, decât în anul precedent. Valoarea totală a producţiei vegetale în 1939 a fost de 70.758.000.000 de lei. Din această sumă tot cerealele reprezintă partea cea mai mare şi anume aproximativ 45 miliarde. În această sumă intră grâul cu 18 miliarde şi porumbul cu 20 miliarde şi jumătate.

Valoarea producţiei la hectar în 1939 a fost de 4.418 lei pentru grâu şi 4.174 lei pentru porumb. Valoarea producţiei de grâu la hectar a scăzut şi acela a producţiei de porumb a crescut în 1939 faţă de 1938.

În toamna anului 1939, din cauza timpului cu totul neprielnic, suprafaţa acoperită cu semănături de toamnă a fost mai mică decât în toamna 1939, iar ogoare de toamnă s'au făcut puţine.

De aceea în primăvara aceasta, agricultorii trebue să se încordeze la o muncă de zi şi de noapte spre a însămânţa întreaga suprafaţă arabilă.

Hrana şi buna stare înlăuntrul ţării, aprovizionarea armatei, echilibrul bugetar, exportul şi deci putinţa de a ne aduce din străinătate tot ceeace ne trebue, toate acestea atârnă de munca pe care am putea-o desfăşura în cele două luni şi jumătate de primăvară.

Agricultura este azi, cea mai importantă ramură de producţie a ţării, nu numai în ceeace priveşte rostul ei în aprovizionarea internă dar şi participarea ei la export. De unde în anii 1933, 1934, 1935 produsele din regnul mineral şi în special petrolul, dădeau ca valoare, cea mai mare parte din exportul nostru, începând din 1936, capătă precumpenire produsele muncii solului: lemnul, cerealele şi vitele.

Astfel agricultura prin proporţia însemnată, pe care o are în alimentarea exportului, contribuie în cea mai mare măsură la susţinerea monedei şi la aprovizionarea ţării cu mărfuri importante.

Pentru a uşura viaţa consumatorilor din oraşe, primăriile au fost autorizate să maximalizeze preţurile lucrurilor de primă necesitate, cari sunt toate produse agricole.

Preţurile astfel stabilite de abia acopăr adesea costul de producţie, cum e cazul în special la carne şi lapte. Agricultorii sunt deci aceia cari suportă jertfele acestei măsuri.

Tot agricultorii au dat prin rechiziţiile de animale şi vehicule jertfa cea mai mare, pentru ca armata să-şi poată îndeplini misiunea.

Greutatea cea mai mare pentru agricultori decurge din faptul că, nu este un raport just între preţul obiectelor necesare agricultorului şi între preţul ce ei obţin pentru produsele lor.

Cu toată creşterea preţului la unele produse agricole, puterea de cumpărare a acestora faţă de obiectele manufacturate necesare agriculturii, este mult mai mică decât cea normală.

S'au considerat 26 de articole absolut necesare agricultorului mic sau mare şi anume: sapă, coasă, secere, fier de plug, petrol, opinci, bocanci, fire de bumbac etc. S'a stabilit valoarea lor şi s'a socotit cu ce cantitate de produse agricole puteau ele să fie plătite altă dată şi cu ce cantitate de produse agricole pot fi plătite azi.

În anul 1913 acele 26 articole necesare gospodăriei agricole puteau fi plătite cu 263 kg grâu, azi ele nu pot fi plătite decât cu 689 kg grâu.

Dacă se plătea cu porumb trebuiau în 1913, 407 kg şi trebue azi 917 kg. Cu orz trebuiau în 1913, 298 kg, iar azi 745 kg. Dacă se plătea cu ouă trebuia în 19313, 636 bucăţi, iar azi 1058 bucăţi. Dacă se plătea cu carne trebuiau în 1913, 47 kg, iar azi 161 kg.

Chiar dacă se plăteşte cu produse agricole al căror preţ s'a urcat în vremea din urmă, situaţia nu e mult

Scanned with OKEN Scanner

mai bună. Cele 26 de obiecte necesare gospodăriei se cumpărau în 1913 cu 224 kg de seminţe de floarea soarelui, iar acum cu 394 de kg.

Aceasta arată că puterea de cumpărare a produselor agricole a scăzut mult faţă de situaţia normală dinaintea războiului mondial şi ca atare agricultorul cumpără scump şi vinde ieftin.

De aceea, consumatorii din oraşe nu trebue să fie porniţi împotriva agricultorilor, când la unele produse se observă o oarecare creştere a preţurilor, cari de abia le acopăr cheltuielile.

Agricultorii nu cer preţ mare; ei cer un raport just între preţurile cu care ei cumpără şi preţurile cu cari vând. Numai daca este un echilibru între costul de producţie şi valoarea produselor obţinute se poate produce în cantitate îndestulătoare şi calitatea cerută.

Problema acestui echilibru este una din cele mai grele, pe care guvernul le are în deaproape examinare.

Numai menţinând acest echilibru vom putea cere dela agricultori, executarea programului cerut de nevoile ţării astăzi: asigurarea însămânţărilor, sporirea producţiunei şi în special sporirea producţiunei acelor articole, foarte cerute înăuntru şi în afară, ca oleaginoase, textile şi leguminoase, cari ocupau în trecut suprafeţe foarte mici în agricultura ţării, tocmai din cauză că nu se plăteau cu preţul just.

Azi străinătatea oferă preţuri ceva mai bune pentru aceste produse. Trebue să fim bucuroşi de această ofertă şi să n'o stânjenim. Ea ne va da posibilitatea să trecem dela cultura prea întinsă a cerealelor, la culturi mai intensive şi mai grele. Acestea cer mai multă muncă, mai multă cheltuială şi mai multă grije; în schimb ele vor asigura o îmbunătăţire a vieţii rurale, o mai mare putere de cumpărare a ţăranilor şi o mai mare prosperitate pentru ţară.

Acest lucru este posibil azi în noua aşezare a Statului Român. Înainte de noua Constituţie satele erau frământate de lupte şi de patimi, cari măcinau zadarnic timpul şi energia populaţiei noastre rurale.

Astăzi locuitorii satelor sunt uniţi în singura grije de a munci pentru binele lor şi al Patriei, de a păzi fruntariile, de a păstra moştenirea noastră de veacuri.

O încordare de consolidare şi de întărire se desfăşoară azi în toate domeniile sub conducerea clar-văzătoare a Majestăţii Sale Regelui.

Primul Agricultor al Ţării, cunoaşte nevoile agriculturii şi în toate prilejurile a accentuat importanţa ei, în întărirea şi înălţarea ţării, a arătat drumurile pe cari trebue să mergem şi ţelurile ce trebue să urmărim.

Agricultorii trebue să fie vrednici de înalta încredere regală, să se străduiască din toate puterile ca să ducă partea lor de muncă şi de jertfă, pentru ca România să fie prosperă, puternică şi respectată, sub sceptrul glorios al Majestăţii Sale Regelui Carol II. **(108)**

5) INIŢIATIVA REGALĂ ÎN AGRICULTURĂ – conferinţă ţinută la radio de d-l prof. Ionescu-Şişeşti, ministrul agriculturii şi domeniilor

În toate timpurile monarhia a fost legată de pământ, ca de temelia desvoltării naţiunii. În toate timpurile, marii monarhi au sprijinit agricultura şi au văzut în prosperitatea claselor rurale, cea mai sigură chezăşie a puterii Statului.

Aşa a fost în perioada de închegare şi întărire a imperiului roman sub August; aşa a fost când marile mişcări ale seminţiilor germanice s'au liniştit şi aşezat sub Carol Magnul; aşa a fost sub marii regi ai Franţei, dela Enric al IV-lea la Ludovic al XIV-lea. Aşa a fost până în vremurile cele mai noui în toate ţările în care monarhia a dat Statului, unitate, tărie şi prestigiu şi în care, sub cutele drapelului naţional, prosperitatea se revărsa peste plaiurile şi câmpiile ţărilor, conduse de monarhi înţelepţi, legaţi de agricultură.

Aşa a fost şi la noi. Desvoltarea agriculturii noastre începe odată cu descătuşarea Statului român de servituţile seculare. Dar adevărata prosperitate a început cu anul 1866, când înţelepciunea poporului român şi-a ales dinastia, destinată a-l conduce spre mărire şi spre glorie. De atunci au început marile lucrări publice, fără de care agricultura nu se putea desvolta: drumuri, căi ferate, porturi, silozuri şi linii de navigaţie. De atunci România a putut face o politică economică neatârnată, pentru desfacerea produselor sale pe diferitele pieţe ale lumii. De atunci ţărănimea, care mai înainte era istovită de sărăcie şi de dări, a început să trăiască mai bine, să se înmulţească, să se reverse în ţinuturile slab locuite, să fie părtaşe, în proporţie tot mai mare, la stăpânirea şi lucrarea pământului ţării.

De atunci bogăţia agricolă a României a crescut an de an, exportul a fost din ce în ce mai important. Din rodul muncii agricultorilor s'a făurit tot ceea ce Statul Român poate înfăţişa azi cu mândire ca partea sa la civilizaţia universală. Toată această desvoltare s'a făcut sub conducerea înţeleaptă şi clarvăzătoare a marilor noştri Regi-agricultori.

Naţiunea Română, pentru a da expresiune concretă legăturii Regelui cu pământul ţării, a destinat în anul 1884 o parte din proprietatea Statului, păduri şi teren arabil, ca Domeniu al Coroanei. Întemeietorul Dinastiei, Regele Carol I, a conceput acest Domeniu ca pe o mare şcoală de agricultură a naţiunii. Acest rol a fost îndeplinit, spre cel mai mare folos al agriculturii ţării. Cele mai frumoase investiţii au fost făcute şi cele mai perfecţionate metode tehnice erau şi sunt până azi aplicate pe moşiile Domeniului Coroanei. Exploatarea silvică a pădurilor a fost o pildă pentru exploatăţiile Statului şi particularilor.

Dar pe deasupra tuturor preocupărilor de progres tehnic, stăpânea atunci ca şi azi, grija pentru ridicarea morală şi materială a ţăranilor de pe Domeniul Coroanei. Şcoale, biserici, cămine culturale, îndrumare şi ajutor direct, erau mijloacele prin care ţărănimea era ridicată din petrificarea ei străveche şi transformată într'o clasă socială luminată, înstărită şi conştientă.

În timpul războiului când s'a hotărât reforma agrară, Regele Ferdinand, Unificatorul, a cerut ca Domeniul Coroanei să contribue mai mult decât proprietarii particulari la înfăptuirea reformei.

Astfel aproape toată întinderea de teren arabil a celor 11 moşii cari constituiau Domeniul Coroanei, a fost destinată exproprierii şi împroprietăririi ţăranilor. Din 49.964 ha teren arabil Domeniul Coroanei nu mai are azi decât 3542 ha, adică mai puţin de a zecea parte din ceea ce fusese înainte. Ceea ce a rămas era în mare parte teren necultivabil ce cu mare greutate şi cu mare cheltuială a putut fi făcut cultivabil.

Pădurile au fost expropriate şi ele în folosul comunelor, dar în proporţie mai mică.

Exproprierea aşa de radicală, care s'a aplicat Domeniului Coroanei a pus administraţia acestui domeniu în cea mai grea situaţie, căci marile investiţii făcute înainte de războiu erau acuma cu totul disproporţionate faţă

Scanned with OKEN Scanner

de suprafaţa rămasă.

Totuşi cu o muncă tenace s'a făcut faţă greutăţilor.

Dela suirea pe Tron a M. S. Regelui Carol II-lea, Majestatea Sa se ocupă personal, cu adevărată pasiune de agricultor, de îndrumarea exploataţiunilor silvice şi agricole, care sunt un model şi o şcoală pentru agricultorii regiunii.

Exploataţiunile silvice se fac după regulile cele mai stricte ale ştiinţei silvice. Cu o viziune îndepărtată a viitorului, pe care numai un mare monarh o poate avea, se plantează suprafeţe întinse de stejar la Cocioc, Gherghiţa şi Segarcea şi cu o tenacitate de pionier se plantează cu salcâm terenurile neproductive şi nisipurile sburătoare dela Sadova.

Exploataţiunile agricole sunt specializate în câteva ramuri de producţie dintre cele mai grele, potrivite cu năzuinţele unui monarh agricultor. Rezultatele sunt remarcabile. Pe primul plan e creşterea calului. La Segarcea se creşte o herghelie de 200 capete, din rasa ardeneză şi din rasa Nonius. Herghelia produce exemplare de elită, care s'au clasat printre cei dintâi la diferite concursuri naţionale şi internaţionale. Campionul mondial de sărituri în înălţime, calul Delfi, a fost crescut în acea herghelie. La domeniul Cocioc s'a înfiinţat o herghelie de pur-sânge, a căror produşi s'au clasat de asemenea printre cei dintâi, la diferite concursuri şi alergări.

Turma de vaci Siementhal dela Segarcea, turmele de Algau dela Mălini şi dela Cocioc sunt alcătuite din animale de o valoare neîntrecută, care dau producţii de lapte record şi a căror produşi masculi sunt căutaţi ca reproducători valoroşi de crescătorii perticulari şi de camerele de agricultură.

Tot la Segarcea se creşte o frumoasă turmă de oi ţigăi de 550 capete.

Stupăria dela Sadova este una dintre cele mai mari din ţară, ea are 400 de stupi sistematici cu o producţie de miere de 30 kg de stup.

O specialitate de seamă a Domeniului Coroanei este viticultura.

Via dela Segarcea are 87 ha, este printre cele mai mari din ţară. Cultura se face după toate regulile tehnicei, iar vinificaţia se face cu o ştiinţă şi o artă neîntrecută, astfel că vinurile dela Segarcea au o calitate cu totul superioară apreciată în ţară şi străinătate.

A doua vie a Domeniului Coroanei este via dela Românești din Basarabia, unde se urmăreşte obţinerea unei calităţi superioare standardizate pentru consumul intern şi pentru export.

Plantele de mare cultură se cultivă cu cele mai bune metode tehnice la toate domeniile şi se produc seminţe selecţionate foarte valoroase.

Majestatea Sa Regele conduce lângă Domeniul Coroanei, exploataţia agricolă pe moşia Mănăstirea din judetul Ilfov, proprietatea personală a Majestăţii Sale.

Această moşie, mai mult ca oricare alta, este parcă anume făcută pentru a fi câmpul de iniţiativă a unui mare conducător, din plămădeala ereditară a cuceritorilor şi făurătorilor de ţară. Domeniul este situat în cea mai mare parte în lunca inundabilă a Dunării, apărat de inundaţii cu diguri, cari constrâng fluviul să-şi ţie apele în albia lui obişnuită. Lupta cu zăpoarele şi cu viiturile capătă proporţii epice şi Augustul proprietar are satisfacţia de a birui forţele elementelor uriaşe şi a da plugăriei aluviunea fertilă a luncei.

Productivitatea acestui teren e foarte mare, dar exploatarea se face în luptă continuă cu buruienile care sbucnesc din pământul fertil şi cu atenţiune continuă la viiturile fluviului.

E o exploatare multilaterală şi de o mare diversitate: păşune şi creştere de vite, silvicultură, pescărie, agricultură propriu-zisă.

Astfel M. S. Regele putea cu dreptate să se considere legat de această frumoasă îndeletnicire şi să numească cu afecţiune pe membri Congresului agricol din 1937 «camarazi agricultori».

Înalta iniţiativă regală, aşa de rodnică şi de clar văzătoare a trecut însă cu mult dincolo de rolul de pionier şi de agricultor model. Ea s'a întins asupra ţării întregi, nu numai ca o îndrumare binefăcătoare, dar activ şi direct spre a rezolva probleme vitale pentru agricultura noastră şi pentru întreaga economie a ţării.

Când M. S. Regele s'a urcat pe tron în 1930 agricultura trecea prin greutăţi fără precedent. Criza agricolă bântuia în toate ţările exportatoare şi bântuia şi la noi. Supraoferta pe pieţele mondiale dărâmase preţurile, agricultorii nu-şi mai puteau scoate cheltuelile de producţie şi nu mai puteau face faţă obligaţiilor lor.

Mesagiile Regale de deschidere a Corpurilor Legiuitoare din acel an reflectează această situaţie şi învederează nevoia unor măsuri corespunzătoare de stimulare a exportului, de urcare a preţului produselor agricole, de creearea unor instituţii de credit agricol şi de votarea unei legi pentru încurajarea agriculturii.

Toate mesagiile din anii următori şi până azi cuprind sugestii şi recomandări, a căror continuitate indică, peste schimbările de guvern care au fost şi peste fluctuaţiile programatice pe care le reflectau parlamentele, înalta grije regală pentru agricultură.

În diferitele împrejurări solemne M. S. Regele şi-a spus gândul său cu claritate accentuând importanţa agriculturii, iubirea şi interesul pentru această îndeletnicire şi arătând drumul pe care trebue să meargă agricultura. La conferinţa grâului din 1931 se rostea astfel: «Desvoltarea şi raţionalizarea agriculturii joacă un rol aşa de covârşitor în refacerea economică a României, încât această problemă este una din grijile Mele de căpetenie şi depun toate sforţările, spre a îmbunătăţi şi uşura, în raport cu mijloacele posibile, soarta celor ce formează temelia ţării Mele»

În acelaş an, la inaugurarea Căminului Studenţilor în Agronomie din Bucureşti, M. S. Regele accentua: «Eu personal sunt agricultor şi îmi dau seama bine că în această ţară de ţărani, agricultura are un loc deosebit în economia naţională şi organizaţia de Stat.

... De ani de zile prin experienţa Mea personală, urmăresc problemele agricole dela noi din ţară şi mi-am dat seama de greutatea lor, dar mi-am dat seama şi de frumuseţea rezultatelor ce se pot obţine printr'o muncă stăruitoare şi fără desnădejde. Sunt zile grele, sunt momente când crezi că nu vei putea reuşi mai departe. Pot să vă asigur că dacă se munceşte cu suflet şi cu convingere, se va putea ajunge departe şi se va putea ridica întregul nivel al economiei noastre naţionale».

Această caldă înţelegere pentru nevoile agriculturii a stăpânit tot timpul sufletul M. S. Regelui. Şease ani mai târziu, la Congresul agricol din 1937, M. S. Regele declara din nou: «În faţa agricultorilor adunaţi astăzi aci, îmi iau din nou angajamentul de a sta de veghe ca această ramură a economiei naţionale, ramură de căpetenie a propăşirii ţării, să se îndrepte pe calea cea bună printr'un progres vădit şi real».

Scanned with OKEN Scanner

Pentru ca agricultura să iasă din marasmul în care o aruncase criza din 1929-1931, trebuiau măsuri eroice, trebuia rezolvată mai întâi problema spinoasă a datoriilor agricole. Cu curaj, în 1931, la inaugurarea Căminului Studenţilor în Agronomie, M. S. Regele pune degetul pe rană: «Pot să vă asigur că atât Eu, cât şi guvernul Meu, avem în grija noastră uşurarea acelora care în împrejurările actuale au ajuns la mari greutăţi».

Această iniţiativă regală a fost adusă la îndeplinire prin legea conversiunii datoriilor agricole din 1932, care a căpătat forma definitivă în 1934 şi care a însemnat putinţa pentru agricultori de a munci din nou, spre binele ţării.

Dar situaţia grea a agriculturii noastre avea, pe lângă cauzele generate de criza agricolă, unele cauze specifice româneşti: fărâmiţarea proprietăţii după reforma agrară, depărtarea dintre proprietarul mare şi ţăran, rutina metodelor noastre tehnice în agricultură.

Aceste rele au fost văzute de M. S. Regele, care a recomandat soluţiile corespunzătoare, şi anume: 1) asociaţiile micilor agricultori spre a realiza un potenţial tehnic şi economic mai ridicat; 2) apropierea agricultorilor mari de cei mici spre a realiza astfel solidarizarea tuturor forţelor sociale şi economice ale ţării şi 3) cercetarea ştiinţifică a condiţiilor noastre agricole spre a realiza o îmbunătăţire a producţiei.

Iată cum formula M. S. Regele programul de asociaţie şi de colaborare în 1931: «Prima măsură pe care o recomand şi pe care am experimentat-o personal este acea a asociaţiilor de agricultori. Din ziua în care s'a schimbat fundamental regimul proprietăţii la noi, mi-am dat seama că sistemul de agricultură va trebui îndrumat pe o bază nouă ...

... Dacă fiecare proprietar mai mare pricepe că datoria lui este de a îndruma ţăranii care sunt pe fosta lui moşie, atunci strânşi cei bogaţi şi cei săraci, se va putea ajunge la rezultatele pe care le dorim cu toţii.»

Aceste asociaţii s'au constituit în număr apreciabil, lucrează cu seriozitate şi sunt convins că se vor desvolta mult în viitor. Datoria guvernului este să le sprijine încă şi mai mult ca în trecut.

Importanţa gândirii, a ştiinţei, a cercetării în ridicarea agriculturii a fost accentuată de M. S. Regele în diferite împrejurări.

La conferinţa grâului din 1931 spunea:

«Toate sistemele de cultură care înainte de războiu dădeau rezultate îmbucurătoare pentru proprietari, azi abia pot acoperi în unele cazuri, cheltuiala culturii. Se impune deci studierea şi aplicarea unor noui metode, care să producă un mai mare randament agricultorilor şi care să ridice produsele solului la un standard mai înalt.

Nu trebue să ne ascundem faptul că dela războiu încoace calitatea grâului românesc a scăzut într'un mod regretabil. Este deci datoria tuturor, dela cel mai umil plugar, până la organizaţiile de Stat şi institutele de cercetări ştiinţifice să colaboreze cât mai sincer pentru îndreptarea acestui rău. Încercările făcute până acum cu selecţionarea seminţei au dat rezultate îmbucurătoare şi cred că păşind mai departe pe această cale se va putea ajunge la o producţie mai bună.»

Acest îndemn regal a fost urmat cu sfinţenie; problemele cele mai grele puse de plantele principale de mare cultură au fost rezolvate de Institutul de Cercetări Agronomice.

Seminţele selecţionate, bunele metode de cultură şi îngrăşămintele potrivite se răspândesc azi printre agricultori spre cea mai bună a lor mulţumire.

Importanţa gândirii în agricultură a fost arătată de M. S. Regele la Congresul din 1937, când observa că «dacă agricultura este ocupaţiunea manuală principală a românului, nu este totdeauna şi ocupaţiunea lui mintală».

A fost de asemenea accentuată la inaugurarea Institutului de Cercetări Agronomice când M. S. constata că: «Institutul dobândeşte din ce în ce o importanţă mai covârşitoare ... Că desvoltarea agriculturii româneşti ia şi sunt fericit s'o văd, o cale nouă».

Cu acelaş prilej M. S. recomanda o strânsă colaborare între Institut ca organ de cercetare şi elaborare a metodelor şi Camerele de agricultură, ca organ de răspândire a progresului, ceea ce se face spre cel mai mare bine al agriculturii.

Încă din 1931 M. S. Regele cerea să se ia în considerare mecanizarea agriculturii:

«Progresele tehnice făcute în ultimul deceniu sunt aşa de mari, încât cred că ar fi util să luaţi în considerare şi problema mecanizării culturii şi să studiaţi posibilitatea aplicării ei la organizarea micei proprietăţi».

Această sugestie a fost adusă la îndeplinire în 1937, când s'au făcut înlesniri importante pentru introducerea în ţară a unui număr de 300 tractoare de către particulari, iar Ministerul Agriculturii a cumpărat el însuşi un număr de 236 tractoare, care lucrează în special pentru micii agricultori şi care sunt exploatate prin camerele de agricultură.

Orice progrese tehnice am face nu e deajuns, dacă nu vom păşi la industrializarea şi înobilarea produselor noastre agricole. Asupra acestei necesităţi M. S. Regele a insistat cu prilejul inaugurării abatorului dela Constanţa şi în alte împrejurări.

Şi această iniţiativă este în curs de aplicare, în special în sectorul producţiei animale şi fructifere, cu cele mai promiţătoare rezultate.

Progresul agriculturii atârnă de împrejurările obiective, dar atârnă în primul rând de om. Trebue format omul, agricultorul destoinic, înţelegător al situaţiei în care se află, capabil să scoată din factorii naturali şi economici maximul de folos pentru el şi pentru ţară. Omul se formează în şcoală. De aci rolul covârşitor al şcoalei, al învăţământului agricol de toate gradele, pentru a da oamenii cu cari să încadreze agricultura.

Majestatea Sa a dat îndrumările cele mai corespunzătoare situaţiei în care ne aflăm, în diferite ocaziuni: la inaugurarea căminului studenţilor în agronomie din Bucureşti, la inaugurarea laboratoriilor din Cluj şi la congresul agricol din Bucureşti. Şcoala de Agricultură, ca şi Academiile şi Facultăţile Agronomice trebuesc frecventate nu de candidaţi la slujbe ci de fiii agricultorilor, cari întorşi în propriile lor gospodării să pună în practică ştiinţa lor şi să formeze cadrele de conducere ale agricultorilor.

Pentru ca şcolile să atragă pe fiii de agricultori, ele trebue să aibă o organizaţie şi o viaţă lăuntrică corespunzătoare acestui scop, cu precumpănirea pregătirii agricole propriu zise şi cu o accentuare mai mare a practicei.

Această reformă este în pregătire şi când ea se va fi înfăptuit, M. S. Regele va putea să aibă mulţumirea

Scanned with OKEN Scanner

de a vedea că şi în această direcţie păşim pe terenul sănătos indicat de Majestatea Sa.

Majestatea Sa Regele este adânc convins că viitorul Statului nostru stă în ridicarea satelor. Opera şcoalei primare şi a şcolilor de agricultură aşa de puţin numeroase azi, nu e îndestulătoare. M. S. Regele a inaugurat un sistem de lucru cu ţăranii adulţi, şi cu tinerii din sate care e în curs şi care provoacă o transformare adâncă şi binefăcătoare în satele noastre.

Fundaţia Culturală Regală Principele Carol, care condusă cu mare pricepere şi devotament de d-l Profesor Gusti, a fost însărcinată de M. S. Regele cu această misiune de transformare a satului românesc în toate înfăţişările sale: moral, intelectual, sanitar, economic, agricol.

Pentru a o îndeplini această misiune lucrează echipele regale studenţeşti, căminele culturale şi şcolile superioare ţărăneşti. Echipele au început să lucreze din 1934, numărul lor e tot mai mare în fiecare an şi lucrul lor e o adevărată binefacere, cum arată ultima expoziţie documentară ce e deschisă în Muzeul Satului.

Căminele culturale sunt centrele de unde pulsează întreg progresul satului în toate domeniile şi în cel agricol.

Şcolile superioare ţărăneşti sunt instrumentul care lucrând în special cu tineretul din sate sunt chemate să dea o nouă generaţie de ţărani luminaţi, pionieri în satele lor, pe care le vor transforma cum s'au petrecut lucrurile pe aceeaşi cale în Danemarca.

Cine urmăreşte munca creatoare a Fundaţiei Principele Carol, care a dobândit rezultate uimitoare numai în câţiva ani, capătă o mândrie optimistă şi o încredere robustă în viitorul ţărănimei noastre şi deci în viitorul Statului.

În marea operă de îmbunătăţire a agriculturii sunt angajate şi celelalte organizaţii create de M. S. Regele: străjerii şi premilitarii.

Noua constituţie afirmă principiul stabilităţii proprietăţii şi face o dogmă din datoria de muncă, de ordine şi solidaritate a tuturor românilor.

Ea deschide o cale nouă de desvoltare a Statului român şi va da agriculturii un avânt de desvoltare şi mai mare.

Urmând înaltele iniţiative regale, ne găsim pe un drum de progres netăgăduit în agricultură, ca în toate domeniile de viaţă ale Statului.

De aceea trebue să ne exprimăm recunoştinţa noastră profundă, plină de respect şi de iubire pentru Acela pe care pisania de pe marmora eternă dela Institutul de Cercetări Agronomice îl numeşte «primul agricultor al ţării şi îndrumătorul agriculturii româneşti». **(109)**

6) Cuvântarea D-lui Profesor G. Ionescu-Şişeşti, Directorul Institutului de Cercetări Agronomice al României, fost Ministru al Agriculturii şi Domeniilor

Europa şi lumea întreagă trăieşte o vreme turbure.

România e la răscrucea unor mari primejdii.

Nu ne este îngăduit să ne mai risipim şi anulăm forţele în lipte lăuntrice.

O solidaritate a tuturor spre binele Patriei, este imperios necesară. Aceasta nu era posibil sub vechiul regim politic şi cu vechea Constituţie.

În Februarie 1938 M. S. Regele a luat iniţiativa alcătuirii unei noui Constituţii, mai conformă cu tradiţiile, cu aspiraţiile şi interesele Statului Român.

Am avut fericirea să fiu printre aceia care sub Înalta Preşedinţie a Majestăţii Sale au deliberat articol cu articol această nouă Constituţie la 18 Februarie, pe care poporul român întreg a primit-o cu cel mai mare număr de voturi.

Pe baza nouii constituţii într'un spirit de solidaritate, necunoscut în trecut, a început munca constructivă în toate domeniile.

S'a alcătuit un buget sporit faţă de bugetul anilor trecuţi, care s'a executat conform prevederilor şi se va încheia echilibrat. Acest buget a permis o muncă constructivă şi investiţii în toate domeniile, în primul rând investiţii necesare înzestrării armatei, pentru ca orice evenimente s'ar ivi să nu ne surprindă nepregătiţi.

S'au investit sume importante în lucrări de şosele şi de căi ferate necesare vieţii economice a ţării şi apărării ei. S'a asigurat înfăptuirea reţelei de silozuri. S'a desfăşurat o ofensivă sanitară puternică pentru a feri neamul nostru de degenerare şi decadenţă.

S'a înviorat viaţa economică a ţării prin sprijinul dat industriei şi comerţului prin convenţiunile comerciale încheiate, care asigură schimburile şi o balanţă comercială activă. S'a înălţat şcoala şi biserica, învăţătorii amăgiţi de partide s'au întors la şcoală, preoţii la biserică, profesorii la catedră, spre a da pregătirea cuvenită tineretului şi o înviorare intelectuală şi morală ţării.

Şi în agricultură s'au făcut progrese mari în cursul anului.

Evident s'a muncit şi în trecut în cadrul legal şi cu mijloacele ce stăteau la dispoziţia conducătorilor din trecut. Noi am moştenit o ţară întocmită, unită, puternică, pe care înaintaşii noştri au înfăptuit-o şi pe care noi trebue s'o ducem mai departe spre mărire cu forţele noastre, cu instrumentele constituţionale şi cu organizaţia corespunzătoare epocii în care trăim.

Programul agricol a fost vestit prin proclamaţia guvernului din Februarie 1938. El a fost desvoltat pe temeiul expunerii făcute de noi şi aprobat de Consiliul Superior al Agriculturii, e în curs de execuţie şi Domnul Ministru al Agriculturii desigur va continua aplicaţiunea sa.

Un program nu se poate executa fără mijloace. De aceea mai dârză străduinţa a noastră a fost să obţinem pentru agricultură un buget corespunzător nevoilor sale. Până în 1938 bugetul era de 500 milioane, adică 2,5% din bugetul general al Statului.

S'a întocmit cu concursul Consiliului Superior al Agriculturii un buget mult mai mare. Nu am reuşit a-l face aprobat în această formă, dar totuşi am reuşit a avea un spor de 200 milioane. Cu acest spor s'a putut întregi, conform legii, salariile membrilor Corpurilor Tehnice, s'au putut plăti gradaţiile legale membrilor Corpului Didactic, s'au sporit alocaţiile în special ale Institutelor Forestiere şi de Seruri pentru animale. Cu aceleaşi mijloace sporite, la cari s'a adăugat şi Fondul Agriculturii, s'a desfăşurat o activitate pe teren foarte intensă şi cu rezultate

Scanned with OKEN Scanner

vădite.

S'a mărit numărul centrelor agricole şi s'au înzestrat cu maşini de toate felurile, pentru nevoile agricultorilor mici. Numai numărul prăşitoarelor, de pildă, a fost de aproape 3.000.

S'a desfăşurat o acţiune vie de cultivarea şi a altor plante decât cerealele.

S'au distribuit 5000 premii în seminţe de plante de nutreţ, pentru a deprinde pe săteni cu cultura acestora.

S'au distribuit 1000 de premii pentru gropile de nutreţ. S'a desfăşurat o campanie pentru combaterea buruienilor, altă campanie pentru arăturile de vară, cu rezultate foarte satisfăcătoare.

Pentru a sprijini pe agricultori în raţionalizarea exploatărilor lor, s'au ieftinit tractoarele, batozele şi semănătorile prin suprimarea taxelor vamale şi taxei de contingentare la aceste maşini. De asemenea, s'au ieftinit îngrăşămintele chimice, printr'o contribuţie dată de Minister şi menită a scădea preţul.

S'au distribuit seminţe selecţionate, astfel agricultura a avut o serie întreagă de mijloace ale căror urmări s'au văzut.

În materie de zootehnie s'a dat de asemenea un impuls puternic. S'au importat din străinătate reproducători de mare valoare: armăsari de rasă, un lot de armăsari şi iepe de sânge rece, care vor forma nucleul unei herghelii cu acest fel de cai; un lot de tauri şi juninci de rasă Schwyz, destinat judetului Maramureş; un lot de vieri Mangaliţa.

Numărul reproducătorilor produşi în propriile instituţii a sporit. Am putut pune la dispoziţia crescătorilor şi comunelor, reproducători de valoare. Instituţiile zootehnice au fost înzestrate cu noi investiţiuni şi cu inventarul necesar unei mai raţionale exploatări a terenului. S'a intensificat lupta contra boalelor animalelor cu mijloace sporite faţă de trecut: medicii veterinari, ca şi inginerii agronomi şi silvici, au fost mereu pe teren şi este prima oară când li s'au asigurat mijloacele de transport necesare.

Problema creşterii animalelor e o problemă de hrană. S'a dat de aceea atenţie specială izlazurilor comunale. S'a distribuit sămânţă de lucernă şi de alte plante de nutreţ. S'au însămânţat în primăvara anului 1938 aproape 50.000 ha, pentru alte 50.000 ha sunt arături făcute în toamna 1938 şi însămânţarea va urma în această primăvară.

S'au distribuit unelte pentru curăţirea izlazurilor. S'au făcut plantaţii, s'au procurat reproducători şi s'au făcut un număr de grajduri comunale.

Am încurajat în modul cel mai larg, cu mijloacele sporite ale Ministerului, culturile speciale.

S'a încurajat în special Oficiul Textilelor care cu mijloacele ce i-au fost puse la dispoziţie a desfăşurat o activitate rodnică.

Distribuire de sămânţă, gratuit sau cu preţ redus, culturi demonstrative şi experimentale şi organizarea prelucrării plantelor textile prin ateliere la domiciliu.

Pentru a încuraja viticultura s'au reprimat energic fraudele în vinificaţie şi în comerţul cu vinuri, aplicându-se sancţiunile legale. S'au delimitat regiunile viticole în vederea protejării numelui de origine. S'a pregătit proiectul de lege al redresării viticulturii şi desfiinţării hibrizilor producători direcţi.

S'a dat o atenţie deosebită regiunilor de deal cu populaţie foarte densă şi săracă, care nu mai poate trăi azi nici din pădure, nici din agricultură. O veche năzuinţă a noastră a fost să ridicăm aceste regiuni prin pomicultură. Am început această acţiune încă din 1931-1932 şi am continuat-o în 1938. În primăvara anului 1938 s'au plantat cu mijloacele Ministerului 240.000 pomi în aceste regiuni. Toate lucrările sunt pregătite şi mijloacele asigurate pentru ca şi în primăvara acestui an, un număr egal de pomi să fie plantat.

S'au intensificat plantaţiile silvice pe terenuri distruse, râpe şi ponoare. Am ocrotit patrimoniul forestier al ţării prin aplicarea strictă şi riguroasă a legilor menite să conserve acest patrimoniu.

Toate aceste măsuri tehnice şi altele pe care nu le pot enumera în această împrejurare, dar pe care le voiu desvolta într'o conferinţă publică sau într'o expunere în faţa Consiliului Superior al Agriculturii, trebuiau să aibă negreşit un echivalent în grija de valorificare, care să asigure o rentabilitate producătorilor.

În această direcţie s'au desfăşurat silinţele cele mai tenace. În colaborare cu Ministerul Economiei Naţionale s'a asigurat un preţ remuneratoriu al grâului, mult superior parităţii mondiale.

S'au asigurat debuşeuri pentru vite şi lemn prin prime de export.

Lâna a fost valorificată în interior pe baza unui sistem care a dat bune rezultate şi în trecut.

Valorificarea vinului a fost sprijinită prin canalizarea vinurilor inferioare la fabricile de oţet şi spirt, iar vinurile superioare am căutat să le asigurăm un debuşeu de export obţinând un contingent de 2.000 vagoane pentru Germania, care este în curs de execuţie.

Rentabilitatea asigură ridicarea standardului de viaţă a agriculturii.

Evident omul este şi rămâne pe primul plan.

Am căutat să trezim în toţi agricultorii mari o încredere în destoinicia lor şi în destinele agriculturii.

Am încadrat toate Camerele de Agricultură din nou cu agricultori adevăraţi, care nu făcuseră parte din partidele politice, sau chiar dacă făcuseră parte, erau oameni cu prestigiu şi buni gospodari.

Am ţinut contact cu agricultorii prin vizite personale pe care în tot cursul anului le-am făcut în tot cuprinsul ţării.

Am cerut şi am obţinut sprijinul nu numai al agricultorilor, dar al tuturor organelor Statului, pentru opera de ridicare a agriculturii şi trebue să spun că am avut din partea tuturor şi în special din partea D-lor Prefecţi cea mai largă înţelegere şi cel mai însufleţit concurs.

Am trezit între organele Ministerului şi între agricultori un spirit de emulaţie, învederat în diferitele concursuri ce s'au ţinut, şi un avânt de muncă, ale căror rezultate sunt recunoscute. Să ne gândim numai la sforţarea care s'a făcut în toamna 1938 când s'au realizat 3.000.000 ha ogoare de însămânţări de toamnă afară de însămânţările obişnuite. Pentru această realizare, atât organele Ministerului cât şi mai ales agricultorii înşişi, merită recunoaşterea.

Dar toate acestea nu s'ar fi putut înfăptui în regimul constituţional dinainte de 1938.

Acel regim nu îngăduia o sforţare excepţională şi solidară, cum cer vremurile de astăzi.

Majestatea Sa Regele, purtător al aspiraţiunilor Neamului nostru, cu curaj şi cu viziunea viitorului a dat Ţării un nou aşezământ, Constituţia din Februarie 1938, care dă muncii româneşti un nou potenţial de creaţie

Scanned with OKEN Scanner

pentru înălţarea Patriei.
Traiască Majestatea Sa Regele! **(110)**

7) Cuvântarea D-lui Profesor G. Ionescu-Şişeşti, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor la Societatea Inginerilor Agronomi în ziua de 3 Martie 1940

Domnule Preşedinte,
Domnilor,

Vă mulţumesc din toată inima pentru asigurările pe cari mi le daţi, în numele societăţii noastre, că veţi depune toată râvna şi toată munca dv. pentru ca marea misiune care apasă asupra umerilor noştri a tuturor şi a fiecăruia în parte, dintre noi, să poată fi adusă la îndeplinire.

Vă mulţumesc în mod special, Domnule Preşedinte, pentru asigurările pe care le daţi, că, în calitate de preşedinte al societăţii şi secretar general al Frontului Renaşterii Naţionale pentru agricultură, veţi face tot ceeace omeneşte va fi cu putinţă ca misiunea noastră să fie dusă la bun sfârşit. Ochii ţării întregi sunt astăzi aţintiţi asupra noastră pentrucă nu există o problemă mai gravă, mai urgentă, mai importantă, astăzi, decât aceia de a asigura materialiceşte existenţa normală a acestei ţări. Nu se poate asigura rezistenţa ţării dacă vom avea o armată neaprovizionată şi în spatele armatei o populaţie flămândă şi nemulţumită. Or, asigurarea aprovizionării armatei, liniştea în spatele frontului din punct de vedere al stării materiale a populaţiei stau în mâna agricultorilor, în mâna noastră. Din această cauză, sforţarea pe care trebue s'o facem în această primăvară trebue să fie înzecită.

Majoritatea dintre dv. aveţi în mâinile dv. programul de activitate al Ministerului pe lunile de primăvară. Profit de împrejurarea că mă găsesc în mijlocul dv. şi vă rog pe toţi să daţi toată atenţia acestui program şi să încordaţi toată puterea dv. de muncă pentru ca el să fie adus la îndeplinire. Programul acesta face parte dintr'un plan mai general. Bineînţeles, că executarea acestui plan este în funcţie de desfăşurarea împrejurărilor. Să ne facem datoria în fiecare zi în raport cu aceste împrejurări. Fac acest apel nu numai inginerilor agronomi din toate serviciile publice şi celor cari sunt în afară de serviciile publice.

Breasla noastră a ajuns să fie înţeleasă de opinia publică, a ajuns astăzi la o consolidare; trebue să fim vrednici de această consolidare şi să dăm ceeace ţara aşteaptă de la noi.

Consolidarea aceasta n'a fost uşoară, e o lungă şi grea evoluţie ce s'a săvârşit în timp de 30 de ani. Unii dintre dv. aţi urmărit această evoluţie şi aţi participat la ea.

Aşi vrea să vă reamintesc, că încă înainte de războiul balcanic, prin 1910-1911, nu existau în Ministerul Agriculturii decât doi ingineri agronomi, un director şi un şef de serviciu. Toate serviciile erau ocupate de alţi specialişti. Era greu de pătruns atunci în Ministerul Agriculturii, pentru oricine, cu oricâte studii şi oricât de meritoase; porţile Ministerului erau închise.

Existau pentru organizarea profesională timide societăţi şi nici măcar convergente. Era o veche societate, care se întrunea într'un mic local din preajma Gării de Nord. Apoi mai era o altă asociaţie nouă cu năzuinţe mai mari. Cele două societăţi nu trăiau bine. Mare a fost sforţarea oamenilor de atunci, cari au ştiut să împace aceste două societăţi şi năzuinţele lor.

Au venit legile reformei agrare din 1908 şi s'a înfiinţat Inspectoratele Agricole, dar nu exista nici un inspector agricol cu şcoală superioară de agronomie.

În timpul războiului s'a văzut cât de necesar este să se organizeze agricultura ţării şi s'a creiat Direcţia Muncilor agricole în cadrul Ministerului Agriculturii la Iaşi. S'a organizat producţia agricolă în vederea aprovizionării populaţiei, - situaţia fiind asemănătoare cu aceia de astăzi, din punct de vedere al nevoilor. S'au numit atunci Consilierii agricoli, dar aceştia erau toţi, sau aproape toţi, oameni de altă specialitate, cu mici excepţii cum a fost dl. Gheorghe Cipăianu, căruia i s'a făcut onoarea de a fi pus în fruntea unui judeţ. În afară de acesta au fost oameni foarte valoroşi ca răposatul Lucasievici şi dl. Garoglis. Vreau să vă arăt, că inginerii agronomi erau chemaţi la o colaborare prea restrânsă.

S'a terminat războiul, s'a făcut Unirea, noi eram risipiţi, nu ne puteam găsi unii cu alţii, ne-am adunat apoi cu mare greutate în mici consfătuiri la Casa Şcoalelor, să înjghebăm din nou organizaţia, să punem sub tipar revista noastră şi să începem din nou să urmărim scopurile noastre profesionale. Cu mari sforţări am putut să ne adunăm din nou la o laltă şi s'a pornit Viaţa Agricolă şi Calendarul Plugarilor, care au astăzi un trecut de realizări.

A venit reforma agrară şi atunci s'a băgat de seamă că trebue să se recurgă la specialişti pentru ca aceasta să se înfăptuiască şi s'a pus deabia atunci în fruntea instituţiilor, cari aveau răspunderea acestei mari reforme, oameni de specialitate: d-nii Cipăianu, Nasta, Sachelaride, eu însumi.

S'a făcut cea mai mare şi cea mai radicală reformă care a fost cunoscută vreodată în istoria omenirii. Niciodată nu s'au deplasat 6 milioane de hectare din mâna unor proprietari, în mâna altora fără tulburări, fără vărsare de sânge. Aceasta nu s'ar fi putut face fără ajutorul inginerilor agronomi; este una dintre realizările lor cele mai importante. Şi dacă s'au făcut greşeli, desigur că trebue să le recunoaştem, dar numai în uzinele în care nu se lucrează, nu se fac greşeli.

Dar eu să vă întreb pe dv., dacă această reformă ar fi fost făcută de altă categorie de profesionişti, de alţi specialişti, câte greşeli ar fi fost şi care ar fi fost astăzi situaţia reformei agrare? Vă spun că ar fi fost un adevărat dezastru.

Profesiunea de inginer agronom, pe care trebue cu mândrie s'o exercităm, totuşi nu era organizată. În 1922, cu lupte, cu sforţări, s'a putut obţine o Lege a Corpului agronomic, poate cu unele imperfecţii, dar a cărei importanţă numai reflectând adânc putem s'o înţelegem. Apoi a venit nevoia de a consolida Societatea noastră a inginerilor agronomi prin publicaţii, congrese şi alte manifestări publice şi am reuşit să facem această consolidare. Era o epocă când ne frământam cu toţii ca să găsim pentru Societate un local şi localul acela, după multe lupte cu greutăţile, a putut fi dobândit.

Dar deşi situaţia morală a inginerilor agronomi ajunsese bună, situaţia lor materială era precară, pentrucă nu se găsise încă posibilitatea ca să se echivaleze inginerii agronomi cu alţi specialişti, în ceeace priveşte drepturile lor de salarizare.

Scanned with OKEN Scanner

A venit lupta din 1928, când s'a adus în Parlament legea pentru armonizarea salariilor funcţionarilor publici. Şi acei dintre dv. cari aţi luat parte la această luptă, ştiţi câte nopţi nedormite am avut, câte sforţări s'au depus pentru ca în cele din urmă să se recunoască de Guvern şi de Parlament, că profesiunea noastră este egală cu a celorlalţi ingineri şi cu alte categorii de profesionişti şi să se înscrie acest principiu în lege.

A venit sbuciumul pentru înfiinţarea instituţiilor noastre fundamentale, pentru înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice care-şi începe organizarea în 1928. În 1929 trece legea pentru organizarea învăţământului superior agronomic, sub forma unei Academii de Înalte Studii Agronomice.

În bugetul anului 1932 pentru prima oară apar în bugetul Ministerului Agriculturii inginerii agronomi, separat, ca tehnicieni, sub forma unui cadru technic, distinct de cadrul administrativ. Năzuinţele noastre în toate domeniile au început să fie din ce în ce mai largi şi mai bine susţinute. Am început să realizăm un contact cu asociaţia generală a inginerilor din România. Şi a trebuit să constatăm cu succes, că suntem acolo înţeleşi şi primiţi. Aceasta a fost în 1937-1938. În 1938 când s'a constituit legalmente Colegiul inginerilor, au fost şi inginerii agronomi primiţi în acest colegiu. Tot în 1938, s'a realizat în bugetul Ministerului Agriculturii, ceeace nu se realizase în alte bugete până atunci: egalizarea deplină a salariilor inginerilor agronomi cu celelalte categorii de ingineri. Tot în 1938 a fost încadrat învăţământul agronomic, după o veche dorinţă a inginerilor agronomi, ca Facultăţi în Politechnică

În 1939, cu prilejul legei de reorganizare a Ministerului Agriculturii, s'au constituit câteva noui Direcţii technice, la conducerea cărora au fost chemaţi tot ingineri agronomi.

Dece vă spun toate acestea? Pentru ca să vă arăt că breasla noastră a mers într'o luptă continuă, pe o linie mereu ascendentă, pentru ca să ajungă la apogeul la care se găseşte astăzi.

Dar Domnilor, vreau să vă atrag atenţia asupra unui lucru de o importanţă covârşitoare: orice organism care ajunge la apogeu riscă o mare primejdie. Atâta vreme cât oştirea este în luptă, oştirea aceia este disciplinată. Dacă are un ţel, merge cu putere drept înainte; odată ce oştirea îşi atinge ţelul, puterile riscă să slăbească şi să se destrame. Vă atrag atenţia să conjurăm şi să îndepărtăm din preajma noastră această primejdie. Atâta vreme cât eram în luptă, eram încurajaţi de simpatia lumii; în momentul când am biruit, riscăm să avem în contra noastră: gelozia, invidia, pizma. Trebue să fim conştienţi de această primejdie şi să ne dăm seama că toate organismele ajunse la un anumit stadiu de evoluţie au nevoe pentru a persista să rămână solidare şi să se apere. Au nevoe să se apere imperiile, organizaţiile politice, organizaţiile economice, au nevoe să se apere toate celulele sociale cele mai mici până la celula familiei.

Cum ne putem apăra?

După părerea mea o breaslă, o societate, nu poate să-şi merite existenţa, nu poate să reziste, să ducă la biruinţă ţelurile ei şi să bine merite dela opinia publică, decât dacă respectă următoarele principii:

Întâiu: principiul de disciplină, fără de care nu poate să existe o organizaţie umană, fie ea mare, fie mică. Poate că s'a exagerat în unele state sau organizaţii politice şi s'a dus la ultimul exces principiul acesta de disciplină, dar nu-i mai puţin adevărat că Societatea cea mai liberă, Statul cel mai liber şi organizaţia politică cea mai liberă şi cea mai geloasă de independenţa fiecărui membru al ei, fără disciplină nu poate să susţină nici o luptă. Fiecare trebue să simtă că are un şef şi fiecare la rândul lui trebue să simtă că are o răspundere şi în felul acesta se cimentează unitatea.

Al doilea este principiul de ierarhie. Orice organism, mare sau mic, politic, economic sau social, nu este construit ca un cub, ci ca o piramidă cu baza largă şi cu nişte laturi care merg spre un singur punct. Aceasta este legea vieţii; nu se poate altfel. Şi aici să-mi daţi voe să fac un apel la simţimintele unora dintre Dvs., care aveţi anumite amărăciuni, pe care eu personal le cunosc, pe care Dl. Preşedinte le cunoaşte şi pe care năzuim să le putem satisface. Dar o satisfacţie integrală nu se poate, din nefericire. Faceţi de pildă, o comparaţie cu ordinul judecătoresc, ajung toţi judecătorii membrii la Curtea de Casaţie? Sau la armată, ajung toţi ofiţerii generali? Nu putem face nici o excepţie, oricât am dori să satisfacem dorinţele Dvs. ale tuturor. Este o lege a vieţii care ne impune, implacabil, o anumită situaţie.

Al treile principiu este acela de solidaritate. Trebue să existe această solidaritate între noi. Şi aici să-mi daţi voe să fac o mică observaţie la ceiace spunea Dl. Preşedinte: eu nu cunosc diferenţe între specialişti după actele lor de naştere, eu cunosc diferenţele numai după meritul, munca şi capacitatea fiecăruia. Eu cred că am dat dovadă, mai ales aici la Institutul de Cercetări Agronomice că am recurs la oameni, judecând nu după actul lor de naştere, ci după eficienţa şi capacitatea lor de muncă.

Noi toţi câţi suntem aici responsabili de agricultura ţării în anul 1940, formăm una şi singura, o unică generaţie. Se va vorbi de generaţia agricolă din 1940 după cum se vorbeşte de generaţia Unirii din anul 1859 sau de generaţia Unirii din 1918 fără să se diferenţieze oamenii din această generaţie. Aceasta vă rog să o aveţi în suflet.

Al patrulea principiu este principiul de emulaţie. Poate să fie în interiorul unui corp o luptă, dar aceasta să însemneze: emulaţie, adică întrecere în bine. Fiecare să se ostenească să facă mai bine decât vecinul lui şi din sforţarea lor comună va ieşi biruinţa. Fiecare soldat poartă în tolba lui bastonul de mareşal, dar pentru ca să poţi să-l propui pentru bastonul de mareşal, el trebue să bine merite în luptă. În ce priveşte Corpul nostru, trebue să bine merite în lupta pe teren.

Cred că suntem cu toţii de acord că profesiunea noastră este o profesiune de câmp, la câmp trebue să ne valorificăm meritele noastre. Trebue să înlăturăm din opinia publică gândul şi critica, că noi ne-am consacrat profesiunii noastre de ingineri agronomi pentru a ne face o carieră şi pentru a dobândi o leafă. Noi ne-am consacrat carierei noastre pentru că iubim pământul şi pentru că dorim să lucrăm pe teren.

Acestea sunt Domnilor, principiile pe care, cu o lungă experienţă, cu un adânc simţ de răspundere şi cu gândul plin de grije asupra evoluţiei breslei noastre, am crezut de cuviinţă să le aduc înaintea Dvs.

Domnilor, după cum spuneam la început, privirile ţării întregi sunt aţintite asupra noastră. Dela noi se aşteaptă astăzi o realizare cu totul excepţională, fie că vom fi târâţi în vâltoare şi vom fi nevoiţi să ne apărăm hotarele şi fiinţa noastră naţională, fie că vom avea pacea pe care o dorim fierbinte din toată inima. Dacă vom fi târâţi în vâltoare, asupra umerilor noştri va apăsa răspunderea aprovizionării oştirii, aprovizionării populaţiei în spatele frontului şi a bunei consolidări a vieţii economice a Statului. Dacă vom avea pace, pe care o dorim cu toţii, vă asigur Domnilor, că se vor deschide în faţa noastră perspective de realizări şi de creaţii cu totul necunoscute până acum. Va trebui să ne încordăm toate puterile pentru ca să schimbăm faţa acestei ţări şi să

Scanned with OKEN Scanner

ridicăm agricultura ţării acolo unde o văd visurile noastre şi în special să ridicăm agricultura mică, agricultura ţărănească.

Aceasta este misiunea noastră într'o ipoteză sau alta. Trebue să dăm dovadă că înţelegem această misiune, că suntem la înălţimea vremurilor prin care trecem şi în felul acesta vom putea merita recunoştinţa ţării şi preţuirea Aceluia care se străduieşte zi şi noapte pentru ea, a Majestăţii Sale Regelui Carol al II-lea. **(111)**

8) SFORŢAREA AGRICOLĂ A ROMÂNIEI ÎN 1940

De G. IONESCU-ŞIŞEŞTI

Când judecăm situaţia situaţia producţiei agricole şi a aprovizionărei, nu trebue să uităm că Europa se găseşte într'un război crâncen, pe viaţă şi pe moarte şi că România nu poate rămâne în afară de influenţa acestui război. Când sute de milioane de oameni sufăr în existenţa lor de toate zilele, când milioane de soldaţi îşi oferă viaţa lor pentru victorie în fiecare clipă, nu este cu putinţă ca noi să huzurim în belşug şi viaţa lesnicioasă ca altă dată.

Reflexele războiului european ne-au obligat şi pe noi să ţinem armata mobilizată, să facem rechiziţii masive, să consumăm pentru nevoile oştirei enorme cantităţi de alimente şi furaje, să fim lipsiţi de unele bunuri pe care le putem importa cu uşurinţă, să intensificăm exportul unor produse româneşti necesare totuşi. pieţei interne.

Toate acestea se traduc într'o îngreunare a aprovizionărei interne, de care sunt făcuţi răspunzători agricultorii. E o judecată nedreaptă.

Trebue să se ştie că agricultorii au făcut în anul 1940, în condiţiuni extrem de neprielnice din toate punctele de vedere, o sforţare cu totul excepţională.

In toamna anului 1939, vremea a fost foarte defavorabilă, rechiziţiile au desorganizat exploatările agricole, preţul la grâu, cu toate măsurile oficiale luate, era foarte mic şi agricultorii nu erau prea înclinaţi să semene grâu.

Campania de toamnă s'a soldat cu un deficit de 800.000 de hectare la grâu faţă de anul precedent şi cu o suprafaţă de 3 milioane de hectare ce trebuiau făcute ogoare de toamnă; rămase nearate.

Acest deficit trebuia compensat în primăvara anului 1940. In acelaşi timp trebuiau făcute semănăturile normale de primăvară. In total trebuiau acoperite în primăvară 10 milioane de hectare cu semănături. Cu concentrările şi rechiziţiile care continuau, cu vremea extrem de defavorabilă: iarnă lungă, ploi nesfârşite şi inundaţii, se părea că va fi cu neputinţă să se facă sforţarea necesară. Şi totuşi s'a făcut! Până la începutul lui Iunie cele 10 milioane hectare au fost arate şi semănate şi toată suprafaţa ţărei a fost acoperită cu culturi. La toate plantele de primăvară suprafeţele însămânţate au fost mai mari decât în anul precedent, iar cu sporurile la plantele de primăvară au compensat deficitul de la culturile de toamnă şi în special cele 800.000 ha. în minus la grâu şi 400.000 ha. degerate în cursul iernei.

În această sforţare excepţională, Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, cu toate organele sale, s'a străduit cot la cot cu plugărimea ţărei.

1. - Prima grije a fost să se armonizeze interesele apărărei naţionale cu interesele producţiei şi să se obţină dela Marele Stat Major uşurări în ceeace priveşte chemarea agricultorilor şi posibilitatea lor de a'şi munci ogoarele.

Mobilizările pentru lucrul agricol erau prevăzute numai pentru oamenii dela 35 ani în sus; s'a coborât această limită de vârstă la 30 ani. S'a obţinut mobilizarea pe loc a cultivatorilor de sfeclă de zahăr şi scutirea de rechiziţii a animalelor şi vehiculelor ce aceştia posedă. S'a obţinut desconcentrarea proprietarilor mecanici şi a conducătorilor garniturilor de treerat. S'a obţinut scutirea de rechiziţii a tractoarelor cu pinteni şi a boilor de muncă.

Proprietăţile mari şi mijlocii se lucrează, precum se ştie, cu lucrători agricoli. In raporturile dintre proprietari şi lucrători domnia cea mai mare nesiguranţă, ceeace se traducea în dezorganizarea muncei. Această anomalie a fost înlăturată prin legea contractului de muncă în agricultură, care asigură proprietarului îndeplinirea angajamentelor de muncă contractate, iar muncitorului îi asigură protecţia cuvenită în ceeace priveşte salarizarea, hrana, adăpostul şi tratamentul.

Agricultorii au salutat cu satisfacţie această lege, care a fost intercalată ca o modificare a părţei a XI în codul agriculturii.

Organizarea muncei în fiecare comună şi fiecare sat a fost făcută pe baza legii de mobilizare agricolă. A fost o încordare deosebită, ca în timp scurt să se aplice legea pe toată suprafaţa ţării, încordare cu atât mai grea, cu cât era primul an de punere în aplicare integrală a legei. S'a constituit în toate comunele comitetul agricol comunal, s'au desemnat dintre agricultori agenţii agricoli şi şefii de vecinătăţi, care au fost învestiţi cu autoritatea necesară şi s'au executat lucrările prescrise. S'a întocmit în fiecare comună ancheta agricolă, care a consemnat suprafaţa totală, suprafaţa arabilă, inventarul viu şi mort, nevoia de seminţe şi numărul de braţe disponibile. S'a întocmit planul de însămânţare în conformitate cu mijloacele locale şi cu ajutoarele ce puteau da şi s'a pornit la lucru.

Organele Ministerului au stimulat, îndrumat şi supravegheat lucrul zi de zi şi ceas de ceas; camerele agricole au desfăşurat un zel deosebit, iar administraţia, în special Prefecţii, au conlucrat la executarea programului cu o înţelegere şi cu un simţ al datoriei exemplar.

Armata a dat şi ea un ajutor preţios ori unde a fost posibil. Deşi suprafaţa arată cu animalele armatei, sau cu cele rechiziţionate de ea este foarte mică în raport cu suprafaţa totală lucrată, totuşi exemplul de solidaritate cu plugărimea a avut un efect moral înviorător şi a fost o îmbărbătare pentru toţi.

2. – A doua problemă care trebuia rezolvată urgent era problema seminţelor.

Foarte mulţi agricultori nu aveau seminţe sau aveau seminţe de slabă calitate. Deficitul de semănături de toamnă, care trebuia acoperit cu semănături de primăvară, făcea necesară procurarea unei cantităţi de sămânţă suplimentară pentru care agricultorii nu erau preparaţi.

S'a deschis la începutul anului un credit de 70 milioane şi s'a hotărât mobilizarea tuturor disponibilităţilor Camerelor agricole, pentru a se putea face faţă nevoiei de sămânţă.

S'au mobilizat specialiştii Ministerului şi ai Camerelor agricole, spre a se cumpăra seminţe de bună calitate, ori unde se puteau găsi. Delegaţi speciali au fost trimişi în ţările vecine Ungaria, Jugoslavia, Bulgaria

Scanned with OKEN Scanner

spre a cumpăra seminţele ce ne lipseau.

S'a importat din Bulgaria o cantitate însemnată de sămânţă de bumbac şi de mei.

Cu o organizaţie promptă şi activă, s'au putut procura şi expedia, în timp util, de Minister în primăvara 1940, 262 de vagoane de seminrite' camerele agricole au procurat din fondurile date de Minister 220 vagoane, iar din fondurile proprii 5500 de vagoane. În total au fost distribuite 982 vagoane de sămânţă de grâu de primăvară, ovăs, orz de primăvară, porumb, cartofi, bumbac, in , cânepă, floarea soarelui, fasole, linte, mazăre, dughie, mei, sorg, orez, etc.

Aceste seminţe s'au distribuit cu plată, cu o reducere de preţ de 20%, în special micilor agricultori şi de preferinţă familiilor celor concentraţi.

In afară de aceasta s'a desfăşurat o acţiune foarte intensă, pentru însămânţarea islazurilor comunale şi s'a distribuit prin serviciul special al păşunelor o cantitate de 50 vagoane de sămânţă de plante de nutreţ: lucernă, trifoi, sparcetă, borceag, sfeclă furajeră, iarbă de Sudan, mei şi ierburi care s'au însămânţat în primăvara acestui an. In limita cantităţilor de mai sus, nu se putea satisface decât o parte din lipsuri. Ministerul Agriculturii a stăruit şi a obţinut dela Banca Naţională un credit de 300 milioaue lei, care să fie pus la dispoziţia Institutului de Cooperaţie. Acesta trebuia să procure, din acest credit pentru orice categorii de agricultori seminţele necesare. In executarea acestei operaţiuni Institutul Cooperaţiei a procurat din însărcinarea Ministerului Agriculturii peste 800 vagoane seminţe diferite.

In legătură cu planul de însămânţare pentru primăvara anului 1940, Ministerul a fost preocupat de o problemă capitală: îmbunătăţirea hranei ţăranului. Se ştie că hrana ţăranului este extrem de sobră şi de unilaterală: suntem una din ţările cu cel mai mic consum de carne, de zahăr şi de grăsimi. Intr'o direcţie cel puţin hrana s'ar putea îmbunătăţi cu uşurinţă: în direcţia consumului de legume. Din nefericire, în foarte multe regiuni ale ţărei grădina săteanului este foarte săracă sau total lipsită de astfel de plante. Ministerul a luat hotărârea în această primăvară, să îndrepte această situaţie printr'o acţiune puternică desfăşurată pe toată întinderea ţărei.

S'a deschis un credit în acest scop de 25 milioane şi s'au mobilizat şi mijloacele camerelor de agricultură. S'a procurat şi s'a distribuit în condiţiuni foarte avantajoase o mare cantitate de seminţe de legume: 1490 kg de seminţe de pătlăgele roşi, 100 kg. seminţe de pătlăgele vinete, 200 kg. de ardei, 1425 kg. de seminţe de morcovi, 10.000 kg. fasole ţucără, 180.000 kg. de arpagic, 30.000 kg. usturoi şi altele.

Dar mult mai importantă decât distribuirea de seminţe, a fost distribuirea de răsaduri. S'au organizat răsadniţe calde şi reci la toate centrele agricole, la toate instituţiile Ministerului şi unde astfel de instituţii nu existau, pe terenuri particulare, S'au făcut răsadniţe pe o suprafaţă totală de 50.000 metri pătraţi şi s'au distribuit peste 30 milioane de fire de răsaduri.

Au primit astfel de seminţe şi răsaduri 3 milioane de săteni.

Acţiunea a dat rezultate foarte bune şi va trebui să fie continuată.

Tot în legătură cu alimentaţia populatiei, este locul să amintim, fie şi numai în treacăt, că Ministerul Ţinuturilor şi Camerele agricole au continuat acţiunea de plantare a pomilor roditori în regiunile mai indicate ale ţărei. S'au plantat câteva sute de mii de pomi, în condiţii foarte avantajoase pentru săteni. Echipele de specialişti au continuat să instruiască pe cultivatori, lucrând efectiv pe teren la tăieri, tratamente contra boalelor criptogamice, culesul, sortatul şi ambalatul fructelor.

3. - A treia problemă importantă pe care Ministerul Agriculturii a căutat s'o ducă la bun sfârşit a fost problema reînoirii şi completării inventarului de maşini şi unelte. Preţurile maşinelor şi uneltelor au crescut, precum se ştie într'o proporţie mult mai mare, decât preţul produselor agricole. Procurarea utilajului indispensabil devine tot mai grea. Agricultorul care procură un tractor sau o garnitură de treierat şi-ar putea acoperi în parte costul de procurare, lucrând cu aceste maşini la alţii. Dar îndată ce făcea acest lucru, Ministerul de Finanţe îl taxa ca pe un întreprinzător de maşini şi-l supunea impozitului special.

La stăruinţa Ministerului Agriculturii, Ministerul Finanţelor a renunţat la acest impozit. Se vor putea în acest chip folosi mult mai intens maşinile agricole, spre binele producţiei.

Pentru a iefteni costul maşinelor agricole, tot din iniţiativa Ministerului Agriculturii, s'a promulgat decretul-lege pentru reducerea cu 50% a tuturor taxelor de vamă şi de contingentare la importul maşinelor agricole. Aceasta reprezintă o înlesnire simţitoare şi ar fi bine dacă s'ar hotărî scutirea totală, aşa cum s'a făcut în 1938 pentru tractoare, garnituri de treierat şi semănători.

In sfârsit, în acelaşi scop al uşurărei procurărei maşinelor agricole, Ministerul Agriculturii a obţinut dela Banca Naţională un credit de 300 milioane, pe timp de 2 ani cu o dobândă minimă de 2%, sumă care să fie folosită pentru a se procura pe credit, maşini agricultorilor.

Guvernut d-lui General I. Antonescu examinează acuma posibilitatea sa, ca sprijinul Germaniei, creditul acesta pentru procurarea de maşini agricole să fie sporit mult, ceeace e o măsură salutară, de cea mai mare utilitate.

4. - A patra problemă pe care şi-a pus-o Ministerul a fost aceea a îmbunătăţirei raportului dintre cheltuelile de producţie şi preţul produselor agricole.

S'a căutat prin toate mijloacele să se înlesnească producţia agricolă, uşurându-se pe cât a fost posibil în acest an, procurarea mnterialelor necesare exploatărei: sulfat de cupru, sulfură de carbon, sfoară de Manilla, saci, îngrăşăminte chimice. Intr'o epocă când devizele erau cerute imperios de alte nevoi, când multe materii prime lipsesc - a fost o adevărată luptă să se rupă şi pentru satisfacerea nevoilor agriculturii, ceeace era necesar.

S'a continuat opera de ieftinire a îngrăşămintelor chimice, în special a superfosfatului printr'o contribuţie dată de Minister. S'au ajutat obştiile şi asociaţiile agricole constituite pentru a deprinde pe săteni cu munca în tovărăşie.

In ceeace priveşte desfacerea produselor agricole, e cunoscută lupta pentru preţuri remuneratorii, dusă de Minister şi de organizaţiile profesionale ale agricultorilor. In această luptă, piedeca de căpetenie a fost nevoia de a se asigura o aprovizionare la preţuri accesibile a populaţiei oraşelor. In urmărirea acestui scop se pierde din vedere că, dacă agricultorul nu are un preţ remuneratoriu el nu mai poate produce, marfa se răreşte şi preţul devine de abia atunci insuportabil sau marfa dispare cu totul.

Sistemul cel mai bun pentru epoca de azi şi pe care Ministerul a reuşit să-l aplice la o serie întreagă de produse este preţul fix, stabilit contractual de mai înainte. Aşa e cazul la sfecla de zahăr, la floarea soarelui, la

Scanned with OKEN Scanner

soia. In timpul din urmă s'a stabilit preţ fix şi la grâu. In acest chip agricultorul ştie dinainte la ce rezultat se poate aştepta şi nu mai este expus riscului unui preţ care să nu-i acopere cheltuielile de producţie.

5. - Pentru ca toate aceste grele şi urgente probleme ale agriculturii să poată fi rezolvate şi România să nu fie expusă a înregistra un deficit de suprafaţă însămânţată, au trebuit mobilizate toate energiile şi toate bunăvoinţele.

S'a desemnat pentru fiecare judeţ un delegat special, agricultor sau tehnician cu deosebit prestigiu, al cărui rost a fost să animeze toate energiile la judeţ, să constate greutăţile, să le aducă imediat, fără forme şi pierdere de vreme, la cunoştinţa Ministerului, care lua imediat măsură de îndreptare. S'a redus la minimum corespondenţa şi s'a lucrat tot timpul cu telefonul, cu telegraful şi prin contact personal.

Conferinţe au avut loc la Rezidenţele Regale, la Prefecturi şi Camerele agricole încă din Februarie. La numeroase din aceste conferinţe a participat şeful departamentului. S'au examinat greutăţile, s'au organizat mijloacele şi s'a stabilit modul cum se va desfăşura munca.

În fiecare săptămână avea loc la Minister o conferinţă cu Directorii, cu delegaţii speciali dela judeţe şi cu agricultorii. Ca la un post de comandă se examina fiecare dată, unde am ajuns cu executarea programului, ce greutăţi sunt, cum vom merge mai departe şi ce măsuri mai trebue luate.

Cu o astfel de sforţare a tuturor: organe tehnice, organe administrative şi mai ales agricultorii însăşi, la începutul lui Iunie cele 10 milioane de hectare ce trebuiau realizate în primăvară erau arate şi însămânţate. Toată suprafaţa arabilă a ţărei era acoperită cu semănături. Greutăţile cari derivau din mobilizarea armatei, din rechiziţia cailor şi vehiculelor din protivnicia vremei, fuseseră biruite. La toate plantele cultivate primăvara s'au realizat suprafeţe însămânţate mai mari decât în anul precedent. Cu aceste suprafeţe sporite se compensează suprafaţa scăzută a grâului de toamnă.

Aveam astfel sporuri de suprafaţă la: porumb, orz de primăvară, ovăs, fasole în teren propriu, mazăre, soia, cartofi, sfeclă de zahăr, rapiţă de primăvară, floarea soarelui in, bumbac, dughie, mei, rădăcinoase de nutreţ şi alte plante. La porumb sporul a fost de aproape 300.000 ha. Sporuri importante de suprafaţă s'au înregistrat la orz şi ovăz, la leguminoase, în special la soia, la floarea soarelui, la bumbac, la dughie şi mei. Cu aceste din urmă două plante, ultimele în ordinea însămânţărei, s'au completat suprafeţele ce fuseseră inundate.

Au rămas neînsămânţate numai suprafeţele ocupate de lucrările militare şi suprafeţele de pe cari apele de inundaţii nu se retrăseseră până la începutul luyi Iunie.

În ceeace priveşte producţia, planta care a dat rezultatele cele mai slabe a fost grâul de toamnă, care n'a dat în medie decât 853 kg la Ha. In schimb toate semănăturile de primăvară au dat sau vor da producţii bune, iar unele chiar foarte bune. Orzul, ovăzul, mazărea, cartofii, lintea, meiul, dughia au dat producţii bune. Floarea soarelui a dat producţii foarte bune. Sfecla de zahăr se prezintă bine, porumbul de asemenea şi dacă toamna va ţine în felul cum este acuma, el se va coace pe aproape toată întinderea ţărei.

Abstracţia făcând de grâu, însămânţările şi recolta anului acestuia ar fi fost normale şi ar fi asigurat o aprovizionare lesnicioasă a populaţiei şi armatei, cum şi alimentarea exportului.

Ciuntirea României a modificat situaţia în rău. Am pierdut provincii agricole în care recolta se prezenta foarte bine: Basarabia, Dobrogea Sudică, Transilvania de Nord Vest. Am pierdut 1.300.000 Ha. de grâu, 1.600.000 Ha de porumb, am pierdut mai bine de jumătate din suprafaţa de orz, o treime din ovăs, jumătate din linte, mai mult de jumătate din cartofi, jumătate din cânepă, două treimi din rapiţa de primăvară, aproape două treimi din floarea soarelui, o treime din sfecla de zahăr, o treime din bumbac, 90% din soia.

Aceste dureroase pierderi ce decurg din catastrofa noastră naţională, vor area desigur urmări în aprovizionarea internă şi în alimentarea exportului. Cruţarea în toate treburile să fie deci cuvântul de ordine.

Agricultorii se îndârjesc acum din nou la muncă, pentru ca printr'o nouă încordare să facă însămânţările din toamna aceasta şi primăvara viitoare şi să asigure aprovizionarea ţărei. **(112)**

Scanned with OKEN Scanner

Lucrări publicate

G. Ionescu-Şişeşti – Lucrări diferite – Rapoarte, conferinţe, cuvântări

1. La culture des céréales du point de vue économique et sociale. Rapport au XIII-ème Congres internationale d'agriculture pour le ministère, Rome, 1927, Viaţa agricolă, 1927, vol. XVIII, nr. 8, 9, Bucureşti, 19 pg.
2. Importanţa grâului în economia ţării şi economia mondială. În lucrările Congresului agricol din 1928, Bucureşti, 1928, 15 pg., Viaţa agricolă, 1928
3. L'agriculture roumaine pendant la guerre - 1914-1918. În colecţia Fundaţiei „Carnegie" „Histoire économique et sociale de la guerre mondiale" (série roumaine), Paris, Presse universitaire, 1929, 135 pg.
4. Conferinţa de ştiinţa solului de la Königsberg, 1929. Buletinul agriculturii, Bucureşti, 1929, vol. IV-V, nr. 7-10
5. Congresul internaţional de agricultură, Bucureşti, 1928. Analele ICAR 1930, vol. I, nr. 1, 21 pg.
6. Études des principaux types de sol de la Roumanie par la méthode physiologique végétale afin de déterminer leur contenu en Azote, Phosphore et Potassium et leur besoin d'engrais. (în colaborare cu T. Saidel)
7. Raport la Congresul internaţional de agricultură, Bucureşti, 1929, Analele ICAR, Bucureşti, 1930, vol. I, nr. 1, 21 pg.
8. Agronomii în serviciul agriculturii. Viaţa agricolă, 14 sept. 1931, pp. 74-76, Conferinţa d-lui ministru Ionescu-Şişeşti, Buletinul Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, seria III, an 2, 1931
9. Discurs la modificarea Legii Camerelor de agricultură. 12 iulie 1931, Monitorul Oficial, Bucureşti, 1931
10. Discurs în Adunarea deputaţilor la Legea valorificării cerealelor din 13 iulie 1931. Monitorul Oficial, 1931, broşură B.C.U. Iaşi III.16.013
11. Adaptarea agriculturii române la criza mondială. Conferinţă, 15 martie 1931, Ploieşti
12. Conferinţa agricolă de la Sofia. Viaţa agricolă, nr. 21-24, 1931
13. Cuvântarea D-lui profesor Gh. Ionescu Şişeşti, fost ministru al agriculturii, cu ocazia înfiinţării Centrului didactic şi de cercetare, în prezenţa M. S. Regele, Viaţa agricolă, nr. 7, 1932
14. Statul şi etica socială. Conferinţă la „Fundaţia Carol", 8 nov. 1932, Viaţa agricolă, nr. 7, 1932
15. Cuvântarea D-lui Ministru al Agriculturii şi Domeniilor în legătură cu bugetul. Monitorul Oficial, partea a III-a, nr. 24, 16 ianuarie 1932
16. Discurs în Adunarea deputaţilor „A fost utilă prima de export?". 20 dec. 1932, Monitorul Oficial, 1932, Viaţa agricolă, nr. 3-4, 1932
17. Festlegung der jenigen Methoden die geeignet sind die Bedürfnisse des Bodens an dungung zu bestimmen, in Bericht in den Akten der II-en internationalen kunstdünger Konferenz. Roma, 1933, (în colaborare cu T. Saidel)
18. L'avenir de l'agriculture. Bulletin de la Société belge d'études et d'expansion, Liège, 1933
19. La fertilisation des terrains en climats arides. Rapport à la III-ème Conférence internationale des engrais chimiques de Berne (în colaborare cu T. Saidel), 1934
20. Aspects of Romanian Agriculture. Ed. MacMillan Company, 1934
21. Contribution à l'étude de la fertilité des tchernosioms. In Transactions of the third International Congress of Soil Science, Oxford, 1935, 3 pg.
22. Dezvoltarea studiilor despre sol în România. Discurs de recepţie la Academia Română, Bucureşti, Imprimeria Naţională, 1937, 41 pg. şi Viaţa agricolă, Bucureşti, 1937, nr. 6, 41 pg.
23. Discurs la inaugurarea Institutului de Cercetări Agronomice al României
24. Congresul internaţional pentru controlul seminţelor de la Zürich, 1937. Rev. Agricultura nouă, 1937, vol. IV, nr. 10
25. Tehnica în agricultura României. Raport la al XIII-lea Congres agricol din Bucureşti, 1937, 30 pg., Viaţa agricolă, 1937
26. Cuvântare la predarea funcţiei de Ministru al Agriculturii şi Domeniilor, 1938.
27. Iniţiativa regală în agricultură. Conferinţă la Radio, Viaţa agricolă, nr. 6, 1938;
28. Omagiu M. S. Regelui. Cuvântare rostită la radio de D-l profesor G. Ionescu-Şişeşti, Ministru al Agriculturii şi Domeniilor, la 16 oct. 1938
29. Situaţia agriculturii. Conferinţă, Curentul, 1938
30. Cuvântarea D-lui profesor G. Ionescu-Şişeşti, Directorul Institutului de Cercetări Agronomice al României, fost Ministru al Agriculturii, Viaţa agricolă, 1938, p. 74-76
31. Situaţia agriculturii. Referat, Viaţa agricolă, 1938, pp. 111-113
32. Discurs în Senat „Problema valorificării grâului". Viaţa agricolă, nr. 10, 1939
33. Cuvântarea D-lui profesor Gh. Ionescu Şişeşti, Ministrul Agriculturii şi Domeniilor la Societatea

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

inginerilor agronomi la 3 martie 1940
34. Discurs „Porumbul". 7, 19 apr. 1940, 41 pg
35. Discurs parlamentar. Monitorul Oficial, 1940, III-B-19041
36. Organizarea activităţii ICAR. În limba franceză, 36 pg.
37. Sforţarea (efortul) agricolă a României în 1940. Editorial, Viaţa agricolă, nr. 10, 1940
38. O epocă din istoria agriculturii româneşti. Rev. PAS, Bucureşti, 1944, vol. XXI

Bibliografie

A. Activitatea de cercetare şi publicistică agronomică 1928 - 1948

1. Chirilei, H. şi col. – *Fiziologia plantelor*. Editura Didactiică şi Pedagogică, Bucureşti, 1964, p. 83
2. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Cercetări asupra solului prin metoda fiziologic vegetală şi rezultatul experienţelor cu îngrăşăminte chimice din anul 1928.* Viaţa agricolă, nr. 31, 1930, pp. 1-18
3. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 9
4. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 10
5. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 14
6. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* pp. 14-15
7. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 16
8. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 17
9. Ionescu-Şişeşti, Gh.; Staicu, I. – *Agrotehnica*. Vol. I, M.A. şi S., Editura Agrosilvică de Stat, Bucureşti, 1958, p. 325
10. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Cercetări asupra solului prin metoda fiziologic vegetală şi rezultatul experienţelor cu îngrăşăminte chimice din anul 1928.* Viaţa agricolă, nr. 31, 1930, p. 5
11. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Cercetări asupra principalelor tipuri de sol ale României prin metoda fiziologic vegetală.* Analele ICAR, 1934, pp. 110-154
12. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Factorul minim în podzolul de la Găeşti.* Analele ICAR, 1934, pp. 110-114
13. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Conţinutul în substanţe nutritive şi nevoia de îngrăşăminte a podzolului de depresiune.* Analele ICAR, 1934, pp. 114-118
14. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Conţinutul în substanţe nutritive a loessului.* Analele ICAR, 1934, pp. 118-123
15. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Acţiunea îngrăşământului fosfatic pe un sol sărac în fosfor, în diferite stări de aprovizionare cu apă (Cernoziomul de la Mileanca).* Analele ICAR, 1934, pp. 123-124, 125, 126, 127, 136, 137 (125, 126 – numai foto)
16. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Coeficientul de acţiune al apei.* Analele ICAR, 1934, pp. 137-139
17. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Coeficientul de acţiune al azotului şi fosforului pe acelaşi tip de sol cultivat cu plante diferite.* Analele ICAR, 1934, p. 150
18. Bălteanu, Gh.; Canarache, A.şi col. – *Manualul inginerului agronom.* Vol. I, Ed. Agrosilvică, Bucureşti, 1967, p. 43
19. Puiu, St. – *Pedologie.*Ed. Ceres, Bucureşti, 1980, p. 287
20. Peştean, I. V. – *Oameni de seamă ai ştiinţei agricole româneşti (1800-2000).* Editura Panfilius, Iaşi, 2006, pp. 7-19
21. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Contribuţiuni la cunoaşterea şi ameliorarea pământurilor sărături*oase *din România.* Analele ICAR, vol. XVIII, 1946, pp. 3-30
22. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* pp. 3, 4, 5, 6
23. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* pp. 8, 9
24. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* pp. 10, 11
25. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* pp. 12-26
26. Maianu, Al.; Obrejanu, Gr. – *Pedologie ameliorativă.* Ed. Agrosilvică, Bucureşti, 1966, p. 146
27. Maianu, Al.; Obrejanu, Gr. – *Idem.* p. 146
28. Maianu, Al.; Obrejanu, Gr. – *Idem.* p. 193, 194
29. Florea, N. şi col. – *Geografia solurilor României.* Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1968
30. Maianu, Al.; Obrejanu, Gr. – *Idem.* p. 189-206
31. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Cercetări asupra stării de fertilitate a solurilor României (Rezultatele experienţelor cu îngrăşăminte chimice din anii 1928, 1930, 1931, 1932).* Dare de seamă, Analele ICAR, vol. VII, an VI – 1935
32. Aldea-Sandu, C. – *Ameliorarea plantelor agricole.* Ed. Alcalay, Bucureşti, 1916, Cap. IV
33. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Agrotehnica.* Vol. I, Ed. agro-silvică de stat, Bucureşti, 1954, p. 327
34. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 326
35. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 326
36. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 326, 327
37. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem,* p. 327
38. Ionescu-Şişeşti, Gh.; Valuţă, Ioana – *Asupra câtorva particularităţi ale Legii acţiunii factorilor de vegetaţie (experienţele din anii 1932, 1933, 1934, 1935).* Analele Institutului de Cercetări Agronomice al României, Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1936
39. Lixandru, Gh.; Caramete, C. şi col. – *Agrochimie.* EDP, Bucureşti, 1990, p. 11
40. Ionescu-Şişeşti, Gh.; Valuţă, Ioana – – *Idem,* pp. 240-253
41. Ceapoiu, Nicolae – *Crearea soiului de grâu de toamnă „A15".* În „G. Ionescu-Şişeşti – 100 de ani de la naştere", Ed. Ceres, Bucureşti, 1986, pp. 66-70
42. *** - *Harta varietăţilor de grâu selecţionate, recomandate de ICAR a se semăna în diferite părţi ale ţării, în toamna anului 1938 (8)*
43. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Seceta din anul 1946.* Buletinul Facultăţii de Agronomie Bucureşti, Anul II, nr,

1, 2, Imprimeria CFR, Bucureşti, 1946, 43 pg.
44. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem*
45. Obrejanu, Gr.; Maianu, Al. – *Pedologie ameliorativă.* Ed. Agro-silvică, Bucureşti, 1966, p. 211
46. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Gheorghe Ionescu-Şişeşti.* Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, p. 84
47. Ionescu-Şişeşti, Gh.; Coculescu, Gr. – *Principalele tipuri de sol din România - răspândire, descriere, compoziţie, starea de fertilitate, nevoia de îngrăşăminte – Experienţele din anii 1933-1936.* Imprimeria Naţională, Bucureşti, p. 7
48. Ionescu-Şişeşti, Gh.; Coculescu, Gr. – *Idem.* p. 7

B. Activitatea de cercetare şi publicistică agronomică 1928 - 1948

49. Peştean, I. V. – *Petre S. Aurelian – agronom, economist, om de stat.* Vol. I, Editura PIM, Iaşi, 2013
50. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Tipurile principale de sol din România şi necesitatea lor de îngrăşăminte.* Imprimeria Independenţa, Bucureşti
51. Aurelian, P. S. – *Despre arături.* Monitorul Comunelor, nr. 5, 1863, pp. 48, 50
52. Aurelian, P. S. – *Câteva cuvinte despre arături.* Monitorul Comunelor, nr. 51, 1863, pp. 402, 403
53. Aurelian, P. S. – *Arăturile adânci sau de desfundare.* Economia rurală, nr. 1, 1876, pp. 9, 10, 11
54. Ionescu-Şişeşti, Gh.; Staicu, Ir. – *Agrotehnica.* Tratat, vol. I, Ed. Agrosilvică de stat, Bucureşti, 1958, pp. 831-836
55. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Aratul.* Ed. ziarului Universul, Bucureşti, 1933, pp. 18-30
56. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Standarde de fertilitate şi nevoile de îngrăşăminte*
57. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem*
58. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Politica agrară la români.* Ed. Leon Alcalay, Bucureşti, 1913 (decembrie), pp. 197-200
59. *** - *Ziarul financiar*, Bucureşti, 23 aug. 2014
60. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Problema decăderii agriculturii ţărăneşti prin pulverizarea excesivă a proprietăţii.* Viaţa agricolă, nr. 6, 1940, p. 164
61. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Cercetarea ştiinţifică şi experimentarea colectivă în agricultura noastră.* Tip. Oltenia, Bucureşti, 1928
62. Peştean, I. V. – *Petre S. Aurelian – agronom, economist, om de stat.* Vol. II, Editura PIM, Iaşi, 2013, pp. 117-120
63. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Istoricul chestiunii ţărăneşti.* Viaţa agricolă nr. 9, Bucureşti, 1910
64. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Educaţia agricolă a satului.* Ed. Casei Şcoalelor, Bucureşti, 1930
65. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Lunca Dunării şi punerea ei în valoare.* Imprimeria Centrală, Bucureşti, 1933
66. *** - *Mic Dicţionar Enciclopedic*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978, p. 1074
67. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Jurnal, vol. III.* Editura Academiei Române, Bucureşti, 2014, p. 19
68. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem.* p. 47
69. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Contractele de dijmă şi munca în agricultură*
70. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Criza agricolă.* Extras din „Viaţa agricolă", nr. 9-12, 1931
71. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem.* p. 7
72. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem.* p. 9
73. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem.* p. 10
74. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Colonizarea.* Broşură 22pg. Discursuri ţinute în şedinţa din 2 aprilie 1940 a Senatului şi în şedinţa din 15 aprilie a Adunării Deputaţilor, cu prilejul discuţiilor pe marginea proiectului de lege privind colonizarea, Monitorul; Oficial, Imprimeria Centrală, Bucureşti, 1940
75. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem.* pp. 3-14
76. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem.* pp. 20-32
77. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Opera ştiinţifică a profesorului E. A. Mitscherlichr şi agricultura românească.* Viaţa agricolă, nr. 8, 1937, pp. 306-313

C. Îndrumări agricole

78. Saidel, T. – *Doctrina lui Mitscherlich şi problema examenului chimic al solului.* Viaţa agricolă, nr. 8, 1937, pp. 297-306
79. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Iarba de Sudan.* Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1937
80. Safta, I. – *Iarba de Sudan.* În *Fitotehnie*, vol. III, Ed. Agro-Silvică de Stat, Bucureşti, 1960, pp. 368-387
81. Iacob, I. şi colab. – *Tehnologia producerii şi conservării furajelor.* Ed. Ion Ionescu de la Brad, Iaşi, 2000, pp. 188-189
82. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Agronomii în serviciul agriculturii.* Buletinul Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, Seria III, An 2, vol. V-VI, nr. 9-13, 1932
83. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Îmbunătăţirea solurilor istovite (conferinţă radio).* Îndrumări agricole, Editura ziarului Universul, Bucureşti, 1941, 338 p.
84. Peştean, I. V. – *Oameni de seamă ai ştiinţei agricole româneşti.* Vol. I, Ediţia I, Ed. Cronica, Iaşi, 1997, p. 59
85. Peştean, I. V. – *Petre S. Aurelian, agronom, economist, om de stat.* Vol. I - *Agronom*, Ed. PIM, Iaşi, 2013, pp. 282-296
86. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Idem.* pp. 61-69
87. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Organizarea agricultorilor şi regimul tarifelor preferenţiale.* Viaţa agricolă, nr. 7, 1932
88. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Porumbul.* Conferinţă radio, 10 febr. 1933
89. *** - *Mic dicţionar enciclopedic.* Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978, p. 1208
90. Zamfirescu, N; Velican, V.; Valuţă, G. – *Fitotehnie.* Vol. I, Ed. Agro-Silvică de Stat, Bucureşti, 1956, p. 458
91. Bâlteanu G. – *Fitotehnie.* Vol. I, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1979, p. 174

Scanned with OKEN Scanner

92. Peştean, I. V. – *Oameni de seamă ai ştiinţei agricole româneşti.* Vol. I, Ediţia I, Ed. Cronica, Iaşi, 1997, pp. 147-152
93. Zamfirescu, N; Velican, V. ş.a. – *Fitotehnie.* Vol. II, Ed. Agro-Silvică de Stat, Bucureşti, 1965, p. 103
94. Peştean, I. V. – *Idem.* pp. 147-152
95. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Plantele textile.* Editura ziarului Universul, Bucureşti, 1941, pp. 258-268
96. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Problema textilelor naţionale.* Discurs la Legea încurajării culturii şi valorificării plantelor textile, Tip. Imprimeria Centrală, Bucureşti, 1940, p. 9Conferinţă radio, 10 febr. 1933
97. Munteanu, L. S. şi col. - *Fitotehnie.* Capitolul: Plante textile, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1979, 330 pg
98. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Plante noi în agricultura României.* Ed. Universul, Bucureşti, 1941, pp. 269-270
99. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Soia. Îndrumări agricole.* Ed. Universul, Bucureşti, 1941, pp. 217-225
100. Peştean, I. V. – Marius Chiriţescu-Arva în *Oameni de seamă ai ştiinţei agricole româneşti.* Vol. I, Ed. Cronica, Iaşi, 1997, pp. 112-117

D. Lucrări diferite – rapoarte, conferinţe, cuvântări (1928 – 1948)

101. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Gheorghe Ionescu-Şişeşti.* Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, pp. 86-87
102. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Idem.* p. 182, 183
103. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Idem.* p. 184
104. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – *Idem.* p. 184, 185
105. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Discursul rostit în şedinţa din 13 iulie 1931 a Adunării Deputaţilor la „Legea pentru valorificarea cerealelor.*
106. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Discursul rostit în şedinţa din 12 iulie 1931 a Adunării Deputaţilor cu prilejul modificării Legii camerelor de agricultură.* Broşură, MAD, 1931
107. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Cuvântul D-lui Ministru al Agriculturii şi Domeniilor în legătură cu Bugetul.* Viaţa agricolă, 1932, pp. 4-8
108. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Referat. Situaţia agriculturii prezentată de Ministrul Agriculturii şi Domeniilor.* Viaţa agricolă, 1938, pp. 111-113
109. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Iniţiativa regală în agricultură. Conferinţă.* 1938, Buletinul Informativ al Ministerului Agriculturii, nr. 6, 1938
110. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Cuvântarea D-lui Profesor G. Ionescu-Şişeşti, Directorul Institutului de Cercetări Agronomice a României, fost Ministru al Agriculturii şi Domeniilor.* Viaţa agricolă, Bucureşti, 1940
111. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Cuvântarea D-lui Profesor G. Ionescu-Şişeşti, Directorul Institutului de Cercetări Agronomice a României, fost Ministru al Agriculturii şi Domeniilor.* Buletinul Informativ al MAD, Bucureşti, 1940, pp. 199-202
112. Ionescu-Şişeşti, Gh. – *Sforţarea agricolă (efortul agricol al României) în anul 1940. Editorial.* Viaţa agricolă, Bucureşti, 1940

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

PARTEA a IV-a

GHEORGHE IONESCU-ŞIŞEŞTI 1948 - 1958

Capitolul IX – ***Activitatea pentru progresul învăţământului agricol***

Capitolul X - ***DR. G. Ionescu-Şişeşti – membru al Academiei Române; membru al Academiei R.P.R.***

Capitolul XI - ***Publicistica***

CUPRINS CAPITOLUL IX - Activitatea pentru progresul învăţământului agricol

CAPITOLUL IX - ACTIVITATEA PENTRU PROGRESUL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI AGRICOL 281

1. PREAMBUL 281
2. CONTRIBUŢII LA DEZVOLTAREA ÎNVĂŢĂMÂNTULUI AGRICOL SUPERIOR 281
3. SCRIERI ÎN FAVOAREA PROMOVĂRII ŞCOLII SUPERIOARE DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU 282
   - O statistică interesantă 283
   - Politica agrară. Îmbunătăţirea agriculturii prin învăţământ 285
4. OBSERVAŢIUNI LA PROIECTUL DE PROGRAM AL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI AGRICULTURII ÎN ŞCOLILE PRIMARE COMPLIMENTARE 286
   - Observaţiuni la proectul de program al învăţământului agriculturii în şcolile complimentare 287
5. CONSTANTIN. SANDU-ALDEA ŞI ŞCOALA SUPERIOARĂ DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU 287
6. INSTITUTUL DE CERCETĂRI AGRONOMICE ŞI LEGĂTURA LUI CU ÎNVĂŢĂMÂNTUL 288
   - 1. Institutul de cercetări agronomice al României a răspuns unei nevoi reale 289
   - 6. Realizările institutului 292
   - 7. Legătura institutului cu învăţământul agricol 295
   - 8. Rolul institutului în ordinea profesională 297
   - Concluzii 297
7. ÎNVĂŢĂMÂNTUL AGRICOL ÎN ROMÂNIA 298
   - I. Istoric 298
   - II. Situaţia de azi a învăţământului agricol (1925) 299
   - III. Îmbunătăţirile realizate de la 1920 – 1925 300
8. DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI „DIRECTOR PROFESOR" LA ŞCOALA CENTRALĂ DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU 300
9. DIN NOU DIRECTOR LA ŞCOALA DE LA HERĂSTRĂU 305
   - Un demers hotărât pentru dezvoltarea şcolii superioare de agricultură Herăstrău 305
   - Concluzii 306
10. ŞCOALA SUPERIOARĂ DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU - BUCUREŞTI (1853 – 1928) 307
    - Rolul învăţământului superior agricol şi cu deosebire al şcoalei superioare de agricultură Herăstrău – Bucureşti 307
    - Concluzii 314
11. ACTIVITATEA DE PROFESOR ÎN PERIOADA CONDUCERII ICAR (1928-1948) 314
12. PROF. DR. G. IONESCU ŞIŞEŞTI ÎNTRE ANII – 1945 - 1958 318
    - CONCLUZIE 320
13. OPERE DIDACTICO-ŞTIINŢIFICE 322
    - A. Curs de AGROLOGIE 322
    - B. AGROTEHNICA – manual universitar 324
    - C. AGROTEHNICA – tratat ştiinţific 327
    - D. CULTURA PORUMBULUI - manual 329
    - E. CULTURA GRÂUlui – cu privire specială la condiţiunile din România 332
    - F. BURUIENILE ŞI COMBATEREA LOR 335

Scanned with OKEN Scanner

G. Ionescu Şişeşti – Cărţi, lucrări, articole, conferinţe privind învăţământul agricol (principale)..... 338
Bibliografia – Activitatea pentru progresul învăţământului perioada 1948-1967 338

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL IX - ACTIVITATEA PENTRU PROGRESUL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI AGRICOL

1. PREAMBUL

Deşi tratăm acest subiect în partea a IV-a a lucrării, dr. G. Ionescu-Şişeşti a activat în învăţământ începând din anul 1914, iar continuitatea sa în acest domeniu ca profesor ne-a determinat să procedăm astfel. A fost atât de ataşat cercetării şi învăţământului încât le-a tratat ca datorii egale pe tot parcursul activităţii sale; de aceea le-a dăruit un imens efort de muncă pentru bună organizare, funcţionare şi obţinerea unor rezultate impresionante.

Ca student la Hohenheim, G. Ionescu-Şişeşti a foat foarte interesat pentru asumarea unei pregătiri temeinice, vaste, dovedind o maturitate timpurie. Urmărea activitatea profesorilor ca sursă de cunoaştere gratuită de mare importanţă. La sfârşitul studiilor a fost în măsură să le facă o caracterizare psiho-morală şi profesională cum nu am întâlnit la nimeni dintre tinerii noştri studioşi. De aici a luat şi ideile din care s-au născut aspiraţii de viaţă, pe care şi le-a asumat cu rigoare, fără oscilaţii şi răzgândiri.

După absolvirea primilor doi ani l-au interesat mai întâi cercetarea ştiinţifică şi publicarea articolelor de popularizare, importante pentru practica agricolă din ţara sa, apelând la cele mai cunoscute reviste. După obţinerea diplomei la Hohenheim nu s-a grăbit să părăsească şcoala, aşa cum ne arată notele sale de jurnal: «Am rămas la Hohenheim, deşi obţinusem diploma, cu dorinţa de a mă perfecţionaîn anumite ramuri. Am urmat lucrările de microscopie la profesorul Kircher, iar lucrările de patologie vegetală cu dr. Long». **(1)**

În aceeaşi vară, timp de aproape trei luni, s-a perfecţionat în Laboratorul de ameliorare a plantelor la profesorul H. Wacker, de la care a primit şi o recomandare onorabilă; o caracterizare conformă însuşirilor sale valoroase. **(2)**

Portretele unor profesori valoroşi şi pătrunderea sa în cunoaşterea zonei de cercetare l-au îndrumar spre didactică şi cercetare în aşa măsură încât nu a renunţat niciodată la aceste două tipuri de activitate în timpul vieţii.

Primele sale căutări pentru un loc de muncă au urmărit un post de „cercetător selecţioner" la o staţiune ce urma a se înfiinţa la Şcoala de la Herăstrău, dar ideea s-a dovedit o himeră. Binevoitorul era politicianul şi ministrul Ion Lahovari, care nu a reuşit să realizeze acel proiect. A avut promisiuni şi pentru o catedră de agricultură la un liceu din Buzău. Dar, în final, şansa lui s-a numit Anghel Saligny şi Clinciul Spanţov, unde a început munca sa, căreia i-a dat o nuanţă de cercetare.

Succesul avut cu lucrarea „Contribuţiuni la studiul grâului românesc, din punct de vedere fitotehnic" prezentată la „Congresul agricol" din noiembrie 1912, i-a adus şansa de a primi ofertă pentru postul de „administrator al Fermei Herăstrău" subordonată Şcolii Centrale de Agricultură. Acest sprijin i-a fost acordat în semn de preţuire, din partea lui Nicolae Filipescu, ministrul agriculturii. Era un post era fără legătură directă cu sarcini de cercetare, dar în cei doi ani cât a activat aici, întreaga organizare a activităţilor a primit această caracteristică, publicând rezultate care ilustrau lucrări de cercetare agricolă. În acelaşi timp aflăm din „Buletinul Şcoalei Centrale de Agricultură" (1915) că în rândul cadrelor didactice se afla şi G. Ionescu-Şişeşti care «Dirige (conduce) „Seminarul de agricultură generală"», deci intrase în mediul didactic.

Pe când era administratorul Fermei Herăstrău, o întâmplare neprevăzută l-a pus în situaţia de a fi numit, şi a primi funcţia, de director al Şcolii Centrale de Agricultură Herăstrău, la vârsta de 28 de ani împliniţi, fără nici o experienţă didactică. Îl înlocuia pe C. Sandu-Aldea, care era o personalitate recunoscută, fermă, respectată şi iubită de colegii profesori. Acesta a demisionat din cauza nemulţumirii faţă de lipsa de interes a ministrului agriculturii pentru a sprijini obţinerea titlului de „Şcoală Superioară de Agricultură" pentru instituţia de la Herăstrău. Acesta a fost momentul în care dr. G. Ionescu-Şişeşti intra în colectivul didactic, pentru activitate în domeniul învăţământului. Evenimentul s-a produs la 1 aprilie 1914. La 2 octombrie 1914 primea cursul de „Economie rurală, estimaţiuni agricole şi politică agrară" la Secţia de Agricultură a Facultăţii de Ştiinţe la Universitatea din Iaşi. Era invitat de profesorul Haralamb Vasiliu, conducătorul acelei „Secţiuni de Ştiinţe Agricole".

In condiţiile grele, premergătoare „Primului război mondial", dr. G. Ionescu-Şişeşti a reuşit să încheie anul şcolar la Iaşi dar şi să conducă şcoala de la Herăstrău, ca director, cu rezultate bune. A fost debutul său la catedra universitară, la vârsta amintită, despre care scria fratelui său mai mare, dr. Nicolae Ionescu-Şişeşti, că este mulţumit de modul în care a reuşit să prezinte cursurile sale, numite atunci „conferinţe", pentru un începător.

2. CONTRIBUŢII LA DEZVOLTAREA ÎNVĂŢĂMÂNTULUI AGRICOL SUPERIOR

În general, introducerea învăţământului în mediul rural, în secolul al XIX-lea, a întâmpinat cele mai ferme măsuri de opoziţie, promovate prin parlamentele reprezentative ale moşierimii, iar spre sfârşitul perioadei şi prin politicienii burghezi, ridicaţi din clasa amintită anterior. Grija cea mare era că un ţăran şcolit nu va mai putea fi exploatat ca în trecut, iar terenurile lor întinse vor rămâne nelucrate.

Un exemplu care justifica raţionamentul anterior îl reprezintă epopeea „Şcolii Naţionale de Agricultură Pantelimon", construită în 1852 şi pusă în funcţiune la 10 iunie 1953. Această şcoală, numită eronat şi institut, s-a înfiinţat după numeroase pertractări în

Scanned with OKEN Scanner

parlament, fiind cerută în final, cu fermitate, de către Domnitorul Barbu Ştirbei (1848 – 1856), care avea în vedere că: «experimentele trecutului ne-au dat convicţiunea că instrucţia nu trebuie să privească ca singură ţintă a îndeletnicirii tineretului, ci ca un mijloc de a fi destoinic (practic) în vreo slujbă folositoare societăţii în care este chemat a trăi ... instrucţia publică urmează a fi potrivită cu treburile obştii. Prin urmare ea trebuie să fie naţională şi să îndeplinească trebuinţele diferitelor clase de oameni». **(3)** Barbu Ştirbei a fost unul dintre domnitorii înţelepţi care au urmat după instituirea „Regulamentului organic" în Ţara Românească.

Un argument ce justifică limpede afirmaţia din primul paragraf îl constituie faptul că «finanţarea acestor şcoli: Şcoala Naţională de Agricultură Pantelimon şi Pepiniera de duzi urma a se face din cei doi lei ce se plătesc de fiecare familie de enoriaşi (săteni) pentru organizarea şi funcţionarea şcolilor din sate». **(4)** Rezultă că în acel timp ţăranii îşi susţineau prin efort comun înfiinţarea şi funcţionarea şcolilor necesare pentru copiii lor. Bugetul ţării alimentat şi de moşieri nu contribuia la această nobilă îndatorire. Aşa se explică faptul că învăţământul era într-o veşnică lipsă de bani. Mai mult, legile care încercau să aducă îmbunătăţiri pentru şcoala fiilor de ţărani erau amânate până la uitare definitivă. Este un procedeu care şi azi (2017) se practică împotriva legilor nedorite, cerând „transparenţă", „dezbateri" şi alte măsuri care să oprească demersurile de legiferare în diferite sectoare.

Şcoala de la Pantelimon, construită şi înfiinţată de agronomul Alecu Slătineanu, cu studii la Paris, avea iniţial un număr redus de elevi, fii de ţărani, absolvenţi a 3 – 4 clase primare, în vârstă de 14 – 15 ani şi a funcţionat cu greutăţi până în anul 1869, când prin intervenţiile lui P. S. Aurelian, director, a fost mutată la „Ferestreu" (Herăstrău). **(5)** Acolo, Aurelian a introdus un nou plan de şcolarizare, iar şcoala a fost ridicată la gradul II sub denumirea „Şcoala Centrală de Agricultură şi Silvicultură", condusă de Aurelian până în anul 1884.

Întreaga acţiune a fost realizată prin bunăvoinţa Regelui Carol I, care a fost convins de necesitatea ei de către P. S. Aurelian. El a fost unul dintre intelectualii vremii care s-a bucurat de preţuirea dată de rege. Reţinem deci, P. S. Aurelian a fost părintele fondator al Şcolii Centrale de Agricultură şi Silvicultură Herăstrău, care a evoluat, în timp, la stadiul de „Universitate Agronomică" (2017).

Cât timp a funcţionat această şcoală de la Pantelimon au fost încercări de desfiinţare, la fel la Herăstrău. Numai personalitatea deosebită a lui Aurelian a reuşit să împiedice acest demers al politicienilor din partidele moşierilor şi burghezilor.

După anul 1869 şcoala a progresat lent, deşi i-au fost acordate 400 ha teren pentru ferma didactică, nu s-a acordat nici o sumă de bani pentru organizarea şi funcţionarea ei, Aurelian fiind nevoit să arendeze terenul în nume personal sau să-l subarendeze ţăranilor pentru a-l menţine în proprietatea şcolii. Aşa ne explicăm faptul că până în anul 1915 nu a putut obţine statutul de „Şcoală Superioară". Aceşti 46 de ani de progres lent şi etape lungi de stagnare a şcolii ne arată clar dezinteresul clasei politice „la putere" pentru formarea specialiştilor agronomi pe care moşierii refuzau să-i angajeze, preferând „vechili" fără pregătire agronomică, plătiţi mult mai slab. Deci, prin voinţa clasei politice, Şcoala de la Herăstrău a rămas ca instituţie de gradul II o jumătate de secol în timp ce ţările vestice aveau, fiecare, universităţi cu facultăţi de agronomie sau şcoli superioare de agricultură şi un mare număr de şcoli medii şi inferioare. Aşa a progresat „Apusul".

3. SCRIERI ÎN FAVOAREA PROMOVĂRII ŞCOLII SUPERIOARE DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU

Era la începutul secolului XX şi ţara avea două universităţi de peste o jumătate de secol, o Şcoală Superioară de Medicină Veterinară, una de poduri şi şosele iar Agricultura stagna, cu şcoala de gradul II, de la Herăstrău. Exista o mare nemulţumire în rândul agronomilor învăţaţi la şcolile „Apusului", care doreau să pregătească agronomi cu studii superioare pentru agricultura ţării.

Epopeea pentru obţinerea statutului de învăţământ superior pentru Şcoala Centrală de Agricultură Herăstrău a început la 12 august 1908, când proaspăt numitul director, C. Sandu-Aldea, înainta primul raport către ministrul agriculturii Anton Carp.

Istoria acestei adevărate lupte a agronomilor cu ignoranţa politicienilor şi cu sabotarea a tot ce însemna un minim progres pentru şcoala agricolă, în interesul ţăranului, este redată cu pasiune, adevăr şi plenitudine de ilustrul agronom publicist Dumitru G. Chiţoiu în cartea „Constantin Sandu-Aldea". Aici putem constata că o pleiadă de agronomi iluştri au susţinut demersurile sale pentru ridicarea gradului didactic al şcolii de la Herăstrău, între aceştia s-a remarcat şi dr. G. Ionescu-Şişeşti. Tot numai istoria ne cere să menţionăm numele cele mai devotate acestei adevărate cruciade, aşa cum reiese din lucrarea amintită, dusă de agronomi împotriva ignoranţei politice deliberate, aservită unor scopuri acceptate până la coroană, iată: Ştefan P. Radianu, George Nicoleanu, Nicolae O. Popovici-Lupa, Alexandru Nasta, Nicolae Dera, G. Ionescu-Şişeşti, Constantin Martinovici, Maximilian Popovici, grigore Antipa, Agricola Cardaş, Ion Atanasiu, Grigore Morcovescu, Constantin Druţu, Lucian Georgescu, Alexandru Zaharia, Dumitru Căruntu. Toţi au participat la conferinţe organizate scopului amintit, au publicat articole cu propuneri personale care se încadrau cerinţelor obţinerii statutului de „învăţământ superior", adică „învăţământ universitar", sub diferite variante de denumiri: institut, facultate, academie de ştiinţe agronomice etc.

În fruntea demersurilor de legalizare a acestei aspiraţii s-a aflat profesorul C. Sandu-

Scanned with OKEN Scanner

Aldea, care a acționat cu o tenacitate fermă și neîntreruptă, ani și ani, până în ziua când n-a reușit să mai vadă finalul pentru care a luptat în chip irepetabil.

Între cei care au scris articole cu adâncă analiză și propuneri raționale în legătură cu subiectul comun, s-a remarcat și dr. G. Ionescu-Șișești, un proaspăt absolvent al studiilor agronomice și doctoratului obținut la Universitatea Jena din Germania, care avea numai 27 de ani la început.

Unul dintre primele sale articole a fost publicat în „Viața agricolă" din luna iunie 1912, în urma tulburătoarei schițe „În tren" semnată de C. Sandu-Aldea, unde este descris cu durere un dialog între autor și un moșier-agronom, de unde rezulta disprețul proprietarilor de pământ față de profesia agronomică și dezinteresul lor pentru școala agricolă și pentru agronomi. Fiind o schiță reală, după un dialog în tren, a avut un efect foarte dureros asupra clasei agronomilor, mai puțin asupra politicienilor, pentru că materialul a fost publicat la 20 aprilie 1912 în „Viața agricolă", iar statutul de „învățământ universitar" i-a fost recunoscut acestei școli abia în anul 1929, sub denumirea de „Academia de Înalte Studii Agronomice București", simultan cu școala similară de la Cluj. **(6)**

Cu ocazia acestui trist eveniment, dr. G. Ionescu-Șișești a publicat articolul „Întoarceți-vă la pământ". **(7)** Iată un fragment din articolul său în care scrie cu duioșie și tristețe despre cei care aveau pasiunea mânuirii plugului, puterea înfruntării vântului și ploilor, bucuria mângâierii razelor de soare și admirația gingășiei florilor. Era un eseu închinat pasiunii pentru brazdă și nevoia de hrană.

„Apostolatul și jertfa – spunea el - sunt rarul privilegiu al câtorva, care se pot număra pe degete, care prea adesea sunt arătați cu degetul, ca maniaci și pe care mulți i-ar închide în gratii de fier, dacă ar avea puterea". Și nu se vor putea alătura puteri răzlețe – arătându-le undeva, într-o zare pierdută, spectrul unui apostolat de suferință și răsplată eterică, a jertfelor ce vor trebui făcute. Plugul – spune Șișești – nu cere toate acestea. El dă numai, cum a dat de mii de ani și cum va da pururi. El dă nu numai bogăție, ci și altceva, care-i infi8nit mai prețios decât bogăția: el dă un armonios suflet, întreg renăscut, ca dintr-un rug purificator – și nu cere decât infinit de puțin: un grăunte de iubire. Iubire pentru pământ, pentru plugul ce-i primenește și vivifică, pentru marea fire bună și dreaptă, în care puteri nevăzute se îmbină cu notele unui imn neîntrerupt și nesfârșit.

Noi suntem privilegiații, noi suntem cei mai puțin nefericiți în această vale a plângerii, pentru că noi am rămas cei mai apropiați de natură, cei mai înțelegători și cei mai credincioși copii ai săi.

Să respiri mirosul brazdei proaspete, să ți se încingă fruntea de primele zbucniri pe care soarele le trimite de la marginea zării, să-ți crească pieptul de aerul tare al dimineții, să ai, în fiecare clipă, înainte-ți unduirea lanurilor în soare, să simți mâna sigură și trupul falnic de muncă, să dormi fără visuri și fără frământări, după o zi de încordare, să birui eroic ploaia și ninsoarea – acestea nu sunt jertfe, acesta-i cel mai mare bine pe care pământul și firea ni le dau în schimbul unui grăunte de iubire.

Iar voi, care ne dați ogoarele voastre pe mână, pentru a vă scoate aur, nici nu simțiți că ne dați tot ce ați moștenit mai scump și mai măreț, de la părinții voștri. Și poate că, în hărțuiala zilnică pe care o suferim, nu de la pământ și plug ci de la răi, poate că în disprețul care se aruncă asupră-ne de către unii ca cel devenit celebru, prin anunțu-i din ziar – e surda răzbunare, inconștientă, pentru că vă luăm prietenia cu pământul și vă lăsăm banul. Voi nu-l iubiți, el e pentru voi o carte închisă, o ușă zăvorâtă, o casă de bani și nu un izvor de mulțumire sufletească.

Iar pământul, răbdătorul și bunul, se va răzbuna și el o dată împotriva celor care-i iau rodul, fără a-l iubi – spune profetic Șișești.

De aceea - cum spune el, încheind – *întoarceți-vă la pământ*: el vă va reînnoi sufletele în schimbul unui grăunte de iubire. **(8)**

Avem o scriere ce ne amintește de tânărul născut cu talent pentru scris, care în liceu primise numeroase premii și fusese observat de Coșbuc și Iorga, primind aprecieri dintre cele mai frumoase.

Pe lângă frumoasa expunere literară, între rândurile scrierii sale se ridică și dreptul la respect și iubire pentru aceia care fac o pasiune dintr-o ocupație care este supusă multor eforturi și sacrificii; căci plugul și brazda nu pot fi asemuite cu florile câmpului și trilul păsărilor. De aceea, acești oameni merită respectul semenilor care se bucură de munca lor, care produc pâinea scoasă din seva pământului.

După puțin timp, în „Viața agricolă" nr. 15 din 1913, dr. G. Ionescu-Șișești publica articolul „Încotro evoluează învățământul", unde face o analiză critică a stării de organizare și funcționare a acestui domeniu vital pentru viitorul națiunii și economiei țării.

În anul următor, 1914, apărea un scurt articol intitulat „O statistică interesantă" în care prezintă situația absolvenților școlii de la Herăstrău după intrarea în activitatea practică-socială.

Materialul publicat analiza de fapt numai situația absolvenților, cu o descriere a căilor de angajare în activitate, din care rezultă că aceia care ajung să lucreze direct în agricultură reprezintă un procent de 24,2%, fiind agricultori privați (12,8%) și administratori de moșii particulare (11,4%). Comentariul autorului asupra acestei teme necesită reproducerea unui fragment, care îl reprezintă ca persoană interesată de rezolvarea acestei situații devenită o problemă de guvernare.

O statistică interesantă

Datorită soliditudinei d-lui ministru Al. Constantinescu, ne-a fost posibil să dăm la lumină primul volum din Buletinul Școalei de Agricultură Herăstrău.

Acest prim volum cuprinde zugrăvirea exactă a stării în care se găsește actualmente școala – istoric,

Scanned with OKEN Scanner

lege, profesori, orar, program analitic şi mijloace de învăţământ şi este menit în această parte a lui să fie un isvor de informaţiune justă pentru toţi aceia care se interesează de mersul acestei şcoale şi a învăţământul agricol în genere. Ca lucrare originală, Buletinul cuprinde o statistică a ocupaţiunei absolvenţilor acestei şcoale dela întemeere şi până azi, - care dat fiind importanţa pregătirei agricole pe care o cere situaţia actuală a Statului românesc, merită poate o interpretare pentru marele public.

Statistica aceasta cuprinde două părţi: Prima parte întocmită de răposatul director Cârnu-Munteanu, se referă la epoca dela întemeere: 1862 până la 1902 şi a fost reprodusă într'un tablou recapitulativ (pag. 87, 88 ale Buletinului). A doua parte întocmită de cel ce scrie aceste rânduri se referă la epoca dela 1902 la 1913 şi a fost de asemenea concentrată într-un tablou recapitulativ la pag. 110.

Interpretarea procentuală şi comparaţia acestor două tablouri aruncă o lumină foarte clară asupra progresului pe care l-a făcut cultura agricolă şi asupra necesităţei tot mai imperioase ce se simte în complexul economiei noastre naţionale, de oameni cu pregătire serioasă în această specialitate.

Din primul tablou rezultă că în intervalul dela 1862 – 1902 numărul total al absolvenţilor şcoalei a fost de 538.

Pentru interpretarea care ne interesează trebuie să scădem din acest total, numărul acelora ale căror ocupaţiuni nu au putut fi stabilite (36) şi al decedaţilor (90). Rămâne astfel un număr de 412 absolvenţi, cari s'au dedicat următoarelor ocupaţiuni:

Agricultori sau Viticultori pe cont propriu	53	sau	12,8%
În serv. Central al Minist. de Domenii	4	»	0,9%
În serv. exterior	14	»	3,4%
În serviciul silvic al Statului	89	»	21,6%
Administratori de moşii particulare	47	»	11,4%
În serviciul Domeniilor Coroanei	31	»	7,5%
În serv. diferitelor aşezăminte şi societăţii	12	»	2,9%
În învăţământul agricol şi silvic	39	»	9,4%
În serviciul Regiei Monopolurilor	19	»	4,6%
Continuă studiile	5	»	1,2%
Făceau stagiul militar	12	»	2,9%
Foşti silvicultori	23	»	5,6%
Ocupaţiuni străine de agricultură	64	»	15,8%
	412	»	100,0%

Se vede din acest tablou că şcoala dela Herăstrău a fost de o utilitate indiscutabilă pentru agricultura ţărei şi că toate instituţiile care aveau legătură cu agricultura au utilizat în proporţiile specificate pe absolvenţi. Un număr destul de mare din ei (12,8%) au făcut studii nu pentru a căuta un post, ci pentru a deveni agricultori sau viticultori independenţi – ceeace este foarte îmbucărător.

Un mare număr din ei (21,5%) au devenit silvicultori ai Statului. (Şcoala avea până la 1893 şi secţiunea silvică actualmente şcoală independentă la Brăneşti).

Dureros e totuşi faptul că o bună parte din absolvenţii acestei şcoale au trebuit să renunţe la cultura lor şi să îmbrăţişeze alte ocupaţiuni. Proporţia acestora e 15,8%, la care adăogăm şi pe cei notaţi în statistică ca „foşti silvicultori" obţinem ţifra de 21,4%, un procent foarte ridicat, care arată că organismul nostru economic nu era din nefericire capabil la 1902 să absoarbă pe toţi absolvenţii unei şcoale speciale de agricultură.

Dacă privim epoca dela 1902 la 1912, situaţiunea se prezintă în chipul următor:

Numărul total al absolvenţilor 384, din care scăzând pe cei cu ocupaţia necunoscută şi decedaţi rămân 337, care se repartizează pe ocupaţiuni astfel:

Agricultori sau Viticultori pe cont propriu	53	sau	15,7%
În serv. Central al Minist. de Domenii	11	»	3,2%
În serv. exterior	40	»	11,9%
În serv. Casei Centrale a Băncilor Populare	56	»	16,6%
În serviciul Casei Rurale	16	»	4,8%
Administratori de moşii particulare	30	»	8,9%
În serviciul Domeniilor Coroanei	29	»	8,6%
În serv. diferitelor Aşezăminte, Societăţii Academia Română etc.	13	»	3,9%
Învăţământul agricol, inclusiv cei 4 inspectori ai Casei Şcoalelor	26	»	7,7%
În serv. Regiei Monopolurilor Statului	32	»	9,5%
Continuă studiile	12	»	3,6%
Cu ocupaţiuni străine de agricultură	15	»	4,4%
Fără ocupaţiune	4	»	1,2%
	337	»	100,0%

Comparând tabloul acesta cu tabloul precedent, ajungem la constatări de un mare interes:

Se vede astfel înainte de toate că proporţia absolvenţilor cari au rămas în afară de agricultură este cu mult mai mică în epoca aceasta decât în epoca anterioară: dela 15,8% - drept vorbind dela 21,4% - ea scade la 4,4%.

În schimb apare îngrijitoare: „Fără ocupaţie" cu un procent de 1,2% . socotesc însă că această ţifră reprezintă pe aceia pe cari statistica i-a apucat în epoca de fixare într'un loc determinat.

Dispare rubrica silvicultori, întrucât şcoala nu mai are secţia silvică. În schimb apar două rubrici noi: „in serviciul Casei Centrale a Cooperativelor şi Casei Rurale" care reprezintă împreună 21,4%, adică tot atâta cât reprezenta plasamentul în silvicultură.

Celelalte Ţifre rămân deci riguros comparabile.

Se vede astfel c'a sporit procentul agricultorilor pe cont propriu, fapt foarte îmbucurător. A sporit

Scanned with OKEN Scanner

procentul celor plasaţi la Domeniile Coroanei, la diferite aşezăminte şi societăţi, la Regia Monopolurilor Statului şi al celor ce continuă studiile.

Procentul celor plasaţi în Administraţia Centrală a Ministerului a sporit uşor: dela 0,9% la 3,2%. În serviciul exterior al Ministerului sporul a fost mai simţit: dela 3,4% la 11,9%.

Procentul celor plasaţi în învăţământ a scăzut dela 9,4% la 7,7%. Aceasta se explică prin faptul că locurile din învăţământ odată ocupate au fost păstrate şi plasamentul ulterior s'a făcut numai în locurile nou create.

O scădere reprezintă şi ţifra acelora cari au devenit administratori de moşii particulare, ceeace însemnează, fie că o bună parte din marii agricultori s'au hotărât să-şi exploateze moşiile singuri, fie că absolvenţii actuali ai şcoalei sunt mai puţin preferaţi de către marii agricultori, decât în trecut când învăţământul nu avea un caracter superior.

Oricum ar fi, statistica de mai sus dovedeşte neîndoios rostul pe care l'a avut şi-l are învăţământul agricol la noi.

El merită deci toată solicitudinea. **(9)**

G. Ionescu-Şişeşti
Directorul Şcoalei Centrale de
Agricultură-Herăstrău

În acelaşi an, 1914, prof. G. Ionescu-Şişeşti publica în revista „Viaţa românească" „Criza învăţământului agricol superior", când nu era recunoscut oficial acest grad de învăţământ pentru şcoala de la Herăstrău. Autorul scrie despre situaţia grea prin care trecea şcoala. În această stare de impas s-a ajuns ca numărul absolvenţilor unei serii de elevi să fie de numai 10 persoane. **(9)** Autorul susţinea convingător că «propăşirea ţării în agricultură depinde de modul în care cultura de specialitate pătrunde la sate (prin agronomi), deci gradul de pregătire şi numărul agronomilor ajunşi în mediul sătesc» şi propune în acest studiu patru variante de reorganizare a învăţământului agricol superior, analizând critic avantajele şi dezavantajele, precum şi posibilităţile de înfăptuire a acestora. **(10)**

Reamintim că, în acelaşi răstimp, publicau articole în favoarea dezvoltării şi ridicării nivelului şcolii de la Herăstrău la statutul de învăţământ superior şi Al. Nasta, N. Dera (ziarist), N. O. Popovici-Lupa, C. Martinovici, Maximilian Popovici, Gr. Antipa, A. Cardaş, g. Georgescu; apărea şi „Memoriul Corpului profesoral" de la Herăstrău, în „Viaţa agricolă" nr. 5, 1913.

Politica agrară. Îmbunătăţirea agriculturii prin învăţământ

O analiză sistematică şi predominant critică asupra învăţământului în general, şi a învăţământului agricol cu deosebire, o găsim în cartea „Politica agrară – cu privire specială la România", cap. VI, publicată de prof. G. Ionescu-Şişeşti, la sfârşitul anului 1913, la editura Leon Alcalay, Bucureşti, pe 200 de pagini. A fost o lucrare interesantă sub numeroase aspecte, primind aprecieri pozitive, dar stârnind şi critici şi observaţii. Se poate spune că nu a fost un mare succes, fiind un subiect ales de o persoană foarte tânără, fără experienţă practică, ce a apelat la o bibliografie aleasă aproape întâmplător, unde marii reprezentanţi au fost omişi, iar lucrări minore, ca şi autorii lor, au fost prea numeroase. În ansamble însă, lucrarea etala o persoană inteligentă, cu aspiraţii de manifestare a capacităţilor sale. Marele S. P. Radianu i-a făcut o radiografie pertinentă.

Cartea respectivă a fost analizată în capitolele precedente, încât ne oprim la capitolul VI intitulat „Îmbunătăţirea agriculturii prin învăţământ". Introducerea în capitol este un model elevat de explicare a apariţiei învăţământului, plecând de la acumulările de cunoştinţe despre deprinderile şi experienţele practice, care au stimulat apariţia şi dezvoltarea ştiinţei, cu efecte pozitive în sporirea producţiei. Autorul mai adaugă apariţia creditului şi asociaţiilor şi spune: «Toate acestea nu se puteau transmite prin simplul obicei sau tradiţie de la o generaţie la alta şi cu atât mai puţin se puteau dobândi prin propria experienţă. Trebuiau create instituţii speciale care să contribuie la consolidarea ştiinţei agricole şi să se mijlocească răspândirea ei. Astfel s-a născut învăţământul agricol, firesţe întâi în ţările cu agricultura cea mai înaintată: Anglia, Germania, Franţă». **(11)**

Găsim şi o caracterizare a învăţământului agricol din aceste ţări, cu menţiunea că în şcolile superioare se punea accentul pe o bună pregătire teoretică, aşa au apărut facultăţi de agronomie în unele universităţi vestite.

Descrierea învăţământului agricol din ţară este un eseu integral de critică dar în asemenea situaţii trebuie descrise şi circumstanţele politico-economice. Nu s-a întâmplat aşa însă expunerea era adevărată; dar pentru cititor nu era tot ce dorea să afle. Iată opinia sa corectă asupra învăţământului superior la noi: «**La noi, şcoala de la Herăstrău, care a evoluat dintr-o şcoală elementară în care se primeau absolvenţii a 3 clase primare, n-a atras niciodată pe cei ce ar fi putut deveni conducătorii agriculturii româneşti ... şi firesţe că nu fiul unui mare agricultor era acela care să vină a solicita o bursă aici şi nici a trăi ca solvent într-un modest şi riguros mediu de internat. Acestei şcoale nu i s-a dat prestigiul menit a atrage marea proprietate. Aceasta a fost prima greşeală**». **(12)** Este o variantă corectă, ea se putea realiza chiar după principiul domnitorului Barbu Ştirbei: «pregătirea în şcoală, în general, trebuie să fie în armonie cu societatea (mediul) în care este chemat a trăi individul» **(13)**, iar mediul de la Pantelimon şi Herăstrău nu era pentru fiii de moşieri.

Autorul abordează apoi un stil academic în explicarea importanţei învăţământului agricol superior, nu tocmai accesibil multor boieri care se rezumau la folosirea semnăturii, nu

Scanned with OKEN Scanner

posedau nici o pregătire intelectuală şi nu erau puţini, aşa cum făcea aluzie P. S. Aurelian într-un discurs parlamentar.

Prof. G. Ionescu-Şişeşti prezintă mai întâi rolul instructiv al învăţământului, cunoaşterea legilor ce „cârmuiesc" producţia agricolă, apoi trece la „misiunea" de îndrumare a cercetării ştiinţifice, fără să-i atribuie şi latura pregătirii practice. Aşa înţelegem de ce şcolile superioare de toate tipurile, cu puţine excepţii, nu dispuneau de ferme moderne care să le asigure studenţilor şi o pregătire practică temeinică. Această situaţie a continuat perseverent în secolul XX, iar acum (2017) se dezvoltă doar sectoare distincte din cadrul fermelor didactice. Insuccesul este cauzat de faptul că aceste sarcini rămân în răspunderea titularilor de curs, care nu sunt persoane cu evident spirit practic şi voinţă de manifestare în domeniu; sunt rare excepţii. Se vede totuşi o cale de progres, relativ lent, dar sigur, acum (2017).

După o descriere extinsă a istoricului şcolii de la Herăstrău, unde nu este amintit numele nici măcar al fondatorului acestei şcoli, ilustrul P. S. Aurelian, autorul întăreşte ideea necesităţii învăţământului agricol superior, îndeosebi pentru latura sa instructivă, aducând exemplul unor universităţi vestice şi ocolind rolul important al pregătirii practice. Ne dăm seama că acest material, foarte doct elaborat, nu putea să-şi atingă integral scopul propus. El reflectă însă dorinţa unui tânăr, foarte instruit, pentru tema aflată în interes general, de a contribui la realizarea ei. Se vede acest fapt din fraza finală: «Universitatea va mări şi la noi prestigiul învăţământului Agricol, va atrage în sânul ei pe marii agricultori, care se vor reîntoarce la pământ (majoritatea erau absenteişti)[63] cu mai multă înţelegere şi deci cu mai multă dragoste». **(14)**

In subsidiar observăm că prof. G. Ionescu-Şişeşti prevedea ca învăţământul superior agricol să deschidă interesul moşierilor spre a-şi îndrepta odraslele către studii agronomice. Acest fapt s-a întâmplat cu totul excepţional în secolul al XIX-lea, prin fraţii Faraudo sau colegii săi, Constantin Ciulei şi Ernest Gayraud. Cazurile s-au înmulţit după Reforma agrară din 1920, când marii proprietari au început să înţeleagă rostul agronomului şi mai ales al aceluia care făcea parte din familie.

In „Viaţa agricolă" nr. 15 din anul 1913 prof. G. Ionescu-Şişeşti publica articolul „Încotro evoluează învăţământul" în care face o analiză detaliată a problemelor „la zi" în domeniu şi propune o serie de măsuri de îndreptare, insistând pe ridicarea nivelului de activitate pentru o pregătire temeinică a tineretului.

In articolul „Criza agriculturii noastre", din 1914 scria că: «a sporit neîncrederea marilor proprietari în ştiinţa agricolă şi în agronomi, pentru că s-au înfiinţat în această vreme inspectoratele agricole fără agronomi; colonizări fără agronomi şi au fost încredinţate toate birourile din Direcţia Agriculturii numai la neagronomi. Remediul va fi părăsirea acestui sistem de către stat, cultivarea ştiinţei agricole şi rezolvarea învăţământul superior agricol, dând Şcolii de la Herăstrău legea ei de organizare, după care tânjeşte de cinci ani, şi asta într-o ţară în care legile se fac aşa de repede». **(15)** Autorul se raporta la „memoriul" înaintat de Constantin Sandu-Aldea, la 12 iulie 1908, către ministrul Agriculturii, Anton Carp, în care prezenta starea şcolii şi dorinţa lui de a redresa situaţia. Iată: «Domnule Ministru, eu simt în mine puterea de a pune în bună funcţionare acest atelaj ruginit şi dărăpănat. Şi am avut cinstea să vă spun şi din gură, că am considerat ca o datorie să primesc direcţiunea şcolii ... de aceea vă rog respectuos Domnule Ministru, să binevoiţi a da ascultare acestor rânduri întemeiate pe adevăr şi a lua măsurile ce le veţi crede de cuviinţă, pentru ca să pot îndeplini sarcina ce mi-am luat şi să nu înşel speranţele pe care, împreună cu toată lumea, ce se întemeiază pe această şcoală, le-aţi pus în mine». **(16)**

Revista „Viaţa românească" i-a publicat în aceeaşi perioadă articolul"Criza învăţământul agricol superior în România". De fapt, învăţământ care nu exista. Autorul arăta greul impas în care se afla şcoala, prin numărul redus de elevi care solicită pregătire şi rezultă foarte puţini absolvenţi. Autorul demonstrează convingător că propăşirea ţării în agricultură depinde de modul în care cultura de specialitate pătrunde la sate şi propune în acest studiu patru variante de organizare a învăţământului agricol superior, analizând obiectiv avantajele şi dezavantajele lor precum şi posibilitatea de înfăptuire.

Impreună cu C. Sandu-Aldea, I. Sterian şi C. Martinovici a făcut parte din delegaţia Societăţii Române de Agricultură, care la 16 ianuarie 1914, a expus ministrului Agriculturii, Alexandru Constantinescu, problema reorganizării în întregime şi organizare oficială a Şcolii de la Herătrău; organizarea Agriculturii şi a Direcţiei Agriculturii din MAD, iar memoriul prezentat a fost publicat în „Viaţa agricolă" nr. 25, 1917. **(17)**

4. OBSERVAŢIUNI LA PROIECTUL DE PROGRAM AL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI AGRICULTURII ÎN ŞCOLILE PRIMARE COMPLIMENTARE

Profesorul G. Ionescu-Şişeşti a fost preocupat şi de starea învăţământului din şcolile elementare primare şi profesionale, cu deosebire în perioada când ocupa funcţia de „Director al Agriculturii" în MAD, între anii 1921-1927. Fiind profesor titular la Şcoala Centrală de Agricultură Herăstrău, având şi sarcina de coordonare a învăţământului prin funcţia de la MAD, era o persoană cunoscătoare a domeniului. Sunt cunoscute realizările sale prezentate în rapoartele de activitate din acea perioadă, redate în capitolele precedente. Au rămas cunoscute vizitele sale la şcolile agricole de la Huşi, Odobeşti, Valea Călugărească, Drăgăşani, Armăşeşti, unde inspecţiile făcute erau modele de îndrumare a activităţii directorilor de şcoli

[63] Moşieri care îşi arendau proprietăţile sau le conduceau prin vechil

Scanned with OKEN Scanner

şi a profesorilor agronomi.

O dezvoltare frumoasă au avut şcolile de „economie casnică" sub îndrumarea lui Ernest Grinţescu, ce conducea o secţiune subordonată „directorului agriculturii", prof. G. Ionescu-Şişeşti.

Reamintim că după anul 1880, P. S. Aurelian a reuşit să impună durata învăţământului rural la 6 ani de învăţătură, iar în clasele a V-a şi a VI-a erau prevăzute mai multe ore pentru învăţarea agriculturii. Treptat, treptat, funcţionarii de la Ministerul Instrucţiunii au eliminat din aceste ore, încât pe la 1920 mai rămăsese o singură oră pe săptămână. În aceste împrejurări, prof. G. Ionescu-Şişeşti a publicat un articol care analiza un „proiect de program" asupra învăţământului agriculturii în şcolile primare elementare, care ajunsese la o stare de ineficienţă aproape totală. Conţinutul acestui material ne prezintă un autor care poseda o solidă pregătire didactică, iar acest scurt articol merită o consideraţie istorică.

Observaţiuni la proectul de program al învăţământului agriculturii în şcolile complimentare

Dl. G. Ionescu-Şişeşti, făcând parte din comisia pentru întocmirea programelor învăţământului primar complimentar, a făcut următoarele observaţiuni şi propuneri, cu privire la învăţământul agriculturii în şcoala primară complimentară:

I. În proectul de program întocmit, materiile şi capitolele sunt amestecate, astfel că învăţătorul nu poate să dobândească după acest program imaginea lucrărilor aşa cum ele se săvârşesc în timp şi în diferite ramuri de producţie.

Credem că este mai bine ca materia să fie aranjată în program în mod sistematic pe culturi şi pe mersul lucrărilor, aşa cum am făcut noi, în proectul aci alăturat.

Bine înţeles, învăţătorul poate să scoată din program unele capitole şi să le predea înaintea altora, în legătură cu prilejurile ce ar avea de a demonstra practic în grădină sau în câmp anumite lucrări.

El trebuie să vegheze însă ca copiii să nu primească cunoştinţe confuze asupra succesiunii lucrărilor şi modului cum ele decurg şi se influenţează unele pe alte în timp.

De aceia, chiar alternând capitolele în explicaţiile practice, la lecţie el trebuie să aibă grijă a păstra firul conducător aşa cum el este arătat de program.

II. Socotim că o oră pe săptămână pentru predarea cunoştinţelor agricole e cu desăvârşire insuficient. Şcolarii nu vor putea dobândi, cu o oră pe săptămână decât cunoştinţe cu totul vagi, care nu le vor servi la nimic, nici din punctul de vedere practic. Socotesc că trebue să se ia 4-5 ore pe săptămână pentru ca să rămână copiilor un nucleu de cunoştinţe folositoare. Învăţământul ştiinţelor naturale s'ar putea pune în legătură mai strânsă cu cunoştinţele agricole, contopindu-se orele destinate ştiinţelor naturale cu cele destinate cunoştinţelor agricole.

III. Învăţământul agricol, făcut în mod teoretic, nu are nici o valoare. Noi credem că cunoştinţele de agricultură trebuesc predate în legătură cu o mică întreprindere agricolă, care s'ar face la fiecare şcoală, după situaţia locului, după posibilităţile materialeşi după cunoştinţele şi înclinările învăţătorului însărcinat cu cursul complimentar. Astfel, s'ar putea face un câmp de cultură agricolă sistematică, o pepinieră, o prisacă, o plantaţie de vie etc. Învăţătorul trebue să deprindă pe elevi în această mică întreprindere agricolă cu toate lucrările, aşa fel ca, la terminarea şcolii, absolventul să poată face la fel, fără dificultate. În jurul unor astfel de cunoştinţe precise şi sigure se pot clădi şi celelalte cunoştinţe pentru care nu e la îndemână un mijloc de demonstraţie practică.

Organizat astfel, învăţământul va fi mai solid, atrăgător pentru elevi ca şi pentru părinţi, şcoala va câştiga în prestigiu, învăţătorul va câştiga în autoritate faţă de elevi şi faţă de săteni. Însăşi valoarea educativă a învăţământului conceput în acest fel va fi mai mare, căci disciplina elevului, dragostea lui de muncă, încrederea lui în ştiinţă creşte când i se dau cunoştinţe precise şi definitive şi scade când i se dau noţiuni vagi şi nesigure de diletant. Nu trebue să pierdem din vedere că e o caracteristică a poporului nostru înclinaţiunea spre cunoştinţe verbale, superficiale şi lipsite de preciziune. Trebue să căutăm a cultiva în toate şcolile, începând dela şcoala primară, înclinaţiunea spre adâncirea cunoştinţelor de orice fel; să combatem diletantismul enciclopedic şi superficial.

În acelaşi fel aş înţelege să se organizeze şi şcolile complimentare cu specialitate de meserii: în legătură cu un atelier în care să se lucreze efectiv şi tot aşa de bine ca într'un atelier particular, meseriile simple: tâmplărie, împletituri, strungărie etc. A pune pe un învăţător să vorbească despre astfel de lucruri fărăr să le cunoască bine şi practic, este a-l compromite în faţa şcolarilor şi a părinţilor şi a da acestora convingerea că şcoala este o îngâmare nefolositoare.

Adaptarea şcoalei primare superioare la nevoile şi la caracterul diferitelor regiuni ale ţării nu se poate concepe după mine, de cât în felul acesta, care asigură şi o mai mare valoare educativă învăţământului şi un suport temeinic pe care se poate construi o lărgire a cunoştinţelor din şcoala primară şi folosul practic în legătură cu viaţa de care vorbeşte legea.

Fiindcă numărul de învăţători este insuficient chiar pentru şcoala primară de primul grad şi pentru a se asigura specializarea de care vorbesc mai sus, cred că este necesar ca să se recurgă la absolvenţii şcoalelor de meserii, pentru a face din ei învăţători pentru cursul complimentar al şcoalei primare. În felul acesta s'ar realiza şi o strânsă legătură între învăţământul general şi învăţământul profesional şi consecinţa ar fi după părerea mea ridicarea culturală şi economică a ţărei.

G. Ionescu-Şişeşti

5. CONSTANTIN SANDU-ALDEA ŞI ŞCOALA SUPERIOARĂ DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU

Pentru a obţine statut de „şcoală superioară" (universitate) pentru instituţia de la Herăstrău, C. Sandu-Aldea s-a angajat într-o luptă surdă. El înainta rapoarte şi memorii la care

Scanned with OKEN Scanner

ani în şir nu au răspuns cei apelaţi. A fost o lungă perioadă de tensiuni şi aşteptări, care i-au scurtat viaţa la propriu. Toţi acei miniştri de la Agricultură erau puşi să servească interesele clasei care i-au învestit în funcţie. Ori voinţa politică nu dorea dezvoltarea învăţământului agricol superior. Moşierii respingeau ideea de ştiinţă agricolă şi agronom.

Profesorul G. Ionescu-Şişeşti a fost alături de cei mai activi agronomi în sprijinul aspiraţiilor lui C. Sandu-Aldea, până la data de 1 aprilie 1914. Atunci, după demisia lui Sandu-Aldea în semn de protest pentru ignorarea demersurilor sale privind organizarea „învăţământului superior la Şcoala de la Herăstrău", prof. Şişeşti a fost numit director succesor. De la acea dată a continuat să facă parte din grupul agronomilor care susţineau lupta lui Aldea, pentru convingerea clasei politice de necesitatea învăţământului agricol superior, însă implicarea sa a scăzut în intensitate, trecând cu dăruire la împlinirea noilor îndatoriri de conducător. Şcoala trebuia să dovedească faptul că merită statutul pe care îl solicitau profesorii.

Constantin Sandu-Aldea, demisionat, nu s-a oprit din acţiunile iniţiate. A organizat Congresul agricol din 12 – 14 mai 1914, a înaintat un alt memoriu ministrului agriculturii, ca emanaţie a dezbaterilor din congres. De această dată avea şi un sprijin prin faptul că G. Cipăianu ajunsese în funcţia de secretar de stat şi era atras către acest demers. Răspunsul a venit abia la 15 mai 1915, dar nu ca efect direct al „memoriului" ci în baza Legii din 25 februarie 1904, printr-un „regulament". Acesta stabilea gradul de „învăţământ superior" şi modul de funcţionare a Şcolii de la Herăstrău. Deci nu se vorbea despre o lege nouă de instituire şi organizare a acestei instituţii. Însă era ceva!, ca un prim rezultat.

La 4 febuarie 1919, ministrul agriculturii I. G. Duca i-a cerut urgent lui Aldea întocmirea unui proiect de lege pentru organizarea întregului nostru învăţământ agricol. Nu a ieşit nimic din caest demers, dar la 1 octombrie 1919 era numit director, din nou, activând în funcţie până la decesul lui neaşteptat din 22 martie 1927. **(18)** La 1 octombrie 1919 înceta activitatea de director a profesorului G. Ionescu-Şişeşti, care a acceptat postul de director al „Centralei Obştiilor Săteşti".

In anul 1920 a mai avut loc un „congres agricol" ce propunea „Legea de organizare a învăţământului superior" care se referea şi la „Academia de Agricultură" din Cluj. Dar, în loc de aprobare a legii a mai apărut un regulament, la 15 februarie 1921, modificat în luna martie 1922. Prin acest regulament cele două şcoli primeau câteva sarcini, să formeze: 1) cercetători în diferite ramuri ale ştiinţelor agricole; 2) profesori pentru învăţământul agricol; 3) funcţionari superiori pentru administraţiile publice cu caracter economic; 4) conducători de exploataţii agricole. Se aprobau 14 catedre de profesori, 8 de conferenţiari şi se acorda absolvenţilor titlul de „inginer agronom" (1922).

În anul 1923, C. Sandu-Aldea, directorul şcolii, cere din nou „Legea de organizare a învăţământului agricol şi a Şcoalei Superioare de Agricultură de la Herăstrău". Tot atunci organiza şi un chestionar pentru profesorii şi studenţii de la Herăstrău, prin care să obţină răspunsuri în favoarea cererii sale. Ei bine! În anul 1929 a apărut Legea prin care Şcoala Superioară Agricolă de la Herăstrău primea titlul de „Academia de Înalte Studii Agronomice", cu grad universitar; la fel şi şcoala similară de la Cluj. **(19)**

Apariţia acestei legi, atât de dorită şi aşteptată de agronomi, nu l-a mai găsit în viaţă pe cel care a dus o luptă dură şi inegală, pentru a da un statut de demnitate învăţământului agronomic şi absolvenţilor săi. Constantin Sandu-Aldea se afla la odihna veşnică de câteva sute de zile. Din acest motiv acea lege nu a putut fi primită cu bucurie, beneficiarii fiind cu gândul trist la sacrificiul la care a fost supus regretatul director.

Am redat acest eseu dramatic pentru a rămânea cunoscută indiferenţa şi cinismul clasei politice din acel timp, faţă de cerinţe de importanţă naţională, servind interese sectare sau ambiţii personale respingătoare.

Totuşi, obţinerea statutului de învăţământ universitar, sub titlul de „Academia de Înalte Studii Agronomice", a dat un imbold foarte mobilizator şi un entuziasm general, menit să stimuleze un patos pentru muncă, de bună calitate, în mediul cadrelor didactice. În acele momente profesorul G. Ionescu-Şişeşti publica în ziarul „Argus", din anul 1929, două articole prezentând analize şi propuneri privind măsurile de progres necesare spre a fi aplicate în situaţia noului statut universitar al celor două academii. Primul articol a fost intitulat „Învăţământul superior agricol", iar următorul trata „Reforma universitară şi pregătirea tehnică a tineretului".

Deşi era numit director general la conducerea ICAR, la 1 ianuarie 1928, dr. G. Ionescu-Şişeşti avea conştiinţa şi comportamentul de „profesor universitar"; era un statut la care aspira, curând după terminarea studiilor, pentru care a muncit cu râvnă, obţinând o pregătire briliantă; de aceea iubea acest statut de care era mândru şi pe care la- onorat cu o activitate de înaltă calitate.

6. INSTITUTUL DE CERCETĂRI AGRONOMICE ŞI LEGĂTURA LUI CU ÎNVĂŢĂMÂNTUL

După o perioadă care ajungea la 11 ani de activitate, ICAR era o instituţie consolidată, la fel fiind şi poziţia directorului său general, care contribuise în foarte mare măsură la obţinerea unor rezultate de organizare şi activitate la un nivel neaşteptat de bun. Trebuie recunoscut că ICAR-ul a fost sprijinit de Ministerul Agriculturii cu responsabilitate, iar uneori cu generozitate, aşa cum a fost cazul realizării construcţiei sediului ICAR sau cedarea a numeroase suprafeţe de teren pentru înfiinţarea sau extinderea unor staţiuni. Însă trebuie

Scanned with OKEN Scanner

recunoscut faptul că înalta personalitate a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti a constituit o garanţie pentru reuşita acţiunilor susţinute.

Deşi avea o poziţie fermă, garantată prin munca sa în postura de director general al ICAR, dr. G. Ionescu-Şişeşti aer în acelaşi timp profesorul de la Academia de Înalte Studii Agronomice, considerându-se în egală măsură responsabil de munca sa pentru succesul acelei şcoli universitare. În permanenţă avea în vedere, în egală măsură, cele două însărcinări. Pe această linie a elaborat studiul „Institutul de Cercetări Agronomice şi legătura lui cu învăţământul", în anul 1939, prezentat drept conferinţă la Facultatea de Agronomie.

Deşi intitulată astfel, lucrarea nu s-a adresat în mod egal cercetării şi învăţământului, dar are un bogat conţinut de informare asupra rolului important al cercetării de care trebuie să fie legat învăţământul, cu rolul său de extindere a cunoştinţelor şi formare a personalului uman pentru profesia agricolă.

Tema nr. 1 „Institutul de Cercetări Agronomice al României a răspuns unei nevoi reale", face o referire analitică la activitatea vechilor instituţii de cercetare, ajungând la necesitatea înfiinţării ICAR. Iată cum expune acest fapt: «Ideea aceasta a fost frământată îndelung de un mănunchi de profesori de la Şcoala de Agricultură Herăstrău: regretatul C. Sandu-Aldea; d-nii Teodor Saidel, Traian Săvulescu, Alex. Nasta şi eu însumi. Acest mănunchi de profesori a redactat proiectul de lege pentru înfiinţarea „Institutului de Cercetări Agronomice al României şi Staţiunilor Experimentale". Ei au găsit în ministrul Agriculturii din acea vreme, d-l C. Garoflid, un înţelegător al spiritului vremii şi un adânc cunoscător al nevoilor agriculturii şi al drumurilor pe care era chemată să meargă».

Pentru conţinutul său bogat în idei, argumente şi analize, la care adăugăm pasajul din Cuvântul lui Vintilă Brătianu, dominat de expunerea unor idei şi raţionamente dintr-o minte sclipitoare, considerăm potrivit să reproducem această temă, pentru un loc în istoria agrară.

Institutul de Cercetări Agronomice al României şi legătura lui cu învăţământul

O mână de oameni, legaţi printr'un ideal clar, au muncit trudnic doisprezece ani. Din truda lor a ieşit o instituţie puternică, cu prestigiu, care joacă azi un rol de seamă în agricultura ţării.

Cum se explică această reuşită? Voi încerca să răspund la această întrebare în prima parte a conferinţei mele.

Sunt o serie de cauze determinante, care au îngăduit ca, într'un timp scurt şi într'o epoca de multiple greutăţi, să se poată ajunge la acest rezultat.

1. Institutul de cercetări agronomice al României a răspuns unei nevoi reale

Condiţiile speciale ale agriculturii noastre erau necunosacute din punct de vedere ştiinţific, atunci când marile prefaceri ale Statului Român începeau să se cristalizeze.

La 1843 Ionescu dela Brad făcea lecţii de agricultură la Academia Mihăileană. Cu toată marea personalitate a lui Ion Ionescu dela Brad, lecţiile au avut puţin răsunet şi erau slab frecventate. Conferenţiarul vorbea despre ceea ce studiase în Occident, în special la ferma-şcoală dela Roville a lui Mathieu de Dombasle, el nu avusese posibilitatea şi mijloacele de a studia realităţile agricole ale ţării şi nu putea deci vorbi de cercetările lui proprii.

Pentru aceasta el a conceput, câţiva ani mai târziu, *Ferma Model şi Institutul de Agricultură din Moldavia*. Cele două instituţii trebuiau să se organizeze ca întreprinderi particulare, aprobate însă şi controlate de înaltele autorităţi ale ţării. În acest scop Ion Ionescu dela Brad face un contract de asociaţie cu Scarlat Vasiliu Vârnav, care punea la dispoziţie banii necesari şi anume 2500 de galbeni pentru început, iar Ion Ionescu ştiinţa şi munca sa. Cele două instituţii urmau să se creeze pe o moşie particulară arendată.

În concepţia lui Ion Ionescu, Ferma Model însemna o staţiune experimentală, în genul fermei-şcoale dela Roville, iar Institutul Agricol ar fi fost să fie o şcoală, cu clase elementare, destinate a forma lucrători calificaţi şi cu clase superioare, destinate a forma conducători.

«Cu tot capitalul trebuitor pentru asemenea scop, caut a mă aşeza pe o moşie, pe care să pot face încercări, spre a scoate din ele pilde pentru proprietari şi arendaşi că, ajutat cineva de lumina şi încercările naţiilor civilizate precum şi de împrejurările favorabile a climei şi pământului nostru, este în stare a păşi mai înainte şi a îmbunătăţi izvorul cel mai de căpetenie al veniturilor ţării, şi aceasta-i partea Fermei-Model.

Scopul n'ar fi fost ajuns cu deplinătate dacă, pe lângă încercările şi îmbunătăţirile agriculturii în sine însăşi, n'am fi căutat şi mijloacele prin care să dăm îndemnare şi altora de a le folosi – şi aceasta-i partea Institutului de Agricultură»

Evenimentele dela 1848 şi exilul lui Ion Ionescu dela Brad au împiedecat realizarea gândului său. Acest gând era foarte limpede: întâiu „cercări" sau cercetări într'o instituţie experimentală şi apoi comunicarea rezultatelor dobândite unor elevi, cari ar fi dorit să se instruiască.

Şcoala de Agricultură dela Pantelimon deschisă în 1853 şi mutată la Herăstrău în 1868, din care a ieşit Facultatea noastră de Agronomie din Bucureşti, a fost prinsă dela început în preocupări de ordin mai mult didactic. A pierdut din vedere îndrumarea aşa de precisă şi de sănătoasă dată de Ion Ionescu dela Brad, de a organiza învăţământul pe baza unor cercetări proprii. Şcoala nu s'a putut desvolta ca o instituţie de cercetare.

Nevoia cercetării condiţiilor de producţie în agricultura noastră se simţea din ce în ce mai mult. În Occident chimia agricolă înregistra succese răsunătoare, pe care şi noi trebuia să le folosim.

Pentru a răspunde nevoii de progres şi de perfecţionare în agricultura noastră s'a întemeiat în 1887 Staţiunea Agronomică Centrală, ai cărei conducători ne-au lăsat lucrări remarcabile asupra compoziţiei solurilor româneşti, asupra cerealelor şi asupra vinurilor noastre.

Era în vremea când se credea în virtutea universală a chimiei. Autorii lucrării despre solul României, Corneliu Roman directorul staţiunii şi Clad Cârnu Munteanu, directorul şcoalei, e adevărat, preconizau pentru cunoaşterea precisă a solului experimentarea pe teren.

Scanned with OKEN Scanner

Staţiunea a rămas totuşi un laborator de chimie agricolă, fără o reţea de staţiuni experimentale şi fără un contact prea strâns cu tehnica agricolă propriu zisă.

În 1893, cu prilejul reorganizării învăţământului agricol şi despărţirii învăţământului silvic de cel agricol dela Herăstrău, s'au creiat două ferme model: Lasa şi Studina.

Ele nu au putut evolua ca staţiuni experimentale. Au fost îndrumate să servească mai ales ca model de organizare şi exploatare pentru proprietăţile mari şi ca instituţii de practică pentru studenţi.

Conducătorii lor erau prea ocupaţi cu administraţia în stil mare pentru a se putea consacra ştiintei, experimentării şi laboratorului.

Pentru cercetarea ştiinţifică în raport cu agricultura joacă un rol de seamă întemeierea Institutului Geologic al României în 1905, care a avut dela început o Secţiune Agrogeologică, condusă de G. Murgoci. Acesta împreună cu T. Saidel, Em. Protopopescu-Pake şi P. Enculescu au cercetat solul României din punct de vedere naturalistic şi chimic şi au întocmit harta agrogeologică a României.

Nevoia unor instituţii speciale de cercetare, destinate a crea o ştiinţă şi o tehnică agricolă românească, a rămas mereu la ordinea zilei. Această nevoe se reflectează în desbaterile şi moţiunile mai tuturor congreselor agricole organizate de vechea Societate Agronomică, de Societatea Română de Agricultură şi de Societatea Inginerilor Agronomi.

Astfel congresul din 1910 cerea înfiinţarea unui Institut Zootehnic. Congresul din 1916 avea ca temă generală: rolul ştiinţei în progresul agriculturii. Congresul din 1920 cerea înfiinţarea unei Staţiuni Centrale de Entomologie şi unei Staţiuni Centrale de Fitopatologie. Congresul din 1924 cerea înfiinţarea unei Staţiuni de încercarea Maşinelor, precum şi înfiinţarea unui Institut Agronomic cu o secţiune specială «care să inventarieze formele pe care le înfăţişează cerealele noastre şi să stabilească numărul şi felul însuşirilor ce le caracterizează».

Marii agricultori ai ţării au simţit şi ei această nevoie. În 1912 Ministrul de atunci al Agriculturii, N. Filipescu, a căutat să răspundă acestei nevoi, creând Societatea Naţională de Agricultură, care urmărea şi scopuri ştiinţifice, între altele era chemată să rezolve problema selecţiunii cerealelor.

Nevoia de studiu şi de cercetare a factorilor de producţie din agricultura ţării a fost recunoscută de Direcţia Îndrumărilor Agricole dela Ministerul Agriculturii în anii 1921 – 1927. Această direcţie a căutat, chiar în acest interval de timp, să organizeze experimentarea pe teren şi unii din membrii de mai târziu ai Institutului de Cercetări Agronomice au luat parte la această activitate din îndemnul şi cu sprijinul Directorului General al Îndrumărilor Agricole, cel ce scrie aceste rânduri, care lucra el însuşi pe acest tărâm al experimentării.

S'a învederat însă că, pentru a organiza o muncă creatoare în acest domeniu, cadrele şi metodele de lucru ale unei direcţiuni din Minister nu sunt corespunzătoare – că e nevoie de o instituţie specială, cu organizaţie şi mijloace proprii, potrivite scopului.

Ideea aceasta a fost frământată îndelung de un mănunchi de profesori dela Şcoala de Agricultură Herăstrău: regretatul Sandu-Aldea, d-nii Teodor Saidel, Traian Săvulescu, Alex. Nasta şi eu însumi. Acest mănunchi de profesori au redactat proiectul de lege pentru înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României şi Staţiunilor experimentale.

Ei au găsit în Ministrul Agriculturii din acea vreme, d-l C. Garoflid, un înţelegător al spiritului vremii şi un adânc cunoscător al nevoilor agriculturii şi al drumurilor, pe care ea era chemată să meargă.

D-l Garoflid şi-a însuşit proiectul şi l-a înfăţişat parlamentului în anul 1927.

Cât de mult acest Institut corespundea nevoilor agriculturii se învederează din expunerea de motive a Ministrului:

«Agricultura românească trebue să intre într'o fază nouă

«Câtă vreme populaţia era relativ rară, cerinţele pieţii interne mici şi puţin variate, sistemul de cultură extensiv era impus de necesităţi. Rodnicia naturală a pământului, abia desţelenit, asigura o producţie mulţumitoare unei societăţi de curând ieşite din economia naturală.

«Astăzi desvoltarea agriculturii e dominată de o serie de factori noui: înmulţirea populaţiei, înfăptuirea reformei agrare, unirea provinciilor cu o industrie mai desvoltată, şi necesitatea susţinerii unei organizaţiuni de stat moderne. Asigurarea şi menţinerea unei producţiuni agricole superioare şi constante este aşa dar o datorie pentru noi.

«Această producţie superioară nu o putem însă bizui numai pe tradiţie şi pe metodele empirice de până acum. Pământul şi clima noastră permit posibilităţi de producţie mai mari decât acelea obţinute până astăzi. Aceste posibilităţi însă nu pot fi realizate decât aplicând agriculturii noastre metodele şi cuceririle ştiinţei.

«Pentru aceasta este necesar să cunoaştem precis toate fenomenele cari condiţionează procesul producţiei agricole la noi.

«De sigur datele ştiinţei generale şi ale tehnicei din alte ţări ne stau la dispoziţie. Dar valabilitatea lor pentru împrejurările noastre particulare este limitată. Un motor construit în Franţa va funcţiona tot aşa de bine şi la noi. Dar o varietate de grâu creată în Franţa şi introdusă în cultură la noi poate să dea rezultate mediocre sau chiar rele.

«Tot astfel în toate domeniile ştiinţei agricole: studiul solului, studiul duşmanilor plantelor şi animalelor, crearea de tipuri de plante şi de rase de animale adaptate condiţiilor noastre, studiul economiei apei în pământ în raport cu vegetaţia, studiul fermentaţiunilor, studiul nutriţiei animalelor etc., sunt probleme cari trebuesc rezolvate în împrejurările particulare de climă şi de sol ale ţării noastre.

«S'au făcut de sigur şi în trecut oarecari cercetări referitoare la problemele fundamentale ale agriculturii româneşti de către Staţiunea Agronomică Herăstrău, de Secţiunea Agro-geologică a Institutului Geologic, de laboratoriile catedrelor de chimie agricolă dela Universitatea din Bucureşti şi Iaşi, de laboratoriile catedrelor dela Şcoala Superioară de Agricultură dela Herăstrău şi ale Academiei de Agricultură Cluj.

«A lipsit însă tuturor acestor cercetări o directivă unitară şi armonică; şi a lipsit rezultatului acestor cercetări consacrarea lor practică printr'o largă răspândire.

«Pentru studierea ştiinţifică a problemelor fundamentale ale agriculturii ţării, este dar necesară înfiinţarea unui aşezământ înzestrat cu toate mijloacele tehnice şi cu energiile necesare pentru a întreprinde cercetări sistematice, cuprinzând toate aspectele agriculturii şi a da acestor cercetări atât unitatea cât şi putinţa de realizare practică şi de răspândire.

Scanned with OKEN Scanner

«Pentru noi necesitatea creării unei asemenea instituţii este cu atât mai simţită, cu cât întreaga economie a ţării se sprijină încă pe agricultură.

«Fiecare pas în desvoltarea agriculturii, fiecare sforţare de a moderniza şi intensifica o exploataţie agricolă, se izbeşte de lipsa unei orientări precise şi sigure, bazate pe cercetări ştiinţifice.

«Credem că întemeierea unui aşezământ închinat cercetării ştiinţifice a problemelor agricole nu se mai poate amâna.

«Institutul de Cercetări Agronomice nu-şi va putea îndeplini misiunea sa decât dacă va fi sprijinit, pentru verificarea datelor obţinute în laboratorii, de o reţea de staţiuni agricole, viticole, horticole, fitopatologice şi de ameliorarea plantelor. Proiectul de lege prevede şi înfiinţarea acestor staţiuni, grupate pe regiunile tipice de sol şi climă ale ţării. Programul lor de lucru va fi stabilit de Institutul de Cercetări Agronomice, iar executarea lui va fi îndrumată şi supraveghiată de şefii de secţiune ai institutului. Actualele staţiuni se încadrează în reţeaua ce urmează a se înfiinţa.

«Producţia agricolă medie la hectar nu reprezintă astăzi decât jumătate din producţia medie ce se obţine în ţările cu cultură intensivă din Occident. An de an pierdem prilejul de a scoate din solul nostru o producţie mult mai mare decât aceea pe care o obţinem cu metodele empirice actuale.

«Rezolvând problemele care se pun azi agriculturii, răspândind sistematic printre agricultori rezultatele obţinute în laboratorii, staţiuni şi câmpuri de experienţe, producţia va creşte, cum a crescut în toate ţările cari au apucat această cale.

«Admiţând cu extremă moderaţie, că vom putea spori producţia cu 100 kg la ha, vom avea în fiecare an pentru cele 13 milioane hectare cultivate 130.000 vagoane de producţie agricolă în plus, care valorează cel puţin 6 miliarde lei.

«În această lumină de cifre, mijloacele care se cer pentru înfiinţarea şi buna funcţionare a instituţiilor ce vor servi progresul agricol al ţării, nu apar ca un sacrificiu, ci ca unul din plasamentele cele mai productive şi cele mai urgente pentru economia ţării».

Parlamentul a primit proiectul în mod deosebit de favorabil.

Opoziţia în acel Parlament era reprezentată prin partidul liberal. Şeful acelui partid era atunci omul de o mare autoritate şi o înaltă ţinută morală, Vintilă Brătianu.

Vintilă Brătianu a luat cuvântul în discuţia acestui proiect, a făcut un mare discurs, în care a demonstrat cu argumente hotărâtoare, cât de mult acest Institut corespundea nevoilor ţării. El a întrevăzut şi modul de funcţionare al Institutului şi a dat directive de o deosebită valoare şi competenţă, pe care noi ne-am făcut o datorie de a le urma:

«Dar d-lor, al treilea mijloc, cum spuneam, acela care şi după noi poate să ne dea un puternic imbold pentru ridicarea agriculturii, este cercetarea ştiinţifică a condiţiilor ei. Cercetările ştiinţifice pot să fie foarte variate şi pot să aibă diferite înrâuriri. Aş aduce înaintea d-voastre una singură, care prin ea însăşi, ar justifica creaţiunea unei organizaţii pentru cercetarea ştiinţifică a condiţiilor agricole ale ţării noastre. Noi nu am adaptat până acum agricultura noastră, condiţiilor naturale în care ea se găseşte. Suntem o ţară, care avem în clima noastră două perioade foarte deosebite: una porneşte din lunile Noemvrie şi Decemvrie şi merge aproape până în luna Iulie în care avem o cantitate de apă suficientă, pentru orice desvoltare normală a unei bune culturi ... După această perioadă favorabilă vegetaţiei vine a doua, când de obicei temperatura se ridică şi începe seceta.

«Prin urmare, o cercetare ştiinţifică este de făcut la noi şi din acest punct de vedere, pentru a da fiecărei regiuni, regimul cultural cel mai bun spre a folosi condiţiile naturale atât de favorabile ce avem şi a înlătura pe cele ce stânjenesc o cultură normală.

«De aceea, nu putem – încă o dată o spun – decât să vedem cu bucurie această preocupare de înfiinţarea acestui institut.

«Însă, d-lor, nu este destul să vrem o cercetare ştiinţifică a solului şi condiţiunilor agricole la noi, trebue să vedem ce trebue să fie un atare institut agronomic, care este cheia de boltă a întregii acestei organizări.

«Un institut de acest fel are mai multe meniri. El trebue să ducă în adâncime cercetările şi descoperirile ştiinţifice ale lumii şi să ducă în laboratoare cunoştinţa situaţiunii reale şi nevoile vieţii practice.

«De aceea acest institut trebue să fie strâns legat de cele două vieţi cari vin să se îmbine într'însul: sus vieaţa ştiinţifică teoretică, jos vieaţa practică.

«Insist asupra rolului acestor institute, fiindcă nu numai pentru agricultură este nevoie de lămurirea lui, dar pentru toate ramurile de activitate economică. Numai institute de acest fel pot să dea şi organelor centrale cunoştinţele necesare, ca să poată să-şi împlinească rolul şi vieţei practice cunoştinţele şi îndrumările ştiinţifice, atât de necesare în desvoltarea modernă, a economiei naţionale.

«Avem un institut care, organizat pentru alte nevoi, poate să fie din acest punct de vedere o pildă, pentru că nu numai că a fost bine condus prin personalităţi puternice, cari au fost puse în capul lui, dar fiindcă a dat roade reale pentru îndrumarea chestiunilor miniere dela noi. Este Institutul Geologic, pus sub direcţiunea unui om, care nu mai aparţine astăzi numai ştiinţei româneşti, dar ştiinţei mondiale. Este vorba de d-l profesor Mrazec.

«În acelaşi timp, el seveşte să ieşim din mentalitatea greşită – este nevoie de un institut de felul acesta şi din acest punct de vedere – al administraţiei noastre, care crede că un birou al Ministerului de Instrucţie, al celui de Industrie şi Comerţ, sau de Agricultură, poate să facă ştiinţă, sau economie politică. Administraţia are rolul său, dând îndrumări pe baza cercetărilor şi indicaţiilor unor atare institute, urmărind aplicarea legilor, controlând, făcând administraţie.

«Şi atunci, d-loer, precum avem un institut geologic, tot astfel şi mai multă nevoie este să avem un institut agronomic.

«Dacă un asemenea institut nu va avea o reţea completă de staţiuni agronomice, cari să-i ducă mai departe punerea în aplicare a diferitelor îndrumări şi a cunoştinţelor şi influenţa diferitelor condiţiuni locale, nu va putea să dea pentru agricultură tot ceea ce nădăjduim să obţinem.

«De aceea în cuvântul de Institut Agronomic trebue să cuprindem organizarea, în sensul cel larg al cuvântului, a acestei reţele de cercetări ştiinţifice, plecând dela cheia de boltă, care este institutul central, dar care nu va putea funcţiona în plin, dacă nu va avea în fiecare regiune, în fiecare judeţ, dacă se poate, institute filiale

Scanned with OKEN Scanner

de cercetări ştiinţifice a condiţiunilor locale aplicate agriculturii ştiinţifice.

«După cum ziceam, un asemenea institut în acelaşi timp este institutul central, pentru departamentul economic, central, care în cazul de faţă este Ministerul Agriculturii, sfătuitorul lui ştiinţific, mereu la curent, pentru ca, biurocraţia să nu crează că ea poate îndeplini, prin rezolvarea hârtiilor, rolul de conducere ştiinţifică a vieţii economice a Statului.

«O asemenea instituţie, ca şi Institutul Geologic, trebue să aibă contactul continuu cu vieaţa reală, practică. Şi atunci, ca şi la Institutul Geologic, el trebue să fie locul unde, în mod continuu, omul practic, - şi când vorbesc de omul practic nu mă gândesc, cum este cazul vostru, la simplul plugar, dar la omul cu o cultură ştiinţifică, dus în vieaţa agricolă - să vie în continuu să-şi reîmprospăteze cunoştinţele şi perfecţionările ştiinţifice, sau chiar în contact cu oamenii de ştiinţă să-şi explice unele rezultate ce nu-şi poate singur tălmăci.

«Dacă ne-am limita la ştiinţa, care se dă în şcoli, fără ca să se facă din ea o cultură vie şi mereu în prefacere, de sigur că n'am putea deveni un Stat cultural. Un astfel de institut este chemat să întreţină şi pentru agricultori, prin acest contact continuu cu vieaţa reală, perfecţionările făcute în ştiinţă.

«Dar „Institutul Geologic" mai are încă un rol care trebue să-l daţi şi celui agronomic, ca într'însul tinerii cari se formează să înceapă să ia contact cu vieaţa reală practică, înainte chiar de a intra într'însa. Una din lipsurile mari ale învăţământului nostru superior este, că dăm tinerilor noştri prea mult învăţământ din carte şi le dăm drumul în vieaţa practică fără nici o pregătire pentru ea.

«De aceea, precum clinicile de medicină pregătesc în spitale pe viitorii doctori, ca atunci când vor începe să practice medicina să-şi poată exercita profesiunea lor în cunoştinţă, tot astfel trebue ca în aceste laboratorii, cari au contact continuu cu vieaţa practică, şi cari sunt legate şi cu învăţământul superior, studenţii, mai cu seamă către sfârşitul culturii lor, să poată să facă şi ei acea clinică, adică să capete cunoştinţele practice necesare în vieaţa de toate zilele.

«Ca să conchid în această cuvântare, de ordin mai general, pe care am făcut-o, nu pot să nu recunosc, fără nici o rezervă, utilitatea înfiinţării acestui institut. Prin urmare, fiind în concordanţă cu principiile noastre, vom vota acest proiect de lege.

«În ceea ce priveşte fondurile, negreşit că această mişcare generală ştiinţifică va cere mijloace puternice.

«D-lor, ziceam că eu cred încă odată, că fondurile cele mari, care trebuesc să alimenteze această mişcare de îmbunătăţire agricolă, trebue să izvorască din colaborarea tuturor factorilor şi în primul rând din interesarea vieţii agricole.

«Mijloacele celor interesaţi vor fi cele mai mari şi cele mai puternice, şi cele mai justificate de cerut dacă organizaţi bine această mişcare.

«Această desrobire internă cere negreşit ca poporul să fie adaptat pentru această vieaţă nouă, pentru ca el să poată să se înfrupte de roadele acestei noui situaţii. Aceasta nu se va putea face decât dând poporului nostru, cu însuşirile pe care le are, cultura necesară pentru ca să poată îndeplini rolul lui complet şi să pună în valoare o ţară cu condiţiuni naturale, atât de favorabile.»

Proiectul s'a votat şi a devenit lege prin promulgarea cu Înaltul Decret Regal Nr. 1205 din 4 Mai 1927.

Astfel s'a înfiinţat o instituţie care corespundea nevoilor ţării şi care, într'o formă sau alta, exista în toate ţările civilizate şi contribuise să ridice agricultura acelor ţări pe o treaptă faţă de care agricultura României rămăsese mult în urmă.

Studiul dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, expus sub formă de conferinţă şi ulterior publicat, avea un dublu scop: cunoaşterea necesităţii înfiinţării ICAR, a funcţionării şi rezultatelor la care se ajungea şi legătura institutului de cercetări cu învăţământul.

Se poate constata acest fapt din intitularea temelor dezvoltate în conţinutul expus: 2) Dezvoltarea organică a institutului; 3) Selecţiunea personalului; 4) Principiul de unitate în conducere; 5) Sediul institutului – localul; 6) Realizările institutului; 7) Legătura Institutului cu învăţământul agricol; 8) Rolul institutului în ordinea profesională (în legătură cu absolvenţii învăţământului agricol).

Deşi capitolul 6 se referă la „realizările institutului", conţinut potrivit pentru a fi prezentat în capitolul referitor la ICAR, pentru că avem o redare sintetică bogată în informaţie, considerăm potrivit să reproducem acest punct împreună cu ultimele două obiective tratate, legătura cu învăţământul şi rolul institutului în ordinea profesională.

6. Realizările institutului

Putem spune, fără teamă de a fi desminţite, că astăzi există o ştiinţă agricolă românească datorită în deosebi activităţii întreprinse în toate domeniile de Institutul de Cercetări Agronomice. Nu vom putea aminti în această conferinţă toate problemele care s'au luat în studiu, toate rezultatele la care s'a ajuns. Ele sunt specificate în amănunt în dările de seamă anuale şi în darea de seamă de activitatea pe 8 ani, tipărită în anul 1937, cu prilejul inaugurării localului central.

Problema de căpetenie, care dela început a fost luată în studiu a fost problema pământului. S'au studiat sistematic principalele tipuri de sol din toată ţara. Pentru a se obţine rezultate complete şi concludente s'au întrebuinţat toate mijloacele cunoscute azi în ştiinţă: analizele fizice şi chimice în laborator, cercetarea prin metoda fiziologică vegetală în vase, experienţe pe teren. Specialiştii agronomi au lucrat mână în mână cu chimiştii.

S'au elaborat în Institutul nostru noui metode de analiză a solului, care au fost verificate şi găsite bune nu numai prin confruntarea cu rezultatele dobândite de noi în câmp şi casa de vegetaţie, dar şi printr'o verificare internaţională în urma unor analize comparative executate concomitent pe aceleaşi probe de sol, în cele mai de seamă laboratorii din diferite ţări.

Cunoaştem azi bine însuşirile diferitelor tipuri de sol din România, ştim ce le lipseşte şi putem recomanda cu preciziune metodele de lucru şi îngrăşămintele speciale ce sunt necesare pentru a ridica la maximum cantitativ şi optim calitativ, producţia.

Scanned with OKEN Scanner

Am stabilit o scară de fertilitate a diferitelor tipuri de sol din România. Am ajuns la concluzia că solurile cu cea mai bună fertilitate naturală sunt solurile din regiunea de limită între zona aridă şi zona umedă, adică cernoziomurile degradate şi solurile brune roşcate de pădure.

Am stabilit, că cernoziomurile propriu zise, ciocolate şi castanii nu au o fertilitate naturală aşa de mare cum s'a crezut. Ele au nevoie să fie îmbunătăţite prin îngrăşăminte fosfatice, dar şi prin cultură de leguminoase şi gunoi de grajd bine fermentat.

S'au studiat lucrările culturale cele mai potrivite pe diferite tipuri de sol. S'a lămurit în ce chip se pot aplica regulile de „Dry-farming" şi care sunt rezultatele ce putem dobândi prin aplicarea acestei metode la principalele noastre plante grâu, porumb, ovăz etc. Institutul a demonstrat în numeroase experienţe, cu rezultatul recoltelor şi rezultatele obţinute analizând solul – cât de importante sunt arăturile de vară. În urma acestor rezultate arăturile de vară au intrat în practica tuturor exploataţiunilor agricole raţionale.

S'a studiat asolamentul şi s'a stabilit, că pentru semănăturile de toamnă cea mai bună plantă antemergătoare este aceea care părăseşte câmpul mai de vreme, pentru ca agricultorul să facă din vreme arătura de vară. O arătură de vară făcută timpuriu, în Iunie, după ridicarea rapiţei, de pildă, echivalează cu un ogor negru. Dacă planta antemergătoare este o leguminoasă, care părăseşte pământul de vreme, exte cu atât mai bine.

S'a studiat în mod mai amănunţit succesiunea lucrărilor culturale la câteva plante, în special la porumb şi s'a ajuns la rezultate foarte interesante pentru practica agricolă.

Vă înfăţişez patru planşe[64] care nu reprezintă decât patru exemple de modul cum se pun, cum se studiază şi cum se rezolvă problemele: un exemplu priveşte studiul solului, al doilea ameliorarea plantelor, al treilea boalele plantelor şi al patrulea înfăţişează o problemă de economie rurală. Ar trebui să vă înfăţişez sute de astfel de exemple, spre a vă da imaginea activităţii desfăşurate în Institut timp de zece ani.

Al doilea domeniu important de activitate a fost studiul plantelor. Acest studiu s'a desfăşurat în două direcţii principale: ameliorarea plantelor prin crearea de soiuri noui superioare şi cultura raţională a fiecăreia.

Lucrări de ameliorare s'au făcut la grâu, porumb, orz, ovăz, dughie, sfeclă de nutreţ, floarea soarelui etc. Institutul produce şi pune la dispoziţia agricultorilor azi cele mai bune seminţe ameliorate de grâu: A15, Cenad 117; de porumb: porumbul românesc Regele Ferdinand, porumbul portocaliu dela Tg. Frumos; ovăzul 88 dela Cenad; orzul 395; sfecla zaharoasă dela Cenad şi altele.

Institutul a întreprins timp de mai mulţi ani, în sute de experienţe repartizate în toată ţara, culturi cu toate soiurile ameliorate în comparaţie cu soiul cultivat în localitate şi a stabilit astfel, care este soiul cel mai bun şi mai recomandabil pentru fiecare regiune. Pe temeiul rezultatelor obţinute în aceste numeroase câmpuri de experienţe şi a analizelor de laborator s'a întocmit o hartă a grâului şi o hartă a porumbului, care sunt azi un îndreptar foarte util pentru agricultura practică.

Rezultatele cele mai însemnate obţinute în urma studiilor pe teren şi în laborator au fost înfăţişate în xpoziţia grâului din 1935, iar pentru porumb în expoziţia porumbului din 1936, de care am pomenit.

Astfel de lucrări sunt în curs pentru celelalte plante importante din agricultura noastră: orz, ovăz, fasole, mazăre, plante textile etc.

Institutul a studiat la principalele noastre plante nu numai care sunt varietăţile şi soiurile cele mai potrivite în fiecare regiune, dar şi metodele culturale cele mai potrivite: data semănatului, cantitatea de sămânţă, depărtarea între rânduri şi între plante, lucrările cele mai indicate după semănat.

A studiat plantele de nutreţ anuale şi perene, amestecurile furajere cele mai potrivite pentru regenerarea fâneţelor şi păşunilor.

Institutul a contribuit în largă măsură prin studiile sale la introducerea şi întinderea suprafeţelor cultivate cu plante noui: orezul, bumbacul, soia, iarba de Sudan, plante medicinale şi plante industriale. Specialiştii Institutului dau consultaţii şi fac proiecte în vederea amenajării terenului pentru orez sau alte culturi irigate.

Pentru soia se prepară în fiecare an în laboratoriile Institutului câteva mii de fiole cu culturi de bacterii, pentru vaccinat solul.

În fiecare an se analizează probe de cereale în special de grâu şi de porumb din toată ţara. Se urmăreşte astfel an de an variaţia compoziţiei recoltelor în diferite regiuni ale ţării şi îmbunătăţirea calităţii în raport cu tratamentele aplicate. Comerţul mare şi în special comerţul de export găseşte în aceste studii analitice date interesante şi utile.

Tot Institutul face analizele cele mai importante pentru concursul naţional al grâului şi concursul naţional al porumbului, care au stârnit o emulaţie aşa de rodnică printre agricultori.

Studiul boalelor plantelor a luat o mare întindere şi o mare adâncime în Secţia de Fitopatologie condusă de d-l Prof. Săvulescu. S'au cercetat metodic, timp de mai mulţi ani, boalele care fac pagube mari recoltelor: ruginele, mălura, tăciunele cerealelor, boalele cartofului, sfeclei, tutunului, virozelor la diferite plante, boalele viţei de vie şi ale pomilor roditori. Serviciile aduse agriculturii prin recomandarea mijloacelor de prevenire şi de combatere, prin controlul ştiinţific al fungicidelor şi insecticidelor au fost şi vor fi din ce în ce mai mult de o însemnătate covârşitoare.

Pe lângă folosul practic, aceste studii au însemnat desţelenirea unui domeniu ştiinţific care înainte de activitatea Profesorului Săvulescu şi a colaboratorilor săi era aproape necunoscut în România. În acelaşi timp lucrările executate în acest domeniu au însemnat o contribuţie preţioasă şi originală la înaintarea ştiinţei în general.

De asemenea s'au făcut de Staţiunea de Entomologie studii folositoare şi valoroase asupra principalelor insecte, care atacă culturile noastre şi asupra mijloacelor de combatere, în raport cu condiţiunile speciale dela noi.

Pentru studiul problemelor în legătură cu cultura viţei de vie şi a pomilor roditori, Institutul are o Secţiune specială, înfiinţată în anul 1937. Deşi de curând înfiinţată, Secţiunea a pus la punct câteva probleme importante: a întocmit harta provizorie a sortimentelor de varietăţi de viţe de vie pe regiuni tipice; la fel harta sortimentelor de varietăţi de pomi. A întocmit programul experimental al Staţiunilor regionale viticole şi

[64] Nu s'a putut reproduce în această broşură

Scanned with OKEN Scanner

pomicole şi a pregătit materialul săditor sub un control riguros, conform programului.

Câteva din Staţiunile viticole funcţionează deja în bune condiţiuni şi sunt de cel mai mare folos viticultorilor din regiunea respectivă.

Secţiunea de Viticultură lucrează în strânsă legătură cu Staţiunea Chimico-Oenologică (fosta Staţiune Agronomică Centrală). Aceasta din urmă a studiat vinurile româneşti spre a stabili caracteristicele lor pe regiuni şi podgorii. Staţiunea exercită şi controlul fraudelor în vinificaţie. Specialiştii ei au o experienţă preţioasă în tehnica pregătirii vinurilor şi în tratarea vinurilor anormale sau bolnave. În laboratoriile Staţiunii se prepară fermenţi selecţionaţi pentru vinificarea raţională.

Secţiunea de Creşterea Animalelor, înfiinţată în anul 1935, deşi nu are decât puţini ani de activitate, a ajuns la rezultate frumoase în tehnica fecundărilor artificiale; în special la oi, a început ameliorarea rasei sure de stepă la crescătoria Institutului dela Moara Domnească, a colaborat la înfiinţarea sindicatului rasei sure de stepă, în legătură cu care execută lucrările de selecţie şi de înregistrări ştiinţifice; dirijează cu rezultate foarte bune Staţiunea Avicolă Băneasa.

Cercetările în domeniul problemelor de geniu rural se execută prin Secţia specială al cărei nucleu există de abia din 1938. Deşi aşa de nouă, Secţia a întreprins lucrări de amenajarea terenurilor pentru cultura orezului, lucrări de ameliorare a acestei plante şi de creare de noui soiuri, are în curs executarea proiectelor şi lucrărilor de irigare şi drenare din regiunea pomicolă a luncii Nistrului din judeţul Tighina.

Institutul prin Staţiunea de Încercarea Maşinelor Agricole a încercat, după metode ştiinţifice, cele mai importante maşini pentru agricultura noastră: tractoarele, maşinele de curăţat şi sortat cerealele, batozele, semănătorile, prăşitoarele, aparatele de stropit pomii şi via, moriştele pentru făină furajeră, plugurile cu tracţiune animală etc., şi a adus astfel agricultorilor, constructorilor de maşini şi agenţilor comerciali ai acestora servicii însemnate.

Problemele de economia rurală s'au studiat de Secţiunea respectivă. S'au făcut două mari anchete asupra datoriilor agricole, anchete care au servit ca material documentar guvernului şi parlamentului. S'au făcut studii asupra preţului pământului în toată ţara, monografii economice asupra câtorva probleme speciale. Domeniul cel mai important de cercetare al acestei Secţiuni este acela al rentabilităţii gospodăriilor agricole, în special a celor mijlocii şi mici. Datele se culeg din cele câteva sute de carnete de contabilitate ţinute sub controlul şi îndrumarea Secţiunii şi din bugetele gospodăriilor ţărăneşti înregistrate la faţa locului. Prin această metodă s'a dobândit rezultate preţioase asupra stării economice şi sociale a populaţiei rurale din diferite regiuni ale ţării.

Lucrările întocmite de diferiţii specialişti din Institut, în cadrul programului stabilit, sunt prezentate în şedinţele de referate, care se ţin iarna la Institutul Central şi la Staţiunile regionale de gradul întâi. După fiecare comunicare se discută metoda şi rezultatele. După prezentarea şi verificarea în şedinţele de referate lucrările se publică în Analele Institutului.

Au apărut până acuma 10 volume a câte 400 – 500 pagine. Aceste volume oglindesc activitatea de până acuma a Institutului. Fiecare lucrare cuprinde, pe lângă textul în limba română, un rezumat în limba franceză, germană sau engleză. Analele ne-au îngăduit să stabilim legături cu toate institutele asemănătoare din lume. În schimbul lor primim publicaţiile tuturor acestor institute.

În afară de Anale, Institutul publică o serie monografică, în care sunt tratate în mod unitar anumite chestiuni de interes actual, pe baza cercetărilor proprii ale Institutului şi izvoarelor din literatura de specialitate. Au apărut până acuma din această serie 63 numere.

Se mai publică o serie de lucrări comemorative şi de lucrări de popularizare. Aceste din urmă constau din broşuri şi foi volante.

Colaborarea specialiştilor din Institut la revistele de specialitate române şi străine e foarte activă; de asemenea ei ţin în fiecare an cursuri de perfecţionare, conferinţe la radio, fac expertize şi dau numeroase consultaţii.

Institutul nu se mărgineşte numai la această activitate ştiinţifică ci intervine direct în practica agricolă. În fiecare an se vând agricultorilor câteva zeci de vagoane de seminţe selecţionate dela Staţiunile Institutului. Exploatarea agricolă la aceste staţiuni este exemplară şi voi reveni mai pe urmă asupra acestui lucru.

Institutul a încetăţenit în stepă întrebuinţarea îngrăşămintelor fosfatice, a gunoiului de grajd bine fermentat şi a gunoiului artificial.

Lucrările culturale se fac în modul cel mai raţional, aşa cum rezultă din experienţele speciale. Ele servesc de pildă agricultorilor din regiune.

Maşinele şi instalaţiunile tehnice ale Staţiunilor stau la dispoziţia agricultorilor în special selectoarele şi instalaţiunile pentru tratarea seminţelor contra boalelor criptogamice.

Avem o instalaţiune foarte modernă pentru decuscutarea seminţelor de trifoi şi lucernă la Băneasa-Bucureşti, unde se decuscutează şi se plombează anual câteva zeci de vagoane din aceste seminţe.

Institutul este organul ştiinţific şi tehnic prin care se aplică o serie de dispoziţii din legea pentru organizarea şi încurajarea agriculturii şi anume: controlul comerţului cu seminţe de plante de nutreţ la import, export şi în interior; controlul substanţelor fungicide şi insecticide puse în comerţ; controlul fitosanitar al plantelor la import şi export şi în special controlul fitosanitar al fructelor exportate; controlul maşinelor agricole.

Laboratoarele centrale şi regionale ale Institutului colaborează la aplicarea dispoziţiunilor legale referitoare la combaterea fraudelor în viticultură.

În afară de întreagă această activitate, se fac în fiecare an mii de analize pentru autorităţi şi particulari, cu zeci de mii de determinări; se dau mii de consultaţii scrise şi verbale; se fac numeroase expertize, în cazuri speciale.

Fiecare din Institut munceşte cu tragere de inimă şi are conştiinţa că îndeplineşte, fiecare la rostul şi în specialitatea lui, o misiune.

Simt nevoia să exprim aci o caldă mulţumire tuturor tovarăşilor de muncă dela cei mai mari la cei mai mici şi regret, că nu e posibil să amintesc pe fiecare în parte. Totuşi nu mă pot opri de a exprima întreaga mea recunoştinţă d-lui Prof. Tr. Săvulescu care, cu o abnegaţie totală, a pus în serviciul Institutului marea sa erudiţie şi puterea sa de muncă, cum şi d-lui Prof. A. Munteanu, subdirectorul Institutului, care cu un devotament fără

Scanned with OKEN Scanner

margini a consacrat energia şi experienţa sa întăririi şi înălţării Instituţiei. Prin domniile lor doi, pe care-i consider exponenţii şi simbolul comunităţii noastre de muncă, transmit mulţumirile mele recunoscătoare tuturor, care au fiecare o parte în opera ce s'a făptuit.

Cu organizaţia pe-care a dobândit-o, cu oamenii cu care a fost încadrat şi cu opera înfăptuită, Institutul a ajuns să fie pentru Ministerul Agriculturii şi Domeniilor ceea ce Marele Stat Major al Armatei este pentru Ministerul Apărării Naţionale.

Nu e de mirare, că această instituţie a devenit şi o pepinieră de conducători şi că în anul acest Ministrul, Secretarul General şi mai mulţi directori şi funcţionari superiori din Minister au fost aleşi dela Institut.

Opera înfăptuită e recunoscută de toţi cei ce au căderea s'o facă şi aceasta ne dă imboldul să muncim mai departe şi să stăruim pe drumul pe care am pornit.

Însuşi M. S. Regele, cu prilejul inaugurării localului Institutului a apreciat în cuvinte elogioase rolul Institututlui. Iată cuvântarea rostită de M. S. în acea împrejurare:

«*Domnule Director,*

«*Domnilor!*

«Incontestabil, că, pentru desvoltarea agriculturii noastre, inaugurarea de astăzi constitue o zi mare, căci, în frumoasa activitate a Institutului de Cercetări Agronomice, faptul de a-şi fi găsit în sfârşit – şi definitiv – un cămin, în care să poată lucra cu linişte şi folos, exte extrem de important.

«Dar oricât de frumos ar fi căminul, oricât de majestuoasă ar fi clădirea, nu am avea dreptul să ne bucurăm, dacă nu am avea toţi convingerea în sufletele noastre, că în această măreaţă clădire şi frumos institut intră o putere de muncă, intră o credinţă şi o adevărată dragoste pentru desvoltarea agriculturii noastre.

«Aşa cum se desvoltă, pe zi ce trece, sporirea şi întărirea agriculturii noastre, Institutul de Cercetări Agronomice dobândeşte din ce în ce o importanţă mai covârşitoare.

«Nu sunt chemat, după cuvântările cari s'au ţinut astăzi, aci, să înşirui foloasele şi roadele pe care acest Institut le-a dat până astăzi. Sunt fericit totuşi a le constata şi a aduce, directorului său şi tuturor colaboratorilor, viile Mele mulţumiri pentru frumoasele roade ce le-a dat.

«Aceasta este cea mai vie chezăşie a temeiniciei inaugurării de astăzi. Munca depusă până acum, prin mijloace mai puţine, de sigur că va spori şi însuti şi în acest majestuos cadru.

«Desvoltarea agriculturii româneşti ia – şi sunt fericit să o văd – o cale nouă.

«Ministerul Agriculturii, a cărui importanţă nimeni nu o poate contesta, să-Mi permită însă d-l Ministru să spun, că începe a-şi pierde din trecuta lui importanţă. Rămâne, incontestabil, un organ indispensabil pentru imprimarea directivelor, pentru legiferare, pentru conducere, dar nu mai este organul primordial al agriculturii române.

«Organele primordiale ale agriculturii noastre sunt două, şi sunt fericit a vedea că ele lucrează mână în mână: Institutul de Cercetări Agronomice şi Camerele Agricole.

«Institutul de Cercetări Agronomice este chemat a face cercetările şi a da îndrumările.

«Camerele Agricole, fiind organele cari sunt cele mai aproape de agricultori şi cari în speţă ar trebui să fie chiar reprezentanţa plugărimei, sunt acelea care pot să lucreze mai vioi şi mai puternic, fiind chiar factorul de execuţiune a ceea ce creierul creează în acest Institut.

«Serbarea şi inaugurarea de astăzi să fie deci pentru agricultura noastră un pas înainte şi o mai strânsă colaborare între aceste două elemente primordiale ale desvoltării noastre agricole, cărora, în această zi de sărbătoare, le aduc toate mulţumirile Mele şi tot îndemnul Meu pentru muncă ce vor depune».

7. Legătura institutului cu învăţământul agricol

La noi ca pretutindeni învăţământul a evoluat spre formalism didactic de pe catedră şi mai puţin spre cercetare. Învăţământul agricol nu a fost legat din capul locului de cercetare şi nu i s'a pus obligaţia, ca în America, de a cerceta mai întâi problemele şi apoi a aduce pe catedră soluţiile. Vechea concepţie care a frământat pe Ionescu dela Brad, şi pe care el a cristalizat-o în „Ferma Model şi Institutul de Agricultură" a fost uitată de noi. Aceasta s'a petrecut şi aiurea de altfel. **Numai în America colegiile s'au consacrat mai întâi cercetării în fermele experimentale. Numai acolo s'a înţeles adevărul elementar, că întâi trebue să existe uzina, care face marfă şi apoi magazinul care o vinde, că întâi trebue să existe atelierul şi apoi ucenicia.**

În anumite domenii legate de vieaţa practică, cercetarea a fost stânjenită la noi şi din alte cauze. Între acestea autonomia cadrelor şi imposibilitatea de a organiza o muncă unitară şi coordonată, apoi intermitenţa activităţii cadrelor didactice cu lungi vacanţe, care împedecau lucrul continuu şi puneau în imposibilitate autorităţile şi publicul de a beneficia de munca laboratoriilor din şcoalele superioare.

De aceea, când Statul a avut nevoie de o cercetare în anumit domeniu pentru îmbunătăţirea unei ramuri de producţie, sau pentru a răspunde la anumite nevoi ale vieţii reale, a înfiinţat institute speciale, depinzând de Ministerul corespunzător activităţii respective. Astfel s'a întemeiat Institutul Meteorologic în dependenţă la început de Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, iar acuma în dependenţă de Ministerul Aerului şi Marinei, cel mai interesat azi la observaţii şi studii meteorologice. Aşa s'a întemeiat Institutul Geologic în dependenţă de Ministerul Industriei şi Comerţului; Institutul de Seruri şi Vaccinuri „Dr. Cantacuzino" în dependenţă de Ministerul Sănătăţii; Institutul de Igienă în dependenţă de acelaşi Minister; Institutul Zootehnic în dependenţă de Ministerul Agriculturii şi Institutul de Cercetări Agronomice în dependenţă de acelaşi Minister.

Nu e o întâmplare, e o necesitate. Toate aceste institute nu sunt focare de cercetare independentă ci servicii publice, destinate să pună ştiinţa în serviciul scopurilor practice şi să rezolve problemele într'o ordine de importanţă şi după un program stabilit.

Aceasta nu însemnează însă, că aceste institute nu au sau nu trebue să aibă legătură cu învăţământul. Dimpotrivă.

Această legătură decurge mai întâi din faptul, că Directorul şi şefii de Secţie sunt profesori în învăţământul superior. Pe această legătură legiuitorul dela 1927, care a creat Institutul şi Vintilă Brătianu care l-a susţinut cu atâta căldură, punea un mare preţ. Ei vedeau în această legătură garanţia, că institutul nostru, ca şi celelalte institute, va fi bine încadrat cu oameni, cari să fie în măsură a aduce la îndeplinire misiunea încredinţată lor.

Scanned with OKEN Scanner

Noi vedem o legătură mult mai adâncă şi mult mai puternică decât aceea care rezultă din recrutarea şefilor de secţie dintre profesori, o legătură bazată pe motive obiective foarte importante.

Institutul nostru rezolvă mereu probleme ştiinţifice şi tehnice, făureşte ştiinţa agricolă, care se predă apoi studenţilor de pe catedre.

Nu e secret pentru nimeni, că cu câţiva ani înainte materialul original, pe care îl aduceam noi la cursuri studenţilor, era destul de redus. Făceam lecţiile inspirându-ne din ştiinţa agricolă a altor ţări, sau din observaţiuni empirice şi întâmplătoare.

Este permis şi este uşor să predai anumite ştiinţe teoretice ca matematica, fizica, chimia şi altele, întrebuinţând capitalul ştiinţific acumulat în alte ţări. Dar nu e permis şi nu e uşor să faci acelaşi lucru, când e vorba de un învăţământ tehnic, care se referă la realităţile din ţara noastră. Ştiinţa agricolă are de sigur principiile şi legile ei generale. Elaborarea în amănunt, aplicarea metodelor celor mai potrivite condiţiunilor naturale, economice şi sociale dela noi, aceasta cere o cercetare specială.

Avem acuma această cercetare. Avem o ştiinţă agricolă românească. Avem uzina în care manufacturăm o marfă, pe care o expunem apoi în luminosul magazin, care e şcoala. Cu altă siguranţă venim acuma pe catedre, când aducem acolo rezultatul lucrului nostru şi când vorbim de realităţile din tara noastră.

Atelierul de lucru, care e Institutul cu laboratoriile şi staţiunile sale experimentale, nu este numai pentru noi meşteri şi calfe, ci este şi pentru elevii noştri, ucenicii pe care-i formăm.

În Institut şi Staţiunile sale lucrează în fiecare an câteva zeci de studenţi dela toate cele trei Facultăţi, pentru a-şi desăvârşi specializarea, pentru a-şi face stagiul de practică, pentru a-şi întocmi memoriile de diplomă, sau pentru a face studiile cerute pentru lucrările de doctorat.

Din 11 teze de doctorat, care s'au susţinut la Facultatea noastră dela 1929, de când legea ne dă dreptul a acorda acest titlu, 7 au fost lucrate în laboratoriile şi Staţiunile Institutului.

Institutul de Cercetări Agronomice este astfel izvorul de unde învăţământul îşi trage seva, este atelierul în care se elaborează mereu ştiinţa agricolă şi este în acelaş timp prelungirea învătământului în realitatea vie.

Institutul este pentru Facultatea de Agronomie ceea ce clinica este pentru Facultatea de Medicină. În această funcţiune specială, pe care o îndeplineşte fiecare instituţie, nu e nicio piedică în faptul că Facultatea depinde de Universitate şi de Ministerul Educaţiei Naţionale, iar clinica depinde de Eforia Spitalelor civile şi de Ministerul Sănătăţii.

Pentru clinica Facultăţii noastre, care este Institutul de Cercetări Agronomice, este absolut de neconceput ca el să depindă de alt Minister decât de Ministerul Agriculturii şi Domeniilor.

Aş dori să insist puţin asupra acestui rol de clinică a învăţământului şi să arăt că la nicio instituţie agricolă studentul stagiar nu poate face o practică mai serioasă şi mai completă ca la staţiunile experimentale ale Institutului de Cercetări Agronomice.

Aceste staţiuni experimentale agricole servesc în primul rând scopului de cercetare ştiinţifică şi difuzare a bunelor metode în regiune – dar ele sunt foarte proprii şi pentru practica studenţilor.

S'a făcut de către unii oameni neinformaţi obiecţiunea că poate aceste staţiuni nu sunt proprii pentru o practică propriu zisă a studenţilor.

Vreau să dovedesc netemeinicia acestui punct de vedere. Staţiunile noastre sunt exploatări, care, din punctul de vedere al organizării şi rentabilităţii, pot folosi cu cel mai deplin succes pentru practica studenţilor.

Avem următoarele Staţiuni în această categorie: Bărăganul, Valul lui Traian, Pitarul, Cenadul, Câmpia Turdei, Târgul Frumos. Suprafaţa totală a terenurilor exploatate de aceste Staţiuni în anul 1938 este de 1587 ha (100 ha luate în arendă), din care au fost cultivate (inclusiv păşunile, fâneţele, plantaţiile, exclusiv experienţele) 1399 ha. Datele de mai jos se referă la aceste 6 Staţiuni.

În cursul anului 1938 s'a încadrat în Institut Staţiunea Moara Domnească cu 335 ha, iar în 1939 Deveselu cu 239 ha. Acestea nu au bilanţuri pe 1938.

Pe lângă contabilitatea bugetară se ţine la aceste Staţiuni şi contabilitatea agricolă în partidă dublă, aşa că se poate cunoaşte din bilanţurile respective rezultatul economic al tutror acestor exploataţii agricole.

...

Iată deci cred dovedit, că Staţiunile Institutului sunt nu numai instituţii unde se învaţă metodele de cercetare, unde se văd aplicate rezultatele cele mai concludente ale acestor cercetări, dar unde poate învăţa cu succes şi agricultura practică.

De aceea pregătirea practică a studenţilor stagiari în aceste Staţiuni nu lasă nimic de dorit.

Mai mult decât atât, Staţiunile sunt instituţii în care inginerii agronomi detaşaţi de Minister îşi desăvârşesc pregătirea lor tehnică şi practică, înainte de a fi întrebuinţaţi de Minister în diferite însărcinări la ferme, şcoale sau ocoale agricole.

Institutul de Cercetări Agronomice este el însuşi o şcoală, dar în alt sens decât Facultatea de Agronomie. Este o şcoală de perfecţionare şi de întregire a cunoştinţelor.

Numeroase cicluri de conferinţe au fost destinate inginerilor agronomi şi agricultorilor, cari au dorit să se pună la curent cu cele mai noui date asupra anumitor probleme tehnice. Amintesc dintre cele mai recente ciclul asupra tehnicei îngrăşămintelor pe diferite tipuri de sol şi ciclul asupra culturii porumbului.

Nu numai organizaţiile profesionale agricole şi Ministerul Agriculturii dar şi alte instituţii recurg la Institut pentru cursuri de orientare şi perfecţionare. Astfel anul acesta s'au făcut cicluri pentru ofiţerii Şcoalei de Războiu şi pentru comandanţii serviciului social.

De altfel toate manifestările Institutului sunt într'un anume sens *o şcoală*, şcoală concepută în sensul cel mai larg.

Şedinţele de referate ale Institutului sunt o şcoală, în care membrii lui se instruesc reciproc, luând cunoştinţă fiecare de munca celorlalţi.

O şcoală sunt consultaţiile numeroase ce dăm şi vizitele pe care le organizăm la câmp şi şedinţele de iarnă, în care fiecare este elev şi profesor în acelaşi timp, în care rezultatele câmpurilor de experienţă se confruntă cu observaţiunile şi cu practica agricultorilor şi în care problemele se verifică şi se lămuresc în colaborarea tuturor.

Ca şcoală au fost concepute diferitele manifestări ale Institutului, ca expoziţia grâului din 1935,

Scanned with OKEN Scanner

expoziţia porumbului din 1936 şi expoziţia solurilor din 1937.

8. Rolul institutului în ordinea profesională

Institutul a avut şi indirect o înrâurire binefăcătoare asupra învăţământului prin încrederea pe care am trezit-o în agronom şi în ştiinţa agricolă.

Înainte de activitatea Institutului de Cercetări Agronomice, ştiinţa agricolă era prea puţin preţuită de către majoritatea agricultorilor şi cu drept cuvânt, pentrucă ea era prea puţin în legătură cu realităţile şi cu nevoile agriculturii noastre şi se inspira prea mult din metode şi rezultate străine, neaplicabile la noi.

În legătură cu aceasta prestigiul inginerului agronom era la un nivel nu prea ridicat. El era scăzut încă şi mai mult după războiu, în timpul executării reformei agrare, când s'a aruncat cu uşurinţă în seama inginerului agronom responsabilităţi ce decurgeau din păcatele politicianismului sau din confuziunea cu activitatea unor funcţionari fără calificare ştiinţifică şi profesională.

Astăzi agricultorii au încredere în ştiinţa agronomică, fiindcă ceea ce ştiinţa de azi recomandă se dovedeşte folositor. Mulţi sunt agricultorii mari, mijlocii şi mici cari aplică în exploatările lor metodele de cultură preconizată de Institut, îngrăşămintele recomandate de el, seminţele selecţionate produse de el.

Institutul a revalorizat prestigiul şi autoritatea inginerului agronom, format în noua disciplină de muncă şi prin aceasta a determinat îndreptarea spre învăţământul agricol a unor elemente din an în an mai bune. Credem, că nu e departe vremea, când încrederea va fi totală şi când fiii marilor noştri agricultori îşi vor face cultura academică profesională în Facultăţile noastre de agronomie.

Institutul a dat prestigiu ştiinţei agricole româneşti nu numai în ţară dar şi în străinătate. Specialiştii cari lucrează în Institutul nostru de Cercetări Agronomice sunt cunoscuţi în cercurile specialităţii respective din toată lumea.

Analele Institutului se găsesc în bibliotecile institutelor similare din toate ţările lumii. E o mândrie pentru noi să vedem arătându-ni-se pe mesele de lucru sau în bibliotecile institutelor din străinătate publicaţiile noastre. Prin intermediul Analelor, ca şi prin lucrări de caracter internaţional la cari luăm parte, păstrăm contactul cu cercetătorii din toată lumea.

Institutul nostru e vizitat foarte des de specialişti străini, care au cuvinte de laudă pentru ceea ce noi am putut realiza până acuma.

Citez dintre personalităţile de seamă care au vizitat Institutul în ultimi ani: Profesorul Tschermack, ameliorator şi genetist, bine cunoscut; regretatul Profesor Wiegner, marele specialist în chimia coloidă şi chimia solului; Taylor, delegatul Statelor Unite la Institutul Internaţional de Agricultură din Roma; Profesorul Wacksmann, specialist în microbiologia solului şi în problema humusului dela Staţiunea Newjersey din Statele Unite; Profesorul Lehman din Altona, ihtiolog şi piscicultor; Profesorul C Troll din Berlin, geograf; Clayton Whipple, economist american, specialist în problemele de economie rurală ale Sud-Estului european; Profesorul Roemer, directorul Institutului de Fitotehnie şi Ameliorarea plantelor din Halle şi alţii.

Un exemplu spre a dovedi stima şi preţuirea de care se bucură Institutul: îndată după vizita d-lui Taylor în 1935, am fost invitat, după propunerea acestuia, de către Institutul Internaţional de Agricultură din Roma, într'o comisie ce avea menirea să elaboreze un plan de reorganizare a secţiilor şi serviciilor acelui Institut. Comisia era compusă din 3 membri: Profesorul Strampelli, directorul Staţiunii de Ameliorarea Plantelor din Rieti, Sir John Russell, directorul Staţiunii Experimentale dela Rothamstead şi cel ce scrie aceste rânduri.

În afară de specialişti Institutul este vizitat foarte adesea de călători de marcă cum a fost Primarul Parisului, acuma de curând Guvernatorul General al Stambulului, grupe de agricultori, profesori, studenţi şi excursionişti din diferite părţi ale lumii, din Polonia, Bulgaria, Germania, Franţa şi din alte ţări.

Ministerul Propagandei, Oficiul de Turism, Serviciile Ministerului de Agricultură şi de Externe trimit bucuros la noi pe oricine vrea să vadă o instituţie civilizată şi bine organizată.

De asemenea ne vizitează foarte des vizitatori din ţară: agricultori, şcoale, străjeri, ceea ce impune crearea unui serviciu anume de călăuzire şi informare.

Noi năzuim să facem din Institutul de Cercetări Agronomice mai mult decât o instituţie de cercetare, mai mult decât o şcoală şi mai mult decât un instrument pentru prosperitatea agriculturii şi folosul agricultorilor.

Noi, câţi am pus dela început în această instituţie tot ce am avut mai bun în fiinţa noastră, năzuim să facem din Institut o comunitate sufletească, o familie aleasă, un ordin al virtuţei, o confrerie a valorilor etice: modestie, răbdare, credinţă.

Vrem să împedecăm neglijenţa, uşurătatea, superficialitatea. Vrem înlăuntrul instituţiei oameni cu suflet curat şi cucernic în faţa vieţii, oameni de caracter.

Concluzii

Considerăm că asupra „realizărilor Institutului" nu este cazul să mai facem o analiză. Ea a fost prezentată de directorul general, iar cititorul are de înţeles totul în legătură cu subiectul. Singura observaţie ce trebuie menţionată se referă la volumul absolut impresionant de realizări obţinute de ICAR într-o perioadă de 13 ani; nivelul cu totul neaşteptat la care s-a ridicat activitatea lui, comparativ, dacă se poate spune aşa, cu vechea „Staţiune Agronomică". Nu trebuie să înţelegem a fi o comparaţie tendenţioasă. Această staţiune a avut merite la timpul său. ICAR-ul a întrecut toate aşteptările, aşa cum se poate constata din expunerea directorului general.

Cu privire la învăţământ, reţinem ideea care spune că «mai întâi trebuie creat locul care produce, atelierul, după care urmează să aducem ucenicii, care să înveţe să lucreze», iar autorul aminteşte numele institutelor care s-au înfiinţat în secolul al XIX-lea, «destinate să pună ştiinţa în serviciul scopurilor practice, după un program stabilit». Ca argument al primatului acestor instituţii, autorul ne spune că «directorul şi şefii de secţie sunt profesori în învăţământul superior». Acesta este unul din aspectele puternice care privesc legătura între învăţământ şi cercetare. Sigur că au fost şcoli care nu au putut respecta acest principiu; şcoli

Scanned with OKEN Scanner

care s-au înfiinţat pe „loc gol", dar în scurt timp au procedat la crearea bazei de practică, la relaţii cu factorul de producţie, pentru a reuşi formarea forţei de muncă. Mai reţinem ideea absolut corectă, în spiritul căreia conţinutul învăţării se alcătuieşte pe baza realizărilor din cercetare şi producţie şi că ele trebuie să aibă un caracter naţional, pentru a corespunde condiţiilor din ţară.

În ansamblu, justificările acestor legături se bazează pe raţionamente logice şi vin să încurajeze perfecţionarea lor în sprijinul progresului, care era de fiecare dată în viziunea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti.

7. ÎNVĂŢĂMÂNTUL AGRICOL ÎN ROMÂNIA

Am putut constata din conţinutul acestei lucrări, dedicată dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, o preferinţă evidentă pentru elaborarea unor lucrări privind istoricul asupra unor teme variate. Sunt lucrări de importanţă deosebită prin sintetizarea activităţii depuse într-un timp bine definit, unde se prezintă un volum consistent de cunoştinţe şi date, prin care se prezintă oglinda domeniului ales. Autorul a depus un interes şi un volum de muncă de aleasă calitate, lăsând o contribuţie durabilă la consolidarea culturii naţionale.

Acest material, extras din lucrarea „Activitatea şcoalelor de agricultură până la anul 1924, vine să confirme aprecierile anterioare şi va fi redat în rezumat, după original, oferind date care azi, după aproape 100 de ani (2018) au devenit informaţie istorică, de mare importanţă, prin prezentarea cronologică şi sistematică a activităţilor şi realizărilor pentru o perioadă de trei sferturi de secol (1853 – 1925).

Lucrarea începe cu istoricul domeniului, prin care, în mod obişnuit, trece aproape lapidar, ajungând repede la punctul II, „Situaţia de azi a învăţământului agricol" (1924) şi III, „Îmbunătăţirile realizate de la 1920 – 1925", perioadă în care a deţinut postul de „Director general al îndrumărilor agricole şi învăţământului".

Acest material redat cu multe amănunte şi ordonat pentru o percepere bună, cu excepţia istoricului, ne lasă spre cunoaştere starea învăţământului agricol în perioada amintită.

Trebuie să menţionăm că această lucrare urmează după două apariţii importante, semnate de Ştefan Radianu în „Învăţământul agriculturii şi silviculturii" (1896) şi Em. Petrini în anul 1915, care au publicat material de o calitate cu totul remarcabilă. Cu lucrarea d-lui G. Ionescu-Şişeşti se realizează o trilogie ca are un loc de primă importanţă pentru cunoaşterea domeniului. Ea are un loc necesar în această lucrare, care este destinată activităţii sale, fiindcă permite o cunoaştere aproape completă a stării învăţământului pe o perioadă de trei sferturi de secol (1852 – 1925). Astfel, vom proceda la prezentarea schematică a conţinutului său.

I. Istoric

Autorul îi pomeneşte pe autorii primelor două scrieri de agricultură, prin numele postelnicului Manuil Drăghici, la 1834, cu lucrarea „*Iconomia rurală şi dumestică, sau învăţătură pentru lucrarea şi îmbunătăţirea gospodăriei de câmp şi de casă*" şi Ion Penescu, la 1845, cu lucrarea „*Prinţipurile de agricultură*". Apoi autorul trece la preferinţa sa perpetuă, referitoare la Ion Ionescu de la Brad, care, după autor, a lucrat la Academia Mihăileană între anii 1843 – 1846. Există aici două inadvertenţe certe. Trebuie să precizăm că Ion Ionescu de la Brad a fost al doilea agronom la Academia Mihăileană, iar activitatea sa a fost fragmentată în două etape: 1842 - 1845 şi 1847 – 1848, totalizând patru ani de activitate, după care urmaşii au găsit o pagină şi jumătate de curs, ca document didactic. De fapt, primul curs „obligatoriu" de agricultură a fost predat la Academia Mihăileană de inginerul Leon Filipescu, cu studii complete de agricultură la Hohenheim şi perfecţionare în Austria, între anii 1835 – 1838, după care a primit denumirea de profesor la Acdemia Mihăileană de la Domnitorul Mihail Sturdza.

Leon Filipescu a predat agricultura la Academia Mihăileană fiind înlocuit cu Ion Ionescu de la Brad în anul 1843, iar cursul a devenit benevol, pentru începutul lui Ion Ionescu de la Brad. Leon Filipescu a fost trecut la Seminarul „Veniamin Costachi", unde agricultura era chiar mai importantă decât la Academia Mihăileană. După Leon Filipescu a rămas până în zilele noastre lucrarea „Agronomia sau Mânoducătorul practic în toate ramurile economiei De pe limba ghermană a D. Slinf, cu adaosuri pentru Printinate. Prelucrat de Leon Filipescu Profesor la Academia Mihaileană. Partea I şi II cu figuri. Cu cheltuiala casei Şcoalelor. Iaşii (Tip. Inst. Albinei), 1848"

O omisiune regretabilă este informaţia lui Ştefan Radianu, care în lucrarea amintită anterior arată că: «În anul 1836, sub domnia lui Alexandru Ghica, s-a încercat sub direcţia dr-lui Zucker, în locul numit „Ciotăria" de la Pantelimon, prima şcoală de agricultură; vite de rasă şi instrumente perfecţionate s-au adus din străinătate, o fermă model s-a instalat, dar ferma n-a durat decât 6 luni, vitele au murit iar instrumentele s-au pus ca curiozitate la Muzeul Naţional».

În completare la „începuturi", autorul aduce următoarea informaţie: «Prima „şcoală de agricultură şi silvicultură" s-a întocmit în România la 1862 (1853) la Pantelimon, lângă Bucureşti. Era o şcoală de învăţământ inferior». Atât este scris în „istoric" despre prima şcoală de agricultură românească, unde Aurelian a avut un loc important alături de Slătineanu şi Racotă.

Autorul aminteşte apoi, pe scurt, că «şcoala de la Pantelimon a fost mutată la Herăstrău, tot lângă Bucureşti şi a fost denumită „Şcoala Centrală de Agricultură" (Şcoala Centrală de Agricultură şi Silvicultură Herăstrău), gradul doi», nimic în plus. Autorul precizează că în anul 1883 învăţământul de la Herăstrău primeşte gradul de învăţământ mediu,

Scanned with OKEN Scanner

odată cu obligaţia ca elevii primiţi să fie absolvenţi a patru clase de liceu.

Şcolile inferioare. Trecând la învăţământul omite şcolile de la Balta-Verde (Craiova) şi Galata (Iaşi) – 1867, numind direct şcolile de la Strihareţ (Olt) – 1883, Dragomireşti (Roman) – 1885, şi Armăseşti – 1889, aceasta prin iniţiativă privată.

Învăţământul superior agricol. În anul 1908, Şcoala de la Herăstrău primea numai absolvenţi de liceu, încât a devenit formal instituţie de învăţământ superior. De fapt, statornicirea legală a Şcolii de la Herăstrău ca „învăţământ superior" a avut loc abia la 13 martie 1915, în baza unei legi din 1904, pe baza unui regulament de funcţionare. **(36)**

Învăţământ inferior pentru băieţi şi fete. Acest tip de învăţământ s-a organizat prin Legea învăţământului profesional din anul 1901, pe lângă şcolile inferioare de agricultură existente, sub denumirea de „şcoli elementare", cu durata de numai 2 ani, faţă de 3+1/2 (practică) la şcolile inferioare. Conform acestei legi, şcolile amintite au trecut sub administrarea Ministerului Instrucţiunii, rămânând la MAD numai Şcoala Centrală Agricolă Herăstrău şi Şcoala de Silvicultură Brăneşti.

Situaţia învăţământului mediu şi inferior în România, în anul 1912.

În anul 1912 se aflau în România 32 de şcoli agricole, în următoarea structură:

Şcoală medie de agricultură	1
Şcoli inferioare de agricultură	5
Şcoli inferioare de agricultură particulare	2
Şcoli elementare de agricultură	11
Şcoli elementare de agricultură particulare	2
Şcoală inferioară de viticultură	1
Şcoli elementare de viticultură	2
Şcoală elementară de horticultură	1
Şcoli de economie casnică	7
Total	32

Aceste şcoli erau frecventate anual de 600 – 700 elevi, iar 58% dintre absolvenţi se angajau pentru lucru în agricultură.

Învăţământul ambulant agricol. Acest învăţământ a fost creat în anul 1909, sub egida Casei Rurale. În anul 1912 erau 5 învăţători ambulanţi pentru agricultură, trei pentru pomicultură şi unul pentru sericicultură.

Şcolile normale şi seminariile. Acestea erau şcoli care pregăteau învăţători şi preoţi şi aveau profesori de agricultură. Absolvenţii aveau o sumară pregătire agricolă. A fost şi o încercare de a organiza licee agricole, dar care a eşuat rapid.

În anul 1916 România avea următoarea structură de şcoli agricole.

Şcoală superioară de agricultură	1
Şcoală medie de agricultură	1
Şcoli de grade inferioare diferite	31
Şcoli de ucenicie pe lângă fermele statului	9
Total	42

...

II. Situaţia de azi a învăţământului agricol (1925)

În anul 1919, după 3 ani de război, şcolile agricole s-au înmulţit:

Şcoli superioare de agricultură	3
Şcoli medii de agricultură	2
Şcoli medii de viticultură	1
Şcoli inferioare de agricultură	17
Şcoli inferioare de agricultură particulare	6
Şcoli inferioare de viticultură	4
Şcoli inferioare de horticultură	2
Şcoli elementare de agricultură	11
Şcoli elementare de agricultură particulare	2
Şcoli elementare de viticultură	2
Şcoli elementare de horticultură	1
Şcoli de economie casnică	7
Şcoli de ucenicie agricolă	11
Total	69

Văzând acest număr de şcoli în care se puteau afla 1300 – 1400 de elevi, trebuie să ne raportăm la suprafaţa de peste 12 mil. ha, cât avea România în anul 1919, să constatăm o situaţie cu totul nepotrivită pentru realizarea unui progres remarcabil în agricultură. Se vede că şi în anii postbelici, oamenii politici şi marii proprietari, care nu erau puţini, nu aveau interes pentru organizarea şi funcţionarea acestor şcoli.

Cu excepţia şcolilor superioare de agricultură şi şcolilor medii, restul şcolilor se aflau încă sub umbrela Ministerului Instrucţiunii care avea în faţă o sarcină foarte grea, de a repune în organizare şi funcţiune aceste şcoli. Ideea în sine a lui Spiru Haret de a trece aceste şcoli la Ministerul Instrucţiunii a fost cu totul nefericită, ea urmărind în esenţă crearea de posturi pentru profesori de cultură generală.

După instalarea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti la „Direcţia generală a îndrumărilor agricole şi învăţământului", întregul învăţământ agricol a fost readus la MAD, cu excepţia Secţiei de Agricultură a Facultăţii de Ştiinţe din Universitatea Iaşi şi a Liceului tehnic Agricol Soroca. Faptul acesta s-a produs la încheierea „Reformei agrare" când 90% din suprafaţa cultivabilă a

Scanned with OKEN Scanner

ţării a ajuns în proprietatea ţăranilor.

Cu privire la învăţământul agricol, autorul menţiona că:«Partea cea mai însemnată din activitatea direcţiunii generale a îndrumărilor agricole a fost legată de întărirea învăţământului şi ridicarea şcolilor». In acest sens trebuie să reamintim că directorul general G. Ionescu-Şişeşti a depus o muncă măreaţă de o rară devoţiune, obţinând şi rezultate cu totul remarcabile în refacerea stării dezastruoase produsă de război în şcoli. Ele au fost readuse la o funcţionare normală în numai 2 – 3 ani. In plus, a militat riguros pentru sporirea numărului de şcoli agricole după 1919, contribuind la transformarea treptată a şcolilor elementare în şcoli inferioare de agricultură. Faptul că a readus aceste şcoli sub conducerea MAD a fost un mare merit pentru progres, adus de dr. G. Ionescu-Şişeşti.

Infiinţarea noilor şcoli în perioada 1920 – 1924 a fost o reuşită remarcabilă: 13 şcoli în Vechiul regat, 8 şcoli în Transilvania, 3 şcoli în Basarabia şi 2 şcoli în Bucovina.

III. Îmbunătăţirile realizate de la 1920 – 1925.

Autorul a dorit să prezinte rezultatele activităţii Ministerului Agriculturii în perioada de 5 ani în care şcolile agricole au fost subordonate „Direcţiei generale" pe care a condus-o. Pentru a da lămuriri clare, a sistematizat foarte raţional structura materialului expus, apoi a prezentat pentru fiecare caz măsurile luate şi rezultatele obţinute. Avem în acest expozeu un model de luat în seamă pentru astfel de situaţii. Iată un scurt exemplu: «Toate şcolile au fost puse în situaţiunea de a funcţiona normal. S-au refăcut şi completat clădirile. S-au înzestrat şcolile cu inventar viu şi mort, şi cu material didactic. S-au dat noi suprafeţe de teren şcolilor care nu le aveau, sau aveau prea puţin. S-au prevăzut alocaţiile necesare pentru sporirea din an în an a numărului de elevi. S-au făcut demersurile trebuincioase pentru ca să se completeze personalul didactic şi administrativ al şcolilor. S-a dat stabilitatea întregului personal ce îndeplinea condiţiunile legii. S-au luat o serie întreagă de măsuri menite să ridice şi să completeze învăţământul şi s-a reuşit a se crea în şcoală o atmosferă de avânt şi de optimism ... In învăţământul superior, acel regulament a definit catedrele potrivit desvoltării diferitelor ramuri ştiinţifice. Catedrele nou înfiinţate şi cele ocupate de suplinitori la Şcoala superioară de la Herăstrău au fost scoase la concurs şi ocupate de specialişti de mâna întâia, care consacră şcoalei o muncă ştiinţifică de mare valoare, capabilă să-i asigure progresul şi să facă din ea centrul producţiunii ştiinţifice în domeniul agriculturii ... In învăţământul mediu Şcoala Naţională de Viticultură din Chişinău a întrecut năzuinţele întemeietorilor ei de sub vechea stăpânire, care o înzestraseră cu o mare bogăţie şi a devenit nu numai o şcoală model, dar şi un centru de cercetări speciale ... In învăţământul inferior, Şcolile inferioare de agricultură funcţionează astfel azi, cu 3 institutori, din care doi împart materiile de specialitate, iar al treilea, normalist, are obiectele de cultură generală. Şcolile de viticultură funcţionează cu 4 institutori. Şcolile din Basarabia, care au mai multe specialităţi şi care fuseseră puse de vechea stăpânire pe o bază mai largă, continuă să funcţioneze cu 4 – 6 institutori ... O măsură ce are o semnificaţie mai adâncă decât o simplă rânduială administrativă, este stabilirea programului de activitate a fiecărei şcoale pe timp de 4 ani, care cuprinde: lucrările de refacere sau completare a clădirilor şi inventarului, specializarea în anumite ramuri de producţie agricolă, ţelurile ce-şi propune şcoala din punct de vedere didactic şi cultural».

Toate aceste prevederi şi realizări au fost posibile când şcolile s-au aflat în subordinea Ministerului Agriculturii. De fiecare dată când au trecut la Ministerul Instrucţiunii, azi al „Educaţiei Naţionale", învăţământul agricol a decăzut.

Reţinem că acest studiu a avut scopul principal de a prezenta rezultatele obţinute sub conducerea „Direcţiunii îndrumărilor agricole" condusă de dr. G. Ionescu-Şişeşti; de a cunoaşte starea momentană a învăţământului agricol de toate gradele.

8. DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI „DIRECTOR PROFESOR" LA ŞCOALA CENTRALĂ DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU

Demisia lui C. Sandu-Aldea, ca semn de protest împotriva indiferenţei ministrului agriculturii la cererea sa privind statutul didactic al şcolii de la Herăstrău, a găsit total nepregătită conducerea MAD în privinţa înlocuitorului. De altfel, toţi profesorii ofertaţi cu funcţia au refuzat, ei făcând parte din grupul militant pentru ideea directorului, pentru neîndeplinirea căreia a demisionat. Aveau o înaltă consideraţie faţă de Sandu-Aldea.

In acel moment, dr. Ionescu-Şişeşti era administratorul Fermei Herăstrău, baza de practică didactică a şcolii, unde începuse o activitate foarte promiţătoare, cu rezultate bune, comparativ cu starea în care o preluase. In plus, chiar aşa tânăr, avea numai 28 de ani, avea un statut de agronom foarte bine pregătit şi la fel de dornic a se angaja într-o muncă din care să văzut prin rezultate. De fapt, până la acea dată, 1 aprilie 1914, avea o activitate publicistică bogată şi valoroasă, care anunţa prezenţa unui tânăr de certă perspectivă. Pe această bază, ministrul Al. Constantinescu, de la MAD, l-a numit director al şcolii, la data amintită mai sus. Trecând peste mica neînţelegere produsă în legătură cu plecarea lui Dumitru A. Andronescu din funcţia de administrator al fermei, care, la fel, era un tânăr de valoare, dr. G. Ionescu-Şişeşti a obţinut un succes prin numirea sa la administraţia fermei, dar oferta funcţiei de director a însemnat mai mult. Aceasta, şi prin faptul că nici nu se gândea la un demers în acest scop.

In foarte scurt timp noul director a fost primit călduros în colectivul didactic, unde erau profesori vechi şi cu nume: G. Maior, Popovici-Lupa, N. Filip, V. Brezeanu, C. Andronescu, I. Haşeganu, între care se putea afla un nou director.

Tânărul director a început o muncă organizată, a apelat la consilierea colegilor cu

Scanned with OKEN Scanner

vechime, a revizuit organizarea şcolii şi i-a dat o îndreptare către o activitate sistematică şi controlabilă. Şcoala era „pe roate" în condiţiile modeste pe care le asigura statul prin MAD. Directorul era foarte activ şi a demonstrat acest lucru chiar până la sfârşitul anului 1914.

La sfârşitul anului amintit mai sus, publica „Buletinul Şcolii Centrale de Agricultură Herăstrău – vol. I, 1914", care în subtitlu scria: „Situaţia şcoalei în anul 1914 şi Statistica absolvenţilor de la 1868 până azi" (1914) **(20)**

Acest buletin este prima lucrare de mare cuprindere asupra activităţii organizatorice specifice unei instituţii de nivelul respectiv, în acei ani. Şcoala de la Herăstrău a mai avut referate de inspecţie în timpul lui Aurelian, relativ extinse, dar nu au fost de acest nivel. De aceea considerăm că merită o analiză mai detaliată.

Buletinul prezintă 11 capitole care încep, în mod logic, cu un „scurt istoric" şi continuă cu principalele elemente de esenţă ale activităţii, încheind cu statistica elevilor absolvenţi.

Istoricul este scurt, având şi câteva date inexacte, cum ar fi începutul activităţii de la Pantelimon, declarat în 1852, în loc de 10 iunie 1853, iar pe Alecu Slătineanu, care a fost părintele-fondator al şcolii, l-a uitat, începând direct cu C. N. Racotă. Despre epopeea şcolii de la Herăstrău n-a amintit nimic, scriind numai această frază: «În anul 1869 instituţia fu mutată la Herăstrău, în localul actual şi botezată „Şcoala Centrală de Agricultură şi Silvicultură», evitând complet faptul că această mutare a fost o operă adevărată; că P. S. Aurelian a dus o luptă grea pentru a obţine terenul, construcţia şcolii, pe care a supravegheat-o în evoluţia lucrărilor, iar averea „instituţiei" a constat în câteva care ce transportau bănci, paturi şi lenjerie de internat, la care se adăuga ştampila „Şcolii Naţionale de Agricultură Herăstrău". În acel an, 1914, Şcoala de la Herăstrău era rodul unei munci dârze de 20 de ani, depusă de P. S. Aurelian, descrisă în numeroase rapoarte de inspecţie efectuate de comisii de la ministerele Agriculturii şi Instrucţiunii, de cei mai înalţi funcţionari, între care se afla şi Petre Poenaru sau Alecu Slătineanu. Marele Aurelian merita o frază de recunoastere în memoria sa. Decedase recent, în 1909. Aurelian a luptat cu reacţia presei şi a politicienilor conservatori pentru păstrarea şcolii, ajungând să ia personal în arendă terenul fermei, pentru a nu-l pierde şcoala. În aceste condiţii nu era posibil un progres evident. Oarecare progres s-a remarcat prin reuşita unor absolvenţi la şcoli superioare din Apus, trimişi cu burse obţinute de el, care au devenit personalităţi importante: Vlad Cârnu-Munteanu, Ştefan Radianu, N. O. Popovici-Lupa, Maximilian Popovici, mari agronomi care au fost elevii lui Aurelian la Herăstrău, înainte de G. Ionescu-Şişeşti.

Reţinem din acest istoric că a crescut calitatea învăţământului după 1884 (când a părăsit Aurelian postul de director) ceea ce este incorect. Între 1881 – 1884, când era director Aurelian au absolvit şcoala 20, 20, 10, 17 elevi, iar între 1885 – 1889 23, 10, 13, 23, 7 elevi. Progresul a început abia în 1893 prin crearea „fermelor model", crearea unor catedre noi şi introducerea anului de practică la sfârşitul studiilor, conform legii P. Carp. **(21)** Abia în anul 1908 se pune condiţia ca aspiranţii la şcoală să fie absolvenţi cu 8 clase de liceu. **(22)**

Aflăm din „Buletin" „scopul şcoalei" redat în următoarea frază: «Scopul actual al Şcoalei Centrale de Agricultură de la Herăstrău e de a forma personalul administrativ al fermelor model şi pepinierelor statului, profesori pentru şcoalele de agricultură şi pentru catedrele de agricultură de la licee, şcoale normale şi seminarii, funcţionari tehnici în serviciul cooperativelor, Casei Rurale, Regiei monopolului tutunului, administraţiei bunurilor de „mână moartă", Academiei etc. – administratori pentru moşiile particulare, pentru domeniile coroanei (direcţia agriculturei, direcţia pescăriilor, direcţia proprietăţii, serviciul îmbunătăţirilor funciare, consiliul superior al agriculturii, direcţia zoootehnică, direcţia statisticii etc.)».

„Buletinul" reproduce partea din Lege pentru organizarea învăţământului profesional din 1893 care se referă la Şcoala Centrală Agricolă de la Herăstrău:

1. Scopul şcolii, caracterul gratuit, autoritatea căreia este supus – Ministerul Agriculturii, personalul de control a activităţii; 2) Comisia permanentă de instrucţiune; 3) Controlul instrucţiunii; 4) Numirea profesorilor, drepturile şi datoriile lor; 5) Învăţământul agricol; 6) Şcoala Centrală de Agricultură; 7) Fermele model; 8) Dispoziţii tranzitorii. Semnează Ministrul Agriculturii şi Domeniilor P. P. Carp (nu era agronom).

Urmează lista directorilor care începe cu C. N. Racotă, fiind omis Alecu Slătineanu care a înfiinţat şcoala şi chiar a avut numire de director, fiind şi primul profesor de agricultură la Pantelimon! De ce? Nu ştim!

Sunt prezentaţi profesorii, cu specificarea specialităţii, titlul academic şi disciplina predată, adăugând şi lucrările personale publicate. Reţinem unor profesori dintre cei mai importanţi: C. Sandu-Aldea, N. O Popovici-Lupa, D. Busuiocescu, economist-jurist, N. Filip, I. Grinţescu, V. S. Brezeanu, I Haşeganu, G. Ionescu-Şişeşti, director.

Aflăm în continuare „planul de învăţământ": cursuri teoretice, aplicaţii şi lucrări practice, disciplinele distribuite pe ani de studii, programele analitice detaliate pentru fiecare disciplină, la curs şi aplicaţii praactice, ceea ce era foarte important.

Sunt descrise „condiţiunile" de admitere în şcoală, unde reţinem condiţia absolvirii liceului, care se introducea din 1915 şi era un factor important pentru progresul viitor al şcolii. Se mai referea la burse şi taxe de îmbrăăminte.

In capitolul IX sunt prezentate condiţiile de funcţionare a şcolii: durata de pregătire – 4 ani, din care 2+1/2 studii teoretice şi 1+1/2 stagii de practică în fermele model ale statului; un regulament pentru elevi. Nu se face referire la modul de organizare şi susţinere a examenelor dar se solicita o lucrare la sfârşitul perioadei de practică, care urma să fie susţinută ca examen.

Scanned with OKEN Scanner

Sunt prezentate cu rigoare „mijloacele de învăţământ" de care dispune şcoala: 1) muzeul de cultura pământului; 2) colecţia de seminţe de plante agricole; 3) colecţii pentru industriile anexe; 4) un muzeu de silvicultură; 5) laboratoare de horticultură-pomologie şi viticultură-vinificaţie; 6) panoplie cu instrumente de albinărit; 7) laboratorul de ameliorarea plantelor; 8) muzeul de zootehnie şi zoologie; 9) muzeul de topografie şi geniu rural, muzeul de botanică şi mineralogie; 10) muzeul de entomologie; 11) laboratorul de fizică şi chimie; 12) biblioteca şcoalei (cu evidenţa volumelor); 13) societatea şi biblioteca elevilor; 14) ferma şcolii de la Herăstrău, care avea o suprafaţă de 94,54 ha unde se aflau şi Grădina botanică, Staţiunea agronomică şi Staţiunea sericicolă; acestea din urmă fiind în subordinea MAD.

Partea deosebit de interesantă o reprezintă „Statistica absolvenţilor Şcoalei Centrale de Agricultură din perioada 1862 - 1914", lucrare iniţiată de V. Cârnu-Munteanu în anul 1903, la aniversarea a 50 de ani de existenţă a şcolii, care a fost înfiinţată la Pantelimon.

Aflăm că absolvenţii se regăseau în activitate pentru 15 tipuri de servicii, în instituţii şi alte locuri, cu o variaţie numerică foarte accentuată de la o situaţie la alta. Reproducem această evidenţă pentru informaţia interesantă pe care o oferă asupra acestei stări de mare importanţă pentru economia agricolă.

Tablou recapitulativ

De ocupaţiunile absolvenţilor Şcoalei Centrale de Agricultură dela Herăstrău dela anul 1862 – 1902 cunoscute direcţiunii şcoalei în Ianuarie 1903

1)	Proprietari agricultori şi de vii		29
2)	Arendaşi agricultori		24
3)	Agricultori la moşiile Domeniului Coroanei		31
4)	Administratori de moşii particulare		47
5)	La diferite aşezăminte şi societăţi	12	
6)	În serviciul agriculturei din Minister		4
7)	În serviciul viticol al Ministerului	7	
8)	La fermele model ale statului		3
9)	În serviciul pescăriilor statului		4
10)	În serviciul silvic al statului		89
11)	În învăţământul agricol şi silvic etc.		39
12)	La studii în străinătate	5	
13)	În serviciul Regiei, la cultura tutunurilor	19	
14)	Foşti silvicultori	23	
15)	Ingineri şi ingineri hotarnici		20
	Total	356	

Dacă ne referim la numărul de absolvenţi (tabelul următor) constatăm într-o perioadă de 10 ani, Şcoala de la Herăstrău a dat 538 absolvenţi, o medie anuală de 13 elevi. Această cifră, singură, ne arată dezinteresul permanent al clasei politice faţă de această şcoală şi faţă de interesul pentru progresul agriculturii pe baza ştiinţei. Moşierii s-au mulţumit cu exploatarea ţăranilor.

Lucrarea statistică, în sine, a cerut un efort cu totul deosebit, care organizat fiind de director, a fost dusă la împlinire. Pentru fiecare absolvent din anii şcolari 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, s-a precizat: locul naşterii, judeţul sau ţara, ocupaţiunea actuală şi observaţiuni.

Acest mod raţional, inteligent, de a concepe prezentarea scopului unei instituţii de învăţământ, organizarea lui, organizarea activităţii şi stabilirea conţinutului ei, ilustrarea rezultatelor activităţii, a rămas un model peste timp.

Din analiza datelor privind numărul de absolvenţi, observăm că 356 dintre cei pregătiţi în perioada 1862 – 1902 erau identificaţi în activităţi agricole diferite, iar restul până la 538, care obţinuseră diploma, se aflau înafara activităţilor agricole. Majoritatea celor activi în agricultură lucrau în domenii legate de producţie şi învăţământ, repartizaţi astfel aşa cum s-a arătat în tabelul anterior. Analizând cu atenţie datele privind repartizarea absolvenţilor ce practicau activităţi în domeniul agricol sau silvic se poate remarca numărul mare al celor angajaţi în serviciul silvic al statului, 89, ca rezultat al învăţământului silvic introdus de Aurelian încă din perioada când şcoala funcţiona la Pantelimon. El a fost şi autorul primului curs de silvicultură intitulat „Note de silvicultură practică", publicat în „Revista ştiinţifică" (1873/1874).

Lucrări profunde în acest domeniu au fost publicate abia spe sfârşitul secolului XX şi începutul secolului XXI la Universitatea Agronomică Cluj (1994), de Ioan Puia; la Bucureşti - Valeria Maria Picu (2002) şi la Iaşi (2012), V. Vântu şi C. Vasilică.

Mai extragem din statistica lui Cârnu Munteanu numărul absolvenţilor daţi de şcoală în fiecare an dela 1862 – 1903.

Anul şcolar	No. Absolvenţilor	Anul Şcolar	Anul şcolar
1862	8	1883	10
1863	11	1884	17
1864	16	1885	23
1865	16	1886	10
1866	12	1887	13
1867	13	1888	23

Scanned with OKEN Scanner

1868	10	1889	7
1869	13	1890	15
1870	10	1891	10
1871	13	1892	18
1872	21	1893	18
1873	19	1894	12
1874	14	1895	12
1875	21	1896	12
1876	17	1897	2
1877	13	1898	12
1878	21	1899	17
1879	9	1900	13
1880	12	1901	11
1881	20	1902	15
1882	20	Total	538

Pentru perioada de la 1903 până azi dăm nominal şi pe ani absolvenţi cu ocupaţiunea lor, acolo unde ne-a fost posibil să avem informaţiuni asupra ei. **(23)**

Deşi în anul 1915 dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost concentrat în armată, în condiţiile începerii „Primului Război Mondial", el a publicat un nou număr al „Buletinului", mai complet, unde găsim şi lucrări ştiinţifice elaborate de unii profesori (N. O. Popovici-Lupa, I. Grinţescu, G. Ionescu-Şişeşti). A mai inclus şi „Regulamentul pentru aplicarea Legii privind organizarea învăţământului profesional de la 1893", completat cu amendamente prin Legea din 1904 şi modificările „Decretului regal nr. 737 din 13 martie 1913, privitor la Şcoala Centrală de Agricultură Herăstrău".

Menţionăm că în Buletinul din anul 1914, dr. G. Ionescu-Şişeşti apare în capitolul „Profesori actuali ai şcoalei şi personalul administrativ", fără a preciza că predă vreun obiect didactic, dar în anul 1915 se specifică „Dirige Seminarul de agricultură generală", obiectul fiind predat în acei ani de George Maior.

Începerea războiului a determinat şi chemările bărbaţilor pentru concentrarea în armată. Într-o scrisoare din 15/28 aprilie 1915, scria fratelui său Nicolae Ionescu această ştire: «Eu sunt concentrat mereu, din ianuarie. Am avut concediu de o lună, de Paşti, şi altul la 25 aprilie/8 mai (1915» **(24)** Concentrările au continuat până în anul 1916, la intrarea ţării în război, însă a păstrat continuu legătura cu şcoala unde era director adjunct N. O. Popovici-Lupa. La 5 noiembrie 1916 cade prizonier împreună cu circa 20 de soldaţi şi ofiţeri din plutonul pe care îl comanda. **(24; 25)**

Cunoaştem epopeea prizonieratului său, care s-a dovedit ulterior o şansă, fiindcă a fost scutit de luptele crâncene de război, la baionetă, aşa cum au fost la Mărăşeşti şi în alte zone. E adevărat că nu a fost erou de război ci numai participant, însemnând că şi-a făcut datoria faţă de patrie, stârnind şi evenimente interesante ca acela privind refuzul de a fi eliberat, după ce Grigore Antipa făcuse demersuri la comandamentul german din Bucureşti.

Prizonieratul de la Plan (în Boemia), unul organizat pentru prizonieri cu grade superioare (începând cu cel de locotenent), a fost suportabil, chiar în limite civilizate, care nu s-au întâlnit în alte războaie, dar în linia de front a fost un măcel înfiorător. Ne amintim că aici s-a întâmplat să poată studia tratatul lui Ramann, Bödenkunde, care i-a orientat viaţa spre „agrologie şi didactică".

Întreaga perioadă de trei ani de război, dr. G. Ionescu-Şişeşti a rămas cu funcţia de director al şcolii de la Herăstrău. Repatrierea sa a avut loc pe 26 aprilie 1918, în urma tratatului încheiat între comandamentul armatei române şi cel adversar. A fost eliberat din localitatea Sopronyék. În următoarele zile şi-a reluat munca la Herăstrău, ca director.

În aceeaşi perioadă, din toamna anului 1918, a predat, o perioadă de doi ani, Cursul de Agricultură şi Economie rurală la Şcoala Superioară de Medicină Veterinară din Bucureşti, iar la 15 martie 1920, i-a fost acordată predarea cursului de „Agrologie" la Şcoala Centrală de Agricultură Herăstrău. La sfârşitul anului şcolar, sub impresia excelentă lăsată prin expunerea cursului, la 1 iulie 1920 a fost confirmat cu titlul şi funcţia de „profesor suplinitor", în perioada directoratului lui C. Sandu-Aldea. A urmat numirea ca „profesor provizoriu" la Catedra de Agricultură generală, la 1 noiembrie 1921, catedră ce devenise vacantă, iar la 1 noiembrie 1924 era numit „profesor definitiv".

Activitatea sa la catedră s-a axat în primul rând pe organizarea laboratorului, pentru care a avut o grijă perpetuă de menţinere în actualitate, pe tot parcursul celor 38 de ani cât a servit învăţarea „Agrologiei". Biografii săi atât de entuziaşti în elaborarea compendiului biografic, notează despre acest moment: «La catedră el a organizat cu multă pasiune laboratorul şi câmpul de experienţă pe care le considera mijloace esenţiale ale procesului de învăţământ. Îndatoririle de profesor le împlinea cu deplin succes».

Atmosfera în şcoală era înviorătoare fiindcă la aceeaşi epocă, la îndemnul şi încurajarea lui C. Sandu-Aldea, au urcat treptele (didactice) Şcolii Superioare de Agricultură de la Herăstrău şi alţi profesori de seamă: Teodor Saidel, Traian Săvulescu, Ion C. Teodorescu, Alexandru Nasta şi Ion Sterian[65].

Aceste încadrări au fost posibile prin „Regulamentul" obţinut la solicitarea directorului C. Sandu-Aldea, către Ministerul Agriculturii, pentru a se transforma Şcoala de la Herăstrău

[65] Mihalca Veronica, Ionescu-Şişeşti Speranţa – "Gheorghe Ionescu-Şişeşti", Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, p. 84

Scanned with OKEN Scanner

în „Institut Agronomic Universitar", împreună cu Şcoala Superioară de Agricultură de la Cluj. „Regulamentul" ocolea solicitarea lui Aldea însă avea câteva prevederi importante între care, înfiinţarea a 14 catedre de profesori şi 8 conferinţe. Acesta a fost un pas mare spre înfiinţarea învăţământului agronomic de nivel universitar[66].

Ne amintim că la solicitarea lui G. Cipăianu, directorul Casei Centrale a Cooperaţiei, dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost determinat să accepte funcţia de „Director al Obştiilor Săteşti", fiind în situaţia de a elibera postul de director al Şcolii Superioare de Agricultură. Astfel la 5 ianuarie 1919 prelua noua însărcinare, dar a păstrat postul de „dirigent al Seminarului de Agricultură", iar la 1 octombrie 1919 a fost invitat să predea cursul de agronomie şi economie rurală la Şcoala Superioară de Medicină Veterinară Bucureşti.

Toate însărcinările primite au însemnat pentru dr. G. Ionescu-Şişeşti un progres important în conturarea unei personalităţi importante, fapt confirmat foarte curând prin propunerea de a accepta predarea cursurilor de Agrologie pentru catedra nou înfiinţată la scoala Superioară de Agricultură Herăstrău, la 15 martie 1920.

In anii următori, până la 31 decembrie 1927 dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost foarte implicat în activitatea cerută de funcţiile sale ca înalt funcţionar de stat, fără să neglijeze sarcinile didactice, îndeosebi elaborarea şi litografierea cursului de „Agrologie". A fost preocupat şi pentru obţinerea titlului de „profesor definitiv", însemnând şi în acest caz depunerea unui efort pentru demonstrarea competenţelor în domeniu.

Deşi avea un volum mare de însărcinări, dr. G. Ionescu-Şişeşti nu a abandonat scrierile în sprijinul învăţământului. Astfel, publica la 7 ianuarie 1924, în ziarul „Argus", articolul „Un program pentru ridicarea agriculturii", unde face referiri directe la importanţa învăţământului agricol de toate gradele, care să asigure pregătirea specialiştilor necesari în activitatea practică.

In anul 1925 publica un studiu „Învăţământul agricol din România" (extras din lucrarea „Activitatea şcoalelor de agricultură până la 1924"), sub editura MAD, tipărit în limba franceză «Studiul cuprinde relatări despre toate încercările făcute de membrii corpului didactic în strădania lor de reorganizare a învăţământului agricol la nivelul altor ţări». **(29)**

Iată un fragment semnificativ din lucrarea amintită mai sus: «**Învăţământul agricol nu este numai o problemă de cultură, ca o latură a problemei generale de cultură a ţării, ci îndeplineşte un rol special imediat, de o importanţă covârşitoare. E vorba de a valorifica rezultatele reformei agrare, de a spori producţia agricolă şi a se consolida astfel economia statului român**» **(30)**

Trebuie să subliniem că preocuparea sa pentru elaborarea cursului de Agrologie a început încă din anul 1918, iar în anul 1922 a reuşit să-i dea o formă integrală care să-i permită a-l prezenta litografiat (573 pg). **(27)**

Intreg acest efort depus pe o durată de circa 5 ani era alăturat unei activităţi de mare intensitate şi mare răspundere depusă în calitate de înalt funcţionar de stat. Printr-un efort uşor de constatat a reuşit să depună o activitate de cea mai aleasă calitate în ambele posturi. Această activitate a durat nouă ani, dr-l G. Ionescu-Şişeşti dăruindu-şi întreaga capacitate creatoare celor două domenii.

Perioada aceasta a fost dominată şi de greutăţi financiare şi de insatisfacţii profesionale, cu toate succesele ulterioare obţinute la catedră, aşa cum se poate observa din unele scrisori trimise fratelui său Nicolae, student la medicină la Paris.

Lucrez cu voioşie, pentru serviciu, pentru cursul de la Herăstrău. Singurul regret este că fiind hărţuit zilnic nu mai am timpul necesar să scriu lucrări mai suculente şi mai solide de proporţii mai mari. Societatea agronomilor, al cărei preşedinte am fost din nou anul acesta, mi-a luat multă energie; am reuşit s-o pun pe o temelie civilizată în toate manifestările ei. (1920)

Reflectez dacă nu e bine ca, cu prilejul alegerilor viitoare ce vor fi să demisionez din slujba administrativă ce am, păstrând bineînţeles catedra de la Herăstrău, şi să-mi încerc însuşirile în viaţa publică. Slujba administrativă îmi consumă o cantitate considerabilă de energie, cu un randament util pentru generalitate şi pentru mine destul de mic. În altă parte poate o voi valorifica mai bine şi cred că-mi va rămâne timp mai mult pentru preocupări intelectuale şi ştiinţifice decât acuma când înnot în biurocraţie. Las la o parte faptul că azi avem în parlament şi la conducere oameni adesea foarte departe de chemarea lor – ceea ce a aruncat ţara într-un haos, şi că deci e o datorie a energiilor oneste să încerce a se grupa unde trebue şi a elimina incompetenţa, ifosul şi imoralitatea. În această privinţă sunt de acord cu alţi câţiva prieteni şi aş dori să ştiu şi părerea ta.

Încercarea nu e fără risc; perd slujba din care trăiesc. În caz că reuşesc am asigurată existenţa, în caz că nu, trebue avizat la mijloace de trai. Catedra de la Herăstrău, dacă mi se păstrează (sunt suplinitor), e cu mult prea puţin: 500 lei. (12 dec. 1920)

La 14 aprilie 1921 aflăm o confesiune asemănătoare, din care rezultă o stare de nelinişte şi insatisfacţie. Să nu uităm că în acei ani dr. G. Ionescu-Şişeşti avea o familie de întreţinut cu doi copii şi o soţie ocupată cu creşterea lor. El nu era fiul unei familii înstărite, care să-i ofere ajutor la nevoie. Iată cea de a doua confesiune:

Am primit scrisoarea ta prin care răspunzi la întrebarea ce-ţi făceam cu privire la intenţiunile mele viitoare. Obiecţiunile ce faci sunt foarte serioase şi mi le-am făcut eu însumi. De rezolvarea lor favorabilă atârnă firește hotărârea ce voi lua. Dacă aşi putea să mă fixez definitiv la catedra ce o am la Herăstrău, atunci cele mai însemnate piedici ar dispare. Slujba administrativă ce am acuma, destul de obositoatre, nu mai înseamnă mare

[66] Chiţoiu D. G. – "Constantin Sandu Aldea", Ed. Ceres, Bucureşti, 1970, pp 85, 86

Scanned with OKEN Scanner

lucru azi când statul nu asigură slujbaşilor săi nici minimul de existenţă.

Dar, în afară de aceste socoteli cumpănite, nu ştii ce influenţă are asupra spiritelor noastre, ale unora, retorta în care fierbem de vreun an de zile. Idealurile aşezate şi senine, pacea binefăcătoare a studiului şi a laboratorului trec printr-o criză, pe care o alimentează revolta noastră de fiecare zi. E nu numai o fascinare ori o sugestie din afară, ci e poate instinctul lăuntric de a apăra acele bunuri scumpe împotriva sectarismului fanatic şi distrugător de sus şi de jos.

9. DIN NOU DIRECTOR LA ŞCOALA DE LA HERĂSTRĂU

Decesul neaşteptat al directorului C. Sandu-Aldea a produs mare tristeţe şi deznădejde în colectivul didactic de la Şcoala Superioară de Agricultură. Aşa ne explicăm faptul că alegerea noului director s-a făcut în persoana lui Nicolae Dumitrescu, urmaşul lui N. Filip la catedra de zootehnie, care decedase în anul 1922, producând un mare gol în corpul didactic.

În această situaţie confuză, profesorii erau conştienţi că şcoala încă nu obţinuse statutul de „învăţământ universitar", aşa cum se dorea prin demersurile lui C. Sandu-Aldea şi prin voinţa lor. Constatând că lucrurile stagnează, iar în anul 1928 se aniversau 75 de ani de activitate a şcolii de la Pantelimon – Herăstrău, colectivul didactic şi conducătorii MAD au stabilit că directorul şcolii trebuie să fie o personalitate experimentată, având calităti recunoscute de conducător. Aşa s-a ajuns la soluţia de a fi invitat dr. G. Ionescu-Şişeşti să ocupe funcţia de director al şcolii, deşi în acelaşi timp, începând cu data de 1 ianuarie 1928 era învestit ca director general al ICAR. A primit această însărcinare la 15 martie 1928, oferindu-i timpul necesar pentru festivitatea ce urma a avea loc în cursul anului şcolar. **(31)**

Un demers hotărât pentru dezvoltarea şcolii superioare de agricultură Herăstrău

Deşi în toamna anului 1927 dr. G. Ionescu-Şişeşti ocupa încă postul de „Director al agriculturii" în MAD, interesul pentru progresul şcolii de la Herăstrău spre statutul de „învăţământ universitar" era foarte viu. Toate rapoartele şi memoriile înaintate de C. Sandu-Aldea miniştrilor MAD, timp de aproape două decenii, s-au soldat cu obţinerea gradului didactic de „şcoală superioară", sporirea importantă a numărului de catedre şi conferinţe şi a titlului de „inginer agronom" pentru absolvenţi, ceea ce semnifica enorm faţă de statutul anterior, ca Şcoală Centrală de Agricultură – gr. II.

În situaţia creată un grup de profesori de valoare recunoscută a hotărât să întreprindă demersuri pentru dezvoltarea şcolii şi organizarea „serbării a 75 de ani de existenţă a şcoalei". Acest grup era format din profesorii T. Saidel, I. Sterian, Al. Nasta şi G. Ionescu-Şişeşti, la care a mai participat ocazional Tr. Săvulescu şi N. Dumitrescu, directorul şcolii. Trebuie să spunem că grupul s-a autoconstituit, nu şi-a propus să aibă un conducător şi nici nu a cerut aprobări de la directorul provizoriu al şcolii.

Pentru că unele propuneri s-au pus în operă, fiind regăsite în istoricul şcolii, iar la realizarea lor dr. G. Ionescu-Şişeşti a avut o contribuţie remarcabilă, considerăm că este potrivit să reproducem notele sale de jurnal în legătură cu activitatea din acea perioadă.

Lucrările grupului amintit s-au produs în 13 şedinţe unde s-au stabilit propuneri, ce constituiau elementele componente ale unui program care s-a dovedit de importanţă cu totul deosebită pentru progresul şcolii. Iată sinteza acestor propuneri elaborate de grupul amintit, în care dr. G. Ionescu-Şişeşti era un lider neoficial:

1. Se prevedea nevoia unui program de dezvoltare al Şcolii de Agricultură Herăstrău, adus la cunoştinţa tuturor care au un rol în conducerea statului, cu referire la „consolidarea legală a şcolii", „înzestrarea ei materială" şi „completarea construcţiilor";
2. S-a discutat asupra repartizării echilibrate a disciplinelor pe ani de studiu;
3. S-a propus constituirea unei comisii pentru supravegherea şi îndrumarea fermei, sub conducerea şcolii (ferma Herăstrău era sub controlul MAD); a unei comisii restrânse din consiliul profesoral, care să se ocupe de nevoile şcolii şi dezvoltarea ei;
4. S-a analizat „proiectul de lege a şcolii" (organizarea învăţământului). Se propune să nu se facă diferenţiere între „materii de catedră" şi „materii de conferinţă";
5. S-a propus ca „Serbarea a 75 de ani de existenţă a şcolii" să aibă loc la „Fundaţia Carol" din lipsa spaţiului potrivit cu evenimentul, la Herăstrău.
6. S-a stabilit cuprinsul volumului festiv despre serbarea şcolii.
7. Revenind la „Legea şcolii" s-a propus modul de alegere a candidaţilor pentru postul de profesor şi conferenţiar; titlul (denumirea) şcolii „Academia de Ştiinţe Agricole"; alegerea unui rector pe o durată de doi ani; disciplinele de studiu care au fost denumite „specialitate": Agricultura propriu zisă (Fitotehnia, Zootehnia, Geniul rural, Economia rurală şi Industrii agricole). S-a mai discutat despre titlurile care se vor acorda de „Academia de Inalte Ştiinţe Agricole (Agronomice); aprecierea candidaţilor la concursul de profesor şi despre ferma şcolii.
8. S-a propus un program de îmbunătăţiri materiale ale şcolii; completarea clădirii vechi cu un amfiteatru mare şi laboratoare de fitotehnie, ameliorarea plantelor, entomologie, maşini agricole, hala de maşini, instalaţii de ger (frigorifere) şi calorifer; amenajarea fermei de la Herăstrău în laborator de zootehnie al catedrei; terminarea programului de întocmire a fermei Băneasa; împrejmuirea terenului şcolii, viei şi câmpurilor;

Grupul profesorilor care au elaborat acest conţinut de organizare şi dezvoltare a şcolii a obţinut în şedinţa consiliului profesoral aprobarea de a cere audienţă ministrului agriculturii C. Argetoianu pentru a discuta trecerea şcolii în învăţământ superior, care depinde de

Scanned with OKEN Scanner

Ministerul Instrucţiunii.

9. S-a stabilit un proiect de lege în 5 puncte care să fie aprobat de cei doi miniştri.

10. La 12 ianuarie 1928 a avut loc şedinţa grupului de profesori în prezenţa celor doi miniştri, Constantin Argetoianu şi Ion Angelescu, când s-a stabilit ordinea îmbunătăţirilor materiale importante, care au fost programate:

- Cămin, amfiteatru, calorifer, grădina de pomi;
- S-a renunţat la etajare, din cauza fundaţiilor slabe;
- Serviciul arhitecturii va face releveul clădirii vechi şi proiecte noi;
- S-a discutat modalitatea cea mai potrivită pentru repartizarea fondurilor pe laboratoare.

S-a examinat şi s-au aprobat propunerile domnului subdirector pentru lucrările urgente de reparaţii şi completări ce se vor face din fondurile de construcţie: completarea institutului de chimie, reparaţia clădirilor vechi în continuare.

Se propune o situaţie recapitulativă de către subdirector, a lucrărilor şi plăţilor pentru institutul de chimie.

Intreaga activitate a grupului de profesori a avut loc între 21 octombrie 1927 şi 2 februarie 1928. Conţinutul şedinţelor XII şi XIII din 19 ianuarie şi 26 ianuarie 1928 îl reproducem identic, după Jurnal, vol. I, p. 341.

XII. La 19 ianuarie 1928. La Institutul geologic.

De faţă: Saidel, Nasta, Săvulescu, Sterian, Şişeşti. S-au stabilit următoarele:

1) În chestiunea catedrei de agrogeologie este domnul Săvulescu se oferă a vorbi cu domnul Enculescu şi a-l convinge că interesul său este ca să ocupe catedra prin concurs.

2) Să se porniască Comitetul de patronaj.

3) Să recurgem la Camerile de agricultură pentru fonduri, înainte de constituirea şi independent de Comitetul de patronaj.

4) Să mergem la domnul ministru al agriculturii

a) Pentru lege; b) Pentru fonduri; c) Pentru planuri; d) Pentru comitet

5) În chestiunea catedrei de industria zahărului

Se va lua contact cu reprezentanţii fabricilor

Se va comunica ministrului care sunt interesele şi vederile Şcoalei

Se vor face demersuri pentru modificarea regulamentului Şcoalei spre a-l pune în concordanţă cu situaţia de fapt şi cu interesele actuale ale învăţământului.

XIII. La 26 ianuarie 1928. La şcoală.

Comisiunea fermei participă domnii: N. O. Popovici-Lupa, Nasta, Şişeşti, Saidel, Dumitrescu.

Se examinează necesitatea ca ferma să fie mai strâns legată de Şcoală şi să devie în adevăr un mijloc de instruire a studenţilor. Se recapitulează îmbunătăţirile făcute la ferme în ultimii ani.

Se hotărăşte ca la o şedinţă viitoare să se invite şi administratorul fermei, domnul inspector general Medianu şi să se discute şi cu domnia sa modalitatea unei mai strânse legături pe următoarele baze:

1) Administratorul să supuie Consiliului profesoral planurile de cultură şi de îmbunătăţiri.
2) Din când în când administratorul să facă o dare de seamă de mersul economic, financiar şi tehnic al fermei.
3) Să se ţie contabilitatea dublă spre a se vedea care ramuri produc şi care sunt sarcinile care apasă asupra rentabilităţii.
4) Experienţele se vor face în colaborare cu profesorii respectivi.
5) Delegaţia Consiliului profesoral va avea faţă de fermă rolul Consiliului de administraţie al unei întreprinderi, iar administratorul rolul directorului. **(32)**

2 februarie 1928

Concluzii

Văzând analitic lucrările acestui grup de profesori eminenţi ai Şcolii Superioare de Agricultură Herăstrău şi cunoscând desfăşurarea ulterioară a evenimentelor, constatăm că s-a elaborat un program raţional care era orientat spre un viitor imediat, dar şi spre unul pe termen mediu, cu privire la viitorul instituţiei. În această activitate dr. G. Ionescu-Şişeşti şi Al. Nasta erau personalităţi publice, care au reuşit, în grup, o programare sistematică cu obiective de esenţă pentru activitatea viitoare a şcolii, în marea lor majoritate.

Ştim că s-a construit căminul pentru studenţi sub directoratul lui Marin Chiriţescu-Arva; s-a reparat şcoala veche a lui Aurelian; a fost organizată activitatea fermei Băneasa; şcoala a primit denumirea de „Academia de Inalte Studii agronomice" şi grad universitar; s-au clarificat problemele legate de titlurile didactice de profesor şi conferenţiar; s-a consolidat structura disciplinelor agronomice pe ani de studii.

La baza tuturor realizărilor instituţiei, până la sfârşitul celui de Al Doilea Război Mondial (1945), au stat propunerile şi hotărârile luate de acest grup de profesori iluştri, din colectivul didactic al Şcolii Superioare de Agricultură Herăstrău. Puţine persoane în secolul XX au avut cunoştinţă despre acest fapt pentru că „Jurnalul" a fost publicat postum (2012) iar consultarea sursei originale nu a fost în preocuparea cuiva.

Meritul deosebit al profesorului G. Ionescu-Şişeşti trebuie recunoscut în valul demersurilor descrise, prin sistematizarea raţională a acţiunilor, prioritizarea lor şi mai ales prin aceea că erau realizabile, însă cu un volum considerabil de muncă. Faptul că a adus doi miniştri la o şedinţă de grup, credem că i s-a datorat în mare măsură. Activitatea sa trebuie preţuită mai mult şi pentru faptul că făcea acest efort pe când era „Director general al

Scanned with OKEN Scanner

Agriculturii" în MAD şi apoi Director general al ICAR, însă în conştiinţa sa era, probabil, în primul rând, profesor la Şcoala unde era titular la catedra de Agrologie.

Este drept şi corect să-i acordăm cele mai înalte merite pentru acest demers programatic elaborat cu o gândire raţională, realistă, închinată interesului pentru bunul mers al învăţământului din instituţia pe care o servea cu devoţiune. Acest program a asigurat un progres net faţă de perioada care înceta la 1903, odată cu decesul subit al directorului Vlad Cârnu-Munteanu, care la rândul său asigurase un progres faţă de „Epoca Aurelian".

Era anul 1928. Mulţi urmaşi din secolul XX erau tentaţi să creadă că realizările amintite în acest eseu, ar fi un efect al demersurilor lui C. Sandu-Aldea. Meritele lui Aldea, trebuie cunoscute, pentru realizările sale înainte de plecarea în „lumea eternă" dar tot ce a fost expus aici este datorat demersurilor făcute de grupul G. Ionescu-Şişeşti, T. Saidel, Al. Nasta şi I. Sterian.

10. ŞCOALA SUPERIOARĂ DE AGRICULTURĂ HERĂSTRĂU - BUCUREŞTI (1853 – 1928)

(prezentare monografică)

Această monografie prezintă şcoala de la Herăstrău pe o întindere de 468 pagini, format A5, şi apare sub aspect bibliografic între lucrările publicate de dr. G. Ionescu-Şişeşti, deşi pe coperta cărţii nu este scris numele său. Cunoscând conţinutul „Buletinului" şcolii publicat în anii 1914 şi 1915, constatăm o asemănare evidentă între cuprinsurile celor două, astfel că nu poate fi nici o îndoială că el este autorul lucrăiri, care a fost propusă pentru elaborare în anul 1927, în grupul celor patru profesori care au făcut demersuri pentru dezvoltarea ulterioară a şcolii.

Deşi are un volum de conţinut dezvoltat, lucrarea nu este expusă în baza unui „cuprins" foarte logic ordonat, capitolele tratate nefiind numerotate dar aranjate într-o ordine, relativ coerentă. Aşa fiind, a rămas o lucrare model pentru urmaşi, consultată, spre sfârşitul secolului XX şi începutul celui următor, la elaborarea unor lucrări de gen, de la Cluj, Bucureşti şi Iaşi. Mai presus de aceasta însă, trebuie să spunem că lucrarea are conţinutul unei opere autentice, în sensul că prezintă analitic conţinutul fiecărui capitol, oferind o oglindă clară a situaţiei generale a instituţiei la inaugurarea a 75 de ani de activitate.

Constatările de mai sus ne cer în primul rând să citâm denumirile capitolelor ce alcătuiesc structura conţinutului lucrării, ce ne vor da o imagine generală a şcolii, bazată pe descrierea detaliată în cadrul acestora, iată:

I.[67] Rolul învăţământului superior agricol şi cu deosebire a Şcolii Superioare de Agricultură Herăstrău (studiu semnat de G. Ionescu-Şişeşti).
II. Scurt istoric.
III. Scopul şcoalei.
IV. Cum s-a sărbătorit în anul 1903 jubileul de 50 de ani al Şcoalei Superioare de Agricultură Herăstrău.
V. Personalul de la înfiinţare şi până în prezent.
VI. Descrierea şcoalei.
VII. Personalul administrativ.
VIII. Cursurile ce se predau în şcoală (pe 3 ani de studiu, cu numărul de ore pentru curs, lucrări de laborator şi seminar).
IX. Secţiuni de deschidere făcute de profesorii Şcoalei Superioare de Agricultură Herăstrău, cu prilejul începerii anului şcolar (Al. Nasta, T. Saidel).
X. Profesorii, personalul ajutător al catedrelor şi programele cursurilor (detaliat pe catedre, cu numele titularului la catedră) cu programele analitice pentru curs, lucrări de laborator şi lucrari practice (redate integral).
XI. Legi şi regulamente.
XII. Tabloul absolvenţilor de la 1862 – 1927.
XIII. L'école Supérieure d'Agriculture Herăstrău, Bucharest.

Văzând importanţa istorică a acestei lucrări, vom face scurte referiri la unele capitole, acolo unde se pot constata meritele deosebite ale autorului sau unele omisiuni întâmplătoare, sau nu.

Articolul I. Studiul de la articolul I este o elaborare de ţinută academică care vine să arate caracterul agrar al ţării şi importanţa unei producţii agricole ridicate pentru dezvoltarea economică. În context, vrea să justifice realitatea dezvoltării ştiinţei şi a metodelor practice, care se pot realiza prin promovarea învăţământului agricol. Având un conţinut reprezentativ pentru autor, de un nivel elevat, considerăm că el are un loc necesar în această lucrare monografică, încât îl reproducem integral:

Rolul învăţământului superior agricol şi cu deosebire al şcoalei superioare de agricultură Herăstrău – Bucureşti

Jubileul de 75 ani de viaţă al Şcoalei Superioare de Agricultură Herăstrău cade într'o epocă încărcată de mari evenimente.

Unitatea naţională s'a realizat de generaţia de azi cu grele jertfe. Acest fapt istoric nu e numai o

[67] Numerotarea s-a făcut de autor (V. I. Peştean)

Scanned with OKEN Scanner

încheere într'un lanţ de evoluţie, care trebuia să ducă la acest rezultat, ci mai ales începutul unui nou ciclu de desvoltare, în care, toate puterile poporului român reunit într'un singur corp naţional să dea roadele cele mai alese pentru ţară şi pentru umanitate.

Statul român modern are înaintea sa mari probleme economice. El trebue să le deslege curând şi eroic, să creeze pentru România şi fiii săi o stare de prosperitate prielnică înfloririi culturale şi desăvârşirii civilizaţiei specifice a poporului nostru.

În deslegarea acestor probleme agriculturii îi revine un rol de căpetenie, pentru că ea este industria fundamentală a ţării, îndeletnicirea milenară a locuitorilor ei şi specialitatea ei în diviziunea muncii internaţionale.

Tocmai în epoca când se cerea cea mai mare contribuţie din partea agriculturii pentru consolidarea Statului român modern, ea a trecut printr'o fază de adâncă prefacere. Reforma agrară a tăiat ultimele legături de interdependenţă dintre marele proprietar şi ţăran, a făcut din fiecare din aceştia un întreprinzător neatârnat, aruncat în lupta aprigă, pe care o crează viaţa economică modernă. Ţăranul iese prin aceasta definitiv din faza economiei familiale, în care necesităţile sale reduse puteau fi satisfăcute numai din produsele propriei gospodării. El devine o celulă în organizmul economiei moderne, bazat pe diviziunea muncii, pe raţionalizarea producţiunii şi pe schimb. Fostul mare proprietar pierde odată cu marile întinderi, caracterul său adeseori de rentier al pământului şi trebue să facă din suprafaţa ce i-a rămas o întreprindere, călăuzită de aceleaşi legi ca şi întreprinderea industrială.

Această transformare a exploataţiunilor agricole mari şi mici, nu se poate face decât prin pregătire profesională. Pământul şi clima, factorii fundamentali de producţie în agricultură, nu au nicăeri o întocmire ideală, numai technica ştiinţifică poate asigura utilizarea lor cu cel mai mare folos posibil.

Întărirea culturii profesionale agricole este o datorie poruncitoare a vremei de azi, nu numai din motive ce privesc interesele limitate ale unei categorii economice, ci din motive de ordin general.

România este printre cele din urmă din ţările europene, în ceeace priveşte producţia la Ha a diferitelor plante. Această inferioritate stă în strânsă legătură cu insuficienta desvoltare a instituţiilor sale de cultură agricolă şi de cercetare ştiinţifică aplicată la agricultură. Cu această mică, producţie la Ha e adevărat că România avea totuşi înainte de războiu şi are şi azi un export important de produse agricole. Înainte de războiu România era a II-a ţară exportatoare, după Rusia, azi, cu o cantitate mai mică, ea e prima ţară exportatoare din Europa. Cu acest export s'a putut asigura României întocmirile economice actuale şi însăşi desvoltarea politică şi culturală.

Dar o oarecare uşurinţă a trecutului sau a prezentului nu ne poate scuti de ameninţătoarele griji ale viitorului. Exportul de produse agricole al României a fost şi este determinat nu de o mare producţie, ci de o mare cruţare în interiorul ţării, cruţare care pentru unele regiuni şi unele categorii sociale mergea până la limite primejdioase. In măsura în care ţărănimea se va alimenta mai bine, în măsura în care va creşte populaţia ţării - şi dacă producţia la Ha se menţine aceiasi - exportul va scădea îngrijitor. Admiţând o creştere normală a populaţiei, România va deveni în două zeci de ani ţară importatoare de produse agricole, dacă nu reuşim să mărim producţia. Când va dispare participarea noastră de căpetenie în schimbul internaţional, Statul român va fi în pragul primejdiei supreme.

Iată de ce sporirea producţiei agricole nu este o problemă specială, ci se confundă cu însăşi problema de viaţă a Statului român.

În deslegarea acestei probleme un întreg program trebue adus la îndeplinire. Punctul cardinal al acestui program tretbue să fie grija de învăţământul superior agricol.

În adevăr, sporirea producţiunii agricole implică în primul rând luminarea şi pregătirea profesională a marei mase a agricultorilor, a ţărănimii, prin şcoale medii şi practice, prin care ar trebui să treacă toţi fiii ţăranilor. Elementele cu care se vor încadra aceste şcoli, vor trebui să fie preparate de învăţământul superior agricol.

Învăţământul superior trebue să formeze pe propagandiştii luminaţi şi entuziaşti cari să stea în strâns contact cu ţărănimea şi s'o călăuzească prin sfat şi pildă. Mişcarea cooperativă nu poate fi definitiv închegată decât cu elementele, pe care şcoalele superioare de agricultură sunt chemate să le înarmeze cu cunoştinţe economice, sociale şi tehnice, să le insufle idealismul generos şi cald, fără care nu se va putea apropia de ţărani.

Învăţământul superior agricol e chemat să formeze pe funcţionarii destoinici din administraţia agricolă a Statului, pe conducătorii Camerelor de Agricultură şi a tuturor instituţiilor cari au rost agricol sau contact cu agricultura.

Tehnica agricolă cea mai bună nu se poate stabili decât prin cercetarea ştiinţifică a condiţiunilor locale. Învăţământul superior agricol trebue să ne dea un cât mai mare număr de cercetători pentru a stabili tehnica agricolă corespunzătoare condiţiunilor noastre speciale.

Desvoltarea industriilor agricole ca şi lucrările importante de îmbunătăţiri funciare, pe care le vor reclama nevoile viitorului apropiat, cer de asemenea formarea specialiştilor necesari în şcoalele înalte de învăţământ agricol.

Marele agricultor de azi şi de mâine nu va mai putea face agricultură cu succes, fără o solidă reparaţiune ştiinţifică. Se vede acest lucru în Occident, unde aristocraţia brazdei îşi face cultura în facultăţile de agronomie şi în şcoalele superioare de agricultură.. Acelaş lucru în toate ţările din preajma noastră. Polonia are 3 Facultăţi de agronomie, 2 şcoale de înalte studii agricole şi 3 Institute superioare de cercetări agronomice.

La noi mai mult decât în alte ţări este necesar ca elita conducătoare să aibă o pregătire ştiinţifică agricolă, pentrucă o astfel de pregătire asigură o bună conducere a unui stat agrar ca al nostru. Din nefericire prea multă vreme a fost nesocotit acest adevăr elementar şi prea de multe ori interese mari ale statului au fost rău apărate sau rău reprezentate din pricina lipsei acestei elite, legată de agricultură şi preparată pentru agricultură.

Această elită trebue să fie formată de acum înainte în şcoalele de înaltă cultură agricolă. Ele sunt chemate să descongestioneze de enorma lor populaţie Facultăţile juridice şi să primească în sânul lor acel tineret, care nu caută specialitatea dreptului pentru a profesa, ci pentru a'şi desăvârşi cultura înalta necesară vieţei publice.

Şcoala Superioară de Agricultură dela Herăstrău şi-a îndeplinit menirea ei timp de 75 ani, în toate fazele desvoltării sale, potrivit cerinţei şi spiritului epocii. Cei peste 1000 absolvenţi ai ei reprezintă nucleele de progres

Scanned with OKEN Scanner

în agricultura României. Foarte mulţi din ei încadrează cu succes şi cu demnitate instituţii de cea mai mare importanţă în stat.

Epoca de azi pune acestei venerabile şcoale noui ţeluri. Profesorii ei au înţeles spiritul vremii, ei au adaptat, începând dela 1909 şi cu mai mare intensitate, după război, învăţământul la nouile nevoi. Dintr'o şcoală menită să dea cu osebire agricultori practici, a evoluat o şcoală care caută să formeze conducători, profesori, cercetători ştiinţifici. Laboratoriile ei s'au înmulţit şi desăvârşit, cursurile s'au ridicat la nivelul universitar, legătura profesorului cu catedra şi laboratorul s'a făcut tot mai strânsă, producţiunea ştiinţifică a profesorilor tot mai mare, comunitatea sufletească între profesori pe de o parte, între profesori şi studenţi pe de alta tot mai strânsă, - pregătirea tinerilor ingineri agronomi formaţi din ce în ce mai bună.

Dar Şcoala Superioară de Agricultură va da maximum de roade pentru ţară numai atunci când conducătorii Statului, convinşi de rolul învăţământului superior agricol în ridicarea economică şi culturală a ţării, îi vor da ceeace ea singură nu'şi poate da: mijloacele mari materiale, cu care să'şi înzestreze laboratoriile sale, să'şi facă săli de lucru pentru studenţi - precum şi o lege de organizare care să consacre starea de desvoltare la care a ajuns şi să-i dea şi formal prestigiul pe care-l merită.

Numai atunci vor putea veni la această şcoală un mare număr de tineri de cea mai aleasă calitate.

Epoca lui Vodă Ştirbei şi-a plătit datoria sa înfiinţând Institutul de Agricultură dela Pantelimon; epoca Domnitorului Carol şi-a plătit pe a sa durând aci la Herăstrău în 1869, acest local pentru Şcoala de agricultură şi silvicultură.

Epoca de prosperitate a Statului român, condus de Regele Carol, ne-a dat Legea de organizare dela 1893 cu tendinţe mai mult practice. Aceiaşi epocă ne-a adus îmbunătăţirile materiale dela 1903 când s'a serbat jubileul de 50 ani al Şcoalei, după incendiul care mistuise o parte din Şcoală cu un an înainte.

Trebue ca şi epoca noastră, epoca întregirii neamului şi a reformei agrare, să-şi facă datoria sa. Corpul profesoral al Şcoalei nu a zăbovit, nu numai că el a ridicat viaţa ştiinţifică. şi intelectuală a Şcoalei, ci a cerut în nenumărate rânduri documentat, reforma legală a Invăţământului superior agricol şi înzestrarea lui potrivit cerinţelor vremii.

Această reformă devenea cu atât mai urgentă, după unire, când a revenit Statului român şi Academia de Agricultură din Cluj.

S'au întocmit în intervalul dela 1919-1927 mai multe proiecte, la care au colaborat profesorii Şcoalei, din care însă nici unul nu a fost transformat în lege, lucru cu atât mai dureros cu cât în acelaş interval s'a reorganizat Şcoala Politehnică, s'a alipit acestei Şcoale ca Secţiune, vechea Şcoală de Silvicultură, s'a reorganizat ca Facultăţi Şcoala de Medicină Veterinară şi Şcoala de Farmacie.

Aproape toate proiectele de reorganizare a Învăţământului superior agricol prevăd transformarea Şcoalei Superioare de Agricultură Herăstrău în Facultate de Agronomie. Principiul de a face din Universitate marea instituţie de cultură superioară teoretică şi tehnică a ţării a fost hotărâtor la adoptarea acestei soluţiuni. Prin contactul ştiinţei agricole cu ştiinţele biologice, cu cele fizico-chimice şi cele economico-sociale, soluţia aceasta apare întemeiată. Negreşit însă va trebui să se dea viitoarei Facultăţi o organizare lăuntrică specială, adaptată caracterului tehnic al învăţământului, cum e cazul cu Facultăţile de Medicină şi de Medicină veterinară. Proectul de lege prevede specializarea studenţilor în direcţia biologică, în cea economico-socială sau în cea tehnică, principiu indispensabil din cauza complexităţii ştiinţei agricole şi vastei sale întinderi.

Soluţia organizării învăţământului agricol cu dăinuirea unor Şcoale înalte independente de studii agricole are în favoarea sa argumentul menţinerii unui strâns contact cu Ministerul Agriculturii şi Domeniilor şi cu organizaţiile agricole ale ţării. Este însă neîndoios că acest contact se va putea realiza prin anumite dispoziţiuni ale legii şi prin crearea unui Consiliu de patronaj al Facultăţii după modelul Consiliului dela Inaltele şcoli speciale din ţară şi Universităţile străine.

Soluţia trecerii învăţământului superior agricol ca Secţiune în Politehnic, are pentru sine argumentul caracterului din ce în ce mai mult tehnic pe care îl are agricultura modernă, în care maşinile, motorul şi electricitatea joacă un rol din ce în ce mai precumpănitor. Se înţelege laturea biologică şi cea economică-socială, ar cădea în cazul acestei soluţii pe planul al doilea.

Cum însă viitoarea marea reformă a învăţământului superior agricol va crea probabil o mare Universitate, care va cuprinde şi ştiinţa tehnică, deci şi Politehnicele - soluţia cea mai firească apare aceea a reorganizării învăţământului superior agricol în Facultăţi de Agronomie.

Pentru România această soluţie e preconizată de multă vreme: însăşi Vodă Cuza o recomanda într'un mesaj al său din anul 1864. Tot la soluţia aceasta s'au oprit statele din jurul nostru.

Acordul tuturor factorilor conducători asupra acestei soluţiuni este desigur pasul hotărâtor în spre realizarea reformei învăţământului superior agricol, aşa de imperios reclamată de nevoile ţării.

Paralel cu această reformă trebue să se înfăptuiască un program de investiţiuni materiale, menite să pună pe profesori, pe asistenţi şi studenţi, în măsură să lucreze cu temeinicie şi cu folos.

Realizarea acestui program a început prin construirea Laboratorului de chimie şi chimie agricolă cu săli de lucru şi prin pornirea Clădirii Căminului Studenţilor şi Asistenţilor. Prin clădirea acestui cămin, studenţii şi asistenţii vor fi adăpostiţi într'un mod igienic şi cuviincios, iar sălile ocupate acuma de studenti, vor servi la mărirea laboratoriilor.

Serbarea jubileului de 75 ani a Şcoalei Superioare de Agricultură Herăstrău se face astfel într'o atmosferă de încredere şi de avânt la lucru. Să nădăjduim că această dată însemnează începutul unei epoce de desvoltare şi de înflorire pentru Şcoala Superioară de Agricultură Herăstrău, care – avem dreptul să credem – va deveni Şcoala de elită a ţării.

SCURT ISTORIC AL ŞCOALEI SUPERIOARE DE AGRICULTURĂ - HERĂSTRĂU

Şcoala Superioară de Agricultură dela Herăstrău îşi trage fiinţa din Şcoala de Agricultură înfiinţată în anul 1852 şi deschisă în 1853 de Ştirbei-Vodă pe Moşia Pantelimon, sub numele de „Institutul de Agricultură dela Pantelimon". În dorinţa lui arzătoare de a scoate plugăria ţării din adâncul făgaş al rutinii, acest domnitor dispuse a se lua cu arendă pe timp de 15 ani numita moşie, care era a Eforiei Spitalelor civile, şi a se înfiinţa pe ea Institutul de Agricultură, o fabrică de maşini şi instrumente agricole, o pepinieră de duzi, o grădină de pomi roditori şi legume, precum şi o fermă. În acest Institut se predau următoarele materii: elemente de fizică, de

Scanned with OKEN Scanner

chimie, de mineralogie, de geologie şi meteorologie aplicate la agricultură, geniu rural, arpentaj şi construcţii rurale, botanica şi silvicultura, creşterea viermilor de mătase şi a albinelor, contabilitatea agricolă, zootehnia şi economia rurală.

Conducerea lucrărilor practice a fost încredinţată unui specialist adus dela Hohenheim, anume Enselmann, iar cu direcţia studiilor a fost însărcinat C. Slătineanu.

Ca director al acestui Institut a fost numit în 1857 C. N. Racotă, după care a venit în 1863 P. S. Aurelian.

În anul 1867 se introduse în programa de studii şi un curs mai desvoltat de silvicultură, fapt pentru care, începând din acel an, Institutul a luat numele de „Şcoala Centrală de Agricultură şi Silvicultură". Cum localul ocupat de această şcoală era cât se poate de impropriu, se hotărî ca ea să fie mutată în clădirile mânăstirii Văcăreşti. Mitropolitul Nifon prinse de veste însă şi se împotrivi cerând numita mânăstire pentru a se aşeza în ea seminarul. Astfel se ajunse la ideia de a se alege pentru Şcoala Centrală de Agricultură şi Silvicultură un alt domeniu. Sorţii căzură pe domeniul Herăstrău, unde s'a construit actualul local al şcolii. Piatra fundamentală a acestui nou local s'a pus la anul 1868 de către Domnitorul Carol I. Şcoala fu mutată aci în luna Decembrie 1869.

Din anul 1870 au început a veni la şcoală nu numai tineri cari absolviseră gimnaziul, ci chiar cu liceul complect.

Mulţi din absolvenţii acestei şcoli intrau în corpul silvic al Statului, rămânând un număr mai mic de absolvenţi cari îmbrăţişau agricultura.

Această stare de lucruri a durat până la anul 1893, când Petre Carp înfiinţează prin legea lui asupra învăţământului profesional, „Şcoala specială de Silvicultură dela Brăneşti" destinând pentru studiul teoretic al agriculturii Şcoala dela Herăstrău, iar pentru pregătirea practică, fermele model, croite anume în acest scop.

După legiuirea lui, învăţământul agricol, predat în această şcoală dela Herăstău, dura patru ani, din care doi ani şi jumătate de studii teoretice, iar un an şi jumătate de stagiu la fermele model.

Intervalul de 20 ani ce a urmat după legiuirea în chestiune a fost epoca de cea mai mare frecvenţă pentru Şcoala de Agricultură dela Herăstrău. Însetaţi de dorul de a-şi desăvârşi instrucţia lor profesională şi preţuind după cuviinţă pregătirea practică, absolvenţii cursurilor teoretice — sau „stagiarii", cum li se zicea, cu un singur cuvânt — munceau la fermele unde erau repartizaţi din noapte până în noapte cu râvnă şi cu pasiune. De atunci datează seriile de absolvenţi cari au intrat cu entuziasm în marea practică agricolă: fie la Domeniile Coroanei, unde au muncit fără preget, spre a le da strălucirea cunoscută, fie la particulari — unde când au dat peste oameni de înţeles, au făcut din moşiile lor ferme cu faimă, fie la Regia Monopolurilor Statului, la fermele şi pepinierele Statului, etc.

Tot în acest interval — anume la 1904 — se votează legea pentru recrutarea corpului profesoral — şi astăzi în vigoare — care dădea şcolii un caracter superior, întrucât normele de recrutare a profesorilor stabilite prin această lege sunt acele prevăzute pentru profesorii din învăţământul superior.

Alte ferme nu se mai înfiinţară şi cele două ferme existente - Laza şi Studina - nu mai avură putinţa să asigure pregătirea practică a tuturor stagiarilor trimişi de şcoală, aceştia fiind cu mult prea numeroşi. Începură atunci permutările stagiarilor dela fermele model la pepiniere, dela pepiniere la ferme ori la alte instituţii şi stagiul de practică pierdu încet-încet din valoarea lui.

Potrivit noului caracter de şcoală superioară, consacrat prin Legea dela 1904, învăţământul agricol în Şcoala Centrală de Agricultură dela Herăstrău, trebuia ridicat şi înviorat, spre a ţine pas cu progresele realizate în alte ţări, unde ştiintele agricole sunt preţuite la justa lor valoare.

Totodată Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, de care depindea şcoala, a înfiinţat un număr de noui catedre necesare complectării şi desvoltării învăţământului.

Pentru a da un nou impuls şcolii, consiliul profesoral hotărî în vara anului 1909 — şi Ministerul aprobă pe cale de decizie ministerială — ca începând din toamna acelui an, să nu se admită în şcoală decât absolvenţi de liceu. Ca o urmare firească a schimbării condiţiunii de admitere, programele de studii fură lărgite, îmbogăţite, puse deci în concordanţă cu nivelul de cunoştinţe al nouilor auditori, cari erau numai bacalaureaţi.

Datorită condiţiunilor mai grele de admisiune în şcoală inaugurate prin măsura de mai sus în anul 1909, frecvenţa în şcoală a scăzut faţă de epoca anterioară. Această scădere se explică şi prin faptul că agricultura română nu intrase încă complect în faza ei de raţionalizare, iar instituţiile agricole ale Statului erau prea puţin numeroase. Lipsea un program larg de luminare a marei mase a agricultorilor prin şcoli şi exemplu, program care ar fi putut absorbi elementele formate în învăţământul agricol superior.

De unde numărul absolvenţilor varia între anii 1903 şi 1912 dela 20 la 50, el scade în 1913 (anul când a terminat şcoala întâia serie de bacalaureaţi) la 9 şi nu se ridică peste 13 până la războiul cel mare.

În lipsa unei legi de organizare, caracterul de învăţământ superior şi modul de funcţionare al şcolii a fost statornicit prin Regulamentul din 1915, care dezvolta principiile Legii din 1893 şi 1904.

In anii 1916 şi 1917, din cauza războiului, şcoala n'a funcţionat; prima serie de absolvenţi a depus examenul de absolvire în anul 1918.

După război preocuparea de căpetenie a consiliului profesoral şi a direcţiunii şcolii a fost de a se obţine o lege de organizare a învăţământului superior agricol. Această lege apărea cu atât mai necesară cu cât unirea adusese României şi Academia de Agricultură din Cluj, iar reforma agrară înfăptuită după război impunea aplicarea unui program de raţionalizare a agriculturii - program pentru realizarea căruia trebuiau formate un număr cât mai mare de elemente bine preparate în învăţământul agricol superior.

In fiecare an atât consiliul profesoral cât şi comisiunile speciale instituite de Ministerul Agriculturii şi Domeniilor au lucrat la diferite proiecte de organizare a învăţământului superior agricol. Nici unul din proiectele elaborate nu a putut fi transformat în lege, din pricină că reforma învăţământului agricol superior s'a pus în legătură cu reforma învăţământului universitar, urmând ca problema celui dintâi să fie soluţionată odată cu reforma generală proiectată.

In răstimp şi în aşteptarea reformei, Şcoala Superioară de Agricultură Herăstrău a continuat să facă progrese şi să jooce un rol din ce în ce mai important în mişcarea agricolă a ţării.

In anul 1921 au fost scoase la concurs catedrele libere şi cele ocupate de suplinitori şi şcoala şi-a îmbogăţit forţele ei didactice cu specialişti de valoare. Tot în anul 1921 s'a promulgat noul regulament de

Scanned with OKEN Scanner

funcţionare al învăţământului superior agricol, care se aplică atât Şcolii Superioare de Agricultură Herăstrău, cât şi Academiei de Agricultură din Cluj.

Acest regulament — care este în vigoare şi astăzi — defineşte catedrele şi face din ele adevăratele forţe de învăţământ şi de cercetare ale şcolii. La cea mai mare parte din catedre s'au organizat laboratorii, s'au numit asistenţi, aşa că activitatea lor este din ce în ce mai rodnică.

Acelaş regulament dă absolvenţilor şcolii titlu de inginer-agronom şi pune astfel pe absolvenţii acestei şcoli şi din acest punct de vedere pe aceiaşi treaptă cu absolvenţii şcolilor similare de specialitate.

Această dispozitie a regulamentului a fost confirmată ulterior prin Legea de înfiinţarea Corpului Agronomic votată în 1921 şi modificată în 1927, cum şi prin Legea de armonizarea salariilor din 1927. Odată cu preocupările de legiferare, consiliul profesoral al şcolii şi Ministerul Agriculturii şi Domeniilor a făcut cele mai mari sforţări pentru îmbunătăţirile didactice şi materiile necesare unui învăţământ de caracter superior.

S'a început executarea programului de complectare a construcţiunilor necesare şcolii şi s'a construit în anii 1925-1927 o clădire specială pentru laboratoriile catedrei de chimie şi chimie agricolă. Anul acesta începe construcţiunea căminului pentru studenţi, ceiace va permite adăpostirea lor mai confortabilă, iar în sălile ocupate astăzi de studenţi se vor amenaja noui laboratorii pentru catedrele cari n'au încă spaţiul necesar.

Pe terenul rămas în preajma şcoli, s'a plantat o vie experimentală, s'au extins câmpurile de experienţă ale catedrelor de Agrologie, Fitotehnie, Ameliorarea plantelor agricole, Fiziologia vegetală, Botanică şi Patologie vegetală. S'a desăvârşit organizaţia grădinii botanice, aşa ca ea să corespundă scopului de învăţământ şi de cercetări.

Ferma şcolii ne mai putând fiinţa pe mica suprafaţă destinată, precum am arătat, s'a organizat pe cele 200 hectare date de Minister la Băneasa, o fermă modernă înzestrată cu clădirile şi instalaţiunile necesare pentru a corespunde cerinţelor de demonstraţie ale învătământului superior.

Programul de îmbunătăţiri cuprinde o serie de alte înfăptuiri cari se vor realiza în anii următori.

O lucrare monografică asupra unei instituţii cu activitate de 75 de ani trebuie să exprime contribuţia a trei generaţii care au depus munca lor pentru funcţionarea şi dezvoltarea ei. Şcoala de Agricultură de la Herăstrău a început activitatea la Pantelimon, în data de 10 iunie 1853, astfel că în 1928 se împlineau 75 de ani de existenţă. Trei generaţii de profesori au depus eforturi considerabile pentru dezvoltarea instituţiei şi asigurarea unui nivel de pregătire în progres, al elevilor.

Monografia aceasta prezintă, cu deosebire, starea şcolii la momentul 1928, ceea ce este corect, dar istoricul era necesar să prezinte evoluţia şcolii în timp, cu menţionarea realizărilor şi a dascălilor înaintaşi, care s-au distins prin activitatea lor. Autorul s-a rezumat la un scurt istoric.

Capitolul II. „Scurt istoric", scris pe 5 pagini prezintă o relaţie corectă între titlu şi volumul tratat. Dar, trebuie să reamintim că părintele fondator al acestei şcoli, pe care a condus-o 20 de ani, a dezvoltat-o în condiţii de sabotaj, dintre cele mai aspre, a fost Petre S. Aurelian. În procesul dezvoltării acestei şcoli el a fost şi fondatorul învăţământului de silvicultură, încă din perioada instituţiei de la Pantelimon şi apoi în cea de la Herăstrău. Istoricul scris de dr. G. Ionescu-Şişeşti aminteşte atât despre P. S. Aurelian «Ca director al acestui Institut a fost numit în 1857 C. N. Racotă, după care a venit în 1863 P. S. Aurelian. În anul 1867 se introduse în programa de studii şi un curs mai desvoltat de silvicultură», fără ca numele lui P. S. Aurelian, care era autor al acelei programe de studii, atât, atât a fost referirea la marele P. S. Aurelian în „Istoricul Şcoalei de la Herăstrău", şcoală pe care a înfiinţat-o prin eforturi personale recunoscute. S-a păstrat aceeaşi atitudine, de la început, a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, de a scrie cât mai puţin, dacă se poate deloc, despre realizările uriaşe ale lui P. S. Aurelian, într-o perioadă de jumătate de secol. Chipul său nici nu apare între fondatori. Pe alţii i-a considerat importanţi: Barbu Ştirbei, Carol I şi P. P. Carp, un ministru temporar la agricultură din 1893, sub conducerea căruia s-a elaborat o lege-regulament pentru Şcoala Centrală Agricolă Herăstrău. Asemenea lucruri trebuie cunoscute de urmaşi chiar şi în cazul unor personalităţi absolut ilustre cum a fost dr. G. Ionescu-Şişeşti. Sunt lucruri care nu pot fi permise nimănui. A nega o personalitate uriaşă a neamului constituie o imensă eroare, mai ales când este cu intenţie vizibilă.

Vlad Cârnu-Munteanu, care i-a urmat lui Aurelian, după 4 ani de încercări cu alte persoane pentru postul de director, şi a ridicat şcoala la un nivel superior de dotare şi funcţionare, nu a avut şansa de a fi menţionat nici măcar cu numele, ca Aurelian. Acest „scurt istoric" ne arată cum se poate eluda scrierea unui „istoric adevărat". Acest capitol este pata gri a acestei lucrări, de altfel, realizată excelent prin conţinutul capitolelor.

În Capitolul III, „Scopul şcoalei", este interesant să aflăm care sunt locurile de muncă destinate absolvenţilor Şcolii Superioare de Agricultură Herăstrău. Reţinem faptul că scopul general al şcolii este «să dea pregătire superioară în domeniul ştiinţelor agricole şi a contribui la rezolvarea problemelor ce interesează agricultura ţării». Pe această linie, instituţia de la Herăstrău avea sarcina de a forma: 1) cercetători în diferite ramuri ale ştiinţei agricole; 2) profesori pentru învăţământul agricol; 3) funcţionari superiori pentru administraţiile publice; 4) conducători de exploataţii agricole.

Constatăm că existau domenii variate de lucru pentru absolvenţi pentru care numărul lor era foarte mic. Cu toate acestea, o parte din absolvenţi erau nevoiţi să abordeze alte activităţi pentru că marii proprietari preferau ca administratori „vechili", persoane fără şcoală agricolă absolvită, plătiţi cu sume foarte mici.

Capitolul IV. Autorul aminteşte lapidar despre modul **„Cum s-a sărbătorit în anul 1903, jubileul de 50 de ani al Şcoalei Superioare de Agricultură Herăstrău"** (de fapt Şcoala Centrală de agricultură, la acea dată)

Capitolul V. O situaţie completă este prezentată în capitolul V, cu privire la

Scanned with OKEN Scanner

„Personalul şcolii de la înfiinţare şi până în prezent”, din care reţinem că în 75 de ani de existenţă au funcţionat 15 directori, lui Aurelian revenindu-i 20 de ani, 15 ani lui Vlad Cârnu-Munteanu şi 13 ani lui C. Sandu-Aldea, în total 48 de ani, fapt care a fost în favoarea activităţii şi progresului şcolii. Vom reţine şi numele unor profesori, dintre cei mai importanţi ai şcolii până în anul 1928: Petre Sebeşanu Aurelian (40 de ani de activitate: 1860-1900), Pană Buescu (1859-1893), Vlad Cârnu-Munteanu (1884-1903), C. F. Robescu (1867-1877), C. Sandu-Aldea (1908-1927), Wilhelm Knechtel (1878-1910), George Maior (1888-1925), Vasile Brezeanu (1906-1917), Ion Haşeganu (1911-1927).

În **capitolul VI** aflăm **„Descrierea şcoalei”**, cu schiţe, fotografii şi descrieri amănunţite. Despre clădirea principală, construită sub îngrijirea lui P. S. Aurelian, care a obţinut bunăvoinţa regelui Carol I de a pune piatra de temelie, în anul 1928 autorul spune: «Şcoala Superioară de Agricultură de la Herăstrău se află pe terenul unde Domnitorul Carol I i-a pus piatra fundamentală. Aici s-a ridicat o construcţie măreaţă ce constituie şi astăzi clădirea principală a şcoalei .... Clădirea principală a şcoalei deşi datează din 1868, totuşi e o construcţie solidă şi care în decursul timpului a necesitat numai reparaţiuni de lemnărie. În urma incendiului din 1902, clădirea a fost refăcută, iar în 1927 i s-au adus oarecari ameliorări ce urmează a se continua în cursul acestui an». Ei bine! De-a lungul timpului, în spiritul „cultului personalităţii”, ziariştii şi oamenii politici, chiar şi unii dascăli, s-au întrecut să acorde regelui epitetul de „părinte fondator” al şcolii de la Herăstrău, fapt ce aparţine lui P. S. Aurelian. Aşa constatăm că acest aspect este eludat de dr. G. Ionescu-Şişeşti. Adică, fără Aurelian.

Din această prezentare completă, constatăm existenţa „grădinii botanice”, cu planul de amplasare, organizare parcelară şi gruparea speciilor de plante; a „viei şi colecţiunilor ampelografice”, cu planul de situaţie şi amplasarea soiurilor, cu o colecţie de 33 de soiuri străine şi 33 soiuri şi varietăţi româneşti, între care găsim: Braghina, Fetească albă, Grasa de Cotnari, Coarna albă, Frâncuşa, ţămăioasa ş.a., realizare a profesorului I. C. Teodorescu.

Despre „Ferma şcoalei” se precizează că «a luat fiinţă în anul 1869, când şcoala a fost mutată de la Pantelimon în locul unde se găseşte astăzi» (prin acţiunea şi eforturile lui P. S. Aurelian). Este important să reţinem din istoricul Fermei Herăstrău că, în anul 1900 exista o suprafaţă de 264,61 ha, în urma cedării pentru „hipodrom” a suprafeţei de 29,68 ha şi pentru Leagănul Sf. Ecaterina, 2 ha. După alţi zece ani, 1910, suprafaţa scădea la 240,17 ha.

Între construcţiile şcolii se mai amintesc: Căminul studenţilor, locuinţa directorului, sera de legume, locuinţele funcţionarilor, locuinţele asistenţilor, hala de maşini, atelierele mecanice, lăptăria fermei, grajdul vacilor cu amenajare interioară modernă, padocurile de păsări.

Toate aceste construcţii ne sugerează o activitate sistematic organizată a bazei materiale, destinată în mare măsură pregătirii practice a elevilor, la un nivel superior condiţiilor întâlnite în mod obişnuit. În acelaşi timp o parte din construcţii dau impresia existenţei lor din timpul directoratului lui Vlad Cârnu-Munteanu.

O realizare deosebită a şcolii a constituit-o obţinerea suprafeţei de 480,5 ha din Moşia Băneasa, acordată de Casa Centrală a Împroprietăririi. Să ne amintim că directorul acestei instituţii, care dirija împroprietărirea ţăranilor, era agronomul George Cipăianu, fapt ce a contat în această reuşită. Lucrarea prezintă o descriere largă a situaţiei de organizare şi funcţionare a fermei.

În **capitolul VII** se află lista **personalului administrativ**, unde constatăm că şcoala şi ferma şcolii beneficiau de serviciile a 22 de persoane: director, director adjunct, medic, secretar bibliotecar, casier-contabil, arhivar, şef de cultură la vie, econom+magazioner, ajutor de grădinar, mecanic, electrician, pentru şcoală iar pentru „Ferma şcoalei”: administrator, subadministrator, casier-contabil, şeful lăptăriei, şef de cultură la vie şi grădină, mecanic, maestru lemnar, mecanic ajutor, maestru fierar (2 persoane), econom, magazioner.

Se poate constata că erau stabilite scheme de încadrare raţional gândite pentru o funcţionare normală a sectoarele de activitate ale şcolii şi fermei.

Capitolul VIII. **„Cursurile care se predau în şcoală”**. Este interesant să observăm că în Şcoala Superioară de Agricultură, pregătirea elevilor (studenţilor) avea o durată de numai 3 ani, fapt specific acestui tip de şcoli în acel timp. Cu toate acestea, dacă analizăm lista anuală a disciplinelor studiate, vom constata că acestea sunt similare celor care au fost adoptate în şcoala de grad universitar, cu anumite modificări în al doilea caz. În ansamblu însă, aria cunoştinţelor era aproape egală în cele două variante. Găsim important să reţinem, pentru cunoaştere în viitor, denumirea obiectelor şi anii de studiu în care au fost parcurse, aşa cum le-a prezentat autorul:

CURSURILE CE SE PREDAU ÎN ŞCOALĂ

În anul I	*Cursuri teoretice*	*Lucrări practice şi de laborator*	*Seminar*
Agrologie (agricultură generală)	3	2	-
Anatomie şi Fiziologie vegetală	2	4	-
Fizică generală şi Meteorologie	3	2	-
Mineralogie, Geologie şi Agrogeologie	3	2	-
Matematici şi Mecanică	3	-	1
Anatomie şi fiziologie animală	2	2	-
Chimie generală	4	4	-

Scanned with OKEN Scanner

În anul II			
Fitotehnie (agricultură specială)	2	2	-
Ameliorarea plantelor agricole	3	2	-
Chimie agricolă	2	2	-
Zootehnie	3	1	-
Maşini agricole	1	2	-
Botanică descriptivă	4	2	-
Economie rurală	3	-	1
Entomologie	1	2	-
Economie naţională	1	-	1
Piscicultură	2	-	-
Topografie	2	2	-
În anul III			
Cultura plantelor de nutreţ	1	1	-
Zootehnie	3	1	-
Horticultură	2	-	-
Medicină veterinară	2	2	-
Fitopatologie	2	2	-
Tehnologie agricolă	1	1	-
Viticultură şi Oenologie	2	1	-
Politică agrară şi Cooperaţie	2	-	1
Construcţii rurale	2	2	-
Îmbunătăţiri funciare	1	2	-
Silvicultură	1	1	-
Legislaţie agrară, industrială şi Drept (civil, constituţional şi administrativ)	2	-	-
Contabilitate şi Estimaţii agricole	3	-	-
Anatomie şi fiziologie umană. Higiena	2		

În **capitolul IX** sunt prezentate două lecţii de deschidere a anului şcolar:
1. „Gospodăriile noastre ţărăneşti", de prof. dr. Al. Nasta
2. „Ştiinţele fundamentale", de prof. dr. T. Saidel

Studiul prezentat de dr. T. Saidel este atât de profund analitic asupra subiectului, cu o bogăţie de raţionamente şi concluzii, care indică locul fundamental al ştiinţelor în pregătirea agronomică, încât, poate, ar fi fost interesant de a-l fi publicat integral. Credem că ar fi fost o bucurie şi pentru dr. G. Ionescu-Şişeşti, căruia i-a fost prieten unic.

Capitolul X ocupă volumul cel mai dezvoltat din lucrare şi cuprinde „Profesorii, personalul ajutător al catedrelor şi programele cursurilor, care sunt prezentate cu toate amănuntele necesare; la fel programele pentru lucrări de laborator şi lucrări practice".

Aşa cum este redat acest conţinut se poate constata nivelul ridicat de pregătire proiectat prin aceste programe de învăţământ, precum şi materialul didactic oferit pentru pregătirea studenţilor, în laboratoare; pregătirea practică în ateliere şi ferme didactice. Profesorii titulari sunt prezentaţi prin studiile şi titlurile ştiinţifice obţinute, titlul didactic şi data obţinerii lui, precum şi gradaţiile primite în timp, pe baza meritelor în activitatea depusă la catedră, adăugând şi variate distincţii.

Acest capitol prezintă iniţial „Catedra de Agrologie" care ocupă acest loc în logica succesiunii disciplinelor de studiu parcurse cronologic de studenţi pentru pregătirea profesională. „Titularul catedrei este profesorul G. Ionescu-Şişeşti, Diplomat al Şcoalei Superioare de Agricultură de la Hohenheim, doctor în ştiinţe agricole de la Universitatea din Jena (Germania), A fost numit la 15 martie 1920 profesor suplinitor de soluri, îngrăşăminte şi procedee culturale, apoi numit titular pe baza concursului, la 1 noiembrie 1921 şi confirmat cu titlul „definitiv", la 1 noiembrie 1924 la catedra „Agricultură generală". Are trei gradaţii din care, una de război." **(34)**

În prezentarea profesorului se continuă cu lista lucrărilor ştiinţifice şi a articolelor tipărite ca autor, până la data elaborării lucrării (1928). Aflăm că dr. Ionescu-Şişeşti a publicat un număr de 29 lucrări şi articole, între care, unele aveau o întindere specifică cărţilor, cu peste 100 de pagini. Văzând între capitolul se poate constata faptul că acest număr este cu mult mai mare comparativ cu acela al profesorilor titulari ai şcolii, cu excepţia profesorului N. A. Dumitrescu.

Datele asupra profesorului sunt completate cu lista „distincţiunilor", care pentru vârsta de 43 de ani erau cât se poate de onorante şi apreciabile numeric. Iată: 1) distins cu „Medalia Jubiliară", 1906, pe când era absolvent de liceu; 2) medaliat cu „Coroana României în grad de comandor" (1924); 3) „La Croix du Commandeur du Mérite Agricole" (1924); onorat cu „Steaua României în grad de comandor" (1928). Distincţii găsim şi la prezentarea altor profesori titulari cum ar Marin Chiriţescu-Arva, Cristian Musceleanu, Traian Săvulescu, Teodor Saidel, Alexandru Nasta ş.a.

Programul analitic se referă la conţinutul tematic al cursului, predat în 3 ore săptămânal. Volumul programului este prezentat în „părţi" şi capitole. Găsim interesant să lăsăm spre cunoaştere modul de alcătuire al conţinutului de pregătire pentru cursul de „Agrologie" în anul 1928, care este, de fapt, cuprinsul elaborat de dr. G. Ionescu-Şişeşti, încă

Scanned with OKEN Scanner

din anul 1922:

Partea I-a. *– Despre plante, climă şi sol*: I. Generalităţi; II. Elemente fundamentale; III. Clima în legătură cu agricultura; IV. Clima României în raport cu regiunile ei agricole; V. Solul. Generalităţi; VI. Fenomene fizice care duc la formarea solului (degradarea fizică); VII. Procesele chimice de formare a solului (degradarea chimică); VIII. Facotrii biologice de formare a solului; IX. Proprietăţile fizice ale solurilor; X. Noţiuni generale asupra proprietăţilor chimice ale solului; XI. Biologia solului; XII. Clasificarea solurilor; XIII. Solurile zonale – caracterizarea lor din punct de vedere al utilităţii agricole; XIV. Solurile intrazonale şi azonale; XV. Solurile României; XVI. Soluri îngropate sau fosile. Distrugerea solului

Partea a II-a. *– Despre îngrăşăminte*. XVII. Introducere; XVIII. Îngrăşămintele minerale sau artificiale în tehnica agricolă; XIX. Îngrăşăminte naturale sau complete şi îngrăşăminte biologice; XX. Îngrăşarea pământului.

Partea a III-a. *Cultura pământului*. XXI. Lucrări de punere în valoare a pământului. XXII. Lucrări de cultură propriu zise; XXIII. Sămânţa şi semănatul; XXIV. Ingrijirea semănăturilor; XXV. Recolta; XXVI. Mijloace de transport. Inmagazinarea.

Capitolul XI al lucrării prezintă „Lege pentru numirea profesorilor şi conferenţiarilor de curs teoretic şi practic la Şcoala Centrală de Agricultură Herăstrău şi Şcoala Specială de Silvicultură Brăneşti" şi „Regulamentul dezvoltat al legii din 1904, referitoare la numirea profesorilor şi conferenţiarilor la Şcoala Superioară de Agricultură Herăstrău", promulgat cu IDR 737 din 13 martie 1915.

Capitolul XII cuprinde lista nominală a absolvenţilor şcolii din perioada anilor 1862-1927. Cu începere din anul 1893, lista cuprinde şi funcţiile şi locurile de muncă ocupate de absolvenţi. Referirea la conţinutul acestei situaţii statistice a fost prezentată în acest capitol, cu referire la un articol publicat separat de autor.

Capitolul XIII este redat în limba franceză, după obişnuinţa timpului, şi se referă într-o formă eficient informativă asupra principalelor teme ale conţinutului lucrării. Începe cu un sumar istoric, unde sunt consideraţi fondatori domnitorii din cele două perioade istorice ale şcolii: Pantelimon şi Herăstrău. Adevăraţii fondatori nu mai erau importanţi. Sunt expuse condiţiile de admitere în şcoală, durata studiilor şi titlul profesional obţinut de „Inginer agronom". Urmează şirul celor 31 de discipline de studiu, după care sunt prezentate condiţiile de pregătire: câmpurile de experienţe, grădina de legume, livada, via, grădina botanică, Ferma Herăstrău, Ferma Băneasa. Este comentată distribuţia absolvenţilor şcolii şi numărul lor de aproximativ 1000 de diplomaţi. În câteva fraze este cuprins programul viitor de dezvoltare a instituţiei, cu privire la baza materială, amintind în final că şcoala este subordonată Ministerului Agriculturii şi învăţământul are perspectiva de a fi recunoscut de nivel universitar.

Concluzii

Această lucrare, elaborată într-un timp scurt, a reuşit să ofere informaţii suficient de bogate asupra şcolii de la Herăstrău, tratând cu deosebire problema bazei materiale şi a planului de învăţământ, aducând şi completări de mică întindere, dar importante pentru conţinutul ansamblului lucrării. Se poate vedea că existau condiţii îndeplinite pentru a primi gradul de „învăţământ universitar". Spaţiul pentru cursuri, numărul de laboratoare, dezvoltate atât spre ştiinţele generale cât şi spre cele de specialitate, baza de practică şi cu deosebire calitatea corpului profesoral se constituiau în argumente solide şi certe în favoarea recunoaşterii nivelului universitar al învăţământului din Şcoala Superioară de Agricultură Herăstrău. Profesori ca Teodor Saidel, Traian Săvulescu, G. Ionescu-Şişeşti, Marin Chiriţescu-Arva, N. Dumitrescu, Al. Nasta, N. N. Andronescu, ofereau o prestaţie didactică de nivel universitar, iar acum, după aproape 100 de ani, se confirmă deplin acest fapt, istoria şi retrologia agrară considerându-i „mari înaintaşi", la vremea lor fiind personalităţi de nivel european pentru învăţământul agronomic.

11. ACTIVITATEA DE PROFESOR ÎN PERIOADA CONDUCERII ICAR (1928-1948)

Pe întreg parcursul activităţii la ICAR, dr. G. Ionescu-Şişeşti a avut sentimentul egalei datorii faţă de şcoala de la Herăstrău, în poziţia de profesor titular şi mulţi ani membru al „Delegaţiei de conducere". În acea perioadă a fost modelul profesorului care dă calitate corpului didactic atât prin realizările sale profesionale cât şi prin activitatea la catedră.

Curând după sărbătorirea a 75 de ani de activitate a şcolii, unde a fost atât de implicat şi unde a avut o participare cu totul remarcabilă, au apărut primele semne ale unei îmbolnăviri grave. Iată confesiunea făcută fratelui său Nicolae Ionescu în scrisoarea din 11 iulie 1928: «Port de luni de zile pe picioare un caltar bronchial şi nazal de care nu ma pot debarasa. N-am avut timpul sau voinţa de a-mi îngriji sănătatea ... Sâmbătă seara (17 iulie) am avut unul din accidentele alarmante: am scuipat un ghemotoc de sânge. Trebuia probabil să mă aşez în pat în acea seară. Nu am făcut aceasta, ci am plecat în aceeaşi seară la Roman, unde se inaugura un monument lui Ion Ionescu de la Brad, ridicat de societatea noastră[68], prezenţa mea ca preşedinte părea indispensabilă şi starea mea nu destul de gravă ca să scuze absenţa». Starea s-a agravat, iar la 11 octombrie se afla în spitalul de la Edlach (Austria); în 21 decembrie la Semmering, ajungând la 27 martie 1929 la sanatoriul din Merano (Italia). «Eu mă refac greu.

[68] Societatea agronomilor din România

Scanned with OKEN Scanner

În ultima vreme acasă eram galvanizat. Aici a venit destinderea, dar şi conştiinţa că multă vreme încă, poate totdeauna, va trebui să trăiesc cu grije şi precauţie. Fac aici programul foarte strict, fără succesul rapid la care mă aşteptam». **(37)** În acest timp a mai făcut o vizită la Berlin, dar la 10 mai 1930 se afla din nou în ţară, într-o stare mai bună de sănătate, fiind preocupat de construcţia nouă pentru sediul central al ICAR.

Găsim în scrisorile din această perioadă, trimise fratelui său N. Ionescu, o opinie personală cu privire la revenirea pe tron a regelui Carol al II-lea, care ne dă lămuriri şi asupra opiniilor sale politice, le avea dar nu le milita. Iată: «Regele e activ şi hotărât. Istoria a cunoscut debonari (persoană blajină, inactivă), care apoi au devenit regi de ispravă. Eu personal am o satisfacţie, cam perversă: să văd un om care a dus o viaţă cam uşuratică şi care a făcut ce a vrut, înhămat la o muncă grea şi pus în neputinţa de a mai face tot ce-i trăsneşte prin cap – plus răspunderea uriaşă în faţa poporului românesc şi a istoriei. Mai zic că e mai bine că am scăpat de invectivele d-lui V. Brătianu şi Averescu la adresa regenţei şi că un popor care nu poate trăi fără stăpân, are în sfârşit unul – după chip şi asemănare. Şi mai are un stăpân, familia regală, ai cărei membri nu-şi mai impuneau nici o disciplină». **(38)**

După o refacere treptată pe parcursul anului 1930, la 18 aprilie 1931 a acceptat funcţia de Ministru al Agriculturii şi Domeniilor, în guvernul Iorga, până la 8 aprilie 1932. Iată cum au trecut patru ani în care a fost nevoit să întrerupă activitatea la catedră, unde a fost înlocuit de D. Săndoiu şi Ernest Gayraud, care a predat irigaţiile în agricultură.

Deşi a intrat într-o perioadă grea de activitate legată de construcţia noului sediu al ICAR, dar şi de continuarea dezvoltării activităţii ICAR, a extinderii bazei de cercetare şi tematicii programate, în toamna anului 1932 a reluat activitatea la catedră. Agrologia reprezenta o disciplină care se preda în anul II de studii, câte două şedinţe de curs săptămânal. În plus era prezent la şedinţele „Rotary" şi altele.

Trebuie să subliniem că dr. G. Ionescu-Şişeşti a avut un program zilnic plin de activităţi variate; înafara funcţiei de director general al ICAR şi de profesor la Academia de Înalte Studii Agronomice, a avut perioade în care a ocupat şi poziţia de preşedinte al „Societăţii Agronomilor"; frecventa regulat şedinţele „Rotary"; se ocupa de mica sa plantaţie de vie de la Valul lui Seiman; participa la şedinţele consiliului profesoral la Academie; avea întâlniri cu diferite personalităţi, în legătură sarcina de conducător al ICAR sau cu cercetători importanţi, ori alte persoane diverse. Peste toate acestea găsea timp pentru o lectură foarte diversificată, unde literatura era abordată absolut la întâmplare, iar cărţile de specialitate, de regulă, le studia. Rareori viziona un film, o piesă de teatru sau un spectacol de divertisment, cu dedicaţie pentru a o duce pe soţia sa în aceste medii. Vom remarca faptul că acest mod de viaţă a fost aproape liniar. Adesea, în cursul zilei respective, îşi amintea că împlinea un anumit număr de ani, iar excursiile în străinătate erau doar cele ocazionate de sarcinile de serviciu, când, uneori, era însoţit şi de Doamna Speranţa.

Marţea şi joia erau zilele sale de „curs". Numai cauze excepţionale puteau modifica acest program, iar în absenţa sa, îşi asigura înlocuitorul dintre colaboratorii la catedră. În anul 1935 s-a ocupat de „revizuirea" tezei de doctorat a lui N. Hulpoi, unul dintre puţinii săi preferaţi, alături de Irimie Staicu. La 20 iunie 1935 a participat la susţinerea acestei teze de către N. Hulpoi, el fiind primul aspirant îndrumat în cadrul „doctoratului" de dr. G. Ionescu-Şişeşti. Era permanent prezent în Comisia pentru examenul de diplomă, unde adesea era nemulţumit de nivelul de pregătire al absolvenţilor. Nu se afla între membrii preferaţi de studenţi, din cauza exigenţei sale în acest examen.

Este interesant să reţinem că în acelaşi an, 1935, după decesul surprinzător al lui Marin Chiriţescu-Arva la numai 45 de ani, care ocupa funcţia de rector, dr. G. Ionescu-Şişeşti era aproape tentat să participe la concurs pentru funcţie. Numai calculul făcut în raport cu alţi candidaţi puternici, l-a supus unei analize serioase asupra şansei de a fi ales şi a cedat. Nu s-a anunţat între aspiranţi. A fost ales Musceleanu, care îşi dorea funcţia.

Aşa s-au scurs anii până la începutul celui de Al Doilea Război Mondial. Era anul 1937, când îi spunea profesorului Manolescu «că nu voi face politică, şi că totuşi, dacă ar fi să fac vreodată, nu înţeleg să turbur ierarhia stabilită în partidul liberal la Arad». Avea 52 de ani. Nu putea să uite tratamentul neelegant la care l-a supus Vintilă Brătianu atunci când şi-a oferit serviciile Partidului Liberal.

În anul 1939 a avut unele discuţii inamicale cu Săulescu şi Cornăţeanu în care îşi exprima nemulţumirea „pentru lipsa de recunoştinţă şi loialitate" dovedite în repetate rânduri, în diferite momente ale activităţii lui la ICAR. Reţinem că împreună cu cei doi, erau profesori la AISA. Începând din acest an notele sale din „Jurnal", vol. I, cuprind bogate referiri la acţiunile politice internaţionale legate de începutul noii conflagraţii mondiale.

Începând din anul 1939/1940 nu mai apare consemnarea participării săptămânale, marţi şi joi, la cursul pentru studenţi. Funcţiile întrerupte de ministru al agriculturii din perioada 1938-1940 au cauzat suspendarea predării cursului de Agrologie, fiind suplinit de colegii specialişti în Agrologie.

În anii războiului, 1940-1944/1945 cursurile s-au ţinut cu multe întreruperi şi reprogramări. Cursurile au fost realizate, destul de frecvent, la întâmplare, din cauza convocării studenţilor la exerciţiul de război sau sub arme.

A sosit anul 1945, cu instalarea guvernului Rădescu, Sănătescu şi în fine, la 6 martie 1945, „Guvernul Petru Groza".

Curând, după 23 august 1944, au început acţiunile de „purificare" politică. S-au identificat „criminalii de război" iar la „Societatea Agronomilor" s-a instalat o conducere nouă, în care se afla Virgil Economu, Nicolae Constantinescu, D. Ştefănescu, Gherasim

Scanned with OKEN Scanner

Constantinescu, Ilchievici, Pruteanu, şi preşedinte D. Andronescu, proveniţi din ICAR şi din Academia de Înalte Studii Agronomice. Traian Săvulescu a devenit un susţinător de elită a noului regim politic. Dr. G. Ionescu-Şişeşti nunputea fi găsit în aceste grupuri, dar nici nu activa împotriva viziunilor noilor vremuri. Trecutul său în guvernele de sub „dictatura regală" nu era un semn de bună purtare. El participase în mod activ la activitatea Frontului Renaşterii Naţionale, fapt de care cu greu se putea disculpa. A purtat uniform membrilkor guvernelor respective şi a fost un ministru activ. Nu mai conta că a avut realizări pozitive pentru ţară.

Din luna decembrie 1944 a început calvarul, zilele zbuciumate, grija de a nu fi scos de la catedră; de la ICAR prevedea că va fi înlăturat încă din anul 1945.

La 22 decembrie 1944 a fost convocat la „Comisia de purificare a aparatului de stat", un act ce ne arată modul surprinzător de rapid în care se instala noul regim politic, chiar înainte de numirea „guvernului Petru Groza" la 6 martie 1945, sub dictatul consilierilor sovietici.

A fost acuzat că „a făcut parte dintr-un guvern de dictatură". Chiar în acest moment grav, dr. G. Ionescu-Şişeşti şi-a menţinut spiritul puternic şi a adus argumente legale juridic, prin care a încercat să dovedească faptul că a avut o activitate legală ca persoană, iar la sfârşit şi-a „exprimat amărăciunea că după o carierăde 33 de ani închinată bunului public, se vede în faţa unei comisii de judecată" a primit un răspuns eclectic din partea preşedintelui, dar nu a mai fost convocat.

În acele zile dificile, la 1 februarie 1945, în prezenţa subsecretarului de stat Zăroni şi a lui Virgil Economu, vorbind despre împroprietărirea ce urma „a încercat a le demonstra neajunsurile grave ale parcelării excesive a pământului ţării" exprimând o idee nefavorabilă actului respectiv. O astfel de declaraţie anunţată la comandamentele politice putea produce mare necaz. Nu a fost denunţat, dar s-a reţinut poziţia. Era una favorabilă proprietăţii moşiereşti. **(38)**

În acel timp mai spera într-o continuare a regimului antebelic, acceptând împărţirea moşiei de la Dubina (Dorohoi), proprietatea soţiei, astfel ca împreună cu fiul său Vlad să devină proprietari a câte 107 ha teren. Era acel procedeu prin care, în trecut, moşierii evitau exproprierea. În acele momente se vorbea despre împroprietărirea iminentă a foştilor combatanţi de război. În acelaşi timp urmărea mersul războiului cu frecvenţă zilnică. **(39)**

În acea perioadă de zbucium politic se distilau poziţiile politice. Cu ocazia cererii unui nou guvern democratic în numele FND se aflau semnături care ulterior au marcat personalităţi ale noului regim: Parhon, Stoilov, Porfiri, G. Georgescu, G. Oprescu, Tr. Săvulescu ş.a., un număr mare.

În toată această perioadă ţinea cursurile, după cum era organizată activitatea didactică, aşa cum a notat în „Jurnalul" său: „vineri 23 febr.1945 – Am făcut curs" **(40)**; „Sâmbătă 24 februarie 1945 – Am fost la institut, apoi la facultate la examenul de diplomă".

Deşi era mijlocul anului 1946 (15 iulie), iar instalarea regimului nou, subordonat consilierilor sovietici îşi urma cursul, dr. G. Ionescu-Şişeşti nu remarca acest fapt ca pe unul durabil şi aborda uneori atitudini destul de evidente contra noului. Iată nota sa de jurnal din 15 iulie 1946: «Am lucrat la institut. La ora 11 la Facultate la „Consiliul fermelor", apoi din nou la Institut. După prânz la consiliul profesoral. Am fost contra invitaţiunii M. Ed. N. de a avea o catedră de Sociologie şi Cooperaţie la Facultatea noastră. Decanul nu a mai insistat şi nimeni în consiliu nu a fost pentru».

Această împotrivire nu avea o justificare pedagogică ci una politică în scopul evitării analizei diferenţelor de clasă, iar despre importanţa cooperaţiei dr. Şişeşti a dat explicaţii şi a făcut promovare încă din anii tinereţii. Acum era o greşeală politică în noua viziune a celor care doreau o nouă ordine socială. Dr. Ionescu-Şişeşti, pur şi simplu n-a înţeles despre ce este vorba, dar o pără către noii conducători putea să-i producă mari necazuri. După zeci de ani se putea întreba: cum a fost posibil să facă o asemenea greşeală? Simplu! Nu întrevedea ce se va întâmpla în societatea românească în foarte scurt timp.

În acest timp trebuie să-l vedem ca profesor la Facultatea pentru care a muncit zeci de ani cu consecvenţă şi devoţiune. Însă, aproape zilnic era preocupat de analiza evenimentelor politice, acum, mai ales asupra tratativelor de pace, cu privire la interesele României.

În toamna anului 1946 (2 noiembrie) era membru în „Comisiunea pentru examenul de admitere în Facultate", unde a corectat şi teze în cadrul examenului. Participând la o adunare politică organizată de sindicatul Ministerului Învăţământului l-a felicitat pe N. Constantinescu, care a avut un discurs favorabil privind guvernarea proletariatului prin aleşii săi, încheind cu această frază: Instituţia noastră este neutră din punct de vedere politic. Ea ţine pas, firește, cu evoluţia socială, este loială faţă de guvern şi înţelege să se încadreze în ordinea de stat. A condus această şedinţă.

În anul 1947 a ţinut cursul în condiţii normale, având activităţi de o diversitate uimitoare: la ICAR, la Academie, deplasări în ţară, diverse şedinţe, adunări populare cu teme politice, analize economice, alegeri pentru diverşi conducători etc. etc.

Din toamnă îl preocupă noua lume ce se anunţa, iar în ziua de 8 noiembrie 1947 găsim notat „Am citit din Istoria Partidului Comunist (bolşevic) a Uniunii Sovietice". **(41)**

Anul 1948 începea în condiţii obişnuite (25 februarie 1948 – la Facultate), dar, vineri 7 mai 1948, afla veste că „a fost comprimat de la Institut", deci „demis", de la instituţia pe care a înfiinţat-o şi a dezvoltat-o timp de 20 de ani.se aştepta la acest eveniment. A fost succedat de Nicolae Constantinescu, persoană care a fost mereu pe altă baricadă şi faţă de care dr. G. Ionescu-Şişeşti avea resentimente certe, primind aceleaşi resentimente şi din partea acestuia. Diferendul a pornit de la refuzul dr-lui G. Ionescu-Şişeşti de a aproba transferul lui N. Constantinescu de la petroasele la Bucureşti, după 15 ani de activitate.

Scanned with OKEN Scanner

În legătură cu evenimentul amintit, în Jurnal, vol. II, era notat pentru ziua de 12 mai 1948: «Azi ora 2 s-a instalat d-l Nicolae Constantinescu ca director al Institutului. Întreg personalul a fost strâns în aulă. Domnul N. C. A arătat că s-a muncit cu spor până azi, dar că era nevoie ca Institutul să aibă o nouă conducere şi o nouă orientare şi să se integreze în mişcarea politică actuală. Nu au găsit de cuviinţă să mă poftească şi pe mine». **(42)**

A urmat odiseea eliberării apartamentului locuit în sediul ICAR, în care împachetarea cărţilor din bibliotecă a durat zile întregi, urmând a fi transportate la casa din Sinaia. În acelaşi timp era ameninţat cu rechiziţionarea casei din Sinaia **(43)**, care în final a rămas în proprietatea familiei.

Întâmplarea venea după rechiziţionarea casei familiei, cumpărată din banii de dotă ai soţiei, ajungând în situaţia de a căuta o locuinţă de închiriat. Dar, epopeea nu se încheia. La 11 iunie, „data naţionalizării" averilor burghezo-moşierimii, apărea şi comunicatul privind contopirea celor trei academii, sub denumirea de „Academia R.P.R" şi „nu vor putea fi membri persoanele care s-au pus în slujba fascismului şi a reacţiunii". **(44)** Luni, 16 august 1948, nota ştirea din 14 august publicată de „Monitorul Oficial", care prezenta structura Academiei RPR, pe 6 secţii, în care agricultura era inclusă în secţia nr. 3 intitulată „Ştiinţele tehnice şi agricole", fiind preşedinte inginerul Porfiri, întâlnit şi la Societatea Agronomilor şi despre care n-a mai rămas nici o dovadă a trecerii sale prin lumea ştiinţei. El era şi singurul reprezentant al agriculturii într-o comisie formată din 18 persoane; Traian Săvulescu devenise preşedinte al Academiei RPR. Dintre cei 17 membri ai secţiei lipsea dr. G. Ionescu-Şişeşti, deci era exclus. Ulterior a aflat că păstrarea sa la Academie fusese refuzată de „partid".

Peste toate aceste lovituri, familia Ionescu-Şişeşti a fost afectată şi de exproprierile stabilite prin „Decretul de la 11 iunie 1948". Moşia de la Dubina a fost supusă iniţial Reformei din 1945, iar acum confiscării totale. La aceasta s-a adăugat şi via de la Valul lui Seiman, iar în continuare se aştepta şi la epurarea de la catedra de la Facultate.

Ei bine, trecerea prin acest număr copleşitor de evenimente, l-au demolat psihic pe dr. Şişeşti?! Nu a fost aşa, deşi a îndurat cu durere aceste lovituri nemeritate după o viaţă de muncă închinată ţării, îndeplinită cu maximă devoţiune. Activitatea zilnică curentă a decurs aproape normal, la „Facultate", pe drumuri pentru lichidarea dărilor către stat şi a proprietăţilor, vizite, lectură, plimbări, participarea la diverse adunări, mai ales cu scop de îndoctrinare politică, unde era un asistent cuviincios ş.a. Nu ştim câte persoane ar fi suportat cu atâta stoicism loviturile absolut demolatoare care l-au supus unor încercări biblice.

Încă nu se terminase calvarul. Miercuri 20 octombrie 1948, afla la „Facultate" «informaţiile de la decan şi de la asistenţi că vor fi înlăturaţi de la catedră toţi profesorii neînscrişi în partidul muncitoresc». Această ştire l-a determinat să-şi ridice bunurile personale: cărţi, mobilier etc. pe care le-a dus la Irimie Staicu şi la cumnatul acestuia. Aştepta încadrarea personalului didactic pentru anul următor.

După toate aceste lovituri demolatoare, dr. G. Ionescu-Şişeşti şi-a păstrat cumpătul, a încercat să înţeleagă mersul lucrurilor, mai ales că nu făcuse politică în partidele burgheze. Nu era devotat unor idei greu de abandonat, aşa cum erau politicienii clasici.

In primul rând era o personalitate recunoscută şi prezenţa sa la diverse întâlniri era remarcată. Nu a refuzat invitaţiile la diverse întruniri sau adunări publice organizate de sindicate şi alte organizaţii „progresiste". Astfel, la 2 septembrie 1948, nota: «După prânz la 9, la cercul cultural ARLUS. Prezidează profesor Laurenţiu Nemeş. A ţinut o conferinţă profesor Kaner, despre drepturile şi datoriile omului în constituţia sovietică. Am participat la şedinţă deşi eram bolnav». Evident era o şedinţă de îndoctrinare.

La 26 octombrie 1948 afla că păstrarea sa la catedră ar depinde de decizia lui tr. Săvulescu, care era preşedintele Academiei RPR şi membru al guvernului. Joi 4 noiembrie 1948 a primit din partea lui Săvulescu, asigurarea că va fi la catedră.

Joi 18 noiembrie 1948 nota în „Jurnal", vol. II: «Am vizitat expoziţia sovietică. Se expun produse industriale: tractoare, pluguri, automobile etc. Se expun şi produse româneşti fabricate cu material sovietic: motoare şi utilaj pentru foraj, fabricate la Reşiţa

Pe seară l-am vizitat pe Mihail Ghelmegeanu (cunoscut simpatizant al noului regim), care mă sfătuieşte să desfăşor o activitate susţinută de difuzare a ştiinţei sovietice, pentru a nu fi expus să sufăr mai departe rigorile regimului. I-am comunicat că lecţia mea de deschidere (dacă păstrez catedra) va trata despre „Progresele agriculturii sovietice" şi că nu cred să fie un al doilea agronom în România, mai la curent cu ştiinţa agronomică sovietică decât mine». **(46)** De fapt de la prima sa vizită, făcută la Kiev în anul 1922, în anii următori a urmărit în reviste rezultatele cercetătorilor sovietici, Viliams, Prianisnicov, Iacuşkin, Lâsenco, privind acest fapt în afara politicii.

Continuând linia acceptată în convorbirea cu Ghelmegeanu, la 20 nov. 1948 nota în Jurnal, vol. II: «Am început să citesc „Agrotenica" de Viliams (savant rus), tradusă de Constantin Stere privind şi harta URSS de N. N. Mihailov». **(47)**

La 16 decembrie 1948 primea, în fine, o veste bună. Era păstrat la catedră, la fel ca Mircea Ionescu (chimist) şi Gh. Bontea. Au fost excluşi: Săulescu, C. Popescu, At. Munteanu, Al. Nasta, N. Cornăţeanu, G. Dumitrescu, M. Georgescu iar Săvulescu a trecut la Universitate. A doua zi nota: «Am făcut prima lecţie cu subiectul „Progresele agriculturii sovietice». Devenise conştient că noua atitudine devenea o chestiune de supravieţuire, în condiţiile în care nu mai avea alte surse. In aceeaşi zi continua: «După prânz la 5, la Ateneu, la simpozionul care avea ca obiect expunerea doctrinei miciuriniste în domeniul eredităţii. Au vorbit dr. Ardeleanu, Botnariuc, Priadcenco, Gherasim Constantinescu şi N. Constantinescu. Am întâlnit mulţi foşti colaboratori de la Institut, care îmi arată multă afecţiune. Printre alţii şi

Scanned with OKEN Scanner

prof. I. C. Teodorescu». **(48)**

Astăzi credem că personalitatea sa înaltă, înfăptuirile excepţionale din timpul activităţii şi lipsa dintre membrii partidelor istorice au fost hotărâtoare pentru păstrarea sa la „Facultate", pe catedra pe care a dezvoltat-o în zeci de ani, deşi între cei tineri, foşti studenţi, avea adversari, unii cu justificare. Pe de altă parte Traian Săvulescu şi foarte probabil Marin Stancu, viceministru la Agricultură, o persoană de mare probitate morală şi specialist redutabil, pot fi consideraţi factori favorabili păstrării dr-lui G. Ionescu-Şişeşti la catedră (16.12.1948)

12. PROF. DR. G. IONESCU ŞIŞEŞTI ÎNTRE ANII 1945 - 1958

După toate şocurile şi necazurile suferite în anul 1948: deblocarea de la Academia Română, comprimarea din postul de director general al ICAR, sechestrarea casei din Bucureşti, sechestrarea viei de la Valul lui Seiman şi restituirea ei temporară, anunţul sechestrării casei din Sinaia, încă neaplicată, singura linie de speranţă rămasă era păstrarea postului de profesor, care, şi acela, era sub mare pericol.

Anul 1949 începea sub efectul încurajator al anunţului privind păstrarea sa la catedră, cu intervenţia lui Tr. Săvulescu. În noua situaţie avea o preocupare mai cu grijă pentru pregătirea şi susţinerea cursului, iar în timpul disponibil se ocupa de viaţa de familie, plata diferitelor taxe, mici încasări după lucrările publicate, intervenţii fără succes pentru a găsi un post didactic pentru fiul său Vlad, care era deblocat din postul de „şef de lucrări" la Facultatea de Agronomie Iaşi. În general, era mai preocupat de activitatea de la Facultate.

Pe lângă acestea însă, acţiunile de „educaţie politică", care îi erau impuse unei înalte personalităţi în ştiinţa agricolă, trebuiau respectate cu rigoare. Participarea la conferinţe, adunări, simpozioane cu scop de educare politică devenise obligatorie încât se obişnuise cu ele şi chiar căuta să afle ce au interesant. Găsea timp pentru lectura cărţilor sovietice, cu subiecte din cele mai diferite, uneori chiar şi autori obscuri.

În cadrul acestei acţiuni, un „profesor" oarecare, pe nume Romanovici, mai tânăr cu o generaţie, devenise „educatorul său". El îl sfătuia cum să prezinte în cursuri ştiinţa sovietică, îi recomanda lucrări pentru lectură. Era nelipsit la conferinţele pentru care era „invitat". La 15 septembrie 1949 nota: «La conferinţa dr-lui Kraindler "Gândirea materialist-dialectică în opera lui Pavlov"» **(49)** iar 2 oct. 1949 scria: «La meetingul pentru pace în Bucureşti». Aceste evenimente erau, putem spune, cel puţin săptămânale şi foarte variate, unde prezenţa era absolut necesară. Se ţinea o evidenţă strictă a participării.

Pe lângă acestea, se cerea plan de lecţie pentru fiecare curs, verificat şi aprobat de mentor. Culmea abuzului, a supunerii la umilinţe, l-a constituit solicitarea „Organizaţiei cadrelor universităţii" de a-şi prezenta autobiografia scrisă, pe care a fost pus să o citească în faţa asistenţilor catedrei. În final scrie: «Am predat autobiografia lui Ivanov la cadre».

La o întâlnire cu prof. Romanovici, decan, responsabil cu „educaţia politică", acesta i-a „comunicat" cum să se comporte în manifestările sale ştiinţifice şi didactice, i-a descris morala proletară şi atitudinea ce trebuie avută faţă de URSS.

Sub această presiune greu suportabilă, încerca să se elibereze printr-o mai mare preocupare pentru pregătirea cursului, dar respecta „sfaturile politice" întocmai. Iată un exemplu notat în Jurnal, vol. II: «Se împlineşte azi un an de când am fost înlăturat de la conducerea Institutului. Textul conferinţei despre Viliams a fost acceptat de ARLUS şi de organizaţia de partid din Facultate şi o voi ţine sâmbătă». **(50)**

În nota de Jurnal, vol. II, din 13 martie 1949 scria: «Prezent la „Fundaţia universitară" în şedinţa solemnă la Academia RPR, la conferinţa lui Traian Săvulescu cu titlul „Pe marginea raportului lui Lâsenco». Lâsenco era un reprezentant al geneticii vegetale sovietic, un incompetent în domeniu, care nu era conştient de starea sa, iar adversarii săi au fost terorizaţi.

Încercând să intre într-o activitate normală a întreprins vizite în noile GAS-uri, despre care avea cuvinte frumoase. A fost la Chirnogi şi Spanţov, apoi la alte unităţi. Dar, treptat găsea de citit şi cărţi importante, precum lucrarea lui Beriaet Wels – „Curs de geografie" sau „Soil conservation". La facultate a elaborat „Programul de activitate pe anul şcolar 1949/1950, la solicitarea rectoratului (N. Constantinescu).

Munca de „educaţie politică" avea rezultate. Deschiderea cursului său la 11 octombrie 1949 se făcea cu lecţia „Despre planul stalinist de plantare a pădurilor de protecţie a zonei de stepă din partea europeană a URSS".

Este uimitoare viteza acţiunilor de traducere a lucrărilor sovietice, de tipărire şi răspândire în plan naţional, prin băştinaşi instruiţi şi supravegheaţi de consilierii ruşi.

Culmea încadrării în „viaţa nouă" a profesorului G. Ionescu-Şişeşti a fost încercarea sa de a participa la lecţii pentru învăţarea limbii ruse. Avea 64 de ani. Se străduia să traducă lucrarea lui Viliams despre soluri.

În următorii ani, până în 1954, activitatea lui s-a desfăşurat după aceleaşi formule, păstrând preocuparea pentru ştiinţa sovietică şi alte aspecte ale comunismului sovietic, însă cu o anumită siguranţă pentru postul la catedră, cu toate că era preocupat de faptul că erau tineri ce urmăreau obţinerea postului. Lungu, Valuţă, Vasiliu şi alţi câtiva care nu erau prietenii săi.

1954 – 1958. Activitatea didactică din anii 1950 – 1954 s-a desfăşurat în spiritul anilor 1949 – 1954, cu îndeplinirea exemplară a obligaţiilor didactice şi cu participare disciplinată la toate „acţiunile de masă" organizate de sindicate şi nenumărate organizaţii „progresiste". Se obişnuise cu ele încât de la un moment dat nici nu le mai considera o povară, deşi avea bine peste 60 de ani.

Scanned with OKEN Scanner

În urma acestui comportament ce arăta chiar o adaptare la cerinţele noii societăţi, profesorul G. Ionescu-Şişeşti era privit cu mai multă încredere şi era, tot mai mult, recunoscut ca un mare om de ştiinţă, aşa cum era în realitate. Era invitat la diferite comisii, şedinţe de analiză, proiecte diverse, unde prin capacitatea sa dovedea temeinică pregătire profesională şi în special la Preşedinţia Consiliului de Miniştri era aşteptat, aproape de fiecare dată, în biroul vicepreşedintelui Gh. Moghioroş.

În toamna anului 1954 s-au produs câteva întâmplări care i-au schimbat pozitiv traseul profesional, ajungând în starea de a recupera mult din ceea ce pierduse în anii precedenţi.

Ce s-a întâmplat? Se ştie că după instalarea guvernului Petru Groza la 6 martie 1945, s-au întreprins demersuri intense pentru stabilirea programelor de refacere economică a ţării, după imensele distrugeri produse de război. Aceasta în paralel cu eforturile mari pentru achitarea despăgubirilor de război către URSS, unde livrările în produse materiale ca lemn, petrol, minereu de uraniu, cereale ş.a. au ajuns la cantităţi fabuloase, gestionate de SOVROM-uri. Trebuie recunoscut acum şi oricând că guvernul a reuşit să conducă ţara cu mân fier, iar planurile anuale, întocmite peste puterile poporului erau îndeplinite în mare măsură.

Rezultatele acestei munci istovitoare, fără întrerupere, au fost publicate în lucrarea monografică „Republica Populară Română – noua geografie a patriei" – 1964, sub semnătura unui colectiv de autori condus de Prof. dr. Tiberiu Morariu. Această lucrare prezintă rezultatele dezvoltării economice pe o durată de aproximativ 15 ani, iar cine o parcurge şi recunoaşte obiectivele economice construite în această perioadă, are toate motivele să rămână uimit de munca unui popor istovit de război şi de munca sa aspră. Ea nu poate fi minimalizată sub nici un motiv politic sau economic, iar adversarii n-au nici un temei să invoce frecventa sperietoare, cuvântul „comunism". În acei ani era în vogă munca generală a poporului iar rezultatele, aşa cum se pot constata din lucrarea amintită, sunt absolut uimitoare.

În situaţia descrisă, guvernul a apelat la oamenii de ştiinţă pentru consiliere şi participare directă la proiectele necesare şi chiar la realizarea lor. Mulţi dintre ei au fost aceia care nu au respins direct noul regim şi au acceptat chemările ce le-au fost adresate. Trebuie să amintim că la începutul guvernării Groza erau intelectuali care simpatizau cu noul regim şi care erau exemple, atrăgând şi pe unii dintre cei ce aveau îndoieli, încât atunci când erau solicitaţi răspundeau pozitiv. Obiectivele îndeplinite, redate în lucrare au fost coordonate de aceşti intelectuali, sprijiniţi şi „supravegheaţi" de reprezentanţii politicii şi guvernamentali.

În acest context, prof. G. Ionescu-Şişeşti a fost chemat la „Preşedinţia Consiliului de Miniştri" în ziua de luni 27 septembrie 1954. Iată confesiunea sa: «Seara am fost chemat la Preşedinţie. Lungă convorbire cu preşedintele Consiliului, Gh. Gheorghiu-Dej şi cu vicepreşedintele Moghioroş, despre necesitatea de a se întreprinde lucrări mari de punere în valoare a Deltei şi a regiunii inundabile a Dunării şi a celorlalte râuri mari. Am fost însărcinat să fac un raport de prezentare a problemei, până a doua zi la ora 13». (51)

În ziua de 29 septembrie a fost rechemat la vicepreşedintele Moghioroş, unde a fost însoţit de profesorul I. M. Gheorghiu, specialist în hidroamelioraţii. S-a discutat subiectul Deltei şi Luncii Dunării şi s-au făcut propuneri de constituire a colectivului de specialişti. În continuare prof. G. Ionescu-Şişeşti a fost un conducător recunoscut al acestui grup datorită intervenţiilor sale competente. El cunoştea din tinereţe vechile planuri de punere în valoare a Luncii şi Deltei Dunării, elaborate de A. Saligny şi Gr. Antipa, în plus avea opiniile sale asupra subiectului.

În ziua următoare a participat la prima şedinţă, unde erau prezenţi specialişti mai tineri: I. M. Gheorghiu, Caraiani, Boeru, Voiosu, Vladimirescu, Andronicescu, Arvanitopol unde a prezentat referatul care-i fusese cerut anterior. **(52)**

Acest moment a constituit un eveniment pentru profesorul G. Ionescu-Şişeşti. Era o dovadă a recunoaşterii capacităţii sale de veritabil om de ştiinţă şi, în plus, atitudinea şi comportamentul manifestate au determinat sporirea încrederii în persoana sa.

Prima veste importantă a primit-o „în secret" din partea viceministrului agriculturii, Marin Stancu, de la care a aflat că va fi reprimit ca membru titular al Academiei RPR «cu acordul lui Traian Săvulescu». Era 17 noiembrie 1954.

La începutul lunii octombrie a fost informat că era propus într-o mare delegaţie ce urma să viziteze „Expoziţia Agricolă Unională" de la Moscova. Sigur, se avea în vedere că este cunoscut oamenilor de ştiinţă sovietici, iar delegaţia era onorată să aibă o personalitate de nivelul său. Avea 69 de ani şi o sănătate mai şubredă, încât a fost surprins de o răceală pentru care a avut nevoie de îngrijire în spital. În notele sale de jurnal scrie cu recunoştinţă că a fost o mare preocupare pentru îngrijirea sa în vederea însănătoşirii, din partea ministrului Stancu, încât la 15 noiembrie era într-o stare bună.

În vizita făcută la Moscova l-a cunoscut pe savantul sovietic Nicolai Vasilievici Tsitsin, botanist, ameliorator, creator de soiuri la cereale şi solanacee, care era preşedintele expoziţiei şi care i-a făcut o primire protocolară, caldă.

În continuare a depus aceeaşi muncă zilnică, având de regulă 3 – 5 sarcini de îndeplinit. În notele sale de jurnal rareori aminteşte de de momentele de odihnă, îndeosebi duminica îşi rezerva ore de relaxare, adeseori una activă fizic.

Era mereu solicitat în colective importante pentru diferite rapoarte sau proiecte. Astfel, la 24 noiembrie 1954 nota: «Cu Obrejanu, Vasiliu, Zamfirescu la ICAR pentru un raport de prezentat la Academie» iar în 26 noiembrie: «Lucrat la cartea cu buruienile».

În zilele de 12, 13 ianuarie 1955 a prezentat un referat în care l-a ilustrat pe Ion Ionescu de la Brad, în sesiunea „Înaintaşi ai ştiinţei agricole". A fost un eveniment fastuos şi a făcut parte din grupul de organizare. Grupul înaintaşilor comemoraţi a fost alcătuit din Ion

Scanned with OKEN Scanner

Ionescu de la Brad, Vlad Cârnu-Munteanu, Constantin Sandu-Aldea şi Gheorghe Munteanu Murgoci. **(56)** Trebuie remarcat faptul că părintele fondator al şcolii de la Herăstrău, P. S. Aurelian, care a fost agronom şi o personalitate superioară tuturor celor sărbătorite a fost exclus de la această omagiere, în mod deliberat. Aurelian avea locul de ordine după Ionescu de la Brad, după vârstă, altfel însă, era cea mai înaltă personalitate. Dr. G. Ionescu-Şişeşti, împreună cu David Davidescu, cunoşteau acest lucru dar, pur şi simplu, l-au eliminat pe Aurelian.

La 3 februarie 1955, Traian Săvulescu, preşedintele Academiei îi comunica personal că în luna martie va fi primit ca membru plin al Academiei RPR dar că este bine să nu aspire şi la postul de director al ICAR. A fost o întâlnire cu discuţii variate, într-o ocazie rară pentru dr. G. Ionescu-Şişeşti.

La 4 februarie a fost rugat de rectorul facultăţii, Mihai Levente, să scrie un tratat de Ahrotehnică şi în aceeaşi zi ţinea o lecţie la Universitatea de marxism: „Despre condiţiile de viaţă ale plantelor" iar la 27 februarie a participat la „Conferinţa pe ţară a fruntaşilor în agricultură", unde a prezentat referatul „Agrotehnica diferenţiată a cerealelor", în prezenţa primului ministru Petru Groza.

Am amintit despre prezenţa sa la această succesiune densă de activităţi, ca dovadă a capacităţii sale de muncă şi de efort la o vârstă înaintată. Toate aceste activităţi arătau că era aşezat în cursul normal de muncă şi eliberat de tensiunile pe care le-a suportat în anii precedenţi. A continuat să fie activ până la pensionarea din anul 1958, la vârsta de 73 de ani. Treptat s-a înscris în activitatea curentă la Academia RPR, dar ca profesor s-a dedicat cu dăruire finalizării şi publicării tratatului „Agrotehnica" şi cărţii „Buruienile".

În calitatea sa de profesor dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost preocupat de îndrumarea doctoranzilor şi aspiranţilor. Între numele cele mai durabil reţinute în acest domeniu îi amintim pe: N. Hulpoi, Ir. Staicu, I. Olteanu, N. Ceapoiu, T. Moscalu.

Retragerea la pensie a profesorului G. Ionescu-Şişeşti s-a produs într-un mod „original", cu totul deosebit de pensionarea unui profesor obişnuit. Iată nota sa din 19 aprilie 1958: «La Preşedenţie[69]. Lungă convorbire cu Topor despre hotărârea mea de a mă retrage din învăţământ. Apoi la Moghioroş. L-am rugat să aprobe retragerea mea. In acest fel, dânsul şi ministrul agriculturii îşi vor putea îndeplini promisiunea făcută lui Staicu de a-l muta la catedra (de Agrotehnică) din Bucureşti». **(54)** In continuare, la 8 iulie continua demersul pensionării astfel: «Marţi 8 iulie, 1958 ... M-a primit vicepreşedintele Consiliului de miniştri Moghioroş. L-am rugat să grăbească formele de pensionare a mea pentru a-l putea transfera pe Staicu (de la I. Agronomic Timişoara). I-am spus că aceasta e necesar pentru că în proiectul de lege de organizare a învăţământului superior, transferurile nu mai sunt permise. Moghioroş are oarecare ezitări în ceea ce priveşte atitudinea politică a lui Staicu. Am căutat să risipesc aceste ezitări». **(55)** In final s-a hotărât ca la 1 august 1958, profesorul G. Ionescu-Şişeşti să fie pensionat, împlinind 38 de ani de activitate la Şcoala Centrală de Agricultură şi Facultatea de Agronomie Bucureşti.

Calea descrisă cu privire la demersul de pensionare avea un scop pe care şi l-a propus profesorul Ionescu- Şişeşti în legătură cu tipul pensiei pe care urma să o primească. Iată nota sa din 24 iunie: «La ora 10 m-a invitat la Ministerul Învăţământului, ministrul adjunct Bălan **care era informat că doresc să mă retrag la pensie.** Mi-a comunicat că Ministerul este de acord, numai în cazul că aceasta este dorinţa mea nestrămutată ... **Ministrul mi-a comunicat că va face demersurile necesare pentru a-mi acorda o pensie personală». (56)** Se poate presupune cu destulă siguranţă că s-a ajuns la acest rezultat pe baza relaţiilor de colaborare şi respect pe care le-a avut sub aspect profesional cu Moghioroş şi Gheorghiu-Dej. Aceştia au dat dovezi de respect pentru agronomul savant care s-a pus la dispoziţia serviciului pentru interesele de progres ale agriculturii şi ţării. Peste această stare, profesorul G. Ionescu-Şişeşti a avut o activitate profesională complexă, de un nivel cu totul superior, contribuind imens la organizarea cercetării agricole româneşti, apoi, prin lucrări de cercetare superioare şi printr-o activitate publicistică inegalabilă în timpul său. Deci avea merit deplin pentru „o pensie personală".

Cunoscând toate acestea pe baza notelor din „Jurnal" ne permitem să negăm unele „informaţii", post belice, care susţineau că profesorul G. Ionescu-Şişeşti ar fi fost reţinut în închisori. Nu este adevărat. Trecând prin filele de calendar activitatea şi viaţa profesorului G. Ionescu-Şişeşti, după notele sale din „Jurnal", vol. III, ne putem forma o imagine destul de realistă asupra activităţii şi vieţii sale, după anii istovitori din perioada 1945 – 1954.

După sfatul dat de Mihail Ghelmegeanu cu privire la noua atitudine pe care trebuie să o aibă asupra mersului noului regim politic şi după anunţul din toamna anului 1948 că va fi păstrat la catedră, profesorul G. Ionescu-Şişeşti a intrat într-o activitate de adaptare vizibilă la noile vremuri, în cadrul activtăţii sale profesionale. A realizat acest fapt cu demnitate şi corectitudine. Efectele suferinţelor anterioare (1945 – 1954) s-au putut constata în actele sale de profesor, dar şi acelea de profespr cetăţean, prin pregătirea impecabilă a cursurilor şi prezenţa fără cusur la activităţile profesionale şi cultural-politice, la care a fost invitat, mai ales ca participant, dar şi ca referent al unor materiale ştiinţifice.

CONCLUZIE. Notele de „Jurnal" lăsate de profesorul G. Ionescu-Şişeşti pentru perioada 1945 – 1948 sunt o sursă bogată şi credibilă de informare, cu privire la perioada în care s-au luat măsuri ce prevedeau despuierea de toate bunurile agonisite într-o viaţă de muncă, a categoriei de cetăţeni bogaţi.

---

[69] Biroul prezidiului Academiei

Scanned with OKEN Scanner

După împlinirea acestor spolieri în anul 1948 se ridica problema sursei de existenţă zilnică umană, căci încă nu era pensionat, iar cei pensionaţi din categoria sa socială, în marea lor majoritate au avut pensiile suspendate.

In condiţiile acestea parcurgea o perioadă foarte greu de suportat. Cu toate acestea s-a luptat pentru adevăr şi pentru drepturile sale, după o viaţă de muncă exemplară. A dovedit aceasta în faţa „Comisiei de analiză" a activităţii politice din perioada războiului. Faptul că nu a fost membru al niciunui partid politic istoric, iar participarea în guvernele dictaturii regale a fost sub umbrela unei persoane apolitice, de înaltă specialitate, l-au salvat de opresiunea la care au fost supuşi alţi mari intelesctuali, care au ajuns la Sighet sau fără nici un loc de muncă, în cazuri „fericite".

Faptul că a scris pozitiv despre ştiinţa agricolă sovietică, încă dinaintea anilor războiului, fiind cunoscut pentru aceasta prin traduceri de opere, prezentări în conferinţe sau introducerea unor fragmente în operele sale, cum a fost bunăoară clasificarea grâului „Triticum vulgare", inclus în lucrarea „Cultura grâului" după D. N. Prianisnicov, au avut o mare importanţă şi în aceeaşi măsură, înalta sa personalitate, definită de opera şi munca încununate de rezultate recunoscute la toate nivelurile societăţii.

Noii guvernanţi erau interesaţi să cunoască valorile intelectuale care nu au fost remarcate de partidele istorice, în guvernele premergătoare războiului şi în cele din perioada dinaintea instalării guvernului dr. Petru Groza, la 6 martie 1945. Cei care nu aveau acest trecut au fost invitaţi în guvernul Petru Groza pentru funcţii de secretari de stat sau chiar de miniştri. Unii au acceptat, dar alţii au refuzat. Ei bine! Cei care nu au acceptat propunerile, în unele cazuri au fost arestaţi şi chiar au suferit închisoarea fără nici un proces. Repet exemplul profesorului Nicolau de la Politehnica Bucureşti, care în urma refuzului a suportat 5 ani de detenţie, fără nici un proces. Este un caz cert. Mama mea şi tata, refugiaţi, au locuit la această familie. Mama era menajera familiei iar tata muncitor la fabrica „Standard-telefoane". Profesorul Nicolau nu a fost implicat în politică în perioada anterior amintită, era un dascăl apreciat, dedicat profesiei didactice.

Profesorul G. Ionescu-Şişeşti a căutat să înţeleagă mersul vremurilor iar faptul că în anul 1948 a fost păstrat la catedră ca profesor, cu toate ofensele suportate, l-au determinat să încerce să se adapteze la condiţiile noilor timpuri, deşi inima sa era încă din tinereţe deschisă unei societăţi liberale. Dar a fost să fie aşa, să răspundă unei maxime rămasă în istorie, sub rostirea marelui actor dramatic maghiar, cetăţean român născut la Cluj, în filmul „Dacii": „Imi plac numai eroii vii", spunea celebrul şi iubitul artist György Kovács.

Parcurgând „notele" sale vedem în primul rând intensitatea excepţională a muncii sale, am putea spune uimitoare, dacă socotim că trecuse bine de vârsta de 60 de ani. Intervalul 1948 – 1958 însemna perioada de vârstă de 63 – 73 de ani.

După îndemnul lui Ghelmegeanu, profesorul G. Ionescu-Şişeşti a început o activitate directă cu privire la popularizarea ştiinţei agricole sovietice, în cursul său „Agrotehnica". Numele cunoscutului pedolog Viliams şi ale altor savanţi ruşi erau amintite în conţinutul cursurilor sale. Din interes de cunoaştere parcurgea şi unele texte politice, unde erau prezenţi chiar şi Lenin şi Stalin. Presupunem că, într-o anumită măsură, era şi o curiozitate, căutarea a ceva interesant. Lecturile sale însă erau foarte variate şi de scurtă durată. Pe lângă clasicii români sau universali, se strecurau şi nume obscure. Asemănător se întâmpla şi în cazul spectacolelor. Toate aveau loc întâmplător.

Rezultatele muncii sale „obşteşti", care de fapt aveau un fond politic, unde iniţial era asistent apoi autor de conferinţe, rapoarte, interviuri etc., l-au confirmat ca persoană credibilă, din rândul celor învăţaţi. Aşa s-a stabilit şi încrederea de a fi invitat la Preşedinţia Consiliului de Miniştri chiar de către Gheorghe Gheorghiu-Dej şi Gheorghe Moghioroş, personalităţi de cel mai înalt nivel al regimului. Au urmat numeroase situaţii în care a făcut parte din comisii organizate pentru acţiuni în variate domenii ale agriculturii. In aceste situaţii era un foarte competent şi activ membru. Uneori era invitat special pentru consultări la cei doi conducători, iar încrederea acestora a mers până la numirea sa în Comisii care au vizitat o expoziţie şi un congres agricol în URSS. Recunoaşterea personalităţii sale ca savant agroinom s-a manifestat prin reprimirea ca „membru plin" al Academiei RPR.

Trebuie să menţionăm desele sale vizite în unităţi agricole de producţie şi de cercetare şi notele pozitive despre rezultatele activităţii acestora. S-a abţinut de la observaţii critice, deşi era posibil să înţeleagă ce însemna înfiinţarea Institutului pentru cultura porumbului Fundulea (ICCP – Fundulea) în raport cu situaţia ICAR-ului, care a condus în scurt timp la transformarea ICAR în „Institutul Central de Cercetări Agricole" (ICCA) sub conducerea profesorului Nicolae Giosan.

In activitatea sa complexă, în care nu lipseau 3 – 5 locuri zilnic, găsim frecvent notarea: „la Facultate" sau „curs", pe lângă care se desfăşura munca specifică colectivului de catedră: experienţe, examene pentru „aspirantură", lucrări specifice disciplinei didactice, examene studenţeşti.

Profesorul G. Ionescu-Şişeşti nu a avut decât un timp foarte limitat pentru viaţa personală. Folosea sfârşitul de săptămână pentru odihnă şi refacerea puterii de muncă. N-am găsit nici o notă în care să ne spună că a organizat pentru familia sa o excursie în străinătate, după o dorinţă personală, în schimb a avut întotdeauna o ţinută vestimentară adecvată locului unde muncea. Ţinea să fie îmbrăcat decent.

O preocupare evidentă a avut-o prof. G. Ionescu-Şişeşti pentru alegerea colaboratorilor la catedră, chiar şi în condiţiile anilor de după Al Doilea Război Mondial. Intre ei s-au aflat: Veronica Mihalca, Teodor Moscalu, Dinu, Gh. Budoi. Primii săi asistenţi au fost N. Hulpoi şi

Scanned with OKEN Scanner

Irimie Staicu, pe care i-a apreciat tot timpul. Ei au ajuns personalităţi recunoscute în domeniile în care s-au specializat şi figurează în albumul „Mari agronomi români: 1800 – 2000"

Putem concluziona că profesorul G. Ionescu-Şişeşti a avut o activitate şi o viaţă specifică marilor intelectuali din timpul socialismului, fiind preocupat de a munci, după toate puterile sale, pentru progresul ştiinţific şi practic al agricultorului, pentru progresul ţării.

13. OPERE DIDACTICO-ŞTIINŢIFICE

A. Curs de AGROLOGIE

Preambul. Aspiraţia dr-lui G. Ionescu-Şişeşti de a deveni un profesor important pentru disciplina de „Agrologie" s-a ivit încă din perioada când era prizonier în Primul Război Mondial, la Plan, în Boemia. Atunci, întâmplarea ce i-a permis să studieze lucrarea lui E. Ramann, „Bödenkunde", l-a orientat spre acest ţel căuia i-a rămas fidel întreaga viaţă. De aceea el trebuie considerat în egală măsură profesor şi cercetător agronom, care s-a ridicat la gradul distinct de agronom-savant.

Între preocupările sale iniţiale legate de activitatea didactică s-a aflat efortul pentru documentare, studiu în vederea elaborării unui curs modern de „Agrologie", care lipsea în bibliografia românească. O primă formă a acestui curs a fost finalizată şi prezentată în anul 1922, după ce a primit numirea ca „profesor provizoriu" pentru acest obiect agronomic. El a fost apoi completat şi extins, an de an, fiind litografiat în anul 1931, după cursul ţinut în anul şcolar 1930/1931. La pagina 854 (format A5) era notat: „sfârşit – curs de Agrologie editat de studentul Nic. M. Dină, anul 1931".

Trebuie menţionat că acest curs a apărut după trei decenii de la publicarea tratatului de Agrologie a lui G. Maior la 1898, faţă de care prezenta un progres radical, tratat pe care nu-l găsim consemnat în conţinutul cursului său litografiat în anul 1931, dar îl remarcăm în Bibliografia consemnată pentru volumul „Agrotehnica" publicat în anul 1943.

Credem a fi interesant să reproducem în acest „preambul", definiţia dată Agrologiei de către autor, în anul 1931: «Agrologia se ocupă cu studiul solului în raport cu planta, cu procedeele de a-l cultiva, de a-l îmbunătăţi, cu procedeele urmate de îngrijirea plantelor până la recoltă sau cu procedeele culturale». Este o definiţie cu caracter general, aproape completă, valabilă şi azi pentru disciplina „Agrotehnică", dar exprimată în limbajul timpului acela.

Cuprinsul acestui curs ne va ilustra aspectele de fond ale acestei discipline, de aceea vom prezenta denumirea capitolelor care îl alcătuiesc, având în vedere că este prima formă a cursului de „Agrologie" modern, din bibliografia didactică românească. Iată: **(57)**

- Introducere
- Cap. I — Formarea solului
  - Procesele fizice şi chimice care dau mineralul primitiv duc la solul mai mult sau mai puţin dezgregat;
  - Fenomene biologice care duc la formarea solului
- Cap. II — Formarea humusului
  - Rolul plantelor în formarea humusului
  - Turbăriile; Marşele
- Cap. III — Proprietăţile fizice ale solului
  - Structura ssolurilor
  - Coeziunea solurilor
  - Adeziunea solului
  - Rezistenţa solului la lucrarea cu instrumentele agricole
  - Greutatea solului
  - Culoarea solului
- Cap. III — Economia apei în pământ
  - Apa higroscopică
  - Apa capilară
  - Apa în pământ după F. Zuncker-Breslau
    - √ higroscopicitatea
    - √ apa capilară
    - √ apa capilară deschisă
    - √ apa peliculară
    - √ apa pendulară
    - √ apa funiculară
    - √ starea apei în pământ
    - √ capacitatea solului pentru apă
    - √ conţinutul momentan de apă
    - √ apa freatică
    - √ permeabilitatea solului pentru apă
    - √ evaporaţia apei din sol
    - √ consumul specific de apă al plantelor
  - Căldura solului
    - √ capacitatea calorică

Scanned with OKEN Scanner

- Electricitatea din sol
- Cap. IV Fenomene de distrugere şi de reconstituire a solului[70]
- Cap. V Biologia solului
- Cap. VI Despre îngrăşăminte
  - Introducere. Asimilarea sărurilor. Îngrăşăminte minerale sau artificiale. Îngrăşăminte sintetice, îngrăşăminte indirecte
  - Îngrăşăminte naturale sau complecte: bălegarul de grajd, compostul, latrinele ca îngrăşământ, îngrăşământul verde
  - Guano
  - Cantitatea îngrăşămintelor necesare solului şi plantelor
  - Succesul îngrăşării pământurilor
  - Lucrări de laborator cu îngrăşăminte
- Cap. VII Lucrări de cultură propriu-zise
  - Unelte de muncă: cazmaua, târnăcopul, grebla, plugul, pluguri cu tracţiune mecanică
  - Arătura
  - Alte instrumente de muncă: cultivatorul, grapele, tăvălugul, semănătoarea
- Cap. VIII Îngrijirea semănăturilor
- Cap. IX Recoltarea cerealelor, treieratul
  - Recoltarea plantelor furajere
  - Prepararea nutreţului murat
  - Recoltarea rădăcinoaselor

Cursul mai cuprinde o continuare (anexă) care prezintă „Problema apei şi irigaţiilor în România" sub semnătura lui Ernest Gayraud, fost coleg român de la Hohenheim a lui G. Ionescu-Şişeşti, şi care în acel timp avea un post didactic la Facultatea de Agronomie Bucureşti (Academia de Înalte Studii Agronomice).

În această perioadă a fost publicat şi cursul de Agrologie a profesorului Marin Chiriţescu-Arva, care preda această disciplină la Academia de Agricultură de la Cluj, care a avut bune aprecieri. M. Chiriţescu-Arva la scurt timp, după venirea la Şcoala Centrală de Agricultură Herăstrău, unde a fost şi director (1927 – 1935) a abordat cursul de Fitotehnie.

Analizând prima parte a cursului referitor la formarea solului, constatăm un nivel elevat de redare, de explicare a conţinutului, care se bazează pe bibliografie universală, îndeosebi pe tratatul lui Ramann. Meritul deosebit al autorului constă în faptul că textul redat prezintă conţinutul unei elaborări personale, care respectând bibliografia dă impresia unei creaţii personale iniţiale. Găsim un limbaj ştiinţific autentic, însoţit de exemple, calcule matematice şi grafice de o certă claritate. Acest capitol este redat într-un volum de expunere corespunzător cursurilor remarcabile ale timpului, ocupând 358 de pagini.

Un merit în plus se acordă autorului pentru introducerea în curs, ca o continuare a capitolului despre formarea solului, a temei „Fenomene de distrugere şi de reconstituire a solului. Această lucrare a fost expusă iniţial într-o conferinţă ţinută la Casa Şcoalelor, pe când era „Director general al îndeumărilor agricole" (1922)

La fel de complet şi analitic este prezentat capitolul „Despre îngrăşăminte".

Partea legată de aplicaţia practică ce conducea la obţinerea recoltelor este redată în raport cu nivelul de dezvoltare al agriculturii din acel timp, rezultând un conţinut mai puţin extins comparativ cu scrierile ulterioare din cursul de Agrotehnică, unde, prima parte referitoare la sol este mai restrânsă prin trecerea ei la cuprinsul „Pedologiei".

La modul general, acest prim curs de „Agrologie" a fost elaborat cu îngrijire, fiind redat într-un limbaj de înaltă ţinută ştiinţifică. Se poate spune că şi scrierea literar-lingvistică a fost de evidentă calitate. Din acest motiv găsim potrivit să reproducem prima parte din capitolul „Biologia solului" ca exemplu ce vine să confirme calităţile remarcabile amintite despre cursul de „Agrologie" a profesorului G. Ionescu-Şişeşti. **(58)**

Capitolul 5. BIOLOGIA SOLULUI.

Solul e substratul pe care se desvoltă vegetaţia şi regnul animal, substrat care condiţionează viaţa la suprafaţa planetei. E o legătură de interdependenţă la suprafaţa pământului, între regnul mineral, vegetal şi animal.

Această interdependenţă se petrece în acest strat superficial care poartă numele de *pedosferă*. Viaţa primitivă la suprafaţă e reprezentată prin plante fiindcă numai ele pot capta energia din univers, să prelucreze substratul mineral din sol şi compuşi din atmosferă, pe care apoi să-i transforme în substanţă organică vie. Plantele pot capta energia din sol prin fenomenul de *fotosinteză*, să o înmagazineze sub formă de compuşi ai carbonului, să asimileze săruri cu această energie şi să formeze în corpul lor un rezervoriu de energie pentru ele şi pentru animalele ce se desvoltă pe contul lor. Animalele nu pot capta această energie dela soare şi nici nu pot capta substanţele minerale de care au nevoe în desvoltarea lor.

Ele sunt avizate la energia plantelor. Substanţa organică ingerată se oxidează şi dă animalului energia chimică şi vitală de creştere. Aceasta se înţelege şi pentru animalele carnivore. De aceia regnul animal este un *regn secundar*, care nu s'ar putea desvolta de sine stătător la suprafaţa pământului cum poate să se desvolte cel vegetal. Acest lucru demonstrează în mod destul de evident raportul strâns care este între regnuri şi suprapunerea lor energetică. Prin fenomenul de descompunere, substanţele organice rezultate din corpul vegetal sau animal se întorc din nou în regnul mineral.

Prin urmare în natură este un *circuit al materiei* care din bioxid de carbon, oxigen şi săruri se transformă

[70] Conferinţă ţinută de G. Ionescu-Şişeşti la Casa Şcoalelor

Scanned with OKEN Scanner

în plante, de aci trece în corpul animalelor, pentru ca de aci să revină iar în natură, în atmosferă sau în pedosferă. Tot astfel e un *circuit al energiei*. Astfel energia se captează de către plante prin fenomenul de fotosinteză, înmagazinată sub formă de substanţe organice oxidabile care servesc ca isvoare energetice pentru animale. Iar când animalele mor, energia aceasta se diluează din nou în univers.

Fiecare regn are un rol determinat în acest circuit de energie şi materie.

Dacă considerăm regnul vegetal vedem că în el plantele încep dela formele cele mai simple, care sunt bacteriile şi merg până la cele mai superioare. Această scară de evoluţie se observă şi în regnul animal.

Aceste trepte se grupează în asociaţiuni şi sub această formă lucrează asupra mediului sau asupra altor asociaţiuni diferite.

În natură sunt efecte de masă, de asociaţiuni, nu de indivizi diferiţi. Aceste asociaţiuni se pot găsi într-un paralelism de influenţe sau într'un antagonism al fenomenelor de viaţă. Analogia dintre fenomenele de viaţă a acestor mari grupe poate să meargă până la simbioză, alteori până la un paralelism mai îndepărtat, alteori ia aspectul unei lupte. Astfel dacă ne referim la viaţa microorganismelor, bacteriile sunt veşnic în luptă cu protozoarele. Dezvoltarea unora însemnează regresarea altora. Afară de asta sunt asociate bacterii în masă care formează condiţiuni prealabile altor bacterii cari urmează după ele. Astfel cele aerobe dacă consumă aer pregătesc teren favorabil celor anaerobe. Cele care descompun zaharurile pregătesc teren favorabil altor specii care duc descompunerea până la acizi sau alţi compuşi. Algele şi ciupercile se leagă în simbioză şi formează licheni. Alte plante trăesc în simbioză cu bacteriile de azot. Unele plante se ajută reciproc în desvoltarea lor normală. Astfel vegetaţia timpurie de pădure e necesară pădurii după cum şi pădurea este necesară pentru ea.

Alteori se întâmplă ca vegetaţia inferioară să intre în luptă cu formaţiunile de vegetaţie superioară cum este cazul cu genurile: Vaccinium şi Erica care caută să se stabilească în pădure şi să îngreueze condiţiile ei de vegetaţie până la eliminare.

Adesea se vede cum după un ciclu de stepă urmează un ciclu de carpen, de teiu şi alte specii, după un ciclu de fag urmează un ciclu de mesteacăn, după conifere preţioase, conifere inferioare. Astfel, în natură se succed aceste asociaţiuni într'o luptă de întâietate. În aceste fenomene de luptă sau de asociaţiuni, un rol mare îl joacă bacteriile. Bacteriile sunt acele organisme microscopice care au marele rol de a lega energia solară. Plantele au nevoe de bioxid de carbon, oxigen şi săruri din pământ. Între aceste săruri ele au într'o largă măsurănevoea de săruri de azot. Dar se ştie că azotul nu se găseşte în nici una din cele trei forme de roci alcătuitoare ale pământului şi atunci originea azotului din pământ trebue căutată în atmosfera care conţine într'o largă măsură această substanţă. Bacteriile sunt acelea care leagă sub formă de compuşi mai mult sau mai puţin stabilite, azotul din aerul atmosferic. Dacă nu ar exista bacteriile n'ar exista nitraţii şi atunci plantele superioare cu toată energia solară n'ar putea să se desvolte, fiindcă azotul primordial nu se găseşte în pedosferă, iar plantele nu-l pot lega direct din aer.

Deci bacteriile reprezintă viaţa primă şi independentă de pe pământ. Ele reprezintă baza vieţii în univers. Ele s'au fixat probabil pentru prima oară pe litosferă şi tot ele azi permit luarea azotului din atmosferă şi deci desvoltarea plantelor superioare şi a regnului animal. Bacteriile închid ciclul de circulaţie al substanţelor la suprafaţa pământului. Dacă n'ar exista ele, atunci organismele vegetale şi animale s'ar acumula la suprafaţa planetei şi atunci viaţa n'ar mai fi posibilă din cauza acumulării acestor cadavre, fiindcă transformările chimice ale materiei organice sunt mult mai lente. Deci ele încep şi termină ciclul de viaţă. Tocmai din acest punct de vedere importanţa lor e capitală. Ne-am ocupat de bacterii la formarea humusului, unde am văzut clasificarea lor în aerobe şi anaerobe şi tot acolo am văzut care sunt factorii care favorizează sau sistează viaţa lor aşa că nu mai e nevoe să revenim.

Aceste bacterii reprezintă sisteme energetice şi substanţiale foarte variate.

Plantele superioare reprezintă un singur mijloc de desvoltare şi anume fotosinteza, asimilaţia etc., substanţelor din pământ, pierderea de apă prin transpiraţie, respiraţia şi degajarea de bioxid de carbon. Toate aceste fenomene alcătuesc un singur sistem care au acelaşi scop final desvoltarea plantei. Bacteriile însă au numeroase sisteme. Astfel unele îşi iau energia trebuincioasă din oxidări, altele din azotul atmosferic, altele din oxidarea ferului, sulfului. Afară de acestea alte bacterii îşi iau energia necesară prin reducerea unor substanţe bogate în oxigen, altele trăiesc pe contul materiei organice, altele pe organisme vii (bacterii patogene). Prin urmare câte grupe am enunţat, tot atâtea sisteme diferite de a-şi trage energia şi hrana. Deci bacteriile reprezintă sisteme de viaţă mult mai complexe şi mai variate. Din punctul acesta de vedere, viaţa bacteriilor reprezintă o lume minunată cu însuşiri foarte deosebite de ale vieţii animale şi vegetale.

În fragmentul reprodus autorul prezintă fenomenul general de instalare şi funcţionare a sferei biologice a solului. Explică în mod cauzal circuitul energetic biologoc în natură şi interdependenţa dintre sol, vegetaţie şi vieţuitoarele care formează mediul natural.

Foarte clar explică acel rol de regn secundar pentru „regnul animal", pe care îl include apoi în circuitul general al materiei şi energiei, precizând apoi că «Fiecare regn are un rol determinant în acest circuit de energie şi materie».

Autorul remarcă efectele de „masă", „de asociaţiune" în procesele de transformare a materiei în energie şi nu se opreşte la individ, dându-i importanţă şi remarcă importanţa simbiozei în parcursul dezvoltării delor două regnuri, dar şi în cadrul fiecăruia dintre ele.

În continuare face o extindere asupra circuitului speciilor în acelaşi spaţiu ca expresie a „luptei pentru existenţă", ajungând la rolul microorganismelor.

Întregul conţinut este redat la un nivel ştiinţific elevat, care reflectă capacitatea autorului de a prezenta elementele ştiinţifice la un nivel superior inteligibil.

B. AGROTEHNICA – manual universitar

Profesorul G. Ionescu-Şişeşti nu a mai editat cursul de Agrologie din anul 1931 însă, pe parcursul anilor, a perfecţionat conţinutul temelor ajungând la o dezvoltare care i-a permis să publice un manual pentru studenţi sub titlul „Agrotehnica", în anul 1943. A considerat această lucrare ca volumul I, dar volumul II nu a mai fost elaborat din cauza războiului şi apoi

Scanned with OKEN Scanner

a anilor grei ce au urmat. Această lucrare este însă o operă de certă valoare didactică şi ştiinţifică. A fost umbrită de tratatul „Agrotehnica", vol. I, II (1958), dar în mod corect trebuie ca această lucrare să fie considerată „primul manual modern de Agrotehnică" din bibliografia românească.

Analizând „Tabla de materii" (cuprinsul) acestui manual vom constata un progres radical în conţinut, comparativ cu „Agrologia" din anul 1931, unde se observă gradul dezvoltat de expunere a temelor privind lucrarea solului, realizarea culturilor şi recoltarea lor. În general are o structură modernă, corespunzătoare dezvoltării nivelului ştiinţei la data apariţiei. Trebuie să apreciem în acest caz faptul că acest nivel elevat al lucrării se datorează consecvenţei autorului în munca de cercetare, introducerea treptată a rezultatelor în conţinutul temelor lucrării o perioadă îndelungată de timp.

Considerăm important pentru istoria ştiinţei agricole să redăm titlul capitolelor care structurează conţinutul acestei lucrări absolut remarcabilă: **(59)**

Tabla de materii

Cap. I. Introducere (Ce este Agronomia; Ce este Agrotehnica sau Agrologia; Relaţiile plantelor cu mediul înconjurător
Cap. II. Clima
Cap. III. Formarea solului. Tipuri de sol
Cap. IV. Însuşirile fizice ale solului
Cap. V. Apa ca factor de vegetaţie
Cap. VI. Chimia solului
Cap. VII. Biologia solului
Cap. VIII. Distrugerea solului
Cap. IX. Îngrăşămintele chimice
Cap. X. Îngrăşămintele naturale
Cap. XI. Starea de fertilitate a diferitelor tipuri de sol din România şi nevoia lor de îngrăşăminte
Cap. XII. Lucrările solului
Cap. XIII. Sămânţa şi semănatul
Cap. XIV. Asolamentul
Cap. XV. Îngrijirea semănăturilor
Cap. XVI. Lupta contra secetei (Dry-Farming)
Index şi Bibliografie
Hărţi şi planşe colorate

Din această operă găsim important să reproducem după original „Prefaţa", elaborată de autor cu explicaţii ce aduc lămuriri asupra importanţei ce o prezintă, apoi cu privire la structura conţinutului şi la părţile mai dezvoltate în scopul aplicării practice a cunoştinţelor.

Mai completăm cu „Legea minimului" unde se poate vedea nivelul elevat de expunere a conţinutului.

Autorul menţionează şi numele înaintaşilor şi contemporanilor săi care au avut contribuţii în domeniu, prin lucrări unitare sau prin articole dezvoltate pentru unele teme. Între acestea trebuie remarcate cele semnate de G. Maior şi Marin Chiriţescu-Arva. Dintre ei lipseşte P. S. Aurelian, care a scris teme de Agrotehnică extinse, lăsând primele scrieri moderne despre lucrările solului, îndeosebi despre arăturile adânci, în „Monitorul Oficial" şi în „Economia Rurală". El a fost primul în ordine cronologică în abordarea acestei teme.

PREFAŢA

Agricultura românească trece în timpul de faţă printr'o prefacere technică şi de organizare, care însemnează un progres evident faţă de trecutul apropiat. Dorinţa agricultorilor de a şti, de a se informa , de a se ţine la curent cu tot ceeace este nou şi folositor este foparte vie.

Nevoia unei colecţii de manuale ştiinţifice este mult simţită în agricultura noastră astăzi. Această nevoie a fost recunoscută de un for autorizat: fosta Uniune a Camerelor de Agricultură, pe când era Preşedinte d-l C. Sescioreanu. D-sa a pus temelia organizărei editoriale care publică această colecţie. Societatea Centrală Agricolă din România şi Ministerul Agriculturii şi Domeniilor au dat deasemenea sprijinul lor acestei iniţiative.

Lucrarea de faţă face parte din volumul I al colecţiunei. Acest volum va mai cuprinde Ameliorarea plantelor, Fitotehnia şi Fitopatologia.

Prin natura cuprinsului său lucrarea de faţă trebuia să premeargă celorlalte din acelaşi volum. Materia pe care o tratăm noi, care a fost denumită *Agrologia* sau *Agricultura generală* a mai fost tratată şi de alţi autori înaintea noastră: I. Ionescu dela Brad, G. Maior, D. P. Petrescu, N. O. Popovici-Lupa, Max. Popovici şi G. Cipăianu. Lucrările de Agrologie ale acestor autori sunt părţi din tratate de agricultură scrise de ei. Un tratat de Agrologie a scris M. Chiriţescu-Arva; dar ceeace el a publicat este numai o parte din Agrologie.

Toate aceste lucrări sunt acum epuizate şi agricultorii cari vor să se iniţieze în problemele acestei ramuri a ştiinţei agricole trebuie să recurgă la tratate străine, al căror conţinut nu corespunde condiţiunilor speciale de la noi din ţară şi care, bine înţeles, nu puteau avea în vedere bogatul material de cercetare şi experienţe care a fost strâns la noi în ultimii 15 ani, mai ales prin activitatea Institutului de Cercetări Agronomice.

Noi am folosit în lucrarea noastră tot ceeace este mai nou în literatura ştiinţifică şi în progresul tehnic din alte ţări, am folosit cunoaşterea la faţa locului a condiţiunilor în care se desfăşoară agricultura noastră şi am folosit de asemenea observaţiile, studiile şi cercetările făcute în ţară şi mai ales pe acelea ale Instiututului de Cercetări Agronomice.

Am pornit dela convingerea că o carte folositoare de agricultură trebue să pue la curent pe cititori cu stadiul ştiinţei şi al technicei dintr'o anume epocă, dar numai cu ceeace este definitiv dobândit.

Scanned with OKEN Scanner

Nu e de nici un folos să introducem pe cititor în diferite ipoteze, în probleme controversate şi încă mai puţin în polemicele ştiinţifice. Nici nu am avut intenţia ca această carte să fie o inventariere completă a tot ce s'a lucrat în materia ce tratăm, cum sunt unele tratate străine, în special germane, ci am dorit să dăm cititorilor sinteza acelor cercetări, substanţa lor durabilă, care se poate integra în planul şi scopul urmărit de această carte.

Am căutat să tratăm foarte pe scurt capitolele de la început, mai mult teoretice, şi să dăm o desvoltare mai mare părţei tehnice, de aplicaţiune practică. Pentru a sublinia acest mod de a trata materia, am părăsit titlul vechi de *Agrogeologie* al acestei discipline şi am crezut că este mai corespunzător cu cuprinsul ei şi cu modul cum noi am înţeles să tratăm materia, dându-i numele de *Agrotehnica*.

Planul iniţial al lucrării prevedea o tratare mai succintă. Comitetul Editurei Agricole a găsit că o tratare prea rezumativă nu corespunde scopului urmărit. Astfel lucrarea de faţă a luat o desvoltare mai mare decât era plănuit. Totuşi ea nu este de cât un tratat prescurtat. Anumite desvoltări se vor putea face la o ediţie viitoare; bine înţeles, dacă cititorii vor încuraja cu interesul lor prima ediţie. Punem mare preţ pe colaborarea cititorilor, ale căror observaţiuni şi sugestii le aşteptăm.

Cartea ar trebui citită în întregime, pentru că un capitol se întemeiază pe altul. Aşa de pildă, spre a înţelege bine capitolele despre îngrăşăminte, trebue mai întâi citite capitolele despre chimia solului şi cel despre biologia solului; pentru a înţelege bine capitolul despre lupta contra secetei trebue citit mai înainte capitolul despre climă şi despre însuşirile fizice ale solului şi aşa mai departe. Ne-am dat seama totuşi, că nu e cu putinţă ca un cititor să citească deodată toată cartea, ci fiecare va citi unul sau altul din capitolele ce-l interesează mai de aproape. De aceia se vor întâlni în text trimiteri destul de numeroase la capitolele şi paragrafele înrudite, cum şi unele repetiţii de neînlăturat.

Pentru înlesnirea cititorilor am adăugat la sfârşitul cărţii un index cuprinzând termenii technici şi ştiinţifici întrebuinţaţi, precum şi un index al autorilor citaţi. Am adăugat o bibliografie a lucrărilor consultate, bibliografie care va putea servi acelor cititori cari doresc o informaţie mai largă, sau care ar dori să adâncească unul sau altul din capitolele tratate.

G. Ionescu-Şişeşti

9 iulie 1942, Bucureşti

Pentru o cunoaştere directă a modului de tratare a conţinutului, vom reproduce fragmente din conţinut, după cum urmează:

1. Factorii de vegetaţie (fragment)
2. Legea minimului (fragment)

1. FACTORII DE VEGETAŢIE

Am arătat în capitolul I modul cum se hrănesc şi cum cresc plantele. La procesul de creştere iau parte o serie de factori, denumiţi factori de vegetaţie. Unii din aceşti factori sunt energetici: căldura, lumina, electricitatea; ei furnizează plantei energia necesară. Alţii sunt substanţiali: furnizează plantei substanţele necesare creşterei. În această grupă intră apa, bioxidul de carbon, oxigenul, precum şi toate substanţele ce se găsesc în sol, pe care plantele le absorb prin rădăcini şi despre care am vorbit în capitolul VI (Chimia solului). Sunt consideraţi încă factori de vegetaţie spaţiul, de care dispune o plantă, cum şi structura solului. Aceştia sunt factori fizici.

Technica agricolă se ocupă în special de factorii care pot fi influenţaţi de om şi aceştia sunt factorii fizici şi factorii substanţiali. Se cresc desigur plante în seră la căldură artificială, se aplică câteodată şi lumină artificială spre a grăbi desvoltarea, dar în practica agricolă propriu zisă factorii energetici sunt folosiţi, aşa cum natura ni-i pune la dispoziţie. Dintre factorii substanţiali oxigenul şi bioxidul de carbon se găsesc în atmosferă în totdeauna în cantitatea trebuincioasă.

Grija de căpetenie a agricultorului rămâne aprovizionarea solului cu apă şi cu substanţele minerale care sunt absorbite prin rădăcini. Aceste substanţe sunt acelea pe care le-am arătat în capitolul VI. Din ele numai patru ajung să se împuţineze în aşa măsură încât e nevoie ca ele să fie redate solului.

2. LEGEA MINIMULUI

Toţi factorii de vegetaţie sunt deopotrivă de necesari pentru desvoltarea plantelor. Acest adevăr a fost demonstrat de Justus von Liebig, care l-a exprimat în forma unei legi biologice, denumită de el *legea minimului*. Iată cum e formulată această lege: desvoltarea plantelor şi deci mărimea recoltei depinde de factorul de vegetaţie care se găseşte în minim.

În sensul acestei legi, poate o plantă să aibă în optim toţi factorii de vegetaţie, afară de unul. Dacă acel unu lipseşte, planta nu se va desvolta, recolta va fi proporţională cu cantitatea în care se găseşte factorul minim.

Recolta se compară cu capacitatea unui hârdău care ar avea doagele de lungimi diferite: capacitatea e dată de doaga cea mai scurtă. Sau se compară mărimea recoltei cu rezistenţa unui lanţ, care e compus din verige de diferite grosimi. Rezistenţa lanţului, în întregul lui, depinde veriga cea mai slabă.

Din legea minimului derivă *legea proporţiilor armonice*: Factorii de vegetaţie trebue să fie într'un raport determinat, spre a obţine maximul de recoltă. A spori sau a îmbunătăţi pe unii din factorii de vegetaţie nu e suficient spre a mări recolta, trebuie sporiţi sau îmbunătăţiţi toţi factorii de vegetaţie şi în special acela sau aceia, care se găsesc în minim.

Noi am constatat în experienţe exacte în casa de vegetaţie, că un sol sărac în azot şi în fosfor dă recolte mici şi plantele au o desvoltare întârziată. Dacă adăogăm solului fosfor, în cantitatea trebuincioasă, dar nu adăogăm azot, plantele se comportă ca şi pe solul neîngrăşat: nu înfrăţesc, sunt tardive, dau recoltă mică. Dacă adăogăm solului azot, însă de loc fosfor, lucrurile se petrec la fel. Dacă însă adăogăm azot şi fosfor în proporţii convenabile, plantele înfrăţesc, ajung mai repede la maturitate şi dau recolte maxime.

Practica pe care o aplică unii agricultori, de a da pământului îngrăşământul pe care-l au la îndemână sau care este mai ieftin, este greşită. Se poate întâmpla în acest caz să se facă pământului mai mult rău decât bine: se strică proporţiile armonice. Trebue să dăm pământului nu ceeace avem la îndemână, ci ceeace este necesar: adică substanţa care se găseşte în minim.

Scanned with OKEN Scanner

C. AGROTEHNICA – tratat ştiinţific

Ne amintim că rectorul Facultăţii de Agronomie Bucureşti, M. Levente, şi alţii i-au propus profesorului G. Ionescu-Şişeşti să elaboreze un tratat ştiinţific de Agrotehnică, având cunoştinţă despre lucrările sale anterioare. Era anul 1955. Menţionăm că acest rector temporar era un om politic, fost membru supleant al CC al PMR, apoi ministru al comerţului, director la Statistică, economist, politician comunist. Se afla acolo pentru „alte însărcinări" date de tovarăşi, dar se pare că era un om cumpătat. Profesorul G. Ionescu-Şişeşti nu s-a plâns vreodată de comportarea lui, în cei doi ani (aproximativ), 1955 – 1956, cât s-a aflat în această funcţie.

Această propunere era notată în Jurnal (vol. III) la 5 februarie 1955 şi se specifica faptul că va stabili singur programa analitică după care să fie elaborată lucrarea, în plus va primi toate înlesnirile necesare, începând cu concediul necesar. Ca importanţă, aceste înlesniri însemnau şi asumarea cheltuielilor de tipar, cel puţin pentru prima ediţie, la Editura Agro-silvică, care executa această lucrare.

Deşi avea vârsta de 70 de ani, profesorul G. Ionescu-Şişeşti era tentat să lucreze la o asemenea operă. Cursul său de Agrologie şi două ediţii din manualul „Agrotehnica" (1943, 1947), ofereau un material de bază pe care se putea construi un tratat ştiinţific. Manualul din 1947, ediţia a doua, avea o întindere de 705 pagini, iar cursul de „Agricultură generală" (uz intern), vol. I, depăşea 800 pg; la acestea se adăuga vol. II „Buruienile" – curs, 228pg.

Timpul său de lucru era aşa de ocupat încât până în toamnă nu a început lucru la noua ediţie a cărţii. Însă, la 26 octombrie 1955 găsim în Jurnal, vol. III, următoarea notă: «Moghioroş mi-a făcut reprosul că-mi risipesc forţele în prea multe direcţii; ca şi cum ar depinde de mine să fac altfel. A dat dispoziţie să fiu lăsat liber de la 8 noiembrie la 1 februarie (1956), spre a scrie cartea de „Agrotehnică"». Autorul considera iniţial această lucrare ca fiind ediţia a III-a, fără a remarca faptul că va fi diferită mult faţă de primele două ediţii, prin volumul conţinutului, dar şi prin valoarea ştiinţifică a operei. A rezultat primul tratat ştiinţific de nivel internaţional, care finaliza eforturile unei perioade de 36 de ani de muncă, pentru a ajunge de la „cursul de Agrologie" la tratatul ştiinţific „Agrotehnica". Această realizare îi conferă, de drept, profesorului G. Ionescu-Şişeşti, statutul de părinte fondator al disciplinei agronomice „Agrotehnica" şi a tratatului ştiinţific, având aceeaşi titulatură. Opera scrisă a fost semnată împreună cu Irimie Staicu, colaboratorul său apropiat, care a adus o contribuţie la elaborarea lucrării, în fond a fost într-o anumită măsură un gest de generozitate a profesorului faţă de fostul său asistent, pentru a-l sprijini în obţinerea numirii sale la catedra sa care urma să fie eliberată în acea perioadă. Dar, notele de jurnal, foarte frecvente, cu privire la elaborarea lucrării, nu specifică o contribuţie a profesorului Staicu, care să-i confere dreptul de autor egal.

In final a rezultat o operă în două volume: vol. I – 992 pagini, vol. II – 1088 pagini. Lucrarea a fost realizată într-o tehnoredactare clasică, de ţinută corespunzătoare înaltei sale valori, la Editura Agro-silvică, iar lansarea ei a fost un eveniment de remarcabilă ţinută cultural-ştiinţifică. **(61)**

O lucrare atât de reprezentativă pentru activitatea profesorului G. Ionescu-Şişeşti trebuie să aibă un loc pentru reproducerea „Cuprinsului" (Tabla de materii), care ne lasă o orientare asupra conţinutului şi chiar asupra calităţii ei ştiinţifice, încât vom reproduce titlul părţilor de alcătuire şi al capitolelor.

AGROTEHNICA (vol. I)
Partea I (p. 9)
Caracterul şi cuprinsul ştiinţei agricole. Locul şi cuprinsul Agrotehnicii. Dezvoltarea ştiinţei agricole
Capitolul I. Caracterul şi cuprinsul ştiinţei agricole sau agronomiei. Locul şi cuprinsul agrotehnicii.
Capitolul II. Dezvoltarea ştiinţei agricole
Capitolul III. Dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii agricole în România şi RPR
Partea a II-a (p. 69)
Factorii vieţii plantelor sau factorii de vegetaţie
Capitolul I. Viaţa plantelor
Capitolul II. Lumina ca factor de vegetaţie
Capitolul III. Căldura ca factor de vegetaţie
Capitolul IV. Aerul ca factor de vegetaţie
Capitolul V. Apa ca factor de vegetaţie
Capitolul VI. Substanţele minerale ca factori de vegetaţie
Capitolul VII. Electricitatea şi radioactivitatea în raport cu planta
Partea a III-a (p. 243)
Mediul de viaţă al plantelor. Clima şi solul ca sinteze a tuturor factorilor de vegetaţie

AGROTEHNICA
Partea a VII-a (p. 6)
...Sămânţa şi organele vegetative de înmulţire. Semănatul şi plantatul. Îngrijirea semănăturilor
Capitolul I. Sămânţa şi organele vegetative de înmulţire
Capitolul II. Semănatul şi plantatul
Capitolul III. Îngrijirea semănăturilor
Partea a VIII-a (p. 109)
Buruienile şi combaterea lor
Capitolul I. Noţiuni generale despre buruieni. Pagubele cauzate de buruieni. Sursele de îmburuienare. Particularităţile biologice şi clasificarea buruienilor
Capitolul II. Buruienile parazite şi semiparazite din RPR
Capitolul III. Buruienile neparazite din semănăturile din ţara noastră
Capitolul IV. Buruienile neparazite din lucerniere, trifoişti, sole înierbate, pajişti şi izlazuri răspândite în ţara noastră
Capitolul V. Lupta împotriva buruienilor
Partea a IX-a (p. 283)
Seceta şi lupta contra ei
Capitolul I. Ce este seceta. Zonele secetoase. Mecanismul de rezistenţă a plantelor la secetă

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul I. Clima şi raporturile ei cu vegetaţia
Capitolul II. Clima în RPR
Capitolul III. Solul ca mediu indispensabil
Capitolul IV. Alcătuirea granulometrică sau textura solului
Capitolul V. Compoziţia şi însuşirile chimice ale solului
Capitolul VI. Biologia solului şi fertilitatea
Capitolul VII. Structura solului
Capitolul VIII. Solurile din RPR
Partea a IV-a (p. 505)
Organizarea teritoriului şi asolamentele
Capitolul I. Organizarea teritoriului
Capitolul II. Asolamentul general
Capitolul III. Asolamentul cu ierburi perene
Capitolul IV. Asolamentul furajer. Asolamentul de protecţie. Conveierul verde. Asolamente speciale
Capitolul V. Complexul Docuceaev-Kostacev-Viliams sau sistemul de agricultură cu ierburi
Partea a V-a (p. 649)
Îngrăşămintele
Capitolul I. Îngrăşăminte minerale şi îngrăşăminte organice industriale
Capitolul II. Îngrăşăminte indirecte sau amendamente. Îngrăşăminte pentru cazuri speciale. Îngrăşăminte cu microelemente
Capitolul III. Îngrăşăminte organice
Capitolul IV. Îngrăşăminte bacteriene
Capitolul V. Modul de aplicare a îngrăşămintelor. Problema aplicării îngrăşămintelor în RPR
Partea a VI-a (p. 829)
Lucrarea solului
Capitolul I. Aratul
Capitolul II. Lucrările solului după arat
Capitolul III. Sisteme şi metode noi de lucrare a solului
Capitolul IV. Comparaţie între tracţiunea animală şi cea mecanică. Tractoarele folosite în agricultura RPR
Capitolul II. Seceta din 1946 în RPR
Capitolul III. Combaterea secetei
Capitolul IV. Perdelele forestiere de protecţie şi perdelele antierozionale
Capitolul V. Lupta contra secetei prin irigaţie
Partea a X-a (p. 452)
Eroziunea şi lupta contra ei
Capitolul I. Eroziunea solului, actuală sau accelerată şi alte fenomene de distrugere a solului. Întinderea procesului de eroziune în diferite ţări şi în diferite epoci
Capitolul II. Factorii determinanţi ai eroziunii solului
Capitolul III. Cercetarea pe teren a eroziunii solului. Nomenclatura şi notarea formelor de eroziune
Capitolul IV. Combaterea eroziunii prin mijloace agrotehnice şi prin amenajarea terenului cu valuri, canale şi terase
Capitolul V. Combaterea eroziunii prin mijloace biologice
Capitolul VI. Combaterea eroziunii de adâncime şi a alunecărilor
Capitolul VII. Eroziunea prin vânt şi combaterea ei
Partea a XI-a (p. 663)
Principalele zone climatice din RPR şi agrotehnica lor specifică
Capitolul I. Zona stepei sudice şi sud-estice
Capitolul II. Stepa din vestul ţării
Capitolul III. Stepa nordică
Capitolul IV. Zona de silvostepă
Capitolul V. Zona forestieră rece cu soluri podzolice
Partea a XII-a (p. 926)
Punerea în valoare şi recuperarea pentru producţie a terenurilor neproductive din RPR
Capitolul I. Punerea în valoare şi recuperarea pentru producţie a nisipurilor din RPR
Capitolul II. Punerea în valoare şi recuperarea pentru producţie a terenurilor inundabile din RPR
Capitolul III. Ameliorarea şi agrotehnica sărăturilor **(62)**

Reparcurgând astăzi acest tratat ştiinţific, constatăm volumul unui conţinut ce defineşte integral disciplina „Agrotehnică", având valabilitate în esenţa temelor şi astăzi (2018). Paginaţia în sine reflectă un volum de muncă ce presupune efortul unui colectiv de specialişti. Credem că acum ar fi aproape imposibil de a mai întâlni un angajament ca acela realizat de profesorul G. Ionescu-Şişeşti în cazul acestui tratat.

Lucrarea este redată într-un limbaj de specialitate de cea mai înaltă factură, iar regulile de expunere şi limbajul literar sunt exemplare. Explicaţiile ştiinţifice au cea mai aleasă claritate, iar principiul cauzalităţii este prezent în fiecare caz.

Trebuie să menţionăm că lucrarea este marcată de patina politică a vremii. Autorul a fost nevoit să introducă în mod aproape exagerat bibliografia sovietică, iar deosebirea între factorii naturali dintre zonele agricole ale celor două state era evidentă, deci aplicarea metodelor devenea nepotrivită. Aşa s-a dovedit metoda Maltev sau „Sistemul de agricultură cu ierburi", denumit „Complexul Docuceaev-Kostacev-Viliams" ş.a. alte studii sovietice asupra factorilor de vegetaţie au fost menţionate în lucrare cu vădită intenţie. Totul era efectul politicii ruseşti de introducere a elementului sovietic în ştiinţa românească. Mecanismul de introducere era atât de organizat prin introducerea cărţilor sovietice traduse încât, în numai câţiva ani, toate lucrările româneşti erau tixite de bibliografie sovietică, în cea mai mare măsură nepotrivită pentru condiţiile noastre naturale. Evident, autorul nu putea refuza introducerea acestei bibliografii pentru că fiecare lucrare trecea prin filtrul cenzurii. În plus, ne amintim că după sfatul lui M. Ghelmegeanu, profesorul Şişeşti s-a adaptat cerinţelor noi şi a răspuns pozitiv acestor cerinţe, inclusiv prin conferinţe şi participări la evenimente legate de agricultură, chiar în Uniunea Sovietică.

În privinţa consolidării finale a conţinutului lucrării, faţă de prima formă a cursului de „Agrologie", remarcăm reducerea volumului de cunoştinţe cu privire la sol, excluzând partea de pedologie, care era foarte extins prezentat acolo. În plus se constată o dezvoltare remarcabilă a capitolelor privind lucrările solului şi lucrările fitotehnice, corespunzător condiţiilor de la mijlocul secolului XX.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolele noi, introduse în volumul II, au importanţa stimulării progresului dezvoltării altor obiecte de studiu. Aici amintim despre „perdelele de protecţie", „lupta contra secetei", „eroziunea solului şi lupta contra ei", „punerea în valoare a terenurilor neproductive" (terenurile inundabile şi sărăturile).

Pentru a fi mai uşor de abordat conţinutul acestei magnifice lucrări, în anul 1972 s-a publicat, sub formă de „manual", lucrarea „Agrotehnică" de Ir. Staicu. Evoluţia ştiinţei şi tehnicii agricole, îndeosebi a mecanizării, a protecţiei plantelor şi a fertilizării, a favorizat elaborarea tratatului „Agrotehnica – transformarea modernă a agriculturii" sub semnătura profesorului Mihai Berca. Această operă, redată în 15 capitole, pe 941 de pagini, în anul 2011, are o structură de conţinut mult diferită, având numeroase capitole noi şi menţionări bibliografice din ultimele lucrări publicate la confluenţa ultimelor două secole, precum şi rezultatele din activitatea de cercetare a autorului.

Nu putem trece peste omisiunea autorului de a utiliza o sursă bibliografică primară, ca bază de pornire în câteva direcţii esenţiale ale agrotehnicii. Vorbim despre trei scrieri excepţionale ale lui P. S. Aurelian, care au calitatea de a obliga moral orice autor să fie incluse ca surse de contribuţie primară în domeniile pe care le-a tratat, prin menţionări bibliografice.

La capitolul „despre soluri" menţionăm că P. S. Aurelian a lăsat „prima clasificare a pământurilor": pământuri argiloase, pământuri nisipoase, pământuri văroase (calcaroase) şi pământuri turboase, urmând o clasificare în cadrul fiecăruia dintre tipurile enunţate. **(64)**

Aurelian a fost primul agronom care a făcut o caracterizare a tipului genetic de sol „cernoziom" în studiul „Câteva pagini din economia rurală a Rusiei". Este cu adevărat o descriere ştiinţifică pe baza studiilor învăţaţilor ruşi ai acelui timp. Aurelian prezintă următoarele caracteristici ale acestui tip de sol: răspândirea, caracteristici fizice, calitatea, studiul chimic, clasificarea cernoziomurilor după calitate pe zone naturale, după agronomii ruşi. **(65)**

Al doilea caz de menţionare normală a lui Aurelian prin surse bibliografice se referă la arătură. Aurelian ne-a lăsat primele scrieri ştiinţifice despre această lucrare. În „Monitorul Comunelor" a publicat trei articole-studii despre arătură: „Arătura de toamnă", în nr. 35/1862, „Despre arături" (de primăvară), în nr. 9/1863 şi „Câteva cuvinte despre arături", în nr. 51/1863. Iată referirea sa principală cu privire la rostul arăturii: «În esenţă, scopul pentru care se fac arăturile este ca să mărunţească pământul, pentru ca să întoarcă stratul de dedesubt, deasupra, spre a fi pus în contact cu aerul; ca să stârpească butuienile vătămătoare, ca să poată pătrunde mai cu înlesnire ploaia şi roua din pământ ... arătura despică pământul în brazde de o lungime şi de o adâncime stabilite după o trebuinţă, întoarce aceste brazde cu partea de dedesubt, mai toată să ajungă deasupra. După cum se vede, arătura este temelia tuturor lucrărilor (lucrare de bază) şi dacă nu se face bine, celelalte sunt de prisos, oricât de bine s-ar face. Mărunţirea pământului şi amestecarea diferitelor părţi care-l compun prieşte foarte mult plantelor când cresc ... Când pământul este mărunţit bine şi rădăcinile îl pătrund cu mare înlesnire; totodată află şi hrană mai multă şi umezeală, pentru că la o adâncime mai mare, pământul este mult mai umed decât deasupra. Mai adesea este uscat pe deasupra şi înăuntru este umed. Inafară de aceasta, într-un pământ bine mărunţit, apa pătrunde mai bine, se strânge înăuntru şi nefiind expusă la arşiţa soarelui, nu se poate preface în aburi, ci dimpotrivă, hrăneşte plantele care au rădăcinile într-însul. Topeşte (dizolvă) multe substanţe care hrănesc plantele. Într-un pământ bine mărunţit unele plante precum sfeclele, morcovii, guliile şi altele, se dezvoltă mult mai bine decât într-un pământ nelucrat bine, pentru că rădăcinile lor pot pătrunde uşor în pământ, pot creşte în laturi». **(66)**

Al treilea loc de menţionare, ca îndatorire morală îl are studiul „Sistemele de agricultură", o lucrare neegalată până astăzi (2018) fiindcă toţi autorii care au abordat tema s-au oprit asupra dezvoltării expunerii despre asolamente. Studiul lui Aurelian este unul cu adevărat remarcabil, de mare cuprindere. **(67)**

Acestea erau motivele pentru care dr. G. Ionescu-Şişeşti avea datoria morală să introducă în „agrotehnicile" sale aceste realizări excepţionale ale lui Aurelian, în primul rând pentru primat. Ei bine! Nici o lucrare scrisă în viaţa sa nu îl are pe Aurelian în paginile bibliografice sau citate în conţinut. Din acest punct de vedere Aurelian nu a existat, în mod deliberat.

D. CULTURA PORUMBULUI - manual

Datorită importanţei economice deosebite a porumbului pentru ţară, dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost permanent interesat de progresul ştiinţific şi practic pentru cultura acestei plante. În numeroasele sale experienţe efectuate în domeniul agrotehnicii a fost între cele mai utilizate plante de cultură. Acumulările cunoştinţelor asupra plantei şi culturii ei l-au determinat să elaboreze şi să publice în anul 1933, prima ediţie a cărţii „Cultura porumbului", o lucrare de factură tehnică în mai mare măsură decât specificul unui manual didactic. Totuşi putea fi utilizată ca atare, ca o sursă bibliografică nouă.

Primul agronom care a publicat lucrări importante despre porumb a fost Dumitru Andronescu, doctor la Universitatea Illinois (SUA) în biologia porumbului, cu experienţe vaste de genetică, diplomat în anul 1915. În anul 1919 a publicat lucrarea „Porumbul", operă de prezentare generală a plantei, reprezentând o sinteză după lucrările publicate de Burtt-Dary (1914), Nils Collin (1915), B. V. Gernert (1912), R. Wallace (1892), L. Smith (1908) şi De Candolle (1884), completată cu date din teza sa de doctorat. Amintim că autorii americani sunt consideraţi părinţi ai porumbului hibrid prin utilizarea liniilor consangvinizate, după care,

Scanned with OKEN Scanner

în anul 1933 a început cultivarea hibrizilor acestei culturi.

O lucrare extinsă, redată sub formă de carte a publicat D. Andronescu sub titlul „Porumbul – selecţiune, cultură, recoltă, conservare, comercializare, nutriţie şi industrializare". Este prima încercare de prezentare monografică a porumbului, tipărită la „Bucovina", în anul 1933. În acelaşi an a apărut şi lucrarea privind „Cultura porumbului", care a fost retipărită în ediţia a doua în anul 1944, pe 168 de pagini, utilizând o bibliografie de 42 de repere, la Editura „Universul" – Bucureşti.

Parcurgând această lucrare constăm că autorul a ales un mod de expunere care să permită înţelegerea conţinutului său de către un cerc mai larg de cititori. Persoane cu o minimă pregătire pentru agricultură puteau înţelege şi reţine cunoştinţele prezentate. În acelaşi timp, temele tratate erau potrivite şi pentru pregătirea agronomică de către studenţi sau pentru persoane aflate în alte forme de organizare a învăţământului agricol.

Este remarcabil gradul clar de expunere pentru perceperea corectă a conţinutului, iar structura conţinutului are o alcătuire aproape identică după modelul clasic fitotehnic, după cum urmează: Cap. I. Planta. Descrierea botanică. Varietăţi. Compoziţie; Cap. II. Selecţiunea; Cap. III. Repartiţia soiurilor de porumb pe suprafaţa ţării; Cap. IV. Clima şi solul; Cap. V. Planta antemergătoare porumbului. Asolament. Rotaţie; Cap. VI. Lucrarea pământului; Cap. VII. Îngrăşăminte; Cap. VIII. Semănatul; Cap. IX. Epoca semănatului; Cap. X. Distanţa la care semănăm porumbul; Cap. XI. Cultura intercalată; Cap. XII. Prăşitul şi muşuroitul; Cap. XIII. Bolile şi duşmanii porumbului; Cap. XIV. Recolta; Cap. XV. Cultura porumbului de nutreţ.

Interesant apare faptul că în lucrarea profesorului Şişeşti din anul 1944, cât şi în tratatul de „Fitotehnie" din 1956, găsim o descriere foarte dezvoltată a „muşuroitului porumbului", care s-a dovedit câţiva ani mai târziu o lucrare de abandonat. Ea a cauzat multă sudoare în munca ţăranilor, în cele două sute de ani de când se cultiva porumbul la români. Experienţe de toate felurile s-au efectuat şi în plan mondial asupra acestei lucrări, dar numai noile tehnologii favorizate de dezvoltarea mecanizării au demonstrat că se consumă inutil un mare efort.

Putem constata caracteristicile scrierii profesorului G. Ionescu-Şişeşti în această lucrare didactico-tehnică, din Cap. II. Pe care îl reproducem integral, după original.

CAP. II. SELECŢIUNEA

Soiurile de porumb ce cunoaştem azi, s'au născut prin selecţiune, adică prin alegerea şi înmulţirea acelor plante, cari înfăţişează însuşiri deosebite, potrivit scopului urmărit de agricultori.

Porumbul are. precum am arătat, fecundaţie străină. De aceea soiurile se corcesc şi în felul acesta însuşirile bune se amestecă între ele. Este nevoie de o alegere neîntreruptă pentru a menţine însuşirile preţioase ale unui soi.

Pe de altă parte, prin metode potrivite, putem scoate dintr'un soi actual sau dintr'un amestec, un soi nou, mult mai valoros. In America se cunosc vre-o 200 de soiuri de porumb „dinte de cal" şi mereu se lucrează spre a se obţine soiuri şi mai bune. Lucrările prin care se ajunge la îmbunătăţirea unui soi vechi sau crearea unui soi nou, sunt lucrările de selecţiune sau de ameliorare.

Urmărim prin aceste lucrări diferite ţeluri folositoare agricultorului. Din acestea cele mai principale la porumb sunt: mărirea producţiunii, coacerea timpurie, rezistenţa la boale şi la duşmani, modificarea compoziţiei bobului, pentru a spori conţinutul de materii azotate, sau de amidon, sau de ulei. Pe lângă aceste ţeluri principale selecţionatorul sau amelioratorul urmăreşte îmbunătăţirea multor alte însuşiri. El caută să obţină plante nu prea înalte, nici prea scunde. Culesul se face uşor, când ştiuleţii sunt la înălţimea mânei omului. E mai bine să fie pe o plantă un ştiulete sau doi, bine desvoltaţi, decât mai mulţi şi slab desvoltaţi. La ştiuleţi se preferă forma cilindrică, cu cotorul şi vârful bine îmbrăcat cu boabe. Rândurile se cer să fie drepte, bine desvoltate, bine înfipte în ciocălău. Curăţitul de boabe să se facă uşor, procentul de boabe, faţă, de procentul de ciocălăi să fie mare. Coada ştiuletelui să nu fie lungă, să se rupă uşor la recoltă. Foile sau pănuşele ştiuletelui (paleele), să înveleasca bine boabele, altfel ciorile fac stricăciuni mari. Se cere ca plantele să aibă o putere de înrădăcinare mare, să rodească toate, să nu facă copili, sau cât mai puţini.

Sunt mai multe metode de selecţiune sau ameliorare a porumbului[71]: 1) alegerea în masă; 2) metoda un ştiulete pe rând; 3) metoda jumătate ştiulete pe rând; 4) metoda încrucişerii; 5) metoda consanguinizării.

1. ALEGEREA IN MASĂ.

Această metodă a fost aplicată întotdeauna de bunii agricultori. In cursul timpului s'au obţinut progrese însemnate prin aplicarea ei; s'au format astfel soiuri valoroase. Agricultorii noştrii ar putea ridica mult producţia porumbului, aplicând această metodă, care nu cere nici cunoştinţe speciale, nici instrumente, nici prea mare muncă sau pierdere de vreme.

Iată cum se procedează: se aleg, an de an, la recoltă, ştiuleţii cei mai frumoşi, cei mai bine conformaţi, şi se întrebuinţează numai aceştia ca sămânţă. Mai bine este însă să se inspecteze lanul de mai multe ori şi să se aleagă plantele cele mai potrivite scopurilor urmărite de noi, adică sănătoase, productive, timpurii. Se însemnează aceste plante. Se opresc ştiuleţii de sămânţă numai dela ele. Se mai face şi o revizuire a ştiuleţilor şi se aleg cei mai buni de sămânţă. Se urmează aşa an de an. Sămânţa astfel aleasă în fiecare an se amestecă şi se seamănă amestecată.

2. METODA UN ŞTIULETE PE RÂND

Se aleg plantele din lan, întocmai cum am arătat mai sus. Se aleg din ele ştiuleţii cei mai frumoşi, bine desvoltaţi şi corespunzători scopului ce ne-am propus. La vremea semănatului, se seamănă boabele din fiecare ştiulete pe câte un singur rând. Se examinează, în cursul vegetaţiei rândurile. Se compară apoi între ele recoltele diferitelor rânduri. Se păstrează de sămânţă numai recolta din rândurile cele mai bune, cele mai productive.

[71] N. Săulescu. Ameliorarea plantelor agricole, Cartea Românească, Cluj 1934.

Scanned with OKEN Scanner

Rândurilor, care din vreme ni se par rele, dintr'un motiv oarecare, li se tae spicele ca să nu dea polen, deci însuşirile lor rele, rândurilor vecine.

Ştiuleţii de sămânţă ce am ales din rândurile bune se însămânţează în anul următor, iarăşi câte un ştiulete pe rând. Se alege de sămânţă, recolta din rândurile cele mai bune, cele mai productive.

Deşi nu avem un control al eredităţei, totuşi prin înlăturarea plantelor ori rândurilor ne corespunzătoare, materialul se îmbunătăţeşte în fiecare an.

La fel se urmează în anul al treilea şi mai departe.

Neajunsul acestei metode este că, chiar din anul întâi, se încrucişează plantele din rândurile bune cu cele din rândurile mai puţin bune sau rele. Ştiuleţii, chiar acei din rândurile bune, sunt astfel din capul locului, din primul an, niste corci.

3. METODA JUMATATE ŞTIULETE PE RÂND

Această metodă a fost stabilită pentru a înlătura în parte neajunsul arătat la metoda dinainte. Se aleg plantele şi ştiuleţii cum am arătat mai sus. Se numerotează ştiuleţii. Se seamănă pe un rând numai sămânţa de pe o jumătate de ştiulete, iar jumătatea cealaltă se păstrează. Rândurile se numerotează şi ele cu numărul ştiuleţilor. Se examinează rândurile în timpul vegetaţiei, se compară recoltele şi se vede cari sunt rândurile cele mai bune şi mai productive.

În anul următor se seamănă, nu sămânţa obţinută pe rândurile cultivate, ci jumătăţile de ştiulete păstrate şi anume numai acelea cu numerele corespunzătoare rândurilor celor mai bune alese. In felul acesta este înlăturată corcirea din primul an.

Se repetă operaţiunea anul al III-lea şi aşa mai departe.

Metodele descrise mai sus au îngăduit selecţionatorilor americani să modifice multe însuşiri ale porumbului: statura plantei, durata vegetaţiei, conţinutul de ulei, de materii azotate, etc.

Se obţine mai greu şi mai rar mărirea producţiei. Pornind de la ştiuleţi asemanători şi alegând un număr mic de rânduri, are loc într'o măsură mare ori mai mică, o consanguinizare, adică o fecundare cu polen de la aceiaşi plantă, sau din aceiaşi familie. Consanguinizarea este potrivnică ridicării producţiei. Pentru a menţine sau a urca productia este necesar să selecţionăm un număr mare de ştiuleţi, să păstrăm un număr mare de rânduri bune, să nu alegem la început şi prea asemănători. Adica să nu urmărim ca ţel principal forma ştiuleţilor, asemănarea lor, omogenitatea soiului. Ci să urmărim scopul economic: productivitatea, rezistenţa la boale, coacerea timpurie.

Se recomandă de asemenea ca mai mulţi selecţionatori să prelucreze, în două locuri diferite, acelaş soi şi apoi să încrucişeze liniile obţinute de fiecare.

4. METODA INCRUCIŞERII

Încrucişerea a două linii extrase din acelaşi soi, sau chiar a două soiuri, dă rezultate bune, pentru că măreşte producţia. De obicei se încrucişează două soiuri asemănătoare. Dacă se încrucişează soiuri foarte deosebite unul de altul, va rezulta în generaţiile următoare o mare varietate de forme. E necesar atunci un control şi o selecţiune foarte atentă a urmaşilor, spre a păstra numai pe aceia, care corespund scopului ce ne-am propus, când am făcut încrucişerea.

5. METODA CONSANGUINIZARII

Când silim plantele de porumb să se „consanguinizeze", adică să se fecundeze cu propriul lor polen, timp de 4-5 generaţii, porumbul îşi micşorează statura şi nu mai rodeşte bine. Ştiuleţii plantelor consanguinizate sunt mici, rău formaţi, producţia e mică. Scăderea producţiei, după consanguinizare s'a observat de altfel la toate plantele cu fecundaţie normală străină.

Această scădere a producţiei la porumb este un mare neajuns, fiindcă selecţionatorul şi agricultorul urmăreşte, la această plantă în primul rând producţie mare. Consanguinizarea se practică totuşi de selecţionator, pentru a obţine familii curate şi a fixa în aceste familii anumite caractere dorite.

Când, după 4-5 generaţii de consanguinizare, se încrucişează două astfel de familii, sau linii, se obţine o sămânţă corcită, cu o valoare deosebit de mare. În adevăr, producţia ce se obţine dintr'o astfel de sămânţă corcită, creşte din nou şi întrece producţia soiului din care provin familiile consanguinizate. Fiecare plantă provenită dintr'o astfel de sămânţă, rodeşte bine, toate plantele sunt asemănătoare între ele, rezistenţa la boale e sporită, ştiuleţii se coc de obicei mai de vreme. În felul acesta se dobândeşte prin urmare o recoltă mai bună din toate punctele de vedere.

Iată de ce metoda aceasta de consanguinizare şi de încrucişare a liniilor este azi o metodă de selecţiune foarte recomandată. Se mai numeşte şi metoda prin „heterosis".

În America sunt gospodării agricole, care sunt specializate în producţia de sămânţă, dobândită prin această metodă. De obicei, pentru a obţine mai multă sămânţă, se fac corci dubli, adică se încrucişează din nou două familii, cari erau ele însile provenite din încrucişeri în generaţia dinainte.

Productivitatea mare a seminţei încrucişate în modul arătat mai sus, nu durează însă. Ea scade treptat, treptat în generaţiile următoare, mai ales dacă plantele nu au putinţa să se fecundeze cu polen din lanuri străine. Porumbul din lanurile provenite dintr'o astfel de sămânţă trebue aşa dar lăsat să se fecundeze cu polen din lanuri vecine, dacă în acestea se cultivă porumb din aceeaşi varietate.

Pentru a menţine o producţie mare, trebue adusă mereu sămânţă nouă, obţinută după metoda descrisă, dela selecţionatori specialişti în astfel de lucrări. Aceştia păstrează curate 2, 4 sau chiar mai multe familii consanguinizate, le corcesc şi vând sămânţa corcită, care dă în cultura mare rezultate foarte bune aşa cum am arătat.

6. SELECŢIUNEA PORUMBULUI ÎN ROMÂNIA

Lucrări de selecţiune în masă se execută la noi de unii agricultori de seamă. Selecţiune metodică, după metoda un ştiulete şi jumătate de ştiulete pe rând, se execută de selecţionatorii particulari, sau de aceia cari lucrează în instituţiile agricole ale statului.

Porumbul românesc „Regele Ferdinand" a fost selecţionat de Societatea „Sămânţa" la Staţiunea Cenad, jud. Timiş; porumbul românesc de Studina a fost selecţionat la ferma Statului cu acelaş nume din jud. Romanaţi. Porumbul dinte de cal de Petroşani a fost selecţionat la Ferma Statului Petroşani, jud. Vlaşca; dinte de cal de Moara Domnească la Staţiunea Societăţii Naţionale de Agricultură cu acelaş nume din jud. Ilfov; dinte de cal de

Scanned with OKEN Scanner

Ţigăneşti a fost selecţionat la ferma de selecţiune Ţigăneşti, jud. Ilfov.

Porumbul „dinte de cal" se selecţionează şi la Institutul de Cercetări Agronomice, la câmpul Băneasa în jud. Ilfov şi la Staţiunea Bărăganului, gara Seceleanu, jud. Ialomiţa. La această staţiune se lucrează şi după metoda consanguinizării.

Porumb portocaliu selecţionat se obţine de la Ferma Zorleni a Statului, jud. Tutova, de la fermele Iezăreni – Iaşi şi Todireşti jud. Lăpuşna, ale Facultăţei de Agronomie din Chişinău şi de la Staţiunea experimentală agricolă Câmpia Turdei, jud. Turda.

În Ardeal, selecţionatorul Varady din Dej, produce porumbul Varady cu bobul mic, care e extras prin selecţiune din porumbul bătrân ardelenesc.

S'au introdus în ţară şi bune soiuri selecţionate din ţările vecine, cum e porumbul dinte de cal Belje din Iugoslavia, porumbul dinte de cal Fleischman şi porumbul Bankut din Ungaria. Acesta diun urmă este un corci între dintele de cal şi portocaliu şi are forma şi majoritatea însuşirilor dela acesta din urmă. **(63)**

Porumbul a fost ulterior în atenţia cercetării agricole româneşti. În anul 1955 a fost publicată „monografia porumbului", sub egida Academiei Române, coordonată de acad. Traia Săvulescu, iar în anul 2010 a apărut cea mai completă operă destinată porumbului, coordonată de dr. M. Cristea, remarcabil ameliorator, autorul celor mai valoroşi hibrizi de porumb timpurii.

E. CULTURA GRÂUlui – cu privire specială la condiţiunile din România

Autorul ne-a lăsat prima monografie asupra grâului în condiţiile din ţara noastră, publicată în anul 1938. Cuprinsul acestei lucrări ilustrează o lucrare de înalt nivel ştiinţific, în primul rând cu privire la biologia plantei şi la diversitatea speciilor, varietăţilor şi mai ales a soiurilor. Lucrarea prezintă un număr mare de soiuri dintre care, doar unele soiuri se cultivau în ţară. Este de certă eficienţă în cunoaştere redarea foto a spicului acestor soiuri în mărime naturală, după care se poate aprecia productivitatea prin numărul de boabe aflate la fiecare nod de rahis. O prezentare excelentă face autorul asupra soiurilor cultivate în ţară, în Franţa şi Italia iar în prima parte a lucrării expune excelent „Germinaţia sau încolţirea şi dezvoltarea tinerei plante". La fel de importantă este „clasificaţia verietăţilor de grâu obişnuit Triticum vulgare", după Prianişnicov, mare savant rus, clasificare ce a rămas valabilă până în zilele noastre. Găsim important să reproducem această scurtă clasificare, pentru claritatea ei şi durabilitate.

4. CLASIFICAŢIA VARIETĂŢILOR DE GRÂU OBICINUIT: TRITICUM VULGARE, DUPĂ PRJANISCHNIKOV

Prezenţa sau absenţa ţepilor	Culoarea spicului	Culoarea boabelor	Numele varietăţilor cu plevele (glumele) netede	Numele varietăţilor cu plevele sau glumele păroase
Fără ţepi (mutice)	spic alb	boabe albe boabe roşii	albidum lutescens	leucosperm anglicum
	spic roşu	boabe albe boabe roşii	alborubrum milturum	delfii pyrothrix
	spic negru	boabe rosii	-	nigrum
Cu ţepi (aristate)	spic alb	boabe albe boabe roşii	graecum erythrospermum	meridionale hostianum
	spic roşu	boabe albe boabe roşii	erythroleucon ferrugineum	turcicum barbarossa
	spic negru albăstrui	boabe rosii	caesium	fuliginosum

Capitolul „Îngrăşăminte" este realizat şi prin utilizarea unor rezultate experimentale obţinute în experienţele ICAR, iar din acest capitol vom reproduce tema „Nevoia de substanţe nutritive a grâului", în care sunt redate rezultate din sursa amintită, care dezvăluie un fond ştiinţific de conţinut.

ÎNGRĂŞĂMINTELE

1. NEVOIA DE SUBSTANŢE NUTRITIVE A GRÂULUI

Grâul este o plantă pretenţioasă, care cere pământuri fertile, cu o bună armonie între diferitele substanţe hrănitoare din sol. Aceste substanţe trebuie să se găsească în sol în stare solubilă, uşor accesibilă rădăcinelor grâului. Cernoziomurile cu un conţinut foarte ridicat de azot şi de fosfor, cum sunt cernoziomurile noastre propriu zise, au totuşi nevoie de îngrăşăminte azotate şi fosfatice, fiindcă azotul şi fosforul pe care ele îl conţin este, în cea mai mare parte, în stare insolubilă.

Becker Dillingen arată că absorbţia substanţelor nutritive din sol prin rădăcinile grâului este ceva mai slabă toamna, creşte primăvara până la legatul bobului şi apoi se încetineşte treptat şi nu mai are loc în perioada de coacere.

Ar urma ca să dăm solului îngrăşăminte solubile, primăvara, în perioada când planta are cea mai mare

Scanned with OKEN Scanner

nevoie şi când îngrăşămintele s'ar putea folosi la maximum. În realitate, în practică, din motive technice, îngrăşămintele se dau odată cu lucrarea solului dinainte de semănat. Numai Salpetrul de Chili, care este extrem de solubil, se dă ca îngrăşământ la plantă.

Noi am verificat experimental, la ovăz, modul cum se absoarbe de către rădăcini acidul fosforic şi am găsit că se absoarbe foarte puterrnic în prima fază de vegetaţie şi că îngrăşământul fosfatic dat târziu, la 30 – 60 zile după însămânţare produce un efect din ce în ce mai mic. Este foarte probabil că lucrurile se petrec la fel şi la grâu. Chiar dacă impresia observatorului este că planta în prima perioadă de vegetaţie creşte încet, în realitate ea se desvoltă şi-şi formează mai ales sistemul radicular.

Rădăcinile sunt nu numai organe de absorbţie, dar şi organe de înmagazinare a substanţelor de rezervă.

Rădăcinile grâului sunt mai puţin desvoltate decât ale secarei, care e o plantă mai rustică, mai apropiată de condiţiunile naturale. Din cauza desvoltării, relativ mai slabe, a sistemului său radicular, grâul are mai mare nevoie de pământuri rodnice, de îngrăşăminte şi de apă. Din acest punct de vedere sunt mari diferenţe între soiuri: soiurile selecţionate din climatul maritim sunt mai pretenţioase decât soiurile băştinaşe, neameliorate sau ameliorate din Europa orientală. Am văzut când am descris soiurile şi rezistenţa la secetă că unele soiuri au un sistem radicular mai bine desvoltat, rădăcinile pătrund mai adânc; acestea sunt soiuri rezistente la secetă, A15 de exemplu. Altele, ca Cipăianu 714, au sistemul radicular mai puţin desvoltat. Acestea sunt mai proprii pentru climate umede, găsesc umezeala mai la suprafaţă, dar hrănindu-se dintr'un volum de pământ mai mic, cer ca solul să fie fertil sau bine îngrăşat.

Substanţele care se împuţinează în sol şi pe care trebuie să le restituim prin îngrăşăminte, sunt azotul, fosforul şi potasiul. Iată cantităţile din aceste substanţe care sunt ridicate din sol cu fiecare recoltă:

Recolta	Azot N	Fosfor P_2O_5	Potasiu K_2O
2000 kg boabe	32	17	10
4000 kg pae	18	8	36
Total	50	25	46

În exploataţiunile în care nimic din recolta de boabe ori pae nu se mai întoarce în pământ, aceasta ajunge după un număr oarecare de ani să piardă în bună parte rezerva de substanţe nutritive accesibile plantelor. Pământul sărăceşte, recoltele se micşorează. Pentru a obţine din nou recolte mari şi de bună calitate trebuie să adăogăm îngrăşăminte. **(68)**

Această lucrare redată pe 393 de pagini, în anul 1938, este, fără îndoială, prima monografie asupra grâului în România, redată la cel mai înalt nivel pentru timpul respectiv, de aceea găsim important să prezentăm „Cuprinsul" ei, denumit de autor „Tabla de materii".

TABLA DE MATERII

		Pagina
I.	Istoric	3
II.	Importanţa grâului în agricultura românească	9
	1. Suprafaţa cultivată. Producţia. Exportul. Preţul	9
	2. Situaţia României în producţia şi comerţul mondial de grâu	16
III.	Descrierea botanică	26
	1. Bobul de grâu	28
	2. Germinaţia sau încolţirea şi desvoltarea tinerei plante	33
	3. Recunoaşterea grâului şi a celorlalte cereale în primul stadiu de vegetaţie	42
	4. Înfrăţirea	43
	5. Împăerea. Căderea	44
	6. Înspicarea. Înflorirea. Fecundarea. Desvoltarea bobului	48
IV.	Clasificaţia speciilor, varietăţilor şi soiurilor	55
	1. Grupa I: Triticum monococcum	56
	2. Grupa II: Triticum dicoccum	58
	Triticum durum	58
	Triticum polonicum	60
	Triticum turgidum	62
	3. Grupa III: Triticum spelta	64
	Triticum compactum	64
	Ttriticum vulgare	64
	4. Clasificaţia varietăţilor de grâu obicinuit: Triticum vulgare	66
	5. Soiurile de grâu cultivate în Franţa	80
	6. Soiurile de grâu cultivate în Italia	82
V.	Ameliorarea grâului	84
	1. Diversitatea formelor. Selecţiunea naturală	84
	2. Ameliorarea metodică. Istoric. Ameliorarea grâului în România	85
	3. Bazele fiziologice ale ameliorării grâului:	
	a) Ereditate şi variabilitate	92
	b) Variabilitatea după bastardare	94
	c) Caractere dominante şi recesive. Corelaţiuni	97
	4. Scopurile urmărite de ameliorarea grâului	100
	5. Metodele de ameliorare:	
	a) Alegerea în masă	108
	b) Selecţiunea individuală dintr'o populaţie	109
	c) Ameliorarea pornind dela o mutaţie	115
	d) Ameliorarea prin hibridare	115

Scanned with OKEN Scanner

VI. Soiurile de grâu cultivate în România 121
1. Regiunea I Vestul ţării 131
2. Regiunea II Câmpia Transilvaniei 137
3. Regiunea III Câmpia de Vest a Dunării 142
4. Regiunea IV Podişul Olteniei şi Munteniei 144
5. Regiunea V Bărăganul şi Dobrogea 146
6. Regiunea VI Sudul Basarabiei şi Moldovei 152
7. Regiunea VII Stepa moldo-basarabeană nordică 154
VII. Compoziţia grânelor româneşti 164
1. Cum se apreciază calitatea grâului 164
2. Calitatea medie a grânelor româneşti 169
3. Calitatea câtorva soiuri selecţionate apreciate prin analize şi prin metoda farinografului 174
4. Alte metode de aprecierea calităţii 179
5. Calitatea grâului A 15 182
6. Rezultatele obţinute la concursul grâului din anul 1938 184
VIII. Condiţiunile naturale de vegetaţie 188
1. Clima 188
2. Solul 191
IX. Îngrăşămintele 193
1. Nevoia de substanţe nutritive a grâului 193
2. Starea de fertilitate şi nevoia de îngrăşăminte la diferite tipuri de sol în România..... 195
3. Îngrăşămintele întrebuinţate la grâu 200
X. Asolamentul şi lucrarea solului 220
1. Asolamentul 220
2. Lucrarea solului 228
3. Cultura uscată (dry farming) 238
4. Ogorul american 241
XI. Semănatul 244
1. Pregătirea seminţei 244
2. Metode de semănat 250
3. Epoca semănatului 255
4. Cantitatea de sămânţă la hectar 260
5. Adâncimea semănatului. Distanţa între rânduri 267
Adâncimea semănăturii 267
Distanţa între rânduri 268
Semănătura în rânduri duble şi grâul prăşit 269
Metoda Demtschinsky 270
XII. Lucrările de îngrijire a semănăturilor de grâu 273
1. Prevenirea cauzelor care pot vătăma grâul în timpul iernii 273
2. Prevenirea distrugerii solului 277
3. Plivitul 279
4. Grăpatul grâului primăvara 283
5. Echilibrarea vegetaţiei 286
XIII. Grâul de primăvară 289
1. Aria de răspândire 289
2. Varietăţi şi soiuri 291
3. Cultura 293
4. Culturi comparative cu soiuri de grâu de primăvară 294
XIV. Boalele şi duşmanii grâului 297
1. Plante semiparazite 297
2. Mălura 299
Mijloace de combatere 302
Tratamente umede 303
Tratamente uscate 306
Condiţii de succes al tratamentului 308
3. Tăciunele sburător 312
Măsuri de combatere 314
4.Ruginele 318
Rugina brună 318
Rugina galbenă 319
Rugina neagră 321
Pagubele pricinuite de rugine 325
Lupta contra ruginilor 327
5. Musca Hessilor (Cecidomia Grâului) 329
Pagubele pricinuite de insectă 331
Mijloacele de combatere 332
6. Musca cerealelor (Oscinis Frit) 334
7. Musca cerealelor (Chlorops Pumilionis) 336
8. Gândacul ghebos (Zabrus Tenebrioides) 338
9. Cărăbuşelul sau gândacul grâului (Anisoplia Austriaca) 340

Scanned with OKEN Scanner

10. Thripsul grâului (Haplothrips tritici) 341
11. Viermuşii grâului (Anquillulina tritici) 343
Mijloace de combatere 345
12. Gărgăriţa grâului (Calandra Granaria) 346
Măsuri de prevenire şi combatere 347
13. Ploşniţa grâului (Aelia şi Eurygaster) 350
14. Molia grâului (Tinea granella) 352
15. Hârciogul (Cricetus Cricetus L.) 353
16. Şoarecele de câmp, şoarecele de holdă (Microtus Arvalis Laevis Mill.) 356
17. Popândăul, ţâştarul sau poponetele (Citellus Citellus L.) 358
18. Pălirea sau opărirea 359
XV. Recolta 361
1. Epoca recoltatului 361
2. Mijloacele de recoltat 363
Secerătoarea-Legătoare 366
Secerătoarea-treerătoare 370
3. Treeratul 373
Batoza 375
4. Evaluarea recoltei. Cantitatea recoltei la hectar 379

Bibliografie 384
Lucrări de acelaşi autor 389
Tabla de materii 393

F. BURUIENILE ŞI COMBATEREA LOR

Preocuparea pentru combaterea buruienilor din culturile agricole a început de la botanişti. Ilustrul botanist Iuliu Prodan a fost primul cercetător care a acumulat informaţii şi date asupra morfologiei buruienilor înainte de anul 1930. Rezultatele sale au fost publicate în lucrarea „Buruienile vătămătoare culturilor, păşunilor şi fâneţelor" pe când era profesor la Academia de Agricultură de la Cluj. Mai târziu, în perioada lui G. Ionescu-Şişeşti, a studiat buruienile şi fenomenul îmburuienirii, eminentul pratolog Gh. Anghel, care a publicat rezultatele sale în lucrări distincte, publicate, iar în final, într-o broşură.

Studiul buruienilor a fost abordat cu profunzime şi efort de către dr. G. Ionescu-Şişeşti, lucrarea sa constituind o parte a cursului de Agrotehnică, pe o întindere de 288 pagini. Pe baza acestuia a publicat în anul 1955 „Buruienile şi combaterea lor", cea mai completă şi extinsă lucrare pe această temă, de la mijlocul secolului XX. Este o lucrare structurată în cinci capitole, cuprinzând aspecte privind biologia şi factorii de răspândire, clasificarea, speciile răspândite în culturi, unele caracteristici specifice biologice şi metode de combatere, îndeosebi erbicidarea, ca procedeu relativ nou pentru practică.

Avem o lucrare cu remarcabil caracter aplicativ, bazat pe descrierea morfologică şi biologică a plantei şi aplicarea metodelor de combatere. Avem un model excelent care reflectă cele relatate mai sus în descrierea Pălămidei, pe care îl reproducem spre cunoaştere pentru expunerea excepţională asupra acestei buruieni periculoase, invincibilă până în acel timp.

9. PĂLĂMIDA

(CIRSIUM ARVENSE (L.) SCOP.)

Face parte din familia Compositae.

Este o buruiană perenă, policarpică, cu înmulţire prin seminţe şi prin muguri radiculari. Germinarea din seminţe se face primăvara, târziu.

Rădăcina acestei buruieni pătrunde în pământ până la o dâncime de 4 m, face ramificaţii laterale, care cresc aproape orizontal, mai aproape de suprafaţa pământului. Atât rădăcina principală verticală, cât şi rădăcinile laterale orizontale poartă numeroşi muguri din care dau noi lăstari. Majoritatea mugurilor radiculari, circa 77%, se găsesc în partea superioară a rădăcinilor, până la o adâncime de 12 cm. Fragmentele de rădăcină, chiar dacă sunt detaşate de plantă, butăşesc, adică dau plante noi.

Pălămida este o buruiană extrem de lacomă care, după cum am arătat în Cap. I, extrage din pământ o mare cantitate de apă şi de hrană. Creşte foarte repede, dă lăstari noi şi ajunge ca din o singură plantă să se acopere o suprafaţă de până la 50 mp.

Înălţimea plantei este de 45 – 130 cm. Fiecare plantă face până la 25 de inflorescenţe, care produc împreună de la 1000 – 40000 de seminţe. Seminţele au papus şi se răspândesc uşor prin vânt; pălămida este deci o buruiană anemohoră. S-au găsit până la 90 de milioane de seminţe de pălămidă la hectar.

Sămânţa germinează de la suprafaţă. De la o adâncime mai mare de 5 cm nu mai germinează. Germinarea are loc numai dacă temperatura solului a atins 20° şi se face eşalonat. Longevitatea, în experienţele lui Kott, a fost mai mare de 80 de luni.

Pălămida este o plantă relativ rezistentă la secetă, datorită sistemului ei radicular, foarte adânc. Apare în proporţie mare în semănături, în anii cu umiditate mijlocie şi chiar în anii secetoşi, dacă îi este asigurată căldura necesară. Înfloreşte şi fructifică din iunie până în august şi chiar mai târziu, după I. Prodan, chiar până în noiembrie. Plantele răsărite din sămânţă înfloresc şi fructifică în al doilea an.

Partea aeriană a pălămidei moare în fiecare an, dar partea subterană – rădăcina cu mugurii radiculari – continuă să trăiască şi să dea noi plante în primăvara următoare.

Răspândirea acestei buruieni este generală în Europa şi Asia. La noi invadează toate semănăturile şi mai ales cerealele. Apare în culturile de mazăre, în solele înierbate şi în lucernierele rare, în grădinile de legume şi

Scanned with OKEN Scanner

chiar în culturile prăşitoare, care nu sunt prăşite la timp.

Pagubele cauzate de pălămidă pot fi mari; ea înăbuşă culturile, în special culturile de cereale şi compromite recolta. Când vetrele de pălămidă sunt mari ele rămân pe câmp nesecerate şi necosite. Vetrele rămase nesecerate şi necosite formează focare de noi infecţii.

Chiar dacă plantele de pălămidă sunt mai rare, ele îngreunează recoltarea, mai ales când aceasta se execută manual. Ţepii de pe frunze şi tulpini înţeapă mâinile muncitorilor, iar puful format de papusurile seminţelor intră în ochi.

Caracterul invadant, răspândirea uşoară, creşterea şi dezvoltarea rapidă, pagubele ce produce, fac din această buruiană una din cele mai vătămătoare. În U.R.S.S. este socotită ca buruiana cea mai rea. Şi la noi este considerată tot aşa de rea. Dintre toate buruienile descrise până acum, 5 sunt pe primul plan din punct de vedere al pagubelor ce le produc şi al pericolului ce-l reprezintă. Acestea sunt cuscuta cu diferitele ei specii, pirul, pirul gros, odosul şi pălămida.

Combaterea pălămidei trebuie făcută cu cea mai mare energie şi în mod general de toate gospodăriile, pentru că altfel, din vetrele nedistruse, pălămida se răspândeşte din nou peste tot. Trebuie stârpită pălămida din pârloage, din haturi şi din toate locurile necultivate.

Din culturi pălămida se stârpeşte prin plivit şi prin praşile. Plivitul trebuie făcut când pământul este reavăn şi se execută mai bine cu mâna decât cu oticul. Smulgând pălămida cu mâna, ea se rupe mai de jos, împreună cu o parte din rădăcină, care poartă cel mai mare număr de muguri radiculari. Tăind-o cu oticul, partea superioară a rădăcinii rămâne neatinsă, din mugurii radiculari dau noi plante, astfel că acolo unde aveam un singur fir de pălămidă vom avea, în acest caz, mai multe.

Praşilele trebuie făcute repetat, pentru a epuiza buruiana.

Arătura adâncă, repetată, ajută la distrugerea pălămidei. Arătura superficială o singură dată, prăşitul insuficient, numai o dată sau de două ori, nu stârpesc pălămida, ci dimpotrivă o înmulţesc, pentru că mugurii radiculari rămaşi dau noi lăstari, care la început au formă de rozetă, iar apoi formează tulpini şi inflorescenţe.

Distrugerea radicală se realizează în asolamentul cu ogor negru, prin lucrările repetate ce se fac în ogor. Distrugerea aceasta este de scurtă durată, dacă măsurile de stârpire nu sunt generale în toată regiunea.

Agrotehnicianul sovietic Nesterenko a elaborat o metodă de distrugere eficace, prin lucrări culturale, fără ogor negru[72]. Metoda este următoarea: se dezmiriştește terenul superficial, imediat după recoltă. Dezmiriştirea distruge plantele de pălămidă existente, sau mai bine zis, partea aeriană a acestora. Din rădăcinile rămase în pământ dau imediat lăstari, în formă de rozetă. Când au apărut rozetele pe de-a rândul, se face a doua dezmiriştire, adâncă de data aceasta şi anume la 10 – 12 cm, cu un plug uşor sau cu discuitorul. După această lucrare are loc a doua lăstărire din mugurii radiculari, care au mai rămas sub adâncimea de `10 – 12 cm. Se formează noi rozete care epuizează substanţa de rezervă din rădăcini. Îndată ce a apărut peste tot locul al doilea rând de rozete şi înainte ca acestea să facă tulpini, se execută arătură adâncă la 22 – 23 cm. Lăstarii ce mai dau din mugurii radiculari rămaşi nu mai pot ieşi la suprafaţă, deoarece substanţa de rezervă din rădăcini este acum, în cea mai mare parte, epuizată. La Staţiunea experimentală Lovrin metoda nu a dat rezultate, din cauză că planta nu mai lăstăreşte după seceriş în condiţii de secetă.

Trebuie să amintim, cum am făcut şi la pir, că pălămida tânără reprezintă un nutreţ acceptabil pentru unele specii de animale. Un cercetător maghiar, I. Wagner, arată că „pălămida tânără are un conţinut de 2,7% albumină; pălămida tânără este mult căutată de capre şi gâşte şi vacile nutrite cu pălămidă dau lapte mai mult"[73].

Pe lângă specia de pălămidă descrisă mai sus, există în flora noastră şi alte specii. În „Flora" de I. Prodan sunt descrise 20 de specii. Însă specia cea mai răspândită şi cea mai periculoasă este Cirsium arvense. Aceasta, la rândul ei, are câteva forme, dintre care forma horridum W. et Gr. are frunzele adânc crestate şi foarte spinoase. Apare mai ales în fâneţe şi izlazuri. Alte specii care apar mai des pe izlazuri vor fi descrise în capitolul următor. **(69)**

Această lucrare are o importanţă directă în aplicarea practică a cunoştinţelor prezentate, dar şi ca bibliografie de bază în elaborarea cursului de „Botanică agricolă", care trebuie să se deosebească prin cuprins de un „curs de botanică" clasic, care prezintă o mai redusă importanţă pentru sfera agronomică. De fapt, predarea unui curs de „Botanică agricolă" ar fi recomandat să fie făcut de un absolvent al „Universităţii Agronomice"

Pentru a constata valoarea ştiinţifică şi practică a acestei lucrări, găsim că este important să reproducem „cuprinsul" ei, care este în măsură să ofere informaţii convingătoare asupra calităţii lucrării.

Trebuie să menţionăm că dr. G. Ionescu-Şişeşti a publicat pentru prima oară în bibliografia românească o lucrare completă asupra buruienilor, din punct de vedere agronomic.

CUPRINS

	Pagina
Cap. I. Noţiuni generale despre buruieni. Pagubele cauzate de buruieni. Sursele de îmburuienare. Particularităţile biologice. Clasificarea buruienilor	5
A. Importanţa luptei împotriva buruienilor	5
B. Pagubele pricinuite de buruieni	7
C. Sursele de îmburuienare	11
D. Particularităţile biologice ale buruienilor	18
E. Clasificarea buruienilor	28
Clasificarea după modul de răspândire a seminţelor	29
Clasificarea după locul unde cresc buruienile	30

[72] I. S. Nesterenko, Combaterea pălămidei prin metoda de istovire, Sovetskaia Agronomia nr. 7/1950

[73] I. Prodan, op. cit.

Scanned with OKEN Scanner

Clasificarea din punct de vedere al preferinţelor de hrană 30
Clasificarea după particularităţile de înmulţire şi după durata vieţii 31
Clasificarea după modul de procurare a hranei 35
Cap. II. Buruienile parazite şi semiparazite din R.P.R. 36
A. Cuscutele 36
1. Particularităţile biologice 36
2. Sistematica cuscutelor 40
3. Combaterea cuscutelor 51
B. Lupoaica (Genul Orobanche) 55
C. Plante semiparazite 59
Cap. III. Buruienile neparazite din semănăturile din ţara noastră 63
A. Buruienile cele mai răspândite 63
B. Alte buruieni neparazite, răspândite în semănăturile din ţara noastră 126
C. Câteva buruieni tipice care se ivesc mai frecvent în grădinile de legume 139
D. Câteva buruieni ruderale 146
Cap. IV. Buruienile neparazite din lucerniere, trifoişti, sole înierbate, pajişti şi izlazuri, răspândite în ţara noastră 149
A. Buruienile principale din lucerniere, trifoişti, sole înierbate şi pajişti 149
B. Buruienile principale din pajiştile umede 160
C. Buruienile principale de pe izlazuri, în special din stepă şi silvostepă 173
D. Flora păşunilor situate pe terenuri sărături 184
Cap. V. Lupta împotriva buruienilor 186
A. Metode de înregistrare a gradului de îmburuienare 186
Întocmirea hărţilor de îmburuienare 188
B. Mijloace agrotehnice preventive de combatere a buruienilor 190
C. Mijloace agrotehnice directe de combatere a buruienilor 192
D. Mijloace chimice de combatere a buruienilor 204
Ierbicide de contact şi influenţa lor 205
Ierbicide din seria substanţelor stimulatorii de creştere 206
E. Posibilităţile de distrugere a buruienilor în unităţile agricole socialiste din R.P.R. 213
Bibliografie 218
Index de denumiri româneşti 221
Indes de denumiri latineşti 228

Domeniul studiului îmburuienirii culturilor şi combaterii lor prin erbicidare, în ultimele trei decenii din secolul XX, a fost aprofundat extins de N. Şarpe, ale cărui rezultate de cercetare au fost publicate în 20 de volume. Utilizarea erbicidelor se aplica la principalele culturi agricole, pe suprafaţa integrală ocupată de fiecare plantă. Evident, tipul erbicidului, concentraţia şi modul de aplicare au fost treptat înlocuite de noiile creaţii, care au ajuns în zilele noastre la un nivel uimitor sub toate aspectele. Astăzi, erbicidele asigură culturi perfect curate de buruieni. Nu mai există specie de buruiană care să nu primească erbicidul specific care o distruge integral. (2018).

Scanned with OKEN Scanner

G. Ionescu Şişeşti – Cărţi, lucrări, articole, conferinţe privind învăţământul agricol (principale)

1. Chestiunea reorganizării şcolilor inferioare de agricultură. Viaţa Agricolă, 12 apr. 1924
2. Observaţii la proiectul de program al învăţării agriculturii în şcolile primare complementare. Viaţa Agricolă, 1924, pp. 710-711
3. Învătământul agricol în România. Viaţa Agricolă, 1925
4. Conferinţa cu directorii de şcoli agricole. Viaţa Agricolă, nr. 41, 1924
5. Învăţământul agricol. Ziarul Argus, 27.03.21924
6. Învăţământul agricol din România. Broşură, Bucureşti, 1925
7. Învăţământul agricol din România – extras, Bucureşti, 1925
8. Organizarea învăţământului agricol superior. Viaţa Agricolă, nr. 5, 1924
9. Chestiunea reorganizării şcolilor inferioare de agricultură. Viaţa Agricolă, 1926
10. Întoarcerea la pământ. Viaţa Agricolă, 1926
11. O statistică interesantă. Viaţa Agricolă, 1914, pp. 576-579
12. Îmbunătăţirea agriculturii prin învăţământ. Politica agrară cu privire specială la România. Ed. Alcalay, Bucureşti, 1913
13. Încotro evoluează învăţământul. Viaţa Agricolă, nr. 15, 1913, Bucureşti
14. Criza învăţământului agricol superior în România. Viaţa Românească, 1915
15. Institutul de Cercetări Agronomice şi legătura lui cu învăţământul. Analele ICAR, 1931, pp. 3-12
16. Activitatea şcoalelor de agricultură până în anul 1924.. Broşură, Bucureşti, 1925
17. Şcoala Superioară de Agricultură de la Herăstrău. Prezentare monografică, Bucureşti, 1928
18. Curs de Agrologie (litografiat). Bucureşti, 1931
19. Agrotehnica (manual universitar). Ed. Cartea românească, Bucureşti, 1943
20. Agrotehnica (tratat ştiinţific, vol. I şi vol. II). Ed. Agro-Silvică, Bucureşti, 1958
21. Cultura porumbului. Ed. ziarului Universul, Bucureşti, 1944
22. Cultura grâului (tratat). Ed. Cartea românească, Bucureşti, 1938
23. Reforma universitară şi pregătirea tehnică a tineretului. Ziarul Argus, Bucureşti, 1929, nr. 4872
24. Învăţământul agricol superior. Ziarul Argus, Bucureşti, 1929, nr. 4873
25. Lecţii pentru cursurile agrotehnice de trei luni. Ed. Agro-Silvică de Stat, ed. I, 1950, ed. A II-a, 1954, Bucureşti
26. Rolul învăţământului superior agricol şi cu deosebire al şcoalei superioare de agricultură Herăstrău. Viaţa Agricolă, 1928, pp. 354-362

Bibliografia – Activitatea pentru progresul învăţământului perioada 1948-1967

1. Ionescu-Şişeşti, G. – Jurnal, vol. I., Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 259
2. Ionescu-Şişeşti, G – Idem, p. 241
3. Picu, Valeria-Maria – Învăţământul agricol din Bucureşti. Ed. Ceres, Bucureşti, 2002, p. 30
4. Picu, Valeria-Maria – Idem, p. 44
5. Picu, Valeria-Maria – Idem, p. 31
6. Chiţoiu G. D. – Constantin Sandu-Aldea. Ed. Ceres, Bucureşti, 1970, p. 89
7. Chiţoiu G. D. – Idem, p. 60
8. Chiţoiu G. D. – Idem, pp. 66-67
9. Ionescu-Şişeşti, G. – O statistică interesantă. Viaţa Agricolă, 1914, p. 576
10. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – Gheorghe Ionescu-Şişeşti. Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, p. 80
11. Ionescu-Şişeşti, G. – Politica agrară cu privire specială la România. Ed. Leon Alcalay, Bucureşti, 1913, p. 134
12. Ionescu-Şişeşti, G – Idem, p. 136
13. Picu, Valeria-Maria – Învăţământul agricol din Bucureşti. Ed. Ceres, Bucureşti, 2002, p. 32
14. Ionescu-Şişeşti, G. – Politica agrară cu privire specială la România. Ed. Leon Alcalay, Bucureşti, 1913
15. Chiţoiu G. D. – Constantin Sandu-Aldea. Ed. Ceres, Bucureşti, 1970, p. 76
16. Chiţoiu G. D. – Idem, p. 49
17. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – Gheorghe Ionescu-Şişeşti. Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, pp. 80-81
18. Chiţoiu G. D. – Constantin Sandu-Aldea. Ed. Ceres, Bucureşti, 1970, p. 80
19. Chiţoiu G. D. – Idem, p. 89
20. Ministerul Agriculturii şi Domeniilor – Buletinul Şcoalei Centrale de Agricultură Herăstrău, vol. I, 1914, Bucureşti, Tipografia Breslelor, 1914
21. Ministerul Agriculturii şi Domeniilor – Idem, p. 1
22. Ministerul Agriculturii şi Domeniilor – Idem, p. 2
23. Ionescu-Şişeşti, G. – Jurnal, vol. I., Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 284
24. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 292
25. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – Gheorghe Ionescu-Şişeşti. Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, p. 81
26. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – Idem, p. 84
27. Ionescu-Şişeşti, G. – Jurnal, vol. I., Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 302
28. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 303
29. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – Idem, p. 85
30. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – Gheorghe Ionescu-Şişeşti. Ed. Ceres, Bucureşti, 1974, p. 86
31. Mihalca, Veronica; Ionescu-Şişeşti, Speranţa – Idem, p. 98
32. Ionescu-Şişeşti, G. – Jurnal, vol. I., Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, pp.337-341
33. Ionescu-Şişeşti, G. - Şcoala Centrală de Agricultură Herăstrău (monografie), Bucureşti, 1928

Scanned with OKEN Scanner

34. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 171
35. Peştean, I. V. – Petre S. Aurelian – agronom, economist, om de stat. Ed. PIM, Iaşi, 2013, p. 466
36. Chiţoiu G. D. – Constantin Sandu-Aldea. Ed. Ceres, Bucureşti, 1970, p. 79
37. Ionescu-Şişeşti, G. – Jurnal, vol. II., Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2013, pp.320-327
38. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 330, 285
39. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 287
40. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 289
41. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 475
42. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 500
43. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 508
44. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 504
45. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 512
46. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 526
47. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 527
48. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 529
49. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 561
50. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 546
51. Ionescu-Şişeşti, G. – Jurnal, vol. III., Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2019, p. 19
52. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 23
53. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 24
54. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 148
55. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 161
56. Ionescu-Şişeşti, G. – Idem, p. 158
57. Ionescu-Şişeşti, G. – Agrologie. Academia de Înalte Studii Agronomice, Catedra de Agrologie, Bucureşti, 1930-1931, pp. 418-424
58. Ionescu-Şişeşti, G. – Biologia solului. Agrologie, Bucureşti, 1931-1931, pp. 418-424
59. Ionescu-Şişeşti, G. – Agrotehnica, vol. I., Tiparul Cartea românească, Bucureşti, 1943
60. Ionescu-Şişeşti, G. – Jurnal, vol. III., Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2019, p. 33
61. Ionescu-Şişeşti, G. – Agrotehnica (tratat ştiinţific), vol. I. Ed. Agro-Silvică, Bucureşti, 1958
62. Ionescu-Şişeşti, G. – Agrotehnica (tratat ştiinţific), vol. II. Ed. Agro-Silvică, Bucureşti, 1958
63. Ionescu-Şişeşti, G. – Cultura porumbului. Ed. Universul, Bucureşti, 1944
64. Aurelian, P. S. – Agricultura practică. Cunoaşterea pământurilor. Monitorul Comunelor, nr. 14, 1864
65. Aurelian, P. S. – Câteva pagini din economia rurală a Rusiei. Economia Naţională, nr. 20, 1887, pp. 462-463
66. Aurelian, P. S. – Despre arături. Monitorul Comunelor, nr. 51, 1863, pp. 402-403
67. Aurelian, P. S. – Sistemele de cultură. Economia Naţională, 1891, pp. 8-36; 87-138
68. Ionescu-Şişeşti, G. – Cultura grâului. Cu privire la condiţiunile din România. Ed. Cartea românească, Bucureşti, 1938
69. Ionescu-Şişeşti, G. – Buruienile şi combaterea lor. Ed. Agro-Silvică de Stat, Bucureşti, 1955

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS CAPITOLUL X - Dr. G. Ionescu-Şişeşti – membru al Academiei Române; membru al Academiei R.P.R.

CAPITOLUL X - DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE; MEMBRU AL ACADEMIEI R.P.R. 341
1. PREAMBUL 341
2. DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE 341
Raportul d-lui Doctor Grigore Antipa pentru alegerea ca membru corespondent a d-lui dr. G. Ionescu-Şişeşti 343
Activitatea după primirea în Academia Română 344
3. DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – MEMBRU ACTIV AL ACADEMIEI ROMÂNE (1936 – 1948) 345
Raportul domnului dr. Grigore Antipa 346
G. Ionescu-Şişeşti – Discurs de recepţie la Academia Română 347
Desvoltarea studiilor despre sol în România 347
Activitatea în Acdemia Română 353
P. S. Aurelian 354
4. UN NOU REGIM POLITICO-SOCIAL 356
5. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI MEMBRU AL ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE 357
Reprimirea în Academia Republicii Populare Române 358
Activitatea în Academia Republicii Populare Române – Secţia de biologie şi agronomie în perioada 1955 - 1958 359
Comentariu 362
Activitatea la Acdemia Republicii Populare Române în perioada 1958-1967 362
Comentariu 365
Lucrări elaborate în perioada academică 368
Omagieri şi Distincţii 368
Bibliografia – G. Ionescu-Şişeşti, membru al Academiei Române; membru al Academiei R.S.R 369

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL X - DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE; MEMBRU AL ACADEMIEI R.P.R.[74]

1. PREAMBUL

Agronomii au avut reprezentant în cele mai înalte foruri ştiinţifice de la începuturi. Ne referim la „Societatea Academică Română", înfiinţată la 16 august 1867, cu trei secţiuni: „Secţiunea literară şi lessicografică", „Secţiunea istorică şi arheologică" şi „Secţiunea ştiinţelor naturale". La 8 septembrie 1871, agronomul Petre Sebeşanu Aurelian a fost primit „membru actual (plin)" în „Secţiunea ştiinţelor naturale", la propunerea lui Alexandru Odobescu şi Alexandru Roman. Secţiunea era alcătuită din medicul Nicolae A. Kretzulescu, inginerul Petre Poenaru, botanistul Anastasie Fătu şi P. S. Aurelian ca „membri actuali (plini)" şi Grigore Ştefănescu, arheolog, dr. I. Obedenaru şi silvicultorul C. F. Robescu ca „membri corespondenţi". Cu o zi înainte, la 7 septembrie, agronomul Ion Ionescu de la Brad era primit ca membru corespondent.

In următoarea etapă, agronomul P. S. Aurelian a devenit membru fondator al Academiei Române , la 26 martie 1879, când a făcut parte din „Comisia pentru revizuirea statutelor" alături de Al. Odobescu şi. A. T. Laurian, Vincenţiu Babeş şi T. Maiorescu. Aici, P. S> Aurelian şi Vn. Babeş au propus ca membrii actuali (activi) ai fostei Societăţi Academice Române, în calitate de membri ai Academiei Române, să facă parte din aceleaşi secţii unde au fost înscrişi înainte, amendamentul fiind trecut cu ¾ din voturile membrilor prezenţi. **(1)**

Deci, P. S. Aurelian a fost primul învăţat agronom primit în Societatea Academică Română, care a devenit membru fondator al Academiei Române.

După 66 de ani de la evenimentele descrise, era primit ca „membru corespondent" al Academiei Române agronomul dr. G. Ionescu-Şişeşti, la propunerea ilustrului hidrobiolog Grigore Antipa, un savant care era foarte bun cunoscător al activităţii profesional-ştiinţifice a celui propus. Realizăm că dr. Şişeşti a fost al doilea agronom primit la Academia Română, iar agronomia era anemic reprezentată la înaltul for ştiinţific faţă de alte ştiinţe, cu toate că şi agronomul C. Sandu-Aldea devenea „membru corespondent" la „secţiunea literară", cu şase ani mai înainte. C. Sandu-Aldea a fost la acel timp unul dintre iluştrii scriitori ai ţării. Opera sa literară redată în romane, nuvele, schiţe şi poezii i-au confirmat asemenea nivel creativ încât a fost admis ca membru corespondent al Academiei Române în data de 5 iunie 1919, la propunerea lui Ion Bianu, filolog şi director al Bibliotecii Academiei. **(2)** Romanul său „Două neamuri", volumele de nuvele şi schiţe „Pe drumul Bărăganului", „In urma plugului" şi poeziile închinate plugarului, încadrate în epoca „Semănătorului" au fost elogios comentate şi preţuite de mari personalităţi ale condeiului: Ion Bianu, Eugen Lovinescu, Sextil Puşcariu, Ilarie Chendi, G. Călinescu, M. Dragomirescu, Traian Ionescu, G. Bogdan Duică, G. Marinescu ş.a.

Dar, în fiinţa sa, C. Sandu-Aldea se considera „agronom" şi s-a dăruit activităţii pentru formarea tinerilor în şcoala de la Herăstrău până la nivelul sacrificiului.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti, care era mai tânăr, i-a purtat o recunoştinţă pioasă, organizând la Academia Română un eveniment de omagiere a „marelui cetăţean" C. Sandu-Aldea, în cadrul unit la celor două secţii, agricultură şi filologie, în anul 1937, la 10 ani după plecarea sa în eternitate. Am revenit cu aceste fapte puţin cunoscute, pentru promovarea amintirii şi preţuirii înaintaşilor care au lăsat o piatră pentru fundaţia progresului material şi cultural al naţiunii. Figura luminoasă a lui C. Sandu-Aldea merită din plin acest act.

2. DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE

Încă din adolescenţă, elevul Gheorghe Ionescu-Şişeşti s-a afirmat prin calităţi intelectuale şi morale, surprinzătoare pentru vârsta sa. Dotat cu o memorie excelentă şi o capacitate raţională remarcabilă, încă din acei ani, sub efectul unei tenace dorinţe de afirmare, s-a instalat în fruntea generaţiei sale, mai întâi prin rezultate excepţionale la învăţătură. A cules acele merite pentru că a dorit mult să le obţină, fiind conştient de importanţa acumulării cunoştinţelor şcolare, pentru viitor. Aceste eforturi i-au favorizat manifestarea dotării sale native în folosirea condeiului. De la primele creaţii literare se constată dovezi ce arătau un talent nativ, care prin eforturi de dezvoltare, duceau la creaţii valoroase, recunoscute de personalităţile timpului, aşa cum au fost G. Coşbuc şi N. Iorga. Scrierile sale de călătorie, aşezate mai târziu în volumul „Probitate", s-au ridicat la nivelul operelor marilor condeieri ai timpului; ele se apropiau de creaţiile lui Hogaş, Vlahuţă şi Geo Bogza. Era într-o perioadă de avânt al aspiraţiilor, un tânăr doritor de succese, care îşi afla bucuria în acele înfăptuiri, bazate pe calităţile sale creative şi pe o voinţă fără slăbiciuni.

Rezultatele, la fel de strălucite obţinute, la Şcoala Superioară de Agricultură de la Hohenheim şi apoi obţinerea doctoratului cu distincţia „Magna cum laudae", la Universitatea din Jena, au confirmat în continuare seriozitatea aspiraţiilor sale şi hotărârea de a se ridica tot mai sus. Ştim că a început activitatea la 1 aprilie 1910.

---

[74] Membru al Academiei Republicii Socialiste Române

Scanned with OKEN Scanner

După absolvirea studiilor şi obţinerea postului de „administrator" la ferma Spanţov s-a afirmat prin scrieri originale, bazate pe observaţii şi cercetări proprii. Lucrarea sa publicată în serie sub titlul „Dare de seamă asupra câmpurilor de încercare de la Ferma Spanţov" (1910/1911, 1912, 1913) şi mai ales studiul „Contribuţiuni la studiul grâului românesc din punct de vedere fitotehnic", au atras atenţia asupra unui „tânăr de viitor", încât ministrul N. Filipescu l-a invitat la o conversaţie personală şi l-a sprijinit să ocupe postul de „administrator" al Fermei Herăstrău, a Şcolii Centrale Agricole, oferindu-i posibilitatea de a stabili relaţii cu învăţământul.

Aceste realizări deosebite se alăturau excelentei sale realizări, încă din anul al doilea de activitate, prin înfiinţarea „Societăţii Române de Agricultură" menită să unească forţele agronomice. În acest caz, personalitatea sa a fost confirmată prin capacitatea de a lămuri un număr (6) de agronomi din prima linie a „Societăţii absolvenţilor şcolilor de agricultură" să treacă în noua societate, fapt ce l-a supărat mult pe Ştefan Radianu, preşedintele acestei societăţi. Deşi acest diferend a fost greu aplanat, noua societate a avut un rol foarte important, conducând la apariţia „Societăţii inginerilor agronomi", care a avut un rol foarte important în „Reforma agrară" din anul 1918, dar şi în alte acţiuni anterioare, inclusiv legiferări.

În acelaşi timp. Dr. Ionescu-Şişeşti s-a remarcat prin publicarea a două cărţi importante: „Studii economice", o lucrare de cultură economică şi „Politica agrară – cu privire specială la România", aceasta din urmă fiind o realizare bazată pe un efort surprinzător, folosind o bibliografie foarte bogată, dar cu introducerea unor idei şi raţionamente personale originale. Ele au contribuit mult la ridicarea prestigiului său de agronom specialist.

Începând cu experienţele de încercare de la Spanţov, dr. Ionescu-Şişeşti a organizat câmpul de experienţe propriu anual, indiferent ce post profesional a ocupat. Rezultatele acestor cercetări au adus concluzii dintre cele mai importante, având caracter de noutate şi originalitate. Astfel, în anul 1924, când ocupa funcţia de „Director general al îndrumărilor agricole şi învăţământului" în cadrul MAD, a publicat lucrarea „Forme noi de grâu create prin încrucişarea grâului românesc de Laza cu grâul Square Head" pe baza unui volum de experienţe şi determinări impresionante; o lucrare primită cu mult interes întrucât ea urma cercetărilor lui Vlad Cârnu-Munteanu, C. Sandu-Aldea şi G. Cipăianu, asupra creării unot noi soiuri de grâu. Lucrarea era foarte vastă şi cu rezultate încurajatoare.

Un interes deosebit a ridicat lucrarea „Standardizarea cerealelor", o temă asupra căreia şi-a consacrat interesul până la emiterea unei legi, care a fost aprobată în parlamentul ţării, răspunzând unui interes economic naţional uriaş.

Anvergura şi garanţia competenţelor sale agronomice l-au recomandat frecvent ca membru în comisiile care au reprezentat ţara la întruniri şi congrese internaţionale, unde avea sarcina de a prezenta rapoarte sau conferinţe legate de tema evenimentelor respective. Au rămas consemnate: Conferinţa Institutului Internaţional de Agricultură de la Roma, 1923; Congresul Internaţional de Agricultură de la Paris, 1923; Conferinţa Internaţională de Pedologie de la Roma, 1924; al XII-lea Congres internaţional de agricultură de la Varşovia, 1925. De fiecare dată reprezentantul ţării noastre a fost ales în componenţa comisiilor organizate pentru buna desfăşurare a lucrărilor, având sarcina de vicepreşedinte sau preşedinte.

Aceste tipuri de activitate profesională majoră şi publicistica de mare frecvenţă realizată prin revistele şi ziarele epocii, precum şi adesea prin broşuri, au consolidat percepţia colectivă asupra înaltei sale personalităţi.

Existau mulţi oameni de ştiinţă, oameni de stat şi politicieni care aveau cunoştinţă de gestul său patriotic, nemaiîntâlnit, în Primul război mondial, când a refuzat să fie eliberat din prizonieratul pe care îl suporta în Boemia, la Plan, pentru a veni în ţară, unde să lucreze pentru bunul mers al agriculturii în favoarea beligeranţilor germani, care ne erau duşmani de război.

Întreaga sa activitate dintr-o perioadă de 15 ani, după terminarea studiilor i-a conferit statutul de mare personalitate a agriculturii, profesor titular la Şcoala Superioară de Agricultură Herăstrău şi Director al Agriculturii cl. I în MAD.

Între savanţii timpului care îl cunoşteau pe dr. Ionescu-Şişeşti şi îi acordau o înaltă apreciere pentru pregătirea sa agronomică, dar şi pentru spiritul său patriotic dovedit într-o situaţie unică, a fost Grigore Antipa, un om sociabil, o mare capacitate de judecare a situaţiilor în relaţiile social-umane şi de promovare a valorilor, în sprijinul dezvoltării ştiinţei în plan naţional.

Profesorul Grigore Antipa a fost personalitatea academică ce şi-a convins colegii că dr. G. Ionescu-Şişeşti are merite deosebite şi l-a propus pe acesta pentru a fi ales membru corespondent al Academiei Române. Astfel, la 8 iunie 1925, Grigore Antipa propunea primirea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti în „Secţia ştiinţifică" a Academiei Române, ca membru corepondent. **(3)** Urma să împlinească 40 de ani, era profesor titular la Şcoala Superioară de Agricultură Herăstrău, consilier agronom şi director general al îndrumărilor agricole şi învăţământului agricol din Ministerul Agriculturii şi Domeniilor.

În legătură cu acest eveniment, abia la 9 ianuarie 1926 îi trimite o scrisoare fratelui său Nicolae, care se afla la Paris, pentru studii în medicină. Iată: «Să pun la punct informaţia ce ai dobândit-o prin Conu Ionică. Nu am fost ales membru ci membru corespondent al Academiei Române. Cel care a avut ideea şi m-a recomandat a fost dr. Antipa. El are pentru mine o veche stimă crescută în împrejurările tragice în care am avut tăria să nu fiu de acord cu el. Academicienii au primit propunerea în unanimitate.

Scanned with OKEN Scanner

Colegii m-au sărbătorit pe mine şi pe Sandu-Aldea, ales membru corespondent pentru merite literare, acum câţiva ani (1919).

A fost o manifestare impunătoare la care au asistat miniştri şi persoane simandicoase. Colegii au înţeles să facă din această împrejurare un mijloc de afirmare al Corpului agronomic şi au reuşit. Am să-ţi trimit o broşură ocazională».

Această scrisoare scurtă şi întârziată nu arată un entuziasm evident pentru primirea sa ca „membru corespondent" al Academiei Române; credem că aştepta un titlu de „membru activ" (de drept), aşa cum avea toate meritele prin realizările sale în cercetare, didactică şi activităţi privind probleme fundamentale ale agriculturii, în privinţa tehnologiei şi aplicării principiilor economice.

Raportul prezentat de profesorul Antipa asupra activităţii şi personalităţii dr-lui G. Ionescu-Şişeşti este un model luminos pentru timpul în care a avut loc evenimentul amintit. El are meritul de a fi cunoscut de noi şi de către oamenii generaţiilor următoare, pentru că este demn de notificare istorică. Iată prelegerea-raport prezentată de renumitul savant.

Raportul d-lui Doctor Grigore Antipa pentru alegerea ca membru corespondent a d-lui dr. G. Ionescu-Şişeşti

Domnilor colegi,

Secţiunea ştiinţifică, în urma propunerii ce i-am făcut, a hotărât cu unanimitate de voturi să vă propună a alege ca membru corespondent în locul regretatului dr. Murgoci, pe dl. Dr. Ionescu-Şişeşti, profesor la Şcoala superioară de agricultură dela Herăstrău şi Director general al îndrumărilor agricole şi învăţământului agricol în Ministerul de Agricultură.

Am făcut această propunere, atât pentru a chema în rândul nostru pe un excelent om de ştiinţă şi energic organizator, cât şi pentru a deschide din nou în această înaltă instituţiune culturală, un loc ştiinţelor agricole, ştiinţe care au a desvolta şi perfecţiona cea mai importantă ramură de producţie a ţării şi care au a organiza munca celei mai numeroase clase de populaţiune a ei. De la moartea mult regretatului meu predecesor P. S. Aurelian, Agricultura nu a mai avut nici un reprezentant autorizat în mijlocul nostru.

V'am propus pe d-l Dr. G. Ionescu-Şişeşti, fiindcă dintre toţi acei tineri agronomi, educaţi în şcoalele superioare din străinătate, care au pornit lupta pentru înălţarea agriculturii noastre prin ştiinţă şi scoaterea ei din vechile metode rutinare, el este acela care a dat dovadă de cea mai mare destoinicie şi pe care chiar colegii şi tovărăşii săi de muncă îl indică ca pe cel mai apt.

Urmăresc desvoltarea şi activitatea d-lui Ionescu-Şişeşti încă de la 1907, când fiind Secretar general al Ministerului de Agricultură, am primit o scrisoare din partea Consulului nostru general din Stuttgard, d-l Max Doertenbach, prin care cerea de la Stat un ajutor de studii „pentru un eminent student român de la Academia agricolă din Hohenheim: Ionescu-Şişeşti, pe care, fiind foarte sărac, îl ajută profesorii pentru a-şi putea termina studiile". Cine cunoaşte modestia salariilor profesorilor universitari germani din acele vremuri, poate să-şi facă o idee de valoarea ce trebuia să fi avut acel tânăr student strein spre a-i decide la un asemenea sacrificiu.

Câţiva ani mai târziu, primiam iară scrisori de la profesorii niversităţii din Iena prin care eram informat că „un student român Ionescu-Şişeşti se distinge foarte mult prin lucrările sale din laboratoarele Facultăţii de ştiinţă de acolo". Zicătoarea românului că: „Ziua de dimineaţă se arată" s'a adeverit în urmă cu totul, întrucât îl priveşte pe d-l Ionescu-Şişeşti.

Reintrat în ţară cu titlul de doctor în ştiinţe şi cu o foarte bună teză de doctorat, „Rumäniens bäuerliche Landwirtschaft" el îşi începe cu multă modestie, dar şi cu ţeluri foarte precise, activitatea sa pentru progresul agriculturii ţării, activitate pe care am urmărit-o cu multă atenţiune, atât în direcţiunea ştiinţifică cât şi în practică.

În direcţiunea ştiinţifică îl vedem, dela început, atacând cele mai grele probleme ale agriculturii noastre. Aceasta nu o face însă prin publicaţiuni de generalităţi cunoscute şi anunţări de programe, ci pornind dela studiul faptelor, care cere observaţiuni îndelungate şi cercetări pe câmp şi în laborator. El acceptă mai întâi modestul post de „agronom în serviciul îmbunătăţirilor funciare şi şef al câmpurilor de experienţe de la Spanţov", în domeniul statului din Lunca Dunării îndiguită. Dar scopul său este tocmai de a urmări aci una din cele mai grele probleme agricole şi de o importanţă foarte mare pentru economia generală a ţării şi anume: problema punerii în valoare prin culturi agricole a terenurilor inundabile din Lunca Dunării. El porneşte o serie de experienţe foarte metodice şi publică rezultatele obţinute în 3 dări de seamă pe anii 1911, 1912 şi 1913. Este regretabil că aceste cercetări n'au fost continuate şi după plecarea d-lui Ionescu-Şişeşti, căci problema atât de importantă rămâne încă deschisă.

O a doua problemă importantă, pe care o atacă de asemenea cu mult curaj şi succes, este chestiunea grâului românesc din punctul de vedere fitotehnic. Şi aci el porneşte de la o observare minuţioasă de fapte şi organizează cercetări metodice în câmpul de experienţă şi laborator, pentru a stabili care sunt varietăţile, care se cultivă în România şi caracterele lor. A căutat să formeze soiuri noui prin hibridare şi separaţiunea formelor.

În fine o a treia serie de probleme importante şi ştiinţifice – cu mari consecinţe practice - pe care o atacă d-l Ionescu-Şişeşti este problema fenomenelor de distrugerea şi de reconstituirea solurilor.

Prin aceasta el urmăreşte idea de a pune o bază ştiinţifică lucrărilor viitoare pentru punerea în stare de cultură a diferitelor categorii a întinselor suprafeţe ce le avem în ţară, de aşa zise terenuri necultivabile şi care constituesc una din marile rezerve ale agriculturii noastre pentru viitor. Şi despre rezultatele obţinute până acum asupra acestui subiect, a publicat deja vre-o două lucrări şi e de dorit, ca ele să fie continuate cu aceeaşi seriozitate cu care au fost începute şi pe care o comportă importanţa problemei.

În afară de această serie de cercetări pur ştiinţifice, organizate metodic în vederea rezolvirii unor probleme mari economice, d-l Ionescu-Şişeşti mai publică la scurte intervale, o întreagă serie de mici monografii şi studii cu conţinut economic sau tehnic şi ştiinţific agricol, privitoare la diferite chestiuni ale agriculturii ţării noastre.

Scanned with OKEN Scanner

Între acestea citez câteva mai principale:

1. Le metayage en Roumanie; în Revue des Institutions economiques et sociales de l'Institut international d'Agriculture de Rome.
2. La structure agraire et la production agricole de la Roumanie, 1924.
3. O comunicare făcută la congresul internaţional de agricultură din Paris în 1923, despre Agricultura din România.
4. The Danube countries as food sources în Manchester Guardian commercial (European reconstruction), Manchester 1922.
5. Reforma agrară şi producţia cu un program de ridicarea agriculturii
6. Măsuri legale luate în diferite ţări după războiu, pentru desvoltarea agriculturii, în legătură cu situaţia în România. Arhiva pentru ştiinţă şi reformă socială No. 3-4 (1924). Conţine o bază pentru legislaţiunea noastră agricolă.
7. Reforma agrară în România, Bucureşti 1920.
8. Politica agrară, Bucureşti 1913.
9. Despre rapiţă, Bucureşti 1918.
10. Ferma Herăstrău. O monografie economică 1915 etc. etc.

Pe lângă acestea, o întreagă serie de conferinţe, articole de reviste în ţară şi străinătate, scrieri de propagandă şi de popularizare, până chiar şi colaborarea la Calendare pentru plugari, pentru popularizarea unei culturi mai raţionale a pământului şi o organizare mai practică a gospodăriilor.

Activitatea d-lui G. Ionescu-Şişeşti nu s'a întins numai în domeniul ştiinţei pure şi a publicistei agricole. Timpurile grele care au venit peste ţara noastră – şi mai cu seamă reforma agrară care a străbătut atât de profund organismul nostru economic şi social – nu puteau să lase ca priceperea şi energia unui om atât de competent ca d-l Ionescu-Şişeşti, să rămână neîntrebuinţate. Şi în adevăr el a fost unul din destoinicii colaboratori la întreaga legislaţie a reformei agrare. Dacă oamenii politici au pus multă patimă şi adese ori nepricepere în rezolvarea acestei chestiuni atât de delicată şi de o covârşitoare importanţă pentru viitorul ţării, câţi-va oameni de specialitate – între care Ionescu-Şişeşti era printre cei d'intâi – au putut contrabalansa întru câtva influenţele nefaste ale politicei şi a face ca desorganizarea provocată prin modul cu totul iraţional cum s'au făcut exproprierile şi împroprietăririle, să nu compromită cu totul producţia noastră agricolă şi să ajungă într'o adevărată stare haotică.

Odată legile reformei agrare terminate, trebuiau luate în grabă toate măsurile ca să nu rămână necultivate câmpurile împărţite la ţărani şi ca din această criză, întreaga ţară să nu fie ruinată. Pentru a preîntâmpina pe cât se putea şi această calamitate se recurge iarăşi la serviciile d-lui G. Ionescu-Şişeşti şi-l însărcinează cu conducerea Centralei obştilor în anii de grea criză 1919, 1920 şi 1921.

Rezultatele activităţii sale din aceşti 2 ani sunt cunoscute, căci ţăranii s'au pus pe lucru şi dacă nu ar fi fost alte măsuri de stat, care să descurajeze pe agricultori, mai cu seamă întru cât priveşte producţia grâului, de sigur că starea noastră economică ar fi putut fi până acum mai bună. Şi această chestiune odată îndrumată, influenţa statului asupra producţiei agricole, numai prin centrala obştilor era prea restrânsă. Trebuia creat un nou organ, care să povăţuiască pe agricultori ce au de făcut, ca să poată face o cultură mai raţională. S'a creat dar o nouă direcţiune generală, a îndrumărilor agricole şi a învăţământului agricol care s'a încredinţat d-lui G. Ionescu-Şişeşti. Sunt sigur că şi în această direcţie, capacitatea şi energia sa vor fi în stare să dea rezultate aşteptate, dacă va găsi pricepere şi sprijinul cuvenit.

În afară de această rodnică activitate ştiinţifică, practică şi administrativă, d-l Dr. Ionescu-Şişeşti este unul dintre cei mai devotaţi şi pricepuţi profesori ai Şcoalei centrale de agricultură dela Herăstrău. În afară de cursurile sale atât de apreciate de studenţi şi de lucrările practice în laboratorul şi câmpurile de experienţă pe care le conduce, el a fost cât va timp şi directorul acestei şcoale şi lui, împreună cu câţi-va tineri profesori, i se datoreşte situaţia pe care în ultimul timp şi-a câştigat-o această şcoală în învăţământul superior al ţării.

Faţă de toate aceste merite, ştiinţifice, tehnice, practice, administrative şi didactice, cred că d-l Dr. G. Ionescu-Şişeşti va ocupa cu cinste locul ce i-l oferim şi vă rog să binevoiţi a-l alege ca membru corespondent în secţiia ştiinţifică. **(4)**

Dr. Gr. ANTIPA
Membru al Academiei Române

Activitatea după primirea în Academia Română

Primirea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti între membrii corespondenţi ai Academiei Române a avut loc într-o perioadă de maximă solicitare a sa în serviciul Ministerului Agriculturii şi în mod deosebit pentru demersurile pe care le întreprindea cu privire la înfiinţarea Institutului de Cercetări Agricole a României. Chiar în anul 1926 l-a convins pe ministrul Constantin Garoflid să acorde întreg sprijinul său pentru realizarea acestei opere de mare interes pentru agricultura şi economia ţării. La sfârşitul anului 1927 se încheiau aceste demersuri, iar la 1 ianuarie 1928 dr. G. Ionescu-Şişeşti era numit Director general al ICAR. În situaţia descrisă nu a dispus de suficient timp penttru o activitate remarcabilă la Academie.

Activitatea sa a fost definită îndeosebi printr-o participare activă la şedinţele „Secţiei ştiinţifice", cu intervenţii asupra temelor de agricultură, ocazionale. Meritele sale l-au aşezat în situaţia de a fi propus ca delegat la evenimente academice internaţionale, cum a fost participarea sa la Consfătuirea Academiei de Agricultură de la Praga, unde a fost ales „membru corespondent" în anul 1928 şi „membru de onoare" în anul 1938. În anul 1935 a fost primit ca membru în „American Geographical Fellow".

După alegerea sa ca „membru activ" în anul 1936, în anul 1939 a fost ales vicepreşedinte al Academiei Române.

Aceste ditincţii deosebite veneau să recunoască o personalitate pentru rezultatele activităţii sale profesionale cu totul remarcabilă.

Scanned with OKEN Scanner

Timp de peste 10 ani după primirea la Academie, dr. Ionescu-Şişeşti a avut o activitate de mare intensitate. Din anul 1928 a început organizarea structurală a ICAR, iar treptat a înfiinţat staţiuni şi centre de cercetare care au fost încadrate cu personal de cercetare selectat sub stricta sa supraveghere. Treptat s-au format cercetători de mare calitate din rândul celor tineri: Gr. Coculescu, Ioana Valuţă, Gh. Valuţă, Gh. Pavlovski, Al. Priadcenco ş.a., alături de cercetătorii din instituţiile anterioare ICAR: Teodor Saidel, Traian Săvulescu ş.a., care au dat o calitate superioară colectivelor de cercetători de specialitate.

În această perioadă a reprezentat ţara la congrese şi conferinţe internaţionale, unde a susţinut rapoarte şi alte lucrări apreciate pozitiv la acel nivel de manifestări. Între aceste evenimente vom nominaliza: Congresul agricol din anul 1928, Bucureşti, unde a prezentat lucrarea „Importanţa grâului în economia ţării şi în economia mondială"; Conferinţa de ştiinţa solului de la Königsberg 1929; Congresul Institutului de Agricultură de la Varşovia la care a expus lucrarea „La Standardisation des céréales", 1927; al XIV-lea Congres internaţional de agricultură, Bucureşti, 1929, cu studiul „Etudes des principaux types de sol de la Roumanie par la méthode physiologique-végétal afin à determiner leur contenu en Azote, Phosphore et Potassium"; Conferinţa internaţională pentru îngrăşăminte chimice, Roma, 1933; Congresul internaţional de agricultură de la Budapesta, 1934; Raport la a III-a Conferinţă internaţională de îngrăşăminte chimice de la Berna, 1934, cu lucrarea: La fértilisation des terrains en climats arides, cu T. Saidel.

În intervalul prezentat mai sus, între 16 aprilie 1931 şi 8 aprilie 1932 a fost solicitat pentru funcţia de ministru al agriculturii în guvernul Nicolae Iorga. Aşa a parcurs o perioadă în care a influenţat grăbirea realizării construcţiei sediului ICAR. Această construcţie, impunătoare şi în zilele noastre, are amprenta gândirii şi muncii neostenite a profesorului G. Ionescu-Şişeşti, care în condiţii grele de sănătate a supravegheat realizarea unei opoere durabile. În aceeaşi perioadă, începând cu ziua de 22 octombrie 1930 până la 13 martie 1940, a ţinut la radio 35 de conferinţe, în care a prezentat teme agronomice de tehnologie a culturii plantelor şi de economie agricolă. Temele expuse au avut un nivel ridicat, având un frumos succes la ascultătorii interesaţi de practica agricolă. Profesorul I. F. Radu a făcut o prezentare foarte elevată a subiectelor tratate de autor în Viaţa agricolă, nr. 1, 1940. **(5)** Susţinerea acestor conferinţe i-au ridicat mai mult prestigiul de specialist remarcabil în domeniul agronomiei.

3. DR. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI – MEMBRU ACTIV AL ACADEMIEI ROMÂNE (1936 – 1948)

În această perioadă, dr. Ionescu-Şişeşti devenise un exponent ilustru al eminenţei agronomice.Cuvântul său avea mare putere de convingere în chestiunile ce priveau agricultura românească, mai ales că după cinci ani de conducere a ICAR exista o instituţie aşezată pe temelii solide, cu scopul realizării cercetărilor agronomice.

La acest nivel, adevărat academic, al activităţii sale profesionale, tot profesorul academician Grigore Antipa a hotărât să propună înaintarea profesorului dr. G. Ionescu-Şişeşti la statutul de „membru activ" (plin) al Academiei Române, după parcurgerea a 11 ani ca „membru corespondent".

Garantul acestei propuneri, academicianul Grigore Antipa a elaborat recomandarea, făcând o analiză foarte detaliată a realizărilor dr-lui Şişeşti, în numeroase domenii agronomice, rezultând capacitatea sa excepţională în domeniul agronomic şi viziunea sa economică de mare claritate.

Este surprinzătoare analiza stării agriculturii, începând din „epoca arendărilor" pe care dr. Antipa a descris-o cu efectele ei pozitive, dar şi cu gravele efecte negative asupra păstrării calităţilor solului şi a altor domenii. Apoi a trecut la evidenţierea meritelor remarcabile ale dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, în baza contribuţiilor imense aduse în toate posturile şi funcţiile deţinute, sub aspect administrativ, unde a pus în faţă ştiinţa agronomică, la dezvoltarea căreia a participat în mod eficient. Profesorul Antipa a mai remarcat rezultatele sale excepţionale în domeniul cercetării, atât prin organizarea ICAR, cât şi prin teme realizate personal, oprindu-se asupra soiurilor de grâu şi lucrărilor sustinute la evenimente internaţionale. Este un raport strălucit expus asupra activităţii merituoase a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti încât apreciem că are un loc potrivit pentru a fi reprodus în această monografie.

Pentru dr. Ionescu-Şişeşti propunerea ce prevedea alegerea sa ca „membru activ" al Academiei Române a fost o surpriză. Ne spune aceasta o notă a sa din „Jurnal", din 24-25 mai 1936, iată: «Duminică 24 mai 1936 – Excursie cu studenţii Săvulescu, Em. Petrini, Săndoiu, Staicu, Coculescu la staţiunea experimentală a Bărăganului şi moşia Jegălia a Armatei. Luni 25 mai 1936 – Excursie s-a continuat la Ferma Feteşti. La înapoiere acasă, seara, am aflat că plenul Academiei Române a votat propunerea „Secţiei ştiinţifice" de a fi ales „membru activ". Au mai fost aleşi în „Secţia ştiinţifică" domnul Săvulescu şi domnul Spacu, profesor la chimie de la (Universitatea) Cluj»[75].

Era ocazia unei sesiuni generale de comunicări ştiinţifice a Academiei, iar în următoarele cinci zile s-a prezentat ca participant la lucrările participante.

[75] Jurnal, vol. I, Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2012, p. 397

Scanned with OKEN Scanner

Raportul domnului dr. Grigore Antipa

II. PROFESIONALE

Alegerea D-lui Prof. G. Ionescu-Şişeşti ca membru activ al Academiei Române

În şedinţa dela 25 Mai 1936, D-l profesor Dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost ales membru activ al acestei înalte instituţiuni culturale.

D-sa figura încă din 1925 ca membru corespondent al Academiei Române.

Facem loc cu mare bucurie raportului D-lui prof. Dr. G. Antipa pe baza căruia s'a făcut alegerea D-lui prof. Ionescu-Şişeşti şi prin care se scot în relief meritele, prestigiul şi marea activitate ştiinţifică a distinsului nostru fruntaş.

Raportul D-lui Dr. G. Antipa

Domnilor Colegi,

Dela încetarea din vieaţă a regretatului P. S. Aurelian, agricultura nu a mai avut un reprezentant specialist între membrii activi al Academiei Române.

Nu doar că Instituţiunea noastră nu aprecia la justa ei valoare importanţa acestei ramuri fundamentale de producţie a ţării pe care se reazemă întregul nostru edificiu economic şi social; căci este ştiut că neuitatul şi în veci pomenitul secretar general Dimitrie Sturdza – ajutat de un tânăr specialist în chestiunile de economie agrară Dimitrie Busuiocescu – recunoscând bazele greşite ale sistemului de exploatare agricolă din ţară, cât şi consecinţele periculoase la care în mod fatal trebuia să ducă, a dat – încă de acum 30 ani – o atât de bună şi dreaptă organizare exploatării moşiilor Academiei Române, încât această organizare a putut servi în urmă, în multe privinţe, ca model pentru reformele agrare pe care le-a introdus Statul în întreaga ţară.

Chestiunea ameliorării producţiunii agricole şi a introducerii unor sisteme tot mai perfecţionate pentru lucrarea pământului şi a unei utilizări cât mai raţionale a puterilor sale de producţie printr'o cultură cât mai raţională, era însă atunci pe planul al doilea. În acele timpuri agricultura se făcea numai pe baze empirice şi mâna de fier a vechilului – care ştia să adune satele la muncile agricole – era principalul organizator al producţiei. Niciuna din şcoalele de agricultură nu făcea parte din învăţământul superior şi ele erau numai pepiniere de funcţionari, iar fiii proprietarilor de moşii erau trimişi să înveţe dreptul, căci cu o asemenea pregătire puteau să-şi asigure mai bine, prin învoielile agricole dibace ce le făceau şi prin trecerea ce o aveau la instituţiile de credit, o mult mai mare rentabilitate a moşiilor şi, deci, o cât mai bună organizare comercială a acestei „afaceri". Căci, în adevăr, exploatarea pământului ţării – lăsată atunci mai mult pe mâna unei clase de arendaşi rapaci şi a vechililor, vătafilor şi ispravnicilor – era în primul rând o afacere financiară şi o „întreprindere" de exploatare a muncii sătenilor, decât o agricultură propriu-zisă, - aceasta făcându-se în cea mai mare parte de către ţărani „în dijmă", după metodele „cum s'a apucat din strămoşi".

Marea conjunctură pentru exportul cerealelor noastre, provenită din nevoile de aprovizionare ale Angliei şi apoi ale Germaniei şi prin deschiderea gurilor Dunării, care a dat putinţa să se pună în cultură întinsele noastre bărăgane şi o mare parte din păşunele din toată ţara precum şi toate suprafeţele care puteau fi utilizate pentru culturi agricole şi care a îmbogăţit astfel o numeroasă clasă de arendaşi, producând în ţară o prosperitate mare – însă superficială – a avut însă şi unele efecte rele, cu consecinţe economice şi sociale grave, şi anume: 1) secătuirea pământului ţării – prin cultura unilaterală a cerealelor – de unele din substanţele nutritive absolut indispensabile culturilor agricole şi, deci, nevoia îngrăşămintelor; şi 2) sărăcirea vechilor agricultori – ţărani, mici proprietari, răzeşi etc. – la care creşterea vitelor forma obiectul principal al gospodăriei lor şi a cărei prime consecinţe au fost o serie de răscoale ţărăneşti, urmate de o serie de reforme agrare.

Această nouă stare de lucruri, la care se mai adaugă şi scăderea debuşeurilor pentru cereale, a produs însă nevoia unei schimbări radicale a agriculturii noastre.

Aceasta, mai întâiu întru cât priveşte latura ei socială, cere înlocuirea vechei exploatări latifundiare, extensive, capitaliste – cu proletarizarea muncitorilor agricoli ca consecinţă – printr'o nouă repartizare a pământului de cultură şi o altă organizare a gospodăriilor, adică a unităţilor de producţie, astfel ca să permită o utilizare mai intensivă a tuturor factorilor naturali de producţie şi o punere în valoare mai raţională a aptitudinilor şi puterii de muncă a populaţiei rurale, pe baze de o mai mare dreptate socială. Apoi, întru cât priveşte producţia însăşi, ea cere o completă reorganizare, pe baze ştiinţifice, a metodelor de cultură, cu deplină considerare a condiţiunilor speciale naturale, economice şi sociale ale ţării şi cu ţelul bine precizat: de a se pune fiecare părticică din solul ţării în stare de a da maximul şi optimul de producţie pe care condiţiunile naturale o permit, şi maximul de folos atât pentru economia privată cât şi pentru economia publică. Rentabilitate maximă, nu însă numai în folosul unei clase restrânse de exploatatori, ci în folosul tuturor celor care contribuie – fiecare în felul său – la producţie cât şi în folosul economiei generale a ţării.

Cu aceste noui ţeluri, pe care noua situaţie economică şi socială a ţării şi noua situaţie mondială le-a impus ca imperative agriculturii noastre, s'a simţit şi nevoia unor oameni competenţi, cari să dirige cu cuminţenie mersul acestei evoluţii pe căi paşnice şi s'o ferească de măsuri pripite şi chiar izbucniri revoluţionare.

Cu vechii arendaşi, pentru cari agricultura nu era decât o afacere de capital, finanţată de bănci, din care ei îşi aveau câştigul lor sigur, şi cu vechiul tehnician „vechilul", care de fapt ştia mai bine să mânuiască harapnicul pentru a executa pe ţărani la muncă decât să facă ogoarele şi să organizeze o producţie raţională, o asemenea problemă nu mai putea fi rezolvită. De sigur că tot atât de puţin se putea ajunge acest scop şi cu toţi acei numeroşi avocaţi politicieni care se perindau în conducerea administraţiei centrale agricole a ţării. Tocmai de aceea, încă înainte de războiul mondial, un număr tot mai mare de tineri au plecat în universităţile străine, spre a învăţa şi a cunoaşte de aproape politica agrară şi procedeele agriculturii moderne în acele dintre statele civilizate care au trecut deja prin stările haotice în care ne aflăm noi. Reîntorşi în ţară, ei au pornit la reorganizarea pe baze sănătoase a învăţământului nostru agricol, au organizat fermele şi pepinierele Statului, au intrat în exploatările mari agricole, etc., şi mai cu seamă au intrat în posturile de conducere ale administraţiei centrale agricole a Statului.

Problemele specifice ale agriculturii româneşti – având acum de bază solul, clima şi totalitatea condiţiilor naturale şi economice ale ţării noastre – au început a fi formulate mai precis şi studiate în mod mai metodic pe câmpurile de experienţe şi în laboratorii.

Scanned with OKEN Scanner

În capul tuturor acestor tineri, cari, venind cu o cultură superioară, au pornit munca serioasă pentru reorganizarea agriculturii ţării şi punerea ei pe acele baze ştiinţifice pe care mersul evoluţiei le indică imperios, s'a impus prin munca, cultura şi destoinicia sa, D-l Dr. G. Ionescu-Şişeşti, actualul director al Institutului de Cercetări Agronomice şi profesor la Academia de Agricultură din Bucureşti. Absolvent al Academiei Agricole Hohenheim şi doctor în ştiinţele agricole dela Universitatea din Jena, D-sa a ocupat dela 1911 şi până astăzi, treptat, cele mai importante posturi în administraţia şi în învăţământul agricol, lăsând pretutindeni - atât ca organizator cât şi ca cercetător ştiinţific – urme adânci, care de fapt indică diferitele trepte ale progresului pe care l-a făcut în acest timp agricultura ţării. În special, ca administrator al fermei din terenul inundabil îndiguit dela Spanţov, ca director al Şcoalei de Agricultură dela Herăstrău, ca director al Şcoalei Superioare de Agricultură dela Herăstrău, ca director al Centralei Obştiilor din Casa Împroprietăririi; apoi ca director general al Agriculturii în ministerul de Agricultură, ca Ministru de Agricultură şi, în fine acum, ca director al Institutului de Cercetări Agronomice, d-sa a studiat, organizat, executat şi pus jaloanele unei vaste activităţi pentru desvoltarea pe un timp îndelungat al agriculturii. Ca director al Institutului de Cercetări Agronomice, d-sa a atacat cele mai grele şi vitale probleme speciale ale agriculturii noastre şi a ajuns la concluzii practice, care, prin măsurile ce se vor lua în consecinţă, se vor răsplăti înmiit prin sporirea producţiei ţării.

Nu am decât să citez cercetările sale, făcute pe toată suprafaţa ţării, asupra stării de fertilitate a diferitelor tipuri de sol ale României şi ale mijloacelor de a le îmbunătăţi prin îngrăşămintele indicate pentru fiecare din ele, şi harta de distribuţie a celor mai bune soiuri de grâu şi porumb. Concluziile la care a ajuns d-sa în această privinţă revoluţionează întreaga tehnică agricolă la noi în ţară şi nu vor lipsi de a da cele mai satisfăcătoare rezultate practice.

De asemenea ajunge să cităm nouile soiuri de grâu pe care le-a produs d-sa prin selecţiune ştiinţifică, care sunt: mai timpurii, mai rezistente la ger şi rugină, foarte productive şi de bună calitate şi care, toate, au trecut deja în agricultura practică, dând rezultate importante.

Numeroase publicaţiuni făcute în ţară şi străinătate arată rezultatele cercetărilor ştiinţifice ale d-lui G. Ionescu-Şişeşti.

Academia Română, apreciind valoarea acestui harnic şi competent om de ştiinţă şi de acţiune, şi doritoare – după exemplul neuitatului ei secretar general Dimitrie Studza – de a-şi desfăşura şi în această direcţie activitatea ei de îndrumare şi încurajare, a ales pe d-l Dr. G. Ionescu-Şişeşti, încă din 1925, ca Membru Corespondent în Secţiunea ştiinţifică. În tot acest timp, membrul nostru corespondent a desfăşurat o largă activitate şi în cadrul de acţiune al Instituţiunii noastre. D-sa a fost consilierul nostru pentru toate chestiunile agricole şi raportorul pentru toate lucrările agricole ce ni s'au prezentat la premii.

Astăzi, sporindu-se numărul membrilor noştri activi, Secţiunea Ştiinţifică propune pe d-l Dr. Ionescu-Şişeşti, spre a fi ales ca Membru activ al acestei secţiuni şi roagă plenul a-l vota.

Dr. Gr. Antipa

G. Ionescu-Şişeşti – Discurs de recepţie la Academia Română

Pentru a oferi timpul necesar elaborării unei asemenea lucrări, Academia Română a stabilit ca discursul noului membru să fie susţinut după un timp care putea să dureze chiar câţiva ani. Între cei care au prezentat aşa această dizertaţie îi aflăm pe Ion Ghica, Petre Poenaru, P. S. Aurelian ş.a.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a ales să prezinte discursul de recepţie la 24 mai 1937, aproximativ după un an de la primirea statutului de „membru activ" al Academiei Române. Lucrarea a fost intitulată „Dezvoltarea studiilor despre sol în România". Dizertaţia aceasta este, cu adevărat, un studiu academic de istorie a ştiinţei, în cazul său, istoricul dezvoltării studiilor despre sol.

Introducerea sa referitoare la starea de civilizaţie a poporului şi contribuţia fiilor luminaţi, ridicaţi din sânul său, alături de păstrarea ei în mase, este o pledoarie încântătoare.

Autorul a continuat cu prezentarea meritelor marilor înaintaşi în dezvoltarea ştiinţei solului, dintre care reţinem una din referirile emoţionante la adresa lui G. Munteanu-Murgoci. Iată: «În Murgoci ardea nu numai pasiunea omului de ştiinţă, dar toate durerile, toate nădejdile şi bucuriile, care-l legau de patrie. El avea pentru agricultură, pentru pământ şi pentru ţărani o iubire adâncă, o iubire care vibra în toate cutele sufletului său, din adâncurile obârşiei sale».

In partea a treia a prezentat cele mai importante lucrări despre sol, cu autorii lor, încheind cu opinii personale despre ştiinţa solului, cu referiri directe la unele zone sau locuri izolate. A avut referiri speciale cu privire la degradarea solului. **(6)**

Lucrarea în sine are patina expunerii academice prin formularea limbajului, modul de frazare, utilizarea metaforică şi claritatea ideilor. Este o lucrare ce are loc cert de a fi reprodusă integral pentru generaţia de azi şi pentru cele viitoare, deşi ea se află şi în unele lucrări închinate marelui savant-agronom. Iată

Desvoltarea studiilor despre sol în România

Discurs de recepţie la Acdemia Română

Domnule Preşedinte,

Domnilor Membri, Doamnelor şi Domnilor,

Un popor ajunge creator de civilizaţie şi dobândeşte dreptul de a trăi neatârnat, atunci când prinde conştiinţa de sine, când îşi cunoaşte zestrea spirituală, moştenirea istorică şi pământul său propriu cu tainele, pe care le închide în sânul său şi cu viaţa care se desfăşoară pe toată întinderea lui.

Scanned with OKEN Scanner

Această trezire a conştiinţei de sine e străveche la poporul românesc: la ţăranii care se simţeau români pe moşia străbună, la boierii care au refuzat a se contopi în aristocraţiile popoarelor vecine, la domnitorii care au păstrat neatârnarea Ţărilor Româneşti.

Cronicarii au întărit această conştiinţă, torcând firul istoriei din negura încâlcită a vremei. Istoricii veacului al XIX-lea şi XX-lea au desăvârşit, după izvoare autentice, opera începută de cronicari şi au arătat poporului românesc cursul istoriei sale, curgând, când liniştit, când vijelios dela obârşia sa, din tainiţele veacurilor şi până la vremea noastră. Filologii au descifrat tainele limbii şi au dovedit înrudirile noastre imperiale şi continuitatea noastră istorică. Scriitorii, poeţii, filozofii au descoperit comoara noastră spirituală din poezia şi din gândirea populară. Hrăniţi cu seva înviorătoare a tradiţiei populare şi a geniului popular, marii noştri poeţi au putut da exprimarea desăvârşită şi specific românească inspiraţiei lor.

Tot astfel în pictură, în muzică, creaţiunea marilor noştri artişti îşi trag fiinţa, puterea şi frumuseţea din iubirea care i-a legat de pământul şi de rasa strămoşilor noştri. Tot atât de vrednici de cinstire sunt acei făuritori de cultură care pe tărâmul ştiinţelor, au aprins făcliile în întunerec.

Ca într'o grădină fermecată, privim azi minunile pământului şi al vieţei, la hotarele milenare ale ţării poporului românesc.

Geologii şi mineralogii au studiat mineralele şi rocele până în adâncuri şi au descoperit acolo bogăţii nebănuite. Botaniştii au studiat plantele care îmbracă pământul românesc, zoologii au studiat vieţuitoarele care populează pământul, apele şi văzduhul României.

Geografii au studiat înfăţişarea deosebită a pământului românesc cu munţii, colinele, câmpiile şi apele sale, cu aşezările omeneşti şi legăturile tainice dintre om şi pământ.

Economiştii au studiat înfăptuirile materiale şi putinţele viitoare ale poporului şi pământului românesc. Inginerii au construit şosele şi poduri, căi ferate, porturi, maşini şi uzine aplicând la realităţile noastre, legile universale ale ştiinţei.

Tot astfel în toate domeniile creaţiunei spirituale: în medicină, matematică, fizică, chimie, putem sta cu vrednicie alături de oricare neam de pe pământ.

Privind această străduinţă de a desvolta puterile noastre sufleteşti, toată această dorinţă de a ne cunoaşte pe noi înşine, tot avântul de a fi, cu specificul nostru naţional, alături de marile naţiuni creatoare de cultură, creşte în fiecare din noi mândria înfăptuirilor, încrederea în puterile neamului nostru şi nădejdea creaţiunilor viitoare tot mai strălucite.

O mare recunoştinţă se cuvine tuturor oamenilor aleşi, tuturor eroilor gândirii, care ne-au dat armătura spirituală cu care ne justificăm existenţa în lume şi cu care ne apărăm patrimoniul naţional.

În frigurile de distrugere, care turbură periodic lumea, înţelepciunea politică şi puterea militară sunt fără îndoială mijloace de a ne apăra fiinţa.

Dar nu trebue să lăsăm în părăsire, nici chiar în vremuri grele şi turburi, grija pentru creaţiunea ştiinţifică, nici să pălească recunoştinţa noastră, pentru creatorii spirituali ai României, nici să uităm datoria de a da urmaşilor de azi putinţa de a-şi împlini menirea şi de a păşi mai departe pe căile deschise de înaintaşii lor.

Voi evoca înaintea Domniilor Voastre figurile acelora, care s'au străduit să studieze pământul românesc. Nu pământul, în sens geografic, nici adâncurile lui geologice, ci acea pătură subire de la suprafaţă, care este substratul desvoltării plantelor.

Cel dintâi a studiat în România, în mod ştiinţific solul a fost Ion Ionescu dela Brad.

Ion Ionescu a învăţat la Academia Mihăileană, a făcut apoi studii strălucite de agronomie în Franţa. Întors în ţară, sub domnia lui Mihai Sturza, a desvoltat o activitate uimitoare pentru transformarea agriculturii ţării. Silit să ia drumul pribegiei, după mişcarea dela 1848, se stabileşte la Constantinopole, unde ocupă locuri foarte înalte în erarhia Imperiului Otoman, datorită activităţii sale ştiinţifice agronomice.

Revenit în ţară colaborează la aplicarea reformei agrare dela 1864.

Studiile sale despre sol sunt cuprinse în monumentalele monografii agricole ale judeţelor Dorohoi, Mehedinţi şi Putna, publicate dela 1866-1869.

Ionescu dela Brad este iniţiatorul cercetării experimentale în agricultură, precursorul metodei monografice în studiul realităţilor sociale şi întemeetorul şcoalei agronomice în studiul solului.

Deabia după douăzeci de ani dela apariţia monografiilor lui Ion Ionescu dela Brad, găsim informaţii despre sol în lucrările geologice ale inginerului Matei Drăghiceanu şi ale geologului Gr. Ştefănescu, în monografia judeţului Bacău, întocmită de Şt. Radianu şi în teza de doctorat a lui N. O Popovici-Lupa din anul 1889, în care pentru prima oară se fac analize chimice ale câtorva tipuri de soluri româneşti.

Odată cu întemeerea Staţiunii Agronomice Centrale, cercetarea solului formează una din preocupările de căpetenie ale conducătorilor Staţiunii şi anume prin mijloacele analizei chimice.

În anul 1900 a apărut lucrarea „*Le sol arable de la Roumanie. Étude sur sa composition mécanique et chimique*". Autorii erau Vlad Cârnu Munteanu, Directorul Şcoalei de Agricultură dela Herăstrău şi Corneliu Roman, Directorul Staţiunii Agronomice Centrale. Această lucrare cuprindea rezultatele analizelor a 283 probe de sol, luate din diferite părţi ale ţării. Prin datele analitice autorii caracterizează foarte precis diferitele tipuri de sol examinate.

Stadiul de atunci al ştiinţei nu îngăduia să se stabilească o concordanţă desăvârşită între rezultatele analizelor şi starea de fertilitate a diferitelor tipuri de sol. De aceea autorii zic în prefaţă: „Rămâne viitorului sarcina de a continua aceste studii analitice şi de a complecta îndrumările care pot să rezulte din ele, pentru practica agricolă, prin culturi experimentale cu îngrăşăminte chimice".

Prin întemeerea Institutului Geologic al României studiile despre sol în România sunt îndreptate pe o cale nouă. Institutul Geologic a fost înfiinţat în 1906 de Ministerul Agriculturii, ministru fiind Ion Lahovary, iar sfătuitorul său imediat fiind d-l Doctor Antipa care era atunci Secretar Generalm al acestui Minister.

Conducerea Institutului a fost încredinţată Domnului Profesor L. Mrazec, care dela început a întrevăzut importanţa studiilor despre sol în programul Institutului Geologic. Domnia sa a stabilit ţelurile şi normele de lucru, s'a străduit să formeze specialiştii necesari şi i-a îndrumat tot timpul în lucrările întreprinse. În fruntea Secţiunei Agrogeologice a Institutului a fost numit colaboratorul D-lui Mrazec G. Munteanu Murgoci.

Scanned with OKEN Scanner

Murgoci s'a născut la Brăila în 1872, dintr'un neam de mocani. A studiat fizica şi chimia la Universitatea din Bucureşti. A devenit îndată după terminarea studiilor asistentul d-lui Profesor L. Mrazec. Sub direcţiunea domniei sale s'a format Murgoci ca geolog şi mineralog. Şi-a complectat apoi studiile la Viena şi München, iar în 1905 a lucrat la laboratorul de ştiinţa solului al marelui pedolog Hilgard, în California.

Profesor de liceu, asistent şi docent universitar; din 1906, Şeful Secţiei Agrogeologice a Institutului Geologic, apoi din 1908 Profesor la Şcoala Politechnică, acestea sunt treptele pe care le-a urcat Murgoci în cariera sa universitară, până la stingerea sa prematură, în 1925.

G. M. Murgoci a fost un om de o vastă erudiţie, care şi-a îndreptat cercetările sale în domenii variate: geologie, mineralogie, geografie, hidrologie, pedologie. Biografii săi dau o listă de 127 de lucrări, cea mai mare parte scrise de el singur, altele în colaborare cu d-nii L. Mrazec, de Martonne, Popescu-Voiteşti, Protopopescu Pache. Rezultatele cercetărilor sale şi multe din ideile sale au intrat în patrimoniul ştiinţei generale.

El şi-a cheltuit cu o mărinimoasă generozitate forţele sale spirituale şi fizice ori unde era o cercetare ştiinţifică de făcut, ori unde era o operă culturală sau naţională de întreprins.

Dar titlul lui de glorie, cel mai de seamă, este activitatea de cercetător al solului, desfăşurată în Secţiunea Agrogeologică a Institutului Geologic. El a reuşit să-şi asocieze colaboratori de valoare, pe d-nii E. Protopopescu Pache, P. Enculescu şi Teodor Saidel, cu care împreună a dus la bun sfârşit scopul pentru care fusese creată Secţia Agrogeologică, de a lămuri problemele de geneză şi de clasificare şi de a întocmi harta generală a solurilor României.

Murgoci a aplicat în cercetările despre solurile României ideile pedologilor ruşi, despre zonalitatea solurilor şi despre concordanţa dintre climă, sol şi vegetaţie.

A publicat o serie de monografii, privind regiunile restrânse şi apoi lucrarea de sinteză: „*Zonele naturale de soluri din România*" (Anuarul Institutului Geologic, vol. IV, 1910).

A urmat o serie de noi cercetări, care s'au publicat treptat, în Analele Institutului Geologic şi care au întregit şi lărgit rezultatele deja dobândite mai înainte.

Pe baza ridicărilor făcute de Murgoci şi de colaboratorii săi amintiţi, s'a întocmit prima schiţă de hartă a solurilor României, potrivit nouei concepţii pedologice. Curând după întregirea ţării, cu ajutorul aceloraşi colaboratori, s'a putut întocmi o hartă a solurilor României întregite, care a fost prezentată Congresului Internaţional de ştiinţa solurilor dela Washington din 1927.

Activitatea lui Murgoci, în domeniul ştiinţei solurilor, a avut o influenţă puternică şi dincolo de hotarele ţării. El a făcut cunoscut în Occident doctrina şcoalei pedologice naturaliste. El e printre cei trei iniţiatori ai primei conferinţe agrogeologice ţinută la Budapesta, în 1909. Este unul din întemeetorii revistei „Internationale Mitteilungen für Bodenkunde" şi al Asociaţiei Internaţionale pentru ştiinţa solului.

A fost ales de către membrii conferinţei agrogeologice dela Praga (1923) Preşedintele Comisiei Internaţionale de Cartografie a solului. A adunat o documentaţie bogată privind metodele de cartografie ale solului, pe care le-a prezentat, împreună cu contribuţia sa originală, Congresului de ştiinţa solului dela Roma în 1924.

Acest Congres l-a proclamat membru de onoare al Comitetului Asociaţiei pentru ştiinţa solului şi Preşedintele Comisiunii pentru harta pedologică a Europei.

Aripa morţii, care fâlfâia de mult în preajma lui, l-a răpit câteva luni mai târziu, înainte de a-şi fi putut împlini această însărcinare.

Era bolnav şi slăbit, când prepara volumul pentru Congresul dela Roma. În întocmirea acestui volum, ultimul din lunga serie a lucrărilor sale, el a pus inima şi pasiunea oamenilor, care, presimţind destinul, sfidează moartea şi urcă pe culmile nemurirei.

Eram acolo, la Roma, alături de el. În cuvântările domoale şi adânci – ca de adio – pe care le ţinea în şedinţele Congresului, simţeam ca un duh de tragedie. Savantul, iubitor de viaţă, alerga după ultima înfăptuire a operei sale, iar Nemesis nu îndrăsnea să se apropie de acest trup şubred, în care stăruia încă voinţa creatoare şi nostalgia marilor realizări.

În Murgoci ardea nu numai pasiunea omului de ştiinţă, dar toate durerile, toate nădejdile şi toate bucuriile, care-l legau de patrie.

El avea pentru agricultură, pentru pământ şi pentru ţărani o iubire adâncă, o iubire care vibra în toate cutele sufletului său, din adâncurile obârşiei sale.

El a luat parte activă la toate actele care au dus la unirea Basarabiei, a mobilizat prietenia lui intimă cu de Martonne, pentru opera de restaurare istorică a unirii tuturor Românilor, a luat parte la pregătirea şi executarea Reformei Agrare din Basarabia şi din ţara veche. Ca şi Ionescu dela Brad, el a înrâurit puternic agricultura, într'un îndoit sens: în sensul unei noui şi fecunde creaţiuni ştiinţifice şi în sensul întăririi ţărănimei.

Patriotismul său îl mâna pretutindeni: cu Domnul Profesor Iorga la Semănătorul şi la Institutul Sud-Est European, apoi la Universitatea din Cluj, la Casa de Împroprietărire, în mişcarea de educaţie a tineretului. În acest cald patriotism, în pasiunea de a vedea înălţată, din toate punctele de vedere, naţiunea noastră, trebue să căutăm explicaţia multiplelor manifestări ale lui Murgoci, pe care le poate regreta pentru ştiinţă, geologul şi pedologul, dar care au însemnat o mare contribuţie la întărirea sufletului naţional.

Spirit fecund şi neastâmpărat, cu resurse nesfârşite, care făcea din el un povestitor fără pereche şi un prieten nepreţuit, Murgoci nu era din aceia care se pot disciplina la o unică îndeletnicire metodică şi monotonă. El nu trebuia să se nască în veacul nostru, în care viaţa e rece şi ordonată în compartimente. El ar fi trebuit să fie contimporan al lui Leonardo da Vinci. Pentru el viaţa a fost o frământare necurmată, o închegare continuă de veselie şi durere, de adâncire în amănunte şi de sinteze fermecătoare. N'a cunoscut odihna; imaterializat de suferinţă, el şi-a îndeplinit până în ultimele clipe datoriile lui de om învăţat, de profesor, de prieten.

Academia Română, recunoscând meritele sale, îl alesese membru corespondent în 1923 şi dacă moartea nu l-ar fi răpit, 2 ani după această alegere, el ar fi fost de bunăseamă, printre membrii titulari ai acestei Instituţii.

Din Secţiunea Agrogeologică a Institutului Geologic, au eşit şi alte lucruri de valoare. Acolo a făcut d-l Teodor Saidel lucrările sale despre reacţiunea solurilor. Domnia sa e acela care a atras pentru prima oară atenţiunea specialiştilor, asupra importanţei reacţiunei solului, exprimată în concentraţiunea de ioni de hidrogen, determinată cu metoda potenţiometrică.

Scanned with OKEN Scanner

Lucrarea începută în 1911, a fost prezentată în 1913, Academiei Române, de către Domnul L. Mrazec, sub titlul „*Quantitative Untersuchungen über die Reaktion wässeriger Bodenauszüge*". A fost prezentată, un an mai târziu, Conferinţei pentru ştiinţa solului la München.

Prin aplicarea metodei potenţiometrice domnul Saidel a introdus în lumea pedologilor cunoştinţele fizio-chimice moderne privitoare la concentraţiunea ionilor de hidrogen în soluţiile apoase ale solului. Domnia sa a demonstrat pentru întâia oară importanţa acestei concentraţiuni pentru caracterizarea solurilor.

Concentraţiunea ionilor de hidrogen a făcut după aceea obiect principal de activitate a laboratoriilor din lumea întreagă. Stabilirea acestei însuşiri este de cea mai mare importanţă pentru sol.

Tot în cadrul Secţiunii Agrogeologice a făcut d-l P. Enculescu cercetările sale publicate în lucrarea: „*Zonele de vegetaţie lemnoasă din România, în raport cu condiţiunile orohidrografice climaterice de sol şi de subsol*", (1924).

Tot acolo, şi-a desfăşurat activitatea sa d-l Em. Protopopescu Pache care a publicat „*Cercetări agrogeologice în Câmpia Română*" (1923).

Institutul Geologic a înlesnit de asemenea desăvârşirea şi publicarea lucrării d-lui Florow, întocmită mai ales pe baza cercetărilor din Rusia, despre „*Degradarea cernoziomului din antestepă*".

Urmaşul lui Murgoci la conducerea Secţiunii Agrogeologice dela 1925-1933 a fost d-l Teodor Saidel. Fără a neglija de loc studiile naturalistice şi ridicările pe teren, d-sa a dat o mare desvoltare cercetării chimice a solului.

D-sa a accentuat că pământul interesează mai ales ca mediu de creştere a plantelor şi că trebuie să ne străduim a găsi metode chimice care să ne permită a judeca starea de fertilitate a solului, mijloace de a îmbunătăţi şi spori recoltele. Cu alte vorbe, d-l Saidel a îndreptat cercetările din nou spre probleme de alcătuire chimică a solului, de fiziologie vegetală şi de agronomie. În 1929, cu prilejul Congresului Internaţional de Agricultură dela Bucureşti, Secţiunea de Agrogeologie a publicat: „*Étude chimique des principaux types de sol de la Roumanie*", în care tipurile zonale principale de sol din România sunt caracterizate, din punct de vedere chimic, în chipul cel mai desăvârşit.

Dar problema recunoaşterei gradului de fertilitate, prin analiza chimică nu era încă rezolvată atunci, fiindcă mecanismul intim al trecerei în soluţie a sărurilor solubile din sol nu era bine cunoscut. D-l Teodor Saidel, împreună cu colaboratorii săi dela Institutul Geologic şi dela Institutul de Cercetări Agronomice, a rezolvat această problemă. Ea a fost studiată mereu dela 1921 până azi. O serie întreagă de lucrări a apărut în publicaţiile Institutului Geologic, în Analele Institutului de Cercetări Agronomice, în Annales Agronomiques din Paris şi în diferite reviste din străinătate.

D-l Saidel şi colaboratorii săi au lămurit legile trecerii în soluţie apoasă a sărurilor solunile din sol, când acesta e supus unui proces de extracţii repetate. Pe baza acestei descoperiri au fost elaborate noi metode de analiză pentru determinarea fosforului şi potasiului accesibil plantelor în sol. Aceste metode dau cea mai bună concordanţă cu rezultatele controlului prin plante cultivate în vase sau în câmp.

Problema solului românesc a preocupat continuu, nu numai pe pedologi şi agronomi, ci şi pe geografi, geologi şi biologi.

I-au dat o atenţiune deosebită în lucrările lor oameni de ştiinţă ca: regretatul Vâlsan, apoi domnii Mehedinţi, Simionescu, Săvulescu şi Doctor Grigore Antipa. În lucrările sale fundamentale despre regiunea inundabilă a Dunărei, D-l Dr. Gr. Antipa a descris plaurul şi caracterele particulare ale solului de aluviune.

Ideile d-lui Dr. Antipa despre solul de aluviune din Lunca Dunărei au lămurit tainele vieţei şi ale producţiei în această vastă regiune aşa de importantă pentru economia României. Solul de aluviune, format din substanţe minerale aduse de fluviu şi din resturile vegetale şi animale e plin de germeni ai vieţei. „Aceşti germeni ai florei şi faunei aquatice, trăiesc în stare latentă, suportă îngheţul şi arşiţa şi uscăciunea, până ce vine inundaţia ce le permite să se desvolte şi să se înmulţească".

Domnul Doctor Antipa a stabilit că bogăţia producţiei pescăriilor atârnă în primul rând de acest sol de aluviune şi nu atât de albia fluviului, cum se credea înainte.

Solul din regiunea inundabilă este în stare să hrănească o floră şi o faună specială când vin apele, o altă floră şi faună când apele se retrag. Natura a rânduit, acolo, o uimitoare alternare a vieţei şi a producţiei.

Fundamentele ştiinţifice, aşezate de d-l Dr. Antipa în acest domeniu, l'au dus la vederile cele mai juste despre punerea în valoare a solului aluvionar din regiunea inundabilă, despre problema îndiguirilor, despre raporturile dintre exploataţia piscicolă şi cea agricolă, - despre legile hidraulice care guvernează viiturile fluviului.

Ideile domnului Dr. Antipa au biruit toate împotrivirile şi formează azi baza technicei lucrărilor de ameliorare a terenurilor inundabile, la noi şi în alte ţări.

D-l Dr. Antipa s'a ocupat de solul ţării şi în lucrarea: „*Problemele evoluţiei poporului Român*" tipărite de Academia Română în 1919. Această carte e un tratat de sociologie aplicat la realităţile româneşti. Cu o luminoasă claritate, D-l Antipa aplică marile legi din biologie societăţii româneşti, pe care d-sa o cunoaşte atât de bine, în toate aspectele. E o sinteză ştiinţifică, o lucrare de îndrumare, care trebuie citită de orice român care poate ţine în mână o carte.

D-l Dr. Antipa face o descriere succintă a fiecărei regiuni şi accentuează mai ales modul de folosinţă optimă a solului şi curăţirei vegetaţiei, necesitatea aplicării îngrăşemintelor şi cultivării solului în regiunile secetoase prin aplicarea metodelor arătate de ştiinţă:

„Toate aceste îmbunătăţiri fundamentale, zice d-sa, se pot face cu succes şi în relativ scurt timp, cu condiţia să fie bazate pe ştiinţă".

„Crearea dar, a unui Institut Agronomic Central, care să aibă îndatorirea de a studia cu deamănuntul solul nostru şi toate problemele agricole, astfel cum se prezintă ele în clima şi condiţiunile noastre speciale, precum şi crearea a o serie de staţiuni experimentale agronomice, în diferite regiuni ale ţării, este una din necesităţile cele mai imperioase".

Astfel D-l Dr. Antipa este precursorul ideii, care s'a realizat 10 ani mai târziu, în 1928, prin înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice şi a Staţiunilor experimentale agricole regionale.

Scanned with OKEN Scanner

Astăzi cercetările despre sol în România au luat o mare desvoltare. În afara de Secţiunea Agrogeologică a Institutului Geologic, se fac cercetări la catedrele de specialitate din Învăţământul Superior Agricol, la Institutul de Cercetări Agronomice şi la Institutul de Cercetări şi Experimentări Forestiere. O pleiadă de tineri, foarte bine pregătiţi, lucrează în toate aceste Instituţii. Desvoltarea viitoare a şcoalei româneşti de ştiinţa solului este asigurată.

Institutul de Cercetări Agronomice a lărgit cadrul cercetărilor organizând lucrări de laborator, experienţe în vase şi pe teren.

Prin aceste lucrări şi experienţe, care se continuă an de an, începând din 1928, s'a stabilit gradul de fertilitate şi nevoia specială de îngrăşeminte a fiecărui tip de sol. S'a stabilit prin aceste cercetări că solurile noastre de stepă nu au o fertilitate nelimitată, cum se credea înainte. Fertilitatea creşte, din regiunea cea mai aridă a stepelor spre regiunea subaridă şi sub umedă, atinge maximul în regiunea stepei cu pădurile, adică la contactul cernoziomului degradat cu solul brun-roşcat de pădure şi scade apoi pe măsură ce creşte umiditatea.

Urmărim să întocmim pe temeiul acestor lucrări şi experienţe, o hartă agronomică a fertilităţii solurilor României, care să pună la dispoziţia tuturor agricultorilor o informaţie precisă asupra însuşirilor diferitelor tipuri de sol, modului de a-l îngrăşa şi cultiva cu plantele cele mai potrivite, pentru a dobândi producţia cea mai bună şi cea mai rentabilă şi să uşurăm pe agricultor de sarcina grea de a-şi face el însuşi în fiecare caz în parte, analize de laborator, grele şi experienţe costisitoare.

Acest Institut caută să pună toate rezultatele dobândite în serviciul agriculturii. Aplicând pe teren metoda fiziologic vegetală, verificând mereu datele înregistrate de pedolog, sau rezultatele obţinute de chimist, se caută o concluzie de sinteză, care să poată fi pusă la îndemâna agricultorilor. O strânsă colaborare a luat naştere între pedologi, chimişti şi agronomi şi noui rezultate ştiinţifice vor eşi din această colaborare.

Nici o ţară nu este potrivită pentru cercetarea solului ca România, fiindcă nici o ţară nu reuneşte, pe o mică întindere geografică, tipuri de sol aşa de diferite, dela acele ale zonei cele mai aride a stepei, până la cele ale zonei celei mai umede a munţilor. Oameni de mare autoritate ştiinţifică diferită Ramann, Marbutt şi Wiegner, d-l Roemer şi alţii au fost în România, au lua contact cu reprezentanţii şcoalei române şi au făcut observaţii pe solurile româneşti.

Rezultatele ştiinţifice dobândite în România constituie azi un patrimoniu al ştiinţei generale.

Este timpul ca toate rezultatele ştiinţifice aşa de preţioase dobândite până acum, să se transforme în învăţăminte practice şi să fie aplicate de agricultorii noştri mari şi mici. E timpul să părăsim rutina şi să adoptăm în agricultură procedee technice întemeiate pe datele ştiinţei. Dacă nu vom face aceasta, vom continua a fi săraci în ţară bogată, vom rămâne în urma neamurilor ce ne înconjoară. Izvorul de avuţie excepţională cu care a fost înzestrată ţara: petrolul se va secătui într'un interval de timp nu prea lung. Pământul şi soarele pe care se întemeiază agricultura au o durată nesfârşită. Dar noi nu tragem din aceste izvoare de energie şi de bogăţie tot ceeace putem trage. Sătenii noştri, care stăpânesc azi cea mai mare parte din pământul arabil al ţării trebuiesc îndrumaţi să scoată din acest pământ tot ceeace el poate da pentru prosperitatea lor şi a ţării.

Modul cum e pus în valoare pământul nu e o problemă particulară a fiecărui sătean, ci o problemă de stat, o problemă a Naţiunei.

Fiii marilor şi mijlociilor agricultori trebue să se consacre studiilor ştiinţifice din domeniul agriculturii, să-şi facă o pregătire profesională temeinică, pentru a putea să ia pe umerii lor nobila sarcină de conducători ai agriculturii în domeniul întreprinderii private, dar şi în domeniul vieţei publice care se inspiră azi aşa de puţin din nevoile agriculturii.

Cercetarea solului României şi a mijloacelor de a-l pune în valoare, înfăţişează azi un câmp de activitate dintre cele mai vrednice de interes pentru tinerii cari vor să adâncească această specialitate.

Un câmp de activitate vast stă încă deschis înaintea noastră şi în el fiecare Instituţie şi fiecare categorie de specialişti are o datorie de împlinit.

Secţia Agrogeologică a Institutului Geologic, care a făcut aşa de mult pentru desvoltarea pedologiei în România, nu a terminat încă misiunea sa. După ce a fixat zonele mari de sol din ţară, ea trebuie să purceadă acum la ridicările de detaliu, pentru că s'a constatat că în interiorul fiecărei zone deosebirile sunt mari, există numeroase subtipuri în raport cu roca mumă, relieful, expoziţia, apa de subsol şi alte particularităţi locale.

Institutul de Cercetări Agronomice, în strânsă colaborare cu Secţiunea Agrogeologică, va desvolta lucrările sale actuale în laboratorii, casa de vegetaţie şi câmpurile de experienţă spre a stabili pentru toate tipurile şi subtipurile de sol însuşirile agricole, starea de fertilitate şi mijloacele de a le îmbunătăţi. Se vor adânci studiile despre metodele de cultură cele mai potrivite pentru fiecare tip de sol; despre mişcarea apei în raport cu proprietăţile solului; despre metodele de a înmagazina complect şi a cruţa cât mai mult apa în regiunile de stepă şi cu puţine precipitaţiuni.

Se va studia răspândirea plantelor spontane şi repartiţia optimă a plantelor cultivate în raport cu zonele de soluri, spre a se obţine, pe fiecare, producţia cea mai mare, cea mai bună şi cea mai sigură.

Aceste studii nu se vor putea face de o singură categorie de cercetători, ci trebue să-şi dea mâna într'o strânsă colaborare cu agronomul şi pedologul şi alte categorii de specialişti, chimiştii, botaniştii, microbiologii.

O serie întreagă de probleme practice de o importanţă covârşitoare îşi aşteaptă rezolvarea, printre ele – cele de căpetenie sunt: problema îmbunătăţirii solurilor anormale, problema irigaţiilor şi probleme reconstitutirii solurilor erodate şi distruse.

Populaţia creşte mereu în România, dar productivitatea solului nu creşte în aceiaşi proporţie. Va trebui să întreprindem într'un viitor nu prea îndepărtat, lucrări mari de îmbunătăţiri funciare spre a câştiga noui terenuri pentru agricultura românească, sau a spori productivitatea celor existente. Nu e vorba de a recâştiga exclusiv pentru agricultură terenurile din zona inundabilă a Dunărei, ci de a aplica un sistem care să armonizeze producţia agricolă cu producţia piscicolă, după concepţia d-lui Dr. Antipa. Dar mai importantă decât problema îndiguirilor şi problema apărărei contra inundaţiilor, va deveni problema irigaţiilor.

Regiunile bântuite regulat de secete catastrofale, cum e Sudul Basarabiei, nu pot trăi din ajutorul periodic al bugetului Statului şi din caritatea publică, ci cu mijloacele acestea cheltuite în fiecare an se pot întreprinde lucrări de irigaţii, care să rezolve definitiv şi raţional această problemă de viaţă. Sunt regiuni în

Scanned with OKEN Scanner

Europa, în America, în Asia, unde irigaţia a ridicat la o prosperitate nebănuită ţinuturi aproape deşertice, mult mai aride decât regiunile aride din România.

Dar pentru sa întreprinde astfel de opere de mari proporţii trebue curajul realizărilor, privirea mai largă în viitor şi studiul ştiinţific al problemelor. Acest studiu trebuie să cuprindă ridicarea topografică a regiunilor aride cu curbele de nivel; studiul apelor de alimentare; studiul proprietăţilor fiziologice şi chimice ale solului, permeabilitatea, infiltraţia, perderea pe canale, modificarea însuşirilor chimice ale solului, în raport cu compoziţia apei şi studiul plantelor celor mai potrivite a fi cultivate pe terenuri irigate.

Una sau mai multe staţiuni experimentale trebue create în această regiune a ţării şi însărcinată cu rezolvarea acestor probleme.

Prin irigaţii sute de mii de hectare vor fi făcute proprii pentru culturile cele mai intensive şi mai productive şi se va crea o bază de existenţă pentru o populaţie care azi trebuie hrănită periodic de Stat.

În acelaş timp trebue să veghem ca să înceteze prăpădul solului care se desfăşoară sub ochii noştri indiferenţi. Nu observăm sau nu dăm atenţiunea cuvenită faptului că solul României se distruge în fiecare an pe întinderi de mii de hectare.

Solul ajunge în stare de echilibru, după o îndelungată evoluţie şi după ce formaţiunea vegetală definitivă a pus stăpânire pe el. Când această vegetaţie e distrusă prin măsuri nesocotite, atunci începe, mai ales în regiunea de munte şi de deal, procesul distrugerii solului prin eroziune, transport şi acoperirea lui în lunci cu materiale inerte. Toată regiunea noastră de munte şi de deal este pustiită de eroziunea solului. Sunt ţinuturi în Mehedinţi, Gorj, Vâlcea, Argeş, Muscel, Buzău în Vrancea, care au ajuns adevărate cimitire. Vechi aşezări omeneşti, în leagănul însuşi al neamului românesc s'au distrus; oamenii s'au mutat aiurea. Priviţi dinspre Retezatu, dealurile din preajma comunei General Berthelot şi veţi vedea scrijilările adânci ale solului ca nişte răni imense pe care nimeni nu încearcă a le vindeca. Valea Bârladului încununată acum câţiva ani de păduri frumoase, se transformă sub ochii noştri într'o regiune de eroziune şi inundaţii. Cheltuim sute de milioane, cu apărarea de inundaţii a aşezărilor omeneşti, cu refacerea şoseleleor, a căilor ferate, a podurilor, dar continuăm a distruge îmbrăcămintea de pădure şi de iarbă a munţilor şi dealurilor.

Fenomenul distrugerii solului este o problemă de viaţă şi de moarte pentru poporul nostru din regiunile cele mai populate şi cele mai româneşti ale ţării noastre.

Nu trebue să aşteptăm ca tratate internaţionale să ne impună conservarea solului, pentru a menţine regimul normal al apelor care trec apoi în alte ţari, ci trebuie cu mijloace mari şi cu o înţelegere desăvârşită a intereselor vitale care sunt în joc, să întreprindem opera de stăvilire a răului şi de recâştigare a pământului distrus.

Acest lucru nu se poate face fără studii ştiinţifice şi fără staţiuni experimentale care să rezolve problemele şi să dea soluţiuni care apoi să fie aplicate în mare.

O colaborare a agronomului cu silvicultorul în acest domeniu este indispensabilă. Cultura agricolă în regiunile de deal nu se poate face decât după metode care să asigure conservarea solului, iar reconstituirea solului trebue să se facă atât cu specii de pădure, cât şi cu pomi roditori, ori unde aceasta este posibil. În programul de replantare pentru consolidarea şi reconstituirea solului, trebuesc avute în vedere acele specii, care constitue un izvor de bogăţie şi asigurare a viitorului. Printre aceste specii nucul este cel mai nobil şi cel mai preţios. Replantarea cu nuci a dealurilor sterpe, scrijelite azi de ogaşe şi dogorite de soare, trebue să facă parte din programul de mari lucrări naţionale.

Rare sunt câmpurile de activitate care să intereseze mai multe categorii de oameni de ştiinţă ca solul: pe lângă agronom, pedolog, silvicultor, chimist, microbiolog, botanist şi inginer de îmbunătăţiri funciare, studiile despre sol interesează pe geolog, pe geograf, pe zoolog, pe economist, pe etnograf, pe istoric, pe sociolog şi ar trebui să intereseze, tot aşa de mult pe omul politic şi pe oricine are un rol de conducere şi de răspundere în viaţa societăţii, a cărei viaţă şi putere se întemeiază în ultima analiză pe pământ.

Toate aceste categorii de cercetători sunt legate printr'o legătură dătătoare de energie, care este legătura cu pământul, întocmai ca în mitul antic, în care Antheu prindea puteri noi când atingea solul.

Dar pentru ca activitatea acestor specialişti să fie fecundă şi binefăcătoare, munca lor trebuie călăuzită de avânt generos şi de spirit de solidaritate, într'o instituţie care să coordoneze toate străduinţele şi să arate mereu ţelurile ce trebuesc urmărite.

Această instituţie de înaltă îndrumare şi de solidaritate a tuturor străduinţelor ştiinţifice este Academia Română. Ea a fost totdeauna promotoarea marilor iniţiative naţionale; centrul creaţiei spirituale româneşti, farul care a proiectat lumină pe drumul desvoltării viitoare. Academia Română va uni toate străduinţele şi în acest domeniu al ştiinţei solului pentru a spori astfel patrimoniul cultural şi puterea poporului român.

Răspunsul la discursul de recepţie l-a rostit academicianul Gr. Antipa, care a amintit despre sprijinul acordat de Academia Română agriculturii, iar adresându-se noului „membru activ" al Academiei, dr. G. Ionescu-Şişeşti, a spus: «In toate aceste, atât de variate şi importante posturi prin care aţi trecut, aţi atacat cu pricepere şi cu curaj cele mai grele şi mai vitale probleme ale agriculturii noastre şi aţi lăsat, atât ca cercetător, cât şi ca organizator, urme adânci, care de fapt indică diferite trepte ale progresului ce l-a făcut în acest timp agricultura ţării şi pun baza dezvoltării în viitor.

Inafară de remarcabilele d-voastră publicaţii ştiinţifice şi activitatea didactică, şi de multele realizări în toate aceste domenii, d-voastră vă rămân marile merite: de a fi organizat şi pus pe baze ştiinţifice fermele experimentale; de a fi organizat selecţiunea ştiinţifică a cerealelor, obţinând prin activitatea personală producerea unei noi serii de soiuri de grâu, care astăzi au trecut în cultura mare şi dau rezultate excelente pentru scopul producţiei; de a fi organizat învăţământul superior agricol şi a-l fi înzestrat cu catedrele, laboratoarele şi câmpurile de experienţă necesare; de a fi studiat fertilitatea diferitelor tipuri de soluri din ţară şi de a fi indicat mijloacele de a le îmbunătăţi productivitatea prin îngrăşămintele care-i convin fiecăruia dintre ele etc. Dar mai presus de toate, dumneavoastră aţi creat o adevărată şcoală, cu un stat major de elită, grupat în jurul dumneavoastră în Institutul de Cercetări

Scanned with OKEN Scanner

Agronomice, cu care, împreună aţi pus în locul vechii rutine adevărata bază ştiinţifică, atât de necesară întregii activităţi pentru conducerea şi pratica agricolă din ţară, spre a desăvârşi astfel şi acea operă, pe care Academia Română a început-o în linişte şi fără manifestări zgomotoase, încă din primii ani ai existenţei ei.

Pentru toate aceste merite, vă urez încă mulţi ani de activitate rodnică ca să puteţi realiza întregul program ce ni l-aţi expus azi şi vă zic în numele membrilor instituţiei noastre, tradiţionalul „Scumpe coleg, fii binevenit în Academia Română"». **(7)**

Primirea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti la Academia Română a avut un frumos ecou în lumea intelectualităţii române. Agronomii au fost primii care şi-au exprimat bucuria şi respectul pentru primirea noului academician.

In „Pagini agrare şi sociale", nr. 4-5, 1937, C. Filipescu publica articolul „Academia Română alege pe G. Ionescu-Şişeşti ca membru activ al ei", unde scria printre altele: „Intrarea în Academie a d-lui Şişeşti înseamnă un triumf şi o recunoaştere. Un triumf faţă de o breaslă care decenii a fost ţinută la index şi o recunoaştere faţă de o disciplină, care pretutindeni până în secolul acesta, n-a fost considerată ca ştiinţă pură şi aplicată".

Viaţa agricolă în nr. 6, 1937, publica extras din discursul de recepţie a lui G. Ionescu-Şişeşti; ziarele Universul, Curentul, Timpul, Argus din 26 mai comentau pe larg evenimentul. Teodor Pisani, în Argus, în articolul „Un om la locul lui", publicat în 26 mai 1937 scria: „Argus s-a mândrit întotdeauna, se mândreşte şi astăzi, să numere printre colaboratorii săi pe noul academician. Articolele numai miez, scrise cu minte, cu inimă şi românește, adunate în coloanele ziarului nostru, ar fi o călăuză şi pentru plugarii şi pentru cârmuitorii ţării acesteia". D. Călinescu, în articolul „Agricultura la Academia Română" publicat în „Dimineaţa" din 31 mai 1937, la pagina agricolă, scrie printre altele: „G. Ionescu-Şişeşti, în domeniul ştiinţific a tras brazde adânci de lumină. Aportul d-sale în cercetările asupra solului românesc este concludent".

Mihail Sadoveanu, în „Problema agriculturii la Academia Română", articol publicat în Adevărul din 28 mai 1937, scria: „S-a remarcat în această şedinţă academică extrem de importantă, că un popor îşi mărturiseşte starea lui de înălţare culturală şi prin felul cum lucrează pământul ce-i este încredinţat.

S-a pomenit faptul îngrijorător că, dintre toate ţările Europei, România este a doua din coadă în ce priveşte cultura pământului. Se ştie de asemenea că şcolile noastre de agricultură dau funcţionari. Că cercetările de laborator şi planurile ministeriale nu trec dincolo de uşile instituţiilor respective. Că legi şi regulamente rămân neaplicate. Că iazurile au fost secătuite şi că în locul lor au rămas sărături sau mlaştini. Că în regiunile despădurite se ruinează dealurile şi munţii. Că avem regiuni în care e absolut necesară irigaţia. Că avem o regiune inundabilă a Dunării care poate deveni un rai al holdelor şi pescăriilor. Avem tot ce ne trebuie ca să fim prima ţară agricolă din lume. Suntem aproape cea din urmă ... O ridicare a agriculturii noastre se va putea face printr-o înţelegere a tuturor factorilor cortespunzători ... chestia are aşa importanţă încât ea se înalţă mai deasupra tuturor celorlalte probleme economice ale noastre ... şedinţa aşa de ridicată, ca nivel intelectual, cum a fost şedinţa de luni (24 mai 1937) de la Academie ... devin o adâncă treiseţe atunci când în jurul lor rămâne tot gol şi tot tăcere". **(8)**

Activitatea în Acdemia Română

Am reţinut că primirea la Academia Română ca „membru activ" a avut loc în anul 1936, iar în anul 1937 a prezentat prima lucrare ştiinţifică în plenul Secţiei Ştiinţelor, sub forma dizertaţiei, cu titlul „Dezvoltarea studiilor despre sol în România".

Responsabilitatea primirii acestui înalt titlu academic a fost asumată cu cel mai ferm sentiment, începând cu prezenţa sa din ziua următoare numirii, la şedintele sesiunii Academiei. Acest mod de tratare cu înaltă devoţiune a sarcinilor ivite prin noul său statut a continuat până la sfârşitul activităţii sale.

Intre „notele" sale luate la aceste şedinţe, reţinem una interesantă pentru conţinutul ei, exprimat într-o şedinţă academică, iată: «După amiază la Academia Română. Am asistat la atacurile penibile ale domnului Iorga contra domnului Panaitescu, directorul Şcolii române din Roman». A mai notat şi despre comunicarea lui Andrei Rădulescu despre constituţia polonă, ş.a.

Despre prima şedinţă, cu spirit academic, dr. Şişeşti nota următoarele, în ziua de 22 iunie: «S-a acceptat donaţia de 200 milioane făcută de guvern. S-a hotărât să se construiască localul Academiei. S-au ales membrii de onoare domnii Moscicki; preşedintele Poloniei; domnii Gh. Tătărăscu şi Mircea Cancicov».

In primii ani activitatea sa a fost manifestată prin prezenţa la şedinţele Secţiunii Ştiinţifice, unde a avut rare intervenţii, stabilite chibzuit, fără să provoace discuţii contradictorii, unde de regulă, nu accepta soluţii contra opiniunilor sale. Şedinţele erau reduse la număr. Din iunie, până la 17 noiembrie 1937, când a fost numit ministru la agricultură nu s-a ţinut nici o şedinţă importantă, apoi a intrat în perioada de pregătire a alegerilor unde activa pentru liberali. Abia la 17 noiembrie notează scurt în Jurnal: „La Academie"

A doua lucrare importantă publicată sub egida Academiei a apărut în volumul „La vie scientifique en Roumanie", vol. II, „Sciences Appliquées", publicată în anul 1938, în limba franceză. Această lucrare nu a fost tradusă niciodată în limba română, dar a fost republicată în limba franceză, în anul 1966, în volumul „Culegere din lucrările ştiinţifice" de G. Ionescu-Şişeşti. Este o lucrare asupra căreia merită să ne oprim din câteva motive legate de conţinutul prezentei monografii.

Privită în ansamblu, lucrarea redată pe o întindere de 30 pagini, în şase capitole, este cea mai dezvoltată elaborare despre evoluţia şi dezvoltarea ştiinţei agricole româneşti, de la

Scanned with OKEN Scanner

origini, până la data publicării şi chiar şi până azi, pentru perioada cuprinsă, prin formulare şi competenţa redării conţinutului. Este o operă ce are meritul de a fi fost publicată sub egida Academiei Române.

Introducerea (cap. I) menţionează numele fondatorilor Europeni ai ştiinţei agricole, pe Albrecht von Thäer şi francezul Mathieu de Dombasle, apoi îi aminteşte pe marii agrochimişti Justus von Liebig, Jean Baptiste Boussingault şi John Lowes, ale căror cercetări sunt mai degrabă agronomice decât chimice, ca scop. Trece apoi la marii biologi care au dat ştiinţei agronomice descoperiri epocale: Louis Pasteur, Hellrigel, Beijerinck, Winogradsky, la care îi adaugă pe Lamark, Gregor Mendel şi Hugo de Vrie. Pe toţi îi consideră drept părinţi ai domeniilor pe care le-au abordat.

În următorul paragraf (cap. II) trece la înaintaşii din teritoriile româneşti ale secolului al XVIII-lea, amintind de Ion Molnar (1785) şi Dumitru Tipografu (1796). Apoi îi consemnează pe cei din valul de tineri, care au plecat la studii în „Apus", în prima jumătate a secolului al XIX-lea: Alexandru Ghica (1833) viitorul prinţ regent; Leon Filipescu de la Iaşi, Ludovic Bogdan, Alexandre de Vranyi, Constantin Zefirescu, Theodore Ghica şi Ion Ionescu de la Brad (Bacău) născut la Roman. (9)

În capitolul III sunt prezentaţi fondatorii ştiinţei agricole din România: Ion Ionescu de la Brad şi P. S. Aurelian. După o prezentare detaliată, cu o aplecare sentimentală acordată lui Ion Ionescu de la Brad, pentru care se resimţeau public sentimentele frumoase faţă de revoluţionarii de la 1848, între care acesta s-a aflat, s-a oprit şi asupra lui P. S. Aurelian. Avem singura prezentare corectă şi pertinentă asupra activităţii lui P. S. Aurelian, pe care autorul a elaborat-o la vârsta de 51 de ani. Aurelian este prezentat cu un spirit obiectiv şi cu o atitudine de apreciere sinceră şi argumentată a activităţii sale. Trebuie să arătăm că era imposibil să evite această prezentare, în spiritul omiterii oricărei menţiuni bibliografice în lucrările sale anterioare. Pentru el, P. S. Aurelian a lipsit în toate situaţiile unde era oportună menţionarea sa bibliografică. Cu regret, această lucrare nu a fost tradusă şi publicată niciodată în limba română, încât ea a putut fi citită nu mai mult de câteva zeci de persoane, în limba franceză, pentru cunoaşterea activităţii lui P. S. Aurelian.

Considerăm că această prezentare excelentă a activităţii şi personalităţii lui P. S. Aurelian merită a fi reprodusă integral şi pentru că este unică în întreaga operă a lui G. Ionescu-Şişeşti şi demonstrează cunoaşterea operei marelui său înaintaş, operă pe care a omis să o menţioneze în bibliografia lucrărilor sale. Ca excepţie menţionăm nominalizarea eronată a lucrării lui Aurelian „Economia rurală la romani" sub forma „Economia rurală la români", în finalul expunerii, evident în limba franceză.

P. S. Aurelian

P. S. Aurelian (1833-1909) provine dintr-o familie de transilvăneni care au emigrat în Ţara Românească. S-a născut în 1833 la Slatina, a fost elev la Colegiul Sf. Sava din Bucureşti, iar apoi a făcut studii de agronomie în Franţa, la Grignon. Întors în ţară, a devenit imediat profesor la Şcoala de Agricultură de lângă Bucureşti, apoi director al acestei şcoli, funcţie pe care o va deţine timp de douăzeci de ani.

Lui Aurelian i se datorează crearea secţiei de agricultură la Ministerul Lucrărilor Publice şi Comerţului.

În 1867 a fost delegatul României la Expoziţia universală de la Paris, unde a fost ales membru al juriului şi raportor pentru secţiunea agricolă.

Cu această ocazie a publicat un volum de 436 de pagini intitulat *Notice sur la Roumanie, principalement au point de vue de son économie rurale, industrielle et commerciale, suivie d'un catalogue des produits exposés et d'une Notice sur l'histoire du travail dans ce pays* (în franceză). (Schiţă asupra României, în principal din punctul de vedere al economiei rurale, industriale şi comerciale, urmată de un catalog al produselor expuse şi de o Schiţă a istoriei muncii în această ţară)

Această lucrare a fost elaborată în colaborare cu Alexandru Odobescu, comisarul general al guvernului român la Expoziţie, dar ea se datorează, în cea mai mare parte, lui Aurelian. Este vorba despre un document de referinţă, care prezintă starea Principatelor române în acea vreme, în toate domeniile de activitate. Imaginea oferită este mai cuprinzătoare decât cea oferită de monografiile lui Ionescu de la Brad.

În 1873 a fost trimis la Expoziţia de la Viena, unde este ales vice-preşedinte al juriului.

În 1881, este însărcinat cu vizita Expoziţiei de Arte şi Industrii de la Moscova, iar observaţiile sale le cuprinde în lucrarea *Expoziţia naţională de arte şi industrii de la Moscova, dare de seamă* de P. S. Aurelian, Bucureşti, 1883 (în limba română). Lucrarea nu constituie o simplă descriere a expoziţiei, ci o adevărată monografie economică a Rusiei acelor vremuri, de un interes considerabil din punct de vedere istoric; se prezintă, astfel, Rusia acelor vremuri şi rezultatele la care au dus eforturile făcute de ţari timp de două secole pentru ridicarea ţării din punct de vedere economic şi, mai ales, industrial.

Din observaţiile sale Aurelian trage învăţăminte pentru România şi formulează judecăţi corecte despre problema industrializării statelor agrare şi despre protecţionism, opiniile sale fiind încă şi astăzi de actualitate. Intenţia sa este de a creşte în rândul poporului român sentimentul datoriei de „a lucra cu toate forţele pentru industria naţională care devine de la o zi la alta o chestiune vitală pentru România".

Găsim în această lucrare idei care demonstrează o extraordinară intuiţie asupra viitorului. Aurelian se pronunţă împotriva marilor concentraţii industriale. „Nu se poate admite ca în locul feudalismului rural să apară feudalismul industrial; vedem că aceasta nu corespunde tendinţelor democratice ale societăţii moderne". El prevedea o descentralizare industrială, stabilirea fabricilor la ţară şi o fuziune între munca agricolă şi industrială, iată: «Cu adevăr, eu găsesc că industria dusă la ţară şi activată de oameni care lucrează pământul în acelaşi timp, va fi singurul mijloc de rezolvare a unei chestiuni care ajută oamenii de stat la aşa zisa chestiune socială.»***Error! Bookmark not defined.***

P. S. Aurelian a fost un scriitor fecund, care a tratat în lucrările sale la fel de bine problemele tehnice, ca şi cele economice şi de agricultură. El a scris un"Tratat elementar de Agricultură"; un „Catechism de Economie

Scanned with OKEN Scanner

politică"; o „Monografie economică a Bucovinei"; o „Monografie economică a României" intitulată «Terra Nostra», având o primă ediţie la 1875, iar a doua în 1880.

A scris un studiu cu subiectul următor: „Cum se poate crea industria română, raportată la libertatea comerţului de importaţiuni" (în România), şi chiar mai multe lucrări de acest gen. El a fondat numeroase reviste: „Revista ştiinţifică" iniţial, iar mai târziu „Economia rurală", „Economia naţiunală" şi „Economia naţională" (1885-1940).

Activitatea sa ca profesor şi director al Şcoalei de Agricultură este unul din marile sale merite. El a dorit să facă din această şcoală nu numai „centrul de învăţământ agricol al ţării" dar şi un focar de lumină pentru populaţiile ţărilor vecine, pentru ţările românilor de peste Carpaţi şi pentru tinerii din Serbia şi Bulgaria"

Dorinţa sa a fost realizată. Şcoala s-a instalat în 1869 într-un nou local la Bucureşti şi nu a încetat să se dezvolte. Sub direcţia lui Aurelian ea a avut un rol important pentru dezvoltarea ştiinţei agronomice şi evoluţia tehnicii agricole în România.

Ferma şcolii a fost un centru de selecţie a seminţelor şi o staţiune experimentală destinată rezolvării problemelor tehnice care se puneau atunci.

O fabrică de maşini agricole a existat aproape de şcoală.

Activitatea ştiinţifică şi organizatorică i-a favorizat alegerea la Academia Română, unde a prezentat mai multe rapoarte, între care noi reţinem mai ales „Economia rurală la romani".

În măsură egală, Aurelian a avut o activitate publicistică şi a fost un om politic de mare autoritate. El a fost Ministru al Lucrărilor publice, al Comerţului şi Agriculturii şi mai târziu Ministru al Instrucţiunii publice. În această calitate a introdus învăţământul agricol în programa de învăţământ primar. El a fost Preşedinte al Consiliului de Miniştri şi de multe ori deputat şi senator.

Succesele sale în politică i-au întărit efortul pentru dotarea ţării sale cu o industrie prosperă. Dar această preocupare pentru industrie nu i-a împiedicat munca pentru progresul agriculturii. El era convins că industria se dezvoltă împreună cu o agricultură prosperă, iar aceste două forme de activitate trebuie să aibă o solidaritate perfectă.

Activitatea sa de agronom este deci esenţială. Ea continuă şi o completează pe aceea a lui Ion Ionescu de la Brad. Acesta a fondat ştiinţa agricolă în România şi a arătat importanţa tehnicii pentru obţinerea beneficiilor „fără epuizarea solului şi fără oprimarea muncitorului". El a fost un agronom.

Aurelian a fost, la fel, un economist a cărui gândire a depăşit orizontul epocii sale, un organizator creativ şi a dat viaţă unor importante instituţii.

Trebuie să apreciem că avem un eseu concentrat, redat excelent asupra activităţii generale, care exprimă la modul real înalta personalitate a lui P. S. Aurelian. Cu regret, repetăm că acest material a putut fi citit doar de către un număr neînsemnat de persoane, la data publicării materialului în limba franceză, iar ulterior nu a mai fost tradus şi a intrat în rafturile câtorva mari biblioteci, rămânând necunoscut.

Revenim la lucrarea din care am prezentat anterior primele trei capitole şi continuăm să arătăm pe scurt conţinutul celorlalte capitole.

Capitolul IV se referă la cercetări pentru cunoaşterea ştiinţifică a ţării şi pentru orientarea tehnică agricolă, unde se vorbeşte despre activitatea primilor mari cercetători români: Vlad Cârnu-Munteanu, Alexandru Zaharia, George Nicoleanu, Vasile Brezeanu, C. Şumuleanu, Corneliu Roman şi Ion Enescu de la Staţiunea agronomică. Mai sunt amintiţi Ştefan Radianu, Maximilian Popovici, G. Cipăianu, D. Ştefănescu, C. Sandu-Aldea, N. O. Popovici-Lupa şi Marin Chiriţescu-Arva.

Capitolul V. Preferinţă sa pentru ştiinţa solului se constată din prezentarea acestui capitol, într-o descriere istorică, începând cu Ştefan Hepiteş, care era meteorolog şi M. Drighiceanu, inginer geolog-hidrolog. Se opreşte apoi asupra lui Mrazec, Mungoci, Enculescu, Protopopescu-Pache, T. Saidel şi N. Florov care au contribuit cu lucrări fundamentale la dezvoltarea ştiinţei solului în România.

Foarte dezvoltat prezintă activitatea Institutului Central de Cercetări Agricole unde prezintă toţi cercetătorii importanţi, cu lucrările elaborate în baza activităţii lor de cercetare. Sunt nominalizaţi N. Săulescu, An. Munteanu şi C. Drăgoescu, St. Popescu, Gr. Alexei, V. G. Velican, D. Andronescu, Mircea V. Ionescu, Traian Săvulescu, C. Sandu-Ville, Karl Wilhelm Knechtel, ş.a.

În general această lucrare dă o informare completă asupra evoluţiei dezvoltării ştiinţei agricole prezentată şi prin activitatea unui număr important de cercetători şi valoroşi oameni de ştiinţă. Lucrarea, ca valoare, exprimă elaborarea unei opere demnă de a fi publicată sub egida Academiei Române, de către un membru al ei.

De la 10 februarie 1938 la 15 septembrie 1940 când a fost ministru la agricultură, cu o întrerupere de nouă luni, a participat la şedinte ordinare ale „Secţiunii de ştiinţe", unde erau analizate probleme curente de funcţionare a Academiei. Aşa bunăoară, la 8 aprilie 1938 nota în „Jurnal", vol. I: «La 3 ½ la Academia Română. A vorbit Rădulescu-Motru despre necesitatea unui Institut Central de statistică şi Iorga despre „Spiritul latin în Austria", replică la comunicarea lui Goga de săptămâna trecută», iar marţi 7 mai 1938 lăsa o notă simplă: «La (ora) 3 la şedinţă la Academia Română», la fel în 24 mai: «La Academia Română».

Să reţinem informaţia dată de ministrul-academician, fără legătură cu academia, dar legată de activitatea guvernului. Iată! În nota sa de Jurnal din 16 aprilie 1938 scria: «Vom ceda Casei Regale staţiunea de montă (cabaline) Băneasa pentru 3 milioane (Ministerul a plătit-o cu şase)». Acest mod de cedare ne sugerează ideea cunoaşterii modului în care s-au acumulat imensele averi regale din avutul ţării.

Personalitatea distinsă şi responsabilitatea înaltă asupra activităţii sale i-au conferit în scurt timp dr-lui G. Ionescu-Şişeşti respectul şi preţuirea colegilor de la Academia Română.

Scanned with OKEN Scanner

Astfel, după doi ani de la primirea sa ca membru activ la înaltul for ştiinţific, a fost ales vicepreşedinte. Iată nota sa de „Jurnal" din 4 iunie 1938: «La 3 la Academia Română. S-au discutat premiile (Academiei). Puţină lume, puţină solemnitate. După şedinţa publică am lucrat în delegaţie, în calitate de vicepreşedinte, calitate în care fusesem ales de ieri (3 iunie 1938)».

Vom reţine că activitatea de bază a Academiei se desfăşura în şedinţe, pe secţii, unde se discutau probleme generale şi curente privind funcţionarea instituţiei, unde erau susţinute şi variate elaborări: conferinţe, rapoarte, lucrări ştiinţifice din domenii diverse, comemorări etc. Dar activitatea ştiinţifică profundă se desfăşura în institutele academiei, catedre universitare şi diferite laboratoare de cercetare. Toate aceste locuri de cercetare funcţionau în baza unei organizări stabilite de Academie în şedinţele sale din secţii şi aprobate în adunarea generală.

Inafară de acestea în Academie se analizau şi probleme importante pentru ţară, în domenii variate. Iată această confirmare în nota de „Jurnal" a academicianului G. Ionescu-Şişeşti din data de marţi, 13 august 1940. «La 6 la Academia Română. S-a discutat din nou chestiunea adăpostului pentru tezaur şi a localului pentru dublete. Adăpostul se va face la Prăjani, cum s-a hotărât mai dinainte; pentru localul necesar dubletelor se va căuta un loc mai aproape de Bucureşti».

După începerea războiului dr. Ionescu-Şişeşti a fost foarte interesat de mersul evenimentelor, trecând descrieri şi analize aproape în fiecare notă zilnică de „Jurnal". Găsim aici o notă ce merită să fie reţinută, în finalul prezentării nominale a guvernului Antonescu, la 15 septembrie 1940, iată: «E (este) o simplificare, dar mică. Un decret lege semnat de regele Mihai transformă Statul în Stat legionar. Mişcarea legionară e singura mişcare recunoscută de stat. Generalul Antonescu este Şeful statului legionar şi şeful regimului legionar. Horia Sima e Comandantul legionar».

In anii războiului activitatea Academiei a fost afectată în privinţa îndatoririlor membrilor instituţiei. A funcţionat partea administrativă pentru aplicarea activităţilor specifice, mai ales în cazul proprietăţilor instituţiei. Totuşi în nota sa de „Jurnal" din 1 februarie 1942, nota: «După masă la 4 am vizitat cu Spe, Costică (cumnat) şi Săulescu, expoziţia lucrărilor lui Ionescu de la Brad, la Academia Română».

Pentru reconfirmarea afirmaţiei de mai sus prezentăm şi nota sa din data de 7 aprilie 1944, iată: «După amiază la Academia Română în şedinţă intimă (discuţii diverse). A trebuit să ascultăm incriminările lui Papacostea, Andrei Rădulescu şi Nistor, că delegaţia Academiei Române şi Ministerul culturii naţionale nu s-au îngrijit ca Academia să aibă loc de refugiu, unde să se poată adăposti convenabil şi unde să poată funcţiona. Papacostea îl atacă mai ales pe Petrovici, ministrul Culturii naţionale». **(10)**

4. UN NOU REGIM POLITICO-SOCIAL

După armistiţiul de la 23 august şi mai ales după instalarea guvernului Petru Groza, a început treptat să se instaleze noul regim politic sub dictatura consilierilor sovietici. Începutul s-a produs prin prezenţa reprezentantului superior al CC al PCUS, Vâşinski. Au progresat în schimbări încât la 9 mai 1945, de ziua „Victoriei" dr. G. Ionescu-Şişeşti nota în „Jurnal": «Am luat parte la şedinţa Comitetului sindicatului alcătuit de funcţionarii noştri de toate gradele». In acea perioadă sindicatele erau puternice organizaţii politice.

Activitatea la Academie a început anemic; era o stare de dezorientare totală pentru că majoritatea membrilor academiei nu erau lămuriţi asupra viitorului ţării. Se mai ţineau şedinţe în virtutea tradiţiei. La 5 septembrie 1945 găsim în „Jurnalul" dr-lui Şişeşti o notă scurtă: «Am fost la şedinţa Comitetului bunurilor la Academia Română». Această notă a repetat-o la 14 noiembrie şi chiar la 13 martie 1946.

In ziua de 3 mai 1946 ne-a lăsat o notă ce confirma părerea asupra stării de dezorientare. Iată tema la care a participat în Academia Română: «După prânz, la Academia Română. Face o comunicare Vâlcovici despre evoluţia mecanicii». In aceeaşi notă spune: «într-o convorbire cu domnul Kapri, directorul bunurilor Academiei, îmi povesteşte dificultăţile administraţiei şi mai ales imposibilitatea de a colabora mai departe cu actualul secretar general Lapedatu, al cărui comportament şovăielnic, fricos şi bănuitor nu e potrivit cu o bună administraţie» (4 mai 1946)

Tema înregistrării bunurilor Academiei s-a finalizat abia în anul 1948. Iată concluzia lăsată de dr. G. Ionescu-Şişeşti: «La Comitetul bunurilor Academiei. După prânz la şedinţa Academiei. Am ţinut o cuvântare în care am analizat şi respins toate acuzaţiile şi insinuările domnului Gusti. Colegii mi-au dat dreptate prin aplauzele lor. Am mai vorbit în acelaşi sens cu Victor Slăvescu şi general Rosetti. Săvulescu (preşedinte) a tras concluzii şi a propus o încheiere care s-a aprobat. S-a luat act cu mulţumiri şi s-a aprobat darea de seamă a Comitetului bunurilor. Apoi a prezentat Caracostea rapoartele sale despre arhiva de folclor şi despre bibliografia periodicelor româneşti». Pentru că în „Jurnalul" său dr. Şişeşti are numeroase notări cu privire la întâlniri sau colaborări cu Victor Slăvescu, găsim necesar să lăsăm câteva informaţii despre această personalitate distinsă. Slăvescu a fost economist, apoi zece ani director la Banca Românească, profesor universitar, ministru de finanţe, preşedinte al Uniunii Generale a Industriaşilor din România (UGIR), Rector al Academiei de Ştiinţe Comerciale şi Industriale, director al Băncii naţionale, membru al Academiei Române, membru al Academiei de ştiinţe din România. In anul 1947 a fost exclus din învăţământ iar în 1948 din Academia Română. Se află printre cei uitaţi în umbră.

A venit şi ziua neagră, pe care dr. Şişeşti era pregătit să o primească, excluderea din Academia Română. Iată nota sa despre acest eveniment trist şi dureros: «Monitorul Oficial din 14 august 1948 publică decretul prin care se alcătuieşte Academia Republicii Populare Române.

Scanned with OKEN Scanner

Sunt 6 secţii: 1. ştiinţele fizico-chimice şi matematice; 2. ştiinţele naturale şi biologice; 3. ştiinţele tehnice şi agricole; 4. medicina; 5. istoria, dreptul şi ştiinţele sociale; 6. limba, literaura, arta.

În total vor fi 66 de membri. Cea mai numeroasă secţie va fi cea „tehnică şi agricolă": 18 membri.

s-a numit prezidiul: preşedinte Săvulescu, director general al bibliotecii Barbu Lăzăreanu, secretar general inginer G. Nicolau. Preşedinte de secţie: 1) Stoilow; 2) Macovschi; 3) inginer Profiri; 4) doctor St. Nicolau; 5) Constantinescu-Iaşi; 6) M. Sadoveanu.

Dintre membrii vechi au fost numiţi din nou:

Din fosta secţie ştiinţifică: Tr. Săvulescu, S. Stoilow, Pompeiu, Spacu, Macovei, Em. Teodorescu, C. Parhon (din total de 15)

Din fosta secţie istorică: numai Andrei Rădulescu, fostul preşedinte al Academiei.

Din fosta secţie literară numai Iordan şi M. Sadoveanu.

Au fost menţinuţi ca membri titulari onorifici: Voinov, Ciucă, Ionescu-Mihăeşti, G. Enescu, G. Murnu, Gala Galaction, G. Petrescu.

S-au numit 17 membri noi dintre care unii fuseseră aleşi în ultima sesiune a Academiei Române ca membri titulari: doctor St. Nicolau şi G. Călinescu; alţii fuseseră aleşi membri corespondenţi: ing. N. Profiri, ing. G. Nicolau, prof. Macovschi; alţii nu avuseseră cu Academia Română nici o legătură: Eug. Bădărău, Radu Cernătescu, Elie Carafoli, Em Petrovici, Alexandru Rosetti, Toma Alex, ca doctor D. Danielopol fusese membru de onoare.

Printre cei mulţi care nu au fost reconfirmaţi mă număr şi eu».

Această reformă în structura membrilor Academiei a fost un eveniment trist pentru lumea intelectuală. Ea s-a produs pentru motive politice, în mod deosebit. În privinţa dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, participarea în guvernele din perioada dictaturii regale, când îmbrăca şi uniforma militară a membrilor din guvern a fost un motiv hotărâtor. S-ar mai putea adăuga şi activitatea sa devotată la societatea „Rotary", o organizaţie desfiinţată brutal imediat după 6 martie 1945. Era o societate total dezagreată pentru scopurile ei principale, pe care noul regim le considera antinaţionale. Dr. Şişeşti a fost membru în consiliul de conducere al acestei societăţi şi o persoană foarte activă.

Varietatea etnică, socială şi programul netransparent al acestei societăţi presupuneau scopuri ascunse, încât pentru întreaga perioadă socialistă „Rotary" a fost interzisă. Chiar astăzi (2018) organizaţia aceasta are o existenţă care ridică semne de întrebare.

Trebuie să menţionăm în mod special că unii dintre noii membri, care n-au avut legătură cu academia înainte de eveniment au devenit personalităţi de înaltă conduită academică, mari oameni de ştiinţă: Elie Carafoli, Radu Cernătescu, Al. Rosetti, Eug. Bădărău. Dar între ei se aflau şi figuri ca A. Toma (poet) şi N. Profiri, inginer ş.a.

5. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI MEMBRU AL ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

Deşi sub aspect fizic nu era o persoană viguroasă, dr. Ionescu-Şişeşti era un om cu mare voinţă, realist şi îndreptat spre muncă permanentă. Ieşirea de la academie, aşa cum am văzut, a fost trăită cu amărăciune, însă imediat s-a orientat spre activitatea de la Facultate şi în viaţa de familie. Iată nota sa asupra activităţii sale din 19 august 1948, după numai trei zile de la evenimentul din Academie: «Am scris scrisori lui Vlad, Roxanei, lui Gataianţu. I-am exprimat acestuia mâhnirea şi amărăciunea mea pricinuită de hotărârea primarului din Turnu Severin, care s-a opus ridicării pe soclu a statuii lui Costescu (fostul său director din liceu). Gataianţu şi ceilalţi s-au pliat şi au comunicat reprezentantului nostru de la T. Severin, Dănciulescu, să înceteze lucrările. Eu dacă aş fi fost la Bucureşti, aş fi făcut o întâmpinare la Ministerul de interne şi la Preşedinţia Consiliului (de miniştri), întemeiată pe faptul că Jurnalul Consiliului de Miniştri din 1947 ne autoriza să ridicăm monumentul.

M-am coborât în oraş la poştă, la primărie, la ARLUS, la magazinul comunal. După prânz am terminat (de citit) Taras Bulba; am făcut vizită la Knechtel. Era şi Teodorescu». (era la Sinaia)

Evenimentul scoaterii din Academie a rămas, pur şi simplu, în trecut. Grija cea mare rămânea păstrarea postului la catedra universitară, pentru care şi în anii anteriori, după anul 1945, s-a comportat corect, ca o persoană ce s-a încadrat în cerinţele politicii populare: prezent la evenimente politice, la ARLUS la diverse conferinţe despre URSS sau aspecte din ştiinţa sovietică, cum a fost „sistemul Malţev" de lucrare a solului sau opera lui Lâsenco.

Momentul cel bun a venit cu păstrarea sa la catedră, fiind sprijinit de Tr. Săvulescu, care era preşedintele Academiei RPR, deşi în interiorul institutului avea adversari direcţi, cum a fost N. Constantinescu; acesta spunându-i direct că s-au schimbat timpurile şi sunt necesari oameni potriviţi acestora.

Urmând sfatul lui Ghelmegeanu, a dovedit că este „un cadru" care s-a adaptat noilor vremuri, politicii populare şi răspunzând cerinţelor transmise prin organizaţiile de masă, de către reprezentanţii acestora. În plus, activitatea la catedră se desfăşura la un nivel care nu putea fi pus la îndoială. Funcţiona continuu şi câmpul de experienţe al catedrei. Profesorul a înţeles că pentru a fi acceptat trebuie să răspundă acelor cerinţe impuse, asupra cărora nu putea să aibă obiecţii. Era în joc existenţa sa şi a familiei sale.

Au curs aşa lucrurile până în anul 1954, cu activitatea didactică, „eliberat" de titlul de academician, unde avea sentimentul unui „om de casă", prin participarea la activităţi, având şi funcţia de vicepreşedinte o perioadă de timp.

Scanned with OKEN Scanner

Conform politicii PMR activitatea poporului era orientată spre reconstruirea ţării după războiul ce produsese distrugeri mari. In acele momente au fost chemaţi, pentru consiliere, oamenii de ştiinţă care erau receptaţi ca persoane tolerante pentru noul regim politic. Alegerea lor se făcea după o analiză atentă efectuată până la nivelul superior al Consiliului de Miniştri.

Dr. Ionescu-Şişeşti a făcut parte dintre personalităţile la care s-a apelat pentru consiliere în problemele ridicate de refacerea şi dezvoltarea agriculturii.

Despre această situaţie dr. G. Ionescu-Şişeşti a lăsat următoarea notă de „Jurnal": «La 31 aug. 1954 ora două am fost invitat la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, unde se găsea tovarăşul Moghioroş din CC al PMR, ministrul agriculturii şi silviculturii, C. Popescu, ministrul adjunct (agr.) Stancu, biologul Palocsay din Cluj. A avut loc o discuţie generală despre noua metodă de a lucra pământul a lui Malţev, despre Ion Ionescu de la Brad pe care-l citeşte tovarăşul Moghioroş, despre proiectata Academie de Agricultură, despre referatul meu de analiză a cauzelor care au dus la nereuşita culturii grâului în anul 1953/54 etc. Cred că scopul acestei invitaţii a fost numai acela ca tovarăşul Moghioroş să mă cunoască.»

Se pare că impresia făcută de savant înaltului activist a răspuns cerinţelor politicii partidului, pentru că după numai o săptămână, a fost invitat la o şedinţă de mare importanţă.

Iată nota sa de „Jurnal" din 8 septembrie 1954: «După prânz la ora 5 am fost invitat la Comitetul Central, la o şedinţă la care s-a discutat organizarea cercetării ştiinţifice în agricultură, în legătură cu proiectul de Directive al CC pentru dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani. Au participat Gh. Gheorghiu-Dej, Chişinevschi, G. Apostol, Moghioroş, Răutu, Roller, Traian Săvulescu, Alice Săvulescu, ing. Profiri, Vencov, Sălăgeanu (rectorul universităţii), ministrul (înv.) Murgulescu, ministrul (agr.) C. Popescu, miniştrii adjuncţi Ştefan şi Giosan, profesor C. Georgescu, Am. Vasiliu, Obrejanu, Bucur Şchiopu, I. Bălan, Priadcencu, Palocsay, Gherasim Constantinescu, Prişnea etc.

Discuţiile au fost foarte interesante, au durat până la 11 noaptea.

Un redactor de la „Scânteia" m-a rugat să fac un articol cu cele spuse de mine despre cele trei calamităţi ale agriculturii noastre: buruienile, seceta şi distrugerea solului».

Aceste evenimente au importanţă în legătură cu revenirea savantului-agronom G. Ionescu-Şişeşti în rândurile Academiei Republicii Populare Române, pentru că la acea dată solicitarea sa în diferite comisii şi şedinţe de consilere pentru problemele dezvoltării agriculturii s-a produs permanent.

Reprimirea în Academia Republicii Populare Române

Într-o perioadă de 7 ani (1948-1955) în care dr. G. Ionescu-Şişeşti a suportat măsura scoaterii sale din Academie, el şi-a dedicat întreaga activitate catedrei universitare şi adaptării la activităţile de educaţie politică, aşa cum s-a văzut în capitolul precedent.

In fond, prin activitatea ştiinţifică trebuia să convingă asupra faptului că URSS este prietenul României, că savanţii sovietici sunt cei mai buni din lume. Curentul era general. Toţi profesorii erau încadraţi în acest corset inflexibil. Iată nota sa de „Jurnal" din 29 septembrie 1954, după ani de „exerciţiu" în sensul arătat: «După prânz la 6 am ţinut o conferinţă în faţa studenţilor despre sistemul „Malţev". Conferinţa a fost organizată de UTM (Uniunea Tineretului Muncitoresc). Au participat foarte mulţi profesori. Amfiteatrul era arhiplin.». Trebuie să ştim azi că această prezenţă era foarte organizată, cel prezent se angaja anterior cu o semnătură pe o listă, aşa că auditoriul era asigurat în mod cert.

După aceşti ani de muncă fără cusur şi cu răspunsuri pozitive la toate solicitările, pornind de la „Colectivul de profesori", „UTM", „sindicat", „Minister", „Preşedinţia C.M." şi chiar de la unele ziare, s-a ajuns la concluzia că este „o persoană de încredere". Cu adevărat, răspunsurile sale au un fond profesional, unde şi-a oferit întreaga cunoaştere şi pricepere, începând cu „amenajarea Luncii şi Deltei Dunării" şi alte numeroase domenii ale agriculturii. Trebuie să menţionăm că toate aceste activităţi le-a prestat cu demnitate şi cu interesul de a da o contribuţie pozitivă solicitărilor ce i-au fost adresate, dar mai ales în interesul ţării.

In situaţia descrisă, aşa cum s-a văzut în capitolul precedent, a fost anunţat de mai mulţi „tovarăşi", încă din cursul anului 1954, că va fi reprimit în Academie. Între aceştia îi amintim pe tovarăşul Moghioroş, Traian Săvulescu şi Marin Stancu. A aşteptat cu răbdare şi cumpătare evenimentul la care avea dreptul pe deplin.

Efectul corectării unei nedreptăţi, suportată fără comentarii şi cu demnitate, s-a produs la 2 iunie 1955, când agronomul-savant G. Ionescu-Şişeşti era în pragul vârstei de 70 de ani. Iată evenimentul: «La 9 ½ am fost chemat la Academie. Preşedintele a citit numele noilor aleşi. Au fost aleşi 104 noi membri activi şi corespondenţi. Academia avea înainte 93 de membri activi şi corespondenţi. Acum are 197. Promoţia a fost foarte numeroasă.

Am fost ales membru activ în „Secţia de biologie şi agronomie". In aceeaşi secţie au mai fost aleşi Karl W. Knechtel activ, Emil Pop activ, iar corespondenţi: A. Vasiliu, Gr. Obrejanu, T. Bordeianu, Gherasim Constantinescu, C. Sandu-Ville, C. Manolache, toţi de la ICAR, apoi Cernescu şi Chiriţă, pedologi, Gheţie profesor la Facultatea de medicină veterinară, Popescu-Zeletin silvicultor. Dintre membrii corespondenţi aleşi în 1948 în această secţie nu a fost promovat nici unul ca membru activ (Alice Săvulescu, dr. N. Teodoreanu, prof. C. Georgescu, Priadcencu, E. Rădulescu, Sălăgeanu etc.)

Dintre vechiimembri, excluşi odată cu mine în 1948 au mai fost realeşi Vasilescu-Carpen, Hulubei, Bordeianu. Acesta era în 1948 corespondent, acuma e activ, P. Antonescu acum este onorific.

Scanned with OKEN Scanner

Dintre mulţi membri activi aleşi acum (1955) am reţinut pe: Tudor Arghezi, T. Vianu, arhitectul Duiliu Marcu, pictorul Iser, muzicianul Jora, Codarcea şi Murgeanu geologi, Negrescu profesor la politehnică, doctorul Marcus Nasta.

După ce s-a comunicat numele noilor membri s-a procedat la alegerea preşedinţilor de secţii. Am fost ales la propunerea lui Săvulescu, preşedintele secţiei de biologie şi agronomie. Această secţie e săracă în membri activi: Tr. Săvulescu, botaniştii Nyarady şi Pop, entomologul Knechtel şi eu ca agronom. Membrii corespondenţi sunt numeroşi. Printre ei: Sălăgeanu, rectorul Universităţii şi cei citaţi mai înainte, membru de onoare, Prodan.

Cu o astfel de componenţă va fi greu de lucrat ceva temeinic pentru agricultură. Plenul a confirmat alegerile preşedinţilor de secţie prin vot secret. Tot prin vot secret s-au ales: birourile filialelor, directorul general al bibliotecii, Barbu Lăzăreanu, directorul general al Editurii Academiei RPR, graur, noul prim secretar (al Academiei), profesor Milcu.

La propunerea lui Parhon, Tr. Săvulescu a fost ales preşedinte pe un nou termnen de 3 ani, prin aclamaţii (fără vot secret)». **(11)**

Activitatea în Academia Republicii Populare Române – Secţia de biologie şi agronomie în perioada 1955 - 1958

Reluarea activităţii la Academia RPR s-a produs la 4 iulie 1955, prin şedinţa Prewzidiului Academiei, din care făceau parte preşedintele, secretarul general şi şefii de secţie, între care se afla şi G. Ionescu-Şişeşti. A fost o primă şedinţă cu discuţii asupra unor sarcini pe termen scurt, la început de activitate a Academiei în noua structură.

Trebuie să amintim că membrii supleanţi din „Secţia de biologie şi agronomie" erau persoane cu vârste de peste 50 de ani, cu o pregătire temeinică în domeniul de specialitate. Este clar că nu aveau o pregătire atât de variată cum avea dr. G. Ionescu-Şişeşti în domeniul pedologiei şi agro-fitotehniei, deci trebuia să se bucure de încrederea sa. Să ne amintim numele lor: Amilcar Vasiliu, agro-fitotehnist, Gr. Obrejanu, pedolog, Teodor Bordeianu, horticultor, Gherasim Constantinescu, viticultor, C. Sandu-Ville, protecţionist fitopatolog, C. Manolache, entomolog, etc. Toţi erau şi profesori de elită pentru domeniile respective, având o reputaţie absolut respectabilă în masele de studenţi.

Acest eveniment dorit de dr. Şişeşti îi aducea al doilea loc principal de activitate, iar spiritul său de mare responsabilitate îi cerea un efort de muncă important, pe lângă acela de la activitatea depusă la catedră. În plus erau problemele familiale legate de diferite exproprieri, de găsirea unui post pentru fiul său Vlad, inginer agronom şi diferite tratamente de sănătate neprevăzute.

În grupul de activitate de la Academie a lucrat cu V. Dinu, consilier, care avea oarecare experienţă privind organizarea colectivelor din Comisia de Agricultură şi cu Anghel, care era secretarul tehnic-ştiinţific al secţiei. Menţionăm că la înfiinţarea „Casei Agronomului" de la Băneasa, în castelul regal, C. Dinu a fost numit director. Era o persoană de circa 30 de ani.

În ziua de 12 iulie 1955 a prezidat prima şedinţă a secţiei, în care s-a ales „Biroul", acesta fiind format din: C. Georgescu, Alice Săvulescu, Sălăgeanu, Bujniţă şi Bordeianu, iar locţiitorul preşedintelui a fost ales K. W. Knechtel.

In nota sa din „Jurnal", din ziua de 26 iulie preciza: «După prânz la Academie am prezidat şedinţa Comisiei de Agricultură care s-a ocupat de realizările pe 1955 şi de programul pe 1956 şi în cursul cincinalului 1956-1961. In acelaşi timp cu activitatea la Academie, pe primul plan se află catedra universitară şi câmpul de experienţe.»

In următorii patru ani, până la pensionarea sa de la catedra universitară, la 1 august 1958, dr. Ionescu-Şişeşti a avut o activitate curentă la Academie, alături de activitatea didactică şi rezolvarea problemelor personale legate de lucrările pregătite pentru publicare, precum şi problemele de familie. Putem spune că între 70 şi 74 de ani a avut o activitate pe care o făcea un om de vârstă medie, ca intensitate şi diversitate.

Găsim interesant pentru cei de azi şi din viitor să reproducem notele sale de „Jurnal", în majoritate asupra activităţii de la Academie, din perioada 1955-1958, pentru a cunoaşte munca sa la Academie cu specificul ei.

1955

9.09 La Academia Română, lucrări curente ale Secţiei
12.09 La Academie. Am deschis conferinţa inginerilor silvici pentru amenajarea pădurilor
14.09 Congresul viticultorilor
15.09 Lucrări curente
20.09 Lucrări curente
28.09 Examinat în continuare planurile de activitate
4.10 Expediat lucrările curente ale secţiei. Am corectat o parte din lucrările depuse
18.10 La Academie. Lucrări curente
19.10 Lungă convorbire cu preşedintel Săvulescu
28.10 La Academie pentru agendele curente
5.11 La Academie
8.11 La Academie. Lucrăcurente cu consilierul Dinu şi la Comisia de Agricultură
9.11 La Academie pentru lucrări curente
29.11 La Academie pentru expedierea lucrărilor curente
24.12 La Academie

Scanned with OKEN Scanner

28.12 Deşi bolnav am lucrat de dimineaţă. După prânz am stat în pat

1956

2.02 Apoi la Academie; am lucrat cu Dinu şi cu Vasiliu

3.02 La Academie lungă convorbire cu Dinu despre comisia de agricultură

17.02 La Academie. Am lucrat cu Dinu raportul despre coordonara activităţii agricole. După amiază la Academie, la şedinţa pentru sărbătorirea lui Ştefan S. Nicolau, cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani

22.02 La Academie, lucrări curente

6.03 La Academie pentru lucrări curente

19.03 La Academie. Am rezolvat lucrări curente ale secţiei

21.03 La Academie

11.04 La Academie

19.04 La Academie la şedinţa pentru comemorarea lui Pierre şi Marie Curie. Au vorbit profesorii S. Atanasiu şi Al. Sanielevici

4.05 La Academie am rezolvat lucrări curente, am asistat la comunicarea matematicianului sovietic Gnedenco, membru al Academiei de Ştiinţe din Kiev

7.05 La Academie

9.05 La Academie pentru camion

11.05 La Academie, am expediat lucrările curente ale secţiei

14.05 La Academie. Am revăzut corecturile făcute de doamna Mihalca la manuscrisul meu

15.05 La Academie

17.05 La Academie, curente

28.05 La Academie pentru lucrări curente

6.06 La Academie. N-am putut lucra de zgomot. Nu avem o încăpere liniştită. Cu Borza la Serviciul juridic al Academiei

18.06 La Academie. La clinica Academiei unde am arătat doctorului Ivanovici analizele

22.06 La Academie unde am expediat lucrările curente

2.07 La sesiunea generală jubiliară a Academiei. Preşedintele Săvulescu a făcut o expunere istorică despre dezvoltarea Academiei, de la Societatea Academică din 1866, până azi

17.07 La Academie

21.07 La Academie am lucrat cu Mihalca, am expediat lucrările curente

21.08 Apoi la Academie: convorbire cu Amilcar Vasiliu, tot despre schemă (de încadrare). Apoi la secretariatul Secţiei noastre de biologie şi Ştiinţe agricole, unde m-am interesat de lucrările ce s-au făcut în absenţa mea

23-28.08 Bolnav

8.10 La Academie pentru lucrări curente

9.10 La Academie

11.10 La Academie

12.10 Am avut o lungă convorbire cu Moghioroş, i-am amintit că starea mea de sănătate nu-mi permite să accept sarcina ce se plănuieşte a mi se da funcţia de preşedinte al Academiei de Agricultură ce se va înfiinţa curând (nu s-a mai înfiinţat curând)

13.10 La Academie

20.10 La Academie pentru rezolvarea chestiunilor curente ale secţiei

26.10 La Academie pentru lucrările curente

5.11 La Academie. Convorbire cu preşedintele

12.11 La Academie lucrări curente

15.11 La Academie, curente

16.11 După amiază la Academie, la şedinţa comemorativă G. Enescu. A vorbit Jora. S-a executat apoi un cvartet de Enescu

20.11 La Academie la şedinţa Comisiei de coordonare; la şedinţa publică în care s-a comemorat Florian Porcius

21.11 La Academie. Şedinţă de prezidiu în care s-au examinat o parte din planurile de lucru ale Secţiei a IV-a

29.11 La Academie, curente

30.11 După amiază la Academie. Şedinţa a fost consacrată sărbătoririi lui Oprescu cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani. Au vorbit Jora, Maxy, Ion Frunzetti, Oprescu

1.12 La Academie. Convorbire cu Nichita, Georgescu, Bujniţă

16.12 La Academie pentru lucrările curente ale secţiei

21.12 La Academie, şedinţă de prezidiu

27.12 La şedinţa solemnă de la Academie pentru sărbătorirea profesorului Gr. Moisil

30.12 (Duminică). La Academie. Am lucrat cu Mihalca la revizia părţii a III-a din Agrotehnica. Convorbire cu Chiriţă despre lucrarea lui Simota şi despre Institutul de Pedologie ce urmează a se înfiinţa

31.12 La Academie

1957

7.01 La Academie

8.01 La Academie

19.01 La Academie pentru lucrările curente ale secţiei

21.01 La Academie am rezolvat lucrările curente

25.01 La Academie convorbire lungă cu Staicu

19.02 La Academie, pregătirea şedinţei de Birou. S-au discutat propunerile de premiere

25.02 La Academie, pregătirea şedinţei de după prânz

26.02 După prânz şedinţa Secţiei a IV-a a Academiei. A fost discutat programul, s-au discutat lucrări

1.03 La Academie, lucrări curente

Scanned with OKEN Scanner

15.03 Apoi la Academie, am expediat lucrările curente ale secţiei
19.03 La Academie
25.03 Şedinţă la Academie pentru comemorarea Răscoalei din 1907. Au ţinut conferinţe mulţi membri ai Academiei: Tr. Săvulescu, Bârlădeanu, Constantinescu-Iaşi şi M. Ralea, după prânz M. Ralea, Oţetea, T. Vianu
1.04 Am rezolvat probleme curente ale Secţiei. Discuţii cu Cernescu (la telefon) despre Conferinţa de pedologie care se va deschide mâine
15.04 La Academie
18.04 La Academie. Am lucrat cu preşedintele Săvulescu
23.04 (Sf. Gheorghe) La Academie, urări şi flori din partea colaboratorilo
24.04 La Academie lucrări curente
8.05 La Academie, curente
13.05 La Academie am lucrat cu Mihalca (pentru Agrotehnica). La Academie cu Vasiliu pentru locul de casă (cumpărat de Vasiliu de la Şişeşti)
06.06 La Academie la orele 8
17.06 La Academie pentru lucrări curente cu Mihalca şi Anghel. La Academie am lucrat cu Mihalca şi Anghel la Agrotehnica
28.06 La Academie. Am prezentat darea de seamă de activitate a secţiei. Apoi am luat parte la şedinţa Prezidiului
5.07 La Academie
9.07 La Academie
10.07 La Academie
16.07 La Academie, lucrări curente
20.07 La Academie lungă convorbire cu Dinu (consilier) despre noua organizare a activităţii ştiinţifice
24.07 La Academie
30.07 La Academie. Discuţie cu Anghel Nicolae Mihalca şi Dumitriu despre mai bunul mers al secretariatului ştiinţific al Secţiei noastre
31.07 La Academie. Am lucrat cu Mihalca. Am parcurs manuscrisul cu corecturile făcute
25.08 La Academie. Am revizuit darea de seamă ce o voi prezenta mâine, privitoare la activitatea secţiei
26.09 La Academie. Şedinţă de secţie de la 9-11. S-a discutat hotărârea privitoare la desfiinţarea „Buletinului" secţiei. Apoi la 11-14 şedinţă plenară. Iordan a prezentat darea de seamă generală despre activitatea Academiei în primele trei trimestre. La discuţiuni am luat cuvântul şi am cerut să se intervină pentru a se reveni asupra desfiinţării Buletinului. După masă am prezentat darea de seamă a Secţiei
04.10 La Academie din nou. Convorbire cu Knechtel. Apoi lungă convorbire cu Staicu despre situaţia catedrei
8.10 La Academie. Lucrări curente
17.10 La Academie. Am lucrat cu Dumitriu pentru Comisia Superioară de Diplome
25.10 La Academie
9.11 La Academie
19.11 La Academie
23.11/14.12 Vizită la Moscova

1958

06.01 La Academie. Am revăzut încă o dată cu Mihalca partea a IX-a „Seceta" din Agrotehnica
16.01 La Academie. Am lucrat cu Mihalca, cu Anghel şi Dumitriu. La şedinţa sindicală a grupei s-a făcut darea de seamă pe anul expirat; s-a ales noua conducere şi s-au făcut propuneri de premiere. Din nou la Academie unde am rezolvat probleme curente cu Anghel. Convorbire cu Dinu despre Institutul de Speologie din Cluj şi Bucureşti şi despre Centrul de Cercetări Biologice
20.01 La Academie. Convorbire cu Mihalca în legătură cu eventuala ei numire ca secretară la Secţia a IV-a. Am recomandat-o şefului cadrelor. Acesta preferă să numească în acel post un membru de partid
21.01 La Academie, la Parmac cu propunerea pentru Mihalca. Discuţie cu Vasiliu şi Dinu
22.01 La Academie. Am aşteptat pe Marinescu de la Agerpres pentru explicaţia inadvertenţei apărute în informaţia din „România liberă" privitoare la monografia porumbul. Am rezolvat corespunzător
12.02 La Academie. Am rezolvat probleme curente ale secţiei, cu documentarea citită acasă în ajun. Am primit pe ing. Bădescu şi ing. N. Petrescu. Apoi şedinţa prezidiului
24.03 La Academie. Mihalca şi Dumitriu m-au informat de cum au decurs lucrările în absenţa mea. Apoi convorbire cu Cernescu şi Chiriţă despre Conferinţa de pedologie care se va ţine în septembrie cu invitaţi străini
28.03 La Academie. Am lucrat cu Mihalca. Din nou la Academie. Am revăzut darea de seamă la consilierul Clarian
11.04 La Academie. Am revăzut cu Mihalca ultimele paragrafe din partea XI (pajiştile)
17.04 La Academie. Am rezolvat lucrări curente ale secţiei
24.04 La Academie
17.05 La Academie. Am revizuit corecturile cu Mihalca
27.05 La Academie. Convorbire cu Malinovschi şi pentru lucrările curente
29.05 La Academie. Şedinţă de birou până la 2 ½. Doamna Săvulescu mi-a povestit despre greutăţile ei de la Centrul de Cercetări biologice
18.06 La Academie, la şedinţa prezidiului
07.07 La Academie. Corectura la „Bibliografia" volumului I din Agrotehnica
09.07 La Academie pentru corecturi şi lucrări curente **(12)**

Scanned with OKEN Scanner

Comentariu

Extrasele privind activitatea din cadrul „Secţiei de biologie şi agronomie", Secţia a IV-a a Academiei RPR ne arată, în primul rând, cât de variată era activitatea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, dar şi în ce consta această activitate. Vedem că nu era o activitate ştiinţifică direct productivă ci mai mult o formă care înregistrează diverse activităţi specifice Academiei. De unde rezultă că ştiinţa curată funcţiona în institutele Academiei şi chiar în cadrul unor catedre universitare conduse de academicieni.

Analizând şi sintetizând conţinutul notelor de „Jurnal" consemnate de dr. G. Ionescu-Şişeşti constatăm o activitate cu multă diversificare, după cum se va putea vedea: lucrări curente; participarea la conferinţe şi congrese organizate de instituţii agro-silvice; examinări ale planurilor de activitate ale comisiilor din secţia a IV-a; expedierea lucrărilor curente ale Secţiei a IV-a; conlucrări cu membrii şi consilierii Secţiei; analize privind activitatea comisiilor din cadrul Secţiei; participarea la şedinţe comemorative şi de aniversare de vârstă ale membrilor academiei; corecturi la monografia „Agrotehnica"; participarea la sesiuni generale ale Academiei; preocupări pentru buna funcţionare a Comisiei de ştiinţe biologice din cadrul Secţiei; participarea la şedinţele publice organizate de Academie; participare la şedinţele prezidiului Academiei; participare la pregătirea conferinţelor şi congreselor ştiinţifice sub egida Academiei; convorbiri şi colaborări cu preşedintele şi alţi membri privind diferite probleme existente în preocupările Academiei; convorbiri cu specialiştii consilieri de pe lângă Secţia a IV-a; vizite în străinătate (URSS); diverse conversaţii cu invitaţi privind problemele ce interesează Academia sau invers.

Trebuie să menţionăm, cu preţuire şi respect, că această activitate era prestată în 3-4 zile pe săptămână, înafara perioadelor de vacanţă, pe lângă prezenţa la catedră, unde activitatea era şi mai intensă: cursuri, aspiranţi, diverse adunări şi şedinţe publice, activitate de cercetare în câmpul experimental al catedrei, întâlniri în scop didactic şi la toate acestea se mai adăugau probleme de sănătate şi de viaţă curentă de familie, fiecare cu cerinţele ei. Toate acestea erau îndeplinite de o persoană aflată la vârsta de 70-73 de ani.

Deşi a obţinut pensionarea legală din învăţământ începând cu data de 1 august 1958, s-a aprobat să conducă „aspiranţii" până la susţinerea lucrărilor pentru obţinerea titlului de „candidat în ştiinţe".

Activitatea la Academie, în primii ani după pensionare, a fost mult mai intensă, fiind preocupat de numeroase probleme legate de situaţia celor două Comisii, de biologie şi de agronomie, din Secţia a IV-a a Academiei, a cărei preşedinte era încă din anul 1955, când a fost reprimit în Academie.

Pentru activitatea din perioada 1958-1967 vom prezenta unele din cele mai reprezentative activităţi desfăşurate de dr. G. Ionescu-Şişeşti la Academie, încheind cu unele „note" din „Jurnal" din ultimii trei ani de viaţă, când sănătatea i s-a deteriorat treptat, dar şi multe activităţi neoficiale pe care a continuat să le efectueze în interesul familiei sale sau pentru diverse persoane cunoscute.

Activitatea la Acdemia Republicii Populare Române în perioada 1958-1967

1958

12.12 Apoi la Academie la ora 10 ½ la şedinţa de birou a secţiei

16.12 La Academie. La Consiliul tehnico-ştiinţific pentru amenajarea integrală a Dunării

19.12 Azi a fost şedinţa comemorativă pentru Darwin – 100 de ani de la „Comunicarea la Societatea lineană"

24.12 Apoi la şedinţa Prezidiului Academiei; s-au ratificat hotărârile biroului şi s-a prezentat de către Tudor Vianu un raport de starea Bibliotecii, care este îngrijorătoare; rămâne în urmă cu lucrările din cauza, în primul rând, a lipsei de spaţiu. Am ridicat şi eu problema construirii unui local corespunzător pentru Academie

1959

5.01 La Academie. Am scris, împreună cu Staicu, dedicaţii pe lucrarea noastră „Agrotehnica"

7.01 De dimineată la Academie şi în oraş la librării. Am constatat că „Agrotehnica" se vinde în continuare şi e foarte căutată

26.02 La Academie, la Policlinică unde am fost examinat din punct de vedere cardiac şi pulmonar

7.03 La Academie. Am avut o întâlnire cu Staicu, oportunitatea de a pregăti din vreme o nouă ediţie a cărţii noastre (dr. Şişeşti avea permanent la dispoziţie maşină cu şofer oferită de Ministerul Agriculturii, prin grija ministrului Marin Stancu)

11.04 Am rezolvat lucrări curente la secţie. De la 11-13 şedinţă de „Birou"

15.04 Am fost la Academie. Am stabilit zi de primire pentru mulţi care doreau să vorbească cu mine. Am primit pe dr. Tomescu şi dr. Rădulescu-Calafat, Racoviţă care mi-au adus lucrări

20.04 La Academie pentru lucrări curente ale secţiei. Convorbire cu Matache despre delegaţia mea de a merge la Roma (a fost). Convorbire cu Malinschi, prim secretar adjunct (al Acad.) asupra aceleiaşi chestiuni şi asupra şedinţei de vineri

22.04 La Academie, am luat parte la şedinţa de birou a prezidiului şi am expus situaţia foarte critică în care se găseşte Centrul de cercet0.0ări biologice. Şedinţă de Prezidiu. Au participat colegii Maurer, Jalea, Macovei şi toţi ceilalţi membri. Milcu a făcut o expunere asupra raportului său. Malinschi a expus ultimele modificări ale proiectului de statut

1960

6.01 Am rezolvat lucrările Secţiei. De la 12-15 ½ şedinţa prezidiului. S-a discutat repartizarea sarcinilor între cei patru vicepreşedinţi; problema atestărilor pentru restructurarea institutelor (Academiei)

Scanned with OKEN Scanner

12.01 Am asistat la consfătuirea pentru găsirea unui local suplimentar pentru nevoile Academiei, prezida preşedintele Acad. Joja. Au participat Dănălache, Diaconescu (preşedintele Sfatului Popular Bucureşti), Dinculescu, rectorul Politehnicii, I. S. Gheorghiu, Milcu, Ţiţeica, Năstase, Condurache

12.02 La Academie am lucrat cu Dumitriu; convorbire cu Obrejanu despre posibilitatea de a trece ICAR-ul la Minister. Convorbire cu Zenobie Stănescu despre unele nemulţumiri ale tinerilor din Centrul de cercetări biologice

16.03 La Academie: am rezolvat problemele curente ale Secţiei. Am primit pe Giosan care insista ca cercetătorul Costache de la Staţiunea Iaşi să treacă la Staţiunea Podu-Iloaiei a „Institutului Porumbului"

1.04 La Academie. Am lucrat cu Mihalca. Am primit pe prof. Motaş. Am lucrat apoi cu Buşniţă. Am primit vizita ministrului Stancu şi prof. Giosan

17-18.04 La Văleni. Am redactat cuvântarea ce voi ţine la întrunirea de la 19 aprilie, de comemorare a 90 de ani de la naşterea lui Lenin. Am citit raportul lui Staicu şi Hulpoi despre porumb

6.05 La Academie. Am lucrat cu Buşniţă şi Laber. Am primit pe doamna Rus care dorea sprijin pentru mărirea pensiei

20.05 La Academie, m-am sfătuit cu Mihalca în legătură cu situaţia ei. Ea preferă să treacă la ICAR.

9.06 La sculptorul Jalea care îmi lucrează un portret

14.07 La Academie. Am primit pe Velican şi Suciu de la Staţiunea de Cercetări Agronomice Cluj, care se tem că staţiunea lor va fi desfiinţată

24.10 La Academie. Am lucrat cu Dumitriu. Am ţinut şedinţă a biroului secţiei pentru avizarea planurilor tematice. Am fost la ministrul Suder pentru a obţine localul „Institutului de proiectări silvice" pentru „Centrul de cercetări biologice"

14.11 Am scris a doua scrisoare, lui Săvulescu, privitoare la „Flora". Am primit pe academicianul Nyarady, care a venit împreună cu Vaţi, colaboratorul său şi a adus volumul I din ediţia a II-a a „Florei RPR"

13.12 La şedinţa Prezidiului. S-a discutat repartiţia între secţii a numărului de candidaţi la locurile de membri titulari şi membri corespondenţi ai Academiei ce urmează a fi aleşi în proxima sesiune

1961

4.01 La Academie. Am lucrat cu Hera, Dumitriu şi Găbăroiu la corespondenţe. Am primit pe doamna doctor Alexandru, care a venit cu tatăl ei şi cu Benedict (fratele său) să mă roage să ajut mutarea la Staţiunea experimentală, a lui Sachelarie Liviu

5.01 La Academie, am lucrat cu Hera, care a revăzut cuvântarea ce o voi ţine la „Consfătuire", cu privire la „Specie"

3.02 La Academie. Am lucrat cu Zenobie Stănescu, noul director al ICAR

21.03 La Academie. Azi a fost zi de audienţe. L-am primit pe Cernescu, care mi-a prezentat unele propuneri în legătură cu Congresul de ştiinţa solului din 1964 etc

13.03 Am primit pe Buşniţă, care mia- prezentat avizul „Comisiei hidrologice" privitor la amenajarea integrală a Argeşului, aviz cerut de Comitetul de Stat al Apelor

18.04 La Spitalul Colentina. M-a văzut doctorul Gaib. Mi s-a luat sânge şi urină pentru analize. M-a examinat şi doctorul Momiceanu. Prostata e foarte mărită. Doctorul recomandă operaţia. Mi-a prescris tratament

29.04 La ora 8 am dus la Academie, la serviciul relaţiilor străine, intervenţia semnată de Joja către Preşedinţia Consiliului de Miniştri, pentru aprobarea participării lui Hera la Congresul din Jugoslavia

12.05 La Academie. Am lucrat cu V. Dinu. Am primit pe doamna Drimuş, pe Buşniţă, pe Cernescu. De la 12-14 ½ cu Cernescu la Preşedinţie. Am făcut o expunere despre demersurile făcute până acum în vederea organizării Congresului de ştiinţa solului din 1964

20.06 La Academie. Am primit pe Sălăgeanu, cu care am discutat din nou dificultăţile cu clădirea Institutului de biologie

3.07 La 12 ½ la Academie. Am lucrat cu Dinu, apoi cu Preşedintele (Acad.) care a aprobat propunerea doctorului Băcescu, să fie corespondentul organizaţiei UNESCO pentru ştiinţa mării

14.08 În grădină (la Văleni). Lecturi. După prânz am fost examinat minuţios de prof. dr. B. Teodorescu. Tensiunea e bună 16/9. Prostata mă supără din ce în ce mai rău. Poliurie

26.09 La Academie. Am lucrat cu secretarul. Am ţinut şedinţa biroului Secţiei, apoi am fost la gară împreună cu mulţi colegi şi am primit pe preşedintele nostru Joja, care s-a înapoiat dintr-o călătorie în Germania şi Cehoslovacia

4.10 La Academie. Am lucrat cu colaboratorii Dinu şi Laber, am primit pe Cernescu în legătură cu Congresul de ştiinţa solului din 1964, pe Davidescu, care a venit cu lucrarea propusă Editurii Academiei spre editare. Am avut o lungă convorbire cu preşedintele Joja despre Institutul de biologie, Congresul de ştiinţa solului, Pomologie şi despre proiectele barajelor care vor inunda toată lunca Dunării

3.11 La Academie. Am rezolvat treburile curente. Am vorbit la telefon cu secretarul general al Consiliului de miniştri, rugându-l să accelereze aprobarea Consiliului pentru construcţia Institutului de biologie

9.11 La ora 1 am fost în audienţă la Moghioroş. I-am vorbit despre pagubele pe care eventualele baraje pe Dunărea inferioară le vor pricinui agriculturii, producţiei de peşte şi silviculturii. Vor trebui deplasate sate şi oraşe, vreo 180.000 de oameni. Moghioroş m-a asigurat că astfel de planuri nu vin în consideraţie pentru generaţia noastră, cu toată agitaţia ce se face în jurul lor. I-am spus lui Moghioroş că mă internez în spital pentru operaţie şi îl rog să aibă grijă de fiii mei, dacă va fi să mor din cauza operaţiei. M-a asigurat că va avea grijă

4.12 La Academie devreme. Am primit la ora 10 pe dendrologul polonez Bealbock, invitatul Academiei, care a făcut studii dendrologice în diferite părţi ale ţării noastre. Era însoţit de Beldie (biolog)

1962

6.02 Am fost bolnav în spital. Prof. dr. Burghele m-a operat, a extirpat adenomul de prostată. Operaţia s-a făcut în doi timpi, adică am fost supus la a doua operaţie după un interval de două luni şi jumătate

25.06 Transferul la Spitalul Elias, după două operaţii pe prostată în luna februarie. Tratamente pentru efectele secundare ale tratamentului, după operaţie

25.08 La sanatoriul Otopeni, după Elias, pentru refacere. La Văleni în convalescenţă

15.09 La Academie. Am lucrat cu secretarii

Scanned with OKEN Scanner

17.09 La Academie de la 10-12. Conversaţie cu şeful cadrelor, Micşunescu, cu privire la posibilitatea numirii ca secretar al Secţiei a IV-a, sau ca organizator ştiinţific a Veronicăi Mihalca. Am lucrat apoi cu secretarul Dinu, care a fost numit la ICAR

18.09 La spitalul Colţea unde m-a examinat prof. dr. Bazil Teodorescu. Nu a putut stabili cauza hiperacuziei mele. Mi-a prescris un medicament pentru cord: buline cu eufilină, chinidină, papaverină şi rutil (era 1962!?)

21.09 Am fost la spitalul Elias, unde m-au examinat doctorii Radu Moise şi Cahane. Nu au descifrat nici o cauză hiperacuziei. Mi s-a făcut o nouă cardiogramă. Mi s-a luat o cantitate de sânge spre a se face mai multe analize: uree, zahăr, colesterol, proteinemie. Mi s-a luat probă de sânge din deget, pentru numărarea globulelor roşii

2.10 La Academie. Am primit pe Giosan, care m-a rugat să sprijin înfiinţarea Institutului de pedologie. I-am dat şi adresa din partea Preşedinţiei, prin care se cere transferul Veronicăi Mihalca. A promis că va rezolva-o pozitiv, dar nu a rezolvat-o pe loc

5.11 La Academie. Am lucrat cu Mihalca. Apoi la şedinţa Comitetului de partid, unde mi s-au repartizat şi mie diferite sarcini

5.12 Azi eram invitat la şedinţa plenară a Consiliului Superior de Agricultură (minister). Eram desemnat în prezidiu. Nu am putut merge, fiindcă nu mă simt bine

24.12 La Spitalul Elias. M-a chemat dr. Radu Moise

1963

4.01 La Academie. Am primit pe prof. Motaş cu care am avut o lungă convorbire referitoare la conducerea Institutului de Speologie

5.01 Bolnav de gripă

14.01 Am primit pe Bordeianu şi Stănciulescu în legătură cu apariţia mai promptă a volumelor I, II din „Pomologie". Am primit apoi pe Varga, care mia- adus vol. I din „Dicţionarul enciclopedic"; pe Puşcariu care mi-a expus diferitele nevoi ale Comisiei monumentelor naturii

17.02 Bolnav. Am stat acasă. Am citit conferinţa lui Lâsenco publicată în „Pravda" (în traducere) despre „Bazele biologice miciuriniste"

22.02 Bolnav acasă. Am scris scrisori

29.03 La Academie. Am precut pe la Secţie unde am avut o convorbire cu noul preşedinte Emil Pop

4.04 La Academie. Discuţie cu casiera. Onorariul meu era trecut pe statul de plată numai pentru 18 zile, ca şi indemnizaţia de vicepreşedinte (aceste funcţii încetase)

21.05 Am lucrat puţin la Secţie. Am predat fişele pentru „Dicţionarul enciclopedic"; am dat la transcris articolul despre „Specie"; am predat biroului special scrisoarea secretă de la Ministerul de externe

12.07 Am aceeaşi stare proastă de sănătate ca şi ieri

18.07 Am citit din „Scânteia" Scrisoarea CC al PC chinez adresată la 30 iunie CC al PC al URSS

27.08 Stare nesatisfăcătoare. La neajunsurile de ieri se adaugă şi durerea de cap

17.09 Am fost la spital, la Elias, unde dr. Segal mi-a tratat urechile

27.09 Am trecut pe la secretariatul Secţiei a IV-a şi apoi am participat la şedinţa Prezidiului (Academiei)

28.09 Am primit pe fostul meu student Ulinici, care m-a rugat să-i fiu îndrumător la aspirantură (doctorat). Am acceptat

10.10 Am fost la Academie. Am telefonat secretarului general Dragomir, care mi-a comunicat că pot să-l văd imediat. Am fost la el şi i-am amintit referitor la cazarea la Olăneşti; şi-a notat cererea mea şi m-a asigurat că voi fi cazat împreună cu Speranţa la vila 1 Mai a CC

21.11 Am citit dările de seamă ale Institutului de biologie şi Centrului de cercetări biologice din Ccluj. Am fost la toovarăşutl Dragomir şi i-am mulţumit pentru înlesnirea de a merge la Olăneşti şi pentru schimbarea maşinii (automobilului în folos personal). I-am povestit şi criza cardiacă de care am suferit

3.12 La şedinţa Prezidiului Academiei. Am făcut o serie de observaţii cu privire la planul editorial

4.12 Am fost la Institutul „Bălcescu" (Agronomie) în cabinetul meu pe care îl foloseşte cu îngăduinţa mea, Staicu, profesor (în fine) la catedra ocupată până în 1958 de mine. Dimancea este la catedră, chiar şef de catedră

1964

Din anul 1964 vizitele la Academie erau tot mai rare şi nu mai era încadrat în planul de Activitate cu sarcini permanente; mai rar, cu sarcini ocazionale sau cu răspunsuri la cerinţele presei

1.01 Am stat la pat bolnav

24.01 Şedinţă la Academie la 9 ½. Preşedintele Murgulescu a citit de la catedră, articol cu articol, modificările propuse a fi făcute Statutului Academiei

24.02 La 12 la Academie. Am predat Veronicăi Mihalca scrisoare spre transcriere. M-am întâlnit cu câţiva colegi. Apoi lungă convorbire cu preşedintele Murgulescu despre Nicolae, despre Anibal Teodorescu şi mai ales profilul şi perspectiva Secţiei de ştiinţe agricole

11.03 La spitalul Elias. M-au examinat Radu Moise, cam fugitiv. Tensiune arterială 16 ½. Apoi, doctor Segal mi-a tratat urechea. Acasă la odihnă. La 12 la Institutul „Bălcescu". Am primit pe M. Chiriţă, care mi-a făcut diferite solicitări, apoi pe Clejani, care mi-a adus de la revista „La Roumanie d'aujourd'hui" articolul meu modificat în parte de redacţie. Nu am fost de acord cu modificările esenţiale. Am redactat din nou paragraful modificat

14.03 De la 11-12 după amiază la şedinţa privitoare la necesitatea şi cantităţile de îngrăşăminte minerale. Şedinţa a fost prezidată de Moghioroş în cabinetul său. Au mai participat: Dalea (ministrul agric.), Bucur Şchiopu, Giosan, Staicu, Hulpoi, Coculescu, M. Ionescu, Ang. Miculescu de la CSP şu mai mulţi specialişti din industria chimică

21.04 După prânz, la conferinţa lui Em. Pop, despre India. Au urmat un film despre vizita lui Gh. Gheorghiu-Dej şi I. G. Maurer în India şi Birmania

Scanned with OKEN Scanner

22.05 De la 11-15 şedinţa Prezidiului Academiei (păstra calitatea de vicepreşedinte). S-a discutat şi aprobat reprofilarea institutelor de la secţiile de matematică, fizică, chimie, geologie şi geografie

18.06 Am predat biblioteca donată Institutului Agronomic „T. Vladimirescu" Craiova (a primit două albume, cadou, de la rectorul Alexandru Buia)

5.08 Am terminat cuvântarea ce urmează să o ţin în şedinţa de deschidere a Congresului Internaţional de Ştiinţa Solului (1964)

19.08 La şedinţa festivă a Academiei în care s-au prezentat realizările ştiinţifice în ultimii 20 de ani

31.08 La 8 ½ la Sala Palatului, la şedinţa festivă de deschidere a Congresului Internaţional de Ştiinţa Solului ... Şedinţa a fost prezidată de Giosan, preşedintele comitetului de organizare. Apoi mi s-a dat cuvântul mie şi am citit cuvântarea mea despre nivelul general al ştiinţei şi culturii în ţara noastră şi despre ajutorul pe care ştiinţa solului l-a dat agriculturii şi lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, de recuperare a terenurilor inundate, a terenurilor inundabile etc. Am încheiat cu rolul Congresului, nu numai în dezvoltarea ştiinţei, dar şi a întăririi solidarităţii oamenilor de ştiinţă din toate ţările, promovarea păcii, a coexistenţei paşnice şi bunei înţelegeri între popoare. Cuvântarea mea a plăcut persoanelor din prezidiu şi persoanelor din sală

4.09 Deşi am dormit puţin, mă simt relativ bine. Am redactat cea mai mare parte din articolul despre Congres cerut de ziarul „Scânteia"

11.10 (Duminică) La amiază am kuat masa împreună cu Speranţa la COŞ (Casa Oamenilor de Ştiinţă). La aceeaşi masă academicianul Graur cu soţia şi băiatul. Am conversat cu Graur despre problemele de lingvistică românească

20.12 Am făcut o vizită profesorului Teodor Saidel pe care l-am găsit de data aceasta în bună stare de sănătate. A împlinit în decembrie 90 de ani. Am găsit curat şi cuviincios aranjată unica odaie în care stă, şi intrarea până la el ... Apoi la Academie la Serviciul juridic

1965

5.01 Am fost la spitalul Elias. Doctorul Radu Moise m-a examinat, mi-a găsit tensiunea arterială sporită. 18 – 18 ½. Mi-a recomandat un medicament cu rutifilin

8.01 După prânz am redactat articolul cerut de Sechereş pentru o revistă în limba maghiară „Ifjúmunkás"

9.02 Nu m-am simţit bine, totuşi am fost la Academie, am revăzut scurta conferinţă pentru radiodifuziune

14.03 Suntem în aşteptarea mutării în noul apartament (unul atribuit de stat). Mânie cred că vom termina transportul ultimelor lucruri

8.04 Am lucrat dimineaţă şi după prânz la autobiografia mea şi mai ales la dezvoltarea activităţii mele ştiinţifice. Acest material va servi la „introducerea" cărţii de „Culegeri" din lucrările mele

13.05 La spital. Am avut o noapte foarte rea. Tuse seacă, apoi frig; m-au îmbrăcat gros, dar zadarnic; m-a apucat un frison puternic. Am tremurat aproape o oră

1-10.06 Tot bolnav

1-30.07 Tot bolnav

26.08 Am fost la poştă şi am încasat pensia. Apoi la Elias ...

28.09 Am plecat la Văleni cu Speranţa şi Valerica. Am ajuns la amiază. După masă m-am odihnit; am aranjat lucrurile din bagaj şi am făcut plimbarea obişnuită

1-30.10 Stare deosebit de rea. Mulţi medici consultaţi, multă medicaţie

1966

Internat în sanatoriu la spitalul Elias unde nu a încetat să lucreze

1.01 Am avut o zi mai bună. M-am odihnit de dimineaţă un ceas, apoi am lucrat la corectura capitolului din cartea „L'agriculture de la Roumanie pendant la guerre"

2.01 Pe seară m-a vizitat doctor Străjan; temperatură 36,1, după amiază 36,5, greutatea 58,8 kg (faţă de 80 kg, greutatea obişnuită, până la vârsta de 80 de ani)

17.02 Oboseală dimineaţa ca de obicei. M-am odihnit. Am citit din cartea „Dacii". La 12 ½ la Academie, unde doamna Mihalca pregătise lista invitaţilor la masa ce ar fi urmat să se facă în cinstea mea cu prilejul înmânării volumului „Culegeri". I-am spus ei şi apoi preşedintelui Secţiei că sănătatea mea nu-mi permite să particip la o masă cu discursuri şi la ore târzii şi că în 1960 am fost sărbătorit de Academie în şedinţă solemnă şi masă colegială şi că deci, nu mai e cazul să se repete. S-a renunţat la masă. **(13)**

Comentariu

Perioada care a urmat a fost dominată de diferite suferinţe, apelând de fiecare dată la medici şi la numeroase spitale, cele mai vestite din Bucureşti, fiind consultat de medici cu gradaţii diferite, până la şefi de clinici. A avut o existenţă dominată de suferinţe. Cu toate acestea, renunţa la lucru numai în stări grave.

Pentru efectuarea lucrărilor programate a fost ajutat cu toată devoţiunea de soţia sa, doamna Speranţa, care i-a fost o viaţă întreagă alături pentru toate ajutoarele necesare; cu deosebire la administrarea micilor proprietăţi din tinereţe, apoi după realizarea casei de la Văleni, spre o vârstă înaintată. A decedat la 4 iunie 1967 în urma unui infarct, într-o stare gravă de sănătate.

Activitatea dr-lui G. Ionescu-Şişeşti în Academie a fost tipică „membrilor activi" dar s-a distins printr-o intensitate cu totul deosebită prin prezenţa la activitate şi abordarea temelor de lucru foarte numeroase, dar bine ordonate, după nivelul de importanţă a fiecăreia.

Primii ani, după pensionarea din activitatea didactică, au constituit locul de muncă permanentă în cadrul Academiei. Aici existau obiectivele sale de muncă, pentru care lucra cu toată devoţiunea. A durat acest ritm în anii 1958 – 1962, până la momentul operaţiei de prostată (1962), care pur şi simplu a rupt firul energiilor pe care le manifestase în activitatea sa până la acea dată. Cu toate acestea activitatea sa înceta numai în situaţii grave, de spitalizare sau de suferinţă acută.

Scanned with OKEN Scanner

In primii ani după pensionare, diversitatea activităţilor sale la Academie, în funcţia de şef al secţiei a IV-a „Secţiunea de ştiinţe biologice şi agronomice, a fost cu totul remarcabilă. Iată activităţile prestate de dr. G. Ionescu-Şişeşti în aceşti ani:

Lucrări curente ale secţiei cu secretarii şi consilierii

Şedinţe de birou ale secţiei

Participarea în consilii ştiinţifice pentru planuri de amenajări teritoriale, la scară naţională

Participări la şedinţe comemorative (ex. 90 de ani de la naşterea lui Lenin)

Şedinţe ale Prezidiului Academiei, în calitate de vicepreşedinte

Activităţi legate de publicarea şi distribuirea lucrării monografice „Agrotehnica", 2 volume, 2000 pagini

Dese primiri de persoane pentru diverse probleme legate de activitatea Academiei sau chestiuni personale

Preocupare pentru participare la evenimente ştiinţifice în ţară şi străinătate: congrese, conferinţe, comunicări ştiinţifice (ex. 20.04.1954 Roma)

Convorbiri cu academicieni sau colaboratori, asupra unor teme diferite, care depăşesc sarcinile Academiei

Şedinţe de birou ale Prezidiului Academiei

Preocupare privind asigurarea unui spaţiu corespunzător Comisiei de ştiinţe biologice din Secţia a IV-a a Academiei; încercări de a obţine spaţiul vechi al clădirii Institutului de cercetări silvice

Lucrări curente la Secţie cu Mihalca, Dumitriu, Dinu, Hera

Elaborarea de studii, conferinţe radio, articole de presă etc.

La sfârşit de săptămână, odihnă la casa personală de la Vălenii de munte, construită după vârsta de 70 de ani

Demersuri către Consiliul de Miniştri pentru noua construcţie a Institutului de biologie

Audienţe şi convocări la Al. Moghioroş, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (guvernului)

Deoarece Al. Moghioroş a avut un rol mare în viaţa dr-lui G. Ionescu-Şişeşti începând din anul 1954, considerăm că este important să prezentăm câteva date asupra sa.

Moghioroş s-a născut în anul 1911 într-o familie de ţărani unguri din Salonta Mare, Bihor. A absolvit şcoala primară şi o şcoală de meserii, ajungând maistru la atelierele CFR Cluj, apoi a intrat în activitatea politică muncitorească. Iniţial a fost cooptat în munca de partid, apoi a fost ales membru în Biroul politic al CC al PCR. A fost delegat ca Preşedinte al „Comitetului de stat pentru colectarea produselor agricole", în anii ce au urmat ultimului război mondial, de unde a fost numit vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri în guvernul condus de Gh. Gheorghiu-Dej. A fost şi deputat în Marea Adunare Naţională.

Alexandru Moghioroş a fost omul tipic ridicat din pătura socială de jos, educat după principiile sănătoase ale ţăranului, dotat cu o minte luminată. Aceste însuşiri s-au adunat în formarea unei persoane responsabile, cu înţelepciunea de acasă şi cu un grad de bonomie.

Prin însuşirile arătate, ajungând în funcţia de vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, şi-a asumat un angajament ferm de reconstruire şi organizare a activităţii economice pentru refacerea şi progresul ţării. A procedat astfel cu hotărâre, înţelepciune şi devoţiune pentru ţară.

El s-a aflat între aceia care au considerat că trebuie să apeleze la inteligenţa care accepta participarea la elaborarea programelor de dezvoltare a ţării. Aşa a ajuns să apeleze la G. Ionescu-Şişeşti (şi la alţii), la recomandarea lui Tr. Săvulescu, Marin Staicu şi, poate, M. Ghelmegeanu.

Şansa de a fi căutat de Moghioroş a constat în faptul că nu a fost membru al vreunui partid politic istoric şi că nu au căutat amănunte despre activitatea sa în „partidul regal FRN", iar recomandările privind calităţile sale au fost credibile.

De altfel, ne amintim că în perioada 1948-1954, dr. G. Ionescu-Şişeşti s-a străduit să intre în rândurile noii societăţi în construcţie. Activitatea sa la catedră şi scrierile sale, participările la adunările publice erau frecvent cercetate.

Aşa s-a ajuns să aibă încrederea lui Moghioroş şi să fie tratat fără descriminare, mai mult, vom vedea că munca sa a fost preţuită prin acordarea unor importante distincţii de stat. Activitatea sa a continuat prin:

- Participarea la elaborarea „Dicţionarului enciclopedic român", 1964, 4 vol;
- Elaborarea de studii cu ocazia manifestărilor ştiinţifice naţionale şi internaţionale (Congresul internaţional de îngrăşăminte chimice, Opatija-Jugoslavia, 1961, Congresul internaţional de ştiinţa solului, Bucureşti, 1964);
- Din anul 1963 a cedat funcţia de şef al Secţiei a IV-a din Academie către prof. Emil Pop, biolog din Cluj, din cauza problemelor frecvente de sănătate;
- Din anul 1965 s-a produs şubrezirea sănătăţii prin apariţia de noi şi noi suferinţe, care s-au adăugat problemelor date de inimă.

Privind global contribuţia sa la Academia Română, constatăm că a depus o activitate bogată şi responsabilă, iar efectele îndrumărilor sale, oferite în calitate de Agronom-savant, au avut efecte pozitive în aplicarea unor măsuri practice. Ne referim la: „Amenajarea Luncii şi Deltei Dunării", înfiinţarea de perdele de protecţie prin plantarea arborilor, cultura grâului şi porumbului, combaterea buruienilor ş.a.

Mai sus de acestea, în timpul obţinerii statutului de academician a elaborat celebrul tratat „Agrotehnica", a cărui valoare constă atât în cuprinsul conţinutului cât şi în modul de

Scanned with OKEN Scanner

expunere a temelor. Este o creaţie originală. Dr. Şişeşti este autorul principal a creării acestei discipline agronomice.

Sigur, emblema creaţiei sale va rămâne înfiinţarea Institutului Central de Cercetări Agricole, când a organizat activitatea acestui domeniu în plan naţional.

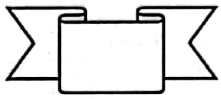

Scanned with OKEN Scanner

Lucrări elaborate în perioada academică

Recapitulând lucrările elaborate în perioada activităţii sale la Academia Română, vom reproduce următoarele titluri:

1. Dezvoltarea studiilor despre sol în România, 1936
2. Développement de la science agricole en Roumanie, 1944
3. Pădurile – o importantă avuţie naţională
4. Cuvânt de deschidere rostit la Lucrările conferinţei de pedologie, septembrie 1958
5. Constantin Sandu-Aldea. Comunicare comemorativă, 1958
6. Stadiul actual al cercetărilor ştiinţifice în vederea transformării socialiste a agriculturii şi ridicării producţiei, decembrie 1958
7. Cuvânt de deschidere rostit la Lucrările consfătuirii de fiziologie vegetală, aprilie 1960
8. Condiţiile eficacităţii optime ale îngrăşămintelor chimice, Opatija – Jugoslovia, 1961
9. Cercetări agronomice cu privire la conservarea solului şi lupta contra eroziunii în RPR, Roma, 1963
10. Cuvânt de deschidere rostit la Lucrările consfătuirii asupra concepţiilor despre „specie", reflectate în lucrările de biologie vegetală şi animală din RPR, ianuarie 1961
11. Cuvântare rostită în ziua de 31 august 1964 la şedinţa festivă de deschidere a celui de al VIII-lea Congres internaţional de ştiinţa solului, Bucureşti, 1964 **(14)**
12. Dezvoltarea studiilor de Agricultură şi Silvicultură, Bucureşti, 1966, Ed. Academiei Române
13. Pădurile, Bucureşti, 1963, Contemporanul nr. 5

Omagieri şi Distincţii

Pentru activitatea sa bogată de nivel superior agronomic, pentru ţinuta sa distinsă de membru al Academiei Române şi al Academiei RPR, dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost omagiat solemn în cadrul instituţiei, cu ocazia împlinirii vârstei, în două ocazii:

1. Şedinţă solemnă de aniversare la vârsta de 75 de ani, în 1960. Cu această ocazie Academia a publicat tratatul ştiinţific „Probleme de biologie şi ştiinţe agricole", ca semn de distincţie pentru înalta sa personalitate
2. Şedinţă solemnă de aniversare la vârsta de 80 de ani, în 1965. Cu această ocazie, sub egida Academiei a fost publicat volumul „Culegere din lucrări ştiinţifice" ale academicianului G. Ionescu-Şişeşti

Pentru meritele sale deosebite obţinute în cursul vieţii, prin eforturi şi voinţă deosebite, cu dorinţa de a se remarca dar şi de a-şi îndeplini corect sarcinile, G. Ionescu-Şişeşti a primit un lung şir de distincţii reprezentative pentru rezultatele sale. Reproducem lista acestor distincţii, lăsată de fiul său Vlad Ionescu-Şişeşti şi prezentată în „Jurnal", vol. I, 2012, de către C. Hera şi colab.

1. „Menţiune onorabilă" pentru limba română, 1901
2. Premiul I cu Medalia de Aur pe anul şcolar 1901-1902
3. Premiul I cu Cunună, 1902
4. Premiul I cu Medalia de Aur şi Premiul de onoare al Liceului „Traian" din Turnu-Severin pe anul şcolar 1903-1904
5. Premiul I pe anul şcolar 1903-1904
6. Certificat de merit dat de Liceul „Traian" din Turnu-Severin, 1906
7. Certificat de merit de la „Şcoala Superioară de Agricultură" Hohenheim, Germania, 1909
8. Diploma de sictor în ştiinţe, dată Universitatea din Jena, Germania, 1911, confirmată la Universitatea din Iaşi în 1914
9. Premiul de Stat al Republicii Populare Române, 1963, pentru opera „Agrotehnica"
10. „Medalia Jubiliară Carol I" (la sfârşitul serviciului militar), 1906
11. Medalia „Avântul ţării" pentru participarea la campania militară din 1913
12. „Steaua României", 1921
13. „Coroana României", 1922
14. „Victoria marelui război pentru civilizaţie (1918-1921), 1923
15. „Croix de commandeur de L'ordre du Mérite Agricole", Franţa, 1924
16. „Crucea comemorativă a războiului 1916-1918", 1925
17. Medalia „Răsplata muncii", pentru învăţământ, 1926
18. „Steaua României", 1928
19. „Le grand chancelier de l'Ordre National de la Légion d'honneur", 1930, acordată de statul francez
20. „Meritul agricol", 1932
21. Medalia „Amintirea Regelui Carol I", 1938
22. „Crucea de onoare a însemnului pentru merit", 1938
23. Medalia „Centenarul Regelui Carol I", 1939
24. Meritul cultural, 1940
25. „Grand officier de la Légion d'honneur", 1940, acordată de statul francez
26. „Răsplata muncii", pentru 25 de ani în serviciul statului

Scanned with OKEN Scanner

27. „Ordinul muncii", 1954, cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani
28. „Ordinul muncii", 1955
29. „Steaua Republicii Populare Române", 1956
30. „Steaua Republicii Populare Române", 1960
31. „Om de știință emerit", 1962
32. „Meritul științific", 1966

Acest număr mare de distincții îl așează pe dr. G. Ionescu-Șișești între cei mai aureolați savanți români din toate timpurile, iar ele reflectă o activitate de înaltă calitate în tot cursul vieții sale. **(15)**

Dr. G. Ionescu-Șișești va rămâne cel mai mare, mai distins agronom savant român din perioada 1911-1967 a secolului XX.

Dr. G. Ionescu-Șișești a fost ales vicepreședinte al Academiei Române în 1938

Bibliografia – G. Ionescu-Șișești, membru al Academiei Române; membru al Academiei R.S.R

1. Peștean, I. V. – Petre S. Aurelian – agronom, economist, om de stat. Ed. PIM, Iași, 2013, p. 600-602
2. Chițoiu G. D. – Constantin Sandu-Aldea. Ed. Ceres, București, 1970, p. 155
3. Mihalca, Veronica; Ionescu-Șișești, Speranța – Gheorghe Ionescu-Șișești. Ed. Ceres, București, 1974, p. 86
4. Antipa Gr. – Raportul d-lui Doctor Grigore Antipa pentru alegerea ca membru corespondent al Academiei Române a d-lui Dr. G. Ionescu-Șișești
5. Radu I. F. – Prof. dr. G. Ionescu-Șișești. Îndrumări agricole. 35 conferințe ținute la Radio București, 332 pagini, Editura Universul, 1941; Viața agricolă nr. 1, 1942, p. 30 (cărți și reviste)
6. Antipa Gr. – Raportul d-lui Doctor Grigore Antipa cu ocazia alegerii d-lui Dr. G. Ionescu-Șișești ca „membru titular" al Academiei Române
7. Mihalca, Veronica; Ionescu-Șișești, Speranța – Gheorghe Ionescu-Șișești. Ed. Ceres, București, 1974, p. 110-111
8. Mihalca, Veronica; Ionescu-Șișești, Speranța – Gheorghe Ionescu-Șișești. Ed. Ceres, București, 1974, p. 111-112
9. Ionescu-Șișești, G. – Développement de la science agricole ec Roumanie", Extras din „La vie scientifique en Roumanie, vol. II, „Sciences appliquées", publicată de Academia Română în 1938
10. Ionescu-Șișești, G. – Jurnal, vol. II., Ed. Academiei Române, București, 2013, p. 181
11. Ionescu-Șișești, G. – Jurnal, vol. III., Ed. Academiei Române, București, 2014, p. 48
12. Ionescu-Șișești, G. – Jurnal, vol. III., Ed. Academiei Române, București, 2014, pp. 54-161
13. Ionescu-Șișești, G. – Jurnal, vol. III., Ed. Academiei Române, București, 2014, pp. 180-535
14. Ionescu-Șișești, G. – Culegere din lucrările științifice. Ed. Academiei R.S.R., 1966
15. Ionescu-Șișești, G. – Jurnal, vol. I., Ed. Academiei Române, București, 2012, p. 75

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS CAPITOLUL XI - Publicistica

CAPITOLUL XI – PUBLICISTICA **371**
1. PREAMBUL 371
2. LUCRĂRI ŞTIINŢIFICE 371
3. TEME DIN „AGROTEHNICA" 371
4. RAPOARTE, CONFERINŢE, CUVÂNTĂRI 371
5. TEME DE AGROFITOTEHNIE 372
6. ÎNDRUMĂRI AGRICOLE 372
Preambul 372
Teme de îndrumări agricole 373
7. TEME DIFERITE PRIVIND LUCRĂRILE AGRICOLE 373
8. ÎNVĂŢĂMINTE ŞI SFATURI 373
9. CONFERINŢE ŞI CUVÂNTĂRI PENTRU POPULARIZAREA CUNOŞTINŢELOR AGRICOLE 374
10. BIOGRAFII 374
11. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI ŞI SILVICULTURA 374
Pădurile – o importantă avuţie naţională 375
12. CONCLUZII 377

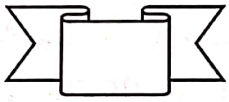

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL XI – PUBLICISTICA

1. PREAMBUL

Activitatea publicistică a dr-lui G. Ionescu-Şişeşti din perioada 1948-1966 a fost mult influenţată de condiţiile social-politice care l-au afectat dureros cu începere din anul 1945. Lucrările sale de cercetare au fost rare cu excepţia acelora efectuate în câmpul de experienţe al catedrei, unde s-a ocupat de ameliorarea grâului, împreună cu membrii colectivului de catedră. Dar, analizând situaţia mai adânc, observăm că între anii 1948-1954 nu a putut publica nimic. Ne referim în special la lucrări bazate pe cercetări ştiinţifice; ultimele scrieri specifice pe aceste baze fiind „Dările de seamă de activitate a Institutului de Cercetări Agronomice" din anii 1944, 1945 şi 1946. Reluarea publicării lucrărilor ştiinţifice a avut loc cu începere din anul 1954, perioada când recunoaşterea personalităţii sale cu privire la înaltele competenţe pe care le avea savantul în domeniul agronomic, au fost asumate de persoane din conducerea guvernului, a Ministerului Agriculturii şi Academiei Române.

2. LUCRĂRI ŞTIINŢIFICE

Primele lucrări publicate s-au referit la cercetările efectuate în domeniul ameliorării grâului, unde activitatea a condus la obţinerea unor noi linii valoroase, comparabile cu soiurile cultivate, faţă de care în culturi comparative au dat producţii semnificativ mai ridicate. În acest caz remarcăm lucrările:

1. „Linia de grâu de toamnă 185". Rev. Probleme agricole, nr. 6, Bucureşti, 1954
2. „Caracterele morfologice şi însuşirile fiziologice ale liniilor de grâu 31 şi 185 extrase din soiul A15". Bul. Şt. al Acad. RPR, Secţia de ştiinţe biologice şi agricole, 1956, nr. 4, vol. VIII şi Révue de biologie, nr. 1, 9 pg.,1957 (în colaborare cu Veronica Mihalca şi Elena Boldea)

Cu referire la a doua lucrare trebuie să amintim că G. Ionescu-Şişeşti a insistat prea mult asupra folosirii soiului A15, ca material de selecţie în lucrările de ameliorare. Din punct de vedere genetic, acest soi nu mai avea capacităţi nedescoperite. Nivelul la care se afla era la cota maximă a valorificării sale genetice. Acest fapt a fost confirmat pentru că, deşi s-au făcut lucrări extinse asupra ameliorării acestui soi, nu s-a mai putut obţine un nou soi superior, stabil. De fapt era o epocă închisă pentru soiurile provenite din celebrele soiuri Squarehead şi Marquis.

Liniile amintite mai sus, şi altele, au fost experimentate şi în condiţii de agrotehnică superioară, pentru stimularea capacităţii de producţie, eventual a diferenţierii mai clare între ele. N-a rezultat nimic concludent care să ducă la consolidarea unui soi. În final ICAR-ul a dat soiul „Bărăgan 77", care depăşea în anumite condiţii vechile soiuri între care figura şi A15

3. „Diferite linii de grâu de toamnă la care s-a aplicat o agrotehnică superioară". Anuarul IANB, Bucureşti, 1957, nr. 2 şi Rev. Probleme agricole, nr. 8, 1956 (colaborare cu Veronica Mihalca şi Elena Boldea).

Este o cercetare extinsă cu privire la variaţia şi nivelul producţiei de grâu în funcţie de aplicarea unor variaţii de fertilizare şi lucrări complexe, de nivel ridicat.

4. „Stadiul actual al cercetărilor ştiinţifice în vederea transformării socialiste a agriculturii şi ridicării producţiei". Comunicare, decembrie 1959

3. TEME DIN „AGROTEHNICA"

Lucrările publicate în această perioadă au fost studii ştiinţifice asupra unor teme de bază din tratatul „Agrotehnica", câteva subiecte de pedologie şi câteva cuvântări şi conferinţe, ocazionate de evenimente ştiinţifice importante.

Fiind lucrări cu profund caracter ştiinţific şi tehnic, considerăm important ca să rămână consemnate în această monografie, care îl reprezintă pe autor.

1. Aplicarea raţională a regulilor agrotehnice, condiţie hotărâtoare pentru sporirea producţiei de grâu la ha. Agricultura nouă, nr. 40, 14 sept. 1954, republicat în „Scânteia" din 15 oct. 1954 (în colaborare cu Am. Vasiliu şi Gh. Valuţă)
2. Eroziunea solului şi agricultura. Rev. Ştiinţă şi tehnică, nr. 3, Bucureşti, 1957
3. Asolamentul ca mijloc de ridicare a producţiei. Rev. Probleme agricole, nr. 7, Bucureşti, 1959
4. Bazele agrotehnicii diferenţiate în RPR, în volumul „Omagiu academicianului Traian Săvulescu", Ed. Academiei RPR, Bucureşti, 1959
5. Câteva probleme actuale cu privire la ridicarea fertilităţii solului. Rev. Agricultura nouă, Bucureşti, 14 iunie 1960
6. Aratul şi sporirea producţiei agricole. Rev. Ştiinţă şi tehnică, nr. 10, Bucureşti, 1960
7. Arăturile de vară. Rev. Ştiinţă şi tehnică, nr. 8, Bucureşti, 1963
8. Ridicarea capacităţii de producţie a pământului. Rev. Ştiinţă şi tehnică, nr. 7, 1961

4. RAPOARTE, CONFERINŢE, CUVÂNTĂRI

Aceste materiale sunt elaborări profunde asupra temelor abordate şi au în mare măsură caracter de studiu privind tema abordată. Sunt atât de responsabil şi temeinic realizate, încât

Scanned with OKEN Scanner

ar merita să fie reproduse integral, măcar unele dintre ele. Ne vom opri numai asupra titlului fiecăruia şi a publicaţiei în care se află.

1. Les types principaux de sol de la RPR et leur état de fertilité. Rapport au Congrès mondial des recherches agronomiques de Rome, 1959 (paru dans volume avec les travaux de Congrès)
2. Cuvânt de deschidere la Conferinţa naţională de pedologie, publicat în volumul Cercetări de pedologie, Lucrările Conferinţei de pedologie, Bucureşti, septembrie 1958, Edit. Acad. RPR, Bucureşti, 1961
3. Condition de l'efficacité optimale des engrais chimiques. Rapport au Congrès mondial des fertilisants, Opalija, Jugoslavia, Revue „Sol et plant", Belgrad, an XI, 1961
4. Utilisation des engrais potassiques dans l'agriculture de la République Populaire Roumaine. In Comptes rendues du 7-ème Congrés de l'Institut International de la potasse, Athènes, Ed. Inst. Intern. de la potasse, Berne, Suisse
5. Les recherches agronomiques concernant la conservation du sol et la lutte contre l'érosion dans la République Populaire Roumaine. In Travaux du Congrès mondial des recherches agronomiques, Roma, 2-5 decembrie 1963
6. Cuvântare rostită în ziua de 31 august 1964 la Şedinţa festivă de deschidere a celui de al VIII-lea Congres internaţional de ştiinţa solului, Bucureşti, 31 august – 9 septembrie 1964, Rev. „Agricultura Socialistă" nr. 36, 3 sept. 1964
7. Cuvânt de deschidere rostit la Lucrările Consfătuirii de fiziologie vegetală, aprilie 1960
8. Cuvânt de deschidere rostit la Lucrările Consfătuirii asupra concepţiilor despre specie, reflectate în lucrările de biologie vegetală şi animală din RPR, ianuarie 1961

Cuvântare rostită la aniversarea Centenarului Grădinii Botanice din Bucureşti şi inaugurarea Institutului de biologie, 27 oct. 1961

5. TEME DE AGROFITOTEHNIE

1. Agrotehnica terenurilor irigate din Bărăgan şi măsuri speciale pentru evitarea sărăturilor secundare. Raport la Conferinţa de pedologie din 1952, Rev. Probleme agricole, nr. 12, Bucureşti, 1954
2. Modul cum se comportă diferite amestecuri de leguminoase şi ierburi perene asupra îmbunătăţirii structurii (solului) şi asupra plantei următoare. Anuarul Institutului Agronomic „N. Bălcescu" Bucureşti, 1955 (în colaborare cu T. Moscalu şi G. Pavlovschi)
3. Contribuţii la rezolvarea problemei privind locul grâului în asolament. Comunicare la Academia RPR, tom IV, 1960 (în colaborare cu V. Mihalca, T. Moscalu şi G. Budăi)
4. Păstrarea apei în sol. Bucureşti, 1965

6. ÎNDRUMĂRI AGRICOLE

Preambul

În publicistica profesorului G. Ionescu-Şişeşti un loc distinct l-a deţinut preocuparea scrierilor de îndrumare practică, orientate asupra problemelor importante ale agriculturii şi documentării asupra numeroaselor aspecte privind producţia şi economia agricolă.

A început să publice în aceste domenii chiar din anul 1909, pe când era doctorand la Jena, făcând recenzia „N. Iorga şi Radu (Răducanu) Rosetti asupra evoluţiei ţărănimii româneşti", publicată în revista „Economia naţională", nr. 3, condusă pe atunci de I. C. Băicoianu, urmaşul lui Aurelian, fondatorul.

În condiţiile noi, după anul 1945 până în anul 1953 a încetat să publice, fiind prins în greutăţile vremii, când a avut de înfruntat şi suferit multe nedreptăţi.

Activitatea profesională şi străduinţa sa de a răspunde pozitiv cerinţelor noilor vremi, în perioada 1946-1954, a fost în măsură să schimbe situaţia, putând relua munca publicistică, pentru care avea o chemare naturală, dar şi o capacitate rar întâlnită de elaborare pertinentă a materialelor foarte diferite care au ieşit de sub condeiul său.

Articole, conferinţe, interviuri, însemnări asupra unor vizite, diferite materiale cu privire la lucrări agricole sau alte lucrări legate de agricultură, le-a publicat constant şi foarte responsabil între anii 1953 şi 1966.

Numărul mare de materiale publicate sub aceste forme ne permite să facem o sumară grupare, după specificul lor; de asemenea să precizăm că ele au apărut în cele mai citite ziare, reviste de cultură sau de specialitate. Se poate uşor constata scopul de a face cunoscut conţinutul lor pentru un număr cât mai mare de cititori. Dr. Şişeşti a fost preocupat de acest fapt pe întrega durată a activităţii sale, plecând de la ideea că o scriere publicată în număr mic de exemplare poate avea un efect redus asupra cititorilor, deci nu-şi putea atinge scopul de a fi cunoscută spre aplicare practică sau instructivă. De aceea în prima parte a vieţii proceda la republicarea în broşură a unor materiale apărute în diverse reviste, tocmai în scopul arătat.

Găsim că este potrivit să reproducem titlurile materialelor publicate, conform unei clasificări relative, stabilită de autorul acestei monografii, cu scopul de a da o imagine analitică a activităţii sale depusă în acest domeniu publicistic. Trebuie să repetăm, nu avem în cauză lucrări de cercetare, sunt scrieri aşa cum au fost prezentate; ele reflectă însă o

Scanned with OKEN Scanner

preocupare foarte serioasă a autorului de a oferi maselor de cititori materiale dintre cele mai interesante, alese ocazional.

Teme de îndrumări agricole

1. Sfaturi pentru cultura plantelor. Edit. Agrosilvică de Stat, Bucureşti, 1953, 51 pg
2. Conferinţe agrozootehnice pentru ţărănimea muncitoare. Edit. Agrosilvică de Stat, ed. I, 1953; ed. a II-a, 1954, Bucureşti
3. Lecţii pentru cursurile agrozootehnice de trei luni. Edit. Agrosilvică de Stat, ed. I, 1953, ed a II-a, 1954, Bucureşti

7. TEME DIFERITE PRIVIND LUCRĂRILE AGRICOLE

1. Sistemul Maltev de lucrare a solului şi posibilitatea de a fi adoptat în condiţiile ţării noastre. Ştiinţă şi tehnică nr. 6, 1954, Bucureşti
2. Pregătirea terenului pentru însămânţările de primăvară. Edit. Agrosilvică de Stat, 1954, Bucureşti
3. Sistemul Maltev de lucrare a solului şi posibilitatea de a fi introdus la noi în ţară. Contemporanul, nr. 41, 1954, Bucureşti
4. Agrotehnica cerealelor de toamnă şi de primăvară. Lecţii pentru cursurile agrozootehnice din Gospodăriile Agricole colective (în colaborare). Edit. Agrosilvică de Stat, 1954, Bucureşti
5. Sistemul Maltev şi posibilităţile lui de aplicare în ţara noastră. Îndrumătorul cultural, nr. 1, 1955, Bucureşti
6. Metode agrotehnice noi pentru sporirea producţiei agricole. Îndrumătorul cultural, nr. 3, 1955, Bucureşti
7. Aplicarea diferenţiată a agrotehnicii, condiţie importantă pentru sporirea producţiei agricole. Ziarul „Scânteia"/23 martie 1955, Bucureşti
8. Porumbului, locul cel mai bun în asolament. Revista „Drumul belşugului", nr. 2, 1956, Bucureşti
9. Diferite linii de grâu de toamnă la care s-a aplicat o agrotehnică superioară. Revista „Probleme agricole", nr. 8, 1956 (în colaborare cu Veronica Mihalca şi Elena Boldea), Bucureşti
10. Păstrarea apei în sol. Revista „Agricultura socialistă", nr. 23, 1965, Bucureşti

8. ÎNVĂŢĂMINTE ŞI SFATURI

1. Răul vine de la neştiinţa şi nesocotinţa omului (explicarea în mod ştiinţific a procesului de eroziune a solului şi necesitatea luptei pentru a face cunoscut oamenilor cauzele acestui rău). Îndrumătorul cultural, nr. 4, 1957, Bucureşti
2. În sprijinul înfloririi agriculturii noastre. Scânteia tineretului, 25 oct. 1957, Bucureşti
3. O agricultură în plin avânt. Ziarul Scânteia tineretului, 27 dec. 1957, Bucureşti
4. Îndemn către tineret. Ziarul Scânteia tineretului, 17 aprilie 1958, Bucureşti
5. Aplecaţi-vă cu dragoste asupra cărţii. Ziarul Scânteia tineretului, 21 iunie 1959, Bucureşti
6. Urare pentru anul 1960. Ziarul Scânteia tineretului, 31 dec. 1959, Bucureşti
7. Agronom, specialist, om de teren, pedagog. Ziarul Scânteia tineretului, 9 iunie 1960, Bucureşti
8. Cu privire la viitor. Revista „Veac nou", nr. 23, 10 iunie 1960, Bucureşti
9. Învăţaţi să smulgeţi pământului roade cât mai bogate. Revista Tânărul leninist, nr. 8, 1960, Bucureşti
10. Urare celor de 18 ani. Ziarul Scânteia tineretului, 10 dec. 1960, Bucureşti
11. Îndemn către o profesiune frumoasă. Ziarul Scânteia tineretului, 5 iulie 1961, Bucureşti
12. Către agronomi. Revista Agricultura socialistă, an I, nr. 1, 7 febr. 1963, Bucureşti
13. Renaşterea satului. Revista Contemporanul, nr. 11, 15 martie 1957
14. Avântul primăverii. Ziarul Scânteia, 21 aprilie 1963, Bucureşti
15. A fi elev (amintiri şi sfaturi). Ziarul Scânteia tineretului, 6 febr. 1964, în volum Edit Politică, 1965
16. Tradiţie şi actualitate. Ziarul Scânteia, 14 febr. 1965, Bucureşti
17. Lichidarea foametei şi a subnutriţiei pe glob. Revista „Flacăra", nr. 1, 1966, Bucureşti
18. Probleme majore ale Agriculturii. Revista Contemporanul, nr. 1, 7 ian. 1966
19. Ce este pământul? 1944
20. Formarea tânărului agronom. Contemporanul, 1957
21. Pădurile. Revista Ştiinţă şi tehnică, 1963
22. Renaşterea satului. Agricultura nouă, 1963
23. Este agricultura o ştiinţă? Revista Contemporanul, 1963
24. Ştiinţa, pârghie de progres a agriculturii. Ziarul Scânteia tineretului, 1964

Scanned with OKEN Scanner

9. CONFERINŢE ŞI CUVÂNTĂRI PENTRU POPULARIZAREA CUNOŞTINŢELOR AGRICOLE

1. Agrofondul. Conferinţă, Bucureşti, 1954
2. Grâul. Conferinţă ţinută la radio la 22 octombrie 1955
3. Semănatul grâului. Conferinţă ţinută la radio la 23 octombrie 1955
4. Să răspândiţi cu pasiune ştiinţa (cuvânt către specialiştii din agricultură). Ziarul Scânteia tineretului, 11 noiembrie 1959
5. Ştiinţa în serviciul Agriculturii. Conferinţă la postul de televiziune, 20 ianuarie 1961
6. Cuvântare rostită la Consfătuirea pe ţară a ţăranilor din gospodăriile agricole colective ce a avut loc în Bucureşti, între 18-22 decembrie 1961, publicată în „Consfătuirea pe ţară a ţăranilor colectivişti", Edit. Politică, 1962, Bucureşti
7. Congresul Internaţional de ştiinţa solului. Ziarul Scânteia, 11 sept. 1965, Bucureşti

10. BIOGRAFII

1. Gh. Munteanu Murgoci. Revista Viaţa agricolă, nr. 9, 1925
2. Constantin Sandu-Aldea. Comunicare, aprilie 1958
3. Opera ştiinţifică a prof. E. A. Mitscherlich şi agricultura românească. Revista Viaţa agricolă, nr. 8, Bucureşti, 1934
4. L'Activité du dr. Gr. Antipa. Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1938
5. Viaţa şi opera lui Ion Ionescu de la Brad. Edit. Universul, Bucureşti, 1942
6. Prof. Eilhard A. Mitscherlich. Revista Agricultura nouă, nr. 7, 1943, Cluj
7. Ion Ionescu de la Brad, un precursor al ştiinţei noastre agricole. Revista Contemporanul, 1963
8. Ion Ionescu de la Brad. Ziarul Scânteia tineretului, 25 iunie 1955
9. Agronomul Ion Ionescu de la Brad. Colecţia CRSC, Edit Agrosilvică de Stat, 1955 (39 pg)
10. Din trecutul ştiinţei agricole româneşti: Ion Ionescu de la Brad, Vlad Cârnu Munteanu, C. Sandu-Aldea, G. Munteanu Murgoci. În volumul „Pagini alese din operele înaintaşilor în ştiinţele agricole", Institutul Agronomic „N. Bălcescu", Bucureşti, 1955
11. Viaţa şi opera lui (Robert) Villiams. Conferinţă ţinută la Institutul de studii româno- sovietice, la 12 octombrie 1955
12. Teodor Saidel întemeietorul agrochimiei în ţara noastră. Revista „Ştiinţa solului", nr. 1, 1963
13. Agronomul C. Sandu-Aldea. Probleme agricole, nr. 9, 1958
14. Agronomul C. Sandu-Aldea. Conferinţă la Academia RPR cu prilejul comemorării sale. Analele Acad. RPR, vol. VIII, 1958
15. Despre Ion Ionescu de la Brad. Revista Viaţa studenţească, revista asociaţiilor studenţilor din RPR, nr. 10, 1 iunie 1963

11. G. IONESCU-ŞIŞEŞTI ŞI SILVICULTURA

Agronomii s-au aflat între primii învăţaţi care s-au preocupat de importanţa pădurii şi au făcut primii paşi către definirea domeniului ştiinţific asupra sa sub termenul de Silvicultură. Încă de la elaborarea primului plan de învăţământ la Şcoala Naţională de Agricultură de la Pantelimon în anul 1952, silvicultura figura între obiectele de studiu, dar în lipsa unui profesor specialist şi a numeroaselor dificultăţi de funcţionare, silvicultura a rămas înafară. Abia în anul 1863, când P. S. Aurelian a primit funcţia de director al şcolii, a început predarea cunoştinţelor elementare de silvicultură prin interesul său direct. Cursul său a fost intitulat „Note de silvicultură practică", fiind destul de extins pentru o şcoală ca cea de la Pantelimon.

Publicarea acestui curs a fost posibilă în „Revista ştiinţifică", fiind tipărit fragmentar în mai multe numere. El a fost republicat în anul 1933 sub îngrijirea profesorului Petre Antonescu, inginer silvic, unul dintre foştii elevi a lui P. S. Aurelian, cu ocazia unei sesiuni centenare închinate lui. Se poate spune că, la scara timpului, acesta a fost primul curs de silvicultură la români. Acest curs l-a predat între anii 1863-1868.

După mutarea Şcolii de la Pantelimon, în toamna târzie a anului 1869, cursul de silvicultură a fost predat de C. F. Robescu, specialist în silvicultură, timp de 7 ani. Pentru a-i da o importanţă mai mare învăţământului silvic, Aurelian a dat instituţiei numele de „Şcoala Centrală de Agricultură şi Silvicultură" şi a crescut numărul de ore acordat predării cursului pentru această specialitate. Activitatea s-a desfăşurat astfel până la înfiinţarea Şcolii de Silvicultură de la Brăneşti.

Aurelian s-a dedicat şi alcătuirii şi promovării, până la aprobare în Parlamentul ţării, a primului cod silvic. El a susţinut „Raport asupra Codicelui silvic" în anul 1881. Acesta a fost primul cod silvic la români.

Înfiinţarea Şcolii de Silvicultură la Brăneşti a fost din iniţiativa silvicultorilor şi agronomilor care s-au aflat în Şcoala Centrală de Agricultură şi Silvicultură Herăstrău, Bucureşti. Între ei s-au remarcat: Pietraru, N. Danilescu, Petre Antonescu şi Ştefan Radianu. De aici a început dezvoltarea unei şcoli care a ajuns la gradul de „Şcoală Superioară" şi „Facultate de Silvicultură", în cadrul Politehnicii din Bucureşti, în anul 1923.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti s-a implicat în sfera silviculturii prin scrieri referitoare la legătura ei cu agricultura şi cu starea generală a mediului natural, având referiri distincte cu

Scanned with OKEN Scanner

privire la ocrotirea pădurilor pentru păstrarea efectelor binefăcătoare asupra naturii. Astfel, din anii tinereţii, pe când era „Director general al agriculturii" (1921) şi până la vârsta senectuţii a publicat câteva materiale de certă însemnătate, iată:

1. Legătura dintre exploatarea agricolă şi cea silvică. Congresul agriculturii, Biblioteca Societăţii Agricole, 1921, Bucureşti (30 pg)
2. Pădurile comunale şi agricultura. Revista pădurilor, nr. 3, 1924, Bucureşti
3. Inundaţiile şi pădurile. Revista pădurilor, nr. 5, 1924, Bucureşti
4. Agricultura şi Silvicultura. Monitorul oficial, 1946, Bucureşti
5. Perdelele de protecţie. Ştiinţă şi tehnică, nr. 3, 1954, Bucureşti
6. Să păstrăm şi să folosim cu cruţere pădurile ţării. Revista pădurilor, 1955, Bucureşti
7. Pădurea, o importantă avuţie naţională. Revista Contemporanul, 16 sept. 1955, Bucureşti
8. Cu prilejul a 70 de ani al „Revistei pădurilor". Revista pădurilor, nr. 11, 1956, Bucureşti
9. Pădurile. Revista Contemporanul, nr. 5, 1 febr. 1963, Bucureşti
10. Dezvoltarea ştiinţei agricole şi silvice în România. Edit. Academiei RSR, 1966, Bucureşti

Încercând să dăm cititorului o imagine generală asupra acestor scrieri, reproducem articolul „Pădurile" al cărui conţinut prezintă numeroase opinii ale autorului, asupra importanţei pădurilor şi a stării acestora, în perioada publicării materialului.

G. Ionescu-Şişeşti a fost un mare sprijinitor al ideii folosirii raţionale a produselor pădurii şi a păstrării suprafeţelor plantate ca mijloc esenţial de protejare a solului şi de influenţă pozitivă asupra climatului. El a fost un permanent sprijin al profesorului Marin Drăcea, din poziţiile sale de înalt funcţionar de stat al MAD sau ca Ministru al Agriculturii.

Pădurile – o importantă avuţie naţională[76]

Academia Republicii Populare Române îşi exprimă bucuria pentru colaborarea cu Ministerul Agriculturii şi Silviculturii, colaborare care a prilejuit organizarea actualei consfătuiri despre amenajarea pădurilor ţării. Academia se va strădui să strângă şi mai mult această colaborare, atât cu Ministerul Agriculturii şi Silviculturii, cât şi cu celelalte ministere, pentru rezolvarea marilor probleme ştiinţifice şi practice, care stau în faţa noastră astăzi.

Prezidiul Academiei salută pe oaspeţii care participă la această conferinţă şi pe dumneavoastră, ingineri silvici, exponenţii uneia din ramurile fundamentale ale economiei naţionale.

Grija partidului şi a guvernului pentru silvicultură este determinată de importanţa acestei ramuri de producţie; ea ne dă lemn de construcţie, lemn pentru celuloză şi hârtie, lemn de mine, lemn de foc, materiale tanante şi multe alte produse pentru industrie. În ţara noastră se impune asigurarea unei folosinţe raţionale, continue şi sporite a lemnului; de aici nevoia unei planificări de lungă durată, a cărei expresie tehnică este amenajamentul.

În urma naţionalizării pădurilor în anul 1948, s-a putut trece, datorită condiţiilor nou create, la amenajarea pe scară mare a pădurilor. Această operaţie s-a executat într-un timp record, în proporţii nemaicunoscute în trecut. Pornind cu un volum de lucrări de 550.000 ha în 1948, în anii următori s-au realizat amenajamente pentru o auprafaţă păduroasă de circa un milion ha anual, în timp ce anterior se amenajau abia între 60.000 şi 80.000 ha anual. La sfârşitul anului curent, cele 6.440.000 ha de păduri ale ţării, precum şi circa un milion ha de păşuni împădurite şi goluri alpine, adică întregul fond forestier şi cea mai mare parte din cel pastoral al ţării, au planuri de amenajament.

La începutul noului cincinal, când se trece la o nouă etapă de revizuire a acestor amenajamente, este necesară o reexaminare a principiilor şi metodelor, pentru a fi puse de acord cu noile progrese ale ştiinţei silvice.

În ţara noastră, activitatea practică de amenajare a dat posibilitate dezvoltării unei ştiinţe şi tehnici româneşti de amenajare a pădurilor. În cadrul acestei tehnici şi ştiinţe româneşti, care este opera dumneavoastră colectivă, s-a simţit nevoia organizării acestei consfătuiri, pentru a stabili planul de dezvoltare, în viitor, a lucrărilor de amenajare, în acord cu dezvoltarea economiei noastre naţionale.

Folosind acest prilej, cred că sunt în spiritul consfătuirii exprimând câteva idei, care formează obiectul preocupărilor mele profesionale, strâns legate de silvicultură.

În afară de utilitatea ei directă şi nemijlocită, silvicultura are şi alt rol, tot aşa de important: rolul care derivă din interdependenţa ei cu agricultura. Înaintaşii noştri, clar văzători, au înţeles această interdependenţă. Când s-a întemeiat în anul 1853 învăţământul superior silvic şi agronomic în ţara noastră, agricultura şi silvicultura s-au predat împreună, până în 1893. Primii silvicultori, care au pus ordine în fondul forestier al statului, care au plantat nisipurile din Oltenia, care au introdus norme ştiinţifice de amenajare şi exploatare a pădurilor, au ieşit din Şcoala centrală de agricultură şi silvicultură de la Herăstrău.

Voi mai aminti, pentru a sublinia legătura de colaborare între silvicultură şi agricultură, articolul lui B. Pizu, despre perdelele de protecţie, din 1881; faimoasa lucrare a inginerului silvic D. R. Rusescu din 1904: Nesiguranţa recoltelor din România, precum şi

[76] Cuvânt de deschidere rostit la Consfătuirea cu privire la amenajarea pădurilor (12 sept. 1955) organizată de Academia R.P.R. în colaborare cu Ministerul Silviculturii, publicat în "Contemporanul" nr. 37 (467) din 16 septembrie 1955

Scanned with OKEN Scanner

frumoasele lecţii de silvicultură pe care, mai mulţi ani de-a rândul, le-a ţinut profesorul Marin Drăcea la Facultatea de agronomie.

Silvicultura şi agricultura sunt strâns legate, pentru că şi una şi alta folosesc aceleaşi mijloace de producţie: solul, factorii climatici, munca omenească şi tehnica ştiinţifică. Sunt interdependente, pentru că agricultura foloseşte braţele de muncă din primăvară până în toamnă, silvicultura le foloseşte mai mult iarna. Sunt interdependente, pentru că silvicultura foloseşte cu precădere terenurile muntoase şi deluroase cu pante mari, agricultura foloseşte terenurile plane sau cu pante mici, pe care maşinile şi uneltele agricole se pot mişca cu uşurinţă.

În trecut lărgirea bazei de existenţă a ţărănimii s-a făcut prea mult pe socoteala pădurilor. Nu prin sacrificarea pădurii se poate lărgi baza de existenţă a ţărănimii, ci prin mărirea fertilităţii solului, prin ameliorarea şi luarea în cultură a terenurilor azi necultivabile şi printr-o tehnică şi o folosinţă raţională a terenului. Trebuie extinsă baza furajeră, îmbunătăţite păşunile, introdus conveerul verde, cultivate mai multe plante de nutreţ şi în special porumb boabe şi porumb de siloz, pentru ca tendinţa de a defrişa pădurile sau de a introduce vitele la păşunat în pădure să constatăm că a rămas numai o amintire a trecutului.

Nu numai că nu trebuie să mai restrângem suprafaţa ocupată de păduri, dar trebuie chiar s-o mărim, prin plantarea terenurilor cu pante mari, care nu pot avea o folosinţă agricolă, pomicolă sau viticolă. Aceste lucrări de mare importanţă au constituit o preocupare a partidului şi guvernului şi sunt cuprinse în Proiectul de Directive al celui de-al II-lea Congres al partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani şi în planul cincinal.

În planul de perspectivă al agriculturii noastre sunt prevăzute mari lucrări de hidroamelioraţii: îndiguiri, desecări, irigaţii. Aceste lucrări nu se pot executa sau, executate fiind, nu vor avea durabilitate decât într-un regim de ocrotire şi de bună întreţinere a pădurilor.

În ţările care au păşit pe calea socialismului, lupta între păstor şi pădurar, lupta între agricultură şi silvicultură a încetat. Noi suntem convinşi azi că ruina pădurilor ar însemna ruina agriculturii şi ruina agriculturii ar însemna ruina civilizaţiei.

Ne aducem aminte de cuvintele profetice ale lui Friederich Engels care a explicat starea de pustiire a unor ţări ca Mesopotamia, Grecia şi altele prin despădurirea care le-a răpit centrele de acumulare şi de păstrare a umidităţii. Tot Engels a explicat sărăcia Alpilor italieni şi inundaţiile periodice din şesul lombard prin despădurirea acelor munţi. Şi tot el a pronunţat un verdict de condamnare împotriva plantatorilor spanioli din Cuba, „care ardeau pădurile de pe povârnişurile munţilor ca să-şi procure cenuşa pentru îngrăşat pământul, suficientă pentru o singură generaţie de arbori de cafea, care sunt foarte rentabili, - ce le păsa lor că pe urmă ploile tropicale aveau să spele stratul de pământ rămas fără apărare, lăsând numai stâncile goale?”[77]

Această minare a substratului de existenţă, semnalată de Engels, este – spre ruşinea oamenilor din veacurile şi mileniile scurse – foarte întinsă pe glob.

În China mandarinilor, erau provincii mari în care nu era un arbore, nu era un pom, nu era un tufiş, defrişate mereu spre a face terenuri de cultură în locul terenurilor din vale, îngropate sub sfărâmăturile de rocă, târâte de ravene şi torenţi. Un mare program de plantare de păduri şi de plantaţii de protecţie se desfăşoară acum în Republica Populară Chineză.

Palestina era în antichitate pământul făgăduinţei, care da recolte mari de cereale, de fructe, de struguri şi care avea o zootehnie dezvoltată. Azi pantele dealurilor şi munţilor sunt dezgolite şi sterile, iar terenul din văi înmlăştinat şi salinizat.

La un anumit moment, coloniştii de acolo au încercat să importe de la noi pământ – pământ nu îngrăşăminte – pentru a fertiliza cu el coastele dezgolite şi sterile ale ţării lor.

În antichitate erau celebre pădurile de cedru din Munţii Libanului. Amintirea acelor păduri măreţe s-a păstrat până în zilele noastre. O atracţie puternică au exercitat asupra oamenilor din veacul trecut şi din veacul nostru acele locuri, încărcate de amintiri istorice şi de vestigiile unor vechi civilizaţii. Naturalişti, istorici, turişti, artişti, literaţi din diferite ţări s-au îndreptat spre acele locuri. Deziluzia şi durerea tuturor a fost profundă. Pentru a ajunge la micul pâlc de cedri ce a rămas, călătorii au trebuit să străbată pustiul muntos, pe margini de prăpăstii, create de torenţi. Au mai rămas vreo trei sau patru sute de arbori, o insulă de verdeaţă în mijlocul deşertului. Ei sunt apăraţi azi de o împrejmuire de piatră care îi ocroteşte împotriva prădăciunilor ciobanilor şi zelului pelerinilor şi turiştilor. O poartă cu grilaj şi un îngrijitor asigură paza. Cedrii sunt maiestuoşi în singurătatea lor, unii cu trunchiuri uriaşe, formate din împletirea mai multor tulpini, cu vârfurile trăsnite; alţii, mai tineri, cu tulpinile zvelte şi curate – o comunitate vegetală mişcătoare pentru orice călător.

Imagini de acestea se întâlnesc în toată Asia de vest, în tot bazinul Mediteranei, în Italia, în Spania şi în Peninsula Balcanică.

Din fericire, ţara noastră nu e în această situaţie. Strămoşii noştri nu au fost aşa de vajnici distrugători. Avem încă o frumoasă moştenire de păstrat şi sporit.

Dar, totuşi, trebuie să tragem un clopot de alarmă.

Un mare scriitor[78], azi dispărut, care nu era nici inginer silvic, nici inginer agronom, scria în 1935, într-o revistă: „Am trecut acum în urmă din nou prin Moldova şi am rămas uimit de ce au putut face, în dauna frumuseţii şi puterii de roadă a unei părţi din această odată aşa de mândră ţară, neghiobia şi răutatea omenească.

---

[77] F. Engels. Dialectica naturii, Bucureşti, Edit. Politică, 1959, p. 166

[78] N. Iorga

Scanned with OKEN Scanner

Puţin mai jos de pădurile care tot au mai rămas în jurul Iaşului, acolo unde erau până mai ieri mândrii codri ai Vasluiului, nu se mai vede altceva decât dealul de lut gol, care mai încolo de Tutova se sfărâmă în bucăţi şi lunecă la vale. Copacii sunt doar ici, colo, pe lângă o casă prizărită.

Ce agricultură se mai poate face în aceste locuri pe care nimic nu le fereşte? Se mai plânge cineva că orice semănătură se închirceşte?

Ceea ce se mai vede este numai turma sau cireada care rătăceşte căutând ceva viu, nu iarba dogorâtă de soarele cumplit al verii".

Tabloul acesta se poate observa nu numai la bazinul Bârladului, despădurit cel din urmă, dar în multe alte părţi ale ţării. Mai avem totuşi multe păduri frumoase de conifere, de fag şi de stejar. Stejarul e cedrul ţării noastre şi mi se pare, după câte ştiu de la dumneavoastră şi după cum am văzut eu însumi, că stejarul este cel mai ameninţat.

Am văzut în copilăria mea braniştea de stajar care ocrotea satul meu natal. Această braniste din care nu a mai rămas azi nici o buturugă era un rest din frumoasa pădure de stejar care încununa dealurile Gârdoaiei. După distrugerea ei, dealurile au luat înfăţişarea unui deşert nisipos, scrijelit de torenţi.

Am văzut jalnicul aspect al rămăşiţelor pădurilor de stejar de la Obârşia, Mărăşeşti, Baia de Aramă, Cireşu, Bunaica, de pe platoul Mehedinţului; ciumpăviţi şi curăţiţi de ramuri pentru frunzare, stejarii păreau nişte schelete, nişte momâi apocaliptice. Pământul dintre ei era jupuit de o păşunare excesivă, săpat de ape, fără un lăstar tânăr, fără un arbust. Rădăcinile rămase suspendate deasupra pământului, se zvârcoleau ca nişte şerpi uriaşi şi se agăţau cu disperare de substratul inert, fără frunze şi fără vegetaţie, într-o ultimă pâlpâire de viaţă. Poteci de vite şi râpe dau peisajului un aspect lunar, îngrozitor.

Am văzut sute de mii de hectare de păduri de tot felul, şi printre ele păduri de stejar de cea mai bună calitate, transformate în izlazuri comunale. În trecut interesul scurtvăzător al ţăranilor se asocia adesea cu interesul oamenilor de afaceri camuflaţi în societăţi comerciale neoneste şi în cooperative suspecte.

Am văzut trei stejari seculari, încăpăţânându-se să lupte cu seceta şi vânturile, în stepa Brăilei, ceea ce dovedeşte fără îndoială că mai multe exemplare de acest fel, poate păduri întregi, au existat în această regiune.

Am văzut – sunt mulţi ani de atunci – gorunul lui Horia de la Ţebea, covârşit de bătrâneţe şi rupt de furtună. Şi sper că alţi mulţi goruni se vor fi plantat în locul aceluia.

Interesul şi înţelegerea pentru conservarea şi sporirea fondului forestier al ţării trebuie să intre din ce în ce mai mult în spiritul public, ca unul din imperativele principale ale vremii noastre.

Răspunderea pentru această nobilă misiune o au în primul rând inginerii silvici. În al doilea rând şi inginerii agronomi trebuie să îi ajute pe cei dintâi şi să planteze râpele, să înfiinţeze plantaţii de protecţie şi plantaţii antierozionale. Cele două categorii de specialişti trebuie să lucreze acum mână în mână. Faptul că avem azi un Minister al Agriculturii şi Silviculturii, faptul că agronomii şi silvicultorii fac parte din aceeaşi secţie a Academiei şi, mai presus de toate, faptul că şi unii şi alţii sunt preocupaţi de interesele superioare ale ţării va înlesni această colaborare şi o va face din ce în ce mai rodnică.

Avem încă frumoase păduri de stejar, avem păduri de conifere cu lemn de cea mai bună calitate, avem codri de fag încă neatinşi de secure.

Să păstrăm, să folosim cu cruţare şi să regenerăm cu grijă această bogăţie a poporului, acest scut al agriculturii pentru generaţia de azi şi pentru generaţia de mâine.

Acestui ţel patriotic sunt destinate lucrările consfătuirii referitoare la amenajarea pădurilor ţării, organizată de Ministerul Agriculturii şi Silviculturii în colaborare cu Academia.

Concluziile la care se va ajunge vor fi o documentare preţioasă în stabilirea planului de perspectivă la dezvoltarea gospodăriei silvice a ţării.

12. CONCLUZII

Analizând tematica şi conţinutul acestor variate materiale publicate, putem constata că erau şi la îndemâna altor agronomi specialişti pentru a fi elaborate, însă ele au fost scrise de dr Şişeşti pentru că era solicitat în mod direct de reprezentanţi ai publicaţiilor respective, iar refuzul acestora nu era indicat în acele vremuri. Astfel, răspunsul său a venit către toate aceste publicaţii, între care unele erau „organe de presă" ale PCR sau ale UTM sau ale unor sindicate. Pe lângă acestea, unele subiecte au emanat din dorinţa de a oferi sfaturi şi recomandări noilor generaţii, din poziţia sa de agronom-savant.

În general, apreciem că toate aceste scrieri au fost elaborate cu multă dăruire şi dorinţă de a fi de utilitate cât mai largă şi mai eficientă pentru masele de cititori. În situaţia dată se producea o răspândire foarte numeroasă a fiecărei publicaţii. Zeci de mii de cititori au avut posibilitatea să citească materialele foarte variate în conţinut, elaborate de dr. G. Ionescu-Şişeşti. Ar fi cu totul nepotrivit să fie făcute altfel de comentarii în legătură cu aceste scrieri.

Un loc special merită să acordăm scrierilor sale privind biografiile unor mari personalităţi care au adus contribuţii foarte importante pentru dezvoltarea şi progresul ştiinţei agricole.

Constatăm preocuparea foarte frecventă cu privire la scrierile despre Ion Ionescu de la Brad. Fiind primul mare agronom român el s-a bucurat de atenţia urmaşilor într-o măsură nemaiîntâlnită. Până în anul 1967, la apariţia cărţii lui Amilcar Vasiliu „Ion Ionescu de la Brad", se preciza că erau scrise peste 1000 de articole despre distinsul înaintaş. În continuare

Scanned with OKEN Scanner

au fost organizate omagieri, la toate nivelurile, cu ocazia împlinirii unui număr de ani de la naştere sau de la trecerea în eternitate, până azi (2018).

Activitatea în sine trebuie apreciată cu prețuire şi admiraţie, dar în comparaţie, alte personalităţi de excepţională importanţă pentru ştiinţa agricolă au rămas rareori amintite şi foarte rar omagiate. Cel mai evident caz este acela al lui P. S. Aurelian, care, contemporan fiind cu Ion Ionescu de la Brad, i-a fost superior prin activităţile sale, timp de 50 de ani (1858-1909), din toate punctele de vedere. Ei bine! Aurelian a rămas un agronom aproape necunoscut.

Este cazul să ne asumăm convingerea că G. Ionescu-Şişeşti şi-a propus să nu scrie despre P. S. Aurelian, cu singura excepţie când a fost imposibil să evite acest fapt în lucrarea „Dezvoltarea ştiinţei agricole în România" şi în tratatul „Agrotehnica". În rest, de fiecare dată a ocolit cu pricepere menţionarea contribuţiilor lui P. S. Aurelian, fapt absolut vizibil, constatabil. De aceea ne revine obligaţia morală să facem cunoscut cititorului că P. S. Aurelian a fost cel mai important agronom din epoca sa, iar în mod general, el trebuie recunoscut drept „**cea mai înaltă personalitate ridicată din rândul agronomilor, la români, din toate timpurile**". P. S. Aurelian este pe cale de reabilitare.

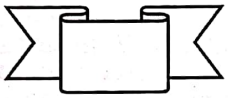

Scanned with OKEN Scanner

POSTFAŢĂ

O lucrare monografică destinată special unei personalităţi se deosebeşte de o operă omagială, ca principiu general, în sensul că monografia trebuie să prezinte situaţia reală a activităţii sale în toate domeniile de activitate, profesională, socială şi personală. Lucrarea de faţa prezintă detaliat realizările dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, inclusiv aspecte din viaţa socială şi cotidiană, în aşa mod, ca să permită cunoaşterea adevărată a personalităţii sale, care s-a înscris în fruntea generaţiei pe care a reprezentat-o cu multă responsabilitate şi devoţiune.

Originea sa socială, aflată în straturile de jos, a lăsat o amprentă discretă asupra personalităţii sale, pe tot parcursul vieţii, realizând totuşi o adaptare adecvată nivelului intelectual şi material la care s-a ridicat.

Condiţiile iniţiale de viaţă, copilăria parcursă la nivelul fiilor de ţărani sub aspect material, dar şi mediul cu un miez intelectual aflat în familia sa, datorită activităţii preotului Constantin Ionescu, tatăl său care era convins cu privire la necesitatea respectării principiilor esenţiale de viaţă. Cu deosebire s-a dedicat asupra activităţii şcolare, unde a depus constant un efort la cel mai înalt nivel. Curând după avansarea în clasele primare şi liceale, acest efort nu-l considera ca o simplă datorie, treptat trecând la dorinţa de a ajunge cât mai sus pe scara profesională şi chiar cea socială. Acest sentiment l-a dominat întreaga viaţă, înţelegând că rezultatele muncii trebuie să-i aducă şi progresul pe scara profesional-socială.

Nu se poate trece peste perioada grea parcursă sub aspect material, ca student fără bursă de stat, la Şcoala Superioară de Agricultură din Hohenheim. A rezistat cu sprijin din diferite surse, având o existenţă de student sărac, care a suportat cu demnitate situaţia. Mai mult, cu toate neajunsurile, a reuşit să facă excursii mai lungi în ţări învecinate Germaniei şi câteva chiar în ţările vecine locuite de români, perioadă în care a dovedit sentimente patriotice foarte frumoase. Cu toate acestea, se poate crede că cele suportate au lăsat urme în şcoala vieţii parcursă de fiecare om la un moment dat. Nu am găsit în „notele" sale de „Jurnal" confesiuni cu privire la intervenţii pentru obţinerea burselor de studii în străinătate pentru studenţi români. Nu am consemnat acte de generozitate din partea sa, cu excepţia intervenţiilor şi chiar a unor contribuţii personale destinate construirii şcolii şi altor mici clădiri din comuna natală, atunci când ocupa demnităţi publice. De altfel, nu a avut sursele necesare, precum erau marii proprietari sau comercianţi. Veniturile sale proveneau din salarii şi dreptul de autor asupra scrierilor publicate sub formă de articole, broşuri şi cărţi. A ajuns la moştenirea moşiei de la socrul său când avea o vârstă apropiată de 50 de ani, cu neajunsul că aceasta se afla la capătul ţării, în zona Săveni-Dorohoi.

În primii ani de activitate a fost deosebit de productiv, formându-şi mai întâi o bază de rezultate conştient coordonate, spre a fi vizibile fără a le impune personal, încât să fie solicitat şi nu să aibă pretenţii.

Trebuie să subliniem că elevul, studentul G. Ionescu avea o memorie cu totul remarcabilă, un talent dovedit pentru scris şi o raţiune sistematică pentru toate acţiunile pe care le întreprindea. Ele aveau scopuri precise de interes general, dar fără neglijarea nevoilor personale. Un argument în acest sens este prima lucrare pe baze bibliografice, „Politica agrară – cu privire specială la România", publicată la sfârşitul anului 1913, o temă pretenţioasă şi pentru o persoană cu o anumită experienţă profesională şi de viaţă. Interesul era să dovedească o activitate care să poată fi cuprinsă în dosarul de concurs pe care îl avea în vedere chiar din ultima parte a studiilor, când s-a remarcat prin publicarea unui număr important de articole. Cum ştim, apariţia lucrării a stârnit un conflict cu revista „Câmpul" şi în final cu eminentul agronom Ştefan Radianu. În timp, lucrarea a străbătut anii, dovedind că are un conţinut util, pe lângă lipsuri evidente remarcate de revista amintită mai sus. Timpul nivelează lucrurile şi stările.

Înfiinţarea „Societăţii Române de Agricultură", curând după ocuparea postului de „administrator" al Moşiei Spanţov, a fost o dorinţă personală de progres, pentru organizarea agronomilor cu studii superioare într-o societate separată. Faptul că era apreciat pozitiv s-a dovedit prin atragerea a şase membri din „Societatea Absolvenţilor Şcolilor de Agricultură" la noua societate, fapt ce i-a produs o mare amărăciune preşedintelui Ştefan Radianu, care o conducea din 1900,

Scanned with OKEN Scanner

adunând pentru prima oară această categorie profesională într-o societate nobilă. Dr. G. Ionescu-Şişeşti cunoştea acest fapt şi era normal să prevadă efectul acţiunii sale.

O astfel de realizare, care s-a dovedit treptat foarte activă în formele primite ulterior, a fost înscrisă în contul realizărilor sale, deşi iniţial primul preşedinte a fost ales Constantin Sandu-Aldea, ca decizie înţeleaptă.

Trecerea lui G. Ionescu-Şişeşti prin focul celui de „Al doilea război balcanic" şi al „Primului Război Mondial" a lăsat urme asupra sănătăţii sale pentru tot cursul vieţii, deşi n-a participat direct la nici un act de luptă directă. A avut şansa de a nu ajunge la Mărăşeşti. Totuşi, actul său de refuz pentru a ieşi din lagăr spre a lucra în ţară pentru adversarii de război, a dovedit un mare caracter, care i-a favorizat obţinerea statutului de erou de război şi o publicitate pozitivă.

Revenind la activitatea profesională trebuie să admitem că dosarul cu lucrările publicate a contat mult pentru situarea în fruntea generaţiei sale. Astfel s-a întâmplat ca după numai trei ani de activitate să devină director al Şcolii Centrale de Agricultură Herăstrău-Bucureşti, înainte de a împlini 29 de ani. În scurta perioadă în care a deţinut această funcţie, a dovedit calităţi remarcabile de conducător, realizând reorganizări în activitatea instituţiei şi intrând chiar în revizuirea planului de învăţământ. Acest moment a însemnat un adaos la succesele anterioare, redate mai ales în lucrări publicate în ziare şi reviste. Aşa a completat profilul unei personalităţi de valoare, capabilă pentru funcţii publice înalte, unde se cere pregătire şi experienţă profesională de înalt nivel.

În concordanţă cu afirmaţiile de mai sus a venit ideea ca dr. G. Ionescu-Şişeşti să fie solicitat pentru a accepta înalte funcţii de stat începând cu cele de director al „Obştilor săteşti" şi „Director general al agriculturii" din MAD, unde a activat din 1919 până în anul 1927, în paralel cu activitatea de profesor la Şcoala Centrală de Agricultură Bucureşti, unde a dezvoltat cursul de Agrologie, până la nivelul de „ştiinţă agricolă". Aici, din primii ani de activitate la catedră, a avut câmpul de experienţe personal, devenind un cadru didactic care a dat calitate colectivului didactic.

În funcţiile amintite a avut o activitate organizată, pentru a obţine rezultate cât mai valoroase şi mai bogate. Rapoartele şi „dările de seamă" asupra activităţilor depuse au rămas modele pentru urmaşi o bună perioadă de timp. Ele arată că nu trecea o zi fără a lăsa în urmă rezultate care să se adauge la bagajul progresului, atât în cazul obştilor, cât şi al învăţământului tehnic şi îndrumărilor agricole. Unele, între care se află raportul asupra reorganizării şcolilor agricole după războiul din 1916-1918, sunt de-a dreptul impresionante prin volumul de realizări. Trebuie recunoscut faptul că prin capacitatea şi munca sa neobosită a contribuit în mod hotărâtor la reluarea şi dezvoltarea activităţii didactice în şcolile profesionale şi tehnice agricole, între care au apărut numeroase unităţi noi, în timpul cât a funcţionat ca „Director general al agriculturii" în MAD.

Dr. Ionescu-Şişeşti a avut o preocupare tenace pentru realizarea unor idei care veneau să aducă progres în dezvoltarea agriculturii, în toate ipostazele sale de conducător sau profesor universitar de elită. Este cazul multora dintre faptele sale, dar aici ne vom referi în mod special la înfiinţarea „Institutului de Cercetări Agronomice al României" pornind de la simpla idee că „o experienţă, o cercetare, trebuie executată simultan în zonele cele mai diferite de climă şi sol pe cuprinsul ţării", pe când încă era student. A perseverat pentru înfăptuirea acestei idei 20 de ani. Convingerea sa că această luptă merită a fi dusă până la capăt s-a dovedit foarte corectă şi de mare importanţă pentru progresul tehnologic al agriculturii. ICAR-ul a rămas prima realizare de succes naţional şi personal, care a funcţionat ca operă timp de 20 de ani (1928-1948) sub conducerea sa ca director general.

Rezultatele obţinute la ICAR în experienţele efectuate şi formarea cercetătorilor de înaltă valoare pentru acel timp au fost utile practicii agricole, însă în acelaşi timp au constituit surse pentru dezvoltarea ştiinţelor agricole, fiind utilizate ca bibliografie la elaborarea tratatelor ştiinţifice publicate în deceniile de la mijlocul secolului XX (1940-1970).

Realizările ICAR-ului, aşa cum rezultă din monografie, au fost peste nivelul aşteptărilor în aproape toate domeniile de cercetare. Ele au adus o contribuţie însemnată în crearea şi răspândirea cultivarului, în stabilirea principiilor şi metodelor de lucrare a solurilor, în tehnologia culturii plantelor de câmp, pomicultură, viticultură, oenologie, sericicultură, apicultură. Pe lângă acestea, colectivele de cercetare din staţiunile experimentale au constituit sursa de bază pentru promovarea unor specialişti în cadrul învăţământului tehnic şi superior de specialitate, ca personal didactic. Cei

Scanned with OKEN Scanner

mai mari profesori de la Facultăţile de agronomie din ţară proveneau dintre cercetătorii ICAR. Trebuie să menţionăm aici Facultatea de Agronomie din Bucureşti unde au ajuns profesori importanţi: Amilcar Vasiliu, Gh. Valuţă, Mircea Ionescu, N. Constantinescu, Gh. Constantinescu ş.a.; la Facultatea de la Cluj: N. Săulescu, V. Velican, C. Bodea, Em. Negruţiu ş.a.; la Facultatea de la Iaşi: Ştefan Popescu, Gh. Bontea, C. Sandu-Ville.

O menţiune deosebită se cuvine asupra comportamentului şi atitudinii corecte, însoţită de bunăvoinţă şi înţelegere în colaborarea cu subordonaţii săi, în toate situaţiile în care s-a aflat. Rămâne ca model cuvântarea către agronomii funcţionari ai MAD, din mandatul de ministru în anul 1931/1932, în care sfaturile şi îndrumările sale pentru activitate aveau conţinutul şi tonalitatea unei îndrumări părinteşti. Aceeaşi comportare o adopta în relaţiile cu directorii staţiunilor de cercetări, directorii şi profesorii din şcolile agricole. El avea conştienţa stării lucrurilor şi aprecia raţional cauzele diverselor situaţii, iar în acel timp sursele de dezvoltare materială erau limitate. Mintea şi munca omului trebuiau să aducă o contribuţie superioară pentru efectuarea lucrărilor de toate felurile.

Aceste funcţii au fost acceptate de dr. G. Ionescu-Şişeşti într-o bună măsură şi din necesitate. Reamintim că într-o scrisoare către fratele său, medicul N. Ionescu, mărturisea că salariul de 500 lei lunar primit ca profesor nu-i era suficient pentru întreţinerea familiei alcătuită din părinţi şi doi copii. Prin întâmplarea tragică din anul 1934, a decedat unica sa fiică, fapt ce i-a lăsat o durere care l-a marcat pentru tot restul vieţii sale. Dar în situaţia dată, veniturile secindare salariului, veneau cumva în mod natural, importantă fiind îndeplinirea sarcinilor pretinse în funcţiile primite.

Dr. Ionescu-Şişeşti a ocupat postul de ministru al agriculturii în patru guvernări: 18 apr. 1931 – 4 iunie 1932, în guvernul Iorga; 17 nov. 1937 – 29 dec. 1937, în guvernul Gh. Tătărăscu; 10 febr. 1938 – 3 febr. 1939, sub dictatura regală şi 26 nov. 1939 – sept. 1940 sub guvernul G. Tătărăscu. Discursurile şi rapoartele sale de activitate ca ministru al agriculturii au prezentat o activitate de mare intensitate. Se vede aceasta şi din „Programul de activitate al Ministerului Agriculturii şi Domeniilor pe anul 1938" când au fost promulgate un număr important de legi, la care a avut o contribuţie personală certă, iată: 1. Legea controlului materialului lemnos; 2. Legea pescuitului în apele de munte; 3. Legea încurajării pisciculturii în eleştee; 4. Legea colonizării; 5. Legea Casei Rurale (amendare); 6. Legea Casei de credit a funcţionarilor.

Este de menţionat că durata scurtă a mandatelor reflectă perioada de existenţă a guvernului. Aceasta era situaţia în perioada capitalistă interbelică, timp de 22 de ani (1918-1940); la fel este situaţia în perioada ce a urmat societăţii socialiste (1989-2018), dar nimeni nu-şi propune să corecteze carenţele capitalismului, unele fiind chiar foarte grave.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a primit cu multă reţinere funcţia de ministru. Primul mandat l-a surprins prin ştirea că este voinţa regală, dar şi prin faptul că prim ministru era N. Iorga, care îl dorea în guvern.

Ultimele două mandate de ministru au fost primite în condiţiile dictaturii regale. În aceste cazuri, deşi nu a ocupat cu entuziasm postul, trebuie recunoscut că a fost unul dintre cei care au acceptat conduita regală, făcând parte din partidul înfiinţat de acesta şi fiind un membru foarte activ, de bună credinţă, cu speranţa în reuşita guvernării condusă de rege. În aceste condiţii a fost deosebit de activ în scopul realizării programelor MAD, proiectate de el însuşi.

Faptul că nu a făcut parte din partidele istorice considerate responsabile pentru starea ţării după război şi adversare dure ale Partidului Comunist Român, care a fost trecut în ilegalitate, a fost hotărâtor în rămânerea sa înafara „duşmanilor poporului" care au suferit şi pierit la Aiud, Gherla şi Sighet. Argumentele prezentate în faţa „comisiei poporului" l-au salvat, însă avea să suporte rigorile exproprierii, ca proprietar de moşie, prin averea soţiei sale. Se ştie că adepţii dictaturii regale au avut mai puţin de suferit, cu excepţia legionarilor care n-au fost iertaţi, fiind trataţi ca trădători de ţară şi criminali.

În baza expunerii de mai sus trebuie să arătăm că insinuările ulterioare, care susţineau că savantul ar fi suportat rigorile detenţiei sunt neadevărate, dar trebuie recunoscut că în perioada exproprierilor, 1945-1954, a fost supus unor îndelungate stări de suferinţă şi nelinişte, suportând toate vexaţiunile la care au fost supuşi proprietarii de moşii.

Scanned with OKEN Scanner

Dr. Ionescu-Şişeşti a fost cel mai distins autor publicist agronom din perioada 1911-1966, lăsând un volum de scrieri neegalat şi neegalabil în vremurile ce i-au urmat. În mod real este aproape imposibil de stabilit cu precizie numărul materialelor publicate. A fost un pasionat inegalabil al scrisului, lăsând articole, conferinţe, rapoarte, broşuri, cursuri, cărţi şi tratate ştiinţifice neîntâlnite la alţi contemporani ai săi. Indiferent de funcţiile îndeplinite de-a lungul a peste cinci decenii, scrierile au curs ca un râu cu izvor etern. Merită pe deplin să amintim scrierile sale literare din perioada liceului şi studenţiei, prin care s-a identificat ca un talent sclipitor. Descrierea călătoriilor sale are o valoare apropiată de aceea a marilor scriitori consemnaţi în istoria literaturii române: Al. Vlahuţă, Calistrat Hogaş, Geo Bogza, iar articolele de specialitate publicate ca student egalau valoarea celor scrise de persoane mature, cu experienţă în domeniu.

Scrisul său limpede frazat, cu un limbaj elevat, fără ostentaţie, cu idei clar expuse, este uşor de parcurs şi aduce satisfacţia cunoaşterii lucrurilor noi. O caracteristică specifică a scrierilor sale este dimensiunea, numărul de pagini. Un simplu articol poate avea 10-12 pagini, dar un raport, o conferinţă sau expunerea unor rezultate experimentale ajung la câteva zeci de pagini. Aşa ne explicăm publicarea unui număr impresionant de scrieri sub formă de broşuri. O caracteristică personală, rar întâlnită la agronomi, constă în compactarea unor scrieri cu subiecte asemănătoare în broşuri sau cărţi, precum şi apelarea la republicări. Trebuie să menţionăm că nu s-a aflat între autorii care au tratat cu mare răspundere bibliografia anexată lucrărilor. De regulă textul nu cuprinde numărul sursei bibliografice. Toate acestea aveau scopul de a fi răspândite pentru public, spre a fi cunoscute cât mai larg, dar şi spre a fi vândute. Pentru autor aceste venituri modeste au contat în tot cursul vieţii.

Rămânând la scrieri, trebuie să mai arătăm că prezentarea rezultatelor experimentale a fost, de la începuturi, la un nivel superior materialelor publicate pe baza experienţelor de la Staţiunea Agronomică. A introdus calculul abaterii standard în calculele statistice asupra rezultatelor experimentale, precum şi grafice şi tabele complexe.

Meritul său privind scrierile atât de bogate, se poate completa cu faptul că nu a avut posibilitatea de a fonda publicaţii de specialitate, aşa cum au făcut Ion Ionescu de la Brad, P. S. Aurelian, Ştefan Radianu şi Nicolae Filipescu.

A realizat însă un fapt aproape la fel de important prin organizarea publicaţiei anuale „Analele ICAR", în care a publicat lucrări proprii şi în colaborare din anul 1930 până în anul 1947, alături de cercetătorii instituţiei.

Când se vorbeşte de realizările lui G. Ionescu-Şişeşti se pune în primul rând înfiinţarea ICAR, mai rar s-a scris până azi despre rezultatele muncii cercetătorilor instituţiei, rezultate obţinute de către cei peste 130 de cercetători. De fapt, până acum (2018) nu s-a elaborat o monografie a ICAR-ului.

Reamintim că demersurile sale ideatice şi apoi cele concrete, au durat din perioada studenţiei până la 1 ianuarie 1928, adică 20 de ani. Două decenii pentru un vis concretizat. Meritul său în acest scop a fost imens pentru neîncetarea acţiunilor făcute în toate situaţiile profesionale în care s-a aflat. În acest sens trebuie să menţionăm şi numele lui Constantin Garoflid, atât de rar citat, ministrul care, spre deosebire de Al. Constantinescu, a privit cu toată bunaînţelegerea importanţa unei instituţii ca ICAR pentru viitorul agriculturii româneşti. Garoflid însuşi era agricultor, un ilustru intelectual moşier. El a acceptat conştient propunerile dr-lui G. Ionescu-Şişeşti, prezentând personal în Parlamentul României raportul la proiectul de lege pentru înfiinţarea ICAR, în calitatea sa de deputat şi ministru al MAD, raport pe care l-a scris personal. Există opinia că ministrul ar fi citit un raport întocmit de G. Ionescu-Şişeşti; este o eroare. Cine cunoaşte stilul scrierii celor doi şi demnitatea apropiată de un stil orgolios a lui Garoflid, nu poate accepta această idee. Garoflid a fost apoi şi primul preşedinte al „Consiliului ICAR" în semn de recunoaştere a meritelor sale pentru înfiinţarea primei instituţii naţionale de cercetări agricole.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a acordat învăţământului o importanţă egală celorlate activităţi ale sale. Din oricare funcţie exterioară a avut o prezenţă corectă şi foarte activă şi la catedra universitară. Prima preocupare deosebită a acordat-o elaborării cursului de „Agrologie" pe care l-a prezentat iniţial în anul 1922, fiind apoi litografiat în anul 1931. În baza lui a fost elaborat manualul „Agrotehnica" în anul 1943, iar în anul 1958 tratatul ştiinţific „Agrotehnica", 2 volume, peste 2000 de pagini. Deci profesorul G. Ionescu-Şişeşti este părintele disciplinei agronomice „Agrotehnica", în plan naţional. Câmpul experimental al catedrei a fost în preocuparea permanentă a profesorului, conferindu-i rolul

Scanned with OKEN Scanner

de loc de cercetări, dar şi loc de activitate didactică. Toţi studenţii care au studiat „Agrotehnica" au trecut prin câmpul experimental al catedrei condusă de prof. G. Ionescu-Şişeşti şi au studiat în „laboratorul de agrotehnică" organizat de el, an de an. La fel de interesat a fost cu privire la personalul didactic al catedrei, pentru care în fiecare caz aducea în colectiv pe cei mai valoroşi dintre absolvenţi. Aşa au trecut prin laboratorul său N. Hulpoi, Irimie Staicu, Gh. Budoi, Veronica Mihalca ş.a. În acelaşi cadru profesorul a fost cel mai activ cadru îndrumător de doctoranzi; o activitate pentru care a dedicat multă pasiune, numai pentru reuşita deplină a perioadei de cercetări şi studii a candidaţilor. Trebuie să amintim şi conferinţele elaborate pe teme diferite de curs, pe care le susţinea în săli arhipline, aproape în fiecare an.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost primit ca membru corespondent al Academiei Române la vârsta de 41 de ani, pe când era profesor titular la Şcoala Superioară de Agricultură Bucureşti şi unul dintre directorii generali ai agriculturii din MAD. Activitatea sa publicistică şi profesională de excepţie l-au convins pe ilustrul savant Grigore Antipa să-i facă prezentarea de primire între membrii corespondenţi ai Academiei Române. Conferinţele şi rapoartele sale ţinute de la înalta poziţie în Academia Română au rămas consemnate în istoria instituţiei, fiind reprezentative pentru ştiinţele agronomice. Aici a avut şi funcţia de vicepreşedinte, iar după 1955 pe aceea de şef al Secţiunii de biologie şi ştiinţe agronomice. În perioada activităţii de membru activ, după primirea titlului în anul 1936, profesorul academician a avut o activitate intensă, o prezenţă permanentă la secţiunea pe care a condus-o şi pe care o considera locul său de muncă, cu mare responsabilitate.

Trebuie să menţionăm că excluderea sa din Academie în anul 1948, la reformarea instituţiei, după noile precizări ale conducerii PMR, a fost o lovitură nedreaptă care i-a produs multă mâhnire academicianului G. Ionescu-Şişeşti, fiindcă nu se considera vinovat de acţiuni care să fi dăunat ţării. Noii organizatori au fost de altă părere. Se pare că devoţiunea sa faţă de regimul dictaturii regale, deşi era pe linie profesională, spre binele agriculturii, nu a fost înţeleasă. Pe de altă parte, în asemenea momente se găsesc şi persoane în poziţie de decizie care aplică răzbunări sau exagerări.

Reprimirea în Academie în anul 1955, învestirea sa cu sarcina de conducător al Secţiunii din care făcea parte, au închis această rană, iar activitatea sa a decurs normal, natural, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat înainte. Iniţial a continuat şi activitatea didactică până la 1 august 1958, iar în anii următori s-a rezervat pentru munca academică normală zi de zi.

Trebuie să amintim aici comportarea sa colegială în academie, grija pentru îndeplinirea sarcinilor în condiţii corespunzătoare, participarea sa la elaborarea proiectelor importante revenitei instituţiei în zona de biologie şi agronomie. Contribuţiile sale au fost consemnate, nelipsite în toate cazurile. A fost savantul care îşi impunea ideile prin argumente raţionale şi în general nu renunţa la ideile proprii.

Omul, agronomul-savant G. Ionescu-Şişeşti a fost o persoană conştientă de nivelul său de înzestrare nativă şi de nivelul său de pregătire în urma eforturilor depuse în perioada şcolară şi cea de studii universitare şi doctorale. Ştia să-şi aprecieze propriile realizări, pentru care dorea să fie apreciat, simţind o nedeclarată satisfacţie personală. La fiecare activitate îndeplinită îşi punea întrebarea: cum a reuşit? În numeroase situaţii îşi acorda calificativul ce confirma o activitate reuşită. Întâmplarea prezentării sale la Vintilă Brătianu, şeful Partidului liberal, oferindu-şi serviciile acestui partid, cu speranţa că va primi o însărcinare înaltă, precum şi conţinutul unor scrisori către fratele său Nicolae, pe care îl iubea mult şi de care era foarte mândru, confirmă cele afirmate mai sus.

În activitatea de înalt funcţionar de stat, prima condiţie a activităţii sale a fost corectitudinea în toate: în relaţiile interumane, în actul de întocmire a programului de activitate, în controlul îndeplinirii sarcinilor de serviciu, în celelalte colaborări colaterale. Pentru activităţile de orice fel la care participa, în „Jurnalul" său, erau notate calificative: conferinţe, cărţi, filme, teatre, referate, rapoarte, alocuţiuni, festivităţi, la care participa primeau o apreciere, un calificativ. Era un gest ce confirma convingerea sa că are un drept să procedeze astfel.

În activitatea didactică prof. G. Ionescu-Şişeşti a urmărit, în primul rând, corectitudinea în munca pentru pregărirea studenţilor. A avut sentimentul unei mari răspunderi pentru acest scop, fiind exigent la examene, dar uman în finalul acţiunii. Au rămas în amintirea foştilor studenţi explicaţiile

Scanned with OKEN Scanner

sale clare şi plăcute date în câmpul de experienţe al catedrei şi modul riguros în care decurgeau cursurile sale de „Agrotehnică".

Din cauza marii tragedii suferite prin pierderea fiicei sale în vârstă de 14 ani, tragedie ce i-a provocat o durere ce nu s-a atenuat în tot cursul vieţii, profesorul nu s-a mai putut angaja în acte de socializare. O durere atât de mare i-a schimbat mult viaţa deşi a făcut eforturi să reziste acestei stări de nesuportat. Singurul său prieten-coleg în a doua parte a vieţii a fost profesorul Teodor Saidel, un om cu 11 ani mai vârstnic, un savant. Cu alţii a avut relaţii legate de munca desfăşurată pe linie didactică sau în cadrul Academiei, în aşa fel ca activităţile să se desfăşoare în condiţii cât mai favorabile.

Profesorul Şişeşti a fost cu totul dedicat familiei, în acelaşi timp familia a fost sprijinul său moral pentru desfăşurarea activităţilor sale multiple şi atât de importante. Soţia sa, doamna Speranţa Şişeşti, a fost stâlpul familiei, muncind atât în familie cât şi în supravegherea activităţilor din micile proprietăţi de producţie sau de vacanţă. Dragostea discretă pentru fiii săi s-a manifestat până la sfârsitul vieţii. Să ne amintim că înaintea operaţiei grele la care a fost supus în ultimii ani, l-a rugat pe tovarăşul Al. Moghioroş să aibă grijă de fiii săi în cazul în care ... toată viaţa a fost interesat de traiul fraţilor şi surorilor sale, idolul său fiind medicul Nicolae Ionescu-Şişeşti, urmaş la catedră marelui profesor Gheorghe Marinescu, neurolog.

Dr. G. Ionescu-Şişeşti a fost cel mai mare, mai important agronom român din perioada 1920-1967, care, prin activităţile sale divesificate, de cea mai înaltă calitate pentru agricultură şi pentru ştiinţa agronomică s-a ridicat la statutul de agronom-savant, el fiind primul agronom-savant la români. În urma activităţii sale complexe trebuie să i se recunoască merite care nu erau cunoscute înaintea sa. Iată: fondarea şi dezvoltarea cursului de Agrologie până la nivelul de tratat ştiinţific şi înscrierea sa în structura disciplinelor de bază din învăţământul agronomic; înfiinţarea Institutului de Cercetări Agronomice al României; dezvoltarea conştiinţei ţăranilor privind importanţa obştilor şi asociaţiilor de ţărani pentru progresul agriculturii şi îmbunătăţirea vieţii lor; organizarea activităţilor de colonizări în teritoriile româneşti obţinute după Primul război mondial; dezvoltarea activităţii învăţământului profesional şi tehnic agricol pe teritoriul României; obţinerea rezultatelor complexe în cercetarea agricolă, prin munca specialiştilor agronomi în staţiunile experimentale şi centrele anexe, în baza programelor întocmite sub coordonarea sa şi a urmăririi îndeplinirii lor.

Prin activitatea sa didactică şi în domeniul organizării activităţii Şcolii Superioare de Agricultură Herăstrău, devenită, în timp, Facultate şi apoi Institut Agronomic, profesorul G. Ionescu-Şişeşti a dat calitate colectivului didactic şi s-a distins între cei mai importanţi dascăli ai instituţiei. Aceste realizări şi altele, alese punctual îl aşează pe profesorul G. Ionescu-Şişeşti, ca personalitatea cea mai înaltă care i-a urmat lui P. S. Aurelian.

Cu aceste gânduri depunem monografia dedicată lui Gheorghe Ionescu Şişeşti pe altarul ştiinţei şi culturii româneşti, cu speranţa de a-l face mai viu şi mai prezent pentru că ne-a încurajat prin modelul vieţii şi activităţii sale să trăim, să muncim cu pasiune şi să privim cu speranţă spre viitor.

Mulţumim pe această cale tuturor celor care ne-au ajutat la apariţia lucrării şi îi încredinţăm în continuare pe cititori că observaţiile, sugestiile, propunerile vor fi de un real folos pentru speratele ediţii viitoare.

V. I. Peştean

Scanned with OKEN Scanner

GHEORGHE IONESCU-ȘIȘEȘTI
1885-1967

AGRONOM, SAVANT

M O N O G R A F I E

VOLUMUL II

ISBN GENERAL:
978-606-13-5781-9

ISBN VOL. II:
978-606-13-5783-3

Scanned with OKEN Scanner